UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Practicarvm Conclvsionvm Ivris In omni Foro frequentiorum, Dominici TT. S. Onvphrii S. R. E. Presb. Cardin. Tvschi, Tomus ...

Practicarvm Conclvsionvm Ivris In omni Foro frequentiorum, Dominici TT. S. Onvphrii S. R. E. Presb. Cardin. Tvschi, Tomus ...

Toschi, Domenico

[Coloniae Agrippinae], M.DC.XXI.

C.

urn:nbn:de:hbz:466:1-94976

Visual Library

PRACTICAE CONCLVSIONES IVRIS,

In omni Foro frequentiores,

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. D.

DOMINICI CARDINALIS TVSCHI.

Conatus non punitur, nisi sequatur effectus, Concl. 544.

1 CONATVS non punitur nisi sequatur effectus ad delictum, & hoc est hodie de generali consuetudine per totum orbem, secundum statuta, vt per Clar. *in* §. *fi. qu.* 92. *in prin.* vbi de * communi, & de consuetudine generali totius orbis, plene Boer. *decis.* 316. *nu.* 2. & 3. † Et istud est regulare, & secundũ statuta, & consuetudinem Italiæ, quod non punitur homicidium, nisi sequatur effectus. Boss. *tit. de homic. nu.* 9. *ver. dixi, cum seq.* Vide, *Homicida quis dicatur, & de multiplicibus homicidiis, & pœnis. Concl.* 147. † Amplia, quod ista generalis consuetudo etiam sit hodie de iure communi, quia licet ius commune puniat affectum, & attentatum sine effectu, tamen de generali consuetudine totius orbis non seruatur. Clar. *d.* §. *fi. qu.* 92. *in princ. col.* 2. *ver. & licet aliqui,* * vbi de communi * opinione, & communi obseruantia, vbi quod ideo talis consuetudo vniuersalis per totum orbem dicatur ius commune, & non indigeat alia probatione cum sit notoria per 4 totum orbem. † Extende, quia statutum, vel lex puniens homicidam, & loquens si quis occiderit, debet intelligi sequuto homicidio vere, & cũ effectu. Boss. *d. t. de homic. n.* 10. *& seq.* † Amplia, quia 5 conatus nunquã punitur, quando maleficium non perficitur, non propter impedimentum facti, sed propter impedimentum iuris. 6 Castr. *cons.* 130. *Videtur dicendum, nu.* 2. *lib.* 1. † Amplia, quia conatus non punitur, quando stetit per eũ, qui debuit delinquere, & non 7 voluit, quia pœnituit. Cast. *d. cons.* 130. *in fi. lib.* 1. † Amplia in ciuilibus, quia hæres, qui conatus fuit molestare vsufructuariam liberatam à præstatione cautionis de vtendo, & fruendo arbitrio boni viri sub pœna priuationis hæreditatis, licet hęres succubuerit, non tamen est priuatus, quia non sufficit conatus nisi sit sequutus effectus, *l.* 1. §. *fi. ff. quod quisq. iuris.* Cast. *cons.* 221. *Antequam, n.* 2. *ver. secundo præmitto, lib.* 2. Vide. *Molestare prohibitus sub pœna quando pœnam incurrat, vel non. Concl.* 306. Vide. *Perseuerantia actus requiritur vt effectum* 8 *producat. Concl.* 315. † Limita in atrocioribus, & ideo assassinus mandans fieri assassinium, & deponens pretium pro assassinio faciendo, licet non sequatur effectus, tamen debet puniri pœnis assassinii, *c. humani, de homic. in* 6. quod intelligit Bald. *consil.* 430. *lib.* 2. & vult procedere quoad pœnas expressas in illo capite, non autem quoad pœnas statuti, quæ requirunt effectum consummatum, ideo erit pœna arbitraria iudici, etiam vsq; ad mortẽ inclusiue, plene Franc. *in d. c. humani,* vbi multos casus distinguit, & quod in atro- * cissimis solus affectus puniatur. Clar. *d.* §. *fi. q.* 92. *nu.* 2. vbi de * communi, Vide. *Assassinium quid sit, & quæ pœna imponenda. Concl.* 531. Vide. *Delictum consummatum, & attentatum qualiter puniatur. Concl.* 167. Vide. *Pœna mortis ob delictum non consummatũ quando imponatur. Concl.* 9 227. † Et dicit Boss. *tit. de homicid. nu.* 13. *& seq. maxime nu.* 15. quod si mandantes fieri homicidia, & suscipientes mandatum non punirentur pœna mortis, pauci essent tuti in domibus suis. Boss. *vbi su-* 10 *pra.* † Limita, ni[illegible]tum, vel lex municipalis puniret conatum, prout est Placen[illegible], quod nixus committere adulterium puniatur pœna amputationis capitis. Bal. *consil.* 356. *Statuto Placentiæ. lib.* 1. *in princ.* † Restringe in statuto Lucano, quod tractans, & deliberans 11 interficere hominem in Ciuitate, vel territorio, si sequatur effectus, punitur capite, & bonorum confiscatione, quia nõ habet locum in eo, qui deliberauit in territorio, & perfecit extra territorium. Bar. *q.* 15. *statuto Ciuitatis Lucanæ. per tot.* vbi pro vtraque opin. id ita tuetur; & *in ver. solutio. ver. non obstat tertia,* declarat, nisi fecisset actum proximum homicidio, videlicet aggressuram. † Declara, 12 quia nixus, seu conatus ad hoc, vt dicatur adhibitus, requiritur perseuerãtia, & nixus fecerit quicquid potuerit, & ideo is qui mulierem proiecit in terram animo adulterandi, etiam per vim, & aufugit dum ipsa acclamauit, non dicitur fecisse conatum talem, vt sit locus pœnæ vltimi supplicii, de qua in statuto prædicto. Bald. *d. cons.* 356. *per tot. lib.* 1. vbi, quod pœna extraordinaria debeat puniri, & idem dicit Boer. *decis.* 316. *Præsuppono, in princ.* vbi, quod in ista materia actus proximus sit, quando deuentum est ad actum proximum, tentando aperire clausura pudoris, quia proximus actui quem alius non antecedit, secus dicit in sodomia, & aliis atrocibus. † Limita in raptore mulieris, quia attentans punitur de raptu. 13 *l. si quis non dicam rapere. C. de Episc. & Cleric.* † Contrarium de con- 14 suetudine, quia non punitur etiam si rapuit, si carnaliter non cognouit, & potuit. Boer. *decis.* 316. *nu.* 4. vbi * dicit communem. De- * clara †, quia procedit limitatio quando deuenit ad actum, quia 15 aliquid derobauit ex quo puellam non inuenit. Boer. *d. decis.* 116. *nu.* 4. † Limita, quia in iis, in quibus res posset trahi ad malum ex- 16 emplum punitur conatus, licet non sit sequutus effectus. *l. si quis seruo. C. de furt.* vbi tentans corrumpere seruum, vt furetur Domino, licet seruus bonus reuelauerit Domino, & Dominus volens rem finxerit à se subtrahi, tenetur furti, & serui corrupti, is qui sollicitauit, licet effectus non sit sequutus, quia nec seruus est corruptus, nec furtum est commissum, quia volente Domino, vide Bald. *ibi. & alios.* † Extende, quando agitur de iniuria contra attentantem 17 pudicitiam serui, vel liberi, licet non sequatur effectus propter malum exemplum. *l. sed est quæstionis.* §. *fi. ff. de iniur.* † Limita in eo, 18 qui seipsum voluit occidere, licet non perfecerit, quia fuit impeditus, quia de iure punitur pœna mortis. Clar. *in* §. *fin. quæst.* 68. *nu.* 37. vbi dicit * communem, licet etiam subiungat, quod forte non * seruetur propter consuetudinem contrariam, & generalem. † Li- 19 mita in transfuga, videlicet fugiente ad hostes, quia licet non perfecerit punitur pœna mortis secundum * cõmunem, de qua idem * Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 68. † Limita in carceratis conspirantibus fran- 20 gere carcerem, & vincula, vt fugiant, quia pœna arbitraria puniri debent, etiam si non sequatur effectus. Cuman. *cons.* 106. *Casus talis est, circa princ. ver. interdum.* † Limita in eo, qui venenum poculo 21 dedit, quia licet non sequatur mors, punitur tamen pœna mortis. Io. de Ana. *consil.* 1. *num.* 10. vide plura exempla per Boss. *tit. de homicid. nu.* 13. *& seq.* vbi quod Senatus condemnauit ad mortem concubinam, quia dedit venenum domino, licet non sit mortuus ea ratione, vt Domini reddantur tuti à seruis, & quia plus est veneno hominem occidere, quam gladio. Vide. *Veneficus qua pœna teneatur.* 22 *Concl.* 69. † Declara tamen, quia regula est in contrarium de consuetudine, quia si statutum puniat ad mortem dantem poculum veneni, intelligitur de iure, etiam si non interficiat, secus de consuetu-

suetudine, quia intelligitur se quuto homicidio. Boss. *d. tit. de homic. nu. 10. & seq.* † Limita multis casibus, de quibus plene Menoch. *de arbitr. casu 360.* vbi ponit casus 34. in quibus punitur conatus sine effectu, & plene Marsil. *in l. qui falsam. ff. ad l. Iul. de falsis, in princ.* vbi plures casus connumerat, in quibus solus affectus punitur, non sequuto effectu, & è contra alios casus enumerat, & postea declarat multis modis. & *in l. is, qui cum telo. ff. ad l. Cornel. de sicar.* vbi pro vtraque opinione, & in fine distinguit, aut non perfecit, quia non potuit, sed fecit omnem conatum, & punitur, aut quia pœnituit, & 24 secus: vbi etiam de actu proximo. † Limita in atrocissimis, quia licet actus delinquendi non sit consummatus, sufficit tamen quod ad actum proximũ sit deuentum, vt in crimine sodomiæ, Boer. *de* 25 *cis. 316. nu. 2.* † Idem in commixtione cũm bestia ad coitum, quia dicitur atrocissimum, & nefandissimum, & attenditur voluntas non exitus. Boer. *d. decis. 316. n. 4.* vbi quod intelligitur quando ad aliquem actum ordinatũ de præsenti ad ipsum factum est deuentum, alias solus tractatus non sufficit. Boer. *d. decis. 316. nu. 4.* vbi in fin. dicit quod is, qui cœpit coire cum bestia, licet non perfecerit, quia fuit impeditus, morte debet condemnari, quia per eum non stetit.

Concepti viuente auo dicuntur agnati, & ex persona sua succedunt, & quando secus. Concl. 545.

1 NEPOS conceptus, seu natus † viuente auo venit appellatione filiorum, secus si post mortem aui, quia auo non agnascitur, Soc. *cons. fin. lib. 1.* Bald. vero *cons. 111. in princ. cons. 131.* & plenius *cons. 132. in prin. lib. 2.* dicit, quod conceptus post mortem aui non agnascitur auo, neque illi succedit beneficio transmissionis, plenissime Fulgos. *cons. 93. Ex facto proponitur, per tot.* Anch. *consil. 365. In themate proposito, in princ.* Alba. *cons. 106. per tot.* vbi plenissime, & de * com- 2 * muni. † Vide. *Agnatorum appellatione qui comprehendantur, vel non. Concl. 245.* † Amplia, quia præteritus ab auo rumpit testamentum, 3 & dicitur præteritus, etiamsi auus instituat in dote matris defunctæ filiæ aui, quia succedit matri in dote, quam habet ab ea, non 4 ab auo. Bald. *cons. 93. in fin. ver. nepos ex filio, lib. 3.* † Amplia, quia hæreditas repudiata accrescit filiis natis, non autem non conceptis, quia illis nõ potest acquiri. Castr. *cons. 252. Viso puncto, col. 2. in fin. lib. 1.* 5 Amplia †, quia procedit etiam in nepote ex filio emancipato, quia si est natus, aut conceptus ante emancipationem, dicitur agnasci auo, & ideo licet auus instituat in aliquo filium emancipatum, ta- men [illegible] nepos ex filio instituto, dicitur præteritus: Signorol. *consil. 18.* [illegible] *tur q. [illegible] iuris*, vbi pro vtraque parte. † Amplia, quia in tantum non 6 vel prosic nepos agnascitur auo, vel proauo, si est conceptus tempore aui, vel proauo, vt si deficiant, patet nepotis ipse intret in locum patris, & succedat ex persona sua, non ex persona patris, ita Iaf. *cons. 59. In præsenti consultatione, lib. 3. per tot.* Vide. *Filius patrem re-* 7 *præsentat, & in quibus. Conc. 350.* † Limita, quia ius dicendi testamentum nullum, præteritione filii, non competit nepoti, ex filio præterito concepto post mortem aui ex persona sua, secus si esset conceptus viuente auo; ideo factum patris præteriti, nocet nepoti con- 8 cepto post mortem aui. Bald. *cons. 392. ver. sed posito. lib. 2.* † Limita, quia conceptus post mortem aui, non agnascitur auo, neq; illi succedit, *l. item prætor, ff. de suis, & legit. & supra in princ.* Fulgos. *cons. 68.* 9 *num. 2.* vbi quod non dicitur nepos. Anchar. *cons. 365. in princ.* † Restringe, quia quod dicitur, nepotem conceptum post mortem aui, illi non succedere, procedit ab intestato, & ex dispositione legali, secus ex testamento, vel fideicommisso. Iaf. *in cons. 59. n. 3. ver. nec est curandum lib. 3.* Fulgos. *cons. 34. nu. 4. & cons. 93. col. fin. ver. & idem dice-* 10 *rem.* Soc. *cons. 51 col. penul. & fin. lib. 4.* Guid. Papæ *decis. 511.* † Declara, vt procedat restrictio, quod bene succedunt nati post mortem testatoris, sed tamen illi soli, qui tempore existentis conditionis sunt concepti succedunt, vt declarat Mandel. *cons. 106. nu. 17.* quia 11 nati post, non habentur in consideratione. † Limita, quia concepti post mortem aui abusiue dicuntur illi nepotes. Fulg. *cons. 93.* 12 *nu. 2. vers. nam post mortem.* † Extende, quia appellatione liberorum, vel forte etiam posterorum in materia successionis ab intestato, non veniunt concepti post mortem eius, de cuius hæreditate agi- 13 tur. Fulg. *d. cons. 93. circa fin.* † Limita, quia istud est generale in omnibus conceptis post mortem testatoris, quia testatori, & aliis prædefunctis ante eorum conceptionem non agnascuntur, neque succedunt. Fulg. plene *cons. 93. per tot.* vbi *in princ.* quod nullus doctorum in hoc contradicit, *& nu. 3.* dicit, oportere, quod is, qui vult succedere alteri, fuerit conceptus viuente eo de cuius successione agitur, nec curatur de aliis personis, an ipsis viuentibus, vel non, sit conceptus, sed solum de eo cui debet succedi. Iaf. *cons. 206. lib. 2.* plene Alba *cons. 106. per tot.* vbi latissime Cephal. *cons. 419. num. 58.* Castr. *cons. 247. In causa quæ vertitur, col. antep. nu. 5. vers. item allegatur. lib. 1.* † Et ideo non natus, neque conceptus tempore mortis de- 14 functi cui succeditur, non potest ex sua persona adire hæreditatem. *Instit. de hæred. qualit. & differ. § cum autem, l. Titius, § fin. cum l. seq. ff. de suis, & legit.* Roma. *cons. 442. Vt decisionem, nu. 3.* † Ratio prima 15 est in promptu, quia statim, cum is qui proximior est repudiat, hæreditas defertur sequentibus in gradu, & licet repudians habeat postea filios, qui sint in gradu proximiori, quam sequentes in gradu, tamen non sunt in consideratione; quia alias hereditaria successio duraret perpetuo suspensa, & incerta, quod est absurdum. ita Fulgos. *d. cons. 93. in fin. ver. aliquin ad futurum, & nu. 2. ver. probo ex deductione ad absurdum.* & idem de eo qui moritur, quia non succe- dunt illi nisi concepti, & nati tempore mortis, vt per Alba. Man- del. *cons. 106.* vbi plenissime, *in princ.* † Ratio secunda est, quia cum 16 lex, vel statutum vocet proximiorem, vel certam personam ad successionem, intelligitur de ea, quæ existit tempore delatæ successionis; quia qualitas non est sine subiecto, & debet intelligi secundum tempus verbi, vel aduerbii. Fulg. *d. cons. 93. n. 2.* Mandell. *cons. 106. nu. 3* † Extende, vt procedat siue successio deferatur ab 17 intestato, siue ex testamento, Mandel. *d. cons. 106. in princ. & per tot.* * vbi dicit * communem. Extende † limitationem, vt procedat ne- 18 dum in successione legali, sed etiam statutaria. Fulgos. *d. cons. 93 per tot.* vbi loquitur in statuto contra ius cõmune, maxime *in fin.* Alba. *d. cons. 108.* Extende † etiã in successione ex edicto prætoris. Fulg. 19 *d. cons. 93. circa fi. ver. & idem dicerem.* † Extende in quacunque succes- 20 sione ab intestato deferenda, siue ius sit speciale, siue generale. Fulg. *d. cons. 93. col. fin. ver. rursum non officit.* † Extende, quia non suc- 21 cedit auiæ, vel auo, vel aliis ascendentibus, si tempore mortis illorum non erat conceptus, neque de iure ciuili, neque de iure prætorio, *l. Titius, cum l. seq. ff. de suis, & legit.* Roma. *d. cons. 442. nu. 3.* Corn. *cons. 165. post prin. lib. 1.* Deci. *cons. 364.* † Extende etiam in succes- 22 sione regni, quia nepos, vel pronepos conceptus post mortem aui, non potest prætendere successionem in regno, quia non agnascitur. Anchar. *cons. 339 Pro maiori intelligentia. n 15.* † Restringe quan- 23 do nascitur adhuc iacente hæreditate aui, ante quam ab aliquo sit adita. Soc. *cons. 10. lib. 1.* † Restringe, quia non procedit in succes- 24 sione ex contractu, vel conuentione, quia non ex iure agnationis, vel cognationis, sed ex contractu succedunt omnes. Fulg. *d. cons. 93. col. fi. ver. in dispositionibus autem.* † Restringe, quia bene succedit ex 25 persona patris, vel alterius transmittentis, si adiuit hæreditatem transmittentis beneficio, *l. 1. C. de iis qui ante aper. tab.* Castr. *cons. 247. col. antep. nu. 5. ver. item allegatur, quod dicti agentes, lib. 1.* † Restringe in 26 testamento, & vltima voluntate. Fulg. *d. cons. 93. col. fin. ver. & idem dicerem*, quod intelligit Soc. *cons. 51. nu. 41. col. penul. & fin. lib. 4.* procedere, quando vocauit descendentes in infinitum, quia ex mente veniunt etiam non nati, Papæ *decis. 511. Pater in testamento.* † De- 27 clara restrictionem, vt procedat quando nullus alius vocatus extaret tempore conditionis, ita Alba. *cons. 106. nu. 13.* & plenius *nu. 16. & 17.* vbi docet, aliter non posse intelligi, quia esset cõtra communes conclusiones. Cephal. *cons. 419. nu. 58.* Limita †, quia facta 28 alienatione bonorum subiectorum fideicommisso, in quo vocantur filii, & descendentes, non concepti tempore alienationis non sunt vocati quatenus extant alii descendentes nati, quibus primo loco, & solis acquiritur, sed natis postea aliis, debent nati tempore alienationis communicare postea natis. Castr. *d. cons. 247. col. antep. circa pr. ver. item allegatur, quod cum non essent, lib. 1.* vbi, quod nascituri non sunt excluſi perpetuo, sed ordine successiuo, alias non tene- rentur nati cauere de restituendo nascituris. † Dicuntur autem 29 vocati nati, & nascituri, quando hoc exprimitur, item quando non sunt nati aliqui, quia necessario intelligitur de nascituris, si vero essent aliqui nati, tunc de illis intelligeretur. Castr. *d. cons. 247. col. antep. ver. item allegatur, quod dicti agentes, lib. 1.*

Concessio quid sit, & importet. Concl 546.

CONcessio importat, & includit prouisionem beneficii respe- 1 ctu tituli, *c. post electionem, circa princ. de concess. præb.* Gemin. *cons. 65. in princ. ver. prima est*, vbi idem de verbo dispositionis. Vide. *Collatio, electio, & institutio quid sit, & in quibus differant. Concl. 419.* Amplia †, quia concessio importat etiam proprietatem, videli- 2 cet quod proprietas rei concessæ censeatur concessa, *c. consultationibus. de donat.* Gemin. *d. cons. 65. in princ. ver. vel si volumus. & nu. 3. ver.* 3 *subdit dictum capitulum* † Limita, nisi fiat restrictio ex sequentibus, vt si dicatur, concessio feudalis, concessio precaria, vel similis, quia tunc importat solum secundum naturam restrictionis, Ge- min. *d. cons. 55. in princ. nu. 2. ver examinemus.*

Con-

Concessio in emphyteusim; vel feudum quomodo probetur. Concl. 547.

VIDE. *Emphyteusis quomodo, & qualiter probetur. Concluſ.* 188. Vide *Feudi conceſſio ex quibus probetur. Concluſ.* 170. *num.* 28. & 29. Vide Mascard. *Concluſ.* 279. & 280. *in ver. cenſus.* Vide eundem Mascard. *Concluſ.* 337. *in ver. conceſſio in emphyteuſim.*

Concessio Principis in dubio præsumitur realis, & quando secus. Concluſ. 548.

VIDE. *Exemptio, an realis vel perſonalis, & ex quibus præſumatur. Concluſ.* 559. Vide plenius, *Priuilegium, an reale, vel perſonale. Concluſ.* 743. Vide Mascard. *Concluſ.* 338. *conceſſio principis.*

Concilium generale per quem olim conuocabatur, & hodie conuocetur. Concl. 549.

1 CONCILIVM in exordio surgentis Ecclesiæ, & antiquis temporibus, conuocabatur per Imperatores. Zabarell. *conſil.* 150. *ver. ſecundo quæritur*, vbi enumerat multa concilia approbata conuocata per Imperatores, sed istud erat accedente consensu Summi Pontificis, vel eo mandante, vt *in c. ſexta. diſtinct.* 16. *ibi exequente piiſſimo Principe Conſtantino*, & sic de aliis Imperatoribus, clare ostendit Thomas Campeg. Episcopus Feltren. *tit. de concilio, cap.* 2. *num.* 8. *& ſeq.* & plenius apostilla ad Abb. *in c. ſignificaſti, de elect. in ver. concilia, colum.* 5. *& 6. verſ. ſecundo limitatur*, vbi reddit rationem, quia tunc ecclesia non erat potens, vt compelleret, vel daret saluos
2 conductus necessarios. † Iure nouissimo postquam religio firmata est, & Sedes Apostolica firmius est in iure suo stabilita, sanctum est prout conueniebat, quod solus Papa, tamquam Vicarius Christi, conuocat, & aperit concilium generale, *c.* 1. *diſtinct.* 17. *& c. ideo*, 2. *quæſt.* 6. Zabarell. *d. conſ.* 150. *num.* 3. *c. dudum*, 3. *quæſt.* & apostilla magna ad Abba. *d. c. ſignificaſti, de elect. in ver. concilia, col.* 4. *ver. ego autem adhærendo*, probat hanc conclusionem esse de iure diuino & positiuo ex necessitate; quia solus Papa citat Prælatos & compellit, & dicit, quod tenentes contrarium parum deuiant ab hæresi,
3 & plenissime Iacobat. *de concilio, lib.* 3. vbi dicit indubitatum. † Extende, quod in tantum spectat ad solum Papam conuocare concilium, vt etiam si agatur de querelis contra Papam, nullus conuocat, vel aperit concilium nisi solus Papa, *c. concilia ſacerdotum*, §. *hinc*
4 *etiam*, 17. *diſtinct.* qui textus est in concilio editus generali. † Extende; quia etiam si contendatur de Papatu inter duos, qui essent in possessione obedientiæ, ad illos solos spectat conuocatio concilii generalis. Zabarella *d. conſil.* 150. *num.* 3. videlicet, vt quilibet eorum compellat suos obedientes ad concilium; dicta apostilla ad
5 Abbat. *d. c. ſignificaſti, de elect. colum.* 8. *ver. ſexto etiam caſu.* † Limita; quia secundo loco post Papam in casu necessitatis, puta si duo contendentes de Papatu non conuenirent, vel non vellent conuocare, ne Ecclesia vniuersalis scandalum patiatur, tunc conuocatio concilii generalis spectat ad sacrum Collegium Cardinalium, quia cum sint in possessione eligendi summum Pontificem, possunt omnia quæ spectant ad electionem summi Pontificis, & sic conuocant concilium. Zabar. *d. conſ.* 150. *num.* 3. *& ſeq. ver. tertio quæro*, Castr. *conſ.* 420. *Viſo puncto. col. penult. num.* 4. *lib.* 1. quod est Antonii de Butrio, & iterum Castr. *conſ.* 421. *num.* 2. *lib.* 1. quod est Marthæi Matthesilani, & Ioannis de Gauatulo, & hoc, quia digniores post Papam sunt omnibus, apostilla ad Abba. *d. c. ſignificaſti, de elect. ver. tertio limita. col.* 6. & rursus *colum.* 8. *ver. ſexto etiam caſu*, vbi dicit, quod debeant requiri prius ipsi contendentes de Papatu, vt con-
6 uocent concilium. † Extende, vt idem sit, quando Papa (si potest hoc dari,) esset de hæresi suspectus. Iul. Clar. *in praxi crimin. in* § *fin. quæſt.* 35 *num.* 4. vbi late. d. apostilla magna ad Abba. *d. c. ſignificaſti, de elect. ver. quarto etiam duo*, vbi quod prius debent require-
7 re Papam. † Extende, quod conuocatio concilii generalis spectat ad Collegium Cardinalium istis duobus casibus quando esset schisma de Papatu, vel Papa de hæresi suspectus, & ipsi contendentes de Papatu, vel Papa de hæresi suspectus essent negligentes in conuocando concilium, quia tunc Collegium Cardinalium potest eo casu conuocare etiamsi Papæ schismatici, vel Papa de hæresi suspectus contrarium iuberent, vel contradicerent, vt dicit Castr. *in dictis conſil.* 420. *num.* 4. *&* 421. *num.* 2. *lib.* 2. qui dicit, quod post Papam in Ecclesia Dei non est maior dignitas, quam Colle-
8 gium Cardinalium. † Limita; quia tertio loco in casibus duobus prædictis, si etiam Cardinales & Collegium Cardinalium negligerent, quod eo casu conuocatio concilii generalis spectet ad Patriarchas, tenet Anto. de Butr. *d. conſ.* 420. *num.* 4. *ver. conuocant ergo, inter conſ. Caſtren. lib.* 1. & potest esse ratio, quia data negligentia superioris ad proximiores fit deuolutio, *c. Romana, ver. notoria de cenſib. lib.* 6. & quia in concernentibus statum Ecclesiæ, inferiores supplent negligentiam superioris, *c.* 1. *de ſuppl. neglig. Prælat.* & hanc partem tenet apostilla magna ad Abbatem, *d. c. ſignificaſti, col.* 8. *ver. vbi vero ipſi Cardinales, de elect.* vbi loquitur alternatiue, quod spectat ad alios Prælatos, vel ad Imperatorem. Iacobat. *tract. de concilio, libr.* 8. *art.* 3. *num.* 10. † Contrarium videtur tenere Zabarella *d. conſ.* 150. 9
nu. 5. *ver. quarto quæro, cum ſeq.* vbi quod in dictis duobus casibus schismatis, vel Papæ suspecti de hæresi, si Papa & Collegium Cardinalium sunt negligentes, vel non conueniant in conuocando concilio generali, dicit quod isto tertio loco spectat conuocatio ad Imperatorem, tanquam repræsentantem totum populum Christianum, & sic O. reuertitur ad A. quia in casu necessitatis recurrimus ad ius antiquum, dat exemplum, quod antiquitus quilibet ius sibi dicebat, postea prohibitum fuit, sed si iudex non facit iustitiam tunc sibi licitum est ius dicere pro necessitate, & videtur etiam tenere Thomas Campeg. *d. tract. de concilio, c.* 2. *num.* 16. mouetur, quia Imperator est Ecclesiæ aduocatus, & defensor. † Declara; quia 10
verior est opinio Antonii de Butrio, quia non solum spectat ad Patriarchas, sed etiam ad Episcopos, qui loco Apostolorum sunt subrogati, vt est text. in Actibus Apostolorum, *c.* 6. vbi patet, quod duodecim Apostoli conuocantes multitudinem discipulorum, &c. conuocabant concilium generale, ergo ad eos post Papam, & Cardinales debet spectare; tum quia Patriarchæ & Primates habent iurisdictionem compellendi Episcopos, & Imperator non potest præcipere, sed rogare, & exhortationes facere, sed conuocatio requirit citationem & compulsum, *c. concilia*, §. *hinc etiam*, 17. *diſt.* ergo magis ad Patriarchas & maiores Prælatos videtur fieri deuolutio; & ita ibi tenet Ægid. Bellam. *nu.* 2. tum etiam, quia ratio Zabarellæ concludit pro ista parte, dum vult, quod negligentibus Cardinalibus, spectet ad Imperatorem in casu necessitatis, quia O. reuertitur ad A. ex quo non est iudex qui faciat iustitiam, quia imo cum superiint Patriarchæ, Archiepiscopi, & Episcopi, qui veniunt post Cardinales loco Apostolorum subrogati negligentibus maioribus, ad istos spectare debet, & sic cessat causa necessitatis, quod non sit iudex, qui faciat iustitiam, maxime quia non est locus extraordinario remedio, donec remedium ordinarium potest haberi, & idem Zabar. *d. conſ.* 150. *num.* 9. *ver. videtur etiam*, videtur recedere ab iis, quæ prius dixerat de Imperatore, & quod possint maiores Prælati istis duobus casibus conuocare concilium. Sed † quicquid sit, aut spectet ad Imperatorem tanquam [illegible] tum, & defensorem Ecclesiæ per modum rogationis, & exhortationis, siue ad maiores Prælatos per modum iurisdictionis, hoc etiam ad Episcopos, per modum voluntariæ congregationis, vt contigit tempore Papæ Marcellini, ex text. *in* § *num. autem*, 21. *diſt.* Iul. Clar. *d.* § *ſi. q.* 35. *n.* 4. & comprobat idem Zabar. *d. conſ.* 150. *n.* 9. *in fin. ver. videtur etiam.* Satis est quod extra istos duos casus, solus Papa aperit, conuocat, transfert, & suspendit concilium generale; & hodie est sine difficultate, ex constitutionibus Apostolicis, vt ex bulla fel. rec. Pii Papæ 2. *in ſi.* ex bullis Pauli 3. Iulii 3. & Pii 4. insertis in sacro concilio Tridentino, & ex decretis eiusdem concilii, celebrati in executione earundem bullarum, & etiam est de iure communi, quod solus Papa conuocat concilium generale, & nullus alius potest conuocare contra eius voluntatem, vt supra fuit ostensum. † Bene verum est, quod Imperator est de concilio, non ex 12
gratia, ad protestatem ostendendam, sed iure suo, quia est pars concilii ad fidem confirmandam, vt dicit idem Zabar. *d. conſ.* 150. *nu.* 6. *ver. ſed cum agitur.* † Extende; quia dictæ limitationes procedunt, 13
etiam quando Papa esset mortuus naturaliter, vel ciuiliter, aut cessisset Papatui, & Cardinales non vellent procedere ad electionem, quia omnino debet prouideri de Pastore, cum non adesset Pastor, & Cardinales negligerent, possent vel Imperator, vel maiores Prælati conuocare concilium, vt dicit d. apostilla ad Abbatem *d. c. ſignificaſti, de elect. col.* 8. *ver. ſeptimo poſſet* † Idem, quando Pa- 14
pa deueniisset ad insaniam, vel dementiam, ita vt esset omnino inhabilis, quia posset conuocari concilium. generale à Cardinalibus, & ipsis negligentibus ab Imperatore, vel prælatis maioribus, vt consulatur Ecclesiæ de alio, vel de coadiutore quasi sedes vacet, vt *in c.* 1. *&* 2. 7. *q.* 1. & ita eadem apostilla ad Abb. *vbi ſupra ver. octauo caſu.* † Idem si Papa & omnes Cardinales, casu (quod absit) deficerent, eadem apostilla ad Abbat. *d. c. ſignificaſti, de elect. col.* 8. *in fi. ver. nono etiam*, vbi etiam ponit alios casus, quos videre poteris. 15

Conciliũ generale ex quibus causis possit vocari. Con. 550.

SI † agitur de hæresi per quod crimen Papa sit priuandus, vt in 1
conclusione proxima præcedente. † Secundo, si agitur de 2
schismate

schismate, vt quia duo prætendunt papatum, quia schisma labitur in hæresim. Castr. *cons.* 420. *Viso puncto, in fi. li.* 1. quod est Ant. de Bu-
3 trio. † Tertio, si notorium sit Papæ delictum scandalizans totam Ecclesiam. Castr. *d. cons.* 420. *in fi. li.* 1. de quo tamen vide plenius
4 *concluf.* 551. *pag. seq.* † Quarto, si dubietas oritur de Papatu. Castr. *vbi*
5 *supra in fi.* † Quinto, si agatur de reducēdis schismaticis, volentibus audiri super articulis de quibus antea à fide, quia si adhuc non fuerint auditi, audiri debent volentes, imo vocandi sunt, & inuitandi, secus si semel fuerunt excluſi. Abb. *in con. sub super concilio Basilien si, in* 1.
6 *dubio col.* 21. *verſ. octaua ratio.* † Declara tamen, quia imo Græci fuerūt
7 pluries auditi, vt ibi per Abb. licet cum capitulationibus. † Sexto, si agatur de reformanda Ecclesia in capite, & in membris, vt fuit decisum in cōcilio Constantiensi, & ad tollendos abusus, vt patet ex
8 Bulla fel. rec. Pauli 3. & ex progressu concilij Tridētini. † Septimo, Papa pro rebus arduis pertractandis, de quibus ipse dubitationem habet, vel per se facere non vult, vel non confidit, conuocat concilium generale cui se subijcit, quia error velatus melius inuestigatur à multis, quam à paucis, Roma. *cons.* 521. *Circa propoſitam, nu.* 4. &
9 *ſeq.* † Item quando potentius remedium adhibere intendit, item quando cōtra delinquentes potentiores fecit quod potuit, inuo-
10 cat concilium generale. Roma. *d. cons.* 521. *n.* 4. † Item quando bella essent, quæ aliter concordari non possent inter magnos principes Christianos, vt dicit apostilla magna ad Abb. *d. c. ſignificaſti, de elect. circa fin. verſ. & non omitto.*

Concilium generale quam iurisdictionem habeat, & quandiu durat. Concl. 551.

1 CONCILIVM † habet ordinariam iurisdictionem ex accidenti, & ideo quandiu durat concilium, tandiu durat eius iurisdictio ordinaria, si vero reuocetur, vel dissoluatur, tunc reuocatur; & cessat eius iurisdictio, prout in legato. Gemin. *cons.* 65. *nu.* 9.
2 *verſ. ſed per mortem.* † Extende, vt ea iurisdictio, quę fuit concessa nominatim vni concilio generali certi loci, non extendatur ad eandem congregationem factam alio loco, & sic non est eadem qua-
3 litas. Gemin. *cons.* 65. *num.* 10. *verſ. nec obſtat.* † Vide plenius Thomam Campeg. Episcopum Feltren. *d. tract. de conſ. cap.* 23. vbi quod concilium præsente Papa habet omnimodam iurisdictionem propter præsentiam Papæ, eo absente habet delegatam, nisi sit facta delegatio ad vniuersitatem causarum, quia tunc esset ordinaria, tam in
4 ciuilibus, quam criminalibus, *& cap. ſeq.* † Amplia; quia concilium vocatum, & legitime apertum, sede vacante, habet eandem potestā-
[illegible] iurisdictionem, quam habet Papa, ideo committit causas matrimoniales, & de figura iudicij. Castr. *conſ.* 66. *n.* 2. *ver. ad ſecundum, lib.* 1. † Contrarium quod non habet nisi ex causa necessitatis iurisdictionem in ijs, qui pertinent ad Papam. Abb. *in* 1. *q. col. antepen. ver.*
6 *ſolutio.* † Declara, vt plene per Thom. Campeg. Episc. Feltrensem *tract. de concilio, cap.* 37. vbi, quod nisi vrgeat necessitas, non debet
7 aliquid facere circa maiora, & electio Papæ est Cardinalium. † Vide plenius Iacobat. *de concilio, lib.* 5. *tit. de iuriſdictione concilij.*

Concilium generale subest Papæ, & in quibus Papa subsit concilio. Concluf. 552.

1 CONCILIVM † generale omnino subijcitur Papæ; tanquam vnico Vicario Christi, probatur lege diuina, naturali, & humana; diuina, quia Dominus noster Iesus Christus, beato Petro suo Vicario præcipue dedit supremam authoritatem per illa verba, *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduerſus eam, & tibi dabo claues regni cælorum, & quodcumque ligaueris ſuper terram erit ligatum & in cælis, & quodcunque ſolueris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis*, vt in Euangelio Matthæi *cap.* 16. & iterū post resurrectionem in Euangelio Ioannis *cap. vltimo*, dum ipse Dominus noster tertio interrogat Petrum, *Simon Ioannis diligis me plus ijs?* & habito responso, *Domine tu ſcis, quia amo te*, per tres vices eidem dicit, *Paſce oues meas*; quæ verba constituunt beatum Petrum pastorem, sicuti Christusmet dicit de se ipso, *Ego ſum Paſtor bonus, ſi quis per me introierit ſaluabitur, & alias oues habeo, quæ non ſunt ex hoc ouili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet vnum ouile, & vnus paſtor*, vt in eodem Euangelio Ioannis *cap.* 10. Nam si Christus vnicus, & verus pastor committit gregem, & oues pascendas beato Petro & declarat vnicum ouile & vnicum pastorem debere fieri, & si eidem ligandi, & soluendi facultatem tribuit, impossibile est communicare ista alijs sine ipso pastore constituto, & vnico quin contradicatur verbis claris Euangeliorum, & quod Papa sit supra concilium, & concilium non sit supra Papam, plenissime docet Barbatia. *in clem. ne Romani, nn.* 31. *& ſeq. de elect.* vbi infinita cumulat more suo. † Probatur; quia 2
idem Dominus noster pro Petro specialiter rogauit, vt non deficiat fides Petri, inquiens eidem Petro sic confirmato in fide, vt aliquando confirmaret fratres, quasi ab eo, vti Vicario, recepturi essent in fide confirmationem, vt in Euang. Lucæ *c.* 22. sicq; apparet, quod Christus soli Petro dedit piscationem cum hamo, quod significat iurisdictionem, omnibus autem concessit piscationem cum retibus; & insuper tributum pro se, & Petro soluere voluit, non pro alijs, quæ fuit causa inquirendi de maioratu inter discipulos, vt habetur in Euangelio Matth. *ca.* 17. *in fi. & ſeq.* & hæc habentur, *in c. eſt & aliud*, 24. *quæ.* 1. vbi hamus pro iurisdictione soli Petro concessa declaratur: & quia Christus eidem Petro in prima visione denunciauit, quod appellaretur Cephas, quod interpretatur Petrus, vt in Euangel. Ioann. *cap.* 1. & importat idem quod, caput, & principatum teneret, vt hæc omnia *in cap. ſacroſancta*, 22. *diſt.* sic etiam in Actib. Apost. *c.* 11. soli Petro missum est de cælo linteum, per quod designatur potestas iurisdictionis in toto orbe, vt Barb.
in clem. ne Romani, num. 59. *de elect.* † Naturalis lex insuper concurrit; 3
quia sicuti in Ecclesia triumphanti sunt gradus plurimi, & vnum caput à quo pendēt omnia, ita in Ecclesia militanti similitudo debet esse, quia Imperium, Regnum, & Gubernatio non potest esse bona per plures, quinimo etiam istæ libertates, & gubernia communia, necesse habent constituere vnum Principem, vt plene habetur *in c. in apibus prin. vnus*, 7. *q.* 1. quod est beati Hieronymi, & plura similia congerunt Oldrad. *con.* 94. *Eleganter, n.* 7. *ver. adhuc inſtatur.* Anchar *con.* 339. *Pro maiori, n.* 3. & in terminis Pius 2. in sua Bulla retractationis *col. pen.* ¶ Sic etiam per ius canonicum, & sanctos Ec- 4
clesiæ Doctores semper fuisse diffinitum, & declaratum, nempe ab Innocentio *in c. nemo iudicabit. à* Symmacho *in c. aliorum hominum cauſas.* ab Anthero *in c. facta à ſubditorum.* à Gelasio *in c. cuncta per mundum*, 9. *q.* 3. vbi clare, quod Papa iudicat omnes, & ipse à nemine iudicatur nisi à solo Deo, & ibi glos. & Doct. quod à nemine iudicatur nisi à concilio, quādo de hæresi, & fide esset suspectus, & idem etiam respondit Bonifacius martyr. de hoc consultus, *in c. ſi Papa*, 40. *diſt.* & in exemplo beati Marcellini, & aliorum sanctorum Patrum, de quibus *in c. nunc autem*, 21. *diſt.* vbi quod Papa nō iudicatur à concilio, neque sedes prima, quia à Deo est, & seipsum iudicat.
† Pro ista parte concurrunt omnes causæ, quæ ostendunt con- 5
cilium generale omnem essentiam accipere à summo Pontifice Vicario Christi, quia non aperitur, nisi ex licentia, & authoritate Papæ, vt decreuit Iulius Papa 1. *in c.* 2. qui ponit pro regula Gregorius, *in c. nec licuit*, 17. *diſt.* & fuit ostensum in conclusione; *ſupra in pri.*
† Authoritatē supremam recipit à Papa, quia nisi adsit authoritas, 6
& confirmatio Papæ non erit concilium, sed conciliabulū, & gesta in eo redduntur ad vacuum, *c. multis de nouo*, 17. *diſt.* & conciliū pendet à Papa, vti Vicario Christi; & quatenus dicatur aliquibus in locis concilia pendere à Deo, & à Spiritu sancto, intelligitur mediate, & non immediate, & idem Thom. Campeg. Episc. Feltren. probat *d. tract. de concilio c.* 22. ex authoritate sacrarum Scripturarū, & beati Thomæ, vbi tollit omnia contraria, prout potest videri.
† Clauditur, & dissoluitur ex authoritate Papæ ex causa, vt idem 7
Episcopus Feltrensis *d. tract. de concilio cap. fi.* † Declarationem reci- 8
pit à Papa, quia ipse Papa interpretatur, declarat, & tollit concilia generalia. Abb. post Io. Andr. & alios, *d. c. ſignificaſti, num.* 3. *de elect.* imo apostilla magna, *ibi col.* 4. *in fi.* dicit, quod nulla vnquam synodus generalis rata legitur, quæ Apostolica authoritate non sit suffulta, & citat plures concord. & probat ille text. *circa fi.* † Derogā- 9
tionem etiam patitur, si Papæ placeat concilio derogare, quia potest, vt tenent Abb. Panorm. *in ſua quæ.* 1. *in princ.* Roma. *conſil.* 324. *in princ.* † Vltimo ex bullis summorum Pontificum hæc omnia sunt 10
per legem sancita, vt in bulla Pij Papæ 2. quod conuocatio concilij non nisi authoritate Papæ fiat, non nisi authoritate Papę decernat, & dissoluatur, à Papa ad futurum concilium appellari posse tenentes, & appellantes hęreticos dici posse, vt in Bulla Iulij 2. cōtra certos principes, qui vt se confouerent in vsurpatione status Ecclesiæ, excommunicati appellabant ad futurum concilium, & in Bulla Leonis 10. cōtra Martinum Lutherum, vnde superfluum videtur de hoc temporibus istis dubitare. † Et etiam de iure com- 11
muni; quia Romana Ecclesia à Deo fundata, & priuilegiata fuit, aliæ vero ecclesiæ ab Ecclesia Romana, & propterea dicit tex. *in c.* 1. 22. *diſtinctio.* quod qui detrahit iuri, & priuilegio ecclesiarum, dicitur iniustus; qui vero detrahit iuri, & priuilegio Romanæ Ecclesiæ in hæresim labitur, & proculdubio est dicendus hæreticus: vnde cum Papa non ligetur à concilijs; sed sit supra concilia, *vt in c. ſignificaſti, circa fi. de elect.* contrarium tenentes ab hæresi non distant, & quod Papa sit supra cōcilium plenissime Card. Iacobat. *tract. de concilio l.* 10. *art.* 7. *à n.* 72. *vſque ad n.* 134. † Et licet Abb. in quo- 12

dam

dam consilio suo super concilio Basilien si, quod iusta ratione fuit prohibitum, multa impertinentia, vt infra ostenditur, in contrarium allegauerit, & pariter Roman. qui cum Abbate erat Aduocatus in d. concilio Basileæ, scripserit pro concilio contra Papam, vt in *cons.* ipsius Romani 380. *Quæstio est, per tot. & cons.* 522. & 523. & Pius 2. qui pariter tunc in minoribus constitutus erat in ciuitate Basileæ; multa scripserit pro concilio contra Papam, & quod concilium esset supra Papam, tamen constat, quod opinio pro Papa, quod sit supra concilium est verior, & melioribus rationibus munita, pro qua scripserunt B. Antonin. Archiep. Florent. *in 2. parte suæ Summæ, tit. 2. cap.* 11. & Petr. de Monte Episc. Brixien. vt refert Felin. *in c. nonnulli. nu. 3. ver. quarto, propter authoritatem, de rescript.* & scripta Petri de monte sunt in tracta. intitulato *de potest. a. Pontificis*, quæ
13 ipse fecit † Et iustificatio, quod illi, qui contra Papam scripserunt male scripserint, probatur ex retractatione publica, quam omnes fecerunt. Nam Pius 2. assumptus ad Pontificatum, Bullam edidit, de Anno 1463. in qua fatetur, quod opera Nicolai Panormitani, & Lud. Pontani, qui ambo erant oratores Alfonsi magni Regis, & qui, vt duo sydera Orbis, & duo præcipua lumina clarissima censebantur, vna cum Cardinalibus male meritis de Papa Eugenio, authoritatem Concilij Basilien sis ita extollebant, & facta Eugenij damnabant, vt nullus auderet eorum dicta refellere, & ipse quoque discipulus didicit, & scripsit, qua audiebat à schola istorum magistrorum, sed tandem, cum priuato Eugenio, & creato Amadeo, qui Felix appellatus est, vidisset Felicem à Rege Romanorum non recipi, & cognouisset Eugenium, falso de multis accusatum, & Cardinales, qui Basileam venerant, ob priuatas inimicitias, bono & sancto viro notam inurere voluisse: qui tamen cuncti postea ad eum redierunt, & veniam errati petierunt, & Iulianus Cardinalis S. Angeli, qui & ipse tutatus fuerat partem Concilij, mutatus in melius, authoritatem Pontificiam defendebat, ipsum Pium ab opinione erronea reuocauerat; idcirco doctissime, vt videri potest, se retractauit, & authoritatem Pontificiam esse supra Concilium melioribus rationibus comprobauit, vt videri
14 potest in dicta Bulla, quæ potest inseruire pro decisione huius articuli apud omnes. † Hæc retractatio Pij 2. non potest in aliquo calumniari, prætextu, quod postquam Papa creatus fuerit, retractationem fecerit, quia aliunde sumitur clara iustificatio, & comprobatio eorum quæ narrat in dicta Bulla, quia Nicolaus Panormitanus Abbas, qui in d. consilio prohibito, multa impertinentia contra authoritatem Papæ promulgauerat, & authoritatem Concilij Basilien sis supra Pontificiam authoritatem posuerat, conscientia motus, vt credendum est, se ipsum, nedum in lecturis, vt patet *in c. significasti in 7. not. vers. nota septimo, quod concilia generalia non sunt supra Papam, de electio.* sed expresse in *quæst. sua prima*, quæ legi potest ab omnibus retractauit, in qua *in princ.* tenet, quod Papa potest derogare Concilio in totum, & reuocare constitutionem concilij, quia omnia concilia authoritatem recipiunt à Papa, & quia authoritas Papæ suprema nihil excipit, allegat Euangel. Matthæi, *cap. 16. quodcunque ligaueris, & c. quodcunque* 24. *q.* 1. & est Euangelium Io. *c. vlt.* de quo *in c. significasti, de electio. Pasce oues meas*, & rursus, *vt fiat vnum ouile, & vnus pastor. c. inquisitioni, de sent. excom.* vbi quod Ecclesia militans est in potestate Papæ cui omnino obediendum est, nisi præcipiat, quæ sapiunt hæresim, vel scandalum Ecclesiæ, & *in eadem quæ.* 1. *nu.* 13. & 14. authoritatem Papæ extollit, quia licet Christus omnibus discipulis multa dixerit in communi, Petro tamen particulariter dixit, *Pasce oues meas, ego rogaui pro te Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos*: & quod in singulari dixit, *fiat vnum ouile, & vnus pastor solus*, qui est Petrus, qui assumptus est in plenitudinem potestatis, alij in partem sollicitudinis, *c. ad honorem, de auth. & vsu pallij*: & ad illud Euangelij, *dic Ecclesia*, quod est vrgens argumentum contrarium, *in d. q.* 1. *nu.* 13. *per hæc verba, sed Papa est caput totius corporis*, & per eum explicatur nomine Ecclesiæ, iuxta illud Dominicum, *dic Ecclesiæ*, Matthæi *cap.* 18. sicque *dic Ecclesia*, exponit, videlicet Papæ, & multa alia, quæ reuocant dicta in il-
15 lo erroneo, & prohibito consilio. † Romanus pariter, qui non tantum immodeste Pontificiam authoritatem depresserat, prout Nicolaus Abbas, reuocauit se ipsum *cons.* 354. *in princ. vers. & hoc etiam verum*, vbi quod Papa est superior concilio, & quod potest absoluere excommunicatum à concilio, etiam sine scientia concilij, etiamsi non remisit ad concilium, etiamsi concilium non sit in ali-
16 qua negligentia. † Regula igitur est clara, & sine difficultate, quod de iure communi Papa est supra concilium, & quod concilium subest Papæ, & non potest concilium aliquid constituere, quod liget Papam, vt est tex. *in d. c. significasti, circa fin. de electi.* vbi omnes
** Doct. consensu vnanimi transeunt, & glo. *in c. concilia, §. hinc etiam in vers. iussione Domini*, vbi clare Turrecremata, *num.* 4. allegat ibi Archidiacon. idem tenentem, idem tenent ibi Ægid. Bellam. Gemin. & Præpos. Gemin. *cons.* 65. *nu.* 6. *ver. sed consilium reputatur*, plenissime Barbat. *in cle. Ne Romani, nu.* 31. *& seq. de electi.* & plenius Card. Iacobat. *tract. de concilio lib.* 10. *art.* 7. *n.* 72. *seq. vbi n.* 134. citat B. Thomã, & multos Theologos, & Summistas. † Amplia, quia Papa po- 17
test in totum, & in parte cõcilio generali derogare. Gemin. *con.* 44. *in princ. & nu.* 5. *ver. item probatur ratione.* † Extende, quia potest Papa 18
absoluere excommunicatum à Concilio. Rom. *d. con.* 354. *Circa propositã, in pri.* vbi apostilla, *in ver. posse*, allegat, Feli. *in c. pastoralis, col. pen. ver. fallit quinto, de offic. del.* † Extende, quia potest absoluere excom- 19
municatum à concilio etiam sine scientia concilij, etiam si non remisit ad concilium, etiam si concilium non sit in aliqua negligentia, vt dicit Rom. *d. cons.* 354. *in princ. ver. & hoc etiam verum.* † Amplia, 20
quia procedit argumentum, hoc potest concilium, ergo multo magis potest Papa, quia Papa est supra concilium. Gemin. *d. con.* 65. *n.* 11. *ver. quoad primum.* † Amplia, quia etiam si agatur de fide, vel de 21
dubio fidei, potest solus Papa, non vocato concilio, statuere, Abb. *in quæst.* 1. *nu.* 13. *vers. an autem præter missio*, vbi quod concilium non est supra Papam etiam, vbi agitur de dubio fidei, plene Barba. *in Cle. ne Rom. n.* 44. *de electi.* vbi adducit Euang. Luce *cap.* 5. quia discipulis fuit dictum, quod laxarent retia, soli Petro fuit dictum, duc in altum, quod exponitur, *in c. non turbatur*, 24. *q.* 1. id est in profundum disputationum fidei, ad ipsum tamquam vniuersæ Ecclesiæ primatem.
† Extende vt procedat, etiamsi in causa, & dubio fidei papa vnum 22
statueret, & concilium aliud, quia staretur decisioni Papæ, si melioribus rationibus moueretur. Idem Abb. *d. q.* 1. *n.* 13. plenius, *in c. significasti, de electi.* † Declara tamen, quia si dubia fidei essent iam de- 23
cisa per concilium generale, vel articulus fidei esset adeo magnus, quod Papa esset dubius, istis duobus casibus conueniens esset, quod vocaret concilium. Abb. *d. q.* 1. *nu.* 13. *& d. c. significasti, de electio.*
† Amplia quia concilium non potest tollere constitutiones Papa- 24
les, sed bene Papa tollit cõstitutiones conciliares, quia concilium est factura manuum Papalium, & recipit omnem authoritatem à Papa. Barba. *in clem. ne Romani, n.* 31. *& seq. de electi.* † Limita; qui concili- 25
lium est supra Papam, quando esset schisma inter duos, vel plures contendentes de Papatu, quia si vnus est legitime electus, alter intrusus, debet conuocari cõcilium, vt intrusum expellat, & bene & canonice electum tueatur in obedientia, si ambo male electi, vel prætendant se bene electos, quia scandalum est, quod vnus pastor in duos diuidatur, & vnum corpus duo capita habeat n. 5struc a, concilium conuocari debet, vt cassentur, ambo amoue ntur, & proceda t Cardinales ad electionem tertij, ita tex. *in c. [illegible] stinct.* vbi * omnes canonistæ, post glo. *ibi*, & tra[illegible] Ant. d[illegible] *inter cons. Castr.* 420 *col. pen. in prin. li.* 1. Rom. *cons.* 23. *Quæstio [illegible]tienda*, vbi Apostilla dat concord. Abb. in *sua q.* 1. *c.* 13. *ver. in contrarium, n.* 30. *& seq.* Gemin. *consil.* 15. *in fi. n.* 19. *vers. & verum est, & in consil.* 44. *n.* 5. Zabar. *con.* 150. *in princ.* vbi dicit, quod periti canonum omnes in hoc conueniunt, & sic est communis * opinio, quod concilium est *
Iudex in causa schismatis, & plene tradit apostilla magna, ad Abb. *in c. significasti, col.* 4. *ver. sexto etiam casu.* † Limita in causa hæresis; quia 26
Papa si est suspectus de hæresi, & non resipiscat, conuocandum est concilium, vt declaretur hęreticus, & deponatur est tex. *in c. si Papa* 40. *distinct.* vbi omnes canonistæ, & est specialis ratio, quia hæreticus priuatur omni iure, & dignitate, & efficitur incapax, & minimus, vnde non est mirũ, si isto casu declaratur priuatus à concilio, quia non est Papa, cum non voluerit pœnitere, & ita præfati Doctores dicunt in dictis consilijs, qui loquuntur in casu schismatis, & hæresis, & Card. Zabarella etiam isto casu dicit esse * commu- *
nem. † Extende limitationem in tantum veram esse, vt non pos- 27
set Papa statuere contrarium, quod non posset deponi pro hæresi. glo. fi. *in c. si Papa* 40. *distinct.* quam in hoc communiter * ap- *
probant omnes. † Limitant multi etiam, quando Papa esset no- 28
torius delinquens, & incorrigibilis, & ex tali notorio delicto scandalizaretur Ecclesia, quia etiam isto casu potest conuocari concilium generale, & à concilio potest iudicari, & priuari, secundum glo. fi. *in c. si Papa* 40. *distinctio. in vers. à fide Ieuius*, quam glossam ibi sequuntur Ægid. Bellame. & multi alij canonistæ, & communiter ipsam * glo. ibi approbati dicit Barbat. *in cle. Ne Romani. num.* *
86. *de electi.* & idem prius dixit Abb. *in c. significasti, de electi. n.* 4. quod illa glo. approbatur per * omnes, imo idem Abbas, *in sua q.* 1. *n.* 13. *
vers. tertius casus dicit, quod totus mundus sequitur ipsam glossam, quem sequitur Dec. *in d. c. significasti, n.* 21. *vers. vltim. Abbas hic de electi.* pariter eandem glo. extollit, & asserit quod totus mũdus illam sequitur, & idem dicit apostilla ad Decium, ibi, *in ver. incorrigibilis*, & confutat ibi Decius Theologos, & Canonistas tenentes contrarium, quasi male senserint, & dicit, quod licet Papa, vt possit accusari, & deponi pro crimine hæresis, intelligatur de stricta, & ve-

in hæresi quæ est circa articulos fidei, vt loquitur *d.c.si Papa 40.dist.* ergo secundum Theologos, & Canonistas contrarium tenentes id non debet extendi ad impropriam hæresim, respondet Decius *ibi n.22.* quod illud est, quia hæresis propria, etiamsi sit occulta, quæ possit probari, operatur, quod Papa deponi potest; tamen in delicto notorio, per quod scandalizatur Ecclesia, quando est incorrigibilis, & nō vult pœnitere, idem est, quia est habendus quasi hæreticus, & licet sit hæresis impropria, & largo modo sumpta, quia est notoria, & non vult corrigi: potest tamen etiā isto casu per concilium generale deponi, secus si ista impropria hæresis non esset notoria, & dicit, quod glo. continet duos casus, non vnum tantum de vera hæresi, quia redderetur superflua & inepta, eandem etiam glo. citat, & sequitur Roma. *cons.523.nu.13.ver.secunda solutio*, vbi dicit, quod fuit canonizata in concilio Constantiensi, & hanc etiam partem tuetur Car. Zabar. *in c.significasti.de elect.q.45.& sequi.*

29 † Pro hac limitatione, etiam consuluit plene Rom. *cons.523. Quæstio discutienda.per tot.* vbi plura adducit, & maxime *n.10.& seq.vers.quarto, vbi prima sedes*, & mouetur ex ijs, quibus eadem glo. fi. *in c.si Papa 40.distin.* Primo ex illo Euangelico dicto, *Si peccauerit in te frater tuus corripe, &c. si non audierit dic Ecclesiæ*, vbi dicit, quod dictum fuit Petro, & illum comprehendit, & illa verba, *si non audierit dic Ecclesiæ*, debent intelligi de Ecclesia militante, & sic de concilio, non autem de Ecclesia triumphante, prout exponunt Hostiensis, & aliqui. Item *num.16. vers.tertio probatur*, allegat, *c.grauem, de pœn.* per quod dispōnitur, quod qui pertinaciter Ecclesiæ parere renuit, claues ei commissas contemnendo, talis ex pertinacia non caret scrupulo hæreticæ prauitatis: igitur Papa notorie delinquens, & scandalizans Ecclesiam, & incorrigibilis existens, debet posse per concilium puniri. Item *num.17. vers.tertio demonstratur*, mouetur ex dicto Euangelij, *Si oculus tuus, manus, vel pes scandalizat te, eruc eum abs te, melius est ad vitam ingredi cum vno oculo, &c.* quod declaratur, *in c. illud sane 24.q.3.* & infert, si natura docet membrum putridum infectiuum pro salute corporis amputandum, idem est dicendum ciuiliter de amotione Papę, quando notorius delinquens scandalizaret Ecclesiam, & esset incorrigibilis, & multa alia adducit, sed

30 ista sunt principaliora. † Contrarium tenent fere omnes Theologi, & Canonistæ, quos refert, & sequitur Card. Turrecr. *in c.si Papa 40.dist.* vbi allegat pro vtraque opinione plenius quam alius, *& n.2.cum seq.* clare ostendit, hanc esse magis veram, & tenendam; Primo auctoritate Romanorum Pontificum sanctorum, & martyrū, qui ita statuerunt. Papam, excepta hæresi, à nemine iudicari posse, Secundo ex professione sacrorum conciliorum, in quibus fuit sta- [illegible] primam sedem à nemine, nisi à solo Deo iudicari posse. Tertio probat ex euidentia rationum multis argumentis, maxime ex dicto Prophetæ in Psalmo, *Tibi soli peccaui*, cum esset Rex, & non haberet superiorem. Quarto ex testimonio plurimorū Theologorum quos citat, videlicet Ricardum de S. Victore in 2. parte de Sacramen. Albert. Mag. S. Thom. 4. *dist.19.* Alex. de Ales in 3. S. Bonauenturam in 4. Petri de Tarentasia, qui fuit Innoc. 3. Dominum Vlric̄lium, *in Summa sua*, Magist. Ricardum de Media villa *in* 4. Petrum de Palud. *in tract. suo de potest. Ecclesiastica* Magistr. Herucum *in tract. suo, de potestat. Ecclesiast.* Magistr. Augustinum de Ancona, *in Summa de Ecclesiastica potestate* & Alexand. de Alpidio *in tract. suo de Ecclesiast. potestate*, quos dicit aperte tenere, quod Roman. Pontific. verus, & indubitatus, extra casum hæresis, nullum in terris habet iudicem superiorem, qui eum aut punire, aut deponere possit pro quocunque alio crimine: Quibus adde etiam B. Antonin. Archiepisc. Florent. *in sua Summa*, prout eum citat Feli. *in loco proxime allegando*, allegat etiam Canonistas huius conclusionis defensores videlicet Host. Guid. Archidiaco. Io. Andre. *in multis locis*, D. Aluarum *in lib. de statu, & planctu Ecclesiæ*, & plures alios, & post Turrecrematam adde tu Barbat. *in cle. Ne Romani, de elect.* vbi *à num.31. vsque ad num.86.* per octauaginta septem fundamenta probat, quod Papa aperit, declarat, & derogat concilio, & est supra concilium, non autem econuerso, & *num.86. & sequ.* in hac quæstione refert Rom. tenentem contrarium in suis consilijs, sed Barba. *num.90. vers. sed non recedo* tuetur hanc partem pro Papa, prout etiam Feli. *in c. scisitatus, num.3. vers. & habet*, vbi quod Papa solum pro hæresi circa articulos fidei potest deponi, *& in c. nonnulli, de rescript. num.3. vers. quarto propter authoritatem*; hanc etiam partem tenent Petrus de Monte, Episc. Brixien. *in suo tract. de potest. Pont. rubr. de concilij præeminentia, nu.6. & seq. vers. tertia conclusio.* vbi per 15. fundamenta probat, quod, excepta hæresi, & schismate, ex nulla alia causa potest Papa per concilium iudicari, & ostendit esse de iure diuino, naturali, & positiuo, *& num.7. vers. solum*, vbi appellat maledictam glossam à qua pullulauit alia opinio, & subiungit, quod illa glos. solum dicit, quod potest accusari, non tamen quod possit deponi, vel puniri, & nouissime Card. Iacoba. *in tract. suo de cōcilio lib.9. art.* 1. vbi quod quandiu est Papa non iudicatur, neque deponitur ab aliquo, sed bene declaratur depositus propter solam hæresim. † Ex 31 præmissis patet, quod plures numero, & authoritate sunt pro ista parte, & consequenter, non esse veram assertionem Abba. & Decij, dicentium, quod illa glossa, *in c.si Papa 40.dist.* sit communis, & quod omnes * Doctores, imo totus mundus illam sequantur, * quia est quædam iactatio in verbis, vt patet. † Imo, quod ipsa glos- 32 sa nihil faciat ad propositum, & nihil concludat, clare demonstrat Card. Turrecrem. *in d.c.si Papa, num.2.col.3. in fi. vers. iis habitis 40. distinct.* ex multis. Primo, quia non determinat quæ dicit, absolute, sed dicit, certe credo, Secundo, quia non firmatur aliqua ratione, nisi quia cōtumacia dicitur hæresis, sed istud est verum improprie, & non vere; Tertio, quia contra tex. *in d.c.si Papa*, qui excipit solam hæresim propriam & veram; Quarto, quia glo. est contra plures alios tex. qui dicunt, Papam nullum habere superiorem nisi solum Deum, & à nemine posse iudicari, *c. nemo 9. quæst.3.* & citat plurimos, Turrecre. *d.c.si Papa, num.2.* qui videri possunt, & plurima concilia, & inter alia concilium Romanum, in quo interfuerunt Episcopi 284. qui se subscripserunt; vna cum Constantino, & Helena matre eius, & est tex. *in c.conc.* §. *Hinc etiam, dist.17.* cuius verba sunt; *Episcopi in Synodo residentes congregata authoritate Symachi dixerunt, Symachus Papa ab oppositionibus impetitus, quantum ad homines respicit, sit immunis, & liber, cuius causam totā Dei iudicio reseruamus.* † In- 33 super vltimo loco dicit, quod ipsa glos. *fi. in d.c.si Papa 40.distinct.* est contraria multis alijs glossis, quas citat ibi, *n.2. circa fi. ver. tum sexto*, vbi allegat glo. *in c. si quis pecunia, in ver. non Apostolicus 79. dist.* quæ dicit, quod licet simonia sit hæresis *1.quæst.1.c.eos tamen*, quia large dicitur hæresis, non potest Papa de ea iudicari, quia solum iudicatur de propria hæresi, quæ est circa articulos fidei, sicque patet, quod illa glos. non est vera neque tenenda, & ita exponit ipsemet Abb. *in c.cum venissent, n.7. de iudic.* vbi ipse tenet glos. *in d.c.si quis pecunia*, & intelligit aliam glo. quando ex delicto notorio scandaloso, & incorrigibili resultat vera hæresis, & ita declarat vltimo loco Cardinalis Iacobat. *tract. de concil. lib.6. art.1. per totum.* vbi *num.22. & seq.* quod ista sit communis * opinio. † Declarant tamen Theologi, * quatenus illa glos. saluanda esset, quod habeat locum, quando 34 Papa notorius delinquens, & scandalizator, esset incorrigibilis, non quia non vellet corrigi, sed quia assereret, talia delicta nō esse delicta neq; peccatum, quia tunc incideret in propriam hæresim, in qua est speciale, quod Papa potest à concilio deponi, & non obstat responsio Decij *in d.c.significasti de elect.* dum dicit, quod non potest esse bona declaratio; quia si reincideret in propriam, & veram hæresim, ergo dictum glo. frustratorium est, quia iam erat decisum in illo textu, quia potest replicari, quod imo non erat frustratoria, quia ibi omnes intelligunt text. *in c.si Papa*, de vera hæresi, quæ fit contra articulos fidei, sed glo. extendit etiam quando est hæresis contra articulos fidei non explicite, sed implicite, & sic sufficit, vt operetur declarationem istam, & quia hoc modo intellecta concordantur tex. & glossæ, & Doctores * omnes, & qua- * tenus non operaretur, & intelligeretur vt supra, tutius esset illam glossam, quæ loquitur per verbum, credo, reddere inanem, quam destruere tot textus claros. & glossas, quæ non possunt compati cū ea, & tot doctrinas contradicentes. † Ad alia fundamenta quæ ea- 35 dem glo. & Roma. *d. cons.522.* adducit, respondetur per Card. Turrec. ex mente Theologorum, & Canonistarum *in d.c.si Papa 40.dist. nu.3.* quod illa verba, *si peccauerit*, de quibus in Euangel. Matthæi, quod prima pars conuenit de monitione fraterna, sed secunda non potest conuenire, quia illa verba, *dic Ecclesiæ*, non applicantur Papæ, qui non est simplex frater, sed princeps, & Vicarius Christi, qui à nemine iudicatur, nisi in causa hæresis, vt supra: sed quia multi dicunt, quod respectu Christi, qui est Dominus omnium, non debeat intrare hæc distinctio, aliqui interpretantur, *dic Ecclesiæ*, videlicet præsidenti in Ecclesia, & sic Papæ, qui iudicat omnes, & se ipsum iudicare solus potest. ita Cardinalis Iacobat. *de concilio, lib.3.n.85.* exponit. *dic Ecclesiæ*, videlicet, Papæ non hæretico; quia tunc si hæreticus, bene important Concilium; quia eo casu Concilium iudicat Papam, vt declarat *in eodem tract. lib.10. art.7.n.181. & seq.* † Ad secundū fundamentum Rom. dum dicit, quod ex quo 36 Papa non vult corrigi non careat scrupulo hæretice prauitatis, fuit responsum, quod non potest priuari, nisi ex vera, & stricta hæresi, vt *d.c.si Papa. 40.dist. & supra, n.30.* † Ad vltimum fundamentū Ro- 37 mani, *si oculus tuus, pes, vel manus scandalizat te, eruc eum abs te, &c.* Respondet Turrecrema & alij per eum allegati, *d.c.si Papa, 40.distinct.* quod loquatur de membro, non de capite, quia sublato capite corpus non sanatur, prout si aliud membrum putridum euellatur, & quia membra seruiunt capiti, & ab eo pendent. † Sed 38

quia

quia replicant aliqui, quod ista amotio capitis, quæ fit ciuiliter, non examinat corpus, sed vitificat Ecclesiam, ex quo dari potest aliud caput, quod non scandalizabit incorrigibiliter, & in hoc mors ciuilis non æquiparatur naturali, quia non habet eundem effectum, iudicio meo potest hæc replicatio tolli, quia clarum est, quod Christus Dominus noster prædicta verba, *si oculus tuus, &c.* & alia, *si peccauerit in te frater tuus, &c.* dixit ad tollendum scandalum, & peccatum quantum fieri potest, non autem ad inducendum maius scandalum, & maius peccatum, si de eo timeri potest. *c. duo, dist.* 13. vbi, quod de duobus malis, quod minus est eligi debeat: & ideo cum Papa non habeat superiorem, qui possit illum iudicare in hoc seculo ex quocunque delicto, excepta vera hæresi. *d. c. si Papa* 40. *dist.* illa glos. fin. ibi, quæ, vt credendum est, bono zelo mota fuit, ad dicendum, seu potius credendum, quod Papa etiam pro delicto notorio scandalizante Ecclesiam, si est incorrigibilis, possit accusari, & Concilio etiam isto casu sit supra Papam, necessario debuit intelligi, si Papa ex humilitate, & propria voluntate voluerit se purgare, prout fecit Sixtus Papa *in c. mandastis* 2. *q.* 5. vbi dicit, non teneri, sed velle se purgare in Concilio, sine præiudicio successorum, vbi glos. *in verbo, potuissem*, se ipsam declarat, dicens, quod Papa non poterat iudicari ab aliquo, neq; à Concilio, nisi ex causa hæresis, licet ibi se submiserit sine præiudicio successorum, vt dicit ille text. & idem fecit Leo I. *in c. audiuimus, causa* 2. *q.* 5. qui pariter dicit, hoc autem faciens non legem præscribo cæteris, qua id facere co-
39 gantur. † Si vero Papa contradiceret, illa gl. extra hæresim non potest velle contra tot textus claros, & suam propriam assertionem intellexisse, quod Papa subsit Concilio: tum quia est sine authoritate, tum quia sibi, & tantis authoritatibus contradicit, tum demum quia contradicente Papa non velle se submittere Concilio extra causam hæresis vere, & propriæ, Concilium debet conquiescere, & si nõ acquiescit, & velit procedere vigore illius glossæ fundatæ super illis verbis Euangelicis, oritur maius scandalum, quia diuiditur caput à suis membris, & fit schisma, & scissura in Ecclesia Dei, quod est maximum, & super omnia scandalosissimum *c. non afferamus*, 24. *q.* 1. vbi gl. fi. quod schisma habeat annexam hæresim, & vtinam illa gl. nunquam fuisset sic intellecta, quia ex ea omnia mala Septentrionalia ortum habuerunt ex Concilio Basilien si, in quo propter illam glo. schisma causatum est, & deinde magna pars Germaniæ, Franciæ, Flandriæ, Angliæ, Vngariæ, Bohemiæ, Poloniæ, & vicinarum Prouinciarum se alienarunt à fide, & obedientia, cum primum essent speculum fidei, & obedientiæ, & firma-
40 mentum Christianæ religionis. † Et licet multi, multa temperamenta in hoc articulo afferant, mihi placet super omnia illud quod affert ad alium finem, B. Augustinus, cuius verba sunt *in c. non potest* 23. *quæst.* 4. dicit enim: *non potest esse salubris à multis correptio, nisi cum ille corripitur, qui non habet sociam multitudinem; cum vero ille morbus plurimos occupauerit, nihil aliud bonis restat quam dolor, & gemitus*: nam consilia separationis, & inania sunt, & pernicio sa, atque sacrilega, & plus perturbant infirmos bonos, quam malos corrigant animosos: & propterea cum Princeps malus à Deo permittitur, propter peccata subditorum id esse comprobatur ex text. *in c. audaciter* 8. *quæst.* 1. Sana igitur est doctrina eorum, qui de supremo Pontifice exponunt, *dic Ecclesiæ*, videlicet, vt roget Deum pro eo, vt de malo efficiatur bonus, vel si expedit, Deus tollat eum de medio, ne diutius subditi periclitentur, & hanc opinionem tenet B. Thomas *in 4. sentent. distinct.* 19. *quæst.* 2. *argum.* 2. *quæstiunc.* 3. *ad secundum argumentum*, prout eum, & alios citat Card. Iacobat. *tract. de Concil. lib.*
41 10. *art.* 2. *nu.* 150. *& seq. ver. & istam conclusionem.* † Concludo ex præmissis illam gl. *in c. si Papa*, 40. *dist.* nullo iure posse tueri, cum scandalizatur Ecclesia ex delicto notorio Papæ, & non vult corrigi, nisi tale delictum sapiat propriam hæresim contra articulos fidei, explicite, vel implicite, vel nisi Papa sit paratus, prout decet recipere correctionem, vel ex humilitate sua esset paratus in Concilio facere iustificationem, *d. c. si Papa, & alii text. clari supra allegati*, quibus nullo modo sine violatione potest responderi, saluo semper Sanctæ Matris Ecclesiæ iudicio, cui in omnibus me submitto.

Concilium qualiter possit transferri. Concl. 553.

1 PAPA potest transferre ex causa legitima Concilium generale de loco ad locum, vt probant Petr. de Monte *in tractat. de potest. Pontif. in* 4. *conclus.* quod affirmat etiam Barbat. *in clem. ne Romani. de elect.* & Thom. Campeg. *tract. de Concil. in fi.* plenius Iacobat.
2 *de Concil. lib.* 10. † Contrarium Roman. *cons.* 523. *in fin.* dicit hoc statutum fuisse in Concilio Colonien si, quod congregato semel Concilio generali in vno loco non possit transferri per Papam.
3 Declara, † quia sicuti Concilium non potest derogare constitutioni Papæ, ita neque potest limitare facultatem Papæ, plenissime Barbat. *d. clem. ne Romani. n.* 31. *& seq.* vbi comprobat per infinita argumenta, *de elect.* & ante eum, Abb. *in c. significasti, in* 7. *not. n.* 3. *de elect.* Amplia, † nedum Papa potest transferre Concilium ex causa legi- 4
tima, sed etiam potest claudere, & excludere, finita causa pro qua fuit congregatum, plene Iacobat. *de Concil. lib.* 10. *art.* 6. quem videas, quia plenissime tractat. † Concilium Lateranense fuit cele- 5
bratum de Anno 1079. vt dicit Zabarell. *cons.* 118. *nu.* 6.

Concilii maior pars repræsentat totum Concilium. Concluſ. 554.

FACTVM † à maiori parte Concilii, siue vniuersalis, siue pro- 1
uincialis, siue à maiori parte cuiuscumque congregationis, dicitur factum à toto Concilio, & à tota Congregatione ista est regula vniuersalis de iure. *In c. 1. & c. fin. de iis quæ fiunt à mai. part. capit. l. quod maior. ff. ad municip. l. aliud.* § *refert, ff. de reg. iur.* vbi, quod ad omnes referatur, id quod fit à maiori parte. † Declara, vt sit vera con- 2
clusio per fictionem, non per veritatem. Alex. *cons.* 124. *In causa, & lite, in princ. lib.* 2. Vide. *Electio à maiori, & saniori parte est facienda. Concluſ.* 65. Vide. *Maior pars operatur multa. Concluſ.* 14.

Concilia plura approbata, vel reprobata. Concl. 555.

REGVLA † est, quod Concilia generalia omnia debeant ap- 1
probari à Papa, vt valeant, *c. 1. 17. dist.* & probatur *in c. Sancta Romana Ecclesia*, vbi Papa approbat multa Concilia, Ariminense vero Concilium reprobat, & idem dicit text. *in c. multis* 17. *dist.* vbi Papa cassat Concilium Constantinopolitanum, quia sine authoritate Papæ fuerat celebratum. † Amplia; quia Basilien se Concilium 2
fuit vniuersale, sed tamen Eugenius 4. excommunicauit omnes adhærentes huic Concilio. Guid. Papæ, *cons.* 134. *ver. nec obstat, quod post vnionem, nu.* 4. & fuit optima ratione motus, quia multa voluit statuere, de quibus non habebat aliquam iurisdictionem. vt supra *Concluſ.* 552. † Istud Concilium inter alia fecit multa decreta super 3
prohibitione reseruationum perpetuarum quas Papa facit, & reduxit prouisiones ad ius eligendi, inhibuit Papæ, & super prouisione facta per Papam consuluit Romanus quod non valeat, non quia Concilium inhibuerit, sed quia decoloratur Ecclesia vniuersaliter, & scandala introducuntur, si non seruatur ius electionis, vide Rom. *cons.* 380. *Quæstio est*, vbi apostil. dant concord. † imo plus idem Rom. *cons.* 482. *Dubitatur. n.* 10. *& seq. ver. secundo quæritur. &c.* quod non valeat Prouisio Papæ facta in tempore [illegible] dum per Concilium, & quod nõ intrant reseruationes, qui decoloratur Ecclesia vniuersalis, & causa non præsumitur hoc casu, nisi exprimatur, & probetur. † Constantien se Concilium, approbans 5
gesta per Gregor. Alexandrum, & Ioannem eodem tempore Pontifices in eorum obedientia, debet intelligi de obedientia vltima; quia Greg. primo habuit obedientiam Mediolani, postea Ioannes successit in obedientia Mediolani, ideo dicit ipse, quod de vltima debeat Concilium intelligi. Castr. *cons.* 253. *ad confirmationem, col.* 2. *lib.* 1. allegat *l. si mater in fi. C. ne de statu defunct.* † Tu dicas, quod ex 6
quo istud Concilium Basilien se non fuit per Papam approbatum, nullius est momenti, *c. 1. dist.* 17. & quæ scripta fuerunt in illis temporibus fuerunt scripta dum esset schisma, & quia credebatur Eugenium esse notorium delinquentem, & scandalizatorem, & fuit repertum contrarium, vt fuit ostensum supra, *Concl.* 552. *n.* 12. *& seq.*

Conciliaris Canon quando dicatur, vel non. Concl. 556.

CANON † dicitur conciliaris quando est factus in Concilio. 1
Amplia, † vt etiam decretalis dicatur conciliaris, quando est 2
facta per Papam, Sacro approbante Concilio. Gemin. *cons.* 44. *n.* 3. *ver. & dico.* † Limita; quia idem Canon factus sacro approbante 3
Concilio, & qui dicitur conciliaris, si continet aliqua separata à conciliari constitutione, quæ dependet à Papa, non dicitur conciliaris, licet in eodem canone conciliari sit conscripta. Gemin. *cons.* 44. *n.* 3. 4. *&* 5. vbi late declarat.

Concilio qualiter censeatur derogatum. Concl. 557.

PAPA † non ita de facili derogat constitutioni conciliari sic- 1
uti alteri constitutioni. Capra *cons.* 157. *num.* 10. *& seq.* vbi late, ideo debet fieri mentio specialis, vt censeatur derogatum. Cassad. *Decis.* 2. *nu.* 8. *ver. pro decisione, de præb.* † Ratio est, quia conciliares 2
constitutiones dicuntur habere clausulam derogatoriam ad postea concedenda. Archi. *in c. 1. de constit. in* 6. Fel. *d. c. nonnulli, n.* 8. *de rescr.* Iacobat. *de Concil. lib.* 5. *art.* 18. *in princ.* † Et quod sit difficilior dero- 3

gatio conciliaris dispositionis quam simplicis constitutionis Papæ. facit, *c. prudentiam, de offi. deleg.* Hen. Bottues *de Synodo Episcopi, in 3. part. concl.* 3. plene Felin. *in c. nonnulli. num. 2. ver. sed nota, quod omnis, de*
4 *rescript.* † Et quod nisi in specie sit derogatum concilio, quod per clausulas generales non inducatur derogatio. Rom. *cons.* 436. *nu.* 11. *in fi. ver. primo ex eo.* vbi apostill. dat concor. allegat casum *in c. penult.*
5 *de capel. monach.* Vide, Cathedraticum quid sit. Concluſ. 132. † Amplia, quia legatus de latere, non potest derogare concilio generali. Henric. Botteus in *tractat. de Synodo Episcopi, in 3. part. conclus. 3. num.* 7.
6 Limita, † quia si Papa sciuit factum, & ex certa scientia derogauit, censetur derogasse etiam constitutioni conciliari, vt idem Capra
☞ *cons.* 157. *num.* 35. *vers. Nec obstat, quod talis legitimatio.* Vide, *Derogatio in genere facta quando sufficiat, vel non, Concluſ.* 216. vbi plenius.

Conclusio potius attenditur, quam facti narratio. Concluſ. 558.

1 CONCLVSIO † attenditur in libello, non autem quid fuerit narratum. Lap. *alleg.* 55. *Quidam coram iudice, nu.* 5. *ver. de hoc patet.* Gemin. *cons.* 118. *Ne super deductis, nu.* 5. *vers. nec etiam potest iustificare.* vbi quod concluſio, & non narratio attendi debet. Bald. *cons.* 353. *De libello, lib.* 2. Cuma. *cons.* 63. *Vicarius quidam, in princ.* Angel. de Perusio. *cons.* 36. *Pro decisione, num.* 3. *vers.* 2. *præmitto.* Angel. *cons.* 262. *Io. de Imola. in princ.* Inno. in *c. super litteris, de reſcr.* Bart. in *l. Aurelius.* §. *Sticho. ff. de*
2 *liber. leg.* Iaſ. plene in §. *omnium. Institut. de act. nu.* 129. † Et quod concluſio libelli ſit attendenda, non autem narrata in libello etiam verba impropriando, vt libellus ſuſtineatur, & vt verba aptentur ad congruam actionem, maxime ſtante clauſula, *ſuper quibus peto ius & iuſtitiam, &c. non ſe aſtringens, &c.* Alex. *conſ.* 121. *Viſo proceſſu, num.* 2. *& ſeq. lib.* 1. plenius *conſ.* 44. *Eximie, num.* 3. *& 4. ver. quantum autem ad tertium, lib.* 7. vbi quod libellus, in quo duo actores narrantur, ſed in
3 concluſione vnus ſolus exprimitur, ſuſtinetur ſecundum concluſionem. † Declara tamen, quia ſi exprimatur cauſa in libello, & concluſione, nunquam libellus ſuſtinebitur in cauſa de directo contraria cauſæ expreſſæ; vnde ſi egi ad hæreditatem ab inteſtato, non poſſum obtinere ex teſtamento, tanquam cauſa omnino contraria, & clauſulæ ſalutares non extenduntur ad contrariã, quia repugnant verba, & mens libellantis, niſi eſſet appoſita clauſula, *&* [illegible] *meliori modo, &c. ſuper quibus, &c. non ſe adſtringens, &c.* ita Alexand. *conſ.* 121. *Viſo proceſſu. num.* 5. *& ſeq. per totum, ver. ſed præmiſſis* [illegible] *libr.* 1. † Et concluſio dicitur anima libelli; quia in [illegible] proprie ſtat anima libelli, Bald. *conſ.* 455. *nu.* 3. *in fin. vers.*
5 [illegible] *ventam* [illegible] 3. *incip. Videamus ſi ex iure.* † Et concluſio ampliat, reſtringit, declarat, & ſuſtinet libellum. Iaſ. *d.* §. *actionum. Inſtit.*
6 *de actio. num.* 129. † A medio concludendi, non ex medio narrandi colligitur, quæ actio fuerit intentata. Caſtr. *conſ.* 138. *col.* 1. *in fi. ver. nec obſtat, & col.* 2. *in prin. lib.* 2. vbi apoſtilla citat Corn. *conſ.* 92. *num.* 4.
7 *lib.* 4. Caſtr. plene *conſ.* 306. *num.* 2. *& ſeq. lib.* 2. † Extende; quia narrata non ampliant concluſionem libelli, ſicut exceptio non ampliat regulam, confirmatio non ampliat confirmatum, & clauſula, *non obſtante*, non ampliat gratiam. Caſtr. *conſ.* 306. *nu.* 3. *ver. ex quo patet, libr.* 2. & quod non amplietur concluſio libelli ex varietate narrationis. Abb. *conſ.* 89. *in quæſtione, col.* 2. *in princ. ver. libellus autem. lib.* 1.
8 Alex. *conſ.* 121. *Viſo proceſſu. col.* 2. *in princ. lib.* 1. † Reſtringe, niſi poſt narrata diceretur, *propterea petit declarari narrata eſſe vera, & inſuper petit*, &c. quia licet alia petitio ſtrictã ſequatur, tamen etiam narrata veniunt omnia in concluſione, ita Hier. de Tortis, cuius eſt *conſ. Anc.* 192. *In cauſa & lite. n.* 8. *ver. non obſtat, lib.* 2. vbi *n.* 9. idem dicit procedere, quando in fine apponitur clauſula, *ſuper quibus omnibus petit*
9 *ius, &c.* † Concluſio apta in libello requiritur de iure ciuili, alias libellus dicitur ineptus. Caſtr. *conſ.* 248. *Viſis & ponderatis, col.* 2. *in fi. n.* 5.
10 *lib.* 2. † Et vbi concluſio non eſt in libello, & ex narratis colligi non
11 poteſt, ſequi ſententia non poteſt. Caſtr. *d. conſ.* 248. *n.* 5. *lib.* 2. † Amplia, quod ex accuſatione intentata contra clericum ſuper crimine, licet in propoſitione cauſa videatur criminaliter intentata; tamen ſi concluditur ciuiliter, vt remoueatur ſolum à beneficio, cauſa dicitur ciuiliter intentata; quia ex fine, ad quem agitur, & concluditur, fit interpretatio, & præcedentia reſtringuntur. Feder. de Sen. *conſ.* 23. *num.* 2. *ver. contra quilibet.* Calder. *conſ.* 104. *in princ. ver. ſed hic agitur*, alias 2. *de procur.* & latius idem Calder. *conſ.* 481. alias 3. *De accuſatio. in fi.* vbi quod concluſio & finis libelli attenditur, non autem narratiua, & *conſ.* 483. alias 5. *eod. tit. in fi.* Cuma. *conſ.* 42. *Viſo proceſſu, circa med. ver. tamen cum ipſa querela*, vbi quod actio inepta nõ
12 attenditur, ſi cauſa apte concluditur. † Extende, vt idem ſit in denunciatione iudiciali facta; quia attenditur concluſio ad exemplũ libelli, non autem narratiua. Calder. *d. conſ.* 483. *in fi.* alias 5. *de accuſa-*
13 *tio.* † Amplia; quia ſalua ratione recti ſermonis concluſio debet adaptari ad illam actionem, quæ vtilior & expeditior eſt libellanti. Caſtr. *conſ.* 138. *n.* 3. *lib.* 2. † Amplia, vt ſufficiat concluſio etiam non 14
ſpecifica, ſi modo ex ea poteſt reſultare effectus, vt ſi quis dicat; *cõqueror de tali, qui me ſpoliauit*; quia ſufficit libellus talis. Bald. in *l. incerti iuris, circa ſi. vers.* 14. *C. de interd.* vbi quod tutius eſt ſpecifice concludere, & allegat pro vtraq; parte, & Bald. *conſ.* 468. *poſt med. ver. ad hoc facit, lib.* 2. † Reſtringe hanc ampliationem, vt non ſufficiat, ſi con- 15
cludatur; *peto ius & iuſtitiam miniſtrari*; quia ſi nihil petitur, iuſtitia nihil confert, vnde nihil concluditur. Bald. in *d. l. incerti iuris, in fin. in*
15. q. C. de interd. † Reſtringe, quia non ſufficit narrare factum ſine 16
petitione; quia nihil concluditur, & non procedit libellus. Cald. *conſ.* 198. *in fin.* alias 2. *de rei iud.* allegat, quod habetur in *c. vnico. de lit. conteſt.* † Amplia; quia ſufficit concluſio inepta ſeu imperfecta; quia 17
ſufficit, ſi dicatur; *peto talem cogi ad ſoluendum*; etiam ſi non dicatur; *peto condemnari, & cogi.* Bal. *conſ.* 468. *per totum.* * quod eſt Franc. d. Be- *
rardini de Spoleto, *& conſ.* 469. *Tria dubia, in pr. lib.* 2. *&* Bald. plene *conſ.* 370. *Tria dubia, in pr. lib.* 4. † Contrarium tenet Bart. in *l.* 1. *C. de* 18
exec. rei iud. quod videlicet talis ſit libellus ineptus, ſi non petatur condemnari cogendum; quia nemo cogitur, niſi prius condemnetur. † Amplia; quia ex narratis in libello, & concluſis cognoſcitur, 19
quæ actio fuerit intentata. Anto. de Butr. & Abb. in *c. ex parte, de foro comp. & in c. fin. extra, de iud.* Bal. in *l. donum. C. de rei ven.* Doct. * in *l. certi* *
conditio, in pr. ff. ſi cert. pet. Dec. *conſ.* 62. *col.* 2. Bart. in *l. Aurelius.* §. *Sticho. ff. de liber. leg.* Soc. *conſ.* 39. *col. antepen.* Dec. *conſ.* 6. Alex. *conſ.* 184. *Viſo, col.* 3. *lib.* 5. † Extende; quia etiam ex proſecutis attenditur, & cogno- 20
ſcitur, quæ actio ſit intentata. Inn. in *c.* 2. *ver. iuſtitiæ, de ord. cogn.* Caſtr. *conſ.* 38. *col.* 2. *lib.* 2. Fel. in *c. licet, in decima fallent. de ſimon.* † Amplia; quia 21
potius attenditur concluſio libelli, quam narrata, etiam ſi narrata aliud ſuadeant. Dec. *conſ.* 28. *& conſ.* 187. Feder. de Sen. *conſ.* 23. Alex. *conſ.* 117 *lib.* 2. plura Curt. *conſ.* 82. Alex. *conſ.* 121. *n.* 2. *lib.* 1. Caſt. *conſ.* 138. *In cauſa, quæ vertitur coram Locumtenente. lib.* 2. Bar. in *l. certi condictio, col.* 1. *ff. ſi cert. pet. & in l. ſi prius. in* 5. *oppo. ff. de noui oper. nunc.* Dec. *conſ.* 57. *col.* 1. *& conſ.* 136. *& conſ.* 493. *col. pen.* Bar. in *l. Aurelius.* §. *idem quæſit. ff. de liber. leg.* † Et quod concluſio libelli attendatur. Caſtr. *conſ.* 168. *Viſo puncto* 22
ſupradicto, num. 2. *col.* 2. *ver. Quod autem iſtæ videntur intentaſſe. lib.* 2. plene Ant. de Butr. in *c. fin. de iud.* † Contrarium, quod ad ſuſtinendum 23
libellum, ad fauorem, & ſecundum intentionem actoris, attendatur potius narratio, quam concluſio, quæ poteſt etiam ſtare ſecundum narrata, Caſtr. *conſ.* 85. *In cauſa mota, lib.* 2. vbi quod ſi quis narrauit ſe fuiſſe inueſtitum iure feudi, & ideo aduerſarium concludit amoueri, & ſe in poſſeſſionem induci, cenſetur vtilem rei vendicationem intentaſſe, non autem poſſeſſorium; quia concluſio poteſt conuenire, & petitorio, & poſſeſſorio; ideo ex narratis declaratur. Caſtr. *conſ.* 85. *in pr. lib.* 2. vbi quod licet debuerit petere ſe declarari dominum, cenſetur petiiſſe in neceſſariam cõſequentiam, ex quo petit ſe induci in poſſeſſionem, & aduerſarium amoueri. † Decla- 24
ra, vt ſupra in principio; quia ſi in libello narrantur reſpicientia petitorium, & poſſeſſorium, licet poſtea concludatur in ſolo poſſeſſorio, vel ſolo petitorio; tamen vtrunq; dicitur intentatum, ſi adeſt clauſula ſolita; *petit declarari pradicta omnia narrata vera fuiſſe, & eſſe*; vel ſi adeſt clauſula ſalutaris; *ſuper quibus omnibus petit ius & iuſtitiam, &c.* quia iſto caſu neceſſario fit concluſio ſecundum narrata, non obſtante ſpeciali concluſione. Alex. *conſ.* 192. *In cauſa & lite, n.* 8. *ver. non obſtat, lib.* 2. quod eſt Hieron. Torti. † Extende ampliationem 25
& in tantum attendi concluſionem, & non narrationem libelli, vt is, qui petiit in concluſione declarari bona fuiſſe in bonis debitoris obligati, & ſe mitti in poſſeſſionem, cenſeatur potius intentaſſe hypothecariam, in qua non probauit, & debet ſuccumbere, quam Saluianum, in quo probauit, etiam ſi in narratione libelli dixit, etiam quod debitor tenuit & poſſedit bona obligata, quæ verba conueniunt Saluiano. Caſtr. *conſ.* 168. *Viſo puncto, per totum.* maxime *num.* 2. *lib.* 2. *vers. quod autem videatur.* † Declara, quia quando verba 26
ſunt apta continere petitorium, & poſſeſſorium, prout clauſula: *ſuper quibus, &c.* Iudex debet pronunciare ſuper poſſeſſorio: quia quod minus eſt in dubio venit in condemnatione. Alex. *conſ.* 117. *Viſo proceſſu, n.* 2. *lib.* 2. vbi quod etiam, quod contineret petitorium, & poſſeſſorium, ſi conſtat de poſſeſſorio, debet prius ſuper illo pronunciari. † Et quod concluſio libelli attendatur, non autem 27
narrata. Bart. in *l. certi conductio, in princ. ff. ſi cert. pet. c. exparte*, vbi Abb. in 2. *not. de foro compet.* Abb. & Felin. in *c. vnico, de lit. conteſt.* idem Abb. in *c. litteræ. de dilatio.* Bart. in *l. Aurelius*, §. *Sticho.* vbi Alex. *in apoſtill. ff. de liber. leg.* late Barb. in *c. niſi de off. leg.* vbi idem dicit in contractu, & in reſcripto. Caſtr. *conſ.* 138. *col.* 1. *in fin. & col.* 2. *in princ. ver. nec obſtat, libr.* 2. Extende, † quia imo concluſio libelli oſtendit qualitatem iudicii 28
intentati, & declarat, quomodo narrata ſint intelligenda, & reſtringit. Caſtr. *conſ.* 113. *nu.* 4. *lib.* 2. vbi apoſtilla citat Corn. *conſ.* 18. *n.* 1. *lib.* 3. vbi Caſtr. declarat procedere, quando verba narratiua hoc

patiun-

29 patiuntur, quod possint ex conclusione declarari. † Restringe, quando adest clausula; *petens ius & iustitiam ministrari omni meliori modo*: cuius vis est, vt narrata etiam attendantur, & quod probatio super illis facta prosit. Alex. *cons.* 121. *lib.* 1. & *cons.* 117. & *cons.* 192. *lib.* 2. & *cons.* 38. *in pr. lib.* 3. & *cons.* 42. *lib.* 4. Soc. *cons.* 160. *ad fin. lib.* 2. Dec. *in l.*
30 *petens, col.* 2. *C. de pact.* † Declara, quia imo clausula, *deducens omne ius suum*; restringi debet ad ea, quæ sub conclusione includi possunt, vt
31 non sint contraria. Castr. *cons.* 306. *n.* 3. *lib.* 2. † Idem est in clausula, *peto ius & iustitiam ministrari*; quia debet restringi ad ea, quæ sunt expressa, & super conclusione possunt comprehendi; non autem includit actionem contrariam. Castr. *d. cons.* 306. *n.* 3. Alex. plenissime *cons.* 121. *Viso processu. n.* 5. & *seq. ver. sed præmisso. lib.* 1. *per totum*. vbi quod clausula: *peto iustitiam, &c.* & clausula: *non se astringens, &c.* non operantur circa contraria, nisi adesset clausula: *& prædicta omni meliori*
32 *modo*; cum aliis clausulis prædictis. † Amplia, quia quando ex narratis concluditur rei vendicatio, quia narrauit actor se dominum, & reum possidere bona sua, & in conclusione narratur, & petitur aduersarium condemnari ad restituendum bona prædicta sibi actori hæredi vna cum fructibus, censetur intentata petitio hæreditatis, non rei vendicatio, neque vtraque, quia cumulari non possunt, *l.* 2. & *ibi Doctor. C. de petit. hared.* ideo in dubio illa censetur intentata, in qua concluditur. Bartol. in *l. ex diuerso.* § 1. *in princ. ff. de rei vend.* Alex. *cons.* 184. *Viso processu, in princ. lib.* 5. & *cons.* 70. *num.* 10. *libr.* 6. *In puncto*. Castr. in *cons.* 138. *In causa, quæ vertitur, lib.* 2. Angel. in *l. qui interrogatus. ff. de pet. hared.* post Cyn. in *l. cogi. C. eod.* qui dicit, in dubio nō
33 præsumi cumulationem, quando vnum narratur, & aliud concluditur. † Amplia in tantum attendi conclusionem in libello, vt libellus sine conclusione non procedat, neque valeat, vide Socin.
34 *reg.* 14. *libellus sine conclusione*, vbi limitat septem modis. † Amplia, quia non potest contestari lis, neque ferri sententia super libello non continente conclusionem. Soc. *reg.* 15. *libellus ad hoc.* vbi limitat
35 sex modis. † Limita, quia imo attenditur facti narratio, & conclusio, quæ debet sequi, vel sequitur in consequentiam, non autem quæ sequitur per errorem, vel ineptitudinem, vnde si peto decem, quæ mutuaui, & concludo te condemnari ex alia causa non atten-
36 ditur conclusio. Ang. de Peru. in *l. fin. C. de interd.* † Limita fauore piæ causæ, vt redemptionis captiuorum, quia licet conclusio contra narrata reddat libellum ineptum: tamen cessat hoc, quando
37 agitur de bona fide, & causa pia. Bald. *consil.* 353. *lib.* 2. † Idem est in causa Ecclesiæ, quia valet libellus ineptus pro Ecclesia. Bald.
38 *cons.* 468. *Visa petitione. post med. ver. ad hoc facit. lib.* 2. † Limita, quia ex narratis sumitur conclusio, & sufficit, quod ex narratis sequatur idem, quod exprimi debebat. Feder. de Sen. *cons.* 158. *R. P.* qui loquitur in commissione propter non tutum accessum impetrata, vt sufficiat, si resultant ea, quæ continentur in *c. statutum.* §. *cum vero, de resc. in* 6. licet non sint expressa. Cuma. *d. cons.* 42. *circa med.*
39 Extende † limitationem in commissione, seu libello delegantis, quia si simpliciter, & indistincte causa committitur, intelligitur in petitorio, & possessorio, etiam si sit ambigua commissio. Bald. *in l.*
40 *incerti iuris. fin. vers. sextodecimo. de interd.* † Limita, quia imo etiam de iure ciuili libellus procedit sine conclusione, ergo multo magis, si conclusio est facta, licet inepte, dummodo narratio facti possit concludere. Bald. *d. cons.* 468. *per totum, lib.* 2. Vide, *Libellus plures continens causas sufficientes non debet in omnibus iustificari, Concl.* 310. Vide, *Libellus quid sit, & continere debeat. Conclusio.* 300. *n.* 16. *& seq.*

Conclusio quid sit, & non præsumitur, & in quibus causis non sit necessaria. Concluſ. 559.

1 CONCLVSVM † dicitur in causa, vbi nihil restat probandum. Bald. *cons.* 354. *num.* 4. *ver. nam quoties. lib.* 3. & conclusio in causa nihil aliud est, quam renunciatio, quod nihil aliud producatur.
2 *auth. vt cum, de appell. cognosc.* § *sed hoc ita.* Oldrad. *cons.* 320. *in fin.* † Et conclusio in causa dicitur totius cognitionis terminus, adeo quod post conclusum non est cognoscere, sed cognitum esse. Roman. *cons.* 100. *In præsenti causa. col. fi. nu.* 3. *ver. quoad secundum.* vbi apostilla dat concor. in *ver. cognitum est.* Alex. *cons.* 182. *In causa, & lite. in fi. lib.* 6.
3 Idem † est, si lapsæ sunt statutariæ dilationes ad probandum, quia censetur conclusum in causa. Fulgo. *cons.* 138. *col.* 3. *in prin. ver. iis illis*
4 *consequens.* † Idem est, si assignatus, & lapsus est terminus ad probandum, & probatum habendum, quia habet vim conclusionis in
5 causa. Alex. *cons.* 101. *Viso processu. num.* 4. *lib.* 2. † Æquiparantur conclusio in causa & renunciatio facta probationibus, quando renunciatum est allegationibus iuris, & facti. Card. Zabar. *cons.* 23. *In cau-*
6 *sa Amareti, in princ.* † Extende, quia quando nihil amplius potest allegari, vel actitari, dicitur conclusum in causa, quia post conclusum in causa non est cognoscere, sed cognitum esse. Alex. *d. cons.* 182. *In causa, & lite. in fi. lib.* 6. † Et sicuti litis contestatio est princi- 7
pium iudicii: ita conclusio dicitur finis; quod est inter litis contestationem & conclusionem, dicitur medium. Alex. *cons.* 183. *n.* 6. *ver. Nam quælibet causa. lib.* 6. † Extende, quia quando consulenda causa 8
committitur, censetur renunciatum allegationibus facti non iuris, & ideo potest produci statutum, allegari consuetudo, & similia: quia non censetur conclusum. Card. *d. cons.* 23. *num.* 1. & 2. *vers. modo quando quæstio.* † Habet tamen vim conclusionis in causa missio 9
causæ ad consilium sapientis. Capic. *dec.* 80. *n.* 10. † Imo lapsus ter- 10
mini peremptorii ad probandum, & probatum habendum. Alex. *cons.* 101. *Viso processu. n.* 4. *lib.* 2. & *cons.* 198. *Viso processu. n.* 9. *lib.* 7. † De- 11
clara: quia imo si ius partis non est læsum, potest etiam fieri probatio post petitum consilium circa ea, quæ sunt facti. Card. *d. cons.* 23.
n. 2. *ver. remanet autem.* † Extende: quia relatio habet vim conclusio- 12
nis in causa. Capic. *decis.* 80. *n.* 10. † In causis summariis, & exequti- 13
uis non fit conclusio in causa. *clem. sæpe, vbi gl. & Doct. de verb. signific.* Afflict. *dec.* 272. *n.* 4. Bart. *in extravag. ad reprimendum, in ver. & figura iudicii, nu.* 18. *ver. item an requiratur conclusio.* vbi quod cum primum liquet iudici de causa, ille potest sententiare sine conclusione, & quod non requiritur terminus ad allegandum. † Et conclusio in 14
causa in summariis, sicut in ordinariis non operatur, quod non possit fieri probatio, & recognitio iurium. Rom. *cons.* 373. *In casu proposito. nu.* 3. † Declara tamen: quia quamuis non concludatur forma- 15
liter tamen primus actus, qui fit post conclusum in causa summaria, habetur pro conclusione. Bald. in *l. nec causas. C. de appell.* Feli. in *c.*
dilecti. col. 6. *ver. quarto scias, de fide instr.* Alex. *cons.* 182. *in fi. lib.* 6. Corn. *cons.* 235. *col.* 3. *lib.* 3. Amplia; quia in causis criminalibus non concluditur in causa: quia neque posset reus, si vellet, renunciare vlteriori defensioni, seu probationi. Roman. *cons.* 176. *Istæ sunt, in prin.*
ver. in quantum dicitur. vbi dicit * communem, & apostil. prima in *
vers. non concluditur. citat plures, & dicit * communem: Bartol. etiam *
tenet, quod non fiat conclusio in criminalibus: quia quandocunque reus vult audiri, & se defendere admittitur. † Ordinis iudi- 16
ciarii est conclusio, saltem de iure canonico; quod attendi debet vbique, ex quo contrarium non reperitur dispositum de iure ciuili, plene Rom. *cons.* 176. *num.* 11. *ver. ostenditur hic, cum seq.* † Decla- 17
ra, vt quod dicitur de allegationibus iuris, procedat, quando non datur terminus ad allegandum, sed bene allegationes recipiuntur. Zabar. *cons.* 72. *nu.* 9. & 10. vbi quod imo iudex quandoque sup-
plet in allegationibus iuris, & idem dicit apostill. ad Rom. *cons.* 345.
num. 7. *in ver. iuris.* † Amplia, seu extende, quia sicuti conclusio 18
causa excludit, ne possint produci iura, ita etiam est in ca[illegible]
missa, seu transmissa consilio sapientis, quia habet vim conclu-
nis in causa. Bald. *cons.* 67. *Quia ex facto, lib.* 3. *in fi. & præterea. Do-*
minum. Card. Zabar. *cons.* 72. *num.* 9. † Declara, vt per Card. Zaba- 19
rell. *cons.* 23. *In causa Amareti, per totum.* vbi quod est verum quo ad probationes facti; secus iuris, ideo statutum & consuetudo potest produci, imo datur restitutio, quia est renunciatio tacita. † Am- 20
plia, quia neque potest in causa ordinaria compelli pars ad recognoscendum manum suam: secus in causa summaria. Roman. *cons.*
373. *In casu proposito, num.* 3. † Amplia, quia creditor secundus, qui 21
potest primo offerre, vt consequatur pignus, vel satisfactionem, non potest facere oblationem, postquam est conclusum in causa. Bald. *cons.* 50. *Secundus creditor, lib.* 1. *in fi. ver. item post conclusum.* † Am- 22
pliationem extende, quia error calculi non potest allegari post cōclusum in causa. Rom. *d. cons.* 346. *num.* 11. *vers. nec refragatur.* vbi quod procedit, prout in confessione, quæ non reuocatur post rem iudicatam neq; post conclusum in causa in prima instantia, licet bene possit reuocari in secunda instantia, antequam sit conclusum in causa in eadem secunda instantia, vel tertia. † Amplia, quia non 23
potest peti fieri compromissum vigore statuti post conclusionem in causa, vt per Bald. *cons.* 354. *Super eo, quod per totum, lib.* 3. qui loquitur in statuto Nouariæ, & in causa restitutionis in integrum, in qua erat conclusum. † Contrarium, quod imo in causa principali post 24
conclusionem possit peti, & debeat fieri compromissum, quando statutū loquitur indistincte. Bal. *cons.* 255. *post conclusum, lib.* 4. † Item 25
operatur conclusio in causa, quod secundū regulas Cancellariæ, non potest auocari causa à iudice, coram quo est conclusum Rom.
cons. 176. *n.* 9. *ver. super est ergo.* qui dicit regulam habere locū, tam in conclusione expressa, quam in tacita, & *n.* 13. & *seq. ver. pro responsione.* vbi plena apostilla in *ver. quæsito.* & Rom. in *d. cons.* vsq; in fi. dicit rescriptum nullū, si regulæ non est derogatum. † Item testes exami- 26
nari non possunt. Rom. *cons.* 20. *Viso puncto, n.* 2. & *cons.* 100. *in præsenti. n.* 3. vbi dicit * communem. † Declara, quia bene iudex ad inqui- *27
rendam veritatem potest testem repetere, pro declarando dicto dubio, quia conclusio nō ligat iudicem, si vult, quin possit examinare. Ang. *cons.* 296. *Visis attestationibus, in fi. lib.* 4. † Extende, quia non 28
admit-

admittitur probatio maxime facienda ex alieno loco. Zabarel. *d.*
29 *conſ.72.n.10.*† Extende; quia probatio, etiam ſi eſſet prompta non admittitur; quia neceſſario deberent admitti exceptiones forſan requirentes probationem, ideo omnia excluduntur. Card Zabarel. *d. conſ.72. num.10.*† Reſtringe; quia vbi agitur de periculo animæ poteſt iudex admittere partem ad probationes nouas faciendum. Card. Zabarel. *d. conſ.23. in fin.* Anchar. *conſ.212. Ego Angelus.*
31 vbi hoc dicit in cauſa matrimoniali. & *conſ.72. num.10.*† Reſtringe in foro Capitolino, vbi poſſunt produci inſtrumenta vſque ad ſententiam, & hoc non tollit, quin fiat concluſio. Roma. *conſ.176.*
32 *Iſtæ ſunt num.11. ver. ſecundo oſtenditur, & num.12.*† Reſtringe; quia licet probationes facti non poſſint admitti poſt concluſum in cauſa, vel poſtquam illis eſt renunciatum: tamen fallit, quando ſubeſt iuſta cauſa per reſtitutionem in integrum, ex clauſula, *ſi qua mi-*
33 *hi iuſta cauſa.* Card. *conſ.23. num.3. verſ. ad hanc partem.* † Reſtringe; quia concluſio eſt quædam interloquutoria, quæ poteſt reuocari, ideo in beneficiali non obſtat. Zabarel. *conſ.117. in ſi. num.3. verſ. & ſi dicatur*, & propterea ſi admittuntur iura poſt concluſum in cauſa, videtur iudex reuocare concluſionem. Maſc. *conc'.339. concluſio in cauſa, num.5.* allegat Rot. *deciſ.5.* quæ eſt prima, *de teſtibus in nou.*
34 † Reſtringe, quando per probationem facti ius partis aduerſæ
35 non lædituꝛ. Card. *d. conſ.23. num.2 ver. rentanet autem.*† Reſtringe; quia bene poſſunt produci inſtrumenta de nouo reperta. Roma.
36 *d. conſ.176.n.12. ver. quinimo*, vbi apoſtil.† Reſtringe; quia iudex poteſt reum interrogare pro delicto etiam poſt concluſum in cauſa. Alex. *conſ.77. In cauſa accuſationis, num.9. lib.1.* Roma. *conſ.176. num.*
12. *ver. & primo poteſt*, vbi apoſtilla in *verb. concluſum.* vbi citat infinitos pro vtraq;, & dicit * cõmunem, & allegat Dec. in *c.1. in prima lect.*
* *de iud.* quid dicit magis * communem. † Contrariam tenent alij,
37 quos eadem apoſtilla allegat, inter quos citat Ripam *d. c.1. de iud.*
* *in 4. not.* atteſtantem * hanc communiorem. † Reſtringe; quia iu-
38 dex ſi vult poteſt ex officio veritatem inquirere, imo tenetur inquirere. ſi poteſt ſcire, & maxime in cauſa, vbi de periculo animæ
39 agitur. Anchar. *d. conſ.212. per totum.*† Reſtringe; quia poteſt deferri iuramentum in ſupplementum. Roma. *conſ.176. col. penult. in*
40 *fi. ver. præterea.* † Reſtringe, vbi officiũ iudicis exuberat ex rationabili cauſa; quia etiam inſtrumenta poteſt iudex admittere. Card.
41 Zabarel. *d. conſ.72. num.10.*† Reſtringe; quia poteſt fieri declaratio rei dubiæ ex officio iudicis. Roma. *conſ.20. in ſi. num.9. verſ. non ob-*
42 *ſtat tertiũm.*† Reſtringe, quia bene iudex pro declaratione rei du-
43 biæ poſt admittere poſt concluſum in cauſa declarationes. Za-
44 barel. *d. conſ. num.10.*† Reſtringe, quia ſi quis egit tanquam talis, & non probauit ſe talem, & non fuit ſibi oppoſitum, poteſt tamen per allegationes iuris opponi; quia ſufficit dicere, tu non es talis, & eſt allegatio iuris. Card. Zarabel. *conſ.72. num.10. & ſeq.*
44 *ver. ad quintum.*† Reſtringe; quia concluſio reſpicit inſtantiam, ideo in alia inſtantia poteſt non probatum probari. Zabar. *d. conſ.27. n.*
45 12.† Reſtringe in cauſa ſummaria; quia non requiritur concluſio.
46 Roma. *d. conſ.20. in fin.*† Declara hanc vltimam reſtrictionem, niſi eſſet renunciatum omni probationi expreſſe in omni inſtantia; quia talis concluſio operatur in omni inſtantia, Zabarel. *d. conſ.72.*
47 *num.12.*† Et in omnibus caſibus, in quibus iudex poſt concluſum in cauſa admittit ſcienter articulos, iura, & probationes, cenſetur reuocare concluſionem. Rota in *no. deciſ.1. de teſtib. alias num.5.* quam ſequitur Alex. *conſ.72. num.7. ver. facit, quod not. lib.3.* Vide
☞ [Maſcard. *concluſ.339. concluſio in cauſa*, vbi, quod non præſumitur, niſi appareat ex actis, ſed facta bene preſumitur in termino, & preſumitur nota iudici, qui concluſit, alias ſecus.

Concluſio in cauſa multa operatur. Concluſ. 560.

1 CONCLVSIO † in cauſa operatur, vt nec inſtrumenta produci poſſint, parte contradicente. *c. cum dilectus, de fide inſtr.* Feder. de Sen. *conſ.109. in fin. ver. inſtrumentum autem.* Fulgo. *conſ.138. In quæſtione, & cauſa, num.2.* Card. Zabarel. *conſ.72. num.9. verſ. ad quartum,*
☞ *cum ſeq.* Roma. *conſ.282. Commiſſio.* Vide omnino Socin. *reg.10. inſtrumenta poſt concluſionem in cauſa produci non poſſunt*, vbi ampliat qua-
2 tuor modis, & limitat decem modis, quos videas. † Reſtringe, quando eſſent inſtrumenta de nouo reperta, vel alia ex iuſta cauſa; quia iudex poteſt admittere. Canoniſtæ in *c. cum dilectus, de fi. inſt.* Dec. in *c. quoniã contra, n.35. de probat.* Rom. *con.176. n.12. ver. quin-*
3 *imo.* † Declara; quia non poſſunt dici de nouo reperta, quãdo ſunt inſtrumenta propria producentis; quia non eſt probabilis ignorantia, quod ignorauerit, neque quod de nouo reperit. Fulgo. *d.*
4 *conſ.138. col.3. tertia, in prin. nu.2.*† Contrarium, quod imo de iure ciuili produci poſſint inſtrumenta vſque ad ſententiam, & ſic poſt concluſum in cauſa. Signorol. *conſ.222. num.12.* vbi quod ita tenen-
dum eſt, vt iuſtitiæ locus ſit. † Et quod non poſſit produci ſenten- 5
tia, vel laudum, à quibus fuit appellatum, vel reclamatum, quando eſt concluſum in cauſa, vel habetur pro concluſo per lapſum termini ad probandum, & probatum habendum. Alexand. *conſ.*
101. *Viſo proceſſu, num.3. & 4. verſ. quarta ratione lib.2.* † Reſtringe in 6
ijs, quæ iudici ſunt notoria, prout ſententia, quam habet penes ſe, vel quam ipſe tulit; quia ea poteſt quandocumq; produci. Signorol. *conſ.22. num.9. & ſeq.* † Reſtringe, quando pars producens iu- 7
raret ſe de nouo reperiſſe, & quod de illis prius non habuit notitiam Bart. in *l. admonendi, col.2. ff. de iureiur.*† Reſtringe, quando ali- 8
ter iudici videretur, veluti ſi actor probauit debitum ſibi eſſe, ſed non quantitatem debiti; quia poteſt iudex etiam poſt concluſum in cauſa eligere peritos, qui liquident. Iaſ. in *l.1. num.9. ff. de iuriſd. omn. iud.* Abb. in *c. cum cauſam, de teſtib.* vbi quod male faciunt iudices, qui abſoluunt debitores, quia non ſit liquidata quantitas.
Vide, *Intereſſe incertum quando poſſit venire in condemnatione, Concl.304.*
† Amplia; quia poſt concluſum in cauſa nihil poteſt produci, pro- 9
bari, aut allegari, quod conſiſtat in iure, vel in facto. Roma. *conſ.*
20. *Viſo puncto, num.2. & conſ.100. In præſenti, num.3.* vbi * dicit com- *
munem Legiſtarum. † Extende; quia ſatisdatio, quæ debet dari in 10
cauſa appellationis, non poteſt dari, neque releuat poſt concluſum in cauſa. Roma. *conſ.100. nu.3. verſ. quoad ſecundum.*† Extende; 11
quia etiam ſi ſit conceſſa diſpenſatio, quoad vnam probationem, non extenditur quo ad aliam. Roman. *d. conſil.282. per totum.*† Ex- 12
tende; quia poſt concluſum in cauſa vlterius non poteſt cognoſci, neque allegari in facto, vel in iure. Roma. *conſ.346. In hac cauſa. num.*
7. *verſ. hoc eſt*, vide eundem *nu.8.* vbi quod idem eſt probare, vel allegare poſt concluſionem, prout eſſet, ſi poſt ſententiam, vbi apoſtilla in *ver. allegaretur*, dat concord. † Et quod poſt concluſum in 13
cauſa, non poſſit aliquid produci iuris, vel facti, Roma. *conſ.* 20.
Viſo puncto, num.2. verſ. tertio quia, & conſ.176. Iſtæ ſunt, in prin.† Decla- 14
ra tamen, quia quod dicitur iuris aliquid non poſſe produci poſt concluſionem, procedit, quo ad ius partis, prout inſtrumenta, & ſcripturas; ſecus quo ad allegationes iuris, quæ ſemper poſſunt fieri, vſque ad ſententiam. Roma. *d. conſ.176. num.9.* vbi plena apoſtil. in *allegationibus.*† Extende; quia concluſio in cauſa operatur, 15
quod non amplius poteſt aliquid allegari in iure, neque in facto. Bald. *conſ.255. in princip. lib.4.* Cardi. Zabarel. *conſ.23. in prim.* Roma. *d. conſ.20. num.2. verſ. tertio, quia. & conſil.176. Iſtæ ſunt, in princ. & conſ.*
346. *In hac cauſa, num.7.* †Et non dicitur concluſum in cauſa niſi 16
quando renunciatur omnibus probationibus. Alex. *conſil.77. In cauſa accuſationis. nu.9. lib.1.* † Sola autem renunciatio in allegatio- 17
nibus facti non inducit concluſionem, quo ad omnia; ideo ſi eſt renunciatum productionibus teſtium, & inſtrumentorũ, non per hoc dicitur concluſum in cauſa. Card. *d. conſ.23. in princ.*

Concluſio in cauſa poteſt fieri contra abſentem, & inuitum. Concluſ. 561.

CONCLVSIO † in cauſa eſt pars iudicij, & iudicium redditur 1
in inuitum; ergo concluſio poteſt fieri contra contumacem, & inuitum; quia argumentum valet de toto ad partem. Oldrad. *conſ.320. Breues allegationes, in princ.*† Et concluſio non eſt aliud, niſi 2
renunciatio, quod nihil aliud producatur. *Auth. vt cum de appellat. cogno. §. ſed hoc.* Oldrad. *conſil.320. in fin.*† Amplia, quod concluſio 3
fit in cauſa etiam ſi proceſſus eſſet nullus; quia in omni cauſa, in qua ad cauſæ expeditionem deuenitur, poteſt fieri concluſio. Oldrad. *d. conſ.320. in fin. num.7. verſ. ſed dato.*

Concluſio in cauſa vt fiat, quæ ſunt neceſſaria. Concl. 562.

CONCLVSIO † in cauſa de iure communi fit per iudicis de- 1
cretum, & interrogationem: interrogat enim partes, an velint aliquid amplius producere. Roma. *conſ.176. Iſtæ ſunt, nu.3.* alias non poſſet tollere probationes partium. † Item per renunciationem 2
partium vlteriori probationi fit concluſio, nec eſt neceſſarius conſenſus iudicis. Roma. *conſ.176. col.2. in fin. verſ. in quantum dicitur. & col.3. nu.5. & ſeq.* vbi apoſtil. citat Feli. in *c. cum dilectus, col. antepen. ver. ſecundo ſcias, de fide inſtrum.* & Roma. ibi *n.7. ver. in quantum dicitur.* tollit contraria, quod licet iudicium conſiſtat ex actore, reo, & iudice: tamen concluſio fit à partibus etiam ſine conſenſu iudicis.
†Imo, quod tacitus conſenſus partium & iudicis ſufficiat, non au- 3
tem expreſſus requiratur. Roma. *d. con.176. n.7. in ſi. ver. ad hæc omnia, & nu.8. cum ſeq.* vbi quod nullus tex. reperitur, quod expreſſus conſenſus ſit neceſſarius. † De iure ſtatutario fit per ſolam præfixionẽ 4
termini ad probandum, quo elapſo, &c. & tunc nullũ iudicis miniſterium requiritur. Roma. *conſ.176. num.4. verſ. at vbi per ſtatutum,*

vbi

vbi apostil. in *ver. lapsum.* & Roma. ibidat multas instantias, in quibus terminus statuti tollit omnem requisitionem, *num.* 5. † Citatio ad sententiam inducit tacitum consensum, quod in causa sit conclusum. Roman. *cons.* 176. *num.* 8. *vers. secundo expressus*, vbi apostilla citat Ruin. *cons.* 6. *de validitate, in fin. lib.* 4.

Concordiensis Ciuitas, eiusque statuta, consuetudines, & priuilegia. 563.

1 EPISCOPVS † Concordien. habuit litem cum nobilibus de Freccia, quod occupauerint iurisdictionem, & Graritum Tramontis, & Castr. *cons.* 81. *In causa, quæ vertitur, lib.* 2. consuluit pro nobilibus, & contra Episcopum, quod vterque possederit, & tollit multa contraria de sententijs & laudis latis pro Episcopo, vt sit nulla.

Concordare quando, & per quos cogi possint litigantes. Concl. 564.

1 PAPA † potest compellere partes litigantes concordare in causis beneficiali. Abb. in *c. cum R. in* 1. *not. de elect.* & plenius *num.* 7. &
2 *seq. ver. an glos.* 1. † Extende in omni principe; quia potest in ijs, quæ pendent à sua potestate, compellere partes ad concordiam, Abb.
3 *d. c. cum inter R. num.* 7. *& seq. de elect.* † Amplia in iudice, & Episcopo, tam ecclesiastico, quam seculari; quia si lis est dubia, & partes diu litigarunt, potest iudex secularis compellere partes ad concordiam, & iudex ecclesiasticus compellet per censuras. Abb. *d. cap. cum inter R. num.* 7. *& seq. de elect.* & maxime *num.* 9. *vers. causa tamen.*
4 † Et quod iudex possit in causa multum intricata, & dubia, eligere viam mediam, & diuidere rem inter litigantes, maxime quando vnusquisque aspirat ad lucrum Anchar. *consil.* 210. *Inter contraria.*
5 † Contrarium in iudice, quod licet possit suadere partes ad concordiam, non tamen compellet concordare, tenet Bald. & Salycet. in *l. ex stipulatione. C. de sent. & interloq. omn. iudic.* quos sequitur Alex. *cons.* 144. *Viso statuto, in princ.* vbi alios citat, *lib.* 7. & ita seruat Rota Romana; quia in arduis, & intricatis litibus hortatur ad con-
6 cordiam, sed non compellit. † Amplia coram arbitratore, quia si lis est dubia, potest æquitate motus componere partes, *l. non sine.* § 1. *C. de bon. quæ liber.* Caccialup in *repet. l. precibus, C. de impub. & aliis sub-*
7 *stit.* † Amplia in iudice, quia potest partes diu litigantes in causa intricata compellere ad concordiam, Roman. *consil.* 126. *Considerato ad quid. per totum*, vbi apostilla in *vers. concordiam*, dat plurimos
8 concord. ad hoc. † Amplia; quia iudex vbicunque articulus iuris est subtilis, & de apicibus iuris, & pro vtraque parte est opinio, potest. & expedit causam concordare. Castr. *cons.* 280. *Præsupposito statuto, in fin.* vbi quod ita fuit factum in causa Bartholomæi Leonis Patauini in illo subtili articulo, an stante statuto, quod filius, seu patruus excludat filiam fœminam ab intestato, habeat locum ex testamento, si alius extraneus fuerit institutus, *lib.* 2. Vide plenius, *Opiniones Doctorum, quando sunt hinc inde, &c. Concluf.* 155. Vide, *Medium, & media via semper eligenda. Concluf.* 170.

Concordata Germaniæ quid contineant, & ad quos extendantur. Concluf. 565.

1 CONCORDATA Germaniæ † fuerunt concessa, & stabilita per Martinum Papam 5. in Concilio Constantiensi, in quibus inter alia continetur, quod reseruationes non scriptæ in Corpore iuris, & secundum constitutionem, *execrabilis*, non fiant, neque afficiant, & datur alter natiua ordinarijs, vltra collationes inferiorum, vt ponit Gemin. *consil.* 36. In casu dicti Concilij, & *consil.*
2 56. vbi inserit Concilij verba. † Propter ius publicum facta sunt concordata, ideo eis non potest renunciari per priuatos. Roma. *cons.* 273. *Clarum est, num.* 2. *vers. plane, & probabiliter*, vbi apostilla in
3 *vers. emanasse*, dat concord. † Extensa sunt concordata ad fauorem cleri, & Archiepiscopi Ianuensis, vt in dicto Concilio Constantiensi. Gemin. *d. cons.* 36. & latius 56. vbi quod ista extensio confert omnia priuilegia, quæ habent Germani, vbi late, quod reseruatio Papæ non afficit prouisum ab Archiepiscopo Ianuen.

Concubinatus ex longa cohabitatione quando potius præsumatur, quam matrimonium, & quando contrarium. Conclusio.

VIDE Mascard. *Concluf.* 342. *concubinatus an probetur per longam cohabitationem.* Vide plenius, *Matrimonium ex quibus præsumatur, Concluf.* 129.

Concubinatus quid sit; & qualiter sit licitus. Conclusio. 566.

CONCVBINATVS † proprie dicitur ille, qui est inter solutum 1
& solutam, & ideo si vir est coniugatus, vel mulier coniugata, vel vterque, vel quando inter eos prohibetur matrimonium, non est concubinatus, sed complexus fornicarius adulterinus, vel incestuosus. Bald. *cons.* 467. *Ad euidentiam præmitto, lib.* 1. *in prin.* quod duplicatur, *lib.* 5. *cons.* 447. † Declara plene, vt per Mascardum. 2
Concluf. 341. & 342. vbi quod præsumitur concubinatus ex longa cohabitatione in eadem domo, quando sunt personæ inæquales, & mulier est libera, secus si coniugata. † Concubinatus de iure ci- 3
uili est licitus, & lex ciuilis allicit homines ad concubinatum, & ad contrahendum matrimonium cum concubina, ex quo contractu matrimonij filij nati, & nasciturі per subsequens matrimonium indistincte efficiuntur omnibus legitimi. Ang. de Perusio. *cons.* 20. *Simon de Quarara*, vbi limitat, quando talis concubina fuisset per adulterium polluta ab eo, qui vult contrahere cum ea matrimonium, & hanc opinionem, quod etiam hodie concubinatus de iure ciuili non sit punibilis, tenet Bald. *cons.* 381. *Hæc est quædam, in fin. lib.* 2. & communem dicit Alex. in *l. ex facto*, § *si quis rogatus, num.* 13. *ff. ad Trebell.* & hanc dicit veriorem Clar. in § *fornicatio, num.* 6. *vers. ego certe.* vbi quod ita de consuetudine seruatur; quia iudices seculares non puniunt concubinarios, nisi ad requisitionem iudicis ecclesiastici. Ant. de Butr. *consil.* 14. vbi videtur dicere, quod prohibetur de iure Canonico. † Contrarium, quod 4 4
imo hodie concubinatus sit reprobatus à iure ciuili, communem * dicit Alexand. *cons.* 59. *num.* 3. *in fin. lib.* 4. Feli. *in c. cum sit generale, num.* 13. *de foro compet.* cum alijs, quos citat Clar. *d.* § *fornicatio, num.* 6. *vers. contrariam*, & hanc esse veriorem dicit Crauet. quia in concernentibus peccatum ius ciuile deseruit, & ancillatur iuri canonico, *consil.* 229. *per totum*, maxime *num.* 11 & hanc communem * dicit Clar. in § *fin. quæst.* 37. *num.* 4. dum admittit, quod secularis potest punire concubinam clerici notoriam, quod non posset, si non esset prohibitus concubinatus, Alexand. *consil.* 66. *num.* 14. *& seq. lib.* 3. vbi quod ius ciuile iuri canonico in concernentibus peccatum, prout concubinatus, & quod actio, quæ datur in concernentibus peccatum, datur etiam de iure ciuili, & quod concubinatus de iure ciuili sit prohibitus. Ro- 4
pa in *l. ex facto*, § *si quis rogatus, num.* 50. *ff. ad Trebell.* & vide probari in *c.* 1. *de filijs nat. ex matr. ad morganat. in fin.* Cou. *in 4. part. sponsal. in* 1. *parte, cap.* 4. *num.* 8. Caball. in 1 *apostill. ad cons. Ant. de Butr.* 14. † Ex hac quæstione resultat, quod si de solo iure canonico 5
prohibetur delictum, illud est mere ecclesiasticum, si punitur etiam de iure ciuili, erit mixti fori, vt dicit Clar. § *fornicatio, quæst.* 37. *num.* 4. *vers. quæro etiam.* † Prohibetur tamen etiam de iure ciuili concu- 6
binarius habere duas, vel plures concubinas, alias efficitur infamis, prout habens duas vxores, licet de consuetudine non seruetur. Clar. in § *fornicatio, num.* 9 *in fin. vers. item de iure.* † Et si non 7
concurrant requisita omnia ad concubinatum, de iure ciuili punitur de stupro, Grammat. *voto* 4. Clar. in § *fornicatio. num.* 10. Vide, *Coitus carnales qui punibiles, & qui non. Concluf.* 413. † Probari de- 8
bet, & articulari concubinatus ad hoc, vt conster de eo, videlicet quod tenebat in domo concubinam liberæ conditionis, & in habitu concubinali, & ea vtebatur, & tractabat vt suam concubinam vicinis scientibus, & videntibus. Ruin. *consil.* 109. *num.* 12. *lib.* 3. Socin. *consil.* 39. *num.* 9. *lib.* 1. Mascard. *concluf.* 342. *num.* 12. Vide, *Concubinatus qualiter probetur, & quid requiratur. Concluf.* 567. † Im- 9
proprie concubinarius dicitur, qui rem veneream cum qualibet muliere habet; ideo prohibita copula hodie respectu peccati, licet mulier sit meretrix etiam publica, ad quam conuersationem habeo, dicitur mea concubina, ita Bermonchouer. *tract. de concubin. tom.* 11. *parte* 1. *vers. Papa hic improprie, & num.* 9. *fol.* 168. † Et requiruntur plura ad hoc, vt secundum ius ciuile quis dica- 10
tur habere concubinam, de quibus Barzius *de filijs non legit. nat. rubr. de concubinis*; primo, consensus ad concubinatum, siue à principio, siue post; secundo, quod sit talis mulier, quod non committatur stuprum vel adulterium; tertio, quod sit vnica; quarto, quod in simul habitent continuo, quinto, quod vxor esse possit. Vide Mascard. *concluf.* 341. & 342. idem tenet Clar. relatiue, §. *fornicatio, num.* 10. † Limita, quia de iure canonico concubinatus est pro- 11
hibitus, & in hoc standum est iuri canonico. Crauet. *cons.* 229. *per totum. & num.* 11. Vtfill in *addit. ad Affli. decis.* 102. *num.* 2. *in fin. & num.* 3. † Et laicus concubinarius pœna arbitraria puniri potest de iure 12
canonico. Clar. in §. *fornicatio, num.* 9. *vers. de iure autem.* † Extende 13
in tantum, quia imo clericus concubinarius potest iure merito

priuari

priuari beneficio. Decius *cons.* 132. *in princ.* & quod clericus concubinarius sit priuandus beneficio, & teneatur ad restitutionem fructuum. Bello. *cons.* 56. *num.* 3. & est communis * opinio, vt refert
14 Villalob. *in collect. a. comm. opin. littera C, num.* 85. † In tantum, quod etiam iudex secularis contra notorios clericos concubinarios procedit; licet secus si non sunt notorij, & ita in Francia seruari attestatur Boer. *decis.* 72. *per totam*, maxime in fine vbi ponit aresta contra quendam Abbatem, & quendam Episcopum publicos
15 concubinarios. Vide, *Iudex Ecclesiasticus quas causas trahat ad forum suum inter Laicos, Conclus.* 446. † Extende; quia propterea non valet donatio facta concubinæ per militem, aut clericum. Dec. *d. cons.*
16 132. *in princ. & per totum.* † Extende; quia concubinarius est infamis, & non potest esse testis, & non probat, maxime quando habet vxorem, & concubinam, vel publice tenet concubinam, vel haberet duas concubinas; quia repellitur. Roland. à Valle *cons.* 63. *nu.* 26. *& seq. lib.* 2.

Concubinarij sunt infames, & non sunt idonei testes, nedum inter se, sed nec pro alio. Conclusio.

VIDE Mascardum. *Conclus.* 340. *concubina an præsumatur acquisiuisse, nu.* 8. *& seq.*

Concubinatus qualiter probetur, & quid requirat. Conclus. 567.

1 CONCVBINATVS † debet articulari, & probari hoc modo, videlicet, hominem tenuisse mulierem liberæ conditionis in domo sua pro concubina, & concubinali habitu, scientibus vicinis, ita Angel. in *auth. de triente & semisse*, § *consideremus*, vbi tex. hoc ipsum dicit, ibi *sit autem ei domi, donec viuit libera mulier in habitu concubinæ cum eo degens*, quem refert, & sequitur Socin. *cons.* 39. *Visis, & inspectis, libr.* 1. *num.* 9. sequitur Mascard. *conclus.* 342. *num.*
2 12. idem tenet Ruin. *cons.* 109. *Circa casum, num.* 12. *lib.* 3. † Concubina ex animi destinatione & cohabitatione extimatur, neque ex eo, quod famulatur in domo, & non retineatur ad mensam, & quod obscuro loco nata sit, tollitur concubinatus, nec desinit esse concubina, *l. concubinam*, vbi gloss. & Bart. *ff. de concub. l. concubinatus, ff. eod.* Bald. in *auth. licet, C. de natural. liber. & in l. eam quam, in* 10. *q. lum. & de fideicomm.* vbi concludunt concubinam esse, quæ in
3 domo [illegible] concubina, & indubitato affectu retinetur. † Amplia, tamen requiri omnia prædicta ad concubinatum de iure ciuili, vt si vnum deficiat, intret stuprum, & pœna stupri. Clar. § *fornicatio, q.* 10. vbi allegat Grammat. *voto* 4. qui dicit, Concilium Neapolis relegasse ad triremes quendam, qui tenuerat mulierem vt concubinam, deficientibus requisitis aliquibus Vide plenius Mascardum *Concl.* 341. *concubinatus an præsumatur*, vbi, qualiter præsumatur, & qualiter probetur, & cum quibus mulieribus non possit esse concubinatus.

Concubinæ qui donare possunt, vel non. Conclus. 568.

1 PRINCEPS † potest donare suæ concubinæ, & valet donatio; quia censetur dispensare, & derogare legibus contrarijs, quando ex certa scientia donauit, Bald. *cons.* 248. *Quæritur, vtrum donatio, per totum, lib.* 1. qui loquitur in donatione facta à Bernaboue Domino Mediolani, & Vicario Imperatoris, & idem tenet *cons.*
2 262. *Recolo me consuluisse, in princ. eod. lib.* 1. † Declara tamen; quia talis donatio facta per Principem, tamquam contra ius, est odiosa, & non extenditur vltra quam verba importent; ideo si est facta donatio per Principem concubinæ, ea conditione, quod ipsi soli acquiratur, excluduntur filij spurij ex ea nati. Bald. *cons.* 262. *Recolo me*
3 *consuluisse, in fi. num.* 3. *ver. sequitur aliud, lib.* 1. † Amplia; quia donatio valet facta concubinæ eo modo, quo vxori, videlicet, si morte confirmetur, quando donans non est persona prohibita, & concubinatus est permissus de iure ciuili. Bald. *cons.* 267. *Ad euidentiam præmitto, num.* 8. *ver. tamen alia ratio, libr.* 1. Roman. *cons.* 43. vbi arguit de donatione inter virum, & vxorem, ad donationem factam concubinæ; & facit singulare Guid. Papæ *decis.* 77. vbi quod
4 concubina succedit amasio, sicut vxor viro. Vide tamen; quia non æquiparatur donatio facta vxori & concubinę in multis. per Crau.
5 *cons.* 229. *per totum*, & Roland. à Valle *con.* 98. *lib.* 1. † In multis tamen melioris est conditionis concubina, quam vxor, vide *apost. ad Math.*
6 *sing.* 100. † Amplia; quia valet legatum factum concubinę seu amasiæ à priuato, *l. qui concubinam, & l. item legato*, § *. parui. ff. de legat.* 3. Bart. Bald. & alij post glos. in *l. miles ita*, § *. mulier, ff. de testa. milit.* & Ias. *cons.* 37. *lib.* 3. Ant. de Butr. *cons.* 14. *per totum*, vbi reddit rationem; quia non præsumitur ex turpi causa factum, sed vt viuere possit honeste. † Extende; quia valet donatio facta concubinæ; quia licet 7
sit turpis persona; tamen non ex turpi causa præsumitur donatum, sed ob benemerita, & vt honeste viuat. Ant. de Butr. *consil.* 14. *in fin.* † Contrarium tenet Crauett. *d. cons.* 229. † Amplia; quia va- 8
let venditio facta concubinæ. Ant. de Butr. *consil.* 14. *in fin.* Am- 9
plia; quia † valet donatio, & legatum factum concubinæ etiam in 10
testamento nullo, in quo spurius est institutus, quando adest clausula codicillaris. Ant. de Butr. *cons.* 14. *per totum.* maxime *in fin.* † Li- 11
mita in milite, quia non potest donare concubinæ, *l.* 2. *C. de donat. inter vir. & vxor.* Bald. *cons.* 248. *in princ. lib.* 1. *& 262. in princ. lib.* 1. † Re- 12
stringe limitationem, vt non procedat in militibus nostri temporis; quia ipsi non iurant, non euitaturos mortem pro republica. Bald. *d. cons.* 248. *num.* 4. *ver. sed certe, lib.* 1. vbi dicit communem * opinionem, & rationes plures differentiæ allegat *cons.* 262. *in princ. lib.* 1. † Limita; quia concubinæ nemo potest donare, quando 13
concubinatus est inter personas, quæ non possent contrahere matrimonium, puta quando alter, vel ambo sunt coniugati, vel alias per leges talis concubinatus prohibetur, vel punitur. Bald. *consil.* 267. *Ad euidentiam præmitto, in princ. lib.* 1. † Restringe limitationem, 14
nisi mulier stans in concubinatu prohibito esset vim passa. Bald. *d. cons.* 267. *num.* 3. *ver. hoc verum, lib.* 1. vbi quod dicitur vim passa, si potuit compelli vel terreri. † Declara tamen; quia concubina- 15
tus non cadit, neque præsumitur inter coniugatos. Mascard. *conclus.* 341. *num.* 12. *& seq.* † Limita; quia concubina non potest hæres 16
institui stantibus fratribus, qui poterunt agere de inofficioso. Roland. à Valle *cons.* 87. *num.* 14. *lib.* 3. quia est turpis persona. Dec. *cons.* 530. Ias. *cons.* 71. Ruin. *cons.* 5. *lib.* 3. Afflict. *decis.* 204. quos citat Caball. in *apostill. ad Ant. de Butr. cons.* 14. † Et maxime hoc est verum, quan- 17
do concubina esset vxorati, vel coniugata; quia dicitur viuere inhoneste, plene Matthesil. *sing.* 100. *nota, quod concubina*, vbi apostilla dicit multa pulchra. † Vide tamen Guido. Papæ *singul.* 77. vbi 18
quod concubina succedit amasio, sicut vxor viro. † Contra- 19
rium, quod imo concubina possit hæres institui; quia ei potest donari, tenet Rom. *cons.* 478. *Hæc mater per totum*, vbi in fortioribus terminis dicit, quod habens filiam, cui iure institutionis legauit certum quid, ita quod plus petere non possit, & instituit hæredem concubinam, quam grauauit restituere filiabus spuriis, quod non censetur fides accommodata, & quod hæres erit, & fiscus non aufert, & filia habebit supplementum legitimæ, nisi forte dicas, quod istæ spuriæ non erant filiæ concubinæ hæredis. † Limita; 20
quia non valet legatum factum concubinæ, quæ non poterat esse vxor, vt quia esset vxor alterius. Capra *cons.* 125. & non dicitur concubinatus ille, qui à legibus prohibetur, & punitur. Bald. *cons.* 457. *in princ. lib.* 5. late Crauet. *cons.* 229. *num.* 12. *ver. quarto respondeo.* † Ex- 21
tende; quia non potest legari concubinæ ex eo, quod quis eam cognouerit carnaliter, quando coitus est punibilis, veluti si sit alterius concubina, & filios ex alio habeat. Caccialup. in *l. si qua illustris, num.* 15. *C. ad Orficia.* Bossius in *praxi tit. de coitu damnato, num.* 31. † Li- 22
mita; quia clericus non potest legare aliquid concubinæ. Ias. in *l. miles, in fin. principii*, vbi Bart. & Alex. *ff. de re iudic.* Bartol. & * Doct. in * *l. miles ita* §. *mulier, ff. de testam. milit. & in l. affectionis, ff. de donation.* Anchar. *cons.* 247. Dec. *cons.* 132. *In casu proposito.* † Extende idem in mi- 23
lite armatæ militiæ; secus est in aliis non militibus; quia bene possunt legare concubinæ, non tamen possunt legare aliis meretricibus, cum quibus commiserunt adulterium, incestum, vel stuprum, vt per Iason. vbi supra. † Restringe, nisi legatum à personis 24
prohibitis esset moderatum respectu seruitutis, secundum Anchar. *d. cons.* 247. sequitur Afflict. *decis.* 202. vbi, quod ita fuit iudicatum. Vide plenius, *Donatio facta concubinæ quando valeat, vel non. Conclus.* 700.

Concubina præsumitur acquisiuisse ex bonis amasii, & qualiter procedat. Conclusio.

VIDE Mascard. *Conclus.* 340. *concubina an præsumatur.* Vide, *Acquisiuisse in dubio an quis præsumatur de suo, vel alieno. Conclus.* 443.

Concursus plurium dispositionum ad eandem rem quid operetur. Conclus. 569.

DISPOSITIONES † duæ priuilegiatæ validæ si concurrant 1
ad eandem rem multiplicabilem ordine successiuo, quælibet dispositio debet sequi effectum suum successiue, attento ordine dispositionis, Gemin. *cons.* 30. *num.* 9. *ver. hoc fundamento præmisso.* allegat text. in *c. si propter tua debita, de resc. lib.* 6. *c. si à sede, de præben. eod. libr.* Vide, causæ plures quando plures effectus operantur, & quando

secus

secus. Concluſ. 144. Vide, Mixtura potentiori ex ſimplicibus applicatur. Concl. 295. † Amplia, quia ſi cõcurrunt plures diſpoſitiones ad eandem rem, non ordine ſucceſſiuo, ſed ad confirmandam diſpoſitionẽ eãdem, fortior redditur diſpoſitio, & operatur multa. Vide. *Duplex funiculus multa operatur. Concl.* 810. *cũ duabus concl. ibi proxime ſequentibus.* Vide pleniſſime, *Geminatio actus maiorem firmitatem affert. Concl.* 28. † Limita, quãdo plures diſpoſitiones concurrerent circa eandem rem multiplicabilem, ſed ſi vna tãtum eſt valida, illa habet effectum, & altera conſumitur, *c. duobus, de reſc. in fi. li.* 6. Gem. *d. conſ.* 30. *n.* 10. *ver. ſecunda concluſ.* † Limita, quando plures diſpoſitiones validæ concurrerent ad eandem ſpeciem non multiplicabilem ordine ſucceſſiuo, & non diuiſibilem, quia ſecuto effectu primę diſpoſitionis, ſecunda euaneſceret, *c. ex parte, il primo, de offi. de leg.* Gemin. *d. conſ.* 30. *n.* 10. *ver. ad eandem ſpeciem* † Limita, quãdo diſpoſitiones validę concurrerent ad eandem ſpeciẽ multiplicabilẽ, ſed non ordine ſucceſſiuo, quia ſi ſunt ſpecies diuiſibiles, tũc ſi eſt vnica res tãtum, fit diuiſio æqualiter, vt in hęreditate, in qua ſi duo hæredes non ordine ſucceſſiuo inſtituuntur, vterq; erit hæres pro dimidia. Gemin. *conſ.* 30. *n.* 10. *ver. ordine ſucceſſiuo, & nu.* 11.

Concuſſio quid ſit, & quæ ſit pœna. Concluſ. 570.

1 CONCVSSIO † eſt, quando officialis infert metum, vt extorqueat pecunias, *l.* 1. *ff. de concuſ.* Bart. in *l.* 1. *C. de nauicul. li.* 11. *nu.* 5.

2 † Et cadit in omni perſona, quę propter pecuniã accuſat innocentem, vel deſiſtit ab accuſatione accepta pecunia, & iſta ſpecies incidit in crimen l. Cornelię, de falſis, ideo publicum efficitur. *li.* 2. *ff. de concuſ.* † Priuatum eſt iudicium, ideo requiritur accuſatio, efficitur tamen publicum, & incidit in l. Corneliam, de falſis, vt dicit * tex. cum glo. & ibi * Doct. *l.* 2. *ff. de concuſ.* † Pœna eſt extra ordinem,

4 glo. *d. l.* 1. *ff. de concuſ.* † Dic, quia in iudicio ciuili pœna eſt quadrupli, in criminali pœna eſt arbitraria, glo. *in c. indicatur, in verb. cum pœna,* 89. *diſtinct.*

Condemnatus pro delicto quando ſit infamis, vel non. Concl. 571.

1 CONDEMNATVS † pro delicto in contumaciam non efficitur infamis. Bal. *in l. ſi tutor, C. de interdict. matrim.* Caſtr. *con.* 468.

2 *Super hoc puncto, per totum, lib.* 1. † Extende, etiam ſi cõdemnatio eſſet in contumaciam vigore ſtatuti, quod habeatur pro confeſſo, quia adhuc eſt ficta confeſſio, quæ non infamat de iure, videlicet, infa- mia iuris. Caſtr. *d. conſ.* 468. *lib.* 1. *per totum.* Vide, *Contumax condemnatus non dicitur ob delictum. Concl.* 1022. Vide, *Sententia lata contra contu-*

3 *macem præſumitur lata propter contumaciã. Concl.* 124. † Contrariũ tenet Corn. *con.* 55. *Videtur in hac conſultatione, n.* 4. *& 5. li.* 4. vbi quod licet ex confeſſione non ſit infamis, vt quia contumax habetur pro con-

4 feſſo, ſecus ſi ẽt ſit lata ſententia in contumaciam. † Declara; quia contumax non debet eſſe melioris conditionis, quam non contumax, ideo quo ad ipſum nocet contumacia, quo ad alios non. Co- uarruuias *variarum reſol. li.* 2. *c.* 11. *n.* 4. *ver. eadem vero, & ver. quid autem,* qui loquitur in exequutione apochæ recognitę, vt idem ſit, quando fit recognitio in contumaciam, ne contumacia afferat priuilegium, & ita diſtinguit Fulgoſ. etiam ad effectum infamiæ, *conſ.* 71.

5 *n.* 3. *ver. nec rurſum refragatur.* † Declara; quia ſententia in contumaciam etiam vigore ſtatuti, quod habeatur pro confeſſo contumax, non inducit infamiã iuris, prout nec mulcta, nec bannum, ſed bene inducit infamiã facti, ita Caſtr. *d. con.* 468. *in princ. ver. ſecundo præ-*

6 *mitto, li.* 1. *& per totũ.* † Limita, quia condẽnatus de crimine publico eſt infamis, prout in condemnato de adulterio. Corne. *con.* 55. *Videtur in hac conſultatione, n.* 4. *li.* 4. Fulgoſ. *conſ.* 71. *Mulier maritũ, nu.* 2. vbi loquitur in omni iudicio condemnato, quãdo pro crimine publi-

7 co eſt condemnatus. † Limita; quia confeſſus crimen in iudicio ciuili famoſo habetur pro condemnato, & eſt infamis, ſecus in iudi-

8 cio criminali Corn. *d. conſ.* 55. *n.* 5. *li.* 4. † Limita, quia condemnatus publico iudicio non ad accuſationem eſt infamis. Fulgoſ. *d. con.* 71.

9 *n.* 3. † Extende etiã ſi ſententiæ eſſent abolitæ, quia nõ iuſte, ex quo maior pœna debuit imponi, quia adhuc eſt infamis, ſaltem infamia facti. Fulgoſ. *conſ.* 71. *nu.* 3. *verſ. nec mouet quod fuerint.* Vide, *Infamis quando quis efficiatur ex ſententia, vel non. Concluſ.* 111.

Condemnatus in contumaciam qualiter poſſit comparere. Concluſ. 572.

1 CONDEMNATVS † in contumaciam ſuper delicto, quia habitus fuit pro confeſſo, ſi admittitur ad nouas defenſiones, & comparet infra annum, & doceat de innocentia, debet abſolui cũ reſtitutione bonorum confiſcatorum. Clar. *in § fi. q.* 44. *n.* 3. *ver. facta autem.* vbi ſecus ſi poſt annum, & repetit *n.* 5. † Extende, vt idem 2
ſit, ſi poſt annum comparet, quando confiſcatio bonorum eſt acceſſoria; quia ſublata principali condemnatione, & perſonæ, tollitur & acceſſoria, & dicitur acceſſoria, quando quis condemnatur in pœnam capitis cum confiſcatione bonorum, ſecus ſi fiat æque principaliter, argumẽto eius, quod dicit Clarus *in § fi. q.* 94. *n.* 7. *ver. ſed pone.* † Contrarium, quod poſt annum non recuperet bona, quia 3
propter nimiam contumaciam, etiam ſi abſoluatur à pœna perſonali propter innocentiam non recuperat bona, Clar. *d. § fi. q.* 44. *n.* 3. *ver. facta autem, & n.* 5. *in fi.* † Amplia, quia reus abſens, cui facta eſt 4
bonorum deſcriptio de iure communi, ſi comparet infra annum, recuperat bona. Clar. *d. § fi. q.* 44. *col.* 1. *in fi.* ſi verò poſt annum, licet abſoluatur, non recuperat bona propter contumaciam, vt ibi, & *n.* 5. *in fi.* & eſt communis * opinio. Farinac. *q.* 11. *n.* 2. † Extende; quia *
de iure communi ſtatim, quod comparet is, cuius bona ſunt anno- 5
tata, dummodo compareat infra annum, recuperat bona, ſecundum * communem; quia ceſſat contumacia; ſecus ſi eſſet condem- *
natus in contumaciam, quia non recuperat, niſi ſequuta abſolutione; quia hoc operatur ſententia condemnatoria. Clar. *d. § fi. q.* 44. *nu.* 5. *ver. dixi.* † Amplia, quia condemnatus in contumaciam in 6
annotatione bonorum, ſi comparet infra annum, nedum recuperat bona annotata ſtatim, ſed etiam alio non probato debet abſolui, ſi contra eum non probatur delictum, cõmunem * dicit Clar. *
d. § fi. q. 44. *n.* 6. *ver. quæro, quando.* Vide, *Recognitio perſonæ banniti, vel cõdemnati qualiter fiat. Concluſ.* 52. † Contrarium, ſi vltra contumaciam 7
fuit tanquam confeſſus ex forma ſtatuti condemnatus; quia tunc licet contra eum, non ſit probatum delictum, tamen ſi admittitur ad nouas defenſiones, debet ille probare innocentiam; quia alias ſententia ſibi noceret, & deberet exequi. Clar. *d. § fi. q.* 44. *n.* 6. vbi quod ita Senatus Mediolani reſcripſit, vbi quod niſi admiſſus ad nouas defenſiones probet innocentiam, vel elidat indicia, poteſt exequi ſententia, vel ſaltem poteſt torqueri, vel pœna extraordinaria puniri, licet Senatus Mediolani rigorem executionis moderetur eo caſu, & clarius hoc dicit *qu.* 96. *num.* 4. † Et quod non poſ- 8
ſit condemnatus pro confeſſo in contumaciam audiri, niſi admittatur ad nouas defenſiones per Principem. Vide Clar. *in d. § fin. qu.* 44. *nu.* 11. *verſ. quæro nunc.* Vide, *Statutum circa contumaces, vt habeantur proconfeſſis. Conc.* 496. † Declara; quia ſi extaret ſtatutũ (prout Feltri) 9
& ſi non conſtat de delicto habente pœnam capitalem, accuſatus ponatur in banno, & confiſcatione bonorum, donec venerit in fortiam, talis condemnatus æquiparatur condemnat[illegible] in con- tumaciam in annotatione bonorum, ideo ille recuper[illegible] di- ditur in ſuis defenſionibus, & non poteſt tor[illegible]ri, niſi de[illegible]pia, & facta defenſione. Caſtr. *conſil.* 365. *Notandum, lib.* [illegible] limita; quia 10
condemnatus in contumacia, ſi is admittitur ad nouas defenſiones, ſi extat ſtatutum, quod contumax habeatur pro confeſſo, nihil probat, debet contra eum ſententia exequi. Cæpol. *conſ.* 63. *num.* 19. Cartar. *lib. de exequtio. ſent. cap.* 3. *num.* 214. *& ſeq.* & fiſcus dicitur habere intentionem fundatam ſtante ficta confeſſione. Boſſ. *deliter. princip. num.* 5. *verſ. eſt verum.* Bertazol. *conſil.* 106. *nu.* 2. *lib.* 1. *criminal.* Farinac. *quæſt.* 11. *& ſeq. num.* 100. *& ſeq.* vbi de communi, & magis communi * atteſtatur, & ad contraria reſpondet. *

Condemnatus ſemel pro eodem delicto non poteſt vlterius condemnari, & quando ſecus. Concluſ. 573.

SEMEL † condemnatus pro eodem delicto non poteſt vlterius 1
condemnari, *l. ſenatus, ff. de accuſat.* Angel. *con.* 190. *Titius fuit inquiſitus, in fi.* vbi diſtinguit, quando ſit idem delictum, vel diuerſum, & intelligit, quando ſoluit in vno loco, quia tunc æquitas non patitur, quod bis pro eodem delicto patiatur pœnam. Roma. *conſ.* 213. *col.* 1. *ver. aliquando ſuper eodem.* Alex. *conſ.* 11. *Circa primum dubium, ver. circa quintum dubium, lib.* 1. Rom. *conſ.* 463. *In caſu propoſito,* Bart. *con.* 199. *Tudertinus, in ſi. li.* 1. † Ratio prima eſt, quia de delicto eodem, & 2
eiuſdẽ hominis ſæpius cognoſci nõ poteſt, Rom. *d. con.* 463. *In caſu, in prin.* vbi apoſt. dat concord. maxime Marc. Mantua. *con.* 52. *Et ſi dubitationem, n.* 25. † Ratio ſecunda eſt, quia pro eodem delicto plu- 3
res pœnæ eiuſdem qualitatis non poſſunt imponi. Rom. *d. con.* 463. *ver. ſecunda.* † Ratio tertia eſt; quia res iudicata in vno tribunali ob- 4
ſtat alteri officiali volenti procedere tam contra delinquentem ſemel punitum, quam contra eius fideiuſſorem. Roman. *d. conſilio.* 463. *in fin.* † Extende etiam ſi extet conſtitutio, vel reformatio, 5
quod perpetuo de delicto cognoſci, & delinquens puniri poſſit, quia ſolũ tollit præſcriptionem, non autem inducit, quod pluries de eodem delicto puniri poſſit. Rom. *conſ.* 213. *col.* 2. *ver. nec præmiſſis.* Vide, *Pœna vnica pro eodem delicto imponitur. Concluſio.* 210. Vide, *Delinquens in vno territorio non poteſt puniri in alio loco pro eodem delicto,*

6 *Concluſ.*182.† Amplia,etiam ſi iudex, qui condemnauit, minorem pœnam, quam eſſet imponenda, impoſuerit, quia iudex ex cauſa poteſt pœnam minuere. Bald.*conſ.*34.*Caſus talis eſt, Guido.lib.*1.quod
7 eſt Bald.& Iacobi de Iſolanis, Clar.§.*fi.q.*57.*n.*12.† Declara,vt procedat ampliatio concurrentibus multis, videlicet, quod ſimus in mera diſpoſitione iuris communis, quod ſententia ſit lata per modum diffinitiuæ, & faciat mentionem de cauſis diminutionis pœnæ,& eo ipſo dicitur facere mentionem de cauſis; ſi facit mentionem de proceſſu, in quo appareant cauſæ. Bald.*conſ.*37. *Si ſumus*
8 *in iure communi.li.*1.† Reſtringe,quando interueniſſet dolus ex par-
9 te iudicis minuentis pœnam. Clar.*d.*§.*fi.q.*57.*n.*12.† Amplia,quia ſi quis eſt condemnatus in pœnam capitis,&vltimi ſupplicij pro crimine ſeditionis,poſt cõdemnationem non poſſunt confiſcari eius bona, maxime quando pœna erat arbitraria. Bald.*conſ.*58.*in fi.n.*3.
☞ *verſ.in contrarium.& conſilio* 59.*per totum,lib.*1.† Vide, *Confiſcatio bono-*
10 *rum quibus caſibus inducatur à iure, & ipſo iure. Concluſio.* 714. † Am-
11 plia,vt idem ſit;quando accuſatus fuit à ſocio, qui poſtea deſtitit à proſequendo accuſationẽ,& fuit abſolutus,quia alter ſocius primi accuſatoris pro eodem delicto non poterit vlterius accuſare poſt latã ſententiã. Bal.*con.*275.*Caſus talis eſt,nutus,in fi.verſ. quantum ad ſe-*
12 *cundum,li.*1.† Amplia etiam in monacho, vel religioſo delinquente,quia ſi ſemel fuit punitus à ſuo Abbate,non poteſt vlterius pu-
13 niri per ordinarium. Rom.*conſ.*375.*In propoſita quæſt.*† Declara,quia ſi Abbas, ad quem ſpectat punire monachos primo loco,ſecundũ
* communem * puniuiſſet ſolum ſecundũ regulam clauſtralem, nõ ſecundum ius commune pro delicto publico, poterit ordinarius condemnare vſq; ad condignam pœnam. Rom.*d.conſ.*375.*Per totũ,*
14 vbi eſt caſus.† Amplia,vt procedat etiam in abſoluto, quia ſi quis abſoluatur ab homicidio tanquam,quod ei licuerit interficere,nõ poteſt is amplius accuſari, quando citati fuerunt citandi, & ceſſat colluſio iudicis. Bald.*conſ.*424.*Formata fuit, lib.*5. vbi quod duo requiruntur, vt poſſit iterum accuſari ſemel abſolutus, primum, quod accuſator ſuam proſequatur iniuriam, ſecundũ,quod probet ſententiam latam per colluſionem, alias non auditur, ſi abſo-
15 lutoria fuit ſeruatis ſeruandis lata.† Reſtringe, quando eſſemus in delicto mixti fori in quo tam Eccleſiaſticus quam ſecularis poteſt procedere,quia cum iuriſdictiones ſint omnino ſeparatæ,ſi Eccleſiaſticus abſoluat non impeditur ſecularis punire abſolutum.
* Iul. Clar. in §.fin. quæſt.57.num.11. verſ. ſed hic occurrit vbi * dicit nomine nem.& nu.14.ver.ſed quæro,& vide infra nu.46.& 47.
16 † Contrarium eſt verius, niſi forte quando eccleſiaſticus non po- poterit pœnam condignam, quia ſecularis ſupplebit de
☞ condigna, alias ſecus. Vide *Abſolutus ſemel à delicto an poſſit accuſari,*
17 *Concl.*53.*n.*40.*& ſeq.*† Amplia,quia accuſans aliquẽ de falſo,& ſuccumbens, ſi tanquam falſus accuſator fuit condemnatus in aliquam pœnam, non poterit falſo accuſatus agere actione iniuriarũ contra falſum accuſatorem, ſecus ſi non fuiſſet cõdemnatus. Ang.
18 *conſ.*250.*Domina Liberina,n.*2.*ver.deſcendo igitur.*† Declara,quia bene poterit falſo accuſatus agere ad damna & intereſſe contra falſum accuſatorem, non obſtante, quod per iudicem fuerit condemnatus tanquam falſus accuſator, quia diuerſæ ſunt cauſæ, & intereſ-
19 ſe non eſt pœna. Ang.*d.conſ.*250.*nu.*2.*ver.pro cuius deciſione.*† Amplia in eo, qui furatus fuit marſupium cum libris duabus mille,quiais, ſi fuit inquiſitus pro furto marſupij, in qua erant libræ mille,&vltra & fuit ita condemnatus, non poteſt iterum quo ad pœnã condemnari prætextu, quod eſſent libræ duæ mille. Caſtr.*conſ.*18.*Non*
20 *video,quod illa verba, lib.*1.*per totum.* † Extende, vt neque pars poſſit conuenire reſpectu ſententiæ continentis illa verba,& vltra; quia ſunt verba incerta. Caſtr.*d.conſil.*18.*in fin.verſ.ſi vero quæritur, lib.*1.
21 †Reſtringe,quia non tollitur actio ciuilis;quin poſſit ille,qui paſſus eſt furtum in maiori ſumma agere pro reſiduo via iuris, ſed
22 non via iudicati,& exequutiua. Caſtr.*d.conſ.*18.*in fin.lib.*1.† Amplia, quia accuſatus etiã de crimine læſæ maieſtatis, & abſolutus, non poteſt iterum accuſari. Alex.*conſ.*11.*Circa primum,n.*7.*ver. circa quin-*
23 *tum*, vbi apoſtilla *in ver.ſapius, lib.*1.† Extende,vt idem ſit,ſi fuit ſemel condemnatus; quia pro eodem delicto non poteſt amplius accuſari, vel inquiri. Alex.*d.conſ.*11.*nu.*7.*verſ. & ſimiliter ſi fuiſſet, li.*1.
24 †Extende, quia prædicta procedunt, ſiue ſit proceſſum per accuſationem,ſiue per inquiſitionem, quia ſi fuit abſolutus ſemel, vel condemnatus,nõn poteſt amplius accuſari,vel inquiri. Alex.*d.con.*
25 11.*n.*7.*li.*1.† Amplia, vt procedat tam reſpectu delinquentis ſemel puniti,quam etiam reſpectu illius fideiuſſoris. Roman.*d. conſ.*463. *in fin.& per totum*,vbi loquitur de condemnato per Poteſtatem Senarum,vt pro eodem delicto non poſſit puniri per Poteſtatem Aſ-
26 ſani.† Amplia,quia ſi adhuc non eſſet condemnatus,neq; abſolutus,ſed penderet accuſatio,vel inquiſitio coram vno iudice,impeditur ſecundus proceſſus per exceptionem litis pendentis. Alex.
*d.conſ.*11.*nu.*7.*ver.ſi autem non fuiſſet,lib.*1.† Amplia etiam ſi condem- 27
natus, vel abſolutus pro eodem crimine quis fuerit, eo quia delictum non eſt probatum, quia ſententia tranſit in iudicatum, & ex nouis probationibus non poteſt de nouo accuſari, inquiri, vel cõdemnari ad eundem finem. Roman.*conſ.*223. *Præmiſſa poſt nu.*2.*&* 3.
† Contrarium, quia talis ſententia abſolutoria intelligitur rebus 28
ſic ſtantibus, vel hactenus deductis, vnde ſi nouæ probationes ſuperuenerunt,poteſt de nouo accuſari, vel inquiri propter publicã vtilitatem. Couarru. *variar.reſolutio. lib.*1.*c.*1.*n.*8. Vide, *Sententia abſolutoria ab obſeruatione iudicij. Conc.*168.*& Concluſ.*169.*proxima ibi ſeq.*
†Limita, quando accuſatio fieret ad alium finem, puta accuſatus 29
criminaliter,vt puniatur,& abſolutus, quia non probatum eſt delictum,poteſt accuſari ciuiliter ad effectũ ciuilem,ita Rom.*d. conſ.*
223.*in prin.*†Limita decem modis,de quibus Feli.*in c.de ijs.de accuſa-* 30
*tio.*vbi plene.†Limita,quãdo per pecuniam corrupit iudicem,vel 31
partem,*in l.*1.*C.de pœna iudic.quia male iudic.*† Limita, quando Vica- 32
rius Epiſcopi compoſuit cum delinquente,quia nihilominus Epiſcopus poterit punire eundem non obſtante compoſitione, Caſtr. *conſ.*548.*lib.*1.Clarus*in* §.*fi.q.*57.*n.*12.*in fi.*†Limita,quia condemna- 33
tus de delicto ſemel ſine qualitate aggrauãte expreſſo; poterit iterum condemnari pro eodem delicto cum qualitate aggrauante. Bart.*in l.Senatus,n.*4.*ver.quandoque prima ſententia,ff.de accuſat.* vbi habes apoſtillas cum concordantibus. Caſtr.*con.*18.*Non video, quod illa verba,ver.ſed ſi illa qualitas,lib.*1. qui ſequitur Bart. † Contrariũ tenet 34
Bal.*conſ.*291.*Corã nobis nobili,lib.*3.vbi q̃ ſequerentur mille abſurda, & dicit, quod antiqui hoc tenent, & quod ſolus Bart. Doctor nouus tenet cõtrariũ, cuius rationes nõ valent obolũ,& q̃ *l.vnde quæritur, ff. commod.* ſuper qua Bart.ſe fundat, non meretur allegari, quia loquitur in ciuilibus,& dicit,quod Specul.Io.Andr.Iac.Butr. & omnes tenent * contra Bart.vide additio. ad Bart.*in d. l. Senatus,* *
*num.*4.*verſ.in contrarium,& in verſ.quæro,ſi vno,* vbi allegat Ang. Flor. & alios pro iſta parte. † Declara, quia quando concurrunt plura, 35
quod accuſans proſequitur ſuã, vel ſuorum iniuriã, quando ignorauit primã accuſationem, & quando qualitas aggrauans deducitur, &probatur,poteſt condemnatus iterum condemnari. Bart.*in l.ſi cui,*§.*ijdem, & l. ſenatus. ff. de accuſat.* Feli. & alij *in c. de ijs, de accuſat.*
† Declara,quia ſi quis vulneret aliquem,qui propterea de vulne- 36
re condemnatur,& ſequatur homicidium, videlicet mors vulnerati,tunc bene poteſt de occiſo condemnari,licet ſit condemnatus de vulnere,& hanc partem Bart.veriorem contra Bald.dicit Boer. *deciſ.*323.*num.*4.*in fi.* quia mors ſubſequuta retrotrahitur ad diem vulneris illati.† Contrarium tenet Bald.*in l.damni,*§.*Sabini,ff.de da-* 37
mno infecto,ſequitur Angel.Aret.*in ver.vna alia percuſſione, ver.quid ſi vulnera erant mortalia.*† Declara,quia ſi pax fuit facta à vulnerato, 38
cenſetur etiam de morte ſequuta facta, quando vulnera erant mortalia,& tunc punitus de vulnere non punitur de homicidio. Marſil.*ſingul.*46.† Contrarium Boer.*d. deciſ.*323.*num.*5. vbi ſiue ſit 39
facta pax,ſiue nõ,ſi eſt punitus de vulnere,& ex eo ſequatur mors, puniri poteſt de homicidio. Boer.*d.deciſ.*323.*n.*5.† Declara contra- 40
rium procedere,quando ex vulnere, pro quo fuit condemnatus, vulneratus deceſſit,ſecus ſi ex alio vulnere,& ſeu ex negligentia. Boer.*d.deciſ.*323.*nu.*5.*in fi.v.& hoc quando.*† Limita, quia Piſtorienſis 41
condemnatus pro vulnere illato cuidã in territorio Piſarũ per Poteſtatem Piſarum poterit condemnari pro alio vulnere illato eodẽ tẽpore & loco eidem perſonæ,ſi de eo non fuit condẽnatus,etiam ſi ſoluit pœnam Piſis pro vulnere,pro quo fuit condemnatus,quia ſi ſunt diuerſa vulnera,poteſt diuerſimode puniri. Angel. *conſ.*190. *Titius fuit inquiſitus.*† Extende,vt procedat,etiam ſi dicta plura vul- 42
nera ſint ex eodẽ ictu, puta quia eadem percuſſione vulnerauerit in diuerſas partes,puta in capite & brachio, quia punitus de vno ſolo vulnere poteſt puniri de alio. Ang.*d.conſ.*190.*per totũ.* † Exten- 43
de, vt procedat, etiam ſi prima cõdemnatio,& ſolutio eſſet de eadem percuſſione,puta ſuper oculo dextro,quia ſi reuera percuſſio eſt ſuper oculo ſiniſtro,& ſit expreſſa falſa qualitas in prima condemnatione ſoluta,tamen poterit iterum condẽnari corã alio iudice domicilii. Angel.*d.conſ.*190.*circa med.v.ſi autem paſſus eſt reuera.*
† Reſtringe,quando reuera eſſet eadem percuſſio,& idem vulnus, 44
etiã ſi in prima condẽnatione eſſet expreſſa qualitas de vulnere in froote ſuper oculo dextro,quia quamuis vulnus etiã ſe protendat ſuper oculo ſiniſtro,& ſit idem,& ex vnica percuſſione,ſi ſemel eſt facta condemnatio,& ſolutio, condemnatus non debet amplius condemnari. Angel.*d.conſ.*190.*poſt med.ver.poſt hæc autem, vſque in fi.* vbi,quod iudex poteſt interrogare vulneratũ, & ſi eſt vna percuſſio,quę non tendat ad diuerſa mẽbra,debet abſolui reus.† Limita, 45
quando iudices ſunt diuerſæ iuriſdictionis, & poſſunt ambo tanquã offenſi procedere,quia tũc condẽnatio,& exactio pœnæ facta ab vno non impedit,quin alius poſſit condẽnare, ſecus ſi ſunt ſub

eodem

46 eodem principe. Iul.Clar.in §.*fin.q.57.n.13.vers.scias etiam.*† Limita, quando delictum est mixti fori, quia si ab vno, puta Ecclesiastico delinquens fuit punitus, non impeditur secularis punire, quando maiori pœna potest punire, quam Ecclesiasticus: Clar. *d. quæst.57. num.14.ver.sed quæro.* vbi secus dicit; si primo à seculari fuit punitus
47 pœna condigna, quia Ecclesiasticus non puniet, ex quo maiorem pœnam non potest imponere. Clar.*d.*§.*fi.q.57.in fi.n.14.*† Declara, quando condemnato non est condigna pœna impõsita à iure, quia habens plures iudices, vel superiores, si vnus condemnauit pœna non condigna, cum posset, & deberet, ab alio potest condemnari pœna condigna. Roma. *cons.375.per totum.* vbi de Abbate, qui non cõdemnauit pœna condigna monachum, cum posset, & deberet, poterit Monachus ab Episcopo condemnari pœna condigna in
48 grauioribus fauore publicæ vtilitatis. † Limita quando condemnatus semel de homicidio allegat condemnationem, non autem satisfactionem; quia tunc non impedit, quin possit condemnari. Ang.*cons.217.In causa accusationis,n.7. ver.nunc igitur,* & est ratio; quia si soluit, censetur absolutus, vt non possit vlterius puniri. Bero.*in c.*
49 *de iis,n.28.de accusat.* † Limita, quãdo crimen commissum est atrox, quia tunc propter atrocitatem delicti admittitur, quod non obstãte punitione facta per vnum iudicem etiam alius punire possit.
* Iul.Clar.*d.*§.*fi.q.57.in fi.* vbi dicit* cõmunem.† Limita, quando pro
50 illo delicto vnico potest sub pluribus diuersis principibus puniri; quia condemnatus in loco originis potest condemnari in loco delicti, & è contra, etiam si in vno loco soluisset condemnationem,
51 secus si sub eodẽ principe. Clar.§.*fi.q.57.n.13.ver.scias etiam.*† Limita, quando atrocitas delicti hoc suaderet; quia semel cõdemnatus
52 potest iterum condemnari. Iul. Clar.*d.*§.*fi.q.57.in fi.*† Limita, quãdo absolutus fuisset accusatus, vel inquisitus per præuaricationẽ, quia ab alio potest accusari. Alex.*cons.11.n.7.li.1.* Bald.*cons.224.li.5.*
53 Rom.*cons.213.per totum.*† Et idem; si interuenit dolus, vel compositio, vt iudex minorem pœnam imposuerit. Clar.§.*fi.q.57.nu.12.ver.*
54 *quod tamen intellige.*† Extende, quando accusaretur de nouo absolutus, vel condemnatus ab eo, qui prosequitur suam, vel suorum iniuriam, & non habuisset notitiam de alio iudicio primo. Alexan.*d.*
55 *cons.11.nu.7.lib.1.* Bal.*cons.224.lib.5.*† Limita, quando condemnatus fuisset aliquis pro crimine mixti fori à iudice Ecclesiastico; quia poterit condemnari etiam à iudice seculari; quia distinctæ sunt iurisdictiones. Iul. Clar.*in* §.*fin.qu.57.n.11. vers.sed hic occurrit,* vbi dicit
56 * communem, *&n.14.ver.sed quæro.*† Restringe, vt non procedat in casu conuerso, quando iudex secularis cõdemnauit; quia tunc ecclesiasticus non posset procedere, quando pœnam cõdignam imposuit secularis, ita Clar.*d.*§.*fi.q.57.n.14.* sed istud etiã procederet, si
57 primo ecclesiasticus pœnam cõdignam imposuisset.† Declara totam hanc materiam, vt plene Roma. *cons.213.Præsupposito,* videlicet plures sunt casus, quorum est primus, quando est transactum cum
58 vno accusatore super publico crimine.† Secundus, quando absoluitur propter delationem iuramenti, & dic, vt not.*in l.eum qui,* §.
59 *popularibus,ff.de iureiur.* Rom.*d.cons.213.ver.quandoque.*† Tertius quãdo condemnatur ex inquisitione, & dic, vt per Bart. *in l.si cui,* §.*ipf-*
60 *dem,ff.de accusat.* Roma.*d.cons.213.ver.aliquando vero.*† Quartus casus, quando fuit per accusationem condemnatus, vel absolutus, non
☞ potest iterum accusari super eodem crimine, nisi probata præuaricatione. Rom.*d.cons.213.ver.aliquando vero vltimo.* Vide plenius, *Absolutus à delicto an possit iterum accusari, vel inquiri. Concluf.53.*

Condemnari nemo debet, nisi confessus, vel conuictus. Concluf.574.

1 NON† debet iudex aliquem condemnare, nisi sit confessus, vel cõuictus, & quãdo dicatur confessus, vel conuictus, vide tex. cum plena glos. in *c.* quod incipit, *Nemo in quemquam. 2.q.1.* vbi glos. declarat plures modos, quibus quis dicatur confessus, vel conui-
2 ctus, & quę requirantur, maxime in criminali.† Extende, quia sententia condemnatoria non potest ferri in quemcunq; nisi sit con-
3 fessus, vel conuictus, & si feratur, est nulla. Castr.*cons.468. Super hoc puncto,col.pen.in fin.vers.præterea sententia non debet,lib.1.*† Imo quod alterum de tribus requiratur ad hoc, vt accusatus, vel inquisitus de crimine possit condemnari, videlicet, vel quod sit confessus, vel conuictus probationibus necessario, vel præsumptiue concludentibus, præsumptione à iure approbata, vel ex indicijs indubitatis, quæ faciant præsumptionem iuris, & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium, ita Castr.*cons.299. Visa inquisitione,*
4 *in princ.lib.2.*† Et quod præsumptiones debeant esse approbatæ à iure, alias non sunt præsumptiones iuris; sed suspitiones hominis, quæ non sufficiunt ad condemnandum in causa capitali, ita Castr.
☞ *d.cons.299.col.2.ver.sed hic nullũ istorũ,in prin.li.2.* Et quando dicatur conuictus, & quid importet, Vide, *Conuictus quis dicatur. Concl.1032.*

Condemnatus pro certo delicto quando non teneatur ad pœnam. Concluf.575.

CONDEMNATVS† in pœnam falsi non tenetur, si delictum 1
non est de genere falsi, vt homicidium, vel quid simile. Lap.
alleg.55.num.9.circa fi.ver.vnde iam vidi obtineri. Vide, *Delictum ex quibus*
probetur, vel non. Concluf.173. Vide, *Confessio in quibus non nocet confitenti, Concluf.647.num.4. & seq.*

Condemnatus capitaliter in contumaciam si capiatur, qualiter exequenda sententia. Concl.576.

CONDEMNATVS† in contumaciam ad mortem pro delicto, si deuenit in fortiam curiæ post annum in statu Ecclesiæ 1
non admittitur ad nouas defensiones, sed facta recognitione personæ, quod sit illa persona condemnata, videlicet, quod alius nõ adsit eiusdem nominis, cognominis, patriæ, & qui habeatur pro cõdemnato, traditur ministro, qui exequatur, ita disponentibus Bullis Summorum Pontificum, & qualiter fiat recognitio, plene Farin.*q.11.n.4.& seq.* vbi examinat per totam quæst. *& n.21.cum seq.* qualiter fiat recognitio. Vide, *Recognitio personæ banniti, vel cõdemnati,* ☞
qualiter fiat. Concl.52. Vide plenius, Contumax pro delicto qualiter condemnetur, & captus qualiter exequatur sententiam. Concluf. 1022. † Restringe, vt si recurrat ad benignitatem principis, bene 2
conuenit, & solet ei quandoq. concedi admissio ad nouas defensiones per signaturam Sanctissimi, vel per sacrã Consultam. † Re- 3
stringe in minore condemnato in contumaciã; quia si deueniat in fortijs curiæ, non potest condemnatus decapitari, neque contra eũ exequi sententia potest, secundum* cõmunem, & magis* cõ- *
munem, de qua Farinac. qui infinitos citat, *qu.11.n.26.ver.limita* 4. *
vbi *n.27.& seq.* & reddit rationem; quia ex præsumpto dolo minor non condemnatur, & non comprehenditur sub statuto exorbitanti, & contra ius commune. Vide, *Contumax condemnatus*
non dicitur condemnatus ob maleficium. Concluf. 1022. † Contra- ☞ 4
rium tenent plures, quos citat Farinac. *d.qu.11.nu.30.& seq.* vbi dicit
* communem. † Declara, vt in statu Ecclesiæ minor 20. maior 14. *
annis possit pro homicidio puniri, licet in cõtumaciam sit cõdem- 5
natus vigore motus proprij Pij 4. ita Farinac. *d.q.11.n.3.ver.quid dice-*
dum, vbi dicit, quod cum dictus motus proprius sit odiosus, ille nõ extenditur ad alia crimina, neq; ad præstantes auxiliũ, consiliũ, & fauorem, secundũ *communem, allegat Corne. *cons.159.* [illegible] di-
logni. *cons.35.post n.10.* vbi de magis* communi. [illegible] *
capto bannito,c.fi.n.230.cum seq.† Limita, quãdo sententia fuit lata 6
in vno territorio, & cõdemnatus captus in alio territorio, sub diuerso principe; quia non solet exequi sententia, nisi ad litteras alterius iudicis, qui condemnauit. Farin. *d.q.11.n.61.ver.limita decimo,* vbi est statutum, quod habeatur pro confesso, est locale, & nõ extenditur alibi. † Restringe; quia bene quando diuersa territoria 7
sunt sub eodem principe, bene potest exequi sentẽtia, dummodo adhibeatur causæ cognitio, & constet reum mereri eam pœnam. Farin. *d.q.11.n.61.ver.sublimita.*† Limita, quia in contumaciam con- 8
demnatus in pœna mortis pro leui crimine, prout fuga, & fractura carceris, si tamẽ deueniat in fortiam curiæ, Senatus Mediolani supremus non tradit illum morti, sed acrius torqueri mandat pro delicto, & si non constaret aliter, quam per contumaciam, & fugam, non exequitur sententiam, & bene ita Clar. *in* §.*fi.q.21.nu.25.* vbi late, & idem Neapoli seruari dicit Grammat. *Voto 37.*† Exten- 9
de, vt idem sit, quando indicia leuia sunt contra contumacem, qui postea deuenit in fortiam iudicis; quia debet, vel torqueri, vel pœna commutari de scientia principis. Clar.§.*fin.qu.44.nu.6.* plenius *quæst.96.num.4.* vbi quod ita seruat Senatus Mediolani. Vide etiam plene Farin. *quæst.11.per totam,* maxime *num.62.*† Extende; quia 10
imo quando sententia continet maiorem pœnam, quam de iure requirat delictum, exequi non debet sententia, nisi in eo, in quo est condigna pœna, & sententia est nulla, multo magis, quando nulla pœna esset imponenda; quia sentẽtia ipso iure nulla est, quia notorie iniusta. Farin. *d.q.11.n.62.ver.Amplia primo, & ver.* ☞ *Amplia se-*
cundo, & vide *infra n.16.ver.limita, quia exequenda est sentẽtia.*† Limita, 11
quando bannitus & condemnatus in cõtumaciam caperetur pendente appellatione in casu appellabili, late Farinac. *q.11.n.48. ver.*
limita 8. vbi quando detur appellatio, vel non à sententia capitali.
† Limita, quando condemnatus in cõtumaciã non potuisset com- 12
parere legitimo impedimento detentus; quia si capiatur, & constat de legitimo impedimento, non debet sententia exequi. Farinac. *d. quæst.11.nu.50.vers.limita nono, cum seq.* † Extende in tantum, 13
quod imo si iudex sciuit impedimẽtum, & processit, processus est nullus, si vero ignorauit, valet quidẽ processus, sed reus restituitur

in integrũ. Fat. *d.q.11.n.50. & n.52. & seq.* ponit, quæ sint iustæ causę, & iustæ impedimenta, videlicet, vis hostium, pestilentia, impetus fluminis, præceptum superioris, absentia, infirmitas, carceratio, locus non tutus, & similia. † Restringe, vt prædicta procedant, si saltem procurator in iudicio allegauerit iustum impedimẽtum, alias
15 sentẽtia poterit exequi. Far. *d.q.11.n.59. ver. sublimita.* † Cõtrariũ te-
16 net, & tuetur ibidem *d.n.60. ver. quibus tamen nõ obstan.* † Limita, quia exequenda est sententia, quando pœna est condigna delicto, alias secus; nam si in contumaciam fit condemnatio pro delicto in penã capitis, quæ nõ posset fieri, si reus esset infortijs curiæ, vtiq; exequutio condignæ pœnæ tantũ est facienda. Farinac. *d.q.11.n.62. ver. limita 11.* vbi dicit, ita de facto obtinuisse pro quodã Hebræo, qui fecerat homicidium in rixa, & fuerat condemnatus ad furcas, quia fuit transmissus ad triremes, quia hæc pœna fuisset data, si fuisset in
17 fortijs. † Extende, quia sententia condemnans in maiorem, pœnã, quã esset de iure, dicitur in totũ nulla, secundũ * cõmunem idem Farin. *d.q.11.n.62. ver. cur igitur, & in ver. Amplia*, vbi idem dicit, quãdo sententia continet confiscationẽ bonorũ, in casu in quo de iure ea
18 non possunt confiscari. † Extende, quia multo magis dicitur nulla sententia, quãdo in totũ pœna est maior, puta in casu, in quo nõ esset pœna imponenda; quia cum notorie dicatur constare ex actis, sententia omnino est nulla, & non exequenda in aliquo. Farin. *d.q.* * *11.n.62. ver. Amplia secundo*, vbi dicit * cõmunem. † Limita; quia sen-
19 tentia cõtumacialis pro delicto habitõ pro confessõ, debet exequi solum pro delicto principali, non aũt pro qualitate delicti, nisi ea sit probata, plures citat Farin. *d.q.11.n.63. ver. limita 12.* vbi dicit ma-
* gis * communem. † Contrariũ tenent plures, quos ibidem citat *n.*
20 *63. ver. & licet Areti.* † Declara, quia in statu Ecclesiæ, in quo sententia exequitur, si præcedant legitima indicia ad inquirendũ, debet
21 exequi etiam quo ad qualitate, si præcedant indicia legitima, alias
22 secus. † Limita, quando princeps indulget, pro iustitia, quod condemnatus admittatur ad nouas defensiones, quia tunc ꝙ abstulerat rigor iustitiæ, restituit benignitas, & æquitas eiusdem iustitiæ, Farinac. *d.q.11.n.64. & seq. ver. limita 13.* vbi dicit, quod princeps tenetur admittere ad nouas defensiones, nisi peteretur per calumniam, vt quia cõstaret de delicto, vide eum, quia pulchre loquitur.
23 † Extende; quia quandoq; expedit concedere tales admissiones, licet nõ petantur ob malitiã consanguineorum, vel paupertatem carceratorum, vt cõtigisse memorat Clar. *§. fi.q.94. ver. est etiã alius*,
24 & Farin. *d.q.11.n.67.* vbi qualiter Romæ concedatur. † Restringe; quia [illegible] admissio ad nouas defensiones spectat ad solum princi-
* [illegible]undum cõmunem obseruantiã, licet contrarium multos teneri [illegible]ntent Carta *de exequu. sent. capto condemnato, c.1. n.273.* Farin. *d.q.11.n.68.* vbi dicit, quod si iudex admisisset fisco citato, & nihil opponente, valeret tunc sententia liberationis, si constaret de in-
25 nocentia, allegat Boss. *tit. si aduers. rem iud. n.28.* † Restringe; quia tenetur reficere expensas, qui contra rem iudicatam admittitur ad
26 nouas defensiones. Farin. *d.q.11.n.69.* † Restringe; quia debet taliter admissus torqueri; quia sententia, imo simplex bannum fecit
* indicium ad torturam. Farinac. *d.q.11.nu.70.* vbi de * communi, & multos allegat, & multis modis declarat.

Condemnatus, quando moritur pendente appellatione, an liberetur. Conclus. 577.

1 CONDEMNATVS † in pœnam capitis, vel aliam corporis afflictiuam, si moritur pendente appellatione, liberatur ab omni pœna, quia mors omnia soluit. Ant. de Butr. *consilio. 58. in princip. & per totum*, vbi loquitur in eo, qui veniebat condemnan-
2 dus in pœnam vltimi supplicij, & confiscationis bonorum per statuta. † Extende, quia procedit, siue statutum, vel lex imponat pœnam vltimi supplicij, & confiscationis bonorum æque principaliter, siue etiam ponat confiscationem in consequentiam, quia licet hæc distinctio admittatur in sententia, tamen secus est in lege, vel statuto, quia non reperitur iure cautum, & quia *lege iudiciorum, de accusatione* loquitur indistincte, ita Ant. de
3 Butrio *dicto consilio 58. in principio & num. 2.* Vide, *Mors omnia soluit, & operatur multa. Conclusio. 391.* † Amplia, vt procedat, etiam si adsit condemnatio in personam, & confiscatio bonorum in consequentiam; quia siue exprimatur, siue non, ex quo tacite inest, si moritur pendente appellatione reus, non potest molestari etiam quo ad bona. Butrigio *in lege 3. in princip. C. si pend. appellation. mors interuen.* vbi Cyn. Clar. *in §. final. quæstion. 94. num. 7. vers. sed pone*,
4 vbi dicit * communem. † Extende, etiam si moriatur, antequam appellauerit, dummodo pendente termino ad appellan-
5 dum decedat. Cyn. *dicta lege 3. C. si pend. appell. mors interuen.* † Re-

stringe, vt non procedat, quando confiscatio esset facta expresse, & principaliter; quia tunc mortuo reo non extinguitur confiscatio sed crimen, secus si confiscatio esset facta accessorie & in consequentiam, quia tunc bene extincto crimine per mortem, extinguitur etiam confiscatio, quæ venit in consequentiam. Bart. *dicta lege 3. C. si pend. appell. mors interuen.* vbi Castrens. Bald. & Salycet. Clar. *in praxi crimin. quæstiones. 94. num. 7. vers. sed pone*, vbi dicit * communem. † Restringe, quan-* do sumus in conditione ex delicto, quod habet confiscationem 6
bonorum ipso iure, prout in hæresi, in crimine læsæ maiestatis, & similibus. Salycet. *dicta lege 3. num. 2. vers. hæc fallunt in criminibus, C. si pend. appellat. mors*, Bald. *in lege 1. num. 7. vers. item si bona non sunt, C. ex delict. defunct. in quantum hæred. conuen.* Angel. *in lege qui à latronibus, la seconda, §. si quis, in fine l. ff. de testam.* vbi Imol. *num. 10. vers. item etiam aduerte.* † Restringe, quando quis fuit admissus ad 7
nouas probationes ex gratia, vel alias, si moritur interim, non reuocatur confiscatio, neque condemnatio. Clar. *in praxi crimin. quæstion. 44. num. 5. vers. quinimo si reus.* Vide, *Pœna debet tenere solos delinquentes, & quando secus. Conclus. 212.* Vide, *Pœna non transit ad hæredes, & quando secus. Conclus. 256.*

Conditionum multæ sunt species, & quæ. Conclus. 578.

CONDITIO † quandoque est impossibilis, quod potest con- 1
tingere quatuor modis, natura, de iure, de facto, & secundum bonos mores. Bald. *consil. 474. Ad euidentiam præmittendum, in princip. lib. 2.* † Inanis conditio dicitur, quando testator vane 2
cogitauit de illius existentia, *lege quidam in fuo, §. fin. ff. de condi. institutio.* Bald. *d. consil. 474. in princip. lib. 2.* † Superflua est, quæ fru- 3
stra exprimitur, quia ex necessitate inerat. Bald. *dicto consil. 474. in princip. lib. 2.* † Vel quia ponitur in conditione id, quod non est 4
necessarium; quia tunc non releuat. Bald. *consil. 112. num. 3. & 4. & cons. 113. lib. 3.* vbi si dicatur accedente licentia principis in casu, in quo non erat necessaria, non impedit, quin actus valeat absque impetratione dictæ licentiæ non necessariæ. † Congrua di- 5
citur conditio, quæ pro forma adscribitur, sine qua res esse non potest, *lege qui hæred. §. fin. ff. de cond. & demonstr.* Bald. *d. consil. 474. in princip. lib. 2.* † Extitura omnino, vt si inducatur grauamen sub 6
contrariis conditionibus, veluti si filia hæres grauatur restituere hæreditatem posthumo, si nascatur, si vero non nascatur, grauatur restituere patruo, cum sit omnino extitura, est tamen conditio, quia interim est incerta, & interim institutio valet in grauatum; vt sit hæres simpliciter. Bald. *consil. 70. Præmittendum est, num. 6. vers. vnum tamen, lib. 3.* † Conditiones omnes, aut sunt casuales, aut 7
potestatiuæ, aut mixtæ, & dicitur casualis, quæ pendet à casu, potestatiua, quæ pendet à potestate implere debentis, mixta, quæ pendet partim à casu, & partim à potestate implere debentis, & seu partim à potestate implere debentis, & alterius. Baldus *consil. 219. Pontius Bertagna, in princ. & per totum, lib. 3.* † Conditio- 8
nes omnes, aut sunt momentaneæ, seu instantaneæ: quia sufficit, quod momento extiterint, aut sunt successiuæ, quia requirunt perseuerantiam existentiæ: aut sunt mixtæ, seu dubiæ. Bald. *consil. 42. Præmittendum est, lib. 5.* vbi in fine dat regulam ad cognoscendum eas. † Momentanea debet in totum impleri, alias nihil po- 9
nit in esse, successiua sufficit, quod sit cæpta, & non stet per implere debentem, ita Io. de Anania *consil. 75. versic. præterea plus dico.* † Item momentanea sufficit, quod momento extiterit, successi- 10
ua requirit perseuerantiam, vel quod non stet per grauatum sub conditione prædicta. Angel. *consilio 34. per totum.* Io. de Anania *consil. 8.* & plenius *consil. 75. versic. præterea plus dico.* Si vero † est du- 11
bium, an sint momentaneæ, vel successiuæ, vt requirant perseuerantiam, qualiter iudicantur, Vide, *Conditionem semel extitisse sufficit, & quando secus. Conclus. 598.* † Conditiones omnes, aut sunt affir- 12
matiuæ, aut sunt negatiuæ, vt infra. † Negatiua conditio dicitur, 13
quãdo hæres quis instituitur cum hac conditione, quod non alienet, alias cadat, quia dicitur hæres sub conditione non alienandi. Angel. *consilio 168. numero 3. verficulo venio ad secundum, per totum.* Vide, *Conditio verificatur ante mortem, licet exequutio expectet mortem. Conclus. 597.* † Implementum huius conditionis 14
negatiuæ fit per cautionem, ideo si non præstatur cautio, non dicitur impleri conditio per grauatum. Angel. *consilio 168. n. 3. vers. venio ad secundũ.* Vide, *Cautio Mutiana quid sit, & qualiter præstanda. Conc.* 177. † Restringe; quia non debet cautio præstari per grauatum, qñ 15
non habet cohæredem, vel non extat persona, cui præstãda sit cautio, quia tunc liberatur, & reijcitur tanquã impossibilis Ang. *d. con. 168. nu. 3. ver. sed prædictis fortior.* † Extende, quia conditio negatiua 16
de non

de non dando, vel non faciendo, non purificatur, nisi postquam
17 defierit posse dari, vel fieri, *l. ita stipul. ff. de verb. oblig.* † Extende idem in dato nomine dotis sponsæ, cui promissa fuit restitutio eiusdem dotis, si matrimonium non sequitur: quia donec potest sequi matrimonium, non purificatur conditio, ideo dos nisi per contractũ matrimonii cum alia, vel per ordinem sacrum, vel ingressum religionis, vel mortem conditio expiret, non potest repeti. *l. quod Sergius, in fi. & ibi gl. fin. ff. de cond. causa data.* & hãc partem tenet Imol. *in*
18 *l. in testamento, ff. de cond. & dem.* † Contrarium tenet Cyn. *in d. l. quod Sergius.* & ibi Bart. quia sufficit, quod alter dicat non velle contrahere absque eo, quod expectetur mors, seu alius casus impediens posse contrahi matrimonium, & Dyn. sequitur Bart. *cons.* 122. *Lator præsentis, per totum, lib.* 1. vbi tollit contraria; quia nõ habent locum, quando præcedunt sponsalia; quia sufficit, quod alter neget velle
19 contrahere, & ibi apostilla *in ver. lator.* † Conditiones omnes, aut ☞ sunt suspensiuæ aut resolutiuæ. Vide, *Conditio alia suspensiua, alia resolutiua, & in quo. Concluſ.* 579.

Conditio alia ſuſpenſiua. alia reſolutiua, & in quo differant. Concl. 579.

1 CONDITIO † duplex est, vna suspensiua à principio, alia resolutiua, prima ita suspendit, vt ab ipso principio ante eius existentiam nulla sit obligatio contracta, sed solum spes est in debitũ iri, *l. cedere diem. ff. de V. S. & l. legata sub conditione relicta, ff. de cond. & demonstr.* Oldrad. *cons.* 285. *nu.* 7. *ver. ad tertium.* Castr. *cons.* 452. *Legatum*
2 *istius domus, lib.* 1. *in princ.* vbi secus, si resolutiua sit conditio. † Quæ quidem conditiones differunt, quia legatum conditionale à principio nihil ponit in esse, legatum vero sub cõditione resoluendũ,
3 à principio dicitur purum Castr. *d. cons.* 452. *in prin. lib.* 1. † Amplia in casu conuerso, quia conditio suspensiua admittens actum, donec eueniat conditio, si euenit ille actus, à principio fingitur non valuisse. Bald. *cons.* 68. *Proponitur, quod pater, per totum, & cons.* 69. *Cũ statutum. lib.* 1. vbi consuluit, quod, si filia est exclusa, donec supersint filii masculi, licet filia præterita non possit dicere testamentũ nullum extantibus masculis: tamen si masculi decedant sine filiis, tunc di-
4 cit testamentum nullum ab ipso principio. † Duplex est suspensiua, quia alia suspendit actũ in substantia, quem facit esse cõditionalem, alia suspendit exequutionem actus tantũ, ideo verba sunt
5 inspicienda. Bald. *cons.* 285. *Super primo, nu.* 4. *ver super tertio, lib.* 3. † Et quando conditio suspendit acquisitionẽ iuris, non tamen suspendit acquisitionem facti, & cessionem, ideo verba debent inspici, vt sciri possit, quid sit suspensum. Signor. *cons.* 214. *In quæstione vertenti,*
6 *n.* 6. *&* 7. † Conditio quandoq; est suspensiua exequutionis cõtractus, & tunc nõ suspendit contractũ & eius natiuitatẽ & multum differt à conditione, quæ suspendit cõtractum. Bald. *cons.* 478. *Quidam Franciscolus, n.* 1. *ver. in contrarium credo, lib.* 1. † Amplia, quia multum refert, an conditio apponatur substãtiæ legati, an solutioni & sic exequutioni legati, quia si apponitur substantię, est cõditionale legatum, & nõ transmittitur, si vero apponitur solutioni, legatum est purum, & transmittitur. Bald. *cons.* 285. *Super primo, nu.* 4. *ver. super*
8 *tertio, lib.* 3. plene Boer. *dec.* 38. *n.* 28. *&* 29. † Extende, quia actus nunquam dicitur conditionalis, quando conditio apponitur exequtioni & non substantiæ actus. Blad. *cons.* 112. *Præmisso quodam, n* 2. *ver.*
9 *circa secundam. vsq; in fi. lib.* 3. † Econtra quando conditio suspendit vsum, & exequutionem, nõ autem aditionem, semper inspici debent verba, quia conditio solũ suspendit illud, cui proxime adiicitur. Signor. Homod. *cons.* 214. *n.* 6. vbi quod hærede priuato ob non implementũ, licet alius, cui fit applicatio, debeat cauere de parẽdo, & ante nõ acquiratius, ille tamen potest adire & cedere, quia
10 cõditio cautionis nõ respicit ista. † Conditio resolutiua præsupponit ius purũ præexistere, sed resolubile; quia resolutione non facta manet à toto principio purũ, *l. proponebatur, ff. de castr. pecul.* Oldrad. *cons.* 285. *n.* 8. *ver. in secunda.* Cast. *d. cons.* 452. *in pr. li.* 1. Alex. *cons.* 91. *Cir-*
11 *ca primum, n.* 5. *ver. sed si in aliquo, lib.* 4. † Et dicitur cõditio resolutiua, si fiat legatũ, quamdiu non nupserit, vel donec nupserit, quæ conditio non potest respicere legatũ, si viuens non nubet, etiamsi moriatur, quia mortuus dicitur perseuerare in statu, in quo decedit.
12 Castr. *cons.* 452. *Legatum istius domus, lib.* 1. † Dicitur etiam resolutiua, quando id, quod simpliciter est legatum, adimitur sub certa cõditione, prout de legato alimentorũ, quod testator adimit, si legata-
13 rius vitam deresta bilẽ gerat. Cald. *cons.* 332. alias 3. *de testam.* † Idem, quando fit obligatio pura Titio, & si Titio nõ placuerit, eo modo rescindatur; quia erit pura, licet conditio respiciat resolutionem
14 obligationis. Alex. *d. cons.* 91. *n.* 5. *ver. sed si in aliquo. lib.* 4. † Itẽ venditio pure facta, licet apponatur conditio, quod si impediatur, fiat restitutio pretii, vel quid simile, nõ est cõditionalis, sed pura, licet resoluatur in casu impedimenti: ideo interim emptor facit fructus

suos, quos nõ faceret, si esset conditionalis. Soc. *cons.* 170. *In præsenti consultatione, n.* 9. *ver. ad tertium, lib.* 2. † Refert igitur, an actus con- 15
ditionalis ita disponatur, obligationẽ habere effectum, si tali placeat: quia hæc est conditio suspendens, an potius obligationẽ habere effectũ. nisi talis impugnet: quia est pura à principio, & refert, an debeat esse voluntas assistens, vel quod non appareat voluntas resistens. Oldrad. *cons.* 285. *n.* 7. *&* 8. *ver. ad tertiam.* Alex. *d. cons.* 91. *n.* 5. *ver. sed si in aliquo, lib.* 4. vbi quod inspicitur, an conditio apposita sit obligationi, an resolutioni obligationis. † Conditio resolutiua, vi- 16
delicet adueniente conditione extinguente actum, veluti si quis excõmunicetur, vel suspendatur, donec soluerit, operatur, quod facta solutione remanet absolutus: secuta tamen declaratione super solutione, si vertitur controuersia. Zabar. *cons.* 132. *n.* 1. *ver. præterea si quis.* vbi ita concordat opiniones. † Dupliciter ponitur condi- 17
tio resolutiua, & dupliciter resoluitur: nam legatũ factum, quandiu vixerit vidua resoluitur duplici cõditione, si nubat viuenti, vel si moriatur etiam vidua, si vero adiiciatur, quandiu non nupserit; tunc nõ resoluitur, nisi vno modo, videlicet, si nubat viuens, si vero moriatur vidua, dicitur semper permanere in viduitate, & non fit amplius resolutio, & legatum transit perpetuo ad hæredes. pulchre Castr. *cons.* 452. *per totum, lib.* 1. † Et conditio resolutiua dicitur 18
conditio expressa de præterito, seu de præsenti: quia ista nõn suspendit actum, sed inducit resolutionem: quia si non est vera, dispositio est nulla: si vero conditio est vera, dispositio valet illico. Abbas *cons.* 70. *Id de iure quæritur, in princ. lib.* 2. 9

Conditio quæ dicatur casualis, & quæ potestatiua. Concluſ. 580.

CASVALIS † dicitur conditio, quę pendet à casu, vel incertoi
euentu, ideo cõditio, *si sine filiis decesserit*, dicitur casualis. Fran. Aret. *cons.* 1. *n.* 6. *ver. sed tamen iis non obstantibus.* † Et conditio mere 2
casualis, quæ est, quando nihil est implendũ ab eo, qui debet implere conditionem prædictam per aliquod factum, nunquam habetur pro impleta, licet stet per eũ, cui acquiritur obligatio. Castr. *cons.* 136. *col.* 2. *ver. & ideo cum in conditionibus, lib.* 1. † Extende, quia cõ- 3
ditio infantivel, impuberi, vt si nubat, vel profiteatur apposita dicitur casualis, non autem potestatiua, quia licet sit potestatiua, & voluntatis nubere, vel non: tamen de pupillari ætate peruenire ad pubertatem, quæ requiritur ad actum, est per accidens, & sic dicitur casualis, & mixta, non potestatiua. Bart. *cons.* 13. *Ex facto, in princ. lib.* 1. vbi arguit de loco ad tempus, vt sicuti protensio temporis est accidens, ita loci longinquitas, & è conuerso, † Et quod conditio di- 4
mixta, quæ pendet à voluntate, seu potestate implere debentis, & alterius, vel implere debentis, & fortunæ simul, seu casus fortuiti, dicatur casualis, & non potestatiua. Bal. *cons.* 219. *Pontius in princ. ver.* 5
hæc conditio, lib. 3. † Differentiam habes in conditione mixta, & voluntaria, & an trahatur retro, vel non. Vide, *Conditionalis actus purificata conditione, an valeat à principio, vel tempore conditionis. Concl.* 600.
† Amplia, quia conditio pendens à facto tertii totaliter dicitur ca- 6
sualis. Franc. *cons.* 1. *n.* 5. *& seq. ver. hoc præmisso, & num.* 7. *in fi.* Castr. *cons.* 136. *Visis, col.* 2. *ver. iis non obstantibus, lib.* 1. † Et quod conditio resi- 7
dens in declaratione dicatur casualis, & non potestatiua, licet electus fuerit tertius à partibus. Lud. Bolog. *in add. ad cons.* 19. *Io de Anania, n.* 22. *ver. præterea potest negari.* † Extende, quia conditio semper 8
dicitur casualis, quæ pendet à facto tertii, cui nihil acquiritur, veluti promitto tibi decem, si Titius ascendat Capitolium, vel duxerit Bertam vxorem, vel soluerit decem Sempronio. Castr. *cons.* 136.
col. 2. *vers. sed hic fuit dictum, lib.* 1. vbi idem dicit, instituo te hæredem, si Titius aliquid fecerit. † Potestatiua conditio dicitur, quæ pen- 9
det à potestate implere debentis, *concluſ. proxima seq.*

Conditio potestatiua quæ dicatur, & quid operetur. Concluſ. 581.

CONDITIO † potestatiua est illa, quæ pendet à potestate im- 1
plere debentis. Ang. *cons.* 293. *per totum.* † Et iudicatur condi- 2
tio potestatiua, quæ de facili à cõmuniter contingentibus potest impleri, *l. suus quoq; §.* 1. *cũ ibi not. ff. de hered. instit.* Bart. *cons.* 13. *Ex facto, n.* 2. *in fin.* † Declara, quia conditio potestatiua dicitur largo modo 3
id, quod est in potestate facientis, sed non absolute, prout si quis vendit ad mensuram, nam mensura est in potestate vẽdentis & ementis, ideo dicitur contractus sub conditione potestatiua, *l. quod sæpe, ff. de contrah. empt.* tamen reuera non est potestatiua, quia non potest impedire mensũram, & ideo vt conditio sit potestatiua debet absolute esse in potestate meã facere, & nõ facere, ita Fran. Aret. *cons.* 11. *Procedendum, n.* 2. *col.* 2. *ver. & aduertendũ est.* † Et ideo, si ta- 4
lis conditio potestatiua non impletur, cum stet per implere debentem, nihil debetur. † Extende, quia legatarius sub conditione 5

potestatiua; si Capitolium ascenderit, tenetur ascendere Capitolium cum primum poterit, alias priuatur legato. Alexand. *cons.* 6 46. *In causa & lite. in princ. lib.* 7. † Restringe in hærede instituto sub conditione potestatiua, si habituerit in domibus testatoris, alias si non habitaret, substituit A. & si non habitaret, substituit B. quia, vbi agitur de priuatione hæreditatis, & magno præiudicio, sufficit, quod impleuerit in vita conditionem potestatiuam, & sic nisi post mortē dicitur negligere; quod fallit, quando adesset præfixio termini à testatore, vel à iudice ad instantiam vocatorum, & in termino non impleuisset. Alex. plene *cons.* 46. *per totum, lib.* 7. vbi * dicit communem. † Restringe, quando debens im- 7 plere ignorauit, & si sciuisset, impleuisset, quia si hoc iurat, conditio habetur pro impleta etiam de præterito. Corne. *cons.* 168. *In hac* 8 *consultatione, nu.* 11. *& seq. lib.* 3. Alex. *con.* 48. *n.* 3. *in fi. lib.* 7. † Restringe, quia conditio habetur pro impleta, quando non stat per implere 9 debentem, sed impleri non potest. Corn. *con.* 168. *n.* 12. *li.* 3. † Declara; quia in casu dictarū restrictionū etiam non impleta conditione habetur pro impleta, vel saltem competit restitutio in integrū ex clausula generali, *si qua mihi iusta causa.* Corn. *con.* 168. *n.* 14. *vsque in fi.* 10 *lib.* 3. vbi * dicit cōmunem. † Declara; quia quando agitur de priuatione, agitur de pœna, & debet clare cōstare, quod non impleuerit sciens, alias priuatio non haberet locum. Alex. *d. con.* 46. *in fi. l.* 7. 11 vbi apostilla in *ver. pœna dat concord.* † Verba, quæ de futuro importarent conditionem, si sunt de præsenti, vel præterito, non tamen 12 important conditionem. Zab. *cons.* 92. *n.* 5. † Declara; quia verba illa gratiæ, cuius accedit assensus, licet non sint conditionalia; quia de præsenti sunt, faciunt tamen actum conditionalem, vt verificari debeant propter clausulam, *si vera sunt narrata*, quæ semper inest tacite, Zabarel. *cons.* 92. *num.* 4. *&* 5.

Conditionum natura quæ sit. Concluſ. 582.

1 IN conditionibus † solum inspiciturid, quod fuit expressum, & specificatum, *l. Mœuius, l. qui haredi. ff. de condi. & demōnstr.* Castr. *con.* 2 136. *col.* 2. *ver. & ideo, lib.* 1. † Natura conditionis est respicere futura; quia præsentia, & præterita cū sint certa, non faciunt cōditionem. Vide, *Conditio nihil ponit in esse, conclus.* 593. *n.* 55. *& seq.*

Conditio ex quibus inducatur. Concluſ. 583.

1 DICTIO, *si* importat † conditionem, maxime iuncta verbo futuri temporis. Oldrad. *cō.* 242. *n.* 7. *ver. sed adhoc instatur.* Alex. *cons.* 67. *Piso processu, in princ. lib.* 7. † Et procedit etiam, si dispositio conditionalis probetur per testes, vt loquitur Alex. *d. consil.* 127. *in* 3 *princ. lib.* 7. † Extende; quia dictio, *si*, principaliter importat conditionem, ideo legatum factum Titio, si declarauerit dicitur conditionale, & ante declarationem non debetur, neque transmittitur. 4 Ang. *cons.* 293. *Punctus est, per totum.* † Declara, nisi cōditio repugnaret facto & intentioni disponentis, puta si testator instituit hæredem, si non dissipauerit, & non alienauerit; quia hæc est institutio conditionalis; tamen si testator dedit licentiam hæredi alienandi seruata forma tradita, hæc institutio non potest esse conditionalis, quia repugnaret facultati alienandi, seruata certa forma. Bal. *cons.* 5 67. *Quæsitum est, in prin. li.* 1. † Extende; quia dictio, *si*, importat cōditionem & non modum, prout dictio, *vt*, importat modum, & non conditionem. Bald. *cons.* 150. *Proponitur quod, n.* 7. *ver. restat modo, li.* 5. 6 † Imo præcisam conditionem importat hæc dictio, *si*, Cast. *con.* 259. 7 *col.* 2. *circa med. ver. ad quod facit, lib.* 1. † Restringe; quia dictio, *si*, non importat conditionem, quando hæres instituitur, si adiuerit hæreditaté, quin eo repudiante hæreditas vadat ad coniunctum cum onere suo. Bald. *cons.* 76. *Factum tale est, D. Nicolinus, ver. porro illa verba,* 8 *lib.* 1. † Restringe idem, quando hæreditas est data cum onere, si deueniat in fideicōmissarium; quia ista dictio, *si deueniat*, nō importat conditionem, quin fideicōmissario repudiante debeantur legata. Bald. *cons.* 76. *ver. porro illa verba, li.* 1. quia respicit clausula ista personam fideicommissarij; vt sit grauatus, si hæreditatem habuerit; nō autem respicit ꝯgata, neq; hæreditatem, quin debeantur etiam fi- 9 deicōmissario repudiante. † Restringe; quia aliquando potest im- 10 portare modum. Alex. *con.* 127. *n.* 2. *ver. aut nolumus, lib.* 7. † Dictio seu verba, casu, quo important conditionem expressam in fideicommisso facto, casu, quo talis moriatur sine filijs, & idem est in legato facto casu, quo hæreditas deueniat ad talem. Bald. *consil.* 241. *Casus* 11 *talis est, videlicet A. li.* 1. † Clausula, sine filiis decedenti succedat talis, 12 importat conditionem. Bald. *cons.* 264. *Statuto cauetur, n.* 3. *li.* 1. † Extende, quia dictio, *sine*, importat conditionē; quia importat idem, quod si non, ideo si Papa faciat gratiam absenti, quę valeat statim, quod accepter, si dicit, quod non valeat sine literis, vel quod non dentur literæ sine licentia concedentis, dicta gratia est sub conditione, si dentur literæ, & si accedit licentia. Roma. *cons.* 353. *Quoad primum, n.* 8. *& seq. ver. quo ad quantum* † Extende, quia si donatio fiat 13 absenti per Nuncium, vel Epistolam, non aliter valebit, quan Nūcius, vel Epistola peruenit ad donatarium, quia censetur facta cum illa conditione. Rom. *d. con.* 353. *n.* 10. *ver. secundo, quia*, vbi apost. *in vers. fuerit*, dicit veram opinionem; & plenius *consil. Rom.* 295. vbi Rom. tenet contrarium, sed apostil. ibi in *ver. veriorem*, dat concor. pro vtraque parte, & dicit, quod ista est * communis, & tenentes * contrarium pessime tenent. † Sub hoc modo, lego Titio videlicet, &c. important conditionem vel modum, prout ex exequutione 14 principalis dispositionis colligitur; quia si exequutio conceditur ante emolumentum concessum, important modum, si vero prohibetur, important conditionem. Bal. *cons.* 219. *Pepus Nicolutij, in fin.* 15 *ver. de illis verbis, lib.* 2. † Si, & casu, quo important conditionem. Bal. 16 *con.* 150. *n.* 7. *li.* 5. † *Dum*, hæc dictio importat conditionem. Flor. de S. Petro *cons.* 9. *n.* 4. † *Cum*, hæc dictio importat conditionē, si adii- 17 ciatur verbo futuri temporis Cuma. *con.* 61. *Petrus hæres. n.* 3. *ver. ad se-cundum* Rom. *cons.* 438. *n.* 4. vbi quod dictio, *cum*, adiecta futuro, licet sit causa, tamen habet effectum cōditionis. † Et in testamento 18 dictio, *cum*, adiecta incerto termino, semper importat conditionē, prout si pater legat filiæ, cum nupserit. Alex. *concl.* 55. *Viso titulo, in princ. lib.* 2. † Restringe; quando adiicitur verbo præteriti temporis, 19 quia inducit causam, vel demonstrationem. Cuma. *d. cons.* 61. *nu.* 3. *ver. ad secundum.* Rom. *con.* 438. *In casu. n.* 3. *ver. quo ad secundū*, vbi quod dictio, *cum*, adiecta verbo præteriti, vel præsentis tēporis importat causam. † Restringe, quia dictiones *cum*, & *dum*, important modū; 20 & non conditionem quandoque. Angel. de Perusio *cons.* 124. *Iolus Domini Dalmacij, nu.* 3. *in fi. ver. idem si fuit relictum.* † Declara; quia di- 21 ctio, *cum*, siue sit de præterito, siue de præsenti, importat causam, quæ nō vitiat, licet deficiat, si vero iungatur tempori de futuro, licet sit causa, & non conditio, tamen habet effectum conditionis, & defectus vitiat, sicut si esset conditio. Rom. *d. cons.* 438. *nu.* 4. † *Se-* 22 *cundū*, hęc dictio importat potius demōstrationem, q̄ conditionē, quando refertur ad præteritum, vel iam in esse deductum. Cuma. *cons.* 61. *circa fi. ver quinimo.* † Amplia, quia verba illa; *nec alias, aliter*, 23 *nec alio modo soluere non teneatur*, faciunt conditionem, vt per Ruin. *con.* 152. *li.* 4. *in pri.* Vide, *Clausul*, & non alias, aliter, nec alio modo, *Conclus.* 311. † Declara, quia tali conditioni, & formæ potest tacite, 24 & expresse renunciari. Ruin. *con.* 46. *in fin. lib.* 5. † nō admittit mo- 25 dificationem aliquā clausula, *& non alias*; quia habet naturam præcisam. Rol. *con.* 63. *n.* 29. *lib.* 4. † Aduerbiū, *quando*, suspendit dispositionem in aliquem futurum euentum, & importat conditionem. 26 Alex. *con.* 3. *n.* 2. *ver. non vbicunq, lib.* 1. † Dictiones, *tantū quantum se ab-* 27 *stinuerit ab aliquo*, important conditionem resolutiuam, prout etiā, *tandiu, quādiu, donec.* Castr. *con.* 452. *Legatū istius domus, in pri.* 3. *lib.* 1. Vide, *Conditio, alia suspensiua, alia resolutiua, Concluſ.* 567. †. Dictio, *vt*, im- 28 portat conditionem, non modum, quando adiicitur alicui, quod pendet à fortuna. Alex. *con.* 95. *Requisitus. in fi. ver. quia vbicunque, n.* 11. *li.* 7. Vide, *Modus differt à conditione, & ex quibus cognoscatur*, Concl. 298. † Actus, qui confertur in tempus mortis alterius, quam eius, cui 29 debet commodū applicari, videtur conditionem importare. Old. *cons.* 223. *in princ. ver. ad quæst.* qui hoc limitat, quando actus, & vnio fieret non personæ, sed rei, aut dignitati; quia tūc collatio talis inducit potius diem extituram omnino, quam conditionem, & loquitur in vnione facta dignitati decedentibus rectoribus, vt non sit conditionalis, eo quod dignitas est perpetua, cui fit vnio. † Ad- 30 iectiuum, quod est relatum ad tempus futurū, facit conditionem, Alex. *cons.* 109. *Super prima, n.* 4. *lib.* 7. † Extende; quia legatū factum 31 hoc modo, lego tibi Stichum futurū meum tali tempore, vel lego tibi Stichum, qui meus erit, dicitur legatum conditionale. Alex. *cons.* 109. *n.* 4. *lib.* 7. vbi quod procedit, quia participia adiiciunt magis qualitatem rei, in qua fit dispositio, quam actui verbi, ideo faciunt conditionem. † Pronomen, *meum, tuum*, & *suum*, iunctū ver- 32 bo futuri temporis importat conditionem. Alex. *d. cons.* 109. *num.* 5. *ver. confirmatur, lib.* 7. † Nomina omnia, quæ suspendunt dispositio- 33 nem in aliquem futurum euentum, dicuntur facere conditionem. Alex. *d. cons.* 109. *num.* 5. *lib.* 7. † Verba ad omnem istam instātiam al- 34 terius fieri aliquid, inducunt conditionem, quasi important idem, quod si voluerit, vel cum voluerit. Castill. *con.* 17. *n.* 17. *&* 18. *ver. ca-* *terū*. Vide. *Dictio*, ad. *quid importet. Conclus.* 239. † Et in vltimis voluntatibus, dispositio incerta, videlicet, quādo debeatur, prout si non 35 debeatur, nisi in tempus post diuisionem faciendā, quę est incerta, reddit legatū conditionale. Castr. *cons.* 211. *Ad primum, in prin. lib.* 2. & idē est in dispositione incerta, siue sit inter viuos, siue in vltima voluntate. Cast. *con.* 225. *Pro euidentia, in pri. li.* 2. † Ablatiui absoluti im- 36 portāt cōditionē regulariter Cald. *con.* 545. alias 1. *de verb. signifi.* Ang. *con.* 373. *Visis instrument. n.* 2. *ver. in contrariū alleg. l. euictis agris. ff. de vsur.* Vide plenius, *Ablatiui absoluti importāt cōditionē. Con.* 32. † Declara, vt 37

38 *supra n.29. ver. actus, qui conferitur.* † Dummodo, hæc dictio facit conditionem in omni dispositione. Gemin. *cons.96. num.4. vers. quoad se-*
39 *cundum.* † Contrarium, quod hæc dictio importet modũ, prout dictio, *vt*, late Bart. *in l. quibus. §. Termilius, n.4. & seq. ff. de cond. & demonst.*
40 Declara, quia si dictio, *dummodo*, respicit honoratum, respicit modum, si respicit grauatum, importat cõditionem, si circa futura, & semper importat conditionẽ, quando cõstat de mente disponentis, quod prius debeat impleri, antequã dispositio habeat effectũ suum, plene Bart. *d. l. quibus. §. Termilius, n.2. & seq. ver. quarto 2. ff. de cõd.*
41 *& demonstr.* vbi hæc dicta ponit in dictione, *vt, ita, vti, dũmodo.* † Restringe in dispensatione ad plura beneficia, in qua apponitur clausula, dummodo in alio beneficio faciat deseruire, quia importat monitionẽ, & non conditionem. Gemin. *con.106. n.9. vers. non obstat*
42 *secunda ratio.* † Tamẽ hęc dicto, seu clausula, *volumus tamen*, importat conditionem Gemin. *d. cons.106. n.9. vers. non obstat, secunda ratio.*
43 *Quando*, † hæc dicto facit conditionem, si apponitur tempori, vel
44 euentui incerto, ideo relictum factum filiæ, quando nupserit censetur conditionale. Cuma. *cons.116. Mengus in testamento, in pr.* † Declara, vt non procedat, quando hæc dictio apponeretur non substantiæ dispositionis, sed exequutioni certæ ipsius dispositionis,
45 quia non facit conditionem. Cuma. *d. con.128. in pr.* † Et quod, dictio, *quando*, importet conditionem, *l. cum vir. ff. de cond. & demonstr. l.*
46 *quod pupillæ. ff. quando dies leg. cedat.* † Relatiũ, *quis, qua, quod*, iunctum verbo futuri temporis conditionem importat. Aret. *Inst. de iure nat.*
47 *gent. & ciuili. § ius ciuile.* † Dotis promissio, vel legatum dicitur conditionale, si sequatur matrimonium, quia ineſt conditio tacita.
Castr. 225. *Pro euidentia, in princ. lib.* 2. vbi quod conditio censetur re-
48 petita in solutione ante matrimonium facta. † Declara totam istam materiam, quia verba æquiuoca potius important demonstrationem, quam conditionem. Cuma. *cons.61. in fi. ver. quinimo.*

Conditionalis quando dicatur institutio, vel alia dispositio. Concluſ. 584.

1 INSTITVTIO † hæredis facta, si non dissipauerit, vel si non alienauerit, dicitur conditionalis Bald. *cons.67. Quæsitum est, si dicta*
institutio, l.1. & cons.403. Casus talis est. lib.3. Vide, *Hæredis institutio quã-*
2 *do dicatur pura, vel conditionalis. Concl.83.* † Declara, nisi verba sint impropriandæ, vt quia appereret, quod testator concesserit facultatẽ alienandi sub certa forma, quia tũc necessario est hæres, & institutio non est cõditionalis, quia imo est hæres, donec nõ dissipet, vel alienet contra formam testatoris. Bal. *cons.67. in prin. li.1.* & plenius
3 *cons.403. lib.3.* vbi casus est idem cũ primo. † Amplia, quia fideicõmissum dicitur conditionale factũ in euentum mortis, vel sub alia conditione incerta. Vide, *Fide icommissum quando dicatur purum, vel*
conditionale. Concl.246. Vide, *Conditio nihil ponit in esse. Concl.591. nu.38.*
4 *& seq.* † Extẽde, quia omnis dispositio, siue in vltima volũtate, siue inter viuos, dicitur cõditionalis, quando est collata in tempus incertũ. Caſt. *cons.225. Pro euidentia, in pr. lib.2.* † Amplia, quia dispositio
5 collata in arbitriũ alienũ inter viuos, siue fit à lege, vel ab homine, dicitur cõditionalis, ideo donec sequatur declaratio, nihil ponitur in esse. Bal. *cons.415. Super puncto præmisso, in pr. lib. & cons.184. Præmisso*
6 *statuto, in pr. lib.1.* quod duplicatur *cons.117. libr.4.* † Amplia, quia in stitutus hæres cum hac conditione, quod non possit alienare, & si alienauerit, quod cadat, dicitur institutus sub cõditione negatiua, videl. si non alienauerit. Ang. *cons.168. Testator in omnibus, n.3. vers. ve-*
7 *nio ad secundum.* † Extende, quia institutio hæredis facta sub conditione, quia ea non impleta non dicitur hæres, etiamsi adeat ante.
Vide, & declara infra. *Conditio nihil ponit in esse. Concl.593. n.30. & seq.*
8 Amplia, † quia promissio & obligatio facta ad incertum, dicitur conditionalis, veluti si communitas se obligat soluere in terminis, in quibus aliæ communitates soluerint, quia ante euentũ diei non est nata actio ciuilis, vel naturalis. Caſt. *con.153. super primo dubio, li.1.*
9 † Extende, vt procedat tam in dispositione inter viuos, quã in vlti-
10 ma voluntate. Caſt. *d. cons.153. in pr. lib.* † Amplia, quia obligãs se ad aliquid, si, & prout de iure tenetur, non faciat nouationẽ, sed dicitur sub cõditione obligatus. Caſt. *cons.136. Visis, & consideratis, col.2.*
11 *ver. & posito, lib.1.* † Limita in dispositione vltimæ volũtatis hominis vel legis, quia licet dispositio fit collata in arbitriũ alienum, tamẽ dicitur pura interim dispositio pro eo, quod fuerit declaratum, si conditio nõ exprimitur. Bal. *d. cons.415. lib.3.* vbi quod statutum excludens fœminas, & illis reseruans dotẽ declarandam per consanguineos, si moriantur fœminæ illæ transmittunt, licet non sit facta declaratio, quia nõ est cõditionalis, sed pura, idem expressius Bal.
cons.184. per totum, libr.1. quod duplicatur *cons.117. libr.4.* vbi in fine, quod aliud est conditionẽ inserere substãtiæ actus, aliud declara-
12 tionem quantitatis in arbitrium alienũ conferre. † Extende in legato, facto per patrem filiæ de dote, vel pro dote taxanda arbitrio commissariorum, quia dicitur certum, & non conditionale, quia quantitas licet sit incerta, tamen ex quo est ad arbitrium boni viri, potest, etiã mortuis cõmissariis per iudicem declarari, ideo transmittitur, tanquam certũ, & purum. Alex. *cons.13. Circa primum, n.19.*
& 20. ver. super tertio, l.3. Vide, *Legatum cõditionale nõ transmittitur, purum vero transmittitur, & quãdo secus. Concl.39.* Vide, *Transmitti quæ pos-*
13 *sint, & quæ non. Concl.369.* † Declarat Abb. *cons.80. pro decisione. in pr.*
maxime *n.3. lib.2.* quod si cõditio, vel arbitrium apponitur rei substantiatæ, in accessoriis remanet puræ, secus si conditio apponitur ipsi substantiæ, & dispositioni substantiali, & ita etiam Alex. *d. cons.*
14 *13. n.19. & 20. lib.3.* † Limita, quando conditio non adiicitur substãtię dispositionis, sed exequutioni, seu solutioni, quia tũc dispositio non est conditionalis, licet exequutio sic. Bal. *cons.285. Super primo,*
n.4. ver. super tertio, lib.3. Vide, *Conditio nihil ponit in esse. Concluſ.593. &*
seq. Vide, *Dispositio omnis inspicitur prout verba dirigũtur. Cõn.497.* † Declara, quia limitatio procedit, quãdo in diuersis orationibus, secus
15 si in eadẽ oratione, quia tunc facit actũ conditionalẽ, veluti si quis vnico cõtextu promittat soluere, quãdo aliæ cõmunitates soluerint, quia licet solutio respiciat exequutionẽ, tamen quia obligatio annexa est solutioni importat conditionem. Caſtr. plene *cons.*
16 *153. in pr. lib.1.* † Declara, nisi conditio adiecta exequutioni esset in tẽpus incertũ, quia tunc etiã dispositio dicitur conditionalis. Ang.
cons.120. Domina Antonia. secus si aliquo modo certũ, prout tempus certæ ætatis quod licet sit incertum respectu euentus, tamen tuno non importat conditionem, alias si omnino incertũ bene importat. Caſtr. *d. cons.153. n.1. in fi. lib.1. ver. præterea leges illa.* † Contrariũ te-
17 net Ang. Aret. *cons.71. Viso dicto themate, n.8. ver. nec obstant.* vbi quod legatum factum filiæ de certa summa, & denariis, est purum, licet pater nõ velit solui, nisi in tempus nuptiarum, quia cõditio apponitur solutioni, non legato, & tamen nuptiæ sunt in tempus incertum. Vide, *Testamentum patris, in quo præterijt filium, non valet, & quando*
secus. Concl.127. & Concl. ibi proxima seq. † Limita, quia conditio om-
18 nino extitura, videlicet post mortem Titii, nõ facit actũ conditionalem, sed purum. Io. de Anania *cons.19. n.15.* † Cõtrarium videtur
19 velle Bal. *cons.70. Præmittendum est, n.6. ver. Vnum tamẽ, l.3.* vbi quod institutio, vel grauamen sub cõtrariis cõditionibus faciunt actum cõditionalem, veluti si grauatur restituere posthumo, si nascatur, & alteri, si nõ nascatur. † Declara, quia quando actus, qui cõfertur
20 in tempus mortis alterius, quam eius, cui debet cõmodum applicari, importat cõditionem, secus si fiat actus dignitati, vel rei, quia licet dicatur in tempus mortis, quia omnino extitura est mors, tamen non facit conditionem. Old. *cons.223. in pr. ver. ad quæst. nes.* Declara, † vt per Ia. *in l. post mortẽ. C. d. fideic.* Vide omnino Caſt. qui di-
21 cit esse opiniones inter Bart. & Bal. quia collegium, & dignitas potest pati capitis diminutionem. *cons.125. Viso themate, col.3. vers. & certum est, li.1.* † Limita, quando nõ est conditio, sed modus, quod co-
22 gnoscitur ex eo, quia potest impleri quandoque, & post actum; cui adiicitur. Caſtr. *cons.5. Quicquid dicatur, in pr. lib.1.* Vide, *Modus differt à*
23 *conditione, & ex quibus cognoscatur, Concl.298.* Limita, quia dispositio & institutio redditur pura, licet sit facta institutio sub conditionibus infrascriptis, quando postea alia conditio non fuit apposita.
l. pen. C. de inst. & subst. Abb. *cons.80. Pro decisione, n.2. lib.2.*

Conditionem non important verba, *cum hac conditione*, sed modum, & quando secus. Concl. 585.

CONDITIO † non dicitur onus annexum à testatore aliquid 1
implendi, licet testator dixerit, cum conditione, quod hæres impleat, vel faciat aliquid. Oldrad. *cons.108. in pr. ver. ad primam.* plene Alex. *cons.102. Visis & ponderatis, nu.2. ver. & not. Bart. lib.1.* vbi apostilla *in ver. ea conditione*, dat plures concord. † Extende idem in le- 2
gato, vel institutione facta fratris, seu de fratre, cũ hac conditione, quod cõmunicare debeat cũ aliis fratribus, quia est modus. Bart. plene *cons.4. Factũ tale, in pr. ver. circa primum, lib.* vbi apostilla *in vers.*
adiectus, & in ver. conditione, dat concor. † Extende, vt idẽ sit, si testa- 3
tor legauit nepoti quædã bona, cũ conditione, quod soluat vsuras debitas Titio, quia legatũ erit modale, nõ conditionale. Fulg *cons.*
202. *Guilielmus, col.4. in pr. ver. nec moueat quemq; nu.* † Extende idem es- 4
se in contractu, quando dicitur, cũ conditione, & pacto, quia non important conditionem, sed modũ, quãdo est quid implendum, post emolumentũ acquisitũ. Alex. *cons.119. Viso processu, col.2. n.1. ver.*
nam illa verba, li.1. † Extende in legato facto cũ hac conditione, quod 5
legatarius habeat cõmendatũ nepotem testatoris, & educare debeat penes se sumptibus pupilli; quia huiusmodi verba nõ important conditionem, neque faciunt legatũ conditionale. Io. de Anania *cons.57. per totum*, vbi quod transmittitur tale legatũ, etiam non agnitum. † Extende, quia si fiat legatum Titio, cum conditione, 6
quod teneatur reddere bonum computum Titio, est modus, non

conditio; quia nõ suspendit. Alex. *con.* 102. *Visis & ponderatis n.* 2. *l.* 1.

7 † Declara plene totam istam materiam; quia licet verba, quæ denotant conditionem, vel modum, importent, secundũ suũ significatum, regulariter conditionem, vel modum; tamen si verba importantia modum requirunt, quod prius implementum fiat, trãseunt in conditionem, prout in casu conuerso, si dispositio potest impleri post factum, verba conditionalia transeunt in modum; quia potius attenditur effectus & intentio, quam significatio, ita Alex. *cõ.* 119. *Viso processu, in prin. lib.* 1. Bald. *con.* 219. *Pepus Nicolutij, in fi. n.* 5. *ver. de illis verbis, l.* 3. Vide, *Modus differt à cõditione, & quomodo cognoscatur. Concl.* 298.

8 † Amplia, quia verba, *cum hac conditione*, & similia, importantia conditionem, resoluuntur, vt importẽt modũ quando factum implendum est post legatum, vel post institutionem, & non mirum; quia conditio in se modum continere potest. Ant. de Butr. *cõ.* 84. *in prin.* Alex. *con.* 102. *Visis, & ponderatis, n.* 2. *ver. sed præmissis, lib.* 1. vbi apost. *in c. ver. ea conditione*, dat plures cõcord. Vide, *Modũ*

9 *important verba sequen. Concl.* 299. † Extende, quia legatum factum Titio, cum hac conditione, quod teneatur reddere rationem administrationis factæ per legatarium, non importat conditionem, sed modum, plene Alexand. *cons.* 102. *Visis, & ponderatis, nu.* 2. *vers. sed*

10 *præmissis, lib.* 1. † Extende idem in instituto vniuersali cũ cõditione, quod non capiat possessionem, donec soluerit legata; quia denotant onus implendi, & modum, Alex. *d. con.* 102. *n.* 2. *ver. & ideo dicit,*

11 *li.* 1. † Amplia, quia in dubio verba potius modum, quam cõditio-

12 nẽ important. Masc. *Conc.* 143. *conditio, an in dubio.* † Limita, quando conditio est negatiua, & ideo si testator fecit hæredem cũ hac conditione, quod non possit vendere, & si vendat, quod cadat, dicitur institutus sub conditione negatiua, videlicet hæredem instituo, si non vendat, & ideo vendendo partem priuatur toto, quia cõditio non scinditur. Ang. *cons.* 168. *test. in omnib. n.* 3. *vers. venio ad secundum.*

Conditio quibus æquiparetur. Concluſ. 586.

1 CONDITIO † æquiparatur causæ finali, quia causa finalis est proxima conditioni, vel æquiparatur conditioni. Io. Calder. *con.* 1. *de translat. Epis. n.* 2. quod est in ordine. 56. *sequitur apost. ad decis.*

2 *Tholos.* 435. † Formã etiam importat conditio, & formæ æquiparatur. Bald. *in auth. matri & auiæ C. quando mul. tut. offi.* Alex. *l.* 1. *C. de lib.*

3 *præt.* Grat. *cons.* 12. *n.* 22. *l.* 2. Paris. *con.* 97. *n.* 86. *lib.* 1. † Et ista conditio, quæ pro forma adscribitur, & sine quare esse non potest, dicitur

4 congrua. Bald. *cons.* 474. *in prin. l.* 2. † Amplia; quia conditio imo habetur pro causa, ideo obligatio, & promissio, quæ non valet sine causa, bene valet si obligatio, vel promissio est conditionalis: incertus author post regulas Soc. *regula* 14. *promissio facta sub conditione*, vbi extendit tribus modis; primo, etiam si conditio sit impropria, de præsenti, vel præterito; secundo, siue resultet commodum, siue non ex conditione; tertio, etiam si promissio sit per pactum nudum, & restringit, quando à iure esset limitata causa, quia conditio non sufficit.

Conditio operatur diuersos effectus quo ad diuersa. Concluſ. 587.

1 CONDITIO † eueniens vacantis beneficii operatur, quoad expectantem, vt deberi sibi incipiat beneficium; quo vero ad habentem vnionem iam factam, & cuius effectus fuit suspensus in tempus mortis, operatur translationem proprietatis. Old. *con.* 223.

2 *vers. quarto posito, n.* 5. † Argumentum à contrario sensu inducit conditio, & ideo si disponitur, quod decedẽti sine filiis succedat talis, habet suum oppositum, quod si decedat cum filiis, non succedat.

3 Bal. *cons.* 264. *Statuto cauetur, n.* 3. *li.* 1. † Extende in omnibus contractibus, quia conditio inducit argumentum à cõtrario sensu. Bald. *con.* 273. *Factum dicitur esse tale, n.* 2. *ver. aliquando nõ stipulatur, li.* 1. Bart. *in l.* 1. *n.* 4. *ff. de cond. & demonst.* Ang. *con.* 373. *Visis instrumentis, n.* 2. *ver. in*

4 *contrariũ, & n.* 3 † Declara, vt non procedat, quando in casu cõtrario esset idem dispositum; quia tunc argumentum non inducitur à

5 contrario sensu. Bal. *d. con.* 264. *n.* 3. *l.* 1. † Extende in rescriptis cõditionalibus, quia ex eis sumitur argumentũ à contrario sensu, Signorol. Homod. *con.* 36. *In quæstione vertente, n.* 7. *vers. decimo præmitto.*

6 † Actio ciuilis, vel naturalis non oritur ante euentum conditionis Castr. *con.* 153. *Super primo, li.* 1. *in prin.* Rom. *cons.* 421. *Hic Matthæus, n.* 2.

* vbi apost. *in ver. non nascitur*, * dicit communem. † Extende, quia ac-

7 tio si nata esset, inutilis esset, & per exequutionẽ elideretur; quia

8 paria sunt non esse, vel inutiliter esse, Castr. *d. cons.* 153. *n.* 2. *lib.* 1. † Extende, quia procedit tam in conditione affirmatiua, quam etiam in negatiua. Rom. *d. cons.* 421. *n.* 2. alleg. *l. velut. ff. de verb. obl.* & alia iu-

9 ra † Contrariũ, quod imo in credito conditionali, vel in diẽ, nata sit actio à principio tempore contractus, licet obstet exceptio, si agatur ante. Alex. *con.* 133. *Super quæsitis, n.* 10. *ver. Attamen etiam. li.* 5. vbi

* dicit magis communem. Vide, *Conditio, nihil ponit in esse, & quando procedat, Concluſ.* 593. *

Conditio cuius fauorem respiciat, & qualiter cognoscatur. Concluſ. 588.

CONDITIO † semper respicit fauorem eius, qui sub conditi- 1
one grauatur, nec vnquam dicitur respicere fauorem eius, cui sub conditione debetur, quia si non esset conditio, deberetur statim id, quod debetur sub conditione. Franc. Aret. *cons.* 1. *n.* 5. *ver. præmitto.* vbi apostilla allegat Bald. *in l.* 1. *ver. rnum scias. C. de leg.* quod dicitur respicere fauorem eius, pro quo principaliter apponitur. Vide, *Effectus principalis agentium attenditur. Concl.* 48.

Conditio quando importat monitionem. Concluſ. 589.

CONDITIO † in rescripto, si vera sunt narrata, potius facit 1
monitionem, quam conditionem. Riminal. Iun. *cons.* 474. *n.* 55. vbi quod id procedit in rescripto iustitiæ. Declara secus esse in rescriptis gratiæ. Riminald. *d. cons.* 474. *n.* 55.

Conditio expressa, quæ inest, an faciat actum conditionalem. Concluſ. 590.

CONDITIO, quæ † inest tacite à iure, si exprimatur, non *facit* 1
actum conditionalem, c. fi. de præsumpt. Vide, *Conditio nihil ponit in esse. Concl.* 593. *n.* 54. † Extende in vnione, quæ de iure habet tacitam 2
conditionẽ, vt sortiatur effectum, cedente, vel decedente rectore beneficii vniti, *c. consultationibus, de donatio.* quia si fiat expresse cum conditione, quod non habeat effectum, nisi cedente, vel decedente rectore præfato, hæc conditio nihil operatur, nec reddit vnionem conditionalẽ, sed in diem. Oldrad. *cons.* 223. *Factũ tale, n.* 3. *ver. hoc idem.* † Extende in rescriptis etiam gratiosis, in quibus inest 3
tacite clausula, si ita est, *c. fi. de præsumptio.* quia si exprimitur, non facit rescriptum cõditionale. *Lap. alleg.* 61. *Visis literis, n.* 2. *ver. nec. obstat.*

† Extende in rescripto, in quo apponitur clausula, inuocato. si o- 4
pus fuerit, auxilio brachii secularis, qui ex quo inest tacite, nihil operatur. Federic. de Sen. *cons.* 163. *n.* 2. *ver. nec obstat, quod dicitur.* vbi idem in contractu affirmat. † Extende in collatione beneficii, quę 5
non potest fieri ab inferiore à Papa sub conditione, quia si fiat sub conditione, quæ inerat tacite à iure, non dicitur conditionalis, & valet. Gemin. *cons.* 74. *n.* 19. *ver. non obstat, quod collationes.* † Extende 6
in dispensatione ad plura beneficia, in qua inest clausula, si sibi canonice conferantur, quia licet ista conditio exprimatur in dispensatione, tamen non importat conditionem, sed monitionem. Gemin. *cons.* 106. *in fi. n.* 11. & 12. *ver. nec obstat, si dicatur.* † Contrarium 7
videtur velle Gemin. *cons.* 126. *n.* 4. & 5. *ver. sed bo. me.* vbi quod conditio præfata expressa operatur conditionem, secus si non exprimatur, licet subintelligatur. † Amplia in compromisso ex necessi- 8
tate statuti facto inter consanguineos; quia si dicatur, quod possit arbiter pronunciare tantum de iure; quia hęc clausula inest tacite, licet pronunciet contra ius partis, valet laudum, Bald. *cons.* 351. *Ioannes & Federicus, n.* 9. *ver. circa tertium, vsque in fi. lib.* 5. quod est Angeli. † Restringe, vt non procedat in arbitro voluntario, qui habet 9
latiorem facultatem, ideo clausula ista, quæ non inest eo modo, & ita stricte operatur, quod esset nullum laudum, quia licet inesse præsumatur ex intentione cõpromittentium, non tamen inest ex substantia compromissi, ita declarat Bald. *d. cons.* 351. *n.* 9. & *seq. lib.* 5.

† Amplia in conditione apposita in fideicommisso facto inter de- 10
scendentes. si sine filiis decesserint; quia hæc cõditio in descendẽtibus tacite inest; *additio ad con.* 1. *Franc. Areti. In ver. decedat.* † Amplia 11
in depositio; quia licet debeat esse purum, si fiat sub cõditione, quę tacite inest, adhuc tamen dicitur purum. Vide, *Depositum contentiosum vt releuet, quæ requirantur. Concl.* 203. Vide *Oblatio debiti quando sufficiat generalis, & sub conditione. Concl.* 21. † Amplia, quia si Papa man- 12
dat Titium condemnari Seio ad decem, si Seius probauerit illa sibi deberi, dicta clausula non facit conditionem, neque formam; quia tacite inest, sed est quædam monitio, ideo valet sententia, etiam si non sit facta probatio. Alexand. *cons.* 2. *Visis dubitationibus, n.* 3. *lib.* 2. † Extende; quia vbicunq; Papa, vel superior ponit in condi- 13
tione id, quod tacite inest à iure, vt quia cõtrarium non posset cõmittere, quin esset contra ius naturale, vel gentium, talis conditio resoluitur in monitionem. Alex. *cons.* 1. *n.* 3. *ver. & est ratio, lib.* 2. † De- 14
clara toram istam materiam quia conditio quę tacite inest nõ facit actũ coditionalẽ, vt suspendatur dispositio, quod procedit quoad transmissionẽ ad hæredes, sed quoad obligationis effectũ nulla est differentia, an actus sit conditionalis expresse, vel tacite, ita Bart. *in sua qu.* 1. *Lucanæ Ciuitatis, in solutione, in princ. ver. Dices tu.* Vide *Forma rescripti non seruatur multis casibus, licet regula sit in contrariũ. Conc.* 420. † Limita, vt non procedant præfata, quando exprimitur cõ 15

ditio,

ditio, quæ inerat tacite de iure communi, si super expresso requiritur declaratio hominis, quia tunc imo facit actum conditionalem, vt in legato facto Titio de centum, si voluerit, nam licet hæc conditio insit tacite; quia potest repudiare legatum; quia tamē requiritur declaratio hominis, quod velit, legatum est cōditionale. Oldrad. *cons.* 41. *Breuiter videtur, circa fin.* vbi dat alia exempla. Ang. *cons.* 16 293. *Punctus est, per totum.* † Limita, quando aliter constaret de mente disponentis. Bart. *cons.* 156. *Titius, n.* 4. *ver. simile, & cons.* 177. *Matthiolus, n.* 5. *ver. item sicut, lib.* 1. & repetit *cons.* 81. *lib.* 2. *n.* 4. quod est Bart. & 17 Franc. Tigrini. † Limita, vt nō procedant prædicta, quando ea, quę tacite insunt, aliter, quam tacite intelligantur, exprimerentur, quia tunc facerent actum conditionalem. Gemin. *cons.* 84. *nu.* 19. *ver. non obstat.* vbi dicit contraria procedere, quando expressio taciti fit eo 18 modo, quo inest. † Limita, quia conditio, quæ tacite inest primo instituto, si hæres erit, dicitur necessaria, & ideo si exprimatur in substituto erit voluntaria, & consequenter non inest tacite, quia aliter exprimitur, quam insit, & propterea relictum factum à fideicommissario casu, quo hæreditas ad eū peruenit, si noluit habere hæreditatem, excluditur legatum conditionale, tanquā quod cōditio non existat. Bald. *cons.* 241. *Casus talis est, videlicet, in fi. ver. dicat aliquis, lib.* 1. Vide, *Expressio eius, quod tacite inest, nihil operatur. Concl.* 657. Vide, *Clausulæ, quæ de stylo apponuntur, nihil operantur. Concluſ.* 304.

Conditio impossibilis, vel turpis reiicitur, & quando annullet actum, vel non. Concluſ. 591.

1 TESTATOR † instituens hæredem, cum hoc quod teneatur vestire de rubro, & facere festa in die mortis testatoris, nō obligat, quia est turpis, & contra bonos mores. Manti. *de coniect. vlt. vol.* 2 *lib.* 2. *tit.* 5. *n.* 9. *ver. cum autē quidam.* vbi multa similia. † Et quod cōditiones impossibiles de iure seu turpes, aut contra publicam vtilitatem reiiciantur. Alex *cons.* 121. *Viso themate, n.* 6. *lib.* 2. allegat *l.* 1. *& l.* 1. *si* 3 *filius. ff. de cond. & dem.* & alia iura. † Amplia, quia cōditio turpis, vel inhonesta non obligat, puta si fiat legatum alicui mulieri, si se prostituat, quia conditio reiicitur, & legatū debetur. † Et q̄ in vltimis 4 voluntatibus conditio turpis, vel inhonesta reiiciatur, & non obli- 5 get. Abb. *cōs.* 99. *Videtur primo, n.* 2. *lib.* 2. † Amplia, si inducatur separatio mariti & vxoris, quia conditio habetur pro impleta. Bart. *in l.* 6 *Mœuia. §. vxore ff. de annu. legat.* † Extende, si alicui habenti filios, vxorem, vel parentes, fiat legatum in domo testatoris, quia illud ne inducatur separatio filiorum, & aliorum egētium, debetur extra do- 7 mū Io. de Anania *cons.* 54. *ver. præterea illud.* vbi Bolog. late. † Amplia, quia conditio quæ esset impossibilis, vitiat actum, q̄n est affirmatiua, secus si negatiua, q̄ declara, vt per incertum Authorē post regulas Soc. *in reg.* 7. *cōditio impossibilis.* Vide, *Conditio nihil ponit in esse. Concl.* 8 591. *n.* 70. *& seq.* † Amplia, quando conditio esset de directo con- tra leges. Vide, *In ver. hæres non implens voluntatem defuncti, quando pri-* 9 *uetur. Concluſ.* 54. † Extende, quia conditio, quod si reuocabit testamentum, donat bona sua, dicitur conditio impossibilis, & non valet, quia est contra leges, & sicuti non valet dispositio prohibita, & impossibilis pure facta, ita neq; posita sub conditione. Rom. plene *cons.* 171. *Pro decisione, n.* 2. *in fi. ver. quod autem ipsa conditio, cum seq.* Am- 10 plia † etiam in spiritualibus, quia si quis legat Ecclesiæ consecratæ cum hoc, quod acquirat ius patronatus sine consensu Episcopi, vel superioris, reiicitur conditio contra leges, & valet legatum Ecclesiæ tanquam simplex. Abb. *cons.* 59. *Attingam ex ordine, in fin. lib.* 2. *ver.* 11 *Dico enim.* † Extende, quia si legatur Monacho cū hoc, quod si Abbas fecerit ei quęstionem, deuoluatur ad alium, valet legatum, sed conditio seu grauamen reiicitur tanquam pro non scripto Abb. *cons.* 63. *Vt veritas, col. pen. nu.* 7. *in fi. ver. non obstat, lib.* 2. vbi idem dicit, quando relinquitur Monacho in casu licito, videl. pro studio, quia licet adiātur verba, ad habendū, &c. habentur pro non scriptis, ne 12 vitient legatum. † Extende, quia si fiat legatum eleemosynæ certo Sacerdoti, vel Beneficiato, vt semper, & continue celebret ad tale Altare, ille nō tenetur celebrare quotidie, quia salua honestate, & deuotione hoc fieri nō potest. Abb. *cons.* 96. *in fi. lib.* 2. & clarius *cons.* 99. *Videtur primo, n* 2. *lib.* 2. vbi quod talis conditio, tanquam contra 13 honestatem, & deuotionem reiicitur. † Amplia, quia si testator facit testamentum, & iuret illud non reuocare, & si reuocabit, ex nunc, pro ex tunc donat inter viuos bona sua hæredi instituto, si rēuocat testamentum primum per secundum factum, donatio nō valet; quia sub conditione turpi, & reprobata, quæ tollit facultatem reuocandi testamentum, ideo non valet donatio vllo modo, siue sit omnium bonorum, siue partis bonorum. Abbas *cons.* 41. *In quæstione, colum. final. ver. sed prædictis non obstantibus, vsq; in fi. lib.* 2. Alex. *cons.* 25. *Viso testamento, nu.* 6 *lib.* 3. Vide, *Turpitudo causa vitiat actum. &* 14 *impedit actionem. Concl.* 405. Vide, *Obligatio ex turpi causa, vel delicto non valet, & quando secus. Concl.* 39. † Extende, vt idem sit, si relictum bonorum fiat Monacho, qui non potest habere proprium, cum conditione, quod non possit molestari ab Abbate, vel Superiore suo, & si molestetur, legat alteri personæ; quia talis conditio non valet tanquam turpis, & impossibilis, sed reiicitur. Bart. & gl. *in l. Lucius. §. tres hæredes. ff. ad Treb.* Abbas *cons.* 63. *Vt veritas, col. pen. n.* 7. *ver. nō obstat, lib.* 2. † Contrarium tenet Bart. *in auth. excipitur, C. de bonis, quæ liber.* 15 vbi quod si legatur Monacho cum conditione, quod nō acquiratur Monasterio, debet intelligi, vt superior conniuentibus oculis hoc patiatur, ita Abb. plene *cons.* 44. *Ad decisionē, per totū*, maxime *n.* 3. *lib.* 2. & repetit *cons.* 63. *col. pen. n.* 8. *lib.* 2. † Declara, vt per Abb. *d. cons.* 16 44. *per totum, lib.* 2. vbi pro vtraq; parte allegat, quod si conditio est omnino turpis, seu impossibilis, prout quod non possit molestari à suo superiore, reiicitur, si nō omnino turpis, sed potest interpretari in casu honesto, in quo ius permittit, valet, prout, quod nō acquiratur Monasterio, ex quo Superior potest hoc concedere, etiā tacite permittendo, & sic nō est turpis omnino, ex quo potest fieri certo modo, & idem repetit *cons.* 63. *Vt veritas, col. pen. n.* 7. *&* 8. *ver. non obstat argumentum, lib.* 2. Vide, *Conditio impediens matrimonium quando vitiet dispositionem, vel habeatur pro non apposita. Concl. proxima, seq.*

Conditio impediens matrimonium quando vitiet dispositionem, vel habeatur pro non apposita. Conc. 592.

CONDITIO † apposita per testatorem, per quam impeditur 1 matrimonium, vel ingressus Monasterii, tanquam turpis reiicitur in omni dispositione, *l. reprehendenda. C. de inst.* not. *in c. fi. de condit. apposit.* Calder. *cons.* 331. *in fin. ver. nec sequitur*, alias 2. *de testam.* Bart. *cons.* 1. *Parmensis, per totum, lib.* 1. maxime in fine. † Et ideo si alicui ali- 2 quid legatur, si Monachus non fiat, vel adimatur, si Monachus fiat, quia impedit ingressum religionis, dicitur turpis cōditio, & habetur pro non apposita. Cast. *cons.* 337. *In hac substitutione, ver. si vero tempore testamenti, lib.* 1. & est tex. *in auth. de sanctiss. Episc. § sed hoc præsenti.* † Et idem, si mulieri aliquid legatur, si non nubat, talis condi- 3 tio habetur pro non adiecta. Bart. *d. cons.* 1. *in fi. lib.* 1. † Declara; quia 4 datum, vel relictum sub conditione liberorum, & nuptiarum, vel datum sub conditione substitutionis, in casibus prædictis, huiusmodi conditiones pro non scriptis habentur contra ingredientem religionem, & profitentem, si vero plus, & minus relinquitur profitenti, quam contrahenti nuptias, secundum mores patriæ, tunc bene valet conditio. Fulgos. *consil.* 53. *Quoniam superius, per totum*, maxime in fin. vbi dicit, ita de consuetudine seruari. † Declara, quia si 5 conditio, quæ videtur retrahere à religione, fit ad alium effectum, & constet de mente, prout si dicatur, si filius meus fiat presbyter, restituat post mortem suam hæreditatem, valet, quando constat quod testator habuit mentem, si decederet sine filiis, & constet de hoc, quia talis cōditio non retrahit, & est valida, secus si odio presbyteratus vel religionis, vt retraheret, plene Alex. *cōs.* 100. *Visa parte. n.* 12. *v. licet enim, lib.* 4. † Declara secundo, quia aut pœna incipit à 6 lucro, vt quia priuatur lucro, quod datur sub conditione, & valet etiam in matrimoniis, aut incipit à priuatione proprii ipsius grauati, & non valet conditio. Fulg. *d. cons.* 61. *d. Catharina n.* 6. *ver. ad secundum.* † Contrarium, quia imo etiam si priuatur lucro, vel legato, si 7 ingrediatur Monasterium, dicitur turpis conditio impediens religionem, ideo habetur pro nō apposita. *d. auth. de sanctiss. Epis. § sed hoc præsenti.* & ita exemplificat Cast. *d. cons.* 337. *v. si vero tempore, lib.* 1. Amplia, † multo magis, si conditio conferatur in liberū arbitriū alterius 8 puta, quod nubat arbitrio Titii, sub pœna priuationis; & quia cōditio est suspensiua, & impediens matrimoniū, reiicitur. Fulg. *cons.* 61. *n.* 6. *ver. ad argumenta.* † Extende, idē quando conditio esset præceptiua, quod nuberet certæ personæ, quando id honeste, vel commode fieri nequiret, vel esset conditio in fraudem legis. Fulg. *cons.* 10 61. *n.* 6. *ver. ad argumenta.* † Amplia, quia modus, vel conditio, q̄ inducit in virgine viduitatem, videlicet, vt non nubat, reiicitur, non valet, Bart. *cons.* 184. *Domina Nuta, in princ. lib.* 1. Ang. *cons.* 294. *n.* 3. † Extende, quia non valet conditio, per quam compellatur ingre- 11 di Monasterium, veluti si substituitur pupillo, dummodo ingrediatur tale Monasterium, quia reiicitur. Bart. *d. cons.* 184. *per totum, lib.* 1. vbi quod imo contineret simoniam. † Amplia, quia non valet 12 conditio turpis, prout quod quis substiciatur alteri. Bart. *d. cons.* 184. *n.* 2. *&* 3. *lib.* 1. Vide, *Conditio impossibilis, vel turpis reiicitur, & quādo vitiet actum. Concl. proxima præced.* † Limita; quia non vitiatur institutio, vel 13 substitutio, aut alia dispositio impediens aliquem ingredi Monasterium, vel aliud simile, quando casus non euenit, quia si grauatus vere non ingreditur Monasterium, non potest allegare conditionem turpem vitiare, vel non obligare. Calder. *consil.* 331. *in fin. ver. nec sequitur.* alias 2. *de testam.* vbi loquitur in instituto, si monasterium non ingreditur, cum fideicommisso, seu onere restituendi in casum non ingressus Monasterii, vt nullo modo possit legare, etiam

loco

14 loco pio rem restitutioni huiusmodi suppositam.† Limita; quia valet iussus testatoris, quando instituit filiam nepotē, vel quamcunq; personam, si nubat certæ personæ; alias si nō pareat, priuetur institutione; quia debet obedire. Fulg. *cons.61. Domina Catharina, n.2. ver.*
15 *in diuersam.*† Extende; quia magis valet iussus testatoris, & eōditio, si nubat certo generi personarum. Fulg. *cons.61. nu.2. ver. idem multo.*
16 † Extēde, vt idē sit, & multo magis, si iussa sit nubere in municipio
17 testatoris. Fulg. *d. cons.61. n.2.*† Extende, vt idem sit, si iussa sit nubere originario patriæ testatoris, alias priuetur; quia valet conditio, &
18 non parendo priuatur. Fulg. *d. cons.61. per totum.* vbi casus.† Extende in tantum valere conditionem prædictam, quod nubat originario ciui testatoris sub pœna priuationis, vt nec dicatur paruisse nubēdo ciui effecto per dominū loci, cū clausula; *perinde sit ciuis, ac si esset originarius*; quia non potest verificari conditio in casu ficto, sed vere est implenda. Fulg. *d. cons.51. n.3. & seq. per totum*, vbi quod princeps
19 non potest tollere hanc conditionem.† Extende in tantum valere talem conditionem, & priuari mulierem contrafacientem, & nubentem contra iussum, & conditionem testatoris, vt neq; competat restitutio in integrum, si minor est; quia contracto matrimonio non potest parere, & quia caperet lucrum. Fulg. *d. cons.61. in fi. nu.6.*
20 *& 7. ver. ad tertium.*† Restringe; quia tales conditiones reiiciuntur, quando quis iubetur nubere certæ personæ sub pœna priuationis, & non potest commode, vel honeste fieri, quia cum sit in fraudem legis, reiicitur; & idem si arbitrio alieno iubetur maritari; quia est conditio impediens, vel saltem differens matrimonium liberum.
21 Fulg. *d. cons.61. n.6. ver. ad argumenta.*† Limita in casu conuerso, quia sicut valet conditio, quod debeat nubere certæ personæ sine fraude, vel in certum genus personarum, ita valet prohibitio, ne possit
22 nubere in certam personam. Fulg. *cons.61. n.2. ver. idem si vni.*† Limita; quia conditio, quæ apponitur circa iam ingressum religionem, quod non consequatur aliquid, vel quod sibi legatū adimatur, nō dicitur respicere turpitudinem, quasi impediat religionem; quia si iam est professus, non impedit, neq; retrahit, secus si non esset religiosus, vel si esset, nondum tamen professus, quia bene tunc impediret, & diceretur turpis, & haberetur pro nō apposita. Cast. *d. cons.*
☞ *3377. In hac substitutione, circa med. ver. nec dici potest, lib.1.* Vide, *Matrimonium debet esse liberum, & voluntarium. Concl.133.* Vide, *Matrimonium quādo dicatur impediri ex dispositione testatoris. Concl.134.* Vide, *Matrimonium spirituale, vel vita contemplatiua, quando dicatur impediri. Concl.135.*

Conditio nihil ponit in esse, & quando procedat. Concl. 593.

1 CONDITIO nihil ponit in esse, & ideo actus conditionalis nō valet, nisi existente cōditione, *l. si quis fundum. ff. de contrah. empt.* Rol. à Valle *cons.58. nu.14. & seq. lib.3.* vbi quod paria sunt nihil fieri, vel fieri sub conditione, quæ non purificetur. Ceph. *cons.56. nu.11. &*
2 *seq.*† Extende idem in modo, quia creatus ciuis, dummodo subeat onera, siue sit conditio, siue modus, si non subit onera, nō est ciuis.
3 Ancha. *cons.169. n.2.* Ceph. *cons.451. n.96.97. & n.165.166. lib.4.*† Et dispositio limitata ad implementū certæ conditionis, si conditio nō adimpletur, dispositio cessat. Gemin. *cons.106. in pr. ver. secundo ad*
4 *idem.*† Imo ad idem non dicitur nata actio ante implementū con-
5 ditionis. Alex. *cons.127. Viso processu, n.2. lib.7.*† Et debitum sub conditione ante conditionis euentum non debetur. Anch. *cons.254. in*
6 *pr.*† Extende tam in conditione affirmatiua, quā etiā in conditione negatiua. Rom. *cons.421. Hic Matthæus, nu.2.* & ibi apostilla *in ver. non*
7 *nascitur.*† Et non sufficit conditionē esse liquidā, nisi constet iudici de liquidatione. Bal. *in l. cum testem, in fi. de manumis. testam.* Dec. *consil.*
8 *107. col. fi. & cons.251. col. fi.*† Ratio est, quia conditio nihil ponit in esse, quia importat formam. Bald. *in auth. matri, & auiæ. C. quando mul. tutel. offi.* Alex. *in l.1. C. de liber. præter.* Grat. *cons.12. n.22. vol.2.* Paris. *cons.*
9 *97. nu.86. lib.1.* & formæ omissio vitiat actū, etiamsi omittatur à rustico, & per errorem. Bald. *in l. iuris ignorantia. C. qui admitti.* Dec. *cons.*
9 *284. Viso puncto, col.2.*† Et vbi conditionalis est obligatio, nō oritur actio ante purificatam conditionem. Rol. à Valle. *d. cons.38. n.20. &*
10 *seq. lib.3.* Alex. *cons.127. nu.2. lib.7.*† Et obligans se soluere, quatenus teneatur, vel is, cui fit obligatio, sit dominus, nihil ponit in esse, nisi purificata conditione. Alex. *cons.184. In causa & lite, in fi. ver. post prædi-*
11 *cta. lib.6.*† Et Dominus obligatus restituere fundū alteri, siue ex cōtractu, siue ex vltima voluntate sub conditione, lucratur fructus ante conditionē, ita vt ea eueniente illos non restituat, *l. Licinius Lo-*
☞ *custa, in pr.* & ibi Bar. *ff. de leg.2. & in l. filium. ff. de optio. leg.* Vide, *Fructus se-*
12 *quuntur dominū rei, & quando secus. Concl.484.*† Et procedit etiam in conditione, vel modo implēdo; quia non agit, nec potest agere ante impletā conditionem. Vide, *Cautio Mutiana quid sit. Concl.177.* In-
13 telligit† Alex. quod modus importat idē, quod conditio, quando nō potest impleri amplius, quia debebat petens ex parte sua infra certū tempus implere, & non impleuit. Alex. *d. cons.127. Viso. n.2. &*
3. lib.7.† Et tā in conditione expressa, quā tacita. Alex. *cons.145. lib.2.* 14
& cons.42. & cons.46. lib.7.† Ratio est; quia deficiente conditione, 15
deficit conditionatū. Bal. *cons.478. lib.1.*† Item, quia debet omnino 16
impleri in forma specifica. Bal. *cons.437. in pr. lib.5.*† Itē, quia in casu 17
deficientis cōditionis est locus dispositioni contrariæ, plene Aret.
cons.142. col.7. Alex. *in l. si pater, col.5. ff. de inst. & substit.* Vide, *Dispositio cō-*
ditionalis, vel qualificata nō probat, neq; disponit, & quādo. Concl.495. Am-
plia† idē in materia feudi, quia alienatio facta de feudo sub condi- 18
tione nihil ponit in esse, quando non est deuentū ad traditionem,
Bald. *cons.9. Factū tale, in pr. ver. cū autem. lib.1.* Vide, *Feudum si alienatur* ☞
sine licentia domini, deuoluitur ad dominum, & quando secus, Concl.193.
Amplia† in declaratione facta contra emphyteutam, vel feudata- 19
rium sub conditione, si non potest succedere, vel si nō soluit cano-
nem, quia si potest succedere, vel si soluit, nihil operatur, imo con-
seruat ius primi inuestiti. Io. de Anan. *cons.84. ver. sed restat, circa princ.*
Amplia,† etiamsi conditio inducatur per ablatiuos absolutos im- 20
portantes conditionem. Calder. *cons.545. alias 1. de V. S.* Bal. *cons.483.*
Quæritur, si creditores, nu.3. ver. sed ablatiuus. lib.5.† Amplia in sponsali- 21
bus, quia sponsalia contracta sub conditione, nō inducunt publicā
honestatis iustitiæ affinitatem. Bal. *cons.26. n.3. ver. ad secundum. lib.1.*
† Amplia in iudice, qui non potest esse iudex in causa propria, quia 22
bene erit iudex, si causa efficeretur sub conditione propria, quan-
do conditio nunquam habuit effectum, vt si tanquam canonicus
optauit præbendam, super qua coram eo litigatur; quia si optio est
sub conditione, & conditio non sortitur effectum, non desinit esse
iudex. Bal. *d. cons.26. n.3. & 4. ver. ad secundum, lib.1.*† Amplia in conde- 23
mnatione conditionali facta per reū, quia non releuat actorem nō
probantem, quin reus absolui debeat, quia talis confessio nō pro-
bat. Alex. *cons.159. In causa. in pr. lib.6.*† Amplia, quia conditio in tan- 24
tum nihil ponit in esse, vt instrumentum habens guarentigiam
& executionem paratam, si est conditionale, non possit exequi, ni-
si purificata conditione, quia nihil ponit in esse. Bart. *in l. cum ab eo,*
per illum tex. ff. de contrah. empt. in pr. vbi quod suspendit contractum,
secus in modo, quia non suspendit, sed modo non impleto, nō po-
test agi efficaciter ex illo cōtractu sub modo.† Extende, vt proce- 25
dat, nue conditio sit tacita, siue expressa, & in tacita, quæ inest in
promissione dotis, quę intelligitur sequuto matrimonio, quia ante
sequutum matrimoniū non est nata actio, & facta est captura, vel
exequutio vigore statuti, ea est nulla, & reuocāda. Alex. plene *cons.*
145. Viso processu, lib.5. vbi est casus consilii decisiui.† Amplia etiā in 26
legato alimentorum conditionali, quia si conditio no purificatur,
legatū non debetur, quia nihil ponit in esse. Bal. *cons.194. In Dei no-*
mine, Amen. in fi. lib.4. Anch. *cons.254. in pr.*† Extende, etiam si legatū 27
sit conditionale, si legatarius voluerit; quia nisi declaret prius, erit
cōditionale, & nō debetur ante, imo mortuo legatario ante decla-
rationē non debetur. Ang. *cons.293. per totū.*† Extende, quia alimēta 28
debita in domo vxori, & extra domū, si commode cū filiis morari
non potest, debentur extra domū sub conditione, ideo nō deben-
tur, nisi mulier probet, quod in domo morari non potest Anch. *d.*
cons.254. Statuto cauetur, in pr.† Extende etiā in legato conditionali 29
facto Ecclesiæ, seu pię causæ, quia nihil ponit in esse, & nō debetur,
neq; commutatur, nisi purificata conditione. Abbas *cons.27. Videtur*
primo, per totum, lib.1. vbi quod non tantum fauetur piæ causæ, vt al-
teri fiat iniustitia.† Amplia in hærede instituto sub cōditione, quia 30
si adeat ante impletam conditionem, non valet aditio, & non va-
lent gesta per talem; quia non est hæres ante conditionem. Baldus
cons.319. Puncta super quibus, num.2. ver. super 2. lib.4. Vide, *Conditionalis* ☞
quando dicatur institutio, vel alia dispositio. Concl.582.† Extende in insti- 31
tutione sub conditione negatiua, si non alienauerit. Ang. *cons.168.*
n.3.† Restringe, nisi conditio sit potestatiua, videlicet hæredem in- 32
stituo, si voluerit; quia non facit institutionem conditionalē. Ang.
cons.293. circa pr.† Amplia in exequutoribus ad distribuēdum bona 33
in euentum certę conditionis mortis, quia nō possunt exequi ante
conditionem, ex quo ante non sunt exequutores, & exequutio fa-
cta ante est nulla, neq; conualescit, licet eueniat, quia sine facultate
erāt exequutores. Bal. *cons.149. Hermanuccius Lelli, lib.4.*† Amplia, 34
quia actus, & instrumentum conditionale non est tale ante purifi-
catam conditionem, ideo non datur missio ex edicto Diui Adriani
hæredi sub cōditione, nisi purificata conditione. Menoch. *in tract.*
de adipisc. in quarto remed. n.305. 9.39. vbi multa similia.† Amplia in in- 35
iuria, quia conditionalis iniuria non aggrauat, neq; punitur. Dec.
cons.487. nu.6. Soc. Iun. *cons.122. nu.16. & seq. lib.2.*† Amplia etiam in 36
conditionibus mixtis, videlicet quæ pēdent à fortuna, & potesta-
te implere debentis, vel à potestate implere debentis, & alterius,
quia si deficit cōditio per casum, cessat obligatio. Bal. *cons.219. Pon-*
tius Bertagna, in pr. ver. hac conditio. lib.3. Vide, *Cōditio quæ dicatur casualis,* ☞
& quæ

37 *& quæ potest latiùs. Concl.* 578. † Amplia in delictis, quia qui tractat seditionem sub conditione, quæ non extat, nõ potest dici seditiosus, quia conditio nihil ponit in esse, licet extra ordinem possit puniri.
38 Bald. *cons.* 487. *Cum ciuitas, num.* 3. *ver. aut perficitur, lib.* 5. † Amplia in fideicommisso conditionali, quia non potest deduci, nisi doceatur prius purificatam esse conditionem. Ias. *in l. in illa stipulatione, num.* 9. *ff. de verb. oblig.* & quando conditio non est purificata, fideicommissum habetur pro non facto. Soc. Iun. *cons.* 150. *num.* 4. *lib.* 2. Cephal.
39 *cons.* 56. *n.* 11. *& seq.* † Extende, etiam si fideicommissum conditionale sit ad fauorem Ecclesiæ, puta tali decedenti quandocunque substituo Ecclesiam vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, quia nisi repudiet, vel moriatur Ecclesia non potest admitti per iura supradicta. Vide, *Fideicommissum, quando dicatur purum, vel conditio-*
40 *nale. Concl.* 246. † Amplia, quia fideicommissum, si sine filiis decesserit, iniunctum dicitur sub conditione, & ideo nihil ponit in esse, & propterea nõ transmittitur, quia donec extet conditio, nihil ponit in esse, si moriatur ille, qui vocatur ad fideicommissum. Franc.
41 Aret. *cons.* 1. *n.* 5. *ver. præmitto.* † Extende in substitutione conditionali, quia si non purificatur conditio non habet locũ substitutio, *l. iu-*
42 *benius. §. pen. ff. ad Treb.* † Extende, quia in tantum procedit, quod nõ dicitur substitutus priuariiure substitutionis, sed habetur pro non substituto Castr. *cons.* 292. *circa primũ dubium videtur, col.* 2. *ver. Item te-*
stator, lib. 2. Oldr. *cons.* 21. Dec. *cons.* 377. *in* 1. *dubio.* Vide, *Fideicommis-*
43 *sum quando dicatur purum, vel conditionale. Concl.* 246. † Amplia in contractibus, quia si cõtractus est cõditionalis, nihil debetur, nisi probata conditione. Cuma. *cons.* 80. *Super quæstione.* qui loquitur in obligato ad soluendũ quintam partem vini, quod nascerur ex tali vinea, quia relatiuum adiectũ verbo futuri tẽporis facit conditionẽ, & nisi probetur vinum natũ, & conditio purificetur nihil debetur.
44 † Et est regula, quod actus conditionalis, vel contractus nõ purificata conditione, perinde est, ac si nihil esset, vel nunquã fuisset; ea vero purificata habetur, ac si purus esset ab initio contractus. Alex. *in l. pecuniam, n.* 4. vbi Ias. & alii, *n.* 4. *ff. si cert. pet.* Dec. *n.* 4. *in secundo not.* Surd. *cons.* 143. *n.* 44. vbi datum sub conditione censetur ademptũ sub contraria conditione, & quod cõditione impleta actus habeatur, ac si esset à principio purus, idẽ Surd. *cons.* 38. *n.* 9. *&* 10. & quod puri & purificati idem sit iudicium. Rim. Iun. *cons.* 116. *n.* 8. *& seq. lib.*
2. Roland. *cons.* 58. *n.* 14. *lib.* 3. Crauet. *cons.* 170. *n.* 8. clare Soc. Iun. *consil.* 160. *n.* 73. *lib.* 2. Dec. *cons.* 551. *Plene n.* 7. *ver. & dato, quod in casu.* Paris.
cons. 11. *n.* 64. *lib.* 1. qui alios allegat. sequitur Ceph. *cons.* 144. *n.* 38. *lib.* 1.
45 Ias. post alios *in l. si. §. Titius, n.* 3. *ff. de vulg. & pupil.* † Et substitutus sub conditione non dicitur priuari substitutione, vel alio beneficio, si non eueniat conditio, sed potius dicitur nõ substitutus, perinde ac si actus factus nõ esset. Crauet. *cons.* 62. *n.* 1. Cast. *cons.* 292. *circa primũ*
46 *dubiũ, li.* 2. † Amplia in donatione, & omni dispositione, *l.* 1. *ff. de don.* vbi in specie de donatione conditionali, plenissime Rolan. à Valle
cons. 58. *n.* 13. *& seq.* vbi plura cumulat, quod donatio conditionalis
47 non valet conditione non existente, *lib.* 3. † Contrariũ tenent multi in donatione. Vide, *Donatio potest fieri sub quacunq; conditione. Concl.*
48 642. *n.* 38. *& seq.* † Extende maxime quando adest dictio, *tunc, & eo casu*, quæ denotat extremitatẽ tẽporis, & taxat, ac restringit. Anch.
cons. 356. *Ex serie testamenti, n.* 3. Rom. *cons.* 131. *In primo dubio. ver. secundo, istud, & cons.* 138. *Noua superuenit dubitatio, ver. secũda, quia.* Dec. *cons.* 63.
n. 2. qui dicit ad casum expressum porrigi, & non extendi ad alium.
Vide, Dictio, *tunc & eo casu*, quid importet. *Concl.* 390. † Extende in
49 omni dispositione cõditionali, quia debet prius actor probare implementum conditionis. Bald. *in l. si causam. col. fin. C. de exequ. rei iud. & in l. siquidem, prope finem. C. de except.* Dec. *cons.* 421. *Plene, & subtiliter, n.* 6. *& cons.* 685 *Ioannes Bartholomæi, post princ.* Soc. Iun. *cons.* 145. *num.* 3.
50 *lib.* 3. † Extende, quia instrumentum conditionale non habet exe-
51 quutionem paratam. Bart. *in l. creditores, in* 3. *q. C. de pignor.* † Et quod cõditio suspendat, & nihil ponat in esse, antequam impleatur. Pa-
52 ris. *cons.* 47. *n.* 11. *lib.* 1. *& cons.* 19. *n.* 45. *&* 46. *& n.* 66. *lib.* 2. † Ratio est, quia conditio suspendit dispositionem, vsquequo non doceatur impletam, & purificatam cõditionem, ideo nihil ponit in esse. Soc.
Iun. *cons.* 1. *n.* 33. *lib.* 1. *& cons.* 172. *n.* 15. *&* 16. *lib.* 2. *& cons.* 145. *n.* 2. *lib.* 3. Li-
53 mita, † quãdo verba conditionem importantia in actu, personam vnius respiciente, respicerent rem perpetuo extituram, quia cõditionem non faciunt, sed magis diem extituram adiiciunt. Oldrad.
cons. 223. *Factum tale est, Dominus Clemens, n.* 2. *ver. sed in contrarium.* vbi vnio facta cedentibus, vel decedentibus rectoribus certorum beneficiorum, quæ esset conditionalis, si fieret personæ, non est conditionalis, si fiat dignitati perpetuæ, & idẽ videtur tenere *cons.* 257.
54 *n.* 3. *v. restat videre.* † Limita, quod verba conditionem importantia nunquã faciunt actum conditionalem, quando tacite inerant dicta verba de iure. Oldr. *cons.* 223. *ver. secundo, hoc idem, n.* 3. *l.* 3. *ff. de leg.* 1.
Lap. *alleg.* 61. *Visis literis, n.* 2. *ver. nec obstat.* vbi q; clausula, *si ita est*, in cõmissione gratiosa nõ facit conditionem, quia subintelligitur iuxta not. *in c. si. de præsumpt.* Feder. de Sen. *cons.* 163. *n.* 2. *ver. nec obstat quod dicitur.* qui loquitur in rescripto. Gemin. *cons.* 84. *num.* 19. *ver. non obstat, quod collationes.* vbi loquitur in collatione beneficii sub conditione, quæ ineſt de iure, vt non dicatur conditionalis. Vide, *Conditio ex-* ✍
pressa, quæ ineſt, an faciat actum conditionalem. Concl. 588. † Limita in cõ- 55
ditione, quæ habet se ad esse præsens, quia proprie naturam conditionalis non retinet. *l. si pupillus. §.* 1. *ff. de nouat.* Oldrad. *d. cons.* 223. *n.*
2. *ver. sed in contrarium, in si. vers. & cons.* 257. *n.* 4. *ver. dico ergo.* Bald. *cons.*
9. *in pr. ver. cum autem non adest, lib.* 1. vbi quod cõditio de futuro proprie est conditio. Zabarel. *cons.* 92. *num.* 5. † Vide Zabarel. *d. cons.* 92. 56
num. 5. vbi quod si aliquid de præsenti narratur, facit actum conditionalem, prout conditio, quia veritas narrata debet probari. Abb.
cons. 70. *Id de iure quæritur, in princ. lib.* 2. vbi dicit, quod dispositio extrinseca potest esse conditionalis, de præsenti, & de præterito, veluti si Papa concedit Castrum Castellonichi Ciuitati Montis Flasconi, quatenus fuerit, vel sit de territorio Viterbii, vel Bulsenæ, aut particularium personarum de Viterbio, vel Bulsena, vnde si non est, neque fuit de territorio Viterbii, vel Bulsenæ, concessio est nulla allegat gloss. *in clem. vnica, de off. deleg.* † Imo plus dicit Abb. *d.* 57
cons. 70. *in princ. ver. quinimo, lib.* 2. quod conditio de præsenti, & de præterito actum non suspendit, sed si est falsa, dispositio est nulla, si vera, illico tenet, *l. conditio in præteritum. ff. de verb. obligat.* † Alex. *cons.* 58
141. *Perspectis, in fin. lib.* 6. dicit, quod conditio de præsenti, & non de futuro, licet non sit conditio, tamen si deficit ipsa conditio, deficit obligatio, prout ille, qui captus nulliter dat fideiussorem cum cõditione, si captura est nulla, & sit nulla fideiussio, quia annullata captura annullatur fideiussio. † Limita, quia licet cõditio nihil po- 59
nat in esse, tamen supponit illud, quod est in conditione, esse iussum ab eo, qui iubet conditionaliter, ideo iudex sententians sub conditione, si actor iurauerit in supplementum, videtur detulisse iuramentum quo ad se. Fulg. *cons.* 145. *in fin.* † Extende, vt idem sit in 60
eo, qui reliquit libertatẽ seruo, si dederit decem Titio; quia videtur iussisse, quod seruus soluat 10. pro Titio. Fulg. *d. cons.* 145. *in fin.*
† Limita in donatione facta sub conditione, videlicet sorori, vel 61
alteri simpliciter de certa possessione, sed donans adiecit cõditionem, quod non fruatur re donata, nisi filia donãtis prius cõsequatur legatum factũ illi per donãtem, quia si ipsemet reuocauit postea legatum, cõditio est sublata. Bal. *cons.* 478. *Quidam Franciscolus, per*
141. *Perspectis, in fin. lib.* 6. dicit, quod conditio de præsenti, & non de futuro, licet non sit conditio, tamen si deficit ipsa conditio, deficit obligatio, prout ille, qui captus nulliter dat fideiussorem cum cõditione, si captura est nulla, & sit nulla fideiussio, quia annullata captura annullatur fideiussio. † Limita, quia licet cõditio nihil po- 59
nat in esse, tamen supponit illud, quod est in conditione, esse iussum ab eo, qui iubet conditionaliter, ideo iudex sententians sub conditione, si actor iurauerit in supplementum, videtur detulisse iuramentum quo ad se. Fulg. *cons.* 145. *in fin.* † Extende, vt idem sit in 60
eo, qui reliquit libertatẽ seruo, si dederit decem Titio; quia videtur iussisse, quod seruus soluat 10. pro Titio. Fulg. *d. cons.* 145. *in fin.*
† Limita in donatione facta sub conditione, videlicet sorori, vel 61
alteri simpliciter de certa possessione, sed donans adiecit cõditionem, quod non fruatur re donata, nisi filia donãtis prius cõsequatur legatum factũ illi per donãtem, quia si ipsemet reuocauit postea legatum, cõditio est sublata. Bal. *cons.* 478. *Quidam Franciscolus, per*
tot. lib. 1. † Limita, quia relictum factũ sub cõditione à testatore de- 62
betur, si conditio nõ impletur, dummodo tempore legati esset impleta ignorãte testatore, quia tũc nõ potest induci subreptio. Alex.
cons. 95. *Requisitus, n.* 8. *ver. circa secundum, lib.* 1. vbi declarat secus esse in impetratione ad instantiam partis, quia debet impleri post dispositionem, & non sufficit, quod ante. Vide, verba futuri temporis nõ
includunt præteritũ, & quando secus Concl. 116. † Limita, quan- 63
do conditio non apponitur substantiæ contractus, sed exequutioni contractus, quia tunc contractus habet suum esse, sed nõ habet suam exequutionem, quia potest replicari de conditione non impleta impediente exequutionẽ. Bal. *d. cons.* 478. *n.* 1. *ver in contrarium, lib.* 1. & quod actus non sit cõditionalis in substantia, licet exequutio pendeat à conditione. Bal. *cons.* 112. *Præmisso quodam, n.* 2. *ver. circa secundam, vsq; in fi. lib.* 3. quod est 11. Doctorũ, *& cons.* 285. *Super primo, n.*
4. *ver. super tertio, lib.* 3. *& cons.* 128. *Cum quidam, in fi. lib.* 3. vbi cõditio apposita hæredi, quia aliquid faciat, nõ potest suspendere institutionẽ, ex quo tanquam hæres grauatur, ideo conditio necessario respicit exequutionem. † Declara, quia qñ conditio respicit exequutionẽ, 64
& nõ est pura, actus meretur suam perfectionẽ data cautione in euentũ conditionis de restituendo. Ang. *cons.* 203. *Arbiter primus. circa med. ver. vel possumus dicere.* † Declara, quia multũ refert, an dispositio 65
incipiat à præcedenti conditione, & actus erit conditionalis non purificata conditione, aut incipit à præcedenti conuẽtione, & dispositione, & actus est purus resoluendus in euentum conditionis.
Ang. de Aretio *cons.* 3. *n.* 3. † Extende, quia si pars est conditionalis 66
quoad quid, non est reliquum cõditionale, ideo prohibitus acquirere hæreditatem, nisi data cautione, non prohibetur adire, & cedere hæreditatem, quia cõditio respiciens acquisitionẽ non suspẽdit reliqua. Signo. *cons.* 214. *n.* 6. *& seq.* † Declara, nisi cõditio adiecta 67
exequtioni esset incerta, videlicet in tempus incertum, quia tunc etiã dispositio dicitur conditionalis. Ang. *cons.* 120. *Domina Antonia.*
vide plene Ias. *in l. quodcunq;. §. fi. ff. de verb. oblig.* † Limita, quia condi- 68
tio nunquã impedit principium essentiæ contractus, quando post conditionem ille, qui eam apposuit, tradidit rem simpliciter, quia censetur velle, quod solum impediat exequutionem, vel effectũ, cui conditio dirigitur, non autem originem essentiæ rei. Bal. *d. cons.*
478. *num.* 2. *ver. & insuper considera, lib.* 1. plenissime Tiraquel. *de retract.*
lignag. §. 1. *gloss.* 2. *num.* 28. vbi plurimos citat. † Extende in emphy- 69

teuta,

teuta, vel feudatario vendentibus saluo beneplacito Domini, quia licet sit quædam conditio, tamen si deuenit ad traditionē rei venditæ, cadit in commissum secundum * cōmunem, Clar. *in §. emphyteusis, q. 13. n. 5. & in §. feudum, q. 31. nu. 5.* late Corbol. *tract. de iure emphyt.* 70 *de cauſ. priu. fact. irrequiſ. domin. ampliat. 31.* vbi declarat. † Limita, quādo conditio venit ad actum impoſſibilem, ſine culpa implere debentis, quia habetur pro impleta. Cuma. *conſ. 38. per totum,* maxime ☞ *circa fin.* Vide, *Conditio impoßibilis, vel turpis reiicitur. Concl. 589.* †Extē- 71 de multo magis, ſi deuenit ad actū impoſſibilē ſine culpa implere debētis, & ex facto, & culpa eius, cui impleri debebat. Bal. *conſ. 112.* 72 *Præmiſſo quodam decreto, lib. 3. in pr.* quod eſt 11. Doctorum. † Extende, vt procedat limitatio etiā in conditionibus mixtis; quia ſi deficiūt facto eius, qui tenetur implere, perinde obligatur, ac ſi impletæ eſſent, Bal. *conſ. 216. n. 2. ver. qua propter, lib. 3.* vbi quando dicatur factū 73 per eum, qui debet implere, quo minus impleatur. †Limita, quando conditio fuit appoſita, tanquam neceſſaria, ſed tamen ſuperflua eſſet, veluti ſi quis promittat vendere Titio, ſi infra menſem Titius obtinuerit licentiā à principe, q̄ poſſet fieri venditio. Nam ſi licentia nō requiritur, conditio non obſtat, quin ante conditionem agi poſſit. Bal. *conſ. 12. nu. 3. ver. circa quartam, vſq. in fi. lib. 3.* q̄ eſt 11. Doctorum & dicitur probatū, quod nō ſit neceſſaria licentia, ſi obligatus 74 vendere alteri vendidit ſine licentia ante conditionem. † Limita, quādo poſtea cōditio eſt purificata, quia perinde eſt, ac ſi actus fuiſſet purus, & ideo donatio iudicatur titulus validus habilis ad trāſferendū dominiū, licet ſub conditione ſit facta, quando illa eſt pu- 75 rificata. *l. 1. & 2. C. de don. l. ſicut. §. 1. ff. de don. cauſa mortis.* † Limita, quādo cōditiones ſunt plures aduerſatiuæ, veluti ſi nauis ex Aſia venerit, & ſi nauis ex Aſia non venerit, *l. neceſſario. §. ſi ita res.* vbi Cuma. *ff.* 76 *de peric. & commo. rei vend.* † Limita in eo, qui promiſit facere ratificare actū conditionalem; quia licet conditio actus principalis nondum euenerit, tamē tenetur facere ratificare. Bal. *d. conſ. 112. n. 2. ver.* 77 *circa ſecundam, lib. 3.* quod eſt ſubſcriptum ab 11. Dd. †Declara, quod dicitur, conditionē nihil ponere in eſſe, procedere in euentum, q̄ conditio non impleatur, ea autē impleta, actus trahitur retro, ac ſi purus fuiſſet à principio, etiam ſi alius interim impedire velit pendente conditione. Bal. *conſ. 199. Io. Marini, libr. 4.* vbi ponit caſum, q̄ ego depoſui penes Titium centū, vnus meus creditor fecit ſequeſtrum, poſt ſequeſtrum liberaui depoſitarium, quia per delegationem ſe obligauit ſoluere Seio, poſtquā reuocatum fuit ſequeſtrū, facta liberatione, & adhuc pendente primo ſequeſtro, fit aliud ſequeſtrum, dicit Bal. quod non valet vltimum, quia liberato primo ſequeſtro, delegatio ſortiri debet effectū, quia trahitur retro, quod non credo verū propter extrema, quę non ſunt habilia, & non poſ- ☞ ſunt coniungi, cogita. Vide, *Conditionalis actus purificata conditione, an* 78 *valeat à principio, vel tēpore conditionis. Concl. 598.* † Limita in cōditione poteſtatiua hæredis inſtituti, ſi voluerit, quia licet dictio, *ſi voluerit,* faciat conditionē; tamen ſecus eſt, ſi adiicitur hæredis inſtitutioni. Ang. *conſ. 293. per totū,* vbi ſecus dicit in legato facto Titio, ſi volue- 79 rit; quia erit legatū conditionale. †Limita; q̄a diſpoſitio permiſſiua reſoluēda in cōditiones, dicitur pura donec eueniant cōditiones. 80 Ang. *conſ. 203. Arbiter primus, circa pr. ver. contrariū facit.* † Extēde, quia idem eſt in diſpoſitione negatiua, ſub cōditione, quia ſi nō eueniat cōditio, eſt pure negatiua, q̄ tū declara, vt per Ang. *d. conſ. 203. per tot.*

Conditio debet impleri per veritatem, & non per fictionem. Concl. 594.

1 CONDITIO † appoſita debet impleri ſecundum veritatem, non autem ſecundū fictionem, vel præſumptionē, *l. qui hæredi,* 2 *ff. de cond. & demonſt.* vbi Soc. & alii, *n. 7. & ſeq.* † Amplia, quia ſi teſtator inſtituat hæredem neptem, vel aliam mulierem, ſi nubat originario patriæ teſtatoris, non ſufficit, quod nubat forenſi effecto ciui dictæ patriæ cum quibuſcunq; prægnantibus clauſulis; quia nō eſt naturaliter, & vere originarius, ſed per fictionem. Fulg. *conſ. 61. Do-* 3 *mina Catharina, per totum.* maxime *nu. 3.* † Amplia, quia conditio appoſita, ſi probauerit ſe filiū talis videtur impoſſibilis; quia conditio requirit facti veritatem, & filiatio ſecundum veritatem non poteſt probari, ſed lex præſumit filiationem, *l. Lucius, ff. de cond. & dem.* Bald. ☞ *conſ. 430. Titius habebat, in princ. lib. 5.* Vide, *Filiatio ex quibus probatur, vel* 4 *præſumatur. Concl. 345.* † Amplia; quia licet ſuitas faciat filium hæredem neceſſariū interpretatiue, niſi abſtineat; ſi tamen pater poſuit in conditione, ſi filius naſcatur, & adierit hæreditatem, vel fuerit hæres, non ſufficit, ſi naſcitur, & nō adeat, etiamſi infra octo menſes moriatur, durante tēpore abſtinendi, etiam ſi ſit infans; quia nō purificatur cōditio, quæ debet purificari vere Iaſ. *cōſ. 142. lib. 4.* Am- 5 plia; † quia cōditio, quæ debet impleri per certā perſonā nominatam, nō impletur per eius hæredem. Bal. *conſ. 69. n. 6. ver. item non ob-* 6 *ſtant, lib. 1.* † Amplia quia conditio in tantū debet impleri in forma ſpecifica, & per veritatē, non per fictionē, vel æquipollens, vt ſi ſolutio ſit in cōditione, non ſufficit depoſitū. Gozad. *conſ. 100. col. pen. n. 23.* ſequitur Iaſ. *conſ. 313. n. 5.* Vide, *Forma debet impleri in forma ſpecifica. Concl. 413.* †Extende; quia vbi quis ſub conditione vel iuramento 7 tenetur ſoluere, nō poteſt compenſare, licet cōpenſatio ſit quædam ſolutio. Alex. *conſ. 91. vol. 2.* Gozad. *conſ. 100. n. 22. ver. præterea hoc in fortioribus.* & eſt communis * opinio, quod iuramentū debet im- * pleri in forma ſpecifica, & nō ſufficit per æquipollens; ideo qui iurauit dare certū fideiuſſorem, non poteſt dare alium. Fel. *in c. ad noſtram, de iurciur. in vlt. col. circa med.* Iaſ. *conſ. 41. li. 3.* † Extende, vbicunque ſumus in diſpoſitione loquēte per verbum, *aliquid,* implementum requiritur plenū, in tantum, vt vnus denarius vitiet, ſi deficiat. 9 Dec. *in c. de appellationibus, n. 3. de appell. ver. primus caſus.* † Extēde in cōditione; quia diſpoſita cōditionaliter in cōditione voluntaria debent ad vnguem impleri vſq; ad minimū iota. Dec. *d. c. de appellationibus, n. 4. de appell. ver. ſecundus caſus.* † Extende maxime, quando id, 10 quod omittitur, eſſet pro forma requiſitū, & pro ſubſtantia formæ. Dec. *d. c. de appellationibus. n. 5. ver. tertius caſus.* & idem, quando illud, q̄ deficit, eſſet neceſſarium ad conſtituendū aliquid integrum, vt ibi. Amplia, † quia conditio non ſufficit, quod impleatur de facto ſine 11 effectu, ſed debet ſortiri effectū, & ideo ſtante ſtatuto, quod ſtantibus filiis maſculis, fœminæ nō ſuccedant, intelligitur de filiis maſculis, qui ſuccedant, adeo q̄ non ſufficiat exiſtere, ſi non ſuccedāt. Alex. *conſ. 69. in pr. lib. 1.* Soc. *conſ. 35. lib. 4.* Dec. *conſ. 505. nu. 4.* vbi dicit * communem. Cabal. *in addit. ad Ant. de But. conſ. 20.* vbi dicit * com- * * munem, & q̄ ſi maſculi eſſent legitime exhæredati, nō excludant. Caſtr. *conſ. 96. in pr. ver. & præteritio, lib. 2.* plene Florian. de ſancto Petro *conſ. 14. n. 5. & ſeq.* vbi ponit plura exempla. Bart. *conſ. 205. Viſo teſtamento, in pr. lib. 1.* Vide, *Statuta diuerſorum locorum circa ſucceßionem.* ☞ *Concl. 657. n. 34.* † Contrariū tenet Ant. de Butr. *conſ. 20. per totū.* vbi 12 q̄ ampliatio eſt æqua, ſed contrariū de iure, & hanc tenet Petr. de Anchar. *conſ. 26. In queſtione ſupradicta per totum.* vbi *n. 5. ver. ad hoc enim.* dicit * communem, & iterum *conſ. 71. in pr. & conſ. 324.* Alex. *conſ. 80.* * *lib. 1.* & in hæreditate matris, & ceſſante ſuitate. Caſtr. *conſ. 57. Primo videndum, lib. 1.* & plene Ang. Aret. *conſ. 90. in prima conſultatione, in pr.* vbi plures citat, & dicit * communem, & loquitur in ſtatuto Regii, * quod ſtantibus deſcendentibus maritus nō poſſit legare vxori vltra decem florenos, vt ſufficiat, quod extent, licet non ſuccedant. Ægid. Bellam. *conſ. 35. n. 8. ver. facit primo.* Zabar. *conſ. 92. n. 5. ver. ſed Papæ retulit.* † Declarat Bart. *d. conſ. 205. lib. 1. n. 2. in fi. ver. præterea, quando* 13 *non eſt neceſſaria,* quod in deſcendentibus, qui debent neceſſario exhæredari, eſt vera ampliatio, quia debent eſſe ſucceſſibiles, in aliis tranſuerſalibus ſufficit, q̄ extent, licet non ſuccedant, & ita etiā declarat Florian. *d. conſ. 14. n. 5. & ſeq.* Alber. Btun. *tr. quod ſtantibus maſculis, art. 12. n. 107. & ſeq.* † Declara; quia quando cauſa & articulus eſt 14 de apicib. iuris, & vtraq; opinio poteſt defendi debet cauſa cōcordari; prout Bononiæ fuit concordata, ita Caſt. *conſ. 280. prope fi. lib. 2.* Ant. de Butr. *d. conſ. 20.* dicit q̄ prima eſt æqua, cōtraria vera de iure. Declarat alio modo Caſtr. *conſ. 276. Puto ſine dubio, in fin. lib. 2.* quod ſi 15 maſculi poſiti in conditione non ſuccedunt, extranei nō excludūt fœminas à legitima. † Declara totam iſtam materiam, quādo poſſit 16 cōditio impleri per æquipollens, vel non, & quādo actus ſit nullus forma non ſeruata, etiā ſi deficiat in minimo, & quādo ſecus, vt per * Doct. *in l. ſi ſeruus, §. 1. ff. ſi quis cautio,* vbi Iaſ. latiſſime, Dec. in *d. c. de* * *appellationibus, n. 2. & ſeq.* plene Soc. *in l. qui hære. ff. de cond. & demon.* Vide, *Statutum circa ſucceßionē excludens filias fœminas valet, & quādo habet* ☞ *locum, vel non. Concl. 660. nu. 81. & ſeq.* † Limita, quando implementū 17 cōditionis reſpicit factū, quia ſufficit implementū facti, etiam ſi nō adſit effectus iuris. Ægid. Bellam. *conſ. 35. n. 8. ver. facit primo.* †Limita, 18 quia ſufficit, quod conditio verificetur de facto. Zabar. *conſ. 92. n. 5. ver. ſed Papæ retulit.* † Limita; quia c cōditio inducta à ſtatuto, quod alia 19 ſtatuta, quæ non reperiuntur in volumine ſtatutorum generalium, non attēdantur, quia ſi nō reperiantur ſpecifice, ſed diſponatur ex ſtatutis generalibus, q̄ certa ſtatuta artis ſeruentur, tunc conſtat de mēte, & dicūtur reperiri in volumine generaliū. Caſt. *conſ. 53. Statutū ſupra prox. lib. 1.* † Limita, qñ conſtat de mēte, quia ſufficit verificatio 20 conditionis per æquipollens, quādo idem effectus reſultat, *l. 3. C. de cond. inſt.* vbi cōditio in euentū emācipationis verificatur in morte, ſic Bal. *conſ. 364. Pater familias, circa med. ver. aliquando profertur, vt ſignū.* quod eſt Butrig. Vide, *Effectus attenditur, non modus. Concl. 51.* † Idē eſt, ☞ quia acceptilatio purificat conditionē ſolutionis, licet ſint diuerſa. 21 Bal. *d. conſ. 364. circa med. ver. itē nec ſolutio, lib. 4.* † Idē in cōditione nu- 22 ptiarū, quia ingreſſus monaſterii inducit purificationē. Bald. *d. conſ. 364. poſt med. ver. itē conditio nuptiarū, lib. 4.* † Idē in conditione filiorū, 23 quia purificatur ex nepotū exiſtentia. Bal. *d. conſ. 364. per totū.* vbi eſt caſus, *lib. 4.* † Idē in cōditione, *ſi deceſſerit ſine filiis legitimis & naturali.* 24 quia etiā legitimati propter æquiparationē & æquipollentiam veniunt,

niunt,Alex.late *cons.2.Visis codicillis,n.17.vers.nō obstat,quod nomen,*
25 *lib.1.& n.12.in fi.*quia est legitimus quoad effectum. † Contra-
26 rium propter naturam conditionis. Alex *cons.25.n.3.lib.1.*†Idem
in conditione,*si heres erit*;quia verificatur in bonorum possesso-
re,qui proprie non est hæres,sed solum est hæres quoad effectū.
27 Alex.*d.cons.2.nu.12.ver.ad idem,lib.1.*†Idem in immunitate con-
cessa ingenuo; quia habet locū in libertino restituto ad iura in-
genuitatis propter effectum. Alex.*d.cons.2.n.12.ver.similiter,lib.1.*
28 † Idem in conditione fideicommissi; quia attenditur mens,& effectus conditionis; ideo si pater institutis duobus filiis A.& B. substituat A.ipsi B. si fiat Presbyter ipse B. ista conditio importat ex mente, si B.decesserit sine filiis;ideo eo mortuo sine filiis, licet non fuerit factus Presbyter,habet locum substitutio.Alex. plene *cons.100.Visa parte,per totum,lib.4.* & licet adsint contradictores,vt ibi apostilla in *ver.iis tamē*.nihilominus,si cōstat de mē-
29 te,est vera conclusio. † Idem,si pater legauit mille vxori toto tempore vitæ suę,donec vitam vidualem seruauerit,& post eius mortem reuertatur ad Titium eius filiū, ea matre maritata debetur legatum nō hæredi,sed substituto;quia par est ratio,quod non sit vidua,vel moriatur. Alex.*d.cons.100.n.7.vers.& ideo,lib.4.*

☞ Vide, *Conditio debet impleri in totum,& in forma specifica. Conclusio. proxima seq.*

Conditio debet impleri in totum, & in forma specifica. Concl. 195.

1 CONDITIO † debet impleri in totum,& non sufficit,quod impleatur pro parte; quia perinde est, ac si non esset impleta.Oldrad.*cons.242.n.3.ver. secundo obiicitur,in princ.& cons.231. in fin.*vbi loquitur maxime in indiuisibilibus, *l.Plautius,ff.de cond.& demonstr.*ibi,insolidum paretur & Alexand. loquens de materia
☞ indiuisibili, *cons.75.In causa & lite,lib.7.* Vide, *Medium non datur*
2 *multis casibus.Conclus.172.* † Contrarium Castr.*cons.53.Statutum*
3 *supra prox.in fi.lib.1.* † Declara; quia conditio non est implenda circa ipsam rem,vel in ipsa re, de qua disponitur; quia non scinditur,sed bene in totū debet impleri,*l.pen.C.de cond.insert.* si vero debet impleri circa rem, vel in ipsa re, de qua disponitur; tunc potest scindi,& diuidi,quando conditio respicit plures.Alexād. *cons.109.Super prima consultatione,col.pen.lib.7.*Natta,qui ita decla-
4 rat,*cons.667.n.11.* † Amplia, vt implementum fieri debeat in forma specifica,& non sufficit, quod impleatur in personam alterius.Oldrad.*d.cons.242.n.3.ver.respondetur & aliter,*Angel.*consil.* 373.*Visis instrumentis,n.2.ver.in contrarium.*Socin. in *l.qui heredi.n.8.*
5 *ff.de cond.& demonstr.* † Extende; quia conditio non scinditur, sed debet in totum impleri,ideo institutus sub conditione,si nō alienauerit alienando partem,dicitur cadere à toto;quia non fit diuisio circa implementum. Angel.*cons.168.Testator in omnibus,n.*
6 *3.ver.venio ad secundum.* † Extende;quia cōditio posita pro implemento non habet locum, etiā si pro maiori parte sit verificata, nisi in totū,& totaliter impleta sit.Alexand. *d.consil.75.In cau-*
7 *sa,& lite,in fi.*vbi plena apostil. in *ver.releuat.lib.7.* † Amplia;quia conditio *si sine filiis decesserit*, debet impleri vere,& nō ficte,neq;
☞ ciuiliter,*l.si ita quis,§.si.ff.de leg.2.* Vide, *Substitutio facta,si sine filiis*
8 *decesserit,quando impleta dicatur.Conclus.847.* † Extende;vt verba conditionis secundū propriam& veram significationem sint sumenda,ideo legatum factum fratribus Seruorum, si Ecclesiam habuerint intra annū post pacem in certo loco,alias non debeatur,debetur,si facta treuga post annum Ecclesiā habuerunt;quia treuga vere,& proprie non est pax.Calder.*cons.366.*alias *37.de te-*
9 *stam.* † Declara;quia fauore piæ causæ conditio impleta dicitur
* in filio ficto,& ciuili;quia si quis monasteriū ingreditur, dicitur purificata conditio;quia filium habuit monasterium, * Doct.in
☞ *d.l.si ita quis,§.fin.ff.de leg.2.*Vide,*Pia causa habet multa specialia,vt ad-*
10 *mittat multa prohibita.Conclus.333.* † Amplia;quia in cōditionibus implendis potius formam, quam effectum attendimus. Ægid.
11 Bellam.*cons.39.n.11.ver facit quia.* † Amplia;quia conditio respiciens plures personas coniunctas non habet locum,licet quoad partem verificetur, vt si duo instituantur hæredes sub onere, si decesserint sine filiis,testator voluit fabricari Ecclesiā; quia vno decedente sine filiis, donec alter supereſt, non tenetur ad onus iniunctū,etiā fauore piæ causæ. Calder.*cons.333.*alias *4 de testam.*
12 *& cons.371.*alias *42.eod.tit.*vbi quasi duplicatur. † Extende;quia statutum,vel reformatio cōditionalis loquens per verba plurialia plures personas requirētia,non habet locum in vna persona, etiam si illa sola sit magis idonea.Angel.de Perusio *cons.56.Quidā non supposito.*vbi, quod si requirit pro forma conditionali duos
13 fideiussores, non sufficit vnus quantumcunq; idoneus. † Extēde idē, si testator substituit duobus filiis suis,quatenus ipsi testamentū non fecerint,requiritur verificatio conditionis in vtroq; filio,quod neuter testatus fuerit.Angel.*consil.159.Conradus Alber-*
ti,n.2.colum.3.in princ.ver.de secundo.† Amplia; quia si testator reli- 14
quit alimēta vxori commoranti cum filiis, & si non poterit cum eis morari,legauit certum quid pro alimentis: si contingat ipsos filios diuidi,& ipsa moretur cū vno,non dicitur implere primū, nec secundum casum, & ideo non potest habere partem primi legati ab illo,cum quo moratur, nec partem secundi ab illis,cū quibus non moratur;quia non fit diuisio, neq; separatio conditionum,sed ex quo non stat per eam, quæ cum omnibus simul non potest morari,habetur conditio pro impleta; ideo primum legatum consequi debet,ac si moraretur cum filiis. Cuma.*consil.*
38.*Maritus quatuor,per totum,*vbi multa de hoc. Vide, *Legatum fa-*
ctum vxori,vel muliери,donec caste vixerit,& cū filiis steterit.Conclus. 95 ☜
† Declara plenius in *verb. legatum quando censeatur factum ad vtilitatem legatarii,vel eidem tanquā ministro.Conclus.95.* † Amplia in 15
fideicommisso sub conditione relicto; quia debet cōditio pro- 16
bari purificata in vita fideicommissarii.Soci.*cons.197.Circa præ-* ☜
*missam.lib.2.*vbi loquitur in vxore hærede instituta,si ex vētre nō nascatur posthumus; quia si extat statutum, quod trāsmittat etiam non aditam & moriatur prægnans, conditio non purificatur.Vide,*Fideicommissum non habet locum, neq; inducitur,vel extendi-* ☜
tur,nisi prout verba sonant.Conclu.261. † Restringe,vt nō præcedat in substituto pupillo; quia qui dicit pupillum fuisse factum pu- 17
berem,debet probare,*l.ex facto,§.pen.ff.ad Trebellia.*vbi Bartol.Alciat.in *reg.2.præsumpt.14.n.6.& 7.*†Restringe,quia licet infās præsumatur mortuus ante puberem,& patrem,& vxor ante virum: 18
tamen quando agitur de fideicommisso substituendo, præsumitur contrariū,ideo conditio fideicommissi dati in casu mortis filii infantis ante patrē,si ambo sint mortui, ille primo cēsetur mortuus,qui facit valere fideicommissum.Alciat.*reg.1. præsumpt.47.*
vbi de*commun; declara tamē secundum Socin. in *l.qui duos,ff.*
de reb.dub.† Amplia;quia in conditionibus implendis totum de- *
bet impleri,& si deficiat minimum, actus nō valet pro parte im- 19
pleta.Bald in *l.1.in fi.C.si aduer.rem iudic.*Angel.in *l.si seruus.§.si plu-*
*rium,n.2.ff.si quis cautio.*Ias.*in auth.qui rem,n.16.in nona illatione. C.de*
*sacr.Eccles.*vbi,quod debens implere, & soluere gabellam, alias actus sit nullus,erit nullus,etiā si deficiat vnum iota,& vnus nūmus.†Amplia;quia in voluntariis conditio implenda est in forma specifica,& non sufficit implemētum per æquipollens. Cra- 20
uet *cons.796.n.5.*† Extende,vt procedat etiam contra pias causas.Crauet.*d.cons.796.n.5.*vbi alios allegat. † Limita;quia con- 21
ditio sufficit,quod impleatur cum effectu æquipollenti ;ideo si 22
venditor delegat emptorem, vt soluat pretium certo suo creditori,& promittat de euictione, si soluerit, tenetur de euictione emptori,etiam si non soluit, dummodo creditor eū liberauerit, vel creditum emptori donauerit.Bald.*cons.51.Titius vendidit Seio*
lib.1.† Declara;quia impletur per æquipollens, vbicunq; forma requirit effectum potius,quam modum,& obseruātiam Craue, 23
cons.796.n.3. Vide, *Forma potest impleri per æquipollens,Conclu.47.*
† Limita,quia cōditio distributiua operatur quo ad partem im- ☜
pletam pro rata: vnde si est conuentum, quod capitaneus non 24
teneatur pro suis militibus, si omni mense fecerit proclamationes,quod eis non detur ad credentiam si omisit vno mēse facere cridas, tenetur solum de illo mense, non pro toto tempore. Bald.*consil.107.Magnificus D.Malatesta,lib.1.*† Extēde in legato vsusfructus certorum bonorum relicto duobus toto tēpore,quo 25
ipsi stabunt in seruitio Ecclesię:quia si vnus moriatur,vel nō staret in seruitio,alter non priuatur, qui continuat seruitium; quia conditio respicit ambos distributiue,non copulatiue.Angel.*cō-*
fil.153.Rusticus quondam,in princ. vbi, quod sunt duæ conditiones duabus personis factæ. † Extēde etiam in facto indiuiduo,prout est cautio de nō offendendo;quia affert commodum cauenti 26
pro sua rata.Bero.*consil.4.per totum,lib.3.* † Limita; quia conditio habetur pro impleta,ratione perplexitatis resultantis,ideo pro- 27
missio facta inter Gregorium & Benedictū contendentes de papatu,in qua Gregorius promittebat cedere papatui libere, si & quando Benedictus renunciabit papatui:& è conuerso Benedictus promittebat cedere, si & quando Gregorius cederet: quia censetur purificata altero agēte,& fauore militantis Ecclesiæ,& schismatis tollēdi,plene Anchar. *consil.281.Reuerendiss. in Christo*
Patri,per totū.† Extēde;quia vbi obligatio sub conditione cōcepta purificari nō pōt, nisi facto debitoris, præsumitur,quod de- 28
bitornunq; velit,*l.vtiq;,ff.de eo,q; certo loco.* lex permittit agi de facto,*l.si Titius,ff.de verb.oblig.*Anchar.*d.consil.281.n.16.& seq.*†Limita;quia si pater in testamento legat Titio debitori fil i testatorisli- 29
berationem,quatenus Titius intra annum soluat 300. filio suo,

si mortuo testatore etiam Titius debitor intra annum moritur, non pōt dici in mora, & hæres Titii soluendo 300. liberatur, licet de hærede non sit facta mentio. Bartol. *consil.16. Angelus, lib.1.*

30 † Limita; quia multū refert, an conditio sit concepta per verba futuri temporis, vel præteriti; quia si per verba præteriti, prout si talis recesserit de Regno intra sex menses, necesse est, quod intra sex menses sit in totum purificata, si per verba futuri, siquis recedet de Regno intra sex menses, sufficit, quod ceperit recedere, licet non perfecerit, & quod postea cum effectu recesserit, plene Alexand. *cons.194. Perspectis iis, per totum, lib.6.* vbi apostil. *in*

31 *ver. cæperit*, dat plures concord. † Extende; quia idem est in statuto gabellæ, vel prohibente aliquid extrahere: quia si loquitur per verba præteriti, si quis extraxerit frumentum extra territorium, requiritur actus consummatus, vt incidat in pœnam: si vero loquitur per verba futuri, prout siquis extraheret, vel inuentus extrahere, sufficit, quod cæperit extrahere: qa sufficit, quod sit in itinere ad extrahendum. Alex. *d. cons.194. n.3. ver. modo dico.*

32 vbi plena apostil. *in ver. cæperit, lib.6.* † Limita; quia conditio nō debet impleri, sed habetur pro impleta, quando deuenit ad actum impossibilem implendi sine culpa implere debentis, vt si matri pater legauit alimenta, donec steterit simul cum omnibus filiis communibus; quia si diuidantur inter se filii, mater nihilominus habebit alimenta. Cuma. *consil.38. per totum*, maxime *circa*

33 *fin.* † Extende, vt idem sit, quando testator legasset vxori dummodo morari debeat cum filiis: quia si filii sunt mortui, habetur pro impleta conditio, quando conditio non est apposita intuitu filiorum, alias secus. Angel. *cons.301. Factum tale legitur num.3.*

34 † Restringe, quando conditio morandi cum filiis esset apposita intuitu filiorum: quia mortuis filiis, legatum non debetur. An-

35 gel. *cons.301. n.3.* † Extende; quia si legatum est semel præstandū, & est factum sub cōditione successiua, puta si steterit cum filiis, si educauerit filium testatoris. sufficit, quod sit cæpta impleri, & non stet per grauatum: nam si moritur filius, vel si moritur grauatus, qui semper impleuit onus, debetur legatum in totum. Io.

36 de Anania. *cons.75. ver. præterea plus dico.* † Restringe in legato annuo; quia debetur solum pro rata temporis, non pro omnibus

37 annis. Io. de Anania. *d. cons.75. ver. præterea plus dico.* † Declara hāc materiam, quando conditio habetur pro impleta: quia non stat per implere debentem: vel è cōuerso, dicas, si conditio ex defectu fortunæ, non ex defectu impossibilitatis non cogitatæ, non impletur, nihil debetur, si defectu impossibilitatis implere volentis habetur pro impleta; vnde refert, si testator legat vxori centum, si cōtingat eam nubere post mortem testatoris per totum mēsem Ianuarii nunc proxime futuri, ista conditio duplex est: primo si testatorem contingat mori: secundo si post mortem nubat, per totum mensem Ianuarii: prima pendet à fortuna, ideo si non moriatur testator ante mēsem Ianuarii, nihil debetur: secunda: si moritur, pendet à voluntate legatariæ, & si hæc sola esset haberetur pro impleta, si nō posset nubere, in casu isto Aduocati Florentini consuluerunt deberi legatum; quia non stetit per mulierē, quasi conditio habeatur pro impleta. Ant. de Butr. *cons.57. per totum.* consuluit contrarium; quia prima conditio pēdet à fortuna, si moriatur testator ante mensem Ianuarii: vnde si non moritur, non debetur legatum, &*n.3.* concludit, quod conditio casualis aut mixta extra casum libertatis non habetur pro impleta: secus si agatur de libertate, & dicit maxime hoc procedere; quia testator superuixit, & non facit aliam prouisionem,

38 vide supra legatum defecisse. † Extende, vt idem sit, quando facto, vel culpa alterius contrahentium, qui non debet implere, conditio non potest existere propter impossibilitatem cautatā, veluti si obligatus vendere intra mensem Titio, dummodo Titius aliud faciat, si ille obligatus vendere interim alteri personæ vendat, incurrit moram, licet Titius non impleuerit. Bald. *cons.*

112. *Præmisso quodam decreto, lib.3.* quod est subscriptū ab 11. Doct. idem Bald. *cons.113. Videtur, quod non possit, eod. lib.3.* Dec. *consil.70. col. pen.* Roma *cons.43 4. In tertio dubio.* vbi apostil. Bart. in sua *quæst.*

☞ *3. Perusinæ in princ. n.7. ver. septimo sic.* † Vide, *Conditio ex quibus purificetur, vel pro purificata habeatur. Conclus. proxima seq.* Vide, *Mora non contrahitur ab obligato sub conditione, si ante conditionem non impleri, &*

39 *quando secus. Concl 374.* † Extende idem legato vsusfructus relicto duobus coniunctis, re & verbis, donec steterint in seruitio Ecclesiæ; quia altero defuncto accrescit superstiti, licet defunctus nō stet in seruitio Ecclesiæ; quia est impossibile. Angel. *consil.153.*

40 *Rusticus quondam, circa fin. ver. nec obstat.* † Limita, quando conditio implenda non est necessaria ad actum, sed tamen pro necessaria fuit reputata, veluti si quis promittat vendere Castrum, si obtineat licentiam à Principe emptor intra mensem; quia si licentia non est necessaria, habetur pro impleta, & probatur non necessaria, si obligatus vendere alteri, vendiderit ante terminum sine licentia. Bald. *d. cons.112. n.3. ver. circa quartam, vsq; in fin. lib.3.* † Li- 41
mita; quia quantumcunq; cōditio debeat impleri in forma specifica: tamen quando deficit in modico, non annullatur actus. Roma. *in l.2. n.5. ff. ad Syllan.* † Extende; quia implementum con- 42
ditionis in vno non vitiat; quia vnus non est numerus, sed principium numeri. Roma. *d. l.2. n.5. ff. ad Syllan.* † Contrarium tenet 43
Cravet. *cons.406. n.7. & cons.644. n.5.* † Limita, quando conditio 44
respicit solum fauorem legatarii. Vide, *Fauore alicuius dispositum, conditio, & modus ille non nocent. Conclus.91.* † Limita, quando con- 45
stat de mente, & quando effectus est idem. Vide, *Conclus. proximam præced.594.* † Limita, quando effectus idem resultat; quia 46
non refert, quod impleatur conditio vere, vel ficte. Alex. *cons.2. Visis codicillis, n.16. & n.19. ver. præterea, lib.1.* Castr. *cons.136. Visis. col. 1. ver. ex quo igitur. lib.1.* † Declara omnes conclusiones, quæ vidē- 47
tur contrarię, quod conditio debeat impleri in forma specifica, procedit in voluntariis; secus est in necessariis conditionibus ad actum; quia sufficit effectus. Soci *in l. qui hæredi, n.8. & seq. ff. de cōd. & demonstr.* Vide, *Conditio debet impleri per veritatem, & non per fictionem. Conclus. proxima præced. quæ est 594.*

Conditio ex quibus purificetur, vel pro purificata habeatur. Concl. 596.

INSTITVTIO † conditionalis aduenīente conditione purificatur. Signorol. *cons.111. n.7.* † Amplia; quia donatio, vel alius 1
contractus, & dispositio conditionalis aduenīente conditione efficitur purus; quia dicitur purificatus, ac si ab ipso principio esset pura, vel purus, ita Dec. *cons.55. n.7. & cons.629. n.4.* Soci. Iun. *cons.69. n.4. lib.3.* Tiraquel. *de retract. lign. ag. §.1. glo.2. n.26.* tex. & ibi glos. *in l. necessario, ff. de peri. & commo. rei vend.* vbi glos. in *ver. in præteritum.* † Amplia: quia habetur pro impleta, vbicunq; deuenit 3
ad actum impossibilem sine culpa implere debētis. Cuma. *cons. 38. per totum*, maxime *in fin.* Vide, *Conditio debet impleri in totum in forma specifica. Conclus. quæ est proxima præcedens, n.27.* † Extende; 4
quia vbicunq; quis tenetur facere certo loco, & certo tempore, si fuit impeditus, & per eum non stetit impedimentum, habetur pro implemento. Bald. *cons.57. n.3. ver. in contrarium, lib.5.* vbi ponit multa similia. Vide *Impedimentum legitimum excusat impeditū. Conclus.29.* † Amplia; quia conditio habetur pro impleta in præ- 5
iudicium eius, per quem stetit, quod nō impleretur. Alex. *consil. 49. lib.2. inspectis, n.2. & in fin.* vbi plura congerit. Roma. *cons.434. col. pen. in fin. ver. quoad tertium.* vbi apostil. Castr. *cons.137. Visis, & cōsideratis, col.1. lib.1. & cons.93. n.3. in fin. ver. Vnde si stat per d. Cortesiam, lib.2.* Abb. *consil.3. Nitar. colum.12. ver. tredecima, lib.2.* vbi dicit esse regulam, quod si deficit per illum, cuius interest factū fieri, perinde est, ac si factum fuisset gestū. *Liure ciuili, ff. de cond. & demonstr. l.1. C. de instit. & substit. sub cond. facta.* † Declara; quia procedit am- 6
pliatio in cōditionibus mixtis, videlicet, quę dependent à facto eius, cui obligatio est acquirenda; & alterius, non autē quando est in potestate tertii tantum, vel fortunæ tantum. Castren. *d. consil.136. colum.2. ver. iis non obstantibus. lib. & n.2.* † Declara alio 7
modo; quia quando agitur de conditione implenda, & stat per eum, qui pōt implere, & non implet, seu non vult implere, quoad sui commodum habetur conditio non pro impleta, sed pro defecta, ita, vt ipse nō possit agere conditione defecta, sed quoad alium, cui debuit impleri, conditio bene habetur pro impleta, si vult, vt est tex. *in l. cum ab eo. ff. de contrahend. emptio.* quę ad hoc inducit Castillio. *consil.17. colum. fin. ver. nec tandem nocet.* † Exten- 8
de; quia si alicui tutori relinquitur vsusfructus, donec redderet rationem filio suo de tutela, illa verba, *reddita ratione*, vel *vsq; ad redditam rationem*, exponi debent, vsquequo debuit reddere rationem; quia si nunquam redderet, esset contra mentem legantis. Roma. *cons.312. Circa propositam colum.2. ver. quoad secundū.* vbi apostilla in *ver. debuerint*, ponit multa similia, quæ videas. † Extē- 9
de; quia etiam si stat per tutores, quo minus conditio impleatur per obligatum, habetur pro impleta *l.3. §. non solum. ff. de stat. liber.* Alexand. *consil.102. Visis in principio, lib.1.* † Extende; quia 10
conditio habetur pro impleta, etiam si momento steterit per eū cui impleri debet, ne impleatur. Salycet. *l.1. C. de instit. & substit. sub cond.* † Extende; quia habetur pro impleta, vel non imple- 11
ta in damnum eius, per quem stetit. Alexand. *d. consil.49. Inspectis, nume.2. ver. secundo quia, & in fin. lib.2.* † Contrarium, quod 12
non sufficiat impedimentum momento factum, vt conditio habeatur pro impleta; quia vltima mora attenditur, tenēt Petr. & Cyn. *d.l.1. C. de instit. & substit. sub cond. facti in 4. quæstio.* † Declarat 13
Alexand. *d. consil.102. n.1. ver. plus dico, lib.1.* vt prima sit verior; quia

exten-

extensio procedit, quando sumus in conditione, contrarium,
14 quando sumus in obligatione. † Restringe, vt non procedat in conditione, quæ resoluitur in modum : quia licet semel steterit per illum, cui modus debet impleri, non tamen liberatur à modo implendo: quia poterit hæres, per quem sterit, ne sibi modus impleretur, iterum petere implementum, qui debet impleri: & est ratio : quia pro modo implendo competit actio, non sic pro conditione. Alex. *d. consil. 102. Visis, n. 6. ver. secundo respondeo, lib.* 1. vbi apostilla in *ver. impleri*, quæ dicit idem in conditione,
15 quando legatum non est exequutum. † Declara totam istam materiam: quia conditio habetur pro impleta, quando stetit per eum, cui debet implementum fieri, dummodo hoc appareat. ℘ steterit per eũ, *in testamento la. 2. ff. de cond. & demõstr.* Alexand. *d.*
16 *consil. 102. n. 6. in fi. ver. præterea etiam.* † Restringe, quando stat per eum, qui implere debet ex casu contingente, vel ex causa legitima: nam legatum factum vxori, si steterit cum hærede, si non stat; quia non potest honeste, vel ex causa legitima non stat per eam, & habebit legatum. Silua. *consil. 28. n. 18.* allegat rex, *in l. si dis-*
17 *ceptetur. ff. vbi pupil. educ. deb.* † Restringe in donatione facta mulieri, vt nubat nepoti donantis : quia si nepos donantis moritur, & non stat per donatarium, conditio habetur pro impleta, clare Roma. *consil. 486. In casu, n. 2.* vbi apostilla in *ver. per eam.* dat plures
18 concord. † Idem esse in legato dicit idem Roma *d. consil. 486. n. 2. & 3. ver. ex quo enim*, vbi, quod à pari procedunt modus & conditio adiecti in vltimis voluntatibus, vel donatione, allegat *l. fi. C. de donat. quæ sub modo.*

Conditionem extitisse asserẽs probare debet. Concl.

℘ VIDE Mascard. *Conclus. 343. Conditio an in dubio præsumatur*, vbi ampliat, siue sit negatiua, siue affirmatiua in facto consistẽs, limitat in conditione fideicommissi, si decesserit sine filiis; quia si non probatur contrarium, præsumitur sine filiis, vbi pro vera-
℘ que, & hæc est magis communis. Vide plenius. *Probatio incumbit asserenti, & quãdo secus. Cõclus. 768.* vbi diuersa circa onus probãdi.

Conditio verificatur ante mortem, licet exequutio expectet mortem eius, qui debet sine filius mori. Concl. 597.

1 CONDITIO, † *si decesserit sine filiis*, non expectat actum post mortem, sed verificatur in ipso actu ante mortem, si certum incipit esse, quod infallibiliter morietur : quia tunc conditio est verificata, licet dies exequutionis protrahatur vsq; ad ipsã mor-
2 tem. Oldrad. *consil. 139. Ad habendum, n. 7. ver. quintum.* † Contrarium tenet Bald. *consil. 280. Factum sic se habet, lib. 1.* vbi tenet, quod si est substituta Ecclesia filio, si decesserit sine filiis, & ingrediatur religionẽ, & profiteatur, licet habeatur pro mortuo, & non possit habere filios: tamẽ pia causa nõ habebit bona: quia naturaliter non est mortuus, nili dicas, quod concordet: quia Bald.
3 loquitur solũ de exequutione. † Extende; quia licet bannitus ad mortem habeatur pro mortuo : tamen in conditionibus implẽdis habetur pro viuo; ideo fiscus non restituit fideicommissum durante vita banniti. Bald. *consil. 284. Præmissis verbis, n. 2. ver. licet ban-*
4 *nitus, lib. 1.* † Declara; quia dispositio conditionalis, quæ non expectat mortem perfectam, verificatur in actu moriendi prout sunt omnes cõditiones negatiuæ, prout *si. Capitoliũ non ascenderis*: quia est in potentia ascendendi vsque ad actum moriendi; quia verificatur, & purificatur ante mortem, cum primũ incipit mori: & idẽ si dicitur, *cum morieris sine liberis*, verificatur in actu moriendi ante mortem secutam. Ægid. Bellam *consil. 39. n. 18. ver. dico*
℘ *primo.* Vide, *Conditionum multæ species, & quæ. Conclus. 578.* Vide,
5 *Cautio Mutiana quid sit, & qualiter præstanda. Conclus. 177.* † Idem de cõditione, *si meus erit, cum moriar*: vel *si meus erit tempore mortis*, quæ non expectat mortem præteritam, sed actum moriendi Ægid. *d.*
6 *consil. 39. nu. 18.* † Idem, si dicatur, *si Titium sine filiis legitimis mori contigerit*, quia non expectat actum perfectum mortis, sed verificatur in ipso actu moriẽdi. Ægid Bellã. *d. consil. 39. n. 18. ver. dico pri-*
7 *mo.* † Et idem, *si est effectus Presbyter, & in sacris*; quia ab illo die incipit verificari conditio, quo non potest filios habere legitimos in futurum, licet exequutio post mortem differatur. Ægid. *d. cõ-*
8 *sil. 39. n. 18. ver. præterea dico.* † Dispositio succedendi ei, qui sine liberis decesserit, non habet locum in eo, qui decessit cum nepotibus ex filia; quia non dicitur decedere sine liberis, Alexand.
9 *consil. 9. Viso themate, in fin. lib. 2.* † Si vero verba conditionem inducentia perfectionẽ mortis designant, tunc necesse est, quod mors sit perfecta, proat si dicatur, *si Titius decesserit sine liberis*, vel *mortuus erit*, vel *fuerit sine liberis* : & idem, si dicatur, *si Titium mori contigerit*; quia tunc exspectandũ est tempus post mortem. Ægid.

Bellam. *d. consil. 39. n. 18. versi. secus tamen faceret.* vbi allegat plura.
† Differentia, & effectus est maximus; quia aliud est esse in fie- 10
ri, aliud esse factum, & ideo ea, quæ momento possunt nasci, effectum habent in actu fieri, licet postea exequutio differatur post factum, exemplificat in hypotheca adiecta obligationi cõditionali personali in actu moriẽdi; qa ipsa nascitur in actu moriendi ipsius obligantis, & potest exequi post mortem in bonis, etiam si decedat sine hærede : secus est, si hypotheca est adiecta obligationi personali post mortem; quia nihil ponit in esse viuente obligato, & post mortem, si non habet hæredem, extinguitur actio personalis, & hypotheca, Ægid. plene *d. consil. 39. n.* 11
18. *& seq.* vbi multa allegat. † Alius effectus; quia si instituitur quis in actu moriendi, qui viuit, transmittit ad suos, licet moriatur & ipse. † Conditio ista, *si sine filiis decesserit*, licet sit loquutio 12
pluralis, sine filiis: tamen impletur, si habet vnicum filium, vel filiam, quando decessit. Alexand. *consil. 109. Videtur prima fronte, in princip. lib. 2.* Vide, Substitutio facta, *si sine filiis, &c.* quando di- ☞
catur purificata. *Conclus. 847.*

Conditionem semel extitisse sufficit, & quando secus. Conclus. 598.

CONDITIO † semel existens non admittit mutationem. 1
Oldrad. *consil. 243. n. 2. ver. cum ergo verba.* quia sufficit eam semel extitisse, vel extare. *l. cũ vxori. C. quando dies leg. ced.* Vide Sub- ☞
stitutio facta, *si sine filiis*, expirat, si grauatus relinquat filium. *Cõcl. 848.* † Amplia; quia in omnibus conditionibus momenta- 2
neis sufficit, quod semel extiterint. *l. si quis hæredem, C. de institut. & substit.* Bald. *consil. 42. Præmittendum est, lib. 5. in princip.* Angel. *consil. 34. Constantinus, n. 5. ver. in contrarium.* vbi ponit plura exempla Io. de Anan *consil. 8. n. 3. & 4.* † Declara; quia in conditionibus respicientibus actum successiuum requiritur perseuerantia, & in 3
momentaneis sufficit, quod semel extiterint: si vero est dubium, an actus sit momentaneus, vel successiuus, recurrimus ad voluntatem testatoris, si de ea constat, alias recurrimus ad coniecturas, & præsumptiones iuris. Angel. *consil. 34. n. 4. vsq; in fin. ver. quid dicendum*, vbi dicit, quod legatum factum mulieri in casu viduitatis intelligitur, dummodo perseueret in viduitate, si est factum à filio matri, vel à marito vxori ; quia votum istorum est, quod sit vidua : si vero est factum à patre filiæ, vel coniunctæ, intelligitur, dummodo per momentũ sit vidua: quia votum patris est, vt nubat: si ab extraneo, in dubio pro legati validitate pronunciatur, quod consilium est subscriptum ab Angel & Philippo de Cursinis; & idem Angel. *consil. 159. Conradus Alberti colum. 4. circa med. ver. nec etiam obst. at.* vbi distinguit inter ea, quæ nullum iuris effectum requirunt, & sufficit, quod momento fuerint; aut requirunt iuris effectum, & etiam si effectus non durat facto implere debentis, non habet locum conditio: secus si non durat sine culpa vel facto eius, qui implere debet; quia sufficit momẽtanea existentia. † Et de legato facto filio, & seu vxori & post 4
mortem vxoris filiæ, seu filiabus, quæ tunc erunt viduæ, donec vixerint, vt debeatur, sufficit, quod momento viduæ fuerint tẽpore mortis vxoris, & licet postea nupserint, non aufertur legatum; prima coniectura est, quando pater legat filiæ, cuius votum est, vt procreationem habeat; secũda coniectura est propter dictionem, quæ tunc vidua erit, quæ extremitatem temporis demonstrat, tertia coniectura est; quia quoties qualitates determinant verbũ, per quod significatur ipse actus disponendi, sufficit illas qualitates semel adesse, *l. Mela, in princ. ff. de alim. & cibar. leg.* & idem, quando qualitas adiicitur verbo, per ℘ significatur tempus, in quo dispositio assumit effectum, *leg. 3. ff. de aut o, & arg. leg.* ita plene Castr. *consil. 84. Ex facto proponitur, per totũ, lib. 2.* quod est Antonii Andarelli, vbi in fine adducit doctrinã Bartol. *in l. ex facto, ff. de vulg. & pup.* quod testamentũ factum à rustico nõ corruit, licet efficiatur ciuis, & confirmat *consil. 185. eod. lib. 2. per totum.* † Ex- 5
tẽde, vt idem sit, si legatũ fiat filiæ, si nupserit; quia sufficit, quod semel nupta sit, nec perdit legatum si postea vidua fieret. Castr. *d. consil. 184. in princ. lib. 2.* † Extende, vt idẽ sit in legato, si vidua erit 6
tali tempore; quia sufficit quod sit vidua, vt habeat locum, licet postea nubat. Castrens. *d. cõsil. 185. Supradictus egregius, lib. 2. per totũ.*
† Et in omni dispositione hoc attenditur, an factum momenta- 7
neum sit, vel successiuũ durationem habẽs; quia primo casu sufficit fecisse licet factum nõ duret: secundo casu secus. Bart. plene *consil. 181. Præcipit arbiter, per totum, lib. 1.* & ibi apostilla dat concord. † Extende; quia si fiat inuestitura à Rege de Castro, do- 8
bi Castrum, vt illud habeas tu, & tui hæredes de tuo corpore descendẽtes, & si decedas sine hæredibus de tuo corpore descen-

dentibus, Castrum ad Regem reuertatur: si inuestitus decedat cum hærede ex suo corpore, licet hæres postea decedat sine hærede de suo corpore; quia tempus mortis respiciebat conditio, non reuertitur. Cyn. in *auth. sed & si quis in fin. C. de secund. nupt.* plures citat Alexand. *consil. 53. Ponderatis n. 3. & sequent. ver. circa secundum lib. 6.* †Contrarium tenet Salycet. *d. auth. sed & si quis. C. de secund. nupt.* quasi illa verba, *si decesseris sine hærede ex corpore tuo, ad me reuertatur*, respiciant omnes hæredes, & non sit momentanea.

10 †Declarat Alexand. *dicto consil. 53. lib. 6. quod duplicatur lib. 3. consil. 43 colum. fin. n. 10. & sequent. ver. præterea posito*, quod si conditio refertur ad tempus mortis, procedat extensio, quod semel sufficiat exitisse conditionem; si vero habet tractum successiuum, vel ex verbis, vel ex mente, secus; quia quando cunq; desierint hæredes, reuertitur ad concedentem, vbi ponit plura exempla ad

11 hoc. †Declarat Socin. Iun. *consil. 160. n. 72. & sequent. lib. 2.* aut inspiciendum est factum, aut effectus conditionis; primo casu sufficit exitisse semel, secundo casu non. †Declara; quia conditiones aliquæ respiciunt actum momentaneum, & sufficit, quod momento exiterint; aliquæ respiciunt actum successiuum, & requirunt perseuerantiam; aliquæ sunt dubiæ, quia ignoratur, an applicentur actui momentaneo, vel successiuo, & in istis omnibus qualiter sit iudicandum, Bald. *consil. 42. lib. 5.* Angel. *consil. 34. per totum*, Io. de Anania *consil. 8. Viso puncto, n. 3. & sequent.* Roma. *consil. 510. Quoad primum, n. 24. & sequent. & seq. in fin. ver. quoad tertiũ*,

13 vbi pro vtraq; allegat. †Declara; quia in legato annuo, & sic successiuo pro primo anno sufficit, quod momento durauerit conditio, veluti si vxori legat maritus singulo anno 200. si steterit cum filiabus testatoris certe si steterit per aliquot dies, & moritur vxor, debetur legatum pro primo anno: multo magis debetur, si est momẽtaneũ pro vna vice. Io. de Anania *d. consil. 8. n. 3. &* 4. & plenius *consil. 75. ver. præterea plus dico.* vbi, quod si legatum semel est præstandum, debetur totum, si non steterit per grauatum, vt quia moritur filius educandus, vel legatarius; si vero est legatum annuum, debetur pro primo anno, & pro rata temporis pro

14 aliis annis. †Amplia; quia vbicunq; constat de mente testatoris, vel disponentis, quod voluit conditionem momento durare, & sufficit, quod momento duraverit, & idem in casu contrario,

15 Ang. *consil. 159. Conradus Alberti, n. 3. col. 4. ver. nec etiã obstat.* † Amplia etiam in casu dubio, quãdo factum ponitur in conditione, vel casus, qui consumptus nullum sortitur effectum iuris, vt in mare proiicere reliquias, & sufficit, quod momento factum fu-

16 erit. Angel. *d. consil. 159. col. 4. ver. quando dubitatur.* † Extẽde; quia si facto implere debentis effectus non impeditur, neque desinit durare facto illius, tunc sufficit semel exitisse. Angel. *dicto consil.*

17 *159. n. 3 colum. 4 circa fin.* † Restringe, quando factum, vel casus positus in conditione, requirit effectum iuris, prout si in conditione est, *si testamentum fecerit, si consul fuerit, si matrimonium contraxerit, si monasterium intrauerit, si Titio decem dederit*, & similia; quia si factum non durat, vel effectus iuris non sequitur facto implere debentis, conditio non est impleta, nec sufficit momento fuisse, nisi duret. Angel. *d. consil. 159. colum. 4. ver. quandoq; in conditione.*

18 †Limita in cõditione; *si talis intrauerit monasterium*; quia si intrauit, & facto suo exiuit, nõ dicitur intrasse, neq; conditio impleta: secus si sine culpa sua, vel sine facto suo exiuisset; quia haberetur pro impleta. Ang. *d. consil. 159. n. 4.* vbi *n. 3. ver. quandoq; in condi-*

19 *tione* ponit multa similia exempla. † Limita in conditione; *si hæres fecerit testamentum*; quia licet fecerit, & momẽto duraverit; tamen nõ dicitur factum testamentum; quia intelligitur de testamento valido, & habẽte iuris effectum: & ideo si hæres fecit testamentum, & antequam moriatur, capitali pœna puniatur, ex quo efficitur intestabilis, conditio non dicitur purificata, sed debetur hæreditas ex fideicommisso in casu, in quo non fecerit testamentum. Angel. *d. consil. 159. Conradus Alberti, per totum*, vbi est

20 casus, & maxim. *n. 4.* † Limita idem, si alicui legetur cum onere de stando, & habitando in domo testatoris; quia intelligitur de continua habitatione. Corne. *consil. 7. Rudis, & incõposita, lib. 1.* vbi

21 late, & respondet ad contraria. † An legatum factum filiæ, vel sorori in casu viduitatis de stando cum filiis minoribus decem & octo annis, debeatur, quando filii efficiuntur maiores, vel sufficiat, quod à principio fuerint minores. Vide *in ver. Legatum quãdo censeatur factum ad fauorem legatarii, vel vti ministro. Conclus. 95. n.*

22 *7. & multis seqq.* † Limita in conditionibus successiuis, & perseuerantiam requirentibus: quia non sufficit, quod semel exiterint, prout si fiat legatum annuum vxori, si vidua permãserit, vel donec vidua permanserit, vel quoad vidua permanserit; quia legatum cõsequitur pro tempore, quo durat conditio, non vltra. Bald. *consil. 42. in fin. lib. 5. ver. vnde facio.* Angel. de Perusio *consil. 34. Constantinus. in princip.* vbi ponit plura exempla, quod non dicitur factum, quod non durat, vel non habet perseuerantiam. †Re- 23
stringe, vt non procedat, si legatum esset vnicum sub conditione, si vidua remaneret filia testatoris, vel si vidua permanserit, quia sufficit, quod fuerit vidua tempore legati sortietis effectũ. ita distinguit Bald. *consil. 42. per totum, lib. 5.* † Restringe, quando 24
constaret de mente testatoris, quod non curauit, quod duraret, sed sufficeret, quod momento fuerit. Angel. *d. consil. 159. colum. 4. circa med. ver. nec etiam obstat.* †Legatum factum mulieri nuptæ in 25
casu quo vidua remaneret. Angel *dicto consil. 34.* vbi plene, quod attenditur intentio legantis, si constat de ea, alias recurrimus ad præsumptionem iuris, & pulchre distinguit. † Quid in eo, qui 26
donauit bona sua omnia, puta Romæ, cum conditione, si amiserit bona, quæ habet in Sicilia, an possit reuerti ad partem bonorum donatorum: pone, quod bona Regni Siciliæ perdidit, sed partem recupauerit, viderur, quod conditio sit successiua; quia debeat priuatio durare; quia verba cum effectu sunt intelligenda, & quia verbum, *amittere*, importat sine spe recuperandi; quia ei ectus non dicitur, qui potest recuperare; & quia non est quis adeptus possessionem; quia eam retinere nõ potest. Roma. *consil. 510. n. 24.* sed tamen contrarium tenet *n. 27. & seq.* ex æquitate; eo quia bona recuperata sunt potius oneris, quam vtilitatis, & ideo non debent impedire, maxime inter consanguineos, donantem videlicet, & donatarium.

Conditio quando trahatur retro, vel non. Concl. 599.

CONDITIO † potestatiua non trahitur retro, si purificatur, 1
Anchar. *consil. 158. Ex narratis, n. 33.* †Et testator, qui in testa- 2
mento donauit bona sua sub conditione ipsi hæredi, si contingeret eum reuocare testamentum, postea donauit inter viuos Titio certa bona, mox testamentum reuocauit, data validitate donationis in testamento facta sub conditione, si reuocaret testamentum, conditio non trahitur retro in præiudicium secundi donatarii; quia potestatiua erat conditio reuocandi vel non testamentum; & quia extrema non possunt coniungi. Alexand. *consil. 25. Viso testamento, n. 4. in fin. 5. ver. præterea posito, lib. 3.* †Amplia; 3
quia in spiritualibus conditio, licet purificetur, non tamen trahitur retro; quia fictio non habet locum in spiritualibus. Anch. *d. consil. 158. n. 33.* †Extende; quia licet excommunicatus non pos- 4
sit impetrare rescriptum in alia causa, quam excommunicationis; tamen potest impetrare excommunicatus sub conditione, nisi infra tres; quia si impetrat ante conditionem, valet, licet post infra tres non faciat, & impleatur conditio quæ non trahitur retro; quia est in spiritualibus. Anchar. *d. consil. 158. in fin. nu. 33. & seq.* † Amplia; quia in legatis, & vltimis voluntatibus conditio 5
non trahitur retro, & ideo legatum conditionale non habet hypothecam ante conditionem aduenientem conditione, si bona ante fuerunt alienata, non intrat hypotheca à die conditionis; quia bona sunt extra patrimonium hæredis, nec trahitur retro. Castr. plene *consil. 446. Ad primum quæsitum, in princip. lib. 2.* Franc. Aret. *consil. 11. Procedendum, n. 2. ver. sed contra ista.* † Limita in con- 6
tractibus. Vide in conclus. proxima seq.

Conditionalis actus purificata conditione an valeat à principio, vel à tempore conditionis. Conclus. 600.

CONDITIO † potestatiua regulariter nõ trahitur retro, sed 1
habet locum, vt actus valeat à die impletæ conditionis, ex quo fuit in potestate implere debentis facere, quod actus valeret prius, Bartol. in *l. 1. & in l. qui balneũ. ff. qui potior. in pign.* †Declara, 2
quod est in potestate debitoris facere debitum, & tollere priorẽ obligationem conditionalem, alias secus. Dynus *consil. 4. per totũ.* †Restringe, quando conditio apponitur vsuris & interesse; quia 3
semper trahitur retro ad tempus obligationis. Neguf. in *5. parte n. 15. & seq.* q intellige semper quoad obligationẽ, vt dicit Alex. in apostilla ad Bart. in *d. l. qui balneũ. in ver. conditione. ff. qui potior. in pignor.* †Amplia in beneficialibus; quia non trahitur retro, quan- 4
do medio tempore alteri fuit prouisum, *c. si pro te, de rescr. in 6.* † Contrarium igitur ibi videtur, quando medio tempore non 5
esset ius quæsitum. †Declarat glos. quod ibi procedit; quia Papa 6
potest interim reuocare, vide ibi Gemin. plene; quia declarat. †Extende; quia gratiæ beneficiales, & rescripta imitantur naturam vltimæ voluntatis: ideo conditio etiã casualis purificata nõ 7
facit, vt gratia tractetur retro, Gabriel. *cons. 186. n. 13. & seq. lib. 1.* †Amplia in legatis; quia in legato conditionali obligatio habet 8
initium à die conditionis, non autem à die mortis testatoris; &

ideo

ideo hypotheca siue expressa, siue tacita oritur à die cõditionis purificatæ. Negus. *d. tract. de pignor. n. 19. & 20. ver. in secundo autem casu.* vbi dicit esse constitutam hypothecam sub conditione à principio in legatis, sed nõ retrotrahi, imo considerari à die pu-
9 rificatæ conditionis. † Amplia in dominii translatione; quia non potest esse penes duos, & attenditur tempus conditionis purificatæ, siue sit potestatiua, siue casualis. Alex. *consi. 228. Ponderatis, n. 4. ver. imo etiam in casibus, lib. 6.* vbi apostilla in *ver. dominiũ*, dat concord. Paris. *cons. 11. num. 31. lib. 1. las. in l. si filius in princip. ff. de*
10 *verb. oblig.* † Amplia in contractu matrimonii, vel sponsaliũ sub conditione, si Papa dispensauerit; quia si contrahentes erant prohibiti de iure contrahere propter consanguinitatem, licet Papa dispenset, non contrahitur retro, neq; valet matrimoniũ, vel sponsalia, nisi de nouo contrahantur. Areti. *consi. 142. n. 1. &* ☞ *seq. ver. sed est aduertendum.* Vide, *Sponsalia quando transeant in ma-*
11 *trimonium, vel non. Conclus. 406.* † Contrarium tenet per plura Boer. *decis. 263. n. 27.* vbi dat plura exempla contraria, & dicit de consuetudine seruari contrarium; quia si Papa dispensauerit, trahitur retro, & proles sit legitima, vbi, quod ista est dispensa-
12 tio fauorabilis, & pia, ideo trahitur retro. † Extende; quia ista est regula, quod quando inhabilis contrahit; sola superuenientia habilitatis non ratificat, neq; conualidat actum nullũ; sed opus
13 est nouo cõsensu. Areti *d. cons. 142. n. 2. ver. & contra illa dicta.* † Restringe, nisi essent inhabiles; quia minores: nam adueniente ætate bene ex priori consensu conualidatur. Aret. *d. consi. 142.* quia isto casu est permissum de iure minoribus contrahere sponsalia,
☞ quæ transeunt in matrimonium. Vide, *Habilitas superueniens quã-*
14 *do conualidet actum nullum, vel non. Conclus. 6.* † Restringe non procedere in electione; quia si fiat de persona inhabili sub conditione, si habilitetur, valet secuta habilitatione, & in hoc differt matrimonium spirituale à carnali. Aretin. *d. cons. 142. n. 1. & 2.* vbi,
15 quod est speciale in electione, ne Ecclesiæ diutius vacent. † Declara; quia si fiat institutio spurii, si legitimabitur per Principem, eo ipso quod legitimatur, valet institutio. Aret. *d. cons. 142. n. 3.*
16 † Idem est, si instituatur incapax, si fiat capax; quia superueniẽte capacitate valet institutio. Bart. *in l. in tempus, ff. de hared. instit.* quem refert, & sequitur apostilla ad Aretin. *d. cons. 142. n. 3. in ver.*
17 *sub conditione.* † Declara: quia quando inhabilitas exprimitur per se, vel per relationem in specie: tunc superuenientia habilitatis non releuat, nec facit valere actum nullum, sed requiritur nouus consensus: aut non exprimitur, sed verbis generalibus velatur; & tunc bene ratificat actum nullum, ita declarat Areti *d. cõs.*
18 *142. n. 3.* † Declara secundo; quia superuenientia habilitatis conualidat actum nullum collatum in euentum habilitatis, quando ille actus potuit sanari, & habilitas potuit superuenire aliter, quam ex facto Principis. Areti. *d. cons. 142. n. 3. ver. vel potest re-*
19 *stringi.* † Vide tamen tex. contrarium in *c. si eo tempore, de resc. in 6.* vbi impetrans gratiam ad curatum, si tempore gratiæ non habebat ætatem legitimam, licet tempore effectus gratiæ habeat ætatem legitimam, non valet gratia, sed forte; quia ibi odiosa est
20 gratia ad vacatura, vide glos. pen. ibi & Doct. † Limita; quia cõditio vere casualis, vel mixta in contractib is operatur, vt contractus censeatur valere, & habere robur à die contractus, non autẽ à die conditionis. Bart. *in d. l. qui balneum, ff. qui potior. in pignor.* Castrens. *consi. 446. in princip. lib. 2.* plene Franc. Areti. *consil. 11. Procedendum, n. 2. col. 2. ver. sed contra ista,* vbi, quod in contractibus cõditionalibus purificata conditione à principio valet, & trahitur
21 conditio retro. † Extende; quia purificata conditione contractus, & quelibet dispositio habetur pro pura, non pro conditio-
☞ nali. Vide supra, *Cõditio nihil ponit in esse. Conclus. 591. n. 74.* ita Dec.
22 *cons. 551. n. 7. & cons. 628. n. 4.* Socin. Iun. *cons. 69. n. 4. lib. 3.* † Et ideo si in nundinis non soluitur gabella de contractu pure ibi celebrato, non etiam ea soluitur de contractu conditionali; quia conditione purificata trahitur ad nundinas, & sic ad principiũ. Franc. Areti. *d. consil. 11. n. 2.* vbi dicit idem in casu conuerso. quod si debet solui gabella, soluetur etiã ex contractu conditionali ea
23 purificata. † Extende etiam quoad hypothecam tacitam, vel expressam; quia in contractibus cẽsetur orta à die contractus. Negus. *in tract. de pignor. in 5. parte, in 1. membro. n. 12. vers. ego autem in isto*
24 *casu.* † Vide omnino Aret. *d. cõs. 11. n. 3. ver. & ideo alia via,* vbi, quod licet trahatur retro quoad effectum contractus conditionalis: tamen tempus conditionis attendi debet, non tempus contractus circa vsum monetæ soluendæ; quia si bonitas intrinseca nõ mutatur, sed solum variatur valor extrinsecus, attenditur tem-
* pus solutionis si non est in mora debitor, & dicit *communem.
25 † Restringe in conditione potestatiua, quæ neque in contractu trahitur retro. Castrens *consil. 446. in princip. lib. 2.* Alexand. *cons.*

232. *Ponderatis, n. 7. ver. præterea, lib. 6.* † Restringe; quia etiam in 26
contractibus ratificatio non trahitur retro, quando media impediunt extrema coniungi, puta si Titius vendidit rem meam nomine meo me inscio, & ego vendidi alteri eandem rem, postea habeo notitiam de prima venditione nomine meo facta, & ratam habeo, non conualidatur prima in præiudicium secundæ. Castrens. *d. consil. 446. Ad primum, in principio, lib. 2.* Alexand. *cons. 228. n. 3. vers. quinimo, lib. 6.* Vide, *Ratificatio non trahitur retro* ☞ *multis casibus. Conclus. 2.* † Idem est, si ego emi pro persona nomi- 27
nanda, & nominatus tempore nominationis est capax acquisitionis; quia creatus est ciuis, sed tempore acquisitionis erat forensis; quia non trahitur retro propter impossibilitatem. Alexand. *consil. 232. n. 6. vers. nec obstat, lib. 6.* † Declara totam hanc ma- 28
teriam sex modis, seu casibus, in quibus actus factus tempore prohibito sub conditione extitura valet, si conditio non extabit, de quibus Zabar. *consil. 105. in princip.* quod est collegii Paduani, vbi ponit diuersa exempla, veluti lata sententia si fiat exequutio pendente termino ad appellandum, quæ fieri non potest; si tamen fiat, & condemnatus non appellet, valida manet. † Sic testamentum nullum, in quo filius est præteritus, conuali- 29
datur ex æquitate prætoris, si filius non vult vti iure suo, *l. filio, ff. de iniusto, irrito testam.* † Processus Iudicis à quo nullus conualidatur, si appellans renunciat appellationi, *cap. abeo, de appel. in 6.* 30
† Collatio facta in præiudicium habentis clausulam, *anteferri,* 31
nulla est eo vtẽte clausula, & valet, si clausula, & gratia non vult vti. Zabar *d. consil. 105. n. 4. & seq.* † Item in casu contrario declara 32
decem aliis casibus, quibus actus factus pendente conditione prohibitiua est nullus, etiam si conditio non veniat; quia tempore prohibito factus non conualidatur, licet prohibitio euanescat, de quibus plene Zabar *d. consil. 105. n. 6. vers. in contrarium, vsq; in fin.* vbi quod collatio facta secundo expectanti infra mensem, primi expectantis est nulla, & non validatur, licet primus expectans non vtatur gratia sua, vbi plurima exempla adducit. † Excommunicatio lata pendente appellatione est nulla, nec 33
conualidatur, licet deseratur appellatio. Zabarell *d. consil. 105. n.* 7. † Appellationis Iudex non cognoscit, nisi sibi constet de ap- 34
pellatione, alias processus est nullus, etiam si postea constaret, plura exempla Zabarel. *d. consil. 105. n. 8. & seq. vers. quinto sic.* † Vi- 35
de, *Actus nullus quando reddatur, si deueniat ad casum, à quo incipere non* ☞ *potest, & è contra. Conclusio. 144.* † Declara totam istam materiam; 36
quia si actus fiat tempore incongruo tali incongruitate, quæ resistat, & annullet actum, vel ab inhabili tali inhabilitate, quæ reddat actum nullum; quia lex resistit, & annullat, & non conualidatur actus, ita Zabarel. *d. consil. 105. n. 6. vers. primo sic.* † Declara secundo; quia multi sunt actus facti tempore, quo si alius 37
faceret, cui competit, non valeret primus actus, & tamen substinetur, & conualidatur, si is, cui competit ius, non faciat, vel nõ vtatur iure suo: tamen non concludit argumentum in aliis actibus, vt idem sit dicendum. Zabarel. *d. consil. 105. n. 18. vers. ad quartam.* † Amplia; quia defectus conditionis, seu euentus conditio- 38
nis semper habet oculos retro, vt dispositio attendatur. Signotol. *consil. 227. n. 5.* sequitur Dec. *in l. pecuniam, ff. si cert. per. n. 4.*

Conditio ex quibus dicatur à d. sponente reuocata. Conclus. 601.

CONDITIO † apposita in testamento dicitur reuocata, si 1
constat de mente testatoris. † Limita; quia si testator substi- 2
tuit in testamento duabus filiabus suis in re certa institutis pupilliariter piam causam, licet vna ex filiabus defuncta viuente testatore, testator reuocauerit conditionem, & substitutionem in defuncta per codicillos, non tamen censetur reuocasse quoad aliam, de qua mentionem non fecit. Bald *consil. 393. Quidam Laurentius, lib. 3.*

Condictio ob causam, vel sine causa, quando competat, & in quo huiusmodi causæ differant. Conclus. 602.

CONDICTIO † ob causam datur, quando aliquid fuit datũ 1
ob causam de futuro, quæ secuta non est. *l. 1. ff. de cond. sine causa, in princip.* Castrens. *consil. 372. Viso puncto, in principio, lib. 2.* † Condictio vero sine causa competit, quando aliquid datum 2
est ex causa de præterito, quæ non durauit, *l. si illo, ff. de cond. sine causa.* Castr. *d. cons. 372. in princ. lib. 2.* † Restringe; qa hæc cõdictio 3
sine causa competit, quãdo aliquid fuit datum ex causa de præterito, sed nõ quando aliquid est remissum; quia bene põt competere cõdictio ob causã, sed nõ cõdictio sine causa, *l. si quis acce-*

4 *pro tulerit, ff. de cond. ob caus.* Castr. *d. consil.* 372. *in princ. lib.* 2. †. Declara restrictionem; quia vbi facta fuit liberatio ipso iure ab obligatione personali; tunc agitur, & competit actio condictionis ob causam: sed si liberatio non fuit facta ipso iure, sed dumtaxat ope exceptionis, puta, quia non tulit accepto, sed fecit pactum de non petendo; tunc agitur primæua actione, & si excipiatur de pacto, & liberatione, replicatur, quod non durauit causa; & idem; quãdo liberatio est occasione obligationis realis, ita pulchre Castr. *d. consil.* 372. *in princ. lib.* 2. *ver respondetur.*

Conditio melior cuius sit in pari causa. Concluſ. 603.

1 ACcvsato † fauendum est in pari causa probationum factarum. Oldrad. *cons.* 145. *in fin.* Vide, *Fauendum probationi accusati. Concluſ.* 86. † Reo in pari causa probationum fauendum est; quia melior est eius conditio. Oldrad. *consil.* 274. *n.* 2. *ver. si vero testes.* † Vide, *Fauendum reo, & quando. Concluſ.* 85. Reo & possessori est in pari causa culpæ, & moræ fauendum; quia melior est eius conditio, quam actoris. *l. si seruum, §. sequitur, ff. de verb. obligat.* Vide, *Aequalitas in iudiciis est seruanda. Concluſ.* 304. †

4 Extende inter hæredem & alimentandum in domo; quia si culpa sit communis, melior est conditio hæredis rei. Alexand. *consil.* 100. *col.* 4. *ver.*

5 *præterea, lib.* 1. †Extende in pari causa delicti; quia reus est melioris conditionis; ideo si duo sunt vsurarii, qui exceptione pelleterentur agentes; tamen si inuicem agant, vsurarius reus excipit contra actorem, non è contra. Bald. *cons.* 312. *In causa Baptistæ, lib.* 5.

6 *in princ.* †Extende: quia periurus, contraueniens, excommunicatus, & quilibet alius, qui repellitur ab agendo; non tamen repellitur ab excipiendo; ideo si tam actor, quam reus sunt periuri, excommunicati, vel non obseruantes, repellitur actor, non autem reus excipiens, etiam si contra eum replicaretur de eodem delicto; quia in pari causa melior est conditio rei, & excipien-

7 tis. Anchar. *consil.* 382. *Retento ordine, n.* 14. *& seq.* †Possessoris in pari causa bonæ fidei melior est conditio. Bald. *cons.* 489. *Proponitur, quod quidam, in fi. lib.* 1. Vide, *Possessionis commoda multa. Concl.* 427.

8 Et quod † in pari causa semper melior sit conditio possidentis,

9 Alexand. *cons.* 228. *Ponderatu in princ. lib.* 6. † Extende in pluribus coniunctis, qui licet pro coniuncto possint agere; tamen secus est inter se; quia melior est conditio possidentis. Alexand. *cons.*

10 26. *Circa primum, in fi. lib.* 1. † Amplia; quia melior est conditio præoccupantis inter plures procuratores datos in solidum, *cap. si duo, de procur. in* 6. vbi Franch. & alii. Vide, *Praeueniens, & diligentior multa commoda consequitur. Concluſ.* 645. Vide, *Diligentia quando pro-*

11 *fit, & quando non. Concluſ.* 448. †Extende, vt idem sit inter Iures habentes iurisdictionem ordinariam in solidum; quia est locus præoccupationi, & melior est conditio præoccupantis. Castr.

12 *consil.* 81. *In causa, quæ vertitur, col.* 2. *ver. nam iurisdictio, lib.* 2. †Extende in occupandis bonis vacantibus; quia melior est conditio

13 præoccupantis. Castr. *consil.* 4. *col.* 1. *in fi. & col.* 2. *in princ. lib.* 2. † Agentis conditio in pari causa turpitudinis melior est, *l. aiunculo, ff. de cõd. ob turp. caus.* nisi ob turpem causam ei restituatur. Oldrad.

14 *cons.* 208. *in fin.* † Contrarium; quia in pari causa turpitudinis melior est conditio possidentis, & rei. Feder. de Sen. *consil.* 240. *ver.*

15 *item in pari causa.* †Prohibentis melior est conditio in pari causa; vnde si aliquid est agendum, quod respiciat singulos, qui non vult facere id, ad quod non obligatur, præfertur volentibus, & standum est prohibitioni. Calder. *consi.* 332. *in fin.* alias 3. *de testam.*

16 vbi dicit vnum verbum. Vide, *Prohibentis melior est conditio in pari causa. & quando. Concluſ.* 893. † Restringe, vt non procedat post

17 factum. Bald. in *l. Sabinus, ff. comm. diuid.* †Amplia; quia melior cõditio est tractantis de damno, quam de lucro in pari causa. Vi-

18 de, *Damnum vt euitetur magis fauendum. Concluſ.* 14. † Limita; quia vbi contractus est nullus fauore publicæ vtilitatis, in pari causa melior est conditio actoris; quia non fit compensatio hoc casu.

19 Bald. *consil.* 227. *Quod non posit, lib.* 4. †Extende, vt quando delicta respiciunt nullitatem, possit allegari communis culpa per modum nullitatis; secus fingeretur ad pœnam; quia is, qui incurrit pœnam, vel est in communi culpa inducente pœnam, nõ agit contra alium. Bald *consi.* 227. *n.* 3. *ver. præterea quando, lib.* 4. Vide, *Dolus & culpa communis quæ attendi debeat. Concluſ.* 578. Vide etiam, *Dolus & culpa non debet patrocinari doloso. Concluſ.* 581.

Conductor an possideat, & quam possessionem habeat. Concluſ. 604.

1 CONDVCTOR † non dicitur possidere; quia Dominus per locationem non perdit possessionem ciuilem, neq; naturalem, neq; dominium; quia conductor solum detentationẽ asininam habere dicitur. Angel. *consil.* 2. *Certum est, n.* 7. *ver. & ostendo, & consi.* 12. *Nos Angelus, col. fi. ver. secundo quia.* & quod conductor non possideat nomine suo. Fran. Areti. *consil.* 63. *in princip.* Io. de Imo. *consil.* 68. *n.* 7. *ver. videndum est ergo. l. si id quod, §. & per colonos. l. qui vniuersas §. quod per colonum, ff. de acquir. poss.* & quod detineat, non possideat, est tex. in *l.* 1. vbi glo. *C. commun. de vsucap.* vbi Doct. quod Dominus per colonum possidet ciuiliter, & naturaliter; quia colonus est instrumentum Domini. Bald. *consi.* 131. *Casus talis est, col.* 2. *vol* 1 Areti. *consil.* 63. *In præsenti consultatione, in princ.* Deci. *cons.* 302. *Et pro tenui, colum.* 5. *in fi.* Bartol. in *l. officium ff. de rei vend.* vbi glo. in *ver. non possident*, dicit, quod non possident, sed sunt in possessione; & differentia est; quia qui possidet, suo nomine possidet, qui in possessione est, nomine alieno, & sic custos est, *l.* 3. *§. fi. ff. de acq. poss.* Alex. *cons.* 121. *Visis, in princ. lib.* 5. † Amplia, vt proce-2 dat tam in conductore colono, quam in inquilino. Angel. de Perusio *d. consi.* 12. *col fi. l. communi diuidundo, §. neq; colonus, ff. communi diuid.* Alex. *cons.* 112. *Viso quodam, n.* 9. *ver. nam locator, lib.* 6. † Am-3 plia in tantum conductorem non possidere, vt non possit vnquã dici bonæ fidei possessor, vt lucretur fructus Aret. in *d. consi.* 63. *In præsenti consultatione, in princ.* † Amplia; quia conductor nũmis non potest accusare, donec fructus sunt in fundo non separati; secus postquam sunt separati; quia tunc efficitur Dominus, sicut vsufructuarius. Vide, *Colonus non suo, sed nomine Domini possidet. Concluſ.* 62. Vide, *Damnum accusans debet probare se dominum, &* 4 *quis accusare possit. Concluſ.* 12. Vide, *Cõductor habet solam personalem,* 5 *& quando habeat ius in re. Concluſ.* 605. Vide, *Conductor non agit ad consequutionem fructuum rei locatæ. Concluſ.* 611. † Amplia; quia conductor simplex domus non dicitur habere aliquod ius in domo vel re conducta, sed solum habet nudam detentionem, & custodiam. Bartol. in *l.* 1. *in princ col fi. in fi. ff. de acq. poss. ff.* Alexand. *cons.* 83. *Visa facti colum.* 3. *ver. si ergo, lib.* 2. Bartol. in *l.* 1. *§. quod autem, ff. de superfic.* Angel & alii in *l. si filio, § si ff. solut. matrim.* † Et huiusmodi 6 detentionem non dicitur habere pro se, vel nomine suo, sed nomine locatoris, penes quem est dominium, & omnis possessio ciuilis, & naturalis, & omne ius rei locatæ simpliciter, *l.* 1. & ibi Castr. & * Doct. *C. communia de vsucap.* iunctis iis, quæ Alexand. * *consil.* 200. *Viso & discusso, col. fi. lib.* 2. per *l certe, § si is ff. de precar. & l. si quis certe, ff. de acquir. possess & l. non solet. ff. locati.* Bald. Salycet. & alii in *l. si de fundo. C. locati.* † Amplia in tantum conductorem non 7 habere dominium, neq; possessionem, vt imo sequatur mirabile, quod emptor, cui per constitutum fuit tradita possessio, & dominium, si postea conducat rem emptam à venditore, puta per quinquennium, donec soluat pretium, quæ locatio valida est, ille desinit possidere, & habere dominium; quia constitutũ censetur suspensum conuentione partium durante locatione. Alex. pulchre *consil* 121. *Visis, in princ n.* 1 *& seq lib* 5. vbi apostilla in *ver. dominium.* dat concord. † Limita in conductore ad longum 8 tempus, vel in perpetuum; quia possidet naturaliter, & sibi, non domino. Alexand. *consil.* 1. *n.* 6. *lib.* 4. vbi plena apostilla in *ver. naturalis.* * Doct. in *l. si quis ante, ff. de acquir. possess l. non solum. in fi. ff. de* * *vsucap.* †Extende in emphyteusi; quia in ea transit vtile dominiũ, 9 & possessio, & in feudo, *l ne cui. C. locat.* vbi Doct. Roma. *consi.* 22. *Propositæ mihi consultationis, col penul.* † Declara nisi esset dictum, 10 quando inuestitura esset itulo meræ, puræ, & simplicis locationis ad modicum tempus; quia illa verba importarẽt locationẽ, & non transiret possessio, neq; dominium vtile, sed simplex detentio asinina. Imola *consil.* 68. *per totum.* maxime *n.* 7. *& seq.* †Ex- 11 tende in iis, qui habent intraturam; quia ius intraturæ vtili dominio comparatur. Soc. *consil.* 187. *Circa præsentem. col. fi. lib.* 2. Fulgos. *cons.* 240. *Pro euidentia, in princ.*

Conductor habet solam actionem personalem, & quando habeat ius in re, & quando primus præferatur secundo, vel non Concluſ. 605.

EX † contractu locationis ad modicum tempus, videlicet à 1 decẽ annis infra, competit conductori sola obligatio personalis, quæ non transit contra singularem successorem. Alexand. *consi.* 122. *Viso processu, in princ lib* 5. vbi dicit *communem. † Et id- * eo conductor etiam posterior, qui prius habuit possessionem 2 rei locatæ, præfertur; quia primus cõductor habet sõlam actionem personalem, quam non potest exercere contra singularem successorem. Alexand. *d. consil.* 122. *in princip lib.* 5. vbi *numer.* 2. allegat *l. quoties, C. de rei vendic.* Vide, *Vendens rem duobus, præfertur venditor, cui res est prius tradita, & quando secus. Concluſ.* 64. † Declara; 3 quia si ambo conductores possiderent, & non posset sciri, quis

primo

primo possessionem habuisset, ille, qui primo loco habuit locationem, præsumeretur primo possessionem habuisse. Alex. *cons. 92. Viso, & opportune, nu. 12. ver. quinimo. lib. 5.* & iterum *cons. 109. Viso processu. n. 6. eod. lib. 5.* & licet apostilla notet in dictis locis Alex. de contrarietate, decipitur; quia non sunt contraria, sed diuersa, quod qui habet primo possessionem, præferatur; sed si nõ constat, quis primo habuerit, presumatur pro primo conducto-
4 re. † Restringe in conductore ad longum tempus, & sic ad decennium; quia acquirit vtile dominium, & habet ius in re, & ideo non habet locum in eo *d. l. quoties, C. de rei vend.* Alex. *d. cons. 122.*
5 *in prin. lib. 5.* † Restringe in conductore habente rem conductam hypothecatam; quia dicitur habere ius in re, & potest illam retinere etiam aduersus emptorem. Alex. *d. cons. 122. Viso processu, in fi. ver. præterea prædicti Rurales, lib. 5.* vbi, quod vltimus conductor habens rem hypothecatam illam retinet aduersus primum cõductorem, etiam habentem priorem hypothecam, quando nõ egit hypothecaria pro interesse, & damnis; quia tunc bene ob-
6 tineret. † Declara; quia locator præcise tenetur ad obseruantiã locationis, ita vt vendendo rem locatam conductor nullo modo possit expelli, quando concurrit, vel hypotheca cum iuramento, vel locatio est ad longum tempus, & cum iuramento de conseruando conductore, vel obseruanda locatione; quia non potest expelli etiam soluto interesse, ita Negus *de pignor. in 2. par-*
7 *te, 1. membro, n. 5. & seq.* maxime *n. 9.* † Amplia; quia is, qui habuit locationem rei pro modico tempore, non habet remedium agendi ad fructus ex re locata perceptos per tertium; quia antequam eos perceperit, non fecit suos, ex quo non habet ius reale in bonis, neq; personalem actionem habet cum illo tertio, cum quo non habet aliquem contractum, vel obligationem. Alex.
☞ *cons. 184. In causa & lite, n. 6. ver. insuper non potest obtinere, lib. 6.* Vide, *Conductor an agat ad consequutionem fructuum rei locatæ. Concluſ. 611.*
8 † Extende; quia non habet aliquod interdictum possessorium, vt ipsos fructus rei locatæ petere possit Alex. *d. cons. 184. n. 6. lib. 6.*
9 † Restringe; quia bene conductor habet actionem furti contra eum qui subripuit fructus rei locatæ, *l. si apes, ff. de furt.* Alex. *d. cons.*
10 *184. n. 7. ver. & licet conductori, lib. 6.* † Declara restrictionem; quia non habet conductor actionem furti cõtra eum, qui habet dominium in parte in re locata, si fructus percepit; quia in eo cessat actio, & suspicio furti Alex *d. cons. 184. n. 7. lib. 6.* † Restringe,
11 nisi conductor haberet conductionem per instrumentum cum hypotheca bonorum; quia tunc potest ratione hypothecæ agere contra tertium, iuxta not. in *d. l. quoties, C. de rei vend.* vbi Ias.

Conductor ad quæ teneatur locatori, vel non. Concl. 606.

1 CONDVCTOR † tenetur de dolo, lata culpa, & de leui versus locatorem pro re conducta. *l. in iudicio. C. locati.* Vide, *Do-*
☞ 2 *lo, lata, leuis, & leuissima culpa, quando obligent. Concluſ. 577.* † Et est generale nedum in conductore, sed in omni iudicio bonæ fidei, quod quis tenetur de culpa, *l. si certo, § nunc videndum, ver sed vbi, ff. commod. l. in rebus, eod. tit. l. cũ venderet. § fin. cum l. seq ff. de pign actio.*
3 † Et procedit etiam in colono partiario, & quocunque conductore, *l. videamus, § si hoc, & l. si merces. §. conductor,* vbi Bart. & alij *ff. loc.* glo. in *l. ædem. per illum tex. C. eod.* Alex *cons. 129. Puto de iure, lib. 2.* late Bart. in *l. si seruum, in princ. & in l. fideiussor. in fin. ff. de verb. oblig.*
4 † Et conductor dicitur in dolo, vel latem in culpa, si non vtitur ea diligentia, quam adhiberet in rebus propriis; ideo si non custodiuit massaritias, quę erant in domo conducta, tenetur, *l. quod*
5 *Nerua. ff. depos.* Corn. *cons. 243. Circa primum, nu. 13. lib. 3.* † Restringe, quia non tenetur de leuissima culpa, neque de casu fortuito, vt
6 *d. l. in iudicio. C. locati.* † Et ideo non tenetur de incendio casuato in domo conducta; quia incendium est casus fortuitus, *l. contra-*
7 *ctus, in fi. ff. de reg. iur.* not. in *l. incendium. C. si cert. pet.* † Item neque
☞ tenetur de casu fortuito. Vide, *Conductor non tenetur de casu fortui-*
8 *to. Concl. 607.* † Intellige tamen, nisi mora, vel culpa ad id ordinata præcesserit, vel conductor specialiter in se susceperit casum fortuitum. Salyc. in *d. l. in iudicio. C. locati.* Cagnol. post Dec. in *d.*
9 *l. contractus. n. 85. cum seq. ff. de reg. iur.* † Declara; quia licet plerunque incendia culpa inhabitantium fiant, *l. 3. §. 1. ff. de offic. præf. vigil.* tamen in dubio præsumitur ex culpa leuissima contigisse, nisi contrarium probetur, glo. in *§. præterea, Instit. quibus mod. re cõ-*
* *trah. oblig.* quæ est * communiter recepta, & ab ea in iudicando non est recedendum, vt per Ias *cons. 116. In causa mota, lib. 1.* & ideo conductor condemnari non potest, nisi probetur culpa certæ, & determinatæ personæ contigisse, vt ibi per eum. Gozad.
☞ *cons. 63.* Roland. à Valle *cons. 95. lib. 2.* Vide plenius in *ver. Incendiũ domus culpa inhabitantium præsumitur, & quando secus. Concluſ. 61.*

† Amplia; quia tenetur colonus, & conductor finita locatione 10
intimare domino, quod non intendit continuare, vel si absens est, tenetur notificare coniunctis, seu conuicinis, & amicis. Bald. in *l. 1. §. fi. ff. de eo, qui pro tut.* refert & sequitur Ias. in *l. si ex legati causa, nu. 14. ver. septimo signanter limita. ff. de verb. oblig.* & ideo præsumptio semper est contra conductorem, qui rem non restituit finita locatione, quod ille continuauerit, licet neget, maxime non facta denunciatione, vel quando etiam non disgumbrauit, *l. si*
vno, §. item quia, ff. locat. † Extende; quia procedit multo magis in 11
eo, qui consors partis conducebat aliam partem. Vide, *Locatio*
☞ *renouata quando dicatur eadem, vel diuersa. Conc. 426.* † Extende, vt 12
procedat nedũ in locatione ad certũ tempus, sed multo magis, si ad incertum tempus, *l. Iulianus, § qui vinum. ff. loc. l. si merces, § qui*
impleto. ff. eod. † Amplia; quia tenetur restituere rem locatam finita locatione, & qualiter compellatur, Vide, *Conductor non resti-* 13
☞ *tuens rem locatam qualiter compellatur. Concl. 619.* † Amplia; quia te- 14
netur ad multa alia, de quibus in *ver. conductor, & in ver. locator.* per discursum. Vide, *Conductor qualiter teneatur ad onera pro re con-*
☞ *ducta. Concl. 617.* † Limita; quia conductor equi ad vecturam nõ 15
tenetur de interitu bestię, & de casu fortuito mortis, & vitio naturali. Bald *cons. 22. Vanuccius, lib. 3.* † Extende; quia locator dicẽs 16
culpa conductoris fuisse, debet probare. Soc *cons. 149. In causa Ambrosii. n. 2. lib. 1.* & culpam debet probare certam, & specificã. Bart. *cons. 193. Commune Lucignani, in 3. dubio.* Alex *in addit ad Bart. in l. si vt certo, §. nunc videndum. ff. comod. & cons. 100. & cons. 136. lib. 1.* Crau. *cons. 151. n. 1.* † Declara; quia, vt cõductor obtineat absolutionem, debet ipse ꝓbare identitatẽ equi mortui, vt sit idem 17
equus sibi accommodatus, vel locatus, per signa, & colorẽ, alias succumberet. Io. And. in *c. auditis de præscr.* Ias. in *l. 1. in fin. C. de bon. poss. secundũ tabul.* vbi dicit notandum ꝓ instructione Aduocatorũ iuuenũ. Alex. *cons. 118. In causa & lite, col. fin. & cons.* 119. *lib. 1. & cons.*
20. col. pen. lib. 6. & cons. 217. col. 2. lib. 7. Ias. in *l. eum qui, § in popularibus, n. 16. de iureiur.* Crau *cons. 1122. n. 3.* Alex. de Neuo *cons. 78. n. 13.*
† Extende; quia si culpa aliqua adscribetur conductori, vt se 18
excuset, debet probare diligentiã in curare faciendo equum, & dolores seu morbum à peritis; qui tunc culpa caret, qui fecit, ꝙ potuit, *l. vtique, §. culpa. ff. de rei vend. l. quemadmodum, §. si nauis. ff. ad l. Aquil.* Rom *cons. 395. Vt res clarior, col. 2.* Aymo. *cons. 233. col. pen. prope fi.* † Extende, quia sufficit probare casum mortis: quia præsumi- 19
tur naturalis, & diuino iudicio prouenire, gl in *§. 1. ver. commutatio, Instit. de c. dimin.* q̃ ro singulari allegat Ang. in *l. interdum. ff. de ind.* & ob id mors appellatur casus fortuitus. Corn. *cons. 136. Quãuis in hoc, n. 2. lib. 1.* Cast. *cons. 136. Visis, & consideratis omnibus, n. 2. lib.*
1. & ideo casus fortuiti in nullo bonæ fidei iudicio præstantur, *l.*
quæ fortuitis. C. de pign. actio. † Extende, etiam si primus conductor 20
amico accommodasset ꝓ vna die, quia licet teneatur, quando culpa præcessit. Bart. in *d. l. si vt certo, § nunc videndum. ff commod.* tamen illud est verũ, quando culpa est ad casum ordinata, alias secus. Crau. *cons. 247. col si.* & quando culpa principaliter respicit illum casum, vel quando culpa fuit causa proxima ipsius casus; secus si remota. Crau. *d. cons. 247. ver. secundo respondeo, & ver. tertio*
respondeo. † Extende, quia conductor equi ꝓ certo loco, si fuit à 21
latronibus derobatus, & ablatus equus, non tenetur ad extimationem, *l. si quis fundũ. §. Imperator ff. locati* vbi, quod locator tenetur ad casus fortuitos, & facit tex in *l. si fundus §. si cum l. seq. ff. locati.* † Extende quia imo locator tenetur restituere vecturas anti- 22
cipatas ꝓ futuro tempore, *l. qui operas ff. locati*, ita alias fuit cõsultũ ꝓ Bonaccursum de Prato, vt est inter consilia Bart incip. *Titius, quod est.* † In tantum, ꝙ neq; conductor tenetur probare; ꝙ sine 23
sui culpa fuerit ablatus; quia locator allegãs culpã debet, ꝓbare, ꝙ est verum, quando conductor ꝓ rectũ & consuetum iter profectus fuit, alias non, Fel. in *c. postulasti. de foro compet.* Doct *in proœ.*
Instit. ver. per rectos tramites. vide supra in prima extensione. † Re- 24
stringe in conductore equi vsque ad Florentiam, qui iuit Romam; quia dato, quod potuerit facere sine incursu criminis furti, cum simus in quo solito locari. Bart in *l. item quæritur, § fin. in*
vlt. col ff. loc. quia censetur tacite reconducere, & cogitasse dominum permissurum; attamen tolli non potest, quin fuerit in culpa, hoc credendo, iuxta tex. & ibi Alber. in *l. qui rem sibi ff. de furt.* & in contractu locationis quis tenetur de culpa *d. l. si vt certo, §.*
nunc videndum, ver. sed vbi. ff. commod. propterea debet conductor condemnari ad illum restituendum, & eo non extante ad illius valorem soluendum; quia conductor tenetur finita locatione rem locatam restituere, & nõ restituens tenetur etiam ad interesse, & ad quanti fuerit iuratum in litem, *l. videamus, § qui vinum,*
☞ *& l. si cui, § qui seruum ff. locat.* ideo etiam renetur ad vecturas. Vide. *Conductor non potest abuti re conducta. Concl. 623.*

Conductor non tenetur de casu fortuito, & quando. Concluſ 607.

1 CONDVCTOR † non tenetur de casu fortuito eueniente in re conducta, sed spectat ad locatorem; ideo conducēs domum extra mœnia Florentiæ, quæ tempore obsidionis de anno 1529. fuit destructa, tenetur locator restituere anticipatas pensiones receptas, quia periculum est locatoris, *l. si fundus. §. si. cum l.* 2 *seq. ff. locati.* Bart. in *l. si vero. §. item cū quid. am. ff. locati.* † Amplia; quia in tantum casus fortuitus excusat conductorem, vt si tenebatur facere reparationes, quas non fecit, si impetu fluminis res conducta fuit deuastata, & reparationes non potuissent impedire casum fortuitum, liberatur à mora, & negligentia reparandi, *l. si vt certo. §. interdū. ff. commod.* vbi Bart. & Doct. tradit Alex. *cons.* 74.
3 *n.* 7. *lib.* 6. † Extende; quia in tantum liberatur cōductor, vt neq; deinceps teneatur, nisi sit in dolo, vel lata culpa, quæ dolo æquiparetur, *l. si mora. ff. solut. matr. l. si decem,* & ibi Bart. *in fi.* & Castr.
4 *ff. de solutio.* † Amplia; quia conducens animal ad certū tempus, vel etiam si esset animal accommodatum, quod decedat post restitutionem factam domino, non tenetur vel commodatarius de interitu, sed incumbit onus domino probandi dolum, vel culpam, aut deteriorationem eius, qui accepit in accommodatum. arg. *l. ei qui dicit. ff. de probatio.* & in terminis Alex. *cons.* 187. *lib.*
☞ 7. Vide, *Morbosum animal qualiter probetur. Concl.* 385. † Et dominus
5 volēs obtinere debet probare, q̄ conductor, vel cōmodatarius animal male tractauerit fuste, vel baculo percutiendo in capite, vt per Feli. *in c. significasti de homicid. il secondo, col.* 4. *ver. & per istum tex. infero.* Bonac. *in tract. de equo, q.* 3. vel q̄ posuerit super eo valisiam, ita quod passum sit, & effectum deterius. Cagnol. *in l. contractus, n.* 64. *ff. de reg. iur.* Bonac. *d. tract. q.* 92. & 160. Bart. *in l. quod Nerua. ff. depos.* vbi ponit plura exempla. Bonac. *d. tract. q.* 127. & *qu.* 160. vbi loquitur, quando portauit in groppa equus, & fuit
☞ factus deterior. Vide, *Conductori quando, & quibus casibus fiat remissio. Concl.* 615. Vide, *Fortuitus casus ad quem spectet. Concl.* 426. *cum tri-*
☞ *bus ibi proxime sequentib. Concl.* Vide, *Locator quando teneatur facere remissionem mercedis. Concl.* 431.

Conductor non potest inferre quæstionem dominii rei conductæ, & quando secus. Concluſ 608.

1 CONDVCTOR † finita conductione non potest inferre quæstionem dominij locatori, etiam si in locatione fiat mentio de instrumento locatoris, quod nō reperiatur, sed tenetur rem cōductam restituere locatori. Bald. *cons.* 392. *Punctus talis est. lib.* 2.
2 *in prin. iuncto fine.* † Et quod non possit cōductor inferre quæstionem dominij, est tex. *in l. si quis conductionis. C. locati.* Ias. *cons.* 9. *vol.* 2. idē Ias. *cons.* 178. *eod. lib.* 2. Crauet. *cons.* 157. Curt Sen. *cons.* 70. Alex. *in l. si rem alienam. ff. solut. matrim. & in l. si rem aliquā. ff. de acquir. posses. & cons.* 12. *lib.* 4. Afflict. *decis.* 12. *& decis.* 238. Alex. *in l. quamuis, §. si conductor. ff. de acquir. poss. l. conductores, C. locati. l non ab re. C. vnde vi.*
3 Alex. *cons.* 8. *Attentis ijs, n.* 2. *lib.* 7. † Extende; quia non potest conductor dicere locatori, à quo cōduxit, q̄ nō sit dominus, imo si soluit pensionē per decem annos, probatur possessio, & dominium locatoris quo ad conductorem quia bona fides præsumi-
4 tur. Alex. *d. cons.* 8. *Attentis in princ. & per totum. lib.* 7. † Extende; quia prædicta non procedūt, etiamsi locator sit iniustissimus prædo; quia sibi non potest obiici, dolo petis, q̄ statim debes restituere; quia dicta regula non ꝓcedit in possessoriis recuperandæ; quia spoliatus ante omnia debet restitui, *l. si quis ad se fundū. C. ad l. Iul. de vi publi.* secundū Bart. *in d. l. si quis conductionis in princ. C. locat.* vbi, q̄ istud est remedium possessorium recuperandæ; quia eo ipso, q̄ colonus negat locatori possessionem restituere, dicitur spoliare.
☞ Bald. *in l. 2. de seruit. & aqua.* Aret. *cons.* 21. Vide, *Dominij quæstionem*
5 *non possunt inferre multi. Concl.* 613. † Restringe; quia quod dicitur, conductorē nō posse inferre quæstionē dominij locatori, procedit in possessorio, secus est in petitorio, & rei vendicatione. Crauet. *cons.* 15. Nobilis Bertrandus, *n.* 4. *& seq.* vbi allegat alios cōsulentes, quos videas, & ita tenet etiā Soc *cons.* 167. *n.* 22. *ver. circa*
* *quintā lib.* 2. qui dicit* cōmunem. † Restringe; quia bene sunt re-
6 seruanda iura eidem cōpetentia in petitorio. Afflict. *decis.* 12. &
7 *decis.* 14. *n.* 4. † Amplia conductorem non posse inferre quæstionē dominij; quia eo ipso, q̄ negat restituere rem conductam, vel soluere pensionem, spoliat, in spolio aūt non admittitur exceptio, sed ante omnia facienda est restitutio. Anch. *cons.* 205. *In quæstione vertente.* & ita etiā tenet Soc. *cons.* 167. *n.* 22. *lib.* 2. vbi dicit ꝓcedere, quādo agitur exequutiue ad restitutionē possessionis.
8 Plo. *in l. si quando, n.* 193. & 105. *C. vnde vi.* † Imo per solā contradictionem in iudicio colonus, & possidens nomine alieno dicitur spoliare. *d. l. non ab re.* vbi Bald. *C. vnde vi.* Alex. *cons.* 33. *n.* 3. *vol.* 6. & *cons.* 88. *n.* 31. *lib.* 5. vbi, quod ex sola contradictione in iudicio dicitur constare de turbatione. † Extende etiā in hæc de conducto- 9
ris. Anch. *cons.* 205. *nu. ver. præterea. & cons.* 172. *In causis, & quæstionibus, nu.* 2. † Et quod conductor finita locatione exiens de domo 10
conducta, & illam locans alteri dicatur dominū spoliare. Bart. *in l. peregre. §. quibus, & in l. quamuis. §.* 1. *ff. de acquir. poss.* Abb. *in c. olim, de restit. spol.* Afflict. *decis.* 331. *n.* 7. Soc. nepos *cons.* 146. *n.* 31. *lib.* 1. & *cons.* 35. *lib.* 3. † Extēde; quia finita locatione primi, si dominus lo- 11
cat alteri, & primus infert quæstionem secundo conductori, incidit in pœnā *l. ne cui. C. locati.* Alex. *cons.* 122. *Viso processu, n.* 8. *ver. nō obstat etiam. lib.* 5. vbi declarat non procedere, si inferat quæstionē secundo conductori durāte prima locatione; quia potest, cū sit primus, & possideat. † Extende in omni persona alieno nomi- 12
ne possidente, prout in procuratore, tutore, curatore, depositario, cōmodatario, vsuario, & quocunq; alieno nomine detinēte, gl. communiter* approbata *in d. l. si quis conductionis, C. locati.* se- *
quitur eum Imol. *cons.* 105. *col. fi. ver. item non obstat prædictis.* Rimin. *cons.* 94. *n.* 29. *lib.* 1. qui omnes alieno nomine dicuntur possidere, prout in ꝓcuratore est tex. *in l. quod meo, §.* 1. *ff. de acquir. poss. & in l.* 1. *§. per procuratorem, eod. tit.* & ideo possessionē domini peruertere non potest, *l. si quis rem. ff. de acquir. possess.* Nec causam possidēdi mutare potest, *l. cum nemo, C. de acquir. poss.* & si denegat restituere, dicitur spoliare. *l. colonus. ff. de vi & vi armat.* Alex. *cons.* 33. *n.* 3. *lib.* 6. Curt. Sen. *cons.* 70. *in prin.* Rimin *cons.* 94. *n.* 29. † Amplia; 13
quia ne dum conductor non potest inferre quæstionē dominij domino, sed neq; præscribit vllo tempore rem conductā, Anch. *d. cons.* 172. *n.* 2. *& seq.* † Amplia in emphyteuta; quia si cecidit, po- 14
test expelli via executiua propria auctoritate, & coram iudice, & non potest inferre quæstionem dominij in iudicio exequutiuo. Soc. *cons.* 167. *n.* 22. *lib.* 2. & videtur etiam tenere Alex. *cons.* 12. *nu.* 4. *lib.* 4. † Extende; quia non admittitur exceptio dominij, neq; ex- 15
ceptio nullitatis, Ceph. *cons.* 48. *n.* 3 *lib.* 1. late Cagn. *in l. neq; pignus. ff. de reg. iur.* † Amplia, vt procedat, etiam si cōstat de conductio- 16
ne solum per vnum testem, & per confessionem extraiudicialē conductoris absente parte factā; quia istæ duæ probationes iunguntur ad plenam probationem. Bald. *in l. vnic. in prin. C. de conf. & in auth. rogati. C. de testib.* Alex. *cons.* 143. *lib.* 2. in terminis Afflict. *decis.* 12. *Viden.* † Et an sola solutio pensionis & afflictus probet lo- 17
cationem inter conductorē & locatorē, & arguat possessionem recipiētis, Soc. *cons.* 16. *vol.* 3. Dec. *in c. bonæ, de appellat.* Soc. *cons.* 89. *vol.* 1. *& cons.* 166. *col.* 6. *vol.* 2. † Amplia; quia neq; potest peruer- 18
tere possessionem domini, vt infra proxime. † Et quando possit, 19
vel non, & qualiter dicatur peruertisse, & per quos actus, Alex. *in l. quamuis, §. si conductor. ff. de acq. poss. & in l.* 3. *§. in amittenda. ff. eod.* Bald. *cons.* 325. *lib.* 1. *& cons.* 330. *eod. l.* Vide, *Colonus qualiter possessionē* ☞
domino dicatur interuertere, Concl. 463. † Amplia; quia cōductor fi- 20
nita locatione si infert domino quæstionem dominij sine causa, incurrit pœnā, *l. Nerua, & l. conductores. C. locati.* Flor. de S. Petro. *cons.* 1. *in prin.* † Amplia; quia colonus nō potest inferre quæstio- 21
nem dominij domino, à quo cōduxit, etiam si mutata sint confinia, vel propter bonificationes, vel propter antiquitatem; quia statur demōstrationi generali, etiam si colonus deceret de possessione sua; quia debet probare, & iustificare suam possessionē hoc casu. Flor. de S. Petro *d. cons.* 1. *n.* 18. *& seq. vsq; in fi. ver. postremo.*
† Limita; si dominus ageret via ordinaria, puta rei vendicatione 22
contra emphyteutam; quia posset inferre quæstionem dominij, ex quo ex instrumento non probatur dominium agentis, Soc. *cons.* 167. *nu.* 22. *ver. circa quintam, lib.* 2. vbi dicit clare procedere. Crau. *cons.* 157. *Nobilis Bertrandus, n.* 4. *& seq.* Alex. *cons.* 43. *Visis, n.* 8. *lib.* 4. vbi, quo i nisi agat ex locato, potest cōductor inferre quæstionem dominij. † Et pro declaratione *d. l. si quis conductionis. C.* 23
locati. vide plene Feli *in c. inter dilectos col.* 11. *de fide si instrum.* Alex. *in l. si alienā ff. solut. matr. & cons.* 12. *col.* 2. *& 3. lib.* 4. Dec. *cōs.* 28. *& cōs.* 56. vbi late. † Extende; quia imo si dominus vellet fundare suā 24
intentionē ex locato super cōtractu impugnato, in quo fit mentio, & confessio locationis inter cōtrahentes, non posset. Alex. *d. cons.* 43. *n.* 8. *& seq. ver. præterea ad probandum, lib.* 4. † Limita, nisi 25
conductor vellet retinere rem locatam propter melioramenta vtilia & necessaria; quia posset. Bart *in d. l. si quis conductionis, C. locati, & in l. non ab re,* & ibi Odofred. *C. vnde vi.* per *l. colonus, & l. cum fundū. ff. de vi, & vi armat. l. pen. ff. locati.* Alex. *in l. si quis rem, in prin. ff. de acquir. poss.* ideo debēt offerri expēsę, & melioramēta prædicta.
† Declara, vt procedat, quādo probasset se fecisse melioramēta 26
vtilia, & necessaria, vel q̄ facta fuissent ab illis, à quibus causam, vel concessionem habet. Flor. de S. Petro *d. cons.* 1. *in princ.* Vide, ☞
Meliora menta dant retentionē rei, & quando. Conclusio. 182. † Limita; 27
quia conductor, qui emit rem locatam à Fisco, qui Fiscus durāte locatione contra locatorem obtinuit sententiā super re locata,

pote-

poterit contra dominũ inferre quæstionem ex iure empt à Fi-
28 sco. Ias. *cons.* 158. *vol.* 2. † Limita; quia nõ potest Ecclesia expellere emphyteutã antiquum soluentem modicã pensionem prætextu læsionis, postquam meliorauit bona emphyteutica, quia est cõtra tex. *in l. C. de locatio. prædio. ciuil. lib.* 11. vbi Bart. plene Castr.
29 *cons.* 142. *Videtur dicendum, col.* 2 *an prin. & cons.* 386. *lib.* 2. † Declarat tamen Castr. *d. cons.* 142. *n.* 2. *lib.* 2. quod limitatio procedit, quãdo non probatur, quod læsio fuerit tẽpore locationis, sed nunc; se-
30 cus, si tunc alius plus obtulisset, vel plus valeret. † Limita; quia conductor, seu colonus, qui per 40. annos, & multa retinuit bona, non potest expelli soluendo debitum affictum; quia tanto tempore videtur acquisiuisse ius coloniæ perpetuæ, maxime, quando solutio fuit vniformis, iuxta not. per gl. *in l. male agitur. C. de præscrip.* 30. *anno.* & ibi Bald. *in col.* 2. *& in Omnes. C. cod. tit.* Alex.
* *in l. item quæritur*, §. *qui impleto, in apostil. ad Bart. ff locati.* & hãc magis * cõmunem, & seruari in practica dicunt Bart. *in l. competit. C. de præscr.* 30. *anno.* vbi Bald. & Salyc. Curt *cons.* 47. Crauet *cons.* 1. 7.
31 & est tex. *in l. fi. C. de fund. patr. lib.* 11. † Contrariam q̃ non sit vera conclusio. Crauet. *de antiq. temp in* 4. *parte*, §. *materia ista n.* 100. &
32 *seq.* vbi per 20. fundamenta reprobat. † Declara; quia non p̃cedit limitatio de iure canonico, quia talis præscriptio est nutritiua peccati, ideo non est admittẽda cum mala fide. Sòc *cons* 98.
33 *circa fi. lib.* 4. Corn. *cons.* 16. *col.* 2. *lib.* 2. Balb. *in tract. de præscr in* 3. *parte sext. partis princ.* † Declara; quia procedit limitatio, quando non constabat de locatione temporali, secus si constaret; quia posset expelli finita locatione. Castr. *cons.* 152. *Videtur dicendum, in*
34 *prin. ver. nec etiã obstat, lib.* 2. vbi, q̃ ita debet intelligi tex. *in d. l. fin C. de fund. patrimon. lib.* 11. † Restringe limitationem, quando per citationem, vel alias conductor fuisset interpellatus, & interrupta præscriptio. *l. cum notissimi.* & ibi Bart. Bald. & alij, *C. de præscr.* 30.
35 *vel* 40. *annor.* † Restringe; quia non habet locum, vbi locatio fuit tacite renouata; quia dicitur interrupta præscriptio. Ias. *in l. qui bis de. ff. de verb. oblig.* Crau. *de antiq. temp in* 4. *part n.* 104. & 105.
Vide, *Locare quando teneatur dominus antiquo conductori, vel nõ Concl.*
36 422. † Inquilina aũt inquilini, vel conductoris interuerrentis possessionem domini est; quia non solum restituit rem locatam cũ omni emolumento fructuum perceptorum, & qui verisimiliter percipi potuerunt, sed etiam amittit tantundem, videlicet æstimationem rei, ad similitudinem inuasoris, *l conductores. C. locati.* ita Bald. *in l. fi. C. commun. de vsucap.* & non audituri allegans dominium, vel præscriptionem. Alex. *cons.* 78 *lib* 3. Dec. *cons.* 57 *col fin.*
37 & videtur tex. *in d. l. si quis conductionis C locati.* † Limita; quia licet conductor finita locatione non possit interre quæstionem domini locatori; tamen secus est in eo, qui est singularis successor
38 conductoris, maxime ex causa onerosa, ita A ex *cons* 76 *In causa, & lite, n.* 7. *ver. & licet Polant lib.* 7. † Extende, maxime quando singularis successor non recognouit, neq; vnquam solut domino; quia etiam si adsit confessio impugnata à domino, non potest dominus fundare se super impugnata cõfessione singularis successoris. Alex. *d. cons.* 76. *nu.* 8. *ver. nec apparet, lib.* 7.

Conductor an teneatur soluere in principio, vel in fine anni. Concluſ. 609.

1 CONDVCTOR † domus pro certo affictu, si non est conuentum, quo tempore debeat soluere, & non viget consuetudo contraria, tenetur in fine termini soluere, *l. ædem.* vbi gl & Doct. * *C. locati.* Ias. *in l.* 2. *n.* 4. *C. de iure emph.* † Contrarium, quod
2 si agatur de alimentis, debet solutio fieri in principio anni Bart. *cons.* 216. *Adolandus, n.* 5. *ver. super* 2. *lib.* 1. vbi, q̃, contraria loquun-
tur in alio casu. Vide, & declara *in ver. Soluere obligatus singulo anno, quo tempore soluere teneatur. Concl.* 335. Vide, *Pensiones, & affictus an soluantur anticipate, an in fine anni. Concl.* 273.

Conductor quos fructus faciat suos, vel non. Concluſ. 610.

1 CONDVCTOR † nummis facit fructus suos. sicut vsufructuarius, quando durante locatione sunt separati à solo, vel ad instar separationis habentur, prout in conductore vallium ad piscandum; quia cum pisces sunt capti, licet in viuario conseruentur, sunt separati à solo, & sunt conductoris. Ang. Aret *cons.*
23. *In hac causa, per totum.* Vide, *Vsufructuarius quos fructus faciat suos, vel non. Concl.* 313.

Conductor non agit ad consecutionem fructuum rei locatæ multis casibus. Concluſ. 611.

1 CONDVCTOR † non potest conducere fructus rei locatæ perceptos à tertio possessore. Bald. *cons.* 66. *Proponitur, quod*
2 *domina, lib.* 2. † Amplia; quia neq; ab emptore fundi potest conducere; quia cum fructus pendentes sint pars fundi, veniunt in venditione, secus si sunt separati à solo. Roma. *cons.* 309. *Videtur prima fronte, per totum*, vbi apostilla dat concord. † Declara; quia 3
prædicta procedunt in conductore ad modicum tempus; secus si ad longum tempus conduxisset. Alex. *cons.* 183. *In causa, & lite, n.* 6. *ver. insuper non potest obtinere. lib.* 6. Vide plenius *in ver. Conductor habet solam personalem. Conc.* 605. Vide plenius *in ver. Conductor habet solam personalem. Concl.* 605. Vide, *Colonus non suo, sed domini nomine possidet. Conc.* 462.

Conductor ad quantam ratam pensionis teneatur. Concluſ. 612.

CONDVCTOR † tenetur ad ratam pensionis rei locatæ habito respectu, & ad quantitatem rei locatæ, & ad tempus, 1
quando totam rem conductam simul habitantis, & inferentis controuersiam non potuit habitare, vel colere. Bald. *cons.* 364. *Dominus Dux, ver. secundo quæritur, lib.* 1. *& cons.* 366. *Quæstio est, circa med. ver. quandoque impeditur, lib.* 1. † Amplia, vt idem sit, quando 2
stetit per locatorem, vel auctorem suum, videlicet quia habens caulam à locatore, vel auctore impediuit; quia tunc nõ tenetur pro tempore, quo fuit impeditus. Bald. *cons.* 366. *Quæstio est, cum inquilinus, in prin. lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam, quando non 3
vius est re locata; quia non fuit tradita; nam tunc nullo modo tenetur pro tempore, pro quo non fuit tradita. Bald. *d. cons.* 366. *in fi. ver. quandoque impeditur, lib.* 1. † Amplia; quia inquilinus plu- 4
rium annorum si recedit ante finitum tempus locationis; quia fuerit impeditus à locatore, vel à tertio, qui nõ permittebat eũ possidere, tunc non tenetur, nisi pro rata, q̃ possedit. Bald. *d. cons.* 366. *lib.* 1. † Limita; quia cõductor tenetur ad integram pensio- 5
nem, quando habuit commoda habitationis; quia tenetur ad interesse, etiam si opponat de non habitatione, vel quod non habuit rem locatam; quia si habuit cõmoditatem, tenetur p̃ ea. Bald. *d. cons.* 366. *circa fi. ver. & in hoc contractu, lib.* 1. est tex. *in l. si in lege.* §. *si domus, & in l. habitatores, in fi. ff. locat.* † Limita; quia cõduc- 6
tor expulsus propter vitium rei, vel deteriorationẽ rei locatæ in medio anno tenetur ad totam pensionem illius anni, licet nõ habitauerit, nisi modicam partem, & hoc in odiũ conductoris, Bald. *in l. ædem. C locat. in fi.* † Limita; quia conductor à mense Se- 7
ptembris per duos annos, vlq; ad mensem Martij quos fructus consequatur, vide plene Bart. *quæst* 2. *post. consilia, lib.* 2. *Quidam cõduxit, per totam*, vbi in prin. si conductor collegit fructus in primo anno, in secundo anno seminauit; quia locatio nõ durat, nisi vsque ad Kalendas Martij, non videtur, q̃ possit colligere fructus maturãdos post Kalend Martij; quia finita est locatio, per
octo fundamenta hoc probat. † Contrariũ arguit Bart. *d. quæst.* 2. 8
post cons. Bart. lib. 2. *ver. & contra.* vbi, q̃ cõductor debet habere omnes fructus latos, etiã q̃ maturarent post Kalend Martij; quia attenditur initium, & per multa alia argumenta, quæ ibi ponit.
† Tertio loco arguit pro vtraq; parte, videlicet locatore, & cõ- 9
ductore pro rata temporis, *d. quæst.* 2. *col.* 3. *ver. factis allegationibus.*
† Declarat tandem; quia si cõstat de voluntate illa, primo loco 10
attendi debet. Bart. *d. quæst.* 2. *col.* 3. *ver. ex quibus omnibus*, vbi ponit seq. declarationes. † Secundo si non cõstat de volũtate, attendi- 11
tur consuetudo. Bart. vbi supra. † Tertio, si neutrũ cõstat, attendi- 12
atur, q̃ verisimilius est, habito respectu ad quantitatẽ pensionis statutæ. Bart. vbi supra, vbi, q̃ si pensio correspondet ad duos annos integros, habebit fructus duorũ annorum, alias pro rata tantum, vbi ponit multas considerationes, maxime quãdo plures fructus in anno percipi solent ante Kalendas, & post; quia verba sunt attendenda. † Quarto, si non potest etiã de verisimi- 13
li mente apparere; tunc conductor retinet bona pro expensis, donec reficiantur expensæ, quia nullus casus impedit deductionem expensarum factarũ p̃ fructibus colligendis. Bart. *d. quæst.* 2.
in fin. † Et quid si non est conuentum, ad quantam pensionẽ te- 14
neatur conductor, quod possessor non tenetur ad pensionem non conuentã apothecæ, p eum longo tempore detentæ, nisi probetur per dominum, q̃ tanti res locata fuisset, & nisi etiam probet, quod tanti ipse conductor conduxisset; imo probatio, quod tanti locata fuisset, & tanti conducta fuisset, non releuaret, nisi dicatur verbum, communiter tanti, &c. Alex. *cons.* 181. *In causa & lite, in princ. lib.* 2. Vide *Concl. proximam seq. n* 6.

Conductor quando non teneatur ad aliquam pensionem Concluſ. 613.

HABITANS † domum alienam, puta consanguinei, vel ami- 1
ci maxima amicitia nulla pensione conuenta, nõ tenetur aliquid soluere, quãdo dominus nõ erat solitus locare, neq; inquilinus conducere to. And *in addit. ad Spec. tit. locat.* §. *nostq̃* 8. ex. 2
cõs. 116. *Viso processu, lib.* 4. † Declara, vt p Ias. *in l. in summa*, §. *in frumẽ-*

to. ff.

3 *to.ff.de cond.indeb.* vbi distinguit tres casus. † Et maxime procedit, quãdo talis habitator fuit successor alterius, qui habitauit nulla soluta mercede; quia propter bonam fidem videtur fecisse fructus, & pensiones suas, vt post Bart. & alios declarat Ias. *in d.l.in summa, §. in frumento, n.2. ff. de cond.indeb.* gl. Bart. & alij *in l.ex diuerso. ff. de rei vendic.* & bona fides in dubio præsumitur, nisi contrarium probetur, gl. *in c. sanctorum, & in c. si diligenti*, vbi * omnes, *de*
4 *præscr.* Curt. Iun. *cons.28.n.4.* † Amplia; quia is, qui habitauit domum meam nulla conuenta pensione, non tenetur, nisi ad pensionem, quam habitans conducturus fuisset, nec sufficeret domino probare, quod tantũ locasset alteri. Bar. *in d.l.in summa, §. pen ff. de cond.indeb.* per illum text. Alex. *cons.8. in princ. lib.2. & cons.*
108. Viso themate, in fi.n.9. lib.1. & cons.181. In causa & lite. in princ.
5 *lib.2.* Dec. *cons.62. In causa, quæ agitur. col.3. in princ.* † Contrarium, quod imo teneatur ad illam pensionem, pro qua domus inhabitata locata fuisset alteri. Aret. *cons.125. col.2. circa med.* vbi, quod debet probari, quod tempore locationis, vel paulo ante pro tãto pretio potuisset locari. gl. *in l.si pecunia, in ver. reperitur, & in ver.*
* *si pecuniam. ff. de cond. causa data.* latissime Alex. *cons.44. lib.3.* vbi plura congerit, & est magis * communis opinio, vt supra. † De-
6 clara, quia is, qui habitauit domũ meam ex conductione nuda, vel nulla cõuentione facta super mercede, si bona fide intrauit, & retinuit, tenetur ad quanti conducturus fuisset arbitrio boni viri, *d.l.in summa, §. sic in habitatione data. ff. de cond.indeb.* & ibi Bart. & *in §. & sic.* sequitur Ias. *d.l.in summa, § in frumento.* si vero fuisset malæ fidei, tenetur ad pensionem quanti plurimi, *l.domum. C. de*
☞ *rei vend.* supra *concl. præced. in fi.* Vide, *Locati, & conducti actio quando competat. Conclus.424.* Vide, *Salarium quando, & quibus debeatur, vel*
7 *non. Conclus.7.* † Amplia; quia si filius habitauit cum matre in domo matris, censetur habitasse iure familiaritatis. Bart. *in l.qui iure familiaritatis. ff. de acquir. poss.* & qui habitat iure familiaritatis, excusatur à pensione. Bald. *in l. contractus, C. locati.* & quia habitatio venit appellatione alimentorum, *l. legatis. ff. de alim. & cibar. legat.* Alex. *cons.72. Viso processu, ad fi. lib.5.* & in matre versus filiũ censetur facta donatio, *l. Nesennius. ff. de neg. gest.* vbi gl. Bald. Bar. & om-
* nes. * quia materno amore præstita censentur. Alex. *cons.110. Videtur prima. lib.7.* & maxime, quia potuit filius plus prodesse matri habitando q̃ importet habitatio. Alex. *cons.108. Viso themate,*
8 *lib.1.n.9.* † Amplia; quia si vnus ex pluribus fratribus conduxit domũ nomine suo, licet tenuerit secũ alios fratres, ipsi non possunt condemnari ad soluẽdam pensionẽ; quia non iure conductionis, sed familiaritatis inhabitarunt. Alex *cons.162. col.1. ad fi.*
☞ *lib.7.* Vide, *Communio excusat, & multa operatur. Concl.533.* † Et mu-
9 tuum factũ in locatione non dicitur vsurarium, neq; efficit lo-
10 cationem illicitam. Abb. *cons.15. lib.2.* † Amplia; quia conductor, qui ex vi maiori gaudere non potuit re locata, pro tempore, pro quo non potuit vti, & frui, licet non possit recedere à locatione, bene eximitur; quia non tenetur soluere aliquã pensionem, & si eam soluit, debet sibi restitui, ita tamẽ, quod si vbertas annorum sequentium esset tanta, quæ compensaret annos, quibus nihil fuit perceptũ; tunc teneatur soluere totã pensionẽ, plene
Roma. *cons.432. Quo ad primum*, vbi apostilla *in ver. quod sic*, dat cõ-
11 cord. † Amplia; quia conductor, cui locator non præstitit patientiam in re locata, vel parte rei locatæ, non tenetur soluere pensionem; imo potest rem locatã loco pignoris retinere, quãdo locator alteri locauit, & nõ præstitit patientiã. Alex. *cons.196. Visis, in princ. lib.7.* vbi apostil in *ver. retinere*, qui loquuntur, quando erat iurata locatio; quia per nõ obseruantiã cadit non obser-
12 uans à contractu † Declara; quia procedit ampliatio, quando conductor non fuit ipse morosus in solutione pensionis, sed si fuit prius morosus, non potest prætendere locatorem cecidisse propter non obseruantiam, cum ipse prius inciderit in pœnam *l.si quis maior, C. de transact.* ita Alex. *cons.196. in princ. lib.7.*

Conductor quando pensionem augere debeat p[ro]pter conducta Concl.614.

1 CONDVCTOR † sicut debet obtinere remissionem mercedis rei locatæ propter sterilitatem; ita debet augere ipsam
2 pensionem secuta vbertate. † Declara, vt procedat, quod dicitur de augmento, vel diminutione pensionis, quando vbertas, vel sterilitas, aut alluuio est patens; secus si est latens; quia non consideratur, nam primo casu alluuio patens aug[et] domino, & locatori, latens vero conductori, *l. si fundus ff. locati.* Calder. *cons.*
3 *28; circa med. ver. confirmatur prædicta*, alias *5. de locat.* † Limita; quia pensio non augetur, quando vbertas prouenit ex industria cõductoris. Io. And. *in c. propter sterilitatem. de locat.* Calder. *d. cons.283. circa med. ver. confirmantur prædicta*, alias *5. eod tit.*

Conductori quando, & quibus casibus fiat remissio. Concluſ. 615.

CONDVCTORI † tenetur locator facere remissionem mer- 1
cedis in casu, & tempore belli, & pestis, etiam si non sit dictum; quia vbicunq; casu fortuito sine culpa conductoris ipse conductor non potest percipere fructus, nõ tenetur stare locationi. Calder. *cons.283.* alias *5. de locato, & cons.282.* alias *4. eod. tit. circa fi. ver. item de iure.* quia bellum superueniens inducit remissionem Bald. *in tit. de pace Constantiæ.* in gl. super *verb. non amittant.* Bart. *in l. ex conducto, §. si vis, & in l. si vno, §. 2. & in l. si merces, §. vis maior ff. locati.* est tex. *in l. item queritur, §. exercitu veniente. ff. eod. tit.* Soc.
cons.88. col.2. vol.1. & cons.156. col.3. lib.2. Dec *cons.312. & cons.697.*
n.11. Paris. *cons.38. vol.1.* Aret *cons.40.* Bald *in l. si in lege. C. de vsur. col.*
pen. † Extende, vt multo magis, quando fuit expresse prouisum, 2
quod fieret remissio propter bellum; quia tunc ex omni causa, quæ prouenit ex bello, debet fieri remissio; quia causa causans est causa causati. Cald. *d. cons.282.* alias *4. de locato.* Bald. *cons.329.*
Casus talis est. per totum lib.1. † Extende, nedum propter bellum, 3
sed etiam propter timorem belli, quando homines nõ accederent tuti ad arandum cum animalibus, Anchar *cons.88. Præmissa.*
† Contrarium, quod imo conductor pedagij, vel gabellæ non 4
possit petere restaurum, si gentes non transiuerunt propter timorem. Bald. *in l. licet in 3. quæst. C. locat.* † Declara; quia contrariũ 5
potest procedere, quando non erat conuentum. Alex. *cons.151.*
In causa Bartholini, n.5. ver. nec oportet, lib.6. sed imo apostilla, ibi in *ver. mercedis*, tenet absolute, quod teneatur ad restaurum, *lib.6.*
† Declarat Alex. alio modo, vt omnino teneatur, quando fue- 6
runt facta bannimenta pro peste; quia tunc mercatores nullo modo ob timorem volũt transire, *in d. cons.151. n.5. lib.6.* † Amplia; 7
quia conductori fieri debet remissio in omni casu fortuito, per quem re locata frui nõ potuit, & dicitur casus fortuitus, cui à diligentissimo prouideri non potest, prout est vis hostium, incursus prædonũ, incendiũ, tempestas, & inundatio. Calder. *d. cons.*
283. alias *5. de locato, in princ.* † Extende; quia cõductori fit remis- 8
sio, vbicunque euenit damnũ enorme etiã sine culpa locato[ris], is, dummodo sine dolo, culpa, & negligẽtia conductoris eueniat.
Bald. *cons.239. n.1. in fi. ver. damnum aut contingens, lib.1.* † Extende; 9
quia conductori gabellarũ Pistorij facienda est remissio, si tempore conductionis Papa morabatur Pistorij, & recessit præter opinionẽ communẽ; quia recessus Papæ inducit causam restauri, etiam si sit conuentum q̃ nullũ fiat restaurũ, quia intelligitur rebus sic stantibus Anchar. late *cons.402. Plurib. rationibus, per totũ.*
† Amplia, vt ꝓcedat, vbicunq; præter consuetudinẽ rei locatæ 10
aliquid accidit, ex quo casu cõductor damnũ sine sua culpa patitur, nõ tenetur stare locationi, & sic debet fieri remissio Cald.
d. cons.283. alias *5. de locat. ver. 3. probatur.* † Ratio est, quia ad instar 11
venditoris tenetur tradere, & manu tenere possessionem rei locatæ liberã, & vacuã, ita vt possit cõductor vti & frui, alias fit remissio Cal. *d. cons.283. circa fi. ver. præterea sicut venditor*, alias *5. de locato.* † Amplia, vt remissio fieri debeat cõductori, nedum in eo, 12
q̃ patitur, quia nullo modo potest exigere, sed etiam si per tempus non potest exigere propter bellum, vel casum permissum, neq; ab eodẽ conductore exigere potest locator. Cald. *cons.282.*
circa fi. ver. item de iure, alias *4. de locato.* † Amplia; quia tenetur re- 13
mittere ratam pensionis bonorũ euictorũ, quãdo nõ receditur à locatione, prout si nõ potest ꝓhibere euictionẽ. Alex. *cons.127.*
Viso instrumento locationis, col. pen. lib.5. † Declara; quia vbicumq; fit 14
remissio ratione peremptæ rei, nõ habetur vlla ratio, an damnũ sit intolerabile, vel nõ; quia ꝓ qualiber minima parte fit remissio. Corn *cons.128. col. pen. lib.2.* sequitur Natta *cons.449. n.2.* Paris.
cons.38. nu.16 lib.1. † Amplia; quia ꝓpter hostiũ incursus fit cõ- 15
ductori remissio *l. ex cõducto, §.1. ff. locati.* & remissio fit ꝓ quãtitate fructuũ, q̃ percipi nõ potuerũt isto casu. Vide Guid. Pap. *decis.*
630. Dec. *cons.312. Licet hactenus.* † Extende; quia excusatur cõduc- 16
tor, nedũ ob bellũ, sed etiã ob iustũ timorẽ belli, si nõ seminauit, & nõ coluit; quia nõ tenetur soluere afflictus, Pet. de Anch.
cõs.88 Præmissa, n.3. & 4. † Restringe, nisi tẽpore cõductionis in- 17
staret bellũ, & incursus hostiũ, quia tũc nõ fit remissio. Dec. *cons.*
312. Quia ex quo potuit præuidere, ipsi est imputandũ, vt infra,
n.31.32. † Idẽ est, quãdo cõductor sciuit instare guerrã, & bellũ; 18
quia nõ datur remissio mercedis neq; restitutio in integrũ. Bald.
cõs.329 in fi. lib.1. sequitur Alex. *in l. interdũ, §. quod ex naufragio, in fi.*
ff. de acqu. poss. † Restringe, vt idẽ sit in tacita cõductione facta tẽ- 19
pore belli, vel pestis, quia idẽ est, q̃ in expressa cõditione in bonis rusticanis, secundũ *l. item quæritur, §. qui impleto, ff. locat.* ita Bald.
in l. si ea lege. C. de vsur. gl. *in l. si habitatore, §. iterũ ff. locati.* Afflict. *decis.*
365. ante med. † Extende idẽ ob inundationes, vel ob sterilitatẽ; 20

quia

quia fit remissio, & qualis debeat esse sterilitas, plene Alex. *cons.* 3. *lib.* 1. Aret. *cons.* 52. *Visa consultatione*, vbi notabiliter declarat
21 † Amplia; quia vbicunq; cõductor nõ potuit vti & frui parte rei locatæ facto alterius q̃ locatoris tenetur locator diminuere pẽsionem ꝓ rata *l. si fundus*, vbi Bart. & Castr. *ff. locat.* Rom. *cons.* 178.
22 Soc. *cons.* 88. *lib.* 1. † Si vero non potuit vti re locata vel illius parte facto locatoris, potest petere damnũ & interesse. *l. ex conducto, in prin. ff. loc.* in quo iudicio venit etiã interesse particulare cõductoris. Bar. *in l. item si vno, § item, cũ quidã eo. tit. ver. hoc præmisso, in fine primi casus*, per *l. si vnus, & l. & hæc distinctio ff. locati.* Florianus *in l. Proculus, § fi. ff. de vsu fr.* Cotta *in memor. ver. conductor, ver. adde, quod.* Carocius *tract. de locat. part. 3. c. 46. tit. de remissio. merced. nu.* 10. vbi
* * de cõmuni. Vide, *Locator tenetur facere remissionẽ mercedis multis casibus. Concluſ.* 431. † Amplia; quia cõductori prati fit remissio
23 propter inundationes aquarũ tempore fœni; quia si fuit cænosum, ꝙ bestiæ non possunt comedere, hoc probato fit remissio; quia casus fortuitus ad locatorẽ spectat, *l. si merces, §. vis maior. ff. loc.* Bart. *in l. cotem ferro, maximos. ff. de publ. & vectigal. & in sua disputat. Publicanus quidã, & in l. si vno, § cũ quidã ff. locati.* & Calcan. *cons.*
24 24. *Capio primũ dubiũ.* † Amplia; quia inquilino fit remissio pensionis ob pestẽ superuenientẽ, *l. habitatores. ff. loc.* Alex. *in l. si vno, §. item cũ quidã. ff. loc. idem* Alex. *cons.* 30. *lib.* 5. *& cons.* 112. *lib.* 1. *& cons.* 106. *lib.* 2. *& cons.* 108. *lib.* 3. & in apostil. ad Bart. *in l. inquilino. ff. de damno infecto.* Abb. *in c. propter sterilitatẽ. locat.* Calder. *in cons.* 5. *tit. lo-*
25 *cati.* Bertach. *tract. de Gabel. in* 2. *part. q.* 24. † Restringe, nisi conduc-
26 tor aliter se obligasset, & voluisset teneri. Affli. *decis.* 258. † Amplia; quia inquilino fit remissio, si ob inundationẽ fluminis Arni mansiones inferiores tẽpore æstiuo nõ possunt habitari; quia casus fortuitus, cui resisti nõ potest, nocet locatori, *l. ex conducto, §. si vis tempestatis, & l. si merces. §. vis maior ff. loc.* & habetur *in l. licet, & in l. excepto, C. eod.* & est tex. apertus *in l. habitatores. ff. locat.* Bart. &
* * Doct. *in l. si vno, § item cũ quidã. ff. eod.* Vide tamen; quia si damnũ
27 inundationis nõ excedit medietatẽ, non est cõsiderabile. Paris.
28 *cons.* 38. *Conductor iste, vol.* 1. maxime *n.* 22. † Extende, vt etiã si pensionẽ illam repetat tamq̃ indebitã pro tempore, quo nõ potuit vti & frui re conducta, *l. si quis fundum*, § *Imperator. ff. loc.* vbi Bart.
* & * Doct. Vide, *Conductori qualiter sit facienda remissio. Concluſ. pro-*
xima seq. Vide plenius *in ver. locator quando teneatur facere remissionẽ*
29 *mercedis. Concluſ.* 431. † Limita, quando suscepit conductor in se casum fortuitũ, Vide *Fortuitus casus quando non noceat suscipienti, vel*
econtra. Concluſ. 418. † Restringe; quia non cõprehendit casum
30 insolitum. Ripa *tract. de peste parte* 2. *de priuil. contr. causam pestis nu.*
31 97. † Limita; quia remissio tẽpore belli non fit, quando tempore locationis bellũ vigebat; quia imputandũ est conductori, qui sciebat conditionẽ, & statũ rei. Bald *cons.* 329 *Casus talis est, nu.* 4.
ver. hic quæritur de qu. lib. Alex *cons.* 112. *circa fi. lib.* 1. † Et quando
32 damnũ euenire solet, & potest præuideri, non fit remissio. Ripa *in tract. de peste, parte* 2 *de priuil. contra, n* 36. Caroc *tract. loca. parte* 3. *tit. de remissio. n.* 6. qui alios allegant, sunt tex. *in l. ex conducto, § si vis tempestatis, in fi.* ibi, *si nihil extra cõsuetudinẽ acciderit, damnũ colonus est, & in l. si quis domũ, § idem quæsitum*, ibi, *quia hoc euenire posse prospicere*
33 *debuit. ff. loc.* Affli. *dec.* 365. *n.* 8. † Limita; quia non fit remissio conductori propter casum, bellum, vel pestem, quando pensio soluitur non ex fructibus, nec cõmensurata ad fructus, Calder.
d. cons. 283. *in fi. ver item quæstio*, alias 5 *de locato.* Alex. *d. cons.* 112 *per*
totũ. Vide, *Emphyteuta quando fiat remissio, vel nõ. Concluſ.* 204. † Li-
34 mita; quia non fit remissio emptori, qui non soluit integrũ pretium, sed partẽ, & venditor reseruato sibi dominio pro ea rata, ꝙ qua non est solutum pretiũ, locauit emptori, qui non potuit vti re locata propter bellum, *l. sicut, § interdũ ff. locati.* vbi gl. Bart. & Castr. Alex *cons.* 121. *Visis, & ponderatis in princ lib.* 5. Dec *cons* 312.
Licet hactenus. col. 2 *circa med.* † Limita, quando vbertas præcedẽ-
35 tium, vel sequentium annorũ potest compensari cũ sterilitate. Roland à Valle *cons* 86. *n* 6. *ver.* 2. *dicitur, lib.* 3. *cũ seq.* vbi citat plurimos, vbi etiã in ecclesiasticis ꝓcedit. Roma. *cons.* 432. *Quoad pri-*
mum, n. 2. † Limita; quia remissio non fit conductori in emphy-
36 teusim, nisi res in totũ pereat, Alex *d cons.* 112. *lib.* 1. *in princ* † Li-
37 mita, quando facta est denuntiatio sterilitatis domino, & ipse obtulit se paratum recipere fructus suo periculo, & remittere pensionem. Paris. *cons* 38 *lib.* 1. Rol. à Valle *d. cons* 86. *n* 9. *ver.* 4.
38 *hoc cõprobatur, lib.* 3. † Limita; quia non fit remissio conductori etiam in casu remissionis, quando renunciauit omni legum auxilio, quo se tueri posset à præstatione, vel solutione afflictus. † Et
39 dicitur in culpa, si potuit prouidere, & non prouidit, Boss. *de remiss. merced n* 79. *& seq* † Limita; quia conductori non fit remis-
40 sio etiã si ꝓpter bellum, vel hostilitates, vel incõmoditatem tota re locata non potuit vti, si tacuit, & soluit vsq; in finem locationis; quia debuit ab initio protestari, ꝙ recedet, nisi fiat remissio, est tex. *in l. quod si domus, in prin.* & ibi * Doct. *ff loc.* Alber *in l.* *
qui insulam. ff. eod. & pro cautela ponit Castr. *in l. si merces, §. si vicino. ff. eod.* vbi, quod debet recedere cum protestatione, vel petere moderari pensionem à principio. † Limita; quia non fit remissio 41
ꝓpter bellum, quando fructus pendentes non sunt ablati, sed sunt ablati, postquam sunt separati à solo; quia tunc periculum est conductoris, veluti si vinum in vasis, vel granum in area, vel horreo existens derobetur. *l. damnum. C. locati.* vbi Angel. ita Bart. *in l. si merces, §. vis maior, col fin. Ad med. & in l. ex conducto, §. si vis*, vbi & Bald & alij. *ff. loc.* Soc *cons.* 100. *In causa Baptistæ, in princ. lib.* 1. Rui. *cons.* 147. *Visis iis, in princ. & n.* 7. *lib.* 1. † Contrarium ꝙ imo locator 42
teneatur de casu fortuito, si fructus separati à solo pereunt, puta inundatione, hostilitate, seu bello, maxime quando adhuc granum est in paleis, vinum in vasis aceruatis. Castr. *in d. l. ex conducto, §. si vis in prin. ff. loc.* quasi non differant à pendentibus. † Declara; 43
quia verior est prima opinio, q̃ tenent plures, & in individuo, etiam de grano in paleis, vel area nondum triturato, licet sit à solo separatum, dicatur conductoris, & periculum spectet ad eum, Ang. *in l. damnum. C. locati.* & est decisio magis consona iuri; quia statim, ꝙ fructus sunt à solo separati, efficiuntur conductoris, *l.*
si vsufructuarius messem. ff. quib. mod. vsusfruct. amit. & in l. si apes. §. 1. in
fi. ff. de furt. late Bart *in l. ex diuerso col.* 2. *ad med. ff. de rei vend.* † Limi- 44
ta; quando conductor generalis à Principe locauit aliquod mẽbrum cum pacto, ꝙ non teneatur ad aliquod restaurum, vel remissionem, nisi secundum illud, quod sibi fiet à principali locatore, & ad ratam proportionabilẽ. Alex. *cons.* 3. *lib.* 1. & plenius
cons. 87. *Alias de facto, lib.* 3. *per totum*, vbi tollit contraria. † Libel- 45
lus in hac materia remissionis an debeat cõtinere, quod iudex, vel pars remittat, dicit Bart. *cons.* 193. *Commune Lucignani, lib.* 1. quod iudex debet pronunciare, quod pars remittat, vel quod conductor non tenetur, ita in primo dubio in princ.

Conductori qualiter sit facienda remissio. Concl 616.

REMISSIO † si debet fieri conductori, facienda est pro modo, & quantitate fructuum, non autem pro quantitate damni, veluti si conductor per sex menses propter bellum nõ potuit vti re locata, licet perdidisset plusq̃ importet integrum pretium; tamen non debet fieri remissio, nisi ꝓ rata habito respectu ad omnes fructus cõputato eo, ꝙ ꝓcepit; quia alias remissio esset iniqua, & captiosa. Bald. *cons.* 329 *casus talis est, in prin. ver. quid* 1
plura lib. 1. † Amplia; quia si est factũ pactum in locatione, ꝙ si cõductor non poterit percipere fructus rei locatæ, sit in arbitrio suo, vel soluere afflictũ, vel dimittere locationẽ, intelligitur arbitrio boni viri, quatenus vltra dimidiã læderetur secundũ naturã cõtractus, nõ si aliqui fructus tantum nõ possent percipi in minima parte. Bald. *cons.* 434. *Pactũ inter locatorẽ, lib.* 1. † Amplia; 3
quia si quis conduxit gabellas Cõmunis Perusij, ꝓ certo precio, & Commune ex causa extinguat tertiã partẽ gabellarũ, conductores debent habere remissionẽ tertiæ partis afflictus, non aũt debẽt habere remissionẽ illius summæ, q̃ exegissent, ꝓ illa tertia parte liberata. Bald *cons.* 505. *Præsupposito tenore, lib.* 2. *per totũ.* † De- 4
clara; quia nõ ꝓcedit ampliatio, quãdo locator ex facto suo dedisset causam, ꝙ cõductor nõ posset vti & frui re locata; quia tũc si factũ locatoris est voluntariũ, tenetur ad totũ illud, ꝙ conductor percepisset; secus si factũ esset vel necessariũ, vel tale, ꝙ debuit fieri de iure Bald. *cons.* 465. *n.* 4. *ver dicet aliquis, lib.* 2. & idẽ tenet Alex. *cons.* 151. *In causa Bartolini, n.* 6. *ver. circa tertiũ, lib.* 6. Vide, 5
Locator quando teneatur facere remissionem mercedis. Cincl. 431. † Amplia; quia si fiat remissio certo casu, vel certis casibus fortuitis, intelligitur, quãdo damnũ est magnũ. Goza *cons.* 74. *n.* 9. † Am- 6
plia; quia remissio non fit cõductori, nisi damnũ sit vltra dimidiam. † Et debet petens restaurum, seu remissionem probare, ꝙ 7
excedat dimidiam. Corn *cons.* 28. *n.* 36. *in fi. lib.* 7. Bero. *cons.* 14. *nu.*
7. *lib.* 1. † Computatur tamen fertilitas vnius anni cum alio. Ro- 8
land à Valle *cons.* 86. *n.* 7. *lib.* 3. Cephal. *cons.* 556. *n.* & *lib.* 4.

Conductor qualiter teneatur ad onera pro re conducta. Concluſ. 617.

CONDVCTOR † licet possit cõpelli ad soluendũ onera realia tangentia res conductas; tamen habet regressum contra locatorẽ, quando est ad modicũ tempus; quia non possidet, sed detinet. Bald. *in l.* 1. *col.* 1. *C. de iure emphyt.* quẽ sequitur Alex. *cons.* 1
35. *Viso processu, n.* 12. *lib.* 4. *& cons.* 4. *Videretur, n.* 3. *ver. secus in alio simplici, lib.* 5. † Cõtrarium, ꝙ si locatio est ꝓ pecunia, ita quod fructus spectent ad conductorẽ, ipse cõductor teneatur ad omnia 2
onera, ex quo percipit fructus Bart. & gl. *in l.* 1. *C. de anno. & trib. lib.* 10. sequitur Castr. *cons.* 443. *Videtur dicendum, in fi. lib.* 1. Ias *cons.*

* 109 *in fin.lib.*1.& hanc cõmunem * dicit apostil.ad Alex. *cons.*4.*n.*
4 *in verb.realib.lib.*5.licet impugnet eam. Vide Ias.*cons.*109.*in vlti-*
3 *mo,dubio.lib.*1.vbi late.† Declara,quia colonus,seu conductor ad modicũ tempus,quia non possidet ciuiliter,nõ tenetur ad onera, & collectas rei de suo; quia ratione ciuilis possessionis, vel propriæ possessionis obligatur;si vero esset colonus,seu conductor ad longum tempus, bene tenetur, prout etiã emphyteuta, & feudatarius;quia sibi possident, & habent vtile dominiũ rei
4 locatæ,ita Alex *d.cons.*35.*n.*12.*lib.*4.† Declara melius,vt per Alex. *cons.*4.*Videretur,n.*3.*in fi.& 4.ver.istud idem,lib.*5.vbi,ꝙ gl. & sequaces in *d.l.*1.C.*de anno.& trib.lib.*10.quæ vult, quod si locatio fit ad pensionem in pecunia; tunc conductor tenetur ad onera; quia habet fructus,nisi consuetudo, vel statutum dicat contrarium, ꝙ secundum Bart.ibi debet intelligi solum de onerib. realibus, quæ ex fructibus debent solui, sed in collectis,quæ imponũtur personæ pro rebus,sunt inspicienda verba, in quem dirigantur, Bald. ibi dicit, ꝙ collecta debet imponi locatori, qui est domi-
5 nus rei.† Declarat etiã optime apostil.ad Alex. *d.cons.*4.*n.*4.*lib.*5. *in ver. realibus,* quod gl.in *d.l.*1.C.*de annon.& tribut.lib.*10.dum vult, quod si locatori soluitur pensio in pecunia, tenetur colonus ad onera; quia percipit fructus, id debet intelligi de pẽsione in pecunia, videlicet censuali, vel emphyteutica, non de pensione, quæ recipitur à domino in compensationem fructuũ, quando ad modicum tempus;quia istæ dicitur percipere fructus *l.si is qui* §.1.*ff.de pignor.* vt per Lucã de Penna in *d.l.* 1. C.*de annon.& trib.lib.* 10.item dicit eadem apostil.& bene,quod intelligi debet,vt teneatur conductor ad onera naturalia,prout decimæ,quę soluũtur ex fructibus,ad onera, quæ minuunt fructus; quia deductis expensis fructus intelliguntur, nõ de oneribus extraordinariis.
6 † Facias itaque regulam, quod emphyteuta & feudatarius, qui habent vtile dominium rei,& fructus rei habent,vt suos,tenentur ad omnia onera realia, & ad collectas,& cætera,quæ ꝓ fructibus soluuntur.Alex.*cons.*35.*n.*12.*lib.*4.*& cons.*4.*Videretur,n.*2.*&*
7 *3.ver.sed præmissis lib.*5.† Idem est in vsufructuario;quia ipse tenetur ad onera;quia habet ius in re, & sic vtile dominium.Alex *d.*
8 *cons.*4.*in princ.lib.*5.*iuncto ver. & expræditis, n.* 7.† Idem est in conductore ad lõgum tempus de cem annorum; quia pariter habet vtile dominium. Alex.*d.cons.*4.*n.*5.*ver.minus etiam dicendum est,lib.*5.
9 † Idem est in marito pro bonis dotalibus;quia dicitur dominus constante matrimonio. Alex. *d. cons.*4.*in princ.ver.secundo ad idem,*
10 *iuncto ver.& similiter non obstat,in fi.lib.*5.† Extende;quia si feudatarius, vel emphyteuta soluere debentes pensionem domino locant feudum ad modicũ tempus,illa pensio debita domino per locatorem debet solui per ipsum locatorem,non autem per cõductorem;quia grauaretur duplici pensione conductor Alex.*d.*
11 *cons.*4.*n.*6.*ver.vbi autem diceremus,lib.*5.† Idem est in casu plurium locationum ad modicum tempus,prout A. feudatarius, ꝓ quo tenetur domino ad pensionem, locat B.ad septem annos, & B. illico locat C.ad eosdẽ septem annos pro certa pensione,quantum ad pensionem feudi debitam domino spectare debet feudatario locatori, & dato,quod pro fructibus solueretur, nullo modo potest teneri primus conductor, sed si ad conductorem posset spectare, spectabit vltimo, qui percipit fructus, iste est
12 casus *d.cons.*4.*Alex.lib.*5.vbi plene.† Restringe in conductore ad modicum tempus; quia non tenetur ad onera realia; quia non
13 possidet,vt *d.cons.Alex.*4. per totum maxime *n.* 5.*lib.*5.† Fossata mundare tenetur conductor suis expensis, quando de consuetudine hoc est introductum, & quando sunt solita mundari singulo anno, siue sint propria fundi locati, siue communia; quia respicit mundatio fructus.Bart *cons.* 93. *Commune Lucignani,n.*2.
14 *ver.super secundo lib.*1.† Secus, si ad perpetuam rei vtilitatem fiat purgatio,prout singulis 10.vel quinque annis;quia tunc expensa pertinet ad locatorem.Bart.*d.cons.*193.*n.*2.*ver.si vero de hoc.lib.*1.
& ita etiam dicit Alex.*cons.*4.*Videretur,nu.*7.*lib.*5. Vide,*Conductor ad quæ teneatur locatori.Conclusio.*606.

Conductor soluens non domino quando liberetur. Concluſ. 618.

1 CONDVCTOR † soluens locatori illud, quod conuenit pro pensione & afflictu,liberatur,etiam si locans esset iniquissimus prædo,& locasset fundũ alienum, *l.si vrbana. ff. de cond.indeb.* & ibi Ias.in 3.*not.* vbi declarat,quando conductor ignorauit, & sic fuit in bona fide,alias secus;vbi etiam, si non soluit,an verus dominus possit illum sine cessione conuenire, & dicit ibi Ias.ꝙ
2 non potest conuenire; quia nihil egit conductor cum eo.Abb. *cons.*16.*Ad clarã decisionem, col.*2. † Amplia; quia conducens ab Abbate intruso, & illi soluens afflictus, non poterit molestari à vero Abbate.Bart.in *d.l.si vrbana.ff.de cond.indeb.* sequitur Aretin. *cons.*63.*col.fi.& cons.*154.*col.*1. Alex.*cons.*120.*col.*2.*ad fi.lib.*5.Ruin. *cons.*150.*nu.*7.*lib.*1. Dec. *cons.*407.*col.*2.† Amplia;quia talis conductor non potest inferre quæstionem dominij locatori, etiam 5
non domino, & locator potest eõtra eum agere remedio *l.si quis conductionis.C.locati.* Vide, *Colonus non potest inferre quæstionem dominij.Conclusio.* 608. † Amplia in debitore conductori soluente ex præcepto ad fauorem Fisci;qui a liberatur, & quando. Vide,*Debitor condemnati soluens Fisco quando liberetur. Conclusio.*43. Vide,*Debitor soluens non domino quando liberetur,vel nõ. Conclus.*42. Vide,*Soluens debitum non vero domino non liberatur,& quãdo secus.Conclus.*336.

Conductor non restituens rem locatam qualiter compellatur,& quando non. Concluſ.619.

CONDVCTOR † non restituens rem locatam finita locatio- 1
ne potest compelli,vt relaxet ex loca to rem conductam locatori,vel emptori,vel alteri,cui locator vult.Bald. *cons.*214.*Casus talis est,Cartusienses,circa fi. ver. & potest dupliciter,lib.*1.*l.si quis conductionis.C.locati.* † Et quod finita locatione teneatur conductor 2
possessionem rei locatæ, & bona libera & expedita absque vlla controuersia restituere domino rei. Bart.in *l.videamus,* §.*qui vinũ. ff.loc.* & ideo non infert quæstionem dominij,sed si ius prætẽdit, ipsi fit reseruatio in petitorio.Bald.in *d.l. si quis conductionis, C.locat.* † Extende; quia potest etiam personaliter carcerari non re- 3
laxandus,donec restituat. Ange. de Perusio in *cons.*12. *Nos Angelus per totum*, vbi declarat, quid facere debeat conductor carceratus, vt relaxetur, quando non restituit rem locatam finita locatione, & ad quæ obligetur, si alium recognouit.† Extende; 4
quia etiam tenetur ad damna & interesse, & ad quanti fuerit iuratum in litem,*d.l. videamus,*§.*qui vinum,l.si cui,*§.*qui seruum.ff.locati.* † Restringe, quando adest pactum,quod conductor possit in 5
re conducta facere melioramenta, & inde non possit amoueri, nisi satisfactis melioramentis constituatur ius retinẽdi,ad similitudinem hypothecæ, quæ pariter inducit retentionem, *l.debitor.ff.ad Trebell.* Soc.*cons.*99.*In causa lib.*1. & quod si facta est liquidatio, non sufficiat depositum muscale cum oblatione. Castr. *consil.*270.*col.*2.*ver.videndum est,lib.*2.Negus.*de pignor.in* 4.*membro* 5. *partis,n.* 0. † Et, quod conductor impendens in re conducta re- 6
petat impensam ex conducto, *l.sed addes,* §.*si inquilinus, l. dominus,* §. 1.& ibi Castr.*ff.loc.*Salycet.in *l.domum,col.fi. C.de rei vend.*& cum detur actio,multo magis retentio,*l.cum & soluta,* & ibi Bald.*C.de cond.indeb.* Alex.*cons.*4.*col.*2.*lib.*5.Soc *cons.*15.*n.* 20.*lib.* 1.*& cons.*17. *col.pen.n.* 14.*lib.* 3. Veniunt tamen compensanda in pensionibus non solutis, Castr. *d.l.dominus.*§.1.*ff.de locat.* † Maxime, quando 7
adest obligatio generalis bonorum,quæ cõprehendit rem locatam.Bart.in *l.qui fundum.ff.locat.* Negus.*de pignor.in secundo membro 2.partis,n.*33.ideo datur retentio,*l.per retentionem. C.de vsur.* † Imo 8
quando locatio est per instrumentum, licet hypotheca non sit apposita,censeri debet apposita.Negus.*de pignor.in* 1.*memb.*3.*par. prin.n.*43.† Amplia; quia conductor potest etiam cõpelli per in- 9
terdictum vnde vi, vt restituat possessionem rei locatæ liberam, & expeditam. Bald. *d.cons.*214.*circa fi.ver.& potest dupliciter,lib.*1. †Et quod possit agere locator spolio contra cõductorẽ, & ante 10
omnia sit restituendus,nec admittatur exceptio, & quæstio dominij Anch.*cons.*205.*In quæstione,in princ.* quia eo ipso, ꝙ recusat restituere, spoliat finita locatione, *l. colonus. ff. de vi & vi armat.* Alex.*cons.*33.*n.*2.*lib.*6.Cephal.*cons.*47.*n.*40.*lib.* 1.quod procedit etiam in hærede conductoris.Bart.in *l.non ab re,n.*5. *C. vnde vi.*vbi Salycet *quæst.*5.Cagnol.in *l.neque pignus, n.*8.*ff.de reg.iur.* Menoch. *de recuperand. possess. remed.* 11. *num.* 50. † Extende, quia potest 11
conductor cõueniri,vt supra, tam à locatore, quam ab emptore habente causam ab eo, in quem venditor ficte possessionem transtulit.Bald.*d.cons.*214.*circa fi.lib.* 1. † Extende; quia tenetur 12
conductor etiam præstare cautionem locatori iuratoriam,quod ipsum locatorem indemnẽ conseruabit à se, & vniuersa eius familia,& habentibus causam ab eo. Angel de Perusio *cons.*12.*Nos Angelus per totum,maxime in fi.*† Amplia; quia vltra restitutionem 13
rei tenetur,& compellitur soluere afflictus decursos, *l.si decem,cũ ibi not.ff.locat.l.legem.C.eo.tit.* † Extende;quia tenetur etiã ad pen- 14
siones pro tempore decurso finita locatione,quo tenuit rẽ conductam,*l.item queritur,*§.*qui impleto.ff.locati.d.l.legem. C. eodem.*vbi Doctor. † Amplia; quia hæc procedunt etiã in hærede locatoris; 15
quia quicquid tenetur conductor versus locatorẽ, tenetur etiã versus hæredẽ locatoris Angel.*d.cons.*12.vbi est casus.Anchar.*d. cons.*20;*nu.*2.*ver.præterea.* † Amplia; quia conductor non probat 16
restitutionem, licet probet possessionẽ dominij;quia dominus etiam possidet,quando colonus bona detinet;quia possidet per

colo-

17 colonum. Angel. *d.cons.12.col.2.in fi.ver.non obstat.si dicatur.* † Conductor finita locatione licet teneatur restituere domino rem locatam; si tamen dominus velit alteri locare, tenetur pari pretio potius conductori, quam alteri locare ex æquitate, licet non cõ-
18 pellatur præcise. Castr. *cons.32. Proprietarius, lib.1.* † Extende, vt idem sit in conductore ad certam generationem; quia ea finita ex æquitate dominus debet relocare potius consanguinei inuestiti, quã aliis. Castr. *d.cons.32.lib.1.* vbi, quod non compellitur.

Conductor non recedit à cõductione multis casibus. Concluſ.620.

1 CONDVCTOR † non potest recedere à conductione inuito locatore, etiam si pars bonorum locatorum ab eo euincatur; quia solum remittere tenetur locator mercedem pro rata bonorum euictorum, *l.si in lege, §.pen.& fi.ff.locat.* Alex. *cons.* 127.
2 *Visoinstrumento locationis, col.pen.lib.5.* † Restringe; nisi locator prohibere posset, vel esset spoliatus à personis, quibus posset prohibere, vt per Alex *d.cons.127.col.pen.lib.5.* vbi, quod non præ-
3 sumitur, quod possit prohibere in dubio. † Restringe, nisi euictio sequatur facto locatoris; quia si rem locatam locauit primo alteri cum hypotheca bonorum, potest conductor, nisi res liberata tradatur, recedere à locatione, per regulam *l. conducto. ff.loc.* quæ vult, quod rem liberam tradat, quod etiam procedit ad æquiparatione locationis & venditionis. *Instit.locati, in princ.* sed venditor tenetur tradere liberam rem, *l.ex prædijs.* vbi gl. *C.de euict.* ergo, &c, & quia frangẽti fidem, &c, *l.cum proponas. C.de pact.*
4 † Amplia; quia conductor deserens rem locatam non liberatur à locatione, & solutione pensionis, etiam si dominus alteri lo-
5 cauerit rem derelictam. Castr. *in l.diem functo. ff.de offi.asses.* † Cõtrarium tenet ibi Ias. post Bart. Fulgo. & Alex. *in 6. col. post princ.*
6 † Amplia; quia conductor, qui per plures annos conduxit, licet vi maiori, cui non potest resisti, non gaudeat re locata in aliquo, non tamen potest recedere à conductione, sed bene liberatur à solutione pensionis pro tempore, quo non potuit vti & frui, & si pensionem soluit, debet sibi restitui: ita tamen, si vbertas annorum sequentium sit tanta, quod posset compensari cum annis, quibus nihil percepit; tunc teneatur ad totam pensionẽ pro toto tempore. Rom. plene *cons.432. Quoad primum, in prin.* vbi a-
7 postil. *in ver.quod sic.* † Extende, quia si nat reintegratio locationis ad tantundem tempus, quo non potuit vti re cõducta ex vi, cui resisti non poterat, reintegratio censetur ad pensionem conuentam, prout si cessasset vis maior, etiam si non sit dicti: quia reintegratio hoc importat. Rom. *d.cons.432.n.4. ver.quo ad secundum.*

Conductor potest sublocare alteri, & qualiter procedat. Concluſ.621.

1 CONDVCTOR † potest regulariter rem conductam alteri sublocare, *l.solutum, §.solutam. ff.de pignor.actio. l.nemo. C.locati.* Io. de Imol. *cons.79. Viso quodam instrumento. l.Moschis, §.fi.ff.de iure*
2 *Fisci.* † Ratio est; quia contractus iste transit ad hæredes tam locatoris quam conductoris, *§.fi. Instit.locati.* Vide, *Locatio quid sit.*
3 *Concluſ.400.* † Extende; quia poterit sublocare etiam pro maiori mercede, quam ipse conduxit, & illud plus erit primi conductoris, qui sublocat, *l.si mercedem. ff.de act.empti, l.si insulam. ff.loc.* & ipse solam mercedem conuentam locatori soluet, licut & in casu contrario, si minori pretio locauit, non esset contrarium postulaturus, gl. *in d.l.Moschis. §.fi. in ver.solum. ff.de iure Fisci.* q̃ loquitur etiam in conductore à Fisco. † Declara; quia etiam si conduc-
4 tor nihil exigeret à subconductore; tenetur tamen ad integrã
5 pensionẽ promissam, *d.l.Moschis, §.fi.ff.de iure Fisci.* † Declara; quia potest conductor sublocare alteri, dummodo æq; idoneus sit, & dummodo ad vsum destinatum locet, gloss. *in l.nemo. C.locati.*
6 † Amplia; quia conductus à primo conductore dicitur habere causam à primo locatore. Bald. *cons.371. Maffiolus inuestiuit, in fi.lib.*
7 1. Ioan. de Imol. *d.cons.79. ver.præterea etiam dici potest, circa fi.* † Amplia; quia conductori ad longum, vel longissimum tempus succedit quilibet hæres, etiam extraneus, *l.viam veritatis. C.locati.*
8 † Amplia; quia omnis conductio etiam ad longum tempus pro se & hæredibus potest cedi alteri. *l.qui tabernas. ff.de contrah.emptio. l.1.§.quod autem, il secondo. ff.de superfic. l.1. C.de fund.patrimonial. lib.11.* Castr. *cons.243. Super 1.lib.* 1. Ratio est; quia omnia ad hæredes transmissibilia sunt cessibilia, *l.ex pluribus, ff.de admin.tut.* Bart. *in l. si mulier, §.ex asse, in fi.ff.de iure dot.* Castr. *cons.1. Videtur dicendum, lib.*
9 2. † Amplia, vt procedat etiam in conductore vectigaliũ, & maxime, quando talis est consuetudo. Io. de Imol. *d.cons.79. per totũ.*
10 vbi est casus. † Extende in omni conductore à Fisco; quia potest
11 sublocare, *d.l.Moschis, §.fi.ff.de iure Fisci.* † Extende; quia potest totum, & partem sublocare vni, & pluribus, vt *d.l.Moschis, §.fi.ff.de iure Fisci.* † Extende etiam pro maiori mercede, & illud plus erit 12
sublocantis, *d.l.Moschis, §.fi.* vbi gl. per *l.si mercedem. ff.de actio empti.*
† Restringe; quia non posset sublocare non æque idoneo, gl. & 13
Bald. *in l.nemo C.locati.* † Restringe, dummodo ad eundem vsum, 14
non alium sublocet, Bald. *d.l.nemo. C.locat.* † Amplia, vt procedat, 15
etiam si locatio sit facta vni pro se, & personis nominandis; quia non censetur prohibita sublocatio. Io. de Imol. *d.cons.79. per totũ.*
† Limita; quia conductor non potest alteri vendere ius percipi- 16
endi fructus rei conductæ, ante quam soluerit pensionem; quia ante solutam pensionem debent fructus esse in fundo pro cautione domini. Ruin. *cõs.216.n.5.& seq.lib.1.* vbi hoc ampliat, siue sit conductor ad modicum, siue ad longum tempus. † Limita Flo- 17
rentiæ; quia non potest sublocare ita disponente statuto, *rub.24. lib.4.* in materia laboratorũ de pœna alienantis, vel obligantis rẽ sibi locatam. † Declara; quia hoc statutum non attenderetur in 18
locis subiectis, in quibus non viget, & disponitur, quod in casib⁹ omissis recurratur ad ius commune; quia intelligitur de iure cõmuni Romanorũ. † Limita; quia conductor ad longum tempus, 19
qui præstat pensionem commensuratam fructibus non potest alienare sine consensu domini, prout emphyteuta. Bar. *in l.1.§.ꝑ autem, il secondo, ff.de superfic.* Aret. *cons.55. In causa mihi proposita, n.3. ver.quid plura & n.4.* † Extende; quia si alteri vendit ius suũ, cadit 20
à iure suo, prout emphyteuta. Fulgo. *cons.24. Pro euidentia eorum.* Ruin. *cons.77. De duobus, n.3. lib.1.* & est ratio; quia conductor perpetuus æquiparatur emphyteutæ, Ias *in l.in prouinciali, §.si ego superficiarius, n.4. ver.tu aduerte, ff.de noui oper.nunciat.* † Limita; quia finita locatione si locator locaret alteri, diceretur spoliare dominũ 21
possessione, & puniri põt tamq̃ inuasor. Alex. *cons.78.lib.3.* Dec. *cons.57.col.fi.* Bald. *in l fi.C.commun.de vsucap.* † Declara; quia etiam 22
feudum potest subinfeudari, dummodo non vltra tẽpus subin- ℳ
feudantis. Vide *Feudum antiquũ potest subinfeudari. Conc.190.* † Idẽ 23
est in emphyteusi. Vide, *Liuellarii q. dicãtur, & q.d liuellus. Conc.399.* ℳ

Conductor qualiter possit præscribere rem locatam. Concluſ.622

1 ILLE, qui † soluit per 30. annos pẽsionem ex causa conductionis, præsumitur cõductor, & is, cui soluit, præsumitur locator, & habere dominium rei, si per alios 30. annos in casu iuris communis non soluit, præscripsisse dicitur rem sibi locatam accedẽte causa, prout titulus acquisitionis, vel putatiuus. Castr. *cons.293 Ad primum, col.1.ver.ad tertium, lib.2.* vbi, quod cum primũ requisitus, vt soluat, recusauit soluere, cœpit sibi ipsi possidere, & *consil.*
298. *Ad primum, in princ.& n.2. ver.sed si non apparet, lib.2.* Vide, *Præ-* ℳ
scribi quæ non possint. Concluſ.534. † Extẽde, vt idem sit stante statu- 2
to, (prout Paduæ,) quod 20. annis præscribatur omnis res, & omnis actio; quia sicuti per solutiones factas per 20. annos is, cui factæ sunt solutiones, præscribit dominium contra soluentem; ita è conuerso si is, qui soluit requisitus, vt soluat, recusauit, & perseuerauit per 20. annos soluere accedente causa, præscripsit rem locatam. Castr. *d.cons.293. ver.ad tertium. & cons.298. ver.sed si*
nõ apparet, n.1. in fi.& n.2. lib.2. † Extende; quia licet dominus extra 3
iudicium requisiuerit conductorem ad soluendum; non tamen dicitur interrupisse ipsam præscriptionem; quia secundum aliquos requiritur litis motio, secundum alios non litis motio, vel saltem requisitio iudicialis per exequutorem. Castr. *d.cons.298.*
col.2. in princ. ver.quia licet adhuc. lib.2. † Declara; quia licet fictus, vel 4
præsumptus conductor, prout quando nõ constat de locatione, præscribat eo ipso, quod per 30. annos nõ soluit, de iure cõmuni; tamen non sic in conductore habente locationem ex instrumento, vel de qua constat aliter; quia nõ præscribit vnquam, nisi interpellatus ad soluendum recuset velle soluere ex aliqua causa superuenienti. Castr. *d.cons.298.col.2.circa.med. ver. per prædicta*
lib.2. † Probatio cui incumbat, an ei, qui dicit non soluisse, an ei, 5
qui dicit soluisse? dicas, quod licet vterq; debeat intentionẽ suã probare, tamen is, qui habet maiorem præsumptionem ꝑ se, vel etiam habet causam onerosam, releuatur ab onere probandi. Castr. *d.cons.298.col.fin.ver.vlterius dubitatur, lib.2.* † Amplia; quia 6
conductio ad 20. annos à principio reddi põt perpetua ex continuatione facta per tantum tempus, quod non sit memoria in contrarium, & maxime, quando res infructuosa locatur ad certum tempus, postea continuatur per 30. annos sub eade vniformi præstatione. Ang. Aret. *cons.17. Cum quæritur.* vbi plene pro vtraq; parte allegat, & hanc tuetur. *n.25.& seq.per totum.* vbi tollit contraria.

Conductor non potest abuti relocata. Concluſ.623.

CONDVCTOR † non potest retinere cameram domus sibi lo- 1
catæ ad vsum stabuli, vel pullarij; quia nõ potest in re cõdu-

cta facere, quod deterius fiat, *l. videamus, §. si hoc ff. locat. in fi.* & ratio est, quod debet vti re locata arbitrio boni viri, alias potest ex pelli. Vide, *Locator quibus casibus expellat conductorem. Concluſ. 417.*

2 † Alias compellitur restituere bona, quæ damnificat, seu quibus abutitur, *l. adē, C locati.* Roland. à Valle *conſ. 49. n. 10. & n. 20. lib. 2.*

3 Ruin. *conſ. 58. n. 4. & conſ. 88. lib. 1.* † Et tenetur ad deteriorationem

4 factam in re conducta, tex. *in l. cum conductorē, C. locati.* † Amplia; quia cōductor, qui in fine locationis extenuat rē conductā, puta exfructando pluſq̄ conueniat, ita vt corrūpat fructus sequentis añi, vt sint steriliores, tēetur locatori ad dāna & intereſſe, *l. & hæc diſtinctio, §. ſi. ff. loc.* vbi Bart. & alii, glos. *in l. pen. ff. de vſu. legat.* vide plene Iaſ. qui ponit plura exēpla contra colonos & fructantes

5 *in l. ſi quis nec cauſam, §. ſi. ff. ſi cert. pet.* † Idē ſi nō putauit vineam dimittens capita longa, vt plus redderent. Caſt. *in d. l. pen. ff. de vſ. leg.* vbi Bald. *& in d. l. & hæc diſtinctio. §. ſi. ff. locati.* Iaſ. *d. l. ſi quis nec cauſam,*

6 *§. ſin. ff. ſi cert. pet.* † Idē eſt in conductore molēdini, vel datii, qui in vltimo anno ponit edicta, q̄ omnes poſſint macinare p̄ medietate molituræ; & transire pro medietate gabellæ, dicitur male vti; & tenetur ad intereſſe; quia præiudicat ſucceſſori. Bald. *d. l. pen. ff. de vſu. legat.* Caſtr. *conſ. 310. vol. 2.* Iaſ. in *d. l. ſi quis nec cauſam, §. 1. ff. ſi*

7 *cert. pet.* Anch. *conſ. 116.* † Amplia; quia ſi conductor male verſatur in re cōducta deteriorando, pōt expelli, *d. l. ædem C. locati. l. quæro,*

8 *§. inter locatorē. ff. eod. auth. quā rem, C de ſacr. Eccleſ.* † Et dicitur male verſari, & inferre damnū, ſi ſuccidit arbores virides; itē ſi palos ad vineam non ponit, itē ſi agrū non ſtercorat, vel paleas aſportat, ſi radices oliuarū effodit, & ſimilia, de quibus Ruin. *conſ. 88.*

9 *n. 2. & ſeq. lib. 1. & conſ. 58. eod. lib. 1.* Rol. à Va le *conſ. 49. n. 10. lib. 2.* † Itē, ſi conductor piſcationis deſtrueret piſcationē capiendo omnes piſces; quia ſi nō inducit alios piſces, dicitur deſtruere piſca-

10 tionē, & re abuti. Cæpol *de ſeruit. ruſt. præd. tit. de piſcatione, in fi.* † Ex tēde; quia ſi ſuccideret arbores fructiferas, pōt expelli & priuatur iure cōductionis. Alex, *conſ. 118. lib. 5. n. 2. l. diuortio, §. ſi fundum. ff. ſol.*

* *matr.* vbi * Doct. & q̄ inter deteriorationes fundi ſit inciſio arborum, eſt tex. *in l. eleganter, §. non ſolū, ff. de dolo,* & plures leges ſunt *in tit. de vſufruct.* in quibus dicitur, q̄ priuatur vſufructuarius inci-

11 dendo arbores fructiferas, late Rui *conſ. 58. & conſ. 88. lib 1* † Declara, vt procedat tribus concurrētibus, videlicet, quod damnū non ſit in modica quantitate; ſecūdo, quod ſit in ſubſtantia rei, non in fructibus; tertio, quod damnum ſit illatum dolo, vel lata culpa, aut leui. Feder. de Sen. *conſ. 110. Caſus.* Rol. à. Valle *conſ. 49.*

* 12 *in fi. lib. 2.* & cōmunem * dicit Boer. *conſ. 125. n. 4. lib. 1.* † Vide omnino Nattam *conſ. 481. Non relinqtur, n. 14. & ſeq.* vbi, quod ſi adeſt pactū conductoris ad meliorādū; tunc minima deterioratio ſufficit, ne pactum ſit eluſoriū, vbi multa ſimilia adducit, & ſic tunc

13 pro modica deterioratione pōt expelli. Vide, *Verba debent aliquid operari. & non debent eſſe ſuperflua. Concl. 85.* † Extende maxime in arboribus, q̄ tarde renaſcuntur, prout ſunt quercus Alex. *d. conſ.*

14 *118. lib. 5.* vbi extendit, ét ſi eſſet data licentia incidendi arbores; quia non intelligitur de fructiferis & quercubus. † Extende, vt procedat etiā ſtante pacto de non alienando rem locatam, & cū hypotheca bonorum ſpeciali; quia licet tale pactū operetur, q̄

15 durante locatione non pōt expelli. Bar. *in l. ſi creditor, §. fi. ff. de diſtr. pign.* non tamen tuetur conductorē deteriorātem rē conductā, quin poſſit expelli, *l. quæro, §. inter locatorē, ff. loc.* quia rumpenti fi-

16 dem, & non ſeruanti pacta non eſt ſeruanda fides. † Extende, vt procedat nedum de iure ciuili, ſed etiā de iure canonico, *c. penul. §.*

17 *locati.* † Idem eſt ſi rē conductā alienaſſet. Bald. *in l. ædē. C. locati.* quia dicitur abuti, ſi facit contra legem contractus, *l. ſi. C. de acqu. poſſeſſ.* † Extende; quia tenetur conductor cōſeruare fundū in eo

18 ſtatu, in quo accepit, & ſi alias facit, tenetur locatori ad damnū. *l. cum conductorē,* vbi gl. *C. locati.* Ruin. *conſ. 88. n. 2. cum ſeq. lib. 1.* † Et in tantū eſt verum, q̄ conductor arbores incidens, & alias rem conductam deteriorans ex dolo, poteſt expelli; & tunc tenetur ad omnia damna, vt non admittatur exceptio compenſationis cum melioramentis. Roland. à Valle *conſ. 49. n. 10. lib. 2.* Ruin. *cōſ.*

19 *58. lib. 1.* † Idem diſponit etiā ſtatutum Florentiæ, *Rubrica 131. lib. 2.*

20 quod vult etiam ſtari iuramento locatoris de damno. † Declara; quia in omnibus caſibus, in quibus conductor priuatur propter abuſum rei; quia male verſatur in re locata propter dolū, vel culpā ſuam, habetur pro habitatore in ſui præiudiciū, ideo tenetur ſoluere penſionē, ac ſi habitaſſet pro toto illo anno; ſecus quādo expellitur propter neceſſitatem domini. Bald. *d. l. ædem. in fin. C lo-*

21 *cati.* † Amplia; quia licet male verſetur in vna parte rei locatæ tātum: tamen pōt expelli à tota locatione. Alex. *conſ. 118. In caſu. n. 2.*

lib. 5. vbi procedit, quādo ſub vnico affectu eſt facta locatio pluriū bonorū; quia vnica eſt. Vide, *Colonus quando poſſit expelli, vel nō.*

22 *Concl. 467.* Vide, *Cōductor ad qua teneatur locatori. Concl. 606.* † Probatio qualis requiratur circa damna, & deteriorationes rei cōductæ. Alexand *conſ. 64. Viſa conſultatione, lib. 2.* † Imo præſumptiua probatio admittitur, & ſufficit. Alex. *conſ. 189. In cauſa, col. pen. verſ. præſuppono, quod damnum, lib. 6.* 23

Conducens rem ſuam quando ſibi præiudicet, vel non. Concluſ. 624.

PLIVS † conducens ab Eccleſia in emphyteuſim rē, quæ erat acquirentis, ſibi non præiudicat in dominio, neque in poſſeſſione, quando vt rem Eccleſiæ conduxit. Bart. *in l. ſi aliquam, ff. de acqu. poſſeſſ.* Cuma. *conſil. 165. Caſpar, q. Iacobi, per totum.* Io. de Imol. *conſ. 57. n. 1.* vbi dicit eſſe verū quoad dominiū, quoad poſſeſſionem eſt dubium, & hanc * communem dicit Alex *conſil. 69. Circa* * *primum, n. 12. lib. 5.* vbi quoad poſſeſſionem dicit dubium. Vide, *Erronea confeſſio, & erroneus conſenſus nihil operatur, & quando ſecus. Concl. 327.* † Declara; quia conducens rem propriam nunquam perdit dominium, ſed bene perdit poſſeſſionem, & hæc eſt cōmunis, * & magis * communis opinio, vt per gl. & Doct. maxime ** Ripā *in l. ſi aliquā rem. ff. de acquir. poſſeſſ.* † Et iſta poſſeſſio, quæ perditur; non acquiritur, neque transfertur in locantem ſecundum * communem. Alex. *conſil. 69. n. 13. & ſeq.* vbi reddit rationē; quia * ex contractu nullo nō transfertur poſſeſſio, *lib. 5.* † Amplia; quia ſiue quis conducat rem ſuam, vt ſuam etiam ſciens, ſiue emat, ſiue ex cauſa depoſiti, aliaue cauſa recognoſcat, ſibi non præiudicat, neq; contractus valet. Fulgoſ. *conſil. 5. Quidam Guilielmus, circa med. col. 3. ver. verum præmiſſis,* vbi dicit * communem, & communē * dicit Alex. *d. conſ. 69. n. 12. & ſeq. lib. 5. & conſil. 92. Viſo, & diſcuſſo, n.* * *6. & 7. verſic. nec Ser. Franciſco in prædictis, lib. 2.* † Contrarium; quod ſibi præiudicet quoad poſſeſſionem; quia ſi quis emat rem aliquam cum precario & conſtituto, per quod transfertur dominium & poſſeſſio, & poſtea conducat à venditore certa mercede, donec pretium ſoluat, valet vterq; contractus; ſed quia repugnant; quia emptor eſt dominus, & poſſidet, conductor non eſt dominus, neq; poſſidet, præualet locatio; & ſic emptor conducendo præiudicat ſibi in poſſeſſione. Alex. *conſ. 121. Viſis, num. 2. ver. & ſic ſunt duo, lib. 5.* vbi apoſtilla *in ver. dominum,* dat concord. & ibi Alex. *n. 3.* dicit, quod clauſula conſtituti ſuſpenditur ex mēte contrahentium vſq; ad finem locationis † Extende, vt idem ſit, ſi ſciens in feudum recognoſcat; quia contractus eſt nullus, & ſibi non præiudicat. Fulgoſ. *d. conſ. 5. per totum* vbi multa pro vtraque parte. † Qualiter autē cognoſcatur, an quis conduxerit rem propriam ſcienter, vel ignoranter, declarat Alex. *d. conſ. 69. n. 11. lib. 5.* ex mente Bart. quē allegat; quia ſcientia probatur, ſi dicat, conduco rem meā, vel quæ mea eſt, alias præſumitur ignoranter conduxiſſe. † Amplia in tantū contractum nullum eſſe; ſi quis rē ſuam ſciens recognoſcat in feudū, maxime quando erant res liuellariæ, & recognouit ab alio, vt hæres extraneus debeat præferri filiæ, quæ vocabatur ex inueſtitura feudali. Fulgoſ. *conſ. 5. per totum,* vbi pro vtraq; parte, & ita concludit tollendo contraria. † Declara; quia non valet conductio rei propriæ; niſi reſpectu iuris, ſi quod abeſſet domino, & cōducenti, quia reſpectu iuris, q̄ abeſt, valet, *l. ſi aliquam rem. ff. de acquir. poſſeſſ.* vbi Ripa, Ruin. *conſ.*

144. n. 4. lib. 1. † Et dari pōt exemplum in eo, qui habet ſeruitutē in aqua, vel alia re; quia ſi conducat à domino, acquirit plenum ius, quod non habebat, & in hoc valet. Alex. *conſ. 69. nu. 22. lib. 5.* † Amplia; qui afrater locās rem propriam alteri tanquā quod ſit ſororis ſuæ & tanquam illius procurator, ſibi nō præiudicat reſpectu dominii. Io. de Imol. *conſ. 57. Viſo quodam inſtrumento, per totum.* † Amplia; quia conducens rem propriā in emphyteuſim ab Eccleſia tanq̄ quod ſit Eccleſiæ, non transfert dominiū aliquod in Eccleſiam. Alex. *d. conſ. 69. n. 15. ver. ad horum, lib. 5.* vbi dicit communem, * vbi ponit plura exempla. † Limita, quando quis rem ſuam cōduxit, vel in emphyteuſim recepiſſet eo animo, & ſciēs, vt voluerit præcedere contractū habilem, puta vēditionis, donationis, refutationis, &c. ita intelligendam eſſe hanc materiam dicit Fulgoſ. *d. conſ. 5. col. 4. ver. ſupeſt ergo,* vbi reſpondet ad motiua contraria, & ita ſoluit. † Extende ét, quando prius in ſolutū tradidiſſet, dominus poſtea cōduxiſſet; quia licet ex falſa cauſa dediſſet in ſolutū; tamen ſibi ſiudicaret; quia ad transferendū dominiū nō requiritur veritas, ſeu ſubſiſtētia tituli. Fulgoſ. *d. conſ. 5. n. 2. ver. ad ſecundū.* † Extende, quādo vera traditio interueniſſet: qa tūc ea ſciēti rē ſuā, & illā conducenti, vel in feudū recognoſcēti, ſi præceſſit vera traditio noceret. Fulg. *d cōſ. 5. n. 2. ver. ad vertium.* † Declara oēs limitationes p̄cedere, quādo q̄s rē ſuā ſciēs, & animo, vt ſupra, cōduxit; ſecus ſi rē emphyteuticā Eccleſiæ, vel liuellariā; quia cū nō poſſit ſine conſenſu Eccleſiæ alienare; ergo neque conducere, vel in feudū ab alio recognoſcere. Fulg. *d cōſ. 5 in*

fin.

17 *fin.ver.pro tertia itaque ratione*† Limita; quoad pensionem; quia is, qui conducit rem propriam; sibi præiudicat quoad possessionē. Io.de Imol.*cons.*57.vbi, quod est opinio controuersa, & est ma-
** gis communis *opinio secundum gl.&* Doct.*in l.qui rem.C loca-*
18 *ti,& in l.si aliquam rem.* vbi Alex.& Ripa, *ff.de acquir.possess.* †Restringe; quia conductor licet perdat possessionem rei suæ conductæ; non tamen possessio acquiritur locatori Alex.*in d.l.si ali-*
19 *quam rem,n.16.ff.de acquir.possess.& cons.69.lib.5.n.43.* †Contra re-
* strictionem est magis * communis opinio, vt per Rip.*d.l.si ali-*
quam rem,ff.de acquir.poss. Vide, *Erronea confessio, & consensus nihil operatur. Conclus.*327.

Connexum, dependens, & incidens quando dicatur. Concl.625.

1 CONNEXVM† considerari potest tribus modis, ratione contractus, vel quasi ineundi, ratione actionis & obligationis inducendæ, & ratione exequutionis, seu condemnationis sequendæ, Bart.*in l.cum actum,ff.de neg.gest.* Io.de Imol.*cons.*139.*Præ-*
2 *fatus Simus,c.2.& 6.*† Item annexum & connexum dicitur duobus modis, videlicet, quia pendet ab altero, cui annexum est, vel quia ordinatur ad alterum, ita Crauet. *cons.*818.*n.3.* vbi dat exēpla de vtroque, allegat Abb.*c. quanto,n.5.& 6.de iud.* qui dat exēplum in iure patronatus, quod est spirituale; quia ordinatur ad spirituale, prout vasa sacra, beneficium, & similia, præsentatio laici non est spiritua.is, sed ordinatur ad spiritualitatem, secus in
3 electione, & collatione, idē tenet Ruin.*cons.*108.*n.6.lib.5.*† Extende; quia pendentia & cohærentia dicuntur, quæ cohærent descriptis in instrumento, ideo tanquam connexa idem iudiciū
4 habēt. Io.de Imol.*d cons.*139.*in princ.& per totum.*† Declara; quia vt aliquid dicatur connexum, vel pendens, seu cohærens, stat
5 arbitrio iudicis. Io.de Imol.*d.cons.* 39.*n.2.*†Et dicitur connexum proximum, & connexum remotum, & connexitas remota non
6 est in cōsideratione. Io.de Imol.*d.cons.*139.*n.6.ver.præterea.*† Amplia; quia cōnexum crimini dicitur pars criminis.*l.semper,§.annus,*
7 *ff.quod vi.aut clam.* Signorol.*cons.*242.*n.18.in fi.*† Amplia; quia cōnexa dicuntur quæ dependent ab eodem negotio; plene Curt. Sen.*cons.*20.*Sæpenumero,col.9.n.23.ver.si ergo.* & declarat Bart *in l.*
8 *Aurelius,§.idem quæsiit,ff.de liber.leg.*† Contrarium dicit Roma.*cōs.* 346.*in hac causa,n.5.ver.Nec præmissu refragatur.* vbi probat hoc modo, si minor petit restitui aduersus quædam capitula administrationis tutoris, non auditur circa alia capitula, quæ si essent connexa, audiretur; quia restitutio trahitur ad connexa, allegat
9 tex.*in l.etiam,§.fi.ff.de minor.* † Extende; quia connexa dicuntur iudicare, & iudicata corrigere; ideo si datur facultas quatuor arbitris laudare, & laudata corrigere, & quod duo concordes ex quatuor hoc possint, illi duo, qui laudarunt, possunt corrigere, non aūt alii duo, qui nō laudarunt, possunt corrigere; quia sunt
10 connexa. Castr.*cons.*225.*Visis,& consideratis,in princ.lib.*1.† Amplia; quia dos dicitur dependens à matrimonio, ideo iudex, qui cognoscit de matrimonio, pōt cognoscere incidenter de dote, licet nōn posset principaliter de ipsa dota cognosere. Abb.*cons.*18.
11 *Primo, quod Communit.as,n.7.lib.*2. †Amplia; quia partitæ libri dependentes ex computo dati & recepti dicuntur connexæ; ideo licet liber non probet pro scribente; fallit tamē in cōnexis. Bart.
12 *in l.quædam,§.nummularios,ff.de eden.* Vide, *Liber computorum & cam-*
*psoris probat multis casibus. Concl.*347.† Declara, vt per Alex. *d.cons.* 186.*Visis subtilissimis,n.6.& 7 ver.non obstat.q. socii,lib.*2.vbi dicit, q vtens vel producens rationes licet videatur approbare in totū, tamen intelligitur quoad connexa & dependentia, non quoad diuersa, maxime quādo in parte, & partibus fit productio, & dicitur factū diuersū & separatū, quādo cōtinet diuersitatē negotii & tēporis. Vide *Clausula cū annexis & cōnexis q.d opetur. Cōcl.*323.

Connexorum idem est iudicium. Conclus.626.

1 CONNEXORVM†idem est iudicium; ideo si licitum est appellare in vno articulo, & in alio non, & pronuncietur super vtroq; coniunctim ratione connexitatis idē est iudiciū. Bald. *cons.* 141.*Præmissis verbis,n.6.ver.ex iis,& n.7.ver.illud etiam,lib.*1. Rota vt
* per Cortam *decis.*15. vbi dicit ita pluries tentū, & hanc * cōmu-
2 nem dicit Decian.*cons.*45.*n.17.& seq.lib.*1.†Et ideo ficuti visitādi ius non pōt prescribi, ita neq; procuratio, q datur ratione visita-
3 tionis. Abb.*cons.*26.*Videtur in princ.ver.circa secūdum,lib.*2.† Quid aūt sit connexum, & quid separatum capitulum, Io.de Imol.*cōs.* 193.*n.2.& seq.* vbi, quod tribus modis connexa considerantur; primo, ratione contractus, vel quasi contractus ineundi; secūdo ratione actionis & obligationis inducendę, tertio, ratione con-
4 demnationis sequēdæ. Bar *in l.cum actū.ff.de neg.gest.* Vide, *Connexū, dependens, & incidens quando dicatur. Concl proxima præced.*† Amplia multis casibus; de qbus Marsil.*singul.*251.*Connexorū.* vbi dat
multa exēpla.† Amplia; quia data & recepta dicuntur connexa, 5
& vnicū capitulū; quia proficiscūtur ab eodē fonte, & negotio, & vna scriptura non iudicatur separata ab alia, neq; vnū capitulū, vel vna partita separata ab alia, late Crauet.*cons.*279.*n.3.in fi. ver.4.ponitur,& n.4.& 5.* vbi plura similia.† Amplia in appellatio- 6
ne; quia si appellatio prohibetur ratione fisci, & nō ratione partis censetur in totū prohibita ratione connexitatis; quia si pœna est vna applicata fisco, & parti, debet eodem iure regulari, ne diuerse sententię ferantur. Marsil.*cons.*84.*Plura sunt, pfecto, n.13.&* *seq.* vbi per totū Bart.*in l.1 circa fi. de iure fisci.*† Contrariū tenet De- 7
cian.*cons.*49.*n.18.lib.*1.vbi, q * cōmunis est in contrarium.† De- *8
clara, vt procedat ampliatio in dispositione legis, vel statuti; secus in dispositione conuentionali. Bero. qui dat diuersitatē *cons.* 206.*n.24.& seq.lib.*3. quia si agitur ex dispositione legis, pōt procedi per inquisitionem, & accusationē, & sententia pro fisco, p- 9
dest parti; secus si per viam conuentionis; quia actio debet proponi, & sententia pro fisco non iuuat parti.† Contra declaratio-
nē videtur tenere Bart.*cons.*115.*Super eo,quod n.1.lib.*1. vbi, q si statutū applicat certā pœnam offenso, si petierit, non pōt agere cū fisco; quia sua causa est ciuilis, quæ nō pōt terminari cum criminali, sed in casu Bart. erat pœna diuersa, non eadē cum fisco; quia tunc esset causa mixta. Alex.*cons.*66.*in princ.lib.*1.†Declara, vt per 10
Iul Clarū *in prax.criminali qu.1.ver.tertius casus,* vbi si ex eadē lege debetur fisco & parti, nō appellatur, alias secus.† Amplia; quia 11
cōnexa & indiuidua p vno reputantur, & nihil fieri pōt contra vnū ex indiuiduis, quin fiat contra alterū. Crauet.*cons.*46.*n.50.* & latius *cons.*936.*n.27.& seq.* Ancha.*cons.*160.*n.2*, late Crauet.*cōs.* 275.*n.4.& 5.* vbi plura de hoc. † Et polluta Ecclesia dicitur pol- 12
lutū cœmiterium cōtiguū. Ancha.*cons.*160.*n.3.* vbi ponit alia exempla.†Extende, vt idē sit in iis, q̄ sunt cōmunia cōnexa: quia q 13
prodest vni, et pdest alteri. Crauet.*cons.*936.*n.20.* latius Marsil. *cons.*84. vbi latissime ponit plures casus, q quis ex alio consequitur, q non pōt per seipsū. Vide, *Consequitur q.s ex persona alterius, q* ☞
*ex sua consequi non pōt. Concl.*758. †Et in indiuiduis & cōnexis dis- 14
positio, q̄ tāgit partē, cōcernit totū. Ancha.*d.cons.*190.*n.4.*†Am- 15
plia; quia iudex, qui pronunciauit in causa, dicitur suspectus in causa cōnexa, & dicitur cōnexa, quando regulatur ex eadē causa, & eisdē fundamētis, Areti.*cons.*29.*n.25.ver.Veruntamen.*†Am- 16
plia; quia si causa principalis est Ecclesiastica, et connexa sunt de Foro Ecclesiastico. Ægid.*cons.*40.*n.33.& n.46.*†Amplia; qa cō- 17
nexa, & indiuidua, prout cā nia vnita pascuorum, q dicitur de parte, dicitur de toto, ideo dominus in vna parte plumitur dominus in toto, Cast.*cons.*110.*n.2.lib.*2.†Item capiens possessionē 18
in vno angulo, dicitur cepisse in toto. Cast.*d.cons.*110.*n.3.& 4.lib.* ☞
2. Vide, *Possessio partis quādo extendatur ad totum, vel non. Concl.*422. † Amplia; quia in dependētibus, prout cōnexis, idē est iudiciū; 19
ideo sicuti in causa matrimoniali mater pōt esse testis pro filia, p matrimonio, quando non est iis contra maritum; ita et pro dote, quia dos est dependens à matrimonio. Io.de Anania *cons.*52. *in princ.n.2.*†Extēde, vt procedat et ratione earundē personarū, 20
ideo si quatuor arbitri sunt electi cū facultate, quod duo ex eis concordes possint laudare, & laudata corrigere, non poterant duo, qui nō laudauerunt, corrigere, sed bene illi duo, qui laudarunt; quia idē est iudicium in connexis et quoad personas. Castr. *cons.*225.*in princ.lib.*1.†Amplia; quia in cōnexis & indiuiduis magis dignum trahit ad se minus dignum; ideo in cognitione causę 21
Ecclesiasticus præfertur seculari, Bart.*in l.si communem*, vbi Castr. & alii, *ff.quemadmo.seruit.amitt.* Vide, *Dignū magis trahit ad se minus* ☞
*dignum. Concl.*435. †Extende; quia in connexis & indiuiduis pri- 22
uilegium competens minori cōpetit etiā maiori, & extende 16. modis, de quibus Iason *iul.si emancipati n.5.& seq.ver.Nota tu diligenter. C. de collatio.* Vide, *Cōmunio excusat, & multa operatur. Concl.* ☞
533.†Limita in iis, quæ sunt diuidua, quia pōt ferri sententia cō- 23
tra eum, qui conuenitur super diuisione rei communis, licet sint plures socii, aliis non vocatis, quibus sententia non præiudicat; quia consensus est diuiduus, quādo est singulorum; secus si Vniuersitatis. Crauet.*cons.*90.*in fi.*†Limita; quia si connexitas nō est 24
proxima, sed remota, tunc idem nō est iudiciū, & iudex in causa principali non est iudex connexi remoti necessario; quia idē nō est iudicium. Io.de Imol.*cons.*189.*n.6.& seq.ver.in contrariū.*†Ex- 25
tende; quia iudex mercatorum occasione mercantiarum nō est iudex, si mercator decoctus, cui factus est saluus conductus ab aliis mercatoribus agat ad pœnam in saluo conductu appositā; quia occasio est nimis remota. Io.de Imol.*d.cons.*139.& 140. quę sunt Floriani de S.Petro, *& cons.*141. quod est Io.de Imola.†Re- 26
stringe; quando potest interesse, ne connexum separatum sit factum, tunc incidit in idem iudicium, Io.de Imol. *d. cons.*139.*n.7.* *ver.vltimo pro ista parte.* Vide *Induidua quæ esse dicantur. Concl.*102. ☞

Connexa quando veniant ex tacita dispositione. Cõclus. 627.

1 CONNEXA † & concomitantia censentur comprehensa in dispositione quacunq; , licet de eis non sit facta mẽtio specialis *c. præterea, de offi. deleg.* ideo legatũ factũ pro expensis Ecclesiæ in tunea, comprehendit ẽt expensam pilastrorũ , & cõnexorũ. Calder. *cons.* 351. *in princ.* alias 22. *de test.* Abb. *cons.* 18. *n.* 7. *lib.* 2.

Vide, *Mandatum ad certos actus quando extendatur ad proxima, vel nõ.*

2 *Conc.* 42. † Extende; quia licet delegatus ad causam non possit aliquid vltra delegationem; tamẽ fallit in accessoriis & connexis, & appendiciis causæ. Vide, *Iudex delegatus non habet iurisdictionem. Concl.* 434. †Declara; vt procedat, quãdo connexũ si fiat, vel includatur, non impedit principalẽ dispositionẽ, vt quia legatũ sufficeret ad explendũ id, ꝙ exprimitur, & connexa simul; secus si adeo minueretur, & consumeretur legatũ in connexis, vt non sufficeret ad principalẽ dispositionẽ, puta legantur centũ ꝓ parietibus certę ecclesię, & apparet de mente, ꝙ testator voluit parietes ædificari, connexa sunt, vt pilastri, & cãpanile ecclesiæ, vel quid simile, si expensa parietũ non fieret, tunc cõnexa non cadũt sub legato; secus si pro vtroq; sufficit legatũ. Cal. *d. cons.* 351. alias 22. *de test. a. ver. ad idem.* ꝙ est Floria. à S. Petro. Vide, *Legata pia quãdo de vno vsu ad aliũ cõmutanda. Concl.* 114. †Extẽde; quia qui habet

3 iurisdictionẽ in loco, dicitur habere ẽt in locis connexis, seu cõprehensis sub illo loco; quia connexorũ, & adhærentium idẽ est

4 iudicium, *l. quæ religiosis. ff. de iurisd. om. iud.* & ibi Angel. †Extende in arbitro & arbitratore; quia põt laudare super cõnexis & dependentibus, licet non sit dictũ. Abbas. *cons.* 18. *Primo, ꝙ Communitas,*

5 *n.* 7. *lib.* 2. †Et Episcopus, qui põt de iure visitare monasteria religiosorum, & monialium ẽt exempta, poterit etiã habere in consequentiam procurationẽ, q̃ datur ratione visitationis, etiã non obstante consuetudine, vel ꝓscriptione contraria; quia sicuti visitatio nõ põt præscribi; ita neq; procuratio pendens à visitatio-

6 ne. Abb. *cons.* 26. *Videtur, ver. circa secundum lib.* 2. †Amplia; quia cõnexa includuntur etiam in dispositione correctoria, licet de eis non sit facta mentio, ideo tutela, quæ venit per connexionem ad successionem vniuersalem, etiam corrigitur, correcta successione, vt statutum excludens cognatos proximiores, & vocans agnatos remotiores ad successionem cẽseatur excludere, & vocare ad tutelam, quę est connexa successioni. Signorol. Homod.

7 *cons.* 2. *Statuto ciuitatis Mediolani, per totum*, maxime *n.* 17. *ver. item non*

8 *obstat.* †Amplia, maxime quando adest clausula in mãdato procuræ, & alia dispositione, ꝙ possit aliquid cum annexis, connexis, & dependentibus; quia veniunt quoquomodo connexa, vel dependentia. Abb. *d. cons.* 18. *Primo, quod Communitas, n.* 6. *ver. nec*

9 *mandatum est restringendum, & n.* 7. *lib.* 2. † Limita in connexis remotis; quia sicuti causa remota non attenditur; ita neq; connexum, vel dependens remotum non includitur. Io. de Imol. *cons.* 139. *n.* 6. *& seq. ver. in contrarium.*

Confœderatio multiplex, & quid sit, & qualiter interpretanda. Concluſ. 628.

1 CONFOEDERATIO † est adhærentia plurium, qui sunt eiusdem velle, seu voluntatis. Grammar. *decis.* 65. *n.* 38. *& seq.* Vide, *Pacu capitula, & conuentiones qualiter interpretanda. Concluſ.* 178.

2 † Et dicitur quædã colligatio, vnde paria sunt esse ligios, id est, confœderatos; quia ligius nihil aliud significat quam legalitatẽ seruans in fidelitate promissa. Rom. *cons.* 47. *Visis necessariis, nu.* 6.

3 *ver. breuiter.* †Et Imperator dicitur confidatus, & sic confœderatus Ecclesię Romanæ; quia à Papa coronatur. Bart. *in extravag.*

4 *qui sint rebelles, in ver. rebellando, n.* 8. *ver. nam Imperator.* † Duplex est cõfœderatio; vna, per quam colliguntur in fœdere, & nullus alteri subiicitur, & hæc non est perpetua; altera, per quam alter alteri subiicitur propter fœdus, & ista nõ põt pœnitentia reuocari.

5 Bald. *cons.* 491. *Initer Marchiones. in fi. lib.* 5. † Tertia est confœderatio, seu potius recõmendatio, qua minor confœderatur maiori, vt illum tueatur, & defendat soluendo censum, vel pallium, & ista pariter non inducit subiectionem; sed si recommendatus est liber, remanet liber; si vero est alteri subiectus, remanet sub eadẽ subiectione. Gemin. *cons.* 81. *per totum*, Rom. *cons.* 417. *in princ.*

6 † Et de ista confœderatione, per quam quis dat se in protectionem alterius, quod nõ contineat, nisi quod ille teneatur defendere, non autẽ quod sit subiectus, & propterea Vasalli tales dati in protectionẽ alterius si rebellant se domino, & dant se in obedientia habenti protectionem, non eutitant crimen læsæ maiestatis, & possunt puniri, siue sciuerint, siue etiam ignorauerint dominum suum esse in protectione talis cui se submiserunt, plene Alex. *cons.* 13. *Consideratis, n.* 15. *& 16. ver. nec prædictis haberet obsta-*

re, lib. 6. †Quarta est confœderatio, per quam quis simpliciter se 7
subiicit alteri, vt tanq̃ subditus protegatur & defendatur, Soc.
cons. 74. *in princ. & n.* 3. *ver. ad adducta in contrarium, lib.* 1. †Confœ- 8
deratio colligationis æqualis dicitur socialis sm̃ Fel. *in c. postulasti,*
n. 10. *de foro compet.* † Confœderatæ ciuitates, videlicet colligatæ 9
æqualiter, pluribus fiunt, aliquando fit capitulũ vel statutum, ꝙ delinquentes ex loco confœderato possint puniri per
aliam ciuitatẽ confœderatã aliquando, ꝙ bannitus ex ciuitate
confœderata ẽt si bannitus ex alia. Bar. *in l. non dubito, ff. de capt.* &
idem repetit *in l. cunctos populos, n.* 44. C. *de summa Trinit.* †Repressa- 10
lias an teneatur ciuitas confœderata dare ciui alterius ciuitatis
confœderatæ, Vide Alex. in apostil. ad Bart. *in d. l. non dubito, in ver.*
apud nos. in fi. ff. de captiuis. † Crimen læsæ maiestatis cõmittitur per 11
offensam maiestatẽ confœderati; ideo ciuitas confœderata punit talẽ delinquentẽ. Bar. *in consilit. qui sint rebelles, nu.* 7. *& seq. in ver.*
rebellando. †Tractant se confœderati æqualiter, vt inuicẽ sint ci- 12
ues secundũ capitula, & tunc non põt vna ciuitas confœderata
in præiudicium alterius facere leges nouas, quando ita cõuenerunt in fœdere. Bart. *in consilit. qui sint rebelles, in ver. rebellando, nu.* 12.
Felin. plene *in d. c. postulasti.* †Et valet statutũ, vt delinquẽs in ter- 13
ris confœderatis statuenti possit in loco statuti puniri. Bart. *in d. l.*
cunctos populos, n. 44. *ver.* 8. *circa statuta.* C. *de summa Trinit. & fide Catho.* sequitur Feli. *in d. c. postulasti, n.* 10. *ver. quarta declaratio de foro cõpet.* plene Martil. *in l. fi. ff. de iurisd. om. iud n.* 27. *& seq. ver.* 15. †Imo est 14
de natura confœderationis de iure, ꝙ iudex vnius possit punire
delinquentes in territorio cõfœderati, quasi dicatur quędã connexitas. Castr. *cons.* 293. *n.* 2. *in fi. ver. præterea, col.* 2. *lib.* 1. † Extende; 15
quia bannitus à ciuitate cõfœderata dicitur ẽt bannitus ab alia,
& qui offendi põt impune in loco banni, etiam potest offendi in
loco confœderato, & est locus remissioni delinquentiũ. Marsil. *d. l. fi. ff. de iurisd. om. iud. n.* 27. *& seq.* † Subiectiua diuersa ẽ, & di- 16
citur, quando vnus locus subiicitur alteri, & tũc ciues efficiuntur
loci, cui subiicitur. Feli. *in d. c. postulasti, n.* 10. *de foro compet.* † Con- 17
fœderatio, per q̃ dicitur, quod castra & loca occupata per aliquẽ
remaneant sub eius protectione, non confert aliq̃ iurisdictionẽ,
nisi vt defendat de facto, prout in confœderatione inter Archiepiscopum Mediolani & Vbaldinos, dicit Bar. *in l.* 1. C. *de excusat. mun. lib.* 10. *in princ.* & quod non sint subditi, licet submittãt se ꝓ-
tectioni, Bart. *tract repræs. quæst.* 1. *ver. ad tertiũ, n.* 9. vbi apostilla in
ver. subdit. †Et similis dicitur ista subiectio filiali subiectioni; ideo 18
sicuti pater, si permittat filiũ vti libertate tanq̃ sui iuris per decẽ
annos, efficitur sui iuris, ita isti subiecti ex voluntate præscribẽt
libertatẽ superiore volente & patiente, prout in parte Castr. *cons.* 19
314. *Postremo. lib.* 1. *in princ.* †Si vero sit dictũ, quod castra remanent sub regimine Vbaldinorũ, prout dictum fuerat, idem; quia
appellatione regiminis nõ veniunt subiectio neq; merũ & mixtum imperium in locis, castris, & ciuitatibus particularibus, sed
in prouinciis tantũ, & in Vrbe Roma. Bart. *d. l.* 1. C. *de excus. mun. lib.*
10. & idẽ in ciuitate dicit Fel. *in d. c. postulasti. n.* 10. *ver. & hinc est de*
foro cõpet. sequitur Maria Soci. *cons.* 7. *n.* 3. *lib.* 1. *& cons.* 74. *n.* 8. *lib.* 1. vbi,
ꝙ hęreticũ esset recedere ab hac opinione, q̃ late probat multo-
rum auctoritate. †Extende; quia ẽt si veniret merũ & mixtũ im- 20
periũ, pœnæ & mulctæ, & confiscationes non sunt habentis regimen, sed habẽtis fiscũ. Bart. *in d. l.* 1. C. *de excusat. mun. lib.* 10. *in fi.*
†Adhærentiæ istæ de castris, & non potentibus, q̃ fiunt poten- 21
tioribus ciuitatibus, regulariter fiũt, vt defendatur, nõ vt se subiiciant, *l. non dubito. ff. de capti.* ita Roma. *cons.* 417. *in princ.* Gemin. *cõs.*
81. vbi dicit procedere ẽt in Papa, & de iure canonico, *c. recepimus,*
de priuil. †Etiã si aliquod soluant in signũ reuerẽtiæ; quia per hoc 22
non efficitur de districtu eius, cui offert reuerẽtiã. Corn. *cons.* 39.
n. 4. *lib.* 1. †Recõmandigia est confœderatio, per q̃ vnum castrũ, 23
vel vna ciuitas recõmendatur alteri, & singulo anno in signũ recõmendationis dat pallium ciuitati, cui se recõmendat, vel dat
aliud & isti recõmendati remanẽt, vt prius, liberi, nec sunt ciues,
nec subditi ciuitati, cui sunt recõmendati. Bart. *in d. l. non dubito, ff.*
de capt. sequitur Fel. *in c. postulasti, n.* 10. *de foro cõpet.* Anch. *cons.* 337.
Ista sentẽtia. n. 2. Bar. *cons.* 59. *lib.* 1. Cast. *cons.* 314. 3. *ver. dico ergo, lib.* 1.
Bald. *cons.* 499. *Proponitur, lib.* 4. Maria Soc. Sen. *cõs.* 7. & Bartholomęus Soc. *cõs.* 74. *n.* 8. *lib.* 1. Abb. *cõs.* 51. *in princ. lib.* 2. Rom. *cons.* 417.
in princ. Dec. *cons.* 459. *Per scrutata, n.* 4. *& per totũ.* Ruin. *cons.* 1. *lib.* 4.
Curt. Iun. *cons.* 124. *lib.* 2. Volãd. à Valle *cõs.* 1. *n.* 45. *& seq. lib.* 2. Barba.
cons. 11. *lib.* 2. plene Gemin. *cõs.* 81. †Mõtis Fortis Castrũ in Comita- 24
tu de Artono territorii Spoleti fuit fabricatũ ab incolis sub imunitate, & frãchitia cõfœderati cũ Cõmuni Spoleti, vt essẽt ciues
& immunes, ideo dicuntur suppositi quoad cõuenta tantũ; quia
exẽptio est generalis. Bart *cons.* 39. *Commune Spoleti, lib.* 1. sequitur
Felin. *d. c. postulasti. nu.* 10. *de foro compet.* Curt. Iun. *cons.* 124. *in princ.*
Roland. à Valle *cons.* 1. *n.* 54. *lib.* 2. † Castrum S. Ro nuli est subæ- 25

ctum

ctum per viam confœderationis Communi Ianuæ, ideo non obligatur extra capitulata. Anch. *d.cons.437.Ista sententia.* sequitur Fel. *c.postulasti n.* 10.. *de foro compet.* vbi Ancharan fine dicit vnum castrum posse esse intra territoriū, & non esse de territorio. Ro-
26 land. à Valle *cons.1.n.461.lib.2.* † Sauonæ ciuitas se subiecit ciuitati Ianuæ cū certis capitulis; & tamen ipsa remanet libera quoad ea, in quibus non se suppossuit, ita consuluit Dec. *d.cons.* 395. *Perscrutatis n.4.ver.venio ad secundum, per totum*, pro qua ciuitate consuluit etiam Ruin. *cons.1.lib.* 4. & Curt.Iun. *cons.*124. *lib.2.* vbi concludunt, quod confœderati supponentes se alicui confœderato, sunt suppositi solū quoad capitulata, si se in aliquo subiiciunt, quoad alia secus; & citant omnes supradicti, & nouissime Roland. à Valle *cons.1.n.45. & seq.* vbi *in* 47. *lib.2.* late hoc cō-
27 firmat. † Castrum Collechii se submisit in quibusdā ciuitati Senarum; ideo non potest vltra expressa dici de territorio, vel iurisdictione, sed remanet liberū quoad non expressa. Socin, *cons.*
28 74. *In præsenti consultatione, lib.* . vbi plurimos allegat. † Aretina ciuitas se suppossuit per recommendationem ciuitati Florentiæ concedendo fortalitia, & quod noua fieri possint, & Aretini iurarunt fidelitatem essendi inimicos cum inimicis, & amicos cū amicis, per quem remanēt liberi extra capitulata, ita Maria. Soc. Sen. *cons.7. per totum*, quem sequitur Barth. Soc. *cons.*74. *n.8. lib.1.* Fel. *in c. postulasti, n.*10. *de foro compet.* Roland. à Valle *cons.1.n.47. lib.*
29 2. † Contrarium, quod imo Aretini effecti sint subditi, & Pistorienses territi. Io. And. *c.vt animarum. § statutum, de constit. in 6.* se-
30 quitur Ruin. *cons.* . *n.2. in fi. lib.4.* † Scarlini terra pariter se recōmendauit, & submisit domino Plumbini promittendo accipere sal ab eo, non ab alio sub pœnis statutorum; ideo remansit libera quoad non specificata in pactis, & oblatio pallii non facit dici suppositum quoad omnia. Abb. *cons.51. Ad dilucidationem, in princ. lib.2.* sequitur Dec. *d.cons.359. Perscrutatis, n.*8. Soc. *cons.*74. *n.8. lib.1.* vbi, quod consilio Abbatis subscripserunt D. Salustius, & D. Be-
31 nedictus de Barziis de Perusio illustres Doctores. † Sunarecti castrum pariter se recommendauit ciuitati superiori, soluendo censum pro tuitione & defensione, & remanet liberum; sed tamen si remanet diruptum, non amplius debetur census; quia cessat causa. Rom. *cons.*417. *in princ. & per totum.* Soc. *d.cons.*47. *n.*8. *lib.1.* vbi quod subscripserunt D. Salustius, & D. Benedictus Bar-
32 zius. † Bona Crauettæ empta tanquam conuentionata, nō possunt contra exemptionem grauari, vt ipse in causa sua consuluit,
33 *cons.*111. *per totum*, vbi *n.*7. allegat omnes supradictos. † Clerici & ecclesię, qui sunt recommendati principibus secularibus, & pro commandigia soluunt brauium, vel censum, non efficiuntur
34 subditi. Gemin. *cons.*81. *Quia per spectabilem.* † Castillionis castrum dicitur confœderatum, non autem subditum Communi Florētiæ; ideo non potest grauari cōtra pacta, plene Cast. *cons.*314. *Postremo, lib.1.* vbi, quod omnia concessa etiam post pacta, si incon-
35 uenienti sunt ex contractu. † Comes sub accommandagia Florentinorum, vel Papæ, licet teneretur mittere subsidium; non tamen efficitur subiectus. Gemin. *d.cons.*81. *Quia per spectabilem. per totum.* vbi, q acquirit recōmendatus protectionē, sed remanet subie-
36 ctus, cui suberat, vel liber, si erat liber. † Mutiliani terra, licet se recommendauerit, & subiecerit Cōmuni Florentiæ soluendo pallium; non tamen dicitur subdita, sed libera, quoad omnia nō contenta in capitulis, ideo nō est de territorio, nec subiacet sta-
37 tuto Florentiæ. Corn. *cons.*187. *In consultatione, lib.4.* † Et de pluribus castris, quæ se suppossuerunt quoad quid Communi Spoleti, vt essent sub protectione, vt Legatus Papæ Ægidius etiam ex causa necessitatis non possit illos grauare vltra conuenta; quia Cardinalis non habet mandatum ad ista; & quia ipsa Castra habent, & eis competit negatoria. Bald. *cons.*499. *Proponitur, quod,*
38 *lib.4. per totum*, maxime *n.6.* † Et de Castro Ripomarensi, quod se dedit Florentinis rebellando se Volaterranæ ciuitati, quod capitula sint seruanda, quod Florentini dent sibi officiales, intelligitur de officiali Florentino, vt saltem quod non sit Volaterra-
39 nus. Dec. *cons.*285. *per totum.* † Et de Castro S. Romuli, quod subiecit se Communitati Ianuæ. Ancha. *cons.*437. Dec. *cons.*359. *n.*7.
40 † Solutio Brauii, vel census in signum præeminentiæ terræ, cui facta est commendatio, non priuat terram soluentem sua libertate. Soc. *cōs.*74. *n.*13. *lib.1.* alleg. Card. & Ancha. *clem.1. de elect.* Abb. idem dicit *cons.*51. *in prin. lib.2.* Soc. plene *in l. si ex toto. n.9. &*
41 *seq. ff. de leg.1.* Gemin. *d.cons.*81. *in princ.* † Extēde; quia non pōt dominus collectas imponere tali Castro, qui se subiecit, & recommendauit, late Soc. *d.l. si ex toto, n.9. & 10. ff. de leg.1.* late Roland. à
42 Valle *cons.1.n.45. & seq. lib.2.* † Et quod sola recommendatio etiā cum recognitione superioritatis, non faciat recommendatum
43 esse feudum, vel suppositum. Paris. *cons.*16. *n.*25. *lib.4.* † Castrum

Lucignani est confœderatum ciuitati Senarum partim per subiectionem; quia secundum quid sunt effecti de Comitatu Senarum, in iis, quæ respiciunt commodum ipsorum. sed reuera habent merum, & mixtum imperium. Castr. *cons.*85. *per totum, &*
*cons.*293. *lib.1.* † Capitula, & verba confœderationis dubia sunt 44
interpretanda secundum veriſimilitudinem & etiam secūdum rei naturā, ita vt sit vtile colligationi, & societati, non autem alteri ex confœderatis; vel magis vni, quam alii; quia est facta ad bonum commune, prout societas. Bald. *cons.*343. *Examinada sunt*
lib.1. Vide, *Pactum contrahentium quando vnius, vel ambarum partium*
respiciat commodum. Conclus.9. † Declara, qui se fundat in pacto 45
confœderationis, vt aliquid acquirat, in dubio contra eum fit interpretatio. Abb. *cons.*51. *n.3. lib.2.* Roma. *cons.*359. *n.*12. *& seq.*
† Extende, vt sint interpretanda secundum arbitrium boni viri, 46
& moderationem rationabilem; ideo verba, quod colligati manu tenere debeant armatos omnes, quos potuerint, intelliguntur secundum necessitates, vt tempore necessitatis secundū potentiam eorum, quæ suppleat necessitati, tempore non necessitatis secundum potentiam indigentiæ necessitatum. Bald. *cons.*
343. *circa princ. ver. sed notandum est. lib.1.* † Declara; quia capitula 47
cōfœderationū sunt de sui natura bonæ fidei propter societatē, prout fere omnes contractus mundi repellunt fallaciam, & reducuntur ad bonam fidem, vt late interpretentur; prout è conuerso possunt reduci ad naturam stricti iuris, quando habent clausulam, quod nihil addi vel detrahi possit, sed solum habeāt 48
locum, prout est scriptū. Bald. *d cons.*343. *n.3. lib.1.* † Extende; quia ineſt clausula, vt absit dolus, sed bona fides seruetur. Ange. *cons.*
390. *Charissime frater, n.3. in fi. & n.* 4. *ver. præterea in capitulis.* † Et 49
quod capitula remandigiæ, seu confœderationis debeāt ad vnguem seruari tam per eum, qui se commendauit alteri, quam etiam per eum, qui recepit. Decian. *cons.*117. *n.*16. *& seq. ver. tertio cōsidero, lib.3.* vbi, quod etiam manu armata defendere tenentur.
† Imo successor reipublicæ Florentinæ, videlicet magnus Dux 50
obligatur. Decian. *d.cons.*117. *n.*18. *lib.3.* † Extēde; quia si continēt 51
capitula fœderis contrarietatem, debent distinctione concordari. Ang. *cons.*376. *Nobiles viri. n.2.* † Et referūtur ad præsentia, prout 52
si confœderatus promittit non recepture bannitos, quia intelligitur de præsentibus tempore promissionis, nisi promissio sit reciproca; quia tunc ad futuros etiam trahitur; quia fauorabilis est materia. Angel. *cons.*261. *Punctus est, col. pen.* † Declara; quia imo ēt 53
si capitula pacis, & cōfœderatio sit reciproca, intelligitur de præsentibus, & cognitis vexationibus, & guerris, quando maxime capitula sunt per viam compromissi, quod stricte interpretari debet, & quando verba sunt de præsenti, & etiam intelligi debet de guerris licitis & ad defensam. Castr. *cons.*296. *Viso supradicto, col.2. ver. secundo videndum, per totum, lib.1.* † Restringe; quia sunt 54
stricti iuris, & stricte intelligenda. Franc. Becci. *cons.*14. *n.*27. vbi plures alleg. † Fallit; quia verba vniuersalia capitulorum com- 55
prehendunt omnia etiam si sit maior ratio in vno, quam in alio, & non fit restrictio contra literalem significatum, ita Becc. *d.cōs-*
14. n.13. & seq. Vide, *Recommendati non dicuntur esse sub iurisdictione,*
& sub protectione. Concl.56.

Confœderatio qualiter seruanda, & interpretanda. Conclus. 629.

CONFOEDERATVS, qui † alteri quoad aliqua etiam princi- 1
paliora se subiecit; non tamen dicitur se subiecisse quoad minora, & non expressa. Roma. *cons.* 244. *An dictum castrum, in*
princ. vbi prima apostil. *in ver. verior.* † Extende; quia imo confœ- 2
deratus subiiciens se secundum capitula non dicitur expresse subiectus, sed liber, & debent seruari conuenta in tantum, vt vltra ea non intelligatur adstrictus. Rom. *cons.*444. *n.*4. vbi allegat Bart. *in cons.*59. *Commune Spoleti*, & apostilla adducit Dec. *cons.*360. *Perscrutatis omnibus.* Cætera vide in præcedenti conclusione per totam, maxime, *n.*54. 55.

Confœderationem facere qui possint, & quid operetur confœderatio. Conclus. 630.

VASALLVS † Imperatoris, & cuiusuis alterius potest submit- 1
tere se alicui ciuitati, & cum ea contrahere confœderationem, dummodo id faciat sine præiudicio Imperatoris, vel alterius, cui est vasallus. Bald. *cōs.*369. *Quæritur primo, in princ. lib.* . † Ex 2
tende ēt in Vasallo ligio; quia pōt facere confœderationem, & se ligium tertio facere, dummodo hoc faciat sine præiudicio primi domini, alias non posset. Roma. *cons.*47. *Visis necessariis, n.6. &*
seq. vbi apostilla dat concord. † Amplia; quia Marchio Ceue ad- 3
hærendo Duci Aurelienſi dicitur feciſſe confœderationē cū eo simplicē, per quā non dicitur suppoſuiſſe ſua caſtra, niſi expreſſe ſub-

subiecerit; quod tamen potest facere in sui præiudicium. Bald. 4
cons.491.Inter Marchiones,in fi lib.5. † Amplia; quia Cõmune Florentiæ & D. Mantuæ licite fecerunt colligationem contra oẽs, & maxime contra Ducem Mediolani, Senenses, & Pisanos, de 5
quibus Angel.*cons.391.Sub aliis quidem.* †Amplia; quia confœderatio, quæ fit ad defensam, semper est licita: ideo possunt domini Terrarum colligationes facere, quæ sunt validæ ad defensam. Ang.*cons.376.Nobiles Viri.*vbi quod domini Montis Vlmi, Montis Luponi, Montis Sancti, & Montis Fani fecerunt simul cõfœderationem cum Communi Maceratæ, & fuit licita colligatio. 6
† Similis colligatio facta fuit inter Commune Anconæ, Firmi, & Dominos Camerini, Mathelicæ, Montis Bodii, & Fabriani. 7
Angel.*cons.269 per totum.* †Vide varias confœderationes Ciuitatum, & DD. Italiæ, qui bellum fecerunt inter se, & tandem de anno 1392. fecerunt pacem ex compromisso facto in Ducem Ia- 8
nuæ, & alios, de quibus plene Bald.*cons.147.lib.2.*† Operatur cõfœderatio, q̃ vnus ex cõfœderatis tenetur alium adiuuare, & sic inuicem vnus alium adiuuare tenetur. Ang *in l.2.§.excusantur, ff* 9
ad Syllam. Grammat. *decis.65 n.39.& seq.* Alex.*cons.84.in fi.lib.3.*† Et dicuntur loca confœderata ciuitati vnicum corpus cum ipsa ci- 10
uitate. Alex.*d.cons.84.in fi.lib.3.* † Item operatur, quod dicuntur cõprehensi in pace facta pro omnibus confœderatis. Rom. *cons.* 47.*Visis necessariis,in fi.n.18.ver.quoad secundum*, vbi apostilla *in ver.* *comprehensum*, dat concord. & loquitur de pace inter Regẽ Fran- 11
ciæ & Regem Angliæ.† Et offendens confœderatum dicitur offendere eum, cui facta est confœderatio, ita quod subditus meus offendens confœderatum meum, me offendit, & in eo cadit rebellio, & crimen læsæ maiestatis quoad dominum offendentis. Bart *in extrauag.qui sint rebelles,in ver.rebellando,n.8.& seq.ver. Nam* 12
Imperator. †Imo confœderatus punit subditum sui confœderati delinquentem, si est præsens, vel si ad literas per suum superiorẽ confœderatum hoc admittitur *clem paslor.alis,de re iudic.* Bar.*d.ex-* 13
trauag.qui sint rebelles,n.10.& seq.ver.sed an contra hominem. †Legem condere non põt cõfœderatus, per quã inducatur aliquod grauamen: quia confœderatio Ciuitatum & Principum æquali fœdere importat, quod inspiciatur tempus fœderis, & nihil per leges, vel ordines grauamen importans induca tur, quod dicit esse notandum Bart.*in d.extrauag.qui sint rebelles, in ver rebellando,nu.11.* *&12.ver.nec obstat.* vbi apostilla *in d.ver.* alios citat. Fel.*in c.postulasti,* 14
n 4.declarat.de foro compet.† Confœderatio operatur, q̃ censentur confœderati vnum corpus, adeo quod ratione cõfœderationis tribuitur iurisdictio, q̃ alias non competeret. Alex.*cõs.84.In cau-* 15
sa,qua vertitur.lib.3.in fi. †Extende; quia bannitus de vna ciuitate dicitur bannitus de Ciuitate confœderata, & ibi potest capi, & bannum exequi. Marsil.*cons.121.n.10.& seq.* Fel. plene *in c.postulasti,n.10.de foro compet.* Vide, *Delinquens in vno loco non potest puniri in* 16
alio loco pro eodem delicto. Concluf. 182. & Concluſione ibi proxima seq.
† Cõtrarium dicit Bart.*in l.non puto,ff.de captiuis*, vbi, quod nõ ser- 17
uatur. †Extende; quia delinquens in ciuitate confœderata põt in alia puniti secũdum Bart. sed Bald. contra, q̃tẽ sequitur Clar. *in §.fin.qu.38.nu.10.*vbi, quod opinio Baldi seruatur de consuetudine, nisi capitula confœderationis aliter disponant, & pendet à 18
capitulis confœderationis. Vide, *Delinquens conclus.prox.præced.al-*
leg.† Limita; quia licet confœderatus, & colligatus teneatur adiuuare colligatum in defensione iusta, secus tamen est, quando esset iniusta offensio, vel defensio, maxime quando bellum est propter factum iniustum colligati. Ange. Aret *cons.96.In themate* 19
*supradicto,col.fin.ver.circa quintum.*vbi, quod si colligatus in re iniusta adiuuat, iniuriam facit, & male ageret. †Reliqua vide, *Con-*
nexorum idem est iudicium. Concl.626.

Confœderatio, seu colligatio quando licita Conc. 631.

CONFOEDERATIO† & colligatio est licita, quando expresse 1
apparet causa licita, & quod ad bonum fuerit facta, alias secus. Calder *cons.80.ver.item, quia fuit præstitum*, alias 4. *de iureiur.* 2
†Extende, vt procedat etiam, quãdo fuit facta generaliter contra omnes Ciuitates, Tyrannos, & Barones; quia quando causa est licita, etiam est licita confœderatio. Ang *cons.391.in princ.* vbi loquitur de confœderatione Florentinorum cum domino Mãtuano contra Ducem Mediolani, & Communia Senarum & Pisarum. † Contrarium, quod imo confœderationes, & ligæ ciui- 3
tatum inuicem ex causa defensionis non valeant, quando in veritate aliud agunt, vt in fraudẽ principis occulte fiant; quia omnes colligationes ciuitatum subiectarum sunt prohibitæ, & ipso iure nullæ, vt *in ti.de pace iuram.firm.§.conuenticula.*† Declarat Bart. 4
in extrauag.qui sint rebelles in ver.occulte.in fi. quia si princeps est præsens, vel ad defensionem paratus, non possunt fieri ligæ, & confœderationes, etiam prætextu defensionis, & causæ licitæ, alias incurrunt rebellionem occultã; secus si princeps est absens: quia dicitur ad iustitiam seruandam, & valet *l.1 in princ.ff.quod cuiusque* *vniuersit nomine.* & ibi *in ver.machinationes*, vbi ponit plura exẽpla occultæ machinationis. † Amplia; quia confœderatio facta ad 5
defensam est licita, etiam si adsint capitula offensionis in consequentiam, & necessitatem defensionis. Bald.*cons.343.Examinan-* *da,in princ.ver.dumittamus ista,in princ lib.1.* Ang.*cons.376.Nobiles vi-* *ri,in princ.*vbi, quod licita est offensio Cardinalis ad defensam, vt sunt consilia super eodem facto. † Extende; quia etiam inter cõ- 6
fœderatos est licita disgregatio, qui inire possunt aliam confœderationem, quando vnus contra alium se præparat ad arma; quia alter potest se submittere alicui potenti, & facere nouam confœderationem ad defensam suam. Bald.*cons.369. Quæritur* *primo,in fi.ver.item cum vna pars lib.1.* Vide, *Confœderatus ad quæ te-* *neatur,& quæ possit,vel non.Concl.632.*† Amplia; quia confœderatio 7
cum vno principe non prohibet, quin etiam cum alio fieri possit saluo iure primi, & ideo licite potest quis pluribus confœderari. Rom.*cons.47.Visis necessariis,per totum.*† Et tenetur confœdera- 8
tus pluribus, si inuicem habent guerram, adiuuare, vel sonẽtem bonum ius, vel cui primo fecit confœderationem, vel neutri, vel sit locus gratificationi, plura similia adducit idem Roma. *d.cons.47.per totum.* †Bene sequuta pace pro se, & confœderatis, 9
qui vtriq; parti erat confœderatus, consequitur pacem. Rom. *d.* *cons.47.in fi.* † Limita; quia si non apparet causa, propter quam 10
colligatio & liga fuit facta inter confœderatos, præsumitur ex causa illicita. Calder.*cons.80.alias 4.de iureiur.in fi.* maxime quãdo fit occulta; quia est de genere prohibitorum & præsumitur contra coniurationes, & confœderationes.† Extende; quia om- 11
nes confœderationes etiam inter ciuitatem, & ciuitatem regulariter sunt prohibitæ, nisi fiant ad bonũ, & ex causa licita. Cald. *d.cons.180.in fin.*alias *4.de iureiur c.2.de ver.signif.in 6.& de pace iurã.* *fir.in feud.c.hac edicti ali.§.conuenticulas quoq; omnes.* Vide, *Collegia om-* *nia sunt illicita, nisi sint approbata. Concl.456.*

Confœderatus ad quæ teneatur, & quæ possit, vel nõ. Concluf. 632.

CONFOEDERATVS cum vno, non potest confœderari cum 1
inimico eiusdem confœderati, nisi ex causa metus, vel alia iusta à lege suffulta. Bald.*cons.369. Quæritur primo,n.5.vers.an ille,* *lib.1.*† Extende, vt confœderatus videns confœderatum præparari ad arma potest petere consilium & auxilium, & se submittere alicuius protectioni; quia defensio est licita, Bald. *d.cons.369.* 2
in fi.ver item cum vna pars.lib.1. † Amplia; quia confœderatus proprie, & adhærens dici non potest ille, qui vtriq; parti gerẽti bellum adhæret, prout faciebat Comes Robertus cum Duce Mediolani, & Florentinis: ideo capitula continentia confœderatos 3
eum non comprehendunt. Ang.*cons.390.Charissimæ frater, per to-* *tum.* Vide & declara, vt *in ver. Adherere alteri quis dicatur, Concluf.* 175. † Amplia; quia confœderati, & capitula pacis habentes, 4
quod alter non possit receptare gentes armatas alterius sine licentia, & participatione sua, si contrarium faciat, non excusatur, quin incidat in pœnam, etiam si excuset se, quod dixerit habere licentiam; quia debuit perquirere diligenter. & est affectata ignorantia, quæ non excusat. Cast. *cons.295.Viso supradicto, in prin.* vbi maxime dicit procedere, postquam habuit intimationem, quod non de sua licentia, *lib.1.*† Confœderatus non dicitur sub- 5
iectus, nisi expresse fit actum; ideo vnus in alium non acquirit iurisdictionem, nisi in hoc, quod rebelles vnius possunt capi, & remitti per alterum confœderatum Bald.*cons.491.Inter Marchio-* *nes,in fi.lib.5.*† Tenetur confœderatus seruare pacta fœderis bo- 6
na fide. Ang.*cons.391 Super aliis quæsiti per totum*, vbi, quod tenetur adiuuare confœderatum. †Extende; quia si confœderatus pro- 7
misit confœderationem, præterquam contra certum Principẽ; si tamen ille Princeps faciat bellum cum aliis æq; principalibus, tenetur confœderatus præstare auxilium confœderato contra alios principales: secus si sunt adhærentes illius, contra quem non tenetur præstare auxilium. Ang *d.cons.391 n.3.*† Declara, q̃ in dubio omnes confœderati tanquam socii sunt æq; principa- 8
les. Ang.*cons.391.n.4.* †Extende; quia confœderati tenentur ad 9
interesse, si defecerunt. Ang *d.cons 391.n.7.*† Limita; quia con- 10
federatus non tenetur nisi in quantum facere potest. Angel. *d.cons.* *391.col.fin.ver.terminata igitur guerra.* & latius *n.7.*

Confœderatus ex quibus dicatur venire contra fœdus, Conclu. 633.

CONFOEDERATVS† offendens subditum confœderati dici- 1
tur venire cõtra fœdus Bald.*cons.369. Quæritur primo in princ.* *ver.secundo an ille,lib.1.*† Amplia, vt procedat, etiã si in fœdere fa- 2
ctum

cta sit promissio de defendendo, & bene tractando aliquem; quia promittens nō potest talem inquietare in iuribus eiusdem.
3 Bald. *d. cons. 369. in princ. ver. tertio an ille, lib. 1.* † Am. lia; quia primo loco offendens confœderatum, ille solus incurrit pœnam, non alius, qui secundo loco offendit. Bald. *d. cons. 369. nu. 4. ver.*
4 *quarto an ille, lib. 1.* † Limita, quia per simplicem actum verbi non dicitur rupta confœderatio. Bald. *d. consil. 369. circa fin. ver. porro dicendum, lib. 1.*

Confessio quid sit. Concluſ. 634.

1 CONFESSIO † non est probatio, sed est releuatio ab onere probandi & facta parte præsente habet vim perfectæ pro-
2 bationis Castr. *cons. 143. n. 3. lib. 2.* † Contrarium, quod imo cōfessio est efficacior probatio cæteris probationibus. Marsil. *sin-*
gul. 201 n. 2. Vide, *Confessio est efficacior probatio cæteris probationibus.*
3 *Concluſ. 645.* Et † confessio est quædam simultanea fassio, & affirmatio, à contra, quod est simul, & cum alio fassio, videlicet fateri; sic arguit in simili de confirmatione, vt sit simul firmare, à contra, quod est simul, & firmatio. Alex *cons. 122. Viso, in fin. n.*
24. lib. 4. Vide, *Confirmatio quid sit. Concluſ. 704.*

Confessio fit ad obligationem, vel probationem, & requirit causam. Concluſ. 635.

1 CONFESSIO † recognitionis in feudum, aut fit ad constituendū feudum de nouo ex cōfessione, aut ad probandum iam constitutum, & requiritur expressio causæ recognitionis ad hoc, vt valeat. Oldrad. *cons. 133 Factum tale est, n. 4. ver. item alia ra-*
tione. Vide, *Obligatio sine causa non valet. & quando secus. Concluſ. 38.*
2 † Et licet in contractibus, qui contrahuntur re, confessio non possit inducere illum contractū, prout est depositum; tamē bene probatur factum ex confessione ex causa. Castill. *cons. 7. Visis*
3 *prius n. 11. & seq. ver. & si quis diceret.* † Idem in delicto, q̄ re ipsa delinquendo cōtrahitur; quia ex confessione non potest induci, sed bene iam commissum ex confessione ex causa potest pro-
4 bari. Castill. *d. cons. 7. 11. & seq. ver & si quis diceret.* † Item dominū nuda voluntate, & sic confessione nō potest transferri, proba-
5 tur tamen ex confessione translatum. Castill. vbi supra. † Item confessio mutui, licet nō sit probata per testes singulares, quando vnus de vno die, alius de alio die, & tertius de alio; bene tamen reprobatur mutuū; quia in hoc sunt contestes. Castr. *cons. 381.*
circa fin. lib. 1. Vide, *Confessio de recepto non probat veram solutionem.*
6 *Concluſ. 655* vbi plura similia. Declara † seu restringe; quia imo in iis, in quibus pacto nuda nascitur obligatio, prout in donatione, & cōtractibus, qui re contrahuntur, confessio inducit & obligationem, & probationem. Castill. *cons. 7. n. 14. & seq.* vbi dicit
* 7 * communē. Vide tamen generaliter; quia cōfessio non est probatio, sed est releuatio ab onere probandi, licet facta parte præsente habeat vim perfectæ probationis. Castr. *cons. 143. n. 3. lib. 2.*
* 8 vbi apostilla dicit * communē, prout tenent omnes *in c. 1. de con-*
fess. in 6. † Imo vt habeat effectū probationis, quæ releuet ab onere probandi, necesse est, q̄ pars illam allegauerit, & deduxerit in libello, vel in articulis ad hoc, vt probata releuet ab onere probandi, siue ꝓbetur facta absente parte, siue præsente. Castr.
9 *cons. 155. In causa, quæ vertitur, in pr lib. 2.* Et q̄ confessio fiat ad probationē, tenet Feder. de Sen. *cons. 54 n. 2. ver. hac materia.* sed ta-
10 men in hoc reprobatur, dum vult, q̄ confessio probet veram solutionē, vt tenet ibi in sequentibus numeris. Et q̄ in confessione debiti, & sic ad obligandū necessario requiratur causa, alias non obliget; quia causa est de essentia obligationis, late Felin in
c. si cautio, n. 23. de fide instr. glos. *in l. generaliter. C. de non numer pecun.*
11 † Extende, etiam si stipulatio interuenerit, Guid. Pap. *decis. 176.*
12 † Amplia; quia nedum cōfessio, sed omnis promissio sine causa nō valet. Rom. *cons. 292. in fin.* Alex. *cons. 3. col. 3. lib. 2 & cons. 19. col.*
13 *2. lib. 4. & cons. 13. col. 1. & cons. 96 col. 2. lib. 1.* † Extende; quia scriptura mercatoris publici, vel alterius personę publicę quæ probaret plene, nō probat plene, quādo est sine causa, sed solu probat semiplene. Rom. *d. cons. 292. Pro habenda, in fin. ver. videndū super*
est. vbi apostilla in *ver. probationē.* dat concord. & extendit tam in
14 ciuilibus, q̄ in criminalibus. † Declara; quia confessio requirit causam, alias nō valet, quando fit ad obligandū, secus si fiat ad liberandum; quia tunc etiam sine causa inducit pactum de non petendo Feder. de Sen *cons. 127 n. 2.* Bald. *cons. 380. Tres sunt casus,*
15 *in princ. lib. 5.* † Amplia; quia confessio facta sine causa nō obligat confitentē, etiam si contineat talem esse debitorem; quia debet
16 exprimi causa. Alex. *cons. 3 col. 2. ver. solutio ex pluribus, lib. 2.* † Extende, etiam si sit spontanea cōfessio; quia sine causa nō præiudicat. Anchar. *cons. 22. Visa inquisitione*, qui loquitur in criminalibus, arguendo, quod sicut non nocet in ciuili; ita neq; in crimi-

nali. sequitur Marsilius in *praxi, n. 21. & in l. 1 §. præterea, n. 66. ff. de*
quæst. vbi cum seq. plura similia adducit. † Extende in confessio- 17
ne de recepto, quæ facta sine causa non valet. Alex. *cons. 37. Viso,*
n. 7. lib. 3. † Extende, etiam si sit extraiudicialis præsente parte, & 18
acceptante; quia sine causa non valet Bald *cons. 70. Punctus, lib. 5.*
Socin. *cons. 56. In præsenti consultatione, col. pen. ad med. lib. 1.* † Extende; quia scriptura, quæ alias haberet exequutionem paratam, si 19
non cōtinet causam, nō debet habere exequutionem. Alex. *con-*
sil. 3. In causa, & lite, col. 2. ver. solutio ex pluribus, lib. 2. & hanc partem
tenet apostill. ad Alex. *cons. 4. nu. 11. in ver. causa, lib. 1.* quia dicit
apparere ex instrumento. † Contrariū tenet Alex *d. cons. 4. Circa* 20
primum. n. 11. lib. 1. † Restringe, nisi ex præcedentibus, & sequen- 21
tibus causa appareat, quia sufficit. Bald. *cons. 461. Inter Io, & Aloy-*
sium, in princip lib. 1. † Restringe; quia sufficit causa, etiam si sit cō- 22
tra aliam cōfessionē; quia nihilominus nō potest reduci ad non
causam, veluti si duo socij se liberarūt inuicem occasione socie-
tatis, & confessi sunt sese integre satisfactos quia si postea vnus
alteri se obliget ad certam summā occasione residui societatis
prædictæ, valet talis cōfessio, neq; alleg. ari potest nullitas causę
propter generalem liberationem, quando prima confessio erat
mera cōfessio. Bald *d. cōs. 461. in princ lib. 1.* † Restringe, quia suf- 23
ficit causa generalis, licet nō specifica, & specialis: ideo testator,
qui cōfitetur in testamento se teneri ad restituendū certa bona
ex causa restitutionis Titio præsenti, & acceptanti, obligatur, vt
nō possit reuocare talē confessionem. Bald *cons. 488. In quod am-*
testamento, per totum, lib. 4. & q̄ sufficiat causa in genere, veluti si
dicat; quia sic vult, vel sic placet. Alex. *cons. 83. In causa, & lite, n. 6.*
ver. nec obstat, lib. 1. Vide ad prædicta omnia, *Cessio iurium requirit*
titulum. Concluſ. 204. † Amplia; quia confessio immunitatis sine 24
causa facta non valet tanquā incerta, latissime Cauet. *cons. 81.*
Vtrum vires, n. 5. † Extende in obligatione & cōfessione Vniuer- 25
sitatis sine causa; quia non valet. Corn. *cons. 127. In hac re, n. 5. lib. 2.*
† Amplia; quia promissio facta sine causa nō est efficax tanquā 26
indiscreta, etiam si sit facta per stipulationem. Alex. *consil. 13. Ex*
iis, quæ n. 2. lib. 1. communem * dicit Io. de Anan. *cons. 85. in princ.* *
Alex. *cons. 37 Viso n. 7 lib. 3.* † Et quia videtur facta per errorem, & 27
indebite, quando est sine causa. Io. de Anan *d. cons. 85. in princip.*
ver. est enim ratio. † Extende; quia in dubio præsumitur facta per 28
errorem, nisi probetur, quod ex certa scientia, & animo donan-
di est facta. Alex. *d. consil. 13. num. 2. lib. 1.* vbi, quod ista est com-
munis * opinio, *& num. 3.* dicit magis communem * opinionem. **
† Extende, vt neq; sufficiat causa generalis. Grat. *cons. 53. n. 12 lib.* 29
1. cum aliis per Phanuc *de inuentario, parte 5. n. 106. & seq.* vbi la-
tissime. † Declara; quia mutui obligatio, vel datio pecuniæ ad 30
laborandū dicitur specialis causa, quando constat, vel exprimi-
tur exercitiū socijorū ad certum commercium; quia verba, &
causa, ad laborandū, dicitur specialis. Ang. Areti. *cons. 68 Lancel-*
lottus, n. 3. & 4. ver. & primo, quia dicta obligatio. † Extende in com- 31
putis in cōfessione parte præsente, in pacto, in solutione, in sti-
pulatione, cancellatione, vt plene per Phanuc. *de inuent. par. 5. n.*
106 & seq. † Restringe, nisi appareret, q̄ ex certa scientia sit facta; 32
quia præsumitur animo donandi. Alex. *d. cons. 13. n. 2. & seq lib. 1.*
vbi dicit, quod eo ipso, q̄ constat de certa scientia, cōstat etiam,
q̄ animo donandi sit facta, Phanuc. *de inuent. par. 5 n. 115.* † De- 33
clara; quia in donatione, quæ fit priuato, non requiritur causa;
quia liberalitas seruit ꝓ causa: secus si donetur reipublicæ; quia
requiritur causa specifica vltra liberalitatē. Alex. *d. consil. 13. nu 3.*
ver sed dubitatur, lib. 1. † Restringe, nisi sit facta in iudicio; quia 34
valet sine causa: secus est coram arbitratore, vel etiam arbitro,
quia dicitur extraiudicialis. Alex. *d. cons. 13. n. 4. & seq. ver. nec illa*
obstat. lib. 1. Io. de Imol. *cons. 134. in princ.* Marsil. in *l. 1. § præterea n.*
63. & seq. ff. de quæst. † Idem est coram Notario, qui erat officialis 35
loci, Io. de Anan *d. cons. 85. in princ ver. non obstat.* † Restringe ad 36
liberandū; quia non requiritur causa, Io. de Imol. *consil. 1. n. 2.* si
tamen in ea apponitur, restringit liberationem, vt ibi. † Amplia; 37
quia defectus causæ annullat omnē confessionem. Phanuc. *de*
inuent. par. 5. n. 104. & seq. vbi hoc probat etiam in cōfessione iu-
diciali; quia licet valeat sine causa: tamen annullatur ꝓpter de-
fectū causæ. † Amplia; quia titulus requisitus in cessione iuris, 38
videlicet causa cessionis. Vide, *Cessio iurii requirit titulum. Concluſ.*
204. Vide plene p Mascard. *Cōclus. 345. Cōfessio sine expressione cau-*
sæ an valeat, vbi ponit regulā negatiuam, & plurimos casus pro li-
mitationibus, vide eundē; quia ponit 16 limitationes. † Limita, 39
quādo de causa nō opponitur. Phan. *de inuent. par. 5. n. 113.* † Limi- 40
ta, quando potest aliunde cōstare de causa. Phan vbi sup. *n. 114.*
† Limita in confessione iurata; quia iuramentū facit valere actū 41
omni meliori modo. Io. de Imol. *d. consil. 1 nu. 10. & seq. vers. item*

non obstat. Bal. in *rubr. C. de rerum permut.* Roma *cons.* 373. *In casu proposito.* Anchar. *cons.* 200. Alexand. in apostilla ad Bart. *in l. Publia.*

42 *§. fin. ff. de posi.* † Limita; quia valet sine causa, quando potius est ad probationem obligationis, q̃ ad inducendam ipsam obligationem, prout si in libro censuali authenticato manu Notarij quis

43 describitur debitor. Io. de Anan. *cons.* 85. *n.* 1. *in fin.* † Limita in cõfessione pecuniæ facta absq; expressione causæ; quia numeratio præsumitur facta in causam mutui, vel depositi. Alexand. *consi.*

44 37. *Viso n.* 8. *ver. nec huic instrumento. lib.* 3. † Limita; quia licet confessio sine causa non valeat; tamen secus est, quando quis confiteretur vere, & naturaliter sibi aliquid solutũ; quia numeratio

45 sufficit pro causa. Bald. *cons.* 70. *Punctus quidã lib.* 5. † Limita; quia quatuor casibus valet cõfessio sine causa, de quibus Abb. *in cap.*

46 *si cautio. col.* 2. *de fide instrum.* vbi Felin. & alij. † Limita, quando cõfessioni sine causa interuenit stipulatio; quia valet vt stipulatio.

47 Bald. in *rub. C. de rer. permut. in fi. col.* 1. † Contrariũ Alex. in apostill. ad Bart. *in l. cum de indebito. § fi. ff. de probatio.* q̃ nisi stipulatio sit iu-

48 rata, non obligat cõfessio sine causa, licet adsit stipulatio. † Declara, vt plene Ias. *in l. iusiurandum, quod ex coru. ntione. ff. de iureiur.*

49 † Limita; quia licet cõfessio sine causa nõ ꝓbet plene, probat tamen semiplene. Alexand. *cons.* 38. *n.* 7. *ver. præterea & secundo. lib.* 1. vbi apostilla *in ver. semiplene.* & idem Alex. *cons.* 4. *n.* 12. *ver. nam confessio. cod. lib.* 1. vbi vtroq; loco dicit, q̃ potest allegari causa mutui, vel alia, & defertur iuramentũ in supplementum. Mathe sil.

50 *not.* 15. Marsil. *in rubric de probation.* † Limita in cõfessione iudicialis, quia valet sine causa. Io. de Anan. *d. cons.* 85. *in princ. ver. nec obstat,*

51 *quod fuerat facta.* † Et dicitur facta in iudicio, vbicunq; fit coram iu-

52 dice de iure canonico. Io. de Anan. *d. cons.* 85. *n.* 2. † Imo facta coram Notario, qui etiã erat officialis, dicitur facta in iudicio. Io.

53 de Anan. *d. cons.* 85. *per totum*, vbi Bologn. in apostilla, *nu.* 4. † Restringe; quia facta coram arbitro, vel arbitratore nõ dicitur iudicialis. Bologn. d. apost. ad *cons. Io. de Anan.* 85. *n.* 4. Alex. *cons.* 13. *n.* 4.

54 *lib.* 1. † Limita in liberatione, quæ nullã causam requirit. Phanuc. *de inuent. par.* 5. *n.* 117. *cum seq.* vbi idem ꝓ resto, & multis casibus.

55 † Limita in mortis articulo; quia valet confessio sine causa. Pha-

56 nuc. vbi supra, *n.* 120. † Limita; quia in codice rationum sufficit, quod dicat, *& deue hauere, vel deue dare*, i. e. *debet habere, vel debet da-*

57 *re.* Phanuc. *d. tract. n.* 123. † Limita in fideiussione, quia nõ requi-

58 ritur causa. Phanuc. vbi supra, *n.* 116. † Limita multis casibus, de

☞ quibus in *ver. Confessio sine causa valet multis casibus, conclus. proxima*

59 *seq.* † Extende; quia confessio facta etiam ad liberandũ requirit

* præsentiã, & acceptationẽ secundum * communem. Alexand.

* *cons.* 147. *In causa, & lite, per totum, lib.* 6. vbi dicit * communẽ, & tollit contraria; quia est necessaria præsentia, ergo requiritur ac-

* ceptatio, & ad contraria dicit * communem esse pro ista parte.

☞ Vide plenius, *Obligatio sine causa non valet. Conclus.* 38. Vide, *Causa*

60 *iniusta, vel erronea rescindit contractum. Conclus.* 140. † Limita, vt Conclus. proxima sequente.

Confessio sine causa valet multis casibus. Concl. 636.

1 CONFESSIO † Titij, quod Seius soluit pro eo centum suis creditoribus, probat, & dicitur sufficiens, licet non exprimat aliam causam specialem, pro qua illi essent creditores. Alexand. *cons.* 141. *Viso instrumento. nu.* 3. *ver. secundum est dubium. lib.* 6.

2 † Extende; quia valet confessio me esse debitorem pro resto, vel pro saldo, licet non exprimatur alia causa, ꝓ qua fuit soliditum. Alexand *cons.* 141. *n.* 4. *ver. nec potest, lib.* 6. vbi apostilla in

☞ *ver. resto*, allegat eundem Alexand. *cons.* 83. *in fin. lib.* 1. Vide plenius pro vtraque, *Confessio fit ad obligationem, vel probationem, & requirit causam. Conclusio.* 635. quæ est proxima præcedens. † Amplia; quia talis confessio sine causa inducit semiplenam probationem, & defertur iuramentum in supplementum. Vide Soci.

4 *reg.* 28. *Confessio facta sine causa*, vbi limitat tribus modis † Amplia multis modis, de quibus Mascard. *reg.* 345. *Confessio sine expressione causæ*, vbi ponit 16. limitationes, quæ hic seruiunt pro ampliationibus, quas videas. Vide etiam conclusionem proximam

☞ præcedentem, vbi plenius.

Confessio extraiudicialis requirit præsentiam, & tacitum consensum, & qualiter. Concl. 637.

1 CONFESSIO † licet non requirat consensum expressum partis; tamen requirit præsentiam, & tacitum consensum, vel aliquid, quod sit loco præsentiæ, prout est nuncius, vel epistola. Bald. *consil.* 12. *Quidam D. Matheus, n.* 3. *ver. sequitur alia quæstio, lib.* 1. vbi loquitur in muliere, quæ confessa est adiuisse hæreditatem pro fratre, vt sibi non noceat, si non constat fratrem adiuisse, & ipsa contra confessionem non acceptatam dicat nomine proprio adiuisse, Signorol. Homod. *cons.* 33. *Quæro, nunquid, n.* 2. vbi dicit hoc generale; quia inter viuos non potest quæri absenti, nisi interueniat nuncius, vel epistola. Vide, *Præsentia quãdo præsumatur in actu, qui geritur. Conclus.* 605. † Extende; quia nedũ re- 2
quiritur præsentia, vt confessio inducat obligationẽ, & probet contra confitentẽ, sed requiritur acceptatio, vel saltẽ ꝙ ad eius instantiam facta fuerit. Alexand. plenissime *cons.* 111. *Viso superiore. n.* 7. *ver. propterea*, vbi apostilla in *ver. acceptata*, infinitos citat cõcor. *lib.* 3. *& consil.* 19. *& 20. In causa. col.* 2. *in princ.* vbi, quod propterea dicitur confessio quasi simul fassio; quia debet esse recepta, & non sufficit, quod facta dicatur parte præsente, nisi dicatur instante, vel acceptante, & in fortioribus repetit *consil.* 174. *In causa, n.* 3. *lib.* 6. *& cons.* 82. *In causa & lite, nu.* 3. *in fin. lib.* 4. *& consil.* 153. *n.* 12. *ver. præterea, lib.* 5. late Ias. in *l. error. col.* 2. *ver. tu pondera. C. de iur. & facti ignor.* vbi dicit * esse communem, & in *l. postquam luti.* * *colum.* 1. *ver. secundo facit. C. de pact.* vbi Ias. *n.* 2. & probatur viua ratione, de qua per Salycet. in *l.* 1. *C. de confess.* quicquid dixerit Alexan. in *l.* 1. *C. de repud. hæred.* Vide, *Præsentia quando requirat acceptationem. Conclus.* 602. † Imo quod etiam si aliqui testes dicant, 3
quod confessio fuit facta ad instantiam partis, si alias sunt varij, non probant secundum magis * communem, Alexand. *d. consil.* * 20. *n.* 1. *& 3. ver. nec istis obstat, lib.* 4. quod declara secundum Boss. *in praxi, tit. de opposito contra testes, n.* 10. † Extende; quia confes- 4
sio asserentis se debitorem alterius absente parte, & nemine pro ea acceptante, non probat debitum, etiam si esset geminata. Ruin. *consil.* 72. *lib.* 4. † Declara; quia secus est, si esset facta 5
præsente parte; quia licet non probet; si tamen est geminata, probat. Roma. *consil.* 290. *num.* 6. *ver. secundo accedit*, vbi, quod habet vim iudicialis, & probat etiam sine causa: vbi apostilla in *ver. videatur, & in ver. determinat*, quæ dat cõcord. & dicit * com- *
munem. † Amplia; quia confessio extra iudicium etiam parte 6
præsente facta non probat Roma. *d. consil.* 290. *num.* 6. *ver. secundo accedit.* sed si est geminata, bene probat; quia habet vim iudicialis, quæ probat etiam sine causa, vt ibi, & apostilla in *ver. videatur, & in ver. determinat*, quæ dat concord. plures, & dicit * communem. † Restringe igitur in confessione iudiciali sine * 7
causa, vel extraiudiciali geminata, vt supra. † Et quando requi- 8
ratur acceptatio ad hoc, vt extraiudicialis præiudicet confessio. Ias. *d. l. error. C. de iuris, & facti ignor.* Alciat. in *rubr. ff. de verb. obligat. col.* 2. Franc. Cur. *consil.* 77. Abb. in *cap. fin. de succes. ab intest.* Alexand. in apostill. ad Bartol. in *l. certum. §. si quis absente, ff. de confess.* Socin. *consil.* 228. *col.* 2. *ver. non obstat. lib.* 2. Alexand. *consil.* 20. *In causa, in princip. col.* 2. *lib.* 4. Marsil. *sing.* 310. Credo. Corne. *consil.* 61. *lib.* 3. *& consil.* 261. *lib.* 4. Felin. in *cap. olim ex litteris, de rescript. col.* 3. † Declaro tamen; quia sufficit præsentia, & intelli- 9
gentia, & quod consensus tacitus, vel expressus interueniat. Alexand. *consil.* 153. *Visis narratis, circa fin. num.* 12. *ver. præterea. lib.* 5. Vide plenius per Mascard. *conclus.* 146. *Confessio extraiudicialis* ☞ *
parte præsente. num. 11. *& seq.* vbi dicit * communem pro vtraque opinione, sed verior est, quod debet acceptari, & contrarium procedit ad effectum, vt possit reuocari, quando non est acceptata. † Et propterea confessio extraiudicialis facta etiam in 10
criminalibus potest reuocari, antequam sit acceptata per curiam, vel partem. Marsil. *d. singul.* 301 *credo.* † Extende; quia ad 11
probandum in causa criminali contra confessum in iudicio coram incompetenti, vel extra iudicium, non sufficit præsentia, vel acceptatio tacita, sed requiritur expressa, communem * di- *
cit Clar. in *§. fin. quæst.* 55. *num.* 4. *ver. vnum tamen.* vbi plus dicit, quod non probat delictum, nisi alia concurrant indicia, etiam si sit præsente parte, & acceptata; quia si reuocetur, facit solum indicium ad torturam, † Et tacitus consensus semper præsumi- 12
tur in fauorabilibus. Maranta in *praxi, parte* 6. *num.* 2. qui dicit * communem. † Et quod confessio facta præsenti inducat ple- * 13
nam probationem. Alexand. *consil.* 53. *In causa vertente. num.* 2. *ver. ex qua confessione. lib.* 1. † Intellige præsenti, & intelligenti, 14
ac recipienti. Alexand. *d. consil.* 20. *In causa, in princip. lib.* 4. vbi apostilla in *ver. recipiente*, citat eundem Alexand. *consil.* 111. *num.* 7. *lib.* 3. sufficit tamen si tacite, vel expresse consentiat. idem Alexand. *cons.* 153. *Visis narratis, num.* 12. *lib.* 5. † Extende si testes sint 15
singulares; quia sufficit, quod concordent circa principale factum, licet discordent in circumstantijs; & quia actus confessionis est reiterabilis Alexand. *d. cons.* 53. *num.* 4 *lib.* 1. † Extende 16
etiam ad effectum, vt deferri possit iuramentum in supplementum. Alexand. *dict. consil.* 53. *num.* 5. *lib.* 1. † Amplia; quia con- 17
fessio non valet, nisi fiat præsenti, vel per nuncium, & epistolam in iis, in quibus agitur de dispositione inducenda, quando sumus in iis, quæ dependent à voluntate plurium, prout in pacto, in contractu, & similibus; secus in iis, quæ depen-

dent

dent à voluntate solius confitentis. Bald. *cons.* 387. *In primis videndum, in princ. lib.* 3. † Et qui habeantur pro nuncio, & epistola; dic, quod populus, quando est fama publica; item scriptura, quæ potest deferri; prout potest Epistola; quia omnis scriptura est loco epistolæ. Castr. *consil.* 115. *n.* 6. *lib.* 1. & quando confessio est facta procuratori præsenti, competit doli exceptio, quando per nuncium, vel epistolam parat pacti exceptionem, & extra istos casus facta parte absente non probat plene Signor. *cons.* 33. *in fin.* † Amplia; quia confessio facta præsenti, etiam si nihil disponat, vt quia non dicit, *confitens promitto*, sed dicit, *faciam*, inducit probationem, licet non inducat dispositionē obligatoriam. Alex. *cons.* 53. *In causa vertente. n.* 1. *ver. & maxime secundus testis. lib.* 1. † Extende, etiam si testis non deponat de tempore cōfessionis: quia non fuit interrogatus Alex. *d. consil.* 53. *n.* 2. *ver. & licet dictus testis. lib.* 2. † Amplia, etiam si sit facta fauore piæ causæ: quia ad hoc, vt probet debitum, requiritur præsentia. Calder. *cons.* 362. alias 33. *de testam.* † Amplia; quia confessio facta absente parte nō probat plene, nisi cōcurrant alia adminicula. Alex. *cons.* 24. *Animaduersis. col. pen. n.* 40. *ver. non obstat etiam lib.* 2. † Amplia; quia confessio facta præsente parte habet vim perfectæ probationis. Castr. *cons.* 143. *n.* 3. *lib.* 2. vbi apostilla dat concord. q confessio non est probatio, sed releuatio ab onere probandi; quod etiam dicit ibi Castren. quod ideo est probatio; quia releuat ab onere probandi. † Extende, vt procedat; etiam si quis confiteatur de se, & de alio præsente, & tacente corā parte; quia censentur ambo confiteri. Castr. *d. cons.* 143. *n.* 2. *& per totū lib.* 2. † Et quod confessio facta præsente parte sit efficax, & probata per duos testes valeat, qui præsumuntur cōtestes. Alex. *consil.* 147. *Ponderatis nu* 14. *lib.* 2. Vide plene per Mascardū *concluſ.* 146. *Confessio extraiudicialis parte præsente plene probat.* vbi ponit hanc regulam affirmatiuam, quam probat: & ponit vnam ampliationē, & octo limitationes, quæ erunt in casu nostro ampliationes. Prima est, quando nō fuit acceptata: & licet sit cōtrouersa; tamen vera, & communis limitatio est, contrariaq; opinio procedit, vt possit reuocari, si non est acceptata: secunda est, quando per verba enunciatiua; tertia, quando calore iracundiæ facta; quarta in confessione mutui; quia intra biennīū competit exceptio non numeratæ pecuniæ: quinta, quando fit confessio contra instrumentū: sexta, quando sine causa: septima in confessione Prælati: octaua, quando inter personas prohibitas. † Limita in confessione facta in testamēto *Inon solum. §. liberationis. ff. de lib. legat.* quia valet facta absenti ad liberandum. Vide, *Confessio in testamento facta absenti non probat, & quando secus. Conclus.* 639. † Extende: quia imo valet etiam ad obligandum in vim fideicommissi facta in testamento; quia fideicommissum absenti potest fieri. Signorol. Homod. *cons.* 33. *Quæro, nunquid. n.* 4. *vers. secundo casu.* † Declara, vt procedat in reali liberatione: secus in personali: quia non liberat. Bart. *d. § liberationis. n.* 7. *ff. de lib. leg.* † Contrarium tenet Bald. *cons.* 466. *Quæritur. an creditor.* vbi, q confessio de recepto facta absente debitore ex causa inducit liberationem in reali, & personali *lib.* 4. † Limita; quia licet confessio de recepto absente parte non inducat obligationē, neq; liberationem; tamen ex causa facta inducit probationē causæ, ex qua oritur exceptio doli. Bald. *d. cons.* 466. *per totū lib.* 4. & idem videtur velle *cons.* 380. *in princip. lib.* 5. † Restringe limitationē, vt nō procedat, quando esset facta in testamento absente parte: quia neq; probat, ex quo nō fit eo animo, sed animo testandi: secus si in apocha. Bald. *cons.* 380. *in princip. vers. alij dicunt, lib.* 5. † Limita; quia valet confessio fideicommissarij facta absente Fisco, quod fidem accommodauerit defuncto de restituenda hæreditate filio spurio testatoris in fraudem Fisci: quia sufficit, vt bona spectent ad Fiscum; quia ista sunt difficilis probationis. Calder. *cons.* 354. alias 25. *de testam.* † Limita; quia de æquitate canonica valet confessio absente parte facta etiam ad obligandum, quando fit maxime ex aliqua causa stimulante conscientiam. Alexand. *cons.* 245. *ponderatis iis, n.* 6. *ver. plus dicit Anton. lib.* 6. † Limita, quando confessio esset facta absente principali debitore, sed præsente eius fideiussore; quia tunc fideiussor supplet præsentiam in acquirenda exceptione ex confessione. Bald. *cons.* 387. *n.* 2. *ver. super secundo, lib.* 3. Bart. plenius *cons.* 114. *In primis, n.* 2. *& seqq. ver. super secundo, lib.* 2. † Extende limitationem, vt procedat etiam quando est facta confessio de recepto vni ex correis in solidum obligatis; quia valet etiam quoad absentes in solidum obligatos, & ex tali confessione facta ipsis absentibus liberantur, si confitens renunciauit exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel si lapsi sunt 30. dies Bald. *cons.* 251. *Duo rei. in princip. lib.* 3. vbi in fine dicit, secus esse in pacto liberatorio; quia non iuuat correum absentem, quando est factum soli correo præsenti, sed bene si vtrunq; fieret, videlicet pactum, & confessio, iuuaretur absens, sicut ex sola confessione. † Limita in confessione facta in iudicio, vel coram iudice; quia est efficax ad obligandum. Io. de Anan. *consil.* 85. *Intentio Domini P. n.* 2. *ver. non obst. ut etiam.* † Extende, maxime quando confessio fit per modum voluntariæ, non autem contentiosæ iurisdictionis. Io. de Anania *d. consil.* 85. *num.* 3. † Limita, quando confessio fit absente parte per modum declarationis: quia obligat, & valet. Io. de Anania *consil.* 85. *num.* 3. † Limita, quando cum confessione extraiudiciali absente parte facta concurrunt aliæ coniecturæ, quia probat. Alexand. *consil.* 24. *Animaduersis, n.* 40. *ver. non obstat etiā, lib.* 2. † Limita, quando confessio non fit ad obligationem inducendam, sed ad obligationem inductam probandam; quia valet absente parte. Io. de Anania. *d. consil.* 85. *num.* 3. † Limita; quia confessio facta absente parte, & extra iudicium plene probat, quando ita fuit repetita, & frequens continuata, quod transeat quasi in publicam vocem, & famam: quia sic præiudicat, quemadmodum præiudicaret, si fama portaret dictam confessionem, Castren. *consil.* 115. *super 1. in fin. n.* 6. *ver. nec obstat, quod confessio, lib.* 1. vbi in fine, quod populus, in cuius aures diuulgatur loco absentis, cuius interest, videtur recipere, maxime quando est iuncta cum tractatu, & iactantia. † Extende, vt procedat idem, quando fit per nuncium, vel epistolam, *l. Publia, §. fin. ff. depos.* Castrens. *d. consil.* 115. *in fin. lib.* 1. † Extende idem, quando fit in scriptis: quia videtur velle, quod quandocunque ad partem deueniat scriptura, pro parte fidem faciat, & præiudicet. Castr. *d. consil.* 115. *in fin. lib.* 1. † Limita; quia bene valet confessio facta ad obligandum absente parte, si Notarius illam pro absente acceptauit: si vero non acceptauit, non valet, neque præiudicat, ad obligandum. Signorol. *consil.* 78. *Instrumentum præsupponitur, in princip.* sic videtur velle Bart. in *l. cum quis decedens, §. codicillis, num.* 5. *ff. de leg.* 3. Ias. in *l. tale pactum, in princip. vers. tertio intellige. ff. de pact.* & alios citat *Pedemont. decis.* 33. *nu.* 6. Vide, *Confessio extraiudicialis absente parte facta quando valeat. Conclusio. proxima sequent. num.* 66. † Probatur confessio facta præsente parte per duos testes, & sufficit ad condemnandum. Castrens. *consil.* 193. *In causa, & quæst. num.* 2. *ver. & siquidem probet, lib.* 1. *& consil.* 143. *Visis processu, num.* 2. *vers. dico igitur, & num.* 3. *lib.* 2. † Si vero probetur per vnum testem, erit probatio semiplena, & poterit deferri iuramentum in supplementum plenæ probationis. Castrens. *d. consil.* 193. *nu.* 2. *lib.* 1. † Et si adest probatio per vnum testem, & concurrunt aliæ præsumptiones, erit pluſquam semiplena probatio, quæ admittit iuramentum in supplementum etiam in causa graui. Castr. *d. cons.* 193. *num.* 2. *lib.* 1. † Idem, si adsit vnus testis de confessione facta præsenti, & tacenti, si concurrant alij testes, etiam singulares de confessione extraiudiciali, absente parte, fit probatio saltem ad effectum, vt cum iuramento efficiatur plena. Castr. *dict. consil.* 143. *num.* 2. *per totum lib.* 2. Vide, *Præsentia quando requirat acceptationem, vel non. Conclusio.* 602. Vide Anton. Gabriel. *lib.* 1. *tit. de confessis, conclusio* 2. *Confessio extraiudicialis facta parte præsente requirit acceptationem.*

Confessio extraiudicialis absente parte facta non valet, neque probat, & quando secus. Concluſ. 638.

CONFESSIO † extraiudicialis facta inter alios absente parte non prodest ad obligandum, neque ad probandum, *l. certum, § si quis absens, ff. de confeſs.* Oldrad. *consil.* 291. *num.* 3. *ver. confessio etiam facta.* Calder. *consil.* 362. alias 33. *de testam.* qui loquitur de confessione facta in testamento absente parte. Angel. *consil.* 1. *Porrecta fuit, nu.* 5. *ver. ad secundum.* Signorol. *consil.* 33. *Quæro, nunquid in princ. nu.* 2. vbi, quod nullo modo potest quæri absenti sine nuncio, vel epistola ex confessione, *l. fin. ff. de inter. actio.* Abb. *in c. si cautio, de fide instrum.* vbi plenissime. Felin. ponit regulam cum ampl. & limit. Alex. *cons.* 20. *in princ. lib.* 4. Vide Mascardum *concluſ.* 481. *debitum an probetur per confessionem extraiudicialem.* vbi, quod probat confessionem, sed non obligationem, extendit etiam stante statuto, quod nisi per instrumentum probetur item extēdit, etiam si sit absente parte facta, & per verba enunciatiua ad liberandū & restringit in præiudiciū tertij, vide eum. † Et confessio substituti, quod habuerit scientiam. Socin. *cons.* 20. *Visis actis, n.* 16. *ver. confessio vero, lib.* 1. † Amplia, vt maxime procedat, quando est facta sine causa, *l. cum de indebito, § sin autem. 1. ff. de probat.* Oldrad *d. cons.* 291. *n.* 3. Calder. *d. cons.* 362. alias 33. *de testam.* † Declara; quia q dicitur confessionem factam absente parte nō q̄ desse, non habet locū, si interuenit nuncius & epistola, vel si fideiussor absentis pro eo fuit præsens Bald. *cons.* 387. *In primis*

§ *primis videndum, in princip. lib. 3.* † Amplia; quia confessio facta ad fauorem absentis in præiudicium tertij non probat, neq; præiudicat. Roma *cons. 257. Ex tribus, in princip. vers. 2. quia confessio*, & ma-
6 xime facta à pupillo. † Extende, etiam si confessio absente parte facta sit coram iudice; non tamen in forma iudicij, sed tanquam coram priuato. Roma *cons. 257. n. 2. v. 2. quia.* vbi apostilla in *ver.*
7 *obsit.* dat concord. † Amplia, vt imo nec relenet, licet sit facta cum causa, quando est inter alias personas, *l. Lucius, §. quisquis. ff. de leg 2* Oldrad *cons. 291. n. 3. ver. confessio etiam facta causa.* Bald. ve-
ro *cons. 466. Quæritur, an creditor, post med. ver. sed post istam su. am sententiam, lib. 4.* declarat, vt non valeat ad obligandum, sed ad pro-
8 bandum tantum, & ad exceptionē doli producendum. † Amplia, vt nec probet confessio facta absente parte ad liberandū, quando iocose, & solatiose esset emissa; secus si dispositiue. Feder. de
9 Sen. *consil. 127. in fin.* vbi, quod in dubio præsumitur dispositiue emissa. † Amplia; quia requirit nedum præsentiam, sed etiam ac-
* ceptationem secundum communem, * de qua Ias. *l. error, col. 2. C.*
☞ *de iur. & facti ignor.* Vide *Conclusio. proxim. præceden. n. 9. & seq.* † Am-
10 plia; quia confessio facta in testamento absente parte etiam ad piam causam, vel pro anima confitentis non probat debitum esse, sed requiritur præsentia eius ad cuius fauorem est facta, &
☞ causa. Calder. *cons. 326. alias 33. de testam.* Vide, *Confessio facta in te-*
11 *stamento absenti non probat, & quando secus. Conclusio. 639.* † Extende etiam inter viuos; quia confessio facta absente parte nō probat,
12 nisi sit iurata. Cuma. *cons. 61. Petrus hæres, n. 2.* † Extende etiam in confessione facta in iudicio absente parte; quia nisi sit acceptа-
13 ta per iudicem, non probat. Signorol. *d. cons. 33. n. 4.* † Contrariū;
☞ quia iudicij calor supplet præsentiam. Vide, *Confessio in iudicio fa-*
14 *cta probat, & operatur multa. Conclusio. 641.* † Idem multo magis, quando est facta extra iudicium absente parte: quia nō probat.
15 Signorol. *dict. cons. 33 n. 5. v. 2. casu, quando extra iudicium.* † Amplia: quia confessio facta per duos fratres de soluēda dote sorori absente sorore, ad quam dotem vnus solus frater tenetur, non est efficax, vt soror contra ambos possit agere ex confessione inter fratres facta absente sorore. Signorol. Homod. *cons. 3. A. Pater fe-*
16 *cit, in princip.* † Extende, quia confessio dotis absente parte facta non probat, vel saltem legitime probata tantū semiplene pro-
17 bat. Angel Aretin. *cons. 132. In prædicto, n. 14.* † Declara, quia confessio absente parte facta de exactione dotis non probat etiam semiplene, quando testes sunt cōsanguinei partis, pro qua probant; item quando iuramentum fuit delatum ab vno solo iudice, vel arbitro, quando erant plures. Angel. Aretin. *d. cons. 132. In*
casu prædicto, n. 13. & seq. v. 3. posito. Vide plenius; quia imo verba enunciatiua fauore dotis, & pro muliere absente probant. Bart.
☞ *cons. 123. Factum sic se habet. n. 2. lib. 1. cum aliis cumulatis.* Vide, *Verba*
enunciatiua quando dicantur, & quando, & qualiter probent, vel non.
18 *Conclusio. 8.* Vide † Soci. in *reg. 24. confessio absente parte facta non*
præiudicat, vbi ponit tres ampliationes, & 18. limitationes. Vide plenius Mascard. *Conclus. 347. Confessio facta absente parte*, vbi po
nit regulam negatiuam, quod non probet, ampliat tribus modis, & limitat viginti sex modis, quos videre poteris p te ipsum.
19 † Limita; quia si confessio est in instrumento absente parte, & non tenuit principaliter ad obligandum confitentem, sed ad probandum, probat, Angel. in § *si vero expressim. in auth. de hæred.*
& Falcid. ver. ex hoc sequitur. Feli. in *c. cum M. Ferrarien. col. 17. in fin. n.*
38. ver. fallit quarto. de constit. text. in *l. desiderium. C. depos.* quem ibi exclamat Bald. Castren. *cons. 92. lib. 2.* Bart *in l. admonendi, ff. de iu-*
reiur. Cremen *sing. 105. apparet instrumentum*, & est ratio: quia si
* non valet vt pactum propter absentiam, valet vt probatio. *Mars.*
* *in rubr. C. de probat. n. 95.* & est communis * opinio Alexand. *cons.*
245. n. 5. lib. 6. vbi apostil. prima, & *consil. 115. n. 4. lib. 7.* vbi * dicit
☞ communem. Vide, *Confessio in instrumento, & contractu nullo an ob-*
20 *liget, & præiudicet, & quando. Conclusio. 653.* † Declara; quia nō procedit respectu non nominati in instrumento; quia confessio incidenter facta etiam iurata in instrumento neque nocet tertio,
21 neque iuuat, Ias. *cons. 36. lib. 3.* † Extende; quia confessio facta in scriptis, & apocha priuata locationis in qua confitens dicit se mutuo recepisse centum à conductore, probat mutuum, nec obstat, quod non constet de præsentia partis; quia non intelligitur acceptasse ante confessionem, sed tempore confessionis. Alexand. in *l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus. ff. de verb. obl. col. 11. vers.*
sed iuxta prædicta tetigit Bart. quia vltra quod præsumitur præsentiam interuenisse. Angel. in *l. optimam. C. de contrah. & commit. stipul.* sequitur Socin. *cons. 68. Visa, & diligenter considerata, col. 2. lib. 4.*
Data absentia tamen probat mutuum, vt per Alber. de Rosat. in *l. rationes, col. 2. in fin. C. de probat.* vbi, quod ita vidit iudicari. Item tenet Alexand. *cons. 191. Visa scriptura priuata, col. 2. lib. 2. & cons. 91.*
Circa primum dubium, in princip. lib. 4. & hæc est magis * communis *
opinio, de qua attestatur Ripa in *l. admonendi, nu. 118. ff. de iureiur.*
Dec. in *cap. 2. de fide instr. col. 5. ver. 2.* Abbas *num. 39.* approbat Crauet. *de antiq. temp. fol. 132. n. 275. & parua impressio. fol. 120 nu. 40. &*
41. solus Crauet hoc dicit. Vide, *Præsentia quando præsumatur in*
☞ *actu, qui geritur, vel non. Conclusio. 605.* Vide Mascardum *Conclus.*
382. Confessio per scripturam propriam. vbi extendit, vt in tantū probet, ꝙ non potest probari contrarium vbi plura allegat. † Idem 22
in confessione facta in libro rationum absente parte; quia probat. Alexand. *cons. 245. Ponderatis, col. 2. lib. 6. n. 4. & seqq.* maxime in mercatoribus, & campsoribus. Areti *cons. 51. Videtur dicendum,*
post princ. Feli. in *d. cap. 2. de fide instrum.* † Et maxime, quando con- 23
currit aliqua præsumptio, vel scriptura archiui etiam priuata. Alexand. *d. consil. 245. in fin. lib. 6.* † Idem in casu fortiori; quia in 24
epistola confessio facta absente parte probat contra confitentem, Rota in antiq. *Decis. 430. Nota ego nisi.* facit *l. desiderium. C. de-*
pos. & quod dicit Alexand *cons. 13. Quoniam abunde, col. 3. lib. 6.* ꝙ confessio creditoris de recepto prodest debitori, etiam quod fuerit facta eo absente, quando peruenit ad manus debitoris, & facit, quod dixit Bald. in *rub. C. res inter alios acta.* † Sed istud vlti- 25
mum simile nihil facit: quia ad liberādum semper probat; ideo insiste in aliis allegatis ad obligandum, vt probet; quia scriptura semper loquitur; ideo valet confessio facta in scriptis absente parte, quando deuenit ad manus eius, pro quo est facta confessio ita dixit Alexand *consil. 191. Visa scriptura priua. lib. 2.* & de
magis * communi, Ripa in *l. admonendi, n. 118. ff. de iureiur.* † Exten- *
de, maxime quando confessio esset geminata, & de re matri- 26
monij, quæ spectat ad forum Ecclesiasticū, vt per Deci. *cons. 162.*
In causa matrimoniali, n. 2. vbi attestatur de * communi. † Et quod *
scriptura semper loquatur, ideo confessio in instrumento, vel 27
scriptura noceat confitenti, etiam quoad tertium. Bartol in *l.*
nuda ratio, colu. 2. ff. de donatio. sequitur Ias. in *d. l. admonendi. secunda*
lect. n. 148. Ias. in *l. cum te, in 4. not. in fin. C. de transact.* vbi reddit rationem, † Extende, quando vtraq; pars fatetur, vt per Ias. *d. l. ad-* 28
monendi, n. 148. † Restringe; quia confessio etiam in scriptis, & in 29
Epistola absente parte no probat aliquid, quando fit enunciatiue propter aliud: secus si principaliter super illo enunciato, & ita intelligitur, ꝙ dicitur, de æquitate canonica probat. ita Alexand. *cons. 155. lib. 5.* † Contrariū Crauet. *de antiq. tempo.* vbi, quod 30
scriptura semper loquitur, & ideo nō habetur distinctio, an præsente, vel absente parte sit facta, *in 1. par. §. videmus. fol. 120. n. 40. &*
41. vbi, ꝙ quælibet confessio in scriptis facta obligat, etiam si ꝓ tertio absente sit facta; quia cum semper loquatur, quando cunque potest acceptari allegat Deci. *d. c. 2. col. 5. v. 2. Abbas de fid. instr.*
qui *nu. 33.* dicit * communē, & magis * communē facta recogni- * *
tione, quæ potest fieri comparatione, & contra scribentē. † Li- 31
mita; quia confessio extra iudiciū, & absente parte in criminali probat ad defensionē iunctis adminiculis, plene Alexand. *cons.*
24. Animaduersis, n. 40. & seq. vers. Non obstat etiam, lib. 2. vbi apostil.
in *ver. §. fin.* dat concord. licet de se sola plene non probet. † Li- 32
mita, quando est facta in iudicio, vel iurata. Feli. in *cap. si cautio.*
n. 25. ver. prædicta reg. fallit, de fide instrum. Bald *cons. 344. In causa do-*
mini Ludouici, nu. 2. ver. ad secundum, lib. 4. Affl. ct. *decis. 64. In causa*
Monasterij, col. fin. Vide, *Confessio in iudicio facta probat, & operatur*
☞ *multa. Conclusio. 641.* † Limita nisi adsit iuramentum in confes- 33
sione; quia probat, *l. cum quis, §. codicillis. ff. de leg. 3.* Oldrad. *cōs. 391.*
n. 3. & cons. 292. in princip. & n. 5. vers. 3. dicunt, cum aliis supra proxime.
Alexand. *con. 85. In causa mota, n. 5. lib. 7. & cons. 122. n. 3. & seq. lib. 7.*
† Extende, etiam si sit sine causa. Roma. *cons. 373. In casu, n. 5. & per* 34
totum, vbi apostilla in *ver. adiectionem*, dat concord. † Extende 35
idem, quando confitens dixit; *in veritate cōfiteor*; quia habet vim iuramenti. Alexand. *cons. 115. Visa scriptura, n. 3. lib. 7.* vbi apostil.
† Limita, quando essemus in casu, in quo vel de iure, vel secun- 36
dum statuta sola veritas attendi debet: quia tunc confessio absente parte probat, & est legitima. Areti *cons. 84. Diligenter, col. 3.*
& cons. 126. In causa Antoniæ, col. 2. Bald. in *l. solam C. de testam.* † Li- 37
mita, quando confessio esset geminata, vel repetita. Roma. *cons.*
290. in causa propositæ consultationis, n. 7. vbi apostilla. Ias. in *§. in*
personam, Inst. de actio. n. 8 Socin *cons 15. col. 8. num. 29. ver. tertius ve-*
ro tractatus, lib. 1. glo. & Bart. in *l. cum scimus, C. de agric. & censit. lib.*
11. & in l. cap. 5 ff. de adult. Ias. in *l. admonendi, col. 71. n. 149. ver. circa*
secundum. ff. de iureiur. Io. de Anania. *consil. 55. Quia dubia.* Bald. &
Angel, in *l. fi. C. ad leg. Falcid.* Burgund. in *repet. rubr. ff. de verb. oblig.*
Canoni. in *c. si cautio. de fide instrum.* vbi Felin. *n. 38.* & communem
* dicit. Deci. *cons. 162. n. 2.* Vide, *Geminatio eiusdem actus multa ope-* *
ratur Conclusio. 28 n. 84. & seq. † Et ꝙ confessi geminata absente 38
parte probet, Castr. *consil. 92. Quod præfata sententia. nu. 2. in ver. in*

ca-

casu nostro lib. 2. Roma. cons. 290. In casu, n. 7. vbi apostilla. in ver. determinat. quæ dat plurimos cõcord. & dicit * communẽ. † Contrarium tenet Ruin. cons. 72. vol. 4. † Imo quod confessio absente parte, quæ non inducit obligationem, ted probationem. si est geminata, inducat obligationem. Castr. d. cons. 92. n. 3. lib. 2. † Declara, vt procedat limitatio, quando quælibet cõfessio geminata probatur p duos testes contestes; quia in dubio præsumuntur singulares. Bald in l. si C. de edict. diui Adria. in c. bonæ, col. 4. de elect. Bart. in l. Celsus, ad fi. ff. de vsucap. sequitur Alex. cons. 212. Ponderatu. n. 26. lib. 6. † Contrariũ Castr. cons. 386. Iudex est mimister, lib. 2. in antiq. vbi, q non procedit in geminata confessione; quia præsumuntur contestes, cuius opinio est * communis. † Declara, quando tempus, vel locus esset de substãtia; quia ꝓcedet declaratio. prout loquitur Balb. in tract. præscript. & in repet. d. l. C elsus de vsucap. n. 56. & seq. Vide Anton. Gabr. lib. 1. tit. de confessis. Conclusio. 3. Confessio geminata, etiã extraiudicialis parit actionem. † Limita in casu speciali; quia cõfessio extraiudicialis probat in clericis propter scandalũ. cap quam sit graue. de excess. prælat. Oldrad d. cons. 291. n. 4. vers. nec valet. q declarat idem Oldrad. cons. 292. n. 3. quia saltem infamat confitentem delictum extra iudicium. † Limita; quia saltem facit semiplenam probationem. Bart. & alij in l. admonendi. ff. de iureiur. vbi Iaſ. n. 158. dicit esse communẽ * opinionem. Alexand cons. 24. lib. 2. & cons. 68. Viso processu, lib. 3. & cons. 39. Vertitur lis, circa fin. lib. 5. Soc. cons. 8. col. 4. in fi. lib. 1. late Afflict. dec. 375. Bald. cons. 437. Qualiter, lib. 3. Alexand. consil. 128. Ponderatis narratis, col. 2. lib. 2. Marsil. in rubr. C. de probatio num. 89. apostill. ad * Roma. cons. 291. Cum isti fratres, n. 9. in ver. præsumptionem, dicit* cõmunem. Alexan. cons. 85. In causa mota, n. 4. ver. ex alio, lib. 7. † Contrarium, q confessio extraiudicialis absente parte probata per duos testes non faciat semiplenam probationem. Alexand, cons. 152. Viso processu, n. 18. & 19. ver. non obstat, lib. 5. vbi, quod facit aliquale indicium, & idem repetit cons. 212. Ponderatis n. 22. ver. rursus alia ratione, lib. 6. vbi, quod facit indicium, q minus est, quam semiplena probatio, & repetit consil. 261. Ponderatis, num. 8 lib. 6. † Declara; quia si est probata confessio extraiudicialis absente parte per duos testes facit indicium; si vero per vnum testem, nec facit indicium. Alexand. d. cons. 216. n. 8. ver. Sed ad hoc, vt vnum indicium, lib. 6. † Declara; quia confessio extraiudicialis ad hoc, vt probet semiplene facta absente parte, debet probari p duos testes. Io. de Imol cons. 123. in fi. num. 8. & 9. Alex. late cons. 13. Ex iis quæ. n. 18. & seq. lib. 1. vbi plena apostilla. Iaſ. in d. l. admonendi, secunda lectura, n. 216. & seq. ff. de iureiur. Vide, Indicia quæ sufficiant ad torturam. Concluſ. 97. n. 119. & multis seq. † Et quod requirantur duo testes contestes ad probandam confessionem extraiudicialem, & vnus testis non sufficiat, & nihil probet. Alexand. consil. 128. Ponderatis. n. 2. & 3. ver. nec etiam de dicta venditione, lib. 2. & cons. 180. In causa Angelorum, n. 2. ver. sed omne indicium, lib. 2. & cons. 1. nu. 5. lib. 3. & cons. 5. n. 4. & cons. 13. n. 18. & cons 18. n. 6. lib. 1. Alex. plene cons. 217. Viso quodam, n. 16. ver. item deponit, lib. 7. † Et quod duo testes singulares non possint coniungi ad faciendam perfectam semiplenam probationem. Alex. d. cons. 128. n. 5. ver. & dicti duo testes, lib. 2. † Extende in tantum, vt si vnus testis informatus de facto de visu, qui facit semiplenam probationem, vellet etiam deponere de alia confessione præsente parte facta, quæ facit aliam semiplenam probationem, non admitteretur; quia alias vnus testis plene probaret; sic etiam si vellet deponere cum alio de confessione extraiudiciali, non admitteretur, quia non potest, nisi semiplene probare, alias fieret fraus legi, ita Alex. cons. 152. n. 19. & 20. ver. præterea posito, lib. 5. vsq; in fin. Vide, Testes duo plene probant, & quando non. Concluſio. 278. † Et debent esse omni exceptione maiores contestes de loco, & tempore, & plene probantes ipsam confessionem, gl. in l. fi. C. famil. hercis. & ibi Bart Angel in l. in bonæ fidei. C. de reb. credit. sequitur Alexand. cons. 13. Ex iis, quæ in themate, col. 6. vol. 1. & cons. 18. Viso processu, col. 2. eod. lib & cons. 39. lib. 6. Deci. cons. 38 Visis, circa fin. † Vide omnino Cæpol. cons. 3. n. 9. & sequ. ciuili. vbi, quod licet confessio absente parte, quæ probat semiplene probata per duos testes, si probetur reiterata per octo testes, licet singulares, probat, si potest iungi; quia adsit probatio semiplena per vnum testem de negotio principali; & in fine dicit idem, quando testes singulares sunt personæ multum qualificatæ, & graues. † Contrarium tenet Soci. Iun cons. 90. n. 9. & 10 & seq lib. 2. Corn. cons. 34. Circa principale. vol. 2. Crauet. de antiq. tempo. in 4. parte, n. 157 cum seq. † Et quod confessio absente parte facta non probet, est * communis opinio, etiam ad liberandum. Alex. cons. 212. n. 31. ver. nec obstat, lib. 6. † Declara; quia contestes in dubio esse præsumuntur. Alex cons. 147. lib. 2. n. 14 & 15. Castr. in l. bonorum. C. de bon. poss. secundum tabul. vbi etiam Alex. & Iaſ. & est ratio; quia pluralitas non præsumitur, plene Crauet cons 78. n. 7. & seq. vbi plenissime. † Imo, q plus est, si vnus testis deponit de confessione parte præsente, & plures parte absente, videlicet vnus de confessione in vno loco, & alius testis de confessione in alio loco, cõiunguntur ad faciendã probationem. Castr. consil. 109. Visa petitione, col. 2. lib. 2. vbi, quod primus parte præsente vnicus probat semiplene, & si essent duo, probarent plene, alij singulares de cõfessione absente parte si non probant semiplene, saltem faciunt magnũ adminiculũ ad plenam ꝓbationem. † Imo quod si extat vnus testis de confessione parte præsente, qui semiplene probat, & tres de confessione absente parte licet singulares; quia vnus de confessione vno tempore, alius de alio, plene probant, magis, quam si essent contestes; quia geminata apparet confessio absente parte. Castr cons. 381. Iudex est. n. lib. 1. Crauet. cons. 267. n. 5 vbi alios citat, Dec cons. 650. n. 10. † Cõtrarium, q imo sint singulares, & dicta extensio non sit vera. Ant. de Butr in c. licet ex quadam in pen col. ver & pro hoc decidit. quæst. de testib. & in c fi col. antepen de cõsuetud. Alex. cons. 72. col. 3. lib. 1. & cons. 68. Viso processu causæ vertentis, vol 3. & cons. 212. n. 30. lib. 6. † Idem, si vnus deponat de confessione facta in vno tempore, aliter de alio tempore; quia sunt singulares, & non probant, tradit Ant. de Butr. post Io Calder in c. veniens. in vlt. col. de testib. Abb. post Bald in c cũ causam, in 2. col. de probat. Bald in l. Spadonem. §. quæ iura. ff. de excus. tut. plene Crauet. d. cons. 78. n. 9. vbi late. † Ad declarationẽ præmissorum vide supra, nu. 43. ver. Declara. quia contestes præsumuntur in actu geminato, nisi tempus, & locus esset de substantia, vel nisi cõstet ex depositione, q deponunt de diuersis locis. Alexand d. cons. 212. n. 31. in fi. lib. 6. † Et quod confessio probata, per plures testes singulares plene probet debitum cõfitentis, quando in genere est deducta cõfessio probanda, secus si in specie, per plura probat Socin. cons 90. n. 13. & seq. lib. 2. vbi quod sufficit, q conueniant in eadẽ veritate, etiam si agatur de cõfessione delicti, quando sumus in actu reiterabili, & quia omnis ꝓbatio est arbitraria, vide eum; quia hoc dictũ est singulare, & allegat Castrens. & alios. † Restringe ad ꝓbandũ crudelitatem iudicis, quia sufficit p testes singulares, plene Dec cons. 162. In causa. n. 2. vbi apostil in ver. crudelitatem. Marsil. Singul. 114 Are. cons. 13. circa fi. ver. cum ergo. † Restringe declarationẽ, vt non procedat coram arbitratore; quia sufficit cõfessio probata absente parte per vnum testem cum iuramento partis informatæ de negocio confessato, q sit verum. Bald. cons 32. Tria sunt considerandã, lib. 4. † Declara; quia aliquando confessio extraiudicialis absente parte probata, puta per scripturã confitentis, vel instrumentũ, probat semiplene, aliquando plusquã semiplene; quia si extaret dictum vnius testis de veritate, iungeretur cum eo. & probarent plene. Alexand. plene cons. 8. In causa mota, nu. 4 & seq ver. ex alio capite, lib. 7. † Limita, nisi sit facta coram Notario, qui pro absentibus potest acceptare, & absentes repræsentat tanquam persona publica. Oldrad. cons. 292. n. 4. ver. secundo dicunt, Fulgos. consil. 19 in princip. ver. circa primum, & quod magis probet coram Notario & testibus, quam coram tertio Fulgos. cons. 197. n. ver. maxime cum verba enunciatiua, Vide, Absenti non acquiritur, nisi per nuncium, vel epistolam, & qualiter procedat. Concluſio. 38. † Declara, vt in ver. Confessio requirit præsentiam. Concluſio. 617. n. 45. & seqq & infra. Concluſio. seq. † Extende, etiam si fiat ad fauorem hæreditatis iacentis, vel hæredis futuri; quia stipulante Notario eidem acquiritur. Fulgos. d. cons. 190. in princip. † Limita; quia licet confessio facta absente parte non probet, quando facta est extra iudicium; tamen bene probat semiplene, vt sit deferendum iuramentum in supplementum in modica summa. Roma. cons 373. In casu proposito. n. 6. vers. postremo, vbi apostilla in ver. determinat. dat cõcord. & dicit * communem. † Limita fauore Ecclesiæ; quia multum adminiculatur, & operatur. Bald. cons. 331. Reuerende Pater. nu. 5. ver. secundo, ver reuerentia nostra, lib. 2. † Limita in reali; quia confessio, quod fundus sit alterius, & non confitentis, plene probat absente parte. Bart in l. non solum. § liberationis. ff. de lib leg. Anton. de Butr. & Abb. in cap. fin. de confess. † Limita, quando interuenit iuramentum. Marsil. singul. 202. Alexand. cons. 85. In causa mota. n. 4. & 5. lib. 7. Marsil. singul. 202. Bart. in l si quis decedens, §. codicillis. ff. de leg. 2. & in l. ex hac scriptura. ff. de donatio. Bald. in l. rationes, circa fin. C. de probat. & in l si creditores. C de fideiuss. Alexan. consil. 122. lib. 7. & in apostil. ad Bart. in l. certum, §. si quis absente. ff. de confess. Felin. in cap. si cautio. de fid. instrum. Iaſ. in l. admonendi, n. 149. in repet. circa fin. numeri, vers. tenendo communem. ff. de iureiur. & est ratio; quia iuramentum supplet præsentiam. Anchr. consil 34. n. 17. Bald. in l. pactum, quod dotali. in 9. quæst. C. de collatio. Corn. cons. 113. lib. 1. Bald. consil. 344. lib. 4. Socin. in regula 63. confessio absente

parte,

*parte.fallen.*8.Corn. in *repet.auth.sac.puberum, C. si aduer.vendit col.6.* & est ratio; quia Deus vbiq; præsens est, & recipit nomine absentis, & quia potest iuramentū seruari sine dispendio salutis: ergo seruandū, ita Felin. vbi supra, & quia de æquitate canonica, quę seruanda est vbique; quia iuramentum est quid spirituale, gl. in
73 *c.possessor.de reg.iur in 6.*† Extende, etiam si interueniat nuda veritatis assertio; quia habet vim iuramenti Alex. *cons.*115.*n.*4.*lib.*7. vbi, quod si confitens dixit, *in veritate confiteor*, videtur Deum in-
74 uocare, & iurare.† Contrariū, & male tenet ibi apostil ad Alex.
75 *d.cons.*115.*in ver.tunc.lib.*7.† Limita, quando fuisset acceptata à quocunque tertio etiam non habente aliquod interesse, nomine eius, ad cuius fauorem facit, & ipse postea ratificet acceptationem. Io. de Imol. *in c.si cautio.de fide instrum.* quem ibi refert, &
76 sequitur Felin. in *fallen.*11. Marsil. *rubr.C.de probatio.n.*96.† Limita, quando toties est repetita, q̄ transit in publicam vocem; quia
77 probat, ita Marsil. in *d.rubr.C.de probat.n.*91.† Limitain iis, in quibus cōmunis opinio, vel communis reputatio probat; quia etiā probat assertio illius: ideo ille, qui dixit se oriundum ex tali loco, ex sua confessione præsumitur de eodem loco, nisi probet
78 contrariū. Ang. *cons.*194. *Visis processibus, in princ.*† Limita in confessione depositi: quia mutuans centū Titio, quæ dicit habuisse in depositū à Seio absente, obligatur occasione depositi, *l.desideriū.C.depositi.* vbi Bald. Ang. Salic & Castr. Vide, *Instrumentum nō*
☞ *probat.quoad absentes, & quando secus, Concl.*245. Vide, *Instrumentum*
79 *non probat.quoad multa.Conclus.* 242.† Limita, nisi sit facta vni ex fratribus pro se, & aliis: quia etiam dicitur facta aliis fratribus præsentibus, cum iste præsens haberet mandatum à lege ab eis, ideo mortuo eo, cui facta est, alij possunt iuuari ex tali cōfessio-
80 ne. Fulgo. *cons.*189. *Ioannes Cola.n.*2. *ver.circa tertium.*† Limita de
* æquitate canonica: quia plene probat. Fel. *d.c.si cautio.de fide instrum. ver. fallit secundo*, vbi * de communi post Ant. de Butr. & Imol. Alex. *cons.*245.*col.*2.*lib.*6 *& cons.*115. *Visa scriptura in prin.lib.* 7. Corn. *cons.*113 *lib.*1. & ista æquitas vendicat sibi locum in personis Ecclesiasticis, Bald. *in c.innotuit.de electio.col.*1. & q̄ in terris
* Ecclesiæ ita seruetur, & sit communis * opinio, Corn. *cons.*163. *col* 2. *post princ.* Marsil. in *rubr. C.de probat.n.* 92. quem refert, & sequitur attestando communem * Curt. Iun. *cons.*168.*n.*12.† Ex-
81 tende, vt procedat tàm inter clericos, q̄ laicos de iurisdictione
82 Ecclesiæ, vt per Cur. Iun. *d.cons.*168.*n.*12. *ver.nec obstat.*† Extende, quando est facta in foro pœnitentiali, vel spirituali; quia tūc etiam si pars non est præsens, obligat, & non potest reuocari. Alex. *cons.*122. *Viso processu.n*4. *ver.bene dicit lib* 7. vbi, quod in cau-
83 sis spiritualibus confessio facta absente parte probat.† Contrarium, quod neque in terris Ecclesiæ vllo modo probet inter absentes facta confessio, tenet Alex *cons.*80. *In causa Angelorum,*
* *n* 7. vbi * dicit communem, *lib.*2. *& cons.*155. *Alias consultus.nu.*3. *ver.præterea illam opinionē lib.*5. licet nō firmet, & apostill. ad Alex. *d.cons.*115. *in princ.lib.*7. *in ver.dicit*, attestatur, quod neq; seruetur
84 in foro Ecclesiastico vllo modo.† Declara; quia vera & cōmunis est, quod in terris Ecclesiæ in ciuilibus probat confessio ab-
* sente parte, communem * dicit Curt Iun. *cons.*168.*n.*12. vbi alios
* allegat attestantes de * communi, & dicit Alex. errare, dum al-
85 legat communem pro hac parte.† Sed bene verum est, quod in criminalibus non valet etiam in terris Ecclesiæ, Alex *d.cons.*18.
86 *n.*7. *lib.*2.† Declara; quia non probat, quando enunciatiue fit propter aliud incidenter. Alex. *cons.*55. *Alias consultus, nu.*2. *ver & pro hac non obstat, lib.*5. vbi dicit secus in epistola absenti missa,
87 quando confessio est facta principaliter, & dispositiue.† Limita in iis, quæ sunt animi; quia confessio extraiudicialis, & absente parte facta, probat ea, quæ sunt animi, & consequenter simulationem, quæ est facti, & animi. Bald. *cons.*431. *An possessio.in fin. lib.*5. Marsil. *C.de probat.in rub.n.*93. Alex. *cons.*186 *In hac causa.n.*8.
88 *ver.illi autem actus.lib.*2.† Extende; quia ad probandam scientiā confitentis, & talem fidē sufficit confessio absente parte. Alex. *cons.*187.*n.*7 *& seq.ver.nec obstat.lib.*2. *& cons.*54. *Circa primum n.*8.
89 *lib.*6 *& cons.*91. *In causa, in fin.lib.eod.*† Extende in iis, quæ sunt de-
90 clarationis animi. Ang. *cons.*1. *Porrecta fuit.n.*5. *ver.ad secundū.*† Extende in iis, quæ pendent à voluntate nostra sola. Bart. *in l certe,* *§.si quis absente.ff.de confess.* gl. in *l.Fulcinius*, §. *quid sit latitare, in ver.*
☞ *aiunt.ff.ex quibus causis in possess.atur.* Vide, *Præsentia partis non requiri-*
91 *tur multis casibus.Concl.*606.† Limita in iis, quæ dependent ex voluntate solius confitentis; quia licet confessio extraiudicialis absente parte, dependens à voluntate duorum, non præiudicet quoad alios: tamen bene præiudicat, quando pendet à solo cōfitente. Bald. *cons.*1. *Punctus super quo, in princ lib.*4. & plenius *cons.* 387. *In primis videndum, in prin.lib.*3. vbi, quod valet ad liberandū, & ad probandam solutionem. Bart. *cons.*114. *In primis, in princ. ver.*
*secundo dicendum lib.*2. Alex. *d.cons.*187.*nu.*8.*lib.*2.† Limita in diuisione facta; quia confessio probat pro absente. Ruin. *cons.*40. *nu.*5.*lib.*4. Bart. *cons.*123. *lib.*1. Castr. *cons.*92.*num.*2.*lib.*4.† Limita; 93
quia confessio in ratione reddita probat pro absente. Ruin. *d. cons.*40.*num.*5.*lib.*2. Castr. *cons.*92.*num.*2 *lib.*2.† Limita, quando 94
non agitur principaliter de obligatione resultante ex confessione, sed incidenter; quia tunc probat: secus si ageretur principaliter. Bald. *d.cons. num.*1. *ver.respondeo etiam, lib.*4.† Limita in iis, 95
quæ pro exoneratione conscientiæ dicuntur. Marsil. *singul.* 202. *post med.*† Limita, quando confessio emanauit super re dubia; 96
quia tunc probat confessio facta absente parte ad effectum declarationis rei dubiæ. Bald. *d. cons.*1. *num.*1. *ver. & etiam: respondetur, lib.*4.† Limita, quando probata per duos testes adiuuatur 97
per vnum testem de veritate.† Limita ad effectum semiplenæ 98
probationis, vel saltem talis p̄sumptionis q̄ transfert onus probandi contrarium in confitentem. Bald. *dicto consil.*1. *num.*3. *ver. allegatur etiam, lib.*4. vbi etiam in fin. hoc dicit. Cranet. *consil.*15. *num.*15.† Limita, quando cum confessione absente parte con- 99
currunt adminicula, vel testium, vel instrumentorum, vel aliæ coniecturæ, plene Felin. in *c.olim in 8.fallen.de rescript.* Iason. in *repet.l admonendi, num.*149. *ff.de iureiur.*† Limita, quando esset facta 100
præsente, & acceptante parte; quia inducit de iure plenam probationem contra confitentem. Alexand. *cons.*33 *in causa vertente, lib.*1. *& cons.*47. *col.pen.ver.super lib.*2. vbi, quod est efficacissima probatio, & *cons.*20 *lib.*4. Ias. *in l.error, n.*5. *C.de iur. & fact.ignor.* & *in l. cū te.C.de transact. & in l.postquā liti.C. de pact. & in l tale pactum, col. fin.ff.eod.* late Canonist. in *cap. si cautio*, vbi Felin. *de fide instrum. & in cap fin.de confess.* Crauet. *cons.*267. *colum* 1. Dec. *cons.*147. *num.*3. Paris. qui plurimos allegat, *cons.*131. *colum.*2. *lib.*1. & quod probet confessio extraiudicialis facta parte præsente, & instante, vel acceptante, alias secus. Alexand. *cons.*174. *in causa. & lite, per totum, lib.*6. vbi * dicit communem.† Extende, quando item fuit fa- *
cta præsente fideiussore, & acceptante. Bald *cons.*393. *Inprimis,* 101
*lib.*3. Vital. in *tract clausul.char.*30. Marsil. in *Rubr.C.de probatio.colum.*22. *num.*99. *& sequent.* Felin *in cap.olim, colum.*3. *de rescript.* pro quo facit; quia exceptio, quæ competit principali competit fideiussori, & ipse fideiussor habet omnes exceptiones, quæ competunt principali, & ipso principali inuito, *l. omnes exceptiones.ff. de except.* Abb. *consil.*61. *lib.*1. Allexand. *consil.*37. *lib.*1. *& consil.*66. *lib.*4.† Extende, quando concurrunt alia adminicula, Iason 102
in *repet.l.admonendi, num.*149. *ff.de iureiur.*† Limita; quia confes- 103
sio facta extra iudicium parte præsente probat contra confitentem; quia etiam, quod non esset acceptata; quo casu non inducit obligationem, bene inducit probationem. Castrens. consuluit ita, prout eum refert Iason *in d.l.admonendi, num.*88. *ff.de iureiur.* Afflict. *decis.*105. *& decis.*363. *& decis.*364. Socin. *consil.*21. *colum.*1. *lib.*1. & est *consil. Castrens.*381. *Iudex est minister, num.*2. *lib.*1. *& consil.*109. *colum.*2. *vers. item est vnus testis, lib.*2. vbi, quod vnus probat semiplene, duo probant plene.† Contrarium, quod 104
confessio extraiudicialis facta præsente parte non obligat, nisi pars præsens insteterit, & acceptauerit, plene Alexand. *cons.*174. *In causa & lite, lib.*6. *per totum*, vbi * dicit communem.† Imo *
quod confessio facta extra iudicium parte absente ad liberan- 105
dum non inducat liberationem, nisi pars præsens insteterit, vel acceptauerit, tenet Alexand. *d. consil.*174. *In causa & lite.* vbi pro vtraque, *lib.*6. & hanc tuetur vti veriorem, & * communem, *
vbi mouetur; quia præsentia requiritur, & vbi est necessaria præsentia, necessaria est acceptatio; quia confessio est simul fassio, & allegat plures, & *num.*5. *& sequ. vers. ad prædictorum confirmationem*, dicit, quod testes deponentes de propria præsentia bene concludunt intelligentiam: secus si deponunt de præsen- 106
tia alterius.† Declara, quando faciat plenam probationem, vel saltem transferat onus probandi in aduersarium. Soc. *consil.* 228. *in princ.lib.*2. *& cons.*21. *col.*1. *lib.*1.†. Limita, nisi confessio fa- 107
cta absente parte fiat ad liberandum; quia tunc pactum de non petendo inducit etiam liberationem. Feder. de Sen *cons.*128. *circa fin.* vbi etiam dicit, q̄ hoc procedit, licet sit enunciata; quia præsumitur in dubio dispositiue facta, & emissa, & quod parat exceptionem doli: & idem dicit *cons.*268. *in fi.* vbi, quod est com- *
munis * opinio. Bart. plenius *cons.*114. *In primis, lib.*2. *in prin.* vbi a- *
postilla dat concord. Bald. *cons.*387. *In primis videndum, in prin.lib.*3. & quod confessio creditoris, quod sit satis factus, absente parte valeat ad liberandum. Bald. *cons.*466. *in prin lib.*4. vbi * dicit cō- *
munem, & quod valeat ad liberandum Bald. *cons.*10. *in princ.lib.* 5. Visil. *in addit. ad decis. Afflict.*364. *n.*7. *&* 397. *n.*7. Marsil. *sing.*702. *& in repet. Rubr. C. de probatio. nu.*90. Fulgos. *cons.*190. *in princ.* com- *
munem * dicit Ægid. Bellam, *cons.*32. *num.*3. Vide infra.

† Con-

108 † Contrarium, quod confessio liberatoria non valeat facta absenti, quando nullus acceptauit pro absente. Alexand. *consil.131. In * causa inter vniuersitatem, nu.7. & 8. vers. nec prædictis obstat, lib.4.* vbi * dicit communem, *num.9.* & apostil. ibi in *vers. liberatoria.* dicit * communem, & dat concord. sed facta præsente bene valet sine dubio
109 ad liberandum. Alexand. *cons.185. Viso processu, in princ. lib.7.* † Declara; quia licet confessio facta absente parte etiam ad liberandum non valet in vim pacti liberatorij; bene tamen valet in vim * probationis. Alexand. *cons.245. Ponderatis ijs, num.5. lib.6.* vbi * dicit communem, plenius, *cons.115. Visa scriptura, num.2. & seq. lib.7.* vbi * *num.4.* dicit * communem, quod valet in vim probationis, non autem conuentionis, vel liberationis. Alex. *cons.174. In causa, & lite, num.6. & seq.* & plenius *cons.212. Ponderatis num.31. vers. nec obstat, si di-* * *ceretur, lib.6.* vbi * dicit magis communem, & quod gloss. tenens * contrarium magis * communiter reprobatur, & ibi apostilla in
110 *ver. contraria.* dat concord. † Imo, quod non valeat in vim pacti taciti de non petendo, & sic liberatorij, plene Alexand. *consil.174. In causa, & lite, lib.6.* vbi imo loquitur etiam parte præsente, quando non acceptauit, vel non instetit; quia non inducit liberationem, & * dicit * communem, & *num.7.* dicit, quod gloss. tenens contrarium, * communiter * reprobatur, & *cons.212. num.3. lib.6.* dicit magis communem, * & differentia inter pactum, & confessionem, quam faciunt aliqui, non est vera, *l. tale pactum, in princ. ff. de pactis.*
111 Declara; † quia si emanauit confessio per modum conuentionis absente parte, seu permissionis, non valet; secus si per modum e-
112 nunciationis veritatis. Alexand. *d. consil.115. num.4. lib.7.* † Declarat Alexand. *cons.115. Visa scriptura, num.4. ver. fortificantur, lib.7.* quia conciliantur gloss. contrariæ in hoc, videlicet si fiat confessio in vim pacti liberatorij absente parte, & non valet; aut fit in vim me- * ræ probationis, & valet secundum communem * opinionem, & idem reperit. *d. cons.245. num.5. lib.6.* vbi plena apostil. in *ver. probatio-*
113 *nis*, dat concord. † Declara; quia pactum & promissio, & confessio bene valet fauore absentis, quando est liberatorium, maxime si interuenit Notarius, & stipulatus est pro omnibus, quorum interest. Fulgos. *cons.190, Viso toto processu, in princ. ver. Circa primum,* vbi loquitur etiam ad fauorē hæredis futuri, & hæreditatis iacen-
114 tis. † Declarat Alexand. *d. cons.174. In causa & lite, num.6. cum seq. ver. postremo non obstat, lib.6.* vbi, quod confessio, siue absente parte, siue etiam præsente parte, & non acceptante facta extra iudicium * non inducit liberationem, neque tacitum pactum de non petendo, nisi sit acceptata, & dicit communem, * secus si non esset confessio, sed renunciatio, quia per confessionem principaliter agitur ad declarationem, non ad liberationem, secus in renunciatione, in qua principaliter agitur de renunciatione, & plenius *cons.*
115 *112. num.28. & seq.* maxime *num.31. lib.6.* † Declara, quia pactum de non petendo absente parte non valet expresse, nisi aliqua adsit persona præsens, mediante qua ius transeat, quando pactum est * expressum; secus si tacitum sit pactum. Feder. de Sen. *cons.268.* vbi, quod oritur exceptio doli, & quod est communis * opinio, & Bald. *d. cons.10. num.3 lib.5.* Vide, *Pactum de non petendo quid operetur.*
116 *Concl.23.* † Declara, quia confessio extraiudicialis ad liberandum facta, præsente procuratore parat doli exceptionem, & per nuntium, vel epistolam parat pacti exceptionem, si vero absente parte sit facta sine procuratore, nuntio, vel epistola, non probat etiam ad liberandum aliquid. Signorol. *cons.33. in fin.* vbi *num.2. vers. similiter ad liberandum*, ponit rationem, quia non potest inducere dispositionem; eo quia absenti impossibile est acquiri vllo modo inter viuos, & idem tenet Castr. *cons.79. ad id, de quo*, qui loquitur, etiam si fiat in articulo mortis, *lib.2.* vbi apostilla citat Signorol. li-
cer adducat multa pro contraria, & idem Signoro. *cons.96. post med. ver. nec aliquid.* Vide plenius supra hac *concl. num.107. & multis seqq.*
117 vbi plenius. † Declara secundum Bart. quod confessio absente parte non valet in personali etiam ad liberandum; secus est in reali. Bart. *in d. l. non solum. §. liberationis, num.7. ver. præterea ibi loquitur. ff. de liber. leg.* & hanc partem videtur tenere Castr. *cons.79. numer.1. in fin.*
118 *lib.2.* † Contrarium dicit Bald. quod ista distinctio non habet saporem, & quod valet confessio ad liberandum, quando est cum causa, siue in reali, siue in personali, & quod parit exceptionem doli, & probat, ideo valet in vim probationis, si non in vim libera-
119 tionis. Bald. *d. cons.466. per totum*, maxime *in fin. lib.4.* † Limita ad fauorem Fisci in ijs, quæ sunt difficilis probationis, quia fideicommissarius confitens se accommodasse fidē defuncto de restituendo hæreditatem spurio in fraudem fisci, absente Fisco, sibi præiudicat, vt Fiscus obtineat bona. Calder. *cons.354. alias 25. de testament.*
120 Limita † fauore piæ causæ. Abb. *in proœm. decret. num.25.* Limita
121 in † confessione verisimili; quia bene probat, si verisimilitudo concurrit, etiam si fit ab alio facta, quia in antiquis probat Crauet. *cons.615. num.17.* Vide, *Confessio vnius quando prosit, vel noceat alteri. Concl.662.* † Limita, quia in realibus, & super dominio, confessio facta absente parte probat. Ruin. *cons.40. num.4. lib.4. & seq.* Vide, 122
Confessio extraiudicialis requirit præsentiam, & tacitum consensum. Concl. proxima præced.637. Vide plene Ant. Gabriel. *lib.1. tit. de confessis. concl. 1. Confessio absente parte facta non operatur.*

Confessio in testamento facta absenti non probat, & quando secus. Concl. 639.

CONFESSIO † facta in testamento ad fauorem absentis non 1
probat, gloss. *in l. generaliter, in verb. indignum. C. de non numer. pec.*
& est communis * opinio, vt per Cuma. *cons.31. Testator in te-* *
stamento, in princ. vbi * dicit communem, *& cons.61. Petrus hæres, in* *
princ. vbi dicit * communiorem. Alex. *consil.45. Habita super his, n.3. &* *
4. ver. circa secundum, lib.1. vbi, quod non inducit probationem, sed simplex legatum. Alexand. *cons.122. Viso processu, num.7. ver. & per hæc patet, lib.7.* vbi * dicit communem, & quod tenentes contra- *
rium reprobantur communiter. † Ratio est; quia testamentum 2
non fit animo testatorem ligandi, vel obligandi, seu animo probandi, sed animo testandi; secus in confessione facta in apocha priuata, vel alia scriptura. Bald. *cons.380. Tres sunt casus, in princ. ver. alij dicunt, lib.5.* † Extende, vt procedat, etiam si confessio fiat ad 3
causam piam, vel pro anima, quia requiritur præsentia eius, pro quo fit, alias non probat debitum. Calder. *consil.262. alias 33. de testam.* Vide, *Confessio extraiudicialis requirit præsentiam, & tacitum consensum, & qualiter. Concl.637.* Vide, *Confessio extraiudicialis absente parte quando valeat. Concl.638.* Vide, *Confessio mariti ad fauorem vxoris quibus præiudicet, vel non. Concl.667.* † Amplia, vt procedat etiam, 4
quando esset facta ad fauorem præsentis etiam cum iuramento, quando fit inter personas prohibitas, veluti si extat statutū, quod maritus non possit aliquid legare vxori; nam si in testamento confitetur dotem recepisse etiam vxore præsente, non obligatur etiam hæres. Cuma. *consil.31. circa fi. ver. Circa tertium*, vbi late. Vide, *Confessio inter personas prohibitas non probat. Concl.658.* Et ideo confessio patris ad minuendam legitimam filiorum non præiudicat, nisi constet de veritate, etiam si filij sint præsentes. Mascard. *d. Concl. 359. n.5. & seq.* Vide, *Legitima filiorum nō potest minui per fraudem parentū. Concl.188.* † Amplia; quia confessio in testamento facta non 5
probat debitum, quando est facta absente parte, sed bene valet in vim legati. *l. Aurelius, §. fin.* vbi Bar. *ff. de liber. leg.* & in confessione dotis tradit Alex. *cons.45. colum.2. lib.1.* Felin. *in c. si cautio. num.9. & num. 24. de fide instrument.* Bald. *consil.467. lib.3.* Corne. *cons.132. volum.3. in fin. & cons.57. volum.4. in fin.* Alex. plene *cons.122. Viso processu, numer.3. & seq. ver. tamen præmissis, lib.7.* † Ratio est, quia dicitur confessio 6
extraiudicialis facta absente parte, quæ non probat. *l. certum, § si quis absente. ff. de confess.* & ita declarat Castr. *in l.1. C. de falsa causa*, & idem non probat, nisi in casibus, in quibus confessio extraiudicialis absente parte probaret. Bald. *consil.14. lib.2.* & vide casus, in quibus probat extraiudicialis, qui inseruient hic supra. † Et ideo 7
confessio testatoris legantis aliquid alicui, quia confitetur se in tantum illi teneri, & esse obligatum, non probat debitum, *l. Aurelius. §. fin. ff. de liber. leg.* Bald. *cons.57. Quia illud, quod testator, lib.1.* vbi, quod neque probat ad effectum, vt filius non teneatur imputare sibi in legitimam. † Extende; quia confessio testatoris etiam iu- 8
rata non probat contra testatorem, neque contra hæredem, veluti si dicat, pecunias per eum solutas tali fuisse legitime debitas, & illas legat seu recipientem liberat ex certa scientia; quia si sunt pro vsura, non valet talis confessio. Roman. *cons.520. Circa propositum, num.9. & seq. ver. quoad secundum*, vide Alexand. *consil.122. num.3. & seq.* vbi pro vtraque allegat, *lib.7.* † Idem, quando super simula- 9
tione interponitur. Roman. *d. cons.520. num.13.* † Declara, quia 10
bene probat quoad mentem testantis in ijs, in quibus dispositio regulatur ex mente testatoris. Bald. *cons.57. lib.1. ver. totum.* † Di- 11
stingue tres casus; primus, quando testator cōfitetur, & legat; quia talis confessio non probat; secundus, quando confitetur, & non legat, & idem inter personas prohibitas, secus si non sunt personæ prohibitæ, tertius, quando legat, & non confitetur, & valet legatum etiam inter personas prohibitas, vt sunt vir, & vxor. Bald. *dict. consil.14. Antonius fecit, in fin. lib.2.* & idem tenet Roman. *consil.520. num.11. & seq. ver. secundo, quia.* † Amplia; quia non valet confessio 12
mariti facta in testamento vxori absenti de dotibus suis, quas dixit esse lib.450. Nam talis confessio non probat dotem, si aliunde nō constat de dote, quia valet solum, vt legatum, non vt dos. Alexan. *consil.122. Viso processu, num.3. & seq. ver. tamen præmissis non obstan. lib.7.* vbi *num.5.* dicit * communem opinionem. Vide, *Dos habet multa* * *priuilegia. Concl.743.* † Extende in confessione facta in testamento 13

pro male ablatis; quia si quis legat alicui pro male ablatis, vel pro restitutione male ablatorum, valet quidem legatum, sed non probatur male ablatum. Alexand. *dict. consil. 122. numero sexto,*
14 *& seq. lib. 7.* † Limita, quando est geminata, Dec. *cons. 163. in princ.*
15 Corn. *cons. 113. vol. 1.* Ias. *in l. triticum. ff. de verb. oblig. in fin.* † Etidem in confessione dotis facta in testamento, & reiterata, quia probat.
16 Alex. *cons. 45. col. 3. lib. 1.* Campeg. *in tract. de dote, in 1. parte, q. 52.* † Limita; quia confessio facta in testamento bene probat, si est iurata per testatorem. Bart. *d. l. cum quis, §. codicillis, nu. 8, ver. fallit si interuent,* * *ff. de leg. 3.* & est communis * opinio, vt per Curt. Iun. *d. consil. 248.*
17 *in fi. lib 3.* Cuma. *cons. 61. num. 2.* Bald. *cons. 14. lib. 2.* † Declara, quia confessio iurata probat facta in testamento parte præsente; quia probat etiam causam, si ageretur ad causam confessatam multo magis disponit, & obligat. Ant. de Butr. *cons. 21. num. 2.* vbi apostilla
18 dat concord. † Extende, quod dicitur de confessione in testamẽto iurata parte præsente, vt procedat etiam parte absente. Abb. *in c. fi. de succeſſ. ab inteſt. n. 19,* Dec. *conſ. 184. num. 11.* & alij, quos citat a-
19 postil. ad *cons. Ant. de Butr. 21. in ver. confeßione.* † Limita, quando confessio fit ad approbandum aliquod instrumentum, quia probat. Marsil. *sing. 202.* Fel. *in c. si cautio, num. 28. de fide inſtrum.* Vnde, si maritus in testamẽto confitetur dotem citando publicum instru-
20 mentum, talis confessio plene probat. † Limita in confessionibus, quæ dependent à mera voluntate testatoris, vt est aditio hæreditatis. Bart. *in d. l. cum quis, §. codicillis, n. 6. ver. prædicta vera. ff. de leg. 3.*
21 Limita † quoad semiplenam probationem. Castr. *in l. 1. C. de falsa causa, & in l. admonendi, q. 2.* vbi Ias. *n. 158. ff. de iureiur.* qui loquitur generaliter in extraiudicialiabsente parte facta, Marsil. *sin. 202.* Fel. *c.*
22 *si cautio. n. 3. de fide inſtr.* Gram. *consil. 78.* † Limita, quia bene probat talis confessio etiam absente parte facta in testamento, contra hæredem, & contra testatorem. Bald. *in l. generaliter, n. 15. ver. decimo quæro. C. de non num. pec.* vbi Barb. in apostil. & quod probet confessio testatoris facta absente parte ad obligandum contra hæredem, Signorol. Homod. *consil. 33. Quæro nunquid, nu. 4. in fi.* vbi reddit rationem; quia valet in vim fideicommissi, quod potest fieri absenti.
23 Extende; † hanc limitationem, vt etiam probet confessio mariti ad fauorem vxoris facta in testamento, quod habuit dotem, etiam si sit inter personas prohibitas; quia quoad virum, & hæredes probat, & præiudicat talis confessio. Cuma. *cons. 31. ver. circa secundum.* vbi dicit hanc esse communem * sententiam, & communem pra-
24 cticam. † Maxime, quando maritus confessus fuit in testamento præsente vxore, & lapsa sunt tempora excipiendi de non numerata pecunia, quia valet confessio non vt legatum, sed agere potest mulier actione pro dote. Bald. *consil. 458. Confeßio viri, lib. 3. & consil.*
25 *381. lib. 5.* † Extende, quia confessio viri facta in testamento præsente vxore, ex causa dotis valet ratione causæ, & inducit probationem ratione præsentiæ. Bal. *consil. 458. lib. 3. & cons. 381. lib. 5.* Vide, ☞ *Dos confeſſata per maritum quando præiudicet creditoribus, vel non. Concluſ.*
26 *749 cum duabus concl. ibi proximè ſequentibus.* † Limita, quia confessio mariti ad fauorem secundæ vxoris, quod receperit bona paraphernalia facta in testamento absente vxore probat saltẽ semiplene contra filios, & inter filios, etiam si extent filij ex primo matrimonio, & saltem deferri debet iuramentum in supplementum, imo quando est geminata in pluribus testamentis probat. Bal. *cons. 168. Caſus talis eſt, quidam, num. 2. ver. item retento, lib. 3.* tamen dicit non valere, licet probet, quia videtur in fraudem, *l. hac edictali. C. de ſecun.*
27 *nupt.* † Limita, nisi confessio in testamento sit facta ad fauorem præsentis, & recipientis; quia ex quo potest contrahi in testamento, valebit vt contractus. Bart. *in l. cum quis decedens. §. codicillis, num. 5. ver. prædicta vera. ff. de leg. 3.* Bald. *in l. generaliter. in 10. q. C. de non num. pec.* * sub *num. 15* & est communis * opinio, vt attestatur Curt. Iun. *consil. 248. in fi. lib. 3.* Bald. *cons. 488. In quodam teſtamento, lib. 4.* Idem Bald.
28 *consil. 14. lib. 2.* † Imo etiam facta præsenti confessio in testamen-
29 to probat. Cuma. *consil. 61. n. 2. ver. præſente tamen.* † Idem in confessione dotis facta præsente vxore, quia probat dotem. Bal. *consil. 458 lib. 3 & 381. lib. 5.* Alex. plene *cons. 45. Habita ſuper his, num. 4. & ſeq. lib. 1.*
☞ Vide, *Donatio facta præſenti etiam in teſtamento non reuocatur. Concl. 638.*
30 & concluſ. *ibi proxima ſeq.* † Declara, vt procedat limitatio, si testator est persona honesta, & summa confessara est verisimilis, attenta qualitate personarum, & consuetudine loci. Cuma. *d. cons. 31. n. 1. ver. ſi tamen teſtator*, qui loquitur in dote confessata per testatorem ad fauorem vxoris præsentis, quia testator dixit illam vere ha-
31 buisse, & non assecurasse, † Declara, quod valet confessio facta in testamento ad fauorem præsentis, & acceptantis, & non potest reuocari, quando est facta ex certa causa licet non specifica, puta quia testator confessus est teneri ex causa restitutionis. Bald. *d. conſ.*
32 *488 per totum, lib. 4.* † Declara, quia confessio facta per testatorem in testamento parte præsente non probat causam, ex qua fit confessio, si agitur ex illa causa, nisi sit confessio iurata, si vero agatur non ad causam, sed ex confessione tanquam disponẽte in forma contractus, bene probat, & disponit. Ant. de But. *cons. 21. num. 2. ver. ad ſecundum.* † Limita, quando confessio est facta etiam ab- 33
senti, sed Notario præsenti, & stipulanti pro absente. Bartol. *in d. l. cum quis, §. codicillis, num. 5. ver. prædicta vera ff. de leg. 3.* cuius distinctionem communem * dicit Curt. Iun. *d. conſ. 248. in fin. lib. 3.* Declara; * quia † stipulatio Notarij non operatur, vt confessio probet fa- 34
cta absenti, quando ipsi confessioni adest annexum legatum, puta quia summam confessatam testator legauit; quia stipulatio censetur de stylo, vel ad effectum donationis causa mortis. Cuman. *dict. conſ. 31. num. 1. ver. poſſet tamen.* † Limita; quando confessio fit ad li- 35
berandum, quia valet etiam absente parte in testamento. Bald. *conſil. 168. num. 2. ver. item retento, lib. 3.* Bald. *conſ. 466. per totum, lib. 4.* Limita, † quando causa esset commissa summarie. Ias. *in l. admo-* 36
nendi, num. 273. in fin. & num. 187. ff. de iureiur. & in §. præterea. Inſtit. de actio. colum. antepen. Fel. *in c. veniens, num. 22. & ſeq. de teſtib.* † Limita 37
quia confessio facta in testamento absente parte, quando non agitur de obligatione versus certam personam, sed agitur de generali effectu, qui reflectitur in ipsum confitentem, plene probat, prout in vsurario, qui efficitur manifestus ex confessione vsurarum facta in testamento. Bald. *conſil. 463. Qualiter accipiatur, in fin. lib. 3.* vbi dicit, quod ita tenent omnes * Doctores, & ita tenet Calder. *conſ. 505.* * alias *7. de vſur.* † Contrarium tenet Bart. *in l. cum quis decedens, §. co-* 38
dicillis, num. 3. ver. hæc faciunt ad quæſtionem. ff. de leg. 3. vbi recitat opiniones, & hanc tenet. † Declara. Bald. *conſ. 263. Suadeo hæredi, lib. 3. per* 39
totum, vbi recitatis rationibus hinc inde, dicit opinionem Bart. de iure ciuili veram, sed contrariam de æquitate canonica, & fauore animæ præcedere, & propterea dicit non negare, quin etiam de iure ciuili talis confessio faciat magnum indicium, sed aduerte, quia hic loquitur de confessione vsurarum ad effectum, vt hæres compellatur soluere, in limitatione ad effectum, vt testamentum non valeat, & pro declaratione vide Bald. *in l. 1. num. 15. ver. Quidam confeßus. C. de falſa cauſa.* Vide, *Vſurarius qualiter compellatur reſtituere* ☞ *vſuras, Concluſ. 349.* † Limita, quia licet confessio facta in testa- 40
mento probet debitum testatoris legantis Titio creditori suo; tamen probat causam legandi, ideo si fiat legatum tutori, quod non debetur, si non recipit tutelam, bene valet, si fiat tutori creditori; quia licet non probetur creditum probatur causa legandi, non ratione tutelæ. Bald. *conſ. 356. Licet allegatum, per totum, lib. 4.* maxime *ante med. ver. aut non conſtat, vſque in fin.* vbi pro vtraque parte, & quasi vtramque partem substinet. † Limita, quia confessio facta in te- 41
stamento, quod testator esset malæ fidei, possessor probat etiam in præiudicium eius, cui erat ius quæsitum ante confessionem, si constat de veritate. Angel. *conſ. 235. Punctus eſt, Albertus. in princip.* ☞ Vide, *Teſtamentum in quibus probet, vel non, & inter quos. Concluſ. 103.* ☞ Vide plene Mascardum *Concluſ. 359. Confeßio facta in teſtamento an inducat probationem, an vero tantum habeat vim legati, & quòd habeat vim legati, & non probet facta in abſentia,* vbi ampliat, & limitat multis modis, quos videas.

Confessio extraiudicialis an probet delictum absente parte facta, & quid ad effectum ciuilem. Concluſ. 640.

CONFESSIO † extraiudicialis non probat regulariter de- 1
lictum, *e quam ſit graue, de exceß. prælat.* ita inducit illum text. Oldrad. *conſ. 291. num. 4. ver. nec valet.* Gemin. *conſ. 142. numer. 6. ver. ſed præſuppoſito, vſque in fin.* & est communis * opinio. Clar. *in §.* * *fi. q. 55. in princ.* vbi apostilla *in ver. extraiudicialis.* dicit * communem * Christophor. Castillio. *conſil. 7. Viſis prius, numer. 6. & ſeq. ver. ſupereſt.* Restringe; † quia bene facit indicium ad torturam. Clar. *d. §. fin.* 2
q. 55. in princ. vbi apostilla *in ver. extraiudicialis.* quæ allegat concord. plene. Rom. *conſil. 373. In caſu propoſito, in fin.* vbi plena apostilla *in ver. facere* quæ dat plurimos concord. & dicit * communem, & ma- *
gis * communem. † Et procedit restrictio, quod faciat indicium; cõfessio extraiudicialis de crimine, siue sit facta absente parte, siue præsente. apostilla ad Rom. *conſ. 373. in fin. in ver. facere, in fi.* vbi plures citat, licet in fine alleget pro contrario Gam. *con. 56. n. 19.* vide eum. Vide plenius per Mascard. *Concluſ. 149. Confeßio de crimine facta parte* ☞ *præſente, an plene probet,* vbi citat pro vtraque, & dicit, quod siue parte presente, siue absente ad effectum criminalem facit solum indicium; ad effectum vero agendi de crimine ciuiliter plene probat. Declara, † quia licet non probetur delictũ ex confessione extra- 4
iudiciali ad effectum puniendi ex illo delicto; tamen bene probatur delictum ad excipiendum, vt confitens tamquam inhabilis non promoueatur ad dignitatem. Old. plene *conſ. 292. n. 3. ver. primo, quia.* † Declara, quia cõfessio extraiudicialis indiscreta, & sine cau- 5
sa in criminalibus nihil probat, & dicitur sine causa, & indiscreta, si fiat,

si fiat, quia aliquis confitetur feciſſe homicidium, vel delictum, & non dicit in perſonam cuius; ſi vero eſt cum cauſa, & diſcreta, facit indicium, quod eſt minus, quam ſemiplena probatio. Caſtillio. 6 *d. conſ. 7. num. 6. & ſeq. ver. ſupereſt.* † Et iſta confeſſio extra iudicium facta cum cauſa, quæ facit indicium, operatur, quod poteſt confitens torqueri, & ſi confiteatur, & perſeueret, tunc plene probatur delictum, quod non probaretur, ſi ſine indicio confeſſus faiſſet, & perſeueret, quia non valeret. Caſtillion. *d. conſ. 7. num. 9.* 7 Si † vero tortus negaret, & ſubſtineret; tunc confeſſio extraiudicialis euaneſcit in totum Caſtillio. *d. conſ. 7. num. 9. verſ. quod ſi in iu-* 8 *dicio.* † Amplia; quia confeſſio extraiudicialis ſine cauſa etiam parte præſente, & teſtibus, non probat, niſi ſemiplene. Iaſ. *in repetitio. l. admonendi, num. 149. in fin. ver. quid in confeſſione. ff. de iureiur.* Ma- theſil. *ſing. 12. Nota, quod regula vulgaris.* Vide, *Confeſsio fit ad obligatio-* 9 *nem, vel probationem, & requirit cauſam Concluſio. 635.* † Imo ſiue confeſſio ſit ſine cauſa, ſiue cum cauſa, & ſiue abſente parte, ſiue præſente, in iudicio criminali, nunquam operatur, niſi indicium. 10 Caſtillion. *d. conſil. 7. num. 9. & ſeq. ver. quibus ex omnibus.* † Reſtringe, quando ageretur de crimine ciuiliter; quia tunc confeſſio extra iudicium facta probat plene præſente parte, & ſemiplene abſente parte, & idem in ciuilibus. Caſtillion. *d. conſil. 7. num. 10. & 11.* 11 *ver. in ciuilibus.* † Amplia; quia confeſſio non probat delictum, quando emanauit extra cauſam, de qua agebatur principaliter. 12 Contrarium, † quod imo confeſſus in iudicio delictum, de quo * principaliter agebatur, poſſit pœna ordinaria puniri, dicit * com- 13 munem Clar. *d. §. fin. quæſt. 55. num. 6. ver. poſſet etiam.* † Amplia, quia licet crimen læſæ maieſtatis ſit atrociſſimum, in quo ſola ſcientia punitur; tamen confeſſio extra iudicialis etiam geminata facta per religioſum, quod ſciuerit tale crimen, non probat. Caſtillion. *conſ.* 14 *7. num. 16. & ſeq. ver. quid ergo dicemus.* † Amplia, vt idem ſit, ſi confeſſio delicti fieret in iudicio coram iudice incompetenti; quia iudicatur vt extraiudicialis, & non probat delictum, communem * dicit * Clar. *d. §. fin. quæſt. 55. num. 2.* vbi quod bene facit indicium ad torturam. Caſtillione. *conſil. 7. Viſis. num. 16.* Vide, *Confeßio coram* 15 *iudice incompetenti non probat. Concluſio. 642.* † Declara, vt per Flo- rian. de S. Petro, *quæſt. 2. in 1. parte, num. 13. ver. aut eſt facta, uſque in fin.* 16 Extende † idem, ſi eſſet facta confeſſio coram Iudice competenti, ſed non ſedente pro tribunali; quia non probaret tanquam coram priuato, ſed ſolum faceret indicium ad torturam. Clar. *d. §.* 17 *fi. quæſt. 55. num. 5. ver. item poteſt.* † Amplia; quia confeſſio extraiu- dicialis etiam coram Notario facta non probat delictum. Caſtil- lion. *conſil. 7. num. 16. ver. quod ſi extra iudicium.* Vide, *Confeßio extraiu-* 18 *dicialis abſente parte, quando valeat. Concluſio. 638.* † Amplia; quia ad hoc, vt confeſſio extraiudicialis, etiam in tormentis facta, probet delictũ, debet ratificari in iudicio extra carceres, nec ſufficit perſe- uerantia in carceribus; quia quod fit in carcere, dicitur factum ex- tra iudicium. Bald. *conſil. 95. reg. iuris, in fin. lib. 1.* vbi quod ita practi- 19 catur. † Amplia in criminalibus, quia confeſſio extraiudicialis non probat obligationem, ſed obligationis iam inductæ proba- tionem, apoſtil. ad Franc. Aretin. *conſil. 4. num. 4. in ver. extraiudicia-* *lis*, allegat Maria. Socin. *conſil. 21. Viſis, ver. ſexto prædicta concluſio. lib. 1.* Vide plenius, *Confeßio extraiudicialis abſente parte quando valeat d. Con-* 20 *cluſio. 638.* † Limita; quia confeſſio extraiudicialis abſente parte, quod occiſus eſſet ingreſſus domum de nocte interficientis pro- bat ad probandam innocentiam interficientis; quia potuit impu- ne interficere ingredientem in domum ſuam de nocte ſtante ſta- tuto, & maxime concurrentibus adminiculis. Alexand. *conſil. 24.* *Animaduerſis, num. 40. ver. non obſtat etiam. lib. 2.* vbi apoſtilla *in ver. §.* 21 *ſi.* dat concord. † Limita; quia ſpeciale eſt in clericis, qui extraiu- dicialiter confeſſi ſunt delictum; quia licet ex tali confeſſione non probetur delictum ad pœnam; tamen ſuſpenditur clericus pro- pter gloriationem, & propter ſcandalum, quod dedit ex tali con- * feſſione, ita Gemin. *d. conſil. 142. num. 8. ver. quo ad ſecundam*, vbi * re- citat opin. in hoc ſuper intelligentia, *cap. quam ſit. de exceſſ. prælat.* & hanc veriorem affirmat eandem opin. tenuit Oldrad. *d. conſil. 291.* *n. 4. & conſ. 292. n. 3.* & Caſtil. *conſ. 7. Viſis primo, n. 15.* dicit omnes Ca- 22 noniſtas in hoc concordare. † Extende, vt ex confeſſione extra- iudiciali ſuper delicto facta per clericum, poſſit priuari beneficio Eccleſiaſtico iam obtento, vel obtinendo. Ang. de Peru. *conſil. 10.* *In cauſa prædicta, n. 8. ver. nec. mirum* Caſtil. *conſ. 7. n. 19. verſ. præiudicat ta-* 23 *men.* † Et quod ſit ſpeciale in Clericis, vt ex confeſſione extra- iudiciali puniantur pœna extraordinaria, non; quia confeſſio ex- traiudicialis probet delictum; ſed quia inducit delictum, & pro- pterea in grauibus delictis confeſſatis extra iudicium, propter gloriationem factam de delicto poteſt ſuſpendi, & obtentis pri- uari. Caſtillion. *conſil. 7. num. 17. & ſeq. ver. cæterum quoniam nemo.* 24 Declara; † quia prædicta procedunt, quando ex confeſſione, & gloriatione clerici ortum eſſet ſcandalum, quia tunc punitur pœ- na extraordinaria; ſecus ſi ceſſat ſcandalum. Caſtil. *d. conſ. 7. num. 21.* *ver. argumentum tamen contra.* Vide Maſcard. *concluſ. 350. Confeßio de* *crimine extra iudicium in ſecunda limitatione, num. 12. & ſeq.* vbi, quod clericus non torquetur ex confeſſione extraiudiciali, niſi eſſet in- famatus, quia eſt ſpeciale in Clerico. † Limita in vſurario ad effe- 25 ctum, vt reddatur inteſtabilis iuxta formam *c. quanquam, de vſur. in* 6. Angel. *d. conſ. 10. num. 8.* † Limita ad effectum torturæ, Angel. 26 *d. conſ. 10. num. 8.* Clar. *d. §. fi. quæſt. 55. in princ.* Florian. de S. Petro *q. 2.* *in 1. parte, num. 13.* † Limita, quando confeſſio delicti eſſet extra 27 iudicium, ſed præſente parte, & acceptante, quia tunc plene pro- bat, communem * dicit Bero. *in c. at ſi Clerici, num. 142. de iud.* & fa- * tetur communem * Clar. *d. §. fin. q. 55. n. 4. ver. vnum tamen*, quan- * do expreſſe eſt acceptata, ſecus ſi tacite. † Contrarium tamen 28 ſeruari dicit Clar. *d. q. 55. n. 4. ver. ſed certe.* vbi, quod tales confeſſio- nes operantur ſolum, q̃ poteſt torqueri, niſi concurrerent alia in- dicia, per quæ plena fieret probatio. † Declara, quia plene pro- 29 bat, ſi agatur ciuiliter de delicto, ſecus ſi criminaliter, quia in his, quæ contrahuntur re ipſa ſolo conſenſu, prout depoſitum, deli- ctum, & ſimilia, nulla confeſſione poſſunt introduci, vt ex confeſ- ſione fiant, ſed bene vt facta probentur, ita Caſtil. *conſ. 7. num. 9. ver.* *quibus ex omnibus*, vbi *num. 12. & ſeq.* dat pluta exempla. † Limita ad 30 effectum pœnæ extraordinariæ. Ang. *d. conſ. 10. num. 8. ver. item eſt ſuf-* *ficiens.* Flor. *d. q. 2. in 1. parte, num. 13.* † Limita, quia confeſſio extra- 31 iudicialis probat in hoc, quod repellit confeſſum, ne contrarium aſſerere poſſit. Flor. de S. Petro, *quæſt. 2. in 1. parte, n. 13. ver. item quan-* *doque ſufficit.* † Limita ad effectum detinendi confeſſum in carce- 32 re. Ang. *d. conſ. 10 num. 8. ver. item eſt ſufficiens.* Flor. *d. q. 2. in 1. parte, n. 13.* Limita, † quia in delictis, quæ conſiſtunt in animo, plene pro- 33 bat Flor. *d. q. 2. in 1. parte, num. 13.* † Limita; quia ſufficit extraiudi- 34 cialis confeſſio delicti, & probat delictum, quando ſolum de ani- mo delinquentis ſuſpicatur. Ang. *d. conſ. 10. n. 8. ver. item eſt ſufficiens*, vbi ponit exemplum, veluti ſi quis fugiat, cum citatus eſt, & du- bium eſt, an fugam fecerit, vt latitaret, vel ob aliam cauſam, ſi ipſe confiteatur, quod animo latitandi, probat delictum. † Limita; 35 quia ſufficit, vt poſſit clericus priuari beneficio adepto, & prohi- beri in adipiſcendo. Flor. *d. q. 2. in 1. parte, num. 13.* † Limita multis 36 modis, de quibus Maſcard. *Concluſ. 350. Confeßio de crimine extra iu-* *dicium*, vbi facit regulam, quod nihil probat, poſtea concludit, quod facit indicium ad torturam, licet poſſit reuocari, & ponit 14. limitationes, quas vide; quia ſeptem limitationes primæ ſunt, q̃ non poſſunt torqueri ex tali confeſſione; octaua vero, & aliquæ aliæ ſunt, q̃ imo plene probet, & poſſit puniri, ideo conſiderabis.

Confeſſio in iudicio facta probat, & operatur multa. Concluſio 641.

CONFESSIO † facta in iudicio pro alio etiam abſente pro- 1 bat, ſecus ſi extra iudicium. Bald. *conſ. 16. Pater apud acta, in fin.* *lib. 2.* Bart. *in l. non ſolum, §. liberationis, per totum, ff. de liber. legat. n. 6.* vbi apoſt. Alex. *in ver. in iudicio.* Vide, *Confeßio nocet confitenti in multis.* *Concl. 646. n. 13. & ſeq.* Vide, *Iudicij calor multa operatur. Concluſ. 483.* Contrarium † Signorol. *conſ. 33. n. 4.* vbi, quod non probat, niſi ſit 2 acceptata à iudice. † Declara, vt plene Alex. *conſ. 174. In cauſa, &* 3 *lite, n. 3. ver. quærit Salyc. lib. 6. cum ſeq.* quia non ſufficit, quod confeſ- ſio ſit facta coram Notario, vel iudice, niſi ſit ad inſtantiam partis, vel iudicis, & acceptata per iudicem, vel partem, *& n. 4.* dicit, quod præſentia iudicis non refert, niſi ſit ad hoc, vt intelligat, & acceptet pro abſente; dicit tamen *n. 6.* ex prædictis, quod ſufficeret præſen- tia, & intelligentia in fauorabilibus, ſed teſtes deponentes de præ- ſentia aliena non concludunt intelligentiam. Vide, *Iudicialiter* *geſta quæ dicantur, vel non. Concl. 482.* † Amplia, quia pater confiten- 4 do in iudicio filium legitimum probat ex tali confeſſione eum eſ- ſe legitimum, imo inducitur legitimatio, ſiue adſint alij legitimi, ſiue non, maxime ſi concurrant præſumptiones aliæ. Bald. *conſ. 16.* *per totum, lib. 2.* † Amplia; quia actor, qui confitetur aliquid in li- 5 bello, ſibi præiudicat, *l. cum precum, C. de libera cauſa.* Angel. *conſ. 194.* *Viſis proceſsibus, in fi. ver. ſicut ergo ſtatur.* Alex. *conſ. 131. lib. 2. ver. no. & conſ.* *162. eod. lib. 2.* Oldrad. *conſ. 192.* Cuman. *conſ. 73.* Fel. *in c. examinata, de* *iud.* Alex. *in l. edita, C. de eden. l. item, C. de procur.* Rom. *conſ. 13. colum. 1. &* *conſ. 59.* vbi quod ſicut ſtatur aſſertis in libello contra actorem, ita ſtatur aſſertis in exceptionibus contra reum, *& conſ. 70. col. pen. &* *conſ. 235.* Iaſ. *in l. 1. §. editiones, col. 2. ad fin. ff. de eden. & in l. cum te, ad fin. C.* *de tranſact. & in l. edita, n. 4. C. de eden.* vbi Dec. *n. 10.* latiſſime Roman. *conſ. 23. Neſcio quid, in princ.* vbi prima apoſt. dat infinitos concord. & dicit omnium communem * opinionem, *& conſ. 235. n. 9. ver. quo-* * *ad ſeptimum.* † Extende, vt idem ſit in cõfeſſione facta in precibus, 6

& rescripto principis producto, quia censetur fateri omnia contenta in eis, nec potest contrarium asserere. Ias. & Dec. *in l. edita, in 4. not. C. de eden. & in l. cum te, in 4 not. C. de transact. & in l. 2. in 2. not. C. de instit. & substit.* idem Ias. *in l. vnica, ad fin. C. de ijs, quæ pœnæ nomine, & in § si minus, colum. 2. Instit. de actio.* Cassad. *decis. 6. super regul. num. 8.* plene apostil. ad Roman. *cons. 23. in ver. libello, circa fin.* vbi plures citat. Vide plene Anton. Gabriel. *lib. 1. tit. de confessis. Conclus. 1. Confessio facta*
7 *in preiudicium probat.* † Extende idem in confessione facta in positionibus, & articulis, apostil. 1. ad Roman. *cons. 23. in ver. libello*, Alex.
8 *cons. 83. num 3. lib. 1.* † Extende, vt idem sit in eo, qui positiones producit, quia ponens dicitur fateri contenta in positionibus.
9 Alexand. *cons. 83. num. 3. lib. 1.* † Et procedit, etiam si positiones seu responsiones sint in alia instantia factæ. Roman. *d. cons. 70. num. 9. in*
10 *fin. & num. 10. ver. 1. ex productione.* † Declara, quia confessio in libello probat contra libellantem, sed non pro libellante. Abbas. *d. cons. 73. in princip. lib. 1.* vbi, quod iudex censetur fundare sententiam super verr probationibus, non super libellatis per actorem, quan-
11 do sententia transiuit in iudicatum. † Et maxime hoc procedit post litem contestatam. Socin. *cons. 41. num. 4. lib. 1.* Dec. *in d. l. edita.*
12 *C. de eden. num. 10.* Abb. *cons. 73. Videtur primo, in princip. lib. 1.* † Extende; quia idem est in reo aliquid confitente in suis exceptionibus, quia contra eum probat. Angel. *d. cons. num. 4. l. cum precum, C. de libe. cauf.* Ias. *in l. 1. § editiones, ff. de eden.* Dec. & alij *in c. venerabilis, de except.* Roman. & alij infra proxime allegati. Ias. *in l. cum te, in vltimis verbis.* vbi etiam Curt. Iun. *C. de transact.* Bartol. *in l. 1. C. de ijs, quæ pœnæ*
13 *nom.* † Et quod confessio rei in suis exceptionibus exoneret actorem ab onere probandi. Bartol. *in l. certum, § si quis absente, in fin. ff. de confess.* Roman. *cons. 59. Ad discutiendum, in vltim. dubio, num. 9. & cons. 235. Quoad primum, in 7. dubio, num. 8.* & ratio est, quia nulla est maior probatio quam propria partis confessio, *l. cum te, C. de transact.* Ias. *in l. Titia, num. 28. ff. de verb. oblig.* Marsil. *in rub. C. de probat. num. 81. cum seq.* Fel. *in d. c. examinata, de iudic.* late apostil. prima ad Roman. *cons. 23. in ver. libello, & cons. 59. num. 9. in fin. & cons. 70. num. 10.* vbi a-
14 postil. pro vtraque parte. † Et quod confessio in exceptionibus facta in iudicio probet contra confitentem, infinitos citat apostilla ad Roman. *cons. 70. num. 10. in ver. exceptionibus*, & idem Roman. *cons. 235. Quoad primum, num. 9. ver. quoad septimum*, vbi apostilla *in*
15 *ver. exceptionem.* † Contrarium tenet Abb. *in cap. cum venerabilis, in*
16 *fin. de exceptio.* † Declara; quia confessio expressa facta in exceptionibus præiudicat confitenti, tacita vero non præiudicat, ita apostilla ad Roman. *d. cons. 70. num. 10. ver. exceptionibus, in fin.* vbi di-
* cit * communem. Vide plenius, *Confessio nocet confitenti in multis.*
☞ *Conclus. 646. num. 13. & seq.* † Extende, quia etiam confessio tuto-
17 ris rei in exceptionibus suis præiudicat pupillo. Bartol. *in d. l. certum*
18 § *sed an ipsos, ff. de confess.* Socin. *cons. 57. colum. 3. lib. 4.* † Declara, quia actor non potest acceptare talem confessionem rei in parte, & in parte non, sed debet, aut in totum illam acceptare, aut in totum respuere. Bart. *in l. Aurelius, § idem quæsiit, ff. de liber. leg. l. si quidem,*
19 *C. de except.* & in terminis Socin. *cons. 208. colum. 2. volum. 2.* † Extende, quia procedunt prædicta etiam ad fauorem partis aduersæ
☞ absentis. Ias. *in l. 2. in 2. not. C. de instit. & substit.* Vide, *Iudicij calor ope-*
20 *ratur multa, d. Conclus. 483.* † Extende, quia confitens in libello suo aduersarium esse ciuem Ferrariæ, probat eum talem. Roman.
21 *cons. 23. in princ.* † Extende etiam in libello reproducto; quia producens confitetur omnia in libello producto contenta. Roman. *cons. 23. in princip.* vbi apostil. dat plures concord. *in ver. reproducto.*
22 Restringe, † quia bene potest corrigere errorem suum debito tempore. Bald. *cons. 307. lib. 5.* Ias. *in § si minus, colum. 2. Instit. de actio.*
23 vbi hoc limitat, & declarat multis modis, quem videas. † Restringe in interrogatorijs, quia interrogans nihil confitetur. Alex. *cons. 94. Viso, numer. 5. ver. non obstat, lib. 6. & cons. 71. lib. 3. colum. 1.*
24 Amplia; quia † confessio facta positionibus actoris, vel in capitulis iuratis præiudicat confitenti. Alex. *cons. 118. In causa & lite,*
25 *num. 4. lib. 2.* † Extende, etiam si tali positioni non tenebatur re-
26 spondere. Abb. *cons. si. lib. 2. n. 4. & seq.* † Extende, vt procedat etiam in confessione iudiciali tutoris, vel curatoris, q̃ nocet pupillo. Bar.
☞ *in l. certum, § si d an ipsos, ff. de confess. & in l. 2. § q. observari, in pr. C. de iuram. cal.* Vide, *Concl. Prælati, & administratoris quando præiudicet, vel non.*
27 *Concl. 669.* † Amplia, quia confessio etiam facta in libello porrecto principi habet vim confessionis iudicialis, & nocet cõfitenti, sicut facta in libello, *d. l. cum precum. C. de lib. cauf.* Vide plenius, *Confessio no-*
☞ *cet confitenti. Concl. 644. nu. 5. & seq.* Vid. Ant. Gab. *lib. 1. tit. de confessis.*
28 *Concl. 4. Confessio facta in preciibus probat contra confitentem.* † Amplia in confessione facta etiam in criminalibus; quia probat etiam in alia causa ad eundem finem. Angel *consil. 217. num. 5. ver. nunc descendo, &*
num. 9. ver. igitur. vbi, quod si non est idem iudex, debet fieri repe-
29 titio, & productio. † Declara, quia non sufficit, quod fiat in iudicio, nisi etiam fiat in figura iudicij, & aliter non probat delictum
Castil. *consil. 7. Visis prius, num. 16. ver. quinimo.* † Amplia; quia con- 30
fessio inquisiti de delicto tollit omnem nullitatẽ processus. Castr.
consil. 17. Potestas prædictus. num. 2. lib. 1. vbi, quod tollit omne vitium.
Vide plenius infra proxime, *nu. 36. & multis seqq.* † Extende, quia 31
confessio facta ex processu inordinato præiudicat, sicuti si esset or-
dinatus processus. Abb. *consil. si. col. 2. in si. num. 4. & seq. lib. 2.* † De- 32
clara, vt procedat quoad confessionem delicti, de quo pendet in-
quisitio, secus si confitetur aliud delictum, quia tunc non posset
condemnari, quia sine instantia, sed bene poterit de eo inquiri &
condemnari postea. Bald. *in l. mercalem. C. de cond. ob caus.* Afflict. *decis.*
176. qui dicit ita iudicatum per consilium. Vide, *Confessio in crimina-* ☞
libus, an & quando sufficiat. Conclusio. 976. n. 37. & seq. Et recurre semper
in hac materia ad Rom. *in l. cum multer. ff. sol. matr. num. 27. & seq.* vbi
ponit octo conclusiones. † Amplia; quia confessio in iudicio in- 33
ducit notorium contra confitentem, ideo valet condemnatio sine
accusatione. Castr. *d. consil. 17. n. 3. lib. 1.* Boer. *sing. in ver. confessio, nu. 13.*
Vide, *Notoria quæ, & quando dicantur, vel non. Conclusio. 107.* Amplia, ☞
quia † inducit notorium. Afflict. *decis. 372. in fin.* & ideo cum in 34
notorijs non requiratur solemnitas potest confitens se hæredem
matris condemnari super libello, in quo conueniebatur tanquam
hæres patris, quando instrumentum crediti est tam contra patrem
quam contra matrem in solidum. † Amplia; quia confessio in 35
iudicio facta præiudicat, nec excusat error iuris. Alex. *cons. 214. Pon-*
deratis, n. 9. ver. ad confirmationem, lib. 6. † Amplia; quia confessio fa- 36
cta in iudicio probat ordinem iudicij, & sanat processum, præter-
quam quoad defectum iurisdictionis. Bald. *cons. 251. Posito quod certa*
pars, lib. 4. & ideo si processus est nullus defectu iurisdictionis, defe-
ctus nõ sanatur. Marsil. *sing. 10. Tu scis cler. § si. q. 55. n. 13. ver. quod tamen.*
Vide supra, *nu. 30. & seq.* † Et q̃ ex quocunq; inordinato processu 37
ratione confessionis possit sequi sententia diffinitiua valida, Ias. *in*
l. cum te, col. 1. C. de transact. † Extende, etiam si processus esset via 38
ordinaria cæptus; quia non seruato ordine cõtra confessum potest
sententia ferri sine ordine, & valet. Anch. *cons. 173. circa primum, n. 13.*
c. at si clerici, de iud. Fel. *in c. qualiter, & quando, § licet. de accus.* quia con-
fessio non requirit telam iudicij, quia facit notorium, in quo non
requiritur ordo iuris, iuxta not. *in c. ad nostram, de iureiur. c. euidentia, de*
accus. † Et quamodo hoc procedat, q̃ purget confessio omne vi- 39
tium processus. Franch. *in c. 1. de accus. col. pen. & fi. in 6.* late Marsil. *l. 1. §.*
diuus Antoninus, n. 2. de q. Abb. *cons. 24. lib. 1.* Alex. *cons. 34. lib. 3.* † Ex- 40
tende etiam in criminalibus. Aret. *in tract. de malefi. in ver. comparent*
inquisiti, & confitentur totum, & in ver. qui iudex videns, & vtrobiq; Ari-
minen. in apost. † Contrarium in criminalibus. Guid. Pap. *dec. 120.* 41
Declara, † quia confessio spontanea tollit defectũ inordinati pro- 42
cessus, præterquam ex defectu iurisdictionis, & probat delictum,
vt possit sequi condẽnatio; si vero confessio est cũ tormentis, tunc
inordinatus processus non tollitur, quia imo non probat, ita Clar. *
§ si. q. 55. n. 13. ver. item posset allegare, vbi dicit * communem, & clarius
n. 14. vbi, quod confessio facta in tormentis sine indicijs est nulla,
etiam si confitens ratificaret, ac etiam si superuenirent postea indi-
cia. Alex. hæc omnia ponit *cons. 52. Viso themate, per totum, lib. 3.* Vide, ☞
Confessio enunciatiua & incidenter facta quando disponat, vel non. Conclusio
652. n. 5. & seq. † Declara, quia procedit etiã in criminalibus, quan- 43
do spontanea est cõfessio super crimine; secus quando est super fa-
cto, q̃ potest includere, & excludere crimen, puta q̃ tempore pro-
hibito, vel permisso factum dicatur; quia præsumitur tẽpore per-
misso. Alex. *d. consil. 52. in princ. lib. 3.* † Extende; quia quantumcunq; 44
inordinatus, vel ineptus sit processus, & libellus, confessio super il-
lis facta præiudicat, & sanat, vt possit super eis ferri valida sentẽtia.
Ang. *consil. 18.* Nam licet sententia lata super inepto libello sit ipso
iure nulla. gl. *Inst. de oblig. in prin.* tamen ex cõfessione tollitur omnis
ineptitudo. Bal. per illũ tex, *in l. 2. C. de rei iud.* Innoc. quem omnes se-
quuntur *in c. qualiter & quãdo, il secondo, de accus.* Barb. *in c. veniens de ac-*
cus. col. 3. Matheſi. *sing. 53. nota vtilem.* Marsil. *in l. 1. n. 12. ff. de q.* Guid. Pap.
decis. 120. † Restringe nisi talis confessio sit incidenter facta, vel 45
excipiendo, vel coram iudice incompetẽti ex defectu iurisdictio-
nis, vel essemus in cõfessione ficta, quia nõ sanaret, ita Aret. *d. tract.*
ver. cõparent inquisiti, & confitentur totũ, & ver. qui iudex videns, & in vtroq;
loco Arim. in apost. † Amplia, quia confessio in iudicio facta pro- 46
bat ẽt si sit inualida, puta quia sine causa. Ro. *cons. 290. n. 7. & 8.* vbi
apost. *in ver. ẽt valida est,* quæ dat concor. & plenius supra *n. 30. & seq.*
Amplia, † quia cõfessio facta in iudicio ẽt sine causa est efficax, & 47
valet & obligat. Alex. *cõs. 13. n. 4. ver. nec illi obstat, li. 1.* Io. de Im. *cõs. 134*
In causa præmissa, in pr. Ro. *cons. 373. n. 5.* vbi apost. & plenius *cons. 290.*
n. 7. vbi plena apost. *in ver. ẽt,* dat concor. Vide, *Obligatio sine causa non* ☞
valet, & quando secus. Concl. 38. † Extende etiam in confessione mino- 48
ris; quia præiudicat, nisi doceat de errore. Alex. *cons. 192.* *In causa, in princ.*

49 *in princip. lib.2.* † Restringe in confessione facta coram arbitro, quia licet habeat exequutionem paratam sententia arbitri; tamen dicitur confessio extraiudicialis. Alex. *conf.13. num.5.* vbi apostil. dat concord. *in ver. confessione, lib.1.* & vide infra *nu.80.* vbi contrarium.

50 Contrarium † tenet apostilla ad Alex. *d. conf.13. n.5. in fi. ver. confessione, in fin. lib.1.* allegat Alex. *conf.19. lib.4.* vbi, quod probat coram

51 arbitro. Declara vt infra *n.61.* † Restringe, quia coram arbitratore bene dicitur, extraiudicialis confessio, & in dubio potius præsumitur coram arbitratore, quam arbitro. Alex. *d. conf.13. n.5. & seq.*

52 *lib.1.* † Restringe, quia licet in iudicio valeat confessio sine causa intelligitur de confessione facta ad obligandum, vt debeat; secus est in promissione facta sine causa. Alex. *conf.13. n.7. ver. nec obstat, d. l.*

53 *1. lib.1.* † Amplia singulariter, quia confessio in iudicio facta præiudicat confitenti etiam in ijs, in quibus confitens non potest disponere. Rom. *sing.223. tu scis, quod confessio*, per tex. *in c. fin. de probatio.*

54 Declara; † quia est verum, quando agitur de modico præiudicio

55 alias secus. Fel. *d. c. fi. de probat. n.2. ver. & dicetur hoc modo.* † Amplia, quia confessio facta in iudicio per productionem iurium, nō potest adimi in præiudicium partis, quia iura producta, & testes producti effecta sunt communia tanquam de actis Rom. *conf.433. Quoad primum, n.10. & seq. ver. quoad vltimum*, vbi apost. *in ver. auferri*, dat

56 concord. † Extende in confessione facta in iudicio, & acceptata per partem, quia non potest reuocari, & præiudicat. Roma. *d. conf.*

57 *433. in fi.* vbi apostilla fine, *in ver. non potest.* † Amplia, quia confessio in iudicio plus operatur, quam operetur præsumptio iuris & de

58 iure; Bald. *conf.351. Quidam spectabilis, in princ. lib.3.* † Amplia, quia confessio facta in vna causa, vel in vno iudicio probat inter easdem personas, saltem quando vtraque causa tendebat ad eundem

59 finem Alexand. *conf.13. ex ijs quæ, in princ. lib.1.* Vide, *Confessio in ciuili an probet in criminali, & è contra. Conclus.671.* † Et quod confessio probet in alio iudicio inter easdem personas, secus in alia probatione. Ioan. de Imol. *conf.105. n.2. l. iubemus, C. de liber. causa.* Innoc. *in c. per inquisitionem, de electio. & in c.2.* & ibi Ioan. And. *de ord. cognitio.* Franch. *in cadlecto. §. porro, col. pen. ver. secundo requiritur. de appell.* Bart. & Alexand.

60 *in l.2. in vlt. col. ver. hanc conclusionem. C. de ed. n.* Vide, *Testes examinati in vno iudicio probant in alio iudicio inter easdem personas, & quando secus. Conclus.270.* † Extende, etiam si confessio sit facta inter easdem personas in iudicio nō plenario, quia inter easdem probaret in alio

61 iudicio. Alex. *d. conf.13. in princ. lib.1.* † Extende, quia confessio facta coram arbitris facit fidem, & probat coram iudice inter easdem personas. Afflict. *decis.168. in 7. dubio.* vbi distinguit, quod valet vt extraiudicialis, si erant arbitratores, si arbitri, vt iudicialis. Re-

62 stringe † in confessione procuratoris, facta in iudicio summario, quæ non probabit in iudicio ordinario etiam inter easdem perso-

63 nas. Fel. *in c. causam quæ, n.8. de testib.* † Imo neque facta per procuratorem in vno iudicio ordinario. Compostel. *in c. per inquisitionem, de electio.* de cuius intellectu Fel. *in c.1. vt lite non contest. & in c. causam quæ, de testib.* Abb. *in d. c.1. in princ. vt lit. non contest.* vbi loquitur etiam inter easdem personas, quando ad alium finem tendit. Alex. *in l.2.* vbi Dec. *C. de eden.* Aret. *conf.13. Viso, col. fin.* Afflict. *decis.183. In causa,*

64 *num.4.* Ægidius *decis.695.* † Et de confessione in iudicio facta inter certas personas an præiudicet, & quando in alio iudicio inter

65 alias personas, Guido Papæ *decis.254.* † Restringe, quando confessio in iudicio est per contumaciam in vna causa, quia non præiudicat in alia causa etiam inter easdem personas, *l.2. §. duus, ff. de iure fisci.* Bart. *in l. eius, qui delatorem, in fin. princip. eod. tit.* Bald. *in l.2. col. fin. C. de eden.* Cornel. *consil.97. Licet in hac consultatione, colum.2. ver.*

66 *quinimo ficta confessio, lib.4.* † Restringe, quod imo confessio facta in iudicio super exceptione non præiudicet in alio iudicio, per modum agendi, quia ad diuersum effectum non probat. Anchar. *consil.146. Quæstio talis, num.10. & seq. ver. sed subtilius*, vbi loquitur etiam inter easdem personas, & super eadem re, quia si ad diuersum effectum, sicuti non nocet sententia, ita neque acta, & probata,

* & dicit * communem. Vide, *Probatio ad vnum finem facta non prodest*

67 *ad alium finem, & quando secus. Conclusio.783.* Amplia, quia præiudicat † confessio in iudicio etiam enunciatiue facta, puta,

68 *sum hæres Titij.* Bald. *consil.272. volum.5. & consil.269. lib.1.* † Contrarium, quod imo confessio enunciatiue facta non faciat contentem hæredem, nisi aliter conster de animo adeundi, quia potest intelligi, *sum hæres*, videlicet scriptus, vel ab intestato, quia filius, si esse voluero. Ruin. *conf.170. Viso testamento, num.8. & 10. lib.3.* allegat Bart. *in l. cum filio, num.4. & 5. ff. de leg.1.* & Castr. *in l.3. §. si*

69 *quis, ff. de hæred. instit.* † Imo, quia potest intelligi, sum hæres ratione suitatis, quando est filius, vel sum hæres, quia adiui, ex quo est dubia, potest declarari per confitentem plene Curt. Iun. *conf.241.*

70 *num.20. & seq. lib.3.* † Declara, quia ampliatio procedit, quando verba sunt dispositiua, quo casu non est dubium, quod confessio facta in iudicio probat contra confitentem, *l. cum ostendemus, §. fi. ff. de fideiuss. tut.* per Bart. & alios *in l.1. in princip. ff. de verb. oblig. cum alijs simil.* si vero est confessio facta enunciatiue etiam ex certa scientia ante litem contestatam, tunc ea potest reuocari. Castr. *consil.278. num.2. lib.2.* † Et quod confessio facta in iudicio per 71
hæredem respondentem interrogatorijs, vel alias dispositiue confitentem se hæredem sibi præiudicet quoad omnes, etiam si ad instantiam vnius tantum emanauit. Cæpol. *Cautel.102.* per *l. quod hæredes, ff. de acquir. hæred.* Vide, *Hæres semel non potest desinere esse hæres,* 🕮
& quando secus. Conclus.46. † Contrarium, quod imo filius hæres 72
respondens interrogatorijs præparatorijs, si confitetur se hæredem, habeatur pro hærede in sui præiudicium quoad interrogantem, licet non sit hæres, est text. *in l. si filius, la prima*, vbi Bart. & alij, *in l. fin. ff. de interrogat. actio.* vbi, quod non habetur pro hærede quoad alios. † Extende, quia in tantum habetur pro hærede 73
quoad interrogantem, vt non admittatur reuocatio confessionis prætextu erroris. Ruin. *consil.10. numer.12. & numer.18. libro 3.* vbi, quod talis confessio, quando ex certa scientia emanauit, non reuocatur etiam probato errore. † Contrarium, quod 74
imo probato errore admittatur reuocatio, idem Ruin. *consil.3. numer.6. & 7. libro 3.* † Declara, quia si confitens perseuerat 75
vsque ad iudicatum, is non potest reuocare etiam docto de errore. Angel. *consil.166. in fin.* allegat *l. cum putarem. ff. famil. herciscund.* Cynus *in l. cum falsa, C. de iur. & facti ignor. quæst. penultim.* quem citat in ijs terminis Ruin. *dict. consil.3. numer 6. & 7. ver. nec obstat confessio, libro 3.* † Declara secundo, quia si ignoratur hæres, 76
omnino confitens se hæredem tenetur quoad interrogantem. Iason. *in l. si curatoris, C. de iure deliber. in princip.* † Declara, vt su- 77
pra fuit dictum, quando potest confessio reddi dubia. Curt. Iun. *dict. consil.241. numer.20. & seq. lib.3. cum alijs adductis.* † Re- 78
stringe in muliere, quia si in iudicio egit per errorem contra talem tanquam hæredem in solidum, cum ipsa quoque sit hæres, sibi non nocet confessio erronea in iudicio facta, quia error iuris & facti excusat mulierem. Castr. *consil.278. Ad primum, numer.2. ver. circa secundum, libro 2.* † Restringe, quia imo confessio mu- 79
lieris enunciatiue facta, & cuiuscunque alterius, si fuit ante litem contestatam, etiam si esset ex certa scientia, quod sit hæres, vel alius sit hæres, qui non est, potest reuocari, neque inducit præiudicium, neque additionem. Castrens. *dict. consil.278. numer. 2. libro 2.* Vide, *Confessio per errorem non nocet, & quando* 🕮
possit reuocari. Conclus.649. numer.32. & seq. † Amplia, quia etiam 80
confessio facta coram arbitris valet vt iudicialis, si vero coram arbitratore, valebit vt extraiudicialis. Afflict. *decis.168.* & vide supra *numer. 49. & seq.* vbi pro vtraque parte. † Amplia, quia 81
confessio in iudicio facta probatur ex sola scriptura Notarij sine testibus, qui calor iudicij hoc operatur. Alexand. *consil.13. numer.8. libro 1.* † Restringe, vt non procedat coram arbitro, 82
& arbitratore. Alexand. *dict. consil.13. numer.8. & seq. libro 1.* vbi maxime hoc dicit procedere, quando plures erant, & non coram omnibus est facta confessio. Vide plene Mascard. *Conclus.344.* 🕮
Confessio facta in iudicio quanta sit efficacia, vbi multa singularia ponit, quod habet vim condemnationis in ciuilibus, & sententiæ, & rei iudicatæ, & multa priuilegia, vbi quæ dicatur confessio facta in iudicio, & quæ non. Vide eundem Mascardum. *Conclus. 345. Confessio sine expressione causæ.* vbi *numer.16. & multis sequentibus*, ponit multas ampliationes, quod pactum nudum, confessio sine causa, & alia similia recipiunt robur à iudicio. Vide etiam, *Iudicij calor multa operatur. Conclus.483.* Vide plenius per eun- 🕮
dem Mascard. *Conclus.148. Confessio facta in iudicio an probet, & præiudicet*, vbi ponit regulam affirmatiuam cum octo ampliationibus, & quinque limitationibus, quas videre poteris pro pleniori intelligentia huius materiæ. † Limita, nisi esset contra con- 83
fessionem iudicatum, quia tunc confessio non attenditur, neque præiudicat. Roman. *consil.59. numer.10.* vbi apostil. *in ver. annullata foret.* citat Abb. *consil.17. In quæstione, in dubio, libro 2.* † Li- 84
mita, quando esset coram iudice incompetenti, quia non valet, nisi vt extraiudicialis. Alexand. *consil.13. Ex ijs quæ, numer.10.* vbi apostil. *in ver. in competenti, libro 1.* Vide plenius, *Confessio facta co-* 🕮
ram iudice incompetenti, Concl. proxima seq. † Limita, quia quando di- 85
citur confessionem in iudicio probare, & habere multos effectus, procedit, quando fit in iudicio valido, ideo si in iudicio ordinario, in quo lis non est contestata, & sententia lata est nulla, partes approbant talem sententiam, non valebit confessio, vt iudicialis, licet approbatio sit in illo iudicio nullo facta. Bald. *cons. 427. lib.1.* † Limita, quia confessio in iudicio facta coram iudice 86
competenti, vel repudiatio, vt acquiratur absenti et ad effectū liberationis, requiritur, q̄ iudex acceptauerit pro absente, alias non

operatur. Castr. *cons.393. Vt attingamus, colum.2. in fin. ver. nec obstat, lib.1.* vbi, quod non præsumitur iudex acceptasse, quando ignora-
87 bat. † Limita; quia ad hoc, vt confessio facta in iudicio probet delictū, & operetur effectus suos, necesse est, quod fiat nedum in iudicio, sed in figura iudicij. Castillio. *cons.7. num.16. ver. quinimo.* allegat tex. *in l. cum scimus, C. de agricol. & censit. lib.11.* & gloss. *in l. iubemus*
88 *C. de liber. causa.* † Extende; quia imo confessio absente parte facta coram iudice, non tamen in forma iudicij, sed tanquam coram priuato, non habet effectum iudicialis, sed extraiudicialis confessionis. Roma. *consil.257. Ex tribus num.2. ver. secundo,* vbi apostil. *in ver.*
89 *obsit*, quæ dat concord. † Limita; quia confessio facta coram iudice in loco non tribunalis, non probat, neque valet, *l.1. C. de con-*
fess. cum ibi not. Vide Socin. qui firmat hanc Conclusionem *reg.27. Confessio coram iudice in loco non tribunali,* vbi limitat quatuor modis. Vide, *Producens scripturam censetur fateri omnia contenta in scriptura, & quando secus. Concluſ.872.* Vide, *Testes examinati in vno iudicio probant in alio inter eosdem personas, & quando secus. Concluſ.270.*

Confessio facta medio iuramento delato officio iudicis quando noceat, vel non. Concluſio.

VIde Mascard. *Concluſ.356.* vbi ponit regulam affirmatiuam, & tres limitationes, quas videas.

Confessio coram iudice incompetenti non probat, & quando secus. Concluſ.642.

1 CONFESSIO † facta coram iudice incompetenti non probat. Oldrad. *consil.157. Casus talis est, in fi.* Feder. de Sen. *cons.235.*
Factum tale est, quidam exbannitus, in princ. Vide, *Confessio extra-*
2 *iudicialis an probet delictum. Concluſ.640. num.14.* † Et omnia acta facta coram iudice incompetenti sunt nulla, & nihil valent, *l.1. & toto tit. C. si à non compet. iudi. c. si diligenti, de foro compet.* imo Bald. *d. l.1.* dixit, quod sunt reiteranda, si iterum agatur coram competenti.
3 Amplia; † quia confessio facta coram iudice incompetenti non valet, etiam producta coram competenti. Alexand. *consil.13. num.*
10. ver. fortificari, lib.1. ☞ maxime, quando est facta ab eo, qui inuitus tractus est in iudicio coram incompetenti. Ias. post Bart. *in l. magi-*
4 *stratibus, ff. de iurisd. omn. iud.* † Declara, vt in limitatione, infra *num.20.* vt sit verum, quando iurisdictio incompetentis non erat prorogabilis, alias secus: item declara; quia coram competenti non probat, sed confessus compellitur illi stare, alias facit indicium vt possit torqueri, si non apparet falsa, ita Bologni. *in addit. ad cons.*
5 *Io. de Anan.12. num.8. ver. & si diceretur forte.* † Declara; quia confessio facta coram iudice incompetenti non probat, plene Marsil. *in praxi*, quæ appellatur Auerolda, *num.12.* vbi allegat Socin. *cons.108. Supposito, col. fi.* & dicta per eundem Marsil. *Singul.10. incip. Tu scis* vbi, quod licet confessio super inordinato processu sanet omnem nul-
* litatem, vt valeat sententia secundum Innoc. quem omnes * sequuntur *in c. qualiter, & quando, il secondo, de accusat.* tamen non pro-
6 cedit, quando nullitas prouenit ex defectu iurisdictionis. † Extende, & restringe multis modis, de quibus Ias. post Bart. *in l. magi-*
7 *stratibus, ff. de iurisd. om. iud.* vbi ponit regulam cum fallentijs. † Amplia, vt nedum confessio, sed nec quæcunque alia probatio facta coram iudice incompetenti præiudicet confitenti. Feder. de Sen.
d. cons.235. in princip. ver. quæritur, an confessio, vbi loquitur de clerico, vel oblato, cuius confessio in causa criminali non præiudicat facta
8 coram iudice seculari. † Declarat Calder. *cons.126. in fi.* alias *12. de iudi. ver. ad capitulum ergo,* vt procedat, quod iudex Ecclesiasticus non condemnabit in criminali ob confessionem clerici factam coram seculari; sed tamen clericus non potest variare, quod consi-
9 lium duplicatur 154. alias *6. de confess.* † Extende, vt confessio delicti facta per clericum coram iudice seculari etiam in tormentis, nihil probet contra confitentem. Bald. *consil.410. In causa & quæ-*
stione, num.2. ver. ideoque nio ad secundum, lib.2. vbi loquitur, etiam si tempore confessionis iudices seculares ignorassent, confitentem
10 esse clericum. † Declara; quia potest bene Episcopus, vel iudex competens ex confessione coram seculari, si vult, iunctis alijs indicijs coram se, condemnare clericum de delicto. Bald. *d. cons.410.*
11 *num.2. lib.2. ver. licet Innocentius dicat.* † Amplia; quia confessio inquisiti facta coram iudice carente iurisdictione, & absente parte, & super inquisitione inepta non valet. Bald. *consil.251. Posito, quod certa pars, lib.4.* Vide, *Libellus ineptus non valet, & quando secus. Concluſ.*
12 315. † Ampliain criminalibus; quia confessio etiam facta coram Notario spontanea non nocet confitenti, & est nulla, nisi constet de commissione facta à iudice, vel etiam si fiat coram iudice, nisi sedeat pro tribunali. gloss. *in l. iubemus.* vbi Salycet. *C. de liber. causa.*
Marsil. *in praxi nuncupata. Auerold. num.18.* † Amplia; quia confes- 13
sio iniuste capti pro suspecto nō præiudicat. Cuma. *cons.157. In causa*
Benedicti, per totum. Vide, *Confessio carcerati quando præiudicet, vel nō, con-*
fitenti. Concluſ.678. † Amplia; quia confessio facta coram arbitra- 14
tore dicitur extraiudicialis omnino. Alex. *cons.13. Ex iis, quæ in them-*
te, num.7. lib.1. apostil. ad Rom. *cons.346. in ver. extra iudicium.* & plene Roma. *cons.346. num.6. & seq. ver. quo ad quintum,* vbi apostilla superius allegata *in ver. extra iudicium.* & reddit rationem Rom. quia arbitrator procedit sine forma iudicij, & arbitramentum non habet exequutionem paratam. † Restringe, vt secus sit coram arbitro 15
secundum communem; * quia est iudicialis, apostil. ad Rom. vbi *
supra. † Declara, dummodo fuerit latum postea laudum, alias 16
non. Roman. *d. cons.346. ver. Vnde censetur.* † Limita in causa ciuili; 17
quia licet confessio Clerici coram iudice seculari sponte facta non probet; tamen præiudicat, tanquam si esset extraiudicialiter facta, & hoc, si est ex causa facta. Cald. *cons.126.* alias *12. de iud. col.2. num.3.*
ver. nunc restat, vsque in fi. vbi idem, quando clericus actor respondis-
set positionibus coram iudice seculari, quod cōsilium duplicatur
154. alias *6. de confess.* † Et quod valeat tanquam extraiudicialis 18
confessio facta sponte coram iudice incompetenti tenet post. ad
Alexan. *cons.13. nu.10. ver. incompetenti, lib.1.* vbi plures allegat. Aret.
cons.150. col. fin. vbi, quod licet omnia acta coram iudice incompe-
tenti sint nulla, *l.1. & per totum titulum. C. si à non compet. iud.* tamen va-
let confessio, vt extraiudicialis. † Contrarium, quod imo confes- 19
sio facta coram iudice incompetenti non valeat, etiam vt extraiu-
dicialis. Alex. *cons.30. Ex allegatis, n.3. ver. corroboratur, lib.7.* vbi loqui-
tur coram iudice vetito, prout si Clericus coram seculari. † Li- 20
mita; quia licet confessio delinquentis coram iudice incompeten-
ti facta non valeat, vt illius vigore possit condemnari per iudicem
incompetentē; tamen confessus compelliturilli stare corā iudice
competenti, & sic condemnatur ex secunda, non ex prima, ita Bo-
logni. *in addit. ad cons.12. Io. de Anania, n.8. ver. & si diceretur forte.* Vide
Mascard. *Concluſ.352. Confessio facta coram iudice incompetenti.* vbi ponit
regulam pro limitatione, quod imo faciat indicium ad torturam,
vbi ampliat, & limitat in clerico, & quando sine indicijs esset co-
ram incompetenti, vide eum. † Extende; quia si iurisdictio iudi- 21
cis incompetentis erat prorogabilis, confessio facta coram iudice
incompetenti valet. Bologni. *d. cons.12. Io.* de Anania in apostilla,
nu.8. ver. præterea ex alia. † Extende; quia habet vim confessionis 22
extra iudicialis, vt possit torqueri. Bolog. *in addi. ad cons.12. Io. de Ana-*
nia in fi. ver. præterea negari non potest. & hanc esse * communem o- *
pinionem dicit Clar. *in §. fi. q.55. n.4. ver. vnum tamen.* & plenius, *nu.3.*
ver. præterea. † Vide Socin. *Reg.23. Confessio coram iudice, non suo,* vbi 23
ponit regulam, & plures fallentias, & allegat Fel. *in c. at si Clerici, in*
princ. de iudic. vbi ponit septem limitationes. Vide, *Confessio in iudicio*
facta probat, & operatur multa. Concluſ.641. nu.28. & seq. Vide, *Confessio*
facta in processu nullo valet, & quando secus. Concluſ.643.

Confessio facta in processu nullo valet, & quando secus. Concluſ.643.

CONFITENS † delictum principaliter coram iudice com- 1
petenti etiam ex processu nullo, & inordinato sibi præiudicat
& condemnari potest. Mathesil. *sing.53. Notavtilem regulam.* vbi
apostilla citat plurimos, & apostilla dicit * communem, prout *
etiam communem * dicit Dec. post alios *in c. at si clerici, in 4. nota.* *
n.17. & seq. de iud. late Marsil. *cons.46. n.17. & seq.* vbi * de commu- *
ni, & dat infinitos concord. † Extende multis modis *in ver. Con-* 2
fessio est efficacior probatio cæteris. Concluſ.645. † Restringe; quia non 3
potest imponi pœna ordinaria ex confessione habita ex inordina-
to processu, sed extraordinaria imponi debet, quando inquisitio,
vel confessio esset sine indicijs. ita Marsil. *in prax. crim. §. constante. nu.*
99. ver. scias etiam. apostil. *ad sing. Mathesil. 53. in princ.* Fel. *in c. qualiter &*
quando, il secondo, de accusatio. §. licet, in 6. limit. Dec. *in c. at si clerici, in 4.*
not. ver. septimo limita, n.33. vbi *n.36.* hoc affirmat, quando inordina-
tus est processus; quia accusatio est inepta, *de iudic.* † Declara re- 4
strictionem, vt non procedat, quando delictum esset manifestum,
apostil. *ad Mathesil. d. sing.53. in prin.* † Restringit Fel. *in c. qualiter, &* 5
quando, il secondo, de accusat. in §. licet. duodecim modis; quos videas;
quia influunt in seqq. restrictionibus. † Restringe; quia non pro- 6
ceditin confessione processus nullius facti corā delegato, sed so-
lum coram iudice ordinario. Marsil. *d. cons.46. num.18. in fi. & 19. ver.*
præterea respondeo. † Restringe, quando confessio esset nulla; quia 7
solum procedit conclusio, quando confessio super inordinato
processu est alias de se valida, Marsil. *d. cons.46. n.18. vers. quia præditis*
respondeo. & consil.48. num.50. & seq. & declarat Dec. *in c. at si clerici,*
num.33. in 4. not. in 7. limit. de iud. videlicet si super inquisitione, vel

accu-

8 accusatione nulla. † Restringe, dummodo fiat tempore habili; secus si tempore inhabili, putat post gratiam, vel præscriptionem. Marsil. *d. consil. 46. num. 19. & multis seq.* Deci. *d. c. at si clerici, in 4. not.* 9 *num. 26. & seq. in 3. limit. de iudic.* † Restringe; quia non procedit in confessione sine iudiciis, & meticulosa. Marsil. *cons. 48. num. 50. &* 10 *seq.* Deci. vbi supra, *nu. 33. in c. at si clerici, de iudic.* † Restringe, quando coram iudice incompetenti fieret. Marsil. *singul. 201. In confessum,* 11 *post med.* Deci. *d. c. at si clerici, nu. 22. & seq. in 2. limit. de iudic.* † Restringe, quando esset facta promissio reo per iudicem, quod si confiteatur non puniet, quia tunc nullo modo potest puniri. Marsil. *sin-*
☞ *gul. 201. in fin.* Vide. *Confessio in instrumento, & contractu nullo an obli-*
12 *get, & præiudicet, & quando. Conclusio. 653.* Vide Mascard. *Conclus. 357. Confessio facta in actu nullo ex defectu processus*, vbi ponit regulam affirmatiuam, quod probat, & limitat nouem modis. Primo, si expressa: Secundo, quando nulla ex inhabilitate confitentia: Tertio, quando iudex erat interpres. Quarto, quando simplex confessio; Quinto, quando incidenter facta: Sexto, si extra iudicium. Septimo, quando extaret statutum contrarium absoluens: Octauo, quando nullitas esset ex præposteratione ordinis: Nono, quando nullitas esset ex libello inepto vide eum, qui se declarat.

Confessio absente parte, vel pactum ad liberandum quando valeat, vel non. Conclus. 644.

1 CONFESSIO † emissa à præsente præsenti ad liberandum valet etiam sine causa in vim pacti. Feder. de Senis *consil. 128. in fin.*
2 † Differentia tamen; est quia si fiat præsenti cõfessio ad liberandũ, oritur exceptio pacti; si vero fiat absenti, oritur exceptio doli, Æ-
3 gid. Bellam. *cons. 30. num. 3.* † Amplia, vt valeat etiam confessio ad liberandum facta absenti; quia parat exceptionem doli. Feder. de
* Senis *cons. 128. in fin. & cons. 268. in fin.* vbi attestatur de * communi.
☞ Vide, *Confessio extraiudicialis absente parte facta quando valeat. Conclusio.*
4 *638. num. 106. & multis seqq.* † Amplia, vt multo magis valeat confessio de recepto, & ad liberandum facta vni ex correis in solidum obligatis; quia liberat etiam correum absentem, Bald. *consil. 251. Duo rei, lib. 3. in princip.* vbi videtur restringere hoc procedere solum, quando in confessione interuenit vel realis solutio, vel esset renunciatum exceptioni, vel essent lapsi 30. dies ad opponendam
5 exceptionem. † Limita, vt non procedat in pacto de non petendo; quia absentem non liberat, etiam si sit factum vni ex correis in solidum obligatis; quia quoad absentes pro rata illorum ipsos non liberat. Bald. *d. cons. 251. nu. 2. ver. modo venio. lib. 3. vsq; in fin.* Vide,
6 *Pactum de non petendo quid operetur. Conclusio. 22.* † Extende; quia licet absolutionem inducat confessio liberatoria etiam absente parte
☞ facta; tamen secus est, si fieret in vim pacti Bald. *consil. 10. In quæstione. num. 3. lib. 5.*

Confessio probatur per duos testes contestes, & quando probetur per testes singulares, vel non. Conclusio.

☞ VIDE Mascard. *Conclus. 379. Confessio.* vbi, quod non probatur per testes singulares, vnum de vno loco, & tempore, alium de diuerso, etiam si essent mille, *num. 6. & seq.* fallit tribus casibus. Primo, si vnus de veritate, alter de confessione; quia iunguntur: Secundo, quando ad eundem rei finem: Tertio, ad probandum debitum. Vide plenius, *Testes singulares quando, & in quibus probent, vel*
☞ *non. Conclus. 265.*

Confessio est efficacior probatio cæteris. Conclus. 645.

1 CONFESSIO est probatio efficacior, quæ fieri possit, *l. cum te C. de transact.* vbi Ias. post alios late, & Alexan. *consil. 13. Ex iis, quæ, in princip. lib. 1.* vbi apostilla in *verb. confessio*, allegat Ægid. *decis. 597.* Marsil. *singul. 201. num. 2.* vbi, quod non desiderat ordinem, & efficacior est probatio, quam alia, *incip. In confessum.* vbi, quod nullæ sunt partes iudicis in confessum, nisi in condemnando, & *singul.* 257. Bald. *consil. 192. Proponitur, quod in quadam, col. 2. circa fin. lib. 2.* Cravet. *cons. 61. num. 3. & cons. 171. num. 4.* & facit dictum Euangelicum; In ore tuo te iudico. *l. fin. C. de fideicom. l. generaliter. C. de non nu. pecu. auth. contra qui propriam, eod. tit.* Angel. Areti. *consil. 48. Videtur primo, num. 3.* vbi, quod melior probatio quæ fieri possit; quia est probatio probatii. Alex. *cons. 127. Visa inquisitione, in princ. lib. 4.* quod est Vincentii Palæotti, & *cons. 141. Viso instrumento. num. 3. ver. nulla enim.*
2 *lib. 6. & cons. 213. num. 15. lib. 2.* † Extende; quia confessio est clarior probatio, quæ haberi possit, Bologni. in *addit. ad cons.* Io. *de Anania*
3 *55. num. 8.* Marsil. in *rubr. C. de probat. num. 81. cum seq.* † Et maxime, quando est in iudicio; quia lõge est efficacior. Alciat. *reg. 2. præsumpt.* Vide, *Confessio facta in iudicio probat, & operatur multa, Conclusio. 641.* ☞
† Amplia in tantum, vt non admittatur concordia testium deponentium contra confessionem partis; quia statur confessioni. Bart. 4
in *l. 2. §. creditum, num. 7. & 8. ff. si cert. pet.* sequitur, & pro notabili ponit Roma. *cons. 391. Vt præposita, in fin.* vbi apostilla dat concor. Vide ☞
Concluſ. proximam sequentem nu. 14. & seq. Vide, *Testes contrarij quando, & qualiter reducantur ad concordiam, vel non. Conclusio. 250.* Amplia in 5
tantum, vt licet si processus sit nullus, & inordinatus; tamen potest iudex fundare suam sententiam super confessione, & valet, quæ alias non valeret. Innoc. in *c. qualiter, & quando, de accusat.* Alex. *cons.*
34. Viso processu, nu. 3. lib. 3. Afflict. decis. 372. nu. 7. & seq. apostil. ad Clar.
§. fin. quæst. 65. in princ. † Et, quod ex inordinato processu possit con- 6
fessus condemnari, Alex. *cons. 127. Visa, nu. 2. ver. & propterea dicit Angel. lib. 4.* vbi apostilla in *ver. confessione.* dat plures concord. Vide, ☞
Confessio facta ex processu nullo valet, & quando secus. Conclusio. 643. † Am- 7
plia; quia non minus probat confessio, quam instrumento. Io. de Anania *cons. 55. nu. 3. l. cum te. C. de transact.* † Imo est maior probatio, 8
quam per instrumentum. Bald. *cons. 192. Proponitur, quod in quadam, col. 2. circa fin. lib. 2.* Cravet. *cons. 61. num. 3. & cons. 171. num. 4.* Extende; 9
quia si quis exprimat in instrumento, quod emit nomine alterius, licet in dubio stetur instrumento, *l. cum precibus. C. de probat.* tamen si ille alter nominatus fatetur, quod in veritate alius fuit emptor, quia ipse de nudo nomine inseruiuit, statur confessioni, & non instrumento. Soci. *cons. 228. In causa Gabrielis, lib. 2.* quia confessio confitenti præiudicat. *l. cum precum. C. de liber. causa.* Vide, *Contractus in fa-* ☞
uorem personæ nominandæ, quando & qualiter valeat. Conclusio. 1002. Extende; quia imo propria confessio præfertur cuicunque instru- 10
mento, & est adeo efficax, quod iudex non potest illam nullam pronunciare. Paris. *consil. 103. num. 10. lib. 3.* late Cravet. *cons. 61. nu. 3.*
† Extende; quia vbi requiritur scriptura de substantia prout in 11
emphyteusi, sufficit, etiam si pars aduersa confitetur emphyteusim, Cravet. *cons. 380. num. 17.* † Extende; quia imo confessio ha- 12
bet vim sententiæ, *l. 1. C. de confess.* † Et, vbi adest confessio, ibi adest 13
relaxatio omnis probationis. Bald. *cons. 354. Quæritur, vtrum, col. 1. lib.*
3. refert, & sequitur Cravet. *consil. 61. nu. 3. & cons. 380. num. 12.* † Am- 14
plia; quia probatio per confessionem superat etiam probationem resultantem ex præsumptione iuris & de iure, Bart. & Doct. in *auth.*
sed iam necesse, C. de donat. ante nupt. † Et quod sit liquidissima proba- 15
tio. Innoc. in *c. per inquisitionem. de electio.* Alex. *cons. 76. col. 1. lib. 1.* † Et 16
quod sit principalissima omnium probationum. Bald. *cõs. 195. lib. 2.*
† Et quod nulla melior probatio reperiri possit, quam propria oris 17
confessio, dicit glo. in *l. pen. ff. de ceßio. bon.* Barba. *consil. 86. lib. 3.* Bald.
cons. 192. Proponitur, quod in quadam, col. 2. in fi. lib. 2. Paris. *cons. 103. nu.*
10. lib. 3. † Et, quod sit maior quocunque publico instrumento, & 18
quibuscumque depositionibus testium. Bald. *consil. 192. col. 2. circa*
fin. lib. 2. per text. in *l. sed & si possessori. §. penul. ff. de iureiur an.* Ias. *d. l. cum*
te. C. de transact. in princip. † Et nulla est excellentior probatio, quam 19
illa, quæ fit per confessionem partis. *l. generali, in fi. C. de non num. pec.*
c. per tuas, de probatio. Bald. *consil. 354. col. 1. lib. 3.* vbi dicit, quod vbi adest confessio partis, ibi est relaxatio omnis probationis. † Et 20
quod sit regina probationum, Riminal. Iun. *consil. 503. num. 3. lib. 5.*
† Et probationum omnium illustrissima, Cravet. *cons. 380. num. 12.* 21
† Amplia; quia probatio per confessionem nunquam dicitur ex- 22
clusa, licet sit exclusa omnis probatio; quia intelligitur de probatione ordinaria per testes & instrumenta. Ideo licet probatio non admittatur post lapsum termini peremptorii, bene admittitur probatio per confessionem. Soci. reg. 34. *probatio termino ad probandum lapso, in 4. fallentia.* † Idem, si statutum excludit omnem pro- 23
bationem contra instrumentum; quia non excludit probationem per confessionem. Soci. *reg. 35. probatio contra instrumentum, in*
1. limitat. † Idem in probatione contra præsumptionem iuris 24
& de iure; quia bene admittitur probatio per confessionem. Vide, *Præsumptio iuris & de iure quando non admittat probationem in con-* ☞
trarium, vel è contra. Conclusio. 614. † Amplia, vt quæ dicta sunt 25
de confessione, procedant etiam in confessione viua voce per partem coram Iudice, absque eo, quod sit redacta in scriptis. Nam ex ea potest iudex moueri ad iudicandum contra confitentem. Felin. in *c. cum venerabilis, de except. numer. 42.* Bald. *in l. 1. circa fin. C. de vind. libert.* † Amplia, quia quandoque admittitur proba- 26
tio per confessionem partis etiam post lapsum omnis dilationis & in quacunque parte iudicii. Innoc. & post eum Bald. in *c. vltra tertiam de testibus.* Marsil. *singul. 110. incip.* * *Communis Doctorum opinio.* *
† Amplia; quia plus operatur confessio delinquentis, quam pro- 27
batio delicti; quia confitens plus punitur, Soci. *c. qualiter, & quando, numer. 1186. ver. secundo limitatur, de accusat.* vbi, quod licet iudex condemnans per viam inquisitionis possit pœnam diminuere de iure canonico, nisi sit delictum, quod post peractam pœniten-

tiam impediat ordinis exequutionem, tamen fallit, nisi delin-
28 quens confiteatur delictum. † Contrarium, quod imo confessio
29 inducat remissionem partis pœnæ. † Declara; quia ampliatio pro-
cedit, quando confessio non est spontanea, sed est facta in iudi-
cio, metu, vel timore probationis: si vero est absolute spontanea,
debet habere fauorem, vt fiat mitior pœna, ita Soci. *d.cap.qualiter*
30 *de accusatio. num.*1.186. † Vide Bero. *d.cap.qualiter & quando,num.*52.
& seq. de accusatio. vbi aliter distinguit, quod si confitetur sponte,
vel quia notorium, & tamen si per viam inquisitionis, de iure ca-
31 nonico semper pœna minuitur. † Declara, seu limita prædicta
omnia esse vera, quando confessio non esset erronea; quia tunc
potest reuocari. Vide, *Confessio per errorem quando possit reuocari. Con-*
32 *clusio.* 649. † Amplia; quia qui vult dicere confessionem erro-
neam, vel sine causa, vel ex causa falsa, debet probare. Alex. *consil.*
33 141. *Viso instrumento, in fin. lib.* 6. † Amplia; quia nullæ sunt partes
iudicis in confessum, nisi in condenando. Marsil. *singul.*201. *In con-*
fessum, in princip. quod tamen intelligas de confessione clara, & in
iudicio facta, vt idemmet Marsil. declarat *singul.* 643. *numer.*1. & 2.
34 Cravet. *consil.*171. *num.*4. † Et confessio nullum actum iudicis ex-
pectat, nisi absolutionem, vel condemnationem. *l. proinde.ff. ad l.*
Aquil. Castr. in *l. si debitori. ff. de iudic.* Corne. *consil.*261. *numer.*5. *lib.*4.
35 Deci. *consil.*162. *col.*2. *in princip.* † Et vbi est confessio partis, nulla
tela indicii requiritur. Bald. in *l. properandum, in princip. C. de iudic.*
36 † Restringe in confesso, cui Iudex promisit facere gratiam. Mar-
37 sil. *d. singul.*201. *in fin.* † Limita; quia licet non admittatur proba-
tio contra præsumptionem iuris & de iure, bene admittitur pro-
batio per confessionem partis. † Vide, *Præsumptio iuris & de iure.*
38 *Conclus.*614. † Limita, quando confessio esset verbis enunciatiuis,
vel narratiuis facta; quia tunc non probat priuilegia, nec probat,
nisi sit dispositiua, *l. generaliter*, vbi Doct. *C. de non num. pec. & in c. fin.*
de confess.

Confessio facta in libello positionibus, precibus, & aliis, nocet confitenti in multis. Conclus. 646.

1 CONFESSIO † facta per eum, qui non est vere procurator,
quod tanquam procurator confessus fuit se recepisse nomine
talis à Titio certam pecuniæ quantitatem, probat eum fuisse pro-
curatorem, etiam quod non constet, & ideo principalis creditor
habens ratam confessionem potest actione mandati ab eo, vel
hæredibus repetere summam confessatam non obstante excep-
tione quod dicatur ex aduerso confessionem non probare nu-
2 merationem. Bald. *consil.*41. *casus talis est. per totum. lib.*3. † Amplia;
quia confessio facta præsente parte, quod credita exacta fuerunt,
& erant de pecuniis certæ hæreditatis probat in tantum, quod
transfert onus probandi contrarium, & contrario non probato
sufficit. Angel. *consil.*137. *Quidam Hugucius, col. fin. vers. super quinto.*
3 † Amplia; quia confessio etiam falsa præiudicat confitenti in iis,
quæ pendent ab initio confitentis, prout in perdenda possessio-
4 ne. *l. cum falsa*, vbi Bart. *C. de iur. & facti ignor.* † Restringe quo ad
dominium transferendum; quia si dico, hunc fundum meum esse
tuum, mihi non præiudico, non interueniente titulo habili ad
transferendum dominium. Signor. *cons.*165. *num.*45. vbi loquitur,
5 siue sit ex certa scientia, siue alias. † Amplia, quia confessio facta
in supplicatione porrecta principi, nedum probat contra confi-
tentem, sed etiam contra eius hæredem. *l. cum precum, C. de liber. cau-*
Vide, *Supplicatio sola non probat, & quando secus. Conclusio.*903. Vide,
6 *Delictum ex quibus probetur. Conclusio.*173. † Extende; quia pax facta
per Titium pro delicto contra talem probat eum commisisse de-
lictum. Iul. Clarus in §. *fin. quæst.*21. *num.*38. Vide, *Delictum an pro-*
7 *betur per instrumentum, vel testes. Conclusio.*174. † Declara; quia is,
qui petit veniam delicti solemniter coram iudice, videtur fateri
delictum; si vero petat extra iudicium, non fatetur delictum. Cla-
rus in §. *fin. quæst.*49. *in fin. ver. sed hic incidenter*, vbi apostilla dat con-
cor. pro vtraque distinctione. Vide Gabriel. *lib.*1. *tit. de confess.*
*Conclusio.*4. vbi ponit octo ampliationes, & 13. limitationes.
8 † Contrarium, quod is, qui petit veniam delicti, non fateatur
delictum, tenet incert. author. *de crimine læsæ maiestatis, quæst.*11. *nu.*
6. vbi videtur loqui, quando condemnatur ad petendam veniam,
& petiit, forte secus, si fuit condemnatus pro delicto, & postea pe-
9 tiit veniam. † Declara; quia si petitio veniæ fiat in iudicio, probat
delictum etiam læsæ maiestatis. ideo fit cum cautela, vt non præ-
iudicet, quod licet credat non esse reum; tamen vt liberet se, con-
fitetur, ita Decian. *tract. crimin. parte*2. *lib.*7. *cap.*45. *tit. de probatio.*
*num.*28. plenius Gigas. *eod. tract. lib.*2. *quæst.*23. vbi, quod in iudicio
probat, extra iudicium secus, ideo cum cautela venia petenda est,
& idem plenius Cacher. *decis. Pedemont.*138. *nu.*12. *& seq.* vbi plene

† Et procedit declaratio, & contrarium, quod supplicatio, in qua 10
obtinetur gratia delicti, non probat delictum, quando est facta
sub conditione, & seu cum protestatione, quod non confitetur,
sed vt se redimat, quia etiam si soluatur pecunia pro remissione,
adhuc delictum non probatur, si est casus, in quo de iure liceat
transigere, alias secus. Pedemont. *d. decis.*138. *numer.*12. *& seq. per to-*
tam, vbi late. † Restringe; quia etiam in casibus, in quibus con- 11
fessio facta in precibus probaret delictum; tamen non tollitur
probatio contraria, quin si constat de errore, non tollatur Craue.
*consil.*688. *numer.*7. *lib.*4. † Et quod compositio facta cum Vicario 12
Episcopi super adulterio, de quo imputabatur Rector Parochia-
lis, non probet delictum, quando non erat formata inquisitio, sed
solum receptæ informationes secretæ. Castren. *consilio.*349. *Notan-*
*dum, in fin. lib.*1. vbi, quod non audet firmare, quod probet, quia
non ad confitendum emanauit, sed ad euitandum iudicium; facit
tamen indicium, & tollit contrarium, *d. l. quoniam, ff. de iu. quæ not.*
infam. quia ibi solutum fuit parti, hic solutum fuit Iudici. † Am- 13
plia; quia confessio facta in libello, quod pater suus adierit hæ-
reditatem aui, probat, etiam si posset nepos adire ex persona sua;
quia statur confessioni, etiam si sit erronea, Castr. *consil.*460. *Se-*
*quendo ordinem, ver. ad secundum, lib.*1. Soci. *consil.*244. *Consideratur,*
*lib.*2. Alexan. *cons.*68. *In causa & lite, in princip. lib.*7. † Vide Mascard.
plenius *conclus.*368. *Confessio facta in precibus, nume.*4. *& seq.* vbi decla-
rat post litem contestatam, etiam quoad omnia narrata, ita quod
non potest talis confessio reuocari, vbi ponit 13. limitationes. Vide
plene, *Confessio in iudicio facta probat, & operatur multa. Conclusio.*641.
*num.*5. *& multis seq.* † Amplia; quia confessio facta positionibus, in 14
qua confitens dicit se fuisse absentem de tempore, quo testes sui
deponunt eum præstitisse alimenta ei, cui tenebatur, præiudicat
in tantum, quod eneruat probationem factam per testes contra-
riam. Castr. *consil* 360. *Circa primum, num.*3. *vers. super vltimo, & per to-*
*tum, lib.*2. vbi, quod si testes dicunt, quod viderunt Titium dona-
tarium præstare alimenta donanti per duos menses, & ipse re-
spondendo positionibus dicat, se fuisse absentem in dictis duo-
bus mensibus, non fit conciliatio, quod viderint testes per alium
nomine Titii; quia dictum testis non potest verificari, vt probet
secundum effectum iuris; quia per sensum corporis deponit.
† Extende, quia confessio partis in iudicio, nedum tollit effe- 15
ctum probationis contrariæ testium, sed etiam effectum senten-
tiæ, & rei iudicatæ, Castr. *d. cons.*360. *numer.*3. *lib.*2. Roma. *cons.*391.
Vt præposita, in fin. vbi apostilla dat concord. † Extende; quia et- 16
iam tollit effectum præsumptionis iuris & de iure contrariæ con-
fessioni. Castr. *d. consil.*360. *num.*3. *& seq. lib.*2. Vide, *Præsumptio iuris*
& de iure quando non admittat probationem in contrarium, vel secus. Con-
*clusio.*614. † Extende, quia confitens se fuisse præsentem actui, 17
non dicitur per errorem confessum, licet constet ex instrumento,
quod ibi non nominatur, & idem in confitente se hæredem; quia
non probatur contrarium, licet exhibeat testamentum, in quo
non nominatur. Roma. *d. consil.*391. *num.*7. *ver. hoc probo.* quia statur
confessioni, & non contrariæ probationi. † Amplia; quia con- 18
fessio facta in gratia, quod impetrans obtinebat Ecclesiam cura-
tam, sed non curatam actu, si probatur, quod erat imo curata a-
ctu, non auditur, si velit negare, quod possideret tempore gratiæ;
quia contra suam confessionem non auditur, nisi doceat alium
possedisse. Abb. *consil.*38. *In quæstione, in princip. lib.*2. † Extende, vt 19
procedat, quod talis confessio sibi nocet, etiam si gratia sit nulla
propter subreptionem. Abb. *d. consil.*38. *num.*1. *lib.*2. allegat Innoc.
in *c. olim, de censib.* Vide Mascard. *d. Conclus.*368. *Confessio facta in pre-*
cibus, in princip. vbi extendit, etiam si rescriptum sit nullum, etiam
si sit lata sententia contra preces, & limitat. 13. modis, quos vi-
deas. † Amplia; quia confessio Principis valet, & nocet principi, 20
& successoribus eius, plene Mascardus *Conclusio.*176. vbi maxi-
me procedit in præiudicium Principis, & hæredum, etiam respe-
ctu narratorum. Vide, *Beneficium Principis late interpretandum. Con-*
*clusio.*49. † Amplia; quia confessio facta præcedente interroga- 21
tione, iuxta terminos *l. manifestæ turpitudinis. ff. de iureiur.* præiudi-
cat confitenti. Mascard. *Conclusio.*390. *confessio.* vbi ampliat, vt ibi
videre poterit. Vide plenius, *Iuramentum decisiuum, quando &*
*qualiter præstandum. Conclusio.*536. † Limita multis modis, *Con-* 22
fessio in quibus non noceat confitenti, & est Conclusio proxima
seq.

Confessio in quibus non noceat confitenti. Conclusio. 647.

1 CONFESSIO rei † facta etiam in iudicio non prodest actori in
materia beneficiali, quando agitur de institutione probanda,

vel

vel titulo beneficii. Gemin. *conſ.* 38. *num.* 3. *ver. & licet confeſſio.* Vide, 1
2 *Conſenſus quando non noceat conſentienti. Concluſio.* 753. † Amplia; quia multi ſunt caſus, in quibus confeſſio non nocet, neque in ciuilibus, neque in criminalibus, Marſil *ſingul.* 329. *plures caſus*, vbi infinitos enumerat. † Reſtringe; quia confeſſio rei bene releuat actorem in beneficialibus, quando non fundat actor titulum in confeſſione partis, ſed bene, quando titulus adminiculatur ex certa qualitate probata ex confeſſione. Gemin. *conſil.* 38. *num.* 3. *ver. tamen quia non fundat*, vbi, quod deuolutio beneficii probatur ex confeſſione partis, ad effectum coadiuuandi collationem tamquam de 2
4 deuoluto factam. † Amplia; quia confeſſio eius, quod eſt mere iuris, non nocet confitenti, niſi fateatur factum, ex quo reſultat ius. Angel. *conſil.* 403. *Formata fuit, per totum*, vbi, quod confitens ſe eſſe famoſum latronem, non poteſt condemnari, niſi confiteatur 3
5 factum tale, quod reſultet iuris effectus. † Extende, quia confitens aliquid legitime, vel ſeruatis ſeruandis, factum non præiudicat, niſi probetur aliunde; quia confeſſio eſt circa ea, quæ ſunt iu- 4
6 ris. Crauet. *conſ.* 29. *num.* 2. † Extende in confitente furtum feciſſe, vel eſſe vſurarium, quia huiuſmodi confeſſio non probat, niſi aliter conſtet de furto, vel vſura; quia ſunt nomina iuris. Crauet. *d.* 5
conſil. 29. *numer.* 2. Vide plenius, *Confeſſio in criminalibus an, & quando ſufficiat ad condemnandum. Concluſ.* 676. Vide Maſcard. *Concluſ.* 387. vbi, quod confeſſio contra ius non præiudicat, ptout neque confeſſio incerta loco, & tempore, quando locus, & tempus debent 6
7 adeſſe. † Amplia; quia confeſſio, quod res mea, ſit tua, mihi non præiudicat, ſi vere non eſt tua. Menoch. *conſil.* 105. *num.* 94. *lib.* 1. vbi 7
8 ponit alia exempla. † Extende, ſiue confeſſio ſit ex certa ſcientia, ſiue etiam per errorem; quia non præcedente titulo habili ad transferendum dominium confeſſio non præiudicat. Signorol. 8
9 *conſil.* 165. *num.* 45. † Contrarium dicit Io. de Imol. *conſil.* 1. *numer.* 11. vbi ſi eſt ex certa ſcientia, vel cum iuramento, præiudicat, & ſuſtinetur etiam docto de errore. † Vide plenius, *Confeſſio inter perſo-* 9
nas prohibitas, quando operetur donationem. Concluſ. 659. *numer.* 2. *& ſeq.*
10 † Amplia; quia confeſſio, quod bona mea ſunt ſubiecta fideicommiſſo, non nocet mihi, cum non ſint. Menoch. *d. conſ.* 105. *num.* 10
11 95. *lib.* 1. allegat Soci. Iun. *conſil.* 112. *num.* 3. *lib.* 1. † Amplia; quia confeſſio coram Iudice incompetenti eſt nulla. Vide ſupra, *Confeſſio* 11
12 *coram iudice incompetenti non valet. Concluſio.* 642. † Extende in confeſſione facta in inſtrumento nullo; quia non probat cum declaratione, de qua *ver. Confeſſio in inſtrumento, & contractu nullo non obli-* 12
13 *gat. Concluſio.* 653. † Amplia; quia regulariter confeſſio, quæ poteſt interpretari ſine obligatione confitentis, debet ita interpretari: Ideo ſi quis etiam in iudicio dicat ſe hæredem enunciatiue; quia poteſt intelligi, ſum hæres ſcriptus, vel de iure, ſi voluero adire, non inducit additionem, cum neceſſario hoc non inferat. Ruin. 13
conſ. 170. *Viſo teſtamento, numer.* 8. *&* 10. *lib.* 3. qui alios allegat. Vide, 14
14 *Confeſſio in quibus non noceat confitenti. Concluſio.* 647. † Extende in filio interrogato, & confitente ſe hæredem patris; quia poteſt intelligi, quod ſit hæres ſuus, & quod ſit hæres facto; & ideo cum ſit dubia confeſſio, poteſt declarari per confitentem, plene Curt. 15
15 Iun. *conſ.* 241. *num.* 20. *& ſeq. per totum lib.* 3. vbi plura. Vide, *Confeſſio dubia poteſt declarari. Concluſio.* 672. † Amplia; quia confeſſio incidenter facta ad alium finem non probat contra confitentem, & ex ea non poteſt condemnari, plene Maſcardus *Concluſio.* 3 §3. *Confeſſio incidenter facta*, vbi quod non poteſt ex ea condemnari pœna 16
ordinaria in eodem iudicio; ſecus in alio Iudicio. Vide plenius, 16
16 *Confeſſio in criminalibus, Concluſio.* 676. *num.* 37. *& ſeq.* † Limita multis caſibus, de quibus in *ver. Confeſſio nocet confitenti in multis, concluſ. proxima præcedente.*

Confeſſus contra propriam confeſſionem non auditur. Concluſ. 648.

1 CONFESSVS † in iudicio non auditur contra propriam confeſſionem, *l. generaliter. C. de non num. pec.* Crauet. *conſil.* 61. *numer.*
2 3. † Extende, etiam ſi ſit confeſſio minoris facta ſuper interrogationibus, vel poſitionibus partis, in quibus confeſſus eſt, reos dominos, & poſſeſſores; quia præiudicat, donec per viam reſtitutionis in integrum doceat de errore. Alex. *conſilio.* 192. *In cauſa & lite,*
3 *in princip. lib.* 2. † Amplia, vt procedat, etiam ſi confeſſio ſit præſumpta ex contumacia, prout ſi poſitiones eſſent declaratæ pro
4 confeſſis. Oldr. *conſil.* 320. *numer.* 2. *ver. præterea cum poſitiones.* † Amplia; quia confeſſio facta ex certa ſcientia per fratrem de ſoluenda communiter dote ſororis, ad quam ſolus frater, cui facit confeſſionem, tenetur, obligat confitentem, vt poſsit compelli ſoluere, Signorol. Homod. *conſil.* 3. *A. Pater fecit, col.* 2. *circa princip. ver. ſecundo vero caſu, vſque in fin.* † Amplia; quia confeſſio facta ex certa ſcientia per principalem non reuocatur, niſi notorie de contrario conſtet, & ideo nocet. Anchar. *conſil.* 212. *Ego Angelus, in princip.* 5
† Imo etiam ſi conſtet notorie de contrario, videtur facta ex certa ſcientia ſuper falſo, & præiudicat. Io. de Imol. *conſil.* 1. *numer.* 11. 6
ver. item non obſtat, dum dicitur. † Amplia, quia confeſſio ſuper conſanguinitate facta, ex certa ſcientia, licet non inducat conſanguinitatem; tamen illam probat, ita vt non audiatur ſuper contrario, maxime quando cum iuramento eſt facta. Anchar. *conſilio* 7
159. *Rationes, quæ. numer.* 6. *& ſeq.* vbi dat exemplum in ſententia, quæ non facit oriri conſanguinitatem, vbi non eſt, ſed inducit ius conſanguinitatis. † Amplia; quia quando aliquis confitetur cum inſtrumento publico ſe debere, & illud inſtrumentum confitetur voluntate ſua factum, nullo modo poteſt probari contrarium. *l.* 8
fin. in princip. C. arbitr. tutelæ. Ægid. Bellam. *conſil.* 30. *numer.* 5. *ver. ſed dices.* † Reſtringe, vt non procedat, quando confeſsio eſſet creditoris, pro quo inſtrumentum eſt factum; quia ſi confiteatur con- 9
trarium præiudicat. Ægid. *d. conſil.* 30. *numer.* 6. † Reſtringe, quando confeſsio non eſt directe contra inſtrumentum. Ægid. *d. conſil.* 10
30. *num.* 6. *ver. ſecundo alter.* † Reſtringe; quia confeſsio partis admittitur, quando detegitur erronea prima confeſsio, plene Ægid. 11
Bellam. *conſil.* 30. *in fin. num.* 12. *per totum*, vbi videas. † Limita, quando fuit legitime probatum contrarium; quia licet quis negauerit ſe filium Titii; ſi tamen contrarium fuit probatum, confeſsio non 12
nocet, & debet audiri contra eam ſecundum probationem factam. Roma. *conſil.* 255. *Quo ad primum, in fin. ver. nec facio vim.* † Ex- 13
tende; quia ſi quis in iudicio producens extrauagantem dicat ſe producere regulam Cancellariæ, confeſsio in iudicio non nocet, quod ſit regula, ſi probatur, quod eſt extrauagans; quia confeſsio non poteſt nocere in iis, quæ ſunt extra poteſtatem confitentis. Roma. *conſil.* 260. *in propoſito, num.* 4. *ver. nec præmiſſis refragatur*, vbi apoſtilla in *ver. Inducere*, dat concord. † Limita, niſi adſit diuer- 14
ſitas in aliquo; quia is, qui negauit, vel confeſſus eſt poſitionem, non eſt periurus, licet poſitio negata ſit probata, quando aliquid plus, vel minus continet, quia dicitur diuerſa, Calder. *conſil.* 150. alias 2. *de confeſſ.* † Limita, quando eſt erronea; quia poteſt reuocari 15
ante ſententiam. Abbas *conſil.* 60. *In cauſa, col.* 2. *in fin. ver. ſecundum caput, lib.* 2. † Limita in confeſsione extraiudiciali abſente parte facta, & non acceptata, quæ etiam non præiudicat confitenti in iis, 16
quæ conſiſtunt in animo; quia poteſt reuocari. Bald. *conſil.* 12. *Quidam d. Matthæus, numer.* 3. *verſ. ſequitur alia, lib.* 1. vbi, quod confeſsio mulieris præteritæ à patre, quod locabat bona nomine fratris hæredis, non ſibi præiudicat, ſi erat frater abſens. † Reſtringe; niſi pe- 17
nes publicam perſonam ſit facta. Bald. *d. conſil.* 12. *numer.* 4. *ver. vltra prædicta. lib.* 1. vbi, quod ſi ſoluit fiſco tributa nomine fratris, non reuocabit talè confeſsionem. † Reſtringe in confeſsione de rece- 18
pto facta vni exorreis; quia etiam iuuat correum abſentem, licet ſecus ſit in pacto de non petendo. Vide Bald. *conſ.* 251. *Duo rei, circa med. ver. arguendo quod præſens, vſque in fin. lib.* 3. Vide, *Concluſionem*
proximam ſequentem. Vide Ant. Gabriel. *lib.* 1. *tit. de confeſſis. Concluſio.* 5. *&* 6. vbi late, An poſsit reuocari, quando deliberata, & quando in ſcriptis.

Confeſſio per errorem non nocet, & quando poſſit reuocari, vel non. Concluſ. 649.

1 CONFESSIO † per errorem facti facta poteſt reuocari nondum finito negocio, & dicitur finitum, quando à ſententia non eſt appellatum Feder. de Sen. *conſ.* 98. *in fin. num.* 4. *ver. Vnde ſolet dici.* Ia. ſin *l. error, in princip. per illum tex. C. de iur. & facti ignor.* Abb. *conſ.* 60. *In cauſa, col.* 2. *in fin. verſ. ſecundum caput, lib.* 2. vbi, quod non poteſt reuocari etiam probando contrarium, niſi vſque ad ſententiam. † Et is, qui negauit ſe poſsidere, cum poſsideret in iudicio rei 2
vendicationis, ex qua negatione perdit poſſeſsionem, ſi tamen confitetur, antequam pars probauerit, quod poſsideat, non incidit in pœnam; quia ſicut confeſsio affirmatiua poteſt reuocari ita etiam negatiua. Roma. *conſil.* 59. *Ad diſcutiendum, numer.* 11. *verſ. tertio*
principaliter, vbi dicit * communem, & *conſil.* 70. *num.* 6. *ver. ſed cum* *
in cauſa propoſito. † Extende, quod dicitur confeſsionem non poſſe 3
reuocari etiam ſi probetur contrarium, quando eſt lata ſententia ſuper tali cõfeſsione, quæ tranſiuit in iudicatum, procedit etiam ſi talis confeſsio eſt per modum narratiuum in ſententia lata partibus præſentibus, & non contradicentibus. Abb. *d. conſil.* 60. *In cauſa, col.* 2. *in fin. ver. nec obſtat ſi dicatur, numer.* 5. *lib.* 2. † Contrarium, 4
quod confeſsio erronea poſsit reuocari in alio iudicio, etiam poſt latam ſententiam, quæ tranſiuit in iudicatum, tenet Alex.

conſ.

consil. 80. *Examinato, numer.* 14. *ver. & tunc etiam post sententiam, lib.* 2.
5 † Declara; quia etiam dato, quod non posset reuocari post rem iudicatam, tamen ratione probabilis erroris admitti debet ad reuocationem erroris, mediante restitutione in integrum, quæ conceditur etiam maiori ex clausula, *si qua mihi iusta causa.* Alexan.
6 *consil.* 80. *in fin. num.* 14. *ver. Imo etiam, lib.* 2. † Amplia; quia etiam lata sententia potest in causa appellationis reuocari. Roma. *consil.*
7 346. *In hac, col.* 2. Alex. *cons.* 146. *Visis, ad fin. lib.* 6. † Amplia multo magis incontinenti; quia hoc casu non est aliquod dubium. Rom.
8 *cons.* 391. *in princ.* † Et quando reuocatur incontinenti, potest reuocare non docto aliter de errore. Alex. *cons.* 34. *Viso themate, in prin-*
9 *cip. lib.* 1. vbi apostilla in *ver. incontinenti.* † Si tamen est acceptata, non reuocatur etiam incontinenti non docto de errore. Alex. *cons.*
10 19. *Fere omnis, in princ. lib.* 1. † Imo regula est, quod confessio principalis ex certa scientia non reuocatur, nisi notorie constet de er-
11 rore Anchar. *consil.* 212. *Ego Ang. in princip.* † Amplia; quia quandocunque potest doceri de errore iusto, confessio non præiudicat, velut si in facto alieno sit emissa, vel ex alia causa probabili error potest apparere. Feder. de Sen. *consil.* 128. *In responsione Ioan. Paliaren. vbi inserta.* Bald. *consil.* 38. *Confessio scienter, circa princip. ver. si quidem per errorem, lib.* 4. vbi probabilem errorem dicit, quando in facto alieno. Angel. *consil.* 218. *Visa narratione, col. fin. ver. expræditus apparet.*
12 Castillio. *consil.* 10. *In facto, num.* 64. *& seq. ver. similique modo.* † Extende in eo, qui erat liberatus ab administratione à testatore, & obtulit reddere rationem respondendo positionibus; quia docto de liberatione, & sic de errore reuocat. Alex. *consil.* 47. *Circa pri-*
13 *mum, num.* 15. *vers. secundo respondeo, lib.* 1. † Amplia in criminalibus; quia mulier, quæ confessa est commisisse adulterium cum sacerdote, reuocat confessionem tanquam erroneam in facto proprio, si probat publicam famam, quod tempore, quo habuit rem cum sacerdote, erat mortuus eius maritus; quia remaneat sola forni-
14 catio. Feder. de Sen. *consil.* 276. *Mulier accusata.* † Extende; quia etiam post latam sententiam, quæ transiuit in iudicatum super confessione erronea in criminali, princeps restituit in integrum
15 Roma. *consil* 390. *Placet mihi, num.* 2. *vers. & hinc est.* † Extende, quia vbi veritas & natura repugnat confessioni, illa non præiudicat, & datur reuocatio propter errorem. Roman. *d. consilio.* 390. *circa fin.*
16 † Extende; quia quælibet confessio criminis erronea potest reuocari, etiam si sit sponte facta, & probando contrarium liberatur.
* Clar. in §. *fin. quæst.* 55. *in fin. num.* 18. *ver. sed pone,* vbi dicit * commu-
17 nem. † Extende; quia nedum potest reuocari, sed etiam potest multo magis aliquid deduci, per quod non infringatur confessio.
18 Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 55. *in fin. ver. Bene potest reus se excusare.* † Extende; quia confessio criminis potest reuocari, etiam si concurrant probationes, quæ faciunt confessum esse conuictum. Zabarel. *consil.* 101. *numer.* 2. vbi, quod potest confessus & conuictus appellare.
19 † Contrarium tenet Bart. in *l.* 2. *C. quarum appell. non recip.* † Doce-
20 tur autem de errore eo ipso, quod probatur rem alter se habere, quam sit confessus, etiam in facto proprio, quando agitur de damno vitando. Ruin. *consil.* 10. *num.* 16. *lib.* 2. Cruet. *de antiq. tempo.*
☞ §. *Viso de verbis, num.* 65. *& seq. fo.* 62. Vide, *Error qualiter probetur. Con-*
21 *clusio.* 319. † Extende multo magis in ciuilibus, quia mulier, quæ confessa est positionem per errorem meditato, reuocat talem confessionem, si constat de errore. Bald. *cons.* 450. *Super primo pun-*
22 *cto, in fin. ver. super* 3. *lib.* 4. † Restringe; quia non admittitur reuocatio confessionis criminis, quando fuit ratificata, ita Clar. §. *fin. quæst.* 55. *in fin.* vbi dicit ita seruari, licet dicat contrarium de iure.
23 † Amplia; quia confessio procuratoris facta in iudicio reuocatur per principalem, etiam non docto de errore. Rota in *no. decis.* 19. *de procur. & decis.* 32. *de testib. in antiq.* quæ loquitur in positionibus productis, vt possit reuocari talis confessio; quia procuratores non
24 sunt instructi de meritis. † Extende; quia etiam potest Dominus reuocare confessionem procuratoris resultantem ex productione instrumenti non docto de errore, Rota in *nouissim. decis.* 613. *parte.* 1.
25 *num.* 9. † Extende tam in spiritualibus, quam profanis; quia nedum confessio procuratoris, sed etiam principalis potest reuocari etiam non docto de errore, de stylo Palatii Ægid. *decis.* 693. *in fin.*
26 sequitur Papaz. *decis.* 16. *de resc. in fin.* † Amplia; quia nedum confitens potest reuocare suam confessionem erroneam, sed etiam filius potest reuocare confessionem patris factam in instrumento etiam iurato, quando constat de errore per veras probationes. Affl. *decis.* 233. vbi, quod potest, sicuti posset defunctus, si viueret,
27 quod venit ad limitationem *l. quæ à patre, C. de testam. milit.* † Amplia in procuratore; quia potest confessionem suam in iudicio factam tanquam erroneam reuocare. *l. non fatetur,* vbi Bart. *ff. de con-*
28 *fess.* † Extende, quia reuocatio admittitur etiam post sententiam, & in causa appellationis. Ant. de Butr. in *c. ex parte, ad fin. de confess.* &

Roma. *cons.* 346. *In hac, col.* 2. Alex. *cons.* 145. *Visis, ad fin. lib.* 6. † Am- 29
plia; quia etiam in facto proprio potest reuocari confessio docto, quod res aliter se habeat; quia eo ipso, quod docetur rem aliter se habere, constat de errore, & non præiudicat. Angel. *consil.* 136. *In quæstione, num.* 2. vbi loquitur in confessione facta per respondentem ad interrogatoria litis præparatoria. Ruin. *consil.* 10. *Super eo de quo. num.* 16. *lib.* 3. Alex. *cons.* 47. *Circa primum. num.* 16. *lib.* 1. † Exten- 30
de etiam in confessione resultante ex productione instrumentorum; quia semper, quod de errore constat, reuocatur. Cruet. *de antiq. tempor. fol.* 60. *num.* 56. *& fol.* 61. *& seq. num.* 63. *& seq.* vbi extendit. † Extende, vt procedat etiam, quando interrogatoria fue- 31
runt pronunciata pro confessatis; quia talis pronuncia non operatur pluſquam spontanea confessio. Et ideo potest reuocari ante litem conaestatam, vel post, refectis expensis. Cast. *cons.* 166. *Visis actis & actitatis, per totum, lib.* 2. vbi loquitur in eo, qui confessus fuit se hæreditario nomine posidere per contumaciam, & quod confessio ficta non habeat effectum sine declaratione, & non releuet in alio iudicio, prout vera, Corne. *cons.* 274. *num.* 5. *& seq. lib.* 3.
† Extende etiam in eo, qui confessus est se hæredem, cum esse non 32
posset; quia licet quoad interrogantem fingatur hæres in sui præiudicium; tamen intelligitur in dubio, & nisi contrarium Iudici constet, Ruin. *cons.* 3. *num.* 6. *& 7. lib.* 3. † Declarat aliter Ruin. *cons.* 33
10. *num.* 12. *lib.* 3. vbi *num.* 18. dicit, quod etiam docto de errore non releuatur, quando ex certa scientia hoc fecit. Vide, *Confessio in iu-* ☞
dicio facta probat, & operatur multa. Conclusio. 641. *num.* 7. *& seq.* † Am- 34
plia; quia vbicunque confessio est emissa super eo, quod non pendet à voluntate confitentis, & est erronea, nunquam præiudicat docto de errore, Roma. *cons.* 390. *per totum.* maxime *in fin.* vbi, quod is, qui confessus est furtum commisisse de re, quam inuito domino contrectauit, non sibi potest præiudicare; quia ab eo non pendebat, Franc. Areti. *cons.* 13. *Viso diligenter, in fin. ver. potest etiam dici.*
† Et quod confessio erronea non præiudicet, & possit reuocari 35
docto de errore. Ias. in *l. error. C. de iur. & facti ignor.* vbi, quod debet reuocans reficere expensas causatas errore suo. Bart. in *l. rura in fin. C. de omni agro deser. lib.* 11. † Amplia, quia quod dicitur de con- 36
fessione, quod possit reuocari, idem est de negatione; quia si negaui positionem super qua non possum me fundare durante negatione, bene potero recedere à negatione, & velle stare positioni. Alex. *cons.* 91. *In causa. num.* 7. *ver. & dato, quod etiam, lib.* 6. † Am- 37
plia in confessione facta in instrumento guarentigiato; quia etiam post lapsum termini præcepti facti, potest error allegari. Cuma. *consil.* 160. *in princip.* vbi dicit, quod debet probari per scripturam.
† Amplia; quia confessio extraiudicialis absente parte facta, ex 38
quo non est efficax, potest reuocari, antequam per curiam, vel per partem acceptetur, nullo errore docto, quando taliter est facta, quod posset acceptari. Marsil. *singul.* 310. *Credo.* † Amplia in con- 39
fessione iurata facta super positionibus; quia licet possit reuocari, tamen debet constare de errore. Bologn. in *addit. ad cons.* 10. *Io. de Anan.* 55. *nu.* 8. † Et quod possit confessio facta in iudicio respon- 40
do positionibus reuocari docto de errore, siue sit facta super facto alieno, siue super proprio; quia talis confessio dicitur emissa persuasione aduersarii. Alex. *consil.* 47. *Circa primum, numer.* 16. vbi apostilla in *ver. aduersarij, lib.* 1. Ias. in *l. error, in fin. C. de iur. & facti ignor.* Grammat. *consil. ciuil.* 24. *in princip.* quia falsum non præiudicat vero. Angel. *consil.* 386. *col.* 2. *ver. nec obstat.* Cruet. *de antiq. tempo. fol.* 62. *numer.* 64. *& seq.* † Et generaliter, quod omnis confessio 41
facta in iudicio, vel in instrumento per errorem possit reuocari, est tex. in *l. error, & in l. post diuisionem, C. de iuris & facti ignor. l. non fatetur.* & ibi Bart. & alii, *ff. de confess.* Curt. Sen. *consil.* 69. *col. pen. num.* 8. Cruet. *consil.* 157. *num.* 8. *& consil.* 188. *num.* 11. Paris. *consil. fin. numer.* 30. *& seq. lib.* 1. Vide; *Positionibus respondens potest confessionem reuoca-* ☞
re, & quando secus. Concl. 391. † Amplia in confessione iurata; 42
quia docto de errore iurantis admittitur reuocatio. Roma. *consil.* 391. *numer.* 4. *vers. tertia conclusio.* vbi apostilla in *ver. verum,* quæ allegat multos, & dicit * communem, & loquitur in iudiciali. *
Grammat. *consil. ciuili.* 24. *num.* 4. Socin. *consil.* 3. *numer.* 18. *& 19. lib.* 3. Imo si esset acceptata talis confessio iurata docto de errore potest reuocari. Soci. Iun. *consilio.* 180. *numer.* 82. *& seq. ver. demum non obstat, lib.* 2. allegat Corne. *consil.* 186. *vol.* 3. *in* 4. *col. ver. nec iuuat.* Ruin. *consil.* 10. *nume.* 15. *vsque in fin.* maxime, *col. fin. ver. postremo, lib.*
3. Grammat. *consil. ciuil.* 24. *in princip.* † Extende maxime, quan- 43
do suasionibus aduersarii emanauit; quia magis de facili reuocatur, nisi post suasiones iterum sit confessus. Roma. *consil.* 391. *num.*
5. *& 6.* † Declara, & restringe tribus modis, quibus Roma. *d. cons.* 44
391. *num.* 5. *vsque in fin.* vbi tollit hoc, quando esset geminata sponte post errorem allegatum, etiam si de facto longinquo, quod esset factum notabile, etiam si constaret ex instrumento de contrario

trario confessionis, quando fuit in potestate confitentis, vide eum.
45 † Extende in quacumque confessione deliberata; quia potest re-
* uocari, secundum communem, & magis communem, * de qua
Mando. *in repet. c. quoniam contra, de probatio. num.* 206. vbi pro vtra-
* que multos allegat, & hanc magis * communem dicit. † Extende
46 multo magis in extraiudiciali confessione iurata; quia docto de
errore potest reuocari. Deci. *consilio* 408. *In præsenti consultatio. nu-*
47 *mer. 5. & multis seqq.* † Declara; quia confessio in iudicio facta per
procuratorem potest reuocari, etiam non docto de errore, nisi es-
set ratificata, vel procurator haberet mandatum speciale, confes-
sio vero per principalem potest reuocari etiam non docto de er-
rore, si fiat statim reuocatio, alias docto de errore semper reuo-
catur. Felin. in *c. 1. numer. 15. & seq. vt lite non contest.* sed de stylo cu-
riæ etiam non docto de errore reuocatur semper, Ægid. *decis.* 693.
48 *Erronea confessio, in fin.* † Extende; quia imo etiam iudicialis con-
fessio iurata, & ratificata, & in criminalibus, docto de errore, po-
test reuocari. Grammat. *voto* 10. *numer. 33. & seq. & voto* 16. *numer.*
10. *& seq. & consilio* 24. *ciuili, numer. 1. & seq.* Vide plene Mascard.
Conclusio. 378. *Confessio erronea.* vbi, quod confessio erronea formi-
ter probata, acceptata non præiudicat; quia potest reuocari, do-
cto de errore, vbi ampliat, etiam si sit iurata, repetita, & delibe-
49 rata, siue error sit facti, siue iuris, vide eum. † Et dicitur con-
stare de errore, quando res aliter se habet, quam sit confessata.
Afflict. *decis.* 44. *numer. 3.* Vide, *Error qualiter probetur, & præsumatur.*
50 *Conclusio.* 319. † Extende maxime, quando factum est de longin-
quo etiam proprium, nisi esset factum notabile. Roma. *consilio.*
51 391. *num. 6. & 7.* vbi apostilla in *ver. obliuionis.* dat concord. † Quid
in confessione circa præparatoria, bene Bart. in *l. non fatetur, ff. de*
confess. vbi *in princip.* late plenius ibi Angel. *numer. 5. ver. in ea glossa,*
ibi, *sed si ante*, & ibi, *melius quam cæteri omnes.* Salycet. qui omnes
casus enumerat, *numer. 3. vers. item oppono*, ad quem semper recur-
52 ras. † Amplia; quia confessio simplex delicti commissi potest
multo magis qualificari, vt si confessus esset commisisse homici-
dium, poterit reus in suis defensionibus probare, quod fecit ad
suam defensionem. Clar. in § *fin. quæst. 55. numer. 16. in fin.* & ple-
nius in §. *homicidium, versic. sed hic occurrit, numer. 35.* vbi extendit,
etiam si negauit delictum, & fuit conuictus; quia poterit proba-
* re qualitatem, quod id fecerit ad sui defensionem, vbi dicit * com-
53 munem; quia reus vtitur contrariis exceptionibus. † Contra-
rium in hoc vltimo, quando negauit delictum, & qualitatem,
quod amplius super qualitate non audiatur, tenent Luc. de Pen-
na in *l. professio, col. 2. in fin. C. de muner. patr. lib.* 10. Iser. in §. *similiter,*
in fin. de contro. inuestit. Afflict. in §. *si vasallus, in fin. eod. tit.* Vide Soci.
reg. 25. *confessio pratextu erroris facta reuocari potest.* vbi limitat septem
modis. Vide eundem Soci. *reg.* 30. *confessio per errorem facta probando*
rem aliter se habere reuocari potest, vbi limitat vno modo singulariter,
54 & docet cautelam ad hoc, vide eum. † Limita, quando in re-
uocatione confessionis dolus, vel turpitudo versaretur. Corne.
55 *consilio.* 91 *licet in hac consultatione, numer. 16. lib.* 3. † Limita in con-
fessione iudiciali facta ad libellum; quia non potest reuocari, nisi
fiat reuocatio incontinenti, antequam recedat à iudicio. glos. in
c. fin. de iureiur. lib. 6. quam ad hoc allegat, & sequitur Abb. *consilio*
fin. col. fin. lib. 2. † Declara; quia confessio iudicialis potest reuo-
56 cari, non docto de errore, quando non est scripta in actis, secus
postquam est scripta; quia tunc non reuocatur, non docto de er-
rore. Alexan. *consilio.* 92. *Viso, numer. 26. versic. quia licet confessio, lib. 5.*
57 † Declara; quia confessio, & positio producta, seu facta in iudi-
cio potest reuocari incontinenti absque eo, quod doceatur de er-
rore, & dicitur in continenti, si reuocatur infra tres dies, non vltra.
58 Alexan. *consilio* 71. *Clarissime, numer. 7. & 8. lib. 3.* † Limita, quan-
do error non est probabilis, veluti si est in facto proprio, & ex cer-
ta scientia facta; quia non reuocatur. Bald. *consilio.* 38. alias 41. *Con-*
fessio scienter, circa princip. lib. 4. vbi loquitur in confessione decisiua
59 facta ad positiones. † Limita; quia confessio erronea facta in iu-
dicio ex certa scientia probat, & non reuocabitur in iis, in quibus
sola voluntas sufficit. Salyc. in *l. cum falsa, numer. 3. versicul. oppo. ab*
extra, C. de iur. & facti ignor. Vide, *Confessus contra propriam confessio-*
60 *nem non auditur. Conclusio.* 648. † Contrarium Ias. in *d. l. error, num.*
61 12. *C. de iur. & facti ignor.* Signorol. *consilio* 115. *in fin.* † Extende etiam
in casu, in quo sola voluntas non sufficit, si quis confiteatur occi-
disse, quia in iis, quæ per inficiationem crescunt, non reuocatur,
Salycet. *d. l. cum falsa, num. 3. versic. oppo. ab extra. C. de iur. & facti ignor.*
62 † Extende, quia confessio non reuocatur, neque admittitur pro-
batio in contrarium in iis, quæ pendent ab animo confitentis, vt
si iurauit habere scientiam rei, non audiatur, volens probare con-
trarium. Anchar. *consilio* 159. *Rationes, quæ, numer. 6. & seq. ver. venio ad*
secundum. maxime *numer.* 9. vbi, quod probatio contrarii non in-
fert errorem. Limita, quando error esset iuris, quia non admitti- 63
tur reuocatio confessionis factæ, prætextu erroris iuris, circa fa-
ctum proprium. Bald. *d. consil.* 38. alias 41. *circa princip. ver. si vero per*
errorem non probabilem. lib. 4. † Restringe, nisi error iuris esset circa 64
dubium dubitabile, quia habetur pro errore facti. Socin. Iun.
consilio 116. *Viso puncto, in fin. numer.* 81. *& seq. ver. & licet foret, lib.* 1. al-
legat Corne. *consil.* 148. *In præsenti consultatione, lib. 2. col. 3. numer.* 10.
Franc. Curt. *consil.* 71. *in 5. col.* Curt. Iun. *consil.* 92. *numer.* 11. Ruin. *cons.*
128. *numer.* 11. *lib. 2. & consil.* 27. *numer.* 28. *lib.* 3. 10. Maria Riminal. in
l. iuris, col. 1. *versic. tertia limitatio est. C. qui admitti*, vbi multos alle-
gat, & ibi Deci. *numer.* 3. † Restringe; quia datur reuocatio erroris 65
iuris, quando is, qui reuocat, tractat de damno vitando. Deci. *cons.*
408. *In præsenti consultatione, num. 6.* vbi loquitur in fideicommissa-
rio; quia paria sunt lucrum radicatum & damnum. Curt. Iunior
consil. 92. *col. penul. post med.* Crauet. *consil.* 188. *numer.* 10. *lib.* 1. † Idem 66
in fratre vtrinque coniuncto diuidente cum fratre vterino hære-
ditatem per errorem iuris, quia reuocat diuisionem, si modo erat
delata hæreditas, & quælita tempore diuisionis. Bald. *consilio.* 386.
lib. 1. quem ita declarat ex mente aliorum Crauet. *consilio* 188. *Ma-*
gnificus Senatus, nume. 10. † Restringe, quando error iuris concurrit 67
cum errore facti, vel admixtum errorem facti præponderantem.
Io. Maria Riminal. in *l. iuris, C. qui admitti. col. 2. in fin. numer. 1. versic.*
quarto limita. † Restringe, quando esset ius non frequentatum, 68
vel copia peritorum haberi non posset. Io. Maria. Riminal. *d. l. iu-*
ris. C. qui admitti. vbi late, quis probet potuisse consuluere, vel
non, peritiores. † Declara limitationes, vt non procedant, nisi er- 69
ror remoueat intellectum respondentis, veluti si respondens po-
sitioni factæ in causa mutui, in qua reus ponens dixit, quod fuit
absque numeratione, & actor respondens confessus est; nam si
non intellexit, & iuret, non intellexisse concurrentibus coniectu-
ris, admittitur reuocatio, & non attenta confessione, si constat de
numeratione, fit condemnatio. Bald. *d. cons.* 38. alias, 41. *per totum,*
vbi est casus, *lib.* 4. † Declara, nisi reuocatio fieret statim, antequã 70
ad extraneos actus diuertatur. Bald. *d. cons.* 38. *in princ. lib.* 4. Vide So-
ci. *reg.* 26. *confessio pratextu erroris iuris reuocari non potest*, vbi ponit qua-
tuor fallentias. † Limita, quando confessio emanasset super iis, 71
quæ dependent ab animo confitentis; quia non datur reuocatio
prætextu erroris. Soci. Iun. *cons.* 5. *In præsenti causa, in fin. lib.* 3. † Exten- 72
de; quia is, qui confitetur se hæredem, licet non sit condemnatus
vt hæres, quo ad eum, cui confessus est se hæredem, confessionem
non reuocat. Bart. & alii in *l. si filius, la prima. ff. de interrog. actio.* Vide,
confessio in iudicio probat, & operatur multa. Conclusio. 641. † Limita, 73
quando confessio fuit acceptata per partem expresse. Ias. in *l. error.*
C. de iur. & facti ignor. numer. 3. Alexan. *consilio* 90. *lib.* 1. *& consilio* 118.
lib. 3. Anchar. in *c. cum impositionis, de iureiur.* Vide infra in vltima li-
mitatione, *numer.* 92. † Contrarium Grat. *consilio* 37. *numer.* 10. *lib.* 2. 74
vbi, quod docto de errore reuocatur, & cõmunem * dicit Riminal. *
Iun. *cons.* 130. *in fi.* vide, quæ posui ad Ias. *in d. l. error, n.* 3. *C. de iur. & fa-*
cti ignor. & quod probato errore possit reuocari. Alex. *cons.* 90. *in*
princ. lib. 1. Soci. Iun. *cons.* 180. *num.* 82. *& seq. lib.* 2. Alex. *cons.* 92. *Viso, n.*
26. *ver. quia licet confessio, lib.* 5. † Limita quando super confessione er- 75
ronea esset pronunciatum; quia reuocari non potest. Ang. *cons.* 166.
Si testator, in fin. Roma. *cons.* 346. *nu.* 7. *& n.* 8. Boer. *decis.* 206. & Alex.
cons. 181. *In causa & lite, num. 3. vers. tertio posito, lib.* 6. † Extende; quia 76
sicuti non potest reuocari confessio extraiudicialis, quando super
ea est negotium decisum per rem iudicatam, ita neque quando est
conclusum in causa in eadem instantia. Roma. *d. cons.* 346. *numer.* 7.
vbi apostil. *in ver. in causa* vbi reddit rationem, quia post conclusum
nihil probari potest. † Extende, vt quod dicitur lata sententia non 77
dari reuocationem, procedat etiam, quando fuit conclusum in
causa. Roma. *cons.* 346. *num.* 7. *& seq.* vbi apostilla *in ver. Conclusionem,*
& à pari procedere dicit ibi Roma. conclusum in causa, & pronun-
ciatum. † Declara, quia bene potest reuocari confessio erronea 78
post sententiam, & conclusum in causa, in alia instantia appellatio-
nis, in qua non esset conclusum, neque sententiatum. Roma. *cons.*
346. *n.* 11. *v. necrefragatur.* † Declara, quia bene potest reuocari, quã- 79
do suasionibus partis aduersæ cõfessio emanauit. Crauet. *cons.* 192.
Casus ita se habet, ver. 2. principaliter, n. 12. *lib.* 1. † Declara, quia etiam si 80
confessio non posit reuocari post rem iudicatam potest tamen
confitens restitui ex causa erroris in integrum. Ruin. *cons.* 3. *n.* 3. *li.* 4.
maxime quando suasionibus partis aduersæ confessio emanauit,
ita Aegid. *decis.* 693. *in fin.* † Restringe in causa matrimoniali, siue a- 81
gatur pro matrimonio, siue contra, quando potest adesse pecca-
tum; quia potest reuocari confessio, etiam iurata, post sententiam,
& conclusionem in causa, & iudex potest admittere probationem
ex officio. Ancharanus *consilio* 212. quod est Angeli de Aretio.
† Declara, quia bene princeps restitutionem in integrum cõmittit 82

Roma.

83 Roma. *consil.390. numer.* 2. † Limita in confessione geminata, quæ reuocari non potest, late Roma. *consil.* 346. *In hac causa, num.* 8. & * *seq. ver. secundo aduertendum.* vbi apostill. in *ver. reuocabilis.* dicit * communem, licet contrariam dicat magis * communem, & allegat multos Bertrand. *consil.* 53. *Egregie vir. num.* 5. & *seq. lib.* 2. Vide, *Geminatio actus maiorem firmitatem affert, & multa operatur. Conclusio.* 28.

84 † Extende maxime in confessione hæredis, quod sit hæres; quia si fiat ex certa scientia, & deliberate, non potest reuocari prætextu erroris, *l. si filius, & l. fin. ff. de interror. actio.* sic declarat Ruin. *consil.* 10.

85 *num.* 18. *ver. restat. lib.* 3. † Contrarium tenet Roma. *consil.* 391. *Vt proposita consultatio, num.* 3. & hanc magis * communem dicit apostil. ad Roma. in *consil.* 346. *in ver. reuocabilis.* Grammat. *consilio. ciuili* 24. *in princ. & Voto criminali* 16. *num.* 10. *& seq. & voto.* 10. *nu.* 33. *& seq.* Ruin.

86 *consil.* 10. *num.* 18. *ver. nec obstat, lib.* 3. † Declara, quia in iis, quæ concernunt consanguinitatem, vel affinitatem, non datur reuocatio

87 prætextu erroris, Grat. *consil.* 6. *nu.* 20. *lib.* 2. † Declara, quando esset geminata in instrumento ex certa scientia, postea in iudicio reiterata; quia non reuocatur. Cuma. *consil.* 160. † Limita in confessione

88 post terminum datum ad deliberandum. Rom. *consil.* 346. *In causa Basilien. num.* 10. multos allegat. Gabriel. *lib.* 1. *tit. de confess. Conclus.* 5. vbi vocat confessionem deliberatam, & dicit contrariam magis

89 * communem. † Contrarium Roma. *d. consil.* 391. *num.* 3. vbi apostilla dicit veriorem, siue in facto proprio, siue alieno, & plenior apostil. ad *consil.* 346. *Romani in ver. non potest.* quæ dicit hanc * communiorem, allegat Crauet. *consil.* 112. *nu.* 9. Grammat. *consil. ciuili* 24. *in princip.* plenius *voto criminali.* 16. *numer.* 10. *& seq.* & de * communi, & de magis * communi Gabriel. *d. Conclusio* 5. *in fin. tit. de confess. lib.* 1.

90 † Limita; quia quod dicitur confessionem erroneam posse reuocari, non procedit in singulari successore. Ruin. *consil.* 76. *num.* 15. *lib.*

91 5. † Limita in confessione, quæ oritur ex productione scripturæ de qua dicas, vt in *ver. producens*, qui confitetur contenta in

92 productis, an possit reuocare talem confessionem. † Limita; quia confessio in iudicio facta, & per partem acceptata non potest reuocari. Roma. *consil.* 433. *Quo ad primum, in fin.* vbi apostil. fin. in *ver. non potest*, dat concor. Vide supra, *num.* 73. & 74. vbi pro, & contra.

Vide, *Confessio quando dicatur erronea, vel non. Conclusio. proxima seq.* Vide, *Erronea confessio. & consensus nihil operatur. Conclusio.* 327. Vide, Ant. Gabriel. *lib.* 1. *tit. de confessis. Concluſ. Confessio deliberata, an reuocari possit & conclusio.* 6. *Confessio facta in scriptis an reuocari possit.* Vide, *Reuocari possunt præiudicialia, in iudicio, & extra, & quando secus. Conclusio.* 320.

Confessio quando dicatur erronea, vel non. Conclusio. 650.

1 CONFESSIO erronea † dicitur eo ipso, quod probatur rem aliter se habere, quam dictet confessio. Angel. de Perusio *consil.* 136. *In quæstione, num.* 2. *& consil.* 386. *Statuto Florentiæ num.* 2. vbi dicit hoc maxime procedere, quando est facta in facto alieno. Ruin. *cons.* 10. *Super eo, de quo, num.* 16. *lib.* 3. Alex. *consil.* 47. *num.* 15. *vers. secundo respondeo lib.* 1. Castillio. *consil.* 10. *In facto, nume.* 68. *ver. qualiter probetur.*

2 † Extende; quia dicitur erronea confessio, quando de errore constat ex ipsis actis. Innoc. in *c. per tuas, de testibus.* late Alex. *consil.* 145. *Visis lib.* 6. & latius *consil.* 102. *Visis, num.* 8. *lib.* 1. vbi dicit satis constare de errore eo ipso, quod ex instrumento constat rem aliter habere,

3 & idem voluit, *cons.* 156. *Viso, lib.* 6. vbi late *nu.* 9. † Restringe, quando confitens tractat de damno vitando; quia sufficit docere rem aliter se habere; secus si tractat de lucro captando. Alex. *consil.* 17. *ponderatis, num.* 7. *ver. & ideo lib.* 3. † Distingue plene, vt per Bart. in *l.*

4 *non fatetur, num.* 10. *ver. sed quæro qualiter ff. de confess.* vbi refert, an circa præparatoria, vel decisoria, an in iudicio, vel extra, an in facto,

5 vel iure, an in facto proprio, vel alieno. † Amplia; quia confessio docto de veritate in contrarium dicitur erronea, nec valet, Castr. *consil.* 407. *Satisfaciendo, in fin. num.* 7. *ver. octauo quæritur, lib.* 1. ita Castil-

6 lion. *consil.* 10. *n.* 64. *& seq. ver. similiq, modo.* † Amplia, quia confessio inquisiti facta ex certa scientia, quod percussit Titium vulnere, ex quo mortuus est, erronea est, & nō nocet, si medici referūt vulnus non fuisse mortale, & quod ex alio mortuus est vulneratus, qui vixit per 25. dies, Signorol. *consil.* 115. *per totum*, maxime *in fin.* Alex. ple-

ne *consil.* 115. *num.* 3. *& 4. lib.* 3. Vide, *Confessio in tormentis quando nocet, vel non. Conclusio.* 680.

7 † Amplia; quia confessio dicitur erronea etiam in iudicio facta, & potest reuocari ex interuallo, quando fuit præcipitanter facta, etiam non docto de alio errore, ita Feli. in *proœm. Decretal. in princ. nu.* 2. allegat Gemin. in *c. sciendum.* 29. *distinct.*

8 † Amplia; quia respondens positioni obscuræ potest reuocare responsionem suam ex interuallo etiam non docto de errore, maxime quando etiam responsio est obscura. Feli. *d. proœm. Decretal. nu.* 2. & ibi apostilla in *ver. obscure*, quæ dicit, quod potest declarare illam. Vide, *Error qualiter probetur, & præsumatur. Conclusio.* 319. Vide, *Confessio per errorem quando possit reuocari, vel non. Concluſ. proxima præced.*

† Limita; quia confessio non dicitur erronea, ex eo solo, quod est 9 facta contra præsumptionem iuris & de iure, quæ non admittit probationem in contrarium, nisi per confessionem. Bald. *consil.* 2. *Factum tale est, in fin. num.* 5. *ver. non obstat lib.* 3. vbi dicit, hoc esse notabile, & loquitur in confessione iurata. † Limita in facto proprio, 10 nisi error sit circa ea, quæ sunt de longo tempore, Bart. in *l. non fatetur, num.* 7. *ver. est alius casus*, & ibi Angel. *num.* 3. *ver. sed circa proprium. ff. de confess.* vbi idem, quando factum esset implicitum. † Extende 11 idem, si suasionibus aduersarii fuit inductus. Bart. *d. l. non fatetur, nu.* 6. *ver. & pone exemplum*, vbi Angel. *nu.* 3. *ff. de confess.* † Dicitur autem 12 inductus suasionibus aduersarii, si facta est confessio ad positiones. Alex. *cons.* 47. *Circa primum, num.* 16. vbi apostilla in *ver. aduersarij. lib.* 1. † Declara extensionem, nisi post suasionem iterum con- 13 fessus fuerit. Roma. *d. consil.* 391. *num.* 5. & 6. † Restringe, nisi sit super 14 facto notabili; quia longinquitas temporis non inducit obliuionem secus si non est factum notabile. Roma. *consil.* 391. *vt præposita consultatio, num.* 6. & 7. vbi apostilla in *ver. obliuionis.* † Limita; quia 15 confessio non dicitur erronea, si quis dicat se fuisse præsentem actui, licet constet ex instrumento, quod non erat præsens; quia statur confessioni, non instrumento. Roma. *d. consil.* 391. *nu.* 7. *ver. tertio producitur.* † Extende in hærede confitente se hæredem; quia non 16 probatur error, licet ostendatur testamentum, in quo non est nominatus. Roma. *d. cons.* 391. *nu.* 7. *ver. hoc probo.* † Extende; quia con- 17 fessio non probatur erronea per depositionem testium; quia non fit concordia inter testes, & confessionem partis, sed præualet confessio. Roma. *d. consil.* 391. *num.* 8. *ver. tertio probatur*, vbi apostilla in *ver. concordia.*

Confessio falsa non probat, neque nocet confitenti. Conclusio.

VIDE Mascard. plene *Conclus.* 384. *Confessio falsa.* vbi ampliat quinque modis; primo, si falsa in parte; secundo, etiam si de scientia ambarum partium; tertio, quando confessio vera, sed causa falsa; quarto, quando non verisimilis; quinto, quando repugnat euidentiæ facti, limitat primo, quoad probationem præiudicat, item si extra iudicium. Vide plenius, *Falsa, narratio seu falsa causa quando vitiet, vel non. Concluſ.* 62.

Confessio generalis obscura non releuat. Concluſ. 651.

CONFESSIO † & recognitio generalis parit obscuritatem, 1 ita quod debetur id, quod minimum est. Oldrad. *cons.* 133. *n.* 3. *ver. item alia ratione*, Vide, *Confessio dubia potest declarari. Con.* 672.

† Extende in probatione, quia probatio generalis dicitur obscura. 2 Crauet. *cons.* 134. *n.* 6. † Amplia maxime in criminalibus, quia con- 3 fessio generalis dicitur obscura, & debet interpretari, vt cōtineat, quod minimum est, & quod magis expedit confitenti. Rom. *cons.* 455. *In casu, per totum*, vbi apostilla dat concord. *in ver. existimo.* Vide, *Confessio criminosi in mitiorem partem interpretanda. Concluſ.* 683. † Am- 4 plia, quia scriptura in qua fit mentio de mutuo, prout liber, in quo dicit scribens mutuasse, intelligitur de mutuo confessionato, non de vero interueniente solutione, quia contra fundantem se in scriptura fit interpretatio. Alex. *cons.* 179. *Visa scriptura, num.* 5. *lib.* 2. & duplicatur *lib.* 1. *cons.* 35. † Limita, nisi obscuritas proueniat à confi- 5 tente, & recognoscente, quia contra eum interpretatur. Oldrad. *cons.* 133. *Factum tale, est, n.* 3. *v. sed rationem istam.* † Et quod confessio 6 obscura interpretari debeat contra confitentem. Calder. *cons.* 155. alias 7. *de confess.*

Confessio enuntiatiua, & incidenter facta quando disponat, & præiudicet, vel non. Concl. 652.

CONFESSIO † in dubio emissa, etiam absente parte, præsu- 1 mitur dispositiue, non autem enuntiatiue, & per iocū emissa, ideo inducit liberationem. Feder. de Sen. *cons.* 127. *Creditor præsente. in fin.* † Amplia, vt procedat, etiam si calculando creditor 2 cum debitore dixerit se non esse creditorem, nisi in decem, quia licet postea producat instrumenta continentia maiorem summam, censetur liberasse illum à maiori summa. Feder. de Sen. *d. cons.* 127. *per totum*, vbi est casus consilii. † Amplia, quia confessio enuntiati- 3 ua, in quibus casibus nocet contrahentibus, pariter nocet successoribus vniuersalibus, & singularibus. Craue. *cons.* 29. *in prin.* Vide, *Confessio authoris quando præiudicet successori. Concluſ.* 663. † Amplia in 4 confessione dotis, quia licet incidenter sit facta, probat dotem, & habet

habet exequutionem, prout si principaliter esset facta. Vide, *Verba enuntiatiua qualiter probent. vel non Concl.* 81. † Limita: quia confessio incidenter facta, non animo confitendi delictum; prout in teste interrogato, sibi confitenti non præiudicat, vt tanquam confessus possit condemnari. Bald. *in l. Presbyteri, col. fi. C. de Episc. & Cleri.* Alex. 6 *in l. 2. §. si ex publico, in apostil. ad Bart. ff. de adult.* † Extende; quia confessio adulterij facta per mulierem, dum inquiritur de furto, vel alio crimine, non est sufficiens, vt de adulterio possit condemnari; quia incidenter est facta; ideo iudex posset eam inquirere, & postea condemnare, sed non potest in illo iudicio; quia sine instantia esset condemnata. Bald. *in l. mercalem, C. de cond. ob causam.* Afflict. *dec. 176.* vbi, quod mulier fuit ex voto confilij liberata data cautione de se præsentando toties quoties. Vide, *Confessio in iudicio facta probat, & operatur multa. Concluſ. 641.* vbi, quod confessio tollit omnem nullitatem processus. † Limita; quia confessio enunciatiue, & incidenter facta, etiam in instrumento iurato, non nocet, neq; iuuat tertium absentem non nominato in instrumento. Ias. *consil.* 8 *36. lib. 3.* † Limita; quia confessio enuncians aliquid generaliter nõ præiudicat, nisi illud specificetur, plura exempla ponit Crau. *consil. 29. n. 3.* vbi; quod verba enunciatiua generalia non releuant, vt inferant præiudicium enuncianti; quia requiritur specificatio. † Declarat Deci. *cons. 20. n. 5.* vt procedat in prohibitis; secus in permissis. 10 † Limita; quia confessio enunciatiua propter aliud facta non probat etiam inter contrahentes, quando fit super eo, de quo contrahentes non possunt disponere. Franc. Aret. *cons. 13. Viso diligenter, col.* 11 *fin ver. circa sextum.* † Extende; quia imo etiam confessio ex certa scientia facta super eo, de quo confitens non potest disponere, potest reuocari probato contrario. Franc. Areti. *d. cons. 13. in fi. ver. potest etiam dici.* Vide Mascard. *Concluſ. 388. Confessio verbis enunciatiuis facta*, vbi, quod non probat, etiam si fit facta parte præsente, limitat fauore piæ causæ & dotis.

Confessio in instrumento, & contractu nullo an obliget, vel præiudicet, & quando. Concluſ. 653.

1 CONFESSIO † facta in contractu nullo obligat. Angel. in *l. 1. C.* 2 *de præscript. 30. anno.* † Et an semper sit verum, & qualiter procedat. Alex. in *l. si ita stipulatus, §. Chrysogonus, ff. de verb. oblig.* Ias. in *l. certi, §. si nummos, ff. si cert. pet.* Felin. in *c. cum venerabilis, colu. 2. de except.* A ex. 3 in *l. scire, §. 1. ff. de verb. obligat.* † Extende, quia confessio facta in iudicio nullo saltem valet, vt confessio extraiudicialis. Vide, *Confessio* 4 *coram iudice incompetente non probat, & quando secus. Concluſ. 642.* † Extende; quia imo etiam confessio facta operatur, quod licet sit deserta instantia, potest confessus condemnari post lapsum instantiæ. Bald. in *l. properandum, in princ. in finalibus verbis, C. de iudic.* de cuius dicti veritate Areti *de malefic. ver. comparent dicti inquisiti.* & latius Soci. *cons. 108. lib. 4. incip. suppositoſtatuto*, Marsil. in *l. 1. de qu. nu. 13.* & quod remaneat valida peremptа instantia. Ias. in *l. certi condicto, §. si nummos, ff. si cert. pet.* † Amplia; quia confessio facta relatiue ad instrumentum, quod est validum, licet contineat contractum inualidũ, præiudicat, & valida est, puta instrumentum est solemne, sed continet contractum non solemnem, prout contractus minoris sine curatore: nam confitens prout in instrumento tali efficaciter confitetur. Rom. *cons. 294. Hæc confessio, in pri. ver. aut instrumentum est efficax*, vbi reddit rationem; quia confessio est relatiua ad instrumentum validum; ergo valet licet contineat contractum inualidum, & ibi apostilla in *ver. cum venerabilis*, dat concord. Vide, *Relatum est in re* 6 *ferente. Concluſ. 129.* † Restringe, quando instrumentum, ad quod fit relatio, esset nullum; quia falsum; quia tunc sicuti instrumentũ non valet: ita neq; valet confessio relatiua ad instrumentum nullum. Roma. *d. cons. 294. in princ.* vbi reddit rationem; quia si instrumentum est nullum, ad quod fit relatio; ergo etiam confessio rela- 7 tiua, quæ non habet subsistentiam. † Restringe, quando confessio est relatiua ad instrumentum nullum defectu solemnitatis; quia licet contineat contractum validum; tamen ex quo relatio fit ad instrumentum nullum, non valet confessio, sicuti non valet instrumentum. Roma *d. cons. 294. n. 2. ver. aut instrumentum continet*, & est ratio; quia verba cum effectu sunt intelligenda, & de instrumento 8 valido sequitur Deci. *cons. 118. n. 5. in fi. ver. secundo principaliter.* † Restringe; quia confessio relatiua ad instrumentum intelligitur, prout in effectu ex instrumento contineatur; quia si cõtinetur aliter, debet instrumentum attendi, si validum, si nullum, si sic loquitur, vel aliter, & secundum instrumentum regulatur confessio relatiua ad illud. Roma. *d. cons. 294. n. 2. circa fi. ver. & hoc modo*, vbi plena apo- 9 stilla in *ver. notabiliter*, dat concord. † Amplia; quia confessio facta in instrumento valido multo magis valet, & probat, regulam affirmatiuam ponit Mascardus *Concluſ. 390. Confessio in instrumento, an plene probet*, vbi limitat quatuor modis; prima, vt non probet quoad non nominatos; secunda, quando non est expressa causa, vbi pro vtraque, & declarat; tertia, si præiudicat tertio; quia illi non statur; quarta quando non est verisimilis. Vide, *Instrumentum probat. & est probatio probata. Concluſ. 237.* Vide, *Instrumentum non probat quoad multa in eo contenta. Concluſ. 242.* † Amplia; quia confessio in instrumento absente parte facta, quando non tẽdit principaliter ad obligandum confitentem, bene valet in vim probationis; licet non in vim obligationis. Alex. *cons. 115. lib. 7.* Bald. *cons. 393. Inprimis. lib. 3.* Alexan. *cons. 245. lib. 6.* Aret. *cons. 60. in prin.* late Marsil. in *rubr. de probat. nu. 95. ver. & circa* † Extende idem in confessione liberatoria facta absenti, quæ non potest valere in vim pacti; quia enim pars est absens, valet vt probatio Alex. & alij supra proxime, & vide in *ver. Brocardum* quod potui, nolui, quod volui implere, nequiui, &c. *Concl. 133.* Vide Mascard. *Concluſ. 358. Confessio facta in contractu, vel instrumento nullo an valeat & probet*, & ponit regulam affirmatiuam; & contraria. Ampliat, etiam si non sit inserta, & sit relatiua, & limitat, quia non reddit actum validum, prout testamentum confessatum, si est nullum. † Limita; quia confessio facta in gratia subreptitia, & consequenter nulla, valet, & nocet. Abbas in *cons. 38. in prin. ver. nec obstat, lib. 2.* Vide, *Confessio facta in processu nullo modo valet, vel secus. Concluſ. 643.*

Confessio quando non transeat ad hæredes. Concluſ. 654.

CONFESSIO † facta in epistola, in qua confiteor me tibi debere centum, si ego moriar, ante quam tibi epistola præsentetur, 1 talis epistola & confessio non præiudicabit hæredibus meis. Inno. in *c. cum dilectus. de succeſs. ab intest.* vbi etiam Barba. Ant. de Butr. in *c. fi. in 5. col. de confeſs.* Marsil. in *rubric. de probatio. nu. 51.* † Et an confessio 2 facta in testamento sit efficax contra hæredes, Capell. Tholos. *decis. 211.* vbi apostilla distinguit.

Confessio de recepto non probat veram numerationem. Concluſ. 655.

CONFESSIO † de recepto non probat veram numerationem. 1 Bar. *in l. si ex cautione, in secunda lect. C. de non num. pecun.* & est ratio; quia aliud est confiteri recepisse, aliud realiter solutum esse. Anchar. *cons. 443. n. 5.* Alex. *cons. 132 In causa, n. 6. ver. denique dicta scriptura, lib. 4.* Vide infra *n. 14. & seq.* † Extende, vt procedat, siue confessio sit 2 in scriptura priuata, siue in libro, cui creditur; quia adhuc si confessio est super mutuo, non probat solutionem mutui factam intra biennium. Alexander *consil. 35. Visa scriptura, in princ. lib. 1*, quod dupli catur *lib. 2. cons. 176.* † Contrarium videtur velle Iacob. de sancto 3 Miniato inter cons. Feder. de Sen. *cons. 54. nu. 2. vers. hac materia*, vbi dicit * communem opin. quod tantum valet confessio in effectu, * quantum vera solutio; quia qui habet confessionem, allegat soluisse, & ad probandam solutionem ostendit quietantiam; secus si allegaret solum se liberatum. † Vide plenius per incertum authorem post regulas Soci. Reg 8. *Confitens per apocham, vel instrumentum habuisse pecuniam mutuo, non potest conuenire ante biennium*, vbi ampliat sex modis, & limitat sex modis. † Idem in donatione tenet Bald. 4 *cons. 51. Titius vendidit Seio, lib. 1.* vbi si venditor delegauit pretium soluendum per emptorem certo creditori emptoris, & promisit de euictione, si soluerit, sufficit, quod creditor donauerit emptori creditum, vt habeat euictionem. † Declara; quia verum est confessionem non inducere solutionem, sed probationem solutionis quantum ad hoc, vt creditor excludatur per exceptionem, non autem ad hoc, vt sit sub'ata ciuilis, & naturalis obligatio, ita Fed. de Sen. 5 *cons. 54. Eodem modo, in fin.* sub *num. 4. ver. iura in contrarium.* Ang. *consil. 155. nu. 2. ver. super secundo.* † Extende; quia licet confessio consanguinitatis, vel parentelæ, non inducat consanguinitatem, vel parentelam; secus tamen est quoad probationem. Anch. *cons. 159. Ratione, quæ, num. 6.* vbi idem dicit in sententia, quæ licet non faciat parentelam lata super filiatione, tamen inducit ius filiationis. Vide plura *in ver. Confessio sit ad obligationem, vel probationem, Concl. 635.* † Decla- 7 ra; quia si confessio est pro dote, vel mutuo de recepto, non probat veram solutionem; quia præsumitur facta sub spe futuræ numerationis, nisi sit renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ; in aliis vero contractibus confessio probat veram numerationem, quando lapsum est tempus opponẽdi exceptionem, videlicet post biennium. Bald *cons. 73. Interdum confessio. lib. 5.* quod est Francisci d. Bald. Ang. *cons. 155. In quæstione vertente, n. 2. ver. super secundo.* & in dote Rolan. à Valle *cons. 20. nu. 13. & seq. lib. 4.* vbi infinitos citat, & tollit contraria, quando lapsum est tempus opponendi. Vide infra *num. 39. & seq.* Vide; quia materia est controuersa, quia exceptio biennij sola est in mutuo, & dote, in aliis sufficit exceptio 30. dierum. Mascard. *Concluſ. 361. Confessio facta de recepto, an probet vere. nu. 15. vers. quod vero dictum.* † Contrarium, quod renunciatio non operetur, 8

quando est in eodem contractu. Alex. *cons.* 35. *Visa scriptura n.* 3. *lib.* 1. & duplicatur *cons.* 179. *lib.* 2. vbi dicit * communem. † Rationes plures adduci possunt. Prima est, quia per instrumentū confessionis non probatur solutio, sed confessio de solutione facta. Feder. *cons.* 53. *Titius fecit, in pr.* & melius *cons.* 54. *n.* 3. *ver. ego credo.* † Secunda, quia diuersa sunt inter se, solutio vera, & cōfessio, & aliter obligatur, qui vere pecuniam recepit, & aliter, qui cōfessus est recepisse, *l.* 1. *ff. si cert. petat.* Feder. de Sen. *d. cons.* 53. vbi in fi. q̄ per confessionē probatur ficta solutio, & nō vera, & melius *cons.* 54. *n.* 4. *ver nam aliud.* vbi, q̄ sunt diuersa, allegat *l. pen. C. de inoff. dona.* Soc. Iun *cons.* 57. *n.* 5. *lib.* 2. *ver. nam apud omnes.* † Tertia; qa ex solutione vera tollitur omnis obligatio. *Inst. quibus modis toll. oblig.* p confessionem solū exceptio inducitur. Fed. *d. cons.* 54. *n.* 4. *ver secundo probatur sic.* † Quarta ratio est; quia in obligationibus, q̄ contrahuntur re, requiritur vera rei traditio: ideo cum solutio eius, q̄ debetur, debeat intervenire, & sic rei traditio, confessio non est sufficiens. Fede. de Sen. *d. cons.* 54. *n.* 3. *ver. ego credo.* † Quinta potest esse; quia homines in verbis sunt largissimi, & liberales: secus, quando reuera traditur, vel soluitur pecunia, ita in simili Fed. de Sen. *cons.* 169. *circa fi.* vbi, quod valet traditio artharum p̄ matrimonio contrahendo, sed non p̄ missio pœnæ, nec etiam valent arrhæ, quando solū interuenit cōfessio, & non vera traditio, p prædicta, vbi dicit, quod Notarij de consuetudine ponunt confessionē arrharum, licet nō fuerint traditæ. Vide, *Exceptio non numeratæ pecuniæ per obligatū potest opponi intra biennium. Concl.* 418. † Amplia; qa confessio de recepto non probat veram solutionē, ad effectum, vt cōpetat repetitio indebiti soluti; nam si mihi debes centū, & confiteor habuisse ducentos, nō possēs repetere centum, tanq̄ soluta ex sola confessione; quia condictio indebiti reiveram traditionē factam fuisse requirit, ex quo est obligatio, q̄ contrahitur re, q̄ traditio debet probari. Fed. de Sen. *d. cons.* 54. *n.* 3. *ver. ego credo.* † Amplia in p̄curatore ad exigendum, q̄ non potest confiteri habuisse. Vide. *Procurator ad exigendum non potest confiteri habuisse, & recepisse. Concl.* 848. † Extende maxime in procuratore Vniuersitatis, cuius voluntaria confessio nō p̄iudicat Vniuersitati, nisi constet de solutione. Alex. *cons.* 132. *In causa. nu.* 6. *ver. sed ita est, lib.* 4. vbi plena apostilla in *ver. procurator*, quæ refert seipsum, *cons.* 90. *lib.* 3. † Amplia, vt p̄cedat, etiam si dominus principalis sit, q̄ confiteatur ad se obligandū; quia reuera confessio non probat veram numerationem. Soc. Iu. *d. cons.* 57. *Pro resolutione, n.* 7. *ver. non obstat, & n* 8. *lib.* 2. Fed. de Sen. *d. cons.* 54. *in pr.* Alex. *cons.* 35. *Visa scriptura, lib.* 1. *in pr.* q̄ duplicatur, *d. lib.* 2. *cons.* 179. qui loquitur, quādo intra biēnium opponitur exceptio. † Amplia etiā in dote, quia si maritus constante matrimonio confitetur recepisse dotem, post ea cōtrahat æs alienum, creditores posteriores p̄feruntur; quia nō p̄sumitur vera solutio dotis ex tali cōfessione Cald. *cons.* 477. alias 3. *de don. inter vir. & vx.* Bald. *cōs.* 73. *lib.* 3. vbi limitat, nisi sit renuncium tum exceptioni non numeratæ pecuniæ. † Amplia; quia confessio de recepto maxime facta p̄ procuratorem ad exigēdum onera fisci, nihil p̄bat contra fiscum, quin exigere possit à debitore nō obstante confessione; quia procurator non potest confiteri. Bald. *cōs.* 123. *Respublica, lib.* 3. vbi loquitur, maxime quando confessio erat tempore. Vide Masc. *Concl.* 369. *Confessio procuratoris, n.* 10. *& seq.* vbi videtur velle contrarium in procuratore fisci, & Reipublicæ, p̄terquam in mutuo † Amplia, maxime in Prælato confitente pecuniam mutuo acceptam p̄ Ecclesia; quia non releuat. Vide, *Confessio Prælati, vel administratoris quādo p̄iudicet. Concl.* 669. † Amplia; quia confessio socij non p̄bat numerationem contra sociū. Fulg. *cons.* 209. *in pr.* vbi loquitur in mercatore. † Extende in confessione procuratoris, vt non noceat domino principali. Fulg *d. cons.* 209. *in pr. n.* 1. † Et procedit, etiam si extaret mandatū speciale ad confitendum, quia posset excipere de non numerata pecunia, prout etiā is excipieret, qui nomine suo contraxit. Fulg. *d. cons.* 209. *n.* 1. † Extende; quia confessio tutoris non nocet pupillo. Fulg *d. cons.* 209. *in pr.* † Amplia in fideiussore habente confessionem de recepto à creditore; quia non obtinebit contra principalē debitorem. Fulg. *d. cōs.* 209. *n.* 1. *ver. nam & si creditor.* Tiraq. *de retra. conuentio.* §. 4. *gl.* 6. *n.* 12. * vbi dicit * communem, & quod est arbitratiū iudici, q̄ teneat cōsiderata circūstantiis, & hanc veram dicit apostil. ad Alex. *d. cōs.* 90. *lib.* 3. *in ver. Florētiæ. in fi.* vbi citat Ale. in plurib. consiliis, & quod nō p̄bet sola confessio veram numerationē. † Contrariū tenet idem Fulg. *cons.* 205. *in pr.* vbi, quod confessio de recepto facta correo, & fideiussori p̄bat contra aliū correum. † Pro contrario, quod sola confessio creditoris facta fideiussori p̄bet solutionē veram, vt repetere possit, tenēt Bar. *cons.* 160. *lib.* 1. *incip. Titius promisit.* vbi pro vtraq; & hanc tuetur, sequitur Bar. Tiraq. *de retra. conuentionali.* §. 4. *gl.* 6. *n.* 17. vbi concor. allegat Saly. Ca. & Ale. in *l. duobus.* §. *à fideiussore, ff. de iurei.* vbi Ias. dicit hanc * comunem. Affli. *dec.* 90. *n.* 3 *& dec.* 94. *n.* 30. Ale. *cons.* 25. *Viso instrumento, lib.* 5. *& cons.* 90. *lib.* 3. *& cons.* 123. *lib.* 6. Rui. *cons.* 147. *n.* 5. *lib.* 1. ea ratione; quia licet talis confessio non p̄iudicet domino; tamen satis est, quod pariat liberationem debitori, iuxta not. per Bar. & Ale. in *l. à diuo Pio.* §. *sed si emptor, qu. penul. ff. de re iud.* Dec. *cons.* 493. *col.* 1. *n.* 6. Marsi. in *Rub. ff. de fideiuss. qu.* 35. *n.* 256. Tiraq. *de retra.* §. 1. *gl.* 18. *n.* 84. & cōtraria opinio Bar. in *d. l. duobus.* §. 2. *ff. de iurei.* cōmuniter dānatur, vt ait Affl. *d. dec.* 94. *n.* 3. & hæc opinio est verior, & cōmunis, * vt dicit Marsi. *d. qu.* 35. *n.* 265. Affl. *dec.* 150. *n.* 35. Cast *cons.* 64. *Quæritur, vtrum fideiussor, lib.* 1. vbi ita consuluit Florentiæ, vt etiam ipsemet attestatur *d. l. duobus reis.* §. *à fideiussore, ff. de iurei.* & magis * cōmunem, & veriorem dicit Marsil, & Affli. vbi supra, plenissime Alex. *cons.* 90. *Viso instrumento, n.* 2. *ver. secundo oportet, cum seq. lib.* 3. vbi plena apostil. in *ver. Florentiæ*, & plures citat Tiraq. *de retra. d.* §. 4. *d gl.* 6 *n.* 17. Vide plenius per Mascar. *Conclu.* 373. *Confessio creditoris.* vbi multa cumulat, ponit tres rationes pro contrario, extendit etiam in confessione facta absenti, & ponit contrarium, & extensionem declarat procedere duodecim modis. † De clara; quia probatio facta per testes inductos super articulo numerationis, qui deponant de confessione, non probat numerationē; quia est extra articulos; & idem est, quando confessio respicit mutuum; quia non probat numerationem, ex quo probat obligationem mutui ciuilis. Alex. *d. cons.* 90. *n.* 6. *& seq. ver. non obstant notata, lib.* 3. † Declara; quia probat confessio numerationem in p̄iudicium confitentis, etiam per priuatam scripturam; quando confitens fatetur suam esse scripturam, vel procurator habens mandatum ad hoc Alex *d. cons.* 90. *nu.* 7 *ver. sufficeret itaque, lib.* 3. † Declara; quia bene sola confessio probat numerationem dotis, dummodo sit lapsum tempus ad opponendam exceptionem non numeratæ pecuniæ Alexan. *cons.* 90. *Viso instrumento, num.* 5. *ver. pro hoc etiam, lib.* 3. vbi plena apostilla in *ver. dotis.* dat concord. pro vtraque, sed hanc tuetur, pro qua allegat Curt. Sen. *cons.* 69. *col.* 1. Crauet. *cons.* 40. Tiraquel. *de retract* §. 4. *glo.* 6. *nu.* 13. *cum seq.* † Extende generaliter; quia confessio vnius non præiudicat tertio; quia res est inter alios acta. Fulg. *d. cons.* 209. *n.* 2. † Amplia quia verba, *dedit, soluit, mutuauit*, non probant numerationem. Soci. *cons.* 143. *num.* 2. *lib.* 1. incertus author post regulas Socin. *Reg.* 1. *Notarius scribens, in* 4. *fallentia*, vbi idem se confiteri habuisse à Titio dante, & soluente. † Contrarium tenet Alex. *consil.* 179. *Visis ac ponderatis, num.* 3. *& seq. ver. ad quæ respondeo.* & maxime *num.* 4. *& seq. lib.* 7. vbi dicit, quod ista est communis * opinio; ea ratione; quia Notarij sunt verba, quę non possunt verificari, nisi ipse viderit, vel audiuerit; quia alias rogitus esset falsus, qui non trahitur ad præterita; ideo licet sint de præterito, intelligi debent tunc, & de præsenti. † Declara; quia quatenus verba sunt cōfessionis partis, vt quia dicit instrumentum, quod partes, vel vna pars confessa est, *quod habuit, vel habuisse, vel quod altera dedit. &c.* & tunc verba sunt confessionis, & nō probant; quatenus vero essent verba Notarij, qui non potest rogari, nisi de ijs, quę coram se gesta sunt, & vidit, vel audiuit, ne contineant falsum, probant veram solutionem, & traditionem, ita Alex. *d. cons.* 179. *n.* 3. *& seq.* maxime *n.* 5. *iuncto cons.* 184. *Viso processu, n.* 4. *lib.* 7. † Contra hanc declarationē facit; quia verba Notarij prolata dicūtur verba partium. † Restringe; quia bene probant numerationem, quando dicit. *habuit & recepit*, ita distinguit Soc. *cons.* 143. *n.* 2. *lib.* 1. *cum seq.* maxime quando adsunt verba realiter, & cum effectu, vel in p̄sentia mei Notarij, & testium, idem *cons.* 171. *lib.* 2. † Amplia; quia confessio de recepto non probat veram numerationem, quando concurrit coniectura contractus simulati; quia tunc ista confessio coadiuuat simulationē, q̄ cessaret, si constaret de vera & actuali numeratione. Bald. *cons.* 431. *An possessio, ver. vel distingue, n.* 2. *lib.* 5. † Amplia in confessione de recepto facta ab eo, qui soluit vsuras ad fauorē vsurarij; quia p̄sumitur in fraudem vsurarum emanata, maxime quando vsurarius continuauit vsuras; quia contra eū præsumitur. Bald. *cons.* 220. *Ad euidentiam, lib.* 3. *per totū.* † Vide omnino Masc *Concl.* 361. *Confessio facta de recepto an probet vere receptionem, & numerationē.* vbi ponit regulam affirmatiuam, quod probat, ponit contraria, soluit, ampliat, & limitat multis modis, quos videas; quia ampliationes ibi sic erūt limitationes, & limitationes erunt ampliationes. † Limita; quia cōfessio de recepto probat solutionē veram, quando est renunciatū exceptioni non numeratæ pecuniæ, vel lapsi sunt 30 dies in p̄iudiciū etiam minoris confitentis cū iuramento se recepisse reliqua à tutore suo; quia liberat etiā alios tutores datos cōiunctim, vt plene Cuma. *cons.* 24. *Testator filio, per totū.* vbi, quod apud omnes satis videtur indubitatū, & est Cuma. Christophori Castillionei, Prosdocimi de Comitib. & Handrici de Alano. Vide supra *nu.* 7. *& seq.* † Extēde, ēt si cōfessionē subsequatur acceptilatio; qa nō min⁹ p̄batverā solutionē. Cum. *d. cōs.* 24. *per totū.* † Extēde, vt limitatio p̄cedat in cōfessiōe maioris facta de recepto, ēt sine iuramēto; qa si est

renun-

renunciatum exceptioni non numeratę pecuniæ, siue incōtinenti vel ex interuallo, siue etiam non sit renunciatū, dumodo lapsi sint triginta dies probat saltem præsumptione iuris & de iure numerationem, & consequenter inducit liberationem. Bald. *cons.* 251. *Duo rei. lib.* 3. quod maxime procedit in confessione extra dotem, & mu-
42 tuum secundum Bald. *cons.* 73. *lib.* 5. quod est Francisci d. Baldi. † Extende; quia talis confessio de recepto post lapsum 30. dierum, vel quando est renunciatum exceptioni non numeratæ pecuniæ. probat nedum ad fauorem correi prę sentis, cui fit, sed etiā aliorū correorum absentium, etiam si in solidum teneantur Bald. *d. cons.* 251.
43 *in pr. lib* 3. † Extende; quia cōfessio de recepto apparens per instrumentum, vel chirographum non contradicta probat veram nume-
44 rationem. Bald. *d. cons.* 5 1. *circa med. ver. sed est aduertendum lib* 3. † Extende, vt si fiat confessio de recepto, & pactum de non petendo nul, tunc bene iuuat absentem correum, sicut sola cōfessio. Bald.
45 *d. cons.* 251. *in si ver. modo sequitur. lib.* 3. † Restringe, vt non procedat in pacto liberatorio de non petendo; quia non probat solutionē, licet paret exceptionem quoad partem correi, cui factum est pactum, non autem quoad alium correum absentem, etiam si pactū vni pro tota summa fuerit factum; quia absens non iuuabitur p̄ par-
46 te sua. Bald. *d. cons.* 251. *n.* 2. *ver. modo venio. vsq; in fi. lib.* 3. † Limita; quia confessio in instrumento probat veram, & naturalem solutionē, quando continet, quod confessus fuit habuisse, & recepisse ad instantiam Titij præsentis, & deponentis, vel præsentis & soluentis; quia illa verba, *præsentis, & deponentis*, probant tunc verum depositum, & si dicit, *præsentis, & soluentis*, probant veram solutionē Bald. *cons.* 28. *In quodā instrumento, in pr. lib.* 1. vbi, quod verba Notarij sunt visus, & naturalia, & non ficta, prout in testibus. Alex. *cons.* 179. *Visa scriptura, n.* 4. *& seq. lib.* 2. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.* 35. Soci. *consil.*
47 143. *Diu profecto, in pr. lib.* 1. † Extende; quia vbicunq; instrumentum dicit, quod mutuauit in præsentia Notarij, & testium, & testes dicant non interuenisse numerationem, non contradicunt instrumento, quod est confessionatum, secus si adessent verba denotan-
48 tia solutionem. Alex. *cons.* 179. *n.* 6. *& seq. lib.* 2. † Extende, vt procedat limitatio multo magis, quando in instrumento diceretur, *quod tunc dedit, & numerauit*, vel diceret, *ibidem dedit, & numerauit*; quia tunc necessario refertur ad veram numerationem tempore contractus, & non ante, neq; post. Bald. *d. cons.* 28 *col fin. ver. nisi in instrumento diceret*, maxime in deposito, in quo cessant subtilitates; quia confessio facta à depositario de decem, quæ deposuit, probat ve-
49 rum depositum Bald *cons.* 256. *Actum fuit, per totum, lib.* 1. † Et quod illa verba, *habuit & recepit*, probent veram, & actualem solutionē, Soc. *cons.* 171. *ver. nec obstat. in fi. lib.* 2. vbi, quod caueant Notarij ap-
50 ponere ista verba, quando non interuenit numeratio. † Extende limitationem, vt vbicunq; Notarius in instrumento attestatur solutionem, & numerationem sine confessione, semper id de vera,
* & naturali intelligatur. Bald. *d. cons.* 28 *in fi. lib.* 1. & est cōmunis * opinio reprobato Bar. in *l. prædia ff. de acq. poss.* vt ibi apostilla in *ver.*
51 *ficto*. † Extende, vt idem sit, quando in instrumento attestatur æqualiter, & principaliter solutionem, & confessionem; quia si solutio est falsa, nec etiam sustinetur confessio, quæ præsupponit ve-
52 tam numerationem. Bald *d. cons.* 28 *lib.* 1 *p̄. totum, & in fi.* † Declara limitationem procedere, quod confessio facta de recepto probat veram numerationem in deposito, & maxime inter pauperes; qa licet ex confessione non contrahatur depositum, bene tamen probatur; secus est in mutuo: quia mutuum est ciuile, & naturale, depositum vero vnicum Bald. *d. cons.* 256. *per totum lib.* 1. *& consil.* 269.
☞ *Quidam nomine Iacob lib.* 1. *in si & cons.* 455. *Quidam nomine, n.* 6. *vers. ex hoc sequitur, lib.* 1. sequitur Soc. *d. cons.* 143. *n.* 2. *in fin. & nu.* 3. *lib.* 1. Vide,
53 *Confessio an probet actum verum, & naturalem, Conclusio.* 656. † Extende limitationem; quia vbicunq; confessio sit de recepto à Titio dante, & soluente ibidem, vt per alias dictiones restringentes participium *dantis, & soluentis* ad locum, vel tempus præsens, semper probat veram solutionem Bald. *cons.* 398. *Quæstio talis, n.* 3. *ver. nūc ad propositum, lib.* 1. idem, si dicatur, *in præsentia mei Notarij, & testium dedit,*
54 *vel dante & soluente*. Soci. *d. cons.* 143. *n.* 1. *in fi. lib.* 1. † Declara totam istam materiam; quia confessio, *habuisse & recepisse*, licet non p̄bet; tamen obligat confitentem, etiam si spe futuræ numerationis sit confessus, & oritur actio, licet, si conueniatur intra tempus, possit excipere de non numerata; sivero confitetur habuisse centum sibi numeratos, vel numerandos, non obligatur, neq; oritur actio: qa sub conditione; si vero addat, quæ soluta fuerunt, & sibi dat, in du bio parum ante confessionem præsumitur, nisi aliter probetur. A-
☞ lex. *cons.* 2. *Ex narratis, n.* 18. *& 19. lib.* 4 Vide, *Debitor dicitur multis modis, & de differentia multiplici. Concl.* 3 1. † Declara; quia licet verba, *habuisse, & recepisse*, sint præteriti plusquam perfecti, & denotent actū habitationis tandiu præcessisse confessionem; tamen non probat

tempus habitionis præcessisse confessionem, sed talia verba referuntur ad tempus, & actum confessionis. Cardi. Zab. *cons.* 14. *Statuto Trigesti, in pr.* Alex plene *cons.* 77. *Viso processu, n.* 10. *ver. nec potest dici, lib.* 6. vbi apostil. in *ver. tempore*. citat pro vtraq; † Contrariū, quod 56
simo non importent verba, *habuisse, & recepisse*, necessario tempus instrumenti, vel parum ante, & sic incontinenti, tenet Alciat. *regul.* 3. *præsumpt.* 35. *n.* 9. † Declarat plene Alex. *cons.* 179. *Visis ac ponderatis lib.* 57
7. *n.* 3. *& seq. vers. ad quod respondeo*, quod necessario debet referri ad tempus instrumenti, vel incontinenti paulo ante; quia cum sint verba Notarij, & Notarius non possit rogari, nisi de ijs, quæ facta sunt tempore contractus, alias delinqueret, vt saluetur Notarius, sic debet interpretari, quando Notarius dicit de præterito, *habuit, & recepit*, & in hoc bene importat necessario, sed quando dicit, *cōfessus est habuisse, & recepisse*, credo, quod limitatio non sit vera; quia verba Notarij non sunt *habuisse, & recepisse*, sed bene verba, *confessus est*, vnde, *confessus est*, refertur ad contractum *habuisse, & recepisse*, & potest referri ad interuallum temporis, vt dicit Alciatus. † Restrin 58
ge, quia licet instrumentum habens talia verba probet realem numerationem, tamen si probaretur, quod pecunia illa, quæ inseruit numerationi, fuit reportata per eundem, qui soluit, vacillaret instrumentum, quando hoc articularetur, & probaretur secundū modum traditum, per Grammat. *cons.* 119. Anch. *cons.* 9. *n.* 5. secus si capitulatio, & probatio non esset formiter facta. Bart. *in l. singularia ff. si cert. pet. n.* 24. *ver. iuxta prædicta quæro*. quia alias præsumitur p̄ instrumento. Io. de Anania *cons.* 97. *per totum*, dicit contrariū. † Vi- ☜
de *Instrumentum qualiter probetur falsum per testes instrumentarios, & alios. Concl.* 253. *num.* 54. *& seq.* † Restringe, vt limitatio non procedat, 59
quando talia verba essent assertiua partis in confessione, vel scriptura ipsius confitentis; quia tunc non probarent veram numerationem, neq; verum, & naturale depositum. Bald. *d. cons.* 2 *c. n.* 1. *ver. licet enim, lib.* 1. sequitur Soci. *d. cons.* 143. *in pr. lib.* 1. Cast. *cons.* 120. *nu.* 3.
lib. 1. † Restringe: quia non probatur numeratio vera, quando ad- 60
essent verba, *confessus fuit habuisse, & recepisse à Titio dante & soluente, vel dante, & numerante*; quia illi ablatiui absoluti veniunt in consequentiam confessionis, & sunt verba partium; secus si sint verba Notarij principaliter de eis disponentis, vel attestantis. Bald. *d. cōs.* 28. *circa fi. ver. si vero Bart. lib.* 1. & Bald. *cons.* 73. *lib.* 5. quod est Franc. domini Bald. nisi esset renunciatum exceptioni, vel lapsum tempus biennij, sequitur Soci. *d. cons.* 143. *in pr.* † Limita; quia licet confessio 61
de recepto facta præsente parte non probet veram numerationē; tamen bene transfert onus probandi contrarium, & nisi contrarium probetur, sufficienter probat Ang. *cons.* 137. *Quidam Hugucius, col. fi. ver. super quinto*. † Limita; quia confessio in deposito probatve 62
ram numerationem. Bald. *cons.* 364. *Tribus rationibus circa med. ver. secundo quia confessio. lib.* 2. sequitur Soci *d. cons.* 143. *nu* 3. *lib* 1. vbi loquitur in instrumento, & verbis Notarij. *habuit & recepit*. † Contrariū 63
tenet Fulg. *d. cons.* 209. *Duobus fratribus. in pr.* vbi, quod apocha mercatoris etiam iurata, in qua dicit, *mi chiamo hauere in deposito*, id est, *ego voco habere in deposito*. non probat depositum maxime contra socium confitentis. † Limita in tertio, qui procuratorio nomine cō- 64
fessus fuit exegisse nomine meo à meo debitore; quia aduersus me non potest opponere, quod non probetur vera numeratio; quia potest compelli actione mandati ad restituendum, siue exegerit, siue non. Bald. *cons.* 41. *Casus talis est, lib* 3. † Limita ad liberandum; 65
quia confessio facta per principalem creditorem, patrem habet effectum ad effectum liberandi, prout solutio. Feder. de Sen. *consil.* 54. *in pri.* Soc. Iun. *cons.* 57. *n.* 7. *lib.* 2. *& n.* 9. vbi, quod habet confessio vim pacti de non petendo. † Extende etiam in Prelato cum Con- 66
uentu, vel Capitulo confitentibus ad liberandum; quia præiudicat, quando est super eo, quod concernit factum proprium confitentis, & non est voluntaria. Cast. *cons.* 33. *Ego Paulus, n.* 2. *lib.* 1. *& n.* 3. vbi reprobat Bar. † Declara secus esse in procuratore dato ad exi- 67
gendum, qui non liberat confitendo recepisse; quia ista sunt diuersa, & extra mandatum. Feder. de Sen *cons.* 53. *per totum* † Extende, 68
vt procedat, etiam si debitor articulauit veram solutionem factam in pecunia numerata, & probet solutionem confessatam; quia nihilominus debet absolui tanquam ex numeratione. Bald. *cons.* 457. *Factum sic proponitur. per totum. lib.* 4. † Extende limitationem, vt imo 69
si creditor sit vere creditor, & debitor confiteatur ab eodem creditore habuisse summam, quam illi debebat; quia ipse creditor à priori credito liberauit debitorem, probetur vera solutio, etiam si pecunia fuerit solum ostensa; quia liberatio est loco solutionis veræ. Bald. *cons* 227. *Proponitur, quod tutor, in princ. lib.* 2. † Limita in confes- 70
sione de recepto in apocha priuata: quia etiam facta à tutore probat veram numerationem. Castr. *cons.* 34. *Ego Paulus. n.* 2. *ver. sed de primo, lib.* 1. & duplicatur *cons.* 994. *lib.* 1. vbi apostilla ad Alex. *consil.* 37.
n. 2. *lib.* 3. *in ver. tutrix*, vbi dicit, quod contrarium p̄cedit in confes-

sione nuda,& ex liberalitate; secus si fit coniuncta actui, prout in apocha, & venditione mobilium, vbi,quod præiudicat, allegat *l. Lucius,§.tutela.ff.de admin.tut.* † Contrarium Alex *d.cons.37.n.2.vers. tamen confessio.lib.3.* vbi loquitur simpliciter, quod non præiudicat pupillo. † Extende;quia confessio tutoris, & etiam cõiunctæ personæ nocet pupillo,quando pupillus est hæres tutoris,vel personę coniunctæ confitentis. Alex *d.cons.37.n 2.ver.tamen nõ obstante.lib.3.* † Restringe, quando confessio tenderet ad obligandum, vel esset super eo, quod esset factum proprium confitentis pro pupillo, vel Ecclesia. Cast.*d.cons.34.n.2.lib.1.*& dup icatur *lib.1.cons.294.* † Limita;quia semper confessio probat solutionem, & præiudicat confitenti,quando interuenit vnum de duobus, vel quod nõ tendit ad obligandum,vel est in facto proprio confitentis. Cast.*d.cons.34.n.2. ver.item de secundo, lib.1.*& loquitur in tutore; quia eius cõfessio nocet pupillo,& repetit *cons.294.cod.lib.1.*vbi dat exemplum de pupillo cum tutore, item de Prælato cum Capitulo confitentibus recepisse ad liberandum soluentem. † Extende,vt idem sit in confessione Prælati, vt noceat Ecclesiæ, quando vnum de duobus interuenit. Cast.*d.cons.34.n.3.lib.1.*& repetit *cons.294.lib.1.* † Limita in cõfessione Prælati circa fructus,vel canonem sibi debitos; secus si agatur de alienatione,vel obligatione. Vide,*Confessio Prælati,& administratoris,quando præiudicet.Concl.669.* † Limita;quia vbicunq; confessio fit ex causa necessaria, vt quia debitor soluit pupillo cũ præsentia tutoris,vel Prælato cum præsentia Capituli,etiam quoad aliter non constet,nisi de confessione,quod receperunt, & quietarunt soluentem,liberatio valet mero iure,& non audirentur volẽtes dicere contrarium, nisi per modum restitutionis in integru intra quadriennium. Castr.*d.cons.34.*quod duplicatur *cons.294.lib.1.* † Extende; quia etiam præsumitur pecunia confessata ad liberandum soluentem , & sic ex ea causa necessaria conuersa in vtilitatem Ecclesiæ,quando cõfessio emanauit per Prælatum,& Conuentũ, nec audirentur , nisi per restitutionem in integrum vellet docere de non solutione,vel quod non fuit conuersa in vtilitatem Ecclesiæ. Cast.*d.cons.34.col.2.ver concludo ergo*, quod duplicatur *consil.294. lib.1.* † Limita;quia confessio de recepto bene probat veram solutionem, & numerationem, quando dicitur,*dedit,& numerauit præsenti,& ad se trahenti*; quia ista verba non possunt poni, nisi pecunia actualiter soluta.Io.de Anania *cons.97.in pr.*vbi Bologn.*in addit.* dicit,quod verbum,*numerauit*,importat veram,& actualem numerationem.† Extende,vt procedat etiam si testes instrumẽtarij deponant, quod fuit portata pecunia pro ostensione , & quod soluens reportauit secum;quia non probatur,quin sit numerata, nec contradicit;quia potuit esse vera solutio,& reportatio,& habuerit sũmam solutam recipiens. Io.de Anania *d.cons.97.n.1.*vbi,quod non inducitur reprobatio ex hoc,quod testes dicant fuisse factam ostensionem,& soluentem reportasse. † Imo etiam si tota pecunia numerata esset reportata de consensu eius, qui recepit , non tollitur numeratio.Io.de Anania *d.cons.97.in fi.* † Extende,maxime quando confessio est cum verbis , *confitetur habuisse, prout in præsentia mei Notarij,& testium facta fuit numeratio.*Alex.*cons.37. Viso.n.8.lib.3.* † Limita, quando constat ex alio instrumento de numeratione, puta maritus est confessus habuisse centum pro dote vxoris , postea apparet ex alio instrumento , quod dicta centum habita pro dote inuestiuit,certe confessio eo casu iuncto secundo instrumento probat numerationem.Io.de Anania *d.cons.97.in fi.*Vide,*confessio an probet actum verum,& naturalem,vel non.Concluf.proxima sequente.* † Limita;quia si in instrumento Notarius scripsit,*quod pro residuo dotis promissæ se obligauit*,illa verba *promisse* de præterito intelligi debent pro missæ tempore contractus,& sic tunc,non autem antea de præterito,quando non constat de alia promissione. Alex.*cons.178.Viso processu,n.4.ver.verba instrumenti*,vbi apostil.in *ver.tunc*,dat concord.*lib. 7.*& confirmat *cons.179.in princ.eod.lib.7.*

Confessio an probet actum verum , & naturalem , vel non.Concluf.656.

CONFESSIO † probat actum verum , & naturalem in ijs , quæ non possunt,nisi vere, & naturaliter celebrari, prout vẽditio. Bald.*cons.269. Quidam nomine,in fi.ver.alia quæstio,lib.1.& cons.270.Ad evidentiam præmittendum,n.11.& 12.ver dicet aliquis,lib.1.* † Amplia,vt procedat etiam, quando confessio habet locum, & qualitatem, q̃ infert necessario actum naturalem; quia naturalis qualitas ex loco contrahitur in rebus terræ nascentibus. Bald *d.cons.270.n.12.ver.respondeo.lib.1.* † Amplia in depositio; quia de facili homines nõ confitentur depositum,nisi interueniat vera numeratio , *l. in contractibus,§.1.C.de non numer.pec.*Bald.*cons.455.Quidam nomine,n.6.in fi.ver.ex hoc sequitur, lib.3.*& quia depositum vnicum est, videlicet naturale tantum,ita Bald.*cons 269. Quidam nomine,lib.1.in fi.* sequitur Soc.*cõs* 143.*n.3.* † Amplia,quando tẽpore confessionis pecunia erat parata in sacculo;quia de consuetudine præsumitur soluta, Bald.*d.cons 455.n.6.ver.illud etiã non est omittendum,lib.1.* † Limita in actibus,qui ciuiliter tantum celebrari possunt,& naturaliter tantum;quia cõfessio nõ probat actũ naturalem,sed ciuilem, put in mutuo. Bald. *cons.269.in fi.ver.alia qu.lib.1.& cons.455.Quidã nomine,n.6.in fi.vers. ex hoc sequitur,lib.1.*vbi reddit rationem; quia ob necessitatẽ homines mutuum de facili confitentur. Alex.*cons.35.lib.1.in pr.*quod duplicatur *lib.2.cons.179.& cons.76.Viso libello,in fi.n.9.ver.nõ obstat.lib.6.*† Et idem in depositio ; quia naturale reperitur & ciuile p confessionẽ. Bald.*cons.380.Tres sunt.in pr.lib.5.* † Declara, vt non procedat limitatio in confessione iudiciali; quia illa semp probat actum naturalẽ. Bald.*d.cons.269.in fi lib.1.* † Declara,vt limitatio procedat,quando non est lapsum bieñium. Ale.*d.cons.35.Visa scriptura,in pri.lib.1.*quod duplicatur *lib.2.cons.179.* Vide Conclusionem proximam sequentem.† Extende limitationem, vt procedat etiam in scriptura priua ta, in qua dicitur, *quod Titius habuit, & recepit mutuo centum a Seio , sic scribente in suo libro* ; quia licet liber ex priuilegio probet ; tamen est mera confessio,& illa verba, *quod habuit centum mutuo*, confessionẽ faciunt,non numerationem. Alex.*d cons.179.n.4.lib.2.* Paris.*consil. 107.n.2.lib.1.& cons.104.n.90.lib.1.* Feli.in *c.si cautio.n.53.ver.sed circa hanc de fide instr.* Vide Conclusionem proximam præcedentem.

Confessio quando spe futuræ numerationis censeatur facta,vel non.Concluf.657.

CONFESSIO † de recepto censetur facta spe futuræ numeratio nis;quia in dubio non censetur quis donare,q̃ dicit Bald.procedere in mutuo,& dote,*cons.73.Interdum confessio,lib.1.* Angel.*cons. 155.In quæstione vertente,n.2.ver. super secundo.* Vide,*Donatio non præsumitur,vbi alia coniectura capi potest.Concl.702.* † Declara;quia præsumitur confessio mutui facta spe futuræ numerationis,quando intra bieñium fuit proposita querela non numeratæ pecuniæ,vel ad hucnon est lapsũ bieñium, Ale.*cons 35.Visa scriptura.lib.1.impr.*quod duplicatur *lib.2.cons.179.* † Amplia;quia confessio semp præsumitur spe futuræ numerationis , quando post confessionem fit promissio confitenti de soluendo id,quod fuit confessus,late Ias.*cons. 122.lib.1.* † Extende in dote idem; quia censetur spe futuræ numerationis,quando post confessionem promittitur illius solutio.Vide,*Dos confessata per maritum an debeatur vxori si constat de posteriori dote promissa Concl.750.* † Declara;quia imo quando post confessionẽ apparet promissio debitoris liberati , confessio præsumitur spe futuræ promissionis,quod multũ refert quia hæredes mariti tenẽtur restituere dotem confessatam , quando fit spe futuræ promissionis:secus si spe futuræ numerationis. † Limita,quando sunt lapsa tempora ad opponendũ de non numerata pecunia Fulg.*consi. 132.col.2.ver.cæterum si lapsa.* † Limita,quando constaret,quod non fuit soluta,& confessio non est spe futuræ numerationis ; quia tũc vt donatio valebit,licet nomen cõfessionis, vel venditionis simulate sit appositũ.Fulg.*cons.205 circa fi.ver.si vero.* † Limita,quia non procedit in marito confitente dotem,quia censetur potius animo donandi q̃ spe futuræ numerationis.Bello.*cons.4.Diligenter considerato,nu.8.vers.secundo pr.*vbi dicit * magis cõmunem tribus vicibus, * Rui *cons.183 in pr.lib.1.* vbi de magis * comuni. Vide , *Confessio inter * personas prohibitas,vel non quãdo operetur donationem,vel secus.Concl.659.* Vide plenius,*Dos confessata per maritum debetur vxori Concl.748.*† Limita , vbicunq; verba confessionis sunt de præterito cum participio,*dante & soluente*,veluti si dicatur,*confessus fuit habuisse,& recepisse a Titio dante,& soluente*,quia nunquam potest talis confessio accommodari ad actum fiendum.Bald.*cons 398. Quæstio talis,nu.3.ver.sepe enim scriptura lib.1.*† Limita,quando est facta ex causa de præterito, veluti si socer mortuo filio promittat nurui restituere dotem, quã habuerat; nam talis confessio dotis non censetur facta spe futuræ numerationis.Fulg.*d.cons.132. Proponitur probatum,col.2.ver.cæterum si lapsa.* † Extende maxime, quando socer in actu confitendi de præterito,quod sit debitor,soluit partem dotis confessatæ,Fulg.*d.cõs. 132.col.2.ver.cæterum si lapsa.* † Limita;quia si confessio de recepto apparet , & postea liberatus confiteatur se debitorem, confessio censetur facta spe futuræ confessionis , communem * dicit Socin. * *cons.130.n.20.lib.4.* ex quo dicit non esse locum alicui interesse etiam ex *l.curabit.C de actio.emp.* etiam si sit conuentum,quando dominium est translatum,& confessatum debitum , licet liberatus confiteatur postea se debere.

Cõfessio inter personas prohibitas nõ probat Cõcl.658.

CONFESSIO † mariti ad fauorem vxoris non valet , & causa non probatur ex assertione eorum ; quia inter personas prohibitas non standum assertioni eorum de causa permissa. Bald. *consil. 496.num.2.ver. considerato igitur.& num.7.ver.item istud,lib.1.& cons.*

14. *Antonius fecit circa fi. lib. 2.* Vide, *Alienatio nulla, non obstat alienanti,* 1
2 *& quando secus. Conclusio. 267.* † Amplia; quia neque valet confessio mariti facta in testamento, quod habuerit libras 500. pro dote vxoris, prout constat ex tali instrumento, & quatenus instrumentum non appareat, illas legat; quia habuit; nam si præmoriatur vxor, & testator reuocet testamentum, & instituat alios heredes, nõ tenentur hæredes restituere dotem hæredibus vxoris. Bald. *d. consi.* 14. *Antonius fecit per totum, lib. 2.* vbi pro vtraque parte, & hanc partem tenet. Vide, *Dos confessata per maritum quando præiudicet creditoribus, vel non Conclus. 749.* † Amplia in emptione facta per patrem nomine filij, quia licet asserat emere de pecuniis aduentitiis filij; tamen sibi non creditur, nisi quatenus constet de veritate; quia præsumitur ex fraude, ex quo donatio est prohibita. Aing. *consil. 341. in princ.* vbi n. 2. dicit, quod neque morte confirmatur, & Ias. post alios in *l. si donatione, num. 3. & 4. C. de collatio.* vbi multa similia. † Extende in Prælato alienante res Ecclesiæ sine solemnitatibus; quia dicit solitas locari; quia non creditur ipsi. Vide, *Assertioni gerenti actum ex causa permissum an credatur. Conclus. 535.* † Amplia; quia filiusfamilias, qui non potest obligari, nisi sit mercator, si confiteatur se mercatorem, non valebit obligatio ex confessione sua; quia prohibetur. Ias. *d. l. si donatione, nu. 4. C. de collatio.* † Amplia in procuratore carente mandato speciali; quia vbi agitur de magno præiudicio non potest confitendo nocere domino, secus si de modico præiudicio, puta ad effectum iurisdictionis ex contractu quærendæ, si confiteatur contractum, Ægid. Bellam. in *c. Romana. §. contrahentes, nu. 22. de foro compet.* vbi plura similia. † Amplia; quia confessio de recepto inter personas prohibitas præsumitur in fraudem. Alex *cons.* 142. *Viso processu num. 3. & 4. lib. 5.* † Extende, vt procedat, siue confessio fiat in vltima voluntate, siue inter viuos secundum omnes, vt dicit Alex. *d. cons. 142. num. 4.* Vide Mascard. *Conclus. 372, Confessio debitoris.* † Amplia; quia in prohibitis à lege non statur confessioni etiam cum iuramento, pro vtraque citat Vrsil. in *addit. ad Afflict. dec. 102.* vbi allegat Crauet *cons. 429.* Vide Ias. in *l. si donatione. num. 7. ver. quod confirmo. C. de collatio.* vbi pro vtraque parte. † Amplia; quia clericus, qui non potest donare concubinæ, si emat, & dicat de pecuniis concubinæ, præsumitur in fraudem, & ei non creditur. Deci. plene *cons. 132. In casu proposito, nu. 2.* vbi * dicit communem, quod præsumitur fraudulenta assertio, vel confessio, sequitur Affli. *decis. 102.* † Extende, vt idem sit, si clericus confitetur se debitorem Floræ ex causa depositi; quia non statur, neque valet, si est concubina; quia præsumitur animo donandi & est prohibita donatio, Deci. *d. cons. 132. col. 2. n. 1. & 2.* sequitur Afflict. *decis. 102.* vbi Vrsil. dat concor. † Amplia; quia non statur confessioni partium, vel vnius, in ijs, quæ non pendent à potestate confitentis; ideo si confiteretur maritus se cognouisse sororem suæ vxoris ante matrimonium, illi nõ creditur; quia separatio matrimonij non pendet ab eo. *c. super eo, qui cogno. consangui. vxo.* Abb. in *c. fi. de probat. n. 2.* † Extende, vt idem sit in confessione Prælati, quod interuenerit solemnitas in alienatione rei Ecclesiæ; quia non præiudicat, ex quo non pendet à potestate Prælati confitentis, apostil. ad Abba. in *d. c. fi. n. 2. de probat. in ver. acta iudicialia.* Ægid. Bellam. *decis. 691. circa fi. in septima fallentia.* † Extende quia non statur Prælato asserenti, vel confitenti in alienatione rei Ecclesiasticæ causam legitimam interuenisse; quia non pendet à potestate confitentis, apostil. fi. ad Abb. *d. c. fi. de probat. in ver. an stetur confessioni partium*, alias esset inuenta fraus contra ecclesiam. † Declara, nisi confessio fiat in iudicio, & agatur de modico præiudicio; quia tunc confessio probat litem contestatam, & solemnia iudicij, ita Abb. & alij in *d. c. fi. de probatio.* vbi tex. qui ita declaratur, Deci. in *l. si donatione, n. 31. ver. vltimo limitatur, C. de collatio.* † Extende generali. er in omni solemnitate, quę non pendet à partium potestate; quia non statur confessioni eorum, Bart. in *l. sciendum, n. 3. & 4. ff. de verb. oblig.* † Extende; quia confessio, quod in alienatione bonorum Ecclesiæ præcesserint tractatus debiti, non probat; quia non est in potestate confitentis Bart. in *l. si forte. in fi. ff. de castr. pecul.* † Extende; quia si Prælatus infeudat feudum, quod confitetur antiquũ, & solitum infeudari, non statur tali confessioni; quia est in prohibitis. Ias. post alios in *d. l. si donatione. n. 5. C. de collatio.* † Limita; quia bene valet confessio inter personas prohibitas quoad ipsas in vim donationis legitimæ, videlicet quatenus donatio possit valere. Bald. *cons. 186. Ad euidentiã n. 2. lib. 2. ver. quomodo enim.* † Restringe limitationem, vt non procedat in aliis personis non prohibitis, quia si fiat confessio ex certa causa, puta, quia confitens dicit se satisfactum; tunc talis confessio ex certa causa non trahitur ad donationem. Bald. *d. cons. 186. nu. 2. lib. 2.* † Imo nec potest dici morte confirmata, si fiat inter personas prohibitas, inter quas morte confirmari potest donatio; quia procedit in vera, & aperta donatione. Angel *cons. 345. Pater emit, num. 2.* † Limita in iudice, seu officiali; quia licet non possit delegare causas meri imperij, nisi ex causa legitima absentiæ; tamen si delegat ex causa, creditur eius confessioni. Ias. *d. l. si donatione, nu. 8. C. de collatio.* † Declara, vt in Iudice procedat solum quoad iurisdictionalia, non quoad alia. Deci. *d. l. si donatione, nu. 30. ver. quinto, C. de collatio.* † Limita; quia bene valet cõfessio mariti ementis de pecuniis, & nomine vxoris constante matrimonio; quando est verisimilis, vt quia aliunde maritum habere non est verisimile, & vxor habet vltra dotes. Crauet. *consil. 40. nu. 4.* Vide, *Assertioni gerenti actum ex causa permissum an credatur. Conclus. 533.* Vide, *Donatio ob benemerita quando valeat. Conclus. 636.*

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

Confessio facta in fauorem incapacis præsumitur facta in fraudem. Conclusio.

VIde Mascard. *Conclus. 380. Confessio facta,* vbi ponit plura exempla, quæ videas. Vide Conclusionem proximam præcedentem. Vide, *Fraus, & dolus ex quibus probetur. Conclus. 475.*

Confessio inter personas prohibitas, vel non, quando operetur donationem, vel secus. Conclus. 659.

CONFESSIO † inter personas prohibitas sibi donare, præsumitur facta animo donandi, si non constat de causa expressa in confessione Bald. *cons. 186. Ad euidentiam. col. 1. vers. præterea cum procurator. lib. 2.* vbi, quæ donatio præsumatur, an inter viuos, vel causa mortis. Vide, *Confessio quando spe futuræ numerationis censeatur facta, vel non. Conclu. 657.* Vide plenius, *Confessio mariti ad fauorem vxoris, quibus præiudicet. Conclusio. 667. n. 23. & seqq.* & iterum *num. 33. & multis seqq.* † Amplia etiam inter personas non prohibitas; quia confessio de recepto, si non est facta spe futuræ numerationis, & non est facta solutio, eo casu præsumitur animo donandi, & valebit cessio, vel venditio in vim donationis, licet titulus cessionis, vel donationis sit simulate adhibitus. Fulg. *cons. 205. circa fi. ver. caterum.* Vide, *Exceptio non numeratæ pecuniæ per obligatum potest opponi intra biennium, & quando secus. Conclus. 418.* † Amplia; quia confessio mariti constante matrimonio facta de dote inducit donationem, & præsumitur facta animo donandi, non autem sub spe futuræ numerationis, secundum magis communem, * de qua Alexander *cons. 45. Habita super iis. n. 6. lib. 1.* Vide, *Dos confessata per maritum debetur vxori, & quando, Conclus. 748.* † Amplia; quia confessio facta per administratores, syndicos, vel officiales Communis non valet; quia cum non possint donare, non possunt confiteri habuisse, neq; liberare, nisi constet de vera solutione. Crauet. *consil. 494. num. 8. & seq.* vbi late. † Extende in tutore; quia sicuti non donat expresse, ita neq; confitendo. Crauet. *d. cons. 494. num. 15.* licet *num. 14.* distinguat, vt licet confessio inducat liberationem debitoris facta à tutore; tamen tutor ipse debet reddere rationem pupillo. † Restringe, quando cõfessio est ex causa necessaria, vel quando sola liberatio inducitur, non autem obligatio. Castr. *cons. 34. in princ. lib. 1.* † Contrarium Crauet. *d. cons. 494. num. 20.* vbi, quod semper est voluntaria, quando non constat de vera solutione, & quod alia distinctio, an inducatur liberatio, vel obligatio, est verbalis. † Amplia in confessione minoris, quod habuit, vel recepit, vel quod sit reddita sibi ratio administrationis; quia illi non statur, sed iterum est reddenda ratio. Crauet. qui plurimos allegat *d. cons. 494. n. 16.* † Limita inter personas non prohibitas; quia confessio facta ex certa causa nunquam importat donationem, si causa non tendit ad donationem, Baldus *d. consilio 186. numer. 2. versicul. quomodo enim. lib. 2.* Vide, *Donatio non præsumitur, vbi alia coniectura capi potest, Conclusio. 702.* † Si vero causa tendit ad donandum, prout si confiteor fundum meum esse tuum, inducitur donatio; quæ tamen non præiudicat quoad dominij translationem, siue fiat ab ignorante, siue à sciente; quia sine traditione non potest induci translatio dominij voluntate partium. Bart. in *l. cum falsa. nu. 4. & seq. C. de iur. & facti ignor.* Cuma. *cons. 165.* Signor. *cons. 165. nu. 45.* Fulg. *cons. 5.* Christophorus Castillio. *consil. 4. nu. 8. & seq.* vbi de * communi. Vide, *Dominium qualiter probetur. Conclusio. 611. nu. 132. & seq. vers. limita quia dominium probatur.* † Et quod non transferatur dominium ex confessione mea, quod Castrum, vel fundus meus sit Titij; quia sola voluntate contrahentium non potest transferri dominium sine traditione. † Extende, etiam si sit confessio, vel recognitio principis erga successores, prout loquitur Christophor. Castillio. *d. cons. 4. Illustrissime Princeps, num. 8. & seq.* vbi loquitur in confessione Ducis Medolani, quod omnia acquisita, & acquirenda retinet in feudum dicti Ducatus, & dicit non propterea induci translationem dominij, neque possessionis, & ex quo dominium plenum remanet penes

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13

cōfitentem, non potest dici feudum constitutum; quia requirit, quod dominium plenum sit translatum cum possessione, & post-
13 ea vtile retrotradatur confitenti cum possessione. † Extende; quia neque potest induci ficta traditio dominij, & possessionis, vt *l.3. §. fi. ff. de donat. inter vir. & vxor.* quia cum confessio inducat fictam donationē, non potest ex actu ficto alia fictio causari, maxime quando titulus non est habilis ad translationem dominij; communem
*14 *dicit idem Castillio. *d. cons. 4. nu. 14. ver. dicet quis.* † Extende; quia si ego confiteor rem meam esse tuam, licet in dubio probetur dominium esse tuum; tamen non inducitur donatio, & potest probari
15 contrarium. Cast. *cons. 297. Certe si dictus, nu. 2. lib. 2.* † Extende in eo, qui recognoscit in feudum à Principe rem suam liberam; quia nō perdit ius suum, vt efficiatur feudalis ex sola confessione. Ale. *cons.*
16 *136. Viso in fi. lib. 1.* † Extende; quia imo si confiteor rem meam, quæ apud te est, esse tuam, non resultat donatio efficax; quia titulus fictus, & ficta traditio non possunt hoc operari. Franc. Aretin. *consil.*
17 *14. nu. 9.* † Restringe in Ciuitate, & Ecclesia; quia si quis confitetur Castra, quæ possidet, & in futurum acquiret, & possidebit, recognoscere ab Ecclesia, vel Ciuitate, tunc efficiuntur feudalia; quia in eis est speciale, quod dominium transit sine traditione. Bald.
cons. 337. In primis viden. n. 5. ver. sed vltra. lib. 1. Boer. *decis. 211. in fi.* Castr.
cons. 11. in pri. lib. 2. vbi, quod in Ecclesia ex actu ficto transfertur do-
18 minium. † Contrarium tenet Franc. Are. *d. cons. 14. Viso, & diligenter, n. 8. ver. quinimo etiam si confessio* allegat Bar. in *l. si rem aliquam. ff. de acquir. possess.* & dicit, quod ita tenet Io. de Imol. in *c. si cautio. de fide in-*
19 *strum.* † Declara; quia in confessione tacita, quæ resultat ex præsentia & patientia, potest procedere contrarium; quia concurrerent duo specialia, quod inducatur titulus fictus, & ficta traditio, & hoc videtur clarum, vt idem Aret *d. cons. 14. nu. 8. ver. secundo quia hic*
☞ *resultat.* Vide, *Confessio in quibus non noceat confitenti. Concluſ. 647.*

Confessio debitoris non probat contra alios creditores. Concluſio.

☞ VIDE Mascard. *Concluſ. 372. Confessio debitoris.* Vide, *Confessio inter personas prohibitas. Concluſ. 658. num. 7. & seq.*

Confessio suspecta ex quibus conualidetur. Concl. 660.

1 CONFESSIO † quælibet etiam debilis, & suspecta roboratur, & validatur, quando ad eandem concurrunt coniecturæ, & indicia. Alex. *cons. 18. Consideratis per totum. lib. 3.* Deci *cons. 96. col. 2. vers.*
2 *secundo principaliter.* † Extende; quia confessio facta absente parte, quæ non probat extra iudicium, probabit, si concurrant coniecturæ, vel instrumentorum, vel testium, vel aliæ præsumptiones. Feli.
☞ in *c. olim. in 8. limit. de rescript.* Vide, *Coniecturæ admittuntur in actu dubio, & contra præsumptionem. Concl. 733.* Vide plenius, *Præsumptio operatur multa. Concl 634.* Vide, *Probatio per coniecturas quando, & in quibus sufficiat. Concluſ. 795.*

Confessio tacita oritur ex multis. Concluſ. 661.

1 CONFESSIO † tacita oritur ex productione iurium, vel instrumentorum, vt producens fateatur omnia contenta in scriptura producta esse vera. Innoc. in *c. cum venerabilis, col. 2. ver. Imo idem videtur, de except.* Bald. in *l. si quis testibus. num. 2. ver. sed nunquid. C. de testib.*
Lap. *allegat. 120. in pri. ver. in eo enim,* late Deci in *c. cum super, nu. 5. col. 2.*
2 *ver. ex supradicto notabili, de offi. deleg.* † Extende, vt faciens generaliter quæcunq; actum videatur se subiicere legibus loquentibus de il-
3 lo actu. Deci. in *d. c. cum super, de offic. deleg. n. 4.* † Amplia, vt procedat etiam circa officium, vel legalitatem personę, vt producens instrumētum certi Notarij fateatur talem esse Notarium legalem. Bald.
4 in *d. l. si quis testib. in pri. ver. ista faciunt. C. de testib.* † Amplia, vt producens instrumentum si declaret velle eo vti, videatur etiam confiteri, quod si reperiatur falsum, voluit eo vti etiam falso, & hoc, quando fecit declarationem ad instantiam partis aduersæ dicentis, quod volebat arguere de falso. Lap. *d. alleg. 120. Quæro, pone, per totam.* vbi, quod talis declaratio debet fieri pure, & non sub condi-
5 tione. † Amplia in cedente liti, qui tacite fatetur non habere ius.
6 Bald. in *l. si aduersarius, in pri. C. de fid. instr.* † Amplia in eo, qui renunciat vsui instrumenti, vel testium, qui arguuntur de falso, quia tacite fatetur falsitatem. Bald. *d. l. si aduersarius. C. de fid. instr. in pr.* Specul.
in tit. de instr. editio. §. videndum restat, ver. quod si velis, num. 3. Lap. *d. alleg. 120. nu. 4. ver. secus secundum eum,* imo Lap. *d. alleg. 120.* tenet, quod ex sola responsione dubia, vel conditionali producentis oriatur tacita confessio, quod sit falsum instrumētum, vel suspectum. † Hanc
7 ampliationem limita & declara non procedere, si renunciatio vsui fiat, antequam pars aduersa opponat de falso; quia non censetur fateri. Bald. *d. l. si aduersarius, n. 4. ver. sed quid si non. C. de fid. inst.* † Amplia generaliter in omni actu, quem quis facit; quia censetur cōfiteri omnia requisita ad illum actum. Ale. *cons. 17. lib. 3 in pr.* Deci. in
c. cum super Abbatia, in 3. not. ab. n. 4. de offi. deleg. † Amplia in eo, qui ponit, seu dat positiones, quia censetur fateri omnia contenta in suis positionibus, *c. cum in positionibus. de iurei. lib. 6.* Lap. *d. alleg. 120. in pri. ver. in eo enim.* Io. Monach. & Io. And. in *c. fi. de iureiur. in 6.* Abb. post
Anton. de Butr. in *c. si de confess.* Alex. *cons. 71 nu. 4 lib. 3.* † Restringe; 10
quia capitulans non censetur fateri contenta in capitulis. Alexan.
cons. 80. nu. 10. & seq. lib. 2. & cons. 133 Viso processu, n. 4. lib. 1. & est ratio; quia nihil ponit pro certo, sed dicit velle probare, & hoc procedit maxime, quando adest clausula, *& prout testes deposuerint.* Abb. post
Butr. in *c. fi. de confess.* † Amplia in eo, qui contrahit cum aliquo tan- 11
quam hærede; quia fatetur illum hæredem. Alex. *d. cons. 17. in pr. lib.*
3. Dec. *d. c. cum super, n. 4. de offi. deleg.* vbi ampliat. † Restringe; quia re- 12
cipiens canonem tanquam ab emphyteuta non censetur fateri sol uentem esse emphyteutam Bald. in *l. non idcirco. C. de iuris & facti ignor.* & idem in Abbate recipiente ad osculum pacis aliquem tanquam monachum; quia non censetur fateri eum monachū. † De- 13
clara restrictionem, vt procedat solum, quando constat de errore, alias secus, ita Deci. in *d. c. cum super. de offi. deleg. n. 4.* vbi, quod male loquutus est Bald. † Amplia; quia actor dicitur confiteri omnia 14
contenta in suo libello, *l. cum precum. C. de liber. causa. l. 2.* & ibi Doct.
C. de inst. & substit. † Extende in reo; qa censetur fateri omnia cōtenta 15
in suis exceptionibus. Ang. *cons. 194.* † Amplia in eo, qui ꝓmittit a- 16
liquid dare, vel tradere; quia in consequentiam fatetur rem ipsam possidere, vel in facultate sua habere. Alex. *cons. 222. Visa facti, nu. 14.*
ver. non obstat, lib. 2. † Extende in eo, qui offert se paratum aliquid 17
consignare. Alex. *d. cons. 222. n. 15. in fi. ver. nec obstat, lib. 2.* † Restringe, 18
vt non procedat, quando quis consentit, quod suus aduersarius habeat; quia tunc non potest fieri illatio, quod ex illis verbis consentiens ipse habeat penes se. Alex. *d. cons. 222. n. 14. & 15 ver. non obstat, lib. 2.* † Amplia in eo, qui petit absolui ab excommunicatione, vel 19
delicto; quia fatetur delictum. Vide Masc. *Concl. 13.* vbi citat pro v- ☞
traque, declarat fateri delictum, si petit in iudicio, vel solemniter, alias secus. † Limita in eo, qui litigauit cum aliquo tanquam pro- 20
curatore, quia nihilominus poterit opponere de nullitate mandati, & quod non sit talis; quia istud non dependet à potestate apparentis, qui non potest facere procuratorem eum, qui non est. Bar.
in *l. licet, in prin. num. 2. C. de procur.* latius Ale. *cons. 72. nu. 3. ver. plus dicit, lib. 3.* sequitur Deci. in *d. c. cum super. n. 4. ver. secundo limitatur, de offi. deleg.* vbi facit hoc regulare in omni actu non dependente à potestate partis, quæ facit illum actum. † Declara limitationem, vt non ꝓ 21
cedat, quando mandatum esset productum, & vigore dicti mandati esset litigatum cum tali tanquam procuratore, vel si super legitimo mandato esset interloquutum per iudicem; quia tunc non potest amplius opponi de mandato. Alex *d. cons. 72. n. 3. & 4. ver. tamen nisi sit cognitum, lib. 3.* † Limita vbicunq; is, qui fecit actum talē, 22
doceret de errore; quia audiretur, nam talis confessio resultans ex actu facto admittit probationem in contrarium. Deci. *in c. cum super, n. 4. ver. saluari tamen potest.* † Limita in eo, qui transigit super cri- 23
mine transigibili; quia non fatetur delictum; secus si fiat super crimine non transigibili. plene Ant. Gab. *lib. 7. de crimin. Concl. 23. transigens super crimine,* vbi ampliat & limitat multis modis.

Confessio vnius quando prosit, vel noceat alteri. Concl. 662.

CONFESSIO † vnius ex correis facta ad probandam veritatem 1
contractus, quod non sit simulatus, probat, & nocet alteri correo neganti etiam ad obligandum. *l. fi. C. de duobus reis.* Bald. *cons.*
389. Factum tale est. quidam. lib. 4. Vide plenius, *Res inter alios acta tertio* ☞
non præiudicat. Concl. 264. † Et quod cōfessio etiam de recepto facta 2
per vnum ex reis credendi ꝓiudicet alteri socio correo credendi. Affli. *dec. 94.* allegat Bart. in *l. ex duob. ff. de duob. reis. ver. 8. quæro.* † De- 3
clara; quia valet confessio correi solum ad effectum ꝓbandę interruptionis præscriptionis, non ad alium finem. Bald. *cons. 43. Quidā*
Ser. Cechus, n. 2. lib. 5. vbi, quod ita debet intelligi *l. fin. C. de duobus reis,* & dicit, ꝙ non obstante confessione vnius correi, alter, qui negat, si non fit probatio contra eū, debet absolui. † Amplia, quia cōfes- 4
sio filij nocet patri, & confessio serui nocet domino in causa noxali, *l. 1. ff. si ex noxali causa agatur.* vbi gl. & Doct. Ant. de But. *cons. 5. in pr.*
& in fi. ver. nec obstat. Vide, *Confessio serui. vel monachi quando præiudicet* ☞
domino, vel Monasterio. Concl 666. † Amplia in confessione fideiusso- 5
ris circa recognitionem bonæ fidei; ꝙ nocet principali debitori, ex quo censetur habuisse mandatum ab eo. Bald. *d. cons. 43. n. 1. vers.*
non obstat lex, lib. 5. † Amplia; quia valet argumentum de iudicio 6

ad con-

ad confessionem, ideo sicuti iudicium factum contra hæredem nocet legatarijs: ita confessio. Ant de Butr. *d. consil. 5. in princ. versic. item iudicium*, sed intelligas, quando confessio non est voluntaria; quia alias aperiretur via fraudibus, vt ipse Ant. de Butr. *d. cons. 5. n. 2. ver. contra puto.* † Amplia in tutore, cuius confessio circa ea, quæ respiciut bonam fidem, nocet pupillo. Bald. *d. cons. 43. n. 1. ver. item non obstat. lib. 5.* Vide, *Confessio Prælati, & administratoris quando præiudicet Ecclesiæ, & pupillo, vel non. Concluſ. 669.* † Amplia; quia confessio creditoris, quod sibi sit satisfactum à fideiussore, probat, & nocet principali debitori, vt contra eum fideiussor agere possit. Alex. *cōs. 90. col. 2. lib. 3.* late Marſ. *in Rubr. de fideiuſſ. q. 35. num. 265* pro qua opinione Barto. *cons. 160. Titius permisit, lib. 1.* Cast. & Alex. *in l. duobus, §. 1. ff. de iureiur.* Castr. *cons. 64. Quæritur, an fideiussor, lib. 1.* Alex. *cons. 25. Viſo inſtrumento, col. 2. lib. 2.* Afflict. *d. deciſ. 90. Iterum in cauſa, n. 3. & deciſ. 94. Sunt duo. num. 3.* Dec. *in l. 2. §. creditum. ff. ſi certum pet.* late Tiraq. *de retr. §. 1. gl. 18. n. 83.* Contrarium, & disputatiue Iaſ. *in l. qui iuraſſe, §. 2. ff. de iurciur.* Amplia; quia † confessio tertij in antiquis, q̃ Castrum sit allodiale, probat plene in præiudiciũ alterius, si concurrat verisimilitudo. Crauet. *consil. 615. num. 17.* † Amplia; quia confessio puellæ repertę in stupro, quæ dicit prius matrimonium cõtraxisse cum eo, cum quo reperta est, excusat ambos à pœna stupri. Bald. *in l. 1. in vlt. col. C. de confeſſ. & in l. 1. C. de collusio. detegen. & in l quicunque in prin. C. de seruis fugit.* † Restringe, quando coniecturæ essent in contrarium. Alex. *cons. 1. lib. 3.* Vide Mascard. *Concluſ. 386. Confeſsio vnius*, vbi ponit hanc regulam, ampliat, etiam si confitens esset omni exceptione maior, limitat, si partes ita conuenissent de stando tali confessioni. † Limita; quia confessio principalis ad augendã obligationem fideiussoris non nocet fideiussori. Bald. *d. consil. 43. lib. 5. per totum.* † Et quod confessio principalis post contractam fideiussionem non noceat fideiussori. Cyn. & Bald. *in l. tam mandatori, in pen. q. C. de non numer. pecun.* Bald. *consil. 49. Quidam Ser Ceccus, libr. 5.* Bart. *in l. fideiussor, §. in fideiussorem, ver. ex hoc not. ff. qui satisd. cogan.* Vide multa similia infra, *Confeſsio authoris. Concl. 663.* † Extende; quia confessio debitoris, vel contumacia debitoris non nocet fideiussori. Bart. per illum tex. *in l. ſi. ff. de fideiuſſ.* vbi Alber. *n. 3.* qui dicit, q̃ absurdum esset, quod posset præiudicare. Vide, *Contumacia delinquentis quando probet delictum, vel non. Concluſ. 1020.* † Extende maxime ad fauorem ipsius principalis confitentis, veluti si pro Titio datiario quis fideiubeat soluere, quicquid occasione datij Titius debebit; quia non tenetur fideiussor versus Titium de eo, quod dicit, & confitetur se teneri sibimet. Bald. *d. consil. 43.* vbi est casus, *lib. 5.* † Extende; quia confessio principalis debitoris non nocet intercessori, & fideiussori contractus, maxime, quando principalis est pauper. Bald. post Cyn. & alios *in d. l. tam mandatori, C. de non num. pecun.* † Restringe in fideiussore de iudicato soluendo, vel iudicio sisti relatiue. Bald. *d. cons. 43. lib. 5.* vbi se remittit ad not. *in l. 1. ff. iud. ſolui, & in l. ſi. C. de vſur. rei iud.* † Limita; quia cõfessio delicti facta per principalem non nocet fideiussori, quoad pœnam conuentionalem, puta facta pace inter plures datis fideiussoribus vnus fregit pacem, sed aliter non constat, nisi per confessionem delinquentis, talis confessio nõ probat contra fideiussores: quia requiritur vera probatio delicti. Bart. *in l. is qui rem. §. ſi tu Titium, ver. vltimo exiſto tex. ff. de furt.* Fel. *in c. ſicut. col. 2. ver. ſecundo limita, de homic.* allegat Bald *conſil. 35. De acceſſorio delicto, lib. 5.* qui notabiliter loquitur, confessionem delinquentis non inferre præiudicium alijs. faciũt not. per Bar. *in l. denũciaſſe. §. ſi. ff. de adult. & in auth. nouo iure. C. de pœn. iudic.* † Limita; quia regula est, quod confessio vnius alteri non præiudicat, *l. Seia mancipia ff. ad Velleia.* Castr. *conſil. 426. Ponitur in facto, in princ. lib. 2.* vbi, quod non probat confessio vasalli, quod feudum esset deuolutum in præiudicium agnatorum, quãdo fecit se inuestiri tanquam de deuoluto in præiudicium agnatorum. Bald. *conſil. 497. De acceſſ. delicto lib. 1.* sequitur Alex. *in apoſtil. ad Bart. in l. ſi is, qui rem, §. ſi in Titium. ff. de furt. & conſ. 46. lib. 5.* Aret. *conſ. 51.* Afflict. *Dec. 150. num. 36.* † Extende; quia confessio vnius ex debitoribus non nocet aliis. Alex. *conſ. 176. colum. 1. volum. 6. l. 1. & 2. C. quibus res iud. non nocet.* † Extende; quia in actibus volũtariis confessio vnius non præiudicat tertio, etiam si sciat: quia adhoc, vt iudicium præiudicet tertio, debet tertius sciuisse totum processum, & non cõtraxisse; sic & confessio voluntaria nõ præiudicat. Ant. de Butr. *cõſil. 5. n. 2. ver. contra puto.* † Extende; quia confessio hæredis non præiudicat legatarijs, qñ non præiudicat hæredi, puta, quia confecit inuentarium, *l. ſi partem, in fin. ff. quemad. ſeruit. amitt.* Ant. de Butr. *cõs. 5. ver. item ex quo.* vbi, quod neq; confessio vẽditoris nocet emptori, neq; confessio cedentis nocet cessionario, qñ cessio non est ad commodum cedẽtis. † Extende; quia confessio coniugum prætẽsorum, quod contraxerint matrimonium, licet eis noceat; non tamẽ nocet tertio, qui prius contraxisse matrimonium prætendit, & saltem leuem facit præsumptionem. Franc. Aretin. *conſ. 13. Viſo diligenter, numer. 9. ver. de confeſsione.* † Extende; quia qui confitetur aliquid ad sui commodum vel vbi potest habere affectionem ad rem, non præiudicat tertio. Alexand. *conſil. 109. Viſo proceſſu, num. 7. ver. quia reſpondeo, libr. 5. cum ſeq.* † Limita; quia confessio simplex debitoris non præiudicat aliis creditoribus, nisi vere probetur debitum Bar. *in l. repetita. ff. de fide inſtrum.* per tex. *in l. ſi ſuperatus. ff. de pigno.* Franc. Aretin. *d. conſ. 13. Viſo diligenter, n. 9. ver. de confeſsione.* † Extende, maxime quando confessio debitoris noceret creditori, vt quia diceret debitor, se prius cum alio contraxisse. Franc. Aretin. *d. conſil. 13. num. 9. ver. de confeſsione.* † Extende; quia imo confessio debitoris asserentis se debitorem alterius de præterito, non præiudicat etiam futuris creditoribus; quia insurgit suspicio simulationis, & fraudis, glos. *in auth. ſed iam neceſſe. C. de donatio. ante nupt. in ver. ſuſpicio.* quam sequitur Aretin. *in §. fuerat, ver. venio ad ſecundum. Inſtit. de actio.* vbi, quod saltem procedit gloss. quãdo apparent aliquæ cõiecturæ fraudis, per tex. *in l ſed ſi maritus, §. fin. in fin. ff. qui, & à quibus.* Cor. *conſ. 183. Licet colum. 2. lib. 3.* vbi extollit gloss. & eam sequitur, & aliquid per Alex. *conſil. 142. lib. 5.* † Limita; quia fideicommissarius si approbat donationem nullam confitẽdo validam, sibi præiudicat, donec possidet fideicommissum, sed post eius mortem confessio & approbatio fideicommissarij grauati non nocet alijs, quibus faciẽda est restitutio. Castr. *conſ. 444. Præmittendum in princ. ver. videndum eſt ergo. lib. 2.* † Limita; quia confessio patris confitentis se debitorem alterius in magna quantitate, non præiudicat filio quoad legitimam, nisi ostendatur de vera numeratione. Bart. *in l. cum quis, §. codicillis. ff. de leg. 3.* Anto. de Butr, *in c. pen. de re iud.* Alex. *in l. ſepe. ad fin. ff. eod.* Socin. *conſ. 294. Viſo. volum. 2.* Alex. *d. conſ. 142. lib. 5.* vbi dicit, quod licet Bart. loquatur in confessione facta in vltima volũtate; idem tamen est in confessione inter viuos & in contractu, secundum Bart. *in l. qui teſtamento, de probat.* Alex. *conſil. 18. colum. 2. & 3. lib. 3.* vbi, an adsit differẽtia, si inter viuos, vel in vltima voluntate, & quoad reuocationem, vel non reuocationem, an sit differẽtia, an sit in vltima volũtate, vel contractu, quod sic Rom. *conſil 1. 1.* Alex. *conſil. 109. Viſo proceſſu. numer. 7. libr. 5.* Vide plenius *in ver. Legitima non poteſt minui per fraudem parentum. Concluſ. 188. num. 1. & ſeqq. & numer. 36. & ſeq.* † Extende, etiam si sit iurata, & inter personas prohibitas, prout si maritus confitetur se debitorem vxoris. Angel. *conſil. 81. colum. 1.* Alexand. *conſil. 18. colum. 2. & 3. lib. 3.* † Limita; quia confessio matris non præiudicat filio, si dicat conceptum ex adulterio. Mascard. *Concluſio 366. Confeſsioni matris.* Vide plenius, *Filiatio ex quibus probetur legitima, vel non. Concluſ. 345. num. 3. & ſeq.*

Confessio auctoris quando noceat successori, vel non. Concluſ. 663.

CONFESSIO † auctoris præiudicat successori; quia successor, & habens causam ab eo vtitur eodem iure. *l. ſi ſuperatus. ff. de pignor.* quod intellige, quando confessio præcessit ius successoris, alias secus, vt per Bald. *conſil. 164. Tribus rationibus, circa fin. ver. tertio, quia, libr. 2.* concord. Cuma. *conſil. 30. Statuto cauetur, in fin, ver. circa vltimum.* vbi loquitur in confessione venditoris. Socin. *conſil. 82. num. 3. vol. 5.* Patil. *conſ. 19. num. 59. lib. 3.* Afflict. *deciſ. 163. in fin.* Cuma. *conſ. 155. numer. 4. ver. ad id autem.* Crauet. *conſil. 482. Caſus proponitur num. 5. libr. 3.* & idem in singulari successore, Crauet. *conſ. 507. nu. 33. & conſ 217. num. 7.* & plenius *conſ. 29. in princip. & conſ. 434. nume. 9. & ſeq.* † Extende, siue successor singularis sit immediatus, siue etiam mediatus. Crauet. *d. cõſ. 507. n. 4. lib. 3.* † Amplia, vt procedat etiam in confessione receptionis debiti; quia sicuti præiudicat cõfitenti in causa depositi, etiam si non constet de vera solutione, ita etiam præiudicat habẽti causam ab ipso confitẽte. Bald. *d. conſ. 364. Tribus rationibus, circa med. ver. & ſi dicatur, lib. 2.* † Amplia, etiam si cõfessio sit per verba enuntiatiua; quia in quibus casibus verba enunciatiua nocent contrahentibus, eisdẽ casibus nocent successoribus vniuersalibus, & singularibus, plene Crauet. *conſ. 29. in prin.* vbi, quod non debent successores esse melioris conditionis, quam author, & idem repetit *d. conſ 217. num. 7.* apostil. ad Alex. *conſ. 112. in prin. lib. 6.* & infra, *num. 17. & ſeqq.* Vide, *Confeſsio enunciatiua, & incidenter facta quando diſponat, & præiudicet, vel non. Concluſ. 652.* Vide, *Verba enunciatiua quæ dicantur, & non probant enunciata, & quãdo ſeeus. Concluſ. 81.* † Et procedit multo magis in obligatione, confessione & recognitione; quia omnes habentes causam obligantur. Crauet. *conſ. 434. num. 9. & ſeq.* vbi citat concord. † Ampliatur, etiam quod confessio auctoris asserentis hodie contractum fuisse per procuratorem suum dolose celebratum, præiudicat singulari successori habẽti causam titulo lucratiuo ab ipso confitente saltẽ

præsumptiue. Anchar. *cons.*18. *In quæstione, quæ vertitur, num.*7. *ver. vi-*
7 *dendum est igitur.* † Amplia in confessione hæredis confitentis rem esse hæreditariam; quia præiudicat emptori post confessionem.
8 Cuma. *cons.*3. *in fin. ver. circa vltimum.* † Amplia; quia confessio testatoris nocet legatario, & hæredi. Cuma. *cons.*155. *num.*4. *ver. ad*
9 *id autem.* † Declara; nisi esset in præiudicium filii; quia testator confitendo non potest filio præiudicare, alias esset aperta via pa-
10 rentibus fraudandi. Cuma *cons.*104. *Antonius Saulas, num.*2. † Extende; quia confessio testatoris præiudicat hæredi. Crauet. *cõs.* 125.
11 *num.*2. † Amplia in probatione, sententia, confessione, & similibus; quia quod dicitur factum auctoris nocere successori, intelligitur, si probatio, confessio, vel sententia ante venditionem erant latæ & factæ, alias secus. Dynus. *cons.*4. *Quæstio talis est, Titius. num.*7,
12 *ver. circa secundum*, vsque *in fin.* Vide, *Sententia non præiudicat non cita-*
*to, & quando secus. Concl.*575. † Extende; quia sententia lata in reali nocet in singulari successori habenti ius post sententiam; ideo illi nocet sententia, & acta. Roman. *cons.*311. *In causa propositæ consulta-*
13 *tionis, num.*5. *ver. quo ad secundum.* † Amplia; quia confessio auctoris præcedens alienationẽ nocet singulari successori, & tertio, Aret. *cons.*36. *Casus talis. num.*3. *ver. secundo dico.* Ratio est; quia non debet successor esse melioris conditionis. Ruin. *cons.*40. *Pro solutione. nu.*
4. *lib.*4. Ioan. And *in additio. ad Specul. tit. de teste in* §. *nunc tractemus, in apostil magna*, vbi late Bart. *in l. si superatus. in fi. ff. de pignor.* qui videtur velle hoc procedere, quando singularis successor sciuit, vel ante venditionem eo ignorante factæ sunt probationes cum d. bitore, & *in l. si ate.* §. *si. ff. de except. rei iud.* Socin. *cons.*89. *num.*16. & 17. *lib.*1. & *cons.*11. *in princ. lib.*3. late Crauet. *cons.*29. qui alios allegat *in princ.* Aret. *cons.*112. *in fin. ver. de successore singulari*, vbi loquitur in confessione. Cuma. *consil.*115. *numer.*4. *ver. ad id autem.* Ioan. de Imol. *consil.*
14 40. Crauet. *consil.*217. *numer.*7. † Extende, maxime in diuisione facta inter plures. Ruin. *d. cons.*40. *Pro solutione, numer.*4. & *seq. lib.*4.
15 Et † generaliter, quod confessio auctoris præiudicet singulari successori, & contra eum probet. Bald. *consil.*338. *Vnum est, volum.*3. Cuma. *d. cons.*155. *Antognolus, colum.*4. *in primo dubio.* Castr. *in l. Seia, in princ. ff. ad Velleia.* Bart & Castr. *in l. facta.* §. *fin. ff. ad Trebell.* Socin. *cons.*
16 82. *Prima conclusio, col. in fin. 2. lib.*3. † Declara aliqualiter ex iis, quę possunt elici ex Felin. *in c. causam, il primo, de testibus.* per discursum. † Ex-
17 tende, vt procedat, etiam si verba auctoris sint enunciatiue prolata, dummodo confessionem importent; quia pariunt eundem effectum contra singulares successores. Socin. *consil.*11. *colum.*1. & *consil.*13. *colum.*2. *ver.* & *illa probatio.* & *consil.*82. *lib.*3. Aret. *d. consil.*112. *Consideratis, circa fin. ver. de successore etiam singulari*, vide supra *num.*4.
18 & *seq.* † Extende, etiam si actus geratur post venditionem factam, & sic confessio facta sit sub conditione, vel in diem, veluti si venditor esset obligatus pro pace, & rumpatur post venditionem, talis confessio probata ante venditionem afficit. Ioan. Andr. *in d. ad-*
19 *dit. ad Specul. de teste.* §. *nunc tractemus in apostil. magna, circa fin.* † Extende in matrimonio; quia cõfessio facta in materia matrimonii primi ante secundum præiudicat confitenti, & habenti causam ab
20 eo. Crau. *cons.*482. *num.*5. † Extende idem in sententia lata contra debitorem, vt non noceat creditori debitoris, si est lata ante creditum, vel post, creditore sciente, & non in meram contumaci-
21 ám. Bartol. *in d. l. si superatus. ff. de pign.* † Extende in laudo lato, vel homologatione illius facta per auctorem ante alienationẽ; quia semper nocet singulari successori, vt plus iuris non consequatur,
22 quam haberet auctor. Ioan. de Imola *consil.*40. *per totum.* † Extende in locatione, quæ sicuti probat contra colonum, & contra locatorem, ita etiam contra singulares successores. Socin. *d. consil.*11. *in princ. lib.*3. Tiraquel. *de constitut. in* 3 *parte, prima limit. num.*22. & *seq.* Bertrand. *consil.*318. *lib.*4. & *consil.*58. *lib.*5. Mazolius *consil.*107. *nu.*79. Socin. *cons.*89. *In causa agitata, numer.*16. & 17. *lib.*1. Crauet. *cons.*157.
23 *in princ.* † Declara, vt procedat, quando ageretur personali, vel remedio *l. si quis conductionis*, C. *locati.* sed ista remedia non possunt competere contra singularem successorem; ergo, &c. ita Alexand.
24 qui videtur contrarium velle *consil.*12. *per totum, lib.*4. † Extende in constituto. late Tiraqu. *de constit. parte* 1. *numer.*54. *vsque ad num.*68. Gozad. *consil.*42. *numer.*3. *ver. quarto allegatur.* & *numer.*12. 15. & *seq.* Roman. *consil.*189. *numer.*9. vbi Mandos. Alexand. *consil.*85. *num.*2.
* *lib.*6. vbi apostil. Afflict. *decis.*139. & est communis, * vt per Menoch. *in* 14. *remed. recuper. num.*18. vbi, quod exequi potest non facta excussione contra tertium habentem causam à constituente au-
25 ctore. † Extende in scriptura priuata recognita; quia probat contia scribentem, & habentes causam ab eo, dummodo sit scripta, & recognita ante alienationem factam in successorem, alias secus.
26 Crauet. *de antiq. tempo. 1. parte, q.*5. *num.*15. & 16. † Declara, nisi esset antiqua, & haberet enunciationem præcisam, quod sit scriptura talis, vel quando esset mortuus scribens de antiquo. Crauet. *con-*
*sil.*158. † Extende in verbis enunciatiuis, & probatione in anti- 27
quis, quę sicuti admittitur contra enunciantem, ita & contra singularem successorem. Crauet. *d. tract. de antiq. tem.*1. *parte, q.*4. *num.*
22. & *seq.* † Extende in omni alia probatione facta contra auctorem, vt noceat singulari successori, quando est facta ante cessionem, vel ante ius successoris. Crauet. *d. tract.*1. *parte, quæst.*4. *nu.*23. & 28
seq. & restringe † in casu *l. ex qua persona. ff. de reg. iur.* quia procedit so- 29
lũ in successore singulari ex causa lucratiua; secus si ex causa onerosa. Alex. *cons.*12. *colum.*1. *in fin. ver. nec etiam obstat, lib.*4. † Restrin- 30
ge in casu *l. qui in ius alterius. ff. de reg. iur.* quia procedit solum quãdo vult vti iure, & titulo auctoris. Alex. *d. consil.*12. *colum.*2. *in fin. ver.*
*nec etiam obstat, lib.*4. † Restringe, dummodo confessio sit perfe- 31
cta, vel vocato illo emptore facta. Ioan. And. *in addit. ad Specul. tit.*
de teste. §. *nunc tractemus, in ver. sed de ys*, vbi, quod testes recepti ad æternam memoriam super pace nõ debent nocere singulari successori nõ vocato, qui emit post tales testes. † Imo, quod instrumen- 32
tum, quamuis dicatur probatio probata, si non est productam ante venditionem, nõ noceant confessata in eo singulari successori, tenuit Socin. *cons.*226. *nu.*2. *ver. ex quibus etiam, lib.*2. † Cõtrarium in 33
instrumẽto idem Soc. *cons.*89. *numer.*16. & 17. *lib.*2. secus in probatione testium, vel alia probatione non perfecta. † Et quod con- 34
fessio vẽditoris non noceat emptori. Ant. de Butr. *consil.*5. *ver. item exequatio*, quod intellige, si post venditionem fiat, vt ibi colligitur.
Restringe † in actione personali; quia nõ afficit singularem suc- 35
cessorem. tex. *in l.* 1. §. *si hæres percepto*, vbi Ias. *ff. ad Trebell. numer.*3. & *seq.* & plenius *in l. quædam.* §. *nihil interest, numer.*6. & 7. *ff. de eden.* Alex.
*d. cons.*12. *Circa med. ver. nec contrarium dicunt, lib.*4. vbi, quod non datur actio personalis cõtra singularem successorem, sed cõtra vniuersalem. Declara; † nisi in subsidium; quia subsidiaria actio per- 36
sonalis transit cõtra possessorem, vt Ias. *in d.* §. *si hares percepto. num.*
8. *ff. ad Trebel.* † Imo etiam actio personalis contracta habito re- 37
spectu ad rem trãseuntem ad singularem successorem transit cõtra singularem successorem. Ias. *d. l. quædam.* §. *nisi. l. interest, numer.*7.
ver. quarto pondera. ff. de eden. † Restringe, vt non procedat, quando 38
sunt successores singulares immediati in casu malæ fidei, quia licet mala fides auctoris noceat singulari successori; tamẽ intelligitur de immediato. Bar. *in l. Pomponius. ff. de acquir. possess.* §. 1. *num.*2. vbi
Alex. *num.*10. Ias. & cęteri. Ruin. *consil.*109. *numer.*26. *lib.*2. Vide plenius, *Mala fides defuncti, vel auctoris quando noceat hæredi, & successori,*
*vel non. Conclus.*22. † Idem in actione Publiciana, seu interdicto 39
quorum bonorum, quæ actiones nõ dantur contra titulo possidentem, nisi quãdo habet titulum ab eo, qui dare nõ potest; quia licet detur cõtra singularem successorem immediatum; non tamen datur contra habẽtem multa media, vt tollatur infinitas. late Hier. Gabriel. *cons.*31. *numer.*3. † Contrarium videtur tenere 40
Mazol. *dict. cons.*107. *in fin. ver. non omitto.* quia successor singularis est ille, etiam ad quem per mille manus res peruenit, idem tenet Ias. *in l. si quis filiumfam.* §. *in omni, numer.*5. *de acquir hered.* † Amplia; 41
quia confessio authoris, quod bona sint supposita fideicommisso, nocet successori, ita vt nõ possit probare cõtrarium. Dec. *cons.*516.
*numer.*21. quem sequitur plures allegãdo Decian. *cons.*44. *num.*76.
& *seq. lib.*3. Extende † idem in cõfessione auctoris super interpre- 42
tatione fideicommissi, quia nocet successoribus. Decian. *d. cons.*44.
*num.*78. *libr.*3. plene Paris. *cons.*26. *num.*54. & 55. *lib.*2. † Restringe, 43
nisi præiudicaretur ex tali cõfessione filijs in legitima. *decis. Pedemont.*172. *num.*12. & *seq.* Vide, *Legitima non potest minui per fraudem*
*parentum. Conclusio.*188. *num.*36. & *seq.* † Amplia; quia sententia su- 44
per seruitute, vel alias data cõtra auctorem, & exequutio contra eum commissa præiudicat singulari successori. Vide, *Sententia lata*
*contra vnum quando alteri præiudicet, vel non. Conclus.*174. † Limita; 45
quia confessio auctoris mei nõ nocet mihi, postquam habui causam ab eo. Castr. *consil.*337. *in princ. lib.*2. Ruin. *cons.*92. *Præmittendum*
*est, num.*6. & *seq. lib.*1. facit tradita per Castr. *cons.*428. *Visis, num.*
6. *lib.*1. † Item in fideiussore; quia cõfessio principalis post cõtra- 46
ctam obligationem nõ nocet fideiussori. Bart. *in l. fideiussor.* §. *in fi-*
deiussorem, ver. ex hoc not. ff. qui satisd. cogan. † Idem quia non præiu- 47
dicat cessionario post cessionem secũdum magis * communem, *
de qua Alex. *cons.*46. *Circa primam, col.*2. *in princ. lib.*5. Vide infra *nu-*
*mer.*53. & *seq.* Idem † in debitore, qui post cõtractum æs alienum 48
confitetur; quia non præiudicat anterioribus creditoribus. Bart.
in l. ex post. ff. de fide instr. Aret. *cons.*13. *Viso diligenter, colum.*5. *in princip.*
Castr. *cons.*134. *In causa, in princ. lib.*1. † Item in donante; quia si post 49
donationem cõfiteatur bona sua obligasse alteri, cui illa tradidit, & quod obligatio fuerit ante donationem, nõ præiudicat donatario, ne per indirectum possit reuocare donationem in præiudicium donatarij. Cast. *cons.*337. *Si prima duo per totum lib.*2. Vide, supra
hac Conclusione, *n.*11. & *seq.* † Limita; quia dominii quæstionem 50

potest

Potest inferre habens causam ab alio multis casibus, vt per Crau.
51 *cons.411.n.58.& seq.* † Limita, vt supra, *Confessio quando non transeat ad*
52 *haredes. Concl.654.* † Limita; quia confessio, seu ratihabitio facta per minorem de cõtractu nullo, q̃ res sit feudalis, non nocet emptori, etiã si esset tacita, eo quod minor factus sit maior, &c. quia nocet sibi, non tertio. Alex. *cons.129. Ponderatis, in fi. lib.* 1. † Limita, quia
53 confessio cedentis non nocet cessionario post ius quæsitum cessionario, *l. si cum emptore. ff. de pact.* late Bero. *cons.187.n.5. lib.*1. late Affict. *decis.163. in fin.* & Bero. *cons.*13. *in fi. lib.*1. Pariſ. *cons.*19. *n.*59. *& seq. lib.*3. Soc. *cons.82.n.3. lib.*3. Ant. de Butr. *cons.5. ver. item ex quo.* & ita debet intelligi Castr. *cons.*110. *nu.6. lib* 1. *& cons.*134. *n.*2. *lib.*1. Alex. *cons.*
* *46. Circa primum, n.*4. *ver praterea lib* 5. vbi * magis communẽ, plu-
54 res citat concord. apostil. ibi, *in ver. cessionario.* † Contrarium tenẽt multi, q̃ imo confessio cedentis no ceat semper cessionario, quos
55 citat Corn. *cons.*139. *Licet. nu.*4. *lib.*3. † Declarat plene, licet consuse idem Corn. *d. cons.*139. *In hac, n.*4. *lib.*3. videlicet, quod non nocet cessionario, qñ cessio est ad commodum cessionarij, & non cedẽtis. Item, quando cessionarius non habet regressum aduersus ce-
* dentem, & dicit magis * communem. Item, quando non interuenit vnum de tribus, de quibus *in l.*3. *C. de nouatio.* item si confessio
56 est extraiudicialis, & non probat secus in casibus contrariis. † Declara, qñ confessio cedentis esset ante cessionem; quia cessionario præiudicat. Crau. *cons.*434. *Abbatia Monasterij n.*10. Secus si post. Ex-
57 tende; † quia nedum confessio cedentis facta post cessionem non nocet cessionario, sed nec confessio cessionarij primi nocet secũdo cessionario, etiam si fiat ad liberandum. Castr. *cons.*79. *n.*2. *lib.*2.
58 Extende, † idem in approbatione, & ratificatione facta per cedẽtem post cessionem; quia non præiudicat cessionario. Ang. Aret.
59 *cons.*92 *In casu supra dicto, n.*44. *ver. vel.*2. † Extende; quia confessio cedentis non nocet cessionario, quando fit ad beneficium cessio-
* narij, & non cedentis, magis * communem dicit Corn. *d. cons.*139.
60 *Licet in hac, lib.*3. *n.*4. † Extende limitationem ad confessionem socij finita societate; quia nõ præiudicat. Bero. *cons.*153 *in fi lib.*1. Alex. *cons.*46 *Circa primum, n.*3. *& seq. ver. super secundo lib* 5. vbi reddit rationem; quia non daretur regressus contra confitentem, prout
61 quando est socius. † Extende; quia confessio venditoris facta post venditionem in præiudicium emptoris, quod res vendita sit pro medietate alterius, non nocet emptori. Alex. *consil.*134. *In causa &*
62 *lite, col.*2. *ver. ad primum reuertor. lib.*2. † Extende; quia resolutio, & annullatio contractus ex causa voluntaria debitoris non nocet creditori, vel habenti pignus: ideo donatarius qui durante tẽpore ad insinuandum dedit rem donatam in pignus suo creditori, licet postea permittat labi tempus ad insinuandum donationem, non resoluitur ius pignoris; quia ex voluntate debitoris non potest præiudicare habenti pignus, nisi interuenerit culpa creditoris. Alex *cons.*119. *Quoniam, num.*21. *& seq. ver. secundo probatur, lib.* 6.
☞ Vide, *Cedens non potest præiudicare cessionario, & quando.* cõcl. 84. Vide Mascard. *Conclus.*374. *Confessio cedentis an probet contra cessionarium*, vbi ponit regulam negatiuam, & limitat tribus modis, quos vi-
63 deas. † Restringe limitationem, nisi constet de veritate confessionis. Angel. *consil* 235. *Punctus est, Albertus, col.*2. *in princ. ver. non ob-*
64 *stat, quod post ius quæsitum.* † Restringe limitationem, nisi cedens teneretur de euictione, & esset soluendo. Crauet. *tract. de antiq.*
65 *tempo. parte* 1. *q.*4. *num.*25. late Cephal. *cons*21. *lib.*1. † Restringe; quia bene potest esse testis contra cessionarium. Iaſ. *cons.*28. *libr.*1. apostil. ad Alex. *cons.*46 *in ver. cessionario, lib.*5. quæ dicit, quod non
66 potest esse testis ad fauorem cessionarij. † Restringe limitationẽ, quando cessio esset ad commodum cedentis; quia nocet cessionario. Crauet. *d. tract. part.*1. *q.*4 *n.*23 *ver. secundus casus.* Ant. de Butr. *consil.*5. *ver item ex quo.* Castr *cons.*79. *in fin lib.*2. apostil. ad Alex *cons.*
☞ 46 *in ver. cessionario, lib.*5. Vide, *Confessio vnius quando prosit, vel noceat alteri. Conclusio proxima præced.*

Confessio furiosi non probat, neque præiudicat. Conclusio.

☞ VIDE Mascard, *Conclusio.*375. Vide plenius, *Furiosus caret consensu. Conclusio* 538.

Confessio Aduocati facta post litem contestatam scienti clientulo nocet, licet possit reuocari per principalem. Conclusio.

☞ VIDE Mascard. *Concl.*381. *Confessio facta per aduocatum*, vbi, quod potest reuocari etiam non docto de errore. Vide, *Aduocatus, quando inducat excusationem pro suo clientulo. Conclus.*231.

Confessio Procuratoris ad lites an & quando præiudicet dom no tanquam super connexis, & proximis mandato. Conclus. 664.

CONFESSIO † procuratoris habentis mandatum ad lites 1
an præiudicet domino tanquam connexa, vel proxima mandato. Oldrad. *cons.*126. *Natura, per totum*, vbi pro vtraque parte, & videtur tenere, quod non præiudicet, quod intellige, quando fit per modum voluntariæ iurisdictionis. Barbat. *consil.*18. *numer.*34. *& seq. libr.*2. & late distinguas, vt per Felin. *in cap.*1. *vt lite non contest.* & quod non præiudicet per modum voluntariæ iurisdictionis. Franc. Aretin *cons.*13. *Viso diligenter, colum. fin. ver. circa sextum.* † Am- 2
plia, vt nec cõfessio de recepto præiudicet domino facta per procuratorem habentem mandatum ad exigendum; quia licet videatur solutio, & exactio; tñ non est vera, sed ficta solutio, & mandatum de vera intelligitur. Feder. de Sen. *cons.*53 *per totum.* Vide, *Procurator ad exigendum non potest confiteri habuisse, & quando secus. Conclus.* 847. † Amplia; quia quod confessio facta in iudicio summario 3
præiudicet in ordinario inter easdem personas, fallit, si est confessio procuratoris; quia etiam inter easdem personas non probat. Fel. *in c. causam, quæ num.*8. *de testibus.* † Extende; quia confessio 4
procuratoris in iudicio facta ad vnum finem, non præiudicat domino in alio iudicio ad alium finem, etiam inter easdem personas. Franc. Aret *d. cons.*13. *colum. fi. ver. præterea ista confessio.* † Limita; 5
quia confessio procuratoris ad causas constituti in iudicio facta nocet domino, & ista est regula iuris *in l non solum, in prin.* vbi Bart. & Doct. *ff. de procur.* late Bart. *in l certum,* §. *sed an & ipsos ff. de confess.* Canonistæ *in c. fi. eod. tit. & in cap. cum causam, de appell.* late examinat Felin. *in c.*1. *vt lite non contest.* † Extende; vt procedat, etiam si pro- 6
curator non habeat mandatum speciale ad cõfitendum; quia nihilominus eius confessio nocet domino etiam absenti. Imol. *in c. fi. de confess.* vbi dicit, quod bene verum est, quod dominus poterit reuocare hanc confessionem procuratoris, etiam non docto de errore, quando fuit facta eo absente: & idem, quando fuit facta eo præsente, si statim reuocat, & dicit hoc tenere DD. de Rota *decis.*55. & in aliis locis, qui dicunt potius esse de stylo Curiæ Romanæ, quam de iure; quia de iure debet dominus docere de errore, vt reuocet confessionem procuratoris probando rem aliter se habere, gloss. & Bart. *in d l. certum,* § *sed an & ipsos ff. de confess. & in l.*1. C. *eod. est decis. Aegid. Bellam.*693. *in fin.* † Restringe, vt per Dec. *cons.*146. 7
*nu.*15. *& cons.*493. *num.*13. vbi quod ille, qui habet mandatum ad recipiendum mutuum, non potest confiteri se recepisse. † Declara; 8
quia procurator ad lites præiudicat domino in confessione contentiosa; secus in voluntaria. Bart. *in d. l. certum,* § *sed an & ipsos. ff. de confess.* & idem est in tutore, & Prælato, & ita communiter * tenent *
Doct. *in c.*1. *vt lite non contest.* vbi Abb. *num.*29. Fel. *numer.*14. *& seq.* Ægid. Bellam. *dec.*695. *per totam, & 696.* quia censetur habere mãdatum ad ea, quæ sunt necessaria. † Sed quando dicatur contentiosa iurisdictio seu confessio voluntaria, Vide, *Confessio Prælati,* 9
*tutoris, vel administratoris quando præiudicet, vel non. Conclus.*669. *n.*49. *& seq.* † Limita; quia confessio procuratoris semper nocet domi- 10
no, siue habeat mandatum, siue non, quando ipse procurator successit domino; quia non potest allegare, q̃ non haberet mandatum; quia allegaret propriã turpitudinem. Bart. & cæteri *in l. Modestinus, ff. de excep.* Bald. *in l. creditores. C. de seruo pign. dato manumisso.* Vide Mascard. *Conclus.*369. *Confessio procuratoris*, vbi, quod regula est, quod nocet, sed dominus potest illam reuocare.

Confessio Procuratoris Fisci, & ciuitatis quando præiudicet, vel non. Conclusio 665.

CONFESSIO † Thesaurarij Principis, vel Ciuitatis, non nocet 1
Principi, vel Ciuitati. Bald. *cons.*360. *Conclusio facti, in fin. lib.*1. qui loquitur in ijs in quibus Thesaurarius non habebat mandatum, & *cons. l.*252. *Ordo rei gestæ, lib.*3. Vide, *Ciuitas qualiter obligetur ex*
☞ *mutuo, & aliis similibus. Conclus.*282. † Amplia; quia maxime non va- 2
let confessio ministri Principis, vel ciuitatis damnosa sine mandato, & cum fraude, veluti si minister soluit vsuras Bancario non conuentas, & præuenit in solutione in tempus successoris. Bald. *d. cons.*360. *libr.*1. *circa fin. & cons.*252. *lib.*3. *circa fin.* † Limita; quia si 3
procurator Reipublicæ confiteatur recepisse pecuniam rerum venditarum præiudicat, vel onerum debitorum, præterquam in mutuo. Mascard. *Conclus.*369. *Confessio procuratoris, n.*10. & 11.

Con-

Confessio pupilli, & minoris sine tutore, & curatore non præiudicat, & quando secus. Conclusio.

☞ VIDE Mascard. *Conclus.371. Confessio pupilli.* Vide plenius, *Minor quando sine curatore possit contrahere. Conclusio.252.*

Confessio serui, vel monachi, quando præiudicet domino, vel monasterio. Conclus.666.

1 CONFESSIO † serui acquirentis domino, & Monachi acquirentis Monasterio suo præiudicat domino, & Monasterio; quia confessioni eorum, quando acquirunt, stādum est. Bald. *cons.* 2 379. *Sequitur, quod anno Domini, in princ. lib.1.* † Amplia; quia etiam in causa noxali confessio filij nocet patri, & confessio serui nocet
☞ domino. Vide, *Confessio vnius quādo prosit, vel noceat alteri. Concl.662.*

Confessio patris dicentis se debitorē alicuius non præiudicat filio inlegitima. Conclus.

☞ VIDE Mascard. *Conclus.364.* vbi ampliat, etiam si sit iurata, limitat concurrentibus adminiculis. Vide plenius, *Legitima non potest minui per fraudem parentum. Conclus.188.* per totam, & maxime *num.36. & seq.*

Confessio mariti ad fauorem vxoris quibus prejudicet, vel non. Conclus. 667.

1 REGVLAM ponit Couarru. *variar. resolut. cap.7. num.4. lib.1.* dotem confessatam, quæ non apparet soluta, non habere priuilegia dotis, & propterea ei, qui non est hæres mariti confitentis,
2 non præiudicare, vide plurimos, quos ibi citat pro regula. † Confessio viri ad fauorem vxoris non præiudicat alijs creditorib. mariti. *Auth de æqualitate dot. § aliud, ver. si vero non fuerit.* Salyc. *in l. si mater. C. de contrahen. empti.* Alciat. *de præsumptio. regul.3. præsumptio.26.*
3 † Et quod non præiudicet creditoribus, qui ante confessionem habebant ius in bonis mariti & sic anterioribus. Bart. & alij *in authen. sed iā necesse. C. de donat. ante nupt.* Ias. *in § fuerat. Inst. de actio.* Bald. Nouel. *in tract. de dote in 10. parte prin.* † Extende; quia confessio dotis facta per maritum constante matrimonio præsumitur facta in
4 fraudem creditorum, & propterea non præiudicat creditoribus. Alexand. *in l. diuortio, colum. fi. ff. de verb. obligat.* Socin. *cons.79. in princ.*
5 *lib.4.* † Amplia; quia confessio fratris ad fauorem alterius fratris, quando iam erat multis debitis grauatus, dicitur suspecta, vt in fraudem creditorum sit facta; ideo creditoribus non præiudicat,
6 *l. omnes, § Lucius. ff. de ijs, quæ in fraud. credit.* † Extende, quia confessio de recepto facta per debitorem non præiudicat creditoribus, nisi aliter doceatur de vera traditione, vel vera numeratione. *l. cum qui testamento. ff. de probatio. l. cum quis decedens, § Titia. ff. de leg.3.* Socin. *cōs.*
* 78. *numer.2. libr.4.* Corne. *consil.230. lib.2.* vbi dicit * communem.
7 Afflict. *decis.150. num.35.* † Contrarium, quod imo semper stetur confessioni, etiam in præiudicium tertij, quando non sumus in casibus à iure prohibitis, latissime Tiraquel. *de retract. tit.1. § 1. gloss.18. num.78. cum seqq.* Castr. *in l. qui debitorem per illum, text. ff. de nouat. & in cons. penult. quæritur, an fideiussor. lib.1.* Alexand. *in l duobus à fideiussore. ff. de iureur. & cons.167. Viso instrumento contractus, lib.2.* Am-
8 plia, quia † confessio mariti de dote constante matrimonio non præiudicat tertijs possessoribus, & promissio dotis, si non fuit exacta, non releuat; quia sufficit tantum ad cogendum maritum, vel eius hæredes ad cedendum iura, & actionem contra promittentem, & obligatum. Castr. *in l. si socer. § Lucius. ff. sol. matrim.* Bald. Nou. *in d. tract. de dote in 8. parte priuil.24.* quia bona mariti non obligantur vltra id, quod fuit exactum in præiudiciū tertij, nisi culpa
9 mariti dos esset facta nō exigibilis. Socin. *cons.82. in princ. lib.3.* † Extende; quia solutio gabellæ non releuat, nec præiudicat tertio, qui non interuenit, sed tantum confitenti, vel soluenti. Alexand.
10 *cons.58. num.3. lib.3.* † Amplia; quia confessio dotis facta per maritum constante matrimonio in testamento non inducit probationem, sed simplex legatum, & propterea non præiudicat creditoribus, Bart. & Bald. *in l.1. C. de falsa causa adiecta leg. & in l. cum quis decedens. § Titia, & in § codicillis. ff. de leg.3. & in l. Lucius. § quisquis mihi, ff.*
* *de leg.2.* late Alex. *cons.45. nu.4. lib.1.* vbi attestatur de magis * communi opinione, Barba. *cons.59. colum. penult. ver. capio aliam dubitationem, lib.2.* & vide ad prædicta Canonistas *in c. fin. ex illo text. de success. ab inteſt.* Alexand. *cons.122. Viso processu. lib.7.* vbi, quod potest petere vt legatum, & habet mulier hypothecariam, *l.1. C. commun. de leg.* Corne. *cons.146. lib.1.* Soc. *cons.61. In præsenti consultatione, col.3. lib.1.*
11 Declara; † quia confessio dotis facta in testamēto constante matrimonio animo donādi bene confirmatur morte. Alex. *cons.189. In causa & lite, col.2. libr.6.* Bald. *cons.14. Antonius, vol.2.* Barb. *cons 54. col.2. lib.1.* vbi dicunt esse verum, nisi maritum per verba, vel signa pœnituisset, puta expellendo vxorem de domo, & sic admittunt reuocationem, nisi esset facta præsente vxore, vt infra proxime.
† Extende; quia confessio dotis constante matrimonio in testa- 12
mento facta præsumitur simulata animo donandi, & nō valet, vt
est cōmunis opinio * Doctorum *in l.1. ff. sol. matr.* Restringe; quia * 13
cōfessio dotis † constante matrimonio, q̄ non valet facta in testamento; quia præsumitur animo donādi, bene valet, & cōfirmatur
morte mariti, & sufficit ficta traditio, videlicet cōfessio receptæ * 14
dotis vt est cōmunis * opinio per Ias. *in auth. Vnde si parens, col. pen. C. de inoffi. test.* Vel. *in c. si cautio, n.73. de fide instr.* Gram. *cons.116. n.6.* Alex. *cons.63. col.3. lib.1.* Castr. *cons.138. Dicta donatio, col.1. & 2. lib.1.* Dec. *cons.202. col.3 in fi.* Soc *cons.79. in prin. lib.4.* † Restringe, q̄n præcessit
promissio dotis, tunc confessio non præsumitur animo donandi, 15
vt est cōmunis * opinio, vt per Cāpeg. *de dote, parte 1. q.52. in fi.* Gram. *
cons.114. & 116.* † Restringe in confessione facta non propter se, 16
sed propter aliud, q̄n verba sunt geminata, etiam quod enunciatiua sint; quia fauore dotis probāt. Dec. *cons.152. n.5.* Cast. *cons.151. Viso puncto, vol.1. in fi.* Ias. *in l. admonendi, n.157. ff. de iureiur.* Marsil. *Sing.* 442. Dec. *cons.407. n.4.* Alex. *cons.99. in prim. lib.7.* Ias. *in l. ex ijs, C. de mil. test.* † Restringe, vt imo valeat in vim contractus, quando est
facta vxore præsente, & probatur saltem per duos testes. Bart. *in l. cum quis, § codicillis. ff. de leg.3. & in l. Lucius. § quisquis. ff. de leg.2.* Cuma. *cons.61. n.2.* Bald. Nou. *in tract. de dote, parte 6. in prin.78.* vbi infert ad comitarinos, qui de dotib. non habent instrumenta, sed cōfessiones mariti in testamento; & hoc casu cōfessio in testamento facta, & acceptata respectu sui ipsius reddit testamentū irreuocabile, ex quo sapit contractum, qui in testamento fieri potest. *l. hæredes palā. C. de testam.* Bart. *in d. l. cum quis decedens, § codicillis. ff. de leg.3.* Rom. *cōs.*
171. *col fi.* Soc. *cons.61. col.2. lib.2.* quod intelligas, quando testamentum facit mentionē de præsentia, vel est probata saltem per duos testes. Ias. *in l.2. n.11. & seq. C. de bon. possess. secundū tab.* Adde Bald. *cons.*
488. *lib.4.* Cuma. *cons.37. post med.* † Nec obstat, quod ad probandū 17
disposita testamento requirantur septē testes, *l. hac consultissima. &*
l. cum antiquitas, § cum aūt, C. de testam. iunctis traditis per Ias. *l.2. C. de*
bon. poss. secundum tab. n.5. quia cum sit contractus respectu confessionis factæ præsente parte, duo testes sufficiunt. *l. cum te, Cod. de*
transact. † Non obstat, quod Notarius rogatus de testamento nō 18
esset matriculatus secundum statuta Florentiæ, quo casu instrumentum est nullum, vt in statuto *rubr.95.* quia non est propterea nullus cōtractus contentus in instrumēto, & potest aliunde probari. Bart. *in l. si quis legatum. ff. de falsi.* Dec. *cons.17. n.4. & cons.169. n.2.*
Soc. *cons.2. col.1. lib.3.* & in propolito, quod annullato instrumento testamenti non sit nullū testamentum, Castr. *consil.75. Notandum.*
lib.2. dicens testamentum tali casu posse probari per sex testes, & Notarium, q̄ est notandum. † Et procedit restrictio, etiam si so- 19
la præsentia vxoris probetur, licet non acceptauerit. Crau. *cōs.272.*
n.15. & seq. Dec. *in c. at si clerici, col.12. ver. ad supradicta, de iudic.* † Re- 20
stringe multis modis, de quibus supra, *Confessio facta in testamento.*
Concl.639. & latius, *Confessio extraiudicialis absente parte facta non valet, & quando secus. Concl.638.* quia cum sit confessio extraiudicialis, absente parte valet, vt ibi not. idem est, si est reiterata, vt Campeg.
de dote, parte 1. q.52. si iurata, si parte præsente, vt ibi dicitur. Differt
† autem hypothecaria, quam habet mulier, & quando vt legatum 21
petit; quia non potest contra quemlibet hæredem in solidum agere, sed pro portione ad instar personalis actionis, *l.1. ad fin. ver. in*
omnibus autem, C. commun. de leg. vbi Bart. & Bald. quod est casus spe- 22
cialis. Negus. *de pign. in 4. membro. 8. partis princ.* † Si vero agit tanquā creditrix pro dote, agit in solidum contra quemlibet hæredem, *l.* ☞
1. C. si vnus ex pluribus hæred. Vide, *Hæredes duo non obligantur in solidum,*
sed pro rata. Concl.72. † Amplia; quia confessio dotis facta per ma- 23
ritum constante matrimonio, quando est renunciatum exceptioni non numeratæ dotis, præsumitur facta animo donandi, & ineffectu dicitur donatio, quæ non valet inter virum & vxorem. Aret. & Alex. *in l. si diuortio. ff. de verb. oblig.* Aret. *cons.86.* Soc. & Mod.
in l.1. ff. solut. matr. quia non valet, quod agitur, tanquam factum in fraudem legis, nec quod simulatur. Alex. *cons.142. lib.5.* Couarr. *va-*
riar. resolut. lib.1. c.7. n.4. † Extende, quia vbicunq; confessio mariti 24
valet necessario in vim donationis, prout quando est facta constante matrimonio, & cū renunciatione exceptionis non numeratæ pecuniæ; tunc ea non operatur aliquid, nisi concurrant requisita ad donationē inter virum & vxorem, Couarru. *variar. resolut.*
lib.1. c.7. n.4. ver. sed quod etiam, in fin. † Extende; quia talis donatio 25
tacita, quę resultat ex tali confessione, non firmatur iuramento assertorio, vel cōfirmatorio, quia est simulata, & in fraudem legis facta, Bart. *in l. cum quis decedēs. § Titia. ff. de leg.3.* Bald. *in l.1. C. de inoffi.*
donat.

donat.& communem * dicit Couarru.*variar.resolur.lib.1.c.7.num.4.*
ver.quinto eadem ratione. vbi, quod solum operatur iuramẽtum circa promissionem, vt ibi per eum, quem vide, & *num.5.* Vide, *Donatio inter virum & vxorem an & qualiter firmetur iuramento. Concl.694.*

26 Et † futuris etiam creditoribus non nocet; quia quando habet effectum donationis, nõ habet ius prælationis alicuius. Couar. *var-*
27 *resolut.lib.1.c.7.n.4.ver. secundo hinc apparet.* † Extende; quia nedum non nocet futuris creditoribus, sed nec ipsi marito. Doct. supra
28 allegati, & Rui. *cons.137.lib.4. & cons.154.lib.5.* † Et potest quandocunq; reuocari, & censetur reuocata per obligationem bonorum aliis factam. Couar. *variar.resolut.lib.1.c.7.n.4. ver.tertio inde ap-*
29 *paret.* † Idque procedit, etiam si sit iurata. Couarr. vbi supra, *num.5.*
30 Extende; † quia nihil refert lapsus temporis ad opponendum exceptionem non numeratæ dotis, quando valet, vt donatio; quia nihil releuat lapsus, vel nõ lapsus biennij. Couarr. loco prædicto,
n.4.ver.quarto. Vide, *confessio inter personas prohibitas quando operetur*
31 *donationem, vel non. Concl.659.* † Extende, etiam si talis confessio constante matrimonio facta de dote, cum renunciatione exceptioni nõ numeratę dotis esset facta à viro sene vxori iuueni; quia in dubio præsumitur facta honoris gratia & simulate, & animo vxorem remunerandi, vt per plura Soc. *in l.1.n.72.cum seq.ff.sol.matr.*
32 Ruin. *cons.130.col.1.lib.1.* † Extende etiã non obstante statuto Florentino *lib.2.rubr.61.* ibi, *quandocunque confessata. &c.* tribuente doti confessionatæ exequutionem, prout instrumento guarentigiato, cui non põt opponi exceptio simulationis, vt in statuto *de præcept. guarentigia*; quia per d. statutum intelligitur sublata sola simulatio à iure præsumpta, sed non ea, quæ à partibus reperitur confessata, prout quando renunciant exceptioni non numeratæ pecuniæ; quia illa est iuris & de iure, prout defẽdit Bald. Nou. *in l.1.n.214.ff.*
sol.matr. licet in fi. dicat au diuisse, q Florentię seruatur contrariũ,
33 vide infra *n.37.& 38.* † Amplia; quia imo confessio viri de dote recepta ab vxore constante matrimonio tamquam sapiẽs donationem inter virum & vxorem videtur à iure reprobata, & quod nõ valeat, *l.1.& l.3.§.sciendum, & toto tit. de donat. inter vir. & vxor.* & tãquam facta personæ incapaci in testamento, vel etiam in contractu non videtur valere etiam, quod esset iurata confessio in testamento. Bart. *in l.cum quis decedens.§.codicillis,* & melius *in §.Titia. ff. de*
leg.3. Dec. *cons.202.n.2.* Ruin. *cons.69.n.27.lib.3.* Soc. *cons.61.col.. lib.*
* 1. per gl. * communiter approbatam *in l.1.C. de falsa causa adiecta leg.*
34 * Soc. *cons.79.n.1.lib.4. & cons.294. in princ. lib.1.* † In contrarium videtur esse magis cõmunis * opinio, vt atte statur Aret. *Instit. de actio-*
nibus §.fuerat, & in fortioribus terminis tenet Afflict. *decis.402.* & opinione * communem, dicit Bello. cũ aliis relatis à Villalob. *in suis*
cõmunib. opin. ver. dos confessata. n.176. latissime Tiraq. *de retra. tit 1.§.*
1 gl.58.n.78. Castr. *cons.pen. Quæritur lib...* Alexand. *consil.167. Viso in-*
35 *strumento, vol.2.* † Extende; quia non valet confessio de dote recepta facta per maritum constante matrimonio; quia præsumitur facta in fraudem donationis, quæ inter eos est prohibita. Alex. *in*
l.diuortio, col.5.ff. de verb. oblig. & in cons.142. Viso processu causæ, vol.5. &
cons.143. V tũ confessio, & cons.148. Si maritus confitetur recepisse, eod. lib.
Cuma. *cons.31. Confessio mariti.* Fulgos. *consil.133. Quidam Ser. Secretus.*
& cons.207. Confessio dotis receptæ. Abb. *cons.77, In quæstione, quæ ad pre-*
36 *sens, vol.2.* in terminis Ias. *cons.32. lib.3.* † In tantum, quod talis confessio iuramento non firmatur. Rom. *cons.44. Ex supra narratis, &*
cons.293. Latissime Io. Crot. in repet. *l.3 constante, num.10. cum multis*
seqq.ff.sol.matr. vbi tenet maxime nõ firmari iuramento ob simu-
37 lationem, & allegat plures, maxime Soc. in variis locis. † Restringe Florentiæ stante statuto sub *rub.61.* per q disponitur, quod pro dote quandocunq; confessata detur exequutio, vide supra. *nu.32.*
38 † Et q valeat Florentiæ ista confessio stante statuto Soc. *cons.79. in*
princ. lib.4. vbi loquitur in terminis statuti Florentiæ. Bald. Nouel.
39 *in l.1.ff.sol. matr. n.214. in fi.* † Et etiam de iure communi dato, q non valeret vt confessio, valet vt donatio confirmata morte confitentis, & confessio habetur pro traditione. Castr. *cons.138. Dicta dona-*
40 *tio, lib.1.* Dec. *cons.202.col.3. in fin.* † Restringe, quando extant iecturæ excludentes donationem præsumptam. Soc. *cons.122.n.8.*
lib.3. quia vna præsumptio tollit aliam, vt in proposito dixit Rol. à
41 Valle *cons.90 n.15. & seq. lib.2.* † Restringe, quando morte esset cõfirmata, *l. donationes quas. C. de donatio inter vir. & vxor. l. cum hic status*
§.1.ff. eod. Soc. *cons.79. lib.4. in princ.* & hoc q confessio habeatur lo-
lo traditionis, & morte confirmetur, Vide per Mascard. *Concl.362.*
Confessio facta à marito dicente se recepisse dotem. vbi ponit hanc regulam, ampliat tribus modis, & limitat sex modis, quem videre po-
42 teris. † Extende; quia confessio mariti facta per modum rationis in libro suo, quod habuerit centum florenos, vel aliam summam pro alimentis à socero vltra dotem, probat, quando liber contiget data & recepta. late Crau. *de antiqu. temp. parte 1. n.286. & n.225.* & talis partita sumpta iuxta formam statuti Florentiæ habet exequutionem paratam, & priuilegium prælationis, vsque in diem descriptionis non sumptus etiam contra tertiũ creditorem. Soc.
cons.240. circa præsentem, lib.2. Negu. *de pign. in 5. parte, membro 2. n.47.*
& seq. † Extende; quia quando concurrit promissio dotis, vel con- 43
currunt aliæ coniecturæ pro veritate, prout est retentio vxoris in domo, præstatio alimentorum, vel aliud simile, per quod præsumitur veritas confessionis; tunc pręiudicat creditoribus. Bald. *in*
rubr. C. de priuil. dot. colum.3. ver. Vnde quæritur. refert, & sequitur Dec.
cons.365. colum.3. circa med. Socin. *in l.1. num...ver. sed ista opinio. ff. solut*
matr. & cons.122. colum.4. post med. lib.3. & cons.82. colum.2. eod. lib. vbi,
quod ab opinione Baldi non est recedendum; quia est * communis, sequitur Cruet. *cons.40. num.4.* Gozadi. *cons.28. per totum.* Curt. *
Sen. *cons.69. colum.1. ver. sed præmisso,* vbi dicit semper magni fecisse decisionem Baldi, & quod omnis leuis coniectura est sufficiẽs ad
sustinendam confessionem. Et quod si præcedit promissio confessionem, tunc præiudicet creditoribus posterioribus; quia ces- *
sat, q sit facta spe futuræ solutionis, vel in vim donationis, communem esse * omnium dicit Couarru. *variar. resolutio. lib.1.c.7. num.* *
5. ver. quandoque tamen. † Extende idem, quando aliæ coniecturæ 44
concurrunt pro veritate confessionis, & traditionis, prout si extaret datio in solutum facta per patrem vxoris cum onere soluendi dictam summam; quia tunc diceretur probata numerario. Socin.
cons.122. num.4. lib.3. Bald. Nouel. *de dote in 6. parte priuil.78. num.4.*
Idem, † si probatur pro parte soluta; quia etiã pro alia parte pro- 45
babilis, & verisimilis erit solutio. Socin. *cons.82. in prin. lib.3.* Couarr.
variar. resolut. cap.7. lib.1. num.5. ver. sic ex confessione. † Idem, si vnus 46
testis de veritate solutionis, vel aliæ apparent coniecturæ, communem * dicit Couarru. vbi supra proxime. † Restringe, & de- 47
clara, vt *in ver. Confessio fraudulenta non nocet creditoribus. Conclus. pro-*
xime seq. † Limita; quia confessio de dote recepta constante matri- 48
monio facta per virum præsente parte, & per duos testes probata plene probat, *l. cum te,* & ibi scribentes, *C. de transact.* Cuma. *cons.61.*
num.2. Alexand. *consil.53. colum. penult. ad fin. lib.1. & cons.76. num.4. lib.*
6. Ariol. *consil.77. num.39.* Dec. *consil.146. num 3.* Gorne. *consil.272. nu.*
16. & consil.276. nu.1. & hanc communem * dicit Maranta *in praxi,* *
parte 6. num. 2. & 4. † Extende, etiam si non sit expresse à parte ac- 49
ceptata; quia ex quo pars est præsens, & respicit eius fauorem, præsumitur acceptasse. *l. suus. nu.3. C. de repud. hered.* & communem
* dicit idem Maranta *in praxi,* vbi supra *in 6. parte, num.2.* Imo † er- *
iam sufficit sola præsentia procuratoris, vel negociorum gestoris, 50
vel mariti. Crauet, late *cons.271. num.15. & 16.* † Vel si interuenerit 51
epistola tantum. Bart. *in l. Lucius. la seconda, §. quisquis, l. vlt ff. de leg.2.*
quia epistola semper loquitur, *l. Ariani, C. de heret.* † Extende, etiã 52
si confessio esset facta in testamento præsente parte, & hoc constet; quia erit contractus in hac parte irreuocabilis. Bald. Nouell.
de dote parte 6. priui. 78. † Extende idem, quando non fuisset con- 53
fessio facta præsente parte, si modo ex coniecturis constet de traditione. Soc. *consil.12. num.4. lib.3.* † Extende; quia confessio dotis 54
per virum receptæ, de qua extat publicum instrumentum cum obligatione omnium bonorum, habet exequutionem paratam, cum illud instrumentum sit probatio probata, & veritas apparẽs.
Dec. *consil.36. Pro tenui, colum.1.* & omnia bona viri sunt obligata pro restitutione dotis, *l. vnica, §. sed vt plenius, C. de rei vxor. actio. l. absi-*
duis, C. qui potio. in pign. hab. & potest mulier agere hypothecaria cõtra tertios possessores bonorum viri posteriores, siue possideant cum titulo, siue sine titulo, vel etiam anteriores sine hypotheca, *l.*
si prædium cum l. seq. C. de euict. l. si mancipium, § fin. cum l. seq. ff. eod. tit. &
in terminis Alexand. *cons.4. Videretur. colum.4. lib.2.* & probatis probãdis in iudicio hypothecario, seu vtilis Saluiani interdicti debet obtinere mulier, si modo probet virum possedisse tempore factæ confessionis, & hypothecæ, & occupationem posteriorem esse, vt per Bart. *in l. rem alienam. ff. de pign. actio.* Negus. *de pign. vt, in . memb. 8.*
partis. Aret. & Ias. *in §. itẽ Seruiana. Instit. de actio.* Balc. *cons.36. Factum*
sic se habere videtur, volum.1. Alex. *cons.185. in causa, & lite, num.4. lib.6.*
Socin. *consil.134. colum.1. lib.1. & consil.112. colum.1. & 2. lib.4.* in quibus iudicijs tam Saluiani, quam hypothecæ debet sequi condemnatio, quod dimittant bona mulieri per eam detinenda, donec fuerit satisfacta de dote sua Bart. *in d. l. rem alienam, ff. de pign. actio.*

Vide plenius. *Dos confessata per maritum quando præiudicet creditoribus, vel non. Concluf. 748. cum pluribus conclusionibus*
ibi seqq. 749. 750. & 751. vbi
latissime.

Con-

Confessio fraudulenta nō nocet creditoribus, & qualiter probetur. Concluſ.668.

1 CONFESSIO † facta per maritum dotis receptæ ad fauorem vxoris in præiudicium futurorum creditorum, quando conſtat ex indicijs, quod eſt talis, non nocet futuris creditoribus, ſe-
* cundum magis * communem, de qua Alex. *conſ.86. Lætatus ſecundū, in princ. lib.7.* quod etiam conſuluerunt Guido Veſpuccius, & Angel. Nicolin. Florent. & Bar. Soc Senenſ. omnes diſcipuli Alex. vt
2 ipſe atteſtatur. † Extende; quia talis confeſſio fraudulenta, quæ ēt poteſt dici ſimulata, non nocet creditoribus futuris oneroſam
3 cauſam habentibus. Alex. *d. conſ.86. in prin. lib.7.* † Amplia, vt procedat, ſiue confeſſio fraudulenta ſimplex inter partes, ſiue etiam ſit
4 in exequutione laudi lati facta. Alex. *d. cōſ.86. in prin lib.7.* † Amplia, vt procedat non obſtante ſtatutō, quod prohibet, & tollit omnē exceptionem doli & fraudis contra inſtrumentum guarentigiatum; quia procedit quoad contrahentes, non autem quoad tertiū
5 ita Alex. *d. conſ.86. in fi. ver. nec obſtat ſtatutum, lib.7.* † Amplia; quia licet benemerita in inſtrumēto guarentigiato habente exequutionem paratam probentur; quia guarentigia habet vim ſententiæ; tamen ſecus eſt, qñ enunciantur inter perſonas prohibitas, vel adeſſet ſuſpicio fraudis; quia guarentigia non debet operari in fraudem tertij, ita Maſcard. *Concl.391. Confeſſio maritorum, n.3. & ſeq.* Pro-
6 batur † autem fraudulenta confeſſio in præiudicium futurorum creditorum de proximo poſt confeſſionem creatorū, ſi articuletur, & probetur. q̄ bona debitoris confitentis non ſufficiebant, & quod ipſe debitor hoc ſciebat vere, vel præſumptiue. Alex. *dict.*
7 *conſ.86. in prin. ver. aduertat tamen. lib.7.* † Item; robatur ex breuitate temporis inter confeſſionem factam, & debita contracta. Alex. *d. conſ.86. n.2. ver. de iudicijs autem lib.7.* & vide pleniſſime Tiraq. *de retract. conuent. §.3. gl.1. n.16. & ſeq.* & iterum *de retract. lignag. §.1. gl.7. nu.*
8 *76. & 77.* † Item probatur fraus, ſi conſtat, quod ex qualitate perſonę vxoris non conueniebat tanta dos. Alex. *d. conſ.86. n.3. ver. poſ-*
☞ *ſet etiam comprobari lib.7.* vbi apoſtil. *in ver. exceſſus,* dat concor. Vide, *Confeſſio mariti ad fauorem vxoris quibus præiudicet, Concl.667.*

Confeſſio patris, quod pecunia ſit filii, nō probat. Cōcl.

VIDE Maſcard. *concl.365. Confeſſio facta a patre,* vbi ampliat, etiam ſi ſit iurata, & limitat, niſi ſit veriſimilis.

Cōfeſſio Prelati, tutoris, & adminiſtratoris quādo prę-iudicet Eccleſiæ, vel pupillo, vel non. Concl. 669.

1 CONFESSIO † Prælati, qui exegit penſiones pro annis futuris, non præiudicat Eccleſiæ, neq; ſucceſſori, quādo eſt facta per modum voluntariæ iuriſdictionis. Cald. *conſ.153.* alias 5. *de confeſſ.* quod eſt Fran. de Ramp. *in princ.* & eſt ſubſcriptū à Gaſpare Cald.
2 † Rationem aſſignat Gaſpar. Calder. *d. conſ.153. in fin.* quia talis confeſſio eſt ſpecies alienationis, in qua requiritur neceſſitas, vel vti-
3 litas Eccleſiæ, forma, & ſuperioris authoritas. † Aliam adducit ibi Franc. de Ramp. *d. cōſ.153.* a alias 5. *de confeſſ.* quia ſi non eſt obligatoria pro Eccleſia, habet vim donationis, & non valet. Aliam adducit
4 † Caſtr. *conſ.338. Primo quæritur. n.3. ver. cæterum ſi contrariū. lib.1.* quia ſi contrarium diceremus, eſſet aperta via fraudibus, & Prælati ex-
5 quiſitis fraudibus poſſent Eccleſiis præiudicare. Aliam adducit † Caſtr. *conſil.34. col.2. ver. pro primo, lib.1.* & duplicatur *conſil.294. eod. lib.* quia in confeſſione voluntaria ineſt ambitio; ſecus autē in neceſſaria, qa creditori recipienti tenetur debitor ex neceſſitate facere quietantiam, vt dicit etiam in principio dictorum conſilio-
6 rum. † Declara, quod licet non valeat confeſſio, neque locatio Prælati in præiudicium ſucceſſoris, & Eccleſię, valet tamen in præiudicium Prælati, qui confeſſus fuit, vel locauit durante tempore ſuo. Cald. *d. conſ.153. in princ. ver. ſolutio, dicendum eſt,* alias 5. *de confeſſ.* † Amplia; quia omnis confeſſio voluntaria Prælati de eo, quod
7 non conſiſtit in facto Prælati, vel ad obligandam Eccleſiam, non valet in præiudicium Eccleſiæ. Caſtr. *conſ.34. Ego Paulus. n.2. lib.1.* vbi *n.3.* vult, quod concurrant iſta duo, vel alterum, & duplicatur *conſ.*
8 *294. eod. lib.1.* † Imo ſiue conſiſtat in facto Prælati, ſiue non, ſola cōfeſſio non præiudicat. Caſtr. *conſ.338. n.3. lib.1.* etiam ſi confeſſio ſit ſigillata ſigillo Prælati, alias eſſet aperta via fraudibus, & Crauet. *conſ.394. n.20. ver. non obſtat,* vbi, quod non ſufficit, quod conſiſtat
9 in facto Prælati, & quod eſt verbalis diſtinctio. † Amplia, vt idem ſit in confeſſione cuiuſliber adminiſtratoris, tutoris, vel curatoris, vt vltra eius officium nō poſſit præiudicare ſucceſſoribus; quia æquiparantur Prælatis & tutor. Cald. *d. conſ.153.* alias 5. *de confeſſ. in pr.*
10 Et † quando confeſſio ſpontanea tutoris præiudicet, vel non pupillo, tradit Bart. *in l.1. col.2. de confeſſ. & in l. Lucius. la ſeconda, §. tutela, ff. de adm. tuto. & l.2. §. quod obſeruari, C. de iure, cal.* Abb. *in c. exparte, col.*
3. *de confeſſ. & in c.1. vt lite non conteſt. ver. venio nunc ad tertium.* Alex. *conſ.*
50. *vol.5.* Ias. *in l.2. ff. ſi cert. pet.* vbi etiam, quæ dicatur ſpontanea, & q̄
neceſſaria confeſſio. † Extende; quia maxime non præiudicat pu- 11
pillo confeſſio, & obligatio tutoris facta proprio nomine, & non tutorio nomine, Chriſt. Caſtill. *conſ.3. n.5. ver. illud tamē fateor.* † Am- 12
plia; quia quælibet confeſſio voluntaria tutoris, vel adminiſtratoris, prout confeſſio extra iudiciū, vel etiā in iudicio voluntario, nō
nocet pupillo; quia ſicut non pōt tutor, vel adminiſtrator donare in præiudicium pupilli; ita neq; in gratiam alterius voluntarie cōfiteri; quia eſt ſpecies donationis. Caſtill. *d. conſ.3. in prin. incip. In facto proponitur.* Ang. Aret. *conſ.105. Viſo ſupradicto n.19. & ſeq. ver. ſecundo poſito.* † Extende, vt procedat etiam, quando tutor, vel adminiſtrator 13
nihil ſibi, vel pupillo deberi fatetur; quia ſi voluntarie, non valet prædicta confeſſio; & quia mandatū adminiſtrationis tutelæ non ſe extendit ad damnoſa, & ad repudiandum; nam tutor nō poteſt repudiare bonorū poſſeſſionem pupillo competentem, ſed petere; quia non enim non caduntur in adminiſtratione. Caſtill. *d. conſ.3.*
n.2. & ſeq. ver. cæterum, † Reſtringe, qñ confeſſio tutoris eſt in facto, 14
& non in iure; vt quia confitetur tutorio nomine mutuo recepiſſe, aut ſibi dicto nomine datum, vel ſolutum fuiſſe, vt eſt tex. *in l. Lucius, §. tutelæ,* vbi gl. *in ver. apochæ ff. de adm. tuto.* nec immerito; quia in ratione tutelæ tenetur pupillo bonos facere, & quia ſoluentib.
tenetur apocham de recepto facere Caſtil. *d. conſ.3. nu.4. & ſeq. ver.*
quod ſi tutoris, † Amplia in tutore, & procuratore; quia eorum con- 15
feſſio non præiudicat pupillo, vel domino. Bald. *conſ.429. circa med. ver. nec eſt ſimile. lib.4.* vbi, q̄ illi ſunt miniſtri nudi, & ad eos non pertinet commodum, prout in Prælato. Vide, *Tutoribus qui æquiparati*
dicantur. & qui non. Concl.453. † Reſtringe; quia imo ſi confeſſio tu- 16
toris ſuper facto, nō ſuper iure, veluti quod receperit mutuo pro pupillo, probat & nocet pupillo etiam per apochā ſolius tutoris & ſic per inſtrumentū, & ſtipulationē res non habet difficultatē
Caſtill. *d. conſ.3. n.4. & ſeq. ver. quod ſi tutoris.* vbi, quod eſt opinio gl. à
qua non eſt recedendum, & pupillus factus maior poterit cōueniri. Declara; quia † imo tutoris cōfeſſio in iudicio nocet pupillo 17
magis, quam cōfeſſio Prælati nō habentis plenam adminiſtrationem. Rom. *conſ.389 in fi.* Caſtr. *cō. 338. n.2. in fi. ver. nec obſtat. lib.1.* Ang.
Aret. *conſ.105. n.19. & ſeq.* maxime *n.26. ver. preterea.* † in extraiudicia- 18
libus aut cōfeſſio tutoris, & pupilli ex cauſa neceſſaria, prout ad liberandum circa ea, quæ reſpiciunt factū tutoris, & probat; aut ex cauſa voluntaria, & extra factum illorum, & nō probat. Caſtr.
conſ.34. in prin. & per totum. lib.1. & duplicatur. *conſ.294. lib.1.* † Decla- 19
ra; quia tutor & tutrix bene pręiudicat pupillo per liberationem, & cōfeſſionem factam ex cauſa tranſactionis, & in tranſactione.
Ang. Aret. *d. conſil.105. n.21. & ſeq.* † Reſtringe, qñ eſt facta confeſſio, 20
& liberatio per tutorem cum iuramento; quia quoad efficaciam obligat pupillum, non quoad vinculum perſonæ. Angel. Aret *d.*
conſ.105. in fi. n.27. ver. vltimo aduertendū. Vide ad iſta omnia Maſcar.
Concl.370. confeſſio tutoris, vbi, quod nō probat numerationem in præiudicium pupilli, limitat duobus modis in iudicio contentio-
ſo, & in confectione inuentarij. † Amplia; quia ſola confeſſio Pre- 21
lati, q̄ pro neceſſitate Eccleſiæ habuerit, exegerit precium pro alienatione rei eccleſiæ non probat contra Eccleſiam. Anch. *conſil.*
fi. n.2. ver. tertio dubitari. vbi, quod vera numeratio requiritur. Extē- 22
de † etiam ſi confeſſio fiat cum conſenſu Capituli. Anch *d. conſ. fin.*
n. ver. tertio dubitari. † Extende; quia confeſſio Prælati non valet 23
in præiudicium Eccleſiæ. Ruin. *conſ.86. n.3. lib.1.* † Reſtringe, quā- 24
do confeſſio eſt de longinquo, vt quia lapſum ſit tempus centum annorum. Anch. *d. conſ. fin. n.9.* † Reſtringe, quādo concurrunt au- 25
ctoritas ſuperioris, conſenſus Capituli, & quod ſunt veriſimiles expenſæ confeſſatę. Anch *d. conſ. fi. n.7. & 8. ver. ad tertium.* † Amplia; 26
quia confeſſio de recepto facta ab Abbate nō præiudicat Eccleſię; quia redditur ſuſpecta. Aret. *conſ.63. n.1. & in pr. ver. preterea ſicut*
præſupponitur. Vide, *Confeſſio de recepto non probat veram numerationem.*
Concl.655. † Extende, etiam ſi ſit facta cum conſenſu Capituli in ijs, 27
in quibus poſſunt libere diſponere. Franc. Aret. *d. conſ.63. n.1.* † Ex- 28
tende, etiam ſi adſit mandatum à Capitulo ad confitendum; quia intelligitur interueniente actuali receptione. Franc. Aret. *d. conſil.*
63. In præſenti conſultatione. n.1. Amplia; quia cōfeſſio Prælati exiſten- 29
tis in infirmitate, ex qua deceſſit, nō præiudicat monaſterio, & liberatio non iuuat adminiſtratorem, quin computa reuideri poſ-
ſint, Afflict. *deciſ.168.* † Amplia; quia confeſſio Prælati ſine Capitu- 30
lo nō nocet Eccleſiæ, niſi habeat mandatum à Capitulo. Afflict.
deciſ.245. † Extende, vt neq; confeſſio Canonicorum noceat Ca- 31
pitulo, vel Eccleſiæ, niſi fiat capitulariter. Afflict. *deciſ.245.* † Am- 32
plia; quia pōt Prælatus confeſſioni ſuæ factæ in præiudicium Eccleſiæ contra leges contraenire. Ruin. *conſil.78. num.5. lib.4.* Am-
plia; † quia confeſſio Prælati nunquam præiudicat Eccleſiæ 33

in iure

in iure probato, vel radicato. *c. postea quam 25. quæst. 2. gloss. in c. dudum il secondo, in verb. veritate, circa med. ver. sed numquid crederetur, de elec-*
* *tion.* * quam omnes ibi sequuntur. Bart. *in l. certum. §. sed an, & ipsos, in fin. ff. de confess.* sequitur Castr. *consil. 338. Primo quæritur. num. 3. ver. & prædicta confirmantur, lib. 2.* vbi, quod alias aperta esset via malitiis,
* & fraudibus, & dictam gloss. * communiter per omnes teneri, & eam sequitur Rom. *cons. 389. Paucis agam, in princ.* eandem gloss. sequitur Paris. *consil. 3. num. 29. lib. 4.* eandem gloss. sequitur Anton. de Butr. *in c fin. in fin. de præscription.* vbi Imol. *num. 36. circa fin. ver. Demum quærit gloss.* pro qua dicit esse text. *in c. 2. de testib. lib. 6.* Paris. *in d. c. fin. de præscript. num. 54.* & eandem gloss. sequuntur Gemin. *in c. de Constan-*
34 *tinopolitana, in fin. 22. distinct.* vbi Præpositus. *num. 3.* † Declara; quia confessio Prælati contentiosa præiudicat Ecclesiæ in iis, quorum ipse habet administrationem separatam à Capitulo, in iis vero, quorum administratio est communis cum Capitulo, non præiudicat
* Ecclesiæ, & ista est communis * opinio Canonistarum *in c. 1. vt lite non contest. in c. suborta, de rei udic. in c. fin. de præscription. in c. de Constantinopolitana 22. distinct. & in c. 2. de testib. in 6.* & Bart. *in l. certum, §. sed an*
35 *& ipsos. ff. de confess.* † Intelligas declarationem, vt præiudicet Ecclesiæ, quando non habet Capitulum, vel quando habet bona distincta, dummodo agatur de iure quærendo, non autem de iure quæsito, & radicato tollendo, ita Gemin. *in d. c. Constantinopolitana, in fin. 22. distinct.* quem ibi sequitur Præpos. *num. 3. col. fin. ver. aut confessio sit per modum.* quod etiam dicit Abb. *in c. fin. de præscript. num. 44.* vbi, quod si deueniretur ex tali confessione ad distinctionem bonorum Ecclesiæ, non valet confessio in iudicio etiam Prælati, & Capituli simul, quia per indirectum fieret alienatio prohibita, & idem sentit ibi Felin. cum dicit, quod ardua non comprehendit, neque præiudicat in arduis, quod ibi dixit Anton. de But. & alii
36 Imol. maxime *num. 36. ver. Demum quærit gloss.* Paris. *num. 54.* † Contrarium videtur tenere Ægid. *decis. 696.* quod in omnino separatis à Capitulo, Prælatus ex confessione contentiosa præiudicat Ecclesiæ, vbi, quod in non arduis res est clara, in arduis bene potest Capitulum agere de contemptu: quia regula est pro Prælato, licet requiratur consensus Capituli in arduis, & ita etiam tenet Ge-
37 min. *in c. 1. de testib.* vbi Franchus. † Amplia, quia in actibus voluntariis confessio Prælati & tutoris non præiudicat Ecclesiæ, vel pupillo. Rota *in nouiss. decis. 177. parte 2.* Ægid. *decis. 695. Factum, circa*
38 *princ. ver. dixi nec voluntaria.* † Extende, etiam si confessio emanauit etiam circa ea, quæ spectant ad administrationem tutoris, etiam quod consistant in facto proprio, secundum * communem, reprobato Castr. & Curtio Iun. ita Rota *decis. 177. in princ. parte 2.*
39 † Extende, etiam si sit iurata reprobatis contrarium tenentibus. Rota *d. decis. 177. num. 2. & seq. parte 2.* † Restringe, quando concurrunt adminicula cum confessione. Rota *d. decis. 177. num. 4. &*
40 *seq. parte 2. & decis. 141. eadem parte 2. num. 4. & seq.* Vide plene per Mascard. *Conclusio 367. Confessio Prælati.* vbi, quod non probat, nec præiudicat Ecclesiæ, nisi in quibus est legitimus administrator, & limitat duodecim modis. Primo, quando habet præsumptionem pro se: Secundo, quando cum Capitulo: Tertio, si ad liberandum: Quarto, si non facit præiudicium: Quinto, quando non habet Capitulum: Sexto, si verisimilis: Septimo, si agitur de acquirendo: Octauo, præiudicat durante vita Prælati: Nono; quando vt testis: Decimo, in casu bonorum descriptorum à Capitulo: Vndecimo, in iudicio in iis, in quibus est legitimus adminis-
41 trator: Duodecimo, quando erat procurator constitutus, præiudicat. † Limita, nisi Prælatus cum consensu Capituli confessus esset, & exegisset ex causa obligatoria Ecclesiæ, puta quia exegit, vt expenderet in reparationibus, & aliis necessariis Ecclesiæ: quia tunc bene obligat Ecclesiam, & successorem, si apparet, & exprimit causam obligatoriam Ecclesiæ, pro qua fuit facta exactio, etiam si sit voluntaria, secus si causa non apparet obligatoria Ecclesiæ. Calder. *d. cons. 153. circa med. ver. sed videtur obstare.* alias 5. *de con-*
42 *fess.* Castr. *cons. 338. num. 2. lib. 1.* † Extende, quia etiam si Prælatus & Capitulum simul confitentur ad obligandam Ecclesiam in iis quæ consistunt in facto eorum, præiudicant Ecclesiæ, licet competat Ecclesiæ læsæ restitutio in integrum. Castr. *d. consil. 34. num. 3.*
43 *lib. 1.* quod duplicatur *cons. 294. eod. lib. 1.* † Declara, quia bene potest Ecclesia petere restitutionem ex capite læsionis, si est læsa ex confessione etiam obligatoria, & ex iusta causa. *l. certum. §. minorem. ff. de confess.* Calder. *d. cons. 153. circa fin. & isto casu.* alias 5. *de confess.*
44 Castr. *cons. 34. in princ. ver. dicit tamen. lib. 1.* † Limita, quia Prælatus solus potest præiudicare ex confessione tacita vel expressa Ecclesiæ, quando reditus fit ad ius commune, etiam sine consensu Ca-
* pituli, secundum communem, & magis * communem Rota *in no-*
45 *uiss. decis. 22. in princ. parte 2.* † Contrarium tenet Rota *d. decis. 22. numer. 4. & seq. per totam, parte 2.* vbi, quod verior est, quod requiritur consensus Capituli, & data vera communi, limitat primo, quando reditur ad ius commune, quoad omnes, non quo ad aliquos: Secundo, quando consensus Capituli requiritur non solum pro solemnitate, sed pro interesse: Tertio non procedit, quod agitur de auferendo iure radicato, *num. 14. & seq.* Quarto, quando ius commune est elisum: Quinto, quando adest decretum irritans. † Limita in confessione facta in iudicio contentioso, quod 46
redditur in inuitum, quia eo casu sententia, & confessio iudicialis non per collusionem facta per Prælatum præiudicat successori, & Ecclesiæ. Calder. *d. cons. 153. circa med. ver. si autem confessio.* alias 5. *de confess.* Christophor. Castillio. *cons. 3. in princ.* vbi reddit rationem, quia in iudicio coacte facit, extra iudicium in gratiam, & sic videtur donare, quod non potest in præiudicium pupilli. † Extende 47
idem in tutore & administratore. Bart. *in l. certum. §. sed an ipsos. ff. de confess. & in l. 1. C. eod.* Canon. *in c. fin. eod. tit.* Socin. *consil. 57. colum. 3. lib. 4.* Bart. *in l. 2. §. quod obseruari. C. de iuram. calum.* vbi loquitur in confessione ad positiones, vel articulos, quæ pupillo nocet facta per tutorem, & *in l. non solum, in princ. ff. de procur. & in l. quoties. §. sicut. de admin. tuto.* Castillio. *d. cons 3. in princ.* † Ratio differentiæ est 48
inter confessionem voluntariam, vt non valeat, secus in contentiosa, quia primo casu videtur donare, secundo casu secus, Calder. *d. cons. 153. circa med. ver. & est ratio.* & idem per omnia Castillio. *cons. 3. in princ.* † Declara, quia dicitur iudicium voluntarium duo- 49
bus modis, vno modo, quando inter volentes, prout si fiat emancipatio, adoptio, legitimatio, & similia; Secundo modo, quando litigatur contentiose, & quis faciat actum sponte, quia non citatur, neque per iudicem compellitur, & contentiosum dicitur in hac materia, solum, quando confitetur, quia tenetur prout si respondet interrogatoriis, præparatoriis libello, positionibus, iurat de calumnia, à iudice interrogatur, ita Ægid. *decis. 695. Factum, vel confessio, circa princ. ver. dixi nec voluntaria. & decis. 119.* quæ duplicatur *in antiq. 24. de procur.* & idem Ægid. *decis. 582. in fin.* Felin. *in c. 1. vt lite non contest. num. 15.* & ibi Ant. de Butr. *num. 28.* Imol. *num. 17.* Abb. *numer. 29. in fin. & num. 30.* Lanfranc. de Oriano *in c. quoniam contra. numer. 223. de probat.* † Imo quod etiam actus dicatur in contentiosa 50
iurisdictione, quando fit ex eo, quia fuit assignatus terminus ad probandum Barba. *cons. 18. num. 60. lib. 2.* † Declara, quia imo pro- 51
ductio spontanea, ex qua resultat confessio facta in iudicio per principalem, magis nocet, quam facta ex necessitate, quia non potest reuocari, Barba. *d. cons. 18. num. 60. lib. 2.* † Et quod productio 52
facta in iudicio per procuratorem, puta libelli, vel instrumenti ad probandum intentionem sui principalis, licet sit sponte facta, dicatur contentiosa, & præiudicet, tenet Osasch. *decis. Pedemont. 39. num. 38.* † Dicas secundum Paulum de Castr. *in l. certum. §. sed an* 53
& ipsos. ff. de confess. quod si poterat compelli à iudice, dicitur contentiosa, alias non, vt etiam tenet Paris. *consil. 115. num. 23. lib. 1.* Declara, † quia imo etiam in iudiciali confessione non præiudicat 54
Ecclesiæ, quando solus non habet administrationem, sed cum Capitulo, & solus interuenit, quia non præiudicat Ecclesiæ. Rom. *cons. 389. Paucis agam, per totum.* vbi habes apostillam plenam declarantem, quando præiudicet, vel non. † Restringe, quando Præ- 55
latus confiteretur nomine Ecclesiæ, vt procurator constitutus ab Ecclesia, quia bene præiudicaret Ecclesiæ. Roman. *d. consil. 389. num. 2. ver. excipit autem.* † Limita, quia confessio solius Prælati ad 56
liberandum, maxime circa ea, quæ sunt fructus, & obuentiones in iis, quæ spectant ad solum Prælatum, præiudicat, maxime in Episcopo. Bald. *cons. 429.* quia * communis. *lib. 4.* Anchar. *cons. fin. nu-* *
mer. 14. ver. circa septimam, quod est sex Doctorum. † Extende, vt 57
idem sit in iis, quæ spectant ad Prælatum & Capitulum simul, quia si Prælatus & Capitulum confitentur, valet confessio, & probat, & præiudicat. Bald. *d. cons. 429. in princ.* vbi dicit * commu- *
nem opinionem. Castr. *cons. 34. Ego Paulus de Castro, libr. 1. in princ. &* duplicatur *cons. 294. eod. lib. 1.* † Imo in canone debito, & fructi- 58
bus, confessio Prælati releuat, quando summa non est excessiua, puta non excedit centum aureos, quia valet confessio plurium annorum, & consensus Conuentus dicitur adfuisse, prout potuit. Anchar. *cons. 443. num. 14. ver. circa septimam.* quod est subscriptum à sex Doctoribus. † Declara, quia si Prælatus & conuentus simul 59
confitentur ex causa necessaria, prout ad effectum liberandi soluentem, sola confessio nocet, & præsumitur versa pecunia in vtilitatem, secus si solus Prælatus, vel etiam si Prælatus cum Conuentu, quando ex causa voluntaria. Castr. *d. cons. 34. lib. 1. num. 2.* & plenius *num. 3.* vbi, quod bene valet etiam ad obligandum, quando simul ambo & de re, quæ est in facto Prælati fatentur, licet detur restitutio. Anchar. *cons. 443. num. 14. ver. circa septimam.* Castr. *consil. 338. num. 2. lib. 1.* & Castr. *consil. 294. eod. lib. 1.* † Limita, quia con- 60
fessio Prælati, quando habet assistentiam iuris communis præiu-

dicat Ecclesiæ, & successori. Rota *in nouiss. decis. 141, num. 4. parte 2. cum seq.* vbi allegat Ægid. *decis. 696.* Pute. *decis. 3. de confess. cum aliis in-*
61 *finitis.* † Extende, vt idem sit, quando redimus ad ius commune, ita Abb. *in c. veniens, num. 23. de præscript.* cuius opinionem * communem dicit Rota *in nouiss. parte 2. decis. 22. in princ.* nulla habita distin-
62 * ctione, an graue, vel modicum sit præiudicium. † Contrarium tenet *d. decis. 22. parte 2.* & nihilominus retenta communi, ponit
63 quinque limitationes, quas videas. † Limita, quando concurrunt adminicula. Rota *d. decis. 141. in nouiss. parte 2. num. 7. & decis. 177.*
☞ *num. 4. & seq. eadem parte 2.* Vide, *Prælatus cum Capitulo in extraiudicialibus præiudicat Ecclesiæ, & quando secus. Conclusio 504. cum Conclus. duabus ibi præcedentibus & duabus ibi sequentibus.* Vide, *Liberatio facta per Prælatum, & tutores quando valeat, vel non. Conclus. 331.* & Mascard. *Conclus. 367.*

Confessio de credulitate præiudicat, sicut de veritate, & quando secus. Conclusio.

VIDE Socin. *reg. 29. Confessio de credulitate*, vbi limitat in facto alieno. Vide plenius, *Positionibus qualis debet esse responsio. Conclusio 387.*

Confessio relatiua non probat sine relato. Conclus. 670.

1 CONFESSIO † & liberatio facta relatiue ad computa data nihil probat, nisi computa exhibeantur. Castr. *consil. 343. Consi-*
2 *derandum est, num. 3. ver. sed respondetur, libr. 1.* † Idem in confitente, prout in instrumento, quia si instrumentum non exhibetur, confessio non nocet. Castr. *dict. cons. 343. num. 3. ver. sed respondetur, libr. 1.*
3 † Idem in confessione facta ad positiones, quia si respondens confitetur, & addit, *prout in tali instrumento continetur*, quia si in instrumento non sic continetur, non valet confessio tanquam relatiua. Roman. *cons. 294. Hæc confessio*, quem sequitur Dec. *cons. 63. Pro te-*
4 *nui, col. 4. num. 6. ver. nam si statuta.* † Idem, si fiat transactio, in qua partes disponunt aliquid certum, sed referunt se ad testamentum; quia si testamentum aliter disponit, non valet transactio. Dec. *dict.*
5 *cons. 63. n. 6.* vbi est casus. † Idem, si frater recipit inuestituram feudi pro se & fratre, & sorore, prout in inuestitura facta suis maioribus, si in inuestitura maiorum nō continentur fœminæ, non valet quoad sororem, quia erronea est, Alex. *cons. 9. Ponderatis, col. pen. lib. 5.* sequitur Dec. *cons. 63. col. pen. in princ. ver. & licet referens.* Curt. Iun. *con-*
6 *sil. 92. n. 9. in fin. & n. 10.* † Amplia, quia in libello petens creditum, de quo in instrumento non obtinet, nisi doceat de instrumento
7 Castr. *d. cons. 343. num. 3. ver. sed respondetur, lib. 1.* † Amplia, quia confitens contenta in instrumento, vel priuilegio non sibi præiudicat, si instrumentum, vel priuilegium esset falsum. Castr. *d. cons. 343. n. 3.*
8 *ver. sed respondetur, lib. 1.* † Extende in responsione Papæ, quia intelligitur, si preces veritate nitantur, Castr. *d. cons. 343 n. 3. ver. sed respon-*
9 *detur, lib. 1.* † Extende in recepto in Canonicum vigore litterarum contra statuta, quia licet iuret seruare statuta, intelligitur secun-
☞ dum litteras Apostolicas. Castr. vbi supra. Vide Mascard. *Conclus. 385. Confessio relatiua non probat, nisi constet de relato.* Vide plenius, *Positioni an sufficiat responsio relatiua, & quid releuet. Conclusio 390.* Vide, *Relatum debet probari, & quando sufficiat relatio. Conclus. 128.*

Confessio in ciuili an probet in criminali, & econtra. Conclus. 671.

1 * CONFESSIO † principalis facta in iudicio ciuili probat contra eundem in causa criminali secundum * communem, de qua Aretin. *in c. causam, quæ num. 17. & seq. de testib.* sequitur Bos. *titul. quomodo procedatur per exceptionem, n. 4.* Clar. *§. fin. quæst. 54. num. 5. vers.*
2 *sed quid si exhibeatur.* † Contrarium tenet Clarus *in d. §. fin. quæst. 54. num. 5. ver. mihi vero.* vbi, quod solum facit indicium ad torturam,
3 non autem plene probat, sed semiplene. † Declara, quia si cum confessione concurrerent alia indicia, plene probaret in criminali. Clar. *d. §. fin. q. 54. num. 5. in fin.* Vide Mascard. *Conclusio 351. Confessio facta ad inquisitionem, num. 3. & seq.* vbi, quod Confessio facta in criminali bene probat in ciuili, sed non è conuerso, licet alleget te-
4 nentes, quod etiam è conuerso probet. † Restringe, quando confessio esset procuratoris facta in vno iudicio ciuili, quia non præ-
* iudicat in criminali. Clar. *d. §. fin. quæst. 54. ver. sed quæro.* vbi de * com-
5 muni. † Amplia, quia regula est, quod confessio facta in vno iudicio probat in alio inter easdem personas. Vide supra, *Confessio in iu-*
6 *dicio facta. Conclusio 641. num. 58. & seq.* † Limita, quia acta facta in
* causa ciuili non probant in criminali, * communem dicit Clar. *d. §.*
fin. quæst. 54. num. 2. ver. item si producantur. vbi, quod bene faciunt in-
dicium ad inquirendum, & ibi apostill. † Extende, etiam si in iu- 7
dicio ciuili fuisset actum super crimine, quia adhuc acta, & sententia lata in ciuili super crimine non probant in iudicio criminali. Clar. *d. §. fin. quæst. 53. num. 3. ver. & hoc quidem.* vbi dicit * communem. *
Vide plenius *in ver. Acta iudicii coram vno. Conclusio 91.* Vide, *Probatio* ☞
ad vnum finem facta non prodest ad alium, & quando secus. Conclusio 783.
Vide, *sententia lata in vno iudicio probat in alio, & quando secus. Conclusio 175.*

Confessio dubia potest declarari. Conclus. 672.

CONFESSIO † dubia etiam in criminali causa potest declara- 1
ri per confitentem ad euadendam pœnam. *c. dilectus. de accusat.* quod intelliges, dummodo exponat, & declaret, secus si peiuret confessionem, vbi quod hoc fieri potest ex interuallo. Lap. *al-*
leg. 95. num. 8. in fi. ver. septimo. & idem tenet Roman. *cons. 455. num. 3. in*
fin. † Amplia, quia inquisitus confitens contenta in inquisitione 2
vera potest verba dubia declarare, veluti si continet quod dederit aquam venenosam ad bibendum, potest declarare de modica quantitate. Alex. *cons. 115. num. 2. lib. 3.* † Amplia, quia vbicumque 3
confessio potest habre duplicem sensum, siue in iudicio, siue extra sit facta, siue in criminali, siue ciuili, potest declarari per confitentem. Curt. Iun. *cons. 241. num. 20. & seq. per totum lib. 3.* † Extende, vt 4
procedat, siue sit confessio actoris, siue rei, quia quilibet suam confessionem declarat. Curt. Iun. *d. cons. 241. n. 20. & seq. lib. 3.* † Am- 5
plia, quia vbi est locus interpretationi, semper fit interpretatio, vt minus noceat confitenti. Ruin. *cons. 170. Viso testamento. num. 8. & 10.*
lib. 1. Vide ad ista, & sequentia *in ver. Confessio criminosi in mitiorem par-* ☞ 6
tem interpretanda. Concl. 683. † Et ideo is, qui in iudicio est confes-
sus, nullum ius habere in petio terræ, de quo agitur, debet intelligi quo ad titulum, & proprietatem, non autem quoad possessionem, & actionem Publicianam, quam intentat. Alex. *consil. 192. In*
causa & lite. num. 6. ver. nec est verum. lib. 2. † Amplia, quia confessio 7
dubia interpretari debet in mitiorem partem pro confitente in pœnalibus. Alex. *cons. 115. In causa inquisitionis, num. 5. lib. 3.* Vide, *Pro-* ☞
batio dubia, quando & qualiter dicatur, & non releuet. Conclus. 766. Vide, *Verba dubia ad fauorem proferentis intelligenda, & quando secus. Conclusio*
105. & Conclusione ibi proxima sequente. † Extende in ciuilibus, Bart. 8
in l. inter stipulantem, § 1. ff. de verb. obligat. imo confitensmet potest interpretari suam confessionem dubiam, Doct. *in l. si quis intentione* *
ambigua. ff. de iudic. & in c. 3. de confess. † Extende, quia si confitetur, 9
quod aggressus mox percussit aggressorem intelligitur incontinenti, quia dictio, *mox*, potest importare interuallum temporis, & immediate, ideo, quod magis expedit confitenti interpretamur, Alex. *d. cons. 115. num. 5. lib. 3.* † Extende, vt procedat, quia confitens 10
plura furta fecisse, intelligitur, ne furcis suspendatur de pluribus vicibus in asportando res eiusdem furti, Bald. *cons. 247. Ad euiden-*
tiam præmittendum, post med. ver. in contrarium. lib. 5. Vide, *Confessio crimi-* ☞
nosi in dubio in mitiorem partem interpretanda. Conclus. 683. † Amplia, 11
quod dicitur de confessione, quæ in dubio pro confitente, idem in consensu præstito, vt in dubio præiudicet solum ad illum finem, pro quo est præstitus, nec extendatur. Surd. *cons. 36. num. 27. & 28.*
Vide, *Consensus quando non nocet consentienti, qui alias noceret. Conclus.* ☞
753. † Extende, quia confessio gratiosa non est extendenda, sed 12
restringenda. Ægid. *cons. 10. num. 35.* vbi, quod ita seruat palatium, & * communiter obseruatur. † Amplia, quia confessio qualificata 13
de certo tempore non præiudicat confitenti alio tempore. Alex.
cons. 171. In causa & lite. num. 13. ver. & pro hoc allego. lib. 6. Vide, *Confessio* ☞
qualificata, quando possit in parte acceptari, vel non. Conclus. proxima seq.
† Amplia, quia is, qui vult vti confessione dubia alterius, debet 14
succumbere, quia contra vtentem fit interpretatio. Alex. *cons. 171.*
num. 14. ver. pro quo facit. lib. 6. vbi plena apostilla. *in ver. vti.* dat plurimos concord. † Declara, nisi instet, quod declaretur per confi- 15
tentem, quia tenetur declarare. Alexand. *d. cons. 171. num. 14. libr. 6.*
† Extende, quia confessio per verba de præsenti aliquem non es- 16
se hæredem matris, non includit præteritum, quod non fuerit hæres, sed ad tempus præsens refertur, quo tempore est mortuus. Alexand. *cons. 172. In causa, & lite, num. 4. ver. nec ad hoc habet obstare. libr. 6.*
† Limita, quia confessio & actus dubius non potest declarari re 17
non integra, & quando ius partis est effectum deterius. Castr. *cons.*
151. col. 2. ver. præterea dicta responsio. lib. 4. Vide, *Confessio generalis &* ☞
obscura an releuet. Conclus. 652.

Confessio qualificata quando possit in parte acceptari, & diuidi, vel non. Concl. 673.

CONFESSIO † conditionalis, seu qualificata quādo non con- 1
tinet duas enunciationes, non potest in parte acceptari, & in

parte

parte non, *l. siquidem. C. de exception.* Oldrad. *cons.*291. *nam.*7. *ver. ecce pars aduersa.* qui loquitur in ea, quæ confitetur se priorissam ex concessione Apostolica, vt non possit pars aduersa separare confessionem, Lap. *alleg.*95. *quidam Presbyter, num.*6. *ver. quarto iterum.* qui loquitur, quando confessio est qualificata sub vna constructione verborum, quia debet acceptari, loquitur in sacerdote, qui confitetur reuelasse confessionem de licentia confitentis, & exemplificat in nuncio, qui citauit domi dimissa copia, vt non teneatur docere, quod dimiserit copiam, licet statutum dicat, quod in citationibus domi debeat copia dimitti, & * communem dicit Alex. *cons.* 87. *In causa Ludouici, lib.*1. Anchar. *cons.*208. *Iudex de iure, num.*16. *& seq.* vbi, quod confessio qualificata dicitur formalis, & quod si non continet capitula separata, non possit diuidi, late Boer. *decis.*339. *num.*3. Dec. *in c. ad hæc, num.*14. *de postul. prælat.* Natta *cons.*31. *num.*2. *& cons.*365. *num.*2. remissiue Felin. *in c. cum dilecti. num.*14. *de accusat.* Roman. *cons.*167. *Antonius. num.*6. *ver. quarto,* vbi apostilla *in ver. acceptauerit,* & plenius *cons.*353. *Quoad primũ, circa fin. n.*14. *ver. vnde succedit.* & * ibi apostilla *in ver. annexa,* dicit * communem. Alex. *consil.*171. *in causa & lite n.*15. *ver. & dicta confessio. lib.*6. vbi apostilla *in ver. totum.* Alex. 2 *consil.*80. *In causa, num.*5. *& seq. lib.*7. † Et quod confessio qualificata non possit sine qualitate acceptari. Bart. *in l. Aurelius.* §. *idem quæsit. ff. de liber. legat.* Alex. *cons.*85. *In causa, lib.*1. Fulgos. *cons. inserto post cautelas Ferracii.* Dec. *cons.*510. *In casu, col.* 2. cum concor. de quibus Boer. *decis.*243. *confessio.* Aret. *cons.*13. *col. fin.* Socin. *cons.*294. *in fin. lib.*2. 3 *& cons.*92. *col.*4. *ver. sed iterum. lib.*3. † Exemplum ponit Roman. *cons.* 167. *num.*6. *ver. quarto, quia.* vbi, quod confessio adulteri accusati de adulterio per vim commisso, qui dicit, *fateor commisisse de mulieris voluntate,* non potest diuidi, quia est contextualis, idem, si dicit, *confiteor, quo ad hanc primam instantiam,* quia non valebit in alia instantia; quia non potest in parte acceptari. Roma. *d. cons.*353. *num.*11. *vsque in* 4 *fin. ver. Vnde succedit.* † Bart. *cons.*228. *Catharina, num.*2. *lib.*6. dat exemplum, quando dicit, *feci ad defensionem meam:* quia dicitur conditio- 5 nalis, & non potest diuidi. † Contrarium, quod possit diuidi, allegat plures apostilla ad Bart. *d. cons.*228. *in ver.*2. *nota, lib.*1. † Amplia, 6 vt procedat, etiam si qualitas seu conditio sit apposita per modum aduersatiuum, quia si incontinenti, vel in eadem constructione est, non potest acceptari in parte, ita Hipp. Rim. Iun. *cons.*12. *Videndum* * 7 *est breuiter, lib.*2. *n.*17. *vbi* dicit * communem. † Extende, etiamsi agatur de confessione minoris contra matrimonium, de quo aliter non constat, quia si dicit, quod promisit ducere in vxorem, per quę sponsalia inducuntur, & quod postea habuit copulam cum ea, sed non animo contrahendi matrimonium, cum sit sub vnica oratione, debet in totum acceptari, vel respui. Alex. *cons.*80. *in causa, & lite,* 8 *n.*5. *lib.*7. vbi apostil. *in ver. separari,* dat concord. † Extende, quia si quis dicat contraxisse matrimonium, sed per metum confessio nõ potest diuidi, quia verba, sed propter metum fecit, sunt contextualia, & referuntur ad omnia, Alex. *d. cons.*80. *n.*6. *& seq. lib.*7. licet ego 9 dubitem de illo casu, Alex. quem videas. † Contrarium tenet Alex. *cons.*87. *col.*1. *lib.*1. quia, vbi aduersatiua ponitur, vt quia deponit confitens se recepisse, sed soluisse, tunc potest confessio acceptari 10 sola sine qualitate. Io. de Amicis, *cons.*99. *per totum.* † Extende hoc contrarium, quia imo potest quis factum simpliciter reprobare, & renunciare, & qualitatem facti subsequutam approbare, & econuerso possum acceptare factum, & non qualitatem facti, Guido 11 Papæ *cons.*134. *n.*4. *in fi. ver. & facit ratio.* † Declara procedere, quod potest acceptari sine qualitate, vel conditione, quando confessio est cum aduersatiua non sub vna structura verborum, sed sub diuersa oratione, vel diuerso capitulo, ita Natta *cons.*365. *per totum.* 12 *lib.*2. distinguit Riminald. *d. consil.*127. *lib.*2. † Amplia conclusionem, quia confessio qualificata non potest sine qualitate acceptari, quando præambula confessio fuit ratio qualitatis, prout in eo, qui confitetur se debitorem Titii, si ipse Titius voluerit, & declarauerit, quia Titio mortuo sine declaratione, nihil debetur propter qualitatem adiectam Signor. *cons.*78. *Instrumentum præsupponitur, num.*4. *& seq.* sed mihi potius videtur conditionalis hoc 13 casu. † Amplia, vt procedat, etiam si qualitas veniat ex interpretatione iuris, prout loquitur idem Oldrad. *d. cons.*291. *n.*6. *& 7. ver. præterea.* vbi tuetur monialem, quæ acceptauerat prioratum non suæ religionis, quod non esset facta ineligibilis, licet confessa esset se accepisse prioratum, & esse priorissam alieni Monasterii, quia dicit, quod debet intelligi de licentia Sedis Apostolicæ, & quod ista qualitas inest tali confessioni, quæ aliter acceptari, neque diuidi 14 potest. † Et tertius possessor confitens hypothecam, & venditionem fuisse factam agenti contra se hypothecaria, sed quod ipse agens nunquam soluit pretium, non releuat agentem, vt possit obtinere; nisi aliter doceat se soluisse pretium, quia debet totam confessionem acceptare, si vult iuuari ex ea. Bald. *consil.*176. *Præmittendum est, circa med. ver. quod hoc non sit probatum. lib.*2. † Amplia, vt pro- 15 cedat etiam in contractu, quia non potest pro parte approbari, & pro parte non, quia debet vel in totum reprobari, vel in totum approbari, plene Tiraquel. *de retract. conuentio. ad fin. titul. num.*5. *& seq.* vbi plene pro vtraque parte, & postea declarat *l. contra iuris.* §. *fin. ff. de pact.* Curt. Iun. *consil.*146. *Præsupponitur. colum.*1. *& 2. & cons. seq. contra ea, quasi per totum.* facit Felin. *in c. cum inter, num.*22. *de except.* vbi, quod si vtor actu gesto à procuratore meo videor habere eum pro procuratore etiam in iis, quæ sunt contra me. *l. cum quæritur. ff. de admin. tutor.* Socin. *consil.*125. *num.*2. *libr.*1. idem Tiraquell. *de retract. conuent.* §. 7. *num.*4. *cum seq.* † Amplia, quia neque instrumen- 16 tum, neque alia res indiuisibilis potest in parte acceptari, & in parte non, sed debet in totum, & cum suis qualitatibus acceptari. Ias. *in l. contra iuris,* §. *si filius, num.*11. *vers. quinto, ex eodem.* post Bald. ibi *ff. de pact.* Socin. *cons.*125. *num.*2. *lib.*3. post Bart. *in l. si negocia, & in l. qui neque. ff. de neg. gest.* Curt. Iun. *cons.*147. cum aliis relatis per Tiraquell. *de retract. conuentio. ad fin. tit. num.*2. *cum seq. & num.*16. Abb. *in c. peruenit, il secondo, num.*4. *extra de iureiur.* † Restringe, quando continet 17 instrumentum capitula separata, quia potest in parte acceptari, & in parte non, vt declarat Angel. *in l. apud Celsum,* §. *in hac. ff. de doli mali except.* facit *l. Publia.* §. *fin. ff. depos.* Bart. *in l. Aurelius.* §. *idem quæsiit. ff. de liber. leg.* Socin. *reg.*386. *in prima fallentia.* † Amplia, quia si ego 18 in mea scriptura confiteor, te esse creditorem meum in centum, & quod tibi solui, non potest creditor meus velle se fundare in mea confessione, quod sit creditor, & negare quod soluerim, quia tenetur in totum acceptare, vel in totum repudiare, siue sit liber rationum, siue quælibet alia scriptura. Bart. *d. l. Aurelius.* §. *idem quæsiit. ff. de liber. legat. & in l. si consul. ad fin. ff. de adoptio. & in l. siquidem. C. de except. & in l. quædam.* §. *numularios. ff. de eden.* Bald. *in l.*1. *C. de conf. ff. colum.*4. *ver. quid ergo est in Codicibus,* vbi, quod scriptura, cuius extrema copulata sunt, non potest diuidi, plene Abb. *in c. bona, il secondo, colum. penult. ver. sed moderniores, de postul. Prælat. cum aliis proxime allegatis.* † Extende idem, si confiteor à te habuisse centum, quæ mihi 19 debebas ex causa mutui, quia non teneor iustificare mutuum, & non potes velle fundare te super mea confessione receptionis, quia est qualificata. Abbas vbi supra, & ibi Card. Ias. *in repet. l. admonendi. num.*129. *ff. de iureiur.* Abb. Felin. & Deci. *in c.*2. *de fide instr.* Bald. *cons.*197. *Omnia pacta, in princ. libr.*5. *& cons.*201. *Tria possunt, lib.*4. *& cons.*156. *Cum duæ sunt. libr.*3. vbi loquitur in libro, Alex. *cons.*186. *Visis subtilissimis, num.*7. *lib.*2. *& cons.*132. *Perlectis, num.*9. *lib.*5. & clarius *cons.*80. *In causa, & lite num.*4. *& seq. libr.*7. † Extende, quia si quis 20 promisit aliquam ducere in vxorem, & confitetur habuisse rem carnalem cum ea, sed non animo contrahendi matrimonium cum ea, non potest acceptari hæc confessio sine qualitate, si aliunde non potest probari carnalis copula, Alex. *d. cons.*80. *In causa, & lite. lib.*7. † Extende generaliter, quia non potest confessio acceptari 21 in parte, quin accepteturin toto, quando est vnicum capitulum, vel etiam quando sunt plura capitula indiuidua, & in hoc omnes * conueniunt, discordant bene Doct. quando sit vnicum capitu- * lum, vel quando indiuidua. † Extende, quia si ego dico in mea 22 scriptura tibi tangere scuta ducenta ex vtilitate tuæ pecuniæ, non potes negare scripturam illam, vt petas maiorem summam, & velle fundare tuam intentionem in scriptura negata quoad quantitatem, quia tota debet approbari, vel tota negari. Alexand. plene *consil.*132. *Perlectis, num.*20. *in fin. ver. præterea respondeo, cum seq. lib.*5. vbi plena apostilla *in ver. Acceptare,* dat plurimos concord. † Amplia, 23 in quolibet alio actu qualificato, quia qui acceptat actum, acceptat etiam qualitatem. † Extende, quia recipiens, & acceptans 24 factum cum protestatione dicitur acceptare protestationem, iuxta not. *in c. cum olim. de censib.* Cardin. *in c. Cumana. de electio.* Felin. *in c. cum M. num.*20. *de constit.* per quæ infert, quod si creditor confitetur se à debitore recepisse centum cum protestatione, quod salua sint alia centum, si debitor produxit instrumentum confessionis, acquiescere videtur protestationi, vt debeat alia centum, vt per Fel. vbi supra. † Extende in omni actu qualificato, ex quo surgit præ- 25 sumptio, quia præsumptio surgens debet intelligi cum omnibus qualitatibus, de quibus in actu producente præsumptionem, & non potest diuidi. Bart. plene *consil.*68. *Proponitur, quod, num*3. *vsque in fin. lib.*1. vbi si quis vendidit omnia bona sua, & confessus est pretium recepisse, mortuo venditore emptor instituit filium venditoris in bonis emptis, & ei decedenti sine filiis substituit certos; sicuti ex hoc actu surgit præsumptio simulationis, venditionis factæ ad conseruandum bona in filio venditoris, ita etiam surgit præsumptio, quod moriente filio sine filiis, substituerentur vocati, quia vnicus est actus. Bart. *consil.*68. *num.*3. *vsque in fin. lib.*1. † Ex- 26 tende in eo, qui confitetur tibi tradere aliquid, dummodo impleas tale quid, quia tu non potes diuidere confessionem, vel ob-

lationem, nisi totam acceptes. Alex. *conf.* 222. *Visa facti, num.* 16. *ver.*
27 *praterea. lib.* 2. † Amplia in confessione rei facta in suis exceptionibus, quia non potest per actorem acceptari in parte, & in parte respui, sed tenetur in totum acceptare, vel in totum respuere, prout iacet. Bart. *in l. Aurelius. §. idem quæsit. ff. de liber. legat. l. fiquidem. C. de except.* Canon. *in c. bonæ, il secondo, de postul. prælat.* in termi-
28 nis Socin. *conf.* 208. *colum.* 2. *vol.* 2. † Amplia, quia tutior est via negandi delictum, & si constabit fecisse, quod fecit ad sui defen-
* sionem; hoc enim modo reus nihil fatetur, * communem dicit
29 Clar. *d. §. fin. quæst.* 55. *n.* 17. *ver. cautis igitur.* † Limita, quando qualitas esset separata seu diuisa à confessione, quia confessio pura præcedens potest acceptari repulsa qualitate, Clar. *§. fin. quæst.* 55.
30 *num.* 16. *ver. item intellige.* † Limita, quia confessio continens plura capita separabilia potest acceptari in vno capite & in alio non. Gemin. *consil.* 94. *in causa Hispalen. per totum.* Natta *consil.* 365. *libr.* 2. Alex. *consil.* 132. *Perlectis, num.* 21. *ver. licet aliud esset. lib.* 5. vbi apostilla *in ver. separata*, dat concord. sed dicit, quod non est generaliter ve-
31 ra, allegat Cuma. *consil.* 136. *Visis instrumentis.* † Limita, quando præsumptio est contra confitentem, quia tunc potest in parte acceptari. Bart. *in l. Aurelius. §. idem quæsit, ff. de liber. legat.* Alex. *conf.* 87. *in princ. ver. nec obstat. lib.* 1. Angel. Aret. *conf.* 97. *Potestas Crispini, in fin.* vbi, quod si sumus in prohibitis, debet probare qualitatem. Alex. *conf.*
* 2. *in fin. libr.* 4. vbi dicit magis * communem, & iterum *conf.* 39. *circa*
32 *vltimum, in fin. lib.* 7. † Et ideo si socer confitetur habuisse perlas generi, & illas dedisse filiæ, bene probatur confessio in sui præiudicium, sed quod dederit filiæ, non præsumitur, ideo tanquam quid separatum potest diuidi. Bart. *in l. in iis, §. si seruus, ff. solut. matr. & conf.*
33 50. *lib.* 1. *& conf.* 87 *lib.* 2. Anchar. *conf.* 181. Rom. *conf.* 146. † Extende, etiam si producta sit ab eo, qui non vult stare, nisi confessioni, quia productio non operatur, vt censeatur approbare, quando scriptura est priuata. Bart. *in l. post legatum, ff. de iis, quibus vt indign.* Alex. *consil.*
34 123. *lib.* 1. *& conf.* 118. *lib.* 5. † Extende, quia is, qui tempore inundationis aperuit clauicam, ex qua damnum fuit datum, ex quo est de genere prohibitorum, si confitetur aperuisse clauicam ex ordine prætoris reiicitur qualitas, nisi probet. Angel. Aretin. *conf.* 97. *in*
35 *fin.* † Extende in eo, qui confitetur habuisse rem in certam causam, quia si extat præsumptio, quod in aliam causam, diuiditur confes-
* sio qualificata, magis * communem dicit Alex. *conf.* 2. *Ex narratu, in*
36 *fi. lib.* 4. *& conf.* 123. *num.* 8. *lib.* 1. † Et idem in creditore, quia fecit confessionem in causam non duriorem contradicente soluente, quia non potest creditor in aliam causam recipere, quam velit soluens, ideo eius confessio diuidi potest. Alexan. *conf.* 39. *in fi.* vbi de magis
** communi. *lib.* 7. & mouetur, quia præsumptio est contra eum, qui
37 fecit confessionem. † Limita, quia confessio qualificata, videlicet quod confitens sit debitor, sed in alia manu sit creditor, potest di-
38 uidi. Natta *consil.* 365. *Dubitatur, ex quo, libr.* 2. *per totum.* † Extende idem in eo, qui excipiendo fatetur expresse; nam licet quis excipiendo de solutione non censeatur fateri. Io. de Amicis *consil.* 49. *per totum.* vbi late, tamen fallit, si expresse diceret, fateor debitum, sed dico me soluisse, qui statur confessioni. Io. de Amicis *consil.* 99.
39 *per totum.* † Extende in positionibus, quia ille, qui respondet positioni confitendo debitum, sed dicit restituisse, potest condemnari, si non probat restitutionem arbitrio iudicis. Boer. *decis.* 243.
40 *circa fin. num.* 13. † Extende vbicunque post confessionem adesset aduersatiua, quia videtur diuisa, secus si vnica oratione fit confes-
41 sio qualificata. Alex. *conf.* 87. *in princ. lib.* 1. † Limita, quia confessio rei potest diuidi per actorem, & acceptare quod facit pro se. Petr. de Rauen. *singul.* 93. allegat gloss. & ibi Bald. *in l. si pr. fidi, C. de donat.*
42 *ante nupt.* † Et maxime hoc procedit, quando præsumptiones sunt
* contra qualitatem, prout in ciuilibus, magis * communem, dicit
* Alex. *conf.* 2. *in fin. lib.* 4. & iterum magis * communem dicit *conf.* 39.
43 *circa vltimum, in fin. lib.* 7. † Limita quoad præiudicium ratificationis, vel acceptantis partem. Bald. *in l. obseruare, §. post hæc, ver. quinto quæro. ff. de off. Proconsul.* sequitur Tiraquell. *de retract. conuentio. ad si. tit.*
44 *num.* 16. † Limita, quia licet in ciuilibus confessio qualificata eadem oratione non diuidatur, tamen secus est, si pero centum, & confiteris de 50. tantum, quia possum petere 50. & probare de centum, Io. Ant. Trigonia *singul. per totum.* allegat text. *in l. fiquidem,*
☞ *C. de transact. in fin.* Vide, *Confessio qualificata in criminalibus quando possit diuidi. Conc. prox. seq.* Vide, *Induiduaqua esse dicantur. Conc.* 102. Vide, *Qualificata dispositio ad qualitatẽ restringitur. Concl.* 12. Vide, plene Ant. Gab. *li.* 7. *de crim. Concl.* 19. *Confitens delictũ cũ certa qualitate, an puniatur.*

Confessio qualificata in criminalibus quando possit diuidi, vel non. Concl. 674.

1 REGVLA est, † quod licet confessio qualificata non possit diuidi, & acceptari sine qualitate, tamen secus est in delictis, ideo is, qui confitetur commisisse homicidium ad sui defensionem, potest condemnari, nisi doceat de qualitate, quod ad sui defensionem id fecerit. Bart. *in l. Aurelius, §. idem quæsit. n.* 2. *ff. de liberat. leg.* & mouetur, quia lex præsumit contra delinquentem, *l.* 1. *C. de sicar.* sequitur Angel. *tract. maleficio. ver. comparent inquisi. i, in princ.* vbi pro vtraque parte allegat, & dicit, quod vidit ita seruari in practica, quod diuiditur confessio, ne delicta remaneant impunita, & propter præsumptionem contra confitentem, & est text. *in c. cum venissent, extra de Instit.* vbi Abb. & cæteri, & hanc * communem dicit *
Carrer. *in praxi criminali, fol.* 413. *n.* 163. *& seq. sed secundum nouam impressionem, fol.* 184. *& seq. num.* 6. *& seq.* vbi plurimos citat attestans de
communi. * Boer. *decis.* 164. *post num.* 10. dicit * communem Ias. *in l.* * *
vt vim, num. 13. *ff. de iustit. & iure.* dicit * communem. Bossius *in praxi* *
criminali, tit. de confess. num. 19. *& seq.* vbi de * communi, plenius Clar. *
in §. fin. quæst. 55. *num.* 15. *ver. posset quoque reus.* vbi plurimos citat, & attestatur de * communi. Menoch. *de arbitrar. casu* 93. *in fin. num.* 37. vbi *
plures citat attestantes de * communi, & de magis * communi, * *
quod semper qualitas reiicitur, quando præsumptio est contra qualitatem. Alex. *conf.* 2. *in fi. lib.* 4. Marsil. *singul.* 185. *Confessio inquisiti,* vbi citat plurimos. Farinacius *de carcer. & carcerat. quæst.* 32. *num.* 59.
vbi dicit * communem, & * magis communem, quod nisi probet * *
qualitatem, condemnabitur pœna ordinaria. Bart. *in sua quæstion.* 8. *per Italiam, in ver. solutio, colum.* 1. *in fin. ver. iis præmissis.* Alex. *conf.* 30. *Ex allegatis, in princ. lib.* 7. † Et quod confessio qualificata in criminali- 2
bus possit diuidi; quia fiscus potest acceptare illam partem, quæ est pro curia, & qualitatem reiicere, nisi probetur per confitentem, secus in ciuilibus, quia debet vel tota acceptari, vel respui. Bart. *in l. Aurelius, §. idem quæsit, ff. de liber. legat. & in l.* 1. *§. si quis simpliciter, ff. de verb. oblig.* Ias. *in l. decem, ad fin. ff. eod. tit.* Abb. & moder. *in cap. auditis, col. pen. ver. sed contra prædicta, de præscript. & in c. cum dilecti. & in c. cum venerabilis,* vbi Felin. & alii *de except.* qui volunt, quod quando contra qualitatem militat præsumptio iuris probat contra confitentem, veluti si dicat, occidisse hominem, sed ad sui necessariam defensionem, & vide mirabiliter. Socin. *in l.* 1. *col.* 6. *ff. de vulg. & pupil.*
* communem, dicit Clar. *§. fi. q. num.* 15. *ver. sed certe.* Boer. *decis.* 164. *
num. 10. & alii plures per Clarum, vbi supra, qui dicit Marsil. decipi *conf.* 136. *num.* 31. *& num.* 44. dum dixit magis * communem con- *
trariam, & ideo dicit hanc ex consuetudine approbari. † Contra- 3
rium, quod imo magis * communis opinio sit, quod etiam in criminalibus confessio qualificata, prout ad sui defensionem, commiserit homicidium, releuet, & non possit diuidi. Marsil. *d. conf.* 136. *n.* 31. *& n.* 44. & quod ista est æquior, sequitur apostil. ad Clarum, *d. §. fi. q.* 55. *n.* 15. *ver. iuxta doctrinam.* † Et pro contrario tenent multi, 4
quod imo is, qui dicit se fecisse homicidium, sed ad sui defensionem, seu vnico contextu fecisse ad sui defensionem, nihil fateri dicatur, nisi sub conditione, quæ nihil ponit in esse, tenet expresse Bart. *conf.* 228. *Casharina accusauit. lib.* 1. & hanc communem * esse cõ- *
tra Bart. dicit Boer. *decis.* 243. *n.* 5. *in fi. ver. tamen in isto dicto.* & Marsil. *conf.* 136. *n.* 31. *& n.* 44. dicit hanc magis communem, * & æquiorem, *
vbi alios citat, prout etiam alios citat apostil. ad Clar. *§. fin. q.* 55. *in ver. iuxta doctrinam.* & plures, plus dicit Io. de Arnono *cept.* 85. quod etiam non probata qualitate non potest ad mortem condemnari. † Declara, quia regula prima est vera, & * communis, & alii pro 5 *
cõtraria attestantes de communi decipiuntur, prout dicit expresse Clar. *in d. §. fin. quæst.* 55. *num.* 15. *ver. posset quoque in fin.* † Declara, quia 6
ad probandam defensionem sufficiunt coniecturæ & præsumptiones, item testes domestici, & consanguinei. Gomez. *de del. c.* 3 *n.* 27. *&* 28. † Declara, quia saltem illa confessio qualificata in crimi- 7
nalibus operatur, quod non potest condemnari reus pœna ordinaria, sed extraordinaria, vt communem * dicit Clar. *d. §. fin. q.* 55. *n.* *
16. *ver. forte posset,* vbi apostil. dat plures concor. *in ver. Abbas.* † Con- 8
tra declarationem tenet Socin. *in l. non vtique. ff. de except.* † Declara 9
duobus modis, vt declaratio procedat, quando aliæ probationes pro delicto non concurrunt, item quando confessio qualificata est vnico contextu, secus si separata sit qualitas Clar. *d. §. fi. quæst.* 55. *num.* 16. † Regula igitur, & declaratio * communis est, quod si con- 10
stat de delicto, reus confitens delictum ad sui defensionem potest puniri pœna ordinaria, si vero aliter non constat de delicto, tunc etiam diuiditur confessio, vt puniri possit pœna extraordinaria, si nõ probet qualitatem, quod ad sui defensionem propter præsumptionem delicti, seu contra delinquentem. Abb. *in c. auditis, de præscription. num.* 32. *ver. sed contra prædicta*, & est communis * opinio se- *
cundum Boss. *in tit. conuict. num.* 57. & *in tit. de confess. num.* 20. Clar. *§. fi.*
q. 55. *ver. forte posset,* vbi alios citat de * communi, & Bertaz. *conf.* 122. *
n. 15. *lib.* 1. vbi de magis communi, * & practicata opinione, & Rimi- *
nal. *inter consilia crimin. lib.* 2. *conf.* 83. *num.* 6. vbi dicit communem *, *
quod pœna ordinaria potest puniri. † Pro hoc, quod si constat de 11
delicto & delinquente aliter, quam ex confessione rei, licet

ipse

ipſe addat qualitatem, quod ad ſui defenſionem fecit, nihil releuat, niſi doceat de qualitate excuſante, quia alias eſſet inuenta cautela euadendi mortem, & pœnam delicti, ita Clar. *d. §. fi. quæſt. 55. num. 16. ver. quod tamen intellige.* Gomez. *de delict. c. 3. n. 26. col. pen. ver. ergo licet conſtet.* Boer. *deciſ. 164. nu. 15. ver. aut ab initio.* † Et procedit etiam hæc regula, quando conſtaret de delicto, & contra qualitatem eſſet nedum præſumptio iuris contra delinquentem, ſed alia præſumptio, vel probatio, puta per vnum teſtem. Boſſius *tit. de confeſſis, n. 24. verſ. tertio, declara.* Clar. *in d. §. fin. quæſt. 55. n. 16. ver. forte poſſet, in ver. quod tamen intellige.* Boer. *d. deciſ. 164. nu. 15.* † Contrarium, quando eſſent præſumptiones pro qualitate, quia tunc non punitur pœna mortis, quia indicia contra reum de delicto non ſufficientia non iunguntur cum confeſſione qualificata ad pœnam ordinariam. Rim. Iun. *inter conſilia crim. 83. lib. 2. n. 16.* † Declara, quia ſi extant præſumptiones contra qualitatem, procedit regula; ſi extant pro qualitate, procedit contrarium, ſi extant hinc inde attenduntur, quæ ſunt vrgentiores, ſeu quæ ſunt pro defenſione tanquam magis fauorabili; quia præualet probatio ad defenſam in concurſu. † Extende, quia poteſt condemnari pœna ordinaria, quando primo eſſet ſimpliciter confeſſus poſtea adderet, quod ad ſui defenſionem; quia niſi probet defenſionem, condemnatur pœna ordinaria. Clar. *d. q. 55. nu. 16. ver. item intellige.* & quod debeat dari terminus ad probandum, & audiri. Carrer. *in praxi fol. 184. nnm. 9. & ſeq.* vbi, quod ſitientes ſanguinem humanum male faciunt non admittendo hanc exceptionem, prout etiam Grammat. *voto 2.* Caſon. *in praxi cap. 18. tit. de confeſſione ſponta. in fin.* Boer. *deciſ. 164. n. 13. & ſeq.* vbi, quod etiam ſi primo negauit, poteſt poſtea confiteri ad defenſionem. † Extende, quia confitens feciſſe homicidium; & ſubiungens feciſſe ad ſui defenſionem debet probare defenſionem, alias poteſt condemnari tanquam confeſſus. Ang. *conſ. 217. num. 9. ver. ad quartum.* † Et maxime ſi adſunt alia indicia, quia poſſet etiam dirècte condemnari in pœnam ordinariam; ſecus ſi ſola confeſſio qualificata adeſſet. Clar. *d. §. fi. quæſt. 55. n. 16.* vbi * dicit communem. Extende, † quia non ſolum poteſt ſeparari, ſed etiam poteſt puniri pœna ordinaria, quando contra qualitatem ſunt præſumptiones. Boſſ. *tit. de confeſſ. nu. 24.* † Contrarium, quod pœna ordinaria non poſſit puniri, etiam ſi adeſſent vrgentiſſimæ præſumptiones contra qualitatem. Anchar. Regien. *quæſt. 40. n. 1. & ſeq. & n. 7. lib. 1.* Rim. * Iun. *conſ. crim. diuerſ. 83. nū. 16. lib. 2.* Pedemont. *deciſ. 60. nu. 9.* vbi * de communi. Surd. *conſil. 173. n. 66. & ſeq. lib. 2.* † Declara, quia Ancha non dicit id, quod in contrario Rimin. facit, quod indicia non iunguntur ad ordinariam pœnam, per quæ delictum non probatur cum confeſſione qualificata. Pedemon. loquitur in muliere, & minore Surd. dicit, *nu. 69.* quod qualitas non tollit delictum, ſed minuit pœnam, quia cōfeſſio tunc acceptatur, ſed intelligitur, quando aliter non conſtat de delicto. Ang. *conſ. 27. n. 3.* Grauet. *conſ. 2. in fi.* ſic etiam Rimin. *conſ. prædicto, num. 15.* † Extende, quia imo quando reus negauit prius delictum, & qualitatem, & fuit in tortura confeſſus delictum, nō debet admitti ad probandam qualitatem poſt torturam, Lucas de Penna *in l. profeſſio, col. 2. in fi. C. de muner. patrimo. lib. 10.* Andr. de Iſer. *in §. ſimiliter, in fi. de controuer. inueſtit.* Afflict. *in §. fi. ſi vaſallus, in fi. eod. tit.* † Declara, ſecundum Bal. *conſ. 79. in princ. Dauanti da voi. lib. 2.* vt confitens feciſſe extractionem extra territorium, ſed de licentia datiarii, debet probare liicentiam, & ideo datiarius habet intentionem fundatam contra confitentem, ſi non probat, poſtquam eſt aſſignatus terminus ad probandum, alias ante aſſignationem termini confeſſio non præiudicat, ſic diſtinguit inter iſtas opiniones, quas recitat pro vtraque parte. † Extende, vt idem ſit, ſi reus confitetur occidiſſe, ſed ſine dolo dicitur ſimpliciter confiteri, ne conſequatur beneficium ſtatuti, quia cum dolus præſumatur in occidente, niſi probet ipſe cōfitens abfuiſſe dolum, habetur pro confeſſo. Bart. *in q. 8. Per Italiam, ver. contra, n. 7. ver. ſeptimo ſic.* † Idem, ſi confitetur maleficium, ſed negat poſſe puniri, quia habetur pro confeſſo ſimpliciter, ex quo debet probare, quod non poſſit puniri. Bart. *d. q. 8. in ver. contra, circa fin. ver. Nono de hoc videtur.* † Reſtringe in eo, qui in ſupplicatione narrauit vulneraſſe Titium in domo vulnerantis de nocte, quia ex forma ſtatuti fuit ſibi licitum vulnerare, quia non poteſt fiſcus acceptare confeſſionem, vt ſimpliciter vulnerauerit, donec probat, quod in domo vulnerauit, quia non procedit, niſi in confeſſione valida, & facta coram iudice & in forma iudicii. Alex. *conſ. 30. Ex allegatis, n. 2. ver. contrarium, lib. 7.* † Idem, quando coram iudice incompetenti, quia neq; valet vt extraiudicialis confeſſio. Alex. *d. conſ. 30. n. 3. ver. corroboratur, lib. 7.* † Idem quando confeſſio fit, vt acceſſoria ad bannum, quod eſſet nullum, quia ſi bannum non valet, neq; confeſſio acceſſoria. Alex. *d. conſ. 30. n. 4. ver. item ſi ipſe actus, lib. 7.* † Idem in confeſſione facta in ſupplicatione nulliter producta, quia ſi non valet productio, neq; valet confeſſio in ſcriptura nulliter producta. Alex. *d. conſ. 30. nu. 5. ver. ſimiliter, lib. 7.* † Idem, ſi confeſſio eſſet facta non coram omnibus iudicibus delegatis. Alex. *d. conſ. 30. n. 6. ver. de inualiditate, libr. 7.* † Reſtringe, quando confeſſio non habet locum, neque tempus, quia non poteſt diuidi, nec valet. Alex. *conſ. 30. nu. 7. ver. tertio reſpondeo, lib. 7.* † Reſtringe, quando adſunt præſumptiones pro qualitate, quia non poteſt ſeparari etiam per fiſcum. Gabriel. *concl. 19. lib. 7. n. 9.* Sarnen. *ſelect. interpretatio. c. 1. n. 11. ver. ego exiſtimo.* Vulpel. *conſ. 94. n. 10.* Bertazol. *conſ. 27. n. 10. in fi. cum ſeq. lib. 1.* Surdus *conſ. 173. n. 66. & ſeq. lib. 2.* Onded. *conſ. 96. nu. 25. in fi.* Thomas Triuiſan. *deciſ. 46. nu. 16. lib. 7.* † Prout e conuerſo poteſt ſeparari, ſi adſunt præſumptiones contra qualitatem, magis * communem in ciuili dicit Alex. *conſ. 2. in fi. lib. 4.* & iterum magis * communem dicit *conſ. 39. Circa vltimum, in fi. lib. 7.* † Reſtringe, quando ſumus in delictis minoribus puta mulieres fecerunt rixam, vna fuit alapa percuſſa in naſo, ſi confiteatur alia dediſſe ad ſui defenſionem, quia adeſt moderamen inculpatæ tutelæ, abſolui debet, niſi conſtet de maleficio puro. Bart. *conſ. 228. Catherina, n. 2. lib. 1.* † Reſtringe, vt confeſſio qualificata nō diuiſibilis, non poſſit acceptari in parte, quoad hoc, vt quis poſſit directo condemnari pœna graui, Lap. *d. alleg. 95. nu. 8. ver. nec obſtat,* vbi, quod ſaltem transfert onus probandi in aduerſarium, & communem * dicit Clar. *§. fi. q. 55. n. 15. & ſeq.* † Reſtringe, quia confeſſio criminis eſt ſequenda in totum, quando de crimine non conſtataliter, & qualitas non tendit ad impunitatem, ſed ad qualificandum delictum. Ang. de Peruſ. *conſ. 27. Quidam victor, circa fi. n. 3. ver. cum ergo,* vbi dicit hoc procedere, etiam ſi inquiſitioni reſpondens confeſſus eſt contenta in ea, cum clauſula *ſaluo iure,* ſequitur Riminal. Iun. *conſ. 127. n. 15. lib. 2. quod eſt inter conſilia criminalia 83. lib. 2.* Surdus *conſ. 173. n. 66. & ſeq. lib. 2.* † Reſtringe, quia quando confeſſio non eſt probata aliunde, neque verificata, tunc non poteſt induci confeſſio delicti, ſi non conſtat de delicto. Rimin. Iun. *d. conſ. 127. in fin. lib. 2.* † Reſtringe, quando confitetur feciſſe ad ſuam defenſionem, nec alias, aliter, nec alio modo, quia habetur pro negante, nec diuidi poteſt, ſed debet acceptari cum qualitate. Boſſ. *d. tit. de confeſſ. n. 26. ver. quinto habes.* † Reſtringe, quando qualitas non inducit impunitatem, ſed diminutionem pœnæ, prout ſi quis dicat caſu, & fortuito commiſiſſe homicidium, vel ſine dolo, quia tunc non poteſt diuidi, ita Ang. *conſ. 27. num. 3. ver. de tertio,* quem ad hoc ſequitur Surd. *conſ. 173. n. 69. lib. 2.* † Reſtringe, quando confitens non habuit cauſam delinquendi, vel vlciſcendi. Caſonus *praxi crim. c. 18. nu. 15.* alias ſecus. † Reſtringe, quando confeſſio eſt ſine loco & tempore, & potuit delictum fieri impune reſpectu loci, puta in domo vulnerati, & reſpectu temporis, ſi reperiat aliquem de nocte in domo ſua, quia tunc, quia præſumptio eſt, quod loco & tempore licito delictum commiſerit, commiſſi delicti confeſſio non poteſt diuidi. Alex. *conſ. 30. Ex allegat. n. 8. ver. quarto reſpondeo, lib. 7.* † Reſtringe, quia confitens occidiſſe ad ſui defenſionem, licet confeſſio poſſit diuidi non tamen pœna ordinaria puniri debet, ſed mitiori pœna extra ordinem. Abbas *in cap. auditis, n. 32. de præſcript.* ſequitur Rimin. Iun. *conſ. 83. nu. 13. & 14. in 2. vol. crim.* apoſtilla ad Matheſil. *Singul. 37. n. 7. & ſeq.* vbi plures, & dicit eſſe ſtupendum verbum, vbi de communi * *nu. 8.* & quod communiter tenetur dictum Abbatis, quod * pœna ordinaria non poſſit puniri, Carrer. *in praxi fol. 185. n. 10. & ſeq.* vbi citat infinitos, & pleniſſime Gomez. *de delict. c. 3. n. 26.* & * communem dicit Anch. *q. 40. nu. 3. & ſeq. lib. 1.* † Contrarium, quod imo pœna ordinaria puniri poſſit, tenent Riminald. Iun. *inter Conſilia crimin. lib. 2. conſil. 83. num. 6.* vbi dicit * communem, & plures citat * apoſtill. ad Matheſil. *ſingul. 37. num. 7. & ſeq.* † Declara, quia opinio Abb. *in c. auditis. num. 32. de præſumptio.* procedit, quando reus vnica verborum ſtructura à principio dicit: *Feci ad meam defenſionem:* quia non punitur pœna ordinaria, opinio vero Bartol. quod imo puniatur pœna ordinaria, procedit, quando prius fatetur explicite delictum, poſtea ſubiungit, quod fecit ad ſui defenſionem, & ita declarat Dec. *in c. cum venerabilis. de exception. ver. & retenta iſta limitatione.* ſequitur Boer. *deciſ. 164. num. 11.* vbi in fin. dicit * communem, * & citat ad hoc plurimos. † Declarat etiam alio modo Boer. *d. deciſ. 164. num. 12. & ſeq.* conſtituendo tres caſus; Primus, quia ſi reus à principio fatetur homicidium commiſiſſe, poſtea ante condemnationem dicit, quod ad ſui defenſionem, ſuper quo debet audiri, ſi non probat defenſionem, punitur pœna ordinaria: Secundus caſus eſt, ſi primo negauit, poſtea metu probationum factarum dicit ſe feciſſe ad ſui defenſionem, quod poteſt facere ſecundum * communem, & magis * communem, & iſto caſu, quia præſumitur, quod conſultus ab alio, & ad mortem effugiendam faciat, niſi probet defenſionem, pœna ordinaria puniri debet; Tertius vero caſus eſt, quando ab initio vnico verbo, ſeu vnica verborum ſtructura dicit ſe commiſiſſe homicidium ad ſui defenſionem;

nem, tunc mitius punitur arbitrio iudicis nisi adsint contraria indicia, vel contrariæ præsumptiones, prout inimicitia minæ, vel similia. † Declara, quia si non constat de delicto, nisi per confessionem partis, & qualificatam, tunc non potest puniri pœna ordinaria, & ita intelligitur Abbas *in c. auditis de præscript.* vt dicit Marsil. *singul.185. confessio inquisiti. in fi.* plura allegat apostil. ad Mathesil. *singul.37.n 10. ver. & prædicta conclusio.* vbi citat plurimos, secus, quando extra confessionem constat de delicto plene, vel semiplene. & ita etiam Bossius *tit. de confessis, n.24. ver. tertio declara.* Anch. Regien. *lib. 1. q.40. n.7.* † Declara, quia potest torqueri, vt præcise respondeat, & clare, & si persistat, tunc punitur extra ordinem, alias pœna ordinaria. Boss. *d. tit. de confess. n.27. ver. sexto, & vltimo.* licet non approbet, prout neq; Clar. *d. quæst. 55. n.16.* sed Carrer. *fol.185. num.12.* clare ponit, quod potest torqueri, & plures allegat. Boer. plene *decis.164. n.15. ver. sed prædictam opinionem.* † Declarat Cason. *in praxi crim. c.18. tit. de confessione sponta. n.15. & seq.* quod bona fama, & quod non adsit causa inimicitiæ, facit, ne teneatur ad pœnam ordinariam, alias secus. ☞ Restringe; quia confessio qualificata, quod occidit ad sui defensionem, facit saltem aliquam præsumptionem pro confitente ad alleuiandum, vt cum aliis præsumptionibus iungatur. Capol. *cons. 41. n.4. in crim.* † Restringe, quando præcedit negatio, non feci, & si factum probaretur, feci ad meam defensionem; quia nihil confitetur. Bart. *in l. cum de indebito. ff. de probat. n.3.* vbi plena apostill. & quod hæc sit mera negatio, Boss. *d. tit. de confess. num.27.* Clar. *d. §. fin. quæst. 55. num.17. ver. cautius tamen.* vbi de * communi. † Contra restrictionem, quod ista responsio conditionalis, si feci, feci ad meam defensionem, non sit admittenda, quia dubia, & cautelosa est, & licet procedat in ciuilibus, non tamen in criminalibus, in quibus tenetur præcise respondere, alias præparat sibi indicia ad torturam; & potest torqueri, vt respondeat simpliciter. Cason. *in praxi cap.18. tit. de confessione sponta. num.19. & seq.* Vide, *Confessio qualificata quando posit in parte acceptari, vel non. Conclusio proxima præced.* Vide Ant. Gabriel. *libr.7. de criminal. Conclusio 19. Confitens delictum cum qualitate.*

Confessus potest condemnari, & habetur pro condemnato, & qualiter procedat, Concl. 675.

1 CONFESSVS † sponte in iudicio potest condemnari. *l. si debitori. ff. de iudic.* † Imo habetur pro condemnato, ideo potest contra eum fieri exequutio, Io. Monach. *in c.1. de offi. deleg. in fin. lib.6.* vbi, quod contra eum partes iudicis sunt in exequendo. † Declara, vt per Bart. *d. l. si debitori. ff. de iudic.* quia si confessio fit post libellum porrectum, debet sequi condemnatio, quia tunc habet effectum litis contestatæ, si vero fiat ante libellum, non requiritur condemnatio, sed potest fieri executio: ita Bart. *d. l. si debitori. ff. de iudic.* † Et quod nullæ sint partes iudicis in confessum, nisi in condemnando, vel absoluendo, quod intellige, vt supra proxime, quando post libellum sequitur condemnatio. Vide Marsil. *singul.201. in confessum. in princ.* & declara, vt supra *Confessio est efficacior probatio cæterorum. Conclusio 645. num.33. & seq.* † Extende, quia idem est multo magis de confesso, & conuicto, quia nullæ sunt partes iudicis, nisi in condemnando, *l.1. de confess.* ita Abb. *cons.106. Visa quadam. in princ. lib.1.* † Amplia, quia confessio potest condemnari etiam ex inordinato processu, Alex. *cons.34. Viso processu, ver. item opponitur, num.2. & seq. lib.3.* Vide, *Confessio est efficacior probatio cæterorum. Conclus. 645. num.5. & seq.* † Extende, quia procedit, & sustinetur libellus inordinatus, in quo petitur exequutio instrumenti exemplati ab alio Notario non citata parte, quando adest clausula, *super quibus, &c.* & postea reus confessus est contenta in instrumento esse vera Alex. *d. consil.34. num.3. & 4. libr.3.* † Limita, quia si conuentus vigore instrumenti dicat, se confiteri debitum, prout in instrumento, talis confessio non præiudicat, nisi quatenus instrumentum probet, ideo non habetur pro condemnato, sed expectanda est condemnatio ex instrumento controuerso. Castr. *cons.87. In causa, quæ vertitur, in fin. lib.1.* † Limita, in criminalibus, quia confessus non habetur pro condemnato, ideo necesse est, quod conster de condemnatione, quia non sufficit confessio criminis. Castr. *cons.212. in fin. lib.2.* ☞ Vide, *Confessio in criminalibus, an & quando sufficiat ad condemnandum. Conclusio proxima seq. num.23. & seq.* Vide aliquid per Mascard. *Conclus.344. Confessio facta in iudicio. num.6.* † Vide plenius, quod imo confessio spontanea in criminalibus habeatur pro sententia condemnationis, & confessus possit condemnari, vel habeatur pro condemnato. Clarus *in praxi crimin. §. fin. quæst.65. in princ.* Vide *in ver. Confessio facta in tormentis quando nocet, vel non. Conclus. 677. num.33. & sequent.* Vide SOCIN. *Reg.31. Confessus crimen regulariter pœnam non patitur, nisi sit condemnatus per sententiam.* vbi limitat tribus modis.

Confessio in criminalibus, an & quando sufficiat ad condemnandum. Concl. 676.

CONFESSIO † in criminalibus super crimine non est sufficiens ad condemnandum criminaliter, nisi adsint alia indicia, & præsumptiones. Petr. de Anchar. *cons.24. Visa inquisitione, in princ. ver. in contrarium.* † Et idem dicit Clar. *in §. fi. q.55. num.4.* qui loquitur, vel quando confessio est extraiudicialis, vel in iudicio coram incompetenti iudice, vel etiam coram competenti non sedente facta, quia non probat ad condemnandum sola, sed cum aliis indiciis probat, vel etiam sola facit indicium ad torturam. Vide eum *d. q.55. in princ.* † Amplia, vt procedat, etiam si adsint indicia, & depositiones testium falsorum, quia si testes, qui redarguuntur de falso, deponunt se deposuisse falsum instigati ab eo, qui illos produxit non probant, neque faciunt indicium tanquam conuicti de falso. Petr. de Anchar. *cons.24. in princ. num.2. ver. & si dicatur.* † Amplia, quia nemo potest ex sua confessione condemnari, nisi duo concurrant, quod confessio non repugnet naturæ rei confessatæ, & quod confessio non sit impossibilis, late Rom. *cons.113. Pro decisione, n.5. ver. ad hoc enim.* vbi plena apostilla *in ver. requisita.* dat concord. † Extende, vt idem sit, quando confessio est talis, cui non creditur. Rom. *cons.167. n.4. ver. ex confessione.* † Amplia in tantum, vt si confessus reuocet suam confessionem tanquam metu tormentorum emissam, quia non poterit condemnari, nisi iudex aliunde probet delictum, quam ex confessione, quia præsumitur metu tormentorum emissa, licet Notarius scripserit, quod sponte fuit confessus. Petr. de Anchar. *d. cons.24.* vbi *num.7.* dicit, quod ita obtinuit. Vide, *Confessio in criminalibus an præsumatur spontanea vel meticulosa. Conclus. proxima seq.* † Bene potest torqueri, quia cum prius sit confessus, & reuocauerit, prima confessio reuocata facit indicium ad torturam. Clar. *§. fin. q.21. n.36. & q.64. n.43.* vbi de * communi. † Declara, vt procedat, quando reuocatio fit in iudicio, secus si in carcere, prout idem dicitur de ratificatione, quia si confessio facta in tormentis est ratificata in iudicio extra carceres præcedentibus indiciis probatur delictum contra confitentem. Bald. *cons.95. Reg. iuris, in fi. lib.1.* Vide, *Confitens in tormentis vnum, & sponte confitens aliud vel contrarium, quod attendendum sit. Conclus.680.* † Amplia, quia licet de rigore iuris confessio furis confitentis furtum, & qualitatem temporis furti, per quam iudex acquirit iurisdictionem, non probet delictum, neque conferat iurisdictionem, tamen videtur, quod debeat condemnari. Bal. *cons.251. Posito, quod certa pars, lib.4.* † Amplia, quia ex confessione facta inquisitioni, vel accusationi per reum, in qua confessus est contenta in ea esse vera, si in ea narretur factum, per quod non potest dici mandator homicidii, licet cõcludatur ipsum mandatorem, non tamen concluditur id, quod non resultat ex facto. Ang. *cons.22. De pœna illius, n.3. & 4. ver. concludo ergo.* † Amplia, quia is, qui confessus est simpliciter contenta in accusatione contra eum formata de homicidio, cum non dixerit omnia, & singula vera, sed simpliciter contenta in ea vera, si aliunde non potest constare de veritate delicti, & ipse reus in suis constitutis fatetur homicidium casuale, non potest puniri, nisi de casuali. Angel. *cons.27. Quidam victor, per totum,* maxime *in fi. ver. nec obstat.* † Amplia, quia reus ex confessione facta de delicto super inquisitione, quod omnia in ea contenta sunt vera, si in ea dicitur, delinquentem inquisitum esse famosum latronem stradarum, non potest condemnari tanquam famosus latro, quia istud est iuris, nisi contineat factum, per quod inferatur ad famosum latronem, quia confessio eorum, quæ sunt iuris, non nocet confitenti. Ang. *cons.403. Formata fuit.* Cravet. *cons.262. n.3.* vbi ponit plura exempla, & de eo, qui dicit se hæreticum, quia non probat, neque præiudicat, & *cons.29. n.2.* vbi de eo, qui dicit se furem, vel vsurarium. Vide, *Confessio criminosi in mitiorem partem interpretanda. Conclus.683.* Vide, *Crimen non est in re, sed in facto, & quis dicatur criminosus. Conclus.1075.* † Extende, quia si in inquisitione continetur, quod dedit aquam venenosam ad bibendum vni, qui ex illo potu mortuus est, & reus confiteatur, confessio non præiudicat in eo, quod mortuus sit ex eo, quia non est cognitio rei, sed iudicis. Alex. *cons.115. In causa inquisitionis, n.3. libr.3.* Signorol. *cons.115. per totum,* maxime *in fin.* † Extende, quia si confiteatur reus se culpabilem, non nocet confessio, quia iuris est. Alex. *cons.115. n.4. lib.3.* † Extende, quia confessio rei, quod vulneratus sit mortuus ex illo vulnere, non probat, neque debet extorqueri. Signor. *cons.163. n.6.* vbi, quod ita obtinuit. † Declara, quia confessio, quod commisit homicidium super inquisitione sine loco & die commissi delicti, non sufficit ad condemnandũ pœna ordinaria, sed extra ordinem, vel ad torturam. Ang. *cons.298. Pro prædictis, n.2 & cons.178. n.2 vsque in fin.* Vide, *Libellus in criminali quam specificationem requirat. Concl.320.* † Extende, quia confessio, quod commi-

sit

sit furtum in sale, si est sal proprium, non nocet, quia in eo non cadit furtum. Roman. *consilio* 113. *per totum*, maxime *numero* 4. &
18 *sequent.* † Extende, quia si reus confitetur solum id, quod est iuris sine facto, non sibi præiudicat, vt condemnari possit. Angel. *consilio* 403. *Formata fuit, per totum*, vbi si fatetur se famosum latronem,
19 nisi constet ex facto, quod sit talis, non nocet confessio. † Extende, quia inquisitus de percussione, si dicat se culpabilem non esse, non respondet inquisitioni continenti factum. Bartol. *consilio* 115.
20 *Super eo, in fin. libro* 1. † Extende, quia furtum non committitur in rebus habitis pro derelictis, neque in bonis, quæ quis accipit ea intentione, quod dominus sit permissurus, & ideo licet fateatur se furtum commisisse, confessio non nocet, quia repugnat naturæ. Roman. plene *consil.* 390. *Placet mihi, per totum*, vbi in fine quod non potest, etiam si velit facere, quod non furtum sit furtum.
21 †Extende, quia confessio delinquentis dicentis se mandasse Titio dolose, & malo animo, vt committeret furtum in certis scripturis; prout commissum fuit, non nocet, vt ex ea possit condemnari, si constat, quod subreptio scripturarum non attulit commodum subripienti, vel haberet interesse in eis, ita quod furtum non potest esse. Alexand. *consil.* 127. *Visa inquisitione, per totum*, maxime *numero* 5. *& sequent. versic. & quamuis, libro* 4. quod est Vincentij Palæotti, vbi apostilla *in versiculo sequitur*, dat concord. & est confirmatum ab Alexand. ibi *consilio* 128. & ab Antonio de Prato
22 veteri *inter consilia Alexand.* 129. *libro* 4. Vide, *Delictum an probetur per instrumenta, vel testes. Conclusio.* 174. † Amplia, quia confessio facta ad inquisitionem formatam non præcedentibus indicijs non probat, neque præiudicat. Mascardus. *Conclusio.* 351. *Confessio facta ad*
23 *inquisitionem, in principio.* † Amplia multo magis, si confessio est facta incidenter propter aliud, prout à teste examinato, qui confessus est super interrogatorijs fecisse tale delictum, quia ex tali confessione nullo modo potest condemnari. Alexand. *in addit. ad Bartol. in lege* 2. §. *si ex publico, ff. de adulter.* infra *numero* 37. *& sequent.*
24 Vide plenius, *Delictum per modum exceptionis, vel incidenter probatum non punitur. Conclusio.* 575. † Amplia in confessione delicti facta per minorem sine authoritate curatoris, quia ex ea non potest sequi condemnatio. Clarus §. *fin. quæstion.* 55. *numero* 12. *versiculo ulterius potest*, vbi dicit non seruari de consuetudine, & quod esset exceptio ridiculosa, nisi forte ad aliquam diminutionem pœnæ.
25 Vide, *Minor qualiter possit inquiri, & condemnari. Conclusio.* 256. † Amplia; quia confessio delicti quantumcunque spontanea, non sufficit ad condemnandum, nisi sit pluries ratificata. Cuma. *cons.* 139.
26 *Hoc maxime, numero* 4. † Contrarium tenet Azo *in summa, de confess.* * & est communis * opinio, secundum Io. de Imol. *consil.* 109. *in princip.* quod confessio spontanea carcerati non requirit ratificatio-
27 nem, sed solum ea, quæ sit coacte, & metu tormentorum. † Et pro contrario vide plura, *Confessio facta in tormentis quando noceat.*
28 *Conclusio.* 679. † Declara; quia confessio spontanea facta sine indicijs non indiget ratificatione, nisi quando suggestione esset facta, puta quia sibi fuit promissa impunitas, quia videtur per dolum extorta, ideo debet ratificari, ita Io. de Imol. *consilio* 109. *per totum*, vbi dicit, quod licet sit scriptuum, quod sponte confessus est, si potest probari per testes, quod reuera fuerit inductus promissione veniæ, non valebit, nisi venia concedatur.
29 † Amplia, quia confessio criminis erronea potest reuocari, & non nocet, quia si hoc in ciuili admittitur, vbi agitur de damno vitando, quanto magis in criminali. Signorol. *consilio* 155. *nu-*
30 *mero* 19. *& sequent.* † Declara, quia aliquando est erronea confessio notorie, vt quia reus fatetur occidisse eum, qui viuit, & res est clara, quod non nocet, aliquando fatetur occidisse eum, qui vere mortuus est, sed naturaliter est mortuus, & idem est dicendum, si vero fatetur occidisse eum, qui vere fuit occisus, sed ab alio, tunc nocet confessio, nisi probetur, quod ab alio, & quod sit erronea.
31 Sign. *d. cons.* 155. *n.* 19. † Extende, quia si quis rixatur cum marito, & percutiat vxorē eius, cū quo rixatur, statim capitur, & deinde vxor moritur, & ipse fatetur interfecisse vxorem, erronea erit, & probabitur confessio, si probatur per medicos, quod percussio non erat mortalis, itē quia ipse ignorat verisimiliter, ex quo nō potest scire, quia vulneratus vixit per multos dies, & maxime si probetur etiā, quod mala cura decessit. Signor. *d. con.* 155. *n.* 19. *& seq.* vbi tollit con-
32 traria. † Extende, vt idem sit, si quis vulnerauit aliquem, qui mortuus est inde ad aliquot dies superueniente febri; quia si reus confiteatur se interfecisse, vel quod vulnerauit, & ex vulnere mortuus est, etiam si confessio dicat sponte, & ex certa scientia, & constet vulnus non fuisse mortale, vel quod mala cura vulneratus decessit, quia iuit ad solem, & ad tabernas, & causauit sibi febrem, tunc non nocet confessio tanquam erronea, & potest reuocari. Signorol. *consilio* 163. *per totum*, vbi *numero* 5. inuehitur contra iudices extorquentes similes confessiones, & dicit esse malam practicam, & narrat, quod liberauit Mediolani tribus vicibus tres reos confessos eo modo. † Amplia; quia confessio delicti ex- 33
traiudicialis, item iudicialis coram incompetenti, etiam in præsentia partis non probat delictum, nisi adiuuetur alijs indicijs, sed solum facit indicium ad torturam. Clarus. §. *fin. quæstion.* 55. *in princip.* vbi *numero* 5. dicit idem in confessione coram iudice competenti, quando non sedebat pro tribunali, vbi ponit plures casus, in quibus confessio non probat ad condemnandum confitentem. Vide, *Confessio facta coram iudice incompetenti non probat, & quando* 34
secus Conclus. 642. † Extende, quando confessio fuit extorta præ- textu promissæ impunitatis, de qua vide, *Confessio facta sub promis-* 35
sione veniæ an noceat. Conclus. 681. † Extende, quando non constaret de delicto, quod confitetur reus, quia non potest puniri. Vide, *De-* 36
lictum debet constare, vt delinquens puniatur Concl. 171. † Extende, quando legitima indicia non præcederent, & fuit facta in tormentis.
† Vide, *Torqueri nemo potest, nisi præcedant indicia. Conclus.* 329. † Amplia, quia non potest imponi pœna ordinaria ex delicto confessa- 37
to in consequentiam, videlicet quando non agebatur ad illud, c. 1. *in fin. de exceptio.* vbi tex. hoc probat. † Declara, quia vbi crimen 38
confitetur, vel in causa ciuili, vel criminali, si ad illud agebatur principaliter, puta per accusationem, denunciationem, vel inquisitionem, tunc reus potest puniri pœna ordinaria; si vero non agebatur ad illud, sed incidenter, vel per exceptionem, vel alias indirecta confessio emanauit, non punitur pœna ordinaria, nisi sit crimen contingens principale crimen, ita glo. ordinaria *in capite* 2. *de ordin. cognit. in versiculo restitutio facienda.* † Abba 39
in sua quæstione 4. *incipien. Titius, colum.* 11. *in fin. versiculo sed nunquid*, sic distinguit, quia solus princeps absolutus; prout Papa, potest punire pœna ordinaria delinquentem ex confessione incidenter facta, nullus autem alius iudex hoc facere potest; quia sine instantia puniret, & quia sententia debet esse conformis libello, nisi delictum esset notorium permanens, in quo nulla requiritur solemnitas, neque probatio, si vero esset notorium requiens probationem, & non potest. † Vide, & recurre semper in hac mate- 40
ria ad Roman. *in l. cum mulier, num.* 27. *& seq. ff. solu. matr.* vbi examinat, quando delictum incidēter, vel per modum exceptionis possit puniri pœna ordinaria, & in eadem instantia, vel non, per nouem conclusiones, quas omnino videas, quia plenius, quam alius quisquam & ordinate complectitur omnes casus, licet Feli. plenissime *in c.* 1. *de except.* ponat pariter plures conclusiones, tamen non ita clare distinguit. † Imo quod requiratur noua inquisitio. Vide 41
Afflictum *decis.* 176. Clar. *in p. axi criminali*, §. *fi. q.* 19. *per totam, & n.* 4. † Et vide plenius. *Delictum probatum per modum exceptionis, vel incidenter non punitur, Conclusio.* 175. † Extende in confessione ex inordina- 42
to processu habita, quia si adest defectus iurisdictionis, ea non probat, etiam si esset spontanea, si vero iudex sit competens, & sit habita non sponte, sed per tormenta ex processu inordinato, tunc non probat delictum. Clar. *d. quæst.* 55. *numer.* 3. *verb. item posset.* Vide, *Confessio in iudicio facta probat, & operatur multa. Conclus.* 641. *numer.* 32. *& seq.* † Extende, quando confessio non est pura; sed conditiona- 43
lis vel qualificata, quia tunc non potest sequi conditio, de quo vide plene Clarum *in* §. *fin. quæst.* 55 *numer.* 15. *& sequent. vers. & posset quoque.* Vide, *Confessio qualificata. Conclus.* 673. *& Conclus. ibi proxima seq.* † Limita, quia confessio iudicialis facta super crimine, de
quo constat, plene probat, & ex ea potest condemnari delin- 44
quens. † Extende, etiam si confessio emanasset de aliquo delicto extra causam criminalem, de qua principaliter agitur. Clar. §. *fin.* 45
quæst. 55. *num.* 6. *ver. posset etiam* vbi dicit * communem, quando tale * delictum confessatum est contingens causam criminalem principaliter intentatam, & vide supra *num.* 23. † Limita, quia statutum, 46
quod quis de crimine non possit puniri post tres menses, non habet locum, si inquisitus confessus est delictum, & non opposuit de lapsu temporis; quia confessio inducit notorium, ideo valet condemnatio etiam sine accusatore. Castr. *consil.* 17. *Potestas supradictus, num.* 3. *lib.* 1. † Contrarium; quia confessio facta sponte post 47
tempus constitutum ad formandam inquisitionem non probat, neque præiudicat. Mascard. *Conclus.* 331. *Confessio facta ad inquisitionem, nu.* 5. vbi citat plurimos. Vide conclusionem proximam præcedentem, in fine, quia licet confessio in ciuilibus facta in iudicio ante litem contestatam non expectet aliam condemnationem, tamen secus est in criminalibus.

Confessio in criminalibus an præsumatur spontanea; vel meticulosa. Concluſ. 677.

CONFESSIO † rei in criminalibus præsumitur metu tormē- 1
torum emissa, & magis creditur reo reuocanti confessionem,

tanquam emissam metu tormentorum, quam Notario dicenti, quod sponte fuit confessus. Petr. de Anchar. *cons.* 24. *Visa inquisitione, numer.* 2. *& sequ. ver. præterea aduertendum*, vbi allegat Bald. & alios, vbi dicit, quod facta reuocatione, non poterit iudex condemnare reum, nisi aliunde probet delictum, & quod ita obtinuit; qui tamen loquitur, quando non erat verisimilis confessio, & idem
2 dicit Bald. *cons.* 465. *Tres sunt casus, numer.* 3. *vers. tertius casus, lib.* 5. † Extende, quia terror tormentorum in dubio præsumitur in iudice, etiam postquam reus, est extra carcerem. Petr. de Anchar. *cons.* 24.
3 *numer.* 4. *vers. ad hoc facit.* † Contrarium videtur velle Bald. *cons.* 95. *reg. iuris est, in fin. lib.* 1. vbi, quod licet confessio in tormentis non probet etiam perseueratain carcere, tamen secus, si est ratificata
4 in iudicio extra carcerem. † Declara, quia in maiore confessio facta præsumitur vera, & spontanea, secus est in confessione minoris, etiam cum curatore, quia minores simplici ferulæ cedunt, & non sunt constantis animi. Bald. *cons.* 310. *Aut mulier, numer.* 2. *vers.*
5 *& quod dixi, lib.* 1. † Declara secundo, quiaan confessio facta per maiorem sit meticulosa, vel spontanea, statur conscientiæ iudicis, qui hoc potuit considerare, quia cum mens hominis non possit pingi in pergameno, consonum est, vt ex qualitate personarum, & aliis concomitantiis hoc resideat in arbitrio iudicis, qui non præsumitur immemor salutis æternæ. Bald. *d. cons.* 310. *numer.* 2. *in fi.*
6 *& numer.* 3. *vers. si autem confessio, lib.* 1. † Declara tertio, quia si reus reuocat confessionem tanquam meticulosam, & reperitur scriptum quod sit facta sponte, si quidem constat de delicto, confessio præsumitur spontanea, si vero facta assignatione termini vtrique parti, non constat de delicto, præsumitur meticulosa. Baldus *cons.* 465.
7 *num.* 3. *lib.* 5. † Declara, quia ad hoc, vt confessio facta post tormenta videlicet ratificatio dicatur spontanea, plures sunt opiniones, prima quod intercedat saltem vna dies quietis rei, & vna nox; secunda, quod cesset metus tormentorum; tertia, quam tenent moderni, quod sit arbitrarium iudici. Io. de Anan. *cons.* 17. *num.* 6. *vers. quarto præmitto*, vbi Bologni. in apostil. *num.* 15. vbi, quod multa debet iudex considerare in hoc arbitrio, quæ ipse ponit ibi, videlicet numerum, ordinem, & modum, quibus confitens est tortus.
8 † Amplia, quia si Notarius scriberet, quod reus tortus sponte confessus est, esset falsarius, quia non potest esse spontanea, si metu tormentorum. Bologni. *in addit. ad cons. Io. de Anan.* 17. *numer.*
9 15. † Extende, etiam si sine tormentis reus confitetur delictum, & dicatur, sponte, & ex certa scientia, quia illa verba non probant taliter certam scientiam, vel spontaneam confessionem, vt si sint coniecturæ de errore, non possit reuocari; quia talia verba per Notarios scribuntur, qui grauant suas conscientias. Signor. *consilio* 155. *numero* 20. *in fin. versiculo nec prædictis obstat*, & plenius *consilio* 163. *num.* 5. *& 6.* vbi, quod est mala practica, & quod pluries
10 obtinuit Mediolani, & liberauit plures quos nominat. † Vide tamen Clarum §. *final. quæstion.* 64. *num.* 42. *versic. solentque cauti*, vbi, quod imo videtur bona cautela, quod in ratificatione Notarius asseratreum fuisse sponte confessum, & quod licet ista sit falsitas,
11 nihilominus consuetudo excusat Notarium. † Amplia, quia confessio facta siue in tortura, siue ante torturam, dum spoliaretur, vel ligaretur, dicitur metu tormentorum facta, quia parificantur tortura & comminatio proxima. Clar. §. *final. quæstion.* 64. *num.* 31.
* vbi, quod * omnes ita tenent. Castr. *consil.* 284. *Viso quodam, num.* 2. *lib.* 2. vsque in fin. vbi, quod dicitur metu tormentorum, quando fit in loco torturæ, vel præcedente ligatura, & comminatione de
12 torquendo. † Contrarium dicit seruari de consuetudine idem Clarus, quod imo dicitur spontanea, alias omnes reorum carceratorum confessiones dicerentur metu tormentorum; quia iudex monet semper reos ad dicendum veritatem, alias deuenietur ad torturam, & ita teneri per omnes * dicit Clar. *d. quæst.* 64. *num.* 31.
13 *circa fin. vers. sed certe.* † Declara; quia si ligatura rei esset atrox, vel stricta nimis, aut cum taxillis, certe confessio diceretur metu tormentorum extorta, alias non. Clar. *d.* §. *fin. quæstion.* 64. *numero* 31.
14 *in fin.* † Extende, quia omnis confessio facta per reum in carcere
* dicitur metu tormentorum, communem * dicit Alexand. *consilio*
15 52. *numero* 3. *libro* 3. † Contrarium Iul. Clar. *dicto* §. *final. quæstion.* 64. *numero* 32. *versic. sed an forte*, vbi dicit contrarium verius per rationem prædictam, quia omnes confessiones reorum essent me-
16 tu tormentorum, quod est absurdum; quia tota materia criminalis destrueretur. † Limita; quia confessio rei de crimine commisso præsumitur potius facta ex conscientia criminum; quam metu tormentorum. Bald. *in l. vnica, col.* 7. *C. de confess.* refert, & sequitur Marsil. *Sing.* 218. *incip. regulam.* Vide tamen Marsil. *Sing. suo primo*, vbi dubitat de dicto Baldi, & limitatione prædicta.

Confessio carcerari quando præiudicet, vel non confitenti. Conclus. 678.

REGVLA † est, quod confessio carcerati, si iniuste esset carceratus, sibi non præiudicat, secus est, quando esset iuste carceratus. Cuman. *consilio* 157. *In causa Benedicti, in princ.* vbi ita dicit intelligendum Bald. *in l. qui carcerem, ff. quod met. causa.* † Extende, 2
maxime, quando confessio naturæ repugnat, vel super impossibili, quia ea non nocet confitenti. Roman. *consilio* 113. *Pro decisione, numero* 5. *versic. adhoc enim*, vbi apostilla *in versic. nocere, & in versic. requisita*, dat concord. & loquitur, etiam si sit ratificata. † Extende, 3
in eo, qui nulliter fuit captus tanquam suspectus de fuga, quia eius confessio non potest sibi præiudicare, vt validetur captura nulla, quia captus dicitur carceratus. Cuma. *d. consilio* 157. *in principio & per totum*, infra *numero* 7 † Amplia, quia etiam si sententia 4
super confessione transierit in iudicatum, tamen si est erronea, princeps concedit restitutionem in integrum, ne noceat, si est per errorem, vel falsa. Roman. *consilio* 390. *Placet mihi, num.* 2. *verficulo & hinc est.* † Amplia, quia confessio facta in carcere, vel metu 5
tormentorum, vel vt liberetur etiam si iuste esset detentus, non valet quia requiritur perseuerantia. Cuma. *dicto consilio* 157. *in fin. versiculo secundo amplius dicebam*, vbi distinguit, quod aut confessio metu carceris, vel tormentorum est facta, & non valet, aut quia sciebat pœnam confitenti imponendam maiorem, & valet data perseuerantia. Vide, *Confessio facta in tormentis quando noceat, vel non. Conclusio. proxima seq.* † Et quod confessio spontanea sine indicijs 6
non noceat carcerato, si constet, quod inductus est spe veniæ promissæ, nisi perseuerer. Ioan. de Imol. *consilio.* 109. Vide, *Confessio sub promissione veniæ an noceat. Conclus.* 681. † Amplia, quia detentus 7
habetur pro carcerato, ideo non valet confessio facta ad fauorem detinentis, quando durante detentione fuit facta. Fulgos. *consilio* 5. *Quidam Guielielmus, circa fin. versiculo porro pro defensione*, supra *numero* 3. † Amplia, quia non valet venditio, neque cessio facta per 8
carceratum ad fauorem consanguinei tyranni detinentis carceratum. Fulgos. 242. *Visa copia, in fin.* Vide, *Metus ex quibus præsumatur, & quando. Conclus.* 223. † Amplia, quia confessio carcerati si reuo- 9
cetur probato errore non nocet; secus si error non probetur, etiam si sit facta coram iudice incompetenti. Iul. Clarus. §. *finali quæstione* 21. *numero* 33. *versiculo bene verum.* † Extende idem, si confessio 10
metu tormentorum fuisset facta. Iul. Clarus. *dicta quæstion.* 21. *num.* 34. *in fine, versiculo bene verum est*, vbi, quod nihil nocet, si constat, quod metu tormentorum, vel per vim est facta. † Et dicitur facta 11
metu tormentorum quando fit a carcerato conducto ad locum torturæ cum comminatione de torquendo, quia suspicio torquendi æquiparatur torturæ, & est * communis. Clarus *in* §. *final.* *
quæstion. 64. *numero* 31. *versiculo nunc de gradibus.* † Contrarium in pra- 12
ctica teneri dicit. Clarus *dicta* §. *fi. quæstion.* 64. *num.* 31. nisi ligatura fieret atrox vel cum taxillis, & dicit * commnem, quod dicitur *
spontanea.

Confessio facta in tormentis quando noceat, vel non. Conclus. 679.

CONFESSIO delicti facta in tormentis non nocet, quando 1
fuit illata tortura sine indiciis, quia censetur facta metu tormentorum. Baldus *consilio* 465. *Tres sunt casus, in principio libro* 5. Cuma. *cons.* 139. *nu.* 9. Baldus *consilio* 471. *num.* 2. *lib.* 2. Io de Anan. *cons.* 17. *Visa relatione, nu.* 5. Clar. § *fin. q.* 55. *num.* 14. *ver. si vero*, vbi dicit, *
quod est nulla, & dicit * communem. Castr. *cons.* 284. *Viso quodam, col.* 2. *nu.* 2. *lib.* 2. Rom. *cons.* 167. *Antonius, nu.* 5. *ver. quod autem.* Alex. *cons.* 180. *In causa Angelorum, n.* 10. *ver. non obstat confessio lib.* 2. *& cons.* 52. *Viso themate, nu.* 1. *in fi. cum seq. ver. nec oportet. lib.* 3. Vide, *Torqueri nemo potest, nisi præcedant indicia legitima, Conclus.* 320. † Et quando valeat confes- 2
sio in tormentis facta, & ratificata, vel ne, tradit Aret. *in l. qui in aliena.* §. *Celsus. ff. de acq. hared.* Alex. *cons.* 1. *li.* 3. *col.* 2. Marsil. *in l. si. nu.* 12. *ff. de quæst.* vbi plurima congerit. † Amplia, quia confessio facta metu 3
tormentorum non præcedentibus indiciis non nocet; etiam si superuenerint indicia ex post, ideo iudex appellationis non debet eam attendere. Bal. *d. con.* 465. *in prin. lib.* 5. Clar. *in* §. *fin. q.* 64. *n.* 9. *in fi. ver. debent igitur, & quæst.* 55. *num.* 14. *in fin.* latissime Roma. *consil.* 167. *numero* 6. *vers. caterum*, vbi plena apostilla dat concord. *in vers. reconualescunt.* Alexand. *cons.* 1. *Viso processu, num.* 3. *in fin. lib.* 3. *& consil.* 52. *Viso themate, num.* 2. *in fin. ver. & pro hoc. lib.* 3. Vide, *Metus quandiu dicatur durare, vel sit purgatus. Conclus.* 220. † Extende, quia confessio de- 4
licti non præcedentibus indiciis est nulla, etiam si sit perseuerata. Ias. *cons.* 188. *vol.* 2. Clar. *d.* § *fin. q.* 55. *n.* 14. vbi, quod quis ex tali confessione

* fessione non potest condemnari; quia est nulla & dicit * communem, vbi citat Iason *dicto consilio* 188. & plurimos de * communi attestantes. Castren, *consilio* 284. *numero* 2. *& per totum, libro* 2. Roman. *consilio* 167. *numero* 5. vbi plenissima apostil. *in versiculo perseuerauerit, citat infinitos concord. Alexand. plenissime consilio* 1. *Viso processu, in princip. libro* 3. & iterum in eodem casu repetit *consilio* 144. *Post redditum, in princip. libro* 2. *& consilio* 5. *In casu inquisitionis, in princip. libro* 1. quod duplicatur *consilio* 93. *eod. libro* 1. *& consilio* 180. *numero* 10. *versiculo quinimo, libro* 2. † Extende, vt procedat, etiam si tortura sit illata minus legitime, quia confessio etiam perseuerata non valet, & non nocet. Alexand. *consil.* 144. *Post redditum, numero* 5. *fortificantur, libro* 2. † Extende etiam in confessione facta nedum in tortura sine indiciis, sed etiam post torturam, & quomodolibet etiam ex interuallo perseuerata, & ratificata, quia non valet Alex. *d. consilio* 52. *Viso themate num.* 2. *versic. Vide cum ita, qua in tortura libro* 3. vbi apostilla in *vers.* nihil valet dat concord. † Extende, quia non valet talis confessio facta post torturam illatam sine indiciis legitimis etiam ex interuallo, etiam si notarius scripsit, quod sponte confessus est, quia non potest dicere, quod sponte sit confessus, nisi quando fuit tortus, & confessus legitimis præcedentibus indiciis, & postea ex interuallo, & sponte ratificat. Alexand. *d. consil.* 52. *numero* 2. *libro* 3. vbi dicit esse notandum, & perpetuo menti tenendum, & citat plurimos. † Extende, quia confessio, etiam si superueniant indicia, non conualescit. † Extende etiam, si tortus ratificauerit confessionem factam in tormentis sine indiciis, quia confessio sibi non nocet. Cuma. *consilio* 139. *numero* 3. *versiculo quantum ad primum.* Io. de Imol. *consilio* 109. *in fin.* & Roman. *d. consilio* 167. *nu.* 5. Alexand. *d. consil.* 1. *num.* 3. *vers. idem tenet lib.* 2. *& cons.* 5. *In casu, in prin. lib.* 1. vbi apostilla *in vers. damnari*, dat concord. † Et procedit extensio, etiam si ratificatio fiat nedum tacite, sed etiam expresse, * secundum * communem, de qua idem Clarus. *d.* §. *fin. quæstion.* 55. *num.* 14. *in fin.* † Etiam si tortus perseueret in confessione habita in tormentis non præcedentibus indiciis, quia non præiudicat. Io. de Anania. *d. consilio* 17. *num.* 5. † Extende, quia sicuti est nulla confessio facta in tormentis non præcedentibus indiciis, & non potest reus confessus condemnari, idem est, quando fuit confessus in tortura reiterata, quando talia non extabant indicia, per quæ posset reiterari. Marsil. *in praxi criminali.* §. *quoniam numero* 41. *& sequent. versiculo sciat vlterius.* Alexand. *consilio* 180. *In causa Angelorum numero* 10. *versiculo fortius dico, libro* 2. † Extende, etiam si extarent aliqua indicia non releuantia, puta à remotis, non probata per duos testes, prout est confessio extraiudicialis, vel quando testes de solo auditu deponunt. Alex. *dicto consilio* 1. *in princip.* maxime *num.* 4. *libro* 3. † Extende, etiam si tortura sit illata cum præsentia Vexilliferi, & duorum ex Antianis Bononiæ, quia non sunt soluti à statuto, & à dispositione iuris communis. Alexand. *d. consilio* 1. *num.* 6. *& sequent. versiculo nec prædictis obstat, libro* 3. vbi, quod, Potestas præsens debuit resistere Dominis Vexillifero, & Antianis. † Extende, vt procedant, etiam si extra torturam iniuste illatam confiteatur cum noua qualitate; quia adhuc omnia sunt nulla, & ratio est, quia perterritus à tortura nulla est confessus, quæ ratio durat, donec est in potestate iudicis, qui intulit iniustum metum. Alexand. *consilio* 1. *numero* 11. *in fin. versic. secundo respondeo, libro* 3. † Extende in tantum sub sequentem confessionem extra tormenta factam per eum, qui fuit tortus, sine legitimis indiciis esse metu tormentorum, vt Notarius non possit scribere, quod sit spontanea, & licet excusetur à falso Notarius sic scribens, tamen committit falsum. Alexand. *d. cons.* 1. *numero* 12. *versiculo nec etiam prædicta obstat, libro* 3. qui dicit, quod illa verba, *sponte*, nihil operantur, sicut non operatur renunciatio mulieris facta Velleiano; quia decepta eadem facilitate Senatusconsulto prædicto mulier renunciauit. † Extende, quia etiam si aufugiat ex carcere iniuste tortus non præcedentibus indiciis, is tamen non habetur pro confesso, vel conuicto de iure communi, neque ex forma statuti Bononiæ, per quod disponitur, quod aufugiens ex carcere habeatur pro confesso de delicto, pro quo detinebatur, & quod ponatur in banno, quia statutum intelligitur, nisi carceratus habuerit iustam causam fugiendi, prout habet ille, qui iniuste est carceratus, vel tortus. Late Alexand. *consilio* 144. *post redditum per totum, libro* 2. vbi *num.* 6. quod iniusta carceratio, & iniusta tortura causat iustum metum de non stando in manibus iudicis talia inferentis. † Extende, quia prædicta procedunt, siue delinquens sit de delicto minori, vel maiori inquisitus. Clarus *d.* §. *fin. quæstion.* 64. *numero* 9. *in fin.* † Prout in raptu, & stupro violato, Alexand. *consil.* 1. *Viso processu, num.* 2. *& sequent. lib.* 3. † Amplia, quia confessio inquisiti est nulla facta non seruata forma statuti iubentis dari idem ad deliberandum reo, quia est formale. Signorol. *consil.* 115. *per totum.* † Extende idem statuto Bononiæ de tondolo, & tormento, quod dat certam formam, quia ea non seruata, si inferatur tortura, & sequatur confessio, omnia sunt nulla, etiamsi sit perseuerata, ita Alexand. *consilio* 1. *Viso processu, in princip. versic. quia respondeo. lib.* 3. † Amplia, quia confessio delicti facta coram Iudice, non tamen in forma iudiciali, sedente pro tribunali valet non ad condemnandum, sed ad torquendum, si non est ratificata. Iul. Clar. *in praxi*, §. *fin. quæst.* 21. *nu.* 35. *versiculo sed hic cadit.* † Si vero est ratificata per confitentem coram iudice pro tribunali sedente, tunc bene probat ad condemnandum. Clarus, vbi supra, vbi, quod propterea inoleuit practica, quod Iudices faciunt ratificare coram Iudice pro tribunali sedente, idem Clarus plenius *quæstion.* 49. † Amplia, quia confessio incerta, & indeterminata non nocet, vt sequi possit condemnatio, ideo si tortus, vel etiam ratificans dicat se occidisse Antonium, nec appareat de quo Antonio senserit, confessio non præiudicat, vt possit condemnari. Io. de Anania *consilio* 17. *numero* 7. *versiculo præterea ex alio*, vbi Bologni. in apostilla *num.* 15. *versic. præterea ista confessio.* Castren. *cons.* 274. *Visa relatione. numero* 1. *in fin. vers. præterea, colum.* 2. *in princip. lib.* 1. † Amplia, vt quod dicitur sine indiciis torto, & confesso non nocere confessionem, procedat, etiam si adsint indicia hinc inde; quia nisi contra tortum indicia sint grauiora, adhuc confessio metu tormentorum non valet etiam perseuerata, & ex ea non potest condemnari. Roman. *consilio* 167. *Antonius, numero* 5. *vers. quod autem*, vbi apostilla *in vers. laborent*, dat concord. † Amplia, quia confessio facta in tortura illata pendente dilatione data reo ad faciendas suas defensiones, non nocet etiam perseuerata, & ratificata; quia facta metu tormentorum censetur, & metus durare præsumitur quando iniuste fuit semel tortus. Alexand. *d. cons.* 1. *num.* 2. *& sequ. libro* 3. & repetit *consilio* 144. *Post redditum, numero* 2. *in fin. versiculo sed contra dictum Antonium, libro* 2. † Amplia, quia si constat de contrario, vt quia is, quem dicit occidisse, viuat, non præiudicat, & dicitur constare, si per Literas alicuius officialis fiat fides de vita Io. de Anan. *cons.* 17. *numer.* 7. *vers. præterea nemini dubium*, vbi Bologni. *numer.* 15. *vers. confirmantur prædicta*, vbi quod vita posset probari per testes domesticos. Castr. *cons.* 274. *Visa relatione, numero* 2. *versiculo præterea lib.* 1. Vide, *Confessio erronea quando dicatur, vel non Concluſ.* 650. † Extende, etiam si testes non omni exceptione maiores, puta duo, qui essent contrarii, inimici, reconciliati rei, dicerent non esse illum Antonium interfectum, qui dicitur viuere, quia illis non creditur, licet sint reconciliati. Io. de Anania *d. consilio* 17. *numero* 8. *versiculo nec obstat.* duplicatur per Castrens. *consilio* 274. *colum.* 2. *versiculo non obstat, numero* 3. *lib.* 1. † Extende, etiam si homo viuens habeat duplex nomen, puta Nicolaus Antonius, & interfectus appelletur Antonius; quia per duplex nomen non variatur identitas personæ hoc casu. Ioan. de Anania *consilio* 17. *numero* 10. *versiculo non obstat*, & duplicatur per Castrens. *d. consilio* 274. *numero* 3. *versiculo non obstat, libr.* 1. † Amplia; quia procedit, etiam si confessus in criminali nullis præcedentibus indiciis non est tortus; quia si ipse allegat se confessum propter torturam, de qua non constat, sufficit, quod esset detentus, vt non possit condemnari. Alexand. *d. consilio* 52. *in fin. numero* 3. *& 4. libro* 3. vbi, quod præsumitur terror illatus ab officiali, & ibi apostil. in *versiculo vero similis*. Vide plene per Mascard. *Concluſ.* 353. *Confessio facta per torturam nullis præcedentibus indiciis non valet*, & ampliat septem modis, & limitat tribus modis. † Limita, quando confessio criminosi esset spontanea; quia tunc præiudicat. Baldus *consilio* 465. *numero* 2. *versiculo secundus casus, libro* 5. & hanc * communem dicit Mascard. *d. Concluſio.* 253. *in tertia limitatione, numero* 34. *& sequent.* vbi extendit, & declarat, vide eum. † Declara, vt imo non præiudicet, nisi pluries sit ratificata. Cuma. *d. consilio* 139. *numer.* 4. Io. de Imo. *cons.* 109. *per totum*, vbi, quod communis * opinio est, quod nocet, sed tamen si est facta suasionibus; quia venia fuit promissa, non nocet; quia censetur dolo extorta; nisi ratificetur. † Extende; quia imo confessio spontanea facta in iudicio legitime operatur, quod potest confitens condemnari; quia nullæ partes iudicis in cõfessum sunt, nisi in condemnando, communem * dicit Clar. in §. *fi. qu.* 65. *in prin.* vbi plures citat. † Extende in tantum, vt licet processus sit ineptus tamen valet condemnatio. Matheſil. *Sing.* 53. apostil. ad Clar. §. *fi. quæst.* 55. *in princip.* † Extende; quia confessio spontanea sufficit ad condemnandum reum confessum, etiam si non præcedant indicia, nec copia indiciorum fuerit data, apostil. ad Iul. Clar. *d.* §. *fi. qu.* 55. *in princip.* Vide, *Confessio facta in criminalibus an, & quando sufficiat ad condemnandum. Concluſ.* 676. † Extende, quia imo confessio delinquentis sponte facta de delicto habetur pro sententia. Clarus in §. *fin. quæstion.* 65. *in princip.* vbi apostilla hoc dicit expresse, & * attestatur de * communi. † Declara, quia licet confessio habeatur

tur pro sententia, tamen non potest agi mortuo confitente contra hæredes, sicut posset, si lata esset sententia Apostilla ad Clar.
38 *dicta §. final. quæstione 65.* † Declara, quia licet confessus sponte delictum possit condemnari, id intelligitur non statim, sed debet mitti in carcerem, & ipsi debet assignari terminus ad allegandum quicquid vult, ne condemnetur, quo elapso bene potest condemnari, & ita de consuetudine totius orbis seruatur, & licet Boss. dicat dari terminum, si petatur à confesso, tamen etiam si non petat, dari debet, & ita seruari dicit Clarus *dicta §. final. quæ-*
39 *stione 65. in principio.* † Extende, quia quando confessio spontanea præiudicat, vt ex ea confitens possit condemnari, etiam si non sit ratificata, quia non requiritur ratificatio in spontanea, sed in confessione metu tormentorum bene requiritur ratificatio. Clarus *di-*
40 *cta §. final. quæstione 65. in fin. numero 2. versiculo sed quæro nunquid.* † Restringe, nisi indicia verisimilia essent pro innocentia, vel nisi fieret reuocatio confessionis, & probaretur innocentia. Baldus *dicto consilio 465. numero 2. libro 5.* Grammat. *decisione 34. numero 35. & seq.*
☞ Vide plenius, *Confessio criminis spontanea quando præiudicet, vel non. Con-*
41 *clusio 682.* † Limita, quando reus diceret se metu tormentorum confessum esse, quia si constat de delicto non sibi creditur, sed præsumitur vera confessio, & debet confirmari condemnatio per iudicem appellationis. Baldus *consilio 465. numero 3. libro 5.* Vide,
☞ *Confessio in criminalibus an præsumatur spontanea, vel meticulosa. Conclu-*
42 *sio 677.* † Restringe secus esse, si non constaret de delicto; quia præfixo termino vtique parti, & non probato delicto, confessio præsumitur per metum, & plus creditur confitenti reuocanti confessionem, quam Notario, vel Iudici dicentibus eum sponte con-
43 fessum. Baldus *consilio 465. numero 3. libro 5.* † Limita, quia confessio criminis facta in tormentis præcedentibus indiciis, bene valet, si est confirmata coram Iudice, prout ratificare faciunt cauti assessores coram Iudice pro tribunali sedente, & tunc si præcedant indicia, sufficit ad condemnandum, ita Clarus *quæstione 21. numero*
* 35. & plenius *quæstion. 49. in praxi criminali, §. fin.* plenissime *quæst. 64. numero* 40. vbi, quod ista est * communis opinio, quod confessio rei facta in tormentis siue præcedant indicia, siue non, non præiudicat, vt possit condemnari, nisi sit sponte ratificata ad ban-
44 cum iuris. † Declara, quia non statim est condemnandus, sed expectari debet, vt post aliquot dies confirmet eam, & confessio
* in tormentis quid operetur, plene Guido Papæ. *decisione 339.*
45 † Dicas, quod nonnulli sentiunt, quod ratificatio dicatur extorta metu tormentorum, debet esse post primam confessionem in tormentis per vnum diem, vel vnam noctem, alii vero, quod fiat, postquam cessauit dolor tormentorum, alij autem, quod sit arbitrarium Iudici. Castr. *cons. 274. visa relatione, col. 2. versiculo secundo præmitto, libro 1.* vbi, quod etiam ex modo, ex loco, ex tempore, & aliis circumstantis præsumitur metu tormento-
☞ rum extorta. Vide Mascardum. *Conclusio 355. confessio in tortura facta*, vbi, quod ratificatio debet fieri per interuallum vnius diei, dicit tamen, quod probat semiplene confessio sola facta in tor-
46 mentis præcedentibus indicijs. † Extende, quia non sufficit tacita ratificatio, videlicet quod reus non reuocet, sed requiritur expressa ratificatio, & ita de consuetudine seruari dicit Clarus *dicto §. fin. quæstion. 64. numero 40. versiculo cæterum*, vbi plures citat, circa fin. & dicit, quod Iudex sit cautus, ne mittat reum confessum ad carceres publicos, vbi est schola delinquentium, qui instruerent eum, vt reuocet confessionem, sed mittat ad secretos,
47 donec ratificauerit. † Restringe, quando confessus in tormentis præcedentibus indiciis non vult ratificare, sed reuocat confessionem negando commisisse delictum; quia non potest condemnari, sed potest torqueri tanquam si nouum iudicium superueniisset, & si iterum fateatur, postea negat, poterit toties torqueri, non tamen, vt transeat ad infinitatem, sed vsque ad tertiam vicem, postea si neget post tertiam vicem, debet relaxari, & absolui, ita Clarus qui dicit notandum, & quod male faciunt Iudices torquentes in infinitum. Clarus *in §. fin. quæstion. 21.*
48 *numero 36. versiculo vlterius, & quæstion. 64. numero 43.* † Contra re-
49 strictionem tenent multi, quod imo non valeat reuocatio. † Declara, quia si pro confessione concurrunt indicia, reuocatio non attenditur, & potest confessus condemnari; quod intellige de indiciis legitimis, & vrgentibus à lege approbatis, alias arbitrio iudicantis remittitur. Grammat. *decisione 34. & numero 35. & sequent.*
50 *versiculo Vide ex præmissis.* † Restringe, quia imo etiam confessio facta in tormentis, & postea legitime ratificata potest reuocari, sed si non probat reuocans, quod sit erronea, non nocet reuocatio, sed ex equitur sententia, si probaret errorem debet liberari, & ideo post ratificationem dandus est terminus trium dierum reo, quia hoc modo non dicitur indefensus. Clarus *dicta §. fin. quæstion. 64. numero 44. versiculo fin autem.* † Limitæ, quia confessio 51
criminis facta per eum, qui fuit tortus sine indiciis, sustinetur, quando tortura fuit modica & tortus erat robustus, ita Grammat. *dicta decisione 34. numero 54. & sequent. versic. præterea dato*, vbi, quod in contingentia facti ita fuit iudicatum, quia Iudex fuit relaxatus, sicque inseruiret saltem in syndicatu Iudicis. † Extende, 52
quando confessio fuit spontanea, & post modicam torturam, & cum iuramento, quia ex quo suspectus est, valet, vt per Grammat. *d. decisione 34. numero 58. & sequent. versic. item, & plus, vsque in fin.* vbi plura allegat ad hoc notabilia. † Modus ratificandi est; quod ex- 53
pectetur in diem sequentem, & non fiat statim, ne videatur eodem metu ratificata, vel saltem per plures horas, Clarus *d. §. fin. quæstion. 64. numero 41.* vbi dicit * communem. † Et debet esse ad *
banc um iuris facta extra carceres, vel saltem in loco, vbi non sint 54
ipsa tormenta, & tutius est, quod adhibeantur, & scribantur testes, licet acta iudicii probent sine testibus. Clar. *d. §. fin. quæst. 42. versiculo debet quoque.* † Solent etiam Notarii scribere ratificatio- 55
nem.

Confitens in tormentis vnum, & sponte confitens aliud, vel contrarium, quid attendendum. Concluſ. 680.

CONFESSIO † facta in tormentis magis attendenda est, 1
quam confessio spontanea contra alium, vel tertium. Bald. *cons. 95. Regula iuris est, in fi. ver. dicunt doctores lib. 1.* † Limita; quia con- 2
tra confitentem magis statur spontaneæ confessioni; quam factæ in tormentis. Bald. *d. cons. 95. in fin.* † Restringe limitationem, vt non 3
procedat, quando iura præcipiunt deueniri ad tormenta, quia attenditur confessio facta in tormentis, dummodo confitens perseueret in iudicio, non autem in carcere. Bald. *d. cons. 95. in fi. lib. 1.* vbi quod ita practicatur.

Confessio sub promissione veniæ an noceat. Concluſ. 681.

CONFESSIO † facta sub spe veniæ, & liberationis, puta; quia 1
iudex dixit, confitearis delictum; quia promitto tibi veniam, & gratiam, an noceat ad condemnandum de delicto confessato. Deci. *in l. ea est natura cauillationis, ff. de reg. iur.* & ibi apostill. dicit, quod potest fieri talis promissio, & quod confessio nocet. † Vide 2
Io. de Imol. *cons. 109. per totum*, vbi quod tanquam dolose extorta non nocet, nisi præcedant indicia. † Et quod iudex possit ad eru- 3
endam veritatem talem promissionem reo facere, est * commu- *
nis opinio, quia potest dissimulare iudex. Clarus qui plures allegat *§. fin. quæstion. 55. numero 8. vers. circa primum*, vbi apostilla dat concord. *in vers. promissionem.* † Contrarium, quod talis promissio 4
fieri non possit, & facta debeat seruari, ita quod confessio facta per reum sub spe veniæ non afficiat eum, quia licet iudex possit dissimulare, non tamen potest vel debet mentiri. Clarus *dicta §. fin. quæstion. 55. numero 8. versiculo sed certo*, vbi consuluit iudicibus, ne faciant istas promissiones, & ibi apostill. dicit hanc veriorem. Marsil. *Singul. 201. & in praxi, versiculo postquam, numero 15.* † Declara, 5
quia confessio sub promissione veniæ non operatur, quod pœna ordinaria imponi possit, sed bene, quod possit torqueri, vel extra ordinem puniri, ita tenuisse Senatum Mediolani affirmat Clarus *dicta quæstion. 55. numero 7. vers. allegare etiam posset*, & hanc communem * dicit Cagnol. *in lege ea est natura, numero 18. in fin. de reg. iur.* *
Clarus *dicta quæstion. 55. numero 9. vers. circa secundum.* † Contra decla- 6
rationem, quod imo valeat talis confessio, & possit reus confessus sub tali promissione condemnari pœna ordinaria, est magis communis * opinio. Clarus *d. §. fi. qu. 55. num. 9. vers. contrariam.* Boss. *
tit. *de confessis per torturam, num. 12.* † Declarat idem Clarus *d. §. fi. qu.* 7
55. num. 9. in fin. vers. ego certe, vt opinio contraria, quod possit condemnari, sit communis, * & verior, contraria vero æquior. † Item, *
quod sit vera opinio, quod possit confessus puniri, & sibi imputet, si credidit iudici promittenti id, quod non potest facere, secus si esset princeps, vel iudex de maioribus, qui posset gratiare, quia debet obseruare promissa, idem Clar. *d. §. fi. quæstion. 55. num. 9. in fin.* 8
Vide plenius, *Fides publica seruanda in principe. Concluſ. 135. per totam.*

Confessio criminis spontanea quando præiudicet, vel non. Concluſ. 682.

CONFESSIO † criminis etiam spontanea sine causa non 1
præiudicat. Anchar. *consil. 22. Visa inquisitione*, vbi arguit, quod sicut non probat in ciuilibus, ita nec in criminalibus, sequitur Marsil. *in praxi, num. 21. & in lege 1. §. præterea, de quæstion.* vbi late.

† Ex-

2 †Extende, quia confessio etiam spontanea, & sine tormentis non est potens ad condemnandum reum confessum, nisi talis confitens in ea perseueret. Cuma. *consilio* 138. *Hoc maxime*, & est ratio secundum Marsil. in Auerolda, *numero* 22. quia talis sponte confessus delictum, de quo imponitur pœna mortis, non videtur in rectitudine, & plenitudine intellectus, sed magis videtur delirare, & ideo cautela est, vt iudex faciat eum sæpius, & diuersis diebus interrogari, vt videat, an perseueret in ea, & vide etiam eundem Marsil. *Singul.* 239. *plures sunt.* Clarus plene §. *fin. quæstion.* 64. *numero* 40. *& sequent.* sed Clarus non loquitur in confessione
3 spontanea, sed vi tormentorum facta. † Contrarium, quod imo spontanea sufficiat ad condemnandum sine ratificatione. Clarus *in* §. *fin. quæstion.* 55. *num.* 2. *versiculo sed quæro*, vbi dicit * commu-
4 nem. † Extende, quia imo confessio delicti facta incidenter non sufficit, vt possit condemnari in illo iudicio, & dicitur incidenter, quando inquiritur de vno delicto, & confitetur aliud, quia bene poterit inquiri super nouo delicto confessato, sed non condemnari, quia ad id non agebatur, & esset condemnatio sine instantia, quod à iure prohibetur. Baldus *in lege mercalem, C. de cond. ob caus.* Afflict. *decisione* 176. Clarus in §. *fin. quæstion.* 19. *per totam*, maxime *numero* 4. Vide plenius supra, *Confessio in criminalibus an, & quando sufficiat ad condemnandum. Conclusio.* 677. *numero* 11. *& sequent.* Vide, *Confessio facta in tormentis quando noceat, vel non.*
5 *Conclus.* 679. *numero* 31. *& sequent.* † Contrarium, quod confessio in iudicio sponte facta, etiam non præcedentibus indicijs sufficiat ad condemnandum, & habeatur pro sententia condemnatoria. Clar. §. *fin. quæst.* 65. *in princ.* Vide, *Confessio facta in tormentis quando noceat, vel non. Conclus.* 679. Vide, *Confessio facta in processu nullo va-*
6 *let, & quando secus. Conclus.* 643. † Amplia in minore, qui confessus est delictum sponte in iudicio sine curatore, quia si reuocat, & petat restitui in integrum, non nocet sibi confessio. Afflict. *decis.* 208. Vide, *Restitutio in integrum, licet in criminalibus non detur minori aduersus delictum, bene datur aduersus confessionem delicti. Conclusio.* 283.

Confessio criminosi in mitiorem partem interpretanda. Conclus. 683.

1 FVR confitens se pluribus vicibus furatum esse, non probat plura furta contra se ex sua confessione, ad hoc, vt statutum mandans furca suspendi eum, qui plura furta commisit, sit seruandum, quia confessio debet intelligi in mitiorem partem, videlicet pluribus vicibus continuando furtum, vt sit vnum furtum, non autem plura. Bald. *cons.* 247. *Ad euidentiam præmittendum, post med. ver. in contrarium, lib.* 5. Vide, *Confessio dubia potest declarari. Conclus.* 672.
2 †Extende, quia licet confessio in dubio intelligi debeat secundum interrogationem, tamen si reus respondet simpliciter inquisitioni continenti, quod vulnerauit Raymundum officialem, & dicat, quod vulnerauit Raymundum, non ideo fatetur eum officialem, seu gabellarium, prout continetur in inquisitione, quia confessio dubia, & generalis quod minus est, continet, & in fauorem confitentis debet interpretari, & prout ei magis est vtile, plene Roman. *cons.* 455. *In casu, per totum*, vbi apostilla *in vers. existimo*, dat concord. & citat eundem Roman. *cons.* 460. *Illa verba.* Vide, *Confessio in criminalibus quando sufficiat ad condemnandum. Conclus.* 676. Vide, Dictio, *prout, sicut, secundum*, & similes quid importent. *Con-*
3 *clus.* 347. Vide, *Qualitas an censeatur negata, vel confessata ex generali confessione. Conclus.* 7. † Imo, si reus confiteatur omnia contenta in inquisitione esse vera, & inquisitione contineatur, quod est famosus latro, quia est qualitas iuris, sibi non nocet. Vide, *Confessio in criminalibus, quando sufficiat ad condemnandum d. Conclus.* 676. *num.* 12. *& seq.*
4 † Extende, etiam si inquisitus confiteatur vulnerasse Raymundum, prout, & sicut in inquisitione continetur, & in inquisitione contineatur Raymundum vulneratum officialem, & gabellarium esse, quæ qualitas alterat pœnam; quia non censetur fateri illam qualitatem, ratio est, quia confessio quod minus est, continet, & fauorabilius confitenti, vt supra in prima extensione, & illa verba relatiua sufficit, quod possint verificari quoad alia in inquisitione contenta, prout de loco, tempore, & alijs non alterantibus. Roman. plene *consilio* 460. *Illa verba, per totum.*
5 † Extende, quia si præcedit inquisitio, vel accusatio, quæ continet diem, & locum delicti, & inquisitus vel accusatus respondens fateatur delictum, non tamen censetur fateri locum, neque diem, nisi exprimat, ideo sententia condemnatoria contra eum lata non valet, ita Bartol. *consilio* 228. *Catharina accusauit, lib.* 1. vbi,
6 quod sicuti accusatio, vel inquisitio debent continere diem, & locum, ita confessio & sententia. † Amplia, quia imo reus confessus simpliciter se commisisse homicidium, potest ex interuallo declarare, quod fecit ad sui defensionem, ita confessus, quod mulierem abduxit libidinis causa, potest declarare, quod libidinis causa secundario, sed principaliter, vt haberet in vxorem; quia declaratio admittitur, quando non destruit ex toto confessionem, plene Alex. *cons.* 1. *col. fin. nu.* 31. *& 32. ver. accedit declaratio, lib.* 3.
† Extende, vt procedat etiam, quando negasset, puta inquisitio- 7
nem, vel positionem, quia poterit reuocare suam negationem, & velle fateri, secundum positionem. Alexand. *consilio* 91. *In causa, num.* 7. *ver. & dato quod, lib.* 6. † Amplia multis modis, in quibus con- 8
fessio dubia, tam in criminalibus, quam in ciuilibus debet interpretari in mitiorem partem, vt minus noceat confitenti, de quibus *in versic. confessio dubia potest declarari. Conclusio.* 672. *numero* 7. *&*
sequent. † Amplia in ciuilibus, quia confessio interpretatur pro 9
confitente, vt minus noceat. Bartol. *in l. inter stipulantem*, §. 1. *ff. de verb. obligation.* Vide *Confessio dubia*, supra proxime. † Extende,
quia in ciuilibus confessio interpretatur pro confitente, vt 10
minus obligetur confitens, & ideo confessio enunciatiua, qua quis dicit se hæredem, ne obligetur, debet intelligi, quod est hæres scriptus, vel hæres, si velit adire, non autem quod adeat ex tali confessione. Rum. *cons.* 170. *Viso testamento, numero* 8. *&* 10. *libro* 3. † Restringe, quando creditor scribit litteras de- 11
bitori, quod recepit pecunias, quia in dubio de omnibus, & sic de integra summa fit interpretario. Ias. *consilio* 70. *in* 2. *dubio. libro* 1.

Confessio criminosi non probat contra socium criminis, & quando secus. Conclus. 684.

CONFESSIO † & probatio sumpta contra Titium super 1
furto instituto contra ipsum Titium, non probat contra Mæuium de ope, licet Titius hoc confiteatur. Baldus *consil.* 497. *De accessorio, in princip. libro* 1. † Extende in adultero confitente 2
adulterium, quia non præiudicat adulteræ. Baldus *consilio* 497. *in princip. versiculo & hoc etiam patet. libro* 1. † Extende in cohærede 3
confitente testamentum esse falsum, quia non nocet alteri cohæredi. Baldus *dicto consilio* 497. *in princip. versic. item quid magis coniunctum libro* 1. † Extende in eo, qui producit testem, quia licet 4
confiteatur testem falsum, non tamen nocet testi, Baldus *dicto consilio* 497. *versic. item quid est magis colligatum, libro* 1. † Idem, si te- 5
stis dicat se corruptum, quia non probat contra producentem. Baldus *dicto consilio* 497. *circa princip. versic. & è contra. lib.* 1. † Ex- 6
tende in eo, qui confitetur se cum alio commisisse barattariam, quia non probat contra eum, cum quo dicit simul fecisse barattariam, Baldus *dicto consilio* 497. *in fin. versiculo & adpradicta. lib.* 1.
† Amplia, vt procedat, etiam si statutum mandet stari confessioni 7
delinquentis, & quod sola confessio probet, quia intelligitur contra confitentem, non autem contra tertium. Bald. *d. cons.* 497. *circa fin. vers. non obstat, lib.* 1. † Amplia, quia nedum confessio, sed 8
nec condemnatio facta contra adulterum nocet adulteræ. Vide *Sententia lata contra vnum quando alteri præiudicet, vel non. Conclus.* 174. Vide plenius, *Res inter alios acta tertio non præiudicat. Conclusio.* 264.
† Amplia, quia iudex dicens seu confitens se pecunia corruptum 9
fuisse & propterea iniquam sententiam tulisse, non præiudicat ei, quem dicit corrupisse, & pecuniam dedisse Angel. *consil.* 309. Bartol. *in l. si quis in graui*, §. *si quis mouens. ff. ad Syllania.* vbi Alexand. *in apostil.* Feli. *in c. litteras, num.* 20. *de præsumpt.* † Extende idem in 10
teste dicente se falsum testimonium tulisse. Ang. & alij supra proxime allegati. Limita multis modis *in vers. Socius criminis potest inter-* 11
rogari, & qualem probationem faciat Conclus. 315. vbi plenius. Vide etiam plenius *in vers. Testes socij criminis quando, & qualiter admittantur. Conclus.* 217.

Confessio passi violentiam quam probationem faciat. Conclus. 685.

CONFESSIO † mulieris, vel monialis cognitæ per violen- 1
tiam, licet non faciat plenam probationem, tamen facit magnam præsumptionem. Io. de Anania *consil.* 1. *num.* 8. vbi Ludoui. Bolog. *in addit. n.* 18. *vers. alio respectu*, vbi, quod iuncta fama probat, & iustificat sententiam. † Et quod tam mulier, quam puer passi 2
violentiam probent, & sint integri, quia non sunt infames, neque participes criminis, ideo faciunt iudicium ad torturam, secus si sponte passi sunt. Plotus *consil.* 50. *numero* 21. *& seq. quod est inter criminalia* 132. *numero* 23. *& sequent. lib.* 1. Vide, *Sodomiticum crimen de-*
testabile, & eius pœna. Conclusio. 316. † Limita è conuerso, quia 3
con-

confessio passi ad excusationem non probat ; latissime Marsil. *Sing.*22. Vide pro limitatione Mascard. *Conclusio.*389. *Confessio offensi negantis*, vbi declarat. Vide, *Exculpatio facta ab offenso quid operetur. Conclus.*466.

Confessio sacramentalis reuelari non potest. Concl.686.

1 CONFESSIO † sacramentalis reuelari non potest per sacerdotem, cui fit sub graui pœna. *c. omnes*, §. *caueant, de pœnit. dist.*6.
2 Lap. *allegat.* 95. *quidam Presbyter.* † Extende, quia non arguit subiectionem confitentis in foro poli, quia reuelari non potest. Oldr.
3 *cons.* 244. *num.* 24. *vers. octauum insuper.* † Limita, quia sacerdos potest reuelare confessionem de licentia, & voluntate peccatoris. Lap. *alleg.* 95. *numero* 2. *vers. in contrarium*, allegat not. *in c. significasti*
4 *de adult.* † Et statur sacramento sacerdotis, quod confitens dederit licentiam reuelandi ad hoc, ne posset puniri pœna ordinaria, maxime quando non ad instantiam confitentis contra eum proceditur, secus si ad instantiam confitentis. Lap. *allegat.* 95. *per totam*,
5 vbi est casus alleg. † Limita, quia si laicus laico dicat aliquid in confessione, bene potest compelli pro veritate dicere in iudicio, quia non potest esse in forma confessionis, cum non sit sacerdos ille, qui recepit in confessione. Card. Zabarel. *cons.*35. *col.*1.
7 *ver. & resoluendo.* † Extende, etiam si quis in secreto recepto iuramento de non reuelando dixit, vel fecit in præiudicium alterius aliquid in confessione, quia iuramentum non obligat, & potest compelli deponere veritatem etiam sine absolutione, vel saltem absolutio est legitima, obtenta à superiore, etiam in absentia absoluti, quia est priuilegium. Card. Zabarel. *d. cons.*35. *in princ.* vbi est casus.

Confessio facta in foro conscientiæ, & animæ non nocet in foro fori. Concl.687.

1 CONFESSIO † facta in foro conscientiæ & animæ non debet nocere in foro contentioso. Oldrad. *cons.* 183. *n.*13. *ver. item*
2 *confessio, quæ fit, cum multis seqq.* † Et ideo, si quis in confessione sacramentali confitendo peccata sua remittit aduersario suo iniuriam, censetur remittere odium, & rancorem, non autem prosequutionem iuris sui in iudicio. Bart. *in l. non solum*, §. 1. *ff. de iniur.* Bald. *in l.*3. *C. de libert. & eorum liber.* Io. Andr. *in additio. ad Specul. de instrum. editio.* §. *nunc aliqua.* Ant. de Butr. *in c. de iis, de accusat.* sequitur Alexan. *cons.*
189. *In causa & lite, num.* 9. *lib.*6. vbi hoc maxime procedit, quando
3 fit in mortis articulo, & ibi apostilla in *versiculo odium*, dat concord. † Infertur propterea, quod is, qui bene dixit inimicum suum mandato sacerdotis, odium, & rancorem remisit, non iniuriam, & prosequutionem in iudicio. Alexandr. *d. consilio* 189. *numero* 9. *lib.*6.
4 vbi apostil *in versiculo odium* dat concord. † Contrarium videtur tenere Bald. *in l. id, quod pauperibus*, 22. *quæst. C. de Episc. & cleric.* quod licet odiosi, & inimici non censeantur in dispositione vocati, vt per Alexand. *cons.*213. *num.*4. *ver. fortificatur, lib.* 6. tamen ex quo fuit sepultus disponens in Ecclesia præsumitur confessus, & conse-
5 quenter remisisse odium, & inimicitiam. † Declarat Alexand. *cons.* 91. *Repetitus in causa, nu.*6. *& seq. ver. præterea cum d. Aloysius, lib.*7. quod procedit, quando probatur confessio, & contritio sequuta post odium tunc remissio odij præsumitur, sed ex eo, quod fuit sepultus
6 in Ecclesia, hoc non probatur, quia potuit sepeliri tanquam confessus ante odium, & probatio dubia non releuat. † Amplia, quia imo confessio facta coram sacerdote in foro pœnitentiali non probat in foro iudiciali, & contentioso, & quando secus. Vide Mascard. *Conclus.*377. *Confessio coram sacerdote*, vbi ampliat. etiam si testes super ea deponant, etiam in causa matrimoniali, licet adducat contraria in hoc, limitat, quando data est licentia à confitente ipsi confessori; item potest probari, & valet probatio in genere, quod sacerdoti quis fuit confessus.

Confessio pro plenaria indulgentia consequenda tutior in vita, quam in mortis articulo. Concl.688.

1 HABENS indulgentiam plenariam si confiteatur peccata sua pro vna vice, an debeat expectare extremum vitæ, & sic in articulo mortis, an ante. Roman. *consilio* 341. *Circa primum*, *numero* 4. *& per totum, versiculo quoad secundum.* dicit melius esse facere suam confessionem generalem, dum quis est compos mentis, & potest facere pœnitentiam, quam expectare extremum articulum mortis, quia partes confessionis sunt tres, oris confessio, cordis contritio, & operis satisfactio, & licet quando non subest tempus, sufficiat cordis contritio sola, secundum glo *de pœnit. dist.*1. *in princ.* † Tamen in illo articulo mortis mens hominis nescia, & mortis 2
cogitatione turbata quandoque non satis est, quia in morte non est, qui memor sit tui, dicit Psalmista, ideo non est differendum vllo modo, & multa pulchra allegat ex tex. memorabili Beat. Augustinus *de pœn. dist.*7. §. *quanquam*, quem videas omnino ibi, *multos solet serotina decipere, si vis ergo, quod est incertum euadere, age pœnitentiam, dum sanus es mente*, & reliqua.

Confessio peccatorum fieri debet semel in anno à quocunque Christiano. Concl.689.

OMNIS † fidelis Christi semel in anno tenetur confiteri pec- 1
cata sua suo Rectori Parochiæ, *capite omnis vtriusque, de pœnitent. & remiss.* † Limita quinque casibus per Gofr. *in summa*, vide- 2
licet si sacerdos sit indiscretus, secundus, si pubes in alienam Parochiam transit, tertius, si efficiatur vagabundus, quartus, si doli capax domicilium transtulit, quintus, quando esset alienus Parochianus, ita Federic. de Sen. *consil.*254. *num.*4. *vers. nisi quinque casibus.*

Confinatus quis dicatur, vel non. Concl.690.

CONFINATVS † dicitur is, qui per sententiam principis, 1
vel iudicis condemnatus fuit. † Limita, quia confinatus ad 2
voluntatem alicuius, vel ad beneplacitum, non erit confinatus, nisi ille, ad cuius beneplacitum pendet, declarauerit. Bartol. *in lege centesimis*, §. *si ita stipulatus, ff. de verb. obligation.* † Contrarium, 3
quod imo sit confinatus absque declaratione, licet confine quantum ad durationem sit in arbitrio positum, ita Ias. *dicta lege centesimis*, §. *si ita stipulatus, ff. de verb. oblig.* Decius *cons.*108. *Ista videtur.* vbi, quod opinio magis * communis, & verior est contra * Bart.

Confinatus, si rumpit confinia, qua pœna puniatur. Concl.691.

CONFINATVS non debet rumpere confinia, alias duplica- 1
tur tempus confinium cum sua qualitate, & sua infamia. Baldus *in lege si Posidonium, C. de infam.* † Limita, quia confinatus pro 2
explendo voto non seruans confinia non dicitur contrauenire. Roman. *Sing.*149. † Limita, si esset confinatus arbitrio iudicis, quia 3
finitur arbitrium, & confine, si moritur iudex. Ias. post Bartol. *in l. centesimis*, §. *si ita stipulatus, col.*5. *in l. fin. ff. de verb. obligat.* † Restrin- 4
ge, nisi iudex arbitrium retulerit dignitati, vel officio pura ad beneplacitum Potestatis, vel donec placuerit Potestati, quia non expirat, *c. quoniam, Abbas, de offi. deleg.* † Restringe, quando confi- 5
ne esset datum, donec iudex reuocauerit, quia per mortem iudicis non cessat. Ias. *d. l. centesimis.* §. *si ita stipulatus. ff. de verb. oblig.* Vide, *Banniti & relegati si angentes confinia, qua pœna puniantur.* Concl.18.

Confinatus quando possit impune offendi, vel non. Concl.692.

CONFINATVS † extra dominium, vel in certo loco sub 1
pœna capitis, non potest impune occidi etiam extra confines, quia requiritur declaratio iudicis, quod fregerit confinia, & inciderit in pœnam capitis, secus si verba sententiæ diceret, quod statim, & ipso iure incurrat pœnam capitis, quia non requiritur alia declaratio, & potest extra confinia occidi. Ang. *in lege libertas*, §. *fin. ff. de stat. homi.* & in terminis *consilio* 13. *Stante quodam*, Anchar. *consilio* 241. *Per prædicta. circa fin. & consilio* 189. *Tribus casibus*, & ita possunt concordari iura, & authoritates, quæ videntur contrariari, & secundum hanc distinctionem fuit iudicatum.

Confinare, vel cohærere quando dicatur, & quid si via est in medio. Concl.693.

CONFINARE † non dicitur, neque cohærere is, qui via me- 1
diante confinat, *lege* 4. §. *hoc iudicium, ff. finium regund.* Boer. pro vtraque *decis.*322. *in princ.* † Contrarium tenet Cæpol. *de seruit.* 2
rusti. tit. de ripa, & tit. de via quæst. 20. & hanc videtur sequi Boer.

tan-

tanquam vltimam opin. recitatam *d. decis. 322. in princip.* † Declara, quia si fit mentio de confinibus simpliciter, in dubio intelligitur de confinibus per prius, & non per posterius, & sic de immediatis, licet etiam possit dici, si exprimitur, quod quis confinet mediante via, ita Alex. *cons. 81. In causa, & lite, in fin. lib. 7.*

Confinia attendi debent, & quando. Concluſ. 694.

1 CONFINIA † potius attendenda sunt, quã qualitas rei confinatæ, ideo si res confinata asseratur arborata, vel laboratiua, aut pratiua, & non insint istæ qualitates, non diminuunt confinia, neque releuant istæ qualitates, si constat de confinibus. Alexand. *consilio 120. per totum, lib. 2.* † Extende, quia si fines sunt demonstrati in locatione, illis standum est inter partes. Ias. *in lege eum* * *aliquis, numero 4. versic. in hoc*, communis* opinio est, *C. de iure deliber.* Guido Papæ *decis. 193.* Moder. *in tract. de finibus, cap. 60.* † Amplia, quia mutatio confinium non præsumitur, casus est, & ibi Baldus *in l. in finalibus, ff. finium regund.* † Extende, quia propterea dicens fines mutatos debet hoc probare. Feli. *in c. cum causam, col. penult. de probatio.* † Et qualiter probetur mutatio confinium, Bald. *in l. demonstratio falsa, ff. de cond. & demonstr.* vbi, quod debet probari, quod fundus olim positus infra tales confines, est fundus, qui hodie est infra tales confines, & quod est idem fundus, alias posset periclitari processus, secundum Feli. *in d. c. cum causam, de probat.* Vide, *Confinia si variantur quomodo attendenda sint. Conclusio. 701.* † Et hodie in oleuit practica, quod si nulla confinia conueniunt rei petitæ ad probandum, quod non obstante mutatione confinium est eadem res, fit articulus, quod talis res, quæ nunc habet tales confines, est eadem, quæ tempore instrumenti habebat tales, & tales confines in instrumento contentos, non obstante aliqua varietate confinium, seu alterius demonstrationis, iuxta not. *in l. demonstratio ff. de cond. & demonstr. in fin. princip.* Alexand. *cons. 159. col. 3. lib. 5. & consil. 73. lib. 3. & cons. 38. lib. 5.* Bart. *l. 1. C. si vnus ex plurib. appel.* Castr. *cons. 123. Viso processu causæ vertentis, lib. 2.* & clarius idem Cast. *d. l. 1. C. si vnus ex plur. appel.* † Amplia, quia libellus actoris specificans confinia debet intelligi de confinibus de præsenti tempore porrecti libelli, non autem de antiquis, & mutatis. Alex. *cons. 35. In causa, & lite, num. 4. ver. & quod intelligatur libellus, lib. 5.* vbi, quod propterea negans confinia expressa, quę non sunt de præsenti, non incurrit culpam, dolum, vel pœnam.

Confinia probant, vel non, & quando. Concluſ. 695.

1 CONFINIA † probant. † Limita, quia licet in instru-
2 mento aliquis tertius detur pro confinante, non tamen probatur dominium aliquod ipsius tertij dati pro confinante, sed nec probatur aliqua possessio eiusdem. Alexand. *consilio 10.*
3 *libro 4.* † Declara quia confinia enunciata inter alios nihil probant quoad tertios, sed solum in antiquis probant, vel inter
* eadem personas, * Doctor. *in leg. cum aliquis*, vbi Ias. *C. de iure deliber. & in lege optimam, C. de contrah. vel commit. stipul. capite cum olim, de censibus*, plene Angel. *consilio 188.* plenius Alexand. *cons. 88. col. 1. in fin. lib. 5.*

Confinia quot deduci, & probari debeant. Concluſ 696.

1 CONFINIA † quot, & quomodo in libello sint deducenda
2 per agentem, vide Alexand. *consilio 50. libro 5. & consilio 92. eod. lib.* † Et regula est, quod quando tria confinia sunt expressa, & duo tantum conueniunt rei, de qua agitur, solet sufficere ad probationem identitatis. Bartol. *in l. demonstratio, in vltima colum. ff. de conditio. & demonstr.* Feli. *in cap. cum causam, ad fin. de probatio.* Alexand. *consil. 73. Videtur, lib. 3. num. 6. vers. nec etiam obstaret*, & idem
3 Alexand. *cons. 38. Visis, num. 2. vers. fortificantur, lib. 5.* † Si vero sunt expressi quatuor confine-, vel demonstrationes, aut plures, quia tũc licet duo conueniant, & duo, siue plures non conueniant, res redditur dubia, & non probatur identitas, ita Alexand. *d. l. demonstratio falsa. in apostill. ad Bart. ff. de cond. & demonstr.* referens Castr. *in l. in testamento, ff. eod.* de quo notabiliter Alexand. *cons. 73. Videtur, col. 3. n. 7. & 8. vers. nec obstat, lib. 3.* Corne. *cons. 61. & cons. 280. lib. 3. & cons. 165. eod. li.* Soci. *con. 89. lib. 1.* vbi plura ad propositum, Bart. *in l. 1. C. si vnus ex plur. appel.* clare Alexand. *cons. 38. Visis, num. 5. vers. modo sic. lib. 5. cum*
4 *sequent.* † Declara, nisi testes actoris deponerent de duobus, qui conueniunt, & testes rei de duobus alijs, qui non disconueniunt, quia cum adsint quatuor confinia, & aliqui testes de duobus, alij de aliis duobus, non contradicunt, probant. Alexand. *consilio 192. In causa, & lite, num. 9. vers. non obstat vltimo, lib. 2.* vbi dicit idem, quando contradicerent, si concurrat longa possessio cum duabus demonstrationibus. † Declara, quia ad effectum probandi identi- 5
tatem rei, si ex quatuor confinibus tria probantur, & conueniunt, est sufficiens probatio. Alexand. *cons. 107. Quamuis, in fin. vers. circa tertium, lib. 6.* Vide plene Mascard. *Concluſ. 503. Demonstratio falsa,* vbi, quod duæ demonstrationes ex tribus verificatæ sufficiunt, limitat, si agitur de pœna, item si quatuor, vel plures demonstrationes sunt, duæ non sufficiunt, sed imo contra, item si nomen singulare, quod declarat, nisi omnes demonstrationes contradicerent, vide eum. † Limita, quia confinia notoria satis de se sunt probata 6
absque alia probatione, ideo si quis deducat factum in palatio potestatis, non tenetur probare confinia palatii, glo. *in l. hac consultissima, C. qui test. fac. poss.* neque in libello deducere. † Limita, quia 7
si confinia sunt adeo incerta propter antiquitatem, quod non possunt probari, si constat aliter, quod agens habeat ius, seu sit dominus pro aliqua parte, & non potest discerni, & seu reparari ab ædificio, non inconuenit coæquare pretio. Afflict. *decis. 23.* Vide aliqua huc spectantia per Mascard. *Concluſ. 393. Communia de confinibus.*

Confinia quæ verisimiliora dicantur. Concluſ. 697.

CONFINIA † recta, constantia, & magis verisimilia sunt 1
attendenda, prout per cacumina montium, per lapides antiquos, quando se exaudiunt. Hierem. de Monte, *de finibus cap. 16.* Mascardus. *Conclusio. 400. numero 5.* † Adiacentia locorum atten- 2
di debent. Hierem. de Monte *d. tract c. 30. num. 9. & seq.* & in dubio fit terminatio ad fauorem eius, cui magis adiacet. Natta. *consil. 672. num. 18. lib. 4.* † Diuisio, & confinia apposita per Principem perpe- 3
tuo stare debent, & contra non datur præscriptio. Hierem. de Monte *de finibus c. 76.* Menoch. *cons. 21. numero 21.* † Et in dubio ter- 4
mini antiqui præsumuntur continuati. Mascard. *concluſ. 393. numero 8. & seq.*

Confinia cuius esse dicantur. Concluſ. 698.

CONFINIA † duoru n fundorum, prout est fossatum, vel aliud 1
instrumentum diuidens, est commune amborum, glo. *in l. 2. §. apud Labeonem. vers. c. præterea in vers. confinio, ff. de aqua pluuia arcend.* sequitur Bald. *in tract. de flum[illegible]. n vers. flumen. num. 3.* Vide, *Fossatum quid sit, & de effectu fossati, Concluſ. 446.* † Et quod confines; licet in- 2
cludant omnia, quæ intra fines sunt, non tamen se ipsos, quia est continens, non venit sub cõtento, & quia communes sunt. Corn. *cons. 53. In hac causa, col. 2. vers. Nec etiam obstat, vol. 2.* † Et quod confi- 3
nia includant aggeres, fossata, vias, & omnia, quæ sunt infra ipsa confinia. Angel. Aretin. *consil. 29. Quantum ad primum, num. 9. versic. sed dubitatur, cum sequent.* † Amplia, quia confinia sunt communia, 4
etiam si in instrumentis venditionum sit dictum, *vsque ad fossatum*, quia nihilominus accedunt, licet expresse non includantur. Bart. *in tract. de flumi. in vers. flumen, n. 4. & seq.* sequitur Veron. *in tract. rust. prædio. cap. 38. de torrente, num. 3. vers. sed quid si reperiuntur.* † Amplia, 5
quia lapides positi pro confinio dicuntur esse proprii eius, cuius fundum terminant, videlicet ab ea parte, per quam fit terminatio, licet sint pro indiuiso, si vero sunt eiulli, tunc sunt communes. Castr. *con. 4. colum. 2. in fin. ver. & sic videmus. lib. 2* † Amplia, quia om- 6
nia contenta intra fines præsumuntur esse eius, cuius sunt confinia, Mascard. *d. Concluſ. 393. Communia de confinibus, num. 15. & sequent. Conclusio. seq. proxima, num. 21.* † Limita, nisi probaretur, vel constaret, quod alter solus possedisset flumen, vel riuũ, quod est in confinio. Veronen. *in tract. rustic. prædio. cap. 31. tit. de flumin. num. 14. & in c. 32. tit. de flumine priuato, circa med. ver. item potest dici.* 7

Confinia ad quid inuenta, & quid operentur. Concluſ. 699.

REGVLA est, quia confinia data rei legatæ, vel venditæ inclu- 1
dunt omnia, quæ sunt infra confinia, quæ spectant pleno iure ad legantem, vel vendentem. Alexand. *cons. 54. Ponderatis verbis, in princip. lib. 3.* Roman. *consil. 5. in princ. vers. in contrarium*, vbi apostill. *in vers. videatur.* dat plures concord. † Et quod confinia rei legatæ 2
apposita includant omnia intra confinia. Alexand. *d. consil. 54. lib. 3.* Ruin. *cons. 74. Ex iis, quæ subtiliter. num. 3. lib. 2.* Alexandrin. *cons. 95. Viso, & diligenter, num. 11.* † Si vero non pleno iure, sed pro indiuiso ali- 3
quid spectet, censetur legare solum ius, quod testator habet. Alexand. *d. con. 54. in princ. li. 3.* † Amplia in venditione, quia confinia 4

includunt quicquid intra illa continetur, si aliter verificari non possunt. Rom. *con.* 5. *Viso puncto, per totū* vbi apostil. *in ver. videatur*, dat plurimos concor. & ideo datur euictio pro toto eo, quod est intra confinia, *l. si fines*, vbi Bal. & alij. *C. de euictio. l. æde sacra*, §. 1. *ff. de contrah. emptio.* Bald. *in rubr. ff. eod. q.* 22. Aretin. *con.* 63. *ad fi.* Deci. *con.* 347. *col.* 3. *& con.* 500. *In prin.* Alex. *cons.* 54. *lib.* 3. *in prin.* Crauet. *cons.* 105. *n.* 7. vbi
5 alios citat. † Et quod confinia includant omnia, quæ sunt intra ea, tenent Areti. *cons.* 63. *In præsenti consultatione.* Ang. *in con.* 4. *Visis omnib. dictis actis.* Soci. *con.* 86. *In causa communitatis, col.* 2. *in fi. ver. prædicta cōcl. l.* 1. *& cons.* 127. *Visis cap. col.* 2. *in fi. v. solum ergo restat, eod. vol.* Ang. *cons.* 4. *Visis omnibus, circa prin. ver. quicquid ergo.* Soci. *cons.* 181. *col.* 2. *ver. solum ergo restat. li.* 2. Rom. *con.* 5. *n.* 1. *ver. in contrarium.* Alex. *con.* 54. *in prin. li.* 3.
6 vbi apostil. & plenior apostil. *ad con. Rom.* 5. † Extende, quia etiā ve-
7 niunt fossata. Alex. *con.* 54. *n.* 5. *li.* 5. † Extende, quando fuit dictum, quod omnia comprehensa intra dicta confinia censeantur venditа. Rom. *d. con.* 5. *n.* 2. sequitur Paris. *con.* 64. *n.* 36. *ver. & talis clausula, li.*
8 1. † Extende etiam, quādo venditor vellet intelligere de alijs confinibus quam emptor intellexit, quia fit interpretatio contra ven-
9 ditorem. Rom. *d. con.* 5. *n.* 2. *v. nec obstat.* † Extende, quia in donatione, & legato confinia includunt, quicquid est intra ea, etiā si non posset fieri verificatio, nisi secundū latā interpretationem, quia fit lata interpretatio. Alex. *d. con.* 54. *Ponderatis verbis testamenti, lib.* 3. Crauet.
10 late *con.* 105. *n.* 7. vbi alios citat. † Extende, etiā si venditio contineat vnū clusum, quod secundū consuetudinem Bononiæ verificatur solum in parte domus subtus terrā, quia adhuc veniet domus supra terrā. si ex necessitate confiniū specificatorū includitur, vt quia aliter non possent verificari. Rom. *d. con* 5. *per totū*, vbi est casus, vbi
11 apostill. *in ver. inclino.* † Extende, etiā si post venditionem venditor partem superiorem penes se retinuit, quia stante constituto censē-
12 tur iure precario. Rom. *cons.* 5. *in fi.* vbi apostill. *in ver. non habet.* † Restringe, vt non procedat, quando de contrario doceretur. Soci. *con.*
13 127. *Visis cap. col.* 2. *lib.* 1. † Restringe, quia ipsi confines non includūtur, cum hæc inter se differant, prout inter continens, & contentū. Corne. *cons.* 53. *In hac causa, col.* 2. *ver. nec etiam obstat, vol.* 2. Calcan. *cons.* 90. *Quia ista, n.* 10. Signor. *con.* 60 *Magnificus, n.* 1. Barbat. *cons.* 54. *A Ioue principiū, col.* 1. *& 2. li.* 4. vbi pulchre, & multa iura adducit, faciūt tradita per Paris. cons. 27. In præsenti, col. 3. lib. 1. Alex. *consil.* 201. *In causa, & lite in fi. ver. imo canale, lib.* 2. vbi, quod canale, quod ponitur pro confine non potest includi, quia confinia data non includun-
14 tur. † Amplia, quia confines nedum includunt, quicquid est intra eos, sed etiam quicquid per alluuionem accedit, quando fumus in
15 bonis particularium. Soci. *d. cons.* 181. *n.* 2. *vers. confirmatur, lib.* 2. † Restringe, vt non procedat respectu iurisdictionis, quia non augetur iurisdictio per alluuionem. Soci. *d. cons.* 181. *n.* 2. *ver. confirmatur, lib.* 2.
16 † Amplia etiam in castris, comitatibus, & feudis, quia quicquid est est intra fines Comitatus præsumitur de Comitatu. Deci. *cons.* 517. *In sententia, dicitur, in fi.* Quia quicquid est intra fines Curiæ, dicitur esse Curiæ, cuius sunt fines, *l. æde sacra*, §. 1. *ff. de contrah. empt.* & per Bart. *in l. demonstratio, in* 8. *q. ff. de cond. & demonstr.* Bald. *in rubr. ff. de contrah. empt. q.* 22. Castr. *in l.* 1. *ff. de acq. possess.* Soci. *con.* 166. *In causa cōmu-*
17 *nitatis, col.* 5. *ver. secunda conclus. & ver. tertia conclus.* † Restringe, dummodo bona intra confines Castri, vel Curiæ non appareant particulariter possessa ab aliquo, quia tunc ex confinibus non infertur ad dominium bonorum. Bart. & Alex. *in l.* 4. *in princ. ff. de acquir. possess.* Alex. *cons.* 14. *Abunde, & eleganter, col. pen. in fin. vol.* 7. Soci. plene
18 *cons.* 127. *lib.* 1. † Restringe, quia confines territorij arguunt iurisdictionem, non dominium bonorum particulatim comprehensorum intra dictos confines. Soci. *in l.* 1. *n.* 25. *ff. de acquir. possess.* Oldrad.
19 *cons.* 174. *Factum tale est.* † Nec obstat Bald. *in rubr. ff. de contra. emptio. quæst.* 22. qui dicit, quod quicquid est intra fines, præsumitur illius, cuius sunt fines, *l. ædem sacram*, §. *fin. ff. eod.* quia loquitur, quando fines designantur in rebus, & prædiis priuatorum, *l. si fines agris*, C. *de euictio.* & ita Baldum declarat Soci. *cons.* 127. *Visis capitulis, colum.* 2.
20 *ad fin. vers. solum ergo, lib. vol.* 1. † Nec obstat Castr. *in l.* 1. *ff. de acquiren. possess.* quod loca, quæ sunt intra fines, præsumuntur communitatis; cuius sunt fines, vt referunt ibi Areti. Socin. & Ripa, quia vltra quod hoc non dicit, tamen impugnatur ibi per Aretin. & licet Soci. conetur saluare Castr. tamen omnes tenent hoc procedere, quando res particularis infra fines non possidetur à particularibus, nec apparet, cuius sit, quia tunc bene præsumitur communitatis, intra cuius fines est, alias secus, ita declarat Soci. *d. con.* 127. *col.* 2. *ad fi.* subdens, quod quando prædia sunt intra fines alicuius communitatis, & sunt possessa per particulares personas etiam non subditas, & non habitantes in Castro, bene præsumuntur communitatis respectu iurisdictionis, non autem respectu dominii, vel proprietatis, allegat Abba. *in c. si diligenti, de præscript.* &
21 alia iura. † Amplia, quia confinia demonstrant & includunt omnia comprehensa intra confinia, etiam si qualitas pretij non correspondeat, quia licet competat restitutio in integrum, vel rescissio ex capite læsionis, non tamen pretium restringit expressa confinia, quia potius attenduntur confinia, ita Aretin. *cons.* 63. *in fin. ver. illud autem*, vbi, quod est allegatio cauillosa, quæ dicitur de pretio
quando secus. Conclus. 487. † Amplia, quia confinia bene limitant, &
23 restringunt contractum, & remvenditam, sicut mensura. Bald. *con.* 422. *Super quibus, in princ. lib.* 4. † Extende, quia sicuti confinia restringunt contractum, ita etiam contractum extendunt, vt vsque ad confinia expresse comprehendantur, ideo vendens quædam bona, seu illa concedens, cum clausula, *& de omnibus aliis bonis intra*
24 *tales fines*, censetur concedere, quicquid est intra tales fines. Signorol. Homod. *cons.* 60. *Magnificus dominus, in princ.* † Sicut è conuerso licet includatur, quicquid est infra fines, tamen non extenditur ad
25 aliquid extra fines. Socin. *cons.* 181. *num.* 4. *& 5. ver. Circa tertiam, lib.* 2. † Restringe, vt non procedat, quando venditio esset facta de vniuersa possessione, & territorio, quæ consisteret in pluribus petijs;
quia confinia apposita non restringunt, quando concurrit pretium correspondens ad totum, & verba vniuersalia, & quando posita fuit clausula, *& alios confines veriores.* Bald. *consil.* 422. *per totum, lib.* 4. 26
† Amplia, quia confinia distinguunt territoria inter locum & locū. 27
Crauet. *cons.* 882. *n.* 2. † Declara hanc materiam cōfinium plene per Soci. *cō.* 181. *Visis cap. n.* 2. *ver. iis tamē non obstantibus*, quia fines appositi rebus particularibus includunt, quicquid est intra fines. Appositi vero rebus iurisdictionalibus secus est, quia licet probent iurisdi-28
ctionem, non tamen dominium probant. † Amplia, quia appositio confiniū de consensu partium in bonis, super quibus pendebat lis, habet vim transactionis, ideo non poterit amplius vna partium ad iudicium reuerti. *l. postquam luti.* & ibi glo. & Doct. vbi Ias. & Deci. 29
C. de pact. l. mota. C. de transactio. † Limita, quia apponuntur confinia rerum dumtaxat, ad effectum, vt constare possit de certo corpore rerū, ne incerta reddatur dispositio; igitur si cessat incertitudo, vel aliter potest cōstare de certo corpore, confinia nō sunt 30
necessaria, Fulgo. *cons.* 183. *Circa* 1. *col. fi. v. cum namq;.* † Et appositio confinium tunc est necessaria, quando aliter locus certus demonstrari non potest, propter pluralitatem rerum, puta si fundus venditur, aut locetur, dantur fines, vt certus reddatur, & demonstretur, cū plures fundi sint in dicta villa, in qua dictus fundus dicitur positus, sed si aliter sine appositione finium, res, aut locus certus
apparet vtiq; confines non sunt necessario apponendi, arg. *l. certū*, & ibi dicunt Doct. *ff. si cert. pet. at.* & tradit in terminis Soci. Iun. *cons.* 31
127. *n.* 20. *li.* 3. Rei enim demonstratæ frustra adiicitur demonstratio. *l.* 1. *ff. de priu. dot.* † Et in terminis, quod procedat libellus exprimendo locum notum, licet confines non apponantur. Feli. *in c. significantibus, in prin. n.* 1. *& col.* 5. *n.* 17. *v.* 4. *concl. de libelli oblatio.* Riminal. 32
cons. 98. *n.* 52. *& seq. li.* 1 † Extende, quia diuersitas nominū, & diuersitas confinium probat etiam diuersitatem rerum. *l. in testamento, la prima. ff. de cond. & demonstr.* Alex. *cons.* 96. *n.* 6. *li.* 5. *l. si idem, C. de codicil.* 33
† Confinia falsa non vitiant contractum, sicut nec falsa vocabula, si cōstat de corpore rei, *l. si quis in fundi vocabulo. ff. de leg.* 1. Fulgo. *cons.* 183. *Circa primum, in fi.* Bald. in *l.* 1. *ff. de eden.* Vide, *Error non vitiat, & quando secus. Conclus.* 324.

Confinia qualiter probentur, & ex quibus. Conclus. 700.

CONFINIA † probātur inter terras, prouincias, & diœceses, 1
per leues probationes, nempe per famam, libros antiquos, & præsumptiones, quia ista faciunt fidem in tali materia propter difficultatem probationum. Gemin. *cons.* 100. *col.* 2. *circa med. ver. in quo quidem li.* vbi quod liber antiquus in quo describuntur confinia, etiam inter collegianos, & tertios, probat etiam quoad tertium, & Bald. *cons.* 286. *Thema proponitur, in prin. li.* 2. vbi ista intelligit, quādo sumus in antiquis, in quibus memoria in contrariū non extat, nec contraria instrumenta, vel contrarii libri extant. † Vide plenissime per Mascard. *Concl.* 393. *communia de confinibus*, vbi, quod est difficilis probatio, & ideo admittuntur probationes, quæ alias non sufficerent, ideo præsumptiones, argumenta, & indicia sufficiunt, quia de modico præiudicio agitur, etiam si agatur de territorio, diœcesi, & iurisdictione. † Et qualiter probentur, vide Guido. Papæ 2
decis. 193. vbi late, & ibi per quos, & quomodo probentur. Marsil. *in libro de minore.* §. *plurimum, numero* 78. *ff. de quæstione.* Vide, *Territorium qualiter, & ex quibus probetur. Conclusio* 51. † Amplia, 3
vt etiam scripturæ columnarum faciant fidem in materia confinium. Gemin. *dicto consil.* 100. *colum.* 2. *circa med. versic. item scripturæ columnarum.* † Extende in scriptura sculpta in lapidibus, quia licet non sit manu publica scripta, tamen probat confinia. Gemin. 4
cons. 100. *n.* 4. *ver. vnde scriptura.* † Declara, vt saltē tales probationes 5
si non

si non probent plene, saltem transferant onus probandi contrarium. Gemin. *dicto consil.* 100. *num.* 1. *vers. & quod istud instrumentum.*

6 † Amplia, quia scriptura etiam priuata in antiquis probat confinia, quando est recognita, vel est obseruata. Vide, *Scriptura*

7 *priuata non probat, & quando secus. Conclusio.* 76. † Amplia, quia transumptum antiquum probat confinia, quando est factum coram Iudice ordinario, licet non constet de citatione partis, contra quam producitur, quia ex antiquitate præsumitur inuenisse, licet non appareat de ea. Gemin. *consilio* 100. *colum.* 2. *numero* 1. *ver-*

8 *siculo item in dicto libro. fol.* 195. † Extende, vt imo etiam si non sit factum coram iudice ordinario, nec fuerit citata pars, adhuc probet in materia confinium, vel saltem transferat onus probandi contrarium. Gemin. *consilio* 100. *numero* 2. *versiculo item tertio, & nu-*

9 *mero* 3. † Contrarium in eadem causa consuluit Castr. *consil.* 202. *lib.* 1. *In causa confinium*, maxime *colum. pen. vers. sed & tertio*, vbi quod si non est transumptum coram Iudice ordinario rei, non valet, & non probat ad effectum confinium, nisi sit instrumentam factum à Notario de finibus attestante, vel legitime sit transumptatum,

10 vide eum. † Amplia, quia confinia districtuum, & territoriorum probantur per euidentiam cõfinium notorie discretam, prout sunt Viæ regales, Flumina, Montes, Valles, Lapides, & alia signa multum apparentia. Baldus *consilio* 420. *Verba Principis, in principio libro* 1. quod duplicatur, *consilio* 459. *Qualiter probentur, libro* 3.

11 sequitur Crauet. *consilio* 949. *in princip.* † Et in dubio saxa magna præsumuntur confinia, quando testes dant obseruantiam, & consuetudinem possessionum distinctam ad dicta saxa, vel insignia confinia, Bald. *d. cons.* 420. *num.* 1. *vers. pone ergo. lib.* 1. quod duplica-

12 tur *cons.* 459. *lib.* 3. † Extende, quia Montes & Alpes sunt ad æternam territoriorum distinctionem inter Lombardiam & Hetru-

13 riam. Crauet. *dicto consil.* 949. *in princip.* † Et magis attenduntur termini, qui sunt secundum naturam, quam illi, qui sunt secundum artem in dubio, quando non constat de veritate, Crauet.

14 *dicto consilio* 949. *num.* 6. † Et de fluminibus & riuis, quod sint termini separantes iurisdictiones, & territoria. Crauet. *consil.* 882. *num.*

15 3. † Amplia, quia probantur per tacitas, vel expressas confessiones partium. Baldus *d. consil.* 420. *in princip. versic. interdum etiam lib.*

16 1. quod duplicatur *consilio* 459. *lib.* 3. † Amplia, quia quod castrum sit de Comitatu ciuitatis, probatur ex instrumentis antiquis enunciantibus, item ex publica fama, item ex libris antiquis, item ex actu etiam vnico iuris dictionali, quando non constat aliquid de contrario, & maxime in possessorio. Abbas *consilio* 52. *colum. fin.*

17 *libro* 2. Vide, *Castri appellatione, quid veniat. Conclusio.* 116. *num.* 20. & *sequent.* † Amplia, quia confinia probantur per sententias iudicum, & arbitrorum. Baldus *dicto consilio* 420. *in princip. versiculo item pro-*

18 *bantur per sententias. libro* 1. duplicatur *libro* 3. *consilio* 459. † Amplia, quia probantur confinia per vulgi opinionem, & per iudicium circumcolentium, qui in hac materia sunt testes magis idonei. quam alii, & quanto sunt simpliciores, & rustici, tunc magis eis creditur, quia non deponunt, nisi de possessione facti. Baldus *dicto consilio* 420. *in princip. versiculo interdum per vulgi*, & quod in antiquis circa confinia stetur testibus senibus rusticis. Baldus *consil.*

19 286. *Themas, proponitur, in princip. versic. quinimo libro* 2. & *consil.* 459. *lib.* 3. † Extende, quia in materia confinium seniores testes sunt magis attendendi. Baldus *d. consil.* 420. *numero* 3. *in fin. versiculo sed*

20 *quid est. lib.* 1. & duplicatur *consil.* 459. *lib.* 3. † Declara, quia testes deponentes in materia confinium debent deponere de causa scientiæ non etiam interrogati; quia dicuntur deponere de ijs, quæ sunt iuris, vel cadunt in discursu intellectus, non autem in sensu corporis, alias non probant. Baldus *d. consil.* 286. *numero* 3. *versic.*

21 *supereſt igitur, lib.* 1. vbi, quod si rationem non concludentem adducunt, non probant. Vide, *Testes etiam non interrogati debent depo-*

22 *nere de causa scientiæ. Conclus.* 174. † Causa autem sufficiens collectio pedagii, circuitus factus, cantando letanias tanquam in territorio; custodia territorii, cognitio damni dati, exercitium iurisdictionis, & similia, Baldus *consilio* 286. *circa fin. versiculo re-*

23 *uertor, lib.* 2. Vide, *Territorium qualiter, & ex quibus probetur. Conclus.* 51. † Declara, quia testes deponentes super confinibus, si reperiuntur falsi in vna cohærentia, in totum repelluntur. Baldus *dicto consilio* 286. *numero* 3. *in fin. & numero* 4. *versiculo præterea deposuerunt,*

24 *libro* 2. Vide infra *numero* 52. & *sequent.* † Amplia, quia confinia probantur per actus possessorios, nempe per fructuum perceptionem. Baldus *d. consil.* 420. *in princip. versic. interdum per perceptionem. lib.* 1. & duplicatur *lib.* 3. *consil.* 459. † Declara, quia actus possessorii debent esse de mandato Vniuersitatis, quando agitur de iure Vniuersitatis, & actus singularium non releuarent. Alexand. in *consil.* 4. *in fin.* Decisione *consil.* 220. *colum. pen. versic. similiter.* Crauet. *consil.* 317. *colum. fin.* Paris. *consil.* 27. *num.* 123. *lib.* 1. & *consil.*

91. *vol.* 4. Maranta *consil.* 73. Put. *decis.* 26. *lib.* 2. Corne. *conſ.* 63. *col.* 2. *in fi. li.* 4. † Extende, vt per appositionem custodum probentur confinia, Bald. *d. consil.* 420. *in princip. versic. item quandoq; lib.* 1. duplicatur *lib.* 3. *consil.* 459. late Crauet. *consil.* 673. *num.* 11. & 12. qui hoc dicit, quando res est controuersa, in qua custodes apponuntur. † Amplia, quia in antiquis probationes minus perfectæ, & quæ alias non sufficerent, admittuntur in probatione confinium; prout sunt præsumptiones, & coniecturæ. *c. causam in fin.* vbi late Felin. *de probatio.* Deci. *consil.* 42. *pro facultate*, qui loquuntur in antiquis. † Et quod confines probentur per coniecturas. Paris. *consil.* 27. *libro* 1. Natta *consil.* 672. *numero* 13. *libro* 4. Iacob. de Put. *in suo consilio super confin. numero* 30. Hier. de Monte *tract. de finibus, cap.* 50. *num.* 6. & *sequent.* Mascard. *conclus.* 393. & 397. Corne. *consil.* 171. *col. fin. lib.* 1. Vide pluries per Mascard. *Conclusio.* 397. *confines an & quando probentur per præsumptiones, & coniecturas, quando agitur de probatione antiqua, quæ est difficilis, & duæ præsumptiones probant*, vide eum. Vide, *Probatio per coniecturas quando, & in quibus sufficiat, vel non. Concl.* 795. † Extende quia in causa confinium locus est inspectioni, ideo multum

28 residet in arbitrio Iudicis inspicere, & considerare, ad quem spectat, & an confinia probent. Bald. *in c. cum olim de præscript.* † Et non

29 dicitur antiquum, nisi excedat centum annos in hac materia secundum * communem, de qua Ias. *in l. admonendi, ff. de iureiurand.* * Alexand. *consil.* 12. *Viso in fin. lib.* 4. & *consil.* 6. *numero* 7. *lib.* 1. Vide, *Antiquum quando, & qualiter aliquid dicatur. Conclus.* 341. † Extende, quia admittuntur testes de auditu, & opinione, & plene probant.

30 Soci. *consil.* 89. *vol.* 1. † Extende, quia instrumenta de antiquo faciens mentionem de confinibus, vel de plebania, vel de territorio,

31 probant plene, etiam si sint inter alias personas. Ias. *consil.* 166. *col.* 3. *ver. confirmatur, lib.* 4. vbi plura similia congerit. † Extende etiam, si

32 sint rogata inter personas interesse habentes quia enunciatio loci, & territorii non spectat ad partes, sed ad Notarium, ideo plura probant à pluribus Notarijs rogata, quia non est verissime, quod omnes Notarii fine causa enunciauerint, quod non esset, ita Alexand. de Næuo *consil.* 77. *num.* 7. *nec obstat.* † Amplia, quia confinia

33 in factis antiquis melius probantur per instrumenta, quam per testes, Baldus *consilio* 420. *numero* 4. *versiculo item super istis, libro* 1. & duplicatur *libro* 3. *consilio* 459. Et qualiter probentur confinia antiqua per testes de auditu, & quomodo concludere debent, & an testes de Vniuersitate, vel subditi probent. Vide plene Mascard. *Conclusio.* 395. *confines an per testes probentur*, & infra *numero* 52. *& sequent.* & supra *numero* 19. *& seq.* † Amplia; quia in dubio præsu-

34 mitur bona esse de territorio magis vicino & loci, cui magis adiacent, & conueniunt. Crauet. *consilio* 949. *numero* 5. † Amplia; quia

35 fossatum inter agros plurium denotat confinia; secus in agro eiusdem Domini. Alexander *consilio* 36. *col. fin. vers. non obstat id quod dicitur libro* 1. † Amplia; quia confinia probantur per exercitium iurisdictionis, quod constitit in multis, videlicet in exactione pedagiorum, vel talearum; Baldus *consilio* 420. *numero* 1. *in fin. vers. item*

36 *per exercitium, li.* 1. duplicatur *lib.* 3. *con.* 459. † Extende, vt idem sit, si

37 probetur exequutio iustitiæ, videlicet erectio furcarum, suspensio hominum, vel combustio, & similia, quæ denotant merum & mixtum imperium. Baldus *d. consilio* 420. *num.* 2. *ver. hoc modo furcæ, lib.* 1. & duplicatur *lib.* 3. *conſ.* 459. † Amplia; quia verba enunciatiua

38 in antiquis probant plene. Socin. *consilio* 266. *numero* 27. *vers. & ad primum, libro* 2. Crauet. *de antiq. in prima parte fol. circa primam, numero* 8. Hieremi. de Monte *de finibus cap.* 61. *numero* 3. Menoch. *consilio* 147. *numero* 12. & *numero* 20. & 22. *lib.* 2. Vide, *Antiquitas habet plura*

39 *priuilegia. Conclusio.* 339. † Extende, maxime quando verba enunciatiua sunt geminata; quia plene probant. Crauet. *dicto tract. parte* 1. *sent. propositum, num.* 31. † Et quando sunt plura instrumenta anti-

40 qua, quæ enuntiant confinia faciunt communem opinionem, & probant Alexander *consilio* 89. *Exequutioni, numero* 6. & *consilio* 50. *numero* 9. *libro* 5. & *consilio* 12. *Viso processu, in fin. libro* 4. vbi, quod debent excedere centum annos, alias non sunt antiqua. † Et quod

41 plura instrumenta antiqua enunciantia confinia probent ipsa confinia; quia æquiparantur famæ, & communi opinioni probatæ, quæ sufficit, late Alexander *consilio* 90. *In causa, & lite, in princip. libro* 6. vbi apostilla, in *vers. confines.* dat plures concord. Ias. *consilio* 66. *col.* 2. *libro* 4. Brun. *consilio* 34. Franc. Aret. *conſ.* 42. Afflict. *decis.* 83. & alios. † Declara; quia quoad enunciantes non est dubium quod

42 probant, & quoad habentes causam ab eis, sed quoad alios, & tertios extraneos requiritur, quod sint antiqua. Alex. *d. consilio* 90. *numero* 2. & *sequent. vers. & certe quoad ipsos libro* 6. & plenius *consilio* 94. *numero* 6. & *seq. vsque in fin. lib.* 7. vbi, quod requiruntur centum anni, vt dicatur antiquum in ista materia. † Declara alio modo; quia

43 verba enunciatiua instrumentorum antiquorum probationem faciunt in iis, quæ sunt modici præiudicii, prout circa confinia;

item in sententiis, in quibus præsumitur pro sententia, secus est in contractibus in præiudicium non enunciantium, neque habentium causam ab eis, ita Alexander plene *dict. consilio 94. Repeti-*
44 *tus. nu. 5. & sequent. per totum. lib. 7.* † Extende, quia imo instrumenta tituli probant confinia rei traditæ ex illo titulo, *l. Titius hæres. ff. de actio. empti. l. si fines, C. de euictio.* Alexander *cons. 177. In causa & ite. in*
45 *princ. versiculo & dicti confines de iure, lib. 6.* † Extende, quia etiam per instrumenta regulariter probantur confinia, sicut per testes. Alex.
46 *d. cons. 177. in princ. ver. & etiam sine illis, lib. 6.* † Et multo magis, quando instrumenta sunt antiqua, & plura, quia magis probant confinia. Alex. *d. cons. 177. n. 4. in fi. ver. confirmantur & n. 5. lib. 6.* vbi, quod melius probantur confinia per instrumenta antiqua, quam per te-
☞ stes. Vide, *Verba enunciatiua quæ dicantur non probare, & quando secus. Conclusio 81.* Vide plenissime Mascard. *Conclusio. 394. Confines per in-*
47 *strumenta directiua & enunciatiua probantur.* † Amplia, quia instrumentum verbis directis factum super confinibus probat. Iacob. Put. *allegat. de confin. numero 30. & sequent. & ibi apostil. numero 46.*
48 † Extende, etiam si sit vnicum instrumentum, quando directe super confinibus est factum, quia probat etiam in præiudicium tertii, quando sumus in antiquis. Corn. *d. consilio 171. in fin. libro 1.* Crauet. *de antiqu. in 1. parte sect. 10. ampliatur, numero 6. & septimo* Ma-
49 scard. *Conclus. 394. numero 20.* † Declara, quia saltem semiplene
50 probant. Crauet. *de antiq. parte 2. sect. præm sis, numero 49.* † Amplia, quia scripturæ antiquæ probant confinia territoriorum, quia ex consuetudine loquendi præsumitur veritas. Bald. *consilio 161. Proponitur, quod per Commune, numero 3. versiculo ad hoc etiam faciunt. libro 3.* vbi, quod valde præsumitur pro scripturis Archiuii publici. Vide plene Mascard. *Conclus. 399. Continens an probentur per scripturam*, vbi ampliat etiam in scriptura lapidum. Vide, *scriptura in marmore, vel*
51 *lapide, quando probet. Conclus. 84.* † Amplia, quia si agatur de confinibus, & duo concordant, & duo discordant, an dicatur probata identitas, plene Decian. *cons. 17. libro 3. per totum*, & vide, *Identitas.*
52 *Conclusio 3.* † Amplia, quia confines probantur per testes, si dicunt quod viderunt dictos terminos terminantes possessionem, & prædium, & quod bene cognoscunt terminos, quia sunt practici,
53 vt tradit Corn. *consilio 27. lib. 3.* vbi multa de hoc. † Contrarium consuluit Deci. Florentiæ. vbi, quod testes dicentes, vidisse terminos, vt supra potius dicuntur iudicare, & propterea non probant. Vide supra *numero 33.* vbi relatiue, videas Mascardum, & supra,
54 *numero 19. & sequent.* † Amplia, quia quod dicitur, libros antiquos, & antiqua instrumenta inter alios facta enunciantia confinia, probare ipsa confinia non in præiudicium tertij procedere, sed solum in præiudicium mandantium rogari dicta instrumenta, quia licet, neque quo ad eos non probent, tanquam instrumenta rogata, quia Notarius de hoc, & de verbis assertiuis non est rogatus, tamen probant tanquam inducentia tacitam confessionem mandantium, & ita distinguit Baldus *consilio 286. circa princip. versiculo* * *deinde declarabitur, & numero 2. libro 2.* vbi dicit * communem opinionem. Vide plenius per Mascard. *Conclusio. 398. Confines an per li-*
55 *bros antiquos probentur.* † Amplia, quia in antiquis etiam fama probat confinia antiqua, secus si de recenti sit fama. Vide Mascard.
☞ *Conclusio. 396. Confines an probentur per famam, vbi late.* Vide, *Fama probata legitime quando probet, vel non. Conclusio. 66. numero 10. & mul-*
56 *tis seqq.* † Amplia, quia confines probantur per terminos lapideos antiquos terræ infixos. Mascardus *Conclusio. 400. Confines an probentur per lapides antiquos*, vbi declarat procedere, dummodo sint
57 ita positi, vt se respiciant mutuo. † Amplia; quia confines probantur per priuilegia antiqua concessa ab eo, qui posuit confinia, clare Mascardus *Conclusio. 401. Confinia an probentur per priuilegia*, vbi ampliat multis modis, etiam si verba sint enunciatiua, & limitat, quando bona erant sub dominio priuati, & particularis.
58 † Amplia, quia confines probantur per appositionem custodum, quia eo modo probatur possessio. Mascard. plene *Conclus. 402.*
59 *Confines an probentur per custodiam locorum.* † Amplia; quia confinia probantur per actus possessorios, per clausuras, per exercitium iurisdictionis, per vias regales, per redditus antiquos, per communem opinionem, per sententias, lauda, litteras Episcopi, & Iudicis ordinarii, & aliis modis. Mascardus *Conclusio. 403. con-*
60 *fines*, vbi late. † Limita, quando instrumenta sunt dubia, quia non probant, quando in vtramq; partem possunt interpretari. & contra producentem sunt intelligenda, Baldus *dicto consilio 286. nume-*
61 *ro 2. versiculo amplius autem, libro 2.* † Limita, quando contraria instrumenta assertiua antiqua reperiuntur, quia tunc non probant. Bald. *d. consil. 286. num. 2. vers. maxime cum accusati. lib. 2.*

Confinia, si variantur, quomodo attendenda sint. Concluſ. 701.

CONFINIA † si sunt inter duo territoria, & variantur, attendi debent confinia; prout erant de antiquo tempore appositorum confinium, non vt nunc, verbi gratia; inter territorium Carpi & Mirandulæ sunt confinia antiqua quædam valles designatę communes, facta fuit bonificatio vallium pro maiori parte, & sunt mutatæ, an medietas vallium præsentium sint pro confinio, an vero medietas vallium, quæ erant de antiquo, & allegat pro vtraque parte, & concludit, quod attendi debet locus; vbi erant valles antiquæ, non quæ sunt hodie in loco diuerso. Alex. *consil. 25. Consideratis, per totum, libro 7.* allegat *l. item si fundi. §. huic vicinus. ff. de vsufructu.* & quia vbicunque dispositio habet in se verbum præsentis temporis, nunquam ad futura trahitur. Vide, *Alluuio quid sit, & quando habeat locum, & quid operetur. Conclus. 321.* † Contra- 2
rium allegat Alexand. *d. consil. 25. in princ. lib. 7.* quia dispositio hominis; siue sit sine tempore, siue etiam cum tempore de præsenti trahitur ad futura. *l. quid in rerum. §. si quis post, & in l. si ex toto, in prin. ff. de legat. 1.* ergo si ex tempore variatio inducitur, attenditur ipsa variatio. † Declara, quia si augmentum, seu mutatio fit latenter 3
per modum alluuionis, illud, quod latenter augetur recipit incrementum, & attenditur secundum statum præsentem, si vero non latenter, sed per opus manufactum, vel ex violentia digressus fluminis, vel vallium, tunc confine debet esse in loco antiquo, non in loco mutato, ita Alex. *d. cons. 25. num. 2. & per totum, lib. 7.* maxime *nu. 7. vers. non obstant allegata.* † Declarat plenius Alexand. *d. consil. 25. nu-* 4
mero 7. versic. non obstant allegata, lib. 7. quia contrarium procedit, vel in alluuione, vel in augmento facto à testatore post legatum, vel quando non adsunt verba limitantia ad tempus dispositionis, vel quando sumus in vltima voluntate, secus in contractu; & idem etiam tenet, *numero 8. & 9.* Vide, *Confinia attendi debent, & quando. Conclus. 694. num. 3. & sequent.* † Amplia, quia in dubio non præsu- 5
muntur mutata confinia, sed præsumuntur esse de præsenti, prout erant de antiquo. Mascard. *Conclus. 393. communia de confinibus, nu. 8. & seq. ver. succurrit.*

Confinia an mensurari debeant in venditione. Concluſ. 702.

RIPAE † & fossata, quæ sunt pro confinio, mensurari debent, 1
quia cadunt in venditione, si sunt planæ, secus si non sunt planæ, ita quod non possunt laborari, nisi aliter sit actum. Veronen. *in tract. de seruit. rustic. prædio. c. 36. tit. de ripa, num. 7. versiculo sed dubium.*

Confinium causa qualiter terminanda. Concluſ. 703.

CAVSA confinium † debet terminari ad fauorem eius, qui me- 1
lius probauit. Baldus qui loquitur in interdicto, vti possidetis, *consil. 378. in fin. lib. 3.* & in causa confinium. Alexand. de Næuo *consil. 77. num. 3. & per totum.* Natta. *consil. 672. num. 28.* Bertazol. *cons.*
1. num. 69. † Et sententia lata in causa confinium nocet in possessio- 2
ne, & proprietate, *l. 3. C. finium regund.* Ioan. Fabri, & Areti, *in §. quædam. Instit. de actio. colum. fin.* quia Iudex, qui iudicat in tali actione, primo debet examinare, quid partes possideant, & quid ad vnumquemque pertineat, postea mittere agrimensores, qui ponant confinia. † Adde, quod sententia super appositione confinium 3
pro diuidendis tenimentis, si non fuit obseruata, neque positi termini, dicitur sublata, maxime quando contrarium fuit seruatum per longum tempus. Ruin. *consil. 67. In causa vertente, in principio. lib. 5.*

Confirmatio quid sit, & quæ requirantur in confirmatione. Concluſ. 704.

CONFIRMATIO † est actus præcedentis conualidatio, sicut 1
etiam ratificatio. Gemin. *consil. 128. num. 3. & seq. vers. nam gratia*, & ideo dicitur iuris prius quæsiti corroboratio. Decius *in rubr. de confir. vtili, vel inutili, in princ. num. 1.* Vide, *Confirmatio præsupponit confirmatum præcedere. Concl. prox. seq.* † Et confirmatio idē impor- 2
tat, quod firmum facio. Alex. *consil. 1. n. 35. lib. 5.* & iterum *consil. 219. Ponderatis, nu. 5. & ver. & in dicta commissione, lib. 6.* † Et dicitur confir- 3
matio, quasi cū alio firmatio, ideo non cōtinetur appellatione simplicium. Bal. *con. 496. Verba Papæ, in fin. ver. item confirmatio, lib. 5.* Idem

dicit

dicit Abb. *in capite dudum, de decim.* quem refert, & sequitur Alexander *consilio* 122. *Visto puncto, in fin. numero* 24. *libro* 4. quia dicitur à con, quod est simul, & firmo, & sic est simul firmatio; ergo non extenditur ad id, quod firmatum non continet ex inhabilitate facientis, & idem etiam tenet Barbat. *inter consilia Alexandri in consilio* 4 103. *Scripsit, numero* 2. *& sequent. verficulo & arguo, libro* 4. † Declara, quia electio, & confirmatio competens eidem personæ, si fiat vtraque, tunc habet vim promissionis, & sic venit sub simplici, secus quando vni spectat electio, alteri confirmatio, quia tunc non continetur sub dispositione. Bald. *cons.* 486. *Per totum*, maxime *in fi.* 5 *lib.* 5. † Requisita ad confirmationem sunt omnia solemnia ad primum actum, quæ requiruntur etiam in formatione, quia eisdem regulis regulatur, sicut ratificatio. Gem. *cons.* 128. *num.* 4. *& seq. vers. nam gratia*, & maxime *col. fin. num.* 7. *vers. ad vltimum*, vbi late, quod omnia exprimenda in gratia prima eadem in confirmante sunt exprimenda cum qualitatibus, & alijs subreptionem inducentibus. Ant. de Butr. qui loquitur in confirmatione legitimationis, *cons.* 2. quod duplicatur *cons.* 49. *vers. vel est antiquæ confirmatio.* Vide, *Ratificatio quid sit, & quæ requirantur, vt ratificatio valeat. Concl.* 8. † Nullum 6 omnino confirmari non potest, sed tenuta, vel aliud factum de facto, potius de facto reuocari debet. Bald. 181. *Casus talis est, cauetur, lib.* 1. Vide, *Nulliter gesta, quæ non possunt consensu partium conualidari. Concluf.* 147. *cum Conclusione ibi proxima seq.* † Declara, quia si quid 7 nulliter gestum confirmatur, licet non valeat, vt confirmatio; quia quod nullum est, confirmari non potest, bene valere potest vt noua confirmatio. Bald. *cons.* 319. *Puncta super quibus, n.* 4. *vers. super quarto, lib.* 4. Castr. *con.* 248. *Visis, col.* 2. *n.* 4. *in fin. vers. illud autem lib.* 2. Vide, *Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum. Concluf.* 710. † Am- 8 plia, quia confirmatio est adinuenta, vt robur adijciat, ideo quilibet possessor potest potere suam tenutam cõfirmari, glo. & Doct. *in l.* 1. *C. de Carbo. edicto.* Bart. *in l.* 3. *§. missum. ff. eod. tit.* vbi Doct. dant multa similia, dicentes remedium non esse superfluum, prout videmus; quia tollitur turbatio possessoris ex confirmatione, & manutentione, item institutus in beneficio potest petere, vt de nouo instituatur, vel confirmetur: legitimatus potest petere, se in pleniori forma legitimari; & habens sententiam, quæ transiuit in iudicatum per desertionem appellationis, vel alias, potest obtinere 9 illam confirmari. † Extende, quia de natura confirmationis est robur addere confirmato, non autem, vt aliquid addat substantiæ confirmato. Castr. *cons.* 187. *Notandum est, in princ. lib.* 2. vbi apostilla 10 citat Corne. *cons.* 9. *num.* 3. *lib.* 3. & alios. † Restringe, quia si Imperator, vel supremus Princeps confirmat concessionem factam de castris; cum mero & mixto imperio, licet verba confirmationis cum iurisdictione possint referri ad primam concessionem & ad actum confirmationis, tamen fit extensio ex confirmatione in iis, quæ respiciunt beneficium Principis considerata qualitate personæ concedentis, eius, cui fit concessio, & rei concessæ. Castr. *d. cons.* 11 187. *in princ. vers. in secunda, lib.* 2. † Et confirmatio est species interpretationis. Castr. *cons.* 162. *Visis, & ponderatis, col.* 1. *in fin. lib.* 2. *num.* 12 2. † Item confirmatio habet vim declarationis. Baldus *consilio* 172. *Casus subijcitur, libro* 3. vbi, quod sententia confirmans fortificat probationem natam ex prima confirmata, quam veram esse de- 13 clarat. † Et quod confirmatio non extendat confirmatum, sed det robur, sicuti dicimus de exceptione, quæ confirmat regulam, sed non ampliat, & de clausula, *non obstante*, quæ gratiam confir- 14 mat, sed non extendit. Castr. *cons.* 306. *num.* 3. *lib.* 2. † Duplex est confirmatio, quædam, quæ fit in forma communi, & quædam, quæ fit in forma specifica, illa, quæ est in forma communi, non operatur validitatem actus, nec præiudicium infert alteri, nec multum operatur, sed parum. Alex. *cons.* 123. *Scripsit, num.* 18. *ver. præmitto, lib.* 4. & de hac, quid operetur, est glo. *in c. Quia diuersitatem, de concess. præbend.* Vide, *Confirmatio in forma communi nihil dat, & quæ dicatur.* 15 *Concluf.* 708. † Alia, quæ non est in forma communi, sed in forma specifica, & de ista est tex. *in c.* 2. *de confirmat. vtili*, & ideo requirit duo formalia, cognitionem & certam scientiã. & non sufficit certa scientia, nisi sit cum cognitione. Alex. *d. cons.* 123. *num.* 18. *ver. Præmitto, lib.* 4. & de ista vide, *Confirmatio ex certa scientia confirmat actum* 16 *nullum. Concluf.* 710 † Et confirmatio debet fieri à superiore, non ab inferiore, ideo si iudex laicus confirmat sententiam iudicis Ecclesiastici, confirmatio non valet tanquam facta ab inferiore. Io. de Imol. *cons.* 127. *In casu præmisso, num.* 3. *ver. Præterea sententia.*

Confirmatio præsupponit confirmatum præcedere. Concluf. 705.

1 CONFIRMATIO † est gratia, quæ addit aliquid primæ gratiæ confirmatæ, ideo præsupponit gratiam confirmatam præcedere. Gemin. *consilio* 11. *num.* 2. *versiculo Quoad rescriptum*, qui loquitur in gratia perinde valere, & dicit, quod confirmatio est gratia addita gratiæ. Baldus *consilio* 181. *Casus talis est, statuto cauetur, in princip. lib.* 1. vbi quod debet constare de confirmante; & confirmato, vt confirmatio valeat, & vt confirmatio operetur, debet præcedere confirmabile, quo non præexistente nihil operatur. Roman. *consilio* 12. *numero* 4. sequitur Tiraquel. *de leg. connub. glo.* 4. *numero* 26. *& sequent.* ibi citat plurimos pro vtraque parte, & vltimo relatiue declarat. † Et natura confirmationis est approbare dispo- 2 sitionem præcedentem; *capit. dilectos, §. cæterum, de fide instrum.* Gemin. *consilio* 65. *in princip. versic. circa primum.* † Et confirmatio trans- 3 actionis refert se ad transactionem, ideo illam non extendit. Roman. *consilio* 371. *In propositæ, numero* 3. *versicul. nec confirmatione.* † Et sicut ratificatio est quædam conualidatio actus præcedentis, ita etiam confirmatio. Gemin. *consilio* 128. *numero* 3. *& sequent. versic. nam gratia.* † Et natura confirmationis est reperire confirmabile, 5 alias non valet vt confirmatio, quando actus confirmatus erat nullus, sed bene potest valere vt noua dispositio. Baldus, *consilio* 319. *Puncta super quibus, numero* 4. *versiculo super quarto, libro* 4. Vide, *Nulliter gesta quando possint ratificari. Concluf.* 148. † Imo confirmatio esse non potest, nisi præexistat id, quod confirmari debet, ideo si 6 in confirmato extet clausula improbata à iure, & quæ habetur pro non apposita, is, qui simpliciter agnoscit, vel confirmat, non censetur confirmasse illud sublatum, & derogatum à iure, nisi expresse dicatur. Baldus *consilio* 161. *Quidam Mecus numero* 2. *versiculo nam confirmat.* † Et propterea dicimus, quod dispositio confirmans 7 trahitur ad tempus dispositionis confirmatæ, non econuerso. Signorol. *consilio* 19. *In assumptione de me. numero* 8. *versiculo modo sic arguo.* † Et actus nullus prout collatio beneficii non vacantis fa- 8 cta ab Episcopo non recipit robur à confirmatione Papæ, quia non reperit ens confirmabile, Cardinalis Zabarel. *consilio* 33. *numero* 2. *versiculo item & alia ratione.* † Et concessio in feudum nulli- 9 ter facta per Episcopum, si confirmetur per successorem, nihil operatur confirmatio, ex quo confirmatum non subsistit defectu potestatis. Cardinalis Zabarel. *consilio* 34. *per totum*, maxime *numero* 3. *versiculo ad secundum.* Vide, *Ratificari non potest actus nullus, & quando secus. Concluso.* 24. † Et instrumentum celebratum à mino- 10 re contra solemnitatem, quæ tollit actionem ciuilem, & naturalem, non potest conualidari à iuramento minoris, quia iuramentum non reperit aliquid, quod confirmari possit, Roman. *consilio* 12. *numero* 4. *versiculo nec dicendum.* † Et statutum nullum fa- 11 ctum à ciuitate subiecta non conualidatur per confirmationem superioris, quia non reperitur actus confirmabilis, & hoc nisi confirmans sciret nullitatem, & ex certa scientia confirmaret. Castrens. *consilio* 230. *quia de defectibus numero* 3. *versiculo tertio principaliter libro* 2. † Et laudum debet esse verum, & validum, vt con- 12 firmatio de eo facto facta operetur. Gozad. *consilio* 9. *numero* 37. † Et donatio valida vt confirmari possit. Roman. *consilio* 12. *numero* 13 4. *& sequent.* & ibi apostill. dat concord. † Amplia, quia licet con- 14 firmatio præsupponat confirmatum præcedere, tamen quando non est relatiua ad confirmatum, operatur de se concessionem, etiam si non exhibetur confirmatum. Zabarel. *consilio* 118. *num.* 4. *vers. in contrarium*, vbi quod impropriatur verbum *confirmamus*, quando proprie non potest accipi. † Declara, vt procedat amplia- 15 tio in iis, quæ pendent à confirmante, sed si princeps simpliciter confirmat donationem factam per Titium Seio, nihil operatur talis confirmatio, nisi constet de donatione confirmata, secus si esset donatio confirmata ad verbum inserta in confirmatione, vel confirmatio esset ex certa scientia, plene Roman. *consil.* 336. *Circa propositam in princip.* vbi plena apostilla *in vers. appareat*, dat concord. † Limita, quia confirmatio non probat regulariter confirma- 16 tum. Mascardus *Concluso.* 404. *confirmatio an probet confirmatum*, vbi limitat quatuor modis. Primo, quando confirmatum est insertum. Secundo, ex antiquitate temporis: Tertio, quando coneurrit diuturna possessio: Quarto, quando res confirmata specifice narratur, licet non probentur qualitates, vide eum.

Confirmatio operatur multa, & continet omnia, quæ confirmato insunt. Concluf. 706.

CONFIRMATIO † operatur, quod omnia, quæ sunt in con- 1 firmato, censentur repetita in confirmante. Baldus *consil.* 331. *Quidam fuit inuestitus, libro* 5. Signorol. *consil. Quæstio talis est, in princip.* Dynus *consil.* 51. *Quæstio talis est, numero* 6. *versiculo præterea, quæ scribuntur.* Vide, *Relatum est in referente. Concluf.* 129. † Et confirmatio,

quando trahatur ad tempus confirmati, vel valeat tempore confirmationis solum. Vide, *Confirmatio operatur multa, & confirmatum*
3 *est in confirmante. Conclusio.* 706. † Et quando actus, vel sententia confirmata erat nulla, confirmans valet vt nunc, non autem trahitur retro. Castrens. *consilio* 248. *Visis, colum.* 2. *numero* 4. *in fin. versiculo illud autem libro* 2. Vide, *Ratificatio non trahitur retro multis casibus.*
4 *Concluſio.* 22. † Extende, vt procedat, etiam si in confirmatione aliqua exprimantur tantum, quæ sunt in confirmato, sed non omnia, quia quoad omissa non censetur recessum, Baldus *consilio* 331. *per totum libro* 5. vbi, quod si quis est inuestitutus de emphyteusi cum pacto, quod non vendat certis personis, si fiat confirmatio in alium, vt ponatur pactum, quod non vendat certis personis, licet non omnes personæ in prima inuestitura confirmata
5 sint expressæ, tamen non censentur omissæ. † Et an confirmatio extendat confirmatum, Vide, *Ratificatio non extendit actum, qui ratificatur. Concluſio.* 15. Vide, *Confirmatio in forma communi nihil dat.*
6 *Concluſio* 708. *numero* 30. *& sequent.* † Extende in tantum confirmatum esse in confirmante, vt iuramentum præstitum super confirmante, extendatur etiam ad confirmatum. Signorol. *dicto consi-*
7 *lio* 61. *per totum*, vbi pro vtraque parte & hanc partem tenet. † Amplia, quia Papa confirmans statutum in terris suis, dicitur facere ius canonicum locale. Angel. *consil.* 88. *Item statuimus circa fin. versic.*
8 *& quia istud statutum.* † Declara, vt procedat, quando confirmatio est facta ex certa scientia, alias non, quia est in forma
9 communi. † Amplia, quia confirmatio operatur, quod actus confirmatus à Principe, vel superiore non venit in derogatione, nisi de confirmatione fiat mentio. Alexand. *cons.* 30. *Præsuppositis, in prin. lib.* 5. & plenius *consil.* 122. *Viso puncto, num.* 7. *versic. qua dixit, lib.* 4. vbi loquitur in pacto, & statuto confirmatis, & ibi apostil. dat concor.
10 † Extende multo magis, si confirmatio est facta per sententiam. Alex. *d. cons.* 30. *in princ. lib.* 5. vbi apostil. *in vers. sententia*, dat concord.
11 † Extende, vt idem sit, si confirmatio sit per iuramentum. Alex. *d.*
12 *consil.* 30. *in princip. lib.* 5. † Extende, quia exemptio nulla per sententiam confirmata conualidatur, etiam si sententia sit homologata.
13 Alex. *d. consil.* 30. *num.* 11. *vers. super* 4. *lib.* 5. † Amplia, quia actus confirmans trahitur ad actum confirmatum, non è contra, Signorol. Homode. *consil.* 19. *in assumptione de me, num.* 8. *vers. modo sic arguo*, vbi ponit exemplum de statuto confirmante codicillos, quia codicil-
14 li non trahuntur ad testamentum. † Extende in tantum confirmationem trahi ad confirmatum, vt si Princeps confirmat statuta contraria; quorum posterius derogat primo, si sunt incompatibilia, etiam confirmatio, licet eodem tempore facta, trahitur ad confirmatum per prius & posterius, prout sunt confirmata. Sig-
15 norol. Homod. *consilio* 138. *num.* 13. † Et vide omnino Deci. *in Rubr. de confirm. vtili, vel inutili, numero* 3. vbi, quod confirmatio est ad
16 aliud relatio, & pendet ab eo, tanquam à substantiali. † Amplia, quia confirmatio priuilegiorum reuocabilium est obtinenda, vt
17 successor illa obseruet Baldus *consil.* 112. *In quinta quæstion. lib.* 1. † Amplia, quia confirmatio operatur, vt agatur ex confirmante, non ex confirmato. Dynus *cons.* 51. *Quæstio talis est pater, numero* 8. *versiculo*
18 *præterea, vt exheredatio.* † Extende, quia sententia confirmans debet ex qui, non autem sententia confirmata. Bartol. & Docto. *in lege eos, C. de appellat. & in lege fina. C. de iudic. & authen. si quis litigantium, C. de Episcop. audien.* Angel. Areti. *in lege si expressim, numero* * 44. *ff. de appellation.* & ita communiter * tenetur. † Rationem assi-
19 gnat. Roman. *consil.* 369. *circa primum, num.* 16. & 17. quia ex secunda sententia oritur actio, non ex prima; & quia secunda confirmans tollit primam confirmatam, quia, vt nunc ex confirmante; non
20 autem, vt tunc ex confirmato agi potest. † Et quod agatur ex confirmante, non ex confirmata, quando prima sententia confirmata erat nulla, & secunda confirmans transiuit in iudicatum. Alexander plene *consilio* 111. *Viso themate, in fine, libro* 5. & est ratio; quia valet, vt nunc sententia confirmans, non vt tunc, prout in prima
21 nulla. Castr. *consil.* 248. *Visis, colum.* 2. *num.* 4. *ver. illud autem, lib.* 5. † Declara plenius, vt *in vers. Exequutio sententiæ ad quem spectet. Concl.* 475. vbi plenissime videas plures casus, & materia est multum controuersa, quando tàm sententia prima, quam secunda sunt validæ.
22 † Extende, quia si laudum homologatur, vel ratificetur, vt quia esset nullum, agitur ex pacto ratificationis, vel homologationis tanquam confirmante, non ex laudo confirmato. Roman. *consil.*
23 155. *Præmissum laudum, num.* 6. *vers. cæterum.* † Declara, quia pœna, de qua in primo laudo seu compromisso, non censetur repetita in laudo confirmante primum laudum, neque in ratificatione, seu homologatione facta, quia pœna, vti odiosa, non censetur repetita, nisi expresse dicatur. Roman. *consil.* 155. *num.* 5. & 6. *versic.*
24 *quoad quartum.* † Extende pulchre in totum agi necessario ex confirmante, non ex confirmata circa sententias, vt imo sententia secunda confirmans primam tollat primam, ita, vt ex nunc ex confirmante quis damnatus censeatur, non ante. Roman. *consilio* 369. *Circa primum, numero* 17. & 17. *verſiculo ſecunda conſideratio*, allegat, *lege furti, ff. de iis, qui not. infam.* † Extende, vt quod dicitur de 25
secunda sententia confirmatoria, vt tollat primam, idem sit in laudo confirmatorio primæ sententiæ, vel alterius laudi, quia laudum ad instar iudiciorum est. Roman. *dicto consilio* 369. *numero*
17. † Amplia, quia confirmatio statuti operatur, quod licet statu- 26
tum sit conforme iuri communi, & non requiratur specialis derogatio statuti secus est, quando est confirmatum, quia difficilius derogatur non facta mentione statuti confirmati. Alexand. *consil.*
195. *Assumo, num.* 12. *& seq. vsque in fin. lib.* 2. quod duplicatur *lib.* 1. *cons.*
62. † Adde, quia confirmatio non est necessaria, quando priui- 27
legium de se est validum, & ligat successores. Alexand. *consil.* 33. *colum. fin. ver. & non est curandum lib.* 5. Natta *consil.* 122. *num.* 17. Rimin. Iun. *consil.* 23. *num.* 141. *lib.* 1. † Amplia, quia donatio confirmata, & 28
actus confirmatus ab ipso gerente arguit enixam, & deliberatam voluntatem, & perseuerantiam, Deci. *consil.* 10. *col.* 2. *in fin. consil.* 23. *colum.* 2. *circa fin.* & inducitur perseuerantia, quæ facit cessare omnem suspicionem. Crauer. *consil.* 201. *numero* 42. Vide, *Geminatio actus maiorem firmitatem affert. Concluſ.* 28. † Amplia, quia confir- 29
matio statutorum laicorum facta per Papam operatur, quod statuta dicuntur esse Papalia. Alexand. *consil.* 123. *Scripsit Ecclesiasticus, lib.* 4. *num.* 17. *versic. modo clarum est, cum pluribus allegatis per apostill. ad consil. Roman.* 37. *Viso puncto, in verſiculo cenſeantur.* Abbas *consilio* 77. *In quæstione, colum. pen. in princ. lib.* 2. vbi in statuto Firmi reducente præscriptionem 30. annorum, ad 20. confirmato à Papa, vt dicatur Papale, quia omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur. † Declarat eadem apostilla ad Roman. *consilio* 30
37. *in verſiculo cenſeantur*, vt tunc per confirmationem efficiantur Papalia, quando sine confirmatione non valebant, alias secus, allegat Ruin. *cons.* 130. *De duobus, n.* 8. *lib.* 5. & alios. † Declarat Alex. *d.* 31
cons. 123. *nu.* 18. *lib.* 4. quod est Barbatiæ, quia statura confirmata per Papam efficiuntur Papalia, vt transgressor puniatur. & ad effectum vt inferior non possit infringere, sed bene possent statuentes, velle reuerti ad ius commune, quod vltimum ibi impugnat apostilla
in verſic. pœnitere. † Extende, vt idem sit, quando statuta sunt facta 32
cum auctoritate Papæ, quia dicuntur Papalia, vt per Rom. *cons.* 116. *Visis necessariis, in princip. verſiculo cuius ratio*, quia omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur, vt ibi dicit, & ideo inferior non potest illa tollere. † Declara; quia si is, qui fecit 33
statutum, vel constitutionem, poterat facere, & reuocare, licet sit confirmata à superiore, poterit nihilominus reuocare, non obstante confirmatione, & multo fortius poterit modificare. Abb. *consilio* 25. *Quoniam, in fin. libro* 2. & item dicit Alexand. *consilio* 123.
Scripsit numero 18. *verſiculo præmitto. lib.* 4. quod est Barbatiæ. † Si ve- 34
ro non poterat statuere sine superioris auctoritate, tunc si vult reuocare, & aliter statuere post confirmationem, & non potest sine superiore confirmante, aut vult reuocare, vt ad ius commune redeat, & potest sine superiore, ita Abb. *dict. consilio* 25. *in final. libro* 2.
† Contrarium, quod non possit reuocare, neque reuerti ad ius 35
commune, postquam statutum fuit in forma specifica, & sic ex certa scientia confirmatum à Principe cum causæ cognitione tenet, Alber. *in prima parte statut. quæstio.* 16. quem ad hoc citat apostilla ad Alexand. *dict. consilio* 123. *numero* 18. *libro* 4. *in verſiculo pœnitere.* † Extende quia licet Imperator nihil possit statuere, vel con- 36
cedere contra Ecclesias, & Ecclesiasticas personas, etiam concedendo priuilegium vni Ecclesiæ, quod non præscribatur contra eam, nisi spacio centum annorum; quia non valet in præiudicium aliarum Ecclesiarum, si tamen Papa tale priuilegium etiam per verba generalia omnia priuilegia concessa ab Imperatore tali Ecclesiæ seruari sanciuerit, tunc valebit etiam contra Ecclesias, quia efficitur Papale: ita plene Abbas *consilio* 101. *numero* 8. *in fine, cum sequent. per totum, verſiculo ſi autem non poteſt. libro* 1. vbi dicit secus esse, si confirmatio esset in forma communi, non per verbum, *sancimus*, & repetit *consil.* 102. *colum. pen. numero* 4. *& sequent. verſiculo ſed iis non obſtantibus, lib.* 1. † Idem est in præscriptione 40. annorum 37
contra Ecclesias, quæ fuit adinuenta per leges ciuiles, & quæ per canones fuit approbata; dicitur de iure canonico, & de inuentione iuris ciuilis est, ad tex. in *l. fi. & in auth. quas actiones. C. de sacr. eccleſ.* & confirmatio de iure canonico in *c. cum vobis, de præscriptio.* Abb. *d. consilio* 101. *circa fin. ver. hoc idem probatur, lib.* 1. & *cons.* 102. *col. fin. num.* 38
6. *eod. lib.* † Idem est in lege ciuili canonizata per ius commune canonicum, quia efficitur ius canonicum. Abb. *dict. consilio* 101. *col. penul. numero* 10. *ver præterea videmus, lib.* 1. allegat glo. in *cap. in primis, 2. quæſt. 1. in verſiculo capituli.* vbi tex. ille citat, & approbat *legem ſi quis in hoc genus, C. de epiſcop. & cleric. & conſil.* 102. *colum. fin. lib.* 1. *numero* 6.

† Extende,

39 † Extende, quia excommunicatio lata ab inferiore si confirmatur per Papam, absolutio non potest concedi, nisi per Papam. Roman. *cons.*387. *In terminis propositæ, num.* 4. *ver. Imo, dicimus.* vbi apostill. dat concord. Vide, *Nostra omnia facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur. Concluſ.* 67. † Declara, quia imo si Papa etiam
40 ex certa scientia confirmat actum factum ab Imperatore, vel statutum laicorum factum super eo, quod ipsi sunt inhabiles non censetur confirmare, neque conualidare, vt extendatur, ad eos, qui non comprehendebantur, ita Alex. *cons.* 122. *in fin. num.* 24. *lib.* 4. allegat Abb. *in c. dudum. de decim.* Ruin. etiam hoc firmat *consil.* 158. *num.* 16. & 17. *lib.* 1. Barba. cuius est *consil. Alex.* 123. *Scripsit. num.* 20. *ver. & arguo hoc modo, libr.* 4. vbi, quod non plus se extendit confirma-
tio, quam confirmabile. Ruin. *consil.* 158. *num.* 16. *& seq. libr.* 1. Vide,
41 *Confirmatio statutorum laicorum. Concluſio* 709. *in fine.* † Limita in testamento, in quo pater præteriit filium, quia licet confirmet aliud præcedens testamentum, in quo filium exhæredauerat inserta legitima causa: tamen non sufficit: quia ex secundo hæreditas adiri non potest, nisi expresse, & nominatim sit facta in eo exhæreditatio verbis expressis. Dynus *consil.* 51. *per totum*, vbi est casus.
42 † Limita, quia relatiua dispositio & confirmatio per verba generalia nunquam comprehendit ea, quæ facerent cessare dispositionem, & confirmationem, quia licet relatum sit in referente; tamen intelligitur, dummodo non sequatur annullatio actus relatiui. Alexand. plene *consil.* 99. *Super primo, num.* 5. *ver. circa secundum, cum*
43 *seqq. lib.* 7. † Limita, quia confirmatio non continet, neque extenditur ad ea, quæ sunt ipso iure nulla, quia sint contra legem, nisi expressa fiat confirmatio; & ideo filius ex primo matrimonio, cui pater reliquit minus, quam nouercæ, cum clausula, quod plus petere non possit, licet confirmauerit, & acceptauerit legatum, non censetur confirmasse, quod plus petere non possit, ex *l. hac edictali, C. de secund. nupt.* quia lex prædicta remouet illam clausulam, quod plus petere non possit. Bald. pulchre *consil.* 161. *Quidam Mæ-*
chus, per totum, libr. 5. Vide plenius, *Confirmatio in forma communi nihil*
44 *dat. Concluſio* 708. *n.* 30. *& seq.* † Limita, quia princeps confirmando legitimationem nulliter factam non tollit ius quæsitum hæredi ex testamento, vel ab intestato medio tempore inter legitimationem nullam, & confirmationem subsequutam. Alex. *consil.*
45 37. *In causa mota, num.* 2. *lib.* 1. † Limita; quia confirmatio possessionis violenter apprehensæ non valet, quando de violentia non est facta mentio, tum quia est subreptitia, tum quia non potest inuasio violenta confirmari. *l. authoritate, C. vnde vi.* Alex. *cons.* 1. *Ponderatis, num.* 34. *ver. non obstat etiam.* & plenius *consil.* 3. *Ex ius, quæ, num.* 9. *ver.*
46 *octauo, cum seq. lib.* 5. vbi apostilla *in ver. non possunt.* † Extende, quia tyranni occupantes terras alienas, & obtinentes occupationes confirmari, non acquirunt ius aliquod ex tali confirmatione, vt menti tenendum esse asserit Alexand. *dict. consil.* 3. *num.* 9. *& seq. lib.* 5.

Confirmatio differt ab electione. Concluſ. 707.

1 CONFIRMATIO † & electio sunt diuersæ, & confirmatio electionis nihil iuris confert, sed administrationem, seu exercitium administrationis. Oldrad. *cons.* 146. *Factum tale de consuetudine, ver. sed ad hoc respondetur.* Oldrad. *consil.* 180. *num.* 14. *ver. sicut testamento*, vbi ponit diuersas opiniones, an confirmatio conferat ius, an iuris exercitium, & quod conferat exercitium administratio-
2 nis, tenet Oldrad. *cons.* 194. *Factum tale est, ver. sed contrarium.* † Limita, quia confirmatio dicitur pars, & implementum electionis considerato effectu, prout dicitur venditionem traditione impleri, quæ tamen sine traditione perfecta est. Oldrad. *cons.* 146. *ver. & si*
3 *aliquando, num.* 5. † Limita, quia imo confirmatio confert ius, & ante nihil confertur validum, vt in testamento, quod nascitur in sui confectione, confirmatur morte testatoris, & exequutionem habet ab aditione hæredis. Oldrad. *cons.* 180. *Quæstio est, num.* 14. *ver.*
4 *sicut in testamento.* vbi allegat opin. hinc inde. † Limita, quia confirmatio electionis confert ius, seu saltem titulum iuris, quia est proprie decretum, & sententia. Lap. *alleg. vltim. ver. ad secundam, nu-*
mer. 2. *& num.* 3. Vide, *Electio & confirmatio in quibus differant. Concluſio.* 90.

Confirmatio in forma communi nihil dat, & quæ dicatur in forma communi. Concl. 708.

1 CONFIRMATIO † in forma communi est innouatio inuestituræ, & non concessio noui iuris, ideo nihil noui iuris tribuit. Oldrad. *cons.* 237. *Perlectis in fin. num.* 8. *ver. secundo.* qui loquitur in confirmatione inuestituræ feudi, Bald. *cons.* 130. *Verba proprie, ver.*
præterea, lib. 1. Anchar. *cons.* 389. *Visis diligenter, num.* 6. Castr. *cons.* 84.
2 *colum.* 2. *in fin. ver. & quod dixi, lib.* 2. † Et princeps in dubio non censetur disposition em inducere, neque actum inutilem confirmare, sed potius ius commune sequi. Alexand. *consil.* 33. *Viso themate, num.* 4. *lib.* 1. vbi apostilla *in ver. commune ius.* † Imo certa scientia in
3 dubio non præsumitur, nisi probetur. Alexand. *consil.* 59. *Viso instrumento, num.* 8. *lib.* 1. † Etiam si princeps confirmando aliqua statu- 4
ta, ex confirmatis aliqua reprobauerit, quia non propterea censetur alia omnia confirmare, si adsunt illicita, nisi constet, quod illa discusserit, quia in dubio per reprobationem aliquorum cætera illicita non censetur confirmare, vt valeant. Alex. *d. cons.* 59. *num.* 9. *lib.* 1. † Et quando princeps; vel alius confirmat actum etiam ex 5
certa scientia, & potest referri confirmatio ad actus validos, & inualidos, in dubio debet referri ad actus validos, non autem ad inualidos. *c. dudum. extra, de decim. in fin.* vbi Innoc. Io. Andr. & Anton. de But. *num.* 15. qui dicit not. sequitur Bologni. *cons.* 31. *num.* 14. *vers. vel tertio.* Ruin. *cons.* 127. *num* 8. *ver. & ex alio. lib.* 4 vbi ad hoc allegat Alex. *cons.* 59. *lib.* 1. qui idem dicit, *num.* 9. *ver. præterea respondeo*, infinitos allegat Surd. *cons.* 47. *num.* 19. † Idem est, si verba possunt re- 6
ferri ad ea, quæ sunt secundum ius, vel contra ius, quia semper fit relatio solum ad ea, quæ sunt secundum ius, etiam inter priuatos. Ruin. qui alios allegat *cons.* 109. *lib.* 4. *num.* 17. † Dicitur autem in 7
forma communi facta confirmatio, quando princeps non est informatus Bart. *in l. priuilegia, in princ. C. de sacrosanct. Eccles.* ita videtur distinguere Dec. *cons.* 516. *num.* 12. † Item dicitur in forma commu- 8
ni, quando non adest clausula, *ex certa scientia*, vel tenor confirmationon est insertus totus. Abb. *cons.* 101. *In quæstione, quæ vertitur, num.* 9. *lib.* 1. † Tu dicas, quod confirmatio est in forma communi, quan- 9
do princeps dicit, confirmo tale statutum, vel talem actum, prout factus est, secus si confirmat simpliciter, quia verbum, *confirmo*, videtur firmum facere. Alexand. *cons.* 59. *num.* 9. *ver. præterea respondeo, lib.* 1. vbi dicit, quod si confirmatio potest referri ad inualida, & valida, tunc ad inualida non extenditur, quia est in forma communi, & idem tenet Bartol. *cons.* 196. *num.* 2. *lib.* 1. † Contrarium, quod 10
imo simplex confirmatio dicatur in forma communi, & non tribuat nouum ius, tenet Anchar. *cons.* 389. *Visis diligenter, num.* 6. Socin. Iun. *cons.* 32. *num.* 39. & 40. *lib.* 3. Idem tenet Alex *cons.* 123. *num.* 22. *lib.* 4. Bologni. *cons.* 31. *num.* 13. *& seq.* Franc. Aret. *cons.* 8. *Abunde per totum.* Ias. *cons.* 156. *lib.* 4. † Imo in dubio omnis confirmatio simpli- 11
citer facta censetur in forma communi, quæ nihil confert, quando non exprimitur, vel non inseritur tenor confirmati, vel non fit mentio, quod confirmans fuit informatus, & habuit plenam scientiam. Card. Zabar. *cons.* 44. *num.* 4. *& seq.* † Contrarium infra *num.* 12
45. vbi videas. † Et idem, quando fit confirmatio ad instantiam 13
partis narrantis confirmandum esse validum de iure, quia tunc etiam confirmatio est in forma communi prout de iure, & non conualidat confirmatum, si non est de se validum. Castr. *cons.* 387. *Primo videndum, num.* 2. *vers. ad secundum, libr.* 1. *per totum.* † Declarat plene 14
Aret. *d. cons.* 8. *per totum*, vbi pro vtraque, & *num.* 5. distinguit, quia aut agitur de confirmatione particularis statuti, & tunc confirmatio simpliciter facta dicitur ex certa scientia, magis de facili, & magis operatur, aut agitur de confirmatione voluminis statutorum simpliciter facta, & non dicitur ex certa scientia, sed in forma communi, & sufficit, quod potest operari, vt non possit derogari, non facta mentione confirmationis, & rationem adducit, quia plus operatur voluntas specialis, quam generalis ad exprimendam intentionem. † Declarat alio modo Franc. Aret. *d. cons.* 8. *num.* 5. *vers.* 15
nec obstat, iuncto numer. 4. *versic. tertio hoc confirmatur.* quia confirmatio simplex statutorum non operatur circa ea, quæ sunt nulla defectu inhabilitatis, & incapacitatis statuentium, prout si laici super iuramento, vel spiritualibus statuunt, quia confirmatio Papæ simplex nihil operatur. † Declara, quia si princeps, puta Papa 16
confirmat simpliciter statuta laicorum, & quædam excipit, videtur confirmare ea, quæ sunt contra ius, & essent inualida. Bald. *in c. 1. Per quos fiat inuest.* sed tamen confirmatio non extenditur ad inualida ratione inhabilitatis, & incapacitatis statuentium, prout si circa iuramentum laici statuunt, quia licet exceptio firmet regulam in non exceptuatis, tamen non includit ea, quæ non sunt de regula, neque de facultate statuentium. Aret. *dict. cons.* 8. maxime *num.* 3. *ver. præterea Baldus, vsque in finem.* † Amplia, vt confirma- 17
tio non operetur aliquid, quando prima concessio, quæ confirmatur, non valet; quia intentio confirmantis est nihil de nouo dare in dubio. Oldrad. *cons.* 164. *per totum*, maxime *in fin.* sequitur Dec. *consil.* 516. *num.* 12. vbi limitat, nisi ex certa scientia fiat confirmatio. Anchar. *consil.* 389. *num.* 6. † Et quod is, qui confir- 18
mat, nihil det, quia aliud est facere, aliud est confirmare. Alex. plene *cons.* 122. *Viso puncto, num.* 21. *vers. & hac ratione, libr.* 4. vbi apostilla

19 *in ver. non dat*, allegat plurimos concord. † Contrarium, quod imo, qui confirmat, dare dicatur, quia omnia nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur. Alexan. *consil.122. Viso puncto, num. 4. ver. quia ille, libr.4.* vbi apostil. citat Alciat. *in l. obuenire, in*
20 *gloss. fin. de verbor. signific.* † Declara, quia confirmatio facta in forma communi nihil dat, neque actum confirmatum extendit, sed solum quatenus validum sit confirmatum, robur adiicit, si vero confirmatio fiat ex certa scientia, & constet de mente confirmantis, quod voluit actum nullum validare, vt quia dixit facere ex certa scientia, vel quia fecit cum causæ cognitione, vt quia aliqua confirmauit, aliqua nulla declarauit, & tunc censetur dare, & actum extendere, vt si erat nullum, facit esse validum, sed tamen certa scientia, & causæ cognitio non sanat inhabilitatem statuentium, neque defectum naturalem, ita plene Alexand. *consil. 122. Viso puncto, num. 21. & multis seqq. ver. & idem etiam dixit Bald. libr.4.* maxime *num. 24.* sequitur Ruin. *consil.158. num.16. & 17. lib.1.* vbi quod si Imperator concessit emphyteusim Ecclesiasticam legitimato, quem legitimauit ad omnia bona Papa, qui ex certa scientia confirmauit legitimationem Imperatoris, censetur confirmare solum quo ad ea, quæ cadebant in potestate, &
21 habilitate Imperatoris. † Declarat alio modo Barbatia, cuius est
22 *consil. Alexand.123. Scripsit, num.18. ver. præmitto, lib.4.* † Amplia, quia confirmatio præsupponit id, quod confirmatur præcedere, quia confirmatio est iuris prius quæsiti corroboratio, & ideo non extendit confirmatio actum confirmatum in aliquo. Dec. *in rubr. de*
23 *confir. vtili, vel inutili, in princ. num.1.* † Amplia, quia confirmatio in forma communi facta sine causæ cognitione nihil iuris confert, ideo Castrum habens iurisdictionem præscriptam contra Ciuitatem, cui suberat, non diminuit aliquid de iure suo, licet Ciuitas alleget confirmationem iurisdictionis à superiore in forma communi. Bald. *consil.400. Super 1. num.5. in fin. ver. super 4. libr.4.* quod
24 est Bartoli. † Amplia, quia si Imperator concedat alicui Ecclesiæ, quod præscriptio centenaria debeat contra eam currere, & tale priuilegium confirmatur in forma communi per Papam, nihil confertur, ideo non præiudicat aliis Ecclesiis. Abb. *consil.101. numer.9. libr.1.* quia non potest Imperator statuere contra Ecclesias.
25 † Extende, quia vbi a concedens exemptionem Titio ab oneribus non obligatur, quia exemptio est nulla, etiam si sit confirmata in forma communi, quia non confert ius confirmatio talis. An-
26 char. *consil. 389. num. 6.* † Amplia, quia confirmatio non operatur aliquid, quando erat lata vna sententia contra exemptionem confirmatam non facta mentione de sententia lata, Anchar. *consil.389.*
27 *num.7.* † Amplia, quia si testator fecit legatum in suo testamento ad fauorem Titii, postea Titius accuset criminaliter testatorem, per quam accusationem & inimicitiam fuit reuocatum legatum, si adhuc durante accusatione testator facit codicillos, in quibus confirmat testamentum, ille non censetur confirmare legatum ademptum, ex quo durat causa ademptionis, *l. pen. §. Seia testamento*, vbi Bart, *ff. de admin. legat.* & pro notabili Iaf. tradit in *auth. ex causa. col.6. C. de liber. prater.* quia confirmatio non trahitur ad actum, &
28 legatum reuocatum, & nullum. † Amplia, quia sicuti princeps per suum rescriptum non censetur præiudicare iuri tertio quæsito; ita nec etiam per confirmationem. Alex. *consil.125. Viso titulo, nu-*
29 *mer.3. lib.2.* † Extende, quia imo in confirmatione generali facta per Principem non veniunt, nisi licita, & honesta. Alex. *d. consil.125.*
30 *num.4. ver. Nam in confirmatione, lib.2.* † Amplia, quia confirmatio simplex, & in forma communi non extendit in aliquo actum confirmatum, quia natura confirmationis est adhibere robur actui confirmato, non autem extendere. Iaf. qui aliosallegat *in l. more, num.41. ff. de iurisdict. omn. iud.* Alex. *consil.122. num.20. lib.4.* plene per
31 Crauett. *consil.668. num.2.* vbi plenissime alios allegat. † Extende, quia quando inuestitura, vel confirmatio fit ad exequutionem actus præcedentis, semper censetur, prout actus præcedens, & nihil extendit, imo omnes reseruationes, & restrictiones in primo actu censentur repetitæ in confirmatione facta ad exequutionem, vel
32 declarationem. Crauet. *consil.135. num.13. & seq.* Vide, *confirmatio operatur multa. Concluf. 706. num.43.* † Declara ampliationem, quia confirmatio ex certa scientia facta si potest aliquid operari, & potest referri ad licita, & illicita solum restringitur ad licita, infinitos ad hoc allegat Petrus Surdus *consil. 47. num.19. & sequent.* vbi
33 multa ad hoc. † Restringe, nisi princeps ex certa scientia confirmaret, quia clausula, *ex certa scientia*, extendit. Iaf. *d.l. more, num.42.*
34 *ff. de iurisdict. omn. iud.* per Alexand. *consil.122. num.22. lib.4.* † Declara restrictionem pluribus modis, vt per Alex. *d. consil.122. num.24. & seq. libr.4.* vt intelligatur procedere tantum quoad casus habiles comprehensos, non autem extenditur ad inhabiles; item non extenditur, nisi ad permissa de iure communi; item non extenditur in præiudicium tertii, item extenditur in iis, quæ sunt iuris communis; de quibus princeps habet scientiam, non autem ad ea, quæ sunt facti, vt statuta, consuetudines, quæ sunt ignota confirmanti ex certa scientia, nihil expresse dicatur, & sequitur Ruin. *cons.158. num.16. lib.1.* † Limita, nisi confirmatio esset ex certa scien-35 tia facta, quia tunc de nouo confert. Dec. *consil.516. num.12. ver. vnde considerandum est*, vbi quod confirmatio in forma communi licet conferat, tamen fallit, si habet clausulam, *ex certa scientia*, vel clausulam, *supplentes defectus.* Abbas *consil.101. num.9. & seq. lib.1.* Bartol. *in consil.196. num.2. libr.1.* Io. de Anan. *cons.81. in princ.* vbi Bologni. in apostil. Alex. *cons.1. Ponderatis, num.34. in fi. & num.35. ver. non obstat etiam, lib.5.* † Et dicitur ex certa scientia, vt comprehendat etiam ea, 36 quæ non comprehenderentur, quando exprimitur, quod ex certa scientia id fit, & quando adhibita est causæ cognitio. Socin. Iun. *consil.32. num.40. lib.3.* Alex. *consil.123. num.22. lib.4.* † Vel quando pars 37 fuit citata & audita, & negocium discussum. Ruin. *consil.123. num.25. libr.3.* & plenius Roman. *consil.327. num.7. & seq.* † Si vero non fuit 38 adhibita causæ cognitio, vt quia statim, vel breui tempore, postquam petita est confirmatio, ea fuit concessa, tunc non dicitur ex certa scientia. Socin. *d. consil.32. num.40. & 41. lib.3.* allegat Alex. *consil.*
123. lib.4. & alios Alex. *consil.123. num.22. lib.4.* † Declara etiam, quia 39 certa scientia non præsumitur, nisi exprimatur. Bologni. *consil.31. num.53. & seq.* Socin. Iun. *d. consil.32. num.40. & seq. lib.3.* Alexand. *dict. consil.193. num.22. lib.4.* † Contrarium, quod in dubio certa scientia 40 præsumatur. Dec. *in consil.649. Procedendo, in fin.* † Extende, vt idem 41 sit, quando fuit geminata confirmatio; quia præsumitur ex certa scientia facta. Dec. *consil.649. Procedendo breuiter, in fin.* vbi etiam videtur tenere, quod in dubio præsumitur confirmatio facta ex certa scientia. † Extende idem, quando fuit insertus totus tenor 42 gratiæ confirmatæ. Abb. *d. consil.101. num.9. lib.1.* † Idem, quando 43 confirmans vidit tenorem confirmati. Alex. *d. cons.1. num.35. libr.5.* † Extende, quando Papa non confirmat, sed vtitur verbo sanci- 44 mus obseruari: quia dicitur de nouo concedere, & legem facere. Abbas *cons.101. num.10. lib.1.* † Extende, quando Papa confirmat fa- 45 ctum à se, quando erat in minoribus, quia certa scientia præsumitur. Bart. *cons.196. num.2. libr.1.* † Extende, quia imo confirmatio 46 simplex sine clausula, *sicut iuste concessum fuit, &c.* semper validat actum confirmatum, quia istud est proprium confirmationis, quia confirmo idem est, quod firmum facio, secus, quando additur illa clausula, *sicut iuste, &c.* quia tunc non firmat, nisi in quantum firmum est. Alex. *cons.1. num.35. lib.1.* & iterum *cons.219. Ponderatis, num.*
5. ver. & in dicta commissione, libr.6. † Contrarium apostilla ad Alex. 47 *d. cons.219. num.5. lib.6. in ver. scientia.* & supra *num.14. & seq.* † Decla- 48 ra forte, quia Papa in beneficialibus confirmando vnionem etiam nullam factam ab ordinario sine consensu Capituli censetur illam validare, etiam sine clausula, *ex certa scientia*, quia absolutam habet Papa potestatem in beneficialibus. Alex. *d. cons.219. numer.3. & seq. libr.6.* vbi *num.4.* quod magis de facili conualidatur actus nullus in beneficialibus per confirmationem Papæ, quam in alia materia. † Declara, quia conclusio, quod fiat extensio ex 49 confirmatione ex certa scientia, procedit, quod fiat quoad ius, non quoad factum, item in illa specie actus confirmati, non autem, vt aliam speciem assumat, item quoad robur circa defectum solemnitatis, vel defectus probationis. Ruin. *cons.12. num.15. & seq. libr.3.* ideo habilitas personæ inhabilis non sanatur, *c. dudum. in fine decim.* Vide, *Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum. Concluf. 710.* † Restringe, quia imo confirmatio etiam ex certa sci- 50 entia facta non extenditur ad inhabiles; ideo si Imperator concessit legitimationem spurio ad emphyteusim Ecclesiasticam, & alia bona, & Papa confirmet ex certa scientia, non extendit ad emphyteusim Ecclesiasticam, quia hoc non erat de iure, sed contra ius. Ruin. plene *consil.158. num.16. & 17. lib.1.* Alex. idem dicit *consil.*
122. num.24. & seq. libr.4. † Limita, quia licet confirmatio facta in 5 forma communi sine clausula, *non obstante*, non tollat nullitatem, tamen si lapsi sunt 40. anni cum obseruantia, & titulo prædicto, præsumitur derogatio, & clausula, *non obstante*, ita vt non possit dari de tali defectu, Alex. *cons.30. Ponderatis, num.11. vers. præterea etiam, lib.5.*

Confirmatio statutorum laicorum per Episcopum, vel alium facta non extenditur ad illicita. Concluf. 709.

CONFIRMATIO † statutorum facta generaliter per Episco- 1 palem constitutionem, non se extendit ad statuta laicorum, quæ sunt contraria iuri canonico; quia neque Episcopus posset confirmare illa, si vellet; quia iuri canonico non derogat Anchar. *consil.18. In quæstione, quæ vertitur, in fi. ver. quo ad aliud dubium.* † Amplia 2

etiam

etiam in Papa; quia si confirmat statuta laicorum, generaliter censetur confirmare licita, & honesta tantum. Socin. Iun. *consil.* 32. *nu-*
3 *mer.* 34. *& seq. lib.* 3. vbi *num.* 43. *& seq.* plures ad hoc allegat. † Amplia in confirmatione facta per Principem de statutis Ciuitatis Veronæ, quia non extenditur confirmatio ad illicita statuta. Bald. *cons.* 134. *Copiose est allegatum, per totum, lib.* 3. & latius *cons.* 135. *Articulus sive casus, per totum, in fin. ver. ex quo sequitur. eod. lib.* quod est Zilioli de Cremona, & Philippi Cassolæ de Regio, vbi, quod statuta Veronæ disponentia dari tenutam non citato possessore, licet sint confirmata, tamen confirmatio in genere ad ea non se ex-
4 tendit. Vide infra *num.* 5. *& multis seqq.* † Extende, vt idem sit de statutis Pisanis generaliter confirmatis, quia confirmatio non extenditur ad illicita & inhonesta, prout sunt statuta contra ius superioris, quia superior confirmando in genere non confirmat talia, nisi faciat ex certa scientia. Roman. *consil.* 218. *Præsens casus, numer.* 4. *& seq. per totum.* vbi apostilla *in ver. illicita.* dat concord. & loquitur Roman. etiam si adsit iuramentum de obseruando, quia non comprehendit illicita. † Amplia in confirmatione priuile-
5 giorum generaliter facta; quia non extenditur ad illicita, Bald. *dict.*
6 *consil.* 134. *in princ. ver. & quod priuilegia, libr.* 3. † Extende, quia per generalem confirmationem statutorum factam à Principe non censentur confirmata statuta prohibentia matrem succedere filio, vel è contra, quia tanquam ad statuta iniqua non extenditur generalis confirmatio. Bald. *cons.* 83. *Præmittendum est, num.* 2. *& seq.*
7 *libr.* 5. *& num.* 6. *ver. in contrarium.* † Amplia in confirmatione statutorum facta per Papam; quia generalis confirmatio non trahitur ad illicita, & iniusta statuta. Alexan. *consil.* 59. *Viso instrumento, nu-*
8 *mer.* 9. *ver. pro hoc facit libr.* 1. † Idem est in approbatione generali
9 particularis personæ. Card. Zabarell. *cons.* 44. *in fin.* † Extende in tantum, quod confirmatio generalis statutorum non in forma communi, sed simpliciter facta, quæ potest trahi ad statuta licita & illicita, restringitur dumtaxat ad licita. Alex. *d. cons.* 59. *num.* 9. *ver. præterea respondeo, libr.* 1. vbi loquitur, etiam si sit facta mentio de qualitate actus, in quo erat vitium, quia si potest referri ad li-
10 cita, tantum refertur ad ea, quæ sunt licita. † Restringe, quando Papa, vel Princeps confirmans statuta fecisset ex certa scientia, quæ appareat scripta, quæ in dubio non præsumitur, tunc enim etiam statuta illicita censetur confirmare. Alex. *consil.* 59. *numer.* 8.
11 * vbi dicit * communem, *libr.* 1. † Etiam si ab initio ipso iure fuerint nulla, vt quia laici statuerint circa Ecclesiastica, quia si sunt confirmata per Papam ex certa scientia, valent. Oldrad. *consil.* 257.
12 *Factum tale est, num.* 15. † Restringe, quando Papa, vel Princeps habuisset discussionem statutorum confirmatorum, quia si aliqua reprobauit, & discussionem habuit; tunc censetur omnia non reprobata confirmare, secus si discussa non sint. Alex. *cons.* 59. *num.* 9.
13 *ver. nec ad hoc obstat, libr.* 1. * † Restringe multo magis, quando adest clausula, *ex certa scientia, supplentes omnes defectus*, quia confirmantur statuta nulla ipso iure laicorum circa Ecclesiastica per talem confirmationem Papæ. Alexand. *cons.* 79. *circa primum, num.* 8.
14 *ver. nam, vt dicit. lib.* 1. vbi apostill. dat plures concord. *in ver. supplen-*
14 *tes.* † Restringe, quando est insertus tenor confirmati, quia tunc certa scientia probatur, vel præsumitur. Cardin. Zabarel. *cons.* 44.
15 *num.* 6. *& seq.* † Amplia, quia confirmatio generalis statutorum, constitutionum, & ordinamentorum ciuitatis Tuderti facta per Papam, postquam Tudertini reuersi sunt sub obedientia Romanæ Ecclesiæ, non comprehendit alienationes factas per Ciuitatem de bonis publicis, dum exercebat tyrannidem, viuendo populariter, quia requiritur specialis mentio. Abb. *consil.* 94. *In quæst. co-*
16 *lum.* 3. *num.* 4. *libr.* 2. † Amplia, quia Princeps confirmans statuta feudatariorum non censetur approbare statuta, quæ sunt contra Principem confirmantem, & diminuentia illius iurisdictionem.
17 Petrus Surdus *cons.* 47. *num.* 16. *& seq. ver. quibus sic firmatis.* † Amplia, etiam si adsit clausula, *ex certa scientia*, quia confirmatio non
18 extenditur ad statuta illicita, & contra confirmantem. Surdus *dict. consil.* 47. *num.* 18. *& seq. ver. confirmatur.* † Amplia, quia confirmatio non extendit confirmatum ad ea, quæ non continebantur in confirmato, ideo statutum collegii, quod non potest ligare, nisi illos de collegio, si confirmetur, non extenditur vltra illos de collegio, quia collegium non potuit statuere contra illos, qui non sunt de collegio, ergo neque præsumitur, quod voluerint confirmare id, quod eis non permittebatur. Alex. *cons.* 122. *Viso puncto, num.* 4. *in fin. cum seq. ver. sed iis non refragantibus, libr.* 4. supra *num.* 3. *& seq.* plures citat Cranet. *consil.* 257. *num.* 4. *& seq.* plenius *cons.* 668. *num.* 2. vbi
19 citat infinitos: quos videas. † Extende, quia natura confirmationis est, vt robur addat confirmato, non vt extendat, & ideo dicitur, quod qui confirmat, non dat; quia aliud est dare, aliud confirmare. Alex. plene *d. cons.* 120. *num.* 19. *in fin. cum multis seq. ver. secundo prin-*
cipaliter, libr. 4. vbi apostill. *in ver. extendere.* Ias. *in l. more, num.* 41. *& seq. ff. de iurisdict. omn. iudic.* Cranett. plene *cons.* 668. *num.* 2. † Declara, 20
quia confirmatio non confert ius nouum, nisi constet de mente confirmantis. Alex. *d. cons.* 122. *num.* 21. *ver. & idem etiam dixit, libr.* 4.
† Et maxime non confert ius nouum supra habilitatem, & pote- 21
statem facientis statutum, vel actum, qui confirmatur, quia confirmatio, etiam si fiat ex certa scientia confirmantis, non extendit actum ad id, quod facere non potuit gerens actum, qui confirmatur. Alex *d. cons.* 122. *num.* 24. *& seq. lib.* 4. Vide Clausula, *ex certa scientia principis*, quid operetur. *Concluf.* 340. † Limita, quia confirmatio 22
statutorum trahitur retro in præiudicium tertii, cui medio tempore fuit ius quæsitum, vt accidit in confirmatione, quæ Florentiæ ex lege municipali singulo quinquennio est reiteranda, quia non refert, dummodo aliquando fiat, vt in puncto declarat Castr. *consil.* 256. *Videtur manifeste, col.* 2. *libr.* 2. & quia etiam cum sit attributa iurisdictio temporalis virtute statuti tunc validi, & approbati certis officialibus loci subditi, & eam exercuerint procedendo, & si poste- interim cessasset statutum, non tamen cessasset iurisdictio semel adepta. *Tholos. decis.* 35. *Item fuit quæsitum, an syndicus.* Afflict. *de-*
cis. 128 *fuit dubitatum.* Alexand. *cons.* 128. *Sentio insuper, lib.* 6. Deci. *cons.* 404. *Viso eleganti, col. fin.* † Limita, nisi confirmatio sit ex certa sci- 23
entia, & facta de plenitudine potestatis, quia valet Bald. *d consil.* 134. *in princ. libr.* 3. vbi loquitur, quod non valet confirmatio facta à principe deposito baculo, quod idem est, vt dixi. † Extende, quia 24
confirmatio statutorum facta motu proprio & ex certa scientia nullam habet restrictionem, vt intelligatur de licitis. Alexand. *consil.* 41. *Visis, in fin. lib.* 5. vbi loquitur in generali confirmatione. Et † quod confirmatio statutorum laicorum disponentium de iura- 25
mento, & de spirituali materia facta per Papam nihil operetur, nisi sit facta ex certa scientia Papæ, quæ non præsumitur in dubio. Alex. *cons.* 59. *Viso instrumento, num.* 8. *ver. nec obstat, quod adducebatur, libr.* 1. vbi * dicit communem. Patil. *consil.* 92. *num.* 5. *ver. nec obstabit iu-* *
ramentum, lib 2. late Socin. Iun. *cons.* 32. *num.* 34. *& seq. per totum, libr.* 3.
Vide conclusionem proximam sequentem, *n.* 10. *& seq.* † Contrarium videtur velle Roma. *cons.* 12. *n.* 2. *in fin.* vbi loquitur de simplici 26
confirmatione Papæ, vt constitutio tollens iuramentum facta à laicis valeat. † Declara, quia si confirmatio est in forma commu- 27
ni, non operatur: si vero est ex certa scientia, & cum causæ cognitione, secus, ita plene Socin. *cons.* 32. *num.* 39. *& seq.* vbi, quando dicatur in forma communi, vel non. Vide, *Confirmatio operatur multa. Concluf.* 706. † Limita, quia imo statuta confirmata à Papa efficiuntur statuta Papalia, ita vt non possint ab inferiore tolli. Roman. 28
cons. 37. *num.* 2. *in fin. ver. secundo quia.* vbi plena apostill. *in ver. censeantur.* † Declara, vt procedat limitatio, quando statuta confirmata non valerent sine confirmatione, alias secus, ita declarat eadem 29
apost. ad *cons. Rom.* 37. *in ver. censeantur*, ex mente Alex. & Ruini, quos citat. Vide plenius supra, *Confirmatio operatur multa. Concluf.* 706. *numer.* 29. *& multis seqq.*

Confirmatio ex certa scientia confirmat actum nullum. Concluf 710.

CONFIRMATIO † per Sedem Apostolicam & Papæ facta ex 1
certa scientia de vnione nulla, operatur validitatem ipsius vnionis nullæ. Oldrad. *cons.* 257. *Factum tale est, dominus Nicolaus Papa, num.* 12. *ver. nonnunquam enim.* vbi multa de confirmatione ex certa scientia, & dicitur facta ex certa scientia, si confirmatum insertum est in confirmante. apostill. ad Innoc. *c.* 1. *de transactione in fin.* & Oldrad. *cons.* 257. *num.* 13. Vide Clausula, *ex certa scientia Principis*, quid operetur. *Concluf.* 340. † Amplia, vt confirmans ex certa 2
scientia dicatur dare; quia facit valere actum inualidum, *cap.* 2. *de transactione.* Oldrad. *d. cons.* 257. *num.* 12. *ver. nonnumquam.* Gemin. *consil.* 32. *circa fin. ver. venio ad tertium.* vbi restringere videtur, quod confirmatio validat actum nullum, quia certa scientia principis quoad terminos iuris positiui facit validum, quod est nullum. † Amplia, quia confirmatio dicitur ex certa scientia, si adest 3
clausula, *ex certa scientia*, vel *de plenitudine*, vel adsit derogatio *non obstante.* Alexand. *cons.* 30. *num.* 9. *in fin. cum seq. ver. & sufficit, libr.* 5. & idem repetit *cons.* 122. *Viso puncto. num.* 22. *libr.* 4. vbi idem, quando fuit cum causæ cognitione. Vide infra *n.* 28. *& seq.* vbi latius. † Am- 4
plia, vt omnis solemnitas omissa dicatur suppleta per confirmationem factam ex certa scientia ab eo, qui potest, *c.* 1 *de transla.* Oldrad. *cons.* 257. *num.* 13. *ver. omnis enim, cum seq.* † Amplia, vt suppleat om- 5
nem defectum confirmati confirmatio ex certa scientia, quia fit mum ius tribuit, & omnem defectum supplet, *c. proposuit, de conceff. prabend.* Oldrad. *d. cons.* 257. *num.* 14. *ver. talis namque.* † Declara, quia 6
non supplet defectum inhabilitatis eius, qui fecit actum, qui

confir-

confirmatur, ita Alex. *conſ.*122. *num.*24. *& ſeq.* vbi ponit alias reſtri-
7 ctiones, *libr.*4. † Amplia in tantum, vt confirmatio ex certa ſcientia faciat actum perſonalem, ſeu priuilegium perſonale effici reale, ſi hoc exprimeretur, vel eliceretur. *c. veniens, de tranſaction.* Ol-
* drad. *d. conſ.*257. *num.*15. *ver. adeo quod.* vbi dicit communem * opin.
8 † Amplia, vt confirmatio facta ex certa ſcientia per Papam de ſtatutis laicorum circa Eccleſiaſtica conualidet ipſa ſtatuta, etiam ſi ſemper & ab initio ipſo iure fuerint nulla. Oldrad. *d. conſ.*257. *nu-*
9 *mer.*15. *ver. ſicut contigit.* † Amplia, quia Papa confirmando actum ex certa ſcientia, prout confirmando vnionem, cenſetur illam validare nedum quoad ſolemnitatem, ſed etiam quoad ſubſtantiam. Guido Papæ *conſ.*134. *num.*4. *ver. præterea valet.* vbi, quod clauſula, *ex certa ſcientia*, in confirmatione reddit actum non ſolem-
10 nem, vt ſit ſolemnis, & actum nullum, vt ſit validus. † Amplia in ſtatutis laicorum confirmatis per Papam ex certa ſcientia, quia conualidat etiam ſtatuta ſuper iuramento, & reſpirituali, ſi modo conſtat de certa ſcientia. Alex. *conſ.*59. *Viſo inſtrumento, num.*8.
* vbi de * communi, *libr.*1. Abbas *conſ.*84. *Videtur primo, num.*5. *libr.*1.
11 † Contrarium, quod imo Papa confirmando ex certa ſcientia ſtatuta, vel geſta ab Imperatore, vel laicis ſupra eorum poteſtatem circa ſpiritualia, vel Eccleſiaſtica, nunquam cenſetur ſanare defectum inhabilitatis, neque conualidare. Alexand. *d. conſ.*122. *n.*24.
☞ *lib.*4. Ruin. *conſ.*188. *num.*16. & 17. *lib.*1. Vide concluſionem proxi-
12 mam præcedentem, *num.*25. *& ſeq.* † Amplia in matrimonio nullo propter conſanguinitatem, quia ſi Papa illud confirmat, cenſetur ab initio confirmare, & prolem legitimam facere, & ita ſeruari dicit Boer. *deciſ.*264. *num.*27. quicquid contrarium teneat A-
13 retin. *conſ.*142. † Amplia; quia confirmatio donationis nullius ob non inſinuationem conualidatur à Principe, etiam ſi confirmetur per mortem donantis, poſt ius quæſitum tertio, dummodo Princeps confirmet ex certa ſcientia, & de plenitudine ſuppleat omnes defectus. Abb. *conſ.*84. *per totum*, maxime *num.*3. *& ſeq. lib.*1. vbi ponit multa exempla, & nullus poteſt conqueri, ſi Princeps vult
14 tollere legem poſitiuam in illo caſu. † Amplia, quia confirmatio actus nulli ad tempus facti, addit robur actui confirmato & intelligitur cum omnibus ſuis qualitatibus, vt etiam confirmatio ſit temporalis, non autem vt extendatur, & efficiatur perpetuum confirmatum, Caſtr. qui pro vtraque parte allegat, & ita
15 tenet *conſ.*162. *Viſis, & ponderatis, in princip. lib.*2. † Contrarium tenet Alex *conſ.*123. *Scripſit, num.*18. *in fin. ver. adeo dicebat Bald. lib.*4. quia imo quando princeps cum cauſæ cognitione, & ex certa ſcientia confirmat actum temporalem, facit eum valere perpetuo. Am-
16 plia, † quia Princeps confirmans donationem rei feudalis factam à patre filio naturali, quæ nulla eſt; quia non eſt de re, quæ poſſit donari, ex tali confirmatione dicitur de nouo donare, & conualidat donationem nullam, ac ſi à Principe facta eſſet. Roman. *conſil.*98. *in princ. Quoad id.* vbi apoſtilla plena *in ver. aliquando*, dat concord.
17 † Extende, quia ſi filiusfamilias donat rem paternam, quæ nulla eſt, ſi confirmetur à patre, valet vt donatio facta à Patre. Ro-
18 man. *d. conſ.*98. *colum.*1. *in fin. ver. ſecundo hæc principalis.* † Amplia generaliter, quia confirmatio Principis facta ex certa ſcientia dicitur noua datio, & noua conceſſio, *c.*1. *& cap. veniens.* & ibi gloſſ. *in ver. confirmamus, de tranſaction.* Natta *conſ.*636. *num.*172. *& ſeq. ver. non obſtat, quod in dicta confirmatione*, vbi loquitur in infeudatione confirmata, & *conſil.* 647. *num.*12. *cum ſeq. & conſil.*669. *num.*2. Roland. à Valle *conſ.*2. *num.*170. *lib.*1. *& conſ.*71. *num.*46. *cum ſeq. lib.*2. Matius *conſil.*1. *num.*58. *cum ſeq. libr.*3. Molina Hiſpan. *de primogen. lib.*2. *cap.*7. *n.*7.
19 *cum ſeq.* † Extende, quando adeſt clauſula, *& quatenus opus ſit, innouamus, vel ſimpliciter confirmamus, & innouamus*: quia eſt noua conceſſio, & non poteſt dici ſimplex confirmatio in forma communi. Alex. *conſ.*16. *In cauſa & lite. num.*30. *ver. prædictam conceſſionem, libr.*5.
20 † Declarat plenius Alex. *conſ.*123. *Scripſit, num.*20. *ver. præmitto, libr.*4. quod eſt Barbatiæ, vbi vult, quod confirmatio, vt dicatur facta ex certa ſcientia, duo requirit; primum, quod confirmans ſciat; ſecundum, quod faciat ex certa ſcientia: vnde ſi faceret ex certa ſcientia ſic narrando, & reuera ignoret factum, non operatur tanquam ex certa ſcientia, vt date dicatur, ſed ſolum operatur dationem conſequutiue corroborando, non autem dat ab origine aliquid, ſecus, quando fit cum cognitione, & inter partes contradicentes, & ex certa ſcientia, quia tunc dat de nouo etiam ab origine, ſi confirmatum eſſet nullum, allegat Bald. *in l. ex placit.*, C. *de rerum permutatio.* & plenius repetit ſub *num.*22. *& ſeq. ver. præterea confirmatio*, & extendit, quod niſi ambo concurrant, certa ſcientia, & cognitio, confirmatio non operatur, ideo dicit, quod debet vtrumque exprimi videlicet cum cauſæ cognitione, & ex certa ſcientia faci-
21 mus, ſequitur Socin. Iun. *conſ.*32. *num.*40. *& ſeq. lib.*3. † Imo dicit, quod ſi tam breui tempore fieret quod cauſæ cognitio non potuerit interuenire, non operatur, & eſſet nullum, etiam in Papa, Alex. *d. conſ.*123. *num.*24. *ver. quia imo, lib.*4. vbi plura ſimilia, & *num.*25. *ver. præterea.* dicit, quod adeſſet cauſæ cognitio in confirmatione principis, ſi pars, cui fit præiudicium, fuit citata & audita, & quod propterea Papa in confirmationibus citat omnes per edictum, ita gloſſ. & Abb. antiq. *in c. paſtoralis, de offic. deleg.* † Declara etiam; 22
quia omnis confirmatio ſemper intelligitur ſine præiudicio tertii; quia hoc ſpectat ad bonum & æquum principem. Alex. *d. conſ.* 123. *num.*6. *& ſeq. ver. præterea.* vbi apoſtill. *in ver. æquum*, dat concord. *lib.*4. vbi, quod propterea Florentini, & alii, qui caſtra aliena occuparunt, & poſtea obtinuerunt confirmationes ab Imperatore, non acquiſiuerunt aliquem titulum in præiudicium eorum, quibus occuparunt, ſed in præiudicium confirmantis, ſi ſciuit occupationem ſibi factam, bene ius acquiſierunt. † Limita in confirmatio- 23
ne priuati, quia licet ex certa ſcientia poſſit confirmare actum nullum contra ſe, & in ſui præiudicium, tamen ſi ille actus annullatur odio, vel fauore publico, non poteſt etiam ex certa ſcientia confirmare. Bald. *conſil.*161. *Quidam Machus, num.*2. *ver. nam confirmatio, libr.*5. † Limita, quia confirmatio ex certa ſcientia facta be- 24
ne conualidat actum confirmatum nullum, & tollit defectum iuris ciuilis, ſed non tamen tollit defectum iuris naturalis; quia princeps non poteſt tollere defectum citationis, quando reſpicit ius naturale, ſecus ſi reſpiciat ius ciuile. Alexand. *conſil.*52. *In cauſa, & lite, num.*10. *verſic. non obſtat, dum dicitur, vſque in fin. lib.*7. † Limita, 25
quia confirmatio in forma communi nihil concedit, & quando dicatur in forma communi, vel ex certa ſcientia. Vide, *Confirmatio in forma communi nihil dat. Concluſ.*708. *num.*7. *& multis ſeqq.* † Li- 26
mita, quia confirmatio ita demum conualidat confirmatum nullum, ſi defectus nullitatis exprimitur, ſecus, ſi tacetur, & incognitus eſt confirmanti, & ideo ſi Imperator concedat facultatem legitimandi alicui excepta legitimatione nobilium, & ipſe legitimat nobilem in terris Eccleſiæ, & Papa confirmet legitimationem non expreſſo defectu, quod non poſſet nobiles legitimare, actus non conualidatur ex confirmatione. Caſtr. *conſ.*107. *Quantum ad primum, num.*2. *ver. circa ſecundum, lib.*2. *per totum*, vbi loquitur in confirmatione ex certa ſcientia. † Extende, vt procedat, et- 27
iam ſi confirmatio fuit in forma commiſſionis conceſſa, & exequutor confirmauit ſine cauſæ cognitione, videlicet non vocatis intereſſe habentibus, quia ea non vocatis nocet ſtante defectu prædicto. Caſtr. *d. conſ.*107. *num.*3. *lib.*2. *per totum.* † Dicitur autem 28
confirmatio ex certa ſcientia, quando exprimitur tenor confirmati, vel inſeritur, alias ſecus, quia qui dicit confirmationem ex certa ſcientia factam, debet hoc probare, quia imo præſumitur in forma communi, quæ nihil operatur. Card. Zabarell. *conſil.*44. *numer.*5. *& ſeq.* vbi late. † Et quod inſertio confirmati in ipſa confir- 29
matione inducat certam ſcientiam. Natta *conſ.*636. *num.*172. Extende, † quia dicitur ex certa ſcientia, etiam quod non exprima- 30
tur, neque inſertio fiat, quando Papa, vel princeps confirmat id, quod ipſe fecit. Bartol. *conſ.*196. *Ciuitati Camerini, num.*2. *lib.*1. vbi apoſtilla allegat Felin. *in c. cum inter priorem, de except. col.*1. tenentem pro vtraque parte & allegantem iura. † Et idem, quando prin- 31
ceps apponit clauſulam, *ex certa ſcientia.* Natta *d. conſ.*636. *num.*172. *ver. non obſtat, quod in dicta confirmatione.* † Et maxime, quando vltra 32
clauſulam prædictam addidit, vel limitanit aliqua. Natta *conſ.*504. *num.*21. *ver. nec fuit hæc confirmatio.* † Et idem, quando conſtat, quod 33
confirmans ſciuit partem; quia præſumitur totum ſciuiſſe. Surdus *conſ.*22. *num.*28. † Et Papa præſumitur habuiſſe ſcientiam priui- 34
legiorum exiſtentium in Camera Apoſtolica. Ruin. *conſil.*37. *numer.*18. *circa fin. libr.*4. † Idem, quando Papa in confirmatione ap- 35
poſuit clauſulam derogatoriam; quia æquipollet clauſulæ, *ex certa ſcientia.* Alexand. *conſil.*219. *Ponderatis, num.*6. *ver. item videtur, lib.*6.

Confirmatio quando habet vim diffinitiuæ ſententiæ. Concluſ.711.

CONFIRMATIO † habet vim diffinitiuæ ſententiæ, & ſententiæ æquiparatur, quando fit cum cauſæ cognitione, & vocatis vocandis. Gemin. *conſ.*52. *num.*1. *ver. tertio confirmatio.* quod duplicatur *conſil.*119. † Amplia, vt ſicut ſententia lata ex falſa cauſa, quam iudex fuit ſequutus, eſt nulla; ita etiam confirmatio eſt nulla, ſi ipſa cauſa eſt finalis; ſecus ſi impulſiua. Gemin. *d. conſil.*52. *ver. tertio confirmatio.* quod duplicatur *conſ.*119. *ad litteram.* † Am- 3
plia in tantum æquiparari confirmationem electionis ſententiæ, vt imo ſit quædam ſententia; & ideo ſicuti præſumitur pro ſententia; ita etiam præſumitur pro confirmatione, vt ſententiam & confirmationem præceſſerit citatio, de qua *in c. fin. de elect. in* 6. Io. de

Imol.

4 Imol. *consil.*132. *num.*3. *ver. ad tertium.* † Declara, vt procedat ampliatio, quando inter electionem & confirmationem præcessit tantum tempus, quod citatio potest præsumi, alias si eadem die facta est, non præsumitur. Io. de Imol. *consil.*132. *num.*3. & 4. Vide plenius, *Electio, & confirmatio in quo differant. Concluſ.*90. Vide, *Confirmatio differt ab electione. Concluſ.*707.

Confiscatio quid sit, quotuplex, & quando facta dicatur. Concluſ.712.

1 CONFISCATIO † proprie dicitur, quando dominium rerum de vno ad alium transit, Feder. de Sen. *consil.*137. *in princip.* vbi, quod non dicitur facta confiscatio rerum Monasterii, applicando de vno Monacho ad alium eiusdem Monasterii. † Est au-
2 tem confiscatio bonorum de regalibus Principis supremi, ideo non habens regalia, non potest confiscationem bonorum facere. Ang. *consil.*357. *Dominus Gregorius, num.*3. *in fin. ver. de tertio.* Alexand. *consil.*31. *num.*4. *libr.*1. & quod sit de regalibus. Roland. à Valle *consil.*
3 78. *num.*20. *libr.*2. † Et qui non habet fiscum, non potest habere confiscationem; ideo habentes merum & mixtum imperium habent confiscationem. Decian. *consil.*35. *in fin. num.*64. *lib.*2. Roland. à
4 Valle *consil.*78. *num.*18. *& seq. lib.*2. † Nec fiscum habent, nisi habentes regalia, vel concessionem à supremo Principe, vel nisi præscripserint, prout ciuitates Italiæ. Alex. *d. consil.*31. *num.*4. *lib.*1. vbi, quod fiscus habet nedum confiscationem propter delicta, sed etiam successionem, quando non extant consanguinei, & alii, qui vocan-
5 tur. † Et confiscatio dicitur fructus iurisdictionis. Decian. *d. consil.*
6 *35. in fin. lib.*2. † Potest tamen competere tertio, tanquam procuratori fisci, in rem suam ex cessione. Roland. à valle *d. consil.*78. *nu-*
7 *mer.*19. *libr.*2. † Duplex est confiscatio, vna vniuersalis, quæ est de iure communi, & extenditur ad omnia bona vbique sita etiam extra dominium confiscantis, alia particularis, quæ fit ratione statuti, & consuetudinis loci, ideo non comprehendit bona extra illam iurisdictionem. Io. de Imol. *consil.*35. *num.*23. *& seq. ver. item aduerten-*
8 *dum.* † Alia, & tertia confiscatio est rei singularis, vt quando aliquis cadit in commissum rei singularis, quæ fisco applicatur, vt
9 per Io. de Imol. *d. consil.*35. *num.*26. † Alia est, quando fiscus capit bona vacantia, quæ non est confiscatio ex delicto, neque est vniuersalis, sed particularis, ideo non capit bona emphyteutica, neque feudalia, neque communia cum aliquo. Ægid. *consil.*23. *num.*3.
10 & 4. *& seq.* † Alia est confiscatio, quæ fit ob delictum, alia ablatio, ideo si fiscus concessit confiscationes bonorum, non veniet, si frater interficiat fratrem, illa successio delinquentis in bonis fratris defuncti, quia succedit, & aufertur ab eo, tanquam ab indigno. Bartol. *in l. fin. §. fin. ff. de bon. damnat.* Clarus *in §. homicidium.*
11 *num.*22. *& seq.* † Alia est ordinaria, quæ est à lege, vel statuto, alia extraordinaria, quæ fit à Principe, vel Iudicibus supremis. Vide, *Confiscatio bonorum de iure non est introducta, sed de consuetudine. Concluſ.*
12 716. † Alia est expressa, alia tacita. Vide. *Confiscatio bonorum expressa, vel tacita in quo differant. Concluſ.*724. † Alia est, quæ fit principali-
13 ter, alia accessorie, vel in consequentiam. Vide, *Confiscatio quibus competat. Concluſ.*715.

Confiscatio maxima pœna est, & qualiter de iure antiquo inducebatur, qualiter correcta, & hodie quibus casibus fiat. Concl.713.

1 CONFISCATIO † seu publicatio bonorum pœna maxima est, & de iure antiquo vbicunque erat imposita pœna mortis, semper veniebat confiscatio bonorum in consequentiam, & hæc erat regula generalis vltra casus speciales. Clar. *§. fin. quæst.*78.
2 *in princip.* † Superuenit ius nouum per *authentic. bona damnatorum. C. de bonis proscript.* per quam excepto crimine læsæ maiestatis est sublata confiscatio, quæ fiebat in consequentiam pœnæ vltimi supplicii; quia voluit Imperator venientes ab intestato succedere vsque ad tertium gradum, etiam si sint collaterales, & licet in *authent.* vnde sumitur, non adsint illa verba, etiam si
* à latere sint coniuncti, tamen secundum * communem opinio-
3 nem ita seruatur. Clar. *d. §. fin. quæstion.*78. *in princ.* † Et procedit dicta *authent.* & illius correctio contra omnes leges communes.
4 Corne. *consil.*281. *libr.*4. † Extende *auth. bona damnatorum, C. de bon. proscript.* procedere, etiam si statutum puniat delinquentem ad mortem, quia non venit confiscatio in consequentiam, etiam si non habeat descendentes, neque transuersales, quia coniuncti vsque ad decimum gradum succedunt. Aret. *in tract. de malefic. vers. & eius bona, num.*36. vbi Ariminen. extendit in infinitum, prout
5 de iure communi possunt succedere. † Idem est, etiam si quis condemnatur ad mortem ex delicto non publico, quia nunquam intrat confiscatio in consequentiam. Augustin. Arimin. ad Aret. *de malefi. ver. & eius bona. num.*36. *& seq.* vbi, quod condemnatus pro furto ad vltimum supplicium ex statuto non patitur confiscationem bonorum, plene Ias. *in l.*2. *C. qui testam. facere poss. num.*9. *& seq.* vbi, quod statuta imponentia pœnam mortis, cum sint priuati iuris, non inferunt ad confiscationem. † Idem, si quis contu- 6
max habeatur pro confesso, & ex forma statuti ponatur in banno vitæ, quia non patitur confiscationem bonorum. Ariminen. ad Aretin. *in vers. & eius bona, num.*38. † Sed tamen dicta *authentic.* 7
non corrigit ius commune, nisi in casibus, in quibus confiscatio fit in consequentiam, quasi sufficiat pœna vltimi supplicii, si vero confiscatio in specie esset inducta principaliter pro aliquo delicto, non esset sublata, secundum * communem, de qua attestan- *
tur Bartol. *in l.*1. *numer.*3. *ff. de bon. damnat.* Boer. *decis.*264. *num.*15. Cephal. *consil.*79. *num.*4. Clar. qui alios citat *d. §. fin. quæstion.*78. *in princip. vers. scias etiam.* Aretin. *de malef. in ver. & eius bona. num.*34. late Cast.
*consil.*171. *lib.*1. † Contrarium seruatur per totum orbem, quia con- 8
fiscatio non habet locum de iure communi, nisi duobus casibus, videlicet in causa hæresis, & læsæ maiestatis, qui casus excipitur expresse *in d. authent. bona damnatorum, C. de bonis proscript.* & hanc esse consuetudinem, & obseruantiam generalem, attestantur Cæpoll. *consil.*17. *crimin. in tertio dubio.* Roland. à Valle *consil.*97. *numer.*2.
*lib.*2. Deci. *consil.*442. *num.*6. Boer. *d. decision.*264. *num.*15. & alii quos citat Clar. *d. §. fin. quæst.*78. *in princ. colum.*2. *vers. sed certe.* † Declara; 9
quia fit confiscatio quando est prouisum per statuta, vel leges particulares locorum, vel per consuetudinem specialem, vt declarat idem Clarus *d. §. fin. quæst.*78. *in princ.* vbi allegat Oldrad. *consil.*17. *numer.*7. & Boss. *de publicat. bonor. num.*1. quos dicit debere intelligi de consuetudine particulari, ex quo obseruantia generalis est contraria. † Contra declarationem idem Clarus sibi contra- 10
rius *d. §. fin. quæst.*78. *numer.*2. dicit, quod in Francia consuetudo est generalis, quod bona confiscantur in omnibus casibus, in quibus imponitur pœna mortis, & quod ita attestatur Ponta. *super consuet. Bleſen. fol.*154. *colum.*2. *in princip.* & ibi *num.*1. *in fin.* extendit etiam ad clericos. † Restringe, quia *authent. damnatorum. C. de bon. pro-* 11
script. non habet locum in Francia, vel Burgundia, quia ibi est constitutio, quod quicunque perdit propter delictum vitam, perdit etiam bona, ita Chassan. *super consuetud. Burgund. fol.*91. *in casu* 72. & plene Marcabru. *consil.*43. *numer.*37. Vbi, quod ideo est, quia omnia delicta sunt exæquata crimini læsæ maiesta- 12
tis. † Restringe, quia non habet locum, quando statutum imponit pœnam confiscationis in casu, in quo veniebat imposita in consequentiam de iure communi, ita Non. *consil.*95. *num.*13. vbi, quod ita Castr. & alii contrarii sunt intelligendi, & hoc idem firmat Cephal. *consil.*79. *numer.*25. *& seq. & in fin. secundo, & tertio casu.*
† Contrarium, quia sufficit, quod statutum imponat confiscatio- 13
nem, etiam in casibus, in quibus de iure communi in consequentiam veniebat. Vide, *Concluſ. prox. seq.* † Et quod tollat omnes le- 14
ges loquentes de confiscatione. Corne. *consil.*281. *lib.*4. † Restrin- 15
ge, quia non habet locum in consanguineis natis post sententiam. Bartol. *in auth. nouo iure. C. de pœna iudic. qui male iudic.* Chassan. vbi supra. † Item non habet locum, quando bona confiscantur, quia 16
ab indigno auferuntur. Baldus *in l. hæreditas, C. de iis, quibus, vt indig.* Chassan. vbi supra. † Item confiscantur, quando statutum im- 17
ponit pœnam confiscationis. Chassan. vbi supra, & est * commu- *
nis opinio. Cephal. *consil.*79. *numer.*18. † Declarat Cephal. *d. con-* 18
*sil.*79. *num.*7. *& num.*14. quando statutum expresse, & specifice hoc disponit in casibus, in quibus pœna in consequentiam non veniebat, vt dicit *num.*25. *& in fin.* † Item, quando condemnatus viuit, 19
quia licet condemnetur ad mortem, & sit ciuiliter mortuus, tamen non habet locum authentica prædicta. Castr. *in l.*2. *in fin. C. qui testam. facer. poss.* † Contrarium Nonius *d. consil.*104. *num.*8. & ita 20
videtur sentire Autter. *in addit. ad decis. Tholoss.*150. *in fin.* † Item re- 21
stringe, quia *auth. bona damnatorum. C. de bonis proscript.* non habet locum, quando bona publicantur propter contumaciam delinquentis, quia fit confiscatio non extantibus filiis, alias pœna contumaciæ esset elusoria. Aretin. *de malef. ver. & eius bona, numer.*32. & ideo si condemnatus non moritur, sed viuit, non habet locum dicta *auth.* clare Cæpoll. *consil.*17. *crimin. num.*42. Castr. *in l.*2. *in fin. C. qui testamen. fac. poss.* dicit, quod si viuit, etiam si mortuus sit ciuiliter, non habet locum authentica Bald. *in dict. auth.* † Contrarium Non. *con-* 22
*sil.*109. *numer.*8. *ver. & si forsan.* vbi, quod intelligi debet de mortuo naturaliter, vel ciuiliter, allegat pro vtraque parte. † Declara, quia 23
clarum est, quando bona solum perquiruntur secundum ius commune de requirendis reis. Bald. *d. auth. bona*, vbi declarat. † De- 24
clarat Ceph. *consil.*79. *num.*19. quando in contumaciam sola condemna-

demnatio bonorum fit, non etiam personæ. Non. *d. cons.* 104. *nu.* 8. & Guido Papæ *decis.* 438. *num.* 4. Moder. *de iure fisci, lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 37. *fol* 374. † Restringe, quia *auth.* prædicta non habet locum, quando damnatus perdit tantum bona, non vitam, neque ciuitatem. Aretin. *de malef. ver. & eius bona, num.* 31. vbi, quod alias elusoria esset pœna, si non punitur in corpore, non etiam puniretur in bonis, quia filii, vel succedentes ab intestato succederent, & ita etiam Non. late *consil.* 104. *num.* 8. vbi reddit rationem, quia pœna esset potius succedentium, quam delinquentis, & ita Bald. *d. auth. bona damnatorum. C. de bon. proscript.* vbi, quod tunc nihil liberis reseruetur, & ita Cephal. *cons.* 79. *num.* 19. † Restringe 56. modis, in quibus *auth.* prædicta non habet locum, de quibus Conrad. *de public. bonorum, num.* 13. *& seq.* † Restringe, quia etiam non habet locum, quando confiscatio est particularis, vt quia est imposita certa pœna, puta mille, quia tunc nihil reseruatur filiis. Aretin. *dict. tract. verf. & eius bona, num.* 35. Aufrer. *d. decis. Tholos.* 150. *in fin.* ex mente Bald. Angeli, & aliorum *in dict. auth. bona damnatorum. C. de bon. proscript.* Vide plenius, *Confiscatio bonorum, quibus casibus inducatur à iure communi, & ipso iure. Conclusio. proxima sequenti.*

Confiscatio bonorum quibus casibus inducatur à iure, & ipso iure. Concl. 714.

1 POena † confiscationis bonorum inducitur contra contrahentes incestas nuptias de iure ciuili in casu *l. qui contra. C. de incestis nupt.* Gemin. *consil.* 71. *num.* 2. *vers. ad vltimum.* Dec. *consil.* 234. *colum.* 3. *vers. venio igitur.* vbi, quod habet locum ipso iure confiscatio, ideo fiscus reuocat alienata post incestum, Zabarel. *consil.* 127. *in princip.* plene Boer. *decis.* 264. *num.* 12. *& seq.* vbi latissime, *num.* 15. probat esse * communem, & quod *auth. de incestis nupt.* non est correcta per *auth. bona damnatorum, C. de bonis proscript. & damnat.* Vi-
2 de, *Nuptiarum incestarum pœna quæ sint. Concl.* 160. † Declara, quia si extant filii ex matrimonio non incestuoso, illi excludunt fiscum, Deci. *d. consil.* 234. *num.* 3. plenissime Boer. *decis.* 264. *num.* 13. vbi latis-
3 sime. † Extende declarationem, vt procedat, etiam si essent filiæ, quæ renunciassent successioni, quia non censentur renunciasse bonis propter delictum acquirendis. Deci. *d. consil.* 234. *num.* 4.
4 Zabarell. *consil.* 127. † Restringe, quia licet sorores regulariter impediant confiscationem, non tamen impediunt istam propter incestas nuptias, Deci. *dict. consil.* 234. *num.* 4. *vers. non obstat, quod dicta sorores.* † Extende, quia etiam perdit feudum contrahens incestas nuptias, quia licet non confiscetur feudum, tamen perditur à delinquente, quia cum fiat exul, & inferius perdit feudum, quod deuoluitur proximioribus. Zabarell. *consil.* 127. *in princ.* Boer.
6 *d. decis.* 264. *numer.* 7. *& per totum.* † Amplia in crimine læsæ maiestatis, *l. quisquis, C. ad leg. Iul. maiestat.* Bald. *consil.* 58. *num.* 1. *vsque in fin. libr.* 1. *& consil.* 204. *Longum thema, num.* 3. *vers. venio ad tertiam. libr.* 3. Zabarell. *consil.* 128. *num.* 2. *vers. item etiam.* Boer. *decis.* 264. *num.* 11. *& d.*
7 *auth. bona damnatorum, & decis.* 277. *num.* 12. † Imo, quod confiscatio bonorum non habeat locum, nisi in crimine læsæ maiestatis, videtur text. *in auth. bona damnatorum, C. de bonis proscript.* nisi alias contrarium obseruetur vigore statuti, vel consuetudinis. Alberic. de Rosate in 3. *parte stat. quæst.* 18. *in fin.* refert & sequitur Cæpoll. *consil.* 17. *Visa inquisitione, colum.* 8. *in fin.* Deci. *cons.* 40. *nu.* 6. Vide Ant. de Butr. *cons.* 61. *in princip.* vbi apostill. *in ver. damnatorum*, dicit, quod excepta hæresi, & læsa maiestate non habet locum confiscatio, nisi statuto, vel consuetudine inducatur, & quod totus mundus ita
8 seruat, & citat plurimos. † Extende, quia etiam post mortem delinquentis in crimine læsæ maiestatis potest sequi inquisitio & condemnatio, & quid circa confiscationem bonorum, ex quo ipso iure sunt confiscata à die commissi criminis, plene Deci. *cons.* 410. *In causa mota.* Vide Zabar. *cons.* 128. qui dicit, quod licet perdat delinquens in crimine læsæ maiestatis administrationem; non tamen dominium bonorum. Boer. *decis.* 264. *num.* 11. vbi idem dicit,
9 & quod requiritur sententia. † Et talis confiscatio etiam quoad bona in territorio feudatarii existentia fit supremo Principi, contra quem crimen commissum est, secundum * communem, de qua Roland. à Valle *consil.* 78. *num.* 21. *& seq. lib.* 2. Vide, *Feudatarius*
10 *est vilis dominus & adeum spectant vilitates iudi. Conclus.* 208. † Extende, quia confiscatio de iure communi habet locum etiam in crimine læsæ maiestatis diuinæ, Crauett. *consil.* 128. *Proponitur, quod bona, num.* 6. *in fin.* vbi, quod istis duobus casibus dumtaxat confiscatio habet locum de iure communi. Boer. *decis.* 264. *num.* 11. Clar.
11 § *fin. quæst.* 78. *colum.* 2. *in princ.* † Et qualiter fiat confiscatio bonorum hæretici, Vide Guido. Papæ *decis.* 16. Vide conclusionem pro-
12 ximam sequentem. † Extende, quia etiam feuda Ecclesiæ confiscantur in crimine læsæ maiestatis. Zabarell. *dict. consil.* 128. *num.* 2. *vers. item etiam, & num.* 3. † Declara plenè, vt per Boer. *decis.* 264. *nu-* 13
mer. 7. *& seq.* vbi quod feuda non confiscantur secundum opinio- *
nem Bart. quam dicit * communem, licet multi teneant contrarium, quod imo confiscantur, sed tamen distinguit, quod aut est feudum transitorium ad extraneos, & confiscatur, aut non, & non confiscatur, sed transit ad vocatos, si extant, vel reuertitur ad Ecclesiam. † De consuetudine tamen Franciæ omnia bona habentur pro allodialibus, ideo transeunt in fiscum, vt ibi per eum; li- 14
cet dicat ibi *n.* 9. contrarium tenere decis. Tholos. in feudo Ecclesiæ, etiam pro extraneis; quia vel reuertitur ad Ecclesiam, vel ad succedentes ab intestato spectat. † Declara, quia licet in crimi- 15
ne læsæ maiestatis fiat confiscatio, non tamen fit ipso iure, quia licet reus criminis læsæ maiestatis à die commissi criminis perdat administrationem bonorum, non tamen perdit dominium ante sententiam. Zabarell. *consil.* 128. *num.* 2. *vers. Item etiam.* & idem tenet Boer. *decis.* 264. *num.* 11. vbi requiritur sententia. † Amplia, 16
quia confiscatio etiam hodie fit in crimine læsæ maiestatis. *auth. bona damnatorum, in fi. C. de bon. proscript.* † Et procedit, siue crimen læ- 17
sæ maiestatis sit in primo capite, siue in secundo capite. Capic. *de-* *cis.* 130. *numer.* 20. *vers. Sic ergo conclusio.* † Amplia in falsa moneta, 18
quia de iure venit confiscatio bonorum. Clar. § *falsum. vers. dixi.* † Extende, quia in falsificante monetam, etiam fit confiscatio bo- 19
norum ipso iure, & ita seruari in Francia attestatur Boer. *decis.* 264. *num.* 9. *in fin.* † Amplia in apostata, qui patitur confiscationem 20
bonorum, *l.* 1. *C. de apostat.* Clar. *d.* § *fin. quæst.* 78. *num.* 4. vbi declarat, quis dicatur apostata, & de eius pœna. † Amplia etiam in eo, qui 21
mortem sibi consciuit tædio vitæ se interficiendo, vel proiiciendo in puteum, de quo, an sit verum, & qualiter procedat, Deci. *consil.* 438. *Accurate & eleganter.* apostill. ad Ant. de Butr. *consil.* 58. *in ver. Conscientia.* citat vltra Decium Paris. *consil.* 155. *lib.* 4. Corne *consil.* 195. *lib.* 2. Bertrand. *consil.* 134. *num.* 2. *l. b.* 3. *in* 1. *parte*, & alios. † Amplia, 22
quia confiscatio bonorum potest induci in præcepto Iudicis ex causa, & potest exequi. Crauett. *consil.* 373. *num.* 6. † Intellige de 23
Iudice supremo, vel de habente merum imperium in casu, in quo imponitur de iure, vel statuto aut consuetudine confiscatio. Boer. *decis.* 264. *in princip.* † Extende ampliationem, quia Iudices pro- 24
pter atrox delictum in Francia de consuetudine confiscant bona. Boer. *d. decis.* 264. *num.* 15. *& 16.* † Amplia, quia de generali consue- 25
tudine totius orbis est, quod hodie bona confiscantur pro homicidio, & aliis similibus delictis. Cæpoll. *consil.* 17. *Visa inquisitione, colum.* 8. *in fin.* Deci. *consil.* 438. *accurate, & eleganter.* † Quinque 26
casus collegi, in quibus disputant DD. an confiscatio bonorum procedat. Primus casus est, quod *authent. bona damnatorum, C. de bonis proscript.* de consuetudine non admittatur, prout in Francia, & Burgundia dicit Chassan. *super consuetud. Burgund. fol.* 91. *pag.* 2. *ver. per* 72. & ad hoc concurrunt, quia omnia delicta sunt æquata crimini læsæ maiestatis, vt dicit Marcabr. *consil.* 43. *num.* 37. *& per totum.* maxime in princip. declarat, quæ iura sint correcta, vel ne. † Secundus casus est, quod *d. auth.* non habeat locum, nisi in con- 27
fiscatione, quæ fiebat in consequentiam pœnæ mortis, & ideo non corrigat casus, in quibus pœna mortis, & confiscationis imponitur expresse, communem * dicit Boer. *decis.* 264. *num.* 14. *& * seq.* † Tertius casus, quod si statuto imponatur confiscatio ex- 28
pressa, & pœna mortis, non habeat locum authentica, quia constat de mente. Boer. *d. decis.* 264. *num.* 14. *&* 15. † Iste casus per sub- 29
tilitatem ponitur in controuersia, quod procedat, quando statutum inducit confiscationem bonorum, & pœnam mortis in casibus nouis, secus si in casibus iuris antiqui, quia patitur passiuam interpretationem, & quia exprimit, quod tacite inerat, sic Cephal. *consil.* 79. *num.* 25. *& in fin.* Non. *consil.* 95. *num.* 13. quia Bald. fuit opinionis, quod statuta sint iuris priuati, vt per Alexan. Ias. & alios *in l.* 2. *C. qui testam. facer. poss.* † Quartus casus, quod non habeat 30
locum, quando iudex in sententia condemnat ad mortem, & in confiscationem bonorum expresse, in casibus, in quibus confiscatio fieri poterat de iure antiquo, quasi quod *d. auth.* corrigat solum confiscationem, quæ venit in consequentiam pœnæ capitalis, quando iudex in solam capitalem condemnat; secus si in vtraque. Cæpoll. *consil.* 17. *num.* 24. *& seq.* maxime *num.* 27. & pendet aliquantulum à secundo casu, & Conrad. *de public. bonorum, num.* 15. *&* 16. *& de contumac. num.* 33. † Contrarium tenent Doct. plurimi, 31
quod imo sentêtia sit nulla, quia est contra casum dictæ *auth.* Tob. Non. *d. cons.* 104. *n.* 3. Farinac. *quæst.* 25. *n.* 5. & quia sententia non potest immutare legis dispositionem. Ang. *cons.* 357. *num.* 3. *ver. concedo.* † Quintus casus, quod non habeat locum, quando condemnatur in contumaciam, quia tunc ne sit elusoria pœna, habet locum con- 32
fiscatio bonorum, secus si moritur naturaliter, quia mors ciuilis

uilis non eximit. Castr. *in l.2.in fi. C. qui testam. facere poss.* & ita Cæpol. *cons.17.num.42.* qui alios allegat. Bart. *in auth. sed nouo, ver. tu dic.* 33 *num.1.C. de pœnis iudi. qui male iudic.* † Contrarium etiam tenet Thobias Non. *d.cons.104.num.8.* qui tollit contraria, & dicit, quod Bar. tenet contrarium *in l.1.ff. de bonis damnat.n.3.* sed imo non tenet contrarium in vltima opinione quam recitat, & dicit * communem. 34 † Et Chassan. *in consuet. Burgund. fol.89. & seq. ver. ad tertium.* enumerat plures casus, in quibus de iure communi imponitur confiscatio bonorum, & Calic. *in margar. fisci, fol.33. & seq.* enumerat casus 418. in quibus fit confiscatio de iure communi, vt refert Clar. *d.§.* 35 *fi.q.78.n.3.* † Limita, quia confiscatio excepto crimine læsæ maiestatis, non habet locum pro homicidio de iure communi, neque pro aliis delictis. *auth. bona damnatorum, C. de bonis damnat.* nisi à statuto, vel consuetudine sit inducta, Alber. de Rosate *in 3. parte statut.* 36 *q.18. in fi.* † Restringe Florentiæ, quia pro homicidio statutum imponit pœnam confiscationis, *vt lib.3. de pœna homic. commit. cap.125.* imo si iudex omitteret confiscationem in sententia, habetur pro facta, ac si esset specificata vigore reformationis factæ 24. Septembris 1450. Vide, *Confiscatio maxima pœna est, qualiter de iure antiquo in-* 37 *ducebatur. Concluf. proxima præced.* † Limita, quia vbi non est expressa confiscatio bonorum, ea fieri non debet. *auth. bona damnatorum, C. de bon. profcr.* plene Boer. *d. decis.264.n.15. & seq.* vbi, quod debent in- 38 fra duos menses petere venientes ab intestato, *n.17.* † Extende, quia etiam si inducatur cõfiscatio per statutũ in casibus, in quibus olim erat inducta confiscatio in consequentiam de iure communi, tũc non habet locum, quia statutum recipit interpretationem de iure communi, secus si inducatur confiscatio in specie, in casibus, in quibus de iure communi non erat, ita videtur decidere Cephal. *cons.79. in fi. lib.1.* vbi ponit tres casus, maxime *n.25. & seq. ver.2. & subtilius,* sequitur Thobias Non. *cons.95.num.13.* vbi, quod apponendo expressam pœnam, quæ tacite inerat, nihil disponitur, quia hoc casu cum *auth. bona damnatorum. C. de bonis damnat.* corrigatur statu- 39 tum, recipit interpretationem passiuam à iure communi. † Contrarium verius, & communius esse dicit Boer. *decis.264.nu.14. & 15.* vbi, quod quãdo expresse vtraq; pœna apponitur, videlicet mortis, & confiscationis, & sic æque principaliter, tunc statutum non patitur passiuã interpretationem per *auth. bona damnatorum.* sed solum quando agitur de confiscatione in consequentiam, ita Castr. *cons.171. in fi. lib.1.* ita Cephal. *d.cons.79.num.4. & in fi. ver. primus casus.*

40 * Declara, vt per apostil. *ad decis. Tholos.150.* vt si est sola confiscatio bonorũ apposita, tunc procedit sine dubio, & *auth. bona damnatorũ.* nõ habet locũ, quia alias esset pœna elusoria, si vero pœna est mortis sine confiscatione, *d. auth.* nõ loquitur, si autem mortis, & confiscationis, si confiscatio est in consequentiã, non habet locum cũ morte, quia *auth. bona damnatorũ.* intrat, si expresse, & principaliter imponitur pœna mortis; & etiã confiscatonis, tunc non habet locum *d. auth.* & idem, si condemnatio sit in parte bonorum, & hanc distinctionem tenet Bart. *in l.1.ff. de bonis damnat.* & Angel. Areti. *in* 41 *ver. & eius bona publicamus.* & ibi Arimin. *in apostil.* † Declara, quia licet *d. auth.* tollat confiscationem bonorum excepto crimine læsæ maiestatis, non tamen tollit corrigendo casus nouos incestarum * nuptiarum, & similes, communem * dicit Boer. *d. decis.264.n.15. &* 42 *seq.* †. Limita, quia in statutis quamcunq; pœnã, & pro quocunq; crimine magno imponentibus circa personam, nunquã venit cõfiscatio bonorũ, nisi sit expresse dictum. Bald. *cons.59. in fi. li.1.* communem * dicit Clar. *§. fi.q.78.n.2.* & declara supra, *Confiscatio quibus* ☞ *competat. Concl.715.n.14. & multis seqq.* † Extende, quia pœna furcarũ 43 non habet annexã confiscationem bonorũ. Bald. *cons.226. Præmit-* 44 *tendum est, in fin. lib.1.* † Extende, quia quando quis condemnatur in persona & bonis, dicuntur duæ sententiæ, propter copulã, ideo si nõ fiat mentio, nisi de vno, non venit aliud. Bald. *d. cons.426, num.5. ver.* 45 *præterea ista duo, lib.1.* † Declara, nisi confiscatio fiat ipso iure. Bertazol. *cons.295.num.8. & seq.*

Confiscatio quibus competat, quando, & qualiter fiat. Concl.715.

1 CONFISCATIO † duplex, ordinaria, & extraordinaria: ordinaria confiscatio dicitur, quæ fit à lege, statuto, vel consuetudine, & ista competit omnibus iudicibus habentibus merum imperium ratione territorii, *l.vnica, C. ne sine iussu,* vbi Salycet. *in* 2 *fi.* Oldrad. *cons.17.num.10.* Boer. *decis.264.nu.2.* † Extende, quia ordinaria confiscatio est, quę fit à lege, statuto, vel consuetudine in casibus permissis, & competit omnibus habentibus merum imperiũ & territorium, ideo iudices habentes merum Imperium confiscãt. 3 *d. decis.264.n.2.* † Restringe, quod Episcopi, ex quo nõ habent territorium, nõ confiscant, nisi de consuetudine, & certis casibus, pro- 4 ut in crimine hæresis. Boer. *d. decis.264.nu.3. & seq.* † Contrarium & verius *in ver. Confiscationem an habeat Episcopus. Concl.722.* † Restringe ☜ in Francia, quia Barones licet habeant merũ imperium: nõ tamen 5 faciunt cõfiscationes, sed soli iudices Regii de cõsuetudine. Boer. *d. decis.264.n.5.* † Ius confiscandi cõpetit via ordinaria principi su- 6 premo, & suis officialib. habentibus suprema authoritatẽ, aliis autẽ, quibus non sit demandata nequaq̃. Boer. *decis.264. in princ.* & ante tenuit Rom. *cons.59. Ad discutiendũ, n.2.* Oldr. *d. cons.17.nu.10.* † Et 7 quod non cõpetat, nisi principi, & superiori, non autẽ inferioribus indicibus, nisi à principe concedatur, probat tex. *in l. vnica, C. ne sine iussu prin.* vbi Odofred. Bellapert. Cyn. Fulgos. Bal. & clarius Angel. & Salyc. Cæpol. *cons.17.n.17.* plene Menoc. qui alios citat, & declarat *de arbitr. q.93. per totam.* Alex. *cons.116. Antmadu ersis, n.12. li.2.* Oldr. *cons.17.n.10.* Ias. *cons.46.n.5. lib.3.* Rimin. Iun. *cons.327.n.1. & 10.* Bertazol. *cons.107. in princ. in criminal.* Nonius *cons.104.n.18. & seq.* communem * dicit Io. de Anania *in c. vergentis, numer. 21. de hæret.* * Clar. *in §. fi.q.78. ver. nunquid.* † Et ideo Præsides Prouinciarum non 8 possunt facere, & inducere cõfiscationes bonorũ extraordinarias, & minus ordinarias. Bertazol. *cons.107. Dominus Ludouicus per totum.* cõmunem * dicit Farinac. *q.25.n.19.* vbi loquitur in Præside Prouin- * ciæ Vmbriæ, allegat Thob. Non. *cons.104.n.18. & seq.* Ondade. *cons.* 93. *n.69. lib.2.* † Et cõfiscatio est de reseruatis Principi. Rom. *cons.59.* 9 *n.2.* vbi etiã dicit, q; nõ cõpetit, nisi positis in suprema dignitate, & suprema dignitas sunt supilluſtres, & Illuſtres. Cyn. *in d.l. vnica, C. ne sine iussu.* vbi Ang. exẽplificat in Regib⁹, & aliis, Rim. Iun. *d. cons.327.* † Restringe, quia de consuetudine confiscatio, & pœna vltimi sup- 10 plicii censetur concessa Vicariis Ciuitatũ concessarum in Vicariatũ, & etiam de iure Canonico, licet de iure Ciuili secus sit, Rom. *d. cons.59.nu.2. in fi. cum seq. ver. ijs tamen non obstantibus,* vbi apostilla *in ver. ex consuetudine, & in ver. exercere.* vbi dat concord. † Extendit etiã 11 in legatis de latere. Farinac. *d.q.25.n.20.* vbi citat Non. *d. cons.104.n.* 18. *& seq. & n.1.* † Restringe, quando esset datum arbitrium latum 12 officialibus maioribus, puta prætori in rebus maioribus, secus si iudici pedaneo in rebus minoribus. plene Marsil. *Singul.397. Arbitrum.* Roland. à Valle *cons.99.n.28. lib.1.* quos sequitur Menoch. *de arbitr. q.93. in fi. & q.86.n.30.* † Contrarium tenet Alex *cons.116. nu.* 13 *12. lib.2.* sequitur Natta *cons.593.n.24.* vbi *n.21.* quod princeps consueuit concedere confiscationem verbis explicitis, & non censetur concessa verbis generalibus. † Regula erat de iure antiquo, q; 14 vbicunq; condemnatio ad mortem fiebat, etiam confiscatio bonorum veniebat in consequentiam, sed fuit correcta per *auth. bona damnatorum, C. de bon. profc.* excepto crimine læsæ maiestatis, Clar. *d.* §. *fi.q.78. in princ.* † Et hæc confiscatio quandoq; fit etiam hodie in 15 consequentiam, veluti si pœna mortis imponatur, etiam confiscatio bonorum venit, & quod ita seruetur in Francia in bonis laicorum, attestatur Clar. §. *fi.q.78.n.2.* vbi etiam *n.1.* in fine dicit seruari in confiscatione bonorum clericorum, vt mobilia applicentur Episcopo, immobilia Regi, & quod ita attestatur Ponta. *super consuet. Blesen. fol.154. col.2.* † Restringe regulam, vt non procedat hodie in 16 statutis imponentibus pœnam mortis in casibus, in quibus de iure communi, & ex forma statuti non est pœna mortis, prout in furtis multiplicatis, quia non venit confiscatio bonorum in consequentiam, communem * dicit Clar. *d. §. fi.q.78.n.2. ver. sed pone.* † In casu * 17 vero contrario, quando statutum imponit pœnam mortis, & confiscationis bonorum, vel etiam ius commune, an si fiat cõdemnatio rei ad mortem, veniat confiscatio bonorum in sequelam, Vide omnino Bertazol. *cons. crimin.295.n.8. & seq.* qui distinguit, aut cõfiscatio fit ipso inre per legem, vel statutum, & venit in consequẽtiam; aut per verba futuri temporis, & secus est, quia sententia est stricti iuris. Bart. *in l.1.ff. de vi priuat.* Corrad. *in praxi de bonorum public. nu.14.* vbi addit rationem, quia ante publicationem possunt bona alienari in simili. Petr. Rauen. *Singul.69.* vbi, quod quando ipso iure veniunt fructus à die delicti. † Aliquando fit nuda confiscatio 18 bonorum sine pœna mortis, quæ potest fieri, puta si iam delinquens esset mortuus, vt per Cæpol. *cons. crimin.17. n.36.* † Et quod 19 possit quis deportari cum confiscatione bonorum. Boer. *decis.317. num.4.* vbi dicit esse tex. *in §. item lex Iulia, Instit. de publ. iud.* vbi tutor, qui coiuerit cum pupilla, siue durante tutela, siue post, deportatur cum confiscatione bonorum, & dicit * communem. † Idem est, * 20 quia vsurpantes annonam publicam deportantur cum confiscatione bonorum. *l. fi. C. de conditis in public. horreis, li.10.* † Idem in vsur- 21 pantibus pecuniam principis, quia pœna peculatus tenentur, & deportantur cum bonorum confiscatione, *l.3. ff. ad l. Iul. pecul.* † Ali- 22 quando fit etiam confiscatio partis, seu particularis bonorum, & quibus casibus, Vide, *Confiscatio particularis, quando habeat locum.* ☜ *Concl. proxima seq.* † Casus, in quibus confiscatio fiat de iure com- 23 muni, ponit, Chassan. *consuet. Burgund. fol.89. ver. ad tertium,* vbi enumerat casus 72.

Confiscatio particularis quando habeat locum. Concluſ. 716.

1 CONFISCATIO † quandoque fit particularis certæ partis bonorum, prout in ſtupro, quia pœna eſt confiſcationis medietatis bonorum. Clar. *in §. ſtuprum, verſ. ſed quæro, & in §. ſi. q.* 2 *79. in princ.* † Declara, quia ſi ſtuprum eſſet violentum, eſſet pœna mortis. Alex. *conſ. 229. per totum. lib. 6.* & apoſtil. ad Clar. *d. §. fin. q. 79.* 3 *ver. in dimidia.* † Arma noua ſi quis fecerit, emerit, vel vendiderit, illa perdit, quia fiſco applicantur. *auth. de armis.* ſed Clar. *§. fi. q. 79.* 4 *nu. 2.* dicit de conſuetudine non ſeruari. † Domus priuata, in qua fient ſacra, confiſcatur ſine licentia Epiſcopi. Clar. *§. fin. q. 79. nu. 4.* 5 † Domum ædificans penes ædem ſacram, vel domum publicam non dimiſſo ſpatio xv. pedum illam perdit, quia fiſco applicatur, 6 ſed de conſuetudine non ſeruatur. Clar. *d. §. fi. q. 79. n. 5.* † Locus, in quo fiat ſepultura in ciuitate, confiſcatur de iure, licet non ſeruetur de conſuetudine. Clar. *d. §. fi. q. 79. n. 6.* † Inſtitutus hæres, qui 7 fidem accommodauit defuncto de reſtituenda hæreditate ſpurio, vel incapaci, amittit hæreditatem, quæ aufertur tanquam ab indigno, & applicatur fiſco. Clar. *d. §. fi. q. 79. n. 7. ver. quando hæres.* † Extende idem, quando teſtator metu fuit inductus ad aliquem inſtituendum hæredem, quia aufertur ab eo vti indigno, & fiſco applicatur, ſi non extat aliquis proximior, vel in gradu æquali; quia ipſe *9 ſuccedit, * communē dicit Clar. *d. §. fi. q. 79. in fi.* † Feudatarius delinquens in dominum perdit feudum, etiam antiquum, quod applicatur domino, ſi vero non in dominum, deuoluitur ad vocatos agnatos. Crauet. *conſ. 128. col. ſi. ver. eſt aduertendum.*

Confiſcatio bonorum an ſit de iure, vel conſuetudine inducta, an odioſa, vel non. Concl. 717.

1 CONFISCATIO † bonorum de iure non eſt introducta, ſed de conſuetudine eſt adinuenta, quia regulariter bona non confiſcantur de iure communi. Oldrad. *conſ. 17. n. 7. ver. circa quod auth. bona damnatorū. C. de bonis proſcr.* vbi tollitur confiſcatio, & vocantur deſcendentes, & aſcendentes, & alii, vt ibi. ſequitur Boſſ. *in praxi tit. de publ. bono. n. 1.* & de hac cōſuetudine generali in Gallia, etiā contra clericos, Clar. *§. fi. q. 78. n. 1. in fi.* & contra laicos, ibi, *n. 2.* 2 † Contrarium dicit Clar. *in §. fi. q. 78. in princ. col. 2.* vbi, quod de iure eſt ſublata ſola confiſcatio, quæ venit in conſequentiam pœnæ mortis, ſecundum * communem, ſed tamen ſeruatur contrarium, quod excepto crimine læſæ maieſtatis diuinæ & humanæ non fit confiſcatio, & Oldr. & Boſſ. loquuntur de conſuetudine particu- 3 lari. † Duplex eſt confiſcatio, alia extraordinaria, videlicet in caſu non expreſſo à iure, & competit in ſumma poteſtate poſitis, alia ordinaria à lege, vel conſuetudine admiſſa, & non competit, niſi habentibus territorium, & merum ac mixtum imperiū. Oldr. *conſ. 17. ver. & ſciendū eſt*, vbi, quod Epiſcopus non poteſt confiſcare, nec exequi ſententias, quia non habet territoriū, plene Boer. *deciſ. 264.* 4 *in princ.* & Cæpol. *conſ. 17. nu. 24. & ſeq.* † Declara, quia ordinaria eſt, quæ eſt à lege, vel ſtatuto, aut conſuetudine, & quilibet poteſt hāc facere, qui habet iuriſdictionem, extraordinaria eſt illa, quæ non eſt à lege, &c. & iſta competit Principi & Iudicibus in ſuprema dignitate cōſtitutis, vt illam imponere poſſint: Tertia ſpecies eſt extra ordinem, quando imponitur pœna mortis, & in cōſequentiam confiſcationis, & hanc poſſunt in ſententia omnes iudices ponere, qui poſſunt ad mortem condemnare. Cæpol. *conſ. crim. 17. n. 24. &* 5 *ſeq.* maxime *n. 27.* † Iſta extraordinaria confiſcatio non fit, niſi à ſupremo Principe, vel eius Iudicibus ſupremam poteſtatem habentibus, vel ab aliis inferioribus non ſine iuſſu Principis. Boer. *d. deciſ. 264. in prin.* plene Capic. *dec. 130. n. 40. & ſeq.* Clar. *d. §. fi. q. 78. n. 5.* vbi *6 de * communi. † Qualiter intelligatur iſta extraordinaria confiſcatio, quod fieri poſſit à Iudicibus ſupremis, videatur Cyn. *in l. vn. C. ne ſine iuſſu Princip. in fi.* vbi dicit, quod non poſſunt, niſi ſupremi Iudices imponere pœnam cōfiſcationis. *l. vnica. C. ne ſine iuſſu Princip.* 7 † Ordinaria vero fit in caſibus à iure, ſtatuto, vel conſuetudine permiſſis, & omnes Iudices merum imperium habentes ratione * territorii faciunt hāc confiſcationem. Boer. *d. deciſ. 264. n. 2.* & * cō- 8 munem dicit Clar. *§. fi. q. 78. n. 5. ver. quæro, nunquid.* † Introducta non dicitur confiſcatio in compenſationem ſumptuum, neq; laborum dominantium, ſecūdum Oldr. *conſ. 17. n. 12. ver. non obſtat, quod arguī-* 9 *tur.* † Regula eſt, quod ponitur *in auth. bona damnatorum, C. de bonis proſcr.* quia bona damnati non applicantur fiſco, ſed ex liberalitate applicantur deſcendentibus, & aſcendētibus vſq; ad tertium gradum, ſecundum *auth. vt nulli iudicum, §. ſi. coll. 9.* & ſic illa verba, *vſque ad tertium gradum*, intelliguntur de aſcendentibus, & deſcendentibus, non de tranſuerſalibus ſecūdum Bart. & Franc. Tigri. *conſ. Bart.* 10 *57. Super ijs, in princ. lib. 1.* † Sed quia *auth. bona damnatorum, C. de bonis proſcr.* adiecit ex latere vſque ad tertium gradum, ſeruatur * com- * muniter, quod deficientibus aſcendentibus, & deſcendentibus, etiam tranſuerſales admittūtur vſq; ad tertium gradum, & ita cō- muniter * ſeruari dicit Clar. *in praxi crimin. §. fi. q. 78. in princ.* † Regu- * 11 lariter ad bona damnatorum vocantur filii damnati excluſo fiſco. Dec. *conſ. 234. n. 3.* † Item vocantur ſorores excluſo fiſco, *auth. bona* 12 *damnatorum, C. de bonis proſcr.* † Item vocantur aſcendentes & deſcē- 13 dentes, ac collaterales vſq; ad tertium gradum excluſo fiſco, quib. deficientibus fit confiſcatio. *d. auth. bona. C. de bonis proſcr.* & licet *in* *auth.* in Corpore, vnde ſumitur, non adſit illud verbum, *de proximis à latere*, tamen communis * opinio ſtat ſecundum litteram *auth.* * ſumptæ, vt dicit Clar. *§. fi. q. 78. in prin.* † Contrariū expreſſe tenent 14 Bart. & Franc. Tigri. *in conſ. Bart. 157. Super ijs, quæ ſupra, in princ. lib. 1.* vbi, quod ſoli aſcendentes & deſcendentes, vſque ad tertium gradum, non etiam collaterales excludunt confiſcationem. † Re- 15 ſtringe, vt non procedat in confiſcatione propter incæſtas nuptias, quia neque filii incæſtuoſi, neque ſorores ſuccedunt. Dec. *d. conſ.* 234. *n. 3. & 4.* † Odioſa eſt confiſcatio in caſibus non expreſſis de 16 iure communi, ideo ſtatutum, quod punit homicidam in vltimo ſupplicio, & confiſcatione bonorum, dicitur odioſum quo ad cō- fiſcationem, fauorabile quo ad pœnam capitalē. Io. de Anan. *conſil.* *59. n. 3. ver. eſſet etiam*, vbi Bologni. *in apoſtil. n. 9. & ſeq.* † Et ideo ban- 17 nitus & condemnatus etiam ad mortem non patitur confiſcatio- nem bonorū. Alex. *conſ. 116. Animaduerſis, n. 8. lib. 2.* † Et in dubio ſta- 18 tutum non cenſetur repetere confiſcationem, niſi expreſſe dicat. Io. de Anan. *d. conſ. 59.* vbi Bologni. *n. 9. & ſeq.* † Contrarium, q̄ con- 19 fiſcatio inducta à ſtatuto ſit fauorabilis, quia reducit nos ad ius antiquum, dicit idem Bologni. *in addit. ad conſ. 59. Io. de Anan. in princ.* licet in fine dicat argumentum non eſſe verum. † Et habens in pœ- 20 nis generale arbitrium, licet poſſit condemnare ad mortem, non tamen poteſt cōfiſcare bona delinquētis. Alex. *conſ. 116. Animaduer-* *ſis, n. 11. & ſeq. ver. nec obſtāt verba, li. 2.* † Cōtrariū tenet Marſil. *Sing.* 397. 21

Confiſcatio bonorum operatur multa. Concluſ. 718.

OPERATVR † confiſcatio bonorum vniuerſalis contra con- 1 demnatum ad mortē facta, quod quis dicitur decedere ſine hærede; quia nulla bona relinquit in ciuitate. Bald. *conſ. 204. Longū* *thema, n. 3. verſ. venio ad tertiam, lib. 3.* Vide, *Damnati ad mortem quid per-* *dant, & retineant. Concluſ. 2.* † Amplia, quia condemnatus ad mortē, 2 & cū confiſcatione bonorum dicitur effectus ſeruus pœnæ. Bal. *d.* *conſ. 204. n. 3. ver. contrarium eſt verū, li. 3.* quod intellige, ſi reuera ſen- tentia fuit exequuta contra eum. Ang. *conſ. 357. Dominus Gregorius, in* *pr.* † Amplia; quia condemnatus ad mortem cum cōfiſcatione bo- 3 norum, cū dicatur mutaſſe ſtatum, non retinet iura agnationis. Bald. *conſ. 244. Qui ſeruore, in pr. li. 3.* † Amplia; quia operantur dictæ 4 confiſcationes diuerſum effectum; quia confiſcatio vniuerſalis li- berat condemnatū à ſuis creditoribus; quia trāſeunt iura omnia a- ctiue & paſſiue in fiſcū, ideo ſicut poteſt exigere, ita tenetur ſatis- facere creditoribus, ſecus eſt in cōfiſcatione bonorū certi loci, vel certorū bonorū, quia nō liberatur. Io. de Imol. *d. conſ. 55. n. 24. & ſeq.* *vſq. in fi.* † Extende, quia cōfiſcatio generalis operatur nedū, quod 5 liberatur delinquens ab omnibus creditoribus, ſed etiam fideiuſ- ſores liberantur, quando duo concurrunt, quod bona confiſcata ſufficiūt, & cōfiſcatio eſt generaliter facta Caſt. *conſ. 209. Circa pri-* *mū, li. 2.* vbi, quod confunduntur actiones, etiam ſi princeps confi- ſcans ſit creditor ex cōtractu prius, & debitor habeat bona in alie- no territorio, quia liberātur debitor & fideiuſſores, quando bona confiſcata ſufficiunt pro debito, quod delinquens debet domino cōfiſcanti. † Et quod facta cōfiſcatione vniuerſali, fiſcus habeatur 6 loco quaſi hæredis, ſeu hæredis, licet, pprie non ſit hæres, facit tex. cū gl. in *l. tutores, in fi. C. ad l. Iul. de vi publ.* Abb. *conſ. 29. In quæſtione præ-* *ſenti, li. 2.* Alex. *conſ. 88. col. 3. ver. 2. probatur, li. 3.* Vide, *Fiſcus quando loco* *hæredis habeatur. Concluſ. 386.* † Poſſeſſio debet apprehendi per fiſcū 7 de bonis confiſcatis, quia ſine apprehenſione nō acquiritur. Boer. *deciſ. 264. n. 12. in fi. ver. ſed aduerte* & quod non ſit effectus dominus bonorū confiſcatorū fiſcus antequā agnouerit bona, & poſſeſſio- nem apprehenderit. Bart. *conſ. 81. Martinus, n. 5. & ſeq. v. nec dicat aliquis* *li. 1.* vbi, quod ante nō ſunt, neque dicuntur incorporata, neque in patrimonio fiſci. † Contrariū, quod confiſcatio ſeu publicatio bo- 8 norū opatur, q̄ fiſco acquiſitū eſt dominiū abſq; aliqua traditio- ne, vel poſſeſſione. Iaſ. in *l. traditionib. n. 7. C. de pact.* per tex. in *l. vn. §.* *cū autem C. de caduc. tollen.* quem Bald. ibi not. Bart. in *l. Imperator, ff. de* *iure fiſci.* † Et pro contrario, q̄ fiſcus acquirat dominium bonorum 9 cōfiſcatorū ipſo iure, & ſine alia agnitione, & nō teneatur vltra vi- res hæreditatis damnati. Bar. *conſ. 157. Super ijs, n. 2. ver. ad primū, lib. 1.* † Et q̄ idem priuilegium cōpetat aſcendentibus, & deſcendentib. 10 ac tranſuerſalibus, vſq; ad tertiū gradum, per *auth. bona damnatorū,*

C. de

C. de bonis proscript. tenet Bart. d. cons. 157. nu. 3. ver. ad secundum, vsque in
11 fi. lib. 1. quod est Bartoli, & Franc. Tigrini. † Intellige seu declara, quod bona confiscata transeunt in fiscum, sed cum suo onere, & propterea tenetur fiscus satisfacere omnibus creditoribus delin-
12 quentis, l. non possum, ff. de iure fisci. † Et propterea soluit dotes fiscus vxori delinquentis. Vide, Confiscatis bonis ad quæ onera teneatur fiscus.
13 Conclus. 727. num. 2. & seq. maxime nu. 8. † Imo quod plus est, tenetur conseruare fideiussores delinquentis indemnes, vnde si delinquens, cuius bona fuerunt confiscata, rumpat postea pacem, & committat pœnam, fiscus non potest agere contra fideiussores, quos tenetur conseruare indemnes, l. quæritur, ff. manda. l. cum ijs. ff. de
14 fideiuss. † Et maxime hoc procedit Florentiæ, vbi vigore statuti de repet. solut. vol. 2. cap. 33. bona omnia principalis sunt hypothecata fideiussori, & die fideiussionis, ideo cum fiscus successerit debitori, repellitur exceptione doli, l. vendicantem, ff. de euict. c. dolo facis. de
15 reg. iur. in 6. † Amplia, quia operatur confiscatio ipso iure facta per legem, quod bona transeunt in fiscum absque alia declaratione, l. Imperator, l. eius, qui delatorem, ff. de iure fisci. Bald. in l. 1. col. 2. in princ. ver. quadam sunt pœnæ, C. ex delicto defuncti. vbi, quod tunc fiscus quasi hæres auocabit bona à quolibet detentore, auth. de incest. nupt. in princ. c. 1. de homic. lib. 6. & dicit Bald. in c. 1. in princ. de feudo sine culpa non amitten. quod aut quis ratione culpæ venit priuandus, aut est priuatus ipso iure: primo casu necessaria est declaratoria sententia ad effectum pœnæ d. l. eius, qui delatorem, secundo casu non est necessaria ad substantiam, sed ad exequtionem. Io. Andr. in c. pro humani. de homic. in 6. licet etiam dicat ibidem, quod exequtio facta non præcedente declaratoria, non est iuri contradictoria, per not. per Innoc. in c. ex ratione, de appel. & vide ad propositum Bald. in l. quæ sub
16 conditione, § si. ff. de cond. instit. Doct. in l. 2. C. de vectig. & commiss. Vide, Declaratio an requiratur contra ipso iure priuatum. Concl. 98.

Confiscatio generalis, seu vniuersalis, quæ bona comprehendat, vel non. Concluſ. 719.

1 REGVLA † est generalis affirmatiua, quod in fiscum transeunt omnia ea, quę transeunt in extraneos hæredes, & è conuerso ea, quæ non transeunt in extraneos hæredes, non transeunt
* in fiscum secundum * communem, & veram, de qua Alciat. cons.
2 522. post n. 6. Clar. § fi. q. 78. n. 7. ver. nunc videamus. † Extende, quia regula est, quod in fiscum facta confiscatione transeunt omnes ob-
* ligationes. Calcan. cons. 66. n. 4. vbi dicit * communem, & sequitur
3 Clar. § fi. q. 78. n. 23. † Extende, quia nedum in fiscum transit obligatio, & actio ciuilis, sed etiam naturalis secundum communem,
* 4 * de qua idem Clar. d. § fi. q. 78. n. 23. † Extende, quia veniunt iura & actiones, ac nomina debitorum, si confiscatio est generalis, secus si specialis, quia solum contineret bona mobilia & immobilia. Guido Papæ dec. 341. in fi. Bart. in l. Quintus, § argento, ff. de auro, & arg.
5 leg. Vide, Bonorum appellat. Concl. 101. † Restringe, quia confiscatio vniuersalis bonorum damnati non continet legitimam filiorum. Angel. cons. 357. Dominus Gregorius. n. 2. ver. de secundo. Dec. cons. 438. Ac-
17 curate, n. 7. & seq. Vide infra n. 112. ver. & quod confiscatio. Vide, Legitima an debeatur filijs, si bona patris confiscantur. Concl. 189. † Restringe, quia neq; legitima, neque supplementum legitimæ debetur fisco viuente patre, quando bona filii sunt confiscata. Dec. d. cons. 438. n.
7 7. † Regula secunda est, quod facta confiscatione non veniunt bona prohibita alienari per fideicommissum, quia sicuti in extraneum non transeunt, ita neq; in fiscum. Alex. cons. 23. Opportune consideratis, per totum, li. 1. Bart. in l. Imperator. ff. de fideic. libert. Soc. cons. 121.
li. 4. vbi ponit hoc pro regula. Dec. cons. 442. col. 5. Ias. in l. filiusfam. §.
* diu, ff. de leg. 1. communem * dicit Clar. d. § fi. qu. 78. n. 7. allegat Al-
* ciat. cons. 522. num. 6. qui dicit * communem, plenissime Roland. à
* Valle cons. 98. per totum. vbi, quod vtraque est communis, * & magis * communis tamen hanc tuetur, & tollit omnia contraria, lib. 2. & cons. 56. n. 8. & per totum, lib. 1. Marzar. epit. fideicommiss. qu. 47. per totam, vbi citat pro vtraque, & hanc tuetur late Ruin. cons. 129. nu. 3. & seq.
8 per totum. lib. 2. † Et quod in confiscatione non veniant bona fideicommissi prohibita alienari ex delicto eius, qui prohibetur alienare. Alex. cons. 88. Opportune consideratis, lib. 3. Nellus in tract. bannitorum in 1. parte secundi temporis q. 30. Soc. cons. 266. In causa, quæ vertitur, col. 15. in fi. ver. 2. etiam. lib. 2. & cons. 121. Committenda est disputatio, col. 5. ver. 3. ratio est, lib. 1. Ruin. cons. 124. Viso testamento, nu. 5. lib. 2. & cons. 24.
9 * Quia copiosè, n. 12. lib. 5. † Contrarium, quod in confiscatione veniant bona prohibita alienari, Alciat. cons. 783. n. 1. vbi dicit * communè,
* & alios citat Roland. à Valle cons. 98. n. 10. lib. 2. quos dicit etiam at-
* testari de * communi, & magis * communi, licet ipse teneat contrarium, & ostendat * communem, & magis * communem, & ve-
10 ram esse illã, quam tuetur. † Extende idem, si bona sunt prohibita transire in extraneos, quia fiscus est extraneus, ideo non possunt confiscari. Alex. d. cons. 23. ver. 2. probatur, li. 1. Soc. cons. 121. Præmittenda est dispositio, col. 3. in fi. lib. 4. Dec. cons. 40. n. 27. & seq. Alex. cons. 89. Vtrum emphyteusis, in princ. lib. 4. vbi dicit * communem, & magis * cõ- * 11
munem. † Extende maxime, vt procedat, quando adsunt verba, quod continuo bona conseruentur, vel maneant penes illos de familia, quia illa dictio, continuo, non patitur confiscationem. Alex. d. cons. 23. n. 10. & seq. ver. 9. lib. 1. † Extende, vt procedat, etiam si ob 12
parricidium bona non confiscarentur, sed auferri deberent à filio parricida, tanquam ab indigno, quia si esset facta prohibitio alienationis, vt bona perpetuo in familia conseruentur, non possent auferri per fiscum bona, quæ pater filio parricidæ per fideicommissum reliquit cũ prohibitione alienandi in extraneos, Roland. à Valle d. cons. 56. per totum, lib. 1. plene Ruin. cons. 129. in princ. & per totum, lib. 2. † Extende, vt procedat, etiam si prohibitio alienationis 13
sit sine causa, quando in euentum alienationis vocantur alii certi, quia tunc neque in fiscum per delictum possunt transire. Ruin. d. cons. 129. n. 3. & 4. li. 2. † Declara; quia quando adest expressa prohibi- 14
tio testatoris, quod non possint bona alienari in extraneos; quia vult conseruari in agnatione, vel quando post prohibitionem in euentum alienationis priuat alios vocando, res est clara, quod non possunt cõfiscari, vt per Roland. à Valle d. cons. 98. li. 2. per totũ. Marzar. d. q. 47. † Declara, quia si est expresse facta prohibitio, quod nõ 15
possint alienari in extraneos, vel prohibitio fuit in specie, quod propter delictum non possint confiscari, cum cautela Roland. à Valle, de qua in cons. 56. n. 8. vsque in fi. li. 1. videlicet quod si aliquis ex hæredibus suis aliquod crimen moliri conceperit mente, vel tentauerit committere, per quod indignus posset fieri, aut in capax hæreditatis, & bonorum suorum; eo casu eum priuauit, & alium hęredem, videlicet proximiorem instituit, & substituit, & ita deinceps; quia bona sua voluit conseruari in agnatione, vel quid simile. Marzar. vero d. epit. fideic. parte 2. qu. 47. num. 7. pariter dat formam, quod quandocunque tentauerit committere aliquod crimen, per quod indignationem principis, & confiscationem bonorum posset incurrere illico, quod tentauit, ipso iure sit priuatus, & deuoluatur ad proximiorẽ, qui pariter, & successiue omnes priuati censeantur eo ipso, quod talia crimina committere tentauerint; & addit ipse cautelã apponendã, quod testator intendit prouidere, vt bona cum dominio, vsufructu, & omni iure conseruentur in familia, & nullo modo transeant in fiscum, non vt fraudem faciat fisco, sed vt bona sint perpetuo in sua familia, allegat Ruin. cons. 129. li. 2. Nattã cons. 520. & Alba. cons. 7. † Declara; quia forte in crimine 16
læsæ maiestatis posset esse difficultas; quia controuersia est inter Doctores vt in simili de peculio, & bonis aductitiis filifamilias, de quibus infra n. 75. & seq. † Extẽde; quia si pater priuat filiũ ipso iure, 17
quatenus delictum cogitauerit committere, & substituerit descẽdẽtes, si filius cõmisit parricidium, per q priuaretur legitima, quæ confiscari posset tamen ex quo priuatur ante cõmissum parricidium per cogitatũ, eo casu fiscus nõ habebit legitimã filii, sed substituti ex vulgari, etiã si sint filii parricidæ. Ruin. d. cons. 129. n. 5. & per totum, li. 2. vbi plus dicit, quod etiam si fiscus possideat, non potest impedire missionem in possessionẽ ad fauorem substituti; quia cũ ipse fiscus nullũ ius habeat, & sua non interfit, debet dari missio substituto ex vulgari. † Extende in omnibus bonis, quæ per mortẽ ali- 18
cuius transeunt ad filios vt filios, non vt hæredes; quia etiam per mortem ciuilẽ ad eos transeunt, & non confiscantur. Alex. cons. 23. n. 8. v. 7. li. 1. † Extende generaliter, quando cõdemnatus habet bo- 19
na tanq certo generi legata, quia ex quo nõ admittitur extraneus, ita neq; fiscus, si condemnetur cum confiscatione, neq; monasterium, si fiat professus, sed aperitur via secundo proximiori de illo genere, late Ægid. Bellam. cons. 33. in princ. † Extende etiã in crimine 20
læsæ maiestatis. Alex. cons. 92. n. 21. lib. 6. Soc. cons. 121. lib. 4. Dec. cons. 252. col. pen. † Contrarium Soc. cons. 266. n. 40. li. 2. † Restringe, quã- 21
do alienatio est prohibita fauore personæ alienantis; quia tunc per 22
confiscationem bonorum transit in fiscum. Alex. d. cons. 23. n. 6. ver. 4. pro hoc facit, lib. 1. vbi apostilla plenissime. Natta cons. 528. in prin. per totum, vbi dicit, quod tunc non habet locũ prohibitio, quia perdit priuilegium, & respondet ad contraria omnia. Marcabrun. cons. 83. n. 164. & seq. ver. 2. moueor, & nu. 175. cum seq. vbi latissime idem dicit. † Idem, si prohibitio sit, donec sit 25. annorum, & interim non pos- 23
sit sine licentia, & idem sit, quando fit mentio de pretio. Natta d. cons. 528. in princ. † Restringe, quando bona sunt prohibita sub con- 24
ditione, quia interim potest fieri missio in possessionẽ, secus si bona debent retineri in patrimonio. Alex. d. cons. 23. n. 7. ver. 5. li. 1. † Idẽ, 25
si bona sunt subiecta fideicommisso sub conditione, quia tunc tacita est prohibitio, & interim possunt confiscari. Alex. d. cons. 23. nu.
12. ver. non obstant. lib. 1. † Restringe, quia viuente condemnato pos- 26
sunt

sunt fructus confiscari. *l. Statius Florus*, § *Cornelio*, *ff. de iure fisci*. Ruin.
27 *cons.* 63. *li.* 5. Curt. Iun. *cons.* 120 Bero. *q.* 41. vbi late. † Contrarium, q̃
imo bona prohibita alienari non possint confiscari, etiã in vita de-
* linquentis, Bar. *in l. Imperator*, *n.* 2. *ff. de fideicom. libert.* quẽ * communi-
ter teneri dicit Soc. Iun. *cons.* 77. *n.* 15. *lib.* 2. & communem * dicunt
* Rubeus Alex. *cons.* 98. *n.* 1. Grammat. *decis.* 105. *n.* 31. plures de * com-
muni, & obseruantia. Clar. *q.* 78. *in* §. *fi. n.* 10. & pro contrario facit,
quia confiscatio non cõprehendit ius vsufructus, etiam naturaliter viuente vsufructuario, quando fideicommissum est conditionale, & cũ prohibitione expressa. Alex. *cons.* 23. *n.* 8. *lib.* 1. *& nu.* 13. *ver.*
28 *non obstat quintum*. † Et contrariũ procedit, quando fideicõmissum
* est expressum in casu alienationis sine dubio secundũ * communẽ,
de qua Alciat. *cons.* 650. *in princ.* vbi q̃ ita seruatur. Clar. vbi supra.
29 † Sed etiã, quando est tacitum fideicommissum, quia dixit; *volo, q̃ perpetuo bona conseruentur in agnatione*, quia licet sit tacitũ fideicom-
* missum, tamen idem operatur secundum communem. * Clar. *d.* §.
30 *fi. q.* 78. *n.* 10. *ver. & hæc quidem concl.* † Declara, quod Fiscus potest retinere bona viuente delinquente, quando fideicommissum est in casu mortis, vel post mortẽ fideicommissarii condemnati, & ita p̃cedit opinio, de qua *in l. Statius Florus. ff. de iure Fisci*, § *Cornelio*, & ita
31 seruari, & practicari dicit Clar. *d.* § *fi. q.* 78. *n.* 10. † Declara plenius totam istã materiam, quia licet confiscatis bonis rebellis, confiscatur quicunq; annuus redditus eidẽ debitus. Alex. *in l. si constãte*, § *fi. ff. solut. matr.* tamen intelligitur durante vita naturali rebellis tantũ, siue sint perpetui, prout sunt redditus Montis Florentiæ, siue S. Georgij Ianuæ, siue impræstitis Venetiarũ, qui debentur ex publico, quia transeunt ad hæredes, & computantur inter immobilia, siue sint ad vitã rebellis, quia durãte vita ipsius rebellis transferũtur in Fiscũ, arg. *l. Statius Florus*, § *Cornelio*, *ff. de iure Fisci*, sed si rebellis decapitaretur cum confiscatione, tunc dicti annui redditus extinguuntur quoad eum, & non transeunt in Fiscum. Feder. de Sen. *cons.* 12. Et est tex. *in l. Gaius Seius*, *ff. de annuis leg. at. & in l. in annos singulos. eod.* & est ratio, quia ius rebellis extinguitur cum eius vita, & Fiscus veniens ex p̃sona ipsius non potest ex persona illius fundare intentionem suam. Doct. *in l. hæreditas*, *ff. de ijs*, *quibus vt indig.* Bart. *in l. fi. C. eod.* Bal. *in l.* 2. *C. de secund. nupt.* & plene Corne. *cons.* 141. *Videtur pri-*
32 *ma facie*, *n.* 4. *lib.* 4. † Imo, quãdo bannitus esset ex causa, vel delicto, pro quo imponitur pœna mortis, tunc æquiparatur deportato, & habetur p̃ mortuo. Curt. Iun. *cons.* 182. *n.* 8. quo casu Fiscus nõ succedit in vsufructu, neq; in legitima. † Amplia, quia confiscatio non
33 comprehendit fideicommissum conditionale. Dec. *cons.* 234. *n.* 3. vbi apostilla videtur restringere, quando ex vltima voluntate, secus
34 si inter viuos debet restitui. † Amplia, quia fideicommissum conditionale, si quãdo bannitus reuertatur in gratiam principis, non potest peti per Fiscum. Dec. *cons.* 438. *n.* 10. *ver.* 3. *concl.* Rom. *cons.* 247.
35 *Primo dici potest*, *ver. sed ad hoc respondetur*. † Extende, quia neq; fideicommissum purum ante factam restitutionem non venit in confi-
36 scationem. Dec. *d. cons.* 438. *n.* 11. *& seq.* † Contrariũ tenet Natta *cons.* 471. *n.* 13. *& seq.* quia fideicommissum purũ transmittitur, licet du-
37 bitatiue loquatur. † Extende in legato conditionali, quia non venit in confiscatione. Rom. *d. cons.* 247. *in prin.* vbi prima apostilla, *in*
38 *ver. transfertur*. dat concor. † Contrarium, quod imo ius conditionale veniat in confiscatione, est tex. *in l. inter socerum*, § *vlt. ff. de pact.*
39 *dotal.* † Declara, quia ius conditionale descendens ex contractu transit in confiscationẽ & in Fiscum, sicut transit in hæredẽ extraneum, sed in iure conditionali descendente ex vltima voluntate non transit in confiscationẽ, neq; in Fiscum. Rom. *d. cons.* 247. *Primo*
* *dici potest*, *in prin.* vbi apostilla, *in ver. conditionale*. quæ allegat pro v-
traque, & distinguit, prout Rom. & dicit hanc esse * communem.
40 † Extende, etiam si fideicommissum esset purum, & via directa, quia licet propria auctoritate possit sine restitutione capere, & transeat dominium, quia de manu hæredis capere debet, tamen
41 non transit in Fiscum, Dec. *cons.* 438. *n.* 12. † Contrarium, quando est purum, vel putificatum, quia sicuti transmittitur ad hæredes, ita quod ad Fiscum transeat, videtur tenere Natta, licet dubitet *cons.* 471. *n.* 13. *& seq.* Vide plene Ant. Gabriel. *lib.* 7. *de criminal. Concl.*
42 24. *Bona alienari prohibita non transeunt in Fiscum ex delicto*. † Amplia, quia iura conditionalia non transeunt in Fiscum, gl. *in l. non ad ea in*
* *ver. præsens. ff. de cond. & demonstr.* quam dicit communiter * teneri
Clar. § *fi. q.* 78. *nu.* 23. *ver. Scias tamen*. & quod iura, & actiones conditionales passiue non transeant in Fiscum, allegat Ias. *in l. si quis arbitratu. post n.* 29. *ff. de verb. oblig.* Bossi. *de bonorum public. n.* 14. Castr. *cons.*
43 212. *In princ. lib.* 2. † Extende, quia legatum alimentorum, quia est conditionale, non transit in Fiscum etiam in vita delinquentis.
44 Boss. *d. tit. de bonorum public. nu.* 22. Clar. § *fi. q.* 78. *num.* 23. *in fin.* † Amplia, vt idem sit in emphyteusi Ecclesiastica; quia non transit effi-
* caciter in Fiscum secundum communem, * de qua Alex. *d. cons.* 23.
num. 4. vbi apostilla, *lib.* 1. Bart. *in l. si finita*, § *de vectigalibus. ff. de damno infecto*. Alex. *cons.* 89. *in princ. lib.* 4. Clarus *in* § *emphyteusis*, *quæst.* 29. *&*
in praxi crim. § *fin. quæst.* 76. *ver. nunc videamus*. Roland. à Valle *consil.*
98. *num.* 18. *lib.* 2. *& cons.* 29. *n.* 18. *lib.* 3. Burs. *cons.* 43. *n.* 15. *lib.* 1. Ant. de
Butr. *cons.* 61. *num.* 4. vbi apostilla *in ver. emphyteutica*. citat Boer. *decis.*
378. *n.* 7. Alex. *cons.* 23. *ver. lib.* 1. Soc. *cons.* 121. *n.* 18. *lib.* 4. Ruin. *cons.* 161.
n. 7. *lib.* 1. Alex. *cons.* 89. *in princ. lib.* 4. vbi dicit * communem, & magis * 45
communem. † Et poterit Ecclesia infra biennium recuperare à Fi-
sco emphyteusim confiscatam. Ægid. *d. cons.* 15. *in princ.* † Extende i- 46
dem in emphyteusi priuati, quando ea lege est concessa, quod in
extraneum non possit alienari. Alex. *d. cons.* 23 *num.* 5. *lib.* 1. vbi dicit
communem * Bart. *d. l. si finita*, § *de vectigalibus. ff. de damno infect. col.* 2. *
ver. quæro*. vbi Bald. *in l. si quis Presbyterorum. C. de epis. & cleric.* Dec. late
cons. 40. *n.* 30. *& seq.* Clar. *in* § *fi. q.* 78. *n.* 7. vbi dicit * communem re- *
gulam, & *in* § *emphyteusis q.* 29. Alex. *cons.* 89. *in princ.* * vbi dicit com- *
munem. † Et quod feudum, & emphyteusis priuati non veniant in 47
confiscatione, quia commoditas personalis debita per eos non
potest à Fisco præstari. Franc. Aret. *cons.* 10. *Casus talis*, *in princ.* † Re- 48
stringe, quando emphyteusis est hæreditaria, quia licet non possit
confiscari directum dominium, tamen potest confiscari vtile do-
minium, ita Guido Papæ *decis.* 428. *in fin.* Vide plenius, *Emphyteusis* 49
confiscari non potest, *& quando secus. Concl.* 221. † Amplia idem in feu-
do, quia non potest confiscari. Alex. *d. cons.* 23. *nu.* 5. *ver. idem videmus*,
li. 1. *& cons. Alex.* 89. *n.* 2. *lib.* 4. *& cons.* 92. *Perspectis*, *n.* 15. *& seq. ver. conde-*
scendo, *lib.* 6. Vide, *Feudum ex quibus delictis deuoluatur ad dominum*, *vel ad*
agnatos Conclus. 197. † Intellige, quia si feudum confiscatum fuisset 50
propter delictum in dominum, applicatur domino, si propter a-
liud delictum, applicatur agnatis, quatenus eis deferatur, vel fi-
sco, quando est hæreditarium. Crauet. *cons.* 128. *col. fi. ver. & aduerten-*
dum. † Declara, nisi idem sit fiscus, & dominus feudi, quia cõfisca- 51
tur, sed non soluuntur debita ex feudalibus. Io. de Imol. *cons.* 35. *nu.*
20. *& seq.* Vide, *Feudum ad dominum spectat si bona vasalli confiscantur*, & 52
quando secus. Concl. 211. † Amplia, quia ius patronatus Ecclesiasticum
non venit in confiscatione, quia fiscus non est capax, neq; hæres,
communem * dicit Gig. *de crim. læsæ maiest. fol.* 121. *q.* 4. *nu.* 3. Couarr. *
variar. resol. c. 18. *n.* 7. quos Clar. § *fi. q.* 78. *n.* 8. Ægid. Bellam. *cons.* 33. *
in princ. qui loquitur in iure patronatus debito generi. † Contrariũ 53
Cittad. *de iure patro. q.* 20. *in* 10. *parte prin. n.* 28. Ferret. *cons.* 179. *in prin.*
† Declarat Clar. qui omnes citat, vt transeãt ad fiscum, quando est 54
transitorium ad extraneos, alias secus, *in d.* § *fi. q.* 78. *nu.* 8. & est vera
distinctio, & * communis, vt per Alciat. *cons.* 522. *n.* 6. & ipse Clar. *d.* *
q 78. *num.* 7. attestatur de * communi, & plenissime Ægid. Bellam. *
cons. 33. *in princ.* † Amplia, quia in confiscatione generali non venit 55
ius adeundi, si forte hæreditas esset cõdemnato delata, quia fiscus
pro eo non poterit adire, Dec. *cons.* 438. *Accurate & eleganter*, *n.* 5. vbi
apostilla dat concord. † Et quod hæreditas delata, sed nondum 56
adita non veniat in confiscatione bonorum. Dec. *d. cons.* 438. *nu.* 6.
quia ius quærendum non venit in confiscatione. Bar. *in l. is potest*, *n.*
13 *ff. de acqu. hæred.* Nellus *in tract. bannit. in prima parte secundi temporis*,
q. 30. Dec. *in l. ius iniquum*, § *fi. ff. quod quisq; iur. & cons.* 448. *n.* 28. Vide
apostilla ad Clar. *q.* 78. *num.* 4. *ver. bona futura*, allegat Dec. *cons.* 446.
† Extende, etiam si sit delata hæreditas ante confiscationẽ, & ban- 57
num, quia non potest fiscus adire hæreditatem non aditã, Nellus
in tract. bannit. in prima parte secundi temporis, *q.* 30. Dec. *d. cons.* 438. *n.* 6.
& seq. & cons. 36. *n.* 8. & hanc magis * communẽ dicit Ruin. in ban- *
nito, qui retinet ius adeundi, *d. cons.* 23. *n.* 26. *lib.* 5. imo quod conde-
mnatus possit repudiare in præiudicium fisci, tenet Mantua. *singul.*
23. *bannito fuit delata*. † Contrariũ tenet Ruin. *cons.* 23. *n.* 2. *lib.* 5. † De- 58
clara, quia si ius adeundi est transitorium ad extraneos, trãsit in fi- 59
scum, si non est transitorium ad extraneos, non etiam transit in fi-
scum; Clar. *d.* § *fi. q.* 78. *n.* 25. vbi dicit * communem, allegat Ias. *in l. *
si quis mihi bona, § *seruus municipum. circa fi. ff. de acq. hæredit.* † Extende 60
maxime, quando sumus in hæreditate non transmissibili ad extra-
neos. prout in successione transuersalium, Dec. *d. cons.* 448. *nu.* 28.
Ias. *in l. si quis mihi bona*, § *si quis plane. ff. de acq. hæred.* Boss. *in praxi tit. de*
publ. bon. nu. 16. *&* 17. † Extende, quia hæreditas nulliter adita puta 61
per minorem, non adhibitis solemnitatibus habetur pro non adi-
ta. Ruin. *cons.* 23. *vol.* 5. Ideo non transmittitur in fiscum. *Boer. cons.* 1.
n. 17. † Declara, seu restringe, quia si minor erat, transmittit bene- 62
ficiũ restitutionis. Vide, *Hæreditas delata*, *& non adita defertur proximio-*
ribus. Concl. 18. Restringe Florẽtiæ, quia cũ penderet quæstio & fiscus 63
succubuerit, facta fuit lex super hoc, q̃ hæreditas delata ante ban-
nũ, & confiscationẽ, veniat in confiscatione. † Amplia, q̃a in bonis 64
nõdũ agnitis nõ cadit cõfiscatio, Dec. *d. cõs.* 438. *n.* 6. *& seq.* Ratio est,
quia rebellis, cui fuerũt bona cõfiscata, habetur p̃ mortuo, iõ non
succedit, & aperit viã aliis veniẽtib. ab intestato, vel ex testato, vel
ex donato. Neq; cõfiscatio cõprehẽdit bona sub cõditiõe extitura.

Castr.

Castr.*cons.*212.*per totum lib.*2.vbi,quod bannitus non gaudet bene-
65 ficio statuti,quia habetur pro forense.† Extende,quia confiscatio
bonorum non comprehendit, nisi iura, quæ erant damnati ante
confiscationem,Alex.*cons.*23.*Opportune consideratis,n.*2. vbi apostilla
66 *in ver.confiscatio,li.*1.† Amplia,quia confiscatio bonorum solum cō-
prehendit bona præsentia, & acquisita, non autem acquirenda,
Rom.*cons.*247.*Primo dici potest*,Dec.*cons.*438.*Accurate, num.*7.*& seq.*
Castr.*cons.*56.*super* 1.*li.*1.Alex.*in l.*3.§.*illud, ff. quod quisque iur.*Nell.*in
tract.bannit.in prima parte secundi temporis,qu.*18.Bald.*cons.*7.*secundum
ea,li.*2.*& cons.*257.*li.*3.Dec.*cons.*235.438.& 446.Clar.*in* §.*testamentū,
qu.*19.*in princ.* vbi dicit esse secundum communes regulas, & repe-
* tit *in* §.*fi.qu.*78.*ver.vlterius quæro,n.*24.vbi plures de * communi, vi-
de apostil.ad Clar.*d.q.*78.*n.*8.*in ver.bona feud.alia*,allegat Dec.vbi su-
* pra,& hanc * communem dicit apostilla ad Rom.*d.cons.*247.*in ver.*
67 *conditionale*,quæ citat plurimos.† Contrarium tenet Bal.*cons.*7.*li.*2.
Quo ad ea,quæ fiunt caduca, quia confiscatio illa comprehendit.
68 † Imo,quod veniant futura.Grammat.*consil.*7.quem citat apostil.
ad Clar.*d.*§.*testamentum,qu.*78.*n.*24.*in ver.bona futura*,&quid in bo-
69 nis,vel legatis conditionalibus relatiue.† Declara, quia veniunt
bona de futuro,quæ veniunt ex iure de præsenti tēpore confisca-
tionis,veluti siquis donauit bona sua fratribus ad vitam cum con-
ditione,quod non possit alienare,& si alienauerit, reuertantur ad
donantem facta confiscatione generali bonorum donantis,si euē-
niat,quod donatarius alienet post confiscationem bona acquirū-
tur fisco,quia illud ius,quod habebat donans, transiuit in fiscum.
70 Abb.*cons.*91 *videtur primo per totum,lib.*2. † Declara;quia veniunt si-
71 ne dubio præsentia tempore delicti quęsita,vt dixi supra,*n.*66.† I-
mo veniunt etiam quæsita post delictum vsq; ad publicationem,
siue condemnationem.Clar.*d.*§.*fi.q.*78.*n.*24.*ver.vlterius quæro*.alle-
* gat plures de * communi attestantes,videlicet Nellum *de bannit.in
prima parte secundi tempor.q.*18.quem citat Corrad.*fol.*430.*n.*4. Curt.
72 Sen.*cons.*59.*n.*13.† Et procedit,quod veniant quæsita post delictū
ante condemnationem etiam stante lege,quod à die cōmissi deli-
cti,& ita pro regula tradit Boss.*de bon.publ. n.*80. & ita seruari dicit
73 Clar.*d.*§.*fi.q.*78.*n.*24.† Bona vero post condemnationem quæsita,
si fiscus ea occupauit,retinet, quia fiunt occupantis, ex quo exul
factus est,& incapax in loco cōdemnationis,si vero alius occupa-
uit,fiscus non aufert ab eo,ita seruari in statu Mediolani dicit Cla.
74 *d.*§.*fin.q.*78.*n.*24.*in fi.*† Vide Abb.*d.cons.*91.*circa fi. ver. quinimo potest
dici,li.*2.quod bona futura acquiruntur fisco,quando non solū bo-
na sunt publicata,sed etiā persona ad mortem cōdemnata allegat
*l.*3.*C.de bonis proscr.*sed contrariū,& melius loquitur Castr.*cons.*212.
75 *per totū,li.*2.Vide supra *n.*64.*ver.Ratio.* † Amplia;quia in cōfiscatio-
ne bonorū aduentitiorum filiifamilias non veniunt bona,in quib.
ipse habet proprietatē,& pater vsumfructum,quia sicut nō potest
illa alienare sine patre,qui est legitimus administrator,ita nec pos-
sunt confiscari ex eius delicto.Abb.*cons.*66.*Quanquā,n.*2.*li.*2.Rom.
*cons.*154.*Iudicium contra,n.*3.*in fi.cū seq. ver.ijs tamen*.Ruin.late *cons.*24.
* *li.*5.*per totū.** communem dicit Menoch.*de recuper.remed.*9.*n.*66.vbi
plures allegat,videlicet Curt.Iun.*cons.*60.*Dux Philippus,ver.venio ad
secundū*.Soc.Iun.*cons.*77.*n.*8.*lib.*2.qui consuluit in eodem casu cum
Ruin.Ias.*Inst.de actio.*§.*actiones,n.*62.Boer.*deci.*7.*n.*10.*& seq.*Roland.
* à Valle *cons.*56.*n.*10.*li.*1.communem dicit * Paris.*cons.*157.*li.*4. licet
contrariū teneat,& esse sine difficultate dicit Clar.§.*fi.q.*78.*nu.*12.
quando pater habet vsumfructū,Capel.Tholosa.*dec.*120.&Curt.
* Sen.*cons* 59.*n.*12.vbi dicit * cōmunem,Menoc.*cons.*182.*n.*13.Thob.
76 Non.*cons.*102.*A.*† Extende,quia neq; respectu proprietatis filii in
aduentitiis potest fieri confiscatio,quādo filius est in potestate pa-
tris,quia nullo modo potest disponere, vel testari de proprietate.
77 Abb.*d.cons.*66.*Quanquā,n.*2.*ver.nec obstat,si dicatur,li.*2.† Cōtrarium
tenet Paris.*cons.*157.qui consuluit contra Ruin.*li.*4.vbi, quod solū
prohibetur confiscatio quoad vsumfructum in præiudiciū patris,
& ita plures pro hac parte tenere citat Menoc.*d. remed.*9.*recuperan.
n.*75.*ver.contrariū tamen*.inter quos Iacob.de Arena,Cyn.Bar.Bald.
Ang.Saly c.& Ripa.licet contrarium ibi teneat Menoc.& hāc par-
tem tuetur Rom.*cons.*154.*per totū*.quia si pater conuenitur,vt legi-
78 tim⁹ administrator tenetur.† Declara,vt per Capel.Tholos.*q.*120.
vbi additio plene declarat,q; non fit confiscatio, secus in peculio
79 castrensi. † Declara secundo,vt per Alex.*cons.*106.*super alio,in fi.li.*
7.quia si est obligatio necessaria,pater tenetur vt legitimus admi-
80 nistrator,si voluntaria,non nocet patri,nisi esset hæres filii.†Extē-
de multo magis,quia non potest confiscari vsusfructus spectās ad
81 patrem Ruin.*d. cons.*24.*li.*5.*in princ.*†Extende,etiā in vsufructu ad-
uentitiorum bonorū.Menoc.*in* 9.*remed.recup.n.*70.vbi dicit magis
82 *communē hodie.† Extende,quia non veniunt bona ꝓfectitia fi-
* liifamilias,& nullus dubitat,Rui.*d.cons.*24.*n.*5.*lib.*5.*communē di-
cit Curt.Sen.*cons.*59.*n.*12.Soc.Iun.*cons.*77.*n.*6.*lib.*2.Clar.§.*fi.q.*78.*n.*
11.vbi,quod pater est dominus,ideo non est mirum, si non confi-
scantur,& dicit * communē.† Extende,vt ꝓcedat,etiā si pater nō * 83
habeat vsumfructū, sed alius; quia non definit esse administrator,
ideo impeditur confiscatio.Rui.*d.cons.*24.*li.*5.*n.*7.*& seq.*Meno.*d. re-
med.*9.*recuperande,n.*81.*& seq.ver.extenditur*,vbi citat plures ꝓ vtraq;
parte.† Extēde,quia hoc est verissimum, quādo delictum esset ex 84
ficta confessione in contumaciā.Rom.*cons.*154.*n.*5. vbi plena apo-
stilla *in ver.lata est.*& *in ver. Noceret*,Bar.*in l.si finita*, §.*si de vectigalib. in
fi.n.*14.*ff.de damno infect.* † Extende,quia valet argumentum, filius 85
nō potest testari de bonis,& sic nō potest hæredē extraneū facere,
ergo neq; pati confiscationem,Rui.*d.cons.*24.*per totū, lib.*5.maxime
*n.*11.*& seq.ver.*2.*prin.*sequitur Clar.*d.*§.*fi.q.*78.*n.*12.†Extende, quod 86
imo peculium aduentitium filii,in quibus pater non habet vsum-
fructum,non possit confiscari,dicit Clar.*d.*§.*fin.q.*78.*n.*12.*in fi.ver.
sed certe*,vbi,quod sicuti peculium castrense non potest confiscari,
licet filius possit de eo testari, ita & peculium aduentitium. † De- 87
clara,quia consideratur facultas alienandi, ideo si quis habet bo-
na,& vtile dominium,alius autē directum,potest confiscatio fieri,
si potest alienari,alias non. Couarr.*in tertia parte relectio.c.possessor. de
reg.iur.*§.1.*n.*6.*ver.*11.† Extende,quia neq; peculiū castrense potest 88
cōfiscari,licet filius possit de eo testari,& libere disponere, secun-
dum * communem,de qua Alex.*in l.*3.§.*si filius,ff. quod quisq; iuris n.* *
3.vbi Dec.*n.*4.& alios citat Clar.*d.*§.*fi.q.*78.*n.*13.*ver.quæro etiā*, vbi,
quod ratio prærogatiuæ est patria potestas, quæ facit præferri pa-
trem fisco.† Et ꝓcedit ampliatio,quia si bona filii, vel serui confi- 89
scantur, non venit in confiscatione peculium domini, vel patris,
Ægid.Bella.*cons.*15.*in prin.*vbi idē in liberto,quia ius domini saluā-
tur.† Extende in casu conuerso,quia confiscatis bonis patris, non 90
confiscatur peculium ꝓfectitium filii, secundum * communē, de *
qua Clar.*d.q.*78.*n.*14.*ver.quæro nunc.*† Declara, nisi pater amitteret 91
patriam potestatem,quia tunc peculium trāsiret in fiscum secun-
dum * communem, de qua Boss.*de bon.publ.nu.*71.sequitur Clar.*d.* *
*q.*78.*n.*14.*in fi.* vbi relatiue,quādo patet perdat patriā potestatem,
& ita loquitur Abb.*cons. 66. circa med. ver. nec obstat.* & ideo si filius
ꝓpter homicidium efficitur bannitus, & potest impune offendi,
quia perdit pater patriā potestatem, isto casu fit confiscatio pecu-
liiin ꝓprietate,vel in totum,prout habet illud. Paris.*d. cons.*157.*n.*
19.*& seq.li.*4.Vide,*Patria potestas multis modis soluitur.Concl.*132.† Re- 92
stringe, quia potest confiscari peculium, siue aduentitium, siue
ꝓfectitium,in quo pater habet vsumfructum, quando filius est e-
mancipatus,& alias liberatus à patria potestate, quia quoad pro-
prietatem confiscatio procedit,quæ ad filium spectat. Bar.*d.l.si fin.
§.si de vectigalib.n.*12.*ff. de damno infecto.*vbi omnes, * quia prohibetur *
alienatio,propter potestatem.Paris.*cons.*157.*n.*32.*& seq.li.*4. vbi *nu.*
21.dicit communem.† Restringe,quia possunt ista peculia seque- 93
strari,& inuentariari,quia agitur de modico præiudicio. Boer. *dec.*
7.*in fi.*†Restringe,vt non procedat quādo filius haberet liberā ad- 94
ministrationem peculii ex concessione patris, quia non impedi-
tur.Menoc.*de remed.*9.*recup.n.*90.*ver.declaratur*,& hanc communem
* dicit Gig.*de crim.lesæ maiest.fol.*126.*q.*11.*in fi.* quia non valet argu- *
mentum,non potest filius testari, ergo non patitur confiscationē,
quia sufficit,quod possit inter viuos disponere. † Restringe, quia 95
confiscatio bonorum comprehendit peculium filii,quando pater
amisit patriā potestatem ex banno,vel alias.Clar.§ *fi.q.*71.*n.*7.*ver.
successiue,in fi.*† Amplia,quia confiscatio non comprehendit dona- 96
ta per condemnatum vxori causa mortis, & licet possit reuocare
talem donationem, condemnatus tamen non acquirit Fisco, sed
sibi,quia ista non veniunt in confiscationem, quæ postea acqui-
runtur, Bald.*in l.exequutorē,n.*30.*C.d.exequut.rei iud.*quem sequitur
Natta *cons.*549.*in fi.* † Amplia;quia in confiscatione non venit le- 97
gitima debita filio post mortem patris, si tempore confiscationis
pater viuit.Dec.*cons.*438.*col.*2.*ver.*2.*concl.n.*5.*& seq.* Castr. *cons.* 212.
*Omisso ordine,li.*2.vbi loquitur in rebelle bannito, qui pro mortuo
habetur,& succedunt alii venientes ab intestato.† Extende, quia 98
de iure antiquo semper legitima conseruatur filiis, licet bona pa-
tris confiscentur, & est medietas, etiā si sunt filii infra numerum
quatuor, si vero supra, nihil confiscatur ex benignitate principis,
*l.*1.*in fi.& l.fi.ff.de bon.damnat.* † Et quod confiscatio bonorum vni- 99
uersalis non comprehendit legitimam debitam filiis, communem
* dicit Roland.à Valle *cons.*97.*n.*29.*li.*2.Farinac.*q.*24.*n.*34.*ti. de deli-* *
ctis,vbi extendit etiā stante statuto, quod omnia bona delinquen-
tis confiscentur,vbi ampliat,& limitat multis modis, & est maior
hoc casu legitima filiorum, quam sit de iure communi, vt ipse di-
cit *n.*37.*& seq.*& limitat in bonis maternis,item non habere locum
in filiis conceptis post condemnationem,neque in crimine hære-
sis,& supra *n.*7.† Extende, quia neque dos filiarum venit in con- 100
fiscatione bonorum patris,Farinac.*d.q.*24.*num.*46.*& seq.*vbi etiam

* in crimine læsæ maiestatis extendit, *n.* 47. & dicit * communem.
201 † Extende, quia neq; supplementum legitimæ venit in confisca-
10 tione bonorũ. Dec. *d. cons.* 438. *n.* 9. & *seq.* † Contrariũ, q̃ imo hodie illæ leges reseruantes legitimã filiis in confiscatione bonorum nõ sunt in vsu, tenet Chassan. *super consuet. Burgund. fol. mihi* 88. *n.* 6. & *seq.* vbi late, quod non debetur, licet statuta reducant confiscationẽ, prout de iure antiquo, vide eum, quia disputat; maxime *nu.* 10. *ver.*
103 *in cõ. rarum.* † Declara, quia secundum magis communẽ * reseruatur legitima, videlicet tertia, prout de iure debetur ab intestato, ita Roland. à Valle *consilio* 97. *numero* 29. *libr.* 2. sequitur Clarum *di-*
104 *clo* §. *finali quæstione* 78. *numero* 26 *ver. videndum est etiam.* † Extende, quia confiscatio non comprehendit legitimam, neque Trebellianicam filio debitam, quando prohibitus est alienare, vsque ad certam ætatem, donec est minor, quia cum sit ad illius fauorem, valet prohibitio, & impedit confiscationem. Roland. à Valle *consilio trigesimoprimo numer. trigesimo libr. primo & consilio nonagesimo octauo numer. vicesimoquinto libr. secundo* sequitur Thobias Nonius *consilio nonagesimoseptimo*. Clarus *in praxi*, §. *finali quæstione septuagesimo-octauo versicul. Item quæro, nunquid in confiscatione, numero decimo in fine.* vbi allegat, quod valet prohibitio secundum communem,
* * quando est ad certam ætatem, allegat Decianus *consilio* 442. *numero vigesimo octauo*. Boss. *de publicat. bono. numero quadragesimoprimo.* Ruin. *cons.* 23. *li.* 5. Riminald. *cons.* 243. & ita seruatur Mediolani, cõ-
105 tratiũ supra *n.* 9. & *multis seqq.* vbi vide. † Restringe, quia facta confiscatione bonorũ grauati legitima, & Trebellianica, quas potest deducere cõfiscantur, quãdo nõ est facta prohibitio Trebellianicæ, Clar. §. *fi. q.* 78. *n.* 10. *ver. item quæro, in fi.* vbi declarat, & q̃ si legiti-
106 ma est ꝓhibita ad fauorẽ filii minoris; vide supra *n.* 104. † Restringe in bonis maternis, quia facta illorũ confiscatione nihil reseruatur filiis, vt est tex. *in l. de bonis matris. C. de bonis proscr.* Clar. *d.* §. *fi. q.* 78.
* *n.* 26. *in fi.* vbi * dicit cõmunem. Bar. & Alex. *in l. ex facto.* §. *ex facto. ff.*
☞ *ad Trebell. & in l.* 1. *C. de hæred. instituen.* Vide, *Confiscatis bonis, ad quæ onera teneatur Fiscus. Concl.* 727. *n.* 12. & *seq.* Vide plene *in ver. Legitima an*
107 *debeatur filijs si bona patris confiscantur. Concl.* 189. † Amplia, quia confiscatio non cõprehendit ius vsusfructus etiã naturaliter viuẽte v-
108 sufructuario, Alex. *cons.* 23. *n.* 8. *lib.* 1. & *n.* 13. *ver. non obstat quintũ.* † Amplia, quia non cõprehendit dotes vxoris delinquẽtis. Bal. *cons.* 355. *Quemadmodũ Imperator, lib.* 3. *l.* 1. & *l. si marito,* §. *fi. ff. solu. matr.* Soc. *cons.* 121. *Præmittenda est disputatio, col.* 5. *n.* 26. *ver. Postremo clarè respondeo, li.* 4.
☞ Vide, *Confiscatio bonorum vxoris quibus casibus fiat. Concl.* 723. † Amplia,
109 quia si sunt confiscata omnia bona mobilia & immobilia non ve-
* niunt iura & actiones, communẽ * dicit Clar. *d.* §. *fin. q.* 78. *n.* 9. *ver. Successiue quæro.* tu vero declara, vt supra *n.* 73. & *seq.* vbi, quod ex quo bannitorũ bona vacant, & fiunt occupantis, posset Fiscus ca-
☞ pere bona banniti postea quæsita, & retinere. Vide, *Bonorum mobi-*
110 *lium appellatione quid veniat. Concl.* 103. & *Concl. ibi proxima seq.* † Limita; quia in confiscatione veniunt bona alienata per delinquentem post condemnationem de eo factam, quando sententia transiuit in iudicatum, quia non valet alienatio, communem * dicit Clar. §.
☞ *fi. q.* 78. *n.* 20. *ver. si vero.* Vide. *Alienatio facta in fraudem qualiter reuocetur. Concl.* 268. Vide, *Fiscus quando reuocet alienata tanquam in fraudem. Con-*
☞ *clus.* 396. Vide, *Fraudulenter facta non valent, & quando secus. Concl.* 481.
111 † Extende, vt idem sit si alienat ante sententiã, sed post delictum cõmissum in casib. in quib. cõfiscatio inducitur ipso iure, vel alienatio interdicitur, put in crimine hæresis, læsæ maiestatis, & sodo-
* miæ; quia alienatio est ipso iure nulla, * cõmunem dicit Clar. § *fi. q.*
112 78. *n.* 18. *in fi.* † Extende, vt idem sit, quãdo alienatio bonorũ fieret post delictũ cõmissum etiã in casibus, in quib. cõfiscatio ipso iure non inducitur, quãdo in fraudẽ fisci facta est, quia ea reuocatur, etiam si sit facta titulo oneroso. quãdo vterq; fuit particeps fraudis
113 Clar. *d.* §. *fi. q.* 78. *n.* 18. † Extende idem, quãdo alienatio fit post sententiã eodem tẽpore pendente appellatione, quia si sequatur cõfirmatio, reuocatur alienatio, & confiscatio habet locũ, Clar. *d. q.*
114 78. *n.* 20. † Extende in alienatione facta quomodocunq; in fraudẽ fisci, fraus autẽ ꝓbatur ex coniecturis, puta, si alienauit omnia bo-
*115 na sua, * cõmunem dicit Clar. *d.* §. *fi. q.* 78. *n.* 17. *ver. fraus.* † Et ꝓcedit etiã, si longe post alienationẽ sequutũ est delictũ, dummodo tempore alienationis subesset causa delicti, prout inimicitia, vel quid
* simile, * cõmunẽ dicit Clar. vbi supra, *n.* 17. † Cõiecturę sunt, si post
116 alienationẽ possideat, itẽ si fiat alienatio occulta, vel si consanguineo, vel si de omnib. bonis, vel si post alienationẽ statim sequutũ fuit delictũ, quia istæ sunt præsumptiones fraudis, quæ probant ad
* reuocationẽ, si causa delicti tunc suberat secundũ * cõmunem, de
117 qua Clar. *d.* §. *fi. q.* 78. *n.* 17. vbi late. † Restringe, quãdo alienatio esset facta titulo oneroso, quia tũc nisi emptor sit particeps fraudis,
* valet etiã facta post cõmissum delictũ, cõmunem * dicit Clar. *d.* §. *fi. q.* 78. *n.* 18. *ver. cæterũ.* † Et ꝓcedit restrictio, etiam si fiat alienatio, 118
nedum post delictum, sed etiam post accusationem, etiam post litis contestationem, quia valet, & non potest reuocari, nisi emptor participauerit de fraude secundum * communem, de qua Clar. *d.* * § *fin. quæst.* 78. *num.* 19. *ver. & hæc omnia*, licet restringat, quia præsumitur fraus, si post accusationem, & dicit * communem. † Declara, quia etiam in casu retractationis fiscus non procedit exequuti- 119
ue amouendo emptores, vel tertios possessores, sed actionem reuocatoriam via ordinaria intentare debet, Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 78. *nu.* 20. *in fin.* vbi dicit * communem. † Restringe, quia delinquens po- *
test quandocumque dare bona sua in solutum creditoribus suis, 120
Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 78. *num.* 21. † Restringe, quia alienatio facta per 121
delinquentem ante delictum valet, nisi constet de fraude, quo casu reuocatur, Clar. *d.* § *fin. quæst.* 78. *num.* 16. *ver. solet etiam.* vbi dicit
* communem, & quod isto casu fiscus tenetur restituere pretium *
emptori. † Limita, vt quæ dicta sunt in venditione, vel alienatione, 122
quæ valida est, & fiscus debet consequi bona permutata, seu subrogata loco venditorum, nisi probetur fraus ex eisdem coniecturis. de quibus supra; * communem Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 78. *nume-* *
*122.

Confiscatio vniuersalis an comprehendat bona alterius territorii. Concl. 720.

CONFISCATIO † bonorum vniuersaliter facta contra con- 1
demnatũ, qui æquiparetur deportato, operatur, q̃ bona condemnati etiam in alieno territorio sub dominio eiusdẽ Principis censetur confiscata. Bald. *cons.* 36. *Factũ, quod proponitur, li.* 4. vbi, quod eo casu non potest fingi in vno loco condẽnatus mortuus, in alio viuens, sub eodemmet Principe, & *cons.* 341. *Super primo, li.* 4. vbi, q̃ dicitur æquiparari deportato ex genere criminis. † Et quod 2
confiscatio in vno loco facta de omnibus bonis, non habet locum in bonis territorii alienæ iurisdictionis. Castr. *cons.* 209. *circa primum col.* 2. *post med. ver. Et posito quod fuissent, lib.* 2. † Contrarium tenet Cast. 3
cons. 320. *Primum quæsitum, n.* 3. *in fin. ver. Et sic non obstat. lib.* 1. vbi, quod veniunt succedentes ab intestato, non autem fiscus alterius territorii. † Declara, quia confiscatio, & incorporatio est facienda illi 4
Cameræ, sub qua bona stabilia sunt sita; quia confiscatio est realis, & sequitur rem, vbi est Bald. *d. cons.* 36. *nu.* 2. *ver. Sed dubium, li.* 4. & *cons.* 341. *in princ. li.* 4. Alex. *cons.* 31. *in princ. li.* 1. & *per totum*, vbi *nu.* 7. *ver. nunc venio ad responsionem.* dicit procedere prædicta circa stabilia; quia inhærent territorio. ideo existentia extra territorium non capiuntur per fiscum confiscantem, sed per alium fiscum, in cuius territorio sunt bona, Crauet. *cons.* 128. *Proponitur, quod bona, in princ.* † Extende declarationem, vt procedat, etiam si confiscatio fieret 5
ob crimen hæresis, & sic læsæ maiestatis diuinæ, Crauet. *cons.* 128. *nu.* 6. *ver. quinto, & amplius.* † Restringe declarationem, vt non proce- 6
dat quo ad bona mobilia; quia illi loco applicantur, & illi fisco, ad quem locum sunt destinatæ; & ideo si mobilia sunt de loco ad locum translata, vt ibi sint, confiscantur in loco destinationis, nisi fraudulenter, & post delictum sint à loco delicti asportata, Bald. *d. cons.* 36. *nu.* 2. *ver. Sed dubium est, lib.* 4. & *cons.* 341. *lib.* 4. Vide, *Bona mo-* ☞
bilia ab immobilibus differunt, & cui loco applicentur. Conclus. 105. † Con- 7
trarium, quod imo mobilia ad effectum confiscationis censeantur esse de territorio loci, vbi reperiuntur, tenet Alex. *cons.* 16. *Viso titulo quæstionis, col. fin. per totam, li.* 6. vbi dicit hanc veriorem, & sequitur ibi apostilla in *ver. loci*, quæ dat concord. & hanc etiam tenet Clar. in *praxi criminal. quæst.* 78. *nu.* 27. *in fi.* vbi quod nunquam vidit contrariam opinionem Carauitæ seruari, & quod non seruetur, dicit apostilla ad Alexan. *cons.* 19. *nu.* 9. *li.* 6. vbi citat se in *consuet. Parisien.* §. 145. † Tertia fuit opinio Bald. in *l. mercatores, C. de commer. & mercat.* 8
quam sequitur Alex. *cons.* 31. *nu.* 5. *li.* 1. vbi, quod mobilia respiciunt personã, immobilia territoriũ, & hanc * cõmunem dicit Carauit. *
super ritu magnæ Curiæ, ritu 132. *n.* 3. & *seq.* licet Clar. *in praxi crim. q.* 76.
n. 27. *in fi.* dicat, quod nũquam vidit hanc opinionem seruari, Gig. *de crimine læsæ maiestatis titulo de crimine comm. crim. læsæ maiest. quæstione secunda in fine.* † Contrarium tenent Brun. *consilio* 31. *numero decimo* 9
& *sequ.* Alexand. *consilio decimosexto numer.* 2. *libr. primo.* † Decla- 10
ra ex omnibus prædictis, quia si eondemnatus nulla habeat bona stabilia, sed solum mobilia, sit vera tertia opinio, de qua supra, quia mobilia respiciunt personam, ideo vbi est persona, ibi mobilia esse dicantur, & sic loquitur Alex. *d. cons.* 31 *lib.* 1. vbi mortuus sine consanguineis nihil in bonis habebat, nisi sola mobilia, ideo personam sequuntur. † Declara, quia quãdo mobilia, vel credita sunt 11
perpetuo mansura in loco, vbi sunt, dicũtur de loco illo, & ibi cõfiscantur, prout Alex. *cons.* 19. *n.* 9. *li.* 6. dat exemplum, si Bononiensis habet impressita Venetiis, vbi sunt mansura, & de loco Veneto

dicun-

dicuntur. † Si vero habet bona mobilia, & immobilia defunctus, & cõdemnatus, & mobilia sint in loco perpetuo destinata, vt quia ibi habitabat, vel quia ibi habebat alia bona stabilia, & sequuntur locũ, vbi sunt, si vero ibi nõ erant perpetuo permãsura, vt quia animo asportandi, vel ad tẽpus tãtum illa contulit, vel post delictum in fraudem; & tunc sequuntur personã, & ita videtur esse de mẽte Alex. *cons.*16. *n.*2. *li.*1. si recte intueatur, & ita Bal. *d. cons.*36. *n.*2. *lib.*4. & *cons.*341. *eod. li.*4. & melius idẽ Alex. *cons.*31. *n.*6. *li.*1. dum hanc distinctionem facit in creditis. † Amplia in tantũ vniuersalem confiscationem cõprehendere bona omnia damnati, etiam in diuerso territorio existentia, quando deportato æquiparatur, & est idẽ dominus amborum territoriorum, vt etiam iudex, qui cõfiscauit, possit requirere aliũ iudicem ad confiscandum. Bald. *d. cons.*36. *n.*3. *ver. super secundo, li.*4. & duplicatur *cons.*341 *li.*4. † Amplia; quia cõfiscatio generalis omniũ bonorum facta in casu iuris communis cõprehendit omnia bona, etiã extra territorium confiscantis, secundum * cõmunem, de qua Clar. §. *fi. q.*78. *n.*27. *ver. sed hic quæro.* allegat Rom. *Singul.*272. *Licet magna*, attestantẽ communem * canonistarum, & Legistarum opinionem. † Et isto casu bona confiscata pertinẽt illi fisco, in cuius territorio sunt sita, & ideo si sunt domini diuersi, vnusquisq; capiet bona sui territorii, & est cõmunis * opinio. Brun. *cons.*31. *feudali, n.*15, & magis * communem dicit Rolan. a Valle *cons.*78. *n.*14. *li.*2. quos citat de communi * attestando Clar. *d.* §. *fi. q.*78. *n.*27. † Restringe quando confiscatio fieret non de iure communi, sed de iure statutario; quia tunc non cõprehendit, nisi bona in loco statuentium quando statutum simpliciter confiscat omnia bona. Ant. de Butr. *cons.*58. *n.*4. & *cons.*61. *n.*2. † Et procedit restrictio, etiam si confiscans esset dominus aliorum locorum, in quibus passus confiscationem, haberet bona; quia non veniunt in tali confiscatione bona extra illud territorium. Clar. *d.* §. *fi. q.*78. allegat Boss. *de bono. public. n.*26. attestantẽ de * communi, & Cephal. *cons.*79. *n.*13. † Contrariũ dicit Clar. & male, quando dominus cõfiscans est dominus aliorum locorum, & licet nihil alleget; tamen tuetur suam opinionem in obseruantia Mediolani, quę nihil releuat, & potest esse vera, quando extaret Mediolani cõstitutio generalis, quæ habetur pro iure cõmuni in toto statu bona cõfiscantis, secus si vigore statuti fieret confiscatio; quia statutum Mediolani non operatur in aliis locis status, nisi essemus in statuto Ciuitatis dominantis, & ita declarat Chassan. *consuet. Burgund. fol.*95. *n.*18. Vide, *Statutũ Ciuitatis dominantis dicitur ius cõmune, & extenditur ad castra & loca subiecta, & quando secus. Concl.*542. † Declara; quia si confiscatio fiat ex forma statutorum de bonis stabilibus, certum est, q̃ nõ veniunt bona extra territoriũ statuentis; si vero fiat de bonis mobilibus, vel actionibus; tunc etiam bona extra territorium veniũt * confiscata in loco confiscationis, secundum * magis communem, Carau. *super ritu magnæ Curiæ*132. *n.*3. vbi, quod Bald. hanc tenet in *l. mercatores, C. de commer. & mercat. in prin.* magis approbatur. † Contrarium tenet idem Bal. in *c.*1. *in princ. n.*6. *de pace tenen.* & Clar. *d.* §. *fi. q.*78. *n.*27. *in fi.* dicit, quod nunquam vidit seruari, & quod seruetur contrarium, dicit apostilla ad Alex. *cons.*19. *n.*9. *lib.*6. *in ver. mobilia.* & dicit latius dixisse in *consuet. Paris.* §.145. † Declara; quia procedit in confiscatione, quando bona mobilia sunt extra territorium statuentis, & bona ipsa sunt in iurisdictione eiusdem Principis; quia cum sint accessoria ad personam condemnatam, confiscantur in loco, vbi fit cõfiscatio; si vero sunt extra iurisdictionem, non fit confiscatio eidem confiscanti; quia non habet exequutionem, sic arguit Chassan. *in consuet. Burgun. fol.*94. *n.*8. *ver. moueor.* vbi, quod sicut hæres succedit per repræsentationem; ita fiscus per extinctionem personæ, sed requiritur ministerium iudicis, & licet loquatur in stabilibus; tamen est idem in mobilibus. † Vide Ant. de Butr. *cons.*58. *n.*3. *ver. tamen semper. & per totum*, vbi, quod licet statutum non possit confiscare bona extra territorium statuentium, vt applicentur fisco statuentium; tamen potest delinquentem omnibus bonis spoliare, & spoliatus sic potest dominus domicilii, & bonorum exequendo priuare condemnatum bonis; & ideo si statutum confiscat omnia bona delinquentis vbique existentia, iudex delicti habet partem in suo territorio, & iudex originis reliqua in suo territorio, & idem repetit *cons.*61. *in princ.* vbi latius. † Et idem dicit, quando idem statutum puniens, puta sodomitam, vel alias delinquentem, in pœnam mortis, & confiscationem bonorũ, esset in loco delicti, & in loco originis; quia potest in vtroque loco videlicet commissi delicti, & originis, puniri in eadem confiscatione, ita Bart. in *l. cunctos populos, col. fi. n.*51. & *seq. ver. hoc præmisso*, C. * *de summa Trinit.* cuius opinionem * communem dicit Boss. *tit. de bonorum publicatione, n.*62. & plures citat apostil. vlt. ad Ant. de Butr. *d. cons.*58. † Amplia; quia confiscatio facta in vno territorio cõprehendit etiam credita, quæ inter mobilia computantur, quando nõ habet condemnatus, nisi mobilia; quia necessario personæ cohærent credita prædicta. Alex. *d. cons.*31. *n.*6. *li.*1. † Restringe, quando credita condemnati essent respectu rei immobilis; quia tunc inter immobilia computantur, Alex *d. cons.*31. *num.*6. *li.*1. latissime Tiraquel. §. 1. *glo* 7. *titul. de retract.* † Declara; quia si is, cuius bona sunt confiscata vniuersaliter, habet bona in diuersis territoriis, & credita, & debita in diuersis locis, & territoriis diuisio debitorũ debet fieri pro rata bonorũ confiscatorum, vt plus soluat, qui plura bona habet; quia licet bona sint in diuersis territoriis; tamen est vnicum patrimonium, obnoxium creditoribus, ideo fit concursus pro rata, Alex. *cons.*31. *col. fi. n.*9. *li.*1. vbi ponit plura exempla, & apostilla recitat super hoc opiniones. † Si vero is, cuius bona sunt confiscata Florentiæ, habet creditum extra territorium Florentiæ non applicatur tale creditum fisco Florentiæ, ita Castr. *cons.*320. *n.*3. *li.*1. *ver. Patet igitur. & nu.*2. *col.*1. *in fi.* dicit, quod applicetur illi, in cuius territorio est creditum, ita quod si Comes est debitor, applicatur Comiti. † Vide opinionem subtilem Franc. Aret. *cons.*10. *Casus talis est per totum*, vbi, quod si A. Ferrariensis habens bona in territorio Bononiensi, tunc diuersæ iurisdictionis, illa concessit ad perpetuũ censum, & vsum alteri Ferrariensi pro annua præstatione perpetuo soluenda Ferrariæ, & confiscatio fiat Ferrariæ de omnib. bonis A. Ferrariensis, venit in confiscatione Ferrariæ, præstatio census perpetua, quæ fit pro bonis Bononiæ; quia dicit, quod ista solutio destinata perpetuo Ferrariæ pro bonis extra iurisdictionem, dicitur quoddam ius immobile, abstractum, & consideratum de per se, allegat Bal. in *l. Iubemus, in princ. C. de Sacrosan. Eccles.* maxime, quãdo solutio fit in recognitionẽ dominii, & non habito respectu ad fructus bonorũ: & dicit, q̃ censetur esse in territorio Ferrariæ, propter destinatam solutionem perpetuam: & allegat pro vtraque, & hãc tuetur, & tollit contraria: & certe magna est extensio, q̃ per indirectum bona stabilia extra territorium, per indirectum confiscatur in alio territorio diuersæ iurisdictionis. † Amplia; quia si bona confiscantur de iure communi, confiscatio fit ad commoditatem domini vtilis, ideo feudatario fit confiscatio, non autem domino directo. Crau. *cons.*128. *in princ.* vbi late hoc demonstrat, licet dominus supremus confiscauerit. Vide, *Feudatarius est vtilis dominus, & ad eum spectant vtilitates feudi. Concluſ.*208. † Extende; quia confiscatio fit illi domino, sub cuius iurisdictione sunt bona, ideo feudatarius capiet bona confiscata in suo territorio, etiam si confiscatio fiat per dominum directum, Crauet. *consil.*128 *in princip.* vbi, quod procedit, etiam si confiscatio fiat ob læsam maiestatem diuinã, & in consequentiam humanam; secus si principaliter lædatur humana maiestas domini directi, quia tunc illi fit cõfiscatio. † Extende, vt quod dicitur de bonis confiscatis, vt spectent ad feudatarium, non autem ad dominium directum, procedat, etiam si cõfiscatio sit facta ante concessionem feudi, sed non exequuta; quia concesso feudo talis confiscatio erit feudatarii, Crau. *cons.*128. *n.*5. & Bald. *cons.*306. & 307. & 419. *lib.*4. † Extende, vt procedat etiam in bonis clerici confiscatis; quia spectat confiscatio ad dominum feudatarium, sub cuius iurisdictione sita sunt bona. Crauet. *d. cons.*128. *num.*6. † Extende, etiam si confiscatio fiat ob crimen læsæ maiestatis diuinæ, & sic hæresis; Crau. *d. cons.*128. *nu.*6. *ver. nec obstat.* † Restringe, quando esset crimen læsæ maiestatis humanæ in personam directi domini; quia tunc applicatio fit domino directo, quando in eum principaliter est commissum delictum, Crauet. *d. cons.*128. *n.*7. Vide, *Confiscatio bonorum in crimine læsæ maiestatis qualiter, & cui fiat. Concluſ.*726. † Amplia; quia confiscatio omnium bonorum damnati ad mortem facta comprehendit legitimam ipsius damnati extrahendam ex fideicommisso, necnon alia bona acquisita, & spectantia libere ad damnatum. Baldus *cons.*6. *Factum super quo consilium, num.*1. *lib.*4. † Limita; quia si confiscatio fiat iure speciali statutario, ea se non extendit ad bona alibi sita, Castr. *cons.*320. *Primum quæsitum, col.*2. *ver. Breuiter licet ista. lib.*1. & *num.*3. vbi late Io. de Imol. *cons.*35. *num.*23. *in fin. ver. Item aduertendum. cum sequent.* vbi; quod licet fiat de omnibus bonis, ministerio iuris restringitur, & dicitur particularis. † Limita, etiam si confiscatio fieret de iure communi vniuersaliter, quando fit in contumaciam; quia non habet locum in alieno territorio, Castrens. *d. consil.*320. *numer.*3. *ver. dico etiam lib.*1. † Limita; quia confiscatio vniuersalis condemnati, qui deportato æquiparatur, non comprehendit etiam bona eiusdem territorii acquisita seu obuenta damnato post confiscationem, Bald. *cons.*24. *per totum, lib.*4. vbi; quod neq; fideicommissum conditionale, neq; ius cohærens personæ banniti ex quacunque causa etiam in crimine læsæ maiestatis cadit in cõfiscationem, quando tẽpore confiscationis non erant quæsita, & sic fiscus

non succedit. Dec. *consil.* 438. *Accurate. num.* 7. *& sequ.* Vide plenius Conclusionem proximam præcedentem, *numer.* 66. *& multis seqq.*

39 † Extende; quia ius adeundi non transit in fiscum: ideo si hæreditas est delata ei, cuius bona confiscantur, non potest fiscus adire

40 pro eo Dec. *cons.* 438. *num.* 5. vbi apostilla. † Limita, quando confiscantur omnia bona, & damnatus habet bona extra iurisdictionem, quæ non est eiusdem Principis: quia ad bona non supposita non extenditur confiscatio vniuersaliter facta, Bald. *consil.* 24. *Factū*

41 *tale est, libr.* 4. *in princ.* † Declara limitationem: quia si confiscatio fit in vno loco de iure speciali, puta Bononiæ vigore statuti, nō extenditur extra territorium ad ciuitatem Mutinæ: si vero confiscatio fit de iure ciuili vniuersali, vtique extenditur vbique, sed fiscus cuiusque territorii capiet bona sui proprii territorii. Alex. *consil.* 31. *Viso titulo, num.* 3. *lib.* 1. Castr. *cons.* 320. *colum.* 2. *vers. breuiter, libr.* 1. Io. de Imo. *consi.* 35. *nume.* 23. *in fin. vers. Item aduertendum.* Areti. *tract. malefic.*

42 *ver. & eius bona publicamus. colum.* 1. Guido Papæ. *decis.* 341. † Siautē confiscatio est generalis, quilibet fiscus capit bona condemnati in

43 suo territorio. Alex. *consil.* 31. *Viso titulo, libr.* 1. *in prime.* † Extende; quia etiam quilibet fiscus exigit debita, & soluit in suo territorio exemplo duorū tutorum, quasi vnusquisque succedat pro parte.

44 Alex. *d. cons.* 31. *in princ. libr.* † Declara, & distingue; quia inter eos non est ius accrescendi, adeo quod si vnus fiscus non apprehendat bona confiscata sui territorii, non accrescunt alteri fisco. Alexand. *d. consi.* 31. *in princ. lib.* 1.

Confiscatio bonorum Clerici ad quem pertineat & fiat. Concluſ. 721.

1 CONFISCATIO † bonorum clerici facta, si sunt bona mobilia, vel alias immobilia; tamen intuitu Ecclesiæ acquisita, ob eletici delictum spectant ad Episcopum, vel Ecclesiam. Oldra. *cons.* 17. *in princ.* quia mobilia sequuntur personam, & etiam immobilia, quæ habet tanquam clericus, vt ibi, maxime *num.* 20. *colum.*

2 5. *ver. sed certe.* † Contrarium, quod in Francia, si bona clerici cōfiscantur mobilia, confiscantur Episcopo, immobilia vero confiscantur Regi, attestatur Clar. § *fi. qu.* 78. *num.* 1. *in fi.* vbi allegat Boer. *super consuet. Bituricens. fol.* 20. *colum.* 3. Papo. *lib.* 24. *titul.* 13. *Arresto* 3. *vide*

3 *infra in fi.* † Amplia, vt etiam Episcopo applicentur patrimonialia clerici, quando confiscatio fieret pro crimine Ecclesiastico. Oldrad. *d. consi.* 17. *colum.* 2. *num.* 9. *ver. & ideo.* † Amplia, quod bona clericorum confiscata applicantur Ecclesiis, quando alicui Ecclesiæ inseruiunt. Oldrad. *consil.* 17. *num.* 10. *ver. item aduertendum, colum.*

5 2. † Limita in bonis immobilibus, & patrimonialibus clericorum; quia si confiscantur per Episcopum ob delictum clerici, spectant ad dominos temporales, sub cuius territorio sita sunt bona. Oldrad. *cons.* 17. *in princ.* qui ita loquitur propter consuetudinem, non quia sit de iure cōmuni, vbi idem de bonis feudalibus, & emphyteuticis, vt reuertantur ad dominū directum, vel vt dicit Boer. *decis.* 264. *numer.* 4. illud est quoad multos Episcopos, & Abbates, quibus Rex ex largitione & liberali concessione donauit territo-

6 tium sic limitatum. † Limita in bonis feudalibus seu emphyteuticis clerico concessis: quia facta confiscatione reuertuntur ad do-

7 minum directum. Oldrad. *d. consi.* 17. *in princ.* † Extende; quia licet emphyteutica bona laici confiscentur, non tamen bona emphyteutica Ecclesiæ cadunt in confiscatione bonorum vacantiū, sed vtile dominium cum directo consolidatur fauore Ecclesiæ, plene Ægid. Bellam. *cons.* 23. *per totum*, maxime *nu.* 7. imo tenet absolute, quod quando fiscus succedit ad bona vacantia non sit successio vniuersalis, & non succedat in re communi, neque emphy-

8 teutica laici, vel Ecclesiæ. † Limita in Gallia de consuetudine: quia omnia bona clericorum immobilia applicantur dominis tēporalibus, & mobilia tantum Episcopo. & Ecclesiæ. Oldrad. *consil.*

9 17. *in* 1. *colum. ver. rursus*, vbi dicit consuetudinem valere. † Limita, quod pœna clerici frangentis pacem applicatur domino temporali, licet per Episcopum fuerit condemnatus. Oldrad. *consil.* 17.

10 *num.* 8. *ver. hoc idem.* & mouetur propter consuetudinem. † Limita in crimine hæresis: quia bona confiscata spectant infra annū ad dominum temporalem, post annum ad Ecclesiam. Oldrad. *consil.* 17. *num.* 8. *ver. item hoc probant. & num.* 9. vbi videtur velle, quod in omnibus criminalibus non Ecclesiasticis confiscatio facta contra clericum, spectet ad iudicem secularem, seu dominum temporalē infra annum, & idem dicit in fine consilii. *num.* 22. *vers. item videmus.*

11 † Limita, quod omnis confiscatio & condemnatio facta contra clericum ob aliud crimen, quod non sit Ecclesiasticum, bona confiscata infra annum spectant domino temporali, secundum Oldr. *d. cons.* 17. *num.* 9. vbi vult esse speciale, quod spectet ad Episcopum, quando ex delicto Ecclesiastico proueniret, & ius commune in a-

liis esse contrarium, loquitur de consuetudine Franciæ. † Declara; quia dictæ limitationes datæ per Oldrad. sunt; quia ipse supponit in Francia ita seruari; & quia ipse est in opinione, quod Episcopus non habet territoriū, ideo de iure non sunt veræ, & non procedunt, nisi de facto; quia clarum est, quod Episcopus habet diœcesim, quæ sibi pro territorio assignatur. Ruin. *cons.* 22. *num.* 5. *li.* 1. & habet fiscum & familiam armatam secundum veram, & communem * opinionem, & de qua in *vers. Episcopus habet territorium.* * *Concl.* 253. Vide conclusionem proximam sequentem. 12

Confiscationem bonorum an habeat Episcopus. Concluſ. 722.

EPISCOPVS † non potest confiscare; quia non habet ter- 1
ritorium, ideo seculares exequuntur sententias Episcopi. Boer. *decis.* 264. *num.* 3. † Contrarium, quod imo de consuetudine 2
Episcopi habent fiscum, & possunt pecuniarias pœnas imponere clericis, & aliis de suo foro, tenet Clar. in § *fi. qu.* 80. *num.* 5. *ver. in hac autem materia, & qu.* 78. *num.* 6. vbi relatiue loquitur, & est communis * opinio. Feli. in *c. irrefragabili. de offi. ord. in* § *cæterum, nu.* 11. *vers.* * *quarta conclusio.* vbi, quod ita seruatur. Couarru. *variar. lib.* 2. *capit.* 9. *num.* 11. vbi de * communi. Rota in *antiqu. decis.* 7. *de testam.* quæ di- * cit, quod fiscus Episcopi succedit clerico, non autem fiscus secularis. † Et quod Episcopus habeat fiscum, Diaz. in *praxi criminali.* 3
cap. 124. Butr. Imol. & alii, post glos. in *cap. quia. versic. præter. de concess. præben.* & alii, quos citat Feli. vbi supra. † Declara; quia de iure E- 4
piscopi pro se non habent fiscum, sed debent pœnas, & confiscationes applicare Cameræ Apostolicæ, vel saltem locis piis, licet non seruetur, vt per Clar. § *fi. qu.* 80. *num.* 5. *ver. in hac, circa si.* vbi plures allegat. Feli. in *d. ca. irrefragabili,* §. *cæterum. num.* 31. *de offi. ordin.* vbi limitat, nisi Episcopus indigeat pro se, vel nisi pœna imponatur à lege vel statuto; quia Episcopus retinet pro se, sequitur Couarr. *variarum resolutio. lib.* 2. *cap.* 9. *nume.* 11. vbi * de communi. † Re- * stringe, nisi habeant territorium ex concessione principis secula- 5
ris, prout in Francia multi Episcopi, & Abbates ex concessione Regis. Boer. *d. decis.* 264. *num.* 4. † Restringe, nisi in spiritualibus, 6
quia habent diœcesim loco territorii, & exequuntur sententias suas, & quoad clericos, Felin. *d. ca. irrefragabili.* † Restringe in cri- 7
mine hæresis quia de consuetudine fit confiscatio, & exequutio per Episcopum, & inquisitores. Boer. *d. decis.* 264. *num.* 5. Vide, *Ecclesia quas pœnas imponat, & de multiplicibus pœnis. Concl.* 17. Vide, *Episcopus habet territorium, cui cohæret iurisdictio. Concl.* 253.

Confiscatio bonorum vxoris, & dotis quibus casibus fiat, vel non. Con l. 723.

BONA † vxoris confiscantur quinque casibus, de quibus in 1
l. quinque legibus. ff. de bon. damnat. refert Floria. de sancto Petro in *l. quæst. mulier primo viduata, colum.* 2. *ver. item nec publicabuntur.* † Am- 2
plia; quia dos mulieris delinquentis saluo matrimonio confiscatur sine dubio. Clar. § *fi. q.* 78. *n.* 15. vbi dicit * communem. † Re- * stringe, si mulier delinquat constante matrimonio: quia non pu- 3
blicatur, nisi in quinque casibus. Clar. *d.* § *fi. q.* 78. *num.* 15. vbi, quod in illis quinque casibus confiscatur dos cum aliis bonis mulieris nuptæ, & dicit * communem, allegat Bossi. *de public. bonorum, num.* * 73. & alios † Restringe; quia dos nunquam confiscatur propter 4
delictum mariti, etiam si sit rebellis, etiam si vxor eum sequatur, sed statim mulier potest dotem repetere, quod dicit notandum Clar. *d.* § *fi. qu.* 78. *num.* 15. *in fin.* † Amplia; quia licet confiscatio 5
bonorum vxoris, videlicet dotis, fiat ob delictum mariti in causa primipilari, *l.* 2. *C. de primipil.* Ant. de Butr. *cons.* 61. *num.* 3. † Regula 6
tamen est in contrarium, quod dos, & bona vxoris pro delicto mariti etiam in crimine læsæ maiestatis non confiscantur. Ant. de Butr. *cons.* 61. *num.* 3.

Confiscatio bonorum expressa, vel tacita in quo differant. Concl. 724.

CONFISCATIO † dicitur expressa, quando lex, vel statutum 1
imponit delinquenti pœnam mortis, & confiscationis bonorum: quando vero lex, vel statutum imponit pœnam mortis de iure antiquo veniebat etiam confiscatio in consequentiam, vnde *auth. bona damnatorum, C. de bonis proscript.* decreuit confiscationem in consequentiam amplius non venire in duobus casibus. Clar. in *praxi crimin.* § *fi. qu.* 78. Vide supra *Concluſ.* 713. *versic. Confiscatio, & Concluſ.* 714. *ver. extende.* † Et quando lex imponit pœnam con- 2
fiscationis bonorum ipso iure, potest procedi etiam post mortem delin-

* delinquentis contra hæredes, secundum cõmunem, * vt restituat hæres etiam fructus, etiam si viuente delinquente non sit sequuta * declaratio. Clar. in §. *fi.q.51.n.14.ver.sciat.* vbi dicit communem, * licet Mediolani dicat requiri declarationem viuente delinquente.

3 † Alio modo confiscatio per sententiã fit à iudice expresse, vel in consequentiam: expresse, quando dicit, *condemnamus in pœnam capitis, vt moriatur, & in pœnam confiscationis omniũ bonorum:* & isto casu sententia operatur, etiam si de iure pro illo delicto non adesset cõfiscatio; quando vero dicit, *condemnamus in pœnam capitis, vt moriatur cũ confiscatione bonorum:* tunc pœna cõfiscationis dicitur in cõsequentiam venire, ita vt si de iure cõmuni vel statuto non esset imposita confiscatio, sententia non operatur, nisi in quantum ius disponit.

* Arminen. ad Ang. *de Malefi. in ver. eius bona publicamus,* vbi dicit * cõmunem. Ruin. *cons.114.n.5.li.4.* Clar. in §. *fi.q.94.n.7.ver.sed pone.* Vide, *Dictio,* cum *conuuncit. & quid significet. Concl.258.* † Differentia est; quia si condemnatus in contumaciam in pœnam capitis, & confiscationem bonorum post annum compareat, & absoluatur quo ad innocentiam, non recuperat bona, secus quando confiscatio & in consequentiam venit. Clar. *d.§.fi.q.94.n.7.& q.44.n.3.& seq.ver. facta autem huiusmodi descriptione. & num.5.ver.dixi. cum seq.* † Item; quia si moritur, extinguitur pœna corporalis, & cõfiscatio in cõsequentiam: secus si confiscatio sit principaliter facta. Clar. *d.§.fin.q.94.n.*

* 67.*ver.sed pone,* vbi dicit * cõmunem. † Item; quia si confiscatio venit principaliter, põt fieri etiam quod reus amplius non possit pœna vltimi supplicii cõdemnari, vt quia pendente iudicio moritur;

7 secus si in consequentiam. Cæpol. *cons.17. criminali, num.36.* † Item; quia si fiat cõfiscatio bonorum patris principaliter, nõ reseruatur

8 legitima filiis: secus si in consequentiã. Castr. *cõs.171.col.fi.li.1.* † Imo dicit Clar. *d.q.44.n.5.ver.quinimo.* quod si reus cõdemnatus admittitur ad nouas defensiones post annũ, & constitutus cœperit probare innocentiam, & moretur, quod nõ recuperat bona, etiã si hæres velit docere plene de innocentia: tamen ibi dicit vnum verbum Clar. quod tuta cõscientia princeps non põt retinere talia bona.

Confiscatio quibus casibus non fiat fisco, sed parti læsæ. Concl. 725.

1 SOCIVS, qui † promisit cum iuramento pacifice, & quiete ac fraterna charitate socium tractare, si illum interficiat ex primo vulnere, omnia eius bona ipso iure sunt applicata hæredibus socii interfecti non autem fisco. Riminald. Iun. *cons.124. Circa primum, li.*

2 *2.n.52.* vbi dicit notabile. † Amplia per eandem rationem in aliis casibus, in quibus militet par ratio, vt si tutor interficiat pupillum,

3 curator adultum, idem procedat. † Amplia, quia homicidæ interficientis clericum Ecclesiæ deseruientem bona cõfiscantur, & ap-

4 plicantur Ecclesiæ, Feli. in *c. postulasti, num.5. de Iudic.* † Amplia; quia bona raptoris mulieris non confiscantur, sed applicantur mulieri

L raptæ, *l. vnica §. & siquidem, C. de rapt. virg.* Vide plenius, *Pœna cui applicari debeat. Concl.240.*

Confiscatio bonorum in crimine læsæ maiestatis cui fiat Concluſ. 726.

1 CONFISCATIO † bonorum in crimine læsæ maiestatis regulariter fit supremo Principi offenso etiam de bonis sitis in ter-

* ritorio feudatarii, & subditi, * cõmunem dicit Rolan. à Valle *cons.*
78.n.21. & seq. lib.2. & hæc est secunda opinio, quam recitat Ægid.

2 *cons.15.col.2.ver. Secunda opinio.* † Contraria opinio, quod imo feudatario fiat confiscatio de iis, quæ sunt in territorio feudatarii, tenet Ægid. *d. cons.15. in princ.* quia feudatarius ius suum perdere non debet ex alieno delicto, & ponit multa similia de peculio serui & filiifamilias, quia facta confiscatione dominus, & pater non priua-

3 tur. † Tertia opinio fuit, quod durante vita delinquentis dominus supremus percipiet fructus, postea vero secus. Ægid. *d. cons.15.*

4 *n.2.ver. Tertia opinio.* † Quarta opinio, quod vtile dominium transeat in principem supremũ offensum, directũ vero remaneat feu-

5 datario. Ægi. *d. cons.15.n.2.ver. Quarta opinio* † Declara hãc quartã opinionem: quia nõ expedit feudatario habere dominũ suũ sibi vasallum, & ideo ipse dominus vendere tenetur vtile dominiũ habi-

6 li, vel res tota venditur, & diuiditur pretiũ. Ægid. *d. cõs.15.n.3.* † Declara; qui prima opinio procedit, quãdo crimen est læsæ maiestatis verum, & propriũ in personã principis, vel consiliariorũ assistentiũ, alias non, ita plene Ægid. *d. cõs.15.n.10. ver. quarto quæritur.* vbi, quod est speciale in casu isto propter offensam directam in Principem,

7 vsque in fin. † In secundo capite applicatur domino immediato, & probat ratione; quia si sententia adimit bona sine confiscatione, certe vniri debent immediato domino, si confiscantur, debent confiscari fisco immediato: maxime quia non citato domino immediato sententia esset nulla, nec potest dici alienatio necessaria quoad dominum immediatum, qui nihil deliquit, Ægid. *cons.15.n.*
10. *& seq. ver. tertio, ratione probatur, & per totum.* Vide, *Feudatarius est vtilis dominus, & ad eum spectat vtilitas. Concl.208.*

Confiscatis bonis ad quæ onera teneatur fiscus. Concluſ. 727.

FISCVS † facta confiscatione bonorum delinquentis tenetur 1
ad omnia debita delinquentis: quia licet fiscus non sit proprie hæres eius, cuius bona sunt confiscata, vt per glos. & Doct. in *l. inter eos, in fin. ff. de fideiuss.* Bald. in *l. fin. in vltim. col. C. de contrahen. emptio.* tamen ad eius debita tenetur, vsque ad quantitatem bonorum confiscatorum, *l. si marito. ff. sol. matr. l.2. C. eod. titul. l. fin. C. de senten. passis.*

† Extende; quia tenetur satisfacere creditoribus eius, cuius bona 2
sunt confiscata, non obstante edicto DD. nouem Florentiæ, quod omnes reneantur comparere infra certum tempus; quia ex illo edicto non perdunt iura sua, nisi sequuta declaratione per quam imponitur post lapsum termini perpetuum silentium, ita disponẽte Florentiæ lege anni 1549. *verſic. ne quali bandi, &c.* quia vt dicit glo. in *l.1. C. de compens. in ver. statio.* si fiscus succedens bannito est debitor, & creditor tertii, fit compensatio ipso iure, ad euitandam pœnam amissionis iuris, etiam quod nihil sit oppositum in termino statutario, Alciat. de communi * *consil.11. tom.2. lib.6. nume.2. &* * *inf. num.9.* † Amplia; quia fiscus tenetur ad satisfaciendum cre- 3
ditoribus alterius territorii, quando non adsunt alia bona, nisi cõfiscata, & sic in subsidium. Clar. § *fi. quæst.78. numer.28. ver. sed quæro.*

† Restringe; quia non tenetur fiscus satisfacere creditoribus al- 4
terius territorii, quando adsunt alia bona, in quibus potest satisfieri: quia alias de facili fiscus eluderetur. Clar. *d. §. fin. qu.78. nu.28.* vbi dicit * communem. † Restringe; quia quando creditor est * 5
ratione pœnæ, prout fiscus, & non adessent tot bona, præfertur fiscus priuato, quoad pœnas: secus si priuatus ageret ad interesse, vel ex contractu, Clar. § *fin. quæst.78. numer.31.* vbi de * communi.

† Declara; quia si Princeps vel fiscus confiscans esset creditor de- 6
linquentis ante confiscationem, facta confiscatione, si bona confiscata sufficiunt pro credito, censetur sibi satisfecisse, & non potest velle retinere bona confiscata ex confiscatione, & tanquam creditor ex contractu agere contra alia bona, quæ habet delinquens extra iurisdictionem confiscantis. Castrens. *consil.209. Circa primum, lib.2. per totum,* vbi, quod si tenetur aliis satisfacere; ergo & sibi. † Rationem declarationis affert idem Castr. *cons.390. Licet il-* 7
li, libr.2. quia licet creditores contrahentes, & habentes obligata bona omnia debitoris cõtraxerint respectu patrimonii debitoris, quod est obligatum, tamen ordine successiuo intelligitur, vt primo bona loci obligationis, & si non sufficiunt, in subsidium, bona alieni territorii sint obligata, & hæc ratio omnibus prædictis applicatur. † Amplia; quia restituit dotes vxori delinquentis, So- 8
ci. *cons.121. Præmittenda est, nume.26. ver. vostremo clare respondeo, libr.4.*

† Extende; quia fiscus tenetur satisfacere omnibus creditoribus, 9
vsq; advires bonorũ confiscatorum, *l. non possum ff. de iure fisci.* Vide supra *num.2. & seq.* † Extende; quia tenetur iudex in causis credi- 10
torũ procedere summarie, & sine dilatione. Salycet. in *l. si quis, n.1. C. de bon. proscrip.* Clar. § *fi.q.78.n.28. insti. ver. sed quæro.* † Amplia; quia 11
imo fiscus si habuit bona confiscata banniti propter homicidium, non inconuenit, quod mater occisi in solatium amissi filii consequatur aliquã quantitatem pecuniarum ex bonis homicidæ. *auth. de mand. princ. § deinde competens est.* de quo late per Grammat. *Voto vlt.n.10.* & est tex. in *auth. vt ind. sine quoquo suff. rag. § illud.* † Amplia; 12
quia fiscus tenetur ad legitimam filiorum in bonis confiscatis, quę est medietas loco tertiæ ex liberalirate principis; si vero sunt tres filii, est tota hæreditas, de medietate est tex. in *l. fi. C. de bonis proscrip.* de tota est tex. in *l. cum ratio, ff. de bon. damnat. § si plures.* Ruin. *consil.8. n.6. lib.5.* Ioseph. de Ludoui. *decis. Perusin. 11. n.27. & seq.* vbi testatur, quod opinio Ruini est canonizata in statu Ecclesiæ in omnibus curiis, communem * dicit Farinac. *qu.24.n.34. & seq.* vbi plures ci- *
tat, maxime *nu.37.* ponitur ampliatio, allegat Roland. à Valle *cons.*
97.n.32. lib.2. Plot. *inter consilia criminalia cons.150.n.87.* Noniũ *consil.*
98. nu.8. & cons.105. nu.12. Bonacoss. in *ver. confiscari nequeunt, tom.1.*

† Extendit ipse, etiam si ex lege, vel statuto particulari omnia bona 13
confiscantur: quia recipit interpretationem passiuam statutum, & lex noua, communem * Farinac. *d.q.24.n.34.* licet alleget tenentes * contrarium. † Item extendit à die publicationis bonorum, item 14
in filiis adoptatis. † Extende; quia tenetur dotare filias. Bonacoss. 15
in *suis Concluſ. criminal. ver. fiscus. tom.2.* Clarus § *fi.qu.78.n.26.* † Re- 16
stringe in filiis post confiscationem conceptis; item in bonis maternis; item in crimine læsæ maiestatis diuinæ, & humanæ. Farina. *d.q.24. nu.41. & seq.* † Contrarium, quod confiscatis bonis non re- 17
seruetur legitima filiis; quia sicuti pater potest alienando titulo

onero-

oneroso priuare filios legitimas; ita etiam delinquendo. Card. Zabar. in *clem. 2. de re iud. n. 15. in 7. quæst.* vbi allegat Genzel. & alios, vbi apostil. dat concord. Cæpol. *cons. crimi. 17. nu. 41. ver. circa quartum.* Angel. Aret. *Instit. de hæred. quæ ab intest. defer. §. interdum,* & hanc com-
*18 munem * dicit Mandell. *cons. 47. in fin.* † Declara; quia quando confiscatio bonorum fit principaliter, non reseruatur legitima filiis; secùs si incidenter, & in consequentiam. Castr. *cons. 171. col. fi. lib. 1.* Vide, *Legitima an debeatur filiis, si bona patris confiscantur. Concluſ.*
19 189. † Declara, quod nõ reseruetur legitima filiis hodie in mul-
tis locis tenet Clar. in §. fi. q. 78. nu. 26. licet dicat * communem in contrarium, & postea dicat reseruari legitimam, prout debet secũ-
*dum filios, & sic de iure * cõmuni. Vide Chassan. in *consuet. Burgund. fol. 88. nu. 6. & sequ.* vbi, quod non reseruatur, vel si reseruatur,
*prout de iure * communi, debet reseruari, & quod sit legitima
*secundum ius commune, communem * dicit Roland. à Valle
20 *cons. 97. n. 29. li. 2.* † Restringe in confiscatione bonorum maternorum; quia non reseruatur legitima, neque secundum priuilegiũ liberalitatis principis. Clar. in *pract. crimi. §. fi. qu. 78. num. 26. in fi.* vbi
** dicit cõmunem, & allegat *l. de bonis matris, C. de bonis proscript.* Ias.
Instit. de actio. in §. actiones. n. 66. & seq. vbi dicit * communem. Vide plene, *Confiscatio generalis seu vniuersalis quæ bona comprehendat, vel non. Concluſ. 719. num. 97. & seq.*

Confraternitates laicorũ an Ecclesiasticæ personæ. Concluſ. 728.

1 VIDE † in *ver. Beguinæ & fratres tertij ordinis an sint Ecclesiasticæ*
personæ. Concluſ. 32. Vide, *Ecclesiasticæ personæ quæ sint, & gaudeant priuilegio fori. Concluſ. 27. & Concluſ. ibi seq.* Vide, *Fraternitates laicorum an sint locapia. Concluſ. 453.*

Confrontatio quando, & qualiter fiat. Concl. 729.

1 CONFRONTATIO † testium fit cum reo, quando aliquid
2 deponunt, quod est contrarium. Clar. in *§. fi. q. 45. n. 14.* † Item quando agitur de recognitione rei carcerati. Clar. *d. qu. 45. n. 14.* & dicit, quod tunc nõn solus reus est exhibendus testi, sed vna cum duobus aliis, qui sint eidem similes, vt possit fieri recognitio pro
3 veritate. Modus † autem confrontationis qualiter fiat, Vide, *Testes examinati sine citatione partis non probant. Concluſ. 163. n. 58. & seq.*

Confusio quid sit, & operetur. Concl. 730.

1 CONFVSVM † dicitur, quicquid est sine ordine, sed non è contra. glo. in *auth. de hæred. & Falcid. §. inordinatum. ver. confusum.*
2 quam sequitur Alberic. in *Dictionario. verſ. confusum.* † Et ideo ea, quæ Doctores dicunt sparsim sine ordine, generant confusionem. Abbas in *c. cum deputati, n. 14. de iudic.* vbi loquitur de Innoc. & plenius in *prœm. decretal. in princ. in secundo not.* vbi, quod ista confusio generat difficultatem, tam legentibus, quam etiam studentibus.

Congregationis appellatione quid veniat. Concl. 731.

1 CONGREGATIONIS † nomen est generale, & cõprehendit omnem congregationem, siue ad bonum, siue ad malum; ideo si extat statutum, quod non fiant adunantiæ, neque confœderationes, continentur omnia sub verbo congregationis. Baldus
2 *cons. 262. Decretum domini. li. 2.* † Adde, quod in puniendis congregationibus, & adunantiis prohibitis non omnis adunantia censetur prohibita, sed attenditur causa, & animus congregatorum. Bald.
3 *d. cons. 262. n. 2. ver. secundo præmittendum, lib. 2.* † Extende, quia si est prohibita adunantia, & congregatio hominum ad obuiandum conspirationibus, & congregati fuerint plures ad capiendũ bannitos de licentia, & postea quatuor ex congregatis iuerint ad faciendum damnum, vel explanari fossatum, isti non incurrunt pœnam adunantiæ. Bal. *cons. 319. Decreto Domini cauetur, lib. 2.* vbi, quod attenditur principalis intentio, & quia quatuor non faciunt mul-
4 titudinem. † Extende; quia est statutum, prout est Nursiæ, quod nullus audeat facere adunantiam sub certa pœna, contra bonum statum ciuitatis, non habet locum in eo, qui propter timorem inimicorum iuit associatus ad suum iter, vel ad sua negocia. Bal. *consil.*
119. Statuto cauetur, lib. 5. Vide, *Multitudo personarum ex quo numero verificetur. Concluſ. 427.*

Congruentia & conuenientia semper est attendenda. Concluſ. 732.

1 LEX † vel statutũ loquens de vno genere personarũ, & extendens dispositionẽ ad aliud genus personarum intelligi debet, habeat locum secundum ea, quæ congruunt & conueniunt personis, ad quas fit extensio. Gemin. *cons. 73. num. 10.* Vide, *Verba secundum naturam rei sunt intelligenda. Concluſ. 96.* Vide, *Verba generalia secundum conditionem personæ ad quam referuntur, sunt intelligenda Concluſ.*
137. † Sic etiam dicitur in imponenda pœna; quia pœna triremium 2
non posset imponi pupillo, vel mulieri, vel debilitato brachiis, ita quod non possit remigare, quia talis pœna non congruit, neque conuenit, ita in simili gloss. *in l. sciant cuncti, in verſic. moritur, C. de legit. hæred.* quæ dicit, quod si agitur de delicto, quod non potest puniri in minore, non potest puniri, etiam postquam deuenit ad ætatem perfectam, quam gl. esse communiter * approbatam, dicit *
Clar. *§. fi. quæst. 60. n. 5. ver. Sed numquid minor.* Vide, *Habilitas superueniens quando conualidat actum nullum, vel non. Concl. 6.* † Sic in dispositione, an aliquid sit acquisitum dignitati, an personæ, quando vtrum- 3
que exprimitur, quia inprimis attenditur congruentia, an res sit proportionata personæ, an potius dignitati, & secundum magis proportionabilem congruentiam determinatio fieri debet, plene Abb. *cons. 93. In quæstione, col. 2. in princ. ver. sed iis non obstantibus, per totum, libr. 2.* Vide, *Dignitati, vel officio, quando aliquid dicatur concessum. Concluſ. 434.* † Sic in substitutione facta per verba communia, quæ
possunt importare directam, & fideicommissariam, quia attendi- 4
tur congruentia personæ, cui fit substitutio, quia si pupillus, censetur pupillaris, si pubes, censetur fideicommissaria, quia sic congruit personæ. Bart. *cons. 179. In negocio, lib. 2.* quod est Francisci Maffei de Eugubio, & idem est, quia conditiones appositæ declarant substitutionem secundum congruentiam conditionum. Bald. *cons. 36. Omnis substitutio, circa med. ver. si autem habet naturam, lib. 2.* † Sic in dis-
positione legis, vel statuti, quia verba sumuntur secundum mate- 5
riam proportionabilem & congruentem, Cyn. *in l. quicunque, num. 11. C. de seruis fugit.* Alex. *cons. 135. Circa primum, num. 5. ver. tertia ratione, lib. 1.* Vide, *Masculinum concipit fœmininum, & quando secus. Concluſ. 101.*
& Concluſ. ibi proxima seq.

Coniecturæ admittuntur in actu dubio, & contra præsumptionem. Concluſ. 733.

CONIECTVRÆ † attenduntur, & illis standum est in iis, quæ 1
tendunt ad declarationem animi, ideo statur coniecturis, an quis voluerit facere actum frustratorium, vt intret regula, *quod potuit, nolui, &c.* an potius actum validum, *si non valet, quod ago vt ago. &c.* Lap. *alleg. 89. n. 2. ver. Versus quod potui.* † Et pro coniecturis sufficit, 2
quod constat de ratione legis, vel disponentis, vt possimus extratione extendere, restringere, vel declarare. Alexand. *cons. 52. Circa hanc, nu. 18. & seq. lib. 4.* quod est Barbatiæ, vbi, quod est sempiterna memoria dignum; quia coniectura denotat quandum impropriete. Vide, *Confessio suspecta ex quibus conualidetur. Concluſ. 660.* † Am-
plia; quia coniecturæ iuncto iuramento, & in iis, quæ fiunt in se- 3
creto, & sunt difficilis probationis, probant, sicut præsuntiones. Mascard. *Concl. 405. Coniectura an probationem faciat, & vna tollit aliam.* Vide plenius, *Probatio per coniecturas, quando, & in quibus sufficiat, vel non. Concluſ. 795.*

Coniugatus, quis dicatur. Concluſ. 734.

CONIVGATVS † dicitur is, qui duxit vxorem, vel matrimo- 1
nium contraxit per verba de præsenti. Bal. *cons. 46. Constitutionibus domus, nu. 2. lib. 5.* † Limita in eo, qui solum contraxit sponsa- 2
lia de futuro, vel matrimonium per verba de futuro; quia non dicitur coniugatus. Bald. *cons. 46. n. 2. vsque in fi. lib. 5.*

Coniuncta persona quando agat pro coniuncta, & quibus casibus. Concluſ. 735.

CONIVNCTA † persona agit pro alia sine mandato, *l. licet, &* 1
l. sed & ea persona. ff. de procur. † Et istud est generale; quia con- 2
iuncti vsque ad quartum gradum dicuntur coniuncti, secundum * communem, & agere possunt existentes in tali gradu. Alex. *cons.* *
4. Videtur inspectis, col. 3. ver. circa primum, lib. 2. † Extende; quia con- 3
iunctus agit spolio pro coniuncta persona contra conductorem inferentem quæstionem dominii in re locata. Anchar. *cons. 205. In quæstione, n. 4.* † Extende etiam si sit fœmina coniuncta persona 4
infra quartum gradum, excluſa à statuto stante masculo absente; quia pro eo agere poterit. Alex. *d. cons. 4. colu. 3. nu. 3. ver. circa primum.* † Amplia; quia concurrentibus pluribus coniunctis ille admitti- 5
tur, qui proximior est. Alex. *cons. 26. Circa primum, in fi. lib. 1.* † Re- 6
stringe ampliationem, vt non procedat, quando essent tres fratres, & pro vno absente alter ageret contra alterum possidentem; quia melior est conditio possidentis. Alex. *cons. 26. in fi. lib. 1.* † Amplia; 7

quia

quia coniuncta persona absentis potest obtinere, quod ipse, vel alius deputetur curator bonis absentis coniuncti, qui curator poterit intentare omnes actiones tempore perituras, & quæ tendunt ad conseruanda bona absentis, & credita, ne præscribantur. Alex. 8 *cons. 4. col. 3. n. 4. & 5. ver. Vnde poterit, & alio suffragio, lib. 2.* † Extende; quia poterit etiam facere, quod creditores, quorum interest, comparent, & petant dari curatorem bonis, qui poterit exercere omnes actiones tempore perituras, & non perituras. Alexand. 9 *d. consil. 4. colum. 3. in fin. ver. 5. ver. habebit igitur, lib. 2.* † Amplia; quia coniuncta persona interueniens pro coniuncto, & promittens de rato, obligat coniunctum, pro quo cauit, si ratum habuit, ac si ipse fuisset præsens. Castr. in *l. sed & ea persona. ff. de procur.* Feli. in *c. nonnul-* 10 *li, §. sunt & alij. de rescript.* † Extende, vt procedat etiam in iis, quæ requirunt mandatum speciale, quando sequuta est ratificatio. Ias. 11 in *Lexigendi, in 4. fallen. C. de procur.* † Amplia; quia coniuncta persona dicitur, etiam si sit affinis. Feli. in *c. nonnulli, §. sunt, & alii, num. 58.* 12 *de reser.* † Limita in religioso; quia est mortuus mundo, & nō agit 13 pro coniuncto. Feder. de Sen. *cons. 287. in fi. ver. & licet alias.* † Contrarium, quod imo religiosus, & presbyter, qui nō potest esse procurator laici, coram iudice laico possit pro laico coniuncta persona agere. glo. & Doct. in *l. filiusfamil. §. veteranis. ff. de procur.* Canon. in 14 *c. si. de postul.* † Limita; quia si coniuncta persona, quæ posset agere, vel facere actum, facit vt procurator, & non sit, non valet actus. Feli. in *d. c. nonnulli, § sunt & alij. n. 54.* Rom. *cons. 446. primus propositæ, n. 6.* 15 *& per totum.* vbi apostilla plena in *ver. veriorem.* † Limita; quia coniuncta persona non dicitur habere mandatum, sed solum habet legitimationem personæ, cum cautione rati Felin. *d. cap. nonnulli, §. sunt & alij. nu. 54. ver. vnde est distinguendum de reser.* Bald. in *l. 1. nu. 5. C. de procur.* Alex. *cons. 47. In causa inter assertos, num. 2. lib. 7.* vbi dicit, quod tenetur cauere de rato, si opponatur exceptio, q̄ non habet mandatum, & hoc ante litem contestatam, & idem repetit *cons. 176. Visis narratis, in fi. lib. 7.* vbi, quod si non fuit oppositum ante litem cō- 16 testatam, iudicium procedit. † Limita; quia coniuncta persona pro coniuncta non potest constituere procuratorem, nisi post litē contestatam; secus post litem; prout idem est in simplici procuratore sine facultate alium constituendi, vel substituendi; quia non potest constituere, nisi lite contestata. Rom. *cons. 241. Spectabiles Do-* 17 *mini, n. 9. & seq. ver. vlt. aduertendum.* † Extende; quia in causis in quibus lis non contestatur, coniuncta persona non potest constituere procuratorem pro coniuncta, Roma. *d. cons. 241. nu. 10. ver. & si dica-* 18 *tur.* † Limita; quia filius etiam volens promittere de rato nō agit pro patre, nisi pater sit absens, sed si est præsens, requiritur consensus patris. Castr. in *l. si longius, §. 1. ff. de iudic. & in l. mutus §. is, qui ff. de* 19 *procur.* † Et præsumitur pater præsens, nisi probetur absentia. Bart. 20 Alex. & Ias. in *l. is potest. ff. de acquir. hared.* † Extende; quia non admittitur tanquam coniuncta persona, nisi caueat. Castr. *d. l. mutus, §. is,* 21 *qui ff. de procur. & in l. exigendi, C. eod.* glo. in *c. cum pridem, de pact.* † Et quando admittitur filius prō patre, debet agere nomine patris. 22 Abb. in *c. cum olim, num. 3. de testib.* † Extende in casu cōuerso; quia pater, & coniuncta persona in rebus filii, in quib. non habet vsumfructum, non potest constituere procuratorem ante litem contestatam; in rebus vero, in quibus habet vsumfructum, licet possit pro filio constituere procuratorem, etiam ante litem cōtestatam, secundum communem; tamen intelligitur filio consentiente, si est præsens, & supra infantiam. Rom. *d. cons. 241. nu. 9. vers. vltimo. aduertendum. & num. 10.* vbi in *ver. caterum credo*, dicit etiam, quod in re communi ratione societatis pater non constituit procuratorē pro 23 filio ante litem contestatam † Limita; quia coniuncta persona nō agit in iis, quæ requirunt speciale mandatum. Feli. in *c. nonnulli, §.* * *sunt & alij. n. 53. de reser.* vbi, quod * omnes ita tenent. Bald. in *l. exi-* *gendi, n. 2. C. de procur.* Castr. *cons. 298. Ad primum, in fi. lib. 2.* vbi, quod 24 non potest compromittere sub pœna. † Extende; quia non exigit coniunctus debita coniuncti, & soluens nō liberatur, Alexan. *cons. 4. Videtur inspectis, col. 3. n. 3. ver. Tamen, quia coniuncta, lib. 2.* vbi di- *25 cit * communem, & *cons. 37. Viso in princ. lib. 3.* † Declara; quia potest concludere in libello dari & solui coniuncto absenti, pro quo 26 agit. Alex. *d. cons. 4. n. 3. in fi. & n. 4. lib. 2.* † Extende; quia licet coniunctus pro coniuncto agere non possit, vt sibi soluatur: quia requiritur mandatum speciale; tamen si coniunctus, qui debet succedere, est absens diu, & ignoratur, vbi sit, potest coniunctus pro eo petere dari curatorem bonis talis absentis, & potest etiam obtinere se dari curatorem bonis coniuncti absentis. Alex. *d. cōs. 4. col.* *3. n. 4. & seq. ver. vnde poterit alio suffragio, lib. 2.* vbi, quod potest talis curator intentare omnes actiones tempore perituras; item omnes actiones, quæ tendunt ad conseruanda bona, ne præscribantur. 27 † Extende quia non petitur exequutio laudi, seu arbitramenti pro coniuncta persona, ita videtur velle Io. de Anania relatiue, licet aperte non dicat *cons. 16. n. 4. in fin.* † Restringe in iis, quæ sunt 28 modici præiudicii, quia etiam si mandatum speciale requiritur: tamen valent gesta à coniuncta persona cum promissione rati. Felin. *d. c. nonnulli, § sunt & alij, num. 53. in fi. de reser.* † Limita; quia coniun- 29 cta persona ante litem contestatam non potest substituere, & si substituat, nō valet gesta à tali substituto: se eus si substitueret post litē contestatā: quia tunc coniunctus est effectus dominus litis, & potest substituere. Alex. *d. cons. 47. n. 2. lib. 7.* † Limita, quando vel- 30 let opponere se impetrationi, vel actui gesto pro persona coniuncta: quia non admittitur. Feli. *d. c. nonnulli. § sunt & alij, n. 55. in fin. ver.* *limita 4. de reser.* † Limita vndecim modis, in quibus coniunctus 31 non admittitur pro coniuncto, de quibus Alex. in *l. exigendi, in prin-* *cip. C. de procur.* † Limita; quia gesta à coniuncta persona non præ- 32 iudicant, nisi rata habeantur. Feli. in *c. nonnulli, §. sunt & alij, n. 54. ver.* *item actus coniunctæ, de reser.* & clarius *nu. 53. ver. & pro istis. vbi*, quod requiritur ratificatio. Bald. in *l. 1. C. de procur. n. 5.* Cast. *cons. 298. in fi.* *lib. 2.* Limita; quia in spiritualibus coniuncta persona non admit- 33 titur pro coniuncta. Feli. *d. c. nonnulli, §. sunt & alij, num. 53. de rescript.* † Limita; quia licet coniuncta persona possit pro coniuncta agere, 34 quando is pro quo agit, vel tuetur, est absens: secus tamen est, si est præsens, vel habetur pro præsente. Castr. *cons. 298. Ad primum, in* *fi. lib. 2.* † Limita in coniunctis coniunctione spirituali; quia non 35 admittuntur, nisi certis casibus. Feli. *d. c. nonnulli, § sunt & alij, nu. 55.* *de rescript.* † Limita in spuriis. Feli. vbi supra, *nu. 56.* † Limita, vt so- 36 li coniuncti admittantur, quando sunt in tali gradu, quod secun- 37 dum vsum ciuitatis appellantur coniuncti, & est arbitrarium. Feli. *d. c. nonnulli, § sunt & alij, num. 59. de rescript.* † Limita, quando con- 38 iuncta persona habet mandatum à coniuncto; quia tunc non potest agere, vt coniuncta persona, & idem est in marito pro vxore. Castr. in *l. maritus, C. de procur.* † Extende; quia non substinetur iu- 39 dicium, vel actus factus tanquam coniuncta persona, si velit dicere se habere mandatum: quia nō eo nomine egit. Castr. *cons. 341.* *& cons. 496.* † Extende; quia in casu conuerso si coniuncta perso- 40 na agit vt procurator, & non potest ostendere mandatum, nō substinetur iudicium, vt coniuncta persona; quia eo nomine nō egit. Bald. & Salycet. in *l. 1. C. de procur.* sequitur Ias. in *l. exigendi. colu. 4. C.* *eod.* vbi, quod debet attendi forma comparendi. † Extende; quia 41 nunquam coniuncta persona potest agere pro coniuncta, quæ se absentauit, quando dimisit absens procuratorem. Castr. in *l. cum* *prætor, ff. de iud.* vbi declarat hoc est verum, si procurator acceptauit. Vide, *Maritus in quibus habet mandatum ab vxore, vel non. Conclus. 95* ☞ † Coniunctæ personæ quæ dicantur, relinquitur arbitrio iudicis, 42 vt in *seq. Conclus. num. 2.*

Coniuncta bona, quæ, & quando dicantur. Conclus. 736.

BONA † coniuncta esse dicuntur, quando sunt simul iuncta, 1 ita quod vnum corpus efficiunt, Alex. *cōs. 32. Clarissime domine* *in princ. lib. 7.* vbi, quod non dicitur res coniuncta, licet afferret vtilitatem bonis separatis. † Coniunctæ personæ quæ dicantur ar- 2 bitrio iudicis relinquitur. Menoch. *de arbitr. casu 146.*

Coniunctus facta coniuncti scire præsumitur. Conclus.

VIDE Soci. *reg. 32. Coniunctus.* vbi limitat duobus modis. Vide, ☞ plene, *Consanguineus præsumitur. Conclus. 741.* Vide plenius, *Scientia quando præsumatur in consanguineo. Conclus. 63.* Vide Mascard. *Conclus. 407. Coniunctus an præsumatur.* vbi ampliat in minore, & limitat tribus modis. Vide eundem *Conclus. 413. Consanguineus.* vbi limitat vndecim modis.

Coniuncti re & verbis qualiter dicantur, & de multiplici coniunctione. 737.

VERBIS † dicuntur coniuncti legatarii, quando testator vsus 1 est verbo complexiuo, vt si dixit, *relinquo duab. filiabus meis* Bald. *cons. 174. Facinus vendidit. circa fi. ver. illud certum est, lib. 1.* † Item quan- 2 do pater legat Titio & Seio centū pro quolibet, quia dicūtur verbis tantū coniuncti. Alex. *cons. 55. Viso titulo, n. 3. lib. 2.* † Item, si insti- 3 tuat Titium & Seium in mille pro quolibet: quia dicuntur solum verbis cōiuncti. Alex. *d. cons. 55. n. 3. li. 2.* † Itē, si dicatur lego Titio & 4 Mæuio fundum pro dimidia cuilibet; quia ex quo non sunt pro diuiso datæ portiones, sed pro indiuiso, dicuntur verbis coniuncti. Castrens. *consil. 321. Visis, & ponderatis, colum. 2. ver. de dimidia, lib. 2.* † Declara; quia verbis coniuncti esse dicuntur, qui in eadem ora- 5 tione ponuntur, & sic vno sermone coniunguntur; sicuti econuerso disiuncti dicuntur, qui in diuersis orationibus ponuntur, & diuersis sermonibus separantur. Bart. *cons. 70. Pater fecit testamentum,* *colum. 3. post med. numer. 2. verfic. præterea, vt magis intelligatur, libr. 2.* † Item; quia si pater plures filios, videlicet Petrum pro vna por- 6

tione

tione quartæ partis, Titium pro medietate, alium pro alia, filios alteri legatario substituerit; quia complexiue per verbum substituit, & in eadem portione alteri legata dicuntur re & verbis, & saltem verbis coniuncti, & inter eos est ius accrescendi, vt aliis præmortuis testatori vltimus, vel superuiuens habeat totum. Alexan. *cons.* 198. *Perspectis, nu. 2. ver. & consl. at, lib. 7.* vbi apostilla in *ver. totum*, quæ 7 dat concord. † Extende idem in institutione hæredũ, vel substitutione, vt si pro medietate substituat nepotẽ, pro alia locum piũ, dicuntur cõiuncti verbis ipsi substituti, vt præmortuo nepote ante hæredem, vel testatorem locus pius habeat totum. Fulgo. *consil.* 817. *in fin.* † Amplia, vt idem sit, quando coniunctio est in oratione, vt quia vna oratio est perfecta in nomine, & verbo, alia est sine verbo: quia tunc, ex quo idem verbum respicit plura determinabilia, dicitur facta coniunctio verbis, veluti si dicatur; *lego Titio fundum, & Seio eundẽ fundum*: quia non sunt perfectæ orationes, ex quo verbum *lego*, respicit Titium & Seium, dicuntur verbis coniuncti. Bald. *cons.* 362. *circa si. ver. secundo respondeo, lib.* 1. & duplicatur *li.* 2. *cons.* 9 211. † Idem, si dicat; *filio meo substituo Blasium in medietate hæreditatis meæ, & Franciscam filiam meam*, quia erãt ambo coniuncti ad medietatem, non autem vnus ad medietatem, alter ad aliam medietatẽ erit substitutus. Baldus *consil.* 243. *Visis dicto puncto, num.* 2. *ver. Sed circa, li.* 3. † Amplia, vt idem sit in coniunctione dictionum, vt si dicatur, *lego Titio & Seio fundum*: quia sunt verbis coniuncti propter verbum *lego*, quod seruit, & coniungit vtrunque. Bald. *d. consil.* 362. 11 *in princ. libr.* 1. & duplicatur *libr.* 2. *consi.* 211. † Extende; quia vbicunque idẽ corpus legatur pluribus per partes distribuendum, dicuntur coniuncti verbis: secus si cuilibet sit legatum de certa quanti- 12 tate. Ang. *consi.* 11. *n.* 3. *ver. Quod etiam non sit verbalis.* † Multiplex est coniunctio re & verbis: quia quandoque fit coniunctio dictionũ, veluti, quando vnus actus verbi regit duas dictiones, veluti si dicatur; *lego Titio & Seio talem fundum*: quia verbum, *lego*, seruit Titio & Seio, ideoque verbis dicuntur coniuncti, & etiam re; quia eadem res ambobus legatur. Bald. *consi.* 362. *Quæritur à me, lib.* 1. *in princ.* vbi, ꝙ hæc coniunctio dicitur etiã per modum determinationis factæ pariter, vt quia verbum, *lego*, respicit plura determinabilia pariter, videlicet Titium & Seium, & quasi duplicatur *lib.* 2. *consi.* 211. *Quæri-* * *tur à me.* & est communis * opinio, vt per Iaſ. in *l. re coniuncti, nu.* 88. *& seq. ff. de leg.* 3. & quod isto casu dicantur re & verbis coniuncti, di- * cit Alex. communem * *cons.* 109. *Videtur prima fronte, nu.* 2. *li.* 2. & ma- * 13 gis * cõmunem. † Contrariam opinionem tenent multi, de qui- 14 bus idem Iaſ. *d. l. re coniuncti. n.* 91. *& seq.* † Declarat Alex. *d. cons.* 109. *n.* 2. *lib.* 2. quod saltem sunt coniuncti, re, vel verbis; quia coniuncti * 15 sunt secundum communem * opinionem. † Orationum vero fit coniunctio, quando sunt duæ orationes cum copula, vt si dicatur, *lego Titio fundum: item, lego Seio eundem fundum*: quia dicuntur cõiuncti verbis; quia orationes coniunguntur per copulam; item dicũtur cõiuncti re: quia idem fundus legatur duobus. Bald. *d. cons.* 362. 16 *in princ. lib.* 1. *& cons.* 211. *in princ. lib.* 2. † Loquutionum autem cõiunctio est, quando legantur diuersa corpora diuersis personis, veluti 17 si dicatur, *lego Titio fundum*; item, *Seio domum*. † Re coniuncti esse dicuntur legatarii, quando legatum consistens in quantitate fuit factum pluribus pro indiuiso, veluti si dixit, *relinquo quinquaginta pro indiuiso Titio & Mæuio*. Bal. *cons.* 174. *Facinus vendidit, lib.* 1. *circa si. ver. item re.* Ang. de Peru. *cons.* 11. *Ser. Bicius, nu.* 3. *ver. Quia non re.* vbi, quod legatum factum Titiæ & Seiæ, de ducentis pro qualibet, non in- 18 ducit coniunctionẽ realem. † Declara; quia coniuncti verbis habent ius accrescendi ex iure alterius non volentis acceptare, & istud ius accrescendi est voluntarium in legatis: secus in hæreditate: ius vero non decrescendi habet locum in disiunctis, quibus relinquitur eadem res: quia si vnus non acceptat, non accrescit alteri, sed potius non decrescit, & habet iure suo, & sic sine onere injuncto alteri, & istud ius non decrescendi non est voluntariũ, prout ius accrescendi, vide Iaſ. in *l. re coniuncti. in primo euidentiali, nu.* 2. 19 *& seq. ff. de leg.* 3. vbi latissime † Et idem est in contractu, seu inuestitura feudi facta pluribus transuersalibus: quia cum sit feudum nouum, non habet locum ius accrescendi, etiam si essent coniuncti verbis tantum, vel re tantum, vel re & verbis, sed solum ius nõ decrescẽdi, quod est diuersum à iure accrescendi in pluribus: primo: quia ius accrescendi def. rt lucrum, ius non decrescendi conseruat à damnũ: item ius accrescẽdi habet locum ante acquisitionem, & post acquisitionem quandocunque deficiat ius non decrescendi solum habet locum, antequã primis inuestitis acquiratur. Castrens. plene *cons.* 262. *Dico, quod Episcopus, per totum, lib.* 2. & est consilium, Castr. Prosdocimi de Comitibus, & Angeli Iunioris de Perusio. Vide, *Ius non decrescẽdi quando habet locum, vel non. Conclusio.* 573. 20 † Extende; quia si sunt plures instituti in re certa, & seu substituti, & plures instituti vniuersaliter, seu substituti, licet ius accrescendi comperat institutis, vel substitutis vniuersaliter; tamen si instituti, vel substituti in re particulari sunt coniuncti re & verbis, ipsi sibi inuicem succedunt per ius accrescendi; non autem alii non coniuncti: quia si ex diuerso iure, non habet locum ius accrescendi. Bart. *cons.* 8. *Factum tale est, nu.* 7. *& seq. ver. secundum dubium, lib.* 1. † Re 21 & verbis dicuntur coniuncti, quando vtraque coniunctio reperitur, veluti si testator dixit, *lego duabus filiabus meis quinquaginta*. Bald. *d. consi.* 174. *Per totũ.* vbi, quod propterea habet locum ius accrescendi inter coniunctos re & verbis, *lib.* 1. † Et idem est, si simpliciter 22 dicatur, *lego Titio & Mæuio fundum*: & nõ dicitur æquis portionibus, Castr. *cons.* 321. *col.* 2. *ver. primum, de iure, lib.* 2. † Extende, vt idem sit, 23 si sit dictum, *lego Titio fundum, & Seio eundem fundum*, vel, *lego Titio & Mæuio fundum*. Bald. *d. consi.* 362. *per totum, lib.* 1. Angel. *cons.* 295. *Punctus testator, nu.* 4. *ver. vnde videndum*, vbi reprobat Petr. de Bellapertica, qui tenebat coniunctionem re & verbis esse solum, quando eadẽ res in solidum duobus coniunctis legatur, vt in primo exemplo; quia idem est, si dicat *fundum meum Titianum lego Titio & Seio*. † Am- 24 plia; quia re & verbis dicuntur coniuncti instituti hoc modo, videlicet *instituo mihi hæredes Margaritam & Ioannam ex qu. d. Baldina olim vxore mea, & Ioan. filium meum ex d. Ioanna nunc vxore mea*, quia quilibet pro tertia æqualiter dicitur institutus, & ideo vno decedente ante aditionem, quilibet æqualiter succedit per ius accrescendi, Bald. *cons.* 243. *Gregorius in suo, in princ. li.* 2. vbi quod illa verba, *ex q. vel ex tali vxore mea*, sunt causa demonstrationis, non autem inducta, vt duæ primæ filiæ sint pro medietate, & masculus pro alia medietate. † Extende, vt procedat, etiam si testator adiecit 25 verba, *volo tamen, quod dicta Margarita & Io. filiæ meæ sint contentæ* 400. *libr. pro qualibet earum, quæ peruenerit ad matrimonium carnale, & in centũ pro qualibet, quæ peruenerit ad matrimonium spirituale*: quia ista verba inducunt fideicommissum, non autem diminutionem institutionis vniuersalis. Bald. *cons.* 243. *in princ. lib.* 2. Signor. *cons.* 261. *in princip.* † Et procedit extensio, etiam si sint tres instituti in rebus particu- 26 laribus nullo dato hærede vniuersali; quia trahuntur ad vniuersalem institutionem, etiam si dixit testator, quod contenti sint de certa quantitate; quia fideicommissum inducitur in residuo, Signor. *cons.* 261. *in princ. n.* 2. † Amplia; quia legatum vsusfructus fa- 27 ctum Titio & Mæuio, per hæc verba, *lego Titio & Mæuio vsumfructum bonorum meorum*, dicuntur coniuncti verbis & re. Ang. *cons.* 153. *Rusticus quondam, n.* 2. *vsq; in fin.* vbi, ꝙ in eis habet locum ius accrescendi, etiam postquam ambo acceptarunt legatum, & alter, est mortuus. † Extende in substitutis duobus, prout si dicat testator, *filio meo* 28 *decedenti sine filiis in tota hæreditate substituo Titium & Seium*. nam præmortuo Titio solus Seius dicitur substitutus remanere. Castr. *cons.* 268. *n.* 2. *ver. secundo quæritur, li.* 2. † Et coniunctio re & verbis proce- 29 dit etiam in vocatis ordine successiuo, & in legatis, puta si testator legat vnam possessionem Laurentio, & Lando, & descendentibus ab eis legitime, coniunctio est nedum in Laurentium, & Landum, si vixerint tẽpore legati, sed si mortuus fuerit alter, cõiunctio erit cum viuente, & descendentibus mortui, ita vt si repudiauit, vel nõ acceptauit alter, per ius accrescendi alteri accrescat; si vero nõ repudiauit, transmisit ad suos, & nõ est locus iuri accrescendi, Castr. *cons.* 434. *istud relictum, per totum, li.* 2. vbi apostil. dat concord. † Li- 30 mita; quia vbicunq; est dictio aduersatiua, vel disiunctiua, nõ põt dari coniunctio re, neq; verbis, Cuma. *consil.* 115. *in princ. ver. ad primũ.* † Limita; quia si sunt duæ orationes copulatæ, & quælibet stat per 31 se perfecta, copula non facit coniunctionem verbalem; quia sunt diuersæ determinationes, determinantes diuersa determinabilia; quia sicuti distributio partium remouet realem coniunctionem; ita distributio orationum remouet verbalem coniunctionẽ, Bald. *cons.* 362. *Quæritur à me, li.* 1. *circa med. ver. quando igitur.* vbi, quod quãdo quelibet oratio habet subiectum & prædicatum, & principales partes suas de per se, non cadit coniunctio verbalis, ꝙ duplicatur *lib.* 2. *cons.* 311. Cuma. *cons.* 315. *n.* 1. *ver. ad primũ.* Alex. *cons.* 198. *Perspectis, in fi.* in additione, *Rescripsi, li.* 6. vbi loquitur, etiam si adsit copula, *&c.* † Extende; quia disiuncti verbis, licet sint coniuncti re, non ha- 32 bent inter se ius accrescendi. *l. huiusmodi, §. quibus, ff. de legat.* 1. Rom. *cons.* 185. *n.* 11. *ver. Quinimo*, vbi, ꝙ multo magis quando sunt disiuncti re & verbis. † Restringe limitationem, quando duæ orationes 33 perfectæ essent copulatæ hoc modo, *lego Titio fundum: item Seio legatum fundum: item Seio domum*: quia dicuntur copulatæ orationes, & coniunctę verbis, ita Bald. *d. cons.* 362. *in princ. li.* 1. Sed credo, quod sit erratum; quia coniunctio non est, ex quo oratio est perfecta, & nõ cadit cõiunctio, nisi terminus sit cõmunis, vt ibi Bal. in fin. ideo in secunda oratione, vel in prima non debet poni verbum, *lego*, & ita reperio, quod erat erratum, prout in eodem consilio duplicato *lib.* 2. *cons.* 211. † Limita; quia vbicunque testator distributiue lo- 34 quitur, non potest dari coniunctio re, licet possit dari verbis: quia

vbi

vbi est diuisio voluntatis distribuentis portiones, propter distributionem portionum, non possunt esse re coniuncti, *l. interdum. ff. de hæred. instit.* Bald. *consi. 362. ante med. ver. & hoc quando testator, lib. 1.* &
35 duplicatur *cons. 211. lib. 2.* † Imo, si auus donat Angelæ, & eius sorori scuta 500. pro singula earum, non dicuntur coniunctę, neque re & verbis, sed neq; re tantum, neq; verbis tantum, vt dicit Angel. Aret. *cons. 16. Diligenter considerato, num. 14. & seq. ver. Venio nunc ad ter-*
36 *tium.* † Extende, quando legatur quantitas, vel res partitiua, vel numeralis: quia non cadit coniunctio, nisi sit dictum, insolidum,
37 Bald. *d. cons. 174. in fin. lib. 1.* † Et ideo, quando quilibet habet portionem suam in oratione separata, licet adsit copula inter eos, nõ dicuntur coniuncti, nec re, nec verbis, Alex. *consi. 198. in fi.* in additione *incip. Rescripsi, lib. 6.* secus inquit ibi apostilla in *ver. verbis*, quãdo vni quarta, alii alia quarta legatur: quia sunt cõiuncti re &
38 bis. † Limita; quia vbicumque facta est per testatorem diisunctio portionum inter substitutos, inter eos non põt dari ius accrescendi, Rom. *cons. 185. pro decisione, nu. 9.* † Extende; quia disiunctio orationum, imo separatio portionum in diuersis orationib. facit cessareius accrescendi, Rom. *d. cons. 189. n. 10. & seq.* † Limita; quia vbicunq; non est terminus communis, qui determinet plura, non datur cõiunctio verbalis, & vbi res est distributiue legata, nunquam habet locum coniunctio realis, Bald. *d. cons. 362. per totum, lib. 1.* ma-
41 xime in fine. † Declara totam materiam: quia coniuncti plures, si aliqui sunt coniuncti re & verbis, alii re tantum, vel verbis tantũ, præferuntur coniuncti re & verbis. Signorol. *cons. 261. in princ.*

Coniuncti, & copulati in eadem disposition quando æqualiter censeantur copulati. Concl. 738.

1 CONIVNCTI † & copulati simul in aliqua dispositione cen-
2 sentur æqualiter vocati pro portionibus æqualibus. † Amplia, vt idem sit in pluribus cõiunctis ad obligationem; quia æqua-
3 liter censentur obligati. Vide, *Obligato respiciens plures personas & res qualiter distribuatur. Concl. 32.* † Limita in iis, in quibus cadit ordinata charitas: quia si quis instituat filios & nepotes, vel substituat filios, & descendentes, licet sint copulati: tamen ordine succe ssiuo,
4 non autem per concursum censentur vocati. Vide, *Ordo successiuus quando attendatur inter vocatos copulatiue, vel non. Concluſ. 199.* † Limita, quando copulantur plures sub nomine collectiuo, *& alter*: quia omnes simul sub collectione censentur pro vna rata, & alius solus pro alia rata: quia nomina complexiua loco vnius sunt. Bald. *consi. 340. Si pater filio, num. 2. lib. 5.*

Consanguinitas quid sit, qualiter diffiniatur, & probetur. Concluſ. 739.

1 CONSANGVINITAS † est quoddam vinculum ab vno stipite prouenientium. Calder. *conſ. 464. circa fi. ver. ad idem faciunt*, alias *primo de consanguinit.* vbi, quod idem est, licet duplex vinculũ
2 intercedat: quia pro vno habetur quoad consanguinitatem. † Et consanguineus dicitur ille, qui quouis modo sanguine est coniunctus. Alex. *cons. 195. Reddito pro me, in princ. lib. 7.* vbi, quod probatio consanguinitatis non releuat, quando debet probari in certo gra-
3 du. † Appellatione consanguineorum vsque ad certum gradum continentur etiam naturales, & non legitimi, quando dispositio non est odiosa odio irrationabili, & vbi agitur de affectione natu-
4 rali. Fulgo. *cons. 108. n. 3. & cons. 152. col. pen. ver. in opposita.* Vide, *Filiorum appellatio intelligitur de legitimis & naturalibus, & quando secus. Concluſ. 371.* † Et qui veniant appellatio ne consanguineorum. Areti in *c. quoties, & in c. delegatus, de testib.* & latissime Corne. *consil. 167. vol. 2.* vbi plenissime quicquid dici possit, examinat, vide eum: quia plene loquitur, & in *cons. 21. lib. 1.* & aliquid etiam dicit *cons. 74. eod.*
5 *lib. 1. & cons. 90. vol. 3.* † Et quando in pace fuit promissum pro se, & consanguineis, & affinibus, quod veniant coniuncti ex latere fœ-
6 minarum: quia affines sunt, plene idem Corne. *cons. 40. vol. 2.* † Restringe; quia appellatione consanguineorum quandoque non veniunt fœminæ propter fragilitatem sexus, secundum subiectam
7 materiam. Corne. *cons. 156. lib. 2.* † Consanguineus dicitur frater. Alex. *cons. 82. In causa inter, in princ. lib. 1.* & proprie loquendo, & stricte solum fratres, vel frater, & soror dicuntur consanguinei. Alex. *cons. 229. vol. 6. col. pen.* quando sunt ex eodem patre, *l. post consanguineos, ff. de suis & legit. Instit. de legit. agnat. succeſſ. in princ.* & vltetius non cõpre-
8 henduntur, idem Alex. *cons. 153. lib. 7.* † Dicuntur insuper etiam cõsanguinei proprie loquendo, nedum fratres, sed omnes, qui sunt de latere transuersali. Bald. in *c. si pater, de testam. in 6.* Barba. in *l. cum acutissimi. col. 7. ver. quid si testator dixit, C. de fideicom.* allegat *l. in fideicõ-*
9 *missi. §. Pollidius, ff. de vsur.* & alia iura. † Imo secundum communem * vsum loquendi consanguineus dicitur quicunque coniunctus aliqua consanguinitate, etiam vltra quartum gradum. Alex. *consil.*

82. *n. 1. li. 1.* vbi apostil. in *ver. communem.* dat concord. † Etiã si ex eo 10
linea materna sint tantum coniuncti, dicuntur consanguinei, se-
cundum * communem vsum loquendi, qui attendi debet. *l. La-* *
beo. ff. de supel. leg. ita Alex. *cons. 82. lib. 1. & cons. 229. lib. 6. & consi. 153. lib.*
7. & latius in *l. cum quidam. §. quod dicitur, ff. de acquir. hæred.* & idem af-
firmat Castr. *cons. 422. Quod ista mater, lib. 1.* vbi, quod importat idẽ,
quod parens, & seu parente, videlicet cõsanguineus, *in princ.* † Am- 11
plia; quia vulgares promiscue vtuntur hoc vocabulo cõsanguini-
tatis, etiam in iis, qui sunt affines: ideo attendi debet vsus, & testes
saluantur, si dicunt illum, qui est affinis, esse cõsanguineum. Alex.
cons. 153. lib. 7. & in l. cum quidam, §. quod dicitur ff. de acquir. hæred. † Ex- 12
tende; quia iste communis vsus attenditur etiam in dispositione
statuti loquentis de consanguineis. Doct. in *l. cum quidam, §. quod di-*
citur. ff. de acquir. hæred. Bart. *d. l. cum acutissimi, C. de fideicommiss.* † Con- 13
trarium, quod coniunctus ex solo latere matris nullo modo dica-
tur consanguineus. Corne. *consi. 13. vol. 2.* Vide, *Statutum circa mino-*
res, & eorum contractus cum certa solemnitate, puta præsentia consanguineo-
rum, de quibus intelligatur. Concluſ. 596. † Declara; quia de propria si- 14
gnificatione Corn. bene loquitur, & ita debet intelligi, secus de
communi vsu loquendi, qui attendi semper debet. Vide, *Vsus cõ-* 15
munis loquendi attendi debet, & quando secus. Concluſ. 368. † Declara;
quia licet dictio, *consanguineus*, stricte accipiendo fratrem, & so-
rorem ex latere patris comprehendat, non alios, & quandoque
agnatos omnes solos, non cognatos: tamen ex communi vsu lo-
quendi omnes sanguine coniunctos comprehendit, siue ex latere
patris, siue matris, plene Alex. *consi. 229. Ponderatis, num. 10. versi. quia*
consanguinei, lib. 6. † Vel alio modo consanguinei proprie, & stricte 16
dicuntur illi, qui ex latere patris coniunguntur, *l. post consanguineos,*
in princ. ff. de suis & legit. large vero sumuntur pro omnibus coniun-
ctis ex latere patris, vel matris. Alex. *cons. 153. Viso themate, in princ. lib.*
7. Corn. *cons. 53. num. 15. & cons. 167. in princ. lib. 2.* † Limita; quia de 17
propria significatione consanguineus capitur pro illis de agnatio-
ne, & familia, *l. post consanguineos. ff. de suis & legit. hared.* Castr. *d. consil.*
422. *in princ. lib. 1.* † Limita; quia consanguinei non dicuntur ma- 18
ter & auia. Corn. *cons. 13. lib. 2.* † Extende; quia filius sororis nõ est 19
consanguineus auunculo. Bald. *cons. 262. lib. 3.* Castr. *cons. 422. colu.*
pen. ver. ad quintam, lib. 1. † Extende; quia filia amitæ non dicitur 20
proprie consanguinea, sed bene filia patrui, ideo si statutum vocat
ad successionem proximiores consanguineos, filia patrui excludet
filiam amitæ, Caccialup. in *l. omnes populi, col. 3. quæst. 14. ff. de iust. & iu-*
re. † Probatur filiatio, fraternitas, & consanguinitas ex confes- 21
sione facta directe ab eo, de cuius hæreditate agitur, quando con-
fessio fuit facta præsente illo, qui confitebatur talis. Alex. *consi. 181.*
Viso processu, in princ. lib. 7. vbi apostil. in *ver. fallit.* dat plures concord.
maxime Tiraquel. *de retract. lignag. §. 1. glo. 16.* † Extende; quia pro- 22
batur cõsanguinitas ex verbis dispositiuis parte præsente propter
se, & principaliter prolatis. Alexan. *d. cons. 181. in princ. lib. 7.* † Am- 23
plia; quia probatur etiam ex verbis assertiuis parentelæ descriptæ
in epistola, & saltem facit epistola præsumptam probationem, do-
nec contrarium probetur & in epistola non curatur præsentia par-
tis: quia operatur, ac si esset pars præsens. Alex. *d. consi. 181. in princi.*
n. 2. lib. 7. † Amplia, vt procedat, etiam si confessio in epistola fie- 24
ret per verba narratiua & enunciatiua, quando principalis mate-
ria epistolæ adiuuat verba narratiua, exemplum ponit, si scribens
dicat ei, cui scribit, *scias frater, vel soror mea, quod decessit talis frater no-*
ster, & ob hanc causam habemus hæreditatem eius communem; certe proba-
tur præsumptiue, quod sunt frater & soror, ita ex mente Salycet.
tenet Alex. *d. consi. 181. num. 2. ver. si autem essent verba narratiua, lib. 7.*
† Amplia; quia probatur filiatio, fraternitas, seu consanguinitas 25
ex tractatu: quia ex eo constituitur in quasi possessione illius con-
sanguinitatis, vel gradus, & transfert onus probandi contrarium
in aduersarium. Alex. *consi. 181. n. 7. & 8. ver fortificantur prædicta, li. 7.*
† Limita; quia filiatio, fraternitas, & parentela non probatur ex 26
verbis enunciatiuis propter aliud emissis, & ista est regula *l. neque*
professio. C. de testam. l. non nudis. & l. non epistolis. C. de probatio. Alex. *d. con-*
sil. 181. in princ. li. 7. vbi, quod verba enunciatiua propter aliud pro-
lata dicuntur, & in quibus non fistit voluntas. † Extende, siue 27
verba enunciatiua sint prolata absente, siue præsente parte, vel et-
iam in epistola. Alex. *d. consi. 181. in princ. num. 1. & 2. libr. 7.* † Decla- 28
ra; quia limitatio non procederet, quando cum verbis enunciati-
uis concurrerent adminicula, & aliæ probationes, prout tractatus,
quasi possessio, vel similia. Alexand. *d. consi. 181. nume. 2. lib. 7.* † Li- 29
mita; quia non probatur consanguinitas, filiatio, vel fraternitas
ex verbis confessionis factæ *absente parte.* Alex. *cons. 181. Viso processu,*
in princ. & iterum *in fi. ver. præterea, lib. 7. num. 11.* Vide, *Filiatio ex qui-*
bus probetur legitima. Concluſ. 345. † Limita; quia testes deponentes 30
aliquos esse consanguineos inter se, non probant consanguinita-

tem certo gradu requisitam à statuto, ideo non releuant. Alex. *d. cons.82. in prine.* vbi late, *lib.1.* Aret in *consil.37. Sequendo.* Alex plenius
31 *consil.195. Reddito pro me, in prine. lib.7.* † Sed necesse est probare cõsanguinitatem sigillatim per graduum computationem. Doct. in *c. licet ex quadam, de testib.* Anchar. *cons.52. Pro clariori, num.7.* Bart. in *l. non ignorat, per illum tex. C. qui accusa.* late Deci. *consil.321. & consil.531.*
32 Crauet. *cons.57. nu.6.* Tiraquel. *de retr. ad. lign. §.1. gloss.16.* † Et consanguinitas non probatur per testes loquentes de auditu, nisi sint graues personæ, & hoc constet, & deponant, quod audiuerunt à maioribus, & antiquioribus fide dignis. Alex. *d. consi.82. num.2. versi.*
33 *Præterea dictus testis, lib.1.* † Extende; quia consanguinitas non probatur, licet dicant, quod inter homines & vicinos loci reputabantur consanguinei: quia nisi dicant, quod habebantur, & reputabantur ab omnibus eum cognoscentibus, *l.1.* vbi Bart. *C. de testam.* quem sequitur Alex. *cons.195. nume.2. & per totum, libr.7.* vbi reddit rationem: quia verba inter homines possent verificari in duobus, & non sufficeret, & dat exempla, quod conuocatis decurionibus in duobus potest verificari, & non probat maiorem partem, & di-
34 ctum testis de necessitate non concludit. † Imo testes singulares non probant consanguinitatem de auditu, nisi ab eisdem. A- ☞ lex. *d. consi.82. n.3. lib.1.* Vide plene per Mascard. *Conclus.409. Consanguinitatis probatio quam difficilis sit.* Vide plenius per Mascard. *Conclusio.410. Consanguinitas quo pacto per testes probanda sit, & per consanguineos*, vbi plenius declarat, vide omnino eum: quia an, & quando de auditu, vel non, & ponit opiniones, & declarat.

Consanguinitas quomodo probetur per famam, & per nominationem, vel per instrumentum. Conclusio.

VIDE plene Mascard. *Conclusio.411. Consanguinitas*, vbi ponit regulam affirmatiuam, quod fama probet in antiquis, & dicit antiquum in testibus esse annorum 56. Item per tractatum, & quasi possessionem, & qualiter per instrumentum, vide eum omnino: ☞ quia recitat diuersas opiniones & declarat. Vide plenius, *Filiatio ex quibus probetur, vel præsumatur. Conclus.345.*

Consanguinitas operatur multa, & multa priuilegia. Cõclus. 740.

1 CONSANGVINEVS † potest conuersari cum excommunicato consanguineo absq; incursu excommunicationis, quod non est in alio non consanguineo. *ca. quoniam multos. 11. quæst.3. c. in-*
2 *ter, de sent. ex. omn.* Marsil. in *l.1. C. de rapt. virgin.* † Aduocatus esse potest consanguineus pro consanguineo etiam contra rempublicam, quod in alio non conceditur. Spec. *tit. de aduoc. §.1. vers. sed nunquid, c.2. de postul.* Marsil. *d.l.1. de rapt. virgi. num.198.* Barba. in *l. cum a-*
3 *cutissimi, char.16. C. de fideicom.* † Bannitum consanguineum receptans mitius punitur, quam si receperet extraneum bannitum, *l.2. ff. le receptat.* Marsil. *d.l.1. de rapt. virgi. num.137.* Feli. in *c. litteras. de præsumpt. col pen.* † Meretrix, vel turpis persona potest institui excluso fratre, quando est consanguinea, alias secus. Marsil. *d.l.1. de rapt.*
5 *virgin. num.199.* † Occisio permissa impune contra bannitum non habet locum, si frater occidat fratrem cõsanguineum bannitum, & permissum impune posse occidi. Nell. in *tract. bannit. in 3. parte se-*
cundi temporis, quæst.53. incip. Quæritur. Cæpol. *cons.5. Casus talis est. col.5.* Marsil. *d.l.1. de rapt. virg. num.200. & in singul.210. iura sanguinis, & in l.*
6 *Diuus, col.1. de siccariis.* † Idem in hoste, qui potest impune occidi: quia hoc non habet locum in hoste consanguineo. Bart. in *l. si adulterium cum incestu, §. libero. ff. de adult. & in l. postliminij, § si filium. ff. de ca-*
7 *pti. & in l. mimme. ff. de releg.* † Alimenta hosti consanguineo sunt permissa, licet secus in extraneo. *Auth. incestas. C. de incest. nupt. l. vetus,*
8 *§. manente. ff. de iure dot.* † Curam alimentandi pupillum tenetur suscipere consanguineus: secus in extraneo, *l.1. §. quamuis. ff. vbi pup.*
9 *educ. deb.* Marsil. *l.1. de rapt. virg. num.201.* † Compromissum facere compellantur consanguinei, quod non est in extraneis. Marsil. *d.l.*
10 *1. de rapt. virg. num.202.* † Tutor, qui tenetur suscipere defensionẽ pupilli. *l. fin. ff. de admin. tut.* tamen non tenetur contra consanguineum, *l. humanitatis. C. de excus. tut.* Marsil. *d.l.1. de rapt. virgi. nume.202.*
11 † Accusare tenetur quilibet delinquentem in crimine læsæ maiestatis: tamen excusatur aliqualiter, qui non accusat consanguineum Marsil. *d.l.1 de rapt. virgi. nu.203. & singul.164. nemo debet, in fin.*
12 † Defendere obligatus contra omnem personam aliquem nõ tenetur contra consanguineos defendere Barba. *d.l. cum acutissimi, sol.*
13 *16. C. de fidei. l. humanitatis, C. de excus. tut.* † Dolus non præsumitur in consanguineo, qui iniuriam dixit; quia animo corrigendi non iniuriandi præsumitur, quod non est in extraneo. Bat. in *l. vt vim. ff.*
14 *de iust. & iure.* gloss. in *l. vestes, C. de iniur.* † Homicidium commissum in personam consanguinei præsumitur casuale, & non dolosum, glos & Doct. in *l.1. C. de sicar.* Cæpol. *cons.33.* Iaſ. in *l. lex. ff. de leg. col. fin.*
Aret. *cons.146.* † Præfertur consanguineus creditor aliis creditoribus consanguinei cæteris paribus, quod qualiter procedat. Alex. 15
in *l. maiorem. ff. de pactis.* † Fructus rei pignoratæ non lucratur cre- 16
ditor extraneus etiam ex pacto: secus in consanguineo. Soci. *consil.*
93. lib.1. † Feudum, quod non potest alienari extraneo, potest cõ- 17
sanguineo alienari sine consensu Domini, *cap.1. de alie. feudi*, & ratio est: quia non dicitur alienatio, quæ fit in coniunctum, *l. cum pater,*
§. quindecim. ff. de leg.3. l. voluntas. C. de fideic. Rom. *cons.277.* † Donatio 18
facta extraneo supra summam 500. non insinuata præsumitur remuneratoria facta consanguineo ratione sanguinis, iuxta not. in *l.*
Aquilius. ff. de reg. iur. † Testamenta duo si reperiantur facta eodem 19
die per eundem, & non apparet, quid sit posterius, illud præsumitur posterius, in quo sunt instituti consanguinei ab intestato succedentes. Bart. post glos. in *l.1. §. si quis duobus. ff. de bon. poss. secundum tabul.* glo. in *c. duobus, de reser. in 6.* Nam maior affectio est in agnatos, quam in extraneos. Bald. in *l. precibus. C. de impub. & aliis substit.* & testator in dubio censetur prouidere ei, cuius plus interest. Bart. in *l.*
fideicommissa, §. interdum. ff. de leg.3. † Vindictam necis testatoris, quã 20
tenetur facere hæres institutus ab occiso, non habet locum, quando instituitur filius occisoris: quia contra patrem non tenetur facere vindictam aliquam. Iaſ. in *l.1. col.2. circa med. C. de ijs, quibus, vt indig.* Allegat Abba. & dicit non didicisse ab alio, & idem dicit in casu contrario, si filius occidisset testatorem, qui instituerat patrem: quia non tenetur pater vendicare necem contra filium. † Calu- 21
mnia, quæ præsumitur in accusante, si non probat crimen, nõ præsumitur in consanguineo. Aret. *cons.80. col.2. ad fin.* † Forenses con- 22
sanguineus lucrabitur partem bonorum homicidæ, quando statutum applicat partem bonorum proximiori consanguineo occisi, licet alias statuta ad forenses non porrigantur. Corn. *consil.248.*
lib.2. † Donatio omnium bonorum facta consanguineo præsu- 23
mitur in fraudem Fisci sequuto postea delicto. Bart. in *l. post contractum. ff. de donatio. colu.2.* † Legatum factum à non habente filios, 24
quod reuocatur per susceptionem filiorum, non reuocatur, quando est factum consanguineo. Aret. *cons.92.* qui limitat, dummodo non sit magnum legatum. † Scientia simulationis & fraudis præ- 25
sumitur in consanguineo, quæ nõ præsumitur in extraneo: ideo filius præsumitur scire simulationem contractus patris. Aret *cons.65.*
In fin. verbis: sequitur Soc. *cons.264. colum.6. lib.2.* vbi plura cumulat, maxime, quando simul habitant, & pater erat solitus communicare facta sua cum extraneis: ergo multo magis cũ filiis, maxime, quando filius est maior, & prudens, faciunt dicta Castr. *consi.143. li.*
2. vbi, quod gesta cum fratre maiore censentur gesta cum aliis, ex quo ipse gerit negocia domus. † Et multa alia operatur consan- 26
guinitas, late Iaſ. in *l.1. C. de indict. viduit. toll. & in repet. l.2. n.243.*
cum seq. C. de rescind. venditio. † Legatum, quod in dubio stricte in- 27
terpretatur, vt hæres minus grauetur, habet largam interpretationem, si factum est coniunctæ personæ. Vide, *Legati verba quando la-* ☞
te interpretanda, & quando secus. Conclus.58.

Consanguineus præsumitur scire facta consanguinei, & qualiter procedat. Conclus. 741.

REGVLA † est quod consanguineus præsumitur scire facta vi- 1
cini, *l. ociani. ff. vnde cogna.* † Declara, vt procedat solum in iis, 2
quæ consueuerunt esse nota consanguineis verisimiliter prout iura sanguinis, ætates, mortes, superexistentia, nuptiæ, matrimonia, & similia: secus quoad alia. *l. quoniam sororem*, vbi Iaſ. post Bald. *C. de iure deliber.* Alex in *l. si potest, ff. de acquir. hæred.* Soci. *cons.153. numer.36. libr.2.* Alexand. *consil.80. libr.2.* Corne. *consil.147. lib.2.* Dec. *consil.29.*
Et pro tenui. colu.2. Bartol. *dicta l. si potest, ff. de acquir. hæred.* vbi* omnes.
† Declara, vt procedat quoad iura sanguinis, id est, quoad scien- 3
tiam cognationis, & quoad processum naturæ coniuncti, & in actibus successiuis, quę sunt nota: secus in momentaneis, & in aliis. Alex. *cons.71. Videretur prima consideratione. libr.1. nu.6.* Roland. à Valle *consil.3. num.100. libr.1.* plene Surd. *consil.7. num.52.* vbi plurimos allegat, & infra *num.13.* † Amplia; quia propterea præsumitur cõ- 4
sanguineus scire mortem sui consanguinei. † Restringe, vt nõ pro- 5
cedat, quando cõsanguineus etiam pater habitaret in loco remoto à filio, vel consanguineo mortuo, vel si mortuus esset in villa consanguineus, ita quod verisimilis esset ignorantia. Angel. *consil.*
77. Posita pro constanti, col.1. in fin. ver. concludo ergo. † Amplia; quia cõ- 6
sanguineus præsumitur scire stuprum cõsanguineæ, prægnantiam, & partũ. Castr. *cons.183. n.2. li.2.* vbi apostil. citat Corn. *cõs.147. Quia,*
n.12. & seq. li.2. † Amplia; quia cõsanguineus præsumitur scire nati- 7
uitatẽ filii, proprii, vel sui consanguinei. Alex. *cons.142. Circa primam*
dubitationem, numer.6. versicul. facit etiam, libr.2. † Amplia, vt pro- 8
cedat in scientia ætatis; quia consanguineus præsumitur scire
ætatem

ætatem sui consanguinei. Fulgo. *cons.* 89. *In quæst.* 10. *nu.* 3. *ver. nec obst.at, quod mater.* † Amplia, vt procedat, nedum quando consanguineus allegat scientiam, sed etiam si contra eum allegatur scientia. 9
10 Fulgo. *d. cons.* 89. *nu.* 3. *ver. nec obstat, quod mater ignorabat.* † Amplia in tantum consanguineum præsumi scire facta consanguinei, vt talis præsumptio transferat onus probandi contrarium. Guido Papæ *cons.* 23. *n.* 12. *ver. item isti actus facti sunt.* sequitur Rol. à Valle *cons.* 19. *n.*
11 39. *lib.* 1. † Amplia maxime, quando cõiuncti familiariter habitãt; quia vnus præsumitur scire facta alterius consanguinei, plene Rol. à Valle *d. cons.* 19. *n.* 39. *& seq. lib.* 1. plene Crauet. *cons.* 237. *in princ.* vbi
12 extendit ad multa. † Extende; quia filius habitans cũ patre præsumitur scire dolum, & simulationem patris in contractu inito cũ alio, Areti. *cons.* 65. *in fi.* sequitur Soc. *cons.* 264. *col.* 6. *lib.* 2. vbi declarat hoc, maxime quando habitant simul, & filius est maior, & prudens. Vide Mascard. *Conclus.* 407. *Coniunctus an præsumatur.* & plenius *Conclus.* 413. *Consanguineus.* Vide etiam Soci. *Reg.* 32. *Coniunctus,*
13 vbi ponit regulam, & limitat duobus modis. † Limita in iis, quæ sunt momentanea: quia non præsumitur scientia in cõsanguineo. Alex. *cons.* 138. *lib.* 7. *ad fi. & cons.* 71. *lib.* 1. *n.* 6. Roland. à Valle *cons.* 100.
lib. 1. plene Petr. Surd. *cons.* 7. *n.* 52. vbi plurimos allegat, & *supra nu.*
14 3. † Limita, nisi coniunctus fuisset absens. Iaf. in *l.* 2. §. *voluntate, ff. solut. matr. num.* 17. Deci. *cons.* 445. *n.* 36. *& cons.* 64. *col.* 3. Angel. *cons.* 76.
15 † Restringe; quia non procedit in facto consanguinei de longinquo tempore, quod haberet tractum successiuum; quia etiam absens præsumitur scire: secus si esset factũ recens, & momentaneũ; quia non præsumitur scientia, ita declarat Alex. in *l. Titius,* §. *Lucius,*
16 *ff. de liber. & posthum.* † Limita; quia consanguineus non præsumitur scire facta cõsanguinei, antequam consanguineus esset natus.
17 Alex. *cons.* 71. *nu.* 6. *in fi. lib.* 1. † Extende idem de iis, quæ gesta sunt, dum consanguineus esset infans: quia quicquid videt, ignorat. A-
18 lex. *d. cons.* 71. *n.* 6. *in fin. lib.* 1. † Extende idem de gestis per consanguineum, quando fuit infirmus, qui præsumitur scire. Alex. in *l. is potest, ff. de acquir. hæred.* vbi intelligit de infirmitate graui: secus si le-
19 uissima esset infirmitas, quæ nõ habetur pro infirmitate. † Extende idem, quando consanguineus fuit absens: quia scire non præ-
20 sumitur. Alex. *d. l. is potest, ff. de acquir. hæred.* † Declara tamen, nisi esset parua distantia illius absentis. Alexan. post Rom. *d. l. is potest, ff. de acquir. hæred.* Soci. *cons.* 153. *lib.* 2. Deci. *cons.* 64. *nu.* 5. *ver. quod autem, & cons.* 303. *n.* 7. Alex. in *l. Titius,* §. *Lucius. ff. de liber. & posthum.* vbi dicit, quod si mortuus est in loco distanti ab habitatione consanguinei, non præsumitur scientia. Ang. *cons.* 77. *Posita pro constanti, col.* 1. *in fin.*
versic. concludo ergo, Vide, *Scientia quando præsumatur in consanguineo.*
Concl. 63. Vide, *Vicinus præsumitur scire facta vicini, & quando secus. Concl.* 201. Vide Anto. Gabriel. *lib.* 1. *tit. de præsumptio. Concl.* 6. *Consanguineus, vel vicinus præsumitur scire.*

Conscientia quid sit, & qualiter regulanda. Concluſ. 742.

1 CONSCIENTIA † est clypeus animæ rationalis, Bald. *cons.* 265. *Creditor in libris, in fi. n.* 4. *ver. quia conscientia, lib.* 1. Vide, *Forus con-*
2 *scientiæ quid requirat, & quid reiiciat. Concl.* 445. † Itẽ conscientia nihil aliud est, quam sensus animæ cognoscentis bonum & malum. Bal. in *auth. ad hæc, ver. sed dubitatur, C. de vsur.* Bologni. ad *consil.* 34. *Io. de A-*
3 *nan. num.* 9. † Item rerum agendarum speculum, & lucerna, secũdum ea, quæ proponuntur. Bald. *cons.* 352. *Materia feudorum, in fi. ver.*
4 *aduertatis, li.* 1. † Item est quid intrinsecus latens in mẽte, quod probari non potest directo. Bald. in *l. si quis filio,* §. *irritum. ff. de iniusto testam.* Bologn. ad *cons.* 34. *Io. de Anan. num.* 9. † Et dicitur conscientia à conscio, quasi sciat, & cognoscat se ipsum, & quid sit, relatiue Io.
6 de Anan. *cons.* 34. *n.* 5. allegat Innoc. in *c. fi. de fertis.* † Declara; quia ad conualidandum id, quod commissum est, & exequutum in conscientia, datur cautela, quod ipse faciens iuret se fecisse iuxta conscientiam suam, alias non valet & potest retractari. Alex. plene *d.*
7 *cons.* 218. *n.* 8. *ver. ad prædictorum confirmationem. lib.* 2. † Stimulus conscientiæ appellatur vermis; quia mordet, & corrodit adinstar vermis. & ita appellat Bald. *cons.* 297. *in princ. licet non sit opus, lib.* 1. quod
8 est Christophori de Castell. † Extende; quia in tantum flagellatur delinquens ex sua conscientia, vt cruciatus conscientiæ malæ scelerati plus eum puniat, quam si reuera pœnis iudicis puniretur, ita Signorol. *cons.* 89. *Præsupponitur infrascriptum. n.* 2. vbi ad hoc alle-
9 gat Senecam ita facundissime dicere: † *Et conscientia habet mille testes.*
10 † Item conscientia est iudicium mentis consonans in quodam naturali iure aliena quodammodo à rigore, & subtilitatibus iuris. Baldus in *l. iustitia. ff. de iustit. & iure.* Bologni. ad *consil. Ioan. de A-*
11 *nania* 34. *numer.* 11. *versic. quinto.* † Tripex est conscientia, quædam rebus ligatur, quædam legibus: & alia est motiua, & adhærens quibusdam imaginibus intellectus, quæ non obligat animam nostram, quia est impulsiua, non arctatiua. Bologn. ad *consil. Io. de A-*
nania 34. *num.* 10. † Conscientia & iustitia habent se vt diuersa; id- 12
eo iudex debet iudicare secundum leges, non secundum conscientiam, & idem in medico, alias non excusantur. Bologn. *in addit. ad cons.* 34. *Io. de Anan. n.* 9. *&* 10. † Regulari potest conscientia secun- 13
dum leges humanas, & ideo non dicitur offensa, si quis regat eam legibus humanis, ideo dicitur potius scrupulositas, quando quis facit sibi conscientiam de eo quod permittunt leges Bald. *cons.* 295. *Fama vicinia, per totum.* maxime *in fin. lib.* 1. vbi, quod quis emens rem cum titulo præscribit, non attenta fama viciniæ, quod res, empta sit Ecclesiæ, dicit tamen, quod si talis non potest deponere conscientiam, restituat, & latius *cons.* 298. *Hæc materia altioris, num.* 7. *vers. & si in conscientia, lib.* 1. Alex. *cons.* 218. *n.* 3. *& seq. lib.* 2. Ial. *in l. certum, n.* 13. *& seq. C. vnde legit.* Vide, *Lex humana à Deo dicitur procedere, & quomodo.*
Conclus. 250. † Et quod habens commissionem in conscientia non 14
possit leges transgredi, quia de conscientia legibus munita intelligitur. Alex. *cons.* 218. *Visis verbis, n.* 5. *ver. pro hoc vltimo, lib.* 2. vbi apostill. *in ver. munita, & cons.* 209. *Ponderatis, num.* 2. *ver. nam quando committitur, lib.* 6. † Extende, quia dubia conscientia non est conscientia, 15
nec obligat ad peccatum mortale, quia non habet, vbi figat pedem intellectus. Bald. *cons.* 298. *n.* 7. *ver. & si in conscientia, lib.* 1. † Ex- 16
tende, quia vera conscientia Doctoris est illa, quæ sumitur ex fonte legum, ideo conscientia legis, quæ à Deo est, vincit conscientiam hominis. Afflict. *decis.* 321. *In Regia Camera. in princ.* † Extende ad effe- 17
ctum præscriptionis, quia dubia conscientia bonam fidem nõ tollit. sed imo dubius habetur pro bonæ fidei possessore. Bald. *d. consil.* 298. *in fin. ver. nunc sequitur, n.* 9. *lib.* 1. † Et quia commissio conscien- 18
tiæ censetur arbitrio boni viri regulata, non libera, ideo debet vocare partem, & omnia, quæ arbitrium boni viri requirit. Alex. *dict. cons.* 218. *n.* 5. *ver. idem bene facit, lib.* 2. † Imo commissio conscientiæ a- 19
licuius censetur facta vti optimo viro, tamen non debet credere vnico testi. Alex. *cons.* 209. *n.* 22. *lib.* 6. † Restringe, quia conscientiam 20
potius sequi tenemur, quam sententiam in iis, in quibus certi sumus in priuatis, quia coram æterno iudice veritas attenditur. Anchar. *cons.* 127. *Ad dubia, n.* 8. *&* 9. † Amplia, quia commissio facta alicui se- 21
cundum conscientiam non impedit, quod non possit subdelegare, quia non censetur electa industria personæ. Abbas & alii, quos citat Felin. *in c. fin.* §. *is autem, col.* 2. *ver. verum per ista verba, de offi. deleg.* † Contrarium tenent alii, quos idem Fel. adducit *d. c. fi. de offi. deleg.* 22
ver. contra d. Abb. vbi plures citat, & idem Fel. *in c. significasti, al primo, de homic. in fi.* vbi dicit notabile esse, sed per Rotam variæ opiniones afferuntur. † Declara, quia si verba sunt in vim monitionis, prout 23
est de stylo, potest subdelegare, si sunt in vim exequutionis, prout si dicitur decidas secundum conscientiam, & non potest subdelegare, ita Felin. *d. c. fi. n.* 2. *in fi. ver. dic tu circa de off. deleg.* † Amplia, quia 24
commissio facta alicui, cuius conscientia oneratur, an debeat citare partem, & causæ cognitionem adhibere, vide plene Alex. *cons.* 218. *Visis verbis, lib.* 2. quod duplicatur *lib.* 6. *cons.* 45. plenius per Ias. *in l. certum, n.* 11. *& seq. vsque in fi. C. vnde legit.* vbi, quod non debet transgredi leges, & si agitur de præiudicio tertii, debet illum tertiũ audire alias nullum esset factum sine citatione concor. Abb. *cons.* 34. *per totum,* maxime *in fi. lib.* 2. sequitur Ferret. *cons.* 172. *n.* 9. Anch. *cons.* 383. *Primo, & ante omnia, in pr.* & in summa volunt, quod si adiicitur clausulæ, quæ importat monitionem, non autem conditionem; quia tacite inest, veluti si committitur alicui, vt eligat, vel admittat talem, si idoneus, vel dignus est, non citat aliquem, & onus conscientiæ non habet causæ cognitionem, secus si adiicitur clausulę importanti conditionem, & quæ tacite non inest, veluti super narratis mandatur sumi informationem: *si vero esse tibi constiterit, super quo conscientiam, &c.* tunc requiritur causæ cognitio. † Extende, in eo, 25
qui secundum conscientiam suam debet declarare alimenta relicta per testatorem, quia debet citare partem, ex quo requiritur discussio, vt debeantur secundum facultates, & personarum conditionem, ideo facta non citata parte est nulla. Anchar. *cons.* 383. *Primo, & ante omnia, nu.* 1. † Restringe in solemnitate statuti requisita, 26
sed relaxata certis casibus iudici remissis, cum hoc, quod conscientiæ iudicis sit cõmissum; quia si interposuit decretum omni meliori modo, aliud non quæritur. Alex. *cons.* 80. *Visis, n.* 12. *ver. & cum statutum committat, lib.* 5. † Restringe, quia si datur forma in rescri- 27
pto, *quod si sibi constiterit, &c.* & committitur conscientiæ eius, cui dirigitur rescriptum, sufficit, quod ipse attestetur sibi de illo, quod ponitur in forma constare, absque alia formæ probatione. Alexan. *cons.* 2. *in pr. ver. secundo respondeo, lib.* 2. † Idem, quando aliquid com- 28
mittitur conscientiæ, & discretioni alicuius, quia non habet alium superiorem, qui possit emendare, nisi solum Deum, gl. *in c. statutum,* §. *assessorem, in ver. relinquitur, de rescript. in* 6. † Declara, nisi constare 29
posset de errore eius, cui aliquid in conscientia fuit commissum,

quia tunc superior poterit corrigere, gloss. in *clem.1. de iure patro. in ver.oneramus*, & ita conciliantur glo. quæ videntur contrariæ, vt dicit Angel. Aret. *cons.2. num.28. & seq. ver.non obstant allegata*, vbi plures allegat auctoritates. † Amplia; quia licet testator ordinauerit stari declarationi, & conscientiæ certæ personæ, tamen id intelligitur, quatenus sit regulata secundum iura, & æquitatem Anchar. *d.cons.383. in princ.* † Extende; quia debet cessare dolus in omni dispositione quantumcunque generali, & in conscientia, alias gesta possunt reuocari. Castr. *cons.436. num.2. ver.ad secundum, libr.2.* Vide, *Executores testamentarij quid possint. Conclusio.537.* † Extende; quia imo commissio facta conscientiæ alicuius, importat vti viro optimo factam commissionem, qui non debet transgredi iura. Alex. *cons.118. In casu, de quo, num.2. ver. & in disputatione. libr.5.* Vide, omnino Socin. *Reg.33. Conscientiæ, & animæ alicuius, ea quæ committuntur per simplicem assertionem, cum iuramento declarantur*, vbi ponit quinque fallentias, seu limitationes. Vide plenius Mascard. *Concl.414.* *An quando aliquid committitur conscientiæ.* vbi firmat regulam, quod statur eius dicto, cum curato, nisi contradicatur, vel nisi præsumatur contrarium, & limitat: quia superior prouidet: item leges seruare debet, & persona consideratur, an suspecta sit. † Limita; quia si committitur aliquid declarationi in conscientia declarate debentis, solus Deus est cognitor, & nullus redarguit. Ioan. de Anania *cons.34. numer.4. cum seq.* vbi quod non reddit rationem, nō datur appellatio. ita Paul. de Eleazar. & Stephan. in *clem. quia contingit, de relig. domib.* † Contrarium tenet per multa Bologni. in *addit. ad cons. Ioan. de Anania 34. num.10. & seq. ver. secundo ad idem, cum seqq.* vbi ponit octo declarationes, quod censeatur facta commissio vti optimo viro. † Declarat Anton. de Butr. *cons.62. Hic de duobus, in fi. ver. non obstat.* vt si indeterminate aliquid relinquitur conscientiæ ordinarii, vel alterius, non quæritur vlterius aliud: si vero determinate, vt puta, quod vir aptus gubernio Hospitalis præponatur: tūc arbitrium boni viri intrat † Extende; quia commissum conscientiæ non potest probari factum contra conscientiam, sed statur iuramento facientis. Bolog. *d. addit. ad consil. Ioan. de Anania 34. nume.14.* † Extende, quia libera facultas censetur data eorum, quæ conscientiæ alicuius committuntur. Bologn. *d. addit. ad consil. 34. numer. 14. vers. accedat.* † Extende; quia si alicui committitur, quod faciat illud, quod sibi in conscientia videbitur, non datur appellatio, neque reductio ad arbitrium boni viri. Roman. *consil.27. Viso themate, num.3. colum.2. ver. tertio videndum.* Restringe; quia superior posset *emendare, si male fecisset, secundum communem * Io. de Anan. *d. cons. 34. num.5. ver. nec obstat.* † Et ratio, quia commissio censetur facta vti optimo viro. Bologn. in *addit. ad d. consil. 34. nu.10 ver. secundo ad idem.* † Restringe; quia licet appellatio non suspendat factū; tamen deuoluit, ita vt superior possit male factum corrigere. Ioan. de Anania *d. cons. 34. numer.6.* & hanc veriorem dicit Feli. in *c. significasti. il primo, de homici. colum. fi.* vbi citat Imol. Maria. Socin. & alios, plene Roman. *consil.27. Viso themate, numer.3. versi. tertio videndum.* vbi plena apostil. in *ver. conscientiam.* quod non detur appellatio, & alia apostil. in *ver. intelligenda*, quod superior possit moderari, citat infinitos, & idem Roman. *consil.261. Super eo, in fin. vers. secundo hoc probo.* † Restringe; quia per modum implorati officii Iudicis potest superior misericorditer prouidere. Ioan. d Anania, *d. consil. 34. nume.6.* † Declara tres restrictiones, vt possit superior emendare, si adsit *læsio enormissima, alias secus, communem * dicit Bolognin. in *addit. ad consil. 34. Ioan. de Anan. numer.14. ver. nec obstat.* † Restringe, quando agitur de magno præiudicio: secus si de modico. Ioan. de Anania *dicto consil. 34. numer.7. ver. facit etiam.* Bald. in *l.1. numer.3. C. de reb. credit.* Felin. in *c. significasti, numer.4. ver. D. Anton. hic, de homicid. il primo*, vbi apostill. dat concord. † Et idem, si agitur de alieno præiudicio; quia sequi non debet propriam conscientiam. Bolog. in *addit. ad consil. Ioan. de Anania, 34. numer.11. ver. sexto probatur.* † Restringe, quando committitur ab homine aliquid onerando conscientiam: secus si aliquid committitur à lege conscientiæ alicuius: quia primo casu reformatur, secundo casu non. Ioan. de Anania *d. consil. 34. in fin.* † Relictum, seu legatum bonorum suorum factum per testatorem conscientiæ alicuius, vt si dicat: *bona mea relinquo conscientiæ Titij*; censetur factum in pias causas, vt legatum distribuat in pias causas, etiam si addiciantur verba; *& faciat quicquid sibi videbitur, & placuerit*; quia important arbitrium boni viri. Abb. *consil.110. In causa Hospitalis, in princip. libr.2.* vbi, quod verba, quod faciebat eum fideicommissarium, hoc important clarius; quia fidei suæ & conscientiæ committebat.

Consecratio Episcopi infra quantum tempus fieri debeat. Concl.743.

EPISCOPVS † debet consecrari infra sex menses à die confirmationis, vel pronunciationis factæ in Consistorio per Papam, quæ loco electionis & confirmationis est, alias vacat Episcopatus. Lap. *alleg.35. de temporibus.* Gemin. *consi.42. Quia reuocatur in dubium, in princ.* vbi quod de iure antiquo erant quinque menses, & quod vacatio inducitur ipso iure, ita quod non est necessaria sententia priuationis, sed declarationis. Vide, *Beneficia promoti ad Episcopatum vacant, & quando. Conclus.72.* † Amplia; quia imo consecrari debet infra tres menses à die confirmationis, & pronunciationis, quoad alia beneficia priora, quæ obtinebat; quia lapsis tribus mensibus possunt conferri alteri, non attento, quod non esset consecratus; quia per eum stare dicitur, *c. cum in cunctis, §.1. & ibi glo. in ver. de tempore, de electio.* Lap. *alleg.35. in princip.* † Quando incipiat currere tempus consecrationis promoto in Episcopum. Calder. *consi.50. Quo tempore*, alias 4. *de electio.* dicit præsenti à die promotionis, absenti à die notitiæ currere. Vide, *Consecrationis tempus quando currere incipiat promoto in Episcopum. Conclus. proxima seq.* † Declara; quia promotus per Papam non potest consecrari ab alio, nisi de licentia Papæ. Gemin. *cons.42. num.7. ver. Restat igitur videre*, ideo excusaretur, si petiisset licentiam, & non obtinuisset. † Limita; nisi esset impeditus: quia dicta tempora non currunt impedito. Lap. *alleg.35. circa fin.* & Gemin. *consi.42. numer.4. ver.ex quibus.* vbi quod licet canon non excipiat aliquem: tamen intelligitur, dummodo non sit legitime impeditus; quia ita excipiunt iura antiqua: & quia pœna imponitur negligentibus, & non impeditis, vbi *num.6.* late, & hoc; quia iura noua secundū antiqua sunt intelligenda, ad iura vulgaria. † Et impedimentum legitimū est, quando necessitas inuitabilis cogeret tēpus deberi prorogari, prout est tex. in *c. cum olim de dolo.* † Extende, si lis esset super Episcopatu; quia non tenetur promoueri, donec sit terminata. Gemin. *d. cons.42. numer.5. versi. imo in isto casu.* † Extende, si esset infirmus, ita q̄ non posset promoueri; quia excusaretur. Gemin. *d. cons.42. n.5. ver. idem tenet.* † Extende; quia promotus per Papam, qui non potest consecrari sine licentia Papæ, excusatur, & dicitur impeditus, si petiit licentiam, & Papa denegauit. Gemin. *cons.42. n.7. ver. restat igitur.* † Idem in Abbate & Abbatissa confirmatis à Papa; quia ab inferiore sine licentia Papæ, non possunt benedici. Feli. in *c. meminimus, n.2. ver. nota vlterius, de accusa.* † Declara; quia sufficit hæc diligentia, nisi alia constitutio post negatam licentiam emanauerit; quia debuit iterum peti hæc licentia, & prima non sufficit. Gemin. *d. cons.42. nu.7. ver. tamen isto casu.* † Extende; quia carceratio, vel aliud impedimentum etiam proueniens culpa non promoti, est sufficiens, quādo agitur pro negligentia, vt hic, quod intelligas durante carceratione, vel impedimento. Gemin. *d. consi.42. n.10. vsque in fi. ver. impedimentum capturæ.* † Extende pendente accusatione; quia impedit consecrationem, vel promotionem, & consequenter excusat Episcopum non consecratum. Gemin. *d. cons.42. n.10. versi. quartum impedimentum, vsque in fi. & cons.43. per totum.* † Declara, vt non procedat in impedimento perpetuo proueniente culpa non promoti, vt si sibi membrum mutilasset, vel quid simile; quia non excusatur. Gemin. *d. cons.42. n.12. ver. nec obstat, vsque in fin. & cons.43. in princi.* † Extende ampliationem, vt non solum excusatio inducatur, ne quis consecrari, & ordinari possit pendente accusatione, sed etiā pendente denunciatione, vel inquisitione; & idem, si crimen deducitur per viam exceptionis. Gemin. *cons.43. n.3. vers. est etiam bona.* vbi quod etiam vltra annū excusatur, & est consilium Io. de Milis.

Consecrationis tempus, quando currere incipiat promoto in Episcopum. Conclus.744.

TEMPVS † consecrationis Episcopi promoti per Papam. quod est trium mensium, incipit currere à die promotionis factæ, quando promotus erat præsens; quia præsumitur consentire. Calder. *cons.50. A quo tempore.* quod est 4. *de electio.* † Declara, quod est trium mensium quoad vacationem aliorum beneficiorum inducendam, alias quoad Episcopatum sunt sex menses. Lap. *alleg.35.* & Gemin. *consil.82. in princip. vers. & ex hoc infertur.* vbi, quod hodie tēpus consecrationis est sex mensium. † Limita in promoto, qui erat absens; quia tempus consecrationis incipit currere solum à die notitiæ ipsius promotionis, Calder. *dicto consil.50.* alias *quarto de electio. in fi. ver. alias sibi currit.* † Declara vt ea, quæ dicuntur de consecratione infra certum tempus, non procedant, nisi consecrandus habeat pacificam possessionem Episcopatus, & curæ spiritualium pro maiori parte, alias non currit sibi tempus; secus est quoad perditionem iuris respectu assequutionis incompatibilis

quia

quia nisi habeat possessionem maioris partis bonorum, non vacat primum, licet habeat possessionem maioris partis spiritualium. Gemin.*cons.*78.*n.*5.*ver.nec obstat,& cons.*82.*in princ.*

Consecratio Ecclesiæ, vel altaris qualiter, & à quibus fiat. Concl. 745.

1 EXEMPTI † sacerdotes non possunt consecrari facere Ecclesiam,vel altare,nisi de licentia Papæ,vel Legati.Zabarel.*consi.* 112.*versic.ad tertium.* vbi dicit,quod solent vocare, quos Episcopos
2 velint. † Amplia;quia diœcesani & subditi Episcopi non possunt consecrari facere altaria,vel Ecclesias, nisi à suo Episcopo, vel de
3 licentia illius. Zabarel.*d.cons.*112.*ver.ad tertium.* † Amplia;quia cõsecratio Ecclesiæ in tantum est ordinis & dignitatis Episcopalis,vt Papa de ordinaria potestate non possit illam committere simplici sacerdoti. Ægid.Bellam.*cons.*20.*n.*19.*ver.quinto videamus,& n.*20.
4 † Extende,vt quod dicitur de consecratione,idem sit de reconciliatione Ecclesiæ pollutæ, vt solus Episcopus possit reconcilia-
5 re,idem Ægid.*d.consi.*20.*nu.*19.*& seq.* † Amplia,quod dicitur de cõsecratione Ecclesiæ,vel altaris,idẽ sit in cœmiterio:quia possunt omnia simul,&seperatim consecrari.*ca.*1.*de consecratio.Eccle.vel alta-*
☞ *ris.* Vide,*Benedictio Ecclesia quid sit, & quæ requirat.Concluſ.*45. Vide, *Ecclesia quando consecrari non possit sine dote.Concluſio.* 24.

Consecratio Ecclesiæ quomodo probetur. Concluſio.

☞ VIDE † Mascard. *Concluſ.*415.*Consecratio.*vbi,quod non præsumitur,nisi probetur,& quod probatur ex litteris in marmore: item per vnum testem, quia non agitur de præiudicio alterius, ité per libros,quibus adhibita sit fides. Vide eundem Mascard.*Concl.* 582.*Ecclesia an præsumatur consecrata,* vbi repetit eadem, & limitat in Ecclesia cathedrali; quia præsumitur consecrata. Vide, *Ecclesia*
☞ *quando consecrari non possit sine dote.Concluſ.*24.

Consensus expressus requiritur multis casibus. Concluſ. 746.

1 TVTOR † vel curator expræsentia & scientia sua non censetur legitimare contractum minoris: quia oportet eum loqui.
2 Oldrad.*cons.*327.*n.*5.*ver.quinto,& vltimo.* † Amplia in dispensatione Principis contra ius; quia si Papa conferat dignitatem minori, scienter,non dicitur legitimare illius personam,nisi expresse dispẽset cum eo.Oldrad.*consil.*325.*&* 326.*&* 327.*per totum.* vbi est casus
3 dictorum consiliorum. † Contrarium in dispensatione Episcopi ponit Oldrad.*cons.*329.*n.*4.*&* 5.*ver.præterea video*, vbi, quod si Episcopus facit scienter aliquid,quod sit contra ius commune,in casu
4 dispensabili videtur dispensare. † Amplia; quia quando requiritur licentia superre prohibita,non sufficit tacitus consensus. Lap.
5 *alleg.*87.*in causa,& quæstione,nu.*3.*ver.nec sufficeret.* † Amplia;quia in iis,quæ sunt prohibita regulariter de iure,sed permissa de consensu alicuius.prout in filiofamilias,qui nõ potest donare causa mortis,nisi de consensu patris, consensus requiritur specificus, & non sufficit tacitus.Bart.in*l.tam is*,§.1.*nu.*6.*ff.de donat.causa mor.ver.quæro,an requiratur expressa.*Bald.*consil.*249. *An cæcus.circa med.ver.hinc est,*
6 *quod filius,libr.*5.quod est Aloysii de Perusio. † Declara secundum Alex.ibi ad Barto.in *addit.incip.Specialis permissio.*quod non requiritur formalis,neque indiuidua,sed expressa;tamen Bal.*d.cons.*249. *circa med.ver.hinc est.*videtur velle,quod specialis requiratur cõsen-
7 sus expressus,*lib.*5. † Amplia;quia in dispositione generalis priuilegii non censetur sanata inhabilitas personæ, nisi specialiter sit dictum,Feder.de Sen.*cons.*298.*ver.item non obstat,num.*2.allegat *l.li-*
☞ *cet,C.qui testam.face.poss.* Vide,*Inhabilitas personæ non censetur sanata,nisi*
8 *sit dictum.Conclu.* 139. † Amplia in transactione,quæ requirit simultaneum consensum , & pactum expressum, ita quod non sufficit pactum tacitum,neque pactum nudum.Soc.*cons.*220.*Visis compro-*
9 *misso,num.*3.*lib.*2. † Amplia;quia non sufficit cõsensus per relationem, nisi exprimatur guarentigia in indiuiduo, licet ea sit in actu
☞ confirmato,nisi fiat expressa mentio. Crau.*cons.*668.*n.*6.Vide.*Ac-*
☞ *ceptatio beneficii debet expressa fieri,& quãdo secus. Concl.*70.Vide,*Expres-*
☞ *sio indiuidua quando requiratur. Concl.*652.Vide,*Licentia vbi requiritur in*
10 *prohibitis non sufficit tacita.Concl.*353. † Amplia; quia consensus in
11 prohibitis & damnosis non præsumitur. † Restringe quando cõcurrit amor & magna affectio mulieris ad iuuenem , qui mutuo se amabant,&desiderabant contrahere matrimonium; quia mulier præsumitur cõsensisse copulæ,& abductioni de se factæ.Alex.*cons.*
1 *n.*16.*in fi.& n.*17.*ver.accedit illa coniectura.lib.*3.& multo magis,quã-
☞ do mulier hoc confitetur,vt ibi.*n.*16. Vide,*Delictum probatũ ex qui-*
*bus non excusetur,neque tollatur.Concluſ.*176.

Consensus tacitus ex scientia resultans quando sufficiat. Concl. 747.

CONSENSVS † Capituli tacitus sufficit in concessione Epi- 1
scopi ad vitam,vel ad tempus,& sola scientia, & non contradictio Capituli circa temporales concessiones operatur,& sufficit.
Oldrad.*cons.*226.*nu.*5.*ver.quintus casus.* † Amplia in consuetudine 2
contra legem inducenda, vt sufficiat scientia & patientia Imperatoris.Oldrad.*cons.*237.*n.*3.*ver.verum.* † Amplia, vt valeat proces- 3
sus,& sententia non adhibita causæ cognitione, iuxta formam rescripti,quando est factus contra præsentem , & non opponentem
Lap.*alleg.*28.*in fin.* † Amplia, quod licet iurans compellatur ad 4
obseruantiam iuramenti, ita quod non possit venire contra,si tamen sibi non opponitur, valet sententia rescissoria contractus iurati.Lap.*alleg.*25.*num.*4. quia imputandum est ei,qui non opposuit
exceptionem,sed tacuit. † Amplia in fauorabilibus,quia sola præ- 5
sentia habetur pro consensu præsentis.Calder.*cons.*50. *visas* 4. *de electio.* vbi,q promotus in Episcopum si est præsens censetur cõsentire ; quia promotio est res fauorabilis, ideo currere incipit tẽpus promoto à die promotionis, vt consecrationem accipiat. Calder.
cons.prædicto. † Extende in legitimatione filii spurii:quia ex quo est 6
res fauorabilis pro eo censetur consentire,etiam si fiat eo absente,
vel infante,Bald.*cons.*146.*tit. Principis.n.* 8.*ver.& aduerte.lib.* 1. † De- 7
clara, quia licet quis præsumatur consentire in fauorabilibus; tamen in iis,quæ fiunt ad fauorem absentis,consilium est, quod ratificet absens per publica instrumenta.Bald.*d.cons.*146.*n.*8.*in fi.ver.*
☞ *consulo tamen.libr.*1. Vide , *Acceptatio debet expresse fieri,& quando secus.*
*Concluſ.*70. † Amplia in consensu patris circa matrimonium filii 8
requisito , vel circa sponsalia : quia paria sunt, quod consentiat à principio,vel quod sciat matrimonium contractum , & non contradicat: quia ex scientia & patientia oritur sufficiens tacitus consensus,ne filius sine patris consensu dicatur contraxisse matrimonium,plene Petr.de Anchar.*cons.*21.*pro solutione dubiorum, num.*11.*&* 9
seq.ver.item etiam nec patris. † Amplia;quia ex scientia, & non con- 9
tradictione elicitur consensus,Paris.*cons.*41.*nu.*27.*lib.*4. † Amplia 10
quia multi sunt actus & contractus,qui tacito consensu perficiuntur ex facto sine contradictione.Roma. *cons.* 176.*Istæ sunt, nu.*8.*ver.*
cum ergo. † Amplia; quia etiam in præiudicialibus tacitus consen- 11
sus sufficit,quando agitur de modico præiudicio,ita Abb.*cons.*44.
*Ad decisionem,num.*5.*ver.ad idem,lib* 2. vbi dicit , quod ista est regula generalis. † Extende ; quia sufficit conniuentia Prælati religiosi, 12
vt monachus possideat seu administret bona particularia,licet nõ possit habere proprium,vt censeatur data licentia; quia agitur de modico præiudicio.Abb.*d.cons.*44.*col.*2.*num.*3.*& seq.quando ver.pone*
☞ *quod,libr.*2. Vide, *Obseruantia diuturna operatur multa,& quando secus.*
*Concluſ.*59.Vide,*Præsentia & patientia operatur consensum, Conclu.*603.
Vide,*Scientia & patientia quando inducat consensum.Concluſi.*69. Vide,
*Temporis cursus operatur multa,& quando secus.Concluſ.*41.

Consensus probatur vel præsumitur spacio decem annorum,quando necessarius ad validitatem actus,& quando secus. Concluſ.

☞ VIDE Mascard. *Concluſio.* 417. *Consensus,* vbi facit regulam affirmatiuam,ampliat in minore,muliere, in casu statuti , & limitat sex modis: Primo quando agitur de magno præiudicio:Secundo, quando contra ius commune: Tertio, si contradictũ fuit: Quarto,in consensu domini feudi : Quinto , quando constat de contrario:Sexto,in consensu tutoris ad damnum pupilli,sed limitationes cessant,quando tempus immemorabile concurrit.

Consensus Papæ, Episcopi, vel capituli quanto tempore præsumatur. Concl. 748.

CONSENSVS † Episcopi , vel Capituli necessarius ad actum 1
præsumitur interuenisse in alienatione bonorum Ecclesiæ,
supra Conclusione proxima præced. † Extende; quia in vnione 2
præsumitur interuenisse ex longinquitate temporis. Roma.*consil.*
275.*Quoad primum.num.*2.vbi apostilla in *ver.longinquitatem.* Vide, ☞
*Vnio præsumitur solemnis,& quando non.Concl.*240. † Amplia;quia cõ- 3
sensus Episcopi in fundatione & dotatione iurispatronatus præsumitur interuenisse. † Amplia; quia præsumitur Episcopus pre- 4
stitisse consensum reseruationi iuris conferendi beneficium iuris patronatus Ecclesiastico patrono,eo ipso,quod sciuit & tacuit per
60. annos,*c.cura,* & ibi glo.magna *de iure patro.* & hanc per omnes modernos approbari dicit Ægid.*cons.*10.*n.*21.*in fi.*& loquitur,quãdo Ecclesiasticus patronus reseruauit,& contulit pluries. † Con-

trarium, quod ille tex. procedat ex gratia; & quod ita Rom. Curia iudicauerit, dicit Guil. Naso. *d. c. cura, de iure patro*, vt refert Ægid. Bellam. *d. cons. 10. n. 21. ver. de quarto autem*, & quia tale ius conferendi non potest patrono saltem laico, nec inferiori ab Episcopo cõ-
6 petere. vt ibi *nu. 13.* † Declarat Ægid. *d. cons. 10. num. 22. & seq. ver. quid dicendum*, quod si non constat de scientia & patientia Episcopi, nõ præsumatur consensus Episcopi, & adducit regulã, quod in facto alieno ignorantia præsumitur, & ideo sicuti vna præsumptio tollit aliam: ita præsumptio ignorantiæ tollit consensum hoc casu: quia in re prohibita de iure damnosa Episcopo præsumitur, q̃ ille, si scitus esset, contradixisset, & ibi respondet ad contraria: quia *c. cura*, licet dicat, quod consensus Episcopi sufficit, non tamen dicit, quod præsumatur, & si diceret, quod præsumatur, dicitur, quod ibi agitur de fauore Ecclesiæ, vt eruatur de manibus laicorum, & in o-
7 mnem casum ibi supponit scientiam & patientiam Episcopi. † Declarat secundo, quod esto, q̃ Episcopus etiam præsumeretur scire propter diligentiam, quam tenetur adhibere inquirendo titulos collationum: quia illud nocebit Episcopo, non Ecclesiæ. Ægid. *d. cons. 10. n. 23. ver. sed oppones, & nu. 27. ver. 4. oppones.* Vide, *Abbas & Prælatus præsumitur de consensu Capituli facere. Concl. 14.* Vide Conclusionem proximam præcedentem. Vide plenius, *Solemnitas præsumitur, & quanto tempore. Concl. 322. cum duabus conclusionibus ibi proxime sequentib.* vbi, quid in iudicialibus, quid in extraiudicialibus, & quid in alie-
8 natione bonorum Ecclesiæ, in *Concl. 326.* † Amplia; quia consensus Papæ præsumitur ex antiquitate temporis secundum cõmunem, maxime in iis, de quibus constat, vel Papam habuisse scientiam, alias non. Vide plene Mascard. *Concl. 416. Consensus Summi Pontificis.* vbi limitat multis modis: quia difficilior scientia est in Papa, quã
9 in Episcopo, & Capitulo. † Amplia; quia consensus Capituli præsumitur interuenisse in alienatione bonorum Ecclesiæ, ex diuturnitate temporis, & licet controuersa reddatur conclusio, & pro vtraq; parte Mascard. *d. Concl. 416. n. 17. & seq. vsque in fin.* obliget, tamen distinguit, quod non sufficit diuturnitas decem annorum, sed 30. vel 40. annorum requiritur.

Consensus ex quibus signis eliciatur. Concluſ. 749.

1 CONSENTIRE † dicituris, qui capite, vel humeris annuit, etiam in commissione delicti. Bald. *cons. 256. Quanquam allegationes, circa med. ver. sed dubium remanet. lib. 2.* Vide, *Consilium quotuplex, & an obligat. Concl. 762.* Vide, *Consilium ad malum, an, & quando præsumatur. Concluſ. 763.* Vide, *Mandatum ad homicidium, vel delictum com-*
2 *mittendum ex quibus probetur, vel non. Concl. 34.* † Amplia; quia cõsensus probatur per osculum peractus inualidos, per epistolam, per sigillum ex dictis & factis: item ex transmissione munerum, per inclinationem, per percussionem palmarum, & multis modis, de quibus Mascard. *Conclusio. 417. Consensus, num. 21. & seq. ver. quinimo consensum.* Vide, *Præsentia & patientia operatur consensum, & quando secus Conclusio. 603.*

Consensus debet esse simultaneus. Concluſ. 750.

1 CONSENSVS † plurimum ad contrahendum, vel stipulandũ debet esse simultaneus, id est, ad idem: quia si consentientes dissentirent, vt quia alter de vno corpore, alter de alio, vitiaretur stipulatio & contractus, ideo necessario statur verbis, vt contractus valeat, plene Bart. *cons. 59. Commune Spoleti, nume. 5. ver. præterea, si alter, lib. 1.* Vide, *Contractus quid sit, & quæ sint partes contractus. Con-*
2 *cluſ. 979.* † Declara plenius permultos casus, an stetur affirmanti, vel neganti, quando discordarunt contrahentes, & quando valeat contractus, vel non, de quibus, *Mens & intentio discordantium qualiter attendatur. Conclusio. 201.*

Consensus multiplex, & quando consentiens dicatur facere sicut agens. Concl. 751.

1 CONSENSVS † est quadruplex, in operatione, vt dicatur quis tanquam agens puniri, videlicet negligẽdo facere, quod quis debet, consulendo malum, quod non debet: item cooperando & auctorizando, de quibus per Innoc. in *cap. 1. in princip. de off. deleg.* & glo. ibi in *ver. paripœna*, vbi dicunt, quod primis duobus casibus minus punitur consentiens, quam agens; tertio casu pari pœna:
2 quarto casu maiori pœna punitur. † Regula, quod consentiens actui, qui sine suo consensu fieri non potest, prout Capitulum, sine cuius consensu Episcopus non potest conferre, non dicitur cõferre: quia actus attribuitur Episcopo in totum, non autem Capitulo, *c. 1. ne sede vacan. lib. 6.* & aliud est facere, aliud facienti consentire, *l. aliud est vendere, ff. de reg. iuris.* Feder. de Sen. *cons. 1. nume. 4. ver. vnde*
3 *quando aliquis.* Extende; quia consentiens pater vxori testanti in filios, & substituenti impuberi directe, nihil operatur: quia directe solus pater substituit filio impuberi, quẽ habet in potestate: ideo consensus accedit substitutioni maternæ, nec illam alterat: quia dispositio cumulata imitatur naturam actus, cui accedit, Signor. *cons. 235. n. 7.* † Limita; quia qui approbat, vel confirmat actũ dici-
4 tur facere. Dynus *cons. 50. In quæstione præmissa. num. 4. ver. præterea illud.* Vide, *Consensus quando præiudicat consentienti, vt perdat ius suum. Conclu. proxima seq.*

Consensus quando præiudicet consentienti, vt perdat ius suum. Concl. 752.

EPISCOPVS, † qui debet habere quartam de legato facto per testatorem, quod erigatur hospitale, quod esse debeat sub cura, & gubernio monachorum sancti Augustini, si consentiat erectioni dicti hospitalis, & quod bona applicentur ipsi hospitali, sibi præiudicat, quoad quartam, quam consequi deberet, & censetur illi renunciasse. Bald. *cons. 160. quidam in morte in fin. vers. ad secundum punctum. lib. 5.* † Amplia; quia si feudatarii diuidunt feudũ, & pro-
2 mittunt sibi de euictione, & renunciant sibi inuicem omni iuri, q̃ habent, & habere sperant: non tamen renunciant succession in feudo, si vnus moriatur sine filiis: secus si post diuisionem prædictã vnus vendit feudum alteri extraneo, & alter frater consentit vna cum domino feudi: quia sibi præiudicat, etiam quoad successionem, & ius de futuro radicatum de præsenti. Aretin. *cons. 3. In Christi nomine amen, consultatio præmissa, per totum*, vbi casus Alexand. *consi. 189. Viso, & mature. num. 9. & sequ. vers. sed istis non obstantibus*, maxime *num. 12. ver. confirmo prædicta, libr. 2.* † Extende; quia dominus feu-
3 di, vel emphyteusis consentiens venditioni factæ de re feudali seu emphyteutica per vasallum sibi præiudicat. Alex. *d. cons. 189. nu. 12. ver. confirmo prædicta. lib. 2.* † Contrarium tenet apostilla ad Alexan.
4 *d. cons. 189. n. 12. lib. 2. in ver. suum.* † Declara; quia si venderet rem, vt
5 liberam, sibi præiudicaret, alias secus, ita Roma. *cons. 87. in princ.* vbi apostilla dat concord. † Declarat Alexan. *cons. 8. Viso themate*, maxi-
6 me *num. 4. & seq. ver. sed præmissis non obstantibus, lib. 5. vsque in fin.* quia si solum est præsens venditioni, consensus tacitus non præiudicat secundum * communem: si vero consentiat venditioni expres-
* se: tunc expressus consensus præstitus repellit eum, vt possit mortuo alienante inquietare emptorem vigore inuestituræ, quod ad eum spectet post mortem venditoris. † Amplia in fideicommis-
7 so: quia si fideicommissarii consentiunt assignationi bonorũ subiectorum fideicommisso, & donationi eorundem, sibi præiudicant, & censentur renunciasse iuri sibi competenti. Fulgo. *consi. 67. Patersamiliæ. nu. 4. & seq. ver. Nam sicut committitur.* † Restringe; quia
8 licet consentiens alienationi, vel donationi rei, in qua ius habet, sibi præiudicet in iure præsenti: tamen secus est in iure postea acquisito & ignorato. Fulgo. *d. cons. 67. n. 4. & 5.* Vide, *Hæres non potest venire contra factum defuncti, & quando secus. Concl. 53.* † Restringe
9 quoad hæredem consentientis: quia potest vendicare rem alienatam, & cuius alienationi consensit defunctus: quia si hæres ex iure suo venit, non tenetur, vel etiam si ex iure postea defuncto quæsito veniret, ad quod consensus defuncti non extendebatur. Fulgo. plene *d. cons. 67. colum. 4. in princ.* vbi ponit multas distinctiones.
10 † Declara; quia fideicommissarius, qui est præsens alienationi bonorum subiectorum fideicommisso, & prohibitorum alienari, si non contradixit, perdit ius reuocandi alienata: quod intellige, si dolose tacuit: alias non. Roma. *cons. 457. Circa propositam, in fi.* vbi apostilla in *ver. tacuit*, allegat Tiraquel. *de vtroq. retract. tit. 1. §. 1. glo. 9. num. 154.* † Contrarium, quod ille, qui siue dolose, siue non tacuit,
11 sibi præiudicet. Tiraquel. vbi supra. *n. 113.* quem citat dicta apostil. ad Rom. *cons. 457. in fin.* † Amplia; quia consentiens alienationi rei
12 suæ sibi præiudicat, & ius suum perdit. *l. cum quædam. C. de admin. tut. l. nihil. §. 1. ff. de leg. 1. l. sicut §. venditionis. ff. quibus modis pig. vel hypot. solitur*, Bart. in *l. si fundum, ff. de leg. 1.* Ias. *consi. 13. col. 1. & consi. 57. colu. 3. ver. quarto, & vltimo, li. 1.* Rom. *consi. 87. Circa id, in princ.* sequitur apostil. ad Alexan. in *l. quæ dotis, num. 24. ver. donare, ff. solut. matrim.* † Exten-
13 de, vt in tantum sibi præiudicet consentiens alienationi rei suæ, vt amplius non possit contrauenire, neque recuperare, est tex. in *l. si seruus communis.* vbi glo. & Doct. *ff. de donat. inter vir. & vxo.* late Cra. uet. *consil. 24. num. 9.* † Extende; quia sibi præiudicat nedum, vt
14 non possit agendo contrauenire, sed neque excipiendo, si ab eo petatur res vendita. Roman. *d. consil. 87. in princip.* vbi apostilla in *ver. inferri.* & in *ver. quidam.* dant concord. in vtroque. † Extende;
15 quia consentiens alienationi, quando contradicendo potest actum impedire, adeo sibi præiudicat, quod non potest contrauenire. Abb. in *cap. cum virum in tertio not. de regul.* Ias. in *l. quæ dotis, ff. solut. mat.* Roman. *consil. 457. Videtur propositum in fin.* † Declara;
16 quia procedunt prædicta, quando sciens rem suam vendi consen-

sit

sit, secus si ignorasset, Rom. *d. cons.* 87. *in princ. & per totum.* Alex. *cons.*
17 87. *accurate, n.* 14. *in fin. lib.* 6. † Declara, quia si plures fratres succedant in ciuitate, & habent omnes partem in successione, prout in ciuitate Astensi ponit exemplum Alexand. *cons.* 87. *Accurate, num.* 7. *& seq. per totum, lib.* 6. vbi, quod primogenitus obtinens inuestituram pro se tanquam primogenito non præiudicat aliis, etiam si secundo genitus administrauit pro primogenito; *nu.* 14. *& seq.* quia dicit esse casum *in c.* 1. *§. præterea. cum gl. tit. quib. mod. feud. amit.* quia requiritur certa scientia, & quia vbi alia coniectura sumi potest, quam donationis, illa sumenda est, & hæc stant simul, quod nomine fratris administrauerit, non tamen dominium suum perdiderit, quia administratio infert ad possessionem, non ad perditio-
18 nem dominii. † Amplia, quia si filius consentiat alienationi factæ per patrem de bonis sibi donatis ab eodem patre, sibi præiudicat nedum quoad bona, sed etiam quoad pretium. Ias. *in l. si fundum per fideicommissum, per illum tex. ff. de leg.* 1. *& in l. quæ dotis. ff. solut. matr.* Corne. *cons.* 144. *licet in hac consultatione, in princ. lib.* 4. *& cons.* 203. *Viso dicto puncto, col.* 2. *lib.* 3. vbi dicit, quod verum est, quod licet Doct. in pretio varient, tamen quoad dominium Doct. concordant, quod si aliter non fuit protestatum, sibi præiudicat. Alexand. *consil.* 40.
19 *Super primo dubio, col.* 2. *ad fin. lib.* 4. Amplia, quia is, qui vendidit, vel pignorauit vsurario prædium, postea consensit, quod vsurarius venderet illudmet prædium alteri, non poterit agere contra vsurariũ ranꝯ decept⁹, quia ex secundo cõsensu, quod in alium fieret alienatio pro eodem, vel minori pretio præiudicat consentienti. Castr. *cons.* 66. *In causa, quæ vertitur, in princip. & per totum libr.* 2.
20 † Extende, vt procedat, etiam si alleget is, qui consensit se minorem, quia nisi probetur minor ætas, non potest obtinere, sed deberet petere restitutionem in integrum coram iudice seculari, dato, quod probaret se minorem fuisse. Castren. *d. cons.* 66. *in princ.*
21 *ver. nec obstat, lib.* 2. † Amplia in eo, qui scit se non obligatum, vult tamen fideiubendo pro alio obligari, quia obligatur, neque potest dicere contrarium agendo, neque excipiendo. Roman. *d. con-*
22 *sil.* 87. *numer.* 4. *ver. quarto idem.* † Amplia, quia habens prædium sibi obligatum si consentiat, quod illud prædium detur in dotem, censetur remittere ius hypothecæ, ita vt amplius non habeat regressum ad tale prædium, *l. Lucius Titius, ff. quibus modis pign. vel hy-*
23 *poth. soluitur.* † Extende in casu contrario, quia si vxor consentit alienationi alicuius ex prædiis mariti sibi obligatis, quoad illud prædium censetur remittere ius suæ hypothecæ, *l. iubemus, C. ad*
☞ *Velleian.* Vide, *Dotem relinquere, & de ea testari vel alienare, quando possit mulier. Conclusio:* 791. Vide, *Mulier quando possit renunciare hypo-*
24 *thecæ, vel non. Conclus.* 420. † Extende, quia fisco distrahente bona obligata creditoribus, si creditores consentiunt alienationi, sibi præiudicant, *l. si hypothecas, C. de remissio. pigno.* facit, *l. sicut, §. superuacuum, & §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypo. soluitur. l. Gaius, ff. de pi-*
25 *gnor. actio.* † Declara, quia filius habens obligata bona patris propter dotem matris primæ vxoris si consentiat patri alienanti bona hypothecata, sibi præiudicat in iure hypothecæ quoad illa bona, non quoad alia bona in quibus præfertur secundæ doti posteriori. Castren. *consil.* 70. *Breuiter, in princ. lib.* 2. vbi, quod ex consensu præstito alienationi non renunciat doti, neque hypothecæ, neque obligationi personali, sed solum renunciat hypothecæ quoad
26 illa bona alienata de consensu suo. † Amplia, quia maritus consentiens vxori testanti de dote sua, sibi præiudicat in lucro dotis sibi spectante post mortem, nec potest talem consensum reuoca-
27 re in præiudicium tertii. Moder. *in tract. de lucro dot. quæst.* 41. † Extende, quia imo sola mariti præsentia & patientia testamento (permittendo vxorem de dote testari) sibi præiudicat. Ias. *in l. si pacto, §. & quia, C. de inoffi. testam.* & est ratio, quia qui potest impedire actum contradicendo, & non contradicit, consentire videtur, *l. qui in aliena, ff. de acquir. hæred. l. filius, C. de petit. hæred.* Alex. *in l. quæ dotis,*
28 *numer.* 7. *ver. hoc tamen, ff. sola. matr.* Crauet. *consil.* 204. *numer.* 9. † Extende, vt idem sit in fratribus, qui dotarunt sororem, & stipulati sunt sibi reddi in casu mortis sororis sine filiis, vel cum filiis, si decederent ante ætatem legitimam, quia si consenserunt testamento sororis, in quo instituit filium hæredem vniuersalem, sibi præ-
29 iudicant. Bar. *cons.* 127. *Quidam fratres, in fi. li.* 1. † Amplia, quia habens pignus, vel hypothecam in aliquibus bonis si consentiat venditioni bonorum pignoratorum, vel hypothecatorum, licet eadem bona deueniant ad ipsum debitorẽ, non amplius erunt hypothe-
30 cata, *l. fi. C. de luit. pign.* Ægid. Bellam. *cons.* 39. *n.* 19. *ver. sed contra.* † Declara, quia ampliatio procedit, quando ex vnica conuentione sunt hypothecata bona vendita, secus si ex generali obligatione omnium bonorum præsentium & futurorum, vel ex duplici causa.
31 Ægid. *d. cons.* 39. *n.* 20. *& seq.* † Amplia, quia à paritate rationis, sicuti sciens rem suam ab alio vendi tanquam propriam, sibi præiudicat absolute consentiendo tali venditioni ita etiam is, qui patitur contra se cedi iura, puta pro centum à Titio ad fauorem Seii, & consensit tali cessioni, vel delegationi, licet nihil debeat, tamen ex suo consensu obligatur, vt non possit contrauenire. Rom. *cons.* 87. *in princ.* vbi apostil. dant concord. † Extende idem in consensu 32
delegationis factæ, nam si ego non sum debitor Titii, tamen hoc sciens patior, & consentio, quod Titius deleget me vti debitorem suum Seio pro centum, vel alia summa, teneor Seio, & non potero excipere, prout poteram contra delegantem me in aliquo non teneri, quia ex consensu meo obligor. Rom. *d. cons.* 87. *n.* 2. *ver.* 2. *idem.*
† Extende, quia etiam si cedens me vti suum debitorem Titio sit 33
monachus incapax, & ego consentio, non potero excipere contra Titium, quod potuissem contra cedentem incapacem obligationis, quia exceptioni renunciaui per consensum, & quia est personalis exceptio, quæ non excedit personam, neque transit in cessionarium. Rom. *d. cons.* 87. *col.* 2 *ver.* 3 *idem.* † Amplia; quia pater, qui ex 34
forma statuti non compellitur dotare filiam, quæ clandestine, & sine licentia sua contraxit matrimonium, censetur se obligare, si sciens talẽ matrimonium nõ contradixit, imo consensit illi. Anch. *cons.* 21. *Pro solutione per totum*, maxime *nu.* 11. *ver. item etiam.* Vide, *Re-*
☞ *nunciatio tacita iuris sui ex quibus inducatur, vel non. Concl.* 179. † Limita 35
multis casibus, de quibus in Conclusione proxima sequente.

Consensus quando non nocet consentienti, qui alias noceret. Concluſ. 753.

CONSENSVS † præstitus per creditorem anteriorem vendi- 1
tioni rei sibi obligatæ, licet inducat remissionem pignoris, & hypothecæ, intelligitur, si actus, cui præstatur consensus, valet, & sortitur effectum suum, alias secus. Bart. *in l. si debitor, §. si in venditione, ff. quib. mod. pig. vel hypothec. soluitur.* Natta *cons.* 474. *num.* 29. Crauet. *cons.* 538. *nu.* 5. Menoch. *cons.* 58. *num.* 26. *lib.* 1. Signorol. *consil.* 100. *in princ.* Vide, *Conscipio in quibus non noceat consitenti. Concluſ.* 647. ☞ Vide, *Probatio ad vnum finem facta non prodest ad alium finem. Conclu-*
sio. 783. † Extende, quia creditor consentiens alienationi bono- 2
rum sibi hypothecatorum nullitera à iudice factæ sibi non præiudicat in sua hypotheca, per tex. *in l. si debitor, §. vlt. ff. quibus mod. pig. vel hypothec. sol.* ita Roman. *cons.* 132. *Vt retulit, colum.* 2. *circa med. numer.* 2. *ver. hoc ergo secundo.* † Declara, quia consentiens alienationi 3
bonorum sibi hypothecatorum nedũ sibi præiudicat quoad bona illa, sed etiam non agit contra posteriores creditores ex quo iura cedere nõ potest. Signorol. *cons.* 100. *Quæsito dubitabilis, per totũ.* Vide, *Mulier quando possit renunciare hypothecæ, vel non Conclusio.* 420. ☞
† Contrarium tenet Roma. *cons.* 132. *Vt retulit, col. final. ver. vltimo ad-*
uertat, vbi quod si hypotheca est generalis, sibi nõ præiudicat, quo 4
ad alia bona, sed solum quoad ista, quæ consensit alienari, & ibi a postilla in *ver. dilatatur.* dat concor. & sequitur Roma. apostil. ad Alex. *in l. quæ dotis, nu.* 24. *ff. solu. matr. in ver. donare.* † Amplia, vt idem sit 5
quando consensus præstatur cũ reseruatione iurium suorum per consentientem, quia protestatio conseruat ius, quod alias esset remissum. Bar. *d. l. si debitor. §. si in venditione. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. soluitur.* Castr. *cons.* 424. *Quia scio, numero* 2. *lib.* 1. † Amplia, quia Gu- 6
bernator, vel officialis interponens auctoritatem suam syndicadui, vel contractui suæ ciuitatis, vel alteri super pace & concordia, ac remissione, non sibi præiudicat; quia id facit ex necessitate officii Cast. *d. cons.* 424. *n.* 2. *ver. nec obstat li.* 1. † Extende idem in pro- 7
curatore & administratore. Cast. *d. cons.* 424. *nu.* 2. *in fin. lib.* 1. Vide, ☞
Officiũ suum nemini debet esse damnosum. Concl. 94. † Amplia; quia pro- 8
ximior agnatus, cui relictum est fideicommissum in euentũ, quod filius decedat sine filiis, si tanquam proximior consentit alienationi bonorum subiectorum fideicommisso, non sibi præiudicat, quin eueniente casu possit petere bona alienata ex fideicommisso Bald. *consil.* 102. *Punctus, super quo, nu.* 1. *ver. aut per talem consensum, libro* 2. Vide, *Persona vna potest habere iura diuersarum personarum. Conclusio.* ☞
317. † Extende etiam, si quis consignaret bona subiecta fideicom- 9
misso mulieri pro dote sua, cum obligatione, quod illa mortua bona reuertantur ad hæredes dantis in dotem, quibus erant debita ex fideicommisso, quia non censetur sibi præiudicasse in lucro medietatis dotis, quod maritus lucratur vigore statuti, Alex. plene *cons.* 176. *Visis narratis. lib.* 7. *per totum* maxime *n.* 5. *& seq.* & loquitur in eo, qui non tenebatur dotare, vbi limitat, nisi dedisset tanquam rem liberam. † Extende; quia fideicommissarius sibi non 10
præiudicat, etiam si consentiat alienationi rei suppositę fideicommisso tãquam proximior, licet alienans promittat in alienatione, quod res erit perpetuo emptoris, quia si non est in specie facta mentio de fideicommisso, & ipse proximior tanquam fideicommissarius non consenserit, non sibi præiudicat, Bald. *d. cons.* 102. *per totum vbi casus. li.* 2. † Restringe, vt non procedat, quando consensus 11

fideicommissarii impediret existentiam conditionis fideicommissi de futuro, quia sibi præiudicat, veluti si cedebat dies fideicommissi in euentum alienationis. Bal. *d. consil. 102. in princ. lib. 2.* Soc.
12 *cons. 143. vol. 4.* † Restringe, quando tanquam fideicommissarius consensisset, & facta esset mentio fideicommissi, quia sibi præiudi-
13 cat, Bal. *d. cons. 102. in fi. ver. in hac quæstione. lib. 2.* † Amplia, quia is, qui consentit obtentu officii sibi decreti à statuto, prout consanguineus in contractu minoris consanguinei, non sibi præiudicat. Bal.
14 *d. cons. 102. n. 2. ver. præterea regula, lib. 2.* † Declara, quia si ille consanguineus, qui interuenit in contractu mulieris, vel minoris, venire vellet tanquam hæres contra contractum mulieris, vel minoris prærextu læsionis, vel non validi contractus, sed damnosi, non audiretur, quia allegaret suam turpitudinem. Angel. *cons. 353. Florentiæ*
15 *ciuitatis, n. 3. in fin. ver. adhuc etiam vehementius.* † Vide multas restrictiones, & declarationes, quas in hac materia ponit Menoch. *in cons. 58. n. 16. & seq. per totum*, vbi, quod is, qui consentit ratione officii voluntarii, bene obligatur, & sibi præiudicat, secus si officium sit necessarium, *lib. 1.* & maxime *n. 31. ver. 8. cum seq.* vbi latissime po-
16 nit exempla. † Et idem in eo, qui vocatur ad hæreditatem ob contrauentionem primi hæredis, quia sibi non præiudicat, si vt consanguineus pro solemnitate contractus consentiat. Castr. *cons. 259.*
17 *omnis dificultas, num. 4. verſ. Verum quia, lib. 1.* † Amplia, quia sententia lata contra tutorem super administratione & redditione computorum, & missione pupilli in possessionem bonorum descriptorum in inuentario, quæ non potest exequi contra emptorem non citatum, non etiam poterit exequi, licet tempore sententiæ empror fuerit adhibitus vt testis in sententia lata contra tutorem, & sic ad alium finem. Bald. *cons. 149. proponitur, quod lib. 3. per totum.*
☞ Vide, *Præsentia in iudicio ad vnum finem an præiudicet ad alium finem. Con-*
18 *clus. 604.* † Amplia, quia emphyteuta, ad quem pars fratris est reuersura per eius mortem, si consentiat, quod frater viuens leget, vel disponat in testamento de emphyteusi, sibi non præiudicat, quia tempore consensus nullum ius habebat. Bald. *consil. 220. quod*
19 *de consensa, lib. 5.* † Amplia, quia consensus etiam generalis non extenditur ad remissionem doli, siue futuri, siue etiam præteriti, nisi constet de scientia. Abb. & Imol. *in c. humilis, de maior. & obedien.*
20 † Amplia, quia si feudatarius per cuius obitum feudum reuertitur ad Titium proximiorem agnatum, illud donet Titio præsenti, & recipienti pro se, & Seio absente vti proximiori suus agnatis, post mortem donantis, debet Titius, vt proximior agnatus habere feudum, quia donans non potuit donare, nisi ius, quod habebat, nec Titius recipiendo pro se, & Seio sibi præiudicauit, quia non ipse aliquid de suo transferre voluit, licet receperit pro Seio donationem pro iure, quod habebat donans. Bald. *cons. 333. Quoad primum punctum. lib. 5.* tamen Bald. super eodem casu, *cons. 282. Proponitur,*
☞ *quod, in fin. lib. 5.* nihil audet determinare. Vide, *Feudum antiquum per alienationem deuoluitur ad proximiorem agnatum, & quando secus. Conclu-*
21 *sio. 194.* † Amplia, quia fideicommissarius consentiens alienationi rei subiectæ fideicommisso non sibi præiudicat, quando reseruat ius fideicommissi. Grat. *cons. 39. n. 19. & 20. vol. 2.* Cephal. *consil. 296.*
22 *nu. 89. & 100.* Idem Grat. *cons. 126. num. 40. & 45. vol. 2.* † Restringe, quando non est facta reseruatio, sed fideicommissarius participa-
23 uit de pretio. Grat. *cons. 91. n. 11. lib. 1.* † Restringe, quia simplex consensus fideicommissarii in alienatione rei subiectæ illi præiudicat.
24 Crauet. *cons. 378. in princ.* † Contrarium videtur tenere Castr. *cons. 318. lib. 2.* vbi vult, quod si prohibitus alienare fideicommissum alienat, sciens emptor non acquirit titulum, secus si non prohibitus vendat, licet de consensu prohibiti, quod non credo verum,
25 quia malitia esset reperta. † Amplia, quia consensus restringitur ad terminos, in quibus est præstitus, ideo non vltra operatur, & consentiens alienationi non tenetur de euictione, plene Crauet. *cons. 34. n. 19.* vbi ponit multa exempla, & idem *cons. 449. fere per totum*, vbi, quod consensus semper restringitur, ne renunciatio inducatur, ideo consensus ad alienationem faciendam non extenditur
26 ad factam, Crauet. *cons. 701. n. 18.* † Extende, quia consensus præstitus ad vnum finem non præiudicat consentienti ad alium finem, Petr. Surd. *cons. 36. n. 27. & 28. lib. 1* vbi, quod aliud est consentire alicui, vt ius suum remittat, aliud, quod consentiens ipse remittat.
27 † Restringe, quia consensus præstitus ad vnum actum, ad alium similem extenditur eiusdem effectus. Crauet. *cons. 674. nu. 18.* Item præstitus ad actum extenditur ad exequutionem. Crau. *cons. 662. n. 17.* & præstitus ad antecedens extenditur ad consequens, idem
28 *cons. 477. n. 5.* † Amplia, quia is, qui repræsentat plures personas, si se obligat præcise ex vna persona, vel consensit, aut compromisit, puta, vt hæres patris, non censetur compromisisse, vt hæres sororis, & laudum sibi non præiudicat, nisi in hæreditate paterna. Ang.
29 Aret. *cons. 61. Viso dicto themate, per tot.* † Amplia, quia is, qui consentit alienationi rei suæ sibi præiudicat, secus si consentiat alienationi rei sibi debitæ. Alexand. *cons. 40. Super primo, num. 10. ver. præterea, lib. 4.* † Contrarium tenet Apostilla ad Alex. *d. cons. 40. nu. 10. lib. 4.* 30
in ver. Non videor. & dicit de hoc esse tex. apertum *in l. nihil. §. 1. ff. de*
leg. 1. † Amplia, quia frater, qui administrauit gubernium ciuitatis 31
pro fratre primogenito, in qua ipse partem habebat, non censetur sibi præiudicasse in dominio partis suæ. Alex. *cons. 87. Accurate, n. 14.*
& seq. ver. non obstat etiam. lib. 6. † Amplia, quia testis vel Notarius in- 32
teruenies in actu, vel instrumento rei suæ sibi non præiudicant.
Decian. *cons. 105. n. 7. & seq.* † Amplia, quia etiam fideiussor obliga- 33
tus de euictione potest vti agnatus retrahere rem venditam. Dec.
d. cons. 105. per totum. quia non promisit tanquam talis, vide eum,
quia ponit diuersos casus similes. † Restringe, quia regula est, quod 34
fideiussor de euictione censetur approbare contractum. Tiraq. *in*
tract. retract. lignag. §. 1. gl. 9. nu. 268. † Declara restrictionem in fide- 35
iussore, vt consentienti donationi rei suæ, censeatur iuri suo renũciare, id tamen intelligitur de iure competenti de præsenti, si vero res ipsa ex alia causa, & nouo iure ad fideiussorem spectet, potest vendicare, quia non eo iure incognito non consensit, licet de euictione teneatur, & idem in hærede fideiussoris, quia non tenebitur ex iure suo proprio de euictione. Fulgo. plene *cons. 67. Paterfa-*
milias. col. 4. n. 4. & 5. † Limita in eo, qui consentit alienationi feudi, 36
in quo ius habet in spe, vt sibi præiudicet. Menoch. *d. cons. 58. n. 27.*
lib. 1. † Limita, quia consentiens rei sibi debitæ, vel hypothecatæ, 37
vt vendatur, & participans de pretio sibi præiudicat in totũ. Natta
cons. 474. n. 28. & seq. † Extende, quia etiam si non participat de pre- 38
tio, sibi præiudicat quoad alios creditores, vel bonorũ possessores,
contra quos agere non potest, quia iura cedere non potest. Signo-
rol. *cons. 100. per totum.* † Limita in eo, qui alienanti rem suam con- 39
sentit, quia sibi præiudicat. Meno. *cons. 58. n. 23. ver. 6. confirmatur li. 1.*
† Extende in eo, qui consentit, quod res sua donetur ab alio, quia 40
censetur ipse donare. Castr. *cons. 319. col. fi. lib. 2.* † Extende in vsufru- 41
ctuario consentiente alienationi libere factę de re, in qua habet v-
sumfructum. Menoch. *d. cons. 58. n. 28. lib. 1.* † Limita etiam in Eccle- 42
sia, vt si rector consentiat alienationi rei, quæ certa conditione ad
Ecclesiam erat peruentura, sibi præiudicat. Menoc. *d. cons. 58. n. 29.*
li. 1. † Limita, vt procedat etiam, si alienatio esset nulla, quia is, qui 43
consensit, non potest reuocare, Menoch. *d. cons. 58. n. 36. & seq. ver. 9.*
& in fi. li. 1. vbi declarat. † Contrarium tenet Rom. *cons. 132. col. 2. ver.* 44
hoc ergo, & alii supra in princ. allegat. † Limita multis casib⁹, in qui- 45
bus præsentia, & actus posituus inducunt consensum, licentiam,
& auctoritatem, & præiudicant, de quibus Tiraq. *de legib. connub.*
verb. experg. gl. 7. limit. 3. n. 23. & seq. † Limita, quia pater consentiens 46
donationi factæ per filium de bonis patris ad fauorem vxoris filii
sibi præiudicat, sed tamen consensus regulatur secundum naturã
actus, vt sicut donatio inter virum & vxorem potest reuocari, ita
donatio, & consensus soceri, etiam si interuenerit stipulatio. Petr.
Anch. *cons. 76. Per modum consilij. per totum.* † Imo idem Petr. Anchar. 47
d. cons. 76. nu. 9. ver. super quarto, tenet, quod pater consentiens filio
donanti non censetur bona sua obligare, quia aliud est consenti-
re, aliud contrahere, & hoc, quando filius donat bona propria.
† Plus dicit, quod si pater consensit filio donanti bona propria fi- 48
lii pro medietate, & pro alia medietate ppria patris, & vlterius et-
iam pater promisit bona donata tradere sequuta morte filii, intel-
ligitur, si bona filii extabunt, non autem vt sua propria in totum
pater tradere teneatur. Petr. Anch. *d. cons. 76. in fi.* vbi, quod quili-
ber pro rata tenetur. † Extende, quia si filius donat pleno iure bo- 49
na sua, in quibus pater habet vsumfructum cum consensu patris,
pater sibi præiudicat in vsufructu propter illa verba, *pleno iure*, quæ
important in proprietate, & vsufructu. Ant. de Butr. *cons. 8. in princ.*
& per totum, vbi, quod non præiudicat creditoribus patris. † De- 50
clarat Cabal. *in apostil. magna ad cons. prædictum 8. Ant. de Butr.* vt con-
sensus patris, quia est necessarius in donatione causa mortis filii
secundum magis * communem non debet patri nocere, quia offi- *
cium non debet esse damnosum, & quia consensus non debet o-
perari duplicem effectum, & vltra intentionem, & ponit plura si-
milia, tandem dicit, quod si pater ex certa scientia consensit, sibi
præiudicat in vsufructu, propter illa verba, *pleno iure*. Vide, *Confessio* ☞
in quibus non noceat confitenti. Concl. 647.

Consensus non trahitur ad ignorata, & non cogitata, & quando secus. Concl. 754.

CONSENSVS † non trahitur ad ignorata, non verisimilia, nec ad ea, quæ quis verisimiliter non fecisset, item nec ad illicita, Feder. de Sen. *cons. 325. Super eo quod, num. 2.* plene Tiraquel.
in l. si vniquam. in præfatio. numer. 99. & seq. C. de reuoc. donatio. est
tex.

rex *in l. cum Aquiliana. ff. de transact.* vbi in fin. dicit, quod liberationem copiosam interpretatio prudentia rescindit. Iaſ. *conſ.* 133. *n.* 18. *lib.* 4. Bal. *conſ.* 110. *col.* 2. *in fi. ver. nec obſtat. lib.* 1. vbi ponderant illa verba, & plenius Caſtr. *conſil.* 343. *Conſiderandum, col.* 2. *in fin. verſic.* 1. *quia, & per totum lib.* 1. vbi loquitur, etiam ſi adſit decretum iudicis, & iuramentum minoris. plenius *conſ.* 386. *Siue dicamus, in fin. lib.* 1. *& conſil.* 377. *n.* 2. *lib.* 2. Rom. *conſ.* 273. *Clarum eſt, col.* 1. *ver. ad hæc autem reſpondetur.* Bart. *conſil.* 90. *Dilecto domino. num.* 9. *lib.* 1. *l. Nec ignorans. C. de do-*
2 *natio.* † Quia nihil magis contrarium eſt conſenſui, quam error, ideo qui ignorat, non conſentit, *l. ſi per errorem. ff. de iuriſd. omn. iud.* &
3 quia ignorantia excludit conſenſum. Crauet. *conſ.* 257 *nu.* 2. † Idem eſt in quietatione generali. Bart. *in l. cum Aquiliana, num.* 2. *&* 3. *ff. de tranſact.* in tranſactione, & compromiſſo, plene Iaſ. *conſ.* 171. *col.* 4.
4 *verſ.* 5. *cum ſeq. lib.* 2. † Idem eſt in conceſſione Principis, & priuilegio, vt non trahatur ad ius alienum ignoratum. Oldrad. *conſ.* 237.
num. 7. *circa fin. ver.* 4. *& vlt.* Iaſ. *in l. ſi ex toto, n.* 7. *ff. de leg.* 1. vbi omnes,
& loquitur in exemptione. Vide, *Ignorantia facti alieni, & proprij excuſat in multis. Concl.* 16. † Idem eſt in iudicio; vt actio omnis ſit in-
5 tentata per clauſulam, *omni meliori modo*, quia non extenditur ad
6 incogitata. Rom. *conſ.* 294. *in fi.* vbi apoſtilla. † Idem eſt in venditione, conceſſione, vel contractu; quia etiam ſi cæptum ſit ab vniuerſitate, prout in venditione Caſtri, quo caſu venit iuriſdictio, ſi tamen concedens, vel vendens ignorauit venire iuriſdictionem, quia neſciebat ſibi competere, non veniet. Pariſ. *conſ.* 20. *num.* 61. *&*
7 *ſeq. lib.* 1. † Idem eſt in acceptilatione, quia non trahitur ad non co-
8 gitata. Bart. *in l. cum Aquiliana. ff. de tranſactio.* † Idem eſt in promiſſione rati pro alio, quia ſicut principalis non obligatur, ita nec pro-
9 mittens pro eo. Soc. *conſ.* 159. *num.* 29. *& ſeq. ver. præterea. lib.* 2. † Idem eſt in compromiſſo; quia ſicut Aquiliana acceptilatio non trahitur ad incognita, ita neque compromiſſum de vna re non trahitur ad aliam. Aug. *in l. de ijs. ff. de tranſact.* vbi, quod audiuit Bart. in voce hoc dicentem, & idem tenet Bart. *in l. cum Aquiliana, num.* 2. *&* 3. *ff. de tranſact.* Alexand. *conſ.* 8. *Viſo themate ſupradicto, col.* 1. *lib.* 5. Iaſ. *conſ.* 171.
10 *lib.* 2 *col.* 4. *ver.* 5. vbi latiſſime, Roman. *conſil.* 403. *num.* 6. *ver.* 4. † Et quod compromiſſum & laudum non trahatur ad incognita, & incogitata, quæ non erant in rerum natura, Caſtr. *conſil.* 126. *ego Pau-*
11 *lus. lib.* 1. † Idem eſt in ratificatione laudi, Bart. *in l. cum antea, ad fin. ff. de arbitr.* & in ratificatione quacunque. Soc. *conſ.* 159. *num.* 30. *libr.* 2.
Vide, *Ratificari non poteſt laudum arbitri, antequam feratur. Concluſio.* 19.
12 † Idem eſt in quacumque obligatione, quia ſubſcribens ſolum album, vt ratificet ſcribenda in eo, non obligatur, quia non trahitur conſenſus ad ignorata. Vide, *Folium album quando valeat, & obli-*
13 *get vel non. Concluſio.* 407. † Idem in reſcripto. Oſaſch. *deciſ. Pedemont.*
14 90. *n.* 17. † Idem in omni diſpoſitione. † Idem in eo, qui ſibi reſer-
15 uauit lapidicinas, vbicunq; eſſent in fundo, quia non intelligitur de illis, quæ poſt contractum inuentæ ſunt. *l. Labeo. ff. de contrahen.*
16 *emptio.* Alex. *conſ.* 25. *n.* 3 *li.* 7. † Idem in diuiſione ignorata; quia conſenſus non trahitur ad ignorata. Caſtr. *conſ.* 377. *Ad primum, n.* 2. *li.* 2.
17 vbi loquitur in Iudæis. † Idem in fauorabili diſpoſitione, quia tutela data per patrem filiis ſuis non extenditur ad filium ignoratũ,
18 quem pater neſciebat habere. Rom. *conſ.* 231. *Præmiſſorum in fi.* † Idẽ in legato facto filiis ſeu liberis, quia ad ignoratos non extenditur.
19 Rom. *d. conſ.* 231. *in fin.* † Idem in donatione facta ab eo, qui poſtea ſuſcepit liberos, etiam ſi eſſet iurata, quia non trahitur ad filios, de
20 quibus non cogitauit. Rom. *conſ.* 269. *Non eſt dubium. in princ.* † Idem in libello, & clauſula, *omni meliori modo*, quia non trahitur ad ignorata, & non cogitata, ſed ad præſentia, & exiſtentia, Rom. *conſ.* 294.
Hæc confeſſio. in fin. vbi plena apoſtilla *in ver. cogitatum*, dat concord.
21 † Extende in laudo. Iaſ. *d. conſ.* 171. *col.* 4. *&* 5. *lib.* 2. & in nouatione
22 Alex. *conſ.* 13. *Viſis, in fi. li.* 2. † In acceptatione fideicommiſſi, Crauet.
23 *conſ.* 33. *n.* 9. † Idem in renunciatione. Iaſ. *conſ.* 133. *n.* 18. *li.* 4. † Idem in
24 ratificatione. Iaſ. *in l. nec is, § hæres, n.* 9. *ff. de acquir. hæred.* Vide, *Ignorans*
nihil agit, neque conſentit. Concl. 17. † Amplia, vt idem ſit in quacunq;
25 diſpoſitione verbis generalibus concepta, quia nunquam trahitur ad ignorata. Oldr. *conſ.* 330. *n.* 4. *ver. item generalia verba*, vbi, quod ignorantia præſumitur. Feder. de Sen. *conſ.* 125. *n.* 2. Dynus *conſ.* 50. *In*
quæſtione præmiſſa. n. 5. *ver. è cõtra videtur.* Iaſ. *conſ.* 160. *Viſis, n.* 7. *li.* 4. Bar.
26 *in l. ſi de certa. C. de tranſactio.* Oſaſch. *deciſ. Pedemont.* 90. *nu.* 16. † Extende, etiam ſi ſit data facultas arbitris condemnandi partes ad ſe liberandum generaliter, quia intelligitur ex cauſa expreſſa, ne ad incognita trahatur Bart. *in l. cum Aquiliana. ff. de tranſact.* Alex. *conſ.* 8.
Viſo themate, col. 1. *lib.* 5. late Iaſ. *conſ.* 160. *Viſo, n.* 7. *lib.* 4. *& conſ.* 171. *Viſis,*
27 *col.* 4. *&* 5. *lib.* 2. † Extende, vt procedat, ſiue diſpoſitio generalis ſit expreſſa, vel tacita, quia nunquã trahitur ad ea, quę quis ignorauit.
28 Dynus. *d. conſ.* 50. *n.* 5. † Amplia, quia conſenſus fideicõmiſſarii, ſub conditione, ſi filius deceſſerit ſine filiis, præſtitus alienationi rei fideicommiſſarię non præiudicat, quando interuenit tanquã proximior conſanguineus, quia talis conſenſus non trahitur ad hunc caſum, quod cogitauerit alienantem moriturum ſine filiis. Bald.
conſ. 102. *Punctus ſuper quo, in fi. li.* 2. † Amplia in donatione minoris, 29
quia etiam cum iuramento non extenditur ad ignorata, & incognita. Caſt. *d. cõſ.* 386. *in fi. li.* 1. † Amplia in liberatione generali, quæ 30
non extenditur ad latentia, & incognita. Angel. *conſil.* 185. *Brunellus*
Notarius, n. 2. *ver. Ex quibus concludo*, quod conſilium duplicatur, *conſ.*
313. *Per eundem Angelum.* vbi late. Dyn. *conſ.* 50. *nu.* 5. Bart. *conſilio* 58. *in*
fin. lib. 1. Iaſon. *conſil.* 133. *num.* 18. *lib.* 4. Vide, *Liberatio generalis ex certa* 31
cauſa non cõprehendit altiã cauſam, & quando ſecus. Concl. 326. † Extende,
quia non extenditur ad futura incognita, ideo ſi liberet Titiũ generaliter de omnibus, poſtea adeat, vel acquirat hæreditatem non cenſetur liberaſſe ex iure hæreditatis poſtea quæſito. Dynus *conſ.*
28. *Thema tale eſt, quidam per totum.* Vide, *Renunciare iuri de futuro quis* 32
non poteſt, & quando ſecus. Concl. 172. † Amplia in compromiſſo facto
generaliter cum clauſula, *quod intelligatur eſſe lis & differentia ſuper omnibus ſuper quibus fuerit laudatum*, quia non extenditur ad incognita, ſed ad præſentia. Angel. *conſ.* 248. *Punctus eſt, extorta, nu.* 2. *ver. &*
potiſſime. † Extende, quia compromiſſum quantũcunque generale 33
nunquam trahitur ad ignorata. Dynus *conſ.* 50. *In quæſt. præmiſſa, n.* 5.
ver. è contra videtur. † Amplia in pacto, quia conſenſus paciſcentis 34
non trahitur ad ignorata. Dynus *d. conſ.* 50. *nu.* 5. Fulgo. *conſ.* 67. *nu.* 5.
vbi quod nedum conſenſus, ſed neque pactum trahitur ad ignorata, licet pactũ comprehẽdatius de futuro. † Amplia in legato, & 35
vltima voluntate, quia nunquam cõſenſus trahitur ad ignorata, & incognita, ideo legãs quicqd eſt credituũ legatario, intelligitur de eo, quod eſt, vel eſſe poteſt tẽpore legati, non de eo, quod poſtea contigit, vel de eo, quod legans non potuit tunc ſcire. Fulgoſ. *conſ.*
37. *Quidam in ſuo teſtamento per totũ.* † Amplia in renunciatione, quia 36
non extenditur ad incognita, & ignorata, *l. tres fratres. ff. de pact.* Soc.
conſ. 103. *col.* 2. *lib.* 3. *& conſil.* 25. *col. pen. lib.* 4. & eſt ratio, quia deficit conſenſus, ideo dicitur erronea, *l. ſi errorem. ff. de iuriſd. omn. iud. l. mater decedens. ff. de inoffi. teſtam.* plene Rota in *nouiſſ. in ref. li.* 2. *deciſ.* 102.
per totam. Caſtr. *conſ.* 386. *Siue dicamus. in fi. li.* 1. Roma. *conſil.* 273. *col.*
1. *in fin. verſic. Ad hæc autem reſpondetur.* † Amplia in eo, qui conſentit 37
venditioni, vel donationi rei ſuæ ex contractu alterius quia licet ſibi præiudicet, & cenſeatur renunciare iuri competenti, tamen id non extenditur ad ius ignoratum, & poſtea quæſitum. Fulgoſ.
conſilio 67. *numero* 5. † Amplia in ſententia, quia non extenditur ad 38
extranea, & incognita. Crauet. *conſ.* 10. *in princ. n.* 4. *& conſ.* 45. *num.* 5.
vbi, quod mens iudicis præſumitur talis, qualis eſſe debet. † Am- 39
plia in tranſactione, *l. cum Aquiliana. ff. de tranſactio.* quia non trahitur ad ignorata. Bart. *conſ.* 58. *ex themate prædicto. in fi. lib.* 1. Tiraq. *in l. ſi vnquam, C. de reuoc. donat. in præfatio. nu.* 123. † Reſtringe, niſi verba con- 40
trahentium aliter ſuadeant, veluti ſi eſt dictum, quod fiebat tranſactio de omnibus cognitis & incognitis differentiis, quia ſaltem videntur partes in genere cogitaſſe. Alex. *conſ.* 42. *num.* 8. *ver.* 5. *pondero, lib.* 1. vbi dicit * communem. † Amplia, quia licet in generali * 41
remiſſione inter viuos facta videatur remiſſus dolus præteritus; tamen procedit in illo dolo, per quem nihil adeſt dolo ſo, ſed ſi adeſt dolo ſo aliquid, non cenſetur remiſſus. Caſtr. *conſ.* 343. *Conſiderandũ*
eſt, col. 2. *in fi. ver. nam licet, li.* 1. † Amplia in ſtatutis conſtitutionibus, 42
& legibus imperialibus, & de legibus ciuilib. Alex. qui alios citat
conſ. 229. *Ponderatis, n.* 7. *ver & tanto magis, li.* 6. vbi, quod leges ciuiles imponentes pœnã pro inceſtu, debent intelligi de inceſtu cognito, & ſecundum leges ciuiles, non de inceſtu introducto poſt leges ciuiles per ius canonicũ, quia cum non haberent cognitionẽ, & lex intelligatur rebus ſtantibus ſic, fit reſtrictio, & interpretatio. † Idẽ 43
in ſtatuto, nam controuerſia magna fuit, an ſtatutum Piſarũ, quod in caſibus omiſſis recurratur ad ius commune, poſtquam facti fuerunt ſubditi Florentinis, intelligatur, quod recurratur ad ſtatuta dominantium Florentinorum, & multi tenuerunt, quod ſic. Rom.
conſ. 218. & alii plures ibi in apoſtilla magna allegati, ſed in contrarium tenent alii citati in dicta apoſtilla, quia non potuerunt cogitare ſtatuentes tempore ſtatutorum conditorum, quod poſſent fieri Piſani ſubditi Florentinis, igitur ſtatutũ non trahitur ad ignorata. † Amplia, q̃ dicitur de ignorante, idẽ dici debeat de dubitã- 44
te, quia dubius non dicitur ſcire. Tiraq. *in l. ſi vnquã. C. de reuoc. donat.*
in præfatio. n. 99. vbi citat ad hoc infinitos. † Amplia, quia quod dici- 45
tur de ignorato, & incognito, idẽ ſit in dubitante, quia æquiparatur. Iaſ. *in l. nec is, § hæres, nu.* 10. *ver. amplia. ff. de acqu. hæred.* eſt tex. *in l. ſi.*
§ ſin autem neſciens. C. de furt. vbi Bar. & alii. Crauet. *conſ.* 8. *n.* 10. † Am- 46
plia in renunciatione generali, vel approbatione laudi generaliter facta, quia non extenditur ad ignorata. Zabarel. *conſ.* 92. *n.* 10. *&* 11.
ver. item ſi voluiſſet. † Amplia, quia ſicuti conſenſus expreſſus nõ tra- 47
hitur ad ignorata, ita multo magis procedit in cõſenſu tacito. Floria. de S. Petro *q.* 1. *n.* 4. *ver. Pro hac facit.* † Amplia, quia ſicuti non ex- 48

tendi-

tenditur consensus ad ignorata, ita neq; ad dolose disposita. Soc. *cons.159. In præsenti consultatione, n.29. & seq. ver. præterea, & aliter, lib.2.*

49 † Amplia, quia adhærens appellationi necesse est, quod sciat fuisse
50 appellatum. Oldr. *cons.330. n.5. ver. item adhærentia.* † Amplia, quia consensus non trahitur ad ignorata, & præsumitur ignoratum in minore, si donat, vel renunciat, non expressa quantitate, futuræ hæreditati, vel speciei. Rota *in nouiss. impressis, R. P. D. Cantucij, lib.2. decis.102. n.10.* vbi allegat plures, sic distinguentes. Ruin. *cons.60. n.*
51 *24. lib.3.* & infra *n.107.* † Item, quando magna persuasio interuenit,
52 quę induxit dolum præsumptū. Curt. Iun. *cons.141. n.18. & seq.* † Amplia, quia in insolitis non sufficit in genere cogitatū. Gabriel. *de reg.*
* *iur. Concl.4. n.17.* vbi de communi, * & quia inuerisimilia regulis generalibus non continentur. Rom. *cons.269.* Paris. *cons.73. n.50. lib.1.*
53 † Et dicitur insolitū, ad quod consensus in genere non extēditur, quando præter spem, & communem intentionē, prout in arbitro, vel arbitratore, qui eliguntur tanq̄ boni viri; nā licet partes renūcient in genere cuicunq; læsioni, etiam enormissimæ, etiā cum iu-
ramento; tamen non tollitur reductio; quia non potuit dici cogitatū etiam in genere, quia esset casus insperatus, vt qui eligitur pro bono iustitiæ & pacis dolum cōmittat. Ant. de Butr. *cons.24. n.5. ver.*
54 *non obstat.* † Amplia, & in hac materia regulam facias, quod per generalem renunciationem beneficiis factā per donantē, qui postea suscepit filios, non censetur cogitatum de filiis suscipiendis etiam cum iuramento, & qui dicit fuisse cogitatū, probet. Rom. *cons.269. in princ. & n.2. ver. sed de filiorum susceptione*, vbi allegat Bart. *in l. Titia, §.*
55 *Imperator. ff. de legat.2.* † Extende, maxime quando sumus in materia consessa miserationis causa, in qua requiritur nedum specialis, sed specialissima renunciatio, per generalem expressionem nō censetur cogitatum. Rom. *d. cons.269. n.2. ver.2. quia*, vbi plena apostilla, *in ver. specialissima*, quæ dat concord. vel in alio casu, in quo specialis mentio requiritur, vt ibi Rom. etiam si interesset iuramentum.
56 † Restringe, quando verba sunt vniuersalia negatiua de non impetrando, vel non faciendo cum iuramento, quia censetur cogitatum de omnibus, maxime si persona sit perita, & verisimiliter potuit cogitare, quia sciebat. Rom. *cons.379. num.7. & seq. ver. nec obstat.*
57 † Declara, quia generalis consensus vel renunciatio futuris exceptionibus non valet, secus si de præsenti tempore renunciationis competunt, vel competere possunt, ita elicitur ex Alex. *cons.133. Super quæstis, n.11. & 12. lib.5. & n.13. & seq.* declarat alio modo, vt si ex
58 certa scientia facit nocet, alias secus, vide eum. † Amplia, etiam si interuenerit iuramentum, quia adhuc consensus iuratus non trahitur ad ignorata. Oldr. *cons.95. in fi. ver. præterea.* Feder. de Sen. *cons.*
125. *n.2.* vbi quod non trahitur ad non cogitata. Ang. *cons.172. Ludo-*
* *uicus, col.2. in princ.* Crauet. *cons.257. n.2.* & hanc magis * communem dicit Tiraq. *in l. si vnquam in præfatio. n.148. & seq.* maxime *n.151.* Castr. *cons.343. Considerandum est. col.2. in fi. ver.1. quia, & per totum, lib.1. & cons.*
378. *Ad primum, n.2. lib.2.* Rom. *cons.294. Hæc confessio, in fi.* vbi apostil.
☞ *in ver. cogitatum.* Vide, *Iuramentum non addit consensum, circa ignorata.*
59 *Concl.505.* † Et quod consensus etiam iuratus non trahatur ad in-
* cogitata, & ignorata est communis * opinio, de qua Alex. *cons.28. Visis, & accurate, col. fi. lib.1.* plene Tiraquel. *in l. si vnquam, C. de reuoc. donatio. in præfatio. n.170.* vbi plurimos allegat, quia iuramentum nō
** auget obligationem. Tiraq. *in loco allegato, n.165. & 151.* vbi dicit ma-
gis * communem in renunciante, *& n.173. in fi.* dicit magis * communem in renunciante illi legi cum iuramento. Rom. *cons.269. Non est dubium, n.2.* & plenius, *cons.379. nu.8.* vbi apostil. *in ver. cogita-*
☞ *tum.* Vide, *Iuramentum operatur multa, & quæ, & quando secus. Concl.524.*
60 † Et maxime in minore persuaso, & læso. Castr. *cons.386. siue in fi. &*
61 *cons.343. col.2. in fi. lib.1.* † Idem, vt iurans non excludatur à beneficio sibi competenti, vt minor à restitutione in integrum, quia nō trahitur ad incogitata. Imol. *in l. sciendum. ff. de verb. oblig.* Guido Papæ *de-*
cis.35. & decis.130. & decis.444. apostil. ad *decis. Tholos.* 49. quæ plures
62 allegat. † Idem, quia quoad ius futurum ignoratum iuramentum non operatur. Tiraq. *in præfatio. d. l. si vnquā. C. de reuoc. donatio. n.148.*
* 63 *& seq.* vbi de * communi. † Idem, quando agitur, vt quis excludatur à iudicato. Marcabru. ab Anguil. *cons.17. n.2. & 5.* vbi, quod non sufficit renunciatio generalis cum iuramento. Marcabrun. ab An-
64 guil. *cons.66. n.154.* † Idem, si agatur, quod quis dolo contra se cōmisso renunciauerit, quia re quiritur expressio specifica, & nō suf-
65 ficit generalis cum iuramento. † Cōtrarium, q̄ imo sufficiat in genere cogitasse, vt consensus censeatur prestitus. Alex. *cons.3. Viso in-*
strumento, n.5. lib.1. Curt. Iun. *cons.191. n.22. & 23.* Tiraq. *in d. l. si vnquā, in præfatio. n.132. & seq.* vbi seipsum allegat in aliis locis, & quod sufficiat consensus in genere per iuramentum, vt sit renunciatum. *l. de*
ijs. ff. de transact. etiam si non adsunt verba illa, *visis & cognitis.* Alex.
cons.11. col.4. lib.2. Corne. *cons.6. In hac consultatione, col.3. in fin. lib.1. &*
cons.240. Bonauentura, col. pen. in fi. li.2. Soc. *cons.103. in casu conuentionis.*
col. fi. lib.3. late Dec. *cons.345. Visis ijs, col.1. ver. sed tamen.* Rom. *cons.379.*
Circa primum, n.8. & seq. ver. respondeo, plene Alex. *cons.14. Visis, nu.24.*
& seq. ver. Quia respondeo, lib.6. Vide, *Cogitatus in genere quando sufficiat,*
vel non. Concl.411. † Declara, quia sufficit cogitatus in genere, vbi 66
simpliciter consensus requiritur, & in iis, quæ à solo consensu pendent, secus si pro forma alius actus præter consensum requiritur, prout quando aliquid expressum fieri debet, vt in prohibenda translatione dominii requiritur pactum resolutiuum in cōtractu inter viuos, & sic de similibus, pulchre Crauet. *cons.668. n.6.* † De- 67
clara, quia si quis iurat simpliciter iuramentum, non extenditur ad incogitata, quando nō fuit cogitatum in specie, neq; in genere, secus si fuit cogitatum in genere. *l. sub prætextu, la seconda, cum ibi not. C.*
de transact. sed si quis iurat super facto, videtur generaliter cogitasse super omni iure descendēte ex illo facto; ergo, &c. Ita Alex. *cons.*
14. *Visis, n.25. ver. & respondet ad illud, quod dicitur, lib.6.* † Et ideo is, qui 68
iurat omnia contēta in instrumento esse vera, & illa obseruare, nō contrafacere, vel contrauenire, non potest vllo prætextu, vel iure, etiā ignorato contrauenire, Alex. *d. cons.14. n.24. & seq. ver.8. lib.6.* vbi extenditur etiam in minore, & muliere nō cerriorati. Vide, Clau-
sula, *omnia, & singula*, quid operetur. *Concl.296.* † Et maxime procedunt prædicta, quādo ex certa scientia fecit, quia excluditur error. 69
Alex. *d. cons.14. n.27. ver. & facit ex certa scientia, lib.6.* † Declara plene 70
per Gabriel. *de reg. iur. concl.4.* vbi facit regulā, sufficere in genere cogitatum cum Ampl. & limit. † Declara, quia certis casibus, in quib. 71
requiritur specialis specificatio, vt in renunciante testamento, & similibus, quia nō operatur generalis cogitatus. Soc. *cōs.282. & 283.*
in princ. lib.2. & isto casu requiritur clausula, *visis, & inspectis.* Ang. *in l.*
tres fratres. n.5. ff. de pact. Tiraq. *in l. si vnquam. in præfatio. n.161. C. de reuoc.*
donat. Vide, *Generalis dispositio non extenditur, neque comprehendit multa,* ☞
& quando secus. Concl.31. † Contrarium Tiraquel. *in l. si vnquam in præ-* 72
fatio. num.145. C. de reuoc. donatio. † Idem, quando lex requirit, quod 73
aliquid exprimatur expresse, sigillatim, vel formaliter, aut fit mētio de tenore, quia in istis non sufficit generalis cogitatus, ita Curt. Iun. ex mēte Feli. quem allegat *cons.191. n.10. in fi. & n.11.* vbi distinguit hanc materiam. † Declara, vt plene per Ias. *cons.171. col.4. ver.* 74
quinto, facit lib.2. vt dicatur cogitatum, si actio est vniuersalis; quia est in genere cogitatum id; quod ex eo sequitur, secus, si actio est particularis, quia nisi verba sint præcisa, non præsumitur cogitatū, & dicit esse * communem distinctionem Bart. in *l. si de certa, col. fi. C.* *
de transact. † Declara, vt generalis cogitatus nō sufficiat quoad pe- 75
nitus insolita, & incognita, secus si similia sunt, veluti suscipiens casus fortuitos omnes post expressionem aliquorū, cēsetur etiam suscipere similes, quia de eis cogitauit in genere, sic loquitur Alex.
d. cons.3. n.5. li.1. & plenius *cons.28. num.9. & seq.* etiam si adsint verba *cogitatos & non cogitatos*, plene Menoch. *cons.27. n.18. & seq.* & Alba.
Mandell. *cons.1. n.5. & seq.* vbi *n.7.* dicit * communem, & declarat, * qui casus sint soliti, & raro eueniētes, & omnino insoliti. † Et ideo 76
nō sufficit, quod penitus incognitum includatur persuasiue, quia debet includi necessario per verba generalia, quæ alias nihil operarētur, tunc cogitatus in genere venit. Curt. Iun. *d. cons.191. n.10. &*
seq. vbi declarat. † Declara, quia futura, quæ habent omnino origi- 77
nem à futuro, non censentur cogitata; secus, si habent originem à præterito, Castr. *cons.132. Videtur dicendum, n.3. li.1.* vbi ponit exēpla.
† Declara, quia vbi lex ratione ignorantię succurrit, nō sufficit ge- 78
neralis cogitatus, si constat de præsumpta ignorantia Alex. *cons.42.*
n.5. li.1. vbi loquitur in læso vltra dimidiam ignorante, vt generalis cogitatus non sufficiat, & *n.17. ver. non obstat quartum*, vbi videtur aliter sentire, & male, quando interuenit iuramentū. † Idem, quan- 79
do pactum vel conuentio de sui natura non cōtinet aliquid, quia nec iuramentum extendit. Bart. *cons.126. in fi. li.1.* † Si vero non cō- 80
stat de præsumpta ignorantia præsumitur scientia in genere, quæ sufficit, nisi coniecturis probetur etiā ignorantia in genere. Ang. in
l. tres fratres, n.4. ff. de pact. cum seq. vbi tradit regulā cū quatuor limitationibus, & postea subdit consilium, quomodo sint concipiēda verba, vt omnia includant, & est pulchra declaratio. † Imo, quod 81
ignorantia præsumatur eorū, quæraro, vel nunquam, aut quæ non sunt verisimilia, vel credibilia. Tiraquel. *d. proœm. l. si vnquam, n.111.*
C. de reuoc. donatio. Dyn. *cons.50. n.5. v. è cōtra videtur.* Oldrad. *cons.330.*
n.4. Feder. de Sen. *cons.125. n.2.* † Declara, quando verba contrahē- 82
tium dictarēt, quia si fuit generaliter transactum, tam de cognitis & cogitatis, quam de incognitis & incogitatis, tunc consensus trahitur, quia sufficit, quod fuit cogitatum in genere, Alex. *cons.42. n.*
8. *v.5. pondero, li.1.* vbi dicit * communem, & pro cautela dat. Ang. in *
l. tres fratres n.5. ff. de pact. Curt. Iun. *cons.191. n.24.* vbi, quod dicitur cogitatum, si in aliqua parte fuit facta mentio de illo, de quo agitur, vel si verba generalia alias essent sine effectu, *n.10.* plenissime Crauet. *cons.294. n.7. ver.11.* Florian. de S. Petro *q.1. col.3. vers.5. princi-*
paliter.

liter. Vide *Fortuitus casus quando non nocet suscipienti in se periculum, & quando secus. Conclusio.* 428. † Declara, quia transactio, vel liberatio
83 generalis continet omnia, & trahitur etiam ad occultata dolo aduersarii ipso iure, si verba sunt generalia, sed euacuatur replicatione effectu, ideo cautela est, quod replicetur de dolo, alias succumberet, Ang. *d.l. tres fratres in princ. ver. sequitur in tex. ff. de pact.* vbi Iaſ. declarat, *nu.* 22. *in ver. vlt. nota.* qui alios citat pro opinione Ang. Iaſ. *conſ.* 171. *col.* 4. *ver.* 7 *facit. lib.* 2. vbi, quod datur replicatio ad cogitata, tamen extenditur, & Corn. plene *conſ.* 144. *nu.* 10. *& ſeq. lib.* 3.
84 vbi, quod dolus eſt cauſa replicationis. † Imo, quod ſi cauſa eſt generalis, & verba ſunt generalia tranſactionis, comprehendant in-
* cogitata. Bart. *in l. ſi de certa. C. de tranſact.* cuius opinionē * cōmunem
85 dicit Iaſ. *conſ.* 171. *col.* 4. *ver.* 5. *lib.* 2. ſecus, ſi cauſa ſit ſpecialis. † Declara, quia in impubere etiam doli capace, vt quia ſit in vndecimo anno, vel duodecimo, non operatur iuramētum. Zabarel. *conſ.* 92.
86 *n.* 11. *& ſeq. ver. quoad iuramentum.* † Declara, quia ſi ſumus in prohibitis de iure, nō ſufficit cogitatus in genere, vel renunciatio in genere, etiam cū iuramento, niſi expreſſe dicatur & ſpecificetur illud
* prohibitum cū renunciatione iurata, magis * communē dicit Beccius *conſ.* 111. *n.* 35. vbi alios citat ad hoc, maxime Bero. *conſ.* 177. *n.* 17.
87 *& ſeq. lib.* 1. de magis * communi. † Tu omnino videas Tiraq. *in l. ſi*
* *vnquā in præfatio. C. de reuoc. donatio. n.* 80. vbi, quod omnes * tenēt ſufficere ſcientiā in genere, vt conſenſus præiudicet ſcienti, & in aliis numeris ſeq. vſq; in fin. examinat non procedere in iis, quæ requirunt pro forma ſpecificam mentionem, & quid ſi adſit iuramentū,
* & tenet, quod ſic communiter * *n.* 144. tamen *n.* 173. *in fi.* dicit com-
* muniorem, * q; iuramentum non ſupplet conſenſum, & non ope-
88 ratur aliquid, vbi nō eſt conſenſus, qui requiritur. † Declara, quia ſi agitur de non contraueniendo, & iuretur in tranſactione nullo modo, ratione, vel cauſa contrauenire, neq; poterit iurans contrauenire prætextu læſionis incogitatæ, quia quādo verba ſunt generalia, & adeſt iuramentū de non contraueniendo, cenſetur iurans omnia cogitaſſe. Cagnol. *in l.* 2. *C. de reſcind. vendito. n.* 91. vſque ad *n.*
97. vbi *n.* 96. hoc dicit. Rom. *conſ.* 379. *n.* 8. *& ſeq.* vbi, quod is, qui iuranit nihil de cætero impetrare, nō allegat non cogitaſſe, quia verba negatiua vniuerſalia omnia includunt, & potuit cogitaſſe, ma-
ximè quando perſona eſt docta, & ſciens. Vide plene Ant. Gabriel.
89 *lib.* 6. *de regul. iuris. Concl.* 4. *Cogitatus in genere ſuffi.* it. † Limita in legitima, quia niſi de ea ſit facta mentio in ſpecie, non cenſetur illi renūciatū ex quibuſcunq; verbis generalibus, * communē dicit Pariſ.
90 *conſ.* 43. *n.* 36. *lib.* 3. vbi, quod debet ſpecificari nominatim. † Cōtrarium tenet Cur. Iun. *conſ.* 191. *Habita diligenti, per totum, li.* 3. vbi, quod ſufficit in aliqua parte feciſſe de ea mētione, prout in procœmio, item quando verba ſunt adeo generalia, vt neceſſario includant,
91 maximè ſi eſt iuratum, quia ſufficit cogitatus in genere. † Declara, quia cū iuramento cōtinetur renunciatio legitimæ in generali re-
* nunciatione, plene Tiraq. qui dicit * communē *in l. ſi vnquā, in præ-*
92 *fatio. n.* 144. *ſeq.* vbi infinitos allegat, & extendit. † Limita in renunciatione generali per verba negatiua vniuerſalia, quādo ab homine peritiſſimo proferuntur, quia iuramentū ad omnia extenditur,
93 Rom. *conſ.* 397. *per totum*, maximè *n.* 8. *& ſeq.* † Limita in contractu bonæ fidei, prout eſt ſocietas, & ſimiles actus, quia veniunt omnia, quæ habent æquitatē, & ſunt de natura contractus, etiam ſi partes
94 de illis non cogitauerint. Caſtr. *conſ.* 312. *in princ. li.* 2. † Limita quādo quis renunciat iuri ignorato, quia valet renūciatio. Iaſ. *l. nec is, §. hæ-*
95 *res. n.* 10. *verſ. limita, quando. ff. de acq. hæred.* † Limita, niſi ex certa ſcientia hoc fiat, quia poteſt quis ratificare ex certa ſcientia aliquid, antēq; legerit, vel ſciuerit. Caſt. *conſ.* 216. *Confirmando. li.* 1. *ver. ſuper* 5. vbi dicit eſſe rex. *an c. humilis, de maior. & obed.* ita videtur ēt tenere Alex.
conſ. 42. *n.* 7. *li.* 1. *& per totum*, & allegat Caſtr. Ant. de Butr. *d.c. humilis*, & dicit, q; ex quo non cōpellebatur, nō poteſt allegare ignorantiā,
96 q; eſt craſſa, & affectata. † Limita, quādo exrat ſtylus ſeu formularij inſtrumentorū, q; generalia verba abſolutionis trahātur ad incogitata, put Florētiæ in cōtractib ponitur hæc clauſula, ideo veniunt, ſi ex cōſuetudine ſunt ſolita venire, *l. q; ſi nolit. §. qui aſſidue. ff.*
97 *de edil. edicto.* † Limita in trāſactione etiā, quia ſi fuit generaliter dictū, q; trahatur ad incognita, & nō cogitata, trahitur, & idē, quādo verba ſunt taliter generalia, q; cōprehendūt neceſſario. Ang. Aret.
98 *conſ.* 38. *Duo ſunt, col. pen. n.* 18. † Limita, quia in iis, quæ à cōſenſu regulantur, volūtas in retinendo, & perdurando prodeſt ad actū nouiter inducendū à rēpore conſenſus. *l.* 3. *in princ. ff. de acqu. poſſeſſ.* Anch.
conſ. 229. *in princ. n.* 2. *ver atem in actib.* & per Anton. de Butr. *conſ.* 64. *n.*
2 *ver. ité in actib.* vbi apoſtilla citat Corn. *conſ.* 50. *col.* 3. *ver. qui credit li-*
99 *bere habere poſſeſſionē, lib.* 1. *& conſ.* 165. *in fi. li.* 2. Crauet. *cōſ.* 171. *n.* 1. † Limita vt generalis cōſenſus trahatur ad ea, quę non ſunt cognita in ſpecie, quādo ſunt cogitata in genere, ſi nulla alia cauſa ſubſit, ad q̄ diſpoſitio poſſit referri. *l.* 2. *ff. de liber. & poſthum.* Rom. *cōſ.* 403. *Pro dec.*
nu. 9. † Ité prætetitio filii facta à milite valet. licet ignoraret habere 100
filiū quādo in genere cogitare potuit, & fecit pterītionē ex verbis importantib. mentē etiā ſi illū habere ēt. *l. qui ture militari. ff. de teſtam. milit.* Rom. *conſ.* 403. *n.* 10. *ver.* 1. *ex eo.* † Ité adire nō poteſt hæres, niſi 101
ſit certus, p quota parte ſit hæres, *l. ex ſemiſſe. ff. de acq. hæred.* & tamen ſufficit, q; ſciat in genere, & velit eſſe hæres, p quacunq; parte cōperat. *l. ſi ex parte. ff. eod.* Rom. *d. conſ.* 403. *n.* 11. *ver.* 2. *quia.* † Ité hæres nō 102
poteſt adire, niſi ſciat ſe hæredem, & tamen ſi ex duobus teſtamētis eſt hæres, ſufficit, quod velit eſſe hæres ex valido, *l. eum, qui duobus, ff. de acquir. hær.* Rom. *d. conſ.* 403. *n.* 12. *ver. tertio quia.* † Item libera- 103
tio generalis trahitur ad incognita, ſi in genere ſunt cogitata. Ro. *conſ.* 403. *nu.* 13. *verſ. quarto quia* Grat. *conſ.* 75. *In præſenti, numer.* 35 *lib.* 1.
† Declara, quia omnes caſus præmiſſi, & alii ſimiles admittunt ge- 104
nericam ſcientiam, ideo conſenſus & ſcientia in genere ſufficit, ſecus eſt, vbi certa requiritur ſcientia, quia debet eſſet ſpecifica, alias nō ſufficit generalis, vel quādo lex eſt prohibitiua, vel formalis, vel in odiū facta, ita plene Rom. *d. conſ.* 403. *n.* 18. *& ſeq. vſq; in fi. v.*
non obſtat. vbi reſpondet ad ſingulos caſus ſupradictos. *& n.* 17. *in fi.*
ver. hoc itaq; probato, declarat ſub aliis verbis, quod generaliſſima liberatio, quamuis ad incogitata ex verbis extendatur. tamen nunquā ad ea extenditur, quando vnū de duobus concurrit, vel quod agatur de remiſſione debiti ex teſtamento, vel q; liberatio poſſit
operari circa alia, & dicit eſſe communem * opinionē. † Teſtator, * 105
qui fecit teſtamentū cum clauſula codicillari. *ſi non valet, vel non valebit vt teſtamentū, valeat vt codicillus*, operatur q; pater cenſetur cogitaſſe de filiis poſthumis, ſaltem in genere, vt poſthumus ſuccedēs ab inteſtato teneatur reſtituere ex fideicōmiſſo hæredibus in teſtamento nullo, & ſufficit cogitatus generalis. Alex. *conſ.* 30. *Conſideratis, in princ. li.* 3. vbi apoſtilla *in ver. in genere* dat concord. & Alex.
conſ. 31. *n.* 4. *ver. quia ſufficit, eod. lib.* 3. † Contrarium tenet d. apoſtil. ad 106
Alex. *d. conſ.* 30. *in ver. in genere, lib.* 3. vbi quod in iis, in quibus in ſpecie quis non ſtatuiſſet, non ſufficit cogitatus in genere. † Ignoran- 107
tia ſemper præſumitur, quando renūciatur iuri cōpetituro, prout hæreditari vel vniuerſitati bonorum. Bart. & Doct. in *l. quod ſeruus. ff. de cond. cauſa data*, vbi Iaſ. *n.* 12. dicit magis * communem. Patiſ. *
conſil. 96. *li.* 3. *nu.* 5 *& nu.* 86. Roma. *conſ.* 22. *nu.* 3. Anchar. *conſ.* 342. *nu.*
10. vide ſupra *n.* 50. † Et ignorantia vbi præſumitur, clauſulæ gene- 108
rales non releuant. Couar. *c. quamuis, de pact. in* 6. Curt. *conſ.* 49. Crauet. *conſ.* 95. † Et quod eſt inſolitum euenire, non dicitur cogitatū. 109
Mohed. *deciſ.* 236. Caputaquen. *deciſ. 1. li.* 2. *manuſcript.* † Et præſumi- 110
tur ignorantia iuris in minore iurante contractum, ſi non fuit certioratus, ideo debet reſtitui, ſi tractat de damno vitando. Dynus *conſ.* 5. *Queſtio taliseſt. quidam, per totum*, & ſequitur Tiraquel. in *l. ſi vnquam, C. de reuoc. donatio. in præfatio. n.* 151. vbi oſtendit * communem, * *
& magis * communem Iaſ. *conſ.* 133. *nu.* 10. *lib.* 4. *& nu.* 18. *nu.* 3. *ver. ſed* *
hæc ratio. lib. 1. † Et dicitur incognitum & incogitatum, quod eſt in- 111
credibile; quia incredibile non eſt cogitabile, item quod non eſt veriſimile, non eſt credibile, item quod nunquam vel ræo euenire ſolet. Tiraq. *in l. ſi vnquam in præfatio. n.* 121. *C. de reuoc. donat.*

Conſenſus, ſine quo actus eſt nullus, an valeat poſt actum. Concl. 755.

CONSENSVS † Patris, ſine quo filius non poteſt donare, neq; 1
teſtari ad piam cauſam, quando eſt in poteſtate patris, debet adhiberi in actu donationis, vel teſtamēti, alias actus eſt nullus. Feder. de Sen. *conſ.* 298. *Quoniam veritas, n.* 3. *ver. patet igitur.* Vide, ☜
Nulliter geſta, quæ nō poſſunt conſenſu partium validari. Concl 147. † Extē- 2
de, quia nō conualidatur contractus nullus ex conſenſu ſuperuenienti. Io. de Anan. *conſ.* 32. *n.* 7. *& ſeq.* vbi declarat, *ns.* 10. † Declara, 3
quia ſi cōtractus eſt nullus, ꝓpter conſenſum alterius, quādocūq; conſenſus interuenit, ſemper conualidatur cōtractus, * cōmunem
dicit Caſt. *cōſ.* 290. *Viſa ſupradicta, n.* 2. *ver. reſtat, col.* 2. *in prin. li.* 2. Vide, ☜
Nullitas cauſata ad fauorē certæ perſonæ ab eo ſanatur. Concl. 145. † Amplia 4
in tantū actū nullū propter conſenſum, qui non interuenit à principio, nō conualidari ex tempore, & conſenſu ſuperuenienti, quādo cōſenſus à principio, & in actu requireretur, vt nō cōualideturalienatio bonorū Eccleſiæ ſine conſenſu ſuperioris, licet poſtea accedat. Gemin. *conſ.* 32. *n.* 7. plene Io. de Anania *conſ.* 32. *Vltra alia, n.* 7. *& ſeq. ver. circa* 4. vbi Bologni. in apoſtil. *n.* 14. Vide, *Authoritas ſuperio-* ☜
ris quomodo, & qualiter interponenda. Concl. 566. vbi plene declaratur.
† Contrariū, q; imo ſufficiat, quod Capitulū ratificet, vel conſen- 5
tiat ex poſt facto quandocunq; tranſactionem factā per Prælatū, vt ſit valida. Caſtr. *conſ.* 407. *Satisfaciendo, n.* 5. *ver.* 6. *quæritur, li.* 1. † De- 6
clara, & limita, vt imo conſenſus Capituli, qui non interuenit in alienatione rei Eccleſiaſticæ, & qui debuit interuenire, poſſit præſtari poſtea quandocunq;, quando agitur de re modica, vel quādo ex tali cōſenſu ꝓcuratur vtilitas Eccleſiæ, vel quādo alienatio eſſet

tempo-

temporalis, ita declarat Gemin. *cons.* 48 *n.* 5. *ver.* nec opinio contraria.

7 † Imo, etiam si sit alienatio perpetua potest præstari consensus Capituli post, & conualidatur concessio facta per solum Episcopũ sine Capitulo de Ecclesia alicui monasterio. Bald. *cons.* 282. *Factum*

8 *tale est, lib.* 1. vbi est casus. † Declara totam hanc materiam, vt plene per Abb. in sua *q.* 5. *in ip. Augerio, col.* 7. *ver. & præsupposito, cum seq.* vbi, quod aut consensus debet præstari vt authoritas, aut vt solemnitas, aut vt simplex consensus; in primis duobus casibus debet interuenire in actu, & non releuat, si post: in tertio casu potest interuenire semper, quando res est integra, si vero res non est integra, vt quia donans est mortuus, vel quia reuocauit, non potest con-

9 ualidari, quia non potest trahi retro. † Amplia, quia contractus est nullus, si ita conuentum est, quod nisi præstetur consensus infra certum terminum, sit nullus, quia licet præstetur post terminum non conualidatur, quia certo tempore debuit præstari, & non fuit præstitus. Io. de Anan. *cons.* 32. *Vltra alia, n.* 7. *& seq. ver. circa quartum.* vbi Bologni. *n.* 14. in apostil. dicit per lapsum temporis is, qui de-

10 buit consentire, & non consentit, censetur renunciasse. † Extende, vt procedat maxime contra eum, qui debuit consentire certo termino, quia si non fecit, sibi debet imputare. Io. de Anan. *d. cons.* 32.

11 *n.* 9. † Restringe, quia ad fauorem implentis valet contractus, & ex eo agit contra eũ, qui non consensit in tẽpore, licet sit nullus quoad non consentientem. Io. de Anan. *d. cons.* 32. *n.* 10. *ver. circa sextum.*

12 † Limita, quia alienatio feudi antiqui facta sine consensu eius, ad quem spectat, quæ est nulla, conualidatur, si ipse postea consentit, quia si à principio consensisset, valuisset in sui præiudicium, *c.* 2. *quo tempore miles.* à contrario sensu, ergo sequuto consensu validatur,

* secundũ * communẽ. Castr. *cons.* 290. *Visa supradicta, n.* 2. *col.* 2. *in prin.*

13 *lib.* 2. † Extende, vt procedat etiã in minore post pubertatem consentiente cũ iuramẽto, quia repræsentatur maior per *auth. sacramẽta puberum. C. si aduersus vendit.* Castr. *d. cons.* 290. *col.* 2. *vers. sed quia minor,*

*14 *lib.* 2. vbi dicit * cõmunem. † Declara, quia licet filii alienantis non possint venire contra, donec viuit alienans, vel consentiens, quia eo viuente non habẽt ius; tamen venire cõtra poterunt post mortem illius, si non sunt ipsius alienantis hæredes. Castr. *d. cons.* 290. *in*

15 *fi. li.* 2. † Limita, quia quicunq; consensus interuenit post, qui non interuenerat à principio in actu, prout requirebatur, tunc actus licet non valeat à principio, valet tamen vt nunc tempore noui cõsensus, taciti, vel expressi, quãdo tacitus, vel expressus sufficit. Cal. *cons.* 2. *An Capitulum, n.* 2. *ver. vel potest dici,* qui loquitur in statuto facto à Capitulo sine cõsensu Episcopi, vt valeat, si Episcopus postea tacite, vel expresse consensit, licet à principio esset nullum, vel an-

16 nullandũ, *de constit.* † Limita in donatione facta à laico de Ecclesia, vel iurepatronatus etiã alteri Ecclesiæ, quæ est nulla sine consensu Episcopi, vt conualidetur, si Episcopus consentiat postea à die cõsensus. Cald. *d. cons.* 2. *de constit. n.* 3. *ver. nam certum est*, & plura ad hoc

17 allegat Abb. in sua *q.* 5. *incip. Augerio, col.* 2. † Limita, qa licet permutatio beneficii iurispatronatus, nõ valeat sine cõsensu patroni, tamen si postea quandocunq; patronus consentit, validatur, & sufficit, quia principaliter spectat, & attribuitur ius ex collatione, & sic nõ est omnino nulla permutatio. Gemin. *cons.* 45. *n.* 10. *ver. ad quintũ,*

18 † Extende in institutione facta sine patrono, quæ esset nulla contradicente patrono, si tamẽ consentiat ex post, valet institutio. Za-

19 barel. *cons.* 62. *n.* 3. *ver. ad tertium.* † Limita, quia licet beneficiũ & dignitas electiua non possit cõferri, etiam ex permutatione sine eligentibus, tamen si Ordinarius contulit sine electione, & postea eligentes consentiant, conualidatur collatio. Card. Zabarel. *cons.* 62.

20 *ver. ad tertiũ.* † Limita in cõsensu patris superueniente post mutuum filio factum, quia cõualidatur mutuũ. Abb. in sua *q.* 5. *incip. Augerio,*

21 *col.* 2. *in fi. ver.* 5. *& vlt.* † Limita in donatione, & conuẽtione seu obligatione facta per scripturã absenti, quia absens potest quãdocũq; præstare consensum, & acceptare, & valebit donatio, conuentio, & obligatio à die acceptationis, quia non præsumitur mutata voluntas, & licet non possit valere, vt stipulatio ex interuallo temporis longo, tamen valet, vt conuẽtio. Alex. plene *cons.* 113. *Perspectis, n.* 12.

22 *& seq. ver. verbo etiam fertur, li.* 6. † Declarat apostil. ad Alex. *d. cons.* 113. *n.* 15. *li.* 6 *in ver. absentẽ.* vt procedat, quando obligatio, vel conuentio, aut donatio, quę fit absenti, fit per scripturã directiuam absenti, put est epistola, vel quando est scriptura debitoris ad fauorem cre-

23 ditoris, alias non, allegat Alex. *cons.* 91. *in princ. li.* 4. † Limita, quia licet compromissum & laudũ non valeat, si deficit consensus compromittentis, tamẽ si consensus accedat lato laudo, conualidatur à principio, quia laudum non erat nullũ. sed suspensum Anch. *cons.*

24 123. *Vnus ex procuratoribus, per totum.* † Declara, vt plene Gabriel. *cons.* 2. *n.* 2. *& seq. lib.* 1. quia si consensus alterius requiritur ad actũ, ne fiat præiudiciũ consentire debenti, is semper potest consentire, & validatur actus nullus, aut consensus alterius requiritur non pro suo interesse, sed ad integrandum actũ, vel ad integrandã personã obligantis, vel contrahentis, prout est, quãdo pro solemnitate requiritur, & tunc consensus requiritur in ipso actu, alias nõ integratur actus, neq; persona. † Et ideo cõsensus tutoris, quia fit ad integrã- 25
dam personã, non potest præstari ante, neq; post actum, sed in ipso actu, alias non valet. Bero. *cons.* 124. *n.* 23. *li.* 1. † Declara, quia aut act' 26
reddit nullus ipso iure, si deficit consensus ab initio, & licet interueniat, nõ sanatur, aut nõ est nullus, sed suspensus, & tunc validatur à principio ex superuenienti cõsensu. Anch. *d. cons.* 123. *per totum.* † Declara, quia quãdo consensus respicit substantiã actus, qui 27
geri debet cũ consensu alieno, tũc requiritur ab initio in actu, alias actus est nullus, put in filiofamilias, qui nõ potest agere in iudicio sine consensu patris, si vero consensus non respicit substãtiã actus, vel iudicii, put ꝙ vxor non agat sine consensu mariti, & promittat refectionẽ expensarũ in casu succũbentiæ, tunc potest quãdocũq; adesse, & valet actus ex superuenienti cõsensu, ita Castr. *cons.* 277. *Quia probabiliter, per totũ,* maxime *col.* 2. *ver. ꝓterea cũ maritus, lib.* 1. *vsq;*
in fi. † Declara melius, quia aut consensus requiritur ad hoc, vt cõ- 28
sentienti non fiat præiudiciũ: & talis consensus potest præstari ante actum in actu, & post actum, item potest præstari pure & in diẽ, ac sub conditione, prout in licentia domini, ꝙ res emphyteutica possit vendi, & consensus isto casu nõ habet vim auctoritatis. Cast. *cons.* 329. *Circa primũ, in princ. li.* 2. † Aut consensus requiritur ad actũ 29
alterius, ne fiat præiudiciũ illi, qui gerit actũ, prout ꝙ filius nõ possit obligari sine cõsensu patris, vel vxor sine cõsensu viri: & tũc habet vicẽ authoritatis, & non potest ante, vel post actũ interuenire, neq; valet in diẽ, neq; sub conditione. Castr. *d. cons.* 329. *in princ. li.* 2.

Consensus alterius debet requiri, quando est necessarius. Concl. 756.

Consensvs † plurium vbi requiritur ad actum omniũ de- 1
bet adhiberi, alias nihil agitur, *c. & obeuntibus* 64. *dist.* Feder. de Sen. *cons.* 1. *nu.* 4. *ver. in contrarium* vbi ponit multa exempla sequentia. † Amplia, vt duo procuratores dati non insolidum, non 2
possint aliquid agere, nisi coniunctim, *c. si duo, in princ. de procur. in* 6. † Amplia, vt idem sit in duobus delegatis, vel arbitris datis, non in 3
solidum. *c. causam matrimonii, de offi. deleg.* † Amplia, vt idẽ sit in duo- 4
bus exequutoribus testamẽti. *c.* 2. *in fi. de test. in* 6. † Amplia, vt idem 5
sit in duobus habentibus constituere officialẽ, *c. ad hæc, in fi. de offic. Archid.* † Amplia vt idem sit in collatione spectante ad plures, vt v- 6
nus sine alio non possit cõferre, prout est Episcopus, & Capitulũ. *c. si capitulo, de concess. præb.* in gl. *quæro circa fi.* Feder. *d. cons.* 1. *vers. idem in casu, & inter v. præterea, n.* 4. † Amplia, vt idẽ sit in eo, qui habet colla- 7
tionem non coniunctim cũ aliquo, sed de consensu alicuius; quia si conferat sine consensu, non valet, quãuis habeat potentius ius, quam haberet, si collatio esset communis. Fed. *d. cons.* 1. *n.* 4. *v. & ad hoc possunt allegari.* Vide, *Episcopus habens collationem communem cum Capitulo, non confert solus. Concl.* 262. † Limita, quando collatio spectet 8
cõiunctim ad Episcopum & Capitulum; quia vno impedito alter solus potest conferre. *c. vnico, ne sede vacan. lib.* 6. Feder. *d. cons.* 1. *nu.* 7. *ver. præterea potest probari.*

Consequens includit suum necessarium antecedens, & è conuerso. Concluſ. 757.

Qvi † vult consequens, debet velle etiam suum necessarium 1
antecedens, & è contra *l. illud ff. de acquir. hæred.* Anch. *cons.* 261. *Videtur prima facie, in princ.* quia qui vult vnum, censetur etiam velle aliud, sine quo id, quod vult, stare non potest. Castr. *cons.* 306. *col.* 1. *ver. qui autem lib.* 2. Abb. *cons.* 101. *Videtur primo, col.* 2. *ver. sed prædictis non obstantibus, n.* 3. *lib.* 2. Angel. Areti. *cons.* 20. *Visis actis, num.* 21. *in fin. cum seq. ver. quia qui vult.* Alex. *cons.* 110. *Attentis num.* 3. *lib.* 5. † Hæres 2
existens testatori necessario dicitur hæres primi hæredis, qui fuit filius testatoris; quia qui vult cõsequẽs, vult necessariũ antecedẽs. Signorol. *cons.* 189. *n.* 3. † Donans rem sibi legatã, vel delatam, cen- 3
setur necessario prius acceptare, cũ alteri velit esse donatam, quia donatio est doni datio, & nemo dat, nisi habeat. Castr. *cons.* 135. *per totum,* maxime *n.* 2. *li.* 1. † Et ideo Ecclesia si ædificetur à laico, necessario videtur velle, quod subsit Episcopo in consequentiã necessariam; item quod nõ possit reduci ad vsus ꝓphanos, & propterea solũ cedit ædificio, & videtur donare dominus soli, eo ipso ꝙ patitur Ecclesiã ædificari. Calder. *cons.* 421. alias 5. *de relig. dom.* vbi quod acquiritur Episcopo ipsa Ecclesia, & ab eo potest vendicari. Vide, 4
Ecclesia si ædificatur, cui acquiratur, & à quo possit vendicari. Concl. 22. † Te- 5
statur legans bona sua distribui pauperibus per certũ exequutorẽ, necessario cẽsetur legare, q; primo capiat bona, postea distribuat, ideo operatur idẽ, ac si instituisset eũ ad hoc, vt legitima nõ deducatur.

carit. Bart. *cons.3. Titius. lib.1.* Abb. *cons.59. in princ. lib.1.* Vide, *Substitutio pia causæ trahitur ad directam. & habet multos fauores. Conch.* 853. † Statutum, quod hæres mittatur in possessionem bonorum, quæ possedit defunctus tempore mortis, præsupponit antecedens necessarium, quod sit hæres, & quod constet de possessione defuncti, aliàs non habet locum statutum. Signor. *cons.* 250. *num.* 2. *ver. bene dixi.* Vide, *Præexistentia rei requiritur in multis ad hoc, vt valeat dispositio. Concl.* 481. † Priuilegium Papæ concedens, quod Missa possit decantari in Capella nouiter constructa, censetur etiam concedere, quod Parochiani possint ad talem Missam accedere, & oblationes voluntarias facere, quia ista veniunt in consequentiam. Calder. *cons.* 422. *ver. de oblationibus*, alias 6. *de religio. domib.* † Appellatione desertа, qui petit pronunciari super negocio principali, censetur renunciare desertioni in necessarium consequens. Cravet. *consil.* 266. *num.* 3. vbi, quod sententia valebit in vim pacti. † Adiudicationem habens si contentatur recipere pretium, necessario recedit ab adiudicatione; quia qui vult consequens, videtur velle necessarium antecedens. Alex. *cons.* 110. *Attentis narratis, num.* 3. *lib.* 5. † Collatio beneficij facta ab Episcopo, cui competit electio, & confirmatio ad dictum beneficium, habet vim electionis & confirmationis. Vide, *Collatio habet vim electionis. Conclus.* 420. † Gratia principis, quod hæredes quouis modo damnati in crimine læsæ maiestatis sint restituti, inducit restitutionem, & reintegrationem, & qui vult consequens, vult necessarium antecedens. Alex. *cons.* 95. *Requisitus, num.* 2. *& seq. per totum, lib.* 7. † Minor si intentat actionem, quæ non competit, nisi præuia restitutione in integrum, censetur petere etiam restitui, licet hoc non exprimat. Vide, *Restitutio in integrum quando dicatur petita, vel non. Concl.* 292. † Recipiens pretium vigore transactionis depositatum, transactionem ratificare dicitur per dictam regulam, qui vult consequens, &c. Ang. Aret. *cons.* 20. *Visis actis, num.* 21. *& seq. ver. quia qui vult.* † Libellus in quo petitur exequutio in causa ordinaria, sustinetur; quia licet exequutiue procedi non possit; tamen intelligitur, quod primo cognoscatur via ordinaria, postea concedatur exequutio. Fel. in *c. saue*, & ibi Deci. *num.* 2. *de offic. deleg.* & est communis * opinio, vt ibi * per Deci. & de * communi Alexan. in *l. si cum nulla, ff. de re iudic.* quicquid contrarium ibi tenuerit Bart. † Extende; quia licet exequutio ex abrupto concedi non possit, nec sit incipiendum ab exequutione, *l. si cum nulla, ff. de re iud. l.* 1. *ff. de exequ. rei iudic.* tamen secus est, quando citata parte, & discussis iuribus contra contumacem datur exequutio; quia in consequentiam antecedentis necessarij, subintelligitur declaratio, & condemnatio. Bald. *in d. l.* 1. *C. de exequ. rei iud. col.* 2. *in fin. vers. opponitur, quod etiam ante sententiam.* † Petens restitui in integrum ad appellandum fatetur non esse locum appellationi, quia qui vult consequens, vult etiam necessarium antecedens. Castr. *cons.* 283. *Super isto negocio, nu.* 3. *ver. item ex alio. lib.* 1. † Item qui dicit se manumissum, fatetur se fuisse seruum, & qui dicit se absolutum ab excommunicatione, videtur fateri se fuisse excommunicatum Castr. *cons.* 283. *num.* 3. *ver. item ex alio. lib.* 1. † Exequutio facta contra criminosum priuatum ipso iure per iudicem, qui potuit cognosere de illo crimine, & exequi, habet vim declarationis, & exequutionis. Gemin. *cons.* 146. *in fi. ver. non obstat.* † Idem in eo, qui produxit scripturam contra aduersarium, & eo citato ad recognoscendum, aliàs ad videndum declarari, & haberi pro recognita, & dari exequutionem, quia si iudex dat exequutionem non facta declaratione expressa, quod habeatur pro recognita, videtur hoc voluisse in necessarium antecedens. *l. ad rem mobilem, ff. de procur. l. oratio, ff. de sponsal. l.* 2. *ff. de iurisd. om. iud.* vbi Iaf. & Curt. Iun. in princ. qui dicunt hanc regulam esse generalem in omni materia, maxime stante clausula, *omni meliori modo*; quia verba impropriantur, vt sustineatur sententia, *l. & puto,* § 1. *ff. famil. herciscæ.* Alex. in *l.* 1. § *si quis ita, ff. de verb. oblig.* † Petens testamentum insinuari in casu, in quo omnia testamenta ex forma statuti sunt insinuanda, consequenter petit etiam testamentum pronunciari validū; quia istud venit in consequentiam. Bald. *consil.* 13, *An ille qui petit, lib.* 2. † Iudex super appellatione, & nullitate sententiæ, si pronunciat super negocio principali, omissa nullitate notoria, vel de qua habuit scientiam, censetur tacite pronunciasse super sententia nulla, si hoc venit ex consequenti necessario. Castr. *cons.* 232. *In causa, quæ vertitur, per totum, lib.* 1. † Probatio pacti de retrouendendo inducit probationem prioris venditionis, quæ in consequentiam antecedere præsupponitur. Bald. *cons.* 39. *Proponitur, quod, in fin. lib.* 3. † Papa mandans fratres Carthusienses compelli ad soluendū pro bonis non exemptis, censetur dare iurisdictionem, vt compellantur à iudice, qui compellit alios de clero, & sic ordinario; quia si vult consequens, videtur velle necessarium antecedens. *Castr. cons.* 44. *Quoniam additione, circa fin. num.* 6. *lib.* 1. † Soluens legata ex testamento etiam non solemni censetur approbare testamentum, ita vt solutio triennalis præiudicet pro præterito, & futuro, Angel. Areti. *cons.* 22. *Viso, num.* 16. *& seq. & num.* 21. *ver. & qui vult.* † Vendens hæreditatem sibi delatam necessario præsupponit præcedentem additionem factam saltem ordine intellectus. Bald. *cons.* 312. *Statuto Communis Cremæ, in fi. ver. illud certum, li.* 3 † Idem est in eo, qui transigit, vel compromittit cum legatarijs; quia censetur adire. Bald. *cōs.* 272. *In causa egregia, num.* 2. *& seq. lib.* 5. † Idem est in Episcopo petēte se promoueri ad Archiepiscopatum; quia videtur absolutionem petere à vinculo Episcopatus, & illi renunciare, quia qui vult antecedens, videtur velle necessarium consequens. *Abb. cons.* 101. *Videtur primo, col.* 2. *ver. sed prædictis non obstantibus, lib.* 2. † Dominus emphyteusis vendens annuam responsionem emphyteuticā censetur remittere caducitates de præterito, saltem, quoad successorem; quia nisi pro futuro tempore debet habere annuam responsionem. Bald. *consil.* 280. *Factum tale est, per totum, lib.* 5. † Absolutio facta, & acceptatio per hæredem de omni iure hæreditario inducit additionem hæreditatis tanquam necessarium antecedens. Signor. *cons.* 188. *nu.* 16. *&* 17. † Princeps donans ex certa scientia infami, ex quo vult donationem valere, & censetur tacite dispensasse cum infami. Bald. *cons.* 446. *Reuoto me consti. luisse. nu.* 7. *lib.* 5. † Vide, *Dispensatio tacita, quando inducatur, vel non. Concl.* 467 † Renuncians hæreditatem matris censetur adire hæreditatem matris. Castren. *cons.* 525. *Viso petitio, col. pen. ver. præterea, lib.* 1. Vide, *Aditio hæreditatis ex quibus inducatur. Conclus.* 190. † Statutum, quod vult non posse aliquem compelli ad compromittendum, necessario vetat compromissum posse fieri per compulsam; quia qui vult consequens, vult etiam necessarium antecedens. Angel. *cons.* 195. *Domina Gulielma, in princ. ver. contrarium est verum.* † Saluo conductu concesso censetur concessa libera facultas eundi, & redeundi; item censentur concessa omnia, sine quibus saluus conductus effectum habere non potest. Angel. *cons.* 363. *Magnifici domini, per totum.* † Allegare debens beneficium sibi competens, vt stetur eius iuramento, dicitur satis allegare, si iurat; quia qui vult consequens, dicitur velle necessarium antecedens. Roma. *cons.* 77. *in princip.* † Sepulchro concesso censetur concessa via, seu aditus ad sepulchrum, & concesso haustu aquæ censetur concessum iter ad hauriendum. Angel. *d. consil.* 363. *num.* 5. quia vbi non valeret principalis dispositio sine consequenti, censetur concessum consequens necessarium. † Restitutio in integrum dicitur petita, si minor petit rem sibi restitui, licet aliud non dicat, supra *num* 12. † Comparatiuum præsupponit necessario positiuum suum, à quo formatur. Cravet. *cons.* 677. *num.* 4. *ver. positiuum plane.* † Filius, qui dicit potuisse eligere legitimam in bonis alienatis, fatetur antecedens necessarium, quod alienauerit bona; quia consequens esset frustratorium Roma. *cons.* 277. *Non est dubium, num.* 4. *ver.* 3 *quia.* † Accessorium, & illud, quod secundario venit, præsupponit suum principale, & eum, qui habeat principale interesse. Alciat. *cons.* 101. *num.* 11. † Et qui promittit vsuras dotis, fatetur ante cedens dotis respectu sortis. Iaf. in *repet. l. admonendi, nu.* 148. *ff. de iureiur.* † Confirmatio præsupponit suum confirmatum præcedere Vide, *Confirmatio præsupponit confirmatum præcedere. Concl.* 705. † Vtilem rei vendicationem intentans ex narratis, licet cōcludat se mitti in possessionem, & aduersarium cōdemnari ad dimittendam possessionem, tamen censetur necessario voluisse, & petisse antecedens necessarium, videlicet se prius declarari dominum. Castr. *cons.* 85. *In causa mota, per totum,* maxime *num.* 2. *lib.* 2. † Priuatio præsupponit habitum. Vide, *Priuatio præsupponit. Concl.* 715. † Mulier pro dote sua faciens vendere bona hæreditaria mariti, censetur necessario petisse dotes suas sibi restitui; prout dicimus de opponente compensationem; quia censetur petere debitum. Castr. *cons.* 110. *num.* 5. *ver. item an videatur, lib.* 1. † Vsumfructum relinquens cum potestate disponendi de eo in vita, & morte, videtur legare proprietatem; quia qui vult consequens, videtur velle suum necessarium antecedens. Cuma. *cons.* 121. *Ser. Petrus. per totum,* maxime *col. fin.* † Compromissum facere censentur partes præsentes, quæ petunt laudari per talem, & dicunt velle stare laudo, quia quia vult consequens, videlicet laudum, videtur velle necessarium antecedens, videlicet compromissum. Anchar. *consil.* 261. *Videtur prima facie, in princ. & per totum.* † Generalis est hæc regula in omni materia, quod is, qui vult cōsequens, vult etiam necessarium antecedens. Iaf. & Curt. Iun. *in l.* 2. *in princ. ff. de iurisd. omn. iudic.* † Actor, qui petit rem vēditam ab eo sibi restitui ab emptore; quia læsus est, necessario petit rescindi contractum; quia non potest restitutio substineri, nisi præuia rescissione. Fel. in *c. licet Heli. col.* 5. *ver. quarto limita de simon.* † Extende; quia hæres petens hæreditatem, videtur prius petere declarari se hæredem esse. Bart. in *l. ex diuerso, ff. de rei vendic.* † Extende; quia si minor petat rem, quam vendi-

vendidit, sibi restitui, necessario petit tanquam minor se aduersus contractum restitui in integrum. Bologni. in *addit. ad cons. Io. de Anania* 48. *versic. prædictis adde.* Riminald. Iun. *cons.* 44. *num.* 19. *lib.* 1. Vide,
51 *Restitutio in integrum quando dicatur petita, vel non. Conclusio.* 292. † Extende, quia is, qui petit consequens, videtur velle necessarium antecedens. *l. illud, ff. de acquir. hared. l. ad rem mobilem, & l. ad legatum, ff. de procurat.* Alexand. plene in *rubrica, C. qui admitti.* Felin. in *c. in*
52 *ter dilectos, in primo textuali, de fide instrum.* † Extende, quia mora commissa in consequenti, censetur etiam commissa in suo necessario antecedenti. *l. si quis seruo. ff. de legat.* 2. vbi Doct. & in *l. si cui fue-*
53 *rit. ff. de cond. & demonstr.* † Extende, quia minor condemnatus petens restem, ad quam est condemnatus, vel sententiam reuocari, necessario petit etiam restitutionem in integrum, tanquam necessa-
54 rium antecedens. Vide supra, *num.* 50. † Extende in statuto, quia si statutum vnum disponit, & aliud præsupponit, nisi præsuppositum verificetur, illud non habet locum. Vide infra *num.* 65. Vide,
Præsuppositum debet adesse, & verificari, vt dispositio procedat. Conclusio.
55 636. † Extende, quia compromittentes, qui fecerunt compromissum strictum in arbitrum, vel arbitratorem, si coram eo petunt aliqua non compromissa, vt super eis pronunciet, videntur prorogare compromissum, & extendere, quia qui vult consequens, censetur velle necessarium antecedens. Alexand. *consil.* 84. *Super, num.* 3 *& sequent. vers. postremo, lib.* 5. allegat Anchar. qui hoc dicit
56 *consil.* 161. *Videtur prima facie.* † E conuerso, qui vult antecedens, videtur velle necessarium consequens, ideo si quis vult ciuilitatem, censetur velle onus annexum ciuilitati. Bald. & post eum Castr. in *l. si duo. ff. de acquir. hared. in princ.* Alexand. *consil.* 157. *col.* 3. *nu.*
14. *lib.* 2. Vide, *Priuilegium an extendi debeat ad consequutiua. Conclusio.*
57 734. † Et ideo tutor conuentus si producat inuentarium factum à pupillis, non debet dicere suos pupillos non teneri vltra vires hæreditarias, quia istud venit in necessariam consequentiam Ca-
58 strens. *consil.* 100. *num.* 4. *ver. quod aut. m. l. b.* 1. † Extende, quia faciens actum censetur se obligare omnibus legibus loquentibus de illo
actu, Castr. *d. l. si duo, in princip. ff. de acquir. hared.* infra *num.* 67. Vide,
Actum gerens censetur obligari ad iura loquentia de illo actu. Conclusio. 151.
59 † Extende, quia testator, qui voluit dotare filiam, censetur etiam voluisse concedere lucrum, quia qui vult antecedens, vult neces-
60 sarium consequens, Cravet. *consil.* 186. *num.* 7. † Et qui consentit in antecedenti, censetur consentire in consequenti necessario etiam non cognito. Alexand. *consil.* 158. *Circa primum, in princip. lib.* 5.
61 † Amplia, quia contrahentes censentur contrahere secundum consuetudinem & morem, seu vsum regionis. Ias. in *l. certi condictio.*
62 *§. si nummos. num.* 11. *& sequent. ff. si certum pet. at.* † Extende, quia testator & statuentes censentur in dubio se conformare cum iure communi, & si extat ius municipale, cum eo potius, quam cum iure
communi. Vide Soci. *consil.* 51. *per totum, lib.* 4. Vide, *Testator censetur in dubio se conformare* potius cum statuto, quam cum iure commu-
63 ni. *Conclusio.* 137. † Amplia, quia statutum puniens delinquentem habet locum etiam in eo, qui per alium deliquit, & ratum habet delictum suo nomine factum, quia ratum habendo necessario delinquit. Roma. *cons.* 105. *Viso themate, num.* 2. vbi primo probat hoc, quia qui per alium facit, per seipsum facere censetur, secundo, quia si statuentes essent interrogati, ita dixissent, tertio, quia trahitur statutum ad casum fictum, quia est conforme iuri communi, quarto, quia dicitur fauorabile propter publicam vtilitatem.
64 † Amplia in sententia, quia licet stricti iuris sit, tamen si aliquid supponit, illud videtur expressum, ideo si supponit aliquid ex cõsequenti, vel antecedenti, necessario in eo videtur disponere. *Pedemont. dec. if.* 64. *num.* 2. *& sequent. ver. contrarium,* plene Cravet. *consil.*
65 174. *num.* 2. † Extende, quia iudex appellationis à grauamine, qui non potest procedere in negocio principali, nisi pronunciet super grauamine prius pronunciando in negocio necessario, tacite videtur declarare primum iudicem grauasse. Felin. in *c. suborta, num.* 4. *ver. ad idem, tex. de retud.* vbi dat plurima exempla, quod iudex faciens aliquid, quod non potest fieri, nisi præcedat aliud, censetur illud facere, quod debet præcedere, vide eum ad mul-
ta, quæ ibi cumulat. Vide, *Præsuppositum debet adesse, & verificari, vt*
66 *dispositio procedat. Conclus.* 636. † Amplia, quia antecedenti destructo cessat consequens, quod stare non potest sine antecedenti. Cravet. *consil.* 202. *num.* 28. ita Bald. in *l. conuenticula, C. de epis. & cleri.* & in *l. 3. in 9. oppos. C. de fideicom. & in c. 1. §. & quia videmus, col.* 7. *in fin.*
67 *vers. item glo. nostra, de ijs, qui feuda dare poss.* † Amplia etiam in criminalibus, & delictis pœnalibus, quia qui facit delictum, sciens esse delictum, licet ignoret pœnam, tamen puniri debet, quia delinquendo censetur consentire, etiam implicite in pœnam delicti. Bald. in *l. venia, num.* 2. *C. de in ius vocan.* Alexand. *consil.* 158. *Circa primum, in princ. lib.* 5. etiam si consequens sit sibi incognitum, supra
num. 58. Vide, *Delinquens consentire dicitur in pœnam. Conclus.* 149. † Extende in accusante delinquentem, quem petit puniri iuxta for- 68
mam statuti, quia in necessariam consequentiam censetur allegare dolum delinquentis, ex quo statutum mandat accusantem debere dolum delinquentis allegare, & sufficit tacita allegatio in consequentiam, Roma. *cons.* 105. *Viso themate. col.* 1. *in fin.* vbi apostilla in *ver. criminalib.* † Amplia, quia si clericus, vel non subditus sta- 69
tuto laicorum vult vti beneficio statuti, debet vti cum omnibus qualitatibus, & consequentijs, quæ veniunt in cõsequentiam statuti. Dec. in *c. Ecclesiæ Sanctæ Mariæ, nu.* 225. *de constit.* Vide, *Statuta laicorum non comprehendunt Ecclesiasticas personas, neque Ecclesias, & quando secus. Conclus.* 582. † Amplia in potestate, & facultate, quia qui po- 70
test tollere principale, potest etiam tollere consequutiuum ad illud, etiam si esset tale, quod tolli non posset, vt in Papa, qui tollit ius spirituale, & Ecclesiasticum absolute, sed non tollit dominiũ de iure gentium quæsitum laico, si tamen esset quæsitum in consequentiam iuris Ecclesiastici, potest tolli, prout principale. Dec. *c. quæ in Ecclesiarum, num.* 122. *& seq. ver. sed tamen responderi,* & ibi Feli. *de constit.* † Amplia, quia concesso consequenti censetur concessum necessarium antecedens, ideo si quis potest exequi laudum, 71
potest etiam decernere laudum exequendum, quia data iurisdictione in articulo aliquo, data etiam cẽsetur in consequutiuo necessario. Rom. *consil.* 243. *Ad prædictorum, num.* 2. *ver. secundo, principaliter,* vbi apostilla, in *ver. accessorio,* dat concord. † Extende, quia im- 72
missio in possessionem canonicatus facta ab eo, qui potest conferre, habet vim collationis, quando alia collatio non præcedit, quia qui vult consequens, videlicet, vt possideat beneficium, vult necessarium antecedens, vt habeat titulum, sine quo beneficiũ possideri non potest. Roman. *cons.* 337. *Quo ad primum, num.* 2. *& seq.* vbi plena apostilla, in *ver. veritas,* dat concord. & dicit communem. * *
† Amplia, vt procedat etiam ad destructionem, & nullitatem ac- 73
tus præcedentis, quia qui vult contrarium actum posteriorẽ, qui stare non potest, nisi destruatur actus præcedens contrarius, censetur tollere actum præcedentem, quando scit, & ideo iudex, qui concluſit in causa admittendo iura, censetur reuocare conclusionem in necessariam consequentiam, quia conclusio excludit vlteriorem productionem. Alex. *cons.* 72. *Videtur prima, num.* 5. *& seq. ver. sed præmissis, lib.* 3. Vide, *Posteriora derogant prioribus. Conclus.* 451. † Idem
est in mora commissa, quæ censetur remissa, si dominus sciens ca- 74
ducitatem & moram recipit solutionem, vel facit actum inducẽtem moræ purgationem. Alex. *d. cons.* 72. *num.* 6. *& seq. lib.* 3. plene in *ver. Emphyteuta euitat caducitatem. Concl.* 193. † Limita, quando con- 75
currerent plura specialia, veluti si Senator contrahit cũ serua matrimonium, licet matrimonium inueniat, non tamen cẽsetur serua manumissa, & per consequens libera, quia concurrerent multa specialia. Fulgo. *cons.* 212. *col. penul. ver. nec est verum.* † Limita, quia re- 76
gula, quod qui vult consequens, vult necessarium antecedens, & è contra, non procedit in ijs, quæ non dependent à voluntate nostra, ideo qui vult ordines sacros, non potest inducere consequẽs, quod habuerit etiam minores, qui debẽt antecedere. Cravet. *cons.*
134. *num.* 45. vbi ponit alia exempla. † Declara totam istam mate- 77
riam, quod is, qui vult consequens, vult necessarium antecedens, & è conuerso, vt, & procedat in ijs, quæ pendent à mera voluntate disponentis, alias secus. ita Aegid. Bellam. *cons.* 30. *num.* 4. Angel. Aretin. *cons.* 20. *Visis actis, num.* 21. *in fi. & 22. ver. quia qui. vult,* & iterum
cons. 22. *Viso dicto libello, num.* 21. *ver. & qui vult antecedens.* Vide, *Accessorium sequitur suum principale necessarium, quando est consequens. Concl.* 77.

Consequitur quis ex persona alterius, quod ex sua consequi non potest. Concluſ. 758.

EPISCOPVS † debet habere quartam de omnibus legatis factis Ecclesiis sibi subiectis, secus de legatis factis Ecclesiis exemptis, & ideo cum Parochialis debeat habere quartam de legatis factis Ecclesiæ exemptæ, in qua legans fuit sepultus, per *extrauag. super cathedram, de sepultur.* Episcopus habet quartam quartæ debitæ parochiali, & sic consequitur ex beneficio parochialis, 1
quod non consequeretur ex persona sua. Feder. de Sen. *consil.* 6. *Testator elegit, per totũ,* vbi est casus consilij. Bald. *consil.* 368. *De relicto facto, lib.* 4. Vide, *Directe aliquid fieri vel per indirectum, differunt. Concl.* 451.
† Amplia in appellato, quia licet non possit ex persona sua petere confirmari sententiam, quia ipse non appellauit, potest tamen ex 2
persona appellantis hoc petere, quatenus appellans petit sententiam infirmari, vel reformari. Abb. *cons.* 2. *num.* 2. *ver. tertio præmitto, lib.* 1. † Amplia, quia ratione connexitatis, sicuti Episcopus potest 3
succedere in feudo, ita etiam eius Ecclesia, non obstante pacto, quod in potentem, neque in Ecclesiam possit fieri alienatio, quia si feu

si feudum est Ecclesiasticum, non comprehenditur Ecclesia in generali prohibitione. Calder. *cons.* 313. *circ. fi. ver. ad secundū*, alias 10. *de feud.* † Amplia, quia si agatur pro pœna fisco applicanda pro parte, & pro alia parte offenso; sicut nō licet appellare pro pœna fisci; ita neq; pro pœna partis, cū sint connexa, ita Marsil. *cons.* 84. *Plura sunt, n.* 13. *& seq.* † Contrariū, quod ex quo pœna est cōuentionalis, & diuidua, non trahat fiscus partē priuati. Vide, *Compromitti quæ non possunt. Concl.* 499. † Amplia, vt nedum quis consequatur lucrū ex persona alterius, quod ex persona sua non cōsequeretur, sed etiā quis consequitur quandoq; damnum ratione connexitatis ex persona alterius. Lap. *alleg.* 94. *col. pen. in prin. n.* 6. *ver. & licet ex hoc.* Vide, *Alteri per alterū non debet iniqua cōditio fieri. Concl.* 313. † Amplia, quia vxor relicta vsufructuaria, si vidua permanserit, licet si transeat ad secūda vota, priuetur; tamen si nubat ei, qui ex proprio titulo possidet bona, in quib. habebat vsum fructum, quem amisit, poterit iure familiaritatis vti, & frui bonis mariti ex persona mariti, quæ ex sua non posset. Alex. *cons.* 91. *Repetitus, n.* 10. *& seq. ver. postremo non obstat, lib.* 7. vbi, quod possum consequi ex persona alterius, quod non possum ex persona mea, saltem quando ex hoc nō resultat idem effectus, sicut si per me cōsequerer. † Amplia, quia Prælatus iurans aliquid in præiudiciū Ecclesiæ, licet iuramentum non teneat quoad præiudicium Ecclesiæ, sed tantū quoad præiudicium iurantis; tamē si præiudiciū Ecclesiæ non est diuisibile à præiudicio iurantis, neq; valet quoad iurantē, & sic cōsequitur ex beneficio Ecclesiæ, quod ex sua persona non cōsequeretur. Gemin. *cons.* 60. *n.* 6. *ver. dici tamen posset.* † Amplia, quia licet monasteriū habeatur loco filij, ita quod professus non dicitur sine filio decedere, quādo tractatur de substitutione nō piæ causæ; secus si causa pia est substituta, tameu vno casu monasterium non habetur loco filij, si frater, vel alius est substitutus immediate, quando postea pia causa substituitur primo substituto; quia consequitur primus substitutus ex persona, & beneficio piæ causæ, id, quod à seipso consequi non potest. Bald. *cons.* 407. *In quæst. n.* 4. *ver. tertio videndum. lib.* 1. † Amplia; quia si extat statutū inter mercatores, quod mercator non possit conducere apothecam, quam alius mercator conduxit; si tamen Apotheca cōducatur per non mercatorem ad incantum, poterit mercator ab isto non comprehenso conducere, si non adfuit color quæsitus, quod probari debet, quia consequitur quis ex persona alterius mediata, quod non consequeretur ex sua. Bald. *cons.* 40. *Præsupposito, quod, ver. secundo quæritur, lib.* 4. † Amplia, quia statutū excludens neptes dotatas ab auo ab hæreditate aui, non habet locum in nepte cōcepta post mortem aui, quia succedit ex persona patris, & sic cōsequitur ex persona patris id, quod non potest ex propria persona. Bald. *cons.* 394. *Punctus talis est, Antonius, per totum*, maxime *in fin. lib.* 3. † Amplia, quia stante statuto, quod mater non succedat stantib. agnatis vsq; ad quartum gradum; si extat auia paterna excludens agnatos, mater succedit ex persona auiæ, quę nō succederet ex persona sua. Castr. *consil.* 450. *Visis statutis, num.* 2. *lib.* 1. vbi ponit diuersa exempla. † Idem est, si mater excluditur à patruo, quia si extat mater, patruus, & auia paterna, ipsa auia excludit patruum, & aperit viā matri, quæ succedit excluso patruo. Alex. plene *cons.* 168. *Visis, num.* 10. *& seq. lib.* 7. vbi apostilla in *ver. solutus*, dat concord. & sic mater exclusa succedit propter existentiam auiæ paternæ; & in fine, quod imo mater sola admittitur. † Amplia stante statuto, quod fœminæ non succedant stantibus filijs masculis legitimis quia non excluduntur à filio legitimato, sed omnes succedunt; si tamen extat vnus masculus legitimus, excludūtur fœminæ, & legitimatus succedet cū masculo legitimo exclusis fœminis, & sic ex persona legitimi masculi consequitur id, quod ex sua non cōsequeretur. Angel. de Peruſio *cons.* 77. *Posita pro constanti, col.* 2. *in princip. vers. venio ad tertium.* † Idē est in matre, si excludatur à fratre per statutum; quia non excludetur, si extet frater ex vno latere, & soror vtrinq; coniuncta, quia mater admitteretur propter sororem vtrinque coniunctam. Castr. *cons.* 450. *Visis statutis, lib.* 1. *n.* 2. *& seq.* plene Bart. in *l.* 1. §. *pen. ff. de bon. poss. contra tabul. n.* 4. *& seq.* Vide plenius, *Statutum excludens certas personas quando comprehendat alias, vel non. Concl.* 676. † Amplia 16. modis, de quibus Ias. in *l. si emancipati, nu.* 5. *& sequ. ver. nota tu diligenter, C. de collatio.* vbi in materia communionis consequitur socius, vel alius priuilegium sui socij non competens, & vide plene Feli. in *c.* 1. *num.* 6. *ver. & pro pleniori gusto. de præscriptio.* vbi ambo extendunt materiam *l. si communem. ff. quemad. ser. amit.* & ponit Ias. sexdecim casus, & plura congerit Marsil. *consil.* 84. *num.* 19. *& sequent. ver. ad quæ etiam facit*, plenissime idem Marsil. *Singul.* 180. *Plura*, vbi dat multa exempla. Alex. etiam *consil.* 122. *num.* 15. *& seq. lib.* 4. ponit plurima exempla, ex quibus socius etiam laicus confert suum priuilegium clerico, & è contra, vide eum. Vide, *Connexorum idem est iudicium. Concl.* 626. † Amplia in restitutione in integrum, quæ datur maiori propter minorem restituendum, quando agitur de re communi, & non diuisa inter eos. Afflict. *decis.* 213. *per totam.* Vide, *Dignum magis trahit ad se minus dignum. Concl.* 435. Amplia multis casibus, de quibus per Soci. in *c.* 2. *n.* 22. *& seq.* vbi ponit multas limitationes, quibus quis ratione priuilegij alterius consequitur, quod ex sua persona non consequeretur, & maxime *num.* 25. *&* 30. vbi, quod si est timor, ne dentur diuersæ sententiæ super eadem re, omnes ad vnum iudicem remittuntur. † Extende; quia multa propter communionem consequimur, quæ nobis non cōpetunt, plene Marsil. *Singul.* 180. *Plura.* † Amplia, quia iudex laicus licet nullam habeat iurisdictionem in clericum; tamen illam habeat contra eum fideiussorem de iudicio sisti, & iudicato soluendo, præcedente condemnatione contra laicum principalem. Io. de Imol. *cōs.* 139. *n.* 4. vbi ponit alia similia. † Amplia in præscriptione, quia si laicus habet rem communē cum Ecclesia indiuisibilem, tunc contra laicum non currit præscriptio de iure communi, sed per Ecclesiam conseruatur ius laici. Abb. in *c. quarta, n.* 19. *de præscriptio.* † Amplia ratione fori, quia si clericus & laicus simul sunt obligati, conueniri debent ambo coram Ecclesiastico. Bart. & Bald. in *l. præcipimus*, §. *eod. obseruando, C. de appell.* † Amplia, quia fideiussor cōsequitur ex persona principalis sui, ne possit conueniri, quando obligatio respectu principalis esset nulla in casu iuris communis propter fauorem, puta muleris, vel minoris. Alex. *cons.* 109. *n.* 8. *lib.* 4. † Amplia in priuilegio; quia licet beneficium iuris patronatus clerici cadat sub reseruatione, & beneficium laici; non tamen si esset ius patronatus clerici, & laici non caderet sub ipsa reseruatione; quia consequitur clericus hoc casu priuilegium laici. Achil. de Grass. *decis.* 2. *de iure patro.* Put. *eod. tit. decis.* 9. *& lib.* 3. *decis.* 157. *incip. Dubitauit in vna.* Caputaquen. *decis.* 411. *lib.* 1. † Extende; quia vbi causa est indiuidua, non priuilegiatus gaudet priuilegio consortis. Aret. *cons.* 25. *Viso themate.* † Extende in alternatiua concessa Episcopo, quia competit etiam Capitulo in ijs, quæ confert Capitulum communiter cum Episcopo, quia poterit capitulum vti alternatiua, etiam si esset facta temporalis diuisio beneficiorum communiter eligēdorum. Put. *decis.* 88. *in vna Tiraſonensis. lib* 3. † Amplia; quia licet laicus non possit esse arbiter, vbi agitur de re spirituali, vel Ecclesiastica; si tamen fiat compromissum in clericum, & in laicum; valebit. Abb. in *c. per tuas, de arbitr. in* 4. *not.* sequitur Ias. in *l. si emancipati, col* 4. *in fi. C. de collatio.* Soci. *cons.* 168. *lib.* 2. vbi, quod laicus consequitur ex persona clerici, quod ex sua non habet. † Amplia in indiuiduis; quia cōsequitur quis commodum ex persona alterius, quod ex sua persona non consequeretur, prout in sententia quæ est indiuidua, quando non habet capitula separata. Rom. *cons.* 195. *In casu præmisso, n.* 5. *ver. secundo, quia ratione adiuncti*, vbi apostil. in *ver. indiuiduum*, dat concord. Vide, *Indiuiduorum natura, & qualiter in eis sit iudicandum. Concl.* 101. *& Concl. sibi proxima seq.* † Extende in feudatario Ecclesiæ, vel emphyteuta, contra quem præscribitur spatio 30. annorum ius feudale, vel emphyteuticum, quando tertius fuit recognitus pro tali à domino, videlicet Ecclesia; quia volente Ecclesia excluditur verus feudatarius, secus si Ecclesia nō velit, quia ex quo non compellitur recognoscere inuita alium feudatarium, nisi contra Ecclesiam decursa sit præscriptio 40. annorum, ideo cautela est, quod primus feudatarius procuret, quod Ecclesia nō velit admittere præscribentem, quia feudatarius, contra quem 30. annis est præscriptum, consequetur ex persona alterius, quod non potest ex sua consequi. Alex. *cons.* 169. *Viso themate, nu.* 8. *ver. & in hoc est aduertendum, lib.* 2. † Amplia, quia si pater substituit filijs per fideicommissum extraneum, si decesserint sine filijs, & cuilibet eorum, mortuo primo excluditur substitutus, si extet alius, quia est persona, quæ ex verisimili mente excludit, & si extet etiam mater, quæ omnino excludebatur, tamen succederet cum superstite filio, quia consequitur ex persona filij excludentis, quod ex persona sua non caperet, quia ipsa non excluderet substitutum. Alex. *cons.* 175. *Perspectis verbis, num.* 19. *lib.* 5. vbi apostil. in *ver. mater.* dat concord. † Extende in casu statuti, quod excludit matrem stante patruo, si extat patruus, soror vtrinque coniuncta, & mater mortui, soror vtrique coniuncta, de qua statutum non loquitur, excludit patruum, & aperit viam matri, quæ succederet cum sorore, & sic cōsequitur mater ex persona filiæ, quod ex persona sua non poterat. Alex. plene in *l. illam, num.* 7. *C. de collatio.* per *l.* 2. §. *& si sit consanguinea, ff. ad Tertullia.* † Limita, quia licet regula sit, quod non possum per me consequi, neque per alium possum, quia quod est prohibitum directe, censetur etiam in obliquum, tamen fallit in aliquibus casibus, in quibus lex aliquando vult, quod consequar per alium, quod nō possum per me. Sign. *cons.* 160. *n.* 4. *&* 5. † Limita, quia præmissa procedunt in ijs, quæ sunt indiuidua, secus si sunt diuidua. Rom. *cons.* 195. *In casu præmisso, nu.* 4. *ver. secundo quia.* Felin. *d. c.* 1. *de præscriptio.*

34 *script. ver. super quibus, num. 6.* † Limita, quando actus attribuitur vni tertio, non autem personis mixtis. Felin. *d. c. 1. de præscriptio. num. 6. ver. nota secundo.* Vide. *Mixtura potentiori ex simplicibus applicatur. Conclusio. 295.*

Conseruare quid importet. Concluſ. 759.

1 CONSERVARE † proprie est pristinum ius retinere, *l. per procuratorem. in fi. ff. de procur.* late Bero. *conſ. 141. n. 14. & 15. lib. 3.* vbi, quod statutum mandans conseruari prohibet nouum opus
2 fieri. † Et conseruatio fieri non potest, nisi alienatio sit interdicta.
3 Paris. *conſ. 16. n. 62. lib. 2.* † Amplia, quia facilius aliquid cõseruatur, quam quod de nouo acquiratur. Bald. *d. l. per procuratorem, in princ. ff. de procur.* vbi dicit notandum, plene Cravet. *conſil. 292. nu. 2.* vbi dat
4 plura exempla, & plures instantias. † Extende, quia causa conseruationis dicitur fauorabilis in tantum, quod inter dubias opiniones illa sit amplectenda, quæ pro conseruatione iuris tendit, ita Crave. *conſ. 934. n. 17.*

Conseruatores iudices quando dentur, & quid possint. Concluſ. 760.

1 CONSERVATORES † iudices, & literæ conseruatoriæ dantur directæ certis iudicibus in Alemania, Francia, & Anglia, vbi monasteria, Ecclesiæ, Hospitalia, & Pia loca sunt ab ordinarijs exempta, quorum iurisdictio est delegata à Papa; ideo nõ possunt impediri ab ordinarijs, neque à legatis natis, sed neque à lega-
2 to de latere, vt per Anchar. *conſil. 132. Casus super quo.* † Amplia, quia imo isti conseruatores possunt procedere contra ordinarios legatos natos, & de latere, qui eos impediunt in conseruatorijs. An-
3 char. *d. conſil. 132. num. 7. versic. ex prædictis.* † Declara, quia conseruatores non possunt procedere, nisi super notorio, *c. 1. de offic. deleg. lib. 6. cum ibi not.* Abb. *conſ. 100. Ad claram, num. 3. ver. venio ad quartum, lib.*
4 1. † Et licet factum, puta expulsio, sit notorium, non tamen delictum est notorium, resultans ex facto ambiguo, quod potest esse illicitum, & licitum, ideo debet conseruator inquirere, & testes recipere super notorietate delicti. Abb. *d. conſ. 100. n. 3. lib. 1. & conſ.*
5 *62. In controuersia, col. 3. in princ. num. 6. lib. 2.* † Debet que conseruator pro validitate suæ sententiæ pronunciare delictum esse notorium, alias sententia sua, quæ debet fundari super notorio, esset nulla.
6 Abb. *d. conſ. 100. nu. 3. lib. 1.* † Amplia, quia à sententijs & grauaminibus istorum conseruatorum non appellatur, nisi ad Papam, ideo ordinarij legati nati, & de latere non possunt audire, vel committere appellationes ab istis conseruatoribus. Anchar. *d. conſ. 132.*
7 *num. 7. & seq. ver. vltra prædicta.* † Limita, quia etiam si factum inducens delictum esset notorium, nisi constet notorie de delicto, sententia est nulla, & non sufficeret declaratio conseruatoris, quod delictum esset notorium, quando vel nullum esset delictum, quia qualitas sine subiecto esse non potest, vel quando talis declaratio esset suspensa per appellationem; quia licet in notorijs non detur appellatio, neque à sententia iuris, tamen ea datur à declaratione hominis. Abb. plene *d. conſ. 100. nu. 3. & 4. lib. 1.*

Consignare quid importet. Concluſ. 761.

1 CONSIGNARE † importat dominium transferre. Bart. in *l. si constante, n. 93. ff. soluto matri.* vbi hoc dicit verũ, quando præcedit causa habilis ad translationem dominij. Alex. *consil. 40.*
2 *Super primo, nu. 7. lib. 4.* Natta *conſ. 496. nu. 4. & 5.* † Declara, quia est verbum æquiuocum, & quandoq; non importat dominij translationem, quandoq, sic. Soci. *conſ. 93. in princ. & n. 5. lib 1.* † Contrariũ,
3 quod imo verbum, *consignare*, sit verbum facti meri, non autem iuris, & ideo importet administrationis translationem, non autem dominij. Abb. *conſ. 74. Illud de iure, col. 3. num. 1. ver. nam hoc verbum consignare, lib. 2.*

Consilium quotuplex, & an obliget. Concluſ. 762.

1 CONSILIVM † aliud est perfectionis, aliud reuerentiæ. Perfectionis est, quando consulitur alicui ad perfectiorem statũ, vt non faciat id, quod facere potest, vt se non defendat à percutiẽte, & istud non est obligatorium. Gemin. *consil. 51. num. 3. ver. item si*
2 *teneremus.* † Consilium reuerentiæ est, quando superior consuluit alicui, vt non faciat actum ob aliquam reuerentiam superioris, sed tamen omnino, & fixe non prohibet exercitium illius actus, & tale consilium obligat in tantum, vt faciens contrarium peccet venialiter. Gemin. *d. consil. 51. num. 3. ver. consilium reuerentiæ, & num. 4.*

† Amplia, vt etiam dicatur consilium reuerentiæ, quando superior præcipit aliquid fieri, vel non fieri ob vtilitatem eius, cui præcipitur, quando contrarium fieri expresse non prohibet. Gemin. *d. conſ. 51. nu. 4. ver. Sed quando lex,* vbi, quod iuramentum contra tale consilium reuerentiæ non obligat, nec facit actum valere. † Alia 4
diuisio, quia consilium aliquando adhibetur ad decisionem causæ, de quo infra, *consilium petitum an debeat concedi à iudice. Concl. 768.*
† Aliquando debetur ad extensionem contractus, quando partes 5
ita conueniunt, de quo in *ver. Consultor circa contractum extendendum. Concluſ. 961.* † Aliquando debetur ad aliquem actum faciendum 6
iussu legis, vel alterius, qui potest iubere. Vide, *Consilium debet peti ad hoc, vt debeatur. Concluſ. 767.* † Alia diuisio, quia consilium datur 7
ad bonum, & malum, puta, ad delinquendum, de quo infra proxime, & quando dicatur ad malum, Vide, *Consilium, ad malum an, & quando præsumatur, & quando dicatur ad malum, vel non. Conclusio. 763.*
† Consilium regulariter non obligat; quia natura consilij est per- 8
suadere, non autem cogere, *l. in furto, § recte. ff. de furt.* † Amplia, quia 9
etiam consilia diuina, quæ tendunt ad salutem, & perfectionem animæ, si quis ea non implet, non peccat, *c. quisquis 14. q. 1. glo. in c. ad aures de ætate, & qual.* prout est consilium in Euangelio Matthæi, *cap. 19.* Vade, & vende omnia, quæ habes, & Matth. *cap. 5.* Qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tollere, da ei & pallium, & in consilio; Si quis percusserit te in maxillam dexteram, porrige ei etiam sinistram. † Amplia, quia consilium ad delinquendum 10
non obligat consulentem etiam sequuto delicto, quando delinquens omnino erat commissurus delictum, & non fuit motus ex consilio. Bald. *consil. 250. In quæstione domini Milani, in princ. ver. secundo est videndum, num. 2. lib. 1.* & duplicatur *lib. 5. consil. 382.* Et hanc communem * dicit Clar. *§. fin. quæst. 88. in princ.* quoad pœnam ordina- *
riam. Bart. *conſ. 165. In quæstione, circa med. lib. 1.* quod duplicatur. *lib. 2. consil. 23.* † Et quomodo cognoscatur, an esset alias facturus, vel 11
non, dicit Bald. in *l. ob hac verba, ff. de ijs, qui not. infam. num. 3. ver. quid in dubio,* quod si extant indicia, quod esset alias facturus, statur illis, alias præsumitur contra consulentem. † Et dicitur consultus alias 12
facturus sine dubio, & consulens non obligatur, quando constat, quod post deliberationem, vel factum, datum fuit consiliũ, Bart. *consil. 165. circa med. ver. Nam si recte, lib. 1.* & duplicatur, *lib. 2. consil. 23.*
† Et licet aliud sit consilium, aliud mandatum. Vide, *Mandatum ad* 13
homicidium. Concl. 34. tamen, quod etiam mandatum datum, postquam delinquens deliberauerat, non obliget mandantem, Bart. *consil. 165. n. 2. lib. 1.* † Contrarium tenet Dynus in *reg. nullus ex consilio,* 14
de reg. iur. in 6. vbi, quod consilium ad malum obligat, etiam si ille, cui datum fuit consilium, erat alias facturus. † Declarat Bart. *conſ.* 15
165. In quæstione, nu. 2. ver. non obstat, lib. 1. vt sicuti consilium non obligat, ita nec mandatum, quando iam delinquens deliberauerat, & erat alias facturus omnino, & opinio Dyni potest intelligi, vt procedat, quod obligatur ex consilio & mandato, etiam si delinquens erat alias facturus, quando cõsilium esset circa delicta, quæ sola animi corruptione committuntur, prout corruptio serui, & similia, alias secus, & duplicatur, *consil. 23. lib. 2.* † Declara, vt non 16
obliget consilium ad malum, quando ex consilio non fuit motus, licet delictum fuerit commissum post consilium, quando de consilio non constat, nisi ex præsumptionibus. Bald. *d. consil. 250. n. 2. ver. secundo est videndum, lib. 1. & consil. 382. lib. 5.* † Declara, quia 17
delinquens habebat animum delinquendi, etiam sine consilio, & omnino erat facturus sine consilio, & non obligat consilium, aut habebat animum, & non erat omnino facturus, & obligat. Bald. *d. conſ. 250. n. 2. ver. secundo est videndum, lib. 1.* & duplicatur, *lib. 5. consil. 382.* † Declara, quia non obligat, si delinquens alias erat facturus, 18
quia mitiori pœna punitur, alias secus, communem * dicit Clar. *d. * *§. fi. q. 88. in princ.* † Et in tantum est vera declaratio, quod non pos- 19
set iudex condemnare in pari pœna ex arbitrio suo, quando erat aliter commissurus delictum, apostil. ad Clar. vbi supra *ver. mitiori.*
† Extende præmissa omnia, etiam si in inquisitione, & condemna- 20
tione sit facta mentio de consilio modo præmisso, & additum fuit dando auxilium; quia licet auxilium sit punibile, tamen secus est, quando est incertum, & non specificatur; quia refertur ad auxiliũ secundum præmissa, videlicet consulendo. Bart. *d. consil. 165. in fin. lib. 1.* † Amplia, vt quod dicitur de consulente, idem sit in exhor- 21
tante, quia non punitur cum eadem distinctione. Clar. *d. quæst. 88. in fi.* vbi, quod torqueri debet super mandato, tanquam suspectus, & si neget, & subtineat, punitur pœna extraordinaria. † Limita in 22
mandante, quia quod teneatur eadem pœna, est magis * communis opinio. Clar. *quæst. 89.* vbi late. † Limita, quia in dubio dans cõ- 23
silium ad malum obligatur, quia in dubio præsumitur, quod consultus non esset alias facturus. Alex. *consil. 103. Videtur, num. 7. ver. & est doctrina, lib. 1.* Marsil. *singul. 218.* † Contrarium, quod imo nõ ob- 24
ligetur

ligetur in dubio, quia præsumitur, quod esset facturus. Deci. *consil.* 183. Vide, *Consilium ad malum, quando præsumatur, vel dicatur. Conclusio. proxima seq.* † Limita in consilio legis ad iudicem, vt pronunciet super incidenti expresse petito. & non pronunciet super mere incidenter petito, quia debet parere consilio legis, & si faciat contrarium, facit litem suam, in eo, quod pars damnificatur, licet non annulletur sententia lata super principali spreto legis consilio. Castr. ita declarat *cons.* 232. *In causa, quæ vertitur, col. 1. in fi. vers. nec obstat, & col. 2. lib. 1.* † Limita, quando delictum factum ex consilio ratum haberet consulens, quia ex ratificatione obligatur, *c. cum quis, de sent. excom.* Bart. in *l. ob hæc verba, n. 3 ver. reuoco in dubium, ff. de ijs, qui not. inf. tam.* † Limita, quia Doctor, qui consuluit in causa criminali, quod vltimo supplicio punirentur fures, licet non cõtaret de corpore delicti, sed solum per confessionẽ spontaneam, debet puniri eadem pœna, stante decreto principis, quod si quis consulat male in causa criminali, puniatur eadem pœna, ita consuluerunt famosi Doctores, quos refert Alex. *cons.* 19. *Circa primum, per totum, lib.* 7. † Declara, quia sufficit articulum habere dubietatem in iure, vt consulens Doctor non sit in dolo, vel culpa lata, sed solum in leui, vel leuissima; quo casu non potest puniri pœna ordinaria mortis, vel mutilationis membri. Ale. *d. cons. 19. li. 7.* vbi, quod ad excusandum post factum debemus inclinare in benigniorem partem, quando subest causa.

Consilium ad malum quando dicatur, & contra quos præsumatur. Concl. 763.

1 CONSILIVM † datum pro fuga serui dicitur ad malum. Bal. *cons.* 250. *n. 3. ver. sequitur videre. lib. 1. & cons.* 382. *lib. 5. n. 5.* Vide, *Fuga an*
2 *& quando inducat delictum, vel non. Concl.* 528. † Extende, vt idem sit, quando datum est libero homini fugienti cum re aliena. Bald. *d.*
3 *cons.* 250. *nu. 3. lib. 1. & cons.* 382. *n. 5. lib. 5.* † Extende contrariũ, quia licet sententia lata contra scribentem falsam scripturam, nõ noceat venti, qui non fuit citatus, *l. 2. C. de fide instr.* tamen probat cõtra ventem, quando cõsuluit falsarium, vt fugeret. Boer. *decis.* 255. *n.* 13.
4 † Restringe, quando daretur consilium homini libero fugiendi, sine asportatione, vel quasi rei alienæ. Bald. *d. cons.* 250. *nu. 3. lib. 1. & cons.* 382. *n. 5. lib. 5.* vbi, quod fugiens citatus, si condemnetur, dicitur condemnatus ob contumaciam, non autem de maleficio, & quod
* est communis* opinio, & quod consulens fallito, vt fugiat, nõ teneatur. Boer. *decis.* 215. *n.* 3. qui allegat consilium Bal. ad hoc. † Con-
5 trarium, quod imo consulens, vel monens aliquem, vt fugam arripiat, sit delictum, & teneatur pro eo. Salyc. in *l. fin. C. de bon. mater.*
6 plurimos allegat Boer. *d. decis.* 215. *n.* 4. † Declara, vt per Boer. *decis.* 215. *n. 3. & 4.* vbi pro vtraq; parte plura dicit, & cõcludit, quod restrictio procedit in consilio dato fallito iam volenti fugere; cõtraria vero loquuntur in custode consulente. † Amplia, quia consiliũ
7 semper dicitur malum ex acerbitate facti cõsulti, vel ex illicito fa-
8 cto. Mascard. *Concl.* 419. *Consilium ex quibus, in princ.* † Præsumitur autem malum consilium dedisse delinquẽti is, qui alloquutus est delinquentem ad aures, & breui spatio post alloquutionẽ sequutum est homicidium, & hoc est verum, quando præcesserunt inimicitiæ pares inter alloquentem & alloquutum contra occisum, si vero solus alloquens habebat inimicitiam, præsumitur mandatum & non consilium. Vide plene Masc. *d. Concl.* 419. *Consiliũ ex quibus probetur, nu. 2. & seq. ver. præterea*, vbi limitat tribus modis. primo, quando non constat de consilio, secundo, quando colloquiũ fuit
9 cum viro probo, tertio, quando est dubium. † Extende, quando concurrerent indicia & coniecturæ odij, & inimicitiæ contra eum, qui fuit interfectus de recenti, quando interfector paulo ante loquutus est in secreto cum eo, qui accusatur. Bart. in *l. si ventri, § fi. ff. de priuil. cred.* quem ita intelligit Bald. *d. cons.* 250. *in princ. lib. 1. & d. cõs.*
10 382. *in princ. lib. 5.* † Limita; quia consilium ad delinquendum non præsumitur datum ei, qui fallitus aufugit, licet colloquium cũ amico habuerit secretum, & quædam penes eum dimiserit. Bal. *cõs.* 250. *In q. d. Milani, lib. 1. in princ. & cons.* 382. *In qu. lib. 5.* vbi duplicatur, quia ex colloquio secreto malum consilium non præsumitur.

Consilium plurium magis rectum. Concluſ. 764.

1 CONSILIA † multorum sunt tutiora, quia sincerius est iudicium, quod plurimorum sententia comprobatur, *c. prudentiã,*
2 *de offi. deleg.* Ancha. *cons.* 157. *Summa prudentiæ, n.* 3. † Consilia vbi mul-
3 ta, multa salus. Anch. *d. cons.* 157. *n.* 3. † Et hac de causa propter multitudinem sapiẽtum, qui astare solent Cæsari & principi, princeps non errat in iure. Bald. *cons.* 129. *Factum proponitur, n. 6. ver. circa quintum. lib.* 2. Castr. *cons.* 164. *In præsenti causa, col. antepen. in fi. ver. nec est tol-*
4 *lerabile, lib.* 2. † Sic dicimus, quod testes plures numero præualent testibus in concursu, numero minori, quia sincerior, & validior probatio, *c. licet. de probat.* Vide, *Testes plures numero præualent, & quando secus. Concl.* 255. Vide, *Testes contrarij in cõcursu, qui præualeãt. Concl.* 240.

Consulẽre cuilibet licet in conscientia. Concl. 765.

CONSVLERE † cuilibet licet secundum conscientiam à iuri- 1
bus informatam, *l. qualem. ff. de arbitr.* Feder. de Sen. *cons.* 197. *in princ.* vbi, quod tota capita, tot sententiæ.

Consilium differt à consensu, & quando. Concl. 766.

CONSILIVM † & consensus differunt, glo. in *c. vnico, §. fin. ne* 1
sede vacante, ver. cum consilio Franch. ibi n. 4. *lib.* 4. Oldrad. *cons.* 44. *Quæritur, si Episcopus, in fi.* vbi quod coniunguntur quandoque ista duo, consilium & consensus, quia primum non sufficit sine secundo, sed bene consensus continet consilium, vt ibi dicit, quem refert, & sequitur Franch. *d. c. vnico. § fi. ne sede vacan. in 6 nu. 6. ver. & adde.* † Et quod consilium quandoq; accipiatur pro consensu. Cu- 2
ma. *cons.* 55. *Duo habentes, num.* 3. *ver. ponitur enim.* † Declarare videtur 3
Oldrad. *d. cons.* 44. *in fin.* quod vbi requiritur consilium, etiam tractatus debeat fieri, & dum postea requiritur etiam consensus, quod tunc consensus solus non sufficiat, tamen ipse innuit hoc non procedere, nisi lex, vel canon dicat.

Consilium peti debet ad hoc, vt debeatur. Concl 767.

CONSILIVM † alicuius quãdo requiritur in aliquo actu ne- 1
cessario debet peti, & hoc siue à lege, siue ab hominc imponatur hęc cõdirio. & lex Bar. in *l. 1. §. si plures, n. 2. ver. aut ei, qui habet potestatem ab homine. ff. de exerc.* vbi quod alias actus gestus est nullus, nõ petito cõsilio. † Amplia, vt procedat, etiam si is, cui imponitur re- 2
quisitio consilij alieni, alias haberet liberam facultatẽ à lege absq; consilio, quando ille, cuius consilium debet requiri, esset collega officij. Bart. in *d. l. 1. §. si plures, ver. aut ergo, hæc conditio. ff. de exerc.* † Am- 3
plia, vt procedat in ijs, quæ pendent ex arbitrio iubentis, vt in mãdato procuræ; quia quis mandando, quod gerat negocia sua cum consilio tertij obligat procuratorem, vt alias gerere non possit. Bart. *d. l. 1. §. si plures, ver. procuratoris vero, ff. de exercit.* † Amplia, vt pro- 4
cedat in omni dispositione, quando petitio consilij esset adiecta ad fauorem, & pro eo, qui non habet intellectum, vt pro minore. Franch. in *c. 1. §. fi. n. 5. ne sede vacan. in 6. in princ. col.* 2. † Amplia in ele- 5
ctione facienda cum consilio Prælati, vel alterius, quia debet requiri, *c. in veteri, de electio.* plene Bertach. in *tract. de episc. lib. 2. parte 1. q.* 45. *n.* 82. vbi multos allegat. † Amplia in exequutore ad conferen- 6
dum beneficium de consilio Episcopi, vt teneatur formam seruare, alias actus est nullus, si conferat sine consilio. Fel. qui dicit * cõ- *
munem in *c. ex parte, de constit. in princ.* † Amplia in tantum, vt sit ge- 7
nerale, quia vbi requiritur consiliũ alterius, nisi requiratur, actus est nullus, Abb. in *c. ad Apostolicam. in fi. de regul.* quem citat cum alijs concord. Feli. in *d. c. ex parte, de constit. in princ. ver. & d. Abbas.* † Amplia 8
in sententia, quæ est nulla, quando debuit fieri cum consilio alterius, & fuit lata sine. glo. fi. in *c. non est, de consuet. in 6.* vbi Archid. & alij. Felin. in *d. c. ex parte, in princ.* † Ampliatur, etiam si is, cuius con- 9
silium debet requiri, esset mortuus, dummodo sub nomine dignitatis sit nominatus, quia debet successor expectari. Felin. in *d. c. ex parte, de const. ver. & ampliatur.* † Amplia, etiam si is, cuius consilium 10
debet requiri, esset absens, quia debet expectari. Felin. *d. c. ex parte, ver. & ampliatur, in fi. col.* 1. † Ampliatur in tantum, vt etiam si consi- 11
lium huiusmodi adiciatur in matrimonio contrahendo, puta quod quis matrimonium cum consilio Titij contrahere debeat, sub pœna priuationis legati eidem facti, si consilium Titij non requiritur, licet valeat matrimonium, tamen priuatur legato sibi facto in talem casum. & hæreditate eius, qui fuit spretus. Fel. *d. c. ex parte. col. 2. versic. sed vltra omnes, de constit.* vbi late disputat. Vide, *Actus irritandus. Concl.* 145. *n. 4. & 5.* Vide, *Dispositio legis habet locum, si petatur. Concl.* 500. Vide. *Officium iudicis impartiri non debet, nisi petatur. Concluſ.* 111. Vide, *Petitio remedij legis est necessaria. Concluſ.* 329.

Consilium petitum an debeat concedi à iudice, & illo obtento, an iudex illud sequi debeat. Concluſ. 768.

DE † iure communi iudex non tenetur committere causam 1
consilio sapientis; imo si commisit, potest commissionem reuocare. Bald. *consil.* 170. *Ad euidentiam præmittendum, in princip. lib.* 1. Albert. de Rampo. *inter tractat. Bartoli in tract. de consiliis habendis, in princ.* vbi dicit * communem, & ponit modum pulchrum petendi * 2
consilium sapientis, vel assessoris, † Declara, nisi esset iudex iu- 2
uenis, vel non peritus iuris; quia debet assumere consultorem. Alber. de Rampo. *d. tract. de consiliis habendis, in princ.* † Amplia, quia etiã 3
si cau-

si causa sit commissa consilio sapientis, & sit datum consilium, non tenetur iudex de iure cõmuni sequi consilium. Bal. *cons.* 170. *in prin.* 4 *lib.* 3. † Amplia, quia si partes consentiunt, quod iudex committat causam consilio, nõ compellitur, neq; mittere, neq; illud sequi, li- 5 cet miserit. Cast. *d. cons.* 6. *n.* 2. *ver. secundo vero casu, lib.* 1. † Extẽde, quia etiam si misisset, potest missionẽ reuocare. Castr. *d. cons.* 6. *n.* 2. *ver. & sic in hoc est differentia, lib.* 1. vbi etiam, quod nõ tenetur illud sequi, si 6 misit. † Amplia in iudice Ecclesiastico, qui si assumat assessorẽ, vel consultorẽ, non tenetur sequi consilium assessoris, vel cõsultoris. Abb. in *c.* 2. *n.* 13. vbi Dec. *n.* 17. *ver. tertio nõ obstat, de iud.* Rom. *cõs.* 228. 7 *Pro plena, n.* 14. *ver. quo ad vltimũ.* † Extende maxime, quia nõ tenetur iudex sequi consiliũ petitum, si est iniustum, plura Rom. *d. cõs.* 228. *n.* 14. *ver. quoad vltimũ*, quia sapiens non est, qui consilium iniustum profert; quia debet consultor habere duos tales, vnũ scientiæ, &a- 8 lium securæ conscientiæ, vt ibi. † Extende, etiã si de partium consensu sit electus. Rom. *d. cõs.* 228. *n.* 14. *in fi. ver. quarto aduertendũ*, vbi a- 9 postil. in *ver. nõ tenetur*. dat concord. † Restringe, quando iudex nõ esset iurisperitus, quia tunc tenetur sequi consiliũ assessoris. Dec. *d.* 10 *c.* 2. *n.* 17. *ver. ex quo infertur*, vbi dicit esse notabile, *de iud.* † Restringe, nisi conster de mente, quod etiã iudex debeat sequi consiliũ, prout si esset dictũ expresse à lege, vel constitutione, vel à rescripto. Burs. 11 *cons.* 90. *n.* 49. † Idẽ, si conster de mẽte per verba inculcata, prout si dictũ esset, quod posset iudicare, & debeat assumere assessorem, cũ cuius, & de cuius cõsilio, &c. quia licet verba, *de cõsilio, & cũ consilio*, importent idẽ; tamen si ponantur geminata, videtur data necessitas sequendi consiliũ, maxime quando iudex esset electus ab vna 12 parte tantũ. Cuma. *cons.* 55. *Duo habentes in simul, per totũ.* † Restringe, quando pro forma esset dictũ, quod sequi debeat consilium; quia tenetur illud sequi, alias sentẽtia esset nulla ex defectu iurisdictionis. Vant. in *tract. de nullit. tit. de nullit. ex defect. iurisd. ord. n.* 152. *ver. sed si* 13 *idẽ consultor.* † Restringe, quãdo iudex delegatus allegaretur suspectus, & propter suspicionẽ partes eligerent consultorẽ, vel assessorem; quia eo casu tenetur sequi consiliũ; quia ſtãte recusatione caret iurisdictione solus. Doct. in *c. cũ ſpecialis, de appell.* alias durũ esset, quod solus iudex suspectus posset iudicare, & ita loquitur. Alber. de Ramp. in *tract. de cons. haben. inter q. Bart. fol. mihi* 233. *vers. ſeptimo an* 14 *iudex cogetur*, quẽ tract. confirmat idem Bart. ibi. † Declara, nisi cõsultor consuleret expresse contra legem, vel contra ius. Albert. de Rampo *d. tract. de cons. haben. inter tract. Bart. nu.* 6. *ver. ſeptimo, an iudex.* 15 † Amplia; quia imo iudex etiã inuitis partibus potest velle habere consiliũ in causa, & secundum illud iudicare. Bart. in *tract. fol.* 233. 16 *incip. Punctus autẽ, in princ. ver. ſed quæro.* † Restringe, quia potest recusari dubiũ remittendum ad consulẽdum, si ex eo pars grauaretur. 17 Bart. in *tract. de cons. haben. fol.* 233. *incip. Punctus autem, in prin.* † Limita, quia potest cõpelli iudex ex forma statuti ad committẽdam causam consilio, & ad pronunciandum secundum consiliũ sapientis. Bald. *d. cons.* 170. *in prin. lib.* 3. Bart. in *d. l. ſi cõuenerit. n.* 4. *ff. de re iud.* prout est Ferrariæ, super quo statuto. Ang. *cons* 186. *Statuto ciuitatis*, maxime *n.* 3. *ver. consiliũ ergo est.* Fulg. *cons.* 139. *n.* 3. *ver. ſed diuersam.* Ale. *cõs.* 18 145. *Viſo, n.* 3. *ver. ex alio. cum ſeq. lib.* 5. † Extende, quia statutum, quod necessitat iudicem ad mittendũ pro consilio, iura inducit. primo, quod iudex tenetur mittere; secundo, si non mittit, potest puniri, & tenetur ad interesse, tertio, mittendo tenetur sequi consilium, quarto, quia sequendo malum consiliũ excusatur. Castr. *cõs. 6. Pro* 19 *declaratione, in princ. lib.* 1. † Declara, dũmodo petatur in termino, & fiat missio secundũ formam statuti, alias nõ habet locum. Castr. *d.* 20 *cons. 6. n.* 2. *ver. circa primũ, lib.* 1. † Imo procedit declaratio, etiã si Iudex de consensu partium pronunciasset extra terminũ, si constat, quod pronunciauit extra terminũ; quia adhuc non valet sentẽtia contra statutũ lata. Castr. *d. cons. 6. circa fi. ver. ſi vero conſideremus, lib.* 1. 21 † Extende, quia si statutum dat formam Iudici, vt teneatur cõmittere causam consilio & pronunciare secundum consiliũ, si hoc nõ faciat, sententia est nulla. Fulgo. *cons* 139. *nu.* 2. *ver. ſed diuerſam.* Alex. 22 *cõs.* 145. *Viſo proceſſu, n.* 3. *& ſeq. ver. ex alio capite. li.* 5. † Imo talis nullitas ex omisso consilio contra formã statuti nõ esset sublata, licet aliud statutum diceret, quod sentẽtia lata à Potestate mittatur exequutioni non obstante nullitate, quia nõ est sublata ista nullitas, vel si diceret, quod non possit dici de nullitate, Alex. *d. cons.* 145. *in fi. n.* 4. *ver. nec talis nullitas, lib.* 5. Vide plenius, *Statutũ, quod Iudex ſequi debeat* 23 *conſiliũ, eſt formale. Concl.* 491. † Extẽde, quia obligatur Iudex ad cõsiliũ, quando petitur, & ex forma statuti debet cõmitti causa, quia isto casu operatur petitio consilij idem, quod appellatio, vt suspẽdat iurisdictionẽ, quando non est nulla, vel friuola, Rom. *cons.* 235. 24 *Quoad primũ. n.* 10. *ver. quoad octauũ.* † Restringe, quando causa non haberet dubiũ iuris, sed esset clara; quia non debet consiliũ requiri. Fel. in *c. & ſi quæſtionis, in prin.* vbi concor. alleg. *de ſimo.* Ale. *cõs.* 145. 25 *Viſo proceſſu, n.* 3. *ver. ex alio, lib.* 5. † Restringe; nisi consiliũ esset iniustum, super quo extat. Ang. *cons.* 186. *n.* 3. *ver. nec intro nunc*, vbi videtur inclinare in hanc partẽ. Vide, *Conſiliũ ſequi malum non tenetur Iudex, licet debeat illud petere, & cõcedere. Concl. prox. ſeq.* † Limita, quando 26 vtraq; pars consentiret, quod cõmitteret causam consulendam, & secundũ consilium pronunciaret, Bal. *cõs.* 170. *in prin. lib.* 3. Bart. in *l. ſi cõuenerit, n.* 4. *ff. de re iud.* vbi dat hanc cautelã, vt Iudex teneatur, eo casu sequi consiliũ. † Limita, quia quando statutum grauat Iudicẽ 27 ad cõmittendam, & decidendam causam secundum consilium sapientis, tunc licet Iudex, qui profert sententiã, dicatur pronunciare, & non consultor, tamen improprie, & ciuiliter dicitur sentẽtia lata à cõsultore, ideo valet rescriptũ, in quo committitur causa appellationis à sententia lata per A. licet sit lata per B. de consilio A. Bald. *cõs.* 341. *Propoſito ſtatuto, lib.* 5. *per totũ.* † Appellari potest à sentẽ- 28 tia lata de consilio consultoris. Castr. *cons. 6. Pro declaratione, in princ. lib.* 1. † Extende, etiã si de consensu partium consultor sit electus, 29 quia adhuc appellari potest. Castr. *d. cõs. 6. n.* 2. *ver. dico etiã, lib.* 1. Rom. *cons.* 228. *Pro plene, in ſ. n.* 15. *ver. quinimo.* † Extende in tantũ appellari 30 posse à sententia lata ad consiliũ sapientis, vt neq; transeat in iudicatũ, Rom. *cõs.* 228. *n.* 16. *ver. porro, & plus*, vbi apostilla in *ver. retractari*, quæ dat plurimos concor. & dicit * communẽ Alex. *cõs.* 185. *Viſo* * *titulo, col. ſi. n.* 28. *lib.* 2. † Restringe, nisi statutũ prohibeat appellari à 31 sententia lata ad consilium sapientis, quia valet & ligat etiam clericum litigantem in foro seculari contra laicum. Corn. *cons.* 187. *In conſultatione, n.* 16. *vſq; in ſi. li.* 4. Vbi de * communi, & magis cõmuni. *

Consilium sequi malum non tenetur Iudex, licet debeat illud petere, & concedere. Conclus. 769.

Consilium † licet debeat requiri, etiã in casibus, in quibus si 1 non requiratur, actus esset nullus regulariter, tamẽ illo habito, vel petito, quis nõ tenetur sequi. Feli. in *c. ex part. col.* 1. *ver. & quod ſit leuis ſolemnitas, de conſt.* & hoc dicit esse regulare. Franch. *c. vnico* § *ſi. n.* 5. *ver. Regulariter vero, nẽ ſede vacante, lib.* 6. *c. cũ olim, de arbitr.* Feder. de Sen. *cons.* 59. *Credo de iure, in prin.* Bar. in *l.* 1. § *ſi plures, in* 4. *q. ff. de exer.* † Ratio est, quia regulare est, quod consilium non obligat. quia de 2 natura consilij est persuadere, non cogere, *l. in furto.* § *recte. ff. de furt.* Vide, *Conſiliũ quotuplex, & an obliget. Conel.* 762. Vide plenius Cõclu- 3 sionẽ proximam præcedentem. † Amplia in tantum, vt si is, qui tenetur gerere aliquid cũ consilio alterius, veluti in Procuratore, Iudice, & similib. si sequatur malũ consilium, non excusatur. Franch. *d. c. vnico.* § *ſi. n.* 5. *ver. regulariter, nẽ ſede vacante*, tamen talis Procurator non poterit propterea expedire à seipso actũ, & imputandum est domino, qui indiscrete illũ constituit sub illa forma. Bart. in *l.* 1. § *ſi plures, n.* 10. *ff. de exerc. ver. tertio quæro.* † Amplia, quod in omnib. casi- 4 bus potest fieri actus non petito consilio, vt in casu periculi, absentiæ, vel quãdo consiliũ esset requirendum ab incapace, istis omnibus casibus consilium multo magis sperni potest, quia regula est, quod sequi nõ tenetur, vt sup. primo vers. *l. quidã decedens.* §. *Papin. ff. de admin. tut.* † † Amplia in Iudice, qui licet non possit ferre senten- 5 tiã sine consilio sapientis, tamen non tenetur sequi tale consilium, si est malũ, vel iniquum, sed debebit iterũ causam consulendã remittere. Bar. *d. l.* 1. § *ſi plures. ver. quarto quæro ff. de exer. n.* 12. & ita videtur velle Ang. *cons.* 186. *n.* 3. † Extende, quia imo si Iudex tenetur se- 6 qui consiliũ sapientis, intelligitur de cõsilio iusto, non de iniusto. Alex. in *l. maiore, in ff. de pact.* Bar. in *l.* 1. § *ſi plures, n.* 10. *& in* 12. *ff. de exercit.* Feli. in *c. ex parte, col.* 1. *de conſt. & in c. ſciſcitatus, n.* 10. *ver. quando autẽ, de reſcr.* † Contrariũ Castr. *cons.* 5. *vol.* 1. vbi, quod si statutum mãdat Iu- 7 dicẽ sequi cõsilium, omnino tenetur sequi. † Declara forte, quia si 8 Iudex est illitteratus tenetur omnino sequi consiliũ, & excusatur, qualecunq; sit, si vero est litteratus, secus est. Alex. in *l. ſi cõuenerit, n.* 12. *ff. de re iud.* † Extende etiã, vt procedat non obstante, quod cõstet 9 Iudices sequutos fuisse simpliciter consilia consultorũ, prout seruatur Florentiæ, quia non sequitur, quod sit inducta consuetudo, quia potest esse, quod omnes sequuti sint cõsilia, quia sibi visa fuerint iusta, & cõsuetudo ad hoc, vt tollat legẽ, debet esse præscripta, per quam saltẽ bis sit obtentum in contradictorio iudicio. Bart. in *l. de quib. ff. de legib.* oportebat n. quod Iudex fuerit accusatus, quod per iniustũ consilium sententiam tulerit, & quod fuerit excusatus, quia tenebatur sequi. † Extende, vt procedat etiã, si Iudex pronun- 10 ciasset secundũ malum consiliũ nulliter, quia potest & debet causam cognoscere, & alteri consulendam mittere. Ang. *d. cõs.* 186. *n.* 3. *vſq; in fi.* vbi dat modũ procedendi. † Extende, quia imo Iudex, qui 11 tenetur consilio sapientis causam committere, licet teneatur illud perspicere, non tamen tenetur sequi, & si sequatur malũ consiliũ, tenetur in syndicatu, nisi esset Iudex imperitus. Bar. in *l. ſi cõuenerit, n.* 4. *ff. de re iud.* vbi Ale. *n.* 11. Ias. *n.* 18. Abb. in *c. cum veteri, col. ſi. ver. quid autẽ. de elect.* Soc. *conſ.* 24. *Viſis & diligẽter, n.* 3. *lib.* 1. † Restringe, quia te- 12 netur sequi omnino consiliũ etiam iniustum, quando statutum dicit, pro-

cit,(prout Pisis,) quod Iudex teneatur ferre sententiam secundum
13 consiliũ sapientis. Bart. in *d.l.si cõuenerit.* † Declara, quia si constaret de errore expresso, qui posset ex actis colligi, Iudex nõ tenetur sequi consiliũ, quia talis manifesta iniustitia semper est excepta in omni dispositione, Castr. *cõs.232. In causa, quæ vertitur, n.3. ver. item non*
14 *obstat, lib.1.* † Contra declarationẽ Io. de Imo. *conf.5.n.3 ver. nec obstat.*
15 † Declara, quia Iudex sequens iniustũ consilium facit litẽ suam, secundũ * communem, secus est, quando consiliũ esset latum à viro approbato, & exercitato in similib. ad quẽ cõmuniter habetur re-
16 cursus, Ale. *cõs.19. Circa primũ, n.14. ver. circ. secundũ. li.7.* † Amplia etiam, si consilium esset requirendũ ex cõtractu, & consensu duorũ, quia si est manifeste iniquũ, potest sperni, & fieri actus sine tali cõsilio, si vero non est manifeste iniquũ, potest corrigi per Iudicẽ ordinariũ, & peti reductio ad arbitriũ boni viri. Bart. *d.l.1. §. si plures, n.11.*
17 *ver. aut pendet ex voluntate duorũ. ff. de exerc.* † Amplia, quia arbitri, qui cõsuluerunt iurisconsultũ, an sit plene probatum in causa, si is respondeat esse semiplene probatũ, & esse deferendum iuramentũ, quia extra petita consulit, non debent sequi tale consiliũ extra pe-
18 tita. Bald. *cõs.246. Cõmissus fuit, lib.2.* † Amplia, vt idẽ sit in collatione beneficij faciẽda cũ consilio Capituli, quia per hoc nõ dicitur beneficiũ spectare cõmuniter ad collationem Capituli, sed cadit sub expectatiua eius, qui habet collationẽ illius, qui potest cõferre cũ tali consilio. Rota in *antiq. decis.79. de rescrip. nota, quod vbi collatio,* vbi
19 in fi. quod nõ tenetur sequi consiliũ in conferendo. † Amplia, quia si Iudex de consensu partiũ debet petere consiliũ, non potest illud sequi, quãdo esset nullũ, vel euidenter iniquũ. Cast. *cõs.6. Pro declaratione, n.2. li.1. ver. secũdo vero casu,* Ale. *conf.65. li.1. & cõs.41. li.2.* quem citat ad hoc apostilla ad Alex. *cõs.19. n.14. li.7. in ver. imperitia,* vbi et-
20 iam Ale. idẽ tenet, q̃ regula est ista. † Restringe, nisi partes cõsentirent, quod reciperet, & sequeretur consiliũ, quia nisi sit euidenter
21 iniquũ, põt illud sequi. Cast. *d. cõs.6. n.2. l.1.* † Declara, quia Iudex nõ tenetur sequi, si nõ vult, quando de consensu partiũ hoc fiat. Castr.
22 *d. conf.6. n.2. ver. si vero non vult sequi, lib.1.* † Limita, q̃ quãdo actus debet fieri de consilio alicuius, tunc nedũ debet consiliũ requiri, sed etiã requirens tenetur illud sequi, quãdo ita præcise lex, superior, vel alius habens facultatẽ præcipit, & alias fieri inhibuit. Fel. in *c. ex*
23 *parte, col.5. ver. sed hic sunt notãdi, n.3. & seq. de const.* † Extende, quia imo quando statutũ necessitat Iudicẽ, vt mittat causam ad consiliũ, tenetur illud sequi, & si sequitur malũ consiliũ, excusatur. Cast. *cons.*
24 *6. Pro declaratione, in prin. li.1.* † Extẽde, quia Iudex, qui secundũ consiliũ consultoris dati à Principe, vel statuto, vel etiã electi à seipso, quãdo erat iurisc̃ũltus, vel exercitatus in iudiciãdo, dedit tortu-
25 rã non data copia indiciorũ excusatur. Ale. *conf.65. Habita super con-*
tẽtis, n.3. li.1. † Limita multis casib. quos enumerat. Frãch. *d.c. Vnic. §.*
fi. n.5. ver. quãdoq; in actu requiritur, videlicet, Primo, quando consiliũ debet requiri ab eo, à quo principaliter dependet, q̃ actus fiat, vel non. Secundo, quando dans consiliũ debet interuenire ad actum, Tertio, si consulens est particeps officij, Quarto, si habet ius in re, Quinto, quãdo subiecta materia requirit, quod sequi debeat cõsi-
26 lium. † Limita, quãdo appareret de intẽtione Iudicis, quod voluit sequi consiliũ, quia si nõ est sequutus, sentẽtia est nulla, quia est la-
27 ta contra mentẽ Iudicis. Fed. de Sen. *conf.51. Dixi duab. rationib.* † Declara, vt mẽs Iudicis constare debeat ex actis, alias si non constaret ex actis, sed extrinsecus, propterea nõ vitiaretur sentẽtia, quia præ-
28 sumitur pro sententia. Fed. *d. conf.59. per totũ.* † Declara totam istam materiã, quando Iudex teneatur ferre sententiã secundum consi-
29 liũ sapientis petitum, & datum, vel non. † Regula est, quod de iure cõmuni, licet Iudex miserit causam ad consiliũ sapientis, tamẽ po-
30 test per se iudicare. Ang. Aret. *conf.7. Quoad hoc, in princ.* † Restringe, nisi extaret statutũ, quod teneretur mittere causam cõsilio sapiẽtis, & secundum consilium iudicare, quia tunc, si est facta electio cõsultoris, etiã quod expectato consilio ferr sententiã, erit nulla, vel saltem per appellationẽ poterit rescindi. Ange. Aret. *d. conf.7. in*
prin. ver. sed hoc procedere posset, & quod saltẽ sit rescindenda per viam
* appellationis, dicit Aret. ibi * cõmunem, *n.11. ver. tertio dato.* Vide,
Statutũ, quod Iudex sequi debeat consilium. Concl.491. † Imo, quod sentẽ-
31 tia eo casu lata nõ expectato consilio sit nulla, & attentata non re-
uocata prius sententia interloquutoria super commissione ad cõsilium, stante dicto statuto, plene idem Ange. Aret. *d. conf.7. nu.3. &*
sequent. versic. quinimo. Vide, *Consilium petitum an debeat concedi, & Iudex teneatur illud sequi, conclus. præcedenti proxima.*

Consilium quid operetur, & vbi requiritur, non valet actus sine eo, & quando sit secus. Conclus. 770.

1 CONSILIVM † quærit, scrutatur, & deliberat; ideo, vbi quis adhibetur cõsultor, debet apparere, quod consuluerit, & formã seruauerit, alias non valet, quod factũ fuit sine consilio. Oldr. *cons.*
209. *In causa Hospitalis, n.11. ver. tertio non fuit seruata forma,* vbi dicit, q̃ differt embolia ab eustotia, quia prima cũ tempore & deliberatione. Secunda sine tẽpore Arist. *6. Eth. c.6.* † Et consiliũ adhibendum 2
est in ipso actu, qui mãdatur celebrari cũ cõsilio. *c. cũ in veteri. de elect.* ita Bal. in *rub. C. de exerc. n.6. ver. sed quæro, quo tẽpore.* † Amplia, quia cõ- 3
promissum factũ in iuris peritum electũ pro parte vnius, vt pronũciet prout de iure, de, & cũ consilio iurisconsulti electi, pro parte alterius requirit necessario, quod laudũ feratur de cõsilio, & alias latũ sine consilio nõ valet, Cuma. *cons.55. duo habẽtes, per totũ,* vbi dicit hoc ꝓcedere, etiã si ex statuto prohibeatur posse cõpromitti in plures, quia ex mente consiliũ debuit haberi. † Amplia in actu fa- 4
ciendo cũ scientia alterius, quia sufficit notificatio, nec requiritur petitio cõsilij, neq; cõsensus. Fel. *d.c. ex parte, de const. in fi.* vbi limitat, seu declarat, nisi requiratur scientia eius, qui debet iudicare, quia tunc requiritur consiliũ. † Amplia, quia electio facta sine consilio, 5
quæ debuit fieri cũ consilio certæ personæ nõ petito cõsilio, valet mero iure, licet possit irriteri. Ægid. *decis.181. in fin.* † Amplia, quia 6
consiliũ alicuius, si est requirendũ in aliquo actu, id cẽsetur ex vrbanitate iniunctũ, quando is, cuius consiliũ requiritur, nõ est collega in officio, vel ex actu faciendo nõ remanet obligatus. Bald. in *rub. C. de inst. act. sub n.5.* † Restringe, quãdo est collega in officio, vel 7
est futurus obligatus ex illo facto is, cuius consiliũ requiri debet, quia omnino debet requiri, & sequi, Bal. in *rub. de instit. actio. C. sub n.*
5. † Restringe, quia etiã si nõ sit collega, nec futurus obligatus, de- 8
bet omnino requiri, & sequi, quãdo imponitur pœna, si hat cõtrariũ à testatore, quia pœnam incurrit, qui nõ petit, & non sequitur consiliũ eo casu. Io. de Anania, *conf.15. in fi.* vbi etiã Bolog. in apostil. *ver. circa vero secundũ.* † Amplia, quod consilium iniunctũ nõ debet 9
peti, & actus sine eo põt expediri, quando immineret periculum. si consiliũ esset expectandũ ab absente, vel alias. *c. vnic. §. fi. ne sede vacãte, li.6.* Fel. *d.c. ex parte ver. Recipit prædicta concl. de const.* Bilig. *decis.2. de conces. præb.* quod intellige cũ distinctione. Fel. ibi, vt tamen consiliũ Vicarij requiratur loco Episcopi absentis, quãdo consiliũ Episcopi debet requiri, reprobato Rom. *Sing.700.* † Amplia, quando 10
alias is, cui iniungitur consiliũ, poterat à lege, vel ab homine facere illum actũ sine cõsilio, quia si non imponitur hæc cõditio requisitionis cõsilij à principio, à lege, vel ab homine, licet apponatur ex post, videtur ad excitandã iurisdictionẽ, nec arctat, nisi adesset expressa prohibitio, vel decretũ irritans ita mãdans, ab eo, à quo dependet. Felin. *d.c. ex parte, col.4. ver. secunda limitatio, de const.* † Amplia, 11
quia si sunt dati plures exequutores in testamento cũ adiectione, quod vnus cũ consilio & auxilio duorũ ex alijs possit exequi, censetur data forma, ita quod si nõ sequitur auxilium, & consiliũ non possit aliter exequi. Bald. *cons.123. Reuerend. Pater. n.2. ver. sed considerãdum, li.5.* † Extende, vt idẽ sit, quando exequutor est datus ad exe- 12
quendũ cum consilio certę personæ, quia sine cõsilio exequi non põt, quia necesse est, quod inuicẽ concordent, alias si sibi inuicem contradicũt, impeditur exequutio. Bal. *d. cons.123. n.2. li.5.* † Amplia, 13
quia laudũ prout in consilio, quod adhuc nõ est productũ in actis, est nullũ, quia debet esse in actis, & apertũ, & lectum. Bal. in *l.1. col.*
1. C. de sent. ex peric. recit. Rom. in *l.1. §. si quis ita, n.5. ff. de verb. oblig.* Ia. in
l. nequicquã, §. vbi decretum, n.68. ff. de offic. proconsl. & Alexand. *cons.18*
num.28. lib.2. vers. quoad vltimum. † Declara, quia non procedit ampliatio, quando Iudex compelleretur pronunciare infra certum tempus secundum consilium sapientis, quia eo casu posset proferre sententiam secundum consilium, quod fit per consultorem, & valeret. Alex. *d. cons.185. in fin. ver. fallit secundum Bald. li.2.* † Et talis 15
sententia lata ad consilium alterius, vel sapientis, nunquam transit in iudicatum, Alex. *cons.185. Viso titulo, col. fi. lib.2. nu.28.*

Consultor electus in causa quid possit, & ad quid obligetur. Concl. 771.

CONSVLTOR † electus ad consulendum in causa per Iudicem 1
potest cõpelli ad consilium fẽrendum, si est subditus, & de illa iurisdictione, alias non. Alber. de Rampo. in *tract. de const. haben. inter*
tract. Bart. n.3. ver. si autẽ Iudex. fol.232. † Et quod consultor possit cõ- 2
pelli dare consiliũ. Bar. in *l.1. § si plures, ver. quæro secundo. n.9. ff. de exer.* vbi distinguit, vt sup. † Extende, quia non auditur consultor post 3
acceptationẽ, si vult se excusare, nisi sit impedimentũ, quod superuenerit post acceptationẽ. Bart. in *suppletione ad d. tract a. ver. sed quid si*
consultor. † Declara, quia si causa est ardua, & articulus dubius, põt 4
petere sibi dari socium consultorem, & nolle solus consulere. Alber. de Ramp. *d. tract. n.5. ver. sed quid si consultor.* † Declara, quia com- 5
pellitur soluta mercede, & salario, & non alias, quantũ debeat esse salarium, & per quẽ solui debeat, plene Alb. *d. tract. circ. fi. ver. decimo*
quæritur, vbi, q̃ debetur cõsiderata qualitate causæ, laboris, & facũ-

diæ consulentis, & debet solui secundum statuta, & si nihil dispo-
nūt, abeo, qui petit, si nullus petit, sed Iudex, ambæ partes soluere
6 debent communiter. † Iurare non debet, quod dabit iustum con-
silium, neque ad id potest compelli consultor clericus, Albert. de
7 Rampo. *d. tract. de conſ. haben. n. 4. ver. ſed poſt quā, col. 2.* † Extende, quod
neq; consultor laicus compellitur iurare, si iurauit in principio an-
ni, quia primum iuramentum sufficit. Albert. de Rampo. *d. tract. de*
8 *conſ. haben. n. 4.* † Restringe in laico consultore, si non iurauit, quia
est in facultate Iudicis exigere ab eo iuramentum. Alber. de Ram-
9 po. *d. tract. n. 4 inſi.* † Corrigere non potest consilium semel datum,
nisi hoc faciat incontinenti, vel nisi alleget legem & bonam ratio-
nem, propter quam vult se corrigere. Albert. de Rampo. *d. tract. de*
10 *conſil. haben. n. 6. ver. quid ſi conſiliarius.* † Extende, vt idē sit, si velit de-
11 clarare. Alber. de Ramp. *d. tract. n. 6. in fi.* † Suspectus allegari potest
consultor, seu assessor assumptus in consultorem, sicut Iudex. Al-
12 ber. de Rampo. *d. tract. n. 8. ver. octauo quæro.* † Extende, quia etiā po-
test dici de iniquitate consilij dati bis, sed non ter, Bar. in *ſuppletione*
13 *ad tract. Alber. de Rampo. circa med. verſ. illud quæro.* † Extende, quia etiā
potest appellari à sententia lata de consilio. Bart. *d. tract. circ. fin. ver.*
14 *ſed pone conſultorem.* † Declara, quia ante latam sententiam esset dic-
tum de nullitate consilij, & consilium esset confirmatū, non pos-
set eo casu appellari à sententia lata, vigore talis consilij confirma-
15 ti, Bart. *d. tract. in fi.* † Potest consultus deferre iuramentum in sup-
plementum Iudici, & eius arbitrio, & valebit talis delatio subse-
16 quuta, Fulgo. *conſ. 145. Quoniam plurimæ, col. fi. ver. ex quib. videtur.* † Ex-
tende, quia si videt partem defeciſſe in aliquo, quæ fouet bonum
ius, potest illam instruere, puta. quod probet omissum, quia veri-
tas debet adiuuari. Ancha. *conſ. 191. Depturib. in princ.* Vide, *Conſultor*
17 *non exequitur, & quid poſſit, Concl. proxima ſeq.* † Obligatur consultor
ad damna parti, si iniustum consilium dolose dedit. Rom 228. *Pro*
18 *plena in fi.* vbi apostil. in *ver. obligatus eſt.* † Non potest consultor post
causam commissam consilio, neq; Iudex post commissionē admit-
tere aliquas exceptiones, sed neq, instrumenta, quia causa dicitur
instructa, sed solum potest audire informationes ex processu for-
mato. Ang. Aret. *conſ. 55. Nulli dubium, n. 10. & ſeq. ver. præterea*, vbi la-
te. Vide, *Conſilio pendente an currat inſtantia. Concl. 776.*

Consultor non exequitur, sed consulit, & quid possit. Concluſ. 772.

1 CONSVLTORIS † officium differt ab officio exequutoris;
ideo consulere habens non potest exequi, & exequendo nul-
liter agit, tanquam vsurpans contra legem id, quod alteri cōmis-
2 sum fuit. Oldr. *conſ 209. n. 10. ver. debet ergo.* † Amplia, vt procedat,
etiam si exequutores consenserint, quando consulere habens erat
eorum superior, quia ex reuerentia videntur cōsensisse, & satis est,
quod ipse non debuit exequi, sed consulere. Oldr. *d. conſ. 209. n. 11.*
3 *ver. non obſtat.* † Amplia, quia consultor nullam habet causæ cogni-
tionem; ideo coram eo non sunt iura producenda, quando est cō-
clusum in causa, secus, si non est conclusum; quia instrumenta cla-
ra possent produci cum iuramento, quod deuenerunt nouiter ad
4 notitiam producentis. Bald. *conſ. 309. n. 2. ver. modo venio. lib. 2.* † Po-
test tamen excipi de expensis & melioramentis factis ad perpetuā
rei vtilitatē, de qua agitur, etiam post commissam causam ad con-
sulendum consultori; quia ista exceptio admittitur etiam in exe-
quutione. Bald. *d. conſ. 309. in fi. ver. ſuper quarto, lib. 2.* Vide, *Conſultor*
electus in cauſa quid poſſit, & ad quid obligetur. Concl. proxima præced.

Consilium qualiter sit ferendum, vt valeat, & qualiter ferenda sententia. Concluſ. 773.

1 CONSILIVM † consultoris debet dari super omnibus missis
ad consulendum per iudicem, alias si detur solum super par-
te, & super eo feratur sententia, consilium est nullum, & sententia
est nulla, seu saltem rescindenda. Bald. *conſ. 481. Vertente quæſtione, in*
2 *fi. ver. ſed ſequitur, lib. 1.* † Amplia, quia consilium consultoris debet
dari, super quibus petitur, nō autem extra petita, & si aliter detur,
non debet iudex sequi tale consilium. Bald. *conſ. 246. Cōmiſſus fuit,*
lib. 2. vbi, quod si committitur articulus, an sit plene probatum, &
consultor consulat semiplene esse probatum, & deferendum esse
iuramentum, quia cōsuluit extra petita, ideo tale consilium sequi
non debet arbiter; quia solum debet consultor respondere, an sit
3 plene probatum, vel non. † Et necesse est, quod consultori omnia
acta sint transmissa, alias consilium non est tenendum, si acta non
4 vidit. Bald. *conſ. 226. Viſis inſtrumentis, & conſ. ſeq. lib. 2.* † Valet tamen
consilium datum, absoluo absoluendum, & condemno conde-
5 mnandum. Fulgos. *conſ. 13. Circa primum, n. 2.* † Et valet sententia la-
ta ad consilium sapientis, hoc modo, si consilium est validum. Ful-
6 gos. *d. conſil. 13. num. 2. ver. ad ſecundum.* † Et debet consilium sapien-
tis esse certum, & non perplexum, vel contrarium, alias sententia 1
secundum consilium lata non valet. Vide, *Sententia condemnans ſe-*
cundum formam ſtatutorum valet, & qualiter intelligatur. Concluſio. 166.
† Dato consilio iudex debet illud accipere, & aperire partibus ci- 7
tatis, vel præsentibus, & secundum illud debet absoluere, vel cō-
demnare. Albertus de Rampo. in *tractat. de conſiliis habend. inter tra-*
ctat. Barto. fol. 233. num. 9. ver. nono quæro. Vide, *Conſilium qualiter feren-*
dum. Concluſio. 773. † Et licet debeat iudex expresse dicere, *absoluo,* 8
& condemno, prout in consilio; tamen si diceret, *ſentio, prout in conſilio*;
videtur tacite per relationem dixisse, *absoluo, & condemno*, & sufficit,
quamuis tutius sit apponere verba expressa. Albert. de Rampo. *d.*
tractat. num. 9. ver. ſed ponamus. † Amplia, quia consilium debet legi 9
per iudicem, vel arbitrum, antequam ferat sententiam secundum
consilium, alias si ferret sententiam, antequam esset apertum con-
silium, non valeret; licet secus sit in laudo arbitratoris, ita Lan-
franch. de Oriano *tractat. de Arbitr. in vlt. parte, quæſtio. 40.* † In con- 10
trarium facit cautela, quam tradunt Iacob. de Butrig. in *l. hac ſen-*
tentia. C. de ſentent. ſine certa quanti. sequitur Bald. in *l. cum lex. C. de ſent.*
& interloc. & conſil. 229. Primum dubium eſt, lib. 1. sequitur Deci. *conſil.*
517. num. 1. vbi, quod si iudex videt labi instantiam, potest ferre
sententiam ante exhibitum consilium pronunciando, absoluo,
vel condemno, prout in consilio ferendo, & valebit sententia, ni-
si dicas hoc ex necessitate posse fieri; secus cessante necessitate.
† Declara, vt plene, per Felin. in *c. cum venerabilis, num. 43. & ſequent.* 11
verſic. Tertio concludit Abbas, de exceptio. vbi totam hanc materiam exa-
minat, & quando valet, vel non, & quæ cautela sit adhibenda per
iudicem, quando consilium non est exhibitum tempore senten-
tiæ. † Amplia; quia si consilium non est in actis, & non constat de 12
eo, neque de electione consultoris legitime facta, & feratur sen-
tentia secundum consilium, ea erit ipso iure nulla. Vide, *Relatio*
nuncij vt valeat, quæ requirat. Concluſio. 122. † Amplia; quia laudum, 13
prout in consilio, quod adhuc non est productum in actis, est nul-
lum; quia debet esse in actis, & apertum, & lectum. Bald. in *l. 1. col.*
1. C. de ſentent. experiment. recit. Roman. in *l. 1. §. ſi quis ita, num. 5. ff. de verb.*
obligatio. Iaso. in *l. nec quicquam. §. vbi decretum, num. 68. ff. de offic. proconſ.*
& Alexand. *conſil. 185. num. 28. lib. 2. verſic. quoad vlt.* † Declara, quia 14
non procedit ampliatio, quando iudex compelleretur pronun-
ciare infra certum tempus secundum consilium sapientis; quia eo
casu posset proferre sententiam secundum consilium, quod fit
per consultorem, & valeret. Alexand. *conſil. 185. in fin. verſic. fallit ſe-*
cundum Bald. lib. 2. † Et talis sententia lata ad consilium alterius, vel 15
sapientis nunquam transit in iudicatum. Alex. *conſil. 185. Viſo titulo,*
col. fi. lib. 2. num. 28.

Consilium si datur Iudici post terminum, sententia lata secundum consilium est nulla. Concluſ. 774.

CONSILIVM † si debet dari infra certum tempus ex forma 1
statutorum, prout Januæ, & Iudex debet illud sequi, si feratur
sententia secundum consilium datum post terminum est ipso iure
nulla, Bald. *conſil. 169. Statuto ciuitatis per totum, & conſil. 172. Statuto*
cauetur. lib. 1. & conſil. 435. Statuto cauetur, lib. 5. † Contrarium tenet A- 2
lexand. *conſil. 24. Viſo themate, lib. 6.* vbi loquitur in statuto Pisarum
præcipiente consultori, vt infra certum tempus debeat dedisse
consilium sub pœna, & puniente etiam Iudicem, qui non compu-
lerit consultorem, quia si datur consilium post terminum, licet in-
curratur pœna; non tamen consilium est nullum tanquam latum
contra legem; quia distinguitur, aut agitur de nullitate, ne is, qui
contrauenit legi, sentiat commodum, & est nullum consilium, &
sententia; aut agitur de commodo tertij, & valet consilium. † De- 3
clara, vt procedat, quando consilium debet sequi Iudex; quia tūc
censetur pro forma, secus si consilium non esset de forma. Bald. *d.*
conſil. 169. circa fin. verſic. item Bartol. lib. 1. & conſil. 172. circa med. verſ. &
ideo cum ex forma, eod. lib. 1. & duplicatur *conſil. 435. lib. 5.* † Declara se- 4
cundo, quando terminus esset præfixus instantiæ, vel iurisdictio-
ni, aut Iudici, & instantiæ, aut Iudici, & iurisdictioni; secus si Iudici
tantum. Angel. *conſil. 86. Statuto ciuitatis, in fi. ver. Dicet quis*, Alexan. *d.*
conſ. 24. in fi. lib. 6. † Amplia, quia si Iudex pronunciat, prout in con- 5
silio dando, vel ferendo sententia lata est nulla, tanquam relata ad
id, quod non est in esse, & ad incertum, quia debet ferri super cō-
silio producto, alias non valet, nisi Iudex compelleretur pronun-
ciare; quia tunc cum per eum non stet, excusatur, si ferat senten-
tiam incertam. Alex. *d. conſ. 185. viſo titulo, in fin. num. 28. verſ. quoad vl-*
timum, lib. 2. Vide, *Statutum diuerſorum locorum circa conſilium ſapientis.*
Concluſio. 490. Vide, Mascard. *Concluſ. 418. conſilij ſapientis*, vbi quod
non præsumitur solemnitas in consilio adhibito, & quod ante sen-
tentiam fuerit exhibitum.

Consi-

Consilium in vna instantia datum potest in alia reuocari. Concluſ. 775.

1 CONSILIVM † ſapientis licet debeat ex forma ſtatuti requiri, & Iudex ſecundum conſilium debeat iudicare; tamen non habet locum niſi in ea inſtantia, in qua datur conſilium; quia ſi in prima datum eſt conſilium, ſecundum quod primus, Iudex pronunciauit, ſi in ſecunda inſtantia detur conſilium contrarium reuocata prima ſententia, cenſetur reuocatum primum conſilium. Caſtrenſ. *conſil.232. In cauſa, quæ vertitur. col.pen.ver.ſuper ſecundo, lib.1.*
2 † Extende multo magis, quando conſilium primum continebat expreſſum facti errorem ex actis. Caſtr. *d.conſil. 232.col.pen. ver. ſuper*
3 *tertio, lib.1.* † Et procedunt prædicta, etiam ſi in ſpecie non ſit petitum declarari conſilium nullum, & iniuſtum propter expreſſum iuris, & ſeu facti errorem reſultantem ex actis, quia adhuc poteſt coram exequente declarari. Caſtr. *d.conſ.232.col.pen.ver.ſuper contenti-*
4 *tio, in 4.lib.1.* † Extende, vt procedat etiam ſtante ſtatuto Piſano, quod Iudex debeat pronunciare ſecundum conſilium ſapientis; quia licet cenſeatur tollere iniuſtitiam conſilij, ſecus eſt, quando contineret expreſſum iuris, vel facti errorem ex actis reſultantem, quia & coram Iudice appellationis, & coram exequutore ſententiæ poteſt declarari nullum, & iniuſtum ex expreſſo errore. Caſtr. *d.conſ.232.ver.item non obſtat*, licet Io.de Imol.in ſimili, *conſ.5.num.3.* teneat contrarium, quod ſtante ſtatuto prædicto, nullo modo poſſit iri contra conſilium, quod non credo verum, quia eſſet ſubſtinere manifeſtam iniuſtitiam, vt dicit Caſtr. vbi ſup.

Conſilio pendente currit inſtancia, & quando. Concluſio. 776.

1 PENDENTE † conſilio, vt quia cauſa ſit commiſſa ad conſiliũ Conſultoris, currit inſtantia interim, quia non dicitur ſuſpenſa, Bart. *in l.1.in 3.not.C.de relatio.* vbi Ang & Caſt. plene Maranta in
2 *praxi.in 5.parte, num.41.ver.18.limita.* † Extende, quia non conquieſcit officium Iudicis pendente cauſa ad conſilium ſapientis. Ang. *d.l.1. C.de relatio.* quem ibi ſequitur Caſtr. & Maranta plene *d. praxi*
3 *in 5.parte, nu.41.ver.18.limita.* † Amplia, quia ex quo non conquieſcit officium Iudicis, ſi laberetur inſtantia, poteſt Iudex pronunciare, abſoluto, vel condemno prout in conſilio referendo per cõſultorem, & valet ſententia. Iacob. Butrig in *l.hac ſententia. C.de ſentent. fine certa quant.* ſequitur Bald. *conſ.229. Primum dubium eſt, lib.1. &*
4 *in l.cum lex. C.de ſent. & interloc.* Deci. *conſil.517.num.1.* † Contrarium credo verius, quia ſi conſilium feratur poſt terminum, non valet ſententia, neque conſilium, vt ſupra, *Conſilium, ſi datur Iudici poſt terminum ſententia lata, ſecundum conſilium eſt nulla. Concluſio.774.* niſi dicas forte hoc procedere, quando vltimo momento fuit datũ conſilium, & Iudex noluit ſe arctare ad illud vltimum momentum, tunc cautela procedit, ſed obſtat adhuc, quod in ipſo actu debet ferri ſententia, Bald. *in rubr. C.de exercit. num.6.* vel procedit contra-
5 rium, quando pro forma ſtatuti hoc eſſet, alias ſecus. † Extende, quia poterunt produci iura, & fieri probationes coram Iudice, dũ pendet cauſa ad conſilium, quia ſi officium Iudicis non conquie-
6 ſcit, ergo exercere poteſt iuriſdictionem. † Contrarium Bald. *conſil.67. quæ ex facto, in fin.lib.3.* vbi, quod commiſſio facta conſilio habet vim concluſionis, & hanc partem tuetur. Angel. Aret. *conſil.55.*
7 *nulli dubium, nu.10. & ſeq. ver. præterea*, vbi late. † Declara, quia quoad ea, quæ ſunt probationes iuris, prout producere ſtatuta, probare conſuetudinem, additur ex clauſula, *ſi qua mihi iuſta cauſa.* Car-
8 dinal. Zabarel. *conſil.23. In cauſa Amareti. per totum.* † Declara, quia imo commiſſio facta conſilio ſapientis non eſt de ijs, quæ ſuſpendant iuriſdictionem iudicis, ſed talis commiſſio potius æquiparatur recuſationi, vel appellationi. Alex. *conſil.238. Ponderatis, num.8.*
9 *ver. Non enim eſt opportunum, lib.6.* † Vide, Rom. *conſil.235. Quoad primum, num.10. ver. quoad octauum*, vbi, quod imo ſi ſtatutum mandat committi cauſam conſilio ſapientis, ſola petitio ſuſpendi iuriſdictionem iudicis, ſicut appellatio, ſi non eſt friuola.

Conſultor circa contractum extendendum quid poſſit. Concluſ. 777.

1 TESTAMENTVM † factum ad conſilium ſapientis, ſi eſſet nullum, quia filijs non eſt relictum iure inſtitutionis, poteſt conſultor ſupplere verbum iure inſtitutionis. Cardinal. Zabarel.
2 *conſil.60. Pro examinatione, num.2.ver. & poteſt addi.* † Extende, quia licet ſubſtantia teſtamenti non poſſit in alienum arbitrium conferri, prout quod teſtator facit hæredem, quem alius nominabit, tamen poteſt conferri in arbitrium Notarij, quod circa validitatem & ſolemnitatem teſtamenti, illud extendat, iuxta conſilium, & dictamen talis ſapientis, & poterit addere ſapiens omnia, quæ ſunt ſolemnitatis. Caſtillio. *conſ.18. Sequitur tenor. in princ.* † Contra- 3
rium, quod teſtamentum factum cum clauſula, quod ad dictamẽ ſapientis poſſit extendi, non poteſt conſultor addere aliquid, ſed ſolum poteſt declarare explicite id, quod in verbis generalibus continetur, non autem poteſt mutare aliquid, quod rei ſubſtantiam mutet. Fulgoſ. *conſ.89. In quæſtio.10.col.3.ver.idem Iac. de Arena.* Caſtilio. *conſ.18. num.4.* Vide, *Conſultor electus in cauſa quid poſſit, & ad quid obligetur. Concl.771.* † Declara, quia ſapiens non poteſt mutare 4
ſubſtantiam verborum, ſed declarare, ſed quoad clauſulas reſpicientes ſolemnitatem & validitatem poteſt ſupplere. Caſtilio. *d. conſ.18. in princ. vſq; ad num.5.* † Amplia in donatione, in qua dicitur, 5
quod extendatur, vt valeat ad conſilium ſapientis, poteſt ſapiens addere, quod ſit inter viuos, quando non valeret aliter, & idem in legato facto filiæ, vt extendatur ad conſilium ſapientis, poteſt addere iure inſtitutionis, quando aliter teſtamentum non valeret, ita Soc. Iunior *conſ.143.n.53. & ſeq.lib.1.* † Amplia in contractu com- 6
miſſo ad conſilium ſapientis, quia poteſt declarare, quod interueniant ea, quæ ſunt iuris, & neceſſaria ad validitatem contractus. Angel. Aret. *conſ.12. Videtur dicendum, nu.18. ver. verba ad ſenſum ſapientis.* † Extende, quia poteſt ſapiens ſupplere ea, quæ ſunt de cõſue- 7
tudine, Ang. Aret. *d.conſ.12.n.19.* † Limita, quia ſi inſtrumentũ fuit 8
confectum, ita quod extendi poſſet ad conſilium ſapientis, ſi producitur in iudicio abſq; conſilio & extenſione, expirat conſilium. Caſtr. *conſ.415. Viſo, & examinato, in fin.lib.2.* † Reſtringe, niſi produ- 9
cens proteſtatus fuerit, quod faciebat, reſeruato iure extendendi ad conſilium ſapientis. Caſtr. *d.conſ.4.5. in fin.2.* Vide, *Sapientis dictamen ad quæ ſe extendat, vel non. Concl.34.*

Conſobrini & patrueles qui ſint. Concluſ. 778.

CONSOBRINI † dicuntur nati ex duab. ſororibus ſecundum 1
proprietatem vocabuli, & ita in ſtatuto ſunt ſumendi, vt dicit Alex. *conſ.153. Viſo themate, n.2. ver. nã conſobrini, lib.7.* vbi, quod ab alluſione vocabuli ſumitur argumentum, quando non contradicit propriæ ſignificationi, quaſi ſint conſobrini. † Patrueles vero di- 2
cuntur nati ex duob. fratribus, & non continentur ſub vocabulo conſobrinorum, maxime in materia ſtatuti correctorij, quia neq; ex identitate, neq; ex maioritate rationis fit extenſio de conſobrino ad patruelẽ, neq; è conuerſo. Alex. *d.conſ.153.n.2. & ſeq.lib.7.* † Et 3
quod nati ex duobus fratrib. appellentur fratres patrueles, Alex. *conſ.204. Conſideratis, n.11. ver. nec dicatur, lib.2.* † Declara, quia prædicta poſſunt procedere de propria ſignificatione, ſecus ex communi vſu loquendi, quia imo fratres ex eodem patre appellantur germani, filij fratrum appellantur cugini, & filij cuginorũ appellantur conſobrini, ita Bald. in *l.lege. C.de legit.hared.* vbi, quod iſte eſt cõmunis vſus Lombardorum, & ita loquitur etiam Ale. *conſ.181. Viſo proceſſu, n.10.* vbi, quod fratres conſanguinei ſunt, qui de eadem agnatione ſunt, & ſic ex latere patris, & dicit alios eſſe fratres cuſinos, qui ſunt filij fratrum, & *n.6. ver. hoc idem probat*, facit mentionem de fratre conſobrino. Vide, *Agnatorum appellatione qui comprehendantur, vel nõ. Conel.245.* Vide, *Fratris appellatione qui veniãt, vel non. Concl.448.*

Conſors, & conſortes, qui dicantur. Concluſ. 779.

CONSORTES † dicuntur de eadem ſtirpe, & comprehenduntur 1
tam maſculi, quam fœminæ iuxta not. in *l.dudum*, vbi Salyc. C. *de contrahen.empt.* Alex. plene *conſ.125. Viſo proceſſu, in princ.lib.7.* † Et 2
coniuncti, ſeu conſortes dicuntur ſtare tanquam genus, & ſpecies, quia coniuncti eſt genus, quod poteſt complecti omnem coniunctionem ex affinitate, ex conſanguinitate, &c. Conſortes vero eſt ſpecies, quia comprehendit ſolum exiſtẽtes de illa ſtirpe, & ſic deſcendẽtes ab eodem ſtipite, & ideo quando ponitur genus & ſpecies diſiunctiue, illa diſiunctiua ſtat declaratiue, videlicet pro id eſt, Alex. *d.conſ.525. in princ.lib.7.* † Amplia ſecundum præmiſſa, quia 3
ſtatutum Florentiæ, quod inter coniunctos, ſeu conſortes fiat cõpromiſſum, tale ſtatutum cõprehendit, tam maſculos, quam fœminas prouenientes ab eodem ſtipite, quia ſtatutum iſto caſu eſt fauorabile. Ale. *d.conſ.deciſiuo 125. per totum*, vbi eſt caſus, *lib.7.* † Am- 4
plia, quia ſi duæ mulieres etiam ex diuerſis gradibus, puta vna filia B.de Bardis, alia filia C.de Bardis dicuntur de eadem ſtirpe, & cõſortes, ſi conſtat, quod patres eorum ab eodẽ ſtipite deſcendunt, & dicuntur eſſe per lineam maſculinam cõſortes. Alex. *d. conſ.125. in prin.lib.7.* Vide plenius in *ver. Deſcendentium appellatione qui veniant. Concl.219.n.16. & ſeq.* † Amplia, quia conſortes dicuntur, & impor- 5
tant de eadem domo, agnatione, vel familia. Alex. *d.conſ.125.nu.4. lib.7.* † Declara, quia propterea non extenditur ad natos ex fœmina, quia illi non comprehenduntur, quia non ſunt de eadem familia, vel domo, quia denotat honorem familiæ, quod non tranſit ad natos ex fœminis. Alex. *d.conſ.125.nu.4. & ſeq.lib.7.* 6

Conſpi-

Conspiratio quid sit, & qualiter probetur. Concluſ. 780.

1 CONSPIRATIO † dici poteſt omnis conuenticula, vel coniuratio multorum, quæ fiat ad actum illicitum. Alex. *conſil. 13. Conſideratis, n. 15. lib. 6.* allegat rex. in *c. coniurationum, 11. q. 1. cũ quatuor*
2 *ſeq.* † Hinc dicimus, quod carcerati, qui fracto carcere non aufugerunt, non puniantur, niſi conſpirãſſent ad fracturam. Vide, *Carcerati aufugientes qua pœna puniantur. Concl. 88.* † Probationis difficilis
3 eſt conſpiratio, ideo probatur per eoſdem ſocios criminis, per eorũ ſcripturam etiam priuatam, imo per teſtes ſingulares, & varios, de loco, tempore, præparamentis, dummodo tendant ad conſpirationem. Maſcard. plene *Concl. 420. Conſpiratio, quo pacto probetur.*

Conſtare quando, & qualiter dicatur. Concluſ. 781.

1 CONSTARE † dicitur, quod palã eſt, & palam eſſe dicitur id, quod apud omnes eſt, vel maiorem partem hominũ loci. Za-
2 bar. *conſ. 69. in fi.* † Et de iure alterius dicitur iudici cõſtare, quando omni dubitatione caret, quod ille ius habet, vel è conuerſo, quod ius non habet, ita Rom. *conſ. 329. Præſens conſultatio, n. 10. ver. reſpõdeo.*
† Et iura partium dicuntur conſtare, quando ambarum partium mutua diſceptatione pandũtur, *l. ſi. C. ſi per vim, vel alio modo*, ita Ro-
ma. *d. conſ. 329. n. 11.* allegat text. in *c. graue. 35. q. 9.* dicentem, tunc enim ſplendeſcit in lucem veritas, cum mutua diſceptatione exa-
4 gitatur. † Reſtringit Rom. *d. conſ. 329.* Vt ſi ſententia ſit lata in contumaciam, nunquam dicatur conſtare iudici de iure partiũ, etiam ſi illa pars, quæ non fuit contumax, produxit iura ſua, *n. 10. & 11.* allegat *c. error 80. diſt.* vbi, quod tunc opprimitur veritas, atq; certitudo cum altero contendente, alter minime ſe defendit. Vide, Dictiones, *conſtare & apparere*, quid importent. *Concluſio 255.*

Cõſtiterit quid importet, & ad quid referatur. Concl. 782.

1 VERBVM † *conſtiterit*, refertur quandoq; ad ſententiam, tamẽ regulariter refertur ad probationes. Feder. de Sen. *conſ. 157. In*
2 *reſponſo. d. Coradi, incip. domino inquiſitori.* † Et quando iudici aliquid committitur ſub hoc verbo, *ſi tibi conſtiterit*, ſemper requiritur cauſæ cognitio, citatis citandis, alias actus redditur nullus. Bald. *conſil.*
402. *Colligamus ſtatutum, n. 6. ver. quia clauſula, lib. 1.* Vide, *Cauſæ cognitio quando cenſeatur neceſſaria, vel non. Concl. 153.* Vide, *Exequutor quando*
3 *habet cauſæ cognitionem, vel non. Concl. 510.* † Amplia, vt imo hæc clauſula, *ſi tibi conſtiterit*, ſemper ſubintelligatur in omni reſcripto, in quo princeps aliquid mandat fieri per iudicem ſub cõditione, puta ſi talis pacẽ habeat, vel ſi quid fecerit; quia ſemper intelligitur, vt illud iudici conſtare debeat præuia cauſæ cognitione. Bald. *conſ.*
4 402. *n. 5. ver. ſed & aliud eſt neceſſarium, lib. 1.* † Importat tempus futurum, & etiam præteritum, & præſens, & ideo ſi conſultor conſulat aliquid faciendum cum clauſula, *ſi tale conſtiterit*, ſi illud conſtabat tempore conſilij, verificatur conditio. Bald. *conſil. 265. Verba laudi, num. 3. ver. deinde iudex, lib. 2.*

Conſtitutio debitoris qualiter fieri poſſit, & quæ requirat. Concluſ. 783.

1 CONSTITVTIO † debitoris fieri non poteſt, niſi præcedat principalis obligatio, alias nulla eſt conſtitutio. Bald. *conſ. 180.*
2 *Primo dicendum, in princ. lib. 5.* † Et poteſt fieri ſine ſtipulatione, & abſente parte; & tunc ſi non valet vt fideiuſſio, valet vt cõſtitutio debitoris. Alex. *conſ. 91. Circa primũ, n. 3. & ſeq. lib. 6.* Vide, *Fideiuſſio qualiter fiat, vt valida ſit. Concl. 292.* † Limita, quia poteſt fieri conſtitutio
3 debitoris præcedente principali obligatione ſolo pacto, etiam inter abſentes, & per epiſtolam, vel nuncium, quia nõ requiritur ſtipulatio. Bald. *d. conſ. 180. lib. 5. in prin.* † Extende, quia imo nudo pacto poteſt fieri cõſtitutio debitoris, & abſq; alia ſtipulatione, quãdo præcedit principalis obligatio. Caſtr. *conſ. 398. Ad primũ, in princ.*
ver. eũ præcedit, lib. 1. vbi, quod nullum pactũ perficitur inter abſentes per nunciũ, vel epiſtolam, & ideo ſi quis per literas rogat, quod ſoluatur Titio centum per N. quia eum releuabit indemnem, videtur, quod ex ſola receptione literarum, & receptione pecuniæ ſe
5 conſtituat debitorem. † Extende in tantum obligari eum, qui promittit per literas ſe releuare indemnem, & is, pro quo promiſſum eſt, vt teneantur ambo in ſolidum; & ideo ſi actum eſt contra vnũ, poteſt creditor agere contra alium, vt conſequatur totum, vel illud, quod ab alio conſequi non potuit. Caſtr. *d. conſ. 398. in fin. lib. 1.*

Conſtitutum plus operatur, quam precarium, & quando ſecus, & in quibus differant. Concl. 784.

1 PLVS † operatur conſtitutum, quam precarium. Tiraq. *de conſt. in*
2 *princ.* † Declara, quia ſunt aliqui caſus, in quibus plus operatur precarium, quam conſtitutum, vt non perdatur ita de facili poſſeſſio mortuo illo, qui tenet precario, vel ſi in alium transfert. Tiraq. *de conſtit. in princ. n. 14. & ſeq.* † Conſtitutum trãsfert dominium 3
& poſſeſſionem in contractu habili ad translationem dominij, vt
in *ver. Conſtitutum in contractu habili transfert dominium & poſſeßionem.*
Concl. proxima ſeq. † Precarium vero transfert ſolam ciuilem poſſeſ- 4
ſionem. Cuma. *conſ. 54. Leonardus Merzarius*, Alex. *conſ. 82. Perſpectis,*
num. 8. ver. nec prædictis, lib. 2. Vide plenius in *ver. Precarium & conſtitutum in quo differant. Concluſ. 476.*

Conſtitutum in contractu habili transfert dominium & poſſeſſionem. Concluſ. 785.

REGVLA † eſt, quod conſtitutum in contractu habili ad trans- 1
ferẽdum dominium, ſi eſt purum, transfert dominium & poſ-
ſeſſionẽ, *l. quod meo, ff. de acq. poſſ.* Ang. *conſ. 373. Viſis inſtrumentis, in prin.*
vbi, quod transfertur naturalis & ciuilis. † Et quod transferat do- 2
minium, tenet Dyn. *conſ. 47. Viſa & diligenter, in princ.* & communẽ * *
dicit Alex. *conſ. 92. Perſpectis ijs, in prin. lib. 1.* † Et tam dominium vtile, 3
quã directũ. Tiraq. *de conſt. in prin. 8. ampliat.* † Et quod trãsferat poſ- 4
ſeſſionem, eſt omnium communis * opinio. Tiraq. *de conſt. in prin. n.* *
2. vbi infinitos allegat, & tenet Alex. *conſ. 78. In cauſa & lite, in fin. lib.*
7. vbi quod præſumitur continuata. † Et in dubio ciuilis poſſeſſio 5
videtur translata ex cõſtituto. Oldr. *d. conſ. 139. ver. quartũ. in fi.* & eſt
communis * opinio, de qua Goz. *conſ. 28. n. 35.* † Et quod dicitur de *
conſtituto, idẽ eſt in precario. Alex. *conſ. 185. In cauſa & lite, n. 3. ver.* & 6
etiam vigore pacti precarij, lib. 6. quoad ciuilem poſſeſſionẽ, non quo-
ad reliqua, vt ibi. Vide, *Precarium & conſtitutum in quo differant. Concl.*
476. † Dicas, quod omnis poſſeſſio tam ciuilis, quã naturalis trans- 7
fertur, videlicet de ciuili ſimpliciter, & naturali, quando conſti-
tuens eſt in fundo. Tiraq. in *tract. de conſt. in prin. n. 13.* † Amplia, quod 8
imo transfert ciuilem & naturalem, quando eſſent talia verba, quæ
hoc importarent, puta omnem poſſeſſionem. Oldra. *d. conſ. 139. ver.*
quartum. † Imo, quod ſimplex conſtitutum transferat etiam natu- 9
ralem & ciuilem. Ang. *cõſ. 373. in prin.* vbi ſecus inquit eſſe, quando
adiectum eſſet precarium, quia tunc ſola ciuilis tranſfertur. Caſtr.
conſ. 10. Si vera ſunt, nu. 3. lib. 1. Alex. *conſ. 228. Ponderatis, in princ. ver. ſed*
quod domini, lib. 6. † Amplia, quia conſtitutũ in contractu habili ad 10
transferendum dominium transfert dominium & poſſeſſionẽ, et-
iam ſub conditione, in tantum, quod eueniente conditione effe-
ctus eius retrotrahitur. Oldr. *conſ. 139. Ad habendam, n. 5. ver. tertium e-*
rit. Ancha. *conſ. 291. Super plurib. n. 11.* plene Neguſ. *de pigno. part. 2. n. 4.*
& ſeq. Vide, *Conſtitutũ conditionale, vel poſt mortem quando transferat poſ-*
ſeßionem, vel non. Concl. 789. † Reſtringe, quia conſtitutum ſub con- 11
ditione, quæ venit poſt mortẽ donantis & conſtituentis, non trãs-
fert dominiũ & poſſeſſionem, quæ in hæredem tranſiuit, quia re-
quiritur habilitas eius, à quo; vnde cum conſtituẽs ſit mortuus, &
non poſſideat, & conditio non euenerit, impoſſibile eſt, quod ex-
trema coniungantur, ideo ſi hæres in alium tranſtulit valet trans-
latio, & præfertur habenti conſtitutum conditionale à defuncto.
Signo. *conſ. 217. Factũ ſic ſe habet, n. 1. & ſeq.* ſequitur Tiraq. *de conſt. parte*
2. ampliat. 17. n. 9. † Et quod conſtitutum conditionale non trans- 12
ferat poſſeſſionem, niſi adueniente conditione. Ang. *conſ. 373. in fi.*
ver. reſtat nũc reſpondere. Gozad. *conſ. 28. n. 36. & ſeq.* † Sed vide Neguſ. 13
de pign. part. 2. n. 4. & ſeq. qui tenet conſtitutum collatum in tempus
mortis, vel poſt mortem conſtituentis operari, quãdo adeſt clau-
ſula, *ex nunc prout tunc*, allegat Ale. *conſ. 83. lib. 2.* & multas quotas re-
probato Decio, vide concord. per Tiraq. *de conſt. in 3. part. 2. in fi.* pro
vtraq; parte, & idem tenet Iaſ. *conſ. 147. lib. 2.* † Contrarium, quod 14
clauſula, *ex nunc prout ex tunc*, non operetur, neq; faciat valere con-
ſtitutum collatum poſt mortem, quia extrema non ſunt habilia.
Dec. *conſ. 247. In cauſa magnifici, per totum*, & hanc partem contra Ne-
guſ. tanquam veriorem, & communem * tenent multi. † Declarat *
Tiraq. procedere, ſi conſtitutum cõditionale poſt mortem colla- 15
tum, purificetur ante mortem conſtituentis, alias ſecus, Tiraq. *de*
conſt. 2. par. ampliat. 17. ver. intelliges ſecundo, n. 9. & in 3. part. limit. 2. circa
fi. vbi ſe refert ad dicta *de retract. conuentio. §. 2. gl. vnic. n. 87.* vbi ſe de-
clarat. Vide, *Conſtitutum conditionale vel poſt mortem quando transferat*
dominium, & poſſeßionem, vel non. Concl. 789. † Amplia in tantum con- 16
ſtitutum transferre poſſeſſionem & dominium in conſtitutarium,
vt conſtituens liberetur ab omni obligatione traditionis facti,
plures citat ad hoc apoſtil. ad Alex. *conſil. 28. Viſo. lib. 2. num. 7. in ver.*
exempto. Alex. *conſil 42. num. 1. lib. 1.* vbi, quod conſtitutum liberat, ac
ſi actu eſſet facta traditio, & idem Alex. *conſ. 27. Viſo libello, n. 2. lib. 1.*
licet dicat, quod conſuluit ſub dubio, quod debet tradere. † Con- 17
trarium; quia licet conſtitutum transferat dominium & poſſeſſio-
nem, quæ eſt penes conſtituentem, in conſtitutarium, probato,
quod conſtituens poſſideret, *l. quod meo*, vbi Bart. & alij, *ff. de acquir.*
poſſeſſ. Alex. *conſ. 32. lib. 1. & conſ. 28. lib. 2. & conſ. 3. lib. 4.* Bolog. *conſ. 72.*
num. 30. cum alijs in princ. ſupra allegatis, tamen non liberatur vẽ-

ditor

ditor ab actuali traditione facti, quæ adhuc supereſt. Bald. Ang. & Caſtr. in *l. ſi ab emptione, ff. de pact.* Bald. in *l. 1. C. quando liceat ab emptio.*
* *diſced.* Corne. *conſ.* 343. *col.* 2, *lib.* 3. vbi dicit communem, * & quod ab ea in deciſiuis non eſt recedendū. Guido Papæ *deciſ.* 509. Deci. qui
* pariter de * communi atteſtatur *conſ.* 281. Ruin. *conſ.* 94. *col.* 1. *lib.* 1. &
* quod iſta ſit communis * opinio contra glo. & Bart. in *d. l. ſi ab emptione, ff. de pact.* Alex. *conſ.* 27. *lib.* 1. Areti. *Inſtit. de empt. & vend.* §. 1. Capic. *deciſ.* 14. *nu.* 15. & hanc magis * communē dicit Alex. *conſ.* 28. *Viſo, & præhabito, num.* 7. *lib.* 2. vbi plena apoſtil. dat concord. plurimos
18 pro vtraq; in *ver. exempto.* † Imo, quod poſſit venditor manu militari compelli, & contra non tradentem in litem iurari. Plot. in *l. ſi quando, C. vnde vi, num.* 171. *& ſeq.* vbi, quod etiam in mobilibus pro-
19 cedit. † Declara, niſi conſtitutarius apprehendidiſſet poſſeſſionē, quo caſu venditor ſeu conſtituens liberatur etiam ab omni traditione facti. Guido Papæ *deciſ.* 101. *nu.* 1. *col.* 2. *ver. vel etiā*, ſequitur Roland. à Valle *conſ.* 52. *nu.* 14. *lib.* 2. & comprobatur, quia quando quis reperitur in poſſeſſione, præſumitur ex titulo præambulo, & ex voluntate eius, qui tenebatur tradere, *l. quædam mulier, ff. de rei vendic.* vbi Angel. & in *l. 2. per illum tex. ff. de acquir. poſſeſſ.* Soci. *conſ.* 15. *nu.* 7. *vſq; ad fi. lib.* 4. Rom. *conſ.* 91. *nu.* 8. Areti. *conſ.* 128. Corſet. *Singul. in ver. poſ-*
20 *ſeſſio.* Bart. in *l. cum ſolus, ff. de vſuc.* † Declara, quia eſt liberatus à traditione iuris, ſed non à traditione facti. Alex. *d. conſ.* 28. *nu.* 7. *ver. nec*
21 *obſtat. lib.* 2. vbi ita tollit contraria. † Extende, quia in ſpiritualibus procedit, quod plene ius acquiritur abſq; alia traditione, interue-
22 niente decreto ſuperioris. Boer. *deciſ.* 2. *nu.* 38. † Reſtringe, quando venditor tradidiſſet rem venditam emptori, & emptor conſtituiſſet ſe tenere nomine venditoris, donec pretium ſoluerit, quia tūc non eſt liberatus venditor à traditione, quia poteſt reuocare poſ-
23 ſeſſionem. Alex. *conſ.* 27. *nu.* 2. *ver. nec præiudicio, lib.* 1. † Amplia, etiāin eo, qui vendit feudū de licentia domini, quia ſequuta venditione cum conſtituto tranſit dominium & poſſeſſio in emptorem etiam abſq; alia apprehentione, in tantū, quod licentia prius data creditori vaſalli intrandi poſſeſſionem feudalium nondū exequuta euaneſcat. Alex. *conſ.* 2. *Ex narratis, nu.* 13. *ver. vltimo, quia ſecundum, cum*
24 *ſeq. lib.* 2. † Amplia, in tantū conſtitutum ſimplex transferre dominium in contractu habili ad transferendum, vt is, qui permutauit rem, & conſtituit ſe poſſidere, &c. licet eandem rem alienet alteri, & tradat, nihil agit, quia dominium tranſiuit ex conſtituto in aliū. Bald. *cōſ.* 482. *Magnifici viri, nu.* 9. *ver. quartus paſſus, lib.* 1. vbi ſecus dicit
25 in precario. Vide, *Conſtitutum vel precarium habens quando priuetur ſua poſſeſſione, vel non. Concl.* 791. † Et habens conſtitutum ad ſui fauorē, ſi reuocet precariū, non poteſt ſibi referri quæſtio dominij. Ancha.
26 *conſ.* 291. *Super plurib. nu.* 11. † Extende, quia qui ſemel vendidit aliquid, & conſtituit ſe poſſidere nomine & precario emptoris in tātum transfert dominium & poſſeſſionem, vt venditor non poſſit vllo tēpore præſcribere, imo ſi alteri venderet, primus emptor poteſt vendicare ipſam rem poſterius venditam. Bald. *conſ.* 369. *Ven-*
27 *ditor conſtituit, lib.* 5. Vide, *Conſtitutū operatur multa. Concl. proxima ſeq.* † Declara, quia licet emptor præſcribat ſpatio 10. annor. inter præſentes, & 20. inter abſentes, eriam ſi adhit precarium, tamē ſi adhit conſtitutum ſimplex, requiritur tempus 30. annorū, quia eſt trā-
28 latum dominium. Afflict. *deciſ.* 139. *per totam.* Vide, *Præſcriptio 10. annorum inter præſentes & 20. inter abſentes ſufficit multis caſibus. Concl.* 572. † Amplia, quod ciuilis poſſeſſio ex conſtituto translata operatur, vt conſtitutarius ſit legitimus contradictor in interdicto adipiſcēdæ ex *l. ſi. C. de edicto diui Adria. toll.* item, quod poſſit agere ſpolio, & dicitur contradicere ad defenſionē ſuam, ſi potius defenſor, quā
* competitor. Oldr. *conſ.* 139. *ver. ſeptimum eſt*, & eſt cōmunis * opinio.
29 Goz. *conſ.* 28. *nu.* 35. † Amplia, quia etiam facultas auferendi poſſeſſionem propria authoritate conceſſa venditori, in quem emptor tranſtulit omnia iura ex cauſa oneroſa, & cōſtituit procuratorem in rem ſuam, operatur translationem poſſeſſionis. Ang. *d. conſ.* 373.
30 *in prin. ver. ſecundo, quia.* † Amplia, quia confirmatio poſſeſſionis primo datæ per conſtitutū habet vim nouæ traditionis, & noui con-
31 ſtituti. Caſtr. *conſ.* 95. *Viſis actis, in pri. lib.* 2. † Amplia, quia conſtitutū operatur traditionem poſſeſſionis & dominij etiam factum à procuratore nomine domini, quando habebat hoc in mādato, quod procedit, ſi dominus poſt conſtitutum ſciuit, & habuit hoc in animo, ſecus, ſi poſt conſtitutum procuratoris dominus alij tradidit, quia cū non habuerit in animo cōſtituendi pro eo, cui procurator tradidit per conſtitutū, tale conſtitutum non operatur in præiudicium eius, cui dominus tradidit. Angel. *conſ.* 387. *Sempronius olim, per*
32 *totū.* † Amplia, quia dominium & poſſeſſio nedum transferūtur ex cōſtituto, ſed etiam ex precario, quando rogat ſe ab eo poſſidere.
33 Dyn. *d. conſ.* 47 *in prin.* Aegid. *conſ.* 17. *n.* 8. † Amplia, quia transfertur ex reſeruatione vſusfructus rei donatæ Aegid. Bellam. *conſ.* 17. *n.* 8. &
34 per *l. quiſquis, C. de donat.* † Amplia, quia ex pacto transfertur, puta ſi trado rē meam Titio, vt illam tradat Seio, acquiritur Seio ab ſi... Aegid. *d. conſ.* 17. *n.* 8. vbi reddit rationē, quia pactum eſt ſuper dominio. † Amplia, quia ſimplex confeſſio, qua quis fatetur ſe poſſi-
35 dere nomine Titij, operatur idē, quod conſtitutum. Tiraq. *de retract.* in 2. *ampl.* vbi declarat non procedere, ſi poſſidens cōfiteretur Titiū poſſidere, & citat infinitos, quib. etiam addē Chaſſan. in *rub. Burg. rub.* 7. §. 1. *in ver. Saiſit. n.* 3. *fol.* 226. † Declara, dūmodo fiat præ-
36 ſenti, vel rarū habenti, & an ſufficiat ſola ſtipulatio Notarij, vt acquiratur, plene Tiraq. *de conſt. limit.* 30. quæ eſt vltima, vbi late
37 pro vtraq; parte. † Amplia 38. modis, de quibus Tiraq. *d. conſ.* † Limita, quia conſtitutū in contractu bonę fidei celebrato per minorem inductum ex dolo ad cōtrahendum, non transfert dominū, neq; poſſeſſionem, etiam ſi minor iurauerit, quia fictio ad hoc
38 operetur, preſupponit validitatē actus. Bald. *conſ.* 213. *Pūctus talis, ante med. ver. quapropter dico. lib.* 1. † Limitain tutore, quia non p...
39 conſtituere precarium, cum nō teneat ſuo nomine. Bald. *conſ.* 30. *Caſus ſuper quo. in fi. lib.* 3. † Extende in iudice, & Fiſco vendentib. no-
40 mine debitorum, quia licet factum iudicis ſit factum partis, tamen non poſſunt per conſtitutū transferre poſſeſſionē, vt per Doct. in *l. 1. ff. de acqu. poſſ.* Tiraq. *in tract. conſt. in 3. parte. 17. limit.* † Declara, quia
41 licet iudex per conſtitutū non poſſit tradere poſſeſſionem, tamen poteſt dare licentiam emptori, vt capiat illam propria auctoritate. Bart. & alij in *l. ſuſceptū fuit, ff. de acq. poſſ.* Ruin. *conſ.* 50. *col. fi. lib.* 4. † De-
42 clara, quia inoleuit practica, quod laboratores recognoſcant emptores à iudice, vel à Fiſco, & ſatis erit probata traditio poſſeſſionis concurrente perceptione fructuū. Ale. in *l. quāuis, §. ſi tamen, ff. de acq. poſſ.* vbi plus dixit, quod nec ſufficerent etiam prædicta, ...
43 ſimul ciectus, ſeu primus poſſeſſor ſuſpicatus fuerit ſe poſſe repelli, & niſi fuerit negligens, ſequitur Ruin. *conſ.* 163. *n.* 7. *lib.* 7. & ita cōſiliū Neapolis iudicauit, vt per Afflict. *deciſ.* 375. *in fi.* † Limita, quando prius venditor cōſtituit ſe tenere pro emptore; ita tamē, quod
44 non poſſit emptor poſſidere, niſi prius factis proclamation... finito termino proclamationū, quia tale conſtitutum non tra... poſſeſſionem ante purificatam conditionē, in tantum, quod ... ditor alteri poſtea vendat, & conſtituat ſimpliciter ſe tenere, ſe... dus emptor dicitur prius habuiſſe poſſeſſionē, & præfertur primo, in tantum, quod neq; purificata cōditione primi poſſit retrotrahi in præiudiciū ſecundi emptoris. Alex. *conſ.* 228. *Ponderatis, n.* 2. *& ſeq. ver. Nec obſtat, lib.* 6. † Limita, quia conſtitutum, vel precarium ... transfert poſſeſſionem, quando ille, qui conſtituit ſe precario poſſidere, non poſſidebat tēpore conſtituti, quia licet poſſederit ante, vel poſſederit poſt conſtitutū, tamen ſicuti poſſeſſio vera non poteſt tradi de eo, quam quis non habet, ita neq; ficta. Bald. *conſ.* ... *A libello incipiend. circ. fin. ver. ſed hic eſt aduertend. lib.* 4. Alex. *conſ.* 10. *Viſo proceſſu. n.* 2. *lib.* 4. *& conſ.* 85. *n.* 7. *in fi. lib.* 6. † Extende, quia ſi quis ... ex conſtituto poſſidere, vel agere poſſeſſorio, ſuccūbit, niſi prius illum, qui conſtituit, poſſediſſe tempore conſtituti. Ang. *conſ.* ... *In queſt. vertēte, n.* 2 *ver. nec obſtat.* Alex. *conſ.* 108. *Viſo proceſſu. n.* 2 *ver. nec precarium, lib.* 6. † Si vero conſtitutum eſſet cōditionale, debet probare, quod poſſideret tēpore purificatæ conditionis. Tiraq. *de retr. part.* 3 *part. prin. in prima limit. n.* 8. *& n.* 20. † Reſtringe, quādo agitur inter conſtituentem & conſtitutatiū, quia non requiritur alia probatio. ſecus, ſi contra tertiū. Tiraq. *de conſtit. part.* 3. *limi. 1. n.* 20. Bald. in *l. ſiue, §. 1. ff. de publ.* Ang. in *l. quāuis, §. 1. ff. de acq. poſſ.* † Reſtringe, ni... eſſemus in antiquis, quia conſtitutum probat poſſeſſionem, ab... alia probatione. Soc. *conſ.* 187. *n.* 14. *col.* 4. *ver. tertio probatur, lib.* 2. ... *cōſ.* 301. *n.* 10. Natta *conſ.* 235. *n.* 11. Soc. *cōſ.* 89. *n.* 7. *lib.* 1. vbi loquitur in poſſeſſione 50. annorū cum alijs adminiculis, vt dicatur antiqua. Dec. *conſ.* 202. *col.* 3. Soc. *conſ.* 187. *n.* 12. *& ſeq. lib.* 2. *& conſ.* 106. *n.* 21. ... *concurrit etiam, lib.* 3. Marſil. *Sing.* 521. Dec. *conſ.* 103. *n.* 10. Crau. *de antiq. temp. part.* 1. §. *Viſo de familia, n.* 20. *& ſeq.* vbi citat alios. Vide ... etiam Maſcard. *Concl.* 422. *Conſtitutū allegans*, vbi ponit conclu... nem, limitationes, & duas præcedentes reſtrictiones per alia ... quæ videas. † Declara, vt per Crau. *de antiqu. temp. part.* 1. *q.* 11. *n.* 20. ... *ſeq.* vt procedat, ſi nō agitur de magno præiudicio, quod reprobat Menoch. *de retin. poſſeſſ. remed.* 3. *n.* 574. † Reſtringe, quando conſtitutus eſſet expreſſe factū etiā de bonis futuris, quia non requiritur, quod poſſideret tempore cōſtituti, & valet tam quoad bona præſentia quam quoad futurum ſecundum * communem, de qua Alex. ... 85. *n.* 8. *ver. & etiā quia, lib.* 6. vbi plena apoſtilla in *ver. futuris*, dat plurimos concord. & dicit communem, * licet alleget in fin. quādam *Petr. de Per. in tract. Societ. part.* 5. *in prin.* tenere contra cōmunem. Contrarium tenet Floria. de S. Petro in ſua *qu.* 1. *nu.* 6. *ver. quinto quia*, vbi dicit notādum. † Declara, quia habens conſtitutū à venditore ... demām probat ſe poſſidere, & dominiū habere, ſi probat, quod ille, qui conſtituit ſe poſſidere pro eo, tempore conſtituti poſſidebat, alias non. Alex. *conſ.* 161. *Viſo in princip. num.* 1. *ver. nec obſtat*, ...

vbi ple...

vbi plena apostilla, in *ver. tempore*, dat plurimos concord. & ratio est; quia dominium non transfertur sine traditione, & constituës
52 si non possideat, non tradit alteri, quod non habet. † Et procedit declaratio, tam quoad translationem dominij, & possessionis in rei vendicatione, quàm etiam in Publiciana, in qua requiritur traditio rei, & possessionis, quæ non sufficit ex constituto, nisi constituens probetur possedisse tempore constituti. Alex. *consil.* 24. *Circa*
53 *processum, num.* 4. *ver. nec etiam sufficit, lib.* 7. † Limita, quando ex constituto possessio tradita fuit sub conditione, vel in certum euentum; quia non operatur, nisi conditio, vel euentus sequatur. An-
54 gel. *d. consil.* 373. *in fin. ver. restat nunc respondere.* † Limita, quando venditor traderet emptori rem venditam, & ipse emptor constitueret se possidere nomine venditoris, donec soluerit pretium; quia tũc venditor non dicitur simpliciter esse, qui venditor potestrem, & precarium auocare. Alex. *consil.* 27. *Viso lib. 11o, num.* 2. *ver. nec de prædicto ob-*
55 *stat, lib.* 1. † Limita; quia constitutum in contractu nullo non transfert possessionem; quia annullato instrumento annullatur constitutum. Castr. *consil.* 44. *Videtur dicendum, in princ. lib.* 1. Io. de Imol. *consil.*
35. *in prin.* Castr. *consil.* 452. *Ad euidentiam, in fin. lib.* 6. 1. Alex. *consil.* 35. *Visio themate, in princ. lib.* 6. *& consil.* 81. *Lecto. num.* 14. *&* 15. *ver. quia si titu-*
56 *lus, lib.* 3. † Extende in tantum, quod quando constitutum peteretur exequi, & opponeretur de nullitate instrumenti, in quo est constitutum, causa esset appellabilis, & non in mero possessorio.
57 Castr. qui hoc declarat *d. consil.* 144. *per totum, lib.* 1. † Extende, quando venditio est fictitia, & simulata; quia nihil operatur constitutũ. Io. de Imol. *d. consil.* 55. *in prin.* & idem dicit *consil.* 57. *ver. in contrarium*, vbi, quod non operatur; quia cõcurrerent duæ fictiones; vna; quia contractus esset fictus; alia; quia constitutum operatur per fictio-
58 nem. † Limita; quia in cessione constitutum non transfert dominium & possessionem; ideo cessionarius non potest agere rei vendicatione, etiam si habeat constitutum. Dynus *consil.* 47. *Visa, & diligenter, per totum*, vbi in fi. dat libellum, quod agat ad sibi tanquam cessionario tradendum, licet habeat constitutum, vt ibi in fin. di-
59 cit. † Limita; quia constituens se possidere non transfert possessionem naturalem, quando est penes emphyteutam; quia licet emphyteuta fuerit expulsus, absens tamen retinet naturalem, & Dominus, qui præcedit caducitatem, non priuat eum constituendo se possidere pro nouo inuestito. Anchar. *consil.* 274. *Ad declaratio-*
60 *nem, numer.* 3. vbi dicit notabile. † Limita; quia ex constituto non transfertur detentatio. Alex. in *l. quod meo, in fin. prin. ff. de acqu. poss. ff.*
61 † Sed ciuilis possessio, quæ sufficit ad præscribendum. Alex. *consil.*
62 83. *Viso processu, num.* 8. *lib.* 6. † Limita in constituto administratoris Ecclesiæ, vel alterius; quia isti non habent facultatem ficte tradẽdi. Alex. *consil.* 81. *Lecto, num.* 15. *&* 16. *ver. alio respectu, lib.* 3. vbi apostilla, dat concord. & ibi Alex. *num.* 17. dicit esse magis communem,
** quod Prælatus nomine suo non possidet bona Ecclesiæ, sed no-
63 mine Ecclesiæ. † Contrarium tenet Mathesil. *singul.* 167. & male,
64 vt dicit apostil. ad Alex. *d. consil.* 81. *num.* 16. *lib.* 3. † Limita 30. modis, de quibus Tiraquel. *de constitut.*

Constitutum operatur multa. Conclus. 786.

1 CONSTITVTVM † operatur, quod potest agi via exequutiua contra tertium possessorem non discusso principali. Soci. *consil.* 82. *Super quæstionibus, lib.* 3. Gozadi. *consil.* 28. *num.* 5. Aretin. *consil.* 21. *num.* 4. *& seq. ver. Iis tamen non obstantibus.* Roma. *consil.* 289. *Stante primo quæsito.* Mart. *sing.* 158. Alex. *consil.* 138. *Lanzelotus, num.* 4. *ver. tertio, lib.* 2.
* vbi dicit communem, * & est consilium Angeli Aretini repetitũ inter consilia eiusdem Angeli, *num.* 68. idem Alex. *consil.* 83. *Viso, num.*
2. *ver. nec videbatur lib.* 6. plenius *consil.* 85. *num.* 2. *lib.* 6. vbi plena apostill. dat infinitos concord. Ias. *Instit. de actio. § item si quis, num.* 77. Alex. *consil.* 70. *Videretur, nu.* 3. *lib.* 5. vbi loquitur in precario, & plenius Alex. *d. consil.* 85. *Ponderatis, in princ. lib.* 6. vbi apostil. in *ver. Recta*, plures citat concord. & pro hac parte Socin. in *regula* 26. *exequutio sen-*
2 *tentiæ, vel instrumenti*, vbi plures citat in prima fallentia. † Contrariũ, quod imo etiam si debitor hypothecarius constituerit se precario nomine creditoris possidere, adhuc contra tertium possessorem requiratur excussio contra principalem. Alexan. *consil.* 137. *In causa & lite. col.* 3. *num.* 8. *vers. Nam nemini, lib.* 2. Marsil. *singul.* 158. *hodie*
3 *communiter, in fin.* † Declarat Alex. *consil.* 153. *Circa litem, num.* 4. *in fin. & num.* 5. *ver. præterea alia ratione, lib.* 6. quod si sumus in precario, si is, qui fecit precarium ad fauorem creditoris, postea tradidit, seu vendidit alteri, constituendo se possidere pro eo, dicitur possessio
* precaria auocata, vbi dicit hanc esse communem, * & respondet ad doctrin. Bart. *in l.* 3. *ff. de pignor. ad fin.* 4. *quæstio. princ.* quod ipse loquitur in vsufructuario, qui non potest priuare dominum sua ciuili possessione; quia vsufructuarius tradendo alteri solum tradit naturalem possessionem, quam habet, non autem priuat dominum sua ciuili possessione, & pro declaratione dicit esse text. in *l. interdum, § fin. ff. de acquir. possess.* cum glo. quæ communiter * ibi ap- *
probatur. † Declarat alio modo Alex. *d. consil.* 155. *in prim. lib.* 6. Quia 4
si cõstitutum esset factum ad fauorem absentis nemine pro eo acceptante, non transfert aliquam possessionem, nisi illam postea apprehenderit, vel nisi alio acceptante ratum habuerit; & ideo non potest illud exercere cõtra tertium possessorem, qui ante ratificationem, & apprehensionem habuit traditionem; idem dicit procedere etiam, quando constitutum esset in certum euentum conditionale; quia si constituens ante euentum conditionis alteri tradiderit, non operatur primum constitutum aliquid, etiam si extet statutum, quod possessio defuncti continuetur in hæredem absq; vlla apprehensione, quia hæres constitutarij in casibus prædictis non potest aliquid prætendere ex tali constituto euacuato contra tertium possessorem. † Declara, quod sit verum, quando 5
intentatur remedium *l. fin. C. de acquir. possess.* secus si intentatur hypothecaria, ita Negus. *de pignor. in* 8. *parte in* 1. *membro, num.* 17. & Alex. *d. consil.* 138. *num.* 4. *lib.* 2. quod est Angeli Areti. Marsil. *singul.* 150. *Hodie communiter. per totum.* Angel. Areti. *consil.* 68. *Lanzelotus, num.* 6. *ver. vel secundo respond. tur*, & ita loquitur Alex. *consil.* 70. *Videretur, nu.*
3. *lib.* 5. *& d. consil.* 85. *num.* 2. *in fin. cum seq. lib.* 6. vbi, quod remedium dictæ legis habet locum ad possessionem recuperandam, non pro debito. † Extende, quia licet hypotheca inter præsentes decem 6
annis, & inter absentes viginti annis præscribatur per habentem titulum; secus est in constituto, quia requiruntur triginta anni, vel quadraginta pro Ecclesia, ita Afflict. *decis.* 139. *per totam*, vbi Vrsil. in apostil. citat concor. † Extende, vt procedat etiam in constitu- 7
to facto per debitorem, ad fauorem creditoris, quia si omnia bona sua, quæ obligauit, etiam constituit se possidere nomine creditoris, & postea ipse creditor alienauerit aliqua bona, dicitur alienãdo, & tradendo possessionem emptori interuertere possessionem creditori, pro quo se constituit possidere, ideo creditor poterit agere contra emptorem, & tertium possessorem via recta ex remedio *l. fin. C. de acquir. possess.* Alex. *d. consil.* 85. *Ponderatis, in princ. lib.* 6. vbi 8
plena apostilla in *ver. recta*, dat plurimos concord. † Extende, quia non requiritur liquidatio crediti prius contra debitorem, quia nõ agitur contra tertium, nisi pro recuperatione possessionis, & ideo si constitutum est purum, potest fieri liquidatio contra tertium possessorem de credito sine principali, quia constitutum purum transfert pure possessionem in constitutarium, si vero constitutũ est conditionale, est verum, quod non transfert possessionem, nisi in euentum conditionis, & potest conditio verificari contra tertium possessorem, non citato debitore principali, plene Alex. *d. consil.* 85. *num.* 2. *& seq. ver. istis sic præsuppositis, lib.* 6. † Extende, quia imo 9
creditor habens constitutum poterit agere contra tertium possessorem ad creditum suum, etiam non citato, neq; discusso principali creditore, quia in iudicio cum tertio creditore poterit probare, liquidare, & deducere, ius suum, & quod principalis nõ sit soluendo, quia ad validitatem iudicij non est necessarium, quod citet debitorem principalem, sed sufficit, quod citetur tertius, contra quem dirigitur petitio, notabile dicit Alex. *d. consil.* 85. *num.* 5. *&*
seq. ver. confirmo, lib. 6. † Extende, quia competit remedium cõ- 10
stituti restitutorium, etiam contra titulo possidentem secundum
* communem, Gozad. *d. cons.* 28. *num.* 17. † Restringe, quando con- *
stitutum, seu precarium est conditionale, puta in certum euentũ, 11
vel casum dotis restituendæ, quia interim, donec purificetur conditio, si alienat constituens, reuocatur constitutum. Alexand. *d. consil.* 153. *num.* 3. *vers. Denique, lib.* 6. vbi apostilla in *ver. Nullus*, dat cõcord. † Restringe, quando constitutum esset ad fauorem vxoris, 12
vel alterius creditoris non facta mentione hæredum, quia dicitur personale, & non transit ad hæredes. *l. cum hæredes, in prin. ff. de acqu. possess.* Alex. *consil.* 153. *Circa litem, in princ. lib.* 6. *Corne. consil.* 280. *num.* 8. *lib.* 3. † Contrarium, quod imo precarium & constitutum de sui 13
natura transeat ad hæredes, licet de hæredibus non sit facta mentio, apostil. ad Alexand. *d. consil.* 153. *in princ. lib.* 6. *an ver. transit*, vbi dicit probari ex tex. in *l. cum precario. § 1. ff. de precar.* † Restringe, quando 14
precarium, vel cõstitutum fuit factum absenti, etiam in causa dotis, puta ad fauorem vxoris, quia possessio non acquiritur absenti, quando nullus interuenit, qui precarium receperit, nisi is, cui factum est constitutum, possessionem postea apprehendat. Alex. *d. consil.* 153. *num.* 2. *ver. præterea, lib.* 6. vbi apostilla in *ver. Nullus*, dat concord. Vide, *Exceptio discussionis in quibus casibus habet locum, vel non. Conclus.* 404. *num.* 101. *& seq.* † Amplia, quia licet donatio non valeat 15
facta absenti, tamen valet, quando donans constituit se tenere, & possidere nomine donatarii, quia cõstitutum supplet defectũ absentiæ. Paris. *consil.* 90. *col. penult. lib.* 3. † Amplia, quia potest consti- 16

tutarius

tutarius capere possessionem rei constitutæ propria auctoritate; quia cum præcedat titulus habilis, non curamus quomodo, vel à quo habuerit possessionem. Alexand. *consil.161. Viso. numer.3. ver. præterea dato. lib.6.* Vide, *Pactum ingrediendi propria auctoritate quid operetur. Conclus.37.* † Extende, quia potest obtinere à Iudice sibi concedi familiam, vt associetur ad possessionem habentem constitutum in instrumento. Afflict. *decis.326.* solet enim talis associatio concedi ad euitandas rixas, Bartol. *in l. creditores. Cod. de pignor.* & non requiritur citatio partis; quia ea, quę gratiosè fiunt, non requiruntur citationem partis, *l. pen. C. de ijs, qui veniam ætat. impetr.* † Amplia, quia habens constitutum, vel pactum ingrediendi propria auctoritate potest exercere tam contra constituentem, quam contra eius hæredem. Bartol. *consil.28. Reuerendo viro, num.2. vers. sed constat, lib.2.* vbi apostilla *in ver. contra hæredem.* † Extende, vt procedat, etiam si Ecclesia sit hæres Bartol. *d. consil.28. num.2. ver. & etiam contra Ecclesiam, lib.2.* vbi, quod ita tenent Hostien. & Ioan. Andr. *in c. verum, de foro compet.* & licet ibi Innocent. videatur tenere contrarium, tamen reprobatur, & ibi apostilla ad Bartol. *in ver. contra Ecclesiam*, dat concord. † Amplia etiam in precario; quia habens creditor hypothecam in bonis debitoris, & pactum precarij, dicitur habere ciuilem possessionem bonorum sui debitoris, quæ ciuilis possessio, & constitutum est tantæ potentiæ, vt possit habens precarium absque aliqua excussione bonorum possessionem rei obligatæ apud quemcunque existentem adipisci, & agere. Alex. *consil.185. in causa & lite, numer.3. ver. & etiam vigore pacti precarij, lib.6.* & ibi apostilla *in ver. absque*, dat concord. † Extende; quia etiam potest habens precarium ingredi possessionem rei existētis apud quemcunque tertium possessorem. Alexand. *d. consil.185. num.3. ver. imo etiam dictum precarium, lib.6.* Vide, *Constitutum in contractu habili transfert dominium & possessionem, Conclusio. proxima præceden. per totam*, maxime *num.24. & seq.*

Constitutum quando nihil operatur. Concl. 787.

1 CONSTITVTVM † appositum super donatione, vel alio contractu incerto ratione quotæ & loci nihil operatur. Bart. *in 2. in princip. C. quando, & quib. quarta pars. lib.11.* sequitur Iason. *consil.174. colum.5. ver. confirmantur prædicta, lib.2.* vbi plura allegat,
2 Dec. *consil.226. Magister Ioannes, l.3. §. incerta. ff. de acquir. possess.* † Restringe, quando quota esset certa, puta decem corbes ex centum, quia constitutum bene operatur, Castr. *consil.61. per totum*, maxime *colum. fin. lib.1.* Dec. *consil.179. colum. pen. & fin.* clarius Gozad. *consil.55.*
3 Amplia, † quia constitutum nihil operatur circa bona futura, etiam si apponatur super contractu loquendo de bonis præsentibus & futuris. Florian. de sancto Petro *quæstio.1. numer.6. vers. quinto*
4 *quia*, vbi dicit singulariter notandum. † Contrarium supra, *Constitutum in contractu habili. Conclus.785. num.50.*

Constitutum est de natura contractus, & potest suppleri à Notario. Concl. 788.

1 CONSTITVTVM † & precarium est de natura contractus, ideo potest suppleri per sapientem, ad cuius dictamen instrumentum fuit rogatum, maxime quando de consuetudine Notarij, vel loci consueuit apponi, Oldrad. *consil.139. circa fin. ver. octauum est.* Castr. *consil.10. Si vera sunt, num.3.* vbi, quod solet
2 communiter apponi per Notarios, *lib.1.* † Extende; quia maxime constitutum habetur pro appositio, & potest extendi, quando adest clausula cæterata, inducens cōstitutum, prout clausula, *quæ omnia, &c.* Castr. *consil.10. si vera sunt, num.3. lib.1.* † Contrarium, quod constitutum non sit de natura contractus; quia bene est de natura contractus promissio tradendi, sed non ficta traditio. Alexand. plene *consil.28. Viso, & præhabito, numer.4. & seq. lib.2.* vbi apostilla
4 Amplia, † quia etiam constitutum non simplex, sed cum precario potest extendi, quando constat de stylo Notarij. Castr. *d. consil.10. num.3. ver. constitutum vero, lib.1.*

Constitutum conditionale, vel post mortem, quando transfert possessionem, vel non. Concl. 789.

1 CONSTITVTVM † factum per testatorem de re donata in testamento inter viuos, transfert possessionem rei donatæ in

donatarium, etiam si effectus donationis sit collatus post mortem donatarij, & consequenter apprehensio corporalis, quæ facit detentationem. Oldrad. *consil.114. Factum est tale, quadam, versic. iuxta hoc est etiam* concord. Alexand. *consil.83. Visa facti narratione, colum.2. ver. confirmatur, lib.2. numer.6. in fin.* & iterum, *numer.13. ver. Nec ius. quæ dicta sunt*, vbi dicit hoc procedere, quando extat clausula, *ex nunc prout ex tunc*, plene Neguss. *de pignor. parte 2.* vbi pro vtraque allegat, & dicunt, quod quando incipit mori, verificatur in fine vitæ. † Extende, quia si donatur aliquid Titio, donec vixe- 2
rit, & post eius mortem Seio, & donans constituat se tenere, &c. tale constitutum operatur traditionem aduenientе conditione mortis primi donatarij, etiam in secundum, & sic in eum transit dominium & possessio in vtrunque donatarium. Dec. *consil.239.* Restringe, † quia si constitutum, & eius effectus transfertur post 3
mortem constituentis non valet. Alexand. *consil.82. Perspectis, num.9. in fin. ver. sed ita est, lib.2.* vbi plena apostilla dat concord. plures. † Declara, nisi constituens addat verba, quod ex nunc 4
prout ex tunc constituit; quia habet effectum in vita aduenientе morte. Alexand. *consil.83. Visa facti, numer.6. ver. confirmatur, libro 2.* Neguss. *de pignor. in 2. membro. secundæ partis princip. num.4. & seq.* vbi tamen allegat Dec. *consil.247.* tenentem contrarium. † Amplia; 5
quia constitutum in donatione inter virum & vxorem, quæ non valet, nisi cōfirmetur morte, operatur traditionem, gloss. *in l.2.* vbi Bald. *C. de dote cauta, non numer.* Roman. *consil.277. Non est dubium.* Cuman. *cons.40. Quidam filio.* Socin. *consil.6. Licet adijcere, colum. penul. lib.4.* Corn. *consil.257. & consil.289. lib.3.* Angel. *consil.44. Si emancipatio, in princip.* Dec. *consil.202. numer.7.* Tiraquel. *de constit.2. parte, ampliat.31.* Clar. *in §. donatio, quæst.9.* Palat. Rube. *in Rubr. Cod. de donatio. inter virum & vxor. §.75. & 76. vers. aduerte nunc circa prædicta.* Paris. *consil.90. colum. penult. lib.3.* † Contrarium, quod constitutum 6
collatum post mortem constituentis nihil operetur; quia confertur in quo constituens non possidet, Angel. *in l. quamuis. §. si conductor. ff. de acq. possess.* Alexand. *consil.82. Perspectis, num.9. ver. quia respondeo, colum.3. lib.2.* Iason. *in l. quoties, in 4. colum. Cod. de rei vendicat.* Declara, † quia verba illa, *post mortem*, intelligenda sunt, quo- 7
ad plenissimam possessionem, quasi apud donantem remanserit detentatio propter vsumfructum reseruatum, & hoc vt actus valeat, & ne sit frustratorium, argum. not. per Bald. *in Rubr. Cod. de contrahen. emptio. quæst.9.* quia dum sibi donans reseruat vsumfructum, id contra dicit constituto, & contraria procedunt, quando donans constituit se tenere, & possidere post mortem præcise; secus si tempore donationis, licet donatio confirmetur morte. † Declara, quia precarium simpliciter factum non 8
habet effectum post mortem; secus si expresse dicatur post mortem; quia tunc transit in hæredem. Bartol. *consil.96. Dico partes, num.4. ver. aut dicimus, lib.1.* & duplicatur *consil.28. Reuerendo viro, eod. num.4. ver. aut dicimus, lib.2. vbi* Bartol. loquitur in constituto, & dicit, quod quando constituens fecit actum per se, & suos hæredes, transit semper ad hæredes, & post mortem. † Limita in contractu 9
sub conditione, quæ omnino non erat extitura; quia etiam constitutum remanet conditionale, & non operatur ante conditionem, plura Gozad. *cons.28. num.36. & seq. ver. præterea, & vltimo.* Alex. *cons. 82. num.10. lib.2.* vbi, quod possessio sub conditione transfertur solum eueniente conditione, si extrema sunt habilia. † Extende; 10
quia licet constitutum sit purum in contractu; tamen conditionale sequitur naturam contractus, vt constitutum sit conditionale, & non transferat possessionem, nisi purificata conditione. Tiraquel. *de constituto, parte 2. limit.15.* Alex. *cons.82. num.11. ver. ad prædicta etiam lib.2.* vbi, quod constitutum est accessorium ad contractum, & si contractus est conditionalis, & constitutum est conditionale. Alex. *cons.85. Ponderatis. num.4. ver. aut constitutum habebat conditionem, lib.6.* Vide, *Emptio & venditio ex quibus dicatur perfecta. Conclus.124.* ¶
† Declara; quia constitutum conditionale purificata conditione 11
trahitur retro ad constitutum factum re integra, quoad præiudicium constituentis; si vero alteri medio tempore rem tradidit, non trahitur retro in præiudicium tertii. Tiraq. *de constit. parte 2. ampli. 17. num.4. cum seq.* Vide, *Brachium militare quando, & quibus concedendum. Conclus.126.* † Restringe declarationem; quia non procedit, 12
quando solum factum fuisset secundum constitutum medio tempore; quia bene trahereturretro etiam in præiudicium tertii. Anchar. *consil.291.* Tiraquel. *d. parte 2. de constit. ampliat.17.*

Vide, *Constitutum in contractu habili transfert dominium & possessionem Conclusio. 785. numer. 10. & multis seqq.* ¶

Constitutum quando possit cedi, vel non. Concl.790.

1 HABENS † possessionem ex constituto contra bona debitoris potest illam cedere in alium, & cessionario acquiritur eadem possessio, & facultas ingrediendi. Bald. *consil.431. Quidam creditor, lib.3. quasi per totum*, a posti illa ad Bart. *cons.28. Reuerendo viro, lib.2. in ver. contra hæredem*, allegat Bart. *in l.1.§. vsufructuarius, ff. de noui oper.*
2 *nunciatio.* † Amplia, vt idem sit, si habens constitutum moriatur, quia hæres illius habebit idem ius, stante statuto, quod possessio defuncti continuetur in hæredem. Bald. *d. consil.431.* vbi est casus,
3 *lib.3.* † Limita, vt non procedat contra tertium possessorem, cui res fuit vendita, & tradita à debitore; quia non potest contra eum ratione constituti & cessionis apprehendi possessio, nisi cum causæ cognitione Bald. *d. consil.431. per totum*, vbi recitat opiniones, *lib.3.* & videtur tenere contrarium, sed in fine tenet hanc partem; quia ex quo per alienationem perdidit creditor possessionem, necesse est, quod illam recuperet condictione ex lege, & dicit hanc opinionem de facto seruari.

Constitutum, vel precarium habens quando priuetur sua possessione, vel non. Concluſ.791.

1 CONSTITVTVM † habens simplex, qui dicitur possidere ciuiliter & naturaliter, sed ficte, non priuatur sua possessione licet constituens pariter constituat se pro alio possidere. Cast. *consil.10. Si vera sunt, numer.3. ver. secundo videndum, lib.1. & num.4. ver.*
2 *concluditur ergo.* † Amplia, vt idem sit, si constituens recognoscat Ecclesiam, vel alium in dominum; quia non præiudicat constitutario, maxime quando iure excipiendi non tenebatur recognoscere; quia erat præscriptum cõtra Ecclesiam, ideo talis recognitio non præiudicat habenti constitutũ. Anchar. *cons.291. Super pluribus,*
3 *num.11. & seq. ver. item apparet.* † Amplia, quia precarium habens, vel constitutum cum precario, qui dicitur ciuiliter possidere, & faciens precarium dicitur naturaliter possidere, non priuatur sua ciuili possessione, licet is, qui fecit precarium, alteri tradat rem; quia non potest tradere ciuilem, quam non habet. Castr. *d. cons.10. num.4. col.2. vers. si vero dicamus, lib.1.* Alex. *cons.83. Viso processu, num.8. lib.6.* vbi, quod ista sola ciuilis, quam habet constitutarius, sufficit ad
4 præscribendum. † Restringe, vt non procedat, quando per tertium fuisset occupata possessio naturalis; quia si habens ciuilem negligit recuperare, illam amittit spatio 10. annorum. Castr. *d. cons.*
5 *10. numer.4. lib.1.* † Restringe, vt non procedat, quando possessio esset vacans per 10. annos; quia habens ciuilem illam perdit tanto
6 spatio. Castr. *d. consil.10. numer.4. ver. quinimo, lib.1.* † Declara; quia illud tempus, quo possedit is, qui pro alio constituit, non potest imputari habenti ciuilem. Castr. *d. consil.10. numer.4. ver. secundo con-*
7 *cludo, lib.1.* † Limita, quia bene priuatur sua possessione ciuili, & naturali, quando constituens vere, & naturaliter alteri tradidit possessionem. Castren. *d. consil.10. numer.3. ver. secundo videndum, lib.1.*
8 † Recuperare tamen potest constitutarius etiam contradicente eo, cui est facta traditio, dummodo incontinenti recuperet; alias eo contradicente non potest propria authoritate recuperare, quando non incontinenti. Castren. *consil.10. numer.4. ver. ex iis etiam*
9 *dico, lib.1.* † Spolio agere potest constitutarius, si constituens denegat sibi possessionem tradere seu restituere, plene Tiraq. *de constit. in princ. num.69. & in 11. Ampliatione.*

Constitutarius quando perdat possessionem, & qualiter recuperet eam. Concluſ. 792.

1 CONSTITVTARIVS † perdit possessionem suam ciuilissimam, si constituens alienat rem, quam constituit possidere; quia possessio talis tanquam pedissequa est naturalis, ideo debet agere condictione ex lege ad recuperandum, & non potest propria authoritate recuperare. Bald. *consil.431. Quidam creditor, per totum*, vbi videtur tenere contrarium, sed in fine dicit ita seruari de
2 facto, *lib.3.* † Declara; quia constitutarius agit spolio contra constituentem, si denegat possessionem tradere. Tiraquel. *tract. de constituto, in princ. num.69. & in 11. Ampliatione.* Vide, *Constitutum vel precarium habens quando priuetur, vel non, sua possessione. Concluſ.791.*

Consuetudo quid sit, & de multiplici consuetudine, & effectu eius. Concluſ.793.

1 CONSVETVDO † est cum ex tacito consensu populi, & cursu temporis inducitur aliquod ius; quod populus expresse consentiendo facere potest. Bart. *consil.136. Capitaneus patrimonij, in fi. lib.1.* vbi, quod differt à præscriptione; quia consistit in eo, quod quis expresse facere non potest, etiam si vellet. † Est tacita quæ- 2
dam ciuium conuentio. Roma. *consi. 516. In casu propositæ, num.5. vers. est enim consuetudo.* † Item consuetudo est ius non scriptum moribus 3
diuturnis populi inductum, *Instit. de iure nat. gen. & ciuili, §. ex non scripto.* † Item consuetudo est ius quoddam moribus institutum, quod 4
pro lege suscipitur, vbi deficit lex, *c. consuetudo. 1. distinct.* † Item 5
consuetudo est solitæ rei vsus, consensu duorum pluriumue factus, secundum Isid. *lib.2. differentiarum*, & has tres diffinitiones ponit frater Gerardus de Senis in suo *consilio, quod est inter consilia Feder. de Sen. 91. Quod pater, num.3.* sed contra hanc diffinitionem vltimam Feder. *d. consil. in fi. sub num.5.* supplet solitæ rei vsus, hoc est, quod istud solitum suppleatur per alias leges, vt solitum accipiatur, quod pluribus vicibus solitum est tempore longo, & sine interruptione. † Vel consuetudo est lex non scripta, tacito consensu po- 6
puli patientis in loco inducere legem scriptam firmata. Feder. de Sen. *consil. 91. num.4. ver. præterea.* † Adde, quia consuetudo est altera 7
natura. Bald. *consil.284. Factum tale est, num.3. lib.3.* † Et altera lex 8
consuetudo, & est actus iurisdictionis, ideo non potest introduci ab eo, qui caret iurisdictione, & qui non potest statuere, nec potest consuetudinem inducere. Alexand. qui loquitur in communitate Massæ *cons.173. Viso, num.12. ver. vltra prædicta, lib.6.* † Vide plene Ias. 9
in *l. de quibus, ff. de legib. num.81. & seq. ver. extra glossam*, vbi, quod consuetudo est communis assuetudo, & appellatione iuris venit consuetudo, & è contra, & dicitur consuetudo ius commune inducta à populo, & inducta à prætore ius prætorium. † Vide; quia im- 10
proprie dicimus, quod consuetudo est altera natura; ideo solitus bene viuere & comedere laute, iudicatur talis in conditione. Floria. à sancto Petro *cons.21. num.28.* † Consuetudo alia est propria, & 11
valida, de qua infra dicetur; alia est impropria, & abusiua dicitur, & proprie appellatur corruptela, quæ crimina inducit; quia consuetudo non datur inducens crimina, cum potius sit malus vsus, qui appellatur abusus. Feder. de Sen. *consil. 91. num.4. versic. secundum argumentum.* Vide de hac consuetudine abusiua infra, *Consuetudo non valet multis casibus. Concl.* 813. Vide, *Consuetudo nutritiua peccati non valet. Concluſ.* 815. † Consuetudo multiplex est in iure; quia quan- 12
doque dicitur diuturna, quandoque longa, quandoque inueterata, quandoque perpetua, quandoque vetus, quandoque vetusta, quandoque vetustissima, quandoque antiqua, quandoque simpliciter dicitur consuetudo. Bald. *consil.349. Si hoc quæritur, nu.2. ver. sciendum est lib.5.* † Alia est breuis, alia longa; breuis dicitur inter- 13
pretatiua; longa dicitur, quæ facit ius. Corne. *consil.188. nu.10. lib.4.* vbi, quod interpretatiua non ex duobus actibus probatur sine scientia populi, vel eius, qui potest legem condere, alias secus. † Alia 14
est consuetudo ad piam causam, & ista ex actibus voluntariis inducitur, ideo est difficilis probationis, super qua consuluit late Deci. *cons.214. In causa vertente, num.2. ver. venio ad secundum*, vbi, quod multa requiruntur, & consuluit, quod non sit probata. Corne. *con.*
296. per totum, lib.4. † Alia est iuris pascendi in alieno; & quia ista est 15
seruitus discontinua, requiritur tempus immemorabile, super qua, quod non sit probata, Deci. *consil. 483. Pro resolutione, per totum.* † Alia est consuetudo, quæ non facit ius, sed inducit solitum pa- 16
trisfamilias; & ista nõ requirit consensum populi, sed sufficit. quod probetur, ita consueuisse patremfamilias facere, Corne. *consil.188. col.fi. num.10. lib.4.* † Alia contra ius canonicum, & ista requirit spa- 17
tium 40. annorum; alia contra ius ciuile, & minori spatio præscribitur. Roma. *cons.368. nu.5.* † Alia est proprie consuetudo, vt quan- 18
do inducitur sciente & patiente eo, qui potest contra legem statuere; & ista est consuetudo, prout si per 40. annos fuit obseruatum, quod feudum spectat ad primogenitum. Castre. *consil.179. In causa, quam magnificus, col.4. ver. item cum non appareat, lib.1.* † Si vero 19
inducatur contra ius non potest induci consuetudo ab eo, quinõ potest legem condere, vel contra ius statuere; quia illa potius est præscriptio, si tantum tempus lapsum sit. Crauet. *cons.137. n.6.* Bart.
cons.136. in fin. lib.1. † Alia est consuetudo generalis, quæ probatur 20
magis de facili, quam specialis; quia in ea testes interessati admittuntur, & singulares. Alex. *cons.172. n.7. & 10. lib.6.* † Alia est assue- 21
tudo, quæ est hominis particularis, & non est proprie consuetudo. Rocch. de Curte in *c. fin. num.380. de consuet.* † Vide multas species 22
& diuisiones consuetudinis, apud Rocch. de Curte in *rubr. de consuet. quæst.3. nu.18. & seq.* vbi multas enumerat consuetudines. † Li- 23
mita; quia non probatur consuetudo per non vsum legis, vel statuti, nisi contrarius vsus probetur. Alex. *cons.196. num.14. & 15. lib.2.* † Et iste contrarius vsus, necesse est, quod fuerit palam, & quod 24
deuenerit ad notitiam populi. Abb. *consil.73. Circa primum, col.4. nu.*
7. ver. & quanquam proponatur, lib.2. vbi, quod licet Notarii in ciuitate Castellana, per 30. an. &c.

Con-

Consuetudo debet esse generalis, & debet tria continere, vsum, vsus frequentiam, & temporis diuturnitatem. Concluſ.794.

1 GENERALIS † debet esse consuetudo, & non sufficit, quod ita sit gestum, vel obseruatum inter particulares, & priuatos, Feder.de Sen.*consil.91.numer.4.in fin.ver.quartum argumentum.* Vide, 2 *consuetudo an cadat inter particulares.Concluſ.917.* † Consuetudo tria continet, actum frequentatum, habitū generatum, & ius ex vtroque collectum. Oldrad. *conſ.172.ver. ad quartum, num.6.* vbi ponit exempla de omnibus, & idem dicit ad literam. *conſ.244.ad obiectus,* 3 *ver.ad ſecundum, num.3.* † Et quod tria debeat continere alio modo, videlicet, vsum, vsus frequentiam, & temporis diuturnitatem, Ægid.Bellam. *conſ.27.num.4.ver.circa ſecundum.* & idem tenet Abb. 4 *conſ.53. Attingendo.col.fin.num.4.ver. & difficillimum, lib.2.* † Extende in tantum requiri ista tria, quod si testes non deponunt vidisse actus fieri, ex quibus inducitur consuetudo, & eosdem actus frequentari, & per tantum tempus, quod inducatur consuetudo, illi non probant consuetudinem, Dei. *conſ.214. In cauſa vertente, num.2. & ſeq.* * *ver.venio ad ſecundum, & conſ.483.num.25. & ſeq.* vbi dicit * communem. Vide plenius, & declara, vt *in ver. Conſuetudo an probetur ex actibus differentibus, & quando ſecus. Concluſ.805.* Vide, *Conſuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur, concluſio proxima ſeq.num.106. & ſeq.ver.14. re-* 5 *quiri tria.* † Paria sunt lex & consuetudo, & consuetudo simpliciter probata habet vim legis, & ita punitur peccans contra consuetudinem, sicut contra legem. Feder. *dict. conſil.91.numer.4. ver. præterea lex.*

Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Concluſio.795.

1 MVLTA † requiruntur ad inducendam consuetudinem, sed duo principaliter, de quibus Iaſ. *in l.de quibus ff. de legib.col.12. num.51. & ſeq.ver.in ſecunda parte.* videlicet, quod actus inducentes consuetudinem sint notorij, ita quod verisimiliter in notitiam populi transierint, vel superioris, quatenus sit consuetudo, quæ a populo introduci non possit, & quod lapsum sit tempus decen- 2 nij. † Quod intellige, vt per eundem ibi in finalibus verbis, *ver. poſtremo, & c.nu.95.* quando actus sunt facti animo inducendi consuetudinem; secus si ex gratia, vel tolerantia, gloſſ. *in c.conſuetudo, in ver.conſtitutum 1.diſtinct.* de quibus omnibus requisitis infra singulariter videas, maxime *num.16. & ſeq.* Primum igitur requisitum erit 3 bona † fides ad hoc, vt sit legitime præscripta. *c.poſſeſſor, de reg.iur.in 6.* Franch. *in c.Non eſt, num.3.ver.in gloſſ.conſuet.lib.6.* Alexand. *conſ.136.* 4 *num.20.lib.2.* † Contrarium, quod in consuetudine non requiratur bona fides, Alex. *conſ.6.in princip.lib.1.* Iaſ. *in l.de quibus, num.49.* 5 *ff.de quib.* † Declara, quia consuetudo vniuersalis non requirit bonam fidem, neque titulum, prout præscriptio; quia in hoc differunt; sed si consuetudo est inter particulares, & agatur de auferendo iure alterius, seu præiudicio tertij, requiritur bona fides & titulus, prout in præscriptione. Ægid.Bellam. *conſ.10. num.33.ver. tertio* 6 *principaliter*, & videtur velle idem *conſ.31. colu.fin. in 8.quæſtio.* † Secundo requiritur titulus, vt per eundem Franch. *d.c.3. de conſuet.lib. 6.num.3.ver.ſecundo requiritur*, vbi hoc non firmat; quia imo videtur non requiri, de quo vide *ver. Conſuetudo an requirat titulum.* Alexand. 7 *conſ.136.num.20.lib.2.* † Contrarium, quod imo titulus non requiratur in consuetudine, sed in præscriptione, tenet Calder. *conſ.259. in princip.* alias *tertio, de ijs, quæ fiunt à Prælat.* vbi extendit, etiam si agatur contra Episcopum & ordinarium. Alex. *conſ.6.in pr.lib.1.* Ægid. 8 Bellam. *conſ.31.colum.fin.ver.in octaua*, vbi quod sufficit, quod sit rationabilis, & per eos, qui possunt. † Declara, vt in præcedenti declaratione; quia in vniuersali consuetudine non requiritur titulus 9 secus si contra ius inter particulares. † Declara, quia in præscriptione immemorabili non requiritur titulus. Ægid.Bellam. *conſ.31* *in fin.in* 8.*quæſtio.* Vide, *Conſuetudo an requirat titulum ad hoc, vt proce-* 10 *dat. Concluſ.800.* † Tertio requiritur, quod sit præscripta legitime. Franch. *d.c.3. de conſuet. lib.6. num.3.ver. tertio requiritur.* Alex. *conſ.137. Viſo & diligenter, lib.6.num.2.* Mazol. *conſ.118.num.52.* Ægid. *conſil.10.* 11 *nu.34.* † Contrarium, quod in consuetudine non requiratur præscriptio. Vide, *Conſuetudo & præſcriptio differunt in multis. Concluſ.801.* 12 Declara † multis modis, vt per Ant. de Butr. *cap. fin. de conſuet. nu.39. ver. ſtat ergo.* quod in ijs, in quibus inducentes consuetudinem possunt statuere; spatio decem annorum fiat; in ijs vero, in quibus non possunt statuere, requiratur præscriptio quadraginta annorum; in in ijs autem, quæ soli Principi sunt reseruata, requiritur immemorabilis, & ita etiam declarat Iaſ. post alios *in l.de quibus, nu.45 & ſeq.*

ver.primam tamen concluſionem, ff. de legib. † Declara, quia si in iudicio 13 inducitur consuetudo, principaliter requiritur, quod sit præscripta si deducitur vsus decem annorum continuatus, præsumitur præscripta, etiam si maius tempus requirat, notandum dicit Anto. de Butr. *d.c.fin. de conſuetud. numer.39. circa fin. ver. not. gl.* † Quarto requi- 14 ritur, quod sit rationabilis. Franch. *d.c.3. de conſuet. lib.6. ver. tertio requiritur.* Calder. *conſ.259. circa med. ver. Nec obſtat*, alias *tertio de ijs, quæ fiunt à Prælat.* Mazol. *conſ.118.num.52.* Ægid. *conſ.10. num.34.* † Et 15 quod debeat esse nedum rationabilis, & præscripta, sed continuata, & non interrupta. Alex. *conſ.163. Viſo num.13. ver. præterea etiam dicta conſuetudo, lib.6.* Bero. *conſ.137. num.8. lib.3.* † Omnis consuetudo, 16 quæ est solum contra ius positiuum, præsumitur rationabilis. Aret. *conſ.23. in fin.* Vide, *Conſuetudo an ſit rationabilis, ſtatur arbitrio Iudicis. Concluſ.804.* † Quinto requiritur, quod Episcopus, vel præscri- 17 bens faciat eo animo, vt velit ex consuetudine sibi quærere. Franc. *d.c.3. de conſuet. lib.6. num.3. ver. quæro requiritur.* & tenet per iura Cal. *conſil.39. an ſi conſuetum*, quod est *primum de conſuet.* vbi, quod si non adest persona acquirens, non inducitur consuetudo. Mazol. *conſ.* *118.nu.57.* Rol.à Valle *conſ.13.n.17.lib.4.* Dec. *conſ.214. n.4.* Menoch. *conſ.187.num.57.* plenissime Cravet. *conſ.814.num.9.* vbi latissime hoc demonstrat, Rim. Iun. *conſ.72.num.115. lib.1.* vbi, si actus alio respectu potuit fieri, non probatur consuetudo contra ius. Roland.à Valle *conſ.2.num.126.lib.1.* & rationem reddit Cravet. quia actus, qui potuit alio iure fieri, non concludit necessario; ergo, &c. & communem * dicit Rocch. de Curte *tract. de conſuet. num.601.* vbi * declarat, & debent ista probari, infra in decimoquarto requisito. Et † quod ad inducendam cōsuetudinem requiratur, quod actus 18 sint facti eo animo, vt consuetudinem inducant, not. gl. *in c.conſuetudo, 1.diſtinct. & in c.fruſtra, 8.diſtinct.* Abb. *in c.fin.in vltima charta, ver.* *7.requiritur. de conſuet.* & videtur velle gl. *in l.ſi de interpretatione, in prima gl. ff. de legib.* alias consuetudo etiam per mille annos non inducitur, nisi adsit animus inducendi consuetudinem. Alex. *in l.1.§. lex Falcidia. ff. ad leg. Falcid.* & maxime consuetudinem tanti temporis, de quo non est memoria in contrarium, quæ habet vim priuilegij, & indulti, de cuius probatione habetur per Alex. *conſil.136. In cauſa & lite, col.4.lib.2.* Iaſ. *in l.de quibus. ff. de legib. in ſi. ver. poſtremo.* allegat gl. *in c.conſuetudo in ver. conſtitutum, 1. diſtinct.* quæ non videtur ponere pro constanti. † Et quod requiratur, quod homines sint vsi con- 19 suetudine varijs vicibus animo introducendi consuetudinem, Rocch. de Curt. *de conſuet. nu.364.* vbi dicit * communem. Et quod * debeant probari actus specifici facti ea intentione, vt inducatur 20 consuetudo. Dec. *conſ.51.num.28.lib.2.* Rol. *conſ.13.lib.4.* Mazol. *conſ.* *118.num.57.* Menoch. *conſ.187.nu.57. ver. requiritur tertio*, vbi multos allegat. Dec. *conſil.214.num.4.ver. ſexto, & vltimo.* Rom. *conſil.268.n.5.* *in fin.* vide supra in quinto requisito. † Contrarium quod non re- 21 quiratur declaratio animi, sed sufficiant actus gesti. Cravet. *conſil.* *678.num.19.* vbi alios allegat, maxime Guido. Papæ. *conſil.131. in prin.* *allegat.* Io. Fab. *Inſtit. de iure naturali. § . ex non ſcripto, num.6.* † Declara, 22 quia si fumus in immemorabili, vel præscripta per quadraginta annos, non requiritur declaratio, alias secus, ita Ioan. Fab. *d.§. ex non* *ſcripto, num.9.* vbi, quod omnes moderni * ita tenent. Declara; quia * in † dubio censetur animo inducendi consuetudinem, quando id 23 facit pro iure suo, videlicet credens ius habere, & in posterum illud faciat, ita Rocch. de Curt. *de conſuet. num.602.* † Sexto requiri- 24 tur protestatio, sicut requiritur in seruitute præscribenda, vel libertate, quando est talis actus, ex quo aliter non apparet, quod voluerit induci consuetudinem. Franch. *in d.c.3. de conſuet. lib.6. n.3.* *ver. quinto requiritur.* † Declara, vt supra proxime dictum fuit, *n.20.* 25 *21. & 22.* † Septimo requiritur scientia & patientia eius, contra quē 26 præscribitur. Franch. *d.c. non est, de conſuet. lib.6. num.3. in ſi. ver. ſexto re-* *quiritur.* Bald. *conſil.397. caſus talis aſſerit*, *num.3.* vbi dicit communem, * quod licet in consuetudine, quod feuda transeant ad fœ- * minas, requiratur scientia & patientia domini feudi; quia ciuiliter possidet; tamen quod sufficit vera scientia, vel præsumpta. † Ex- 27 tende maxime; quia requiritur consensus Principis, quando est contra ius commune. Dec. *conſil.51.num.22.lib.2.* Mazol. *conſil 118.* *num.55.* vel quod sit inducta ab ijs, qui ab initio super ea statuere potuissent, alias non est cōsuetudo, sed præscriptio. Bart. *conſil.136.* *Capitaneus patrimonij, in fin. lib.1.* Alex. *conſil.173.n.12. lib.6.* † Declara 28 non procedere in immemorabili. Dec. *d. conſil.51. num.113.* vbi idem in præscripta, *lib.2.* † Regulariter non requiritur consensus Princi- 29 pis secundum * communem. Corn. *conſil.268.num.15. lib.4.* Quod * intelligas in ijs, quæ potest populus, secus si agatur de consuetudine in casu, in quo populus non potest statuere. Corn. *conſil.296.* *num.5.lib.4. & conſil.188.num.10. lib.4.* † Et qualiter probetur scien- 30 tia & patientia superioris, Vide, *Conſuetudo quanto tempore introducatur, & quomodo. Concluſ.796.* Vide, *Conſuetudo, quando requirat ſcientiam* & pa-

31 *& patientiam superiorib. Conclus.797.* † Octauo debet probari consensus populi, videlicet scientia & patientia, Alexand. *d. consil.136. num.18. & num.20. ver. item requirebatur, lib.2.* & quod debeant testes deponere hoc etiam non interrogati, videlicet de frequentia actuum, præsentibus tot, quod verisimiliter ad notitiam totius populi deuenerit, Alexand. *consil.173. num.7. lib.6.* & maior pars populi requiritur. Deci. *cons.51. numer.26. lib.2.* Roland. à Valle *cons.13. lib.4.* Mazol. *cons.118. num.55. & 56.* Menoch. *cons.187. in fi. ver. requi-*
32 *ritur sexto, lib.2.* † Et sufficit scientia & consensus regentium Commune, non autem requiritur scientia minorum, & omnium. Corn.
33 *cons.268. num.14. lib.4.* † Et sufficit præsumpta scientia ex coniecturis. Corne. *cons.268. nu.12. lib.4.* Imo licet testes nihil dicant de scientia; tamen si actus frequens hoc inducit, sufficit; quia est arbi-
34 trarium Iudici. Corne. *cons.293. num.23. & seq. lib.1.* † Declara; quia nisi actus inferant scientiam, non facile præsumitur scientia. Corn. *consil.296. num.5. lib.4.* Riminal. Iun. *cons.72. numer.119. lib.1.* Corne.
35 *cons.268. num.11. & seq. lib.4.* † Contrarium, quod imo requiratur certa scientia populi; quia alias per errorem non induceretur consuetudo, Roma. *cons.368. num.5.* sequitur Crauet. *cons.814. num.6.*
36 † Et qualiter probetur consensus maioris partis populi, vide Crauet. *consil.566. nu.20.* vbi, quod probari debet frequentia actuum præsentibus multis, & infinitis personis, licet aliqui dicant esse superfluum hoc probare, vt ibi, & pro primo dicto Alexan. *cons.173.*
37 *num.7. lib 6. & cons.131. num.9. & cons.196. num.15. lib.2.* † Et quod ille, qui non potest statuere contra legem, non possit consuetudinem inducere, Natta *cons.431. num.2.* qui declarat. Crauet. *cons.137. nu.6.*
38 † Et ideo requiritur, quod maior pars populi sciat; quia minor pars non potest inducere consuetudinem. Riminal. Iun. *consil.72. num.118. lib.1.* & ideo si per errorem populi induceretur, non esset
39 consuetudo probata. Mazol. *cons.118. num.55.* † Declara; quia est præscriptio, non autem consuetudo, quando per longum tempus inducitur ab eo, qui non potest statuere contra legem. Bar. *cons.136.*
40 *in fin. lib.1.* † Sufficit, quod testes deponant de frequentia actuum, & Iudex iudicabit, an verisimiliter deuenerit in notitiam populi.
41 Corne. *cons.293. num.23. lib.1.* † Imo, quod non requiratur scientia & patientia populi, Guido Papæ *cons.131. in 4. dub.* quem ad hoc ci-
42 tat Crauet. *cons.566. num.20.* licet non velit hoc firmare. † Restringe in præscripta, vel immemorabili, aut notoria; quia consensus præsumitur, secus in illa, quæ omnibus non est nota. Decia. *cons.51.*
43 *nu.41. & seq. lib.2.* & idem *nu.113.* vbi late. † Nono requiritur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio, quando agitur de consuetudine contraria iuri communi. Ancha. *cons.178. visis & diligenter inspe-*
44 *ctis, col. fi. ver. non obstat.* Gerar. Mazol. *cons.118. n.55.* † Extende; quia licet ad inducendam consuetudinem requiratur, q; pluries fuerit pronunciatum super ea; tamen si est consuetudo interpretatiua sufficit q; semel super ea fuerit pronunciatum. Bald. *cons.275. Fa-*
45 *ctum tale est nntusi. ver. præterea dicitur, lib.1.* † Contrarium, quod non sit necesse, quod fuerit super ea pronunciatum, Bald. *cons.349.*
* *Si hoc quæritur per totum, lib.5.* maxime *in princ.* & est communis * o-
46 pinio. † Restringe, secus esse, si sit conformis iuri communi, & reducat nos ad ius commune; quia de facili admittitur per solum contrarium vsum populi, etiam quod super ea nunquam fuerit pronunciatum. Bald. *cons.210. Casus talis est, quidam. lib.1. per totum.*
☞ Vide plenius, *Consuetudo debet esse obtenta in contradictorio. Conclusio.*
47 798. vbi declaratur. † Decimo requiritur, quod testes sint conteste; quia testes singulares non probant consuetudinem. Alexand. *cons.173. num.6. lib.6.* Dec. *cons.51. num.18. lib.2.* Roland. à Valle *consil. 13. lib.4.* Alex. *cons.196. num.14. lib.2.* Menoch. *cons.187. num.57. lib.2.* vbi, quod singularitas circa actus, & tempus obstat, ne probetur
* consuetudo, Alexand. *consil.45. num.4. lib.2.* & * communem, & ma-
* gis * communem dicit *decis. Pedemont.99. numer.8.* & communem
* dicit * Dec. *consil.402. num.15. & cons.214. In causa vertente, numer.3.*
48 Contrarium † Dec. *consil.51. num.111. lib.2.* quando agitur de pro-
49 banda generali consuetudine immemorabili. † Declara; quia si
* agitur de probandis actibus inducentibus consuetudinem, probatio debet esse plena, & non sufficiunt testes singulates, * communem dicit Alexand. *consil.45. numer.4. & circa fin. & consil.132. In causa, num.9. ver. nec obstat. lib.2.* secus, si de consuetudine in genere,
50 & illius obseruantia. † Extende, quia testes interessati, quod sit consuetudo, non probant consuetudinem. Alexand. *consil.136. in*
51 *causa & lite, num.20. lib.2.* † Et iuramentum in supplementum non
52 defertur. Alex. *d. consil.173. num.10. lib.6.* † Extende, quia testes repetiti super scriptura producta illam recognoscendo, & deponendo, quod continet veritatem, non probant. Dec. *consil.51. in princip.*
53 *lib.2. num.7. & seq.* † Maxime, quando actus non specificantur in
54 scriptura, de qua agitur. Dec. *d. cons.51. num.24. lib.2.* † Et multo magis, quando vltro scripturam fecerunt prius. Dec. *d. cons.51. n.7. lib.2.*

Declara † quinq; modis per Dec. *d. cons.51. n.96. & seq.* quando pars non opposuit, quando testes essent periti, quando coram arbitris habentibus amplissimam facultatem, item, quando sunt testes o- 55
mni exceptione maiores. † Extende, quia debent testes reddere 56
rationem consuetudinis etiam nō interrogati, alias non probant. Rol. à Valle *cons.13. lib.4.* Menoch. *cons.178. n.57. ver. requiritur secundo. lib.2.* Dec. *cons.214. n.3. col.3. ver. quinto quia.* Crau. *cons.134. n.6.* Alex. *cons.45. in prin. lib.2.* quia testes vt plurimū decipiuntur in probanda consuetudine, Crau. *cons.886. n.15.* † Et debent deponere de actibus, & de tempore, quibus consuetudo sit inducta. Dec. *cons.100.* 57
n.51. lib.2. † Declara, nisi sit immemorabilis consuetudo. Dec. *cons* 58
51. n.113. & seq. li.2. † Vndecimo probari debet consuetudo in casu 59
speciali; quia non sufficit probatio consuetudinis alienandi feuda in genere, quādo is, qui alienauit, erat senex, vel infirmus cito moriturus, quia tunc talis consuetudo in casu speciali debet probari. Rim. Iun. *cons.394. n.86. & seq. lib.4.* Crau. *cons.462. n.11.* & plenius in simili Ægid. Bellam. *cons.27. n.4.* vbi reddit rationem; quia alias nō posset fieri reprobatio, & inducetur via subornandi testes. Vide, *Consuetudo exorbitans in vno quando se extendat ad aliud. Concl.860.* † Et 60
quod debeat probari in casu speciali, & nō sufficiat in genere probata. Curt. Iun. *cons.26.* Rim. *cons.394. nu.86 & seq.* vbi loquuntur in consuetudine alienādi feuda, vt nō sufficiat in casu speciali, quando vendens feudum est senex cito moriturus; quia cōsuetudo isto casu non procedit, & quod in casu illo speciali debeat probari, Crauet. *cons.96. n.4.* Menoch. *cons.54. nu.37.* Natta. *cons.575. nu.15. & seq.* plene Crau. *cons.462. n.11. & seq.* vbi, quod non creditur Doctoribus attestantibus in genere de consuetudine. Rim. Iun. *cons.282. nu.46.* † Imo si agatur de consuetudine certi Notarij, non releuat 61
probatio consuetudinis aliorum Notariorum, sed debet probari in specie illius Notarij. Rim. Iun. *cons.209. n.60. lib.2.* Crau. *cons.34. n.5.* qui alios citat, plenius Rim. *cons.197. n.13. & 14.* Natta. *cons.406. col. fin.* Rol à Valle *cons.53. nu.39. lib.2.* † Declara non procedere in 62
consuetudine immemorabili. Dec. *d. cons.51. num.119. lib.2.* Ægid. *cons.31. in fin. in 8. quæstio.* † Declara non requiri specificationem a- 63
ctuum, quando non est contra, sed præterius. Ægid. Bellam. *cons. 31. in fin.* † Idem in consuetudine permutandi feuda; quia non re- 64
leuat, vt diuisio sit licita per prælegatum. Oldrad. *cons.237. Perlectis, & diligenter in 1. dubio.* Crauet. *cons.373. num.27.* † Idem in consue- 65
tudine super contractu licito, quia in casu speciali debet probari. Riminald. *cons.369. num.61. lib.4.* † Idem in consuetudine permu- 66
tandi beneficia Ecclesiastica; quia requiritur specificatio actuum particularium. Ægid. Bellam. *cons.27. num.4. & 5.* vbi, quod requiritur exhibitio collationum aliquarum, quia solent fieri scripturæ. Idem † in consuetudine apponendi clericum secularem ad offi- 67
ciandum in beneficio regulari; quia debet in specie probari. Crauet. *consil.96. num.4. & 5.* † Idem in consuetudine, quod milites 68
Hierosolymitani succedant in feudo, quia debet specifice probari in loco, in quo agitur de successione. Menoch. *cons.54. nu.37. lib.1.* Idem † ad inducendam consuetudinem soluendi pro sepultura; 69
quia requiruntur actus specificī eo animo facti. Deci. *cons.214. nu.* 4. † Idem in consuetudine iuris congrui, vt liceat trahere rem ven- 70
ditam; quia non habet locum, si venditio fiat ex causa transactionis. Paris. *cons.32. num.105. & seq. lib.1.* maxime *num.107.* † Idem in 71
præscripta consuetudine iuris patronatus quoad quasdam Ecclesias; quia non extenditur. Roma. *cons.368. num.7. & 8. versic. dum autem quæritur.* vbi, quod quando est contra ius, non extenditur, tanquam odiosa. † Idem in consuetudine lucri, vel restitutionis 72
dotis, quia non statur Doctoribus attestantibus in genere talem esse consuetudinem, quia debent attestari in specie de illo loco, & casu. Crauet. *consil.462. num.11.* † Ratio est; quia consuetudo 73
contra ius est odiosa, ideo debet probari in casu speciali, quia non extenditur de re ad rem, neque de persona ad personam, neque de loco ad locum. Roma. *consil.368. Præsens consultatio, nu.7. ver. Dum autem quæritur. cum seq.* vbi apostil. in *ver. quod non.* Aretin. *cons.132. nu.* 4. Roland. à Valle *cons.69. Qui multa cumulat, num.30. & seq. lib.3.* Angel. Aretin. *cons.23. In hac causa, n.20. & seq. ver. secundo dico.* † Extende; 74
quia quando consuetudo est odiosa, non extenditur etiam ex maioritate rationis. Natta. *consil.435. numer.22.* Roland. à Valle *consil. 53. num.34. vol.2.* Mascard. *Concl. 423. num.55.* † De re ad rem, quod 75
non extendatur, dat multa exempla Roma. *cons.368. nu.8. ver. primo ex capitulo.* vbi, quod præscribens iura contra Episcopum non extenditur ad alia iura. † Et ideo, si consuetudo probatur, quod pi- 76
sces capti per antiquum conductorem, debent vendi nouo conductori, cum sit contra ius, restringitur, quando prius alteri non vendidisset primus conductor. Angel. Aretin. *d. consil.23. numer.21. & seq.* & maxime, quando testes deponunt, quod non viderunt contingere hunc casum; ergo non cadit sub consuetudine.

Item

77 Item † præscribens decimas non censetur præscripsisse decimas
78 noualium. Roman. *d. consil. 368. num. 9.* † Item præscribens ius decimandi in tota parochia excepto vno prædio non potest quoad
79 illud prædium aliquid prætendere. Rom. *cons. 368. num. 9.* † Item Episcopus præscribens in Hospitali, quod non obstat esse Ecclesiasticum aliquid, non præscribit aliud; Rom. *d. consil. 368. num. 11.*
80 Item † præscribens in vno loco visitationem, non præscribit procurationem, quæ est annexa visitationi. Rom. *consil. 368. num. 12.*
81 Item † præscribens ius collectandi pro certis rebus non præscribit ius collectandi pro alijs in præiudicium tertij. Aret. *consil. 132. nu. 4.*
82 Item † si contra statutum sit consuetudo introducta circa successionem quoad certas personas, ea non extenditur ad alias; quia est semper stricti iuris, & non extenditur vltra, quam sit introducta.
83 Castr. *consil. 340. Quia supra, in fin. lib. 2.* † Item quando varia, vel contraria consuetudo probatur, quia tunc statur consuetudini melius probatæ. Angel. Aret. *d. consil. 23. in hac causa, num. 26. & seq.*
84 *ver. ex iij. etiam.* † Extende, in onerosa consuetudine præter, vel contra ius commune; quia obtenta in vno nō extenditur ad aliud.
85 Rom. *d. consil. 368. num 13.* Aret. *consil. 132. num. 4.* † Item consuetudo, quod vendere volens teneatur vendere consorti, & vicino, cum sit odiosa, non extenditur, quod si vendidit non requisito consorte, seu vicino, possit res vendita auferri ab emptore; quia hoc non dicit consuetudo, ideo restringenda est Alex. *consil. 173. Viso, & diligenter, n. 13. & 14. ver. vlterius etiam. lib. 6.* vbi, quod si statutum compellit aliquem emere, nō tamen compellit alium ven-
86 dere. † Extende, quia consuetudo contra ius, tanquam odiosa de persona ad personam, non extenditur. Rom. *consil. 368. num. 8.*
87 Aret. *consil. 132. num. 4.* † Et ideo si quis præscripserit contra vnam personam, non obtinet contra aliam. Rom. *consil. 368. num. 14.* Ex-
88 tende † pariter; quia consuetudo in vno loco probata non extenditur ad alium locum, ideo debet probari in loco proprio.
89 Rom. *cons. 368. num. 8. & seqq.* † Et quod consuetudo de loco ad locum non extendatur, quando est contra ius; quia est odiosa. Rom. *cons. 368. num. 8.* qui loquitur in consuetudine, seu præscriptione iuris patronatus. Aret. *cons. 132. num. 4.* qui loquitur in con-
90 suetudine collectandi. † Extende, in consuetudine dotis restituendæ; quia si est in vno loco, non extenditur ad locum vicinum.
91 Castr. *cons. 311. lib. 1.* † Restringe, quando consuetudo esset laudabilis, & nitens ratione, ac super re de facili cōcessibili, quia de vna loco ad alium extenditur. Roman. *consil. 368. num. 13. ver. vnde licet.*
92 Idem † est, quando consuetudo est laudabilis, & nititur iure communi; quia extenditur ad casum similem, *c. dilecto. de offi. ord. cum ibi*
93 *not.* Ægid. Bellam. *consil. 31. num. 26. ver. nam licet.* † Idem est, quando consuetudo est vniuersalis; quia per modum inclusionis continet casus similes sub vniuersali contentos. Ægid. Bellam. *d. consil.*
94 *31. num. 26. ver. nam licet.* † Restringe, nisi essemus in ijs, quæ vniuersitatem important; quia per vnicum actum iurisdictionis tota iurisdictio acquiritur, si nullus alius est in possessione iurisdictionis, quam gerens vnum actum. Rom. *d. consil. 368. numer. 15.* vbi apo-
95 stilla *in ver. generalis.* † Restringe; quia bene sufficit probatio generalis consuetudinis prouinciæ, vt concludatur ad consuetudinem loci particularis subditi illi prouinciæ, iuxta not. *in cap. super eo de cognatio. spirit.* Innocent. & alij *in cap. dilecto, de offic. Archidiac.* Iason. *in l. de quibus, numero 61. cum seqq. ff. de legibus.*
96 Restringe, † quia consuetudo, & præscriptio iuris patronatus Ecclesiæ, quæ habet sub se alias Ecclesias, bene extenditur, vt comprehendat Ecclesias subiectas, quæ veniunt in consequentiam, ita Rom. *cons. 368. num. 10. ver. tertio, ad idem,* vbi plena apostil-
* la *in ver. Io. And.* qui dicit * communem. † Restringe in ijs, in quibus
97 faciens actum vnicum habet intentionem fundatam, vel præsumptionem de iure communi, prout in ordinario Episcopo; quia si baptizauit in Ecclesia suæ diœcesis, vel quæ non probatur aliænæ diœcesis, poterit etiam consecrare Ecclesiam eandem Rom. *d.*
98 *cons. 368. in fi. num. 16. ver. nec similiter.* † Declara, quia si eadem ratio est in vno casu, prout in alio, consuetudo habet locum in vtroque casu. Paris. *cons. 13. n. 41. & seq. li. 1.* vbi multa pro vtraq;, & ita soluit.
99 Intellige † declarationem, vt non procedat in consuetudine, quæ est contra ius; quia non extenditur ad casus similes. Soc. Iun. *consil.*
100 *101. n. 13. lib. 2.* † Duodecimo, quod actus sint vniformes, non autem vario modo facti. Dec. *consil. 214. In causa vertente. n. 2. ver. secundo, hoc idem.* quia si est vario modo seruata; iudex eam sequi non debet. Bart. *in l. de quibus, ff. de legib. col. 6.* & clarius *in l. 2. ad fi. principij. ff. solut.*
101 *matr.* Alex. *cons. 5. Si vera sunt. lib. 5.* † Extende, quia si extant sententiæ latę contra consuetudinem probatam, esset inducta noua consuetudo contraria, si longo tempore seruatum est, vt saltem erit interrupta. Alex. *consil. 196. Viso testamento, col. pen. ver. licet enim per te-*
102 *stes, lib. 2. sub n. 15.* † Restringe, quia si apparet vario modo seruatum

sufficit pro consuetudine, quod constet magis communiter seruatum pro consuetudine. Dec. *consil. 11. num. 12.* † Imo, quando vario modo fuit seruatum, recurritur ad ius commune. Bart. *in l. 2. circa fi. principij. ff. solut. matr.* Bal. *in l. non solum. in fi. C. de iure dom. impetr.* Dec. *cons. 129. Pro tenui, col. 2. ver. & consuetudo, quæ allegatur.* † Consuetudo 103 104
Notariorum, quod sint soliti apponere certas clausulas in instrumento, & ideo habeantur pro appositis, valet quando vniformiter constat hoc fieri consueuisse, si vero constat, quod vario modo fuit seruatum, non potest allegari consuetudo, quę variata non releuat. Alex. *cons. 127. Viso instrumento, in fi. lib. 5.* Vide, *Consuetudo an probetur ex actibus differentibus, & genericis, & quando secus. Conclus. 805.* maxime *num. 2.* † Decimo tertio actus debent necessario concludere 105
consuetudinem, alias si non concludunt necessario, non probatur consuetudo. Crau. *cons. 390. num. 7.* vbi, quod non sufficit fœminas probare excluſas à masculis, quia potuerunt ex testamento, vel alias excludi, & *cons. 462. nu. 11.* vbi, quod non sufficit probare maritum lucratum esse dotem ad excludendum filios, ex quo potuit lucrari cessantibus filijs, & *cons. 814. nu. 9.* vbi actus, qui potest alio respectu operari, non probat consuetudinem. Rim. Iun. *cons. 72. nu. 116. lib. 1.* vbi idem in restitutione dotis, quæ alio respectu potuit fieri, quam vigore consuetudinis, puta vigore pacti. Alexan plene *cons. 45. Visis attestationibus, n. 5. ver. modo in proposito, lib. 2.* vbi, quod nō sufficit, quod deponat de actu negatiuo, nisi etiā deponat de actu contrario affirmatiuo, & dat multa exempla. Io. de Amic. *cons. 111. n. 4.* † Decimo quarto requirit tria vsum populi, frequentiam a- 106
ctuum, & diuturnitatem temporis. Dec. *cons. 51. n. 20. lib. 2.* vbi, quod debent testes specificare actus. Rol. à Valle. *cons. 13. lib. 4. num. 12. & seq.* & est communis * opinio Dec. *cons. 483. n. 25. & seq.* Alex. *cons. 136* *
In causa, & lite, num. 18. ver. quinimo, consil. 196. num. 14. lib. 2. Dec. *cons. 214. num. 2. col. 3. ver. tertio quia.* Alex. *consil. 173. num. 7. lib. 6.* communem * dicit Roch. de Curt. *tract. de consuet. num. 597.* Ægid. Bellame. *
cons. 27. num. 4. † Et quod plures actus requirantur, est communis 107
* opinio, quod vnus actus non sufficit, sed quod actus requiran- *
tur, est arbitrium iudici, Zabarel. *cons. 62. num. 4. ver. ad quintum.* † Et 108
ideo vnicus actus non probat consuetudinem, sed requiritur multiplicitas actuum, nisi ille actus haberet successiuam causam, & continuationem temporis. Rom. *d. consil. 368. numer. 6.* & quod per vnicum actum non probetur consuetudo. Bart. *in l. Mela, §. sed si alimenta. ff. de alim. & cib. legat.* Dec. *in rubr. de consuet. col. fin.* Abb. *consil. 53. Attingendo, col. 1. in fi. num. 1. ver. item solum probatur, lib. 2.* † Restringe, 109
quia vnicus actus requiritur, & sufficit, quando habet tractum successiuum, vt sit in memoria continuo, prout institutio Canonici, qui quotidie est in Choro. Card. Zab. *d. consil. 62. num. 4. ver. ad quintum,* & Corn. *cons. 90. in princ. lib. 2.* vbi dat exemplum in ponte super viam existente, in quo ineſt continuatio successiua. Rom. *cons. 368. numer. 6.* † Restringe in consuetudine in feudandi, vt vnicus actus 110
sufficit. Curt. *tract. de feudo parte 2. q. 3.* post Iser. *in cap. 1. qui feuda dare poss.* & alios, quos allegat. † Contrarium Menoch. *de arbit. casu 81.* 111
Restringe, † nisi ille vnicus actus respiceret vniuersitatem, prout 112
actus iurisdictionalis, & nullus alius esset in possessione iurisdictionis. Rom. *cons. 368. numer. 15. & seq.* † Declara, quia arbitrarium 113
est iudici, per quot actus frequentatos inducatur cōsuetudo; quia quandoq; vnus notabilis actus sufficit, quandoq; duo, quandoq; plures. Abb. *cons. fi. de consuet.* sequitur ibi Curt. *num. 367.* Zab. *consil. 62. in 5. dubio* Menoch. *de Arbitr. casu 81.* Dec. *cons. 51. nu. 66. & seq. lib. 2.* Declarat septem † modis. Dec. *cons. 51. nu. 108. & seq. lib. 2.* vt proce- 114
dat in consuetudine noua, vel speciali, vel contra ius, vel quando de consensu populi non constaret, & in iudicio ordinario, secus in consuetudine antiquissima generali, & notoria, interpretatiua, & coram arbitris. Vide, *Consuetudo difficilis probationis, & qualiter probetur. Conclus. 799. nu. 11. & seq.* Vide, *Consuetudo debet esse generalis, & tria continere. Conclus. 794.* † Decimo quinto requiritur, quod ex acti- 115
bus factis, vt ab vniuersis, non vt à singulis de vniuersitate, sit inducta consuetudo, alias non ligat omnes. Bero. *d. cons. 137. num. 11. lib. 3.* Item, † quod inducentes consuetudinem sint capaces illius iuris. 116
Mazol. *cons. 118. num. 55.* † Item, quod maior pars populi vratur ista 117
consuetudine. Mazol. *cons. 118. num. 57.* † Item requiritur, quod ma- 118
ior pars populi vsa sit consuetudine. Soc. *cons. 7. num. 8. lib. 1.* Rocch. de Curte *in c. fin. de consuet. num. 377. ver. octauum requisitum,* vbi, quod pluralitas actuum priuatorum non inducit consuetudinem. Declara; † quia si testes sunt periti, sufficit, quod deponant talem esse 119
consuetudinem. Dec. *d. cons. 51. nu. 80. & seq. lib. 2.* † Declara, quan- 120
do testes essent examinati cora arbitris, vel arbitratoribus habentibus plenam facultatem, quia consuetudo probatur magis de facili. Dec. *d. cons. 51. num. 86. & seq. lib. 2.* † Decimo sexto requiritur ad 121
consuetudinem, quod sit inducta non inter particulares, sed inter facientes vniuersitatem, quia singularitas personarum & loci non

inducit consuetudinem. Feder. de Sen. *consil.* 91. *num.* 4. *in fin.* Bero. *consil.* 137. *num.* 11. *lib.* 3. & ideo, quando particularis persona agit, vt acquirat contra vniuersitatem, & vniuersitas contra particularem personam, est præscriptio, non autem consuetudo. Aret. ita arguit
122 *consil.* 23. *num.* 11. *ver. sed dubium, licet ipse teneat ibi contrarium.* † Contrarium, quod imo consuetudo possit induci per vniuersitatem contra particularem personam, in ijs, in quibus potest vniuersitas disponere; & è contra, particularis persona contra vniuersitatem, in ijs, in quibus potest vniuersitas sibi præiudicare sine consensu superioris, tenet Aret. *d. consil.* 23. *numer.* 11. *ver. sed dubium.* vbi dicit veriorem; secus si non posset vniuersitas sibi præiudicare, vel requiratur consensus superioris; quia requiritur tempus 40. anno-
123 rum, & est præscriptio. † Declarat Abb. *consil.* 53. *Attingendo, in princ. lib.* 2. *& per totum.* quia vsus mulierum non inducit consuetudinem, cum mulieres non possint condere legem; item dicitur de particularibus personis, prout de aliquibus Notarijs, qui non seruant solemnitatem in instrumentis; quia nō inducunt consuetudinem, quæ sit attendenda; quia potest esse, quod populus hoc ignorauerit, & maxime, quando non probatur, quod sit dat fides in iudicio contradictorio; si vero contrarium doceretur, puta, quod fuisset data fides in contradictorio iudicio, & pronunciatum super validitate, secus esset, quia hoc modo transiuisset in notitiam populi, & inducta fuisset consuetudo, si pluries hoc contigisset; secus si se-
124 mel tantum. † Et debet isto casu pluries fuisse obtentum in contradictorio, in loco, vbi agitur de consuetudine inducenda, & non sufficeret, quod vna vice tantum, vel quod pluries in alio loco esset obtenta; quia non extenditur de vno loco ad alium. Abb. *dict.*
125 *cons.* 53. *col.* 1. *circa fi. ver. præterea illa gesta, lib.* 2. † Imo attestatio officialis loci non attenditur circa consuetudinem in ijs, in quibus agitur de magno præiudicio, Abb. *d. cons.* 53. *num.* 2. *ver. nec obstat, lib.* 2.
☞ Vide, & declara, vt *in ver. Consuetudo an cadat inter particulares perso-*
126 *nas. Concluſ.* 917. † Decimoseptimo, requiritur ad inducendam consuetudinem actuum affirmatiuorum frequentia, propterea per non vsum non inducitur consuetudo, neque legi, vel consuetudini derogatur, plene Alex. *consil.* 136. *In causa, & lite, num.* 18. *in fin. cum seq. ver. præterea si Iacobus dicit, lib.* 2. *&* iterum Alex. *consil.* 196. *n.* 14. *&* 15. *lib.* 2. & ideo dicit Abb. *consil.* 53. *Attingendo, in princ. & consil.* 73. *Circa primum, num.* 7. *ver. & quanquam proponatur, lib.* 2. quod licet confecta fuerint longo tempore instrumenta sine solemnitate, tamen non inducitur consuetudo contratia legi, nisi populus sciuerit, vel instrumento fuerit data fides in contradictorio iudicio.
☞ Vide, *Exemptio qualiter probetur per non solutionem. Concluſ.* 552. Ex-
127 tende, † quia ex non actibus non inducitur consuetudo, maxime nisi probetur de contemptu legis, veluti, quod quis fuit præceptatus ad aliquid, & contradixit, & contempsit; quia tunc induceretur, nam contradictio hoc operatur; sed si quis non est requisitus per mille annos non inducitur ex non actu cōsuetudo, ita Alex. *d. consil.* 136. *num.* 19. *ver. ver. item per non vsum, lib.* 2. vbi apostilla *in ver. non vsum.* qui loquitur in eo, qui nunquam soluit collectas, quia non inducitur consuetudo non soluendi, neque immunitas collectarum, nisi fuisset interpellatus ad soluendum, vel præceptatus, sequitur Rim. Iun. *cons.* 10. *n.* 34. Gram. *consil. ciuili* 69. & plenius etiam Alex. *consil.* 196. *Viso testamento, num.* 15. *lib.* 2. vbi, quod requiritur implicitus actus affirmatiuus. & iterum, *consil.* 45. *num.* 5. *lib.* 2. sequitur
☞ Crauet. *consil.* 811. *num.* 11. Vide, *Præscriptio & consuetudo non inducitur per*
128 *non vsum, & quando secus. Concluſ.* 536. † Contrarium tenet Crauet. *consil.* 111. *num.* 21. vbi mordet Alex. quod *d. consil.* 136. *lib.* 2. male intellexerit Bartolum; quia dicit ipse Crauet. quod requiritur interpellatio in ijs, quæ facultatis sunt, non autem in collectis soluendis, quia sufficit, quod non soluerit collectas, vt inducatur consuetudo non soluendi, & sic exemptio à collectis, & idem tenent Ruin.
129 *cons.* 217. *num.* 13. *lib.* 1. Cephal. *cons.* 129. † Declarat Natta *cons.* 406. *num.* 20. quod non requiratur interpellatio, si venit casus soluendi collectas; si vero non venit necessitas soluendi; tunc per non solu-
130 tionem non inducitur consuetudo, neque exemptio. † Declarat Riuin. Iun. *consil.* 70. *numer.* 29. *& seq.* vt opinio Alex. sit vera, & tol-
131 lit omnia contraria. † Tu vide plene, an ad præscribendam exemptionem requiratur interpellatio, vel non, & quæ sint necessaria. Balb. *tract. de præscriptio. in* 2. *parte, quintæ partis principa. quæst.* 7. *num.* 4.
☞ Vide plenius, *Consuetudo negatiua potest induci, & valet. Concluſio.* 802.
132 Decimo octauo † requiritur ad esse consuetudinis, quod sit nedum rationabilis, & præscripta, sed continua, & non interrupta.
Bero. *consil.* 137. *num.* 8. *lib.* 3. Alexand. *consil.* 173. *Viso, lib.* 6. *numer.* 13. *ver. præterea etiam dicta consuetudo.*

Consuetudo quanto tempore introducatur, & quomodo. Concluſ. 796.

Consvetvdo † in ijs, quæ habent causam discontinuam, 1
vel in ijs, quæ non possunt præscribi, requirit tempus immemorabile, adhoc vt valeat. Alex. *consil.* 136. *col. pen. ver. præterea dictus Iacobus, lib.* 2. vbi loquitur, quando habeat causam discontinuam, *num.* 16. *in fin. & num.* 17. *& consil.* 173. *Viso, in princ. lib.* 6. Contrarium, † quod in consuetudine non refert, an sit inter præsentes 2
vel absentes, neq; an habeat causam continuam, vel discontinuam dicit Crauet. qui alios allegat *de antiq. in* 4. *parte*, §. 1. *num.* 9. vbi reprobat Alex. † Declara, quia quando agitur de consuetudine præscripta; tunc attenditur, an sit super habente causam con- 3
tinuam, vel discontinuam; & si est causa discontinua, tunc debet esse immemorabilis, & testes debent eo casu deponere, de consuetudine immemorabili, & quod non extat memoria in contrarium ita pulchre Alex. *consil.* 173. *Viso, & diligenter, num.* 2. *& seq. lib.* 6. si vero agatur de alia consuetudine præscripta contra Ecclesiam, requiruntur quadraginta anni, si contra alios in ijs, quæ habent continuam causam ad minus decē anni sunt necessarij, vt ibi, & quod dicitur per Alex. *d. consil.* quod debet consuetudo semper intelligi de præscripta, per c. *Cumana, de electio.* habet locum, quando consuetudo inducitur à priuatis non habentibus facultatem statuendi, & legem condendi, alias secus, & ita loquitur Alex. *d. cons.* 173. *per totum.* maxime *n.* 12. *ver. vltra prædicta, lib.* 6. si recte inspiciatur, & bene loquitur. † Item, quando consuetudo est contra ius, & contra sta- 4
tutum conforme iuri communi, requiritur, quod sit immemorabilis, & super ea bis, aut ter fuerit iudicatum, videlicet consuetudinem extare, Bero. *cons.* 162. *num.* 5. *lib.* 3. Rom. *sing.* 102. Crauet. *consil.* 391. *n.* 21. *& seq.* qui loquitur in stylo & consuetudine, allegat Alex. *consil.* 68. *col.* 3. *in fin. ver. nec obstat, quod videatur necessarium, lib.* 2. qui loquitur in reseruatis Principi. † Contrarium est verius, quod con- 5
suetudo contra ius ciuile spacio decem annorum sufficit, quando facta est ab habente ius condendi, vel supra ius, puta à populo; si contra ius Canonicum 40. anni, & communis est opinio secundum apostil. ad *sing. Rom.* 102. Pro contrario, Vide incertum auctorem post regulas Socin. *regula* 9. *consuetudo de iure ciuili.* vbi limitat
tribus modis. † Extende, quia si agitur de consuetudine contra 6
ius circa ea, quæ sunt reseruata Principi, requiritur tempus immemorabile. Crauet. *de antiq. tempo.* §. 1. *in* 4. *parte, num.* 11. *&* 12. Franch. *d. cap. fin. de consuet. lib.* 6. *ver. limita, nisi consuetudo.* Mascard. *Concluſio.* 424. *numer.* 40. vbi dicit * communem, & declarat. Crauet. *consil.* * 814. *num.* 5. vbi alios allegat, & ita declarat etiam Alexand. *consil.* 68. *& viso, numer.* 11. *&* 12. *lib.* 2. Aretin. *consil.* 132. *numer.* 4. *ver. secundo,* Iason. plene *in l. de quibus, num.* 45. *ver. Primam tamen conclusionem, ff. de legib.* vbi, quod propterea consuetudo imponendi noua vectigalia requirit tempus immemorabile. Vide incertum Auctorem ☞
rem post regulas Socin. *regul.* 10. *Consuetudo de iure Canonico,* in prima limitatione. Vide plenius per Mascard. *Concluſio.* 424. *Consuetudo, an & quomodo probetur per testes, nu.* 24. *& seq.* vbi, quod si rationabilis, & contra ius ciuile, decem anni sufficiunt secundum * communem, *
& idem dicit procedere, si cōtra ius Canonicum, quando consuetudo est introducta p populum subiectum in tēporalibus Ecclesię Romanæ, quando est circa temporalia laicorum Papa sciente; si vero esset consuetudo contra bona Ecclesiastica, vel esset introducta ab vniuersitate Ecclesiastica contra ius canonicum requiruntur 40. anni. *num.* 32. *& seq.* & idem erit, si consuetudo esset contra ius ciuile circa ea, quę populus non potest statuere, quia requiruntur 40. anni, *n.* 39. si consuetudo est circa reseruata Principi, prout in iurisdictione, & regalibus, requiritur tempus immemorabile, *num.* 40. & cum titulo requiruntur 40. anni, *num.* 42. si vero agitur de consuetudine contra seruitutem, vel iurisdictionem habentem causam discontinuam, requiritur tempus immemorabile, & idem in habente causam continuam respectu iurisdictionis, *num.* 41. & *seq.* quem videas. quia declarat, quæ sit causa continua, & quæ discontinua, & multa alia. † Extende, quia non valet consuetudo, 7
quod quis non soluat gabellam, nisi sit immemorabilis. Bald. *cons.* 8
112. *De generali, in fi. ver. super quarto, lib.* 2. † Contrarium Natta *cons.* 431. *n.* 4. *& seq.* vbi late. Vide & declara vt in concluſ. prox. præced.
Vide, *Consuetudo circa datia, & gabellas. Concluſ.* 846. *nu.* 5. *& seq.* Ex- ☞
tende, † quia quando agitur de consuetudine in ijs, quæ sunt con- 9
tra ius commune, contra certam personam, in casu, in quo inducentes consuetudinem statuere nō possent, requiritur præscriptio centenaria. Aret. plene *cons.* 132. *num.* 4. † Extende, in consuetudi- 10
ne inducenda contra Romanam Ecclesiam, vel Sedem Apostolicam; quia requiritur tempus immemorabile 100. annorum. Ægid. Bellam. *consil.* 23. *numer.* 35. *in fin. ver. si vero consuetudinem.* Vide Ægid.

Bellam.

Bellam *conf.31.col.pen.num.27.ver. vel aliter*, vbi licet consuetudo non possit habere tam vetustum tempus, quantum requiritur; tamen illud est in consuetudine speciali, secus si consuetudo sit generalis de quocunq;, dat exemplum de consuetudine antiquissima; quod quicunque Episcopus suffraganeus Archiepiscopi Rothomagen. teneatur iurare Archiepiscopo, quæ habet locum etiã si Episcopus sit prouisus à Papa, licet reseruatio Papæ super prouisionibus non sit de tanto tempore, quia sufficit potentia generalis consuetudinis antiquissima, si sequitur postea interpretatiua par-
12 ticularis de prouiso etiam apostolico. † Extende; quia quando fit mentio de cõsuetudine antiqua, intelligitur de consuetudine immemorabili, Io. Monachi, & Archid. in *c.fi.in gl.in ver. Antiqua, de e-*
13 *lect.in 6.* vbi etiam Anto. de Butr. † Contrarium tenet, & comprobat Ias. in *l.de quibus, nu.50.ver.vlt.ex hac parte 1.ff. de leg.* vbi comprobat, quia tantum est dicere antiquata, quantũ inueterata, & verificatur in 10. annis. Vide plenius. *Cõsuetudo antiqua quæ dicitur. Concl.*
14 803. †Si vero est contra ius, & de iis, quæ inducentes consuetudinem non possunt statuere; tunc requiritur tempus 40. annorum. Crauet. *de antiquit.tempus in 4.parte.§.1.num.10.& seq.* vbi, *numero* 13. quod est præscriptio, & non consuetudo, quando inducitur ab iis, qui non habent ius statuendi, & idem tempus requiritur, quod in præscriptione, allegat Bar. *conf.136.lib.1.* & alios. Decia. *conf.51.num.*
32.*& seq.lib.2.* Franc. in *c.fi.de consuet.in 6.nu.5. ver. & idem si consuetudo*
15 Anchar. *conf.191.de plur.in fin.* † Extende etiam, si sit contra statutum; quia requiruntur 40. anni, prout quando contra ius com-
16 mune. Anchar. *conf.191.in fin.* † Extende, quando præiudicat iuri alicuius particularis. Papaz. super *decif.fi.de consuet.* Franc. in *c.final. de*
17 *consuet.in 6.numero 5.vers.secundo limita.* † Extende, vbicunque ex consuetudine acquiritur ius spirituale, requiruntur 40. anni, alias sufficiunt decem anni. Aegid. *decis.63.ver. & finaliter.* loquitur in
18 consuetudine optandi. †Extende idem, quando est contra Canones; quia requiruntur 40. anni. Gozadi. *conf.101.num.25.* Mascard. *conclus.424.nu.32.& seq.* vbi declarat, & quod consuetudo contra ius de iure Canonico requirat 40. annos. Balb. *de præscript.in 3.par-*
* *te,5.partis quæst.12.* vbi dicit * communem, Caputaquen. *decis.101.in*
☞ *fin.* Aegi. Bellam *conf.6.in princ.* † Vide incertum auctorem post regulas Socin. *regula 10.consuetudo de iure Canonico*, vbi limitat multis modis, vt quando que sufficiant decem anni, quandoque requira-
19 tur tempus immemorabile, vel centum annorum. † Item, quando est contra rationem Canonis, glo. in *c.vt litigantes, in ver.statuimus, de offi.ordin.in 6.* vbi Gemin. *num.6.* sequitur Soci. in *reg.101. Consuetudo de iure Canonico.* Fel. *c.statuimus, num.3.de maior.& obed.* Curt. Iun. *conf.*
20 157. *in fin.* Petr. de Rauen. in *tract.de consuet.nu.16.* † Extende idem, quando agitur de præiudicio Ecclesiæ, quia requiruntur quadraginta anni. Mascard. *Concluſ.* 424. & tunc attendi debet ius Canonicum Alexand. *conſ.5.num.9.lib.5.* & plene Ias. in *l.de quibus, ff. de legib. num.* 48. *ver. item circa secundam*, vbi extendit, siue sit generalis, siue specialis, reprobato Innocen. qui distinguebat. Crauet. *de an-*
21 *tiqu.tempo.parte* 4. §.1.*nu.*7. † Extende, vt procedat, etiam si agatur de consuetudine contra aliam consuetudinem pro Ecclesia; quia non valet, nisi sit præscripta spatio quadraginta annorum. Alexan.
22 *d.consil.5.nu.9.& seq.lib.5.* †Extende, quando consuetudo est in materia odiosa, & stricta; quia requiritur præscriptio 40. annorum.
23 Franch. *d.c.fi.n.3.de consuet.in 6.* † Extende; quia vbicunq; agitur de inducenda consuetudine, vel contra priuatum, vel aliũ, aut è contra, in iis, in quibus non possunt partes statuere, vel in iis, in quibus requiritur consensus superioris; quia semper requiritur idem tempus, quod est necessarium in præscriptione, nisi probetur scientia & patientia superioris; quia tunc decem anni sufficerent. Aret. *conſ.*
24 *23.n.11.ver.sed dubium.* Innoc. in *c.dilectus, ad fi.de consuet.* † Extende in præscriptione, quod Episcopus possit sine præsentatione patroni permutare beneficia iuris patronatus, quia requiritur præscripta consuetudo quadraginta annorum in petitorio, licet si agatur de sola possessione, vel quasi, sufficiat triginta annorum. Ægid. Bel-
25 lam. *conſ.6.in princ.* † Imo requiritur, quod tantum tempus quadraginta annorum effluxerit tempore obseruantiæ. Alexand. *consi.*
26 *45.Visis attestationibus, num.7.lib.2.* † Et testis dicens, à quadraginta annis citra, non probat etiam de anno; quia potuit esse consuetudo ab vno die citra, & erit à quadraginta annis citra, Alex. *consil.45.*
27 *num.7.lib.2.* † Extende; qui vbicunque consuetudo est contra ius, vel non est rationabilis, de iure Canonico requiruntur 40. anni; si vero non est cõtra ius, neq; rationabilis, sufficiunt 10. anni. Castr. in *l.de quibus, n.14.ff.de legib.* qui ad hoc allegat glo. in *c.fin.de consuet.lib.*
28 6. † Restringe, quia sufficiunt decem anni de iure Canonico, quãdo inducitur ex actib. Papæ, & superioris. qui potest statuere, alias secus. Franch. in *c.fi.de consuet.in 6.nu.5.* Idem, si Papa vsus esset consuetudine contra ius; secus si sciuisset. Abb. in *c.fi. de consuet.num.13.*

† Restringe, vt si communitas inducit consuetudinem contra Ca- 29
nones circa temporalia, sufficiant 10. anni, ita Cor. *consil.155.col.pen.* quem refert, & sequitur Crauet. *de antiqu.parte 4.n.7.* † Restringe, 30
quando adesset scientia & patientia Papæ. Crauet. *de antiq.§.1.parte 4.n.8.* vbi quod decem anni sufficiunt, Areti. *conſ.23.nu.11.ver.sed dubium.* † Restringe tribus modis, de quibus Ias. in *l.de quibus, num.48.* 31
& 49.ff.de legib. quando Papa sciuit, quando non contra Ecclesiam, sed laicos, contra quos sufficit præscriptio triginta annorum; & quia etiam prosedit consuetudo cum mala fide, & sine titulo, vide eum; quia allegat etiam pro contraria opinione. † Amplia; quia 32
quod dicitur de consuetudine inducenda, habet locum in consuetudine tollenda; quia tantum tempus requiritur in tollenda consuetudine iam constituta, quantum fuit necessarium ad constituendam eandem consuetudinem. Areti. *consil.23. in fin.* vbi late. † Et quod consuetudo inducatur ex obseruantia 40. annorum, 33
sciente principe, quando est rationabilis, & centum annorũ, quando est contra ius. Castr. *conſ.179. In causa quam magnificus, col.4. ver. nec obstat, lib.1.* † Declara, quando esset introducta consuetudo ab 34
inferioribus contra legem superioris absque scientia & patientia superioris, quia nullo modo valet, & requiritur tempus immemorabile; si vero superior sciuit, requiritur tempus 40. annorum; de primo plene Roma. *conſ.218. Præsens casus, per totum*, de aliis est regula* communiter approbata per Doct. in *l.de quibus, ff. de legib.* & ha- *
betur per Bald. in *l.1.C. quæ sit longa consuet.* Alex. *conſ.173. Viso. & diligenter, col.fin.lib.6.* Specul. in *tit.de instr.editio.§.compendiose.ver.sed nunquid dicimus.* Soci. *conſ.7.col.3.lib.1.* † Et dicitur princeps sciuisse per 35
iudices, & officiales suos in loco subdito residentes, Bart. in *l.si publicanus, §.in omnibus vectigalibus, num.2.ff. de publican.* & facit, quod dicit in *l.principalibus, ff.si cert.pet.at.* Angel. *consil.63. Si prouisio, in princip.* Alexan. *consil.101. Visis instrumentis, vol.1.* Deci. *conſ.404. Viso eleganti, col.1.* vbi volunt, quod officiales habentes administrationem, videntur habere mandatum cum libera, & consequenter mandatum speciale, & hoc modo inducendo scientia procuratoris specialis præiudicat. † In iis autem, quæ possunt spatio 30. vel 40. an- 36
norum præscribi, inducitur consuetudo tanto tempore, quanto inducitur præscripto, & hoc siue sit inter præsentes, siue inter absentes. Bald. *conſ.349. Si hoc quæritur, in princ. num.2.* vbi recitat opiniones multorum, & ita distinguit, *lib.5.* Crauet. *de antiq. tempor.in 4.parte, §.1.nu.12.* † In iis autem, in quibus extat titulus, sufficiunt 37
decem anni ad inducendam consuetudinem. Bald. *d. conſ.349. nu. 2.circa pri.v.quidam alij, vt Iacobus, lib.5.* †Imo quod consuetudo con- 38
tra ius ciuile inducatur spatio decem annorũ de iure ciuili. Franc. in *c.fin.num.5.vers.ic aut loquimur de iure ciuili, de consuetud.lib.6.* & communem* dicit Castren. in *l.de quibus, numer.14. ff. de legibus.* & magis *
* communem, dicit Alexand. *consil.5.numer.9.lib.5.* & communem *
* dicit Abb. *c.fi.nu.10.de consuet.* & nullum discrepare ab hac senten- *
tia, dicit apostil. ad *Singul. Roma. 102. Quæro secundo.* & communem
* dicit Curt. Iun. *conſ.42. nu.7.* quæ incipit, *A primo actu facto cum sci-* *
entia populi. †Item, si agatur de consuetudine interpretatiua. Decia. 39
conſ.51.n.51.lib.2 & quod sufficiant 10. anni in consuetudine interpretatiua, quando non est contra ius. Cotta. *decis.296.* †Contrariũ, 40
quod imo, quando est contra ius, etiam quod sit interpretatiua, requirantur 40. anni. Soci. *conſ.260.n.19.lib.2.* Menoch. *de arbitr. casu 83.in fi.* Rota, vt per Put. *decis.15.in fi.lib.3.* † Declara; quia sufficiant 41
10. anni in consuetudine contra ius, de iure ciuili; sed de iure canonico requiruntur 40. anni. Vide, *Consuetudo interpretatiua quanto* ☞
tempore introducatur. Concl.878. † An attendatur ius ciuile vel Cano- 42
nicum, Rota fuit diuisa, videlicet, an requirantur 10. vel 40. anni Cotta. *decis.480. in fi.* †Extende, quia consuetudo per 10. annos in- 43
troducitur præter ius commune, vel municipale; secus si cõtra ius; quia requiruntur 40. anni. Anchar. *consil.191. in fin.* †Imo etiam mi- 44
nori spatio 10. annorum inducitur consuetudo interpretatiua per duos, vel tres actus. Papaz. super *deci. fi. de consuet. in fin.* † Et quod 45
non requiratur præscriptio quando est declaratiua. Alex. *conſ.8. num.7.lib.6.* Aretin. *conſ.11.num.5.& 6.ver.sed tamen.* Crauet. *conſ.725. in fi.* † Declarat plenius Decian. *conſ.51. nu.32.& seq.lib.3.* quod si a- 46
gatur de probanda consuetudine contra ius, sufficiunt 10. anni cum frequentia actuum & consensu populi; si vero agitur de probanda consuetudine præscripta, requiruntur 40. anni, & in ista vsus & consensus populi præsumitur probando frequentiam actuũ per tantum tempus; si vero agitur de probanda immemorabili; tunc sufficit testes deponere non extare memoriam, & non requiritur scientia & patientia populi, neq; frequentia actuum. cum testes non possint recordari, vbi qualiter testes hoc casu deponere debent, videlicet semper ita vidisse seruari tempore suo, & à maioribus audiuisse, qui etiam dicebant idem vidisse, & à maioribus intellexisse.

47 † Si vero consuetudo est præter ius; quia expresse non est contra ius, prout quod præpositus præcedat canonicos, sufficiunt 10. anni
* secundum communem, * de qua Areti. *cons.* 23. *num.* 11. *vers. sed quia hoc non constat.* vbi, quod consuetudo præcedendi decem annis inducitur in iis, quæ non sunt contra ius præcise, Feli. in *c. statuimus, de maior. & obed. versic. attende, & in c. auditis, in* 3. *declar. de præscript.* Roland. à Valle sequitur Areti. *cons.* 5. *num.* 71. *lib.* 1. Zabarel. *cons.* 62. *in*
48 *fin.* vbi, quod sufficiunt 10. anni, quando est præter ius. † Idem, quando consuetudo est secundum ius; quia tunc sufficiunt 10.
49 anni. Gozad. *cons.* 101. *n.* 25. † Idem; quando princeps vsus esset cõ-
50 suetudine, quia 10. anni sufficiunt. Gozad. *d. cons.* 101. *n.* 25. † Idem, quando actus inducentes consuetudinem essent facti à principe; quia sufficiunt 10. anni. Franc. in *c. fi. de consuet. in* 6. *num.* 5. *versic. super*
51 *quo articulo.* † Idem, quando concurrit scientia & patientia principis; quia sufficiunt 10. anni. Gozad. *d. cons.* 101. *num.* 25. Areti. *consil.*
52 23. *num.* 15 *ver. sed dubium.* † Et quod consuetudo, quando est rationabilis, & approbata à iure, spatio 10. annorum introducatur. Oldrad. *cons.* 225. *Grauamina, num.* 24. *circa fin. & cons.* 259. *num.* 6. *versic. sed talis consuetudo*, vbi, quod etiam de iure canonico spatio decem annorum introducitur, qui loquitur in consuetudine, quod in electione Prælati absentes non vocentur, & *consil.* 285 *numer.* 3. vbi loquitur in consuetudine optandi, vel conferendi pinguiores
53 præbendas antiquioribus. Ias. in *l. de quibus col.* 12. *ff. de legib.* † Et ideo testes, licet deponant de consuetudine contra statutum, non probant, nisi deponant de obseruantia per decẽ annos præteritos ante motam litem, & examen testium. Alex. *consil.* 212. *Ponderatis. numer.* 19. *vers. nec obstat, lib.* 6. & idem, si deponant de consuetudine, quod stetur libris scribentis, & ad fauorem scribentis, non probant, nisi deponant, quod sit præscripta per 10. annos. Alexan. *cons.* 217. *Viso*
54 *quodam, num.* 4. *ver. secundo principaliter, lib.* 7. † Amplia, vt imo præscriptio non requiratur in consuetudine approbata de iure; nam si ius se ipsum limitat in casu contrariæ consuetudinis, vel contrariam consuetudinem seruari iubet; non videtur subesse ratio, quod intelligatur de præscripta; quia hoc procedit, quando ius nihil disponit de consuetudine, ita arguit frater Gerardus de Senis *d. cons. Feder. de Sen.* 91. *in princ. versic. non obstat, si dicatur*, & pro hac parte Calder. *d. consil.* 86. *ver. in talibus*, quod est 6. *de offi. leg.* vbi, quod quando est approbata à iure, non requiritur alia præscripto, quan-
55 do de contrario non constat. † Contrarium tenet Feder. de Sen. ibi. *cons.* 91. *num.* 4. *ver. ad argumentum.* quia satis est, quod minor requiritur præscriptio, & hoc operatur expressio facta à iure, vbi al-
56 legat concord. solue vt in præced. ampliat. † Amplia, quod sola obseruantia etiam longa inducit consuetudinem, quando contrarium non inuenitur obtentum. Feder. de Sen. *cons.* 91. *in princ. versi. primo quia*, quod est consilium fratris Gerardi de Sen. Calder. *consil.* 86. *versic. in talibus enim statur.* quod est 6. *de offi. leg.* vbi declarat hoc procedere in consuetudine approbata à iure, quia vltimus status
57 attenditur, quando de contrario non constat. † Contrarium tenet Feder. de Sen. *eod. cons.* 91. *ver. domine & pater. in princip.* vbi, quod ad esse consuetudinis, vt dicatur obtentum, requiritur aliud, quam sola obseruantia diutina, & *nu.* 4. vbi, quod requiritur, quod sit rationabilis, & legitime præscripta, nec sufficiunt binus, vel tri-
58 nus actus, nisi sit deuentum ad legitimam præscriptionem. † Declara; quia consuetudo contra iuris dispositionem vltra longissimã obseruantiam requirit, quod transierit in notitiã populi, & quod
59 fuerit illi data fides. Abb. *cons.* 73. *nu.* 7. *ver. & quanquam, lib.* 2. † Declara, si modo non præiudicatur iuri alicuius particularis, alias secus; quia tunc requiruntur 40. anni. Papaz. super *decis. fi. de consuet.*
60 † Declara, vt contrarium procedat, quando consuetudo non est expresse approbata à iure, sed est contra ius, vt loquitur Feder. *d. cons.* 91. *nu.* 4. secus, quando est approbata; quia non potest dici ab-
61 usiua, vt in ampliatio. † Et quod sit seruanda consuetudo, & ab ea non sit recedendum, etiam si non sit præscripta. Areti. *cons.* 15. *Procedendo, col. pen.* Alex. *cons.* 107. *Pro inuestigatione, col. pen, lib.* 2. Deci. *cons.*
62 11. *colu.* 6. *num.* 10. † Amplia; quia si Ecclesia agit pro consuetudine contra laicos, bene sufficiunt 10. anni, licet si laici agerent contra
63 Ecclesiam, requirerentur 40. anni. Alex. *d. cons.* 5. *num.* 9. *lib.* 5. † Amplia, quia quod statuitur inter opiniones Doctorum, non dicitur contra ius, vt per Fulgos. *cons.* 146. *nu.* 2. Caputaquen. *decis.* 101. *lib.* 2.
64 *in fi.* vbi idem, si contra stylum Rotæ. † Restringe, nisi consuetudo, quæ est præter ius, veniat ad derogationem iuris Ecclesiæ; quia tũc requiruntur 40. anni. Feli. in *c. statuimus de maior. & obed. n.* 2. *ver. limi-*
65 *ta primo.* † Idem, quando derogat iuri cuiuslibet tertij, quia requi-
66 runtur 40. anni. Papaz. super *decis. fi. de consuet.* † Restringe, nisi consuetudo sit contra rationem legis expressam; quia tunc licet nõ sit contra ius; tamen requiruntur 40. anni. Feli. *d. c. statuimus, nu.* 3. *versi. limita secundo, de maior. & obed.* vbi, quod sententia ita est nulla lata contra legem, quam contra rationem legis expressam. † Restringe; 67
quia non valet consuetudo, quod qui non habet dignitatem, præcedat Capitulum Ecclesiæ maioris, & sic suum superiorem, nisi sit respectu suæ Ecclesiæ, & in propria Ecclesia. Ruin. *cons.* 155. *lib.* 4. *in fin.* Vide, *Consuetudo circa opiniones Doctorum. Concluſ.* 911.

Consuetudo quando requirat scientiam & patientiam superioris. Concluſ. 797.

CONSVETVDO † contra ius regulariter requirit scientiam, & 1
patientiam superioris, qui potest legem tollere. Oldrad. *consil.* 172. *Quia omnes, ver. ad tertium, in princ.* Mazol. *cons.* 118. *n.* 55. Menoch. *cons.* 187. *in fi.* vbi, quod scientia populi requiritur, *lib.* 2. Abb. *consil.* 53. *in princ. lib.* 2. vbi late. † Declara, quod non requiritur specifica, 2
sed sufficit generalis scientia principis. Oldrad. *d. cons.* 172. *num.* 5. *in fi. versic. & vbi etiam.* Vide, *Præscriptio incorporalium requirit scientiam & patientiam, & alia. Concluſ.* 529. † Amplia, vt idem sit in consuetudi- 3
ne vera, quæ dicitur lex; quia ista si introducitur à priuatis, requirit scientiam superioris. Oldrad. *cons.* 244. *num.* 7. *versic. quinto opponebatur.* † Amplia in consuetudine, quod feuda transeant ad fœmi- 4
nas; quia non habet locum in feudis Imperatoris, nisi doceatur de scientia & patientia Imperatoris. Bald. *cons.* 397. *Casus talis asseritur, num.* 3. *ver. præterea, lib.* 5. † Amplia; quia vbicunque agitur de intro- 5
ducenda consuetudine super iis, super quibus inducentes consuetudinem non possunt statuere, requiritur scientia superioris, & patientia. Areti. *cons.* 23. *num.* 11. *ver. sed dubium.* † Amplia idem in sty- 6
lo præiudiciali contra ius. Menoch. *d. consil.* 187. *num.* 56. *vsque in fin. lib.* 2. † Limita in consuetudine, quæ non est contra, sed præter 7
ius; quia in eo non requiritur scientia superioris. Oldrad. *d. con.* 172. *ver. ad tertium, in prin.* † Limita; quia sufficit scientia & patientia po- 8
puli, quando populus potest contra legem statuere. Mazol. *d. cons.* 118. *num.* 56. † Limita in consuetudine immemorabili, quia præsu- 9
mitur scientia & patientia. Decian. *cons.* 124. *numer.* 49. *lib.* 3. Vide, *Consuetudo immemorabilis operatur multa. Concluſ.* 873. † Limita; quia 10
scientia populi, vel superioris non debet necessario probari per testes, sed sufficit, quod testes dicant de frequentia actuum, ex quibus inferatur scientia, quia hoc est arbitrio iudicis relinquendum. Corn. *cons.* 293. *num.* 23. *lib.* 1. Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Concluſ.* 795. *num.* 47. *& seq.* † Probatur hæc scientia 11
& patientia superioris, si officiales principis in loco subiecto sciuerunt, & passi sunt. Vide supra Concluſio. proxima præcedente, *num.* 35. *& seq. ver. & dicitur princeps sciuisse.* Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Concluſ.* 795. *num.* 26. *& seq. versic. septimo requiritur.*

Consuetudo debet esse obtenta in contradictorio iudicio, & quando secus. Concluſ. 798.

CONSVETVDO † debet probari obtenta in contradictorio 1
iudicio ad hoc, vt valeat, videtur tex. in *l. nam Imperator. ff. de legibus l. cum de consuetudine, ff. de legib.* Alex. *cons.* 173. *Viso & diligenter considerato, nu.* 8. *lib.* 6. melius *cons.* 136. *nu.* 20. *li.* 2. Grat. *cons.* 100. *nu.* 29. *lib.* 1. plene Bero. *cons.* 162. *num.* 5. *lib.* 3. glo. *in c. fi. de consuet. & in c. Abbate, in ver. contradictione, de verb. signif.* Alex. *cons.* 136. *lib.* 2. *incip. an causa, & lite col. pen.* glo. in §. *ex non scripto. Instit. de iure nat. gen. & ciuili*, & in *Rubr. c. quæ sit longa consuet.* Alex. *cons.* 132. *vol.* 3. † Contrarium, quod non re- 2
quiratur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio; quia sufficit contradictio extraiudicialis. Crauet. *cons.* 55. *nu.* 6. vbi dicit * com- *
munem. Decian. *cons.* 51. *nu.* 112. *lib.* 2. vbi dicit * communem, & *n.* 68. *
vbi dicit communem, & magis * communem, & *cons.* 41. *nu.* 110. *
lib. 2. *& cons.* 11. *num.* 172. *lib.* 1. Riminald. Iun. *cons.* 462. *n.* 28. *& seq. li.* 4. sequitur Menoch. *cons.* 163. *num.* 14. *lib.* 2. vbi de communi, & vide alios complures de * communi attestantes, quos citat Mascard. *
Concluſ. 427. Aymo. *de antiq. tempo. in* 4. *parte, nu.* 33. vbi dicit * magis *
communem, prout etiam communem * dicit Decian. *consilio* 124. *
numero 26. *libro* 3. & hanc communem * dicit Ias. *cons.* 46. *col.* 2. *ver.* *
nec supradictæ decisioni, lib. 1. vbi clare hoc ostendit; quia sufficit, & potest induci extra iudicium, & hanc partem tenet Cyn. in *l. de quibus. ff. de legib.* ea ratione; quia nedum per sententias & actus iudiciales inducitur, sed etiam per actus extraiudiciales in populo vsitatos sine aliqua sententia, *l. sed & ea, ff. de legib. l. apud Iulianum, ff. de leg.* 1. Bald. *consilio* 349. *Si hoc quæritur, lib.* 5. & hanc tenent Abb. in *c. Abbate, de verb. signif. & in cons.* 73. *Primum dubium, col. fin. lib.* 2. † Declara, 3
quia in consuetudine actuum iudicialium est verum, quod requiritur, quod sit obtentum in contradictorio iudicio secus in extraiudicialibus, ita declarant Riminald. Iun. *consil.* 462. *num.* 29. Menoch. *consilio* 187. *in fin.* vbi dicit ita debere intelligi communem,

* quod

**quod non requiratur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio, & sequitur Mascard. *Concl.* 427. *in fin.* Crau. *de antiq. temp. in* 4. *parte, nu.* 34. † Sed intelligas, quod licet in consuetudine actuũ extraiudicialium non requiratur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio de necessitate; tamen requiritur, quod sit obtenta in contradictorio extra iudicium; quia si non fuisset contradictum, non induceretur consuetudo, nisi inter volentes, quæ non ligaret contradicentes, ita Menoch. *cons.* 8. *n.* 16. *li.* 1. Alex. *cons.* 173. *Viso, & diligenter, n.* 8. *li.* 6. pleniſſime Angel. Areti. *cons.* 23. *In hac causa, nu.* 17. *& seq. ver. nam ad hoc vt probetur*, vbi, quod est necesse, quod vnus neget, & alter affirmet consuetudinem, & iudex iudicet, & quod ita *fuit obtentum, vbi *num.* 18. dicit* communem. † Declara, vt pul- 5
chre Abb. *cons.* 73. *Circa primum, col. fi. lib.* 2. vbi, quod sufficit, quod consuetudo etiam contra ius fuerit in iudicio obseruata, licet non adfuerit contradictio; quia ex quo iudicium de sui natura redditur in inuitum, inest contradictio, vbi, quod non oritur consuetudo ex sententia, quæ est contra ius, & nõ valet, sed ex actu sententiæ, ex quo comprehenditur tacitus consensus populi, & hoc, quando per actus iudiciales probatur; si vero probatur aliter, non est necesse, quod actus iudiciales, vel contradictio interueniat ne- 6
cessario, vide eum. † Declara; quia quando consuetudo est contra ius commune, & contra statutum conforme iuri communi, nedũ requiritur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio, sed requiritur, quod expresse fuerit iudicatum bis, aut ter, extare consuetu- 7
dinem. Bero. *cons.* 162. *n.* 5. *li.* 3. † Declara; quia quando fuit contradictum, quod requiritur extra iudicium, requiritur, quod contradicens vel acquieuerit post contradictionẽ, vel quod contra eum in contradictorio fuerit iudicatum, vel obtentum. Ias. in *addit. ad Porcium. Instit. de iure nat. gen. & ciuili, §. ex non scripto. in ver. adde, quod*
8 *quin, ne.* † Declara; quia si agatur de consuetudine negatiua, puta, quod pœna commissa non exigatur de consuetudine, non sufficit probare, quod non fuit exacta, sed debent testes deponere, quod fuit petita, sed non exacta; quia non fuit obtenta per petentes. Alex. *cons.* 45. *Visis attestationibus, col.* 2. *nu.* 3. *& cons.* 196. *Viso testamento, col.* 2. *ad fi. nu.* 15. *lib.* 2. & est de mente Bart. in 1. *constit. ff. §. & antea.* late Fel. in *c.* 1. *in* 4. *declaratione, nu.* 14. *de tre. & pace.* Ægid. Bellam. *cons.* 33.
9 *nu* 35. *in fi. & nu.* 36. † Et quod in consuetudine negatiua requiratur quod fuerit contradictum, & contradicens acquieuerit, late Crauet. *cons.* 765. *num.* 14. Alex. *cons.* 173. *Viso num.* 8. *ver. rursus etiam, lib.* 6. qui loquitur in consuetudine, quod teneatur vendere vicino, & consorti, & sic non potest vendere, cui velit, libere sequitur Deci.
10 *cons.* 483. *nu.* 25. † Declara; quia in iis, in quibus consuetudo induci non potest per vsum priuatorum, prout si aliqui Notarii fecissent aliqua instrumenta sine præpositione nominis Imperatoris, certe non inducitur consuetudo contraria, nisi probetur, quod fuerit contradictum in iudicio, & obtentum, quod valeant, quia tunc transit in notitiam populi, & inducitur consuetudo, si fuit, ita iudicatum pro validitate instrumentorum coram iudice ordinario, non coram arbitro, & arbitratore: item in territorio loci, vbi facta sunt instrumenta, non extra territorium, ita plene Abb. *cons.* 53. *Attingendo, per totum, lib.* 2. *& cons.* 73. *Circa primum, num.* 7. *versi. & quan-*
11 *quam, lib.* 2. † Declara; quia dicitur obtentum in contradictorio, si super casu illo fuerit iudicialiter sententiatum, etiam quod statutum non fuerit allegatum, neque productum; quia satis est, quod secundum ius commune sit iudicatum, vt consuetudo contraria statuto, & reducens ad ius commune dicatur obtenta in contra-
12 dictorio. Bald. *cons.* 210. *Casus talis est, quidam, lib.* 1. † Amplia; quia particularis persona in iis, in quibus nõ potest statuere, non potest consuetudinem inducere, ideo ad hoc, vt Notarij inducant consuetudinem, quod in instrumentis non apponant diem, vel aliam solemnitatem, non sufficit ostendere plura instrumenta sic confecta, sed quod in iudicio illis data fuerit fides. Abb. *cons.* 53. *in princ. & cons.* 73. *incip. Circa primum, nu.* 7. *v. & quanquam. lib.* 2. sequitur Rocch.
de Curte in *c. fi. de consuet. nu.* 383. † Vide Mascard. *Concl.* 427. *Consuetudo per approbationem, & iudicis pronunciam quomodo probetur.* vbi vtraque parte allegat, & declarat, quod in extraiudicialibus non re-
13 quiritur, quod sit obtenta in contradictorio iudicio. † Limita in cõsuetudine, per quam reducitur statutum ad ius commune; quia ista de facili admittitur. Bald. *cons.* 143. *Casus talis est, quidam nomine, in fin. versic. præterea, lib.* 1. & quod non requiratur, quod sit obtenta in
14 contradictorio, idem Bal. *cons.* 210. *Casus talis est, quidam A lib.* 1. † Limita in consuetudine extraiudiciali, prout in cõsuetudine testandi, succedendi, & similium, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis; quia in istis non requiritur sententia, neque quod in contradicto-
15 rio sit obtenta. Bal. *d. cons.* 210. *lib.* 1. † Limita; quia licet consuetudo inducatur per sententias obtentas in contradictorio; tamen etiam probatur per actus extraiudiciales in populo vsitatos sine aliqua sententia. Bald. *consil.* 349. *Si hoc quæritur, lib.* 5. *in princip.* † Limita in 16
stylo: quia non debet esse obtentus in contradictorio, sicut nec consuetudo. Crauet. *de antiq. tempo. in* 4. *parte, num.* 36. *in fin.* Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Conclus.* 795. *numer.* 43. *& seqq.*

Consuetudo difficilis probationis, & qualiter probetur. Conc. 799.

CONSVETVDO † particularis cum sit facti, qui se fundat in 1
ea, debent illam probare, glo. in *l.* 1. *C. quæ sit longa consuet. & in c.* 1. *de constit. in* 6. & ita arguit Alex. *consil.* 67. *In causa, & lite, lib.* 7. plene Angel. Areti. *cons.* 23. *In hac causa, num.* 15. *ver. nec obstat etiam allegata consuetudo.* † Extende; quia debet plene, & concludenter pro- 2
bari in respicientibus decisionem causæ. Bart. in *l. de quibus versic. secundo probatur, nu.* 22. *ver. quandoque, ff. de leg. & in l.* 2. *C. quæ sit longa consuet. in* 28. *qu. in fin.* vbi dicit, quod vera probatio requiritur, & non sufficiunt præsumptiones, & coniecturæ, per tex. in *d. l.* 1. *C. quæ sit longa consuet.* † Extende; quia difficile est probare consuetudinem. 3
Fulgo. *cons.* 6. *Quinam emphyteuta, in fi.* Angel. Areti. in *§. ex non scripto, col. pen. Instit. de iure nat. gent. & ciuili.* † Extende; quia difficilis est 4
probationis consuetudo, maxime, quando est contra ius. Roma. *cons.* 368. *num.* 4. Fulgo. *cons.* 6. *circa fi.* qui imo dicit, quod est quasi impossibilis probationis, & infinitos allegat. quod sit impossibilis probationis. Mascard. *tract. de probatio. Concl.* 423. *in princ.* † Et quod 5
sit multum difficilis, & magna diligentia requiratur in formandis articulis. Curt. Iun. *consil.* 184. *num.* 9. & 10. † Imo Abb. *consil.* 53. *At-* 6
tingendo, colum. 2. *num.* 4. *versic. & difficillimum est, lib.* 2. vbi, quod imo probatio est difficillima. † Consuetudo probatur ex instrumento 7
inter partes confitentes, absque alia probatione. Bald. *consil.* 2. *Factum tale est, num.* 3. *ver. in contrarium, lib.* 3. † Amplia, quia probatur 8
etiam obtenta in contradictorio consuetudo reducés ad ius commune, & contraria statuto, quando apparet fuisse iudicatum pro iure communi in loco, vbi erat statutum contrarium, etiam quod statutum non fuerit allegatum, neque productum. Bald. *cons.* 210. *Casus talis est, quidam, lib.* 1. † Extende, vt multo magis probetur ob-
tenta in contradictorio, quando super ea allegata fuit pronuncia- 9
tum; quia sententia præsumitur lata ex allegatis. Bald. *cons.* 275. *Factum tale est, notus, num.* 3. *in fin. versic. præterea dicitur, lib.* 1. † Et qualiter deponere debent testes ad probandam consuetudinem, super 10
qua fuerit bis iudicatum in termino 10. annorum, Deci. *cons.* 483. *num.* 27. † Amplia; quia probatur per testes, quando tria concur- 11
runt, vt quia viderunt actus geri, ex quibus consuetudo inducitur; secundo, quando actus fuerunt frequentati, tertio, quando per tantum tempus, per quod consuetudo inducitur. Deci. *consilio* 214. *In causa vertente, nu.* 2. *& seq. ver. venio ad secundum*, & communem * dicit *cons.* 483. *num.* 25. *& seq.* Alexan. *cons.* 196. *lib.* 2. *num.* 14. Corne. * *cons.* 293. *Circa supradictam, num.* 22. *& seq. lib.* 1. vbi declarat vsum populi, videlicet particularium de populo, & quod requiratur consensus populi, vel maioris partis, binus actus, & longi temporis observatio. Fulgo. *cons.* 6. *in fi.* vbi, quod est difficis probationis, & prædicta requisita debere probari. Ange. Areti. in *§. ex non scripto, colu. pen. quæro an testis. Instit. de iure nat.* Deci. *cons.* 482. *num.* 27. *& cons.* 215. Alexan. *cons.* 131. *num.* 9. *& cons.* 45. *lib.* 2. Crauet. *cons.* 134. *num.* 24. † Et 12
ista tria copulatiue debent probari, alias non esset probata consuetudo, si vnum deficeret, ita Mascard. *tract. de probatio. Concl.* 424. Curt. Iun. *cons.* 184. *num.* 10. & plene Alexand. *cons.* 173. *Viso, & diligenter, num.* 7. *versic. quinimo, lib.* 6. † Declara, vt per Crauet. *cons.* 566. 13
num. 20. † Extende, quia debent actus frequentes allegari, & arti- 14
culari; quia non sufficit articulus confusus talem esse consuetudinem. Bellam. *cons.* 27. *Vtrum prior, nu.* 4. *ver. circa secundum.* Crauet. *cons.* 134. *num.* 6. *& num.* 7. v bi allegat contraria, sed soluit procedere, si pars nihil opposuit, alias secus. Paris. *consilio* 27. *numer.* 36. *lib.* 1. & latius *numer.* 47. Ægid. plene *decis.* 407. *Articulus consuetudinis.* vbi, quod non debet admitti, nisi actus specificentur, & *decis.* 461. vbi, quod ista procedunt, quando consuetudo est contra ius. † Ex- 15
tende, quia debent testes deponere de visu actus cuius, consuetudo allegatur, & de frequentia actus. Alexan. *cons.* 196. *num.* 14. *& cons.* 131. *num.* 9. *lib.* 2. plene Deci. *cons.* 214. *In causa vertente, col.* 3. *num.* 2. *versic. tertio; quia ad probandum*, vbi idem, & quod non probant testes deponentes ita esse consuetudinem, & *numer.* 3. *versic. quinto quia, & cons.* 402. *In causa Illustrissimi, num.* 13. *& 14.* vbi complures allegat, Crauet. *cons.* 134. *num.* 6. vbi, quod probatio esset generica, & non releuans. Alex. *cons.* 45. *in princip. lib.* 2. *cons.* 274. *num.* 9. & 10. *& cons.* 538. *nu.* 8. & 9. plenius *cons.* 483. *nu.* 24. *&* 25. vbi dicit * com- *
munem, quod testes debent vidisse actus, per quos inducitur consuetudo, late Paris. *consil.* 27. *numer.* 37. *lib.* 1. † Ad idem, quod testes 16
debent

debent deponere de visu actus, cuius consuetudo allegatur, & q deponant de actuum frequentia, & de temporis diuturnitate, & tales actus factos fuisse, ita & taliter, quod appareat interuenisse tacitum consensum populi, vel maioris partis, vt per Cyn. in *l.* 2. *col.* 12. *ver. sed quæro, quid deponant testes, C. quæ sit longa consuet.* Bald. in *l. de quibus, col.* 11. *num.* 35. *ver postremo qualiter consuetudo, ff. de legibus.* Alex. *consil.* 45. *Visis attestationibus, lib.* 2. *& cons.* 131. *In causa vertente, colum. penul. ver. nec obstat, si diceretur, num.* 9. *eod. lib. & consil.* 136. *In causa, & lite vertente inter Iacobum, col.* 5. *eod. lib. & cons.* 73. *Viso & diligenter considerato, per totum, lib.* 6. Corne. *cons.* 269. *col.* 2 *lib.* 4. Ang. Areti. in §. *ex non scripto, Instit. de iure natur. gent. & ciuili.* Fulgo. *cons.* 6. *in fi.* vbi, quod nedum difficile, sed quasi impossibile est probare consuetudinem. Abb. *cons.* 53. *Attingendo, col. fin. lib.* 2. Deci. *cons.* 483. *numer.* 24. Alexan.
17 *cons.* 173. *Viso, lib.* 6. † Imo etiam debent deponere de actuali frequentia, & temporis diuturnitate, & tales actus vsitatos fuisse publice, a præsentibus & scientibus multis, & infinitis personis, adeo, quod possit comprehendi tacitum consensum maioris partis populi interuenisse. Alex. *cons.* 131. *In causa vertente, nu.* 9. *lib.* 2. sequitur Crauet. *cons.* 134. *num.* 6. Alex. *cons.* 136. *nu.* 18. *lib.* 2. Deci. *cons.* 214. *col.* 3. *ver. tertio quia.* Alex. *cons.* 45. *num.* 3. *lib.* 2. & plenius *cons.* 106. *Viso testamento, num.* 14. *versi. nam ad hoc, lib.* 2. & plene *cons.* 173. *Viso, num.* 7.
18 *ver. quinimo etiam lib.* 6. † Extende multo magis; quia debent ita deponere, quando agitur de consuetudine inter Ecclesiasticos, vt inducatur tacitus consensus parochianorum, & clericorum. Alex. *d.*
19 *cons.* 196. *nu.* 14. *lib.* 2. † Et debent exprimere actus, ex quibus consuetudo inducatur, & de visu illius actus, & debent super facto, q viderunt deponere, non autem probant, si dicunt esse consuetudinem, quæ est ius non scriptum. Alex. *cons.* 136. *num.* 10. *lib.* 1. *& cons.* 45. *Visis attestationibus, in princ. lib.* 1. plenius Ægid. Bellam. *cons.* 27. *nu.* 4. vbi late, q non probant, si dicunt esse consuetudinem, nisi deponant specifice actus, ex quibus oritur consuetudo, vt iudex possit videre, an sit consuetudo; quia alias iudicarent; idem clarius Io. Fabri. *Instit. de iure nat. gen. & ciuili, §. ex non scripto, numer.* 21. vbi, quod alias iudex non posset iudicare. Angel. Aret. ibi. *num.* 19. ex mente Ange. idem tenet Ias. in *addit. ad Port. in versi. qualiter autem probetur, in fin.* Deci. *cons.* 214. *In causa vertente, num.* 2. *versi. tertio quia & cons.* 402. *In causa Illustrissimi, num.* 13. *& 14. & cons.* 483. *num.* 23. *&* 24. Paris. *cons.* 27. *nu.* 36. *& seq. lib.* 1. Crauet. plene *cons.* 134. *nu.* 6. *&* 7. plenius idem Crauet. *cons.* 814. *num.* 18. vbi infinitos allegat. Corne. *cons.* 293. *num.* 24. *ver. non autem sufficeret. lib.* 1. Curt. Iun. *cons.* 184. *n.* 10. plene Ægid. *decis.* 65. *Depositio nuda, per totam.* vbi reddit rationem; quia actus sunt de essentia consuetudinis, & qui debet ponere totum, debet ponere omnem partem, & sic actus specificos; & ita fuit tentum per Rotam coram Illustrissimo Palæotto in vna Floretin. cambiorum 1559. 13. Martii, vt ipse testatur *decis.* 155. & Caputaquen. *decis.* 36. *lib.* 1. Io. de Amic. *cons.* 111. *num.* 2. clare, & plenius *cons.* 151. *num.* 7. *&* n. 10.
& 11. & specifice Rocch. de Curt. in *tract. de consuet. num.* 598. Vide, *Testis deponens de iis, quæ sunt iuris, & per verba iuris, non probat. Concl.* 175. Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Concl.* 795. *num.* 47.
20 *&* seq. † Extende; quia debent testes deponere, quod ita fuit vsitatum, saltem per decem annos, quia tantum tempus requiritur, vt inducatur consuetudo, *d. l. de quibus. cum ibi plene not. ff. de legibus. & in rubrica, C. quæ sit longa consuet. & in c. fin. de consuet. & in c. fin. eod. tit. in* 6.
21 Alex. *cons.* 217. *num.* 4. *lib.* 6. † Contrarium tenet Guido Papæ *cons.* 131. *in princ. & cons.* 116. *in fin. & cons.* 164. *num.* 9. Io. de Amic. *consil.* 42. *num.* 10. *&* 12. Bald. in *l. de quibus, num.* 35. *ver. postremo, ff. de legib.* Rota,
22 vt per Pereg. Fab. *decis.* 243. *In causa Tullen. lib.* 2. † Declara primo; quia si sunt interrogati, res est clara, alias secus. Io. Fabri. in §. *ex non*
23 *scripto, num.* 21. *Instit. de iure nat. gen. & ciuili.* † Declara; quia si agatur de consuetudine immemorabili, non requiritur, quod specificetur actus, alias secus. Io. Fabri, *Instit. de iure nat. gen. & ciuili, §. ex non*
24 *scripto, num.* 22. † Declara secundo, si sunt idiotæ, debent actus specificare; secus si periti. Bart. in *l. de quibus, num.* 23. *ff. de legib. ver. ego sic*
25 *dicerem.* † Declara idem, quando interrogati, quæ requirantur ad consuetudinẽ, dixerunt nescire; quia tunc debet aperte deponere,
26 & specifice actus, ex quibus resultet. † Et quod testes non probant consuetudinem, si interrogati, quid sit consuetudo, & per quos fuit seruatũ, dicant se nescire. Alex. *cons.* 45. *n.* 8. *lib.* 2. vbi quod licet vix periti hoc sciant; tamen testis non tenetur respondere per dif-
27 finitionem iuris, sed qualiter ipse intelligat, & *num.* 12. † Contrarium Bald. in *repet. l. de quibus, col. fin. ff. de legib.* & Apostil. ad Alexan. *d.*
28 *cons.* 45. *nu.* 8. *lib.* 2. *in ver. quid est.* † Declara, quando agitur principaliter de consuetudine; quia testes debent specificare actus; secus si
29 incidenter. Ægid. *decis.* 65. † Amplia quia requiritur, quod testes sint contestes, & non singulares, & de diuersis actibus deponant,
* secundum * communem opinionem, de qua per Deci. *consil.* 215. *in causa vertente, in* 2. *&* 3. *colum. & in cons.* 275. *clarissime Doctor. colum. pen. & cons.* 402. *In causa. nu.* 13. Nam testes singulares non probant consuetudinem. Cyn. post Per. in *l.* 2. *col. pen. C. quæ sit longa consuet.* Bart. in *d. l. de quibus. num.* 24. *versi. sed pone, quod testes.* Alex. *cons.* 104. *In causa, & lite, col. fin. ver. non obstat quinto argumentum, lib.* 3. vbi dicit * commu- *
nem, & idem Alex. *cons.* 196. *Viso testamento, col.* 3. *lib.* 2. Corne. *consil.*
89. *Visis actis, col. fin. lib.* 1. infra in 9. *requisito.* † Et quod singulares te- 30
stes non probant consuetudinem secundum * communem Deci. *
d. consil. 214. *num.* 3. Alex. *cons.* 173. *Viso, & diligenter, num.* 6. *& seq. versic. præterea, lib.* 6. † Ad idem, quod testes singulares non probent con- 31
suetudinem secundum * communem, de qua Deci. *consil.* 214. *num.* *
3. Alexan. *cons.* 131. *in causa vertente, num.* 9. *lib.* 2. *&* 136. *num.* 18. *eod. lib. & 45. num.* 4. *eod. lib. & num.* 9. * communem dicit Deci. *cons.* 483. *Pro* *
resolutione, num. 25. *ver. & secundum communem.* Alex. *consil.* 196. *num.* 14. *ver. quinimo, lib.* 2. *& cons.* 173. *Viso diligenter, num.* 6. *& seq. ver. præterea ad hoc lib.* 6. Contrarium, quod testes singulares probent consuetudinem plene pro vtraque parte, Mascard. *Conclusio.* 424. *num.* 11. † Vi- ℣
de, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Conclusio.* 795. *num.* 47. *& seq. versic. decimo requiritur.* Vide, *Testes singulares quando, & in quibus probent, vel non Conclusio.* 265. † Et dicuntur singulares, si non con- 32
cordant de tempore, & de actibus, ideo non probant consuetudinem. Alex. *cons.* 45. *num.* 4. *versic. quinimo, lib.* 2. *&* 131. *num.* 9. *eod. lib. & cons.* 196. *Viso Testameneo, num.* 14. *ver, quinimo, lib.* 2. † Extende in tan- 33
tum, quod deponentes de tempore consuetudinis, puta 40. annorum debent specificare à tali tempore vsque ad tale tempus, alias tanquam singulares non probarent, Alex. *d. consil.* 173. *num.* 6. *& seq. v. præterea lib.* 6. vbi apostil. in *ver. tali.* † Extende maxime, quando 34
consuetudo est contra ius. Menoch. *consil.* 187. *nume.* 57. *& seq. lib.* 2.
† Restringe in consuetudine generali, quia illa probatur testibus 35
singularibus. Alexan. *consil.* 172. *Visis, & opportune discussis, num.* 10. *lib.* 2. Plures citat Mascardus. *Conclusio.* 423. *consuetudo, num.* 8. *ver. & istud commode.* † Idem, quando agitur de probando aliquid in genere, 36
puta aliquem vsurarium. Alexand. *consil.* 72. *Inspecto diligenter processu, num.* 2. vbi apostilla in *versic. in genere, lib.* 1. ponit plurimos concord.
† Restringe, nisi sit consuetudo interpretatiua statuti, quia faci- 37
lior probatio admittitur, & prædicta locum habent in consuetudine absoluta, non interpretatiua, Bart. in *l. Labeo, col.* 2. *ff. de supel. lega. col.* 2. Areti. *consil.* 11. Deci. *consil.* 11. *nu.* 9. *ver. & ideo cum verba statuti, & num.* 10. *ver. Non obstat. & in c. canonum, num.* 22. *de constit. & in consil.* 156. *col. fin. ver. idem ergo.* & Crauet. *consil.* 101. *circa fin. ver. & adeo potens.* Abb. in *c. cum dilectus, num.* 7. *versic. item nota, quod consuetudo de consuet.* quod adeo standum est consuetudini interpretatiuæ, quod licet intellectus, quem consuetudo tribuit, appareat ex post facto non bonus; tamen ab eo non est recedendum ob virtutem consuetudinis, & hoc dicit menti tenendum, sequitur Rocch. de Curte in *tract. de consuetud. numer.* 430. *verficul. & de consuetudine. Deci. consilio* 44. *numer.* 28. *lib.* 2. Vide Mascardum *Conclusio.* 424. *consuetudo* ℣
an, & quomodo probetur per testes, vbi, quod probatur per duos testes etiam non iuratos, etiam parte non citata, etiam si reddant rationem; quia sunt vicini, licet debeant deponere de frequentia actuum, & vt supra. † Amplia; quia Doctori attestanti esse consue- 38
tudinem in aliquo loco non creditur. Bald. in *l. si quis, §.* 1. *de pign. in lectura antiqua.* Ias. in *l. de quibus. col. pen.* vbi plures allegat, *ff. de legibus.* Curt. *consil.* 78. *Domina Francescbina, colu. fin.* Ias. in *auth. si qua mulier, in* 2. *col. C. de sacrosanct. Eccles.* facit quod dicit Abb. *consil.* 53. *lib.* 2. vbi, quod non creditur litteris Potestatis, in quibus attestatur de consuetudine loci, & non credatur Doctori. Deci. in *c.* 2. *ad finem. de re-*
script. & in c. audientiam, il primo, in princip. colum. 2. *eod. tit.* Alexand. in *apostil. ad Bart. in l, Titiæ amicæ. ff. de auro, & arg. lega. & in l.* 1. *in princip. ff. de fuis, & legit.* late Deci. *consil.* 142. *Et pro tenui, colum.* 3. *in princip. & consil.* 402. *In causa. ad num. ver. secundo respondetur.* vbi attestatur hanc
esse * communem, modernorum. Alexand. in *l. post dotem, in vlt.* *
char. in princip. ff. solut. matr. Areti. *consil.* 32. *colu.* 3. & 4. Paris. *consil.* 25.
num. 13. *lib.* 1. *& consi.* 31. *nnmer.* 14. *& seq. lib.* 2. Vide, *Doctori attestanti* ℣
aliquid quando credendum, vel non. Conclus. 558. *num.* 7. *& seq.* † Contra- 39
rium, quod imo credatur Doctori attestanti de consuetudine in loco Bartol. in *l. de quibus, colum.* 11. *versic. principaliter. ff. de legibus.* cum aliis, quos ibi allegat Ias. in *pen. colum.* Alexan. *consil.* 68. *Et viso colum.* 4. *lib.* 2. Cæpol. *consil.* 40. *Lucius. & consil.* 56. *Paulus, & consil.* 66. *in fine.* vbi hanc opinionem tenet, & plenius Socin. *consil.* 275. *In causa, col.* 2. *ad fin.* vbi dicit hoc maxime procedere in Doctore Excellentiss. prout fuit Angel. *lib.* 2. *& consil.* 67. *colum.* 7. *numer.* 29. *& consil.* 165. *n.* 8. *colum. num.* 16. *& consil.* 118. *col.* 2. *numer.* 2. *& consil.* 252. *num.* 11. *lib.* 2. & idem tenet Corn. *consil.* 83. *colum.* 4. *versic. & quia, lib.* 4. & hanc tenet Ias. in *l.* 1. *numer.* 62. *C. de iure emph.* qui tamen loquitur in Doctore Illustri. Imol. in *l.* 1. *§. nunciatio. ff. de noui oper. nunc.* Ias. in *l. extraneum, colum.* 4. *C. de hæred. instit.* Portius in §. *apium, Instit. de rerum diuisio.* & hanc videtur tenere, licet non clare, Alexand. in *l. semel mora. ff. so-*
lut.

lut. matr. Deci. *conſ.* 420. *Quæritur, ad fi.* vbi dicit magis * communem
40 opinionem. † Declara; quia creditur Collegio Doctorum atteſtanti de conſuetudine. Imol. in *d. l.* 1. §. *nunciatio. ff. de noui oper. nunciatio.* ſequi videtur Ias. in *l. de quibus, ff. de legibus.* Alexan. *conſ.* 132. *lib.*
41 3. *& conſ.* 50. *lib.* 6. † Declara; quia non creditur, niſi in loco, vbi verſati ſunt. Farinacius in *tit. de indic. & tort. qu.* 45. *num.* 18. & etiam ſi plures ibi *num.* 24. Vide plenius per Maſcardum *Concluſ.* 426. *con-*
42 *ſuetudo per dictum excell. Doctoris quomodo probetur.* † Amplia, quia neque creditur litteris Officialis, ſeu Poteſtatis loci atteſtantis de conſuetudine in loco, Abb. *conſil.* 53. *lib.* 2. *num.* 2. *verſic. nec obſtat litera.* vbi loquitur, etiam ſi iuraret. † Declara; quia neque plu-
43 ribus iudicibus ſtatur atteſtantibus de conſuetudine, niſi quatenus coram alio Iudice deponant. Abb. *conſ.* 53. *nu.* 2. & 3. *lib.* 3. Vide, ☞ *Iudici aliquid atteſtanti ſuper ſua facultate non creditur, & quando ſecus.*
44 *Concluſio.* 477. † Declara, niſi ſit immemorabilis conſuetudo; quia teſtes ſingulares probant, Decian. *conſilio* 44. *numer.* 30. *lib.* 2.
45 † Amplia; quia rationem reddere tenentur etiam non interrogati, etiam ſi periti ſint, alias non probatur conſuetudo. Decian.
* *conſ.* 214. *num.* 3. & eſt communis * opinio. Decian. *conſ.* 462. *num.* 15.
46 Pariſ. *conſil.* 27. *numer.* 38. *lib.* 1. Maſcard. *Concluſ.* 424. † Et procedit, etiam ſi teſtes ſint periti; quia nihilominus debent reddere rationem etiam non interrogati, & non probant, licet dicant eſſe conſuetudinem; quia teſtes debent de facto deponere, Decian.
conſil. 214. *In cauſa vertente, num.* 3. *verſic. quinto quia, & conſil.* 402. *num.*
* 15. vbi late, & dicit * communem, quod non creditur gloſſæ, neque Doctori atteſtanti conſuetudinem. Pariſ. *d. conſil.* 27. *numer.* 38. vbi alios allegat *lib.* 1. Angel. Aretin. *conſil.* 23. *In hac cauſa, numer.* 18.
47 † Contrariũ, quando teſtes ſunt periti, tenet Bart. in *repet. l. de quibus, nu.* 23. *ver. ſed quid ſi teſtes dicant. ff. de legib.* ſequitur Deci. *conſ.* 51. *nu.*
48 80. *& ſeq. lib.* 2. † Declara; quia contrarium procedit in conſuetudine interpretatiua, & in conſuetudine immemorabili, Decian. ☞
conſil. 44. *num.* 28. *lib.* 2. *cum ſeq.* Vide, *Conſuetudo interpretatiua quan-*
49 *to tempore introducatur, & quid operetur. Concluſ.* 878. † Ratio eſt; quia conſuetudo eſt iuris, & teſtes debent deponere ſuper facto, non ſuper iure, alias ſi admitteretur probatio generica, quod ita ſit conſuetudo, teſtes eſſent Iudices, Crauet. plene *conſ.* 134. *numer.* 6. Alexand. *conſ.* 45. *in princip. lib.* 2. *& conſ.* 131. *num.* 9. *eod. lib.* Decian. *d. conſil.* 214. *num.* 3. *verſic. quinto quia. & conſil.* 402. *num.* 15. Decian. *conſ.* 274. *numer.* 9. & 10. *& conſil.* 538. *numer.* 8. & 9. & plenius *conſil.* 483. *numer.* 24. late Pariſ. *d. conſil.* 27. *numer.* 38. *lib.* 1. Bartol. in *l. de quibus.*
50 *colum.* 9. *verſic. ſed quid ſi teſtes. ff. de legibus.* † Contrarium videtur tenere Card. Flor. in *c. fin. de conſuet. quæſt.* 40. & Io. Fabri. *inſtit. de iure nat. gentium, & ciui.* §. *ex non ſcripto.* Corn. *conſil.* 293. *colum. fin. lib.* 1.
51 † Amplia; quia imo teſtes debent quinque deponere, vt probent conſuetudinem contra ius: Primo, quod ſint conteſtes, & non ſingulares: Secundo, quod reddant rationem non interrogati: Tertio, quod ea intentione ſint geſti actus, vt inducatur conſuetudo: Quarto, quod actus ſint conformes: Quinto, quod ita ſit obtentum in contradictorio: Sexto, quod deuenerit ad notitiam populi, late Menoch. *conſ.* 187. *num.* 57. *vſque in fin. lib.* 2. Decia. vero *conſ.* 214. *nu.* 2. *& per totum.* quod debent deponere de actibus vniformibus, de viſu, & frequentia actuum, quod non ſint ſingulares, reddant rationem non interrogati, & quod eo animo actus ſint geſti. Alexand. *conſil.* 173. *per totum, lib.* 6. ponit alia multa requiſita Roland. à Valle *conſ.* 13. *lib.* 4. ponit quaſi eadem, quæ Menoch. Gerard. Mazol. *conſil.* 118. *num.* 50. *& ſeq.* ponit octo requiſita, Roland. à Valle *conſ.* 2. *num.* 118. *& ſeq. lib.* 1. ponit ſex requiſita.
Vide Maſcard. *d. Concluſio.* 424. *Conſuetudo, num.* 60. *&* 61. vbi, quod ☞
ſi omnia prædicta non dicuntur, non probant, quando fuerunt in-
52 terrogati; ſecus ſi non fuerunt interrogati. † Amplia; quia teſtes ſentientes commodum non probant conſuetudinem. Alex. *conſil.* 45. *Viſis atteſtationibus, num.* 2. *lib.* 2. vbi, quod habens cauſam conſi-
53 milem repellitur, & *num.* 11. † Extende; quia teſtis habens conſimilem cauſam, & qui ex ſententia commodum haberet in parte, repellitur. Alexan. *conſil.* 107. *In cauſa. & lite, num.* 3. *lib.* 1. qui non lo-
54 quitur in conſuetudine. † Reſtringe, niſi agatur de probanda conſuetudine generali, quia teſtes ſentientes commodum in conſequentiam probant, ideo ſi agatur de probanda conſuetudine quod parochialis non ſoluit decimas Epiſcopo, alii Rectores Parrochialiũ ſunt idonei, licet in conſequentiam ſentire poſſint commodum, Alex. *conſ.* 172. *Viſis & opportune, num.* 7. *lib.* 2. vbi apoſtilla in *ver. Io. Andr.* vbi allegat pro, & contra, vbi, quod non ſunt omnino
55 inhabiles, ſed neque ſunt integri. † Declarat Nellus *tract. de teſtibus. numer.* 105. quia ſi agitur de commodo certo teſtium, non admittuntur, ſecus ſi de commodo in conſequentiam & incerto. Vide,
☞ *Teſtes ſentientes commodum admittuntur, & quando. Concluſio.* 200. Vide
☞ Maſcard. *Concluſio.* 424. *Conſuetudo, num.* 58. *& ſeq. ver. Quinto limita.*

† Teſtes falſi in vno, quod ſit de ſubſtantia, non probant in aliquo 56
conſuetudinem, quia teſtimonium in totum redditur nullum. Alex. *conſ.* 45. *nu.* 5. *& 6. ver. non eſt idoneus teſtis, lib.* 2. † Extende, etiam 57
ſi teſtis examinetur ſuper diuerſis capitulis, quia ſi in vno dixit falſum, repellitur in totum, quia iuramentum operatur, quod vnicum ſit dictum. Alexan. *d. conſ.* 45. *num.* 6. *lib.* 2. † Reſtringe, quando 58
deponeret aliquid falſum, quod non ſit de ſubſtantia, vt quia extra articulata, apoſtilla ad Alex. *conſ.* 45 *num.* 6. *lib.* 2. *in ver. ſubſtantia,* vbi plurimos allegat concord. Vide, *Deponentes falſum in parte circa* ☞
ſubſtantialia repelluntur in totum. Concluſio. 247. † Amplia, quia con- 59
ſuetudo in iis, quæ ſunt facultatis, non ita de facili probatur, ideo licet ſit conſuetudo, quod in domibus detur panis pauperibus, tamen non inducitur conſuetudo, vel non ita de facili, Decian. *conſ.* 214 *In cauſa vertente, col.* 3. *in princip.* allegat Corne. *conſ.* 296. *circa primum lib.* 4. † Amplia, quia ideo non inducitur conſuetudo in factis 60
negatiuis, puta quod quis non vadat ad aliud molendinum, vel furnum, niſi interuenerit prohibitio, & ille acquieuerit, quia tunc incidit conſuetudo negatiua, ſecundum * communem, Roland. *
à Valle *conſil.* 9. *num.* 17. *lib.* 2. † Extende, quia conſuetudo negati- 61
ua non probatur per teſtes dicentes non vidiſſe vnquam exigere quartam funerum à fratribus pro ſepultura, quia cum ſit contra ius, debuit articulari, & probari, quod fuit teſtator ſepultus in Eccleſia fratrum, & quod de legatis factis Eccleſiæ, in qua fuit ſepultus, non fuit ſoluta quarta. Alex. *conſ.* 196. *Viſo teſtamento, num.* 13. *ver. quia dicti teſtes, lib.* 2. vbi, quod ita probatio non concludit neceſſario. † Extende, quia imo etiam ſi dicerent, quod pro illis, qui fue- 62
runt ſepulti, non fuit ſoluta quarta legatorum, conſuetudo non probatur, quia debent allegare actuum frequentiam, ex quibus inducitur conſuetudo, ita, vt appareat tacitus conſenſus clericorum, & debent eſſe conteſtes de tempore, & actibus. Alex. *d. conſ.* 196. *n.* 13. *in fi. &* 14. *ver. illi autem teſtes, lib.* 2. † Extende, quia teſtes depo- 63
nentes de ſimplici non vſu legis, vel conſuetudinis non probant, niſi etiam deponant de ſimplici actu contrario, quia nõ entis ſunt nullæ qualitates, Alex. *d. conſ.* 196. *nu.* 15. *ver. tamen non probatur, lib.* 2. vbi ponit exemplum, lex mandat cauere de damno infecto, teſtes dicunt vidiſſe domos minantes ruinam, & nunquam fuiſſe datam cautionẽ, non probatur conſuetudo, & non vſus, quia oporteret, quod fuiſſet petita fideiuſſio, & reiectus petens, vel ſaltem quod actus negatiuus haberet implicitũ affirmatiuum, prout lex diſponit, quod hæreditas patris diuidatur inter filios æqualiter, ꝓbatur non vſus, quia teſtes deponunt, ꝙ primogenitus ſemper ſucceſſit ſciente populo, & maiori parte ciuitatis, vt inducatur tacitus conſenſus populi, qui vidit, & tacuit, & tunc probatur non vſus legis, quia venit caſus, & contrarium fuit ſeruatum, & idem Alex. *conſil.* 45. *nu.* 5. *& conſ.* 136. *nu.* 19. *eod. lib.* 2. Crauet. *conſ.* 811. *nu.* 11. † Amplia, 64
quia fama probata, quod ſit conſuetudo in loco, quod vendere volens tenetur vendere conſorti, vel vicino, probat. Alex. *conſ.* 173. *Viſo, & diligenter, n.* 9. *ver. ſed certum eſt, lib.* 6. † Extende, quia ex ſemi- 65
plena probatione conſuetudinis nõ defertur iuramentum in ſupplementum. Alex. *d. conſ.* 173. *num.* 10. *ver. & ſubdo lib.* 6. † Extende, 66
quia non defertur iuramentum in ſupplementum probationis conſuetudinis. Bald. in *l. de quibus, col. antepenul. ff. de legib.* Alex. *d. conſ.* 173. *Viſo & diligenter conſideratio, lib.* 6. † Amplia, quia de auditu te- 67
ſtis non probat conſuetudinem. Alex. *conſ.* 45. *n.* 10. *lib.* 2. † Amplia, 68
quia vnus teſtis non probat conſuetudinem, neque defertur iuramentum in ſupplementum. Maſcard. *Concluſio.* 423. *Conſuetudo, nu.* 1. *& ſeq.* limitat in conſuetudine alterius loci, vel antiqua, quia tunc ex vno teſte defertur. † Limita, quia interrumpitur conſue- 69
tudo adhuc non præſcripta per vnicum actum contrarium. Rom. *conſ.* 368. *n.* 7. † Limita, quod conſuetudo notoria probetur ex te- 70
ſtibus à Iudice receptis non citata parte Deci. *conſ.* 44. *nu.* 23. *& ſeq.* † Contrarium, ꝙ notoriam conſuetudinem allegans non eſt au- 71
diendus, niſi probet, quia cum ſit facti, debet probari, quia multa notoria dicuntur, q̃ non ſunt. Deci. *conſ.* 484. *n.* 27. & 28. † Declara, 72
quia ſi eſt notoria vere non probatur, ſed ſufficit ſola allegatio. Deci. *conſ.* 148. *Reuerende, col.* 3. *& conſ.* 402. *In cauſa, col.* 3. Alex. in *l. vnica, col.* 1. *&* 2. *C. vt quæ deſunt aduoc.* Ias. in *l. de quibus, n.* 88. *ff. de legib.* Bald. in *l. generali col.* 1. *in* 1. *oppoſit. C. de Epiſc. & cleric.* † Declara, quia Iudex 73
licet poſſit ſe informare ſuper notorio, tamen intelligitur, quando agitur de ſtylo reſpiciente ordinem iudicii, ſecus ſi de magno præiudicio, prout de conſuetudine reſpiciente deciſionem cauſæ. Deci. *conſ.* 483. *circa fin.* vbi, quod requiritur pronuncia ſuper notorio Rolan. à Valle, qui alios allegat *conſ.* 53. *num.* 37. *lib.* 2. Deci. *conſ.* 402. *nu.* 12. † Et quod iudex poſſit ſe informare de conſuetudine 74
non citata parte, procedit in ſtylo ſui tribunalis, prout ſi agitur de calculo inſtantiæ, quomodo fieri ſoleat per exhibitionem libri, in quo notantur dies feriati, & vtiles, Alexand. *conſil.* 82. *Viſo proceſſu,*

num. 6.

num.6.& 7.ver.nec obstat.lib.3. vbi apostilla citat eundem Alex.*cons.* 75 14.*in princ.lib.5.* † Contrarium dicit Deci.*cons.* 447.*In donatione facta, circa fin.* quod Iudex potest se informare à Notariis de consuetudine Notariorum subscribendi instrumenta, & quod hoc sufficit, vbi alios allegat. † Declara; quia si principaliter non tendit consuetudo ad decisionem causæ, Iudex potest se informare etiam non citata parte, veluti si agatur de consuetudine, quod in instrumentis non apponatur nomen Principis dominantis, sufficit probatio per plura instrumenta. Riminald.*consil.6.n.30.& seq.lib.1.* Vide plenius in *in versi. Stylus diuersorum tribunalium quando seruandus* 77 *Conclusio.596.* † Declara; quia si consuetudo est notoria, vel agatur de consuetudine interpretatiua, vel de immemorabili, illa probatur magis de facili, nec requiritur, quod testes deponant de tribus requisitis, de quibus supra Decia. late *consil.44. num.23.vsque in fin.* 78 *lib.2.* † Vide plene Mascard.*Conclus.423.Consuetudo, num.16.& seq.* vbi, quod notoria consuetudo sit probanda plene, & quod vno teste non sit probanda & Iudex potest se informare, tandem dicit procedere, quod Iudex possit se informare inter Notarios; idem quando non respicit decisionem, & in stylo, nisi sit decisiuus; item in consuetudine circa vestes lugubres; item in consuetudine ge- 79 nerali per vniuersum orbem; quia transiuit in ius cõmune. † Limita; quia consuetudo vniuersalis per totum orbem non debet probari; qui transiuit in ius, & notorium, Mascardus plene *Concl.428. Consuetudo vniuersalis.*

Consuetudo non requirit titulum. Conclus. 800.

1 CONSVETVDO † non requirit titulum, hoc est, non est necesse ad consuetudinem, quod titulus allegetur, neque probetur, Io. Andr. Domin. & alii, quos refert, & sequitur Franch. in *c. non est nu.3.ver.secundo requiritur de consuetudine, lib.6.* late Calder.*cons.* 2 46.*An in consuetudine*, quod est 8.*eod.tit.* † Amplia, vt procedat, etiam si consuetudo sit contra ius; quia non requiritur allegatio, neque probatio tituli. Archid. in *c.1.de præscript.lib.6.* quem ita allegat, & sequitur Franc.*d.c.3.de consuet.n.3.ver.secundo requiritur, lib.6.* Cal- 3 der.*cons.*259. alias 3.*de iis, quæ fiunt à Prælat.* † Amplia, vt procedat, etiam si agatur contra Episcopum, & superiorem, quia non requiritur probatio tituli de rigore iuris; quia sufficit tacitus consensus superioris, contra quem est præscriptum Calder.*d. consilio 46. An in consuetudine, ver.tamen si proprie*, quod est 8.*de consuet.& cons.*259. alias 4 3.*de iis, quæ fiunt à Prælat.* † Declara, vt per Calder.*d. cons.46.* quod est 8.*de consuet.ver.æquum tamen esset*, quod contra superiorem ex æquitate non procedat consuetudo sine titulo, saltem per transcursum tanti temporis, quod consuetudo inducatur; & idem dicit *d. cons.*259. alias 3.*de iis, quæ fiunt à Prælat.* tamen de iure dicit ibi esse contrarium, in *versic. æquum tamen, circa princ.* Vide, *Consuetudo vt valeat. quæ requirantur. Conclus.795.num.6.& seq.ver.secundo requiritur titulus.*

Consuetudo & præscriptio in quibus differant. Conclus. 801.

1 CONSVETVDO † non potest induci à particularibus personis. Feder. de Sen.*cons.91.n.4.in fi.* secus in præscriptione, quæ cadit inter priuatum; & priuatum, & hãc esse substantialẽ differentiam asserit Gemin.*cons.123.Pro clariori, in pr.* vbi, quod consuetudo tendit ad inducendum ius vniuersaliter, præscriptio vero respicit acquisitionem iuris in particulari, Roland. à Valle *cons.5.nu.76.& seq.lib.1.* vbi, quod ex consuetudine acquiritur publico, ex præscri- 2 ptione acquiritur priuato. † Extende; quia consideratur consuetudo quando inducitur ab eo, qui potest statuere; si vero non potest statuere, est præscriptio. Bart.*cons.136.in fi.lib.1.* & est commu- * nis * opinio. Roland.*cons.5.nu.74.lib.1.* † Contrarium dicas, quod 3 consuetudo non potest induci à particularibus effectu, sed causatiue potest; nam si quis vult acquirere ius piscandi in flumine publico, & alios prohibere contra ius gentium, duo debent concurrere, vt ipse solus piscari faciat, & alios prohibeat; & si sumus in re præscriptibili, ex hoc solo induceretur præscriptio, si bona fides adesset; secundum requisitum ad inducẽdam consuetudinem est, quod populus sciat, & patiatur hunc priuatum solum piscari, & alios prohibere; tunc inducitur consuetudo, quæ non requirit bonam fidem, siv declarat Io. Fabri.*Instit.de rerum diuisio.§.flumina*, iũctis iis, quæ late Ægid. Bellam.*cons.7.nu.3.& 4.cum seq.* maxime *n.9. ver.tertia solutio*, sicque vides, quod effectus consuetudinis pendet à scientia & patientia populi, sed actus, cui hæc scientia & patientia 4 accommodatur, pendet à particulari persona. † Declara, quia semper requiritur, quod is, qui causat immediate cõsuetudinem, possit statuere, alias non esset consuetudo, nam, vt populus possit inducere ex scientia & patientia consuetudinem validam, oportet, quod possit statuere in illo casu, alias cõsuetudo esset corruptela, sic loquitur Bart.*d. cons.136.lib.1.* & alii supra *ver.limita.* & idem firmat Alex.*consil.173.Viso, & diligenter. num.12.ver.vltra prædicta, lib.6.* vbi, quod communitas, quæ non potest statuere; quia habet superiorem, apud quem est iurisdictio, non potest etiam introducere consuetudinem; quia consuetudo est lex, & iurisdictionis. † Am- 5 plia, quia in consuetudine non requiritur titulus, etiam si agatur contra superiorem, & Episcopum; secus est in præscriptione. Calder.*consil.46.An in consuet.* quod est 8.*de consuet. ver. tamen si proprie inducatur.* Franch. in *c.non est de consuet.lib.6.num.3.ver.secundo requiritur*, vbi relatiue etiam ponit alias differentias. Ægid. Bellam.*cons.7.nu.* 9.*ver.tertia solutio.* Alexand.*cons.*124.*Super primo, num.3.ver.aliaratione, lib.4.* vbi apostilla in *ver.consuetudine.* † Extende; quia in con- 6 suetudine non requiritur bona fides, prout in præscriptione. Ægid. Bellam.*cons.7.num.9.versic.tertia solutio, & clarius nu.7.& seq.ver. sed oppones.* Vide plene Crauet.*de antiqu. tempo.§.1.per totum, in princip.* 7 qui ponit fere 17. differentias, & aliquas admittit, aliquas non. † Amplia, quia consuetudo est de rebus disponendis; & de bono, 8 & æquo seruando, præscriptio autem est de bonis acquirendis. Bal. in *c.fi.num.16.ver.quærunt Doct.de consuet.* † Amplia, quia consuetu- 9 do non requirit actuum continuationem, quia surgit ex actibus discontinuis, secus est in præscriptione, quæ requirit continuationem actuum Bald.*d.c.fi.num.16.ver.item præscriptio. de consuet.* † Am- 10 plia, quia consuetudo, quia inducitur ab vniuersitate, & sic à principe per actus inferiorum, vel *vniuersitatis, dicitur lex singulorum*, & respicit priuatos, præscriptio vero respicit præscribentem solum, & eum, contra quem præscribitur. Oldrad.*cons.*244.*Ad obiecta, nu.* 7.*ver.quinto opponebatur.* † Et plures differentiæ afferri possunt inter 11 præscriptionem & consuetudinem, videlicet, Prima differentia est, quia præscriptio tendit directe contra eum, contra quem litigatur, vt sit contra eum præscriptum, consuetudo semper est, quãdo cum tertio controuertitur. Ægid.*cons.10.num.32.ver.prima ergo, & cons.41.nu.13.in fi.& nu.*14. Crauet.*de antiq.temp.in 4.parte, in princ.* *uum.3.* † Secunda, quia per præscriptionem acquiritur singulari 12 personæ, & contra singulares, consuetudo acquirit vniuersis. Ægid.*d.cons.10.num.32.ver.secunda differentia.& d.cons.41.num.*14. Alex. *d.cons.*124.*nu.3.lib.4.* † Et dicitur acquiri particularibus, etiam si a- 13 gatur de certo genere personarum, prout clero & beneficiatis. Purpur.*cons.315.nu.*18. † Tertia, quia præscripto est ius dispositum, 14 & non ius disponens, & diuersis mediis causatur, consuetudo vero est ius disponens, & diuersis mediis causatur, ita Ægid.*d.cons.10.nu.* 32.*ver.tertia differentia*, & repetit *cons.41.num.13.ver.ad quartum, in fi.& num.*14.*ver.sed quoad hoc, & num.*16. † Quarta differentia, quia præ- 15 scriptio respicit res singulares, consuetudo res vniuersales, seu particulares in vniuerso. Ægid.*d.cons.10.numer.32.ver.quarta differentia.* † Quinta differentia est, quia in præscriptione semper requiritur 16 bona fides, & aliquando titulus, maxime quando est contra ius commune; in consuetudine neutrum istorum est necessarium. Ægid.*d.cons.10.n.33.ver.quod autem*, vbi dicit * communem, & *cons.41.* * *num.16.in fi.ver.secundo quæritur*, vbi dicit * communem. Bero.*consil.* * *115.num.37.lib.1.* Purpur.*cons.315.num.*18. † Declara, nisi sit specialis 17 consuetudo inter certas personas, quia eo casu requiritur bona fides, & titulus, prout in præscriptione, quando tractatur de iure quærendo contra tertium. Ægid.*d.cons.10.num.33.ver.tertio principaliter, & cons.41.num.48.vsque in fi.* vbi, quod quando consuetudo habet effectum præscriptionis, quia non est disponens, sed causat dispositum, tunc requiritur titulus, & bona fides, prout in præscriptione. † Sexta, quia in præscriptione requiritur possessio præscri- 18 bentis; in consuetudine vero acquiritur ius cuicunque etiam non possidenti. Ægid. Bellam.*cons.41.num.14.in fi.& seq.ver. sed quoad omnes.* Crauet.*de antiq.temp.parte 4.in princ.num.*25. late Bero.*cons.115.n.* 37.*lib.1.* † Item, vbi datur possessionis continuatio, ibi est præscri- 19 ptio, non consuetudo. Crauet.*de antiqu.temp. vbi supra.* † Septima, 20 quia consuetudo conformis iuri comuni per 10. vel 20. annos introducitur, præscriptio vero requirit 30. vel 40. annos Ægid.*d.cons.* 41.*nu.15.& 16.ver.sed quid dicemus*, vbi, quod consuetudo, quæ est amica iuris communis prout est, quod Ecclesia sæcularis possit dari religioso, videtur fauorabilis Ecclesiæ, & Episcopo, licet recitet vtraque parte. † Octaua, quia præscriptio non currit, neque nocet 21 non valenti agere, consuetudo secus. Castren.*cons.166.Nulli dubium in princ.lib.1.* † Nona, quia præscriptio operatur tantum, quantum 22 præscripta, & quoad personas, & res, intra quas, & ob quas est introducta, sed consuetudo inducta inter certos præiudicat quoad omnes, quia facit ius quoad omnes. Castre.*d.cons.160.in princ.lib.1.* † Decima, consuetudo est quoddam ius commune, non autem 23

appro-

approbabile præscriptio vero aufert vni,& tribuit alteri; & hanc esse vnam de substantialibus differentijs,dicit Abb.*consil.* 18. *Primo*
14 *quod communitas col.* 4 *in fi.v. non obstat.sub n.* 7.*li.*2.† Vndecima, quia præscriptio est odiosa;consuetudo fauorabilis.Bero.*cons.*115.*n.*37.
25 *& seq.li.*1.† Duodecima,quia præscriptio requirit scientiam & patientiam eius.s.cõtra quẽ præscribitur,consuetudo non Ber.*d. cons.*
26 115.*n.*37.*li.*1.† Limita,quia quod dicitur de consuetudine contra ius commune,idem dicitur de præscriptione,vt sicuti præscriptio non extenditur de re ad rem,neque de persona ad personam,neque de loco ad locum,ita neq; consuetudo Rom.*cons.*368.*n.*8.&
27 *seq.*vbi ponit multa exempla.† Limita, quia consuetudo contra ius non potest introduci ab iis, qui non habent potestatem legis condendæ,sed est mera præscriptio,& non cõsuetudo. Bart. *cons.* 136.*li.*1. Cauet. qui alios allegat *de antiq.temp. in* §.1.*in* 4. *parte n.* 13. *& seq.*plene Areti.*cons.*132.*n.*4.vbi latissime Crauet.*cons.*134.*num.* 25.Natta *cons.*431.*nu.*20.qui declarat. Feder. de Sen. *cons.*17.*numero* 3.*verficulo præterea consuetudines.*Bero.*cons.*137.*nu.*11.*li.*3.vbi,quod requiritur,quod faciant actus vt vniuersi,non vt singuli, alias est præscriptio.Petr.de Raue.*in tract.de consuet.num.*35.& est communis * opinio Roland à Valle *consilio* 5.*num.*74.*lib.*1.Soci.*cons.*7.*n.*8.
28 *li.*1.† Extende,quia propterea nõ valet consuetudo,vel statutum mercatorum quoad non mercatores,sed solum ligat ipsos mercatores.Iaſ.in *l.omnes populi,nu.*37.*ff.de iust.& iure.*facit Alex. *cons.*106.
29 *nu.*10.*lib.*2.† Extende generaliter,quia consuetudo nunquam exo
30 tenditur,neque ligat non suppositos.Rom.*cons.*92.*n.*5.† Extende quia ad hoc,vt inducatur consuetudo mercatorum, necesse est, vt faciant vt omnes,non vt singuli, quia tunc est quædam obseruantia,& præscriptio,quæ ad alios non extenditur.Bero.*dict. cons.* 137.*n.*11.*li.*3.

Consuetudo negatiua potest induci,& valet, & quando secus. Concl. 802.

1 CONSVETVDO † aliquid non faciendi, & sic negatiua induci potest,& valet,Feder.de Sen.*cons.*146.*n.*3. *v. sed quicquid sit,*vbi,quod valet cõsuetudo,quod ciuitas Interamnen.non vocetur extra suum territorium,sed coram suo Gubernatore, ie-
2 quitur Natta *cons.*406.† Amplia quia seruitutem debens si eam non præstat per longissimum tempus,illam habens per non vsum perdit seruitutem.Ange.*cons.*337.*Inter alia capitula,nu.* 3. *ver. inducitur enim consuetudo,* vbi *nu.*9. dicit procedere, quando fuit desi-
3 rata seruitus, sed non obtenta. † Amplia; quia quando consuetudo per non factum implicat contradictoriam affirmatiuam, illa inducit contrariam cõsuetudinem negatiuam, Ang.*d.cons.*337. *n.*3. vbi quod dicitur eo casu consuetudo introducta per contrarium factum, quod intellige secundum causam procedere, propter quam non fuit solutum, vt inducta sit consuetudo, vel non.
4 † Extende, vt idem sit in eo, qui est adstrictus ad soluendum aliquid,vel gabellam;quia non soluendo videtur introducere consuetudinem non soluendi.Angel.*cons.*337.*n.*3.quod intelligit *n.*9.
5 quando fuit petita gabella, sed non soluta. † Contrarium dicit Alex.*cons.*136.*nu.*19.*lib.*2.quod non inducitur consuetudo per nõ vsum soluendi, vel potius per vsum non soluendi, nisi probetur, quod fuerunt requisiti soluere, & nõ soluerunt;late tuetur Alex.
6 Riminal.Iun.*cons.*10.*n.*29.*& seq.*& Gramma.*cons.ciuil.*69.† Declarat Natta *cons.*406.*nu.*19.*&* 20. quod sufficit, quod venerit casus
7 collectas soluendi,&alii soluerint,exemptus vero non.† Crauet. *cons.*111.*num.*21.mordet Alex.quod interpellatio requiratur in iis, quæ sunt facultatis,non in solutionibus gabellarum,vel onerum.
8 Ruin.*cons.*217.*nu.*13.*lib.*1.† Vide Balb. in *tract.præscriptio.in* 2.*parte* 5. *partis princ.quæst.*7.*nu.*4.*fol.*114.*in tomo* 16. Alex. *cons.*196.*nu.*15.*lib.*2.
☞ Vide plenius infra proxime, & sub *num.* 16. *& seq.* vbi declaratur.
9 † Declara;quia procedit ampliatio,& extensio sine dubio,quando fuerunt requisiti ad soluendum, & recusarunt ac sententiam obtinuerunt;quia consuetudine acquiritur exemptio.Ang.*d.con.* 337.*n.*4.*ver.an non soluerunt.in princ.*& ideo consuetudo regulatur à
10 causa.† Restringe,quando obligatus soluere gabellam, & aliud, clãdestine subtraxit non soluendo; quia per mille annos non ac-
11 quirit consuetudinem negatiuam.Ang.*d.cons.*337.*nu.*4.† Restringe, quando publicanus, vel debens exigere gratiam fecit; quia quoad futuras solutiones non inducitur consuetudo. Ang.*d.cons.*
12 337.*ver.an non soluerunt,quia forsitan.*† Restringe,quando recusarũt soluere,sed pendet lis super solutione. Ang.*d.cons.*337.*nu.*4.*ver.an non soluerunt;quia soluere recusarunt.*vbi quod possessio soluendi,vel non, debet manuteneri pendente lite;vbi etiam dicit, quod per solam negationem soluendi, si debens exigere vadit ad iudicem,
13 perdit suam possessionem. † Amplia; quia valet consuetudo negatiua super non vsu, vel contrario vsu legis præcepti, quia con-

currit tacitus consensus principis,& Episcopi, qui scire præsumitur propter diligentiam, quam tenetur facere. Zabar.*cons.*132.*nu.*
4.*&* 5.† Amplia,quia valet consuetudo negatiua, quod fœmina 14
non succedat in exactione pedagii,quod est de regalibus,& probatur, si constat, quod bis fuit petitum à fœmina, & contrarium obseruatum. Castr.*cons.*166.*Nulli dubium, in princ. & per totum, lib.*1. vbi requirit lapsum temporis legitimi. † Amplia; quia consuetu- 15
do negatiua ex vsu extraiudicialiter obseruato inducitur ad interpretationem statuti, puta statutum Senarum disponit, q̃ filia dotata non succedat, inducitur consuetudo interpretatiua non succedendi, si prout euenit casus pluries, quod sorores non fuerunt vnquam admissæ ad diuisionem bonorum, quandocunque dotentur.Castr.*cons.*83.*in fi.lib.*2.† Limita,quia cõsuetudo ex actu 16
negatiuo non inducitur,nisi fuerit contradictum, vel reclamatũ. Alex.*cons.*136.*nu.*19.*lib.*2. vbi,quod ex eo,quod quis non soluit onera per multum tempus,non probatur consuetudo,vel præscriptio,nisi constet,quod fuerit requisitus,vt solueret,& non soluit, & idem tenet Alex.*cons.*173.*num.*8.*lib.*6.plene Crauet.*cons.*765.*nu.* 14.vbi,quod duo requiruntur,quod fuerit cõtradictum, & quod is,cui contradicebatur,acquieuerit contradictioni,alias inter volentes & consentientes non inducitur consuetudo. Alex.*consil.*6. *Visa inuestitura,lib.*5.& quod requiratur,quod fuerit oppositum,& oppositioni acquieuerit.Cotta *decis.* 408. alias non probatur cõsuetudo,idem tenet Aret.*Instit.de iure nat.gen.& ciuili,* §. *ex non scripto,num.*13.vbi dicit,quod incipit consuetudo, si fuit contradictũ à die, quo post contradictionem acquieuit, & dat exemplum in eo, qui iuit per 10. annos ad meum molendinum, quem si volo compellere,& ille contradicat, & postea acquiescat, oritur à die, quo acquieuit,consuetudo,non ante. Zabar.*cons.*132.*nu.*4.Ægid. Bellam.*cons.*33.*nu.*35.*in fi.& n.*36.vbi,quod postquam fuit contradictum, requiritur lapsus temporis requisiti. † Ideo non sufficit, 17
quod nunquam fuerit data cautio de damno infecto;quia potuit esse,quod non fuerit petita. Alex.*cons.*45.*nu.*5.*lib.*2.† Item, quod 18
non fuit vnquam iuratum de calumnia,non sequitur,est consuetudo,quia non fuit forte petitum. Alex.*d.cons.*45.*nu.*5.*lib.*2.† Item 19
dos nunquam fuit restituta mortua vxore; ergo consuetudo est, quod maritus lucretur,non sequitur,quia potuit ex alia causa induci,quia hoc non fuit petitum. Alex.*d.cons.*45.*nu.*5.*lib.*2.qui dicit testem necessario debere concludere. † Item in omni actu nega- 20
tiuo, puta altius non tollendi, non eundi ad aliud molendinum, quia nunquam inducitur consuetudo,etiam si quis per mille annos non iuit ad aliud molendinum,quia semper præsumitur iure facultatis,& nisi interueniat contradictio, & prohibitus acquieuerit. † Contrarium, quod non requiratur contradictio. Crauet. 21
*cons.*459.*n.*2.vbi nihil allegat,sed tamen,quod sufficit solus cursus temporis absque contradictione,videlicet 40. annorum, quibus quis non soluerit onera,vel collectas,tenet Crauet.per plura *cons.* 111.*nu.*21.*& seq.*qui dicit,solum in iis,quæ sunt meræ facultatis,requiritur contradictio,& huius opinionis sunt multi, quos habes apud Paris.*cons.*25.*nu.*28.*& seq.lib.*1.& quod in iis, quæ sunt meræ facultatis, difficilius inducatur, & probetur consuetudo. Decia. *cons.*214.*colu.*3.*in princ.nu.*2.† Declara,quia non requiritur contra- 22
dictio,quando lapsi sunt 40.anni, & allegatur concessio, licet nõ probetur, vel si probetur,sit inualida,ita distinguit Barto. *cons.*59. *Commune Spoleti,nu.*6.*&* 7.*lib.*1. cum aliis, quos ibi reportaui. Paris. *d.cons.*25.*nu.*27.*& seq.lib.*1.† Restringe,quia inducitur, quando vl- 23
tra actum negatiuum adest etiam actus contrarius affirmatiuus implicitus, puta quod omnes ciues certi temporis habuerũt semper magistratum Communis, & quod alii ciues posteriores nunquam fuerunt admissi ad magistratum. Alex.*cons.*6.*in princ.ver. ergo ex prædictis,lib.*1.Iaſo.*cons.*46.*In præsenti consultatione, lib.*1.*in princ.*vbi quod * omnes concordant in hoc.Natta *cons.*19.*nu.*7.*& cons.*406. * *nu.*20.*& seq.*Rolan.à Valle *cons.*5.*nu.*72.*lib.*1.& vide, quæ posui ad Bart.in *l.cum scimus,*C.*de agricol.& censit.lib.*10.vbi habet,Berret.*con.* 148.*n.*2.*&* 3.qui hanc dicit communem.* Alex.*cons.*45.*nu.*5.*lib.*2. * vbi,quod testes non probant consuetudinem deponendo de nõ vsu,nisi etiam deponant de contrario implicito vsu. † Restringe, 24
quia bene probatur;puta si lex dicat,quod hæreditates diuidãtur inter filios æqualiter,quia si probetur, quod nõ fuit facta diuisio, sed tota hereditas fuit assignata primogenito,bene adest hic actus contrarius implicitus affirmatiuus. Alex.*cons.*45.*n.*5.*ver. exemplum ponit,lib.*2.† Item,si probatur, quod habitatores ciues à cẽtum an- 25
nis citra non fuerunt de magistratu,sed alii ciues antiquiores, oritur probatio, quia actus implicitus affirmatiuus oritur.Alex. *cons.* 6.*in princ.lib.*1.† Limita, quia consuetudo negatiua non inducitur 26
ex eo, quod vicini per longissimum tempus non petierũt cautionem damni infecti pro domibus minantibus ruinam, bene sibi

præiudicant in præteritis, sed non in futuris. Angel. *cons.337. num.7.ver.hinc descendit.* Alex. *cons.196. Viso testamento, num.15. versic. tamen*
27 *non probatur, lib.2.* † Extende; quia idem est in habentibus solum liberũ, in quo per mille annos non ædificarunt; quia nõ inducitur consuetudo non ædificandi. Ang. *d.cons.337.n.7. in fi.v. eodem modo,* vbi idem in ædificantibus basse per multum tempus; quia non
28 priuantur, quia altius possint tollere. † Extende in feudatario habente ius collectandi vasallos pro maritanda filia; quia si non collectauit per multum tempus, non perdit ius suum. Angel. *cons.*
29 *337. num.8.* † Extende multis modis, quando non venit casus, de quibus late Natta *cons.406. in princ. & nu.19.* vbi, quod si per mille
30 annos quis non soluat, quia non venit casus, non præscribit. † Extende in iuramento præstando de calumnia ab aduocatis iuxta tex. in *l.rem non nouam, §. patroni, C. de iudic.* quia si probetur per mille annos non præstitum; quia non constat, quod fuerit petitũ, non probatur non vsus. Alex. *d.cons.196. num.15. ver. aliud exemplum,*
31 *lib.2.* † Declara; quia consuetudo negatiua, & vsus negatiuus contra legem, non probatur per testes deponentes de non vsu simplici, nisi includatur factum affirmatiuum expresse, vel ex necessitate tacite; ideo debent deponere, quod non obstante lege de damno infecto fuit petita cautio, & negata, & vsu obseruatum, quod non præstaretur, tacite etiam sufficit, puta lex mandans filios ab intestato æqualiter succedere; quia si probatur, quod mortuo patre primogenitus semper succedit, includit necessario actũ implicitum affirmatiuum, quod filii, qui debeant succedere, non potuerunt, ita plene Alex. *d.cons.196. num.15. ver.tamen non probatur. & in fi.* vbi dicit * communem, *lib.2.* repetit *consil.45. num.5. & cons.*
☞ *136. num.19. lib.2.* Cravet. *cons.811. num.11.* Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat quæ requirantur. Concl.795. num.126. & seq. ver. decimo septimo requiritur.* Vide, *Præscriptio & consuetudo non inducitur per non vsum, & quando secus. Concl.536.*

Consuetudo antiqua quæ dicatur, & qualiter probetur. Concluſ.803.

1 CONSVETVDO vt † dicatur antiqua, requirit tantum tempus, quod non extet memoria in contrarium. Io. Monachi, & Archid. in *c.fin.* in glo. in *ver. antiqua, de electio. in 6.* & sic quando statutum requirit consuetudinem antiquatam, debet intelligi, vt
2 supra. † Contrarium tenet Iaſ. in *l.de quibus, col.12. num.50. ver. vltimo ex hac, ff. de legib.* post Abb. in *c.fi. de consuet.* videlicet, quod intel-
3 ligitur de consuetudine 10. annorum. † Declara & concorda; quia si sumus in consuetudine iuri communi contraria, procedit prima opinio, si vero est præter ius, tunc procedat contrarium, & ita videtur intelligere dictum Archidiaconi Roman. *Singul.101. quæro secundo,* vbi ita distinguit, & ad hoc seruiunt dicta superius,
4 vbi tractatur de consuetudine requirente 40. annos vel 10. † Dicas, quod si sumus in consuetudine inducta contra ius commune ciuile, & cui populus potest derogare, sufficiunt 10. anni, si contra ius canonicum, cui populus non potest derogare, sufficiunt 40. anni, si contra reseruata soli principi, requiruntur centum anni.
5 Ant. de Butr. in *c.fi. de consuet. num.39. ver. stat ergo conclusio.* † Amplia, quia consuetudo antiquissima potest probari per scripturam, & qualiter probetur per testes, & qualiter deponere debent. Vide
☞ Mascard. *Conclus.429. Consuetudo antiquissima, nu.6.* & plenius *Conclus.424. nu.57.* vbi, quod debent deponere semper suo tempore vidisse seruari, audiuisse à maioribus suis sic fuisse seruatum, & nunquam audiuisse contrarium.

Consuetudo an sit rationabilis, vel non, quando dicatur, & statur arbitrio iudicis. Concluſ.804.

1 CONSVETVDO † an sit rationabilis, vel non, statur arbitrio iudicis, nec certa regula dari potest, sicut de mora & aliis multis, Oldrad. *cons.220. Supposita consuetudine, in princ. ver. & ideo notauit.* Feder. de Sen. *cons.17. num.5. ver. & pro tanto.* Cravet. *cons.96. num.3.*
2 Rocch. de Curte in *c.fi. de consuet. n.204.* vbi plures allegat. † Adde, quod consuetudo dicitur rationabilis, quæ continet id, quod per priuilegium potest concedi. Oldrad. *cons.244. num.10. ver. circa au-*
3 *tem secundum genus.* † Extende, quia rationabilis dicitur consuetudo, quam iura approbant expresse, vel saltem non reprobant, vel non obuiat canonicis institutis. Feder. de Sen. *cons.17. num.5. versic.*
4 *non obstat, quod secundo loco.* † Extende, quod sit rationabilis, quæ non est à canone, vel lege improbata, dicit Fulgo. *cons.155. Præsup-*
5 *ponitur, quod, nu.2.* † Declara, quia, vt consuetudo sit rationabilis, non est necesse, vt vigentem rationem habeat, sed sufficit, quod non sit irrationabilis, videlicet quod peccatum non inducat. Æ-
gid. Bellam. *cons.31. n.10. v. nec tertium dici potest.* † Restringe, quia nõ 6
rationabilis dicitur cõsuetudo, quæ ratione caret, vel quæ obuiat canonicis institutis. Cald. *cons.42. in pr.4.* alias *de consuet. & cons.386.*
alias *1. de regular.* † Restringe, quia cõsuetudo, quod credatur cui- 7
cunq; libro pro scribente, non valet, quia dicitur indiscreta. Bertach. de Gabell. in *4. parte princ, nu.6.* † Restringe, quia consuetudo 8
inducens ad delinquendum non valet tanquam irrationabilis, prout si esset, quod credatur scripturæ scribentis ad fauorem suũ. Bal *cons.349. Si hoc quæritur, in fi.nu.3. lib.5.* † Restringe, quando est 9
contra ius, quia præsumitur irrationabilis. Cravet. *cons.96. num.3.* † Contrarium, quod quãdo est contra ius positiuum mere, quod præsumatur rationabilis, sentit Aretin. *cons.23. in fin.* † Restringe, 10
quia quando contrariatur æquitati naturali, non est rationabilis. 11
Cravet. *d.cons.96. nu.3.* † Idem, quando est à lege reprobata Cra- 12
uet. *d.consil.96. num.3.* & sufficit, si reprobetur simpliciter, quia intelligitur tam de præterita, quam de futura. Alex. *cons.196. n.13. lib.*
2. Ruin. *cons.156. nu.8.* † Idem, quando est onerosa Ecclesiis, & Ec- 13
clesiasticis, quia dicitur irrationabilis, & non valet. Ruin. *d. consil.*
156. nu.8. circa med. lib.4. † Amplia, quia consuetudo irrationabilis 14
non valet etiam per tempus immemorabile. Ruin. *cons.156. nu.8.*
v. & hoc procedit, lib.4. & cons.155. n.18. eod. lib. dicit quod titulus non 15
præsumitur, quãdo est irrationabilis consuetudo. † Contrarium, quod debeat seruari, si est immemorabilis, & non est nutritiua peccati, alias secus, Troylus Maluecius *tract. de sortib. in 2. parte de ludo taxillorum, n.20. & seq.* vbi, quod eo casu, quo nutrit peccatum, Papa sciens non videtur approbare. † Amplia, quia consuetudo 16
non valet, quæ non est rationabilis, & dicitur non rationabilis, quæ non est æqua, ideo si fundatur super eo, quod est contrarium æquitati, puta quod onera maiora soluat vnus, quam alius, dicitur iniqua, & nulla præscriptione roboratur, plenissime Cravet. *cons.972. n.33. & seq.* vbi dat multa exempla. † Extende, quia con- 17
suetudo, quæ non habet honestatem, vt quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris, non dicitur honesta, sed contra naturalem æquitatem. Cravet. *d.cons.972. n.38.* † Amplia, quia non valet consue- 18
tudo, quod Archidiaconus præcedat Vicarium Episcopi, quia est contra honestatẽ. Rocch. de Curte in *c.fi. n.110. de consuet.* vbi ponit multa exempla, in quibus dicitur contra honestatem. Abb. *con.21.*
Viso dubio, lib.1. sequitur Feli. in *Rubr. de maior. & obed. nu.10.* Stafil. *de liter. gratiæ, ver. transeo nunc, num.13. inter tract. tom.14. col.22.* Petr. de Raue. in *tract. de consuet. n.90.* Vide Rocch. in *tract. noui. tom.2. de stat. cap.11. nu.30. fol.350.* vbi ponit exempla plura, puta, quia consuetudo, quod laici sedeant in choro cum clericis, non valet, quia est contra honestatem. † Extẽde, vt procedat, siue Episcopus sit præ- 19
sens siue absens. Ant. de Pret. in *tract. de iurisd. Episcopi, in 6. cap.n.41.*
† Limita, quia consuetudo irrationabilis, licet non valeat, quoad 20
validitatem actus, bene valet, vt excuset à pœna. Alex. *cons.8. Et ad-*
uerte, quia, num.9. versic. confirmantur, lib.6. vbi apostilla, in *ver. pœna.*
Vide, *Consuetudo, ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Conclusio. 795. n.14.* ☞
& seq.

Consuetudo non probatur ex actibus differentibus, & genericis, & quando secus. Concluſ.805.

CONSVETVDO † ex actibus diformibus non probatur, 1
quia si vario modo fuit obseruatum, non probatur consuetudo, q̃ requirit actus vniformes. Bart. in *l.2. in fi. princ. ff. soluto matr.*
Alex. *cons.5. Si veræ sunt, lib.5.* Deci. *cons.214. In causa vertente, num.2.*
ver. secundo, hoc idem, & per totum. Alex. *cons.173. per totum, lib.6.* Deci.
cons.129. Pro tenui, colum.2. Roland. à Valle *cons.2. num.118. & seq. lib.*
1. & cons.13. lib.4. Menoch. *cons.187. num.57. & seq. lib.2.* Gerard. Mazol. *cons.118. n.50. & seq.* † Ad idem, quia consuetudo non proba- 2
tur ex actibus diformibus. Cravet. *cons.96. nu.5.* Riminal. Iun. *cons.*
264. n.28. & 29. lib.3. & cons.265. nu.25. Roland. à Valle *cons.13. n.18.*
lib.4. & n.20. vbi, quod nullus discrepat, & *cons.87. n.53. lib.2.* Menoch. late *cons.18. nu.17. lib.1.* latius *cons.163. num.6. lib.2.* & quando est varia, non recedimus à iure communi. Natta *consil.132. in fin. &*
cons.309. nu.9. Roland. *cons.87. num.53. lib.2.* Riminal. Iun. *cons.118.*
num.72. lib.2. Curt. Iun. *cons.206. num.20. lib.3. Requisito.* † Extende; 3
quia consuetudo varia in ciuitate circa confectionem instrumentorum non potest attendi, sed ad ius commune recurritur, quia cum sit varia, non est consuetudo attendenda, igitur ius commune attenditur. Alexand. *cons.5. num.7. ver. quarto, quia lib.5.* vbi dicit, quod id, quod minimum est, attendi debet circa consuetudinem solutionis variæ, item quod ex duabus consuetudinibus vltima debet attendi, sed declara, vt idem Alexa. *ibi. num.22. & 23.* † De- 4
clara extensionem, quia quod dicitur consuetudinem variam non attendi, procedit, quãdo nulla apparet consuetudo legitime
obtenta,

obtenta, sed si certa consuetudo fuit obtenta, & præscripta, seu à principe approbata, non releuat, quod vario modo post consuetudinem fuerit seruatum, nisi illa varietas sit præscripta; quia ad tollendam consuetudinem semel inductam, requiritur alia consuetudo similis contraria. Alex. *d. cons. 5. n. 21. v. non obstat, dum quarto, lib. 5.* & repetit *nu. 13. ver. pro hoc etiam bene facit.* vbi clarius explicat, quando agitur de inducenda consuetudine ex solutionibus diuersis; quia est impossibile; quia si vno tempore fuerunt, puto soluta decem, postea octo, receditur à solutione decem, & sic nihil firmatur. † Extende idem in consuetudine feudali, quæ attendenda est, quando vniformes sunt actus, alias si sunt difformes, secus est. Crauet. *cons. 96. nu. 5.* † Extende; quia quando vario modo fuit seruatum recurritur ad ius commune; quia non est inducta consuetudo. Bart. *d. l. 2. in fi. princ. ff. solut. matr.* Bald. in *l. non solum, in fi. C. de iure domin. impetr.* Deci. *cons. 129. Pro tenui, col. 2.* Portius *cons. 106. n. 58. & seq.* † Contrarium, quod imo sufficiat probare communem obseruantiam, licet aliqui casus in contrarium reperiantur seruati. Soci. *cons. 92. col. 7. nu. 13. ver. sed ad hoc fundamentum, lib. 3.* Deci. *cons. 11. nu. 12. ver. secundo respondetur*, vbi, quod sufficit, quod magis communiter fuerit seruatum pro consuetudine. † Extende; quia consuetudo Notariorum, quod si sunt soliti apponere certas clausulas in instrumento, illæ habeantur pro appositis, valet, quando constat vniformiter fieri consueuisse; si vero constat, quod vario modo fuit seruatum, non potest allegari consuetudo, quæ variata non releuat. Alex. *cons. 127. Viso instrumento, in fi. lib. 5.* Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Conclusio. 795. num. 47. & seq. ver. decimo requiritur.* Vide, *Consuetudines si sunt contrariæ, quæ attendantur. Conclusio. 843.* † Amplia; quia consuetudo non debet probari generaliter, sed specialiter in casu, de quo agitur, Oldrad. *consil. 257.* Anchar. *cons. 339.* Crauet. *consil. 96. num. 4.* Vide, *Consuetudo difficilis probationis, & qualiter probetur. Conclusio. 799. num. 11. & seq.* † Extende; quia si concurrunt diuersæ consuetudines, magis specialis est attendenda. Crauet. *consil. 195. num. 16.* Quia generalis recipit declarationem à magis speciali. Crauet. *cons. 118. nu. 4.* † Et quod in alienatione feudi non sufficiat probare consuetudinem in genere, sed requiratur probatio in specie. Riminald. Iun. *cons. 394. num. 86. & seq. lib. 4.*

Consuetudo est magnæ auctoritatis, & vincit legem, & omnia, & quando secus. Concl. 806.

1 CONSVETVDO † est magnæ auctoritatis, & vincit legem, vt not. in *rubr. de Decur. lib. 10.* Gemin. *cons. 139. num. 3. ver. consuetudo enim.* quia licet auctoritas legum sit magna; non tamen extenditur virtus legis contra consuetudinem, & vsum. *c. Vbertus. de feudi cognitio.* Bal. *cons. 252. Viso quodam, lib. 2. in fi.* Bald. *cons. 318. Quidam nobilis in fi. lib. 2.* vbi, quod consuetudini sicut matri adhibenda est reuerentia, etiam per principes; quia qui non seruat consuetudinem maiorum, non seruat honorem maiorum. Vide, *Consuetudo regulariter valet contra legem, & quando secus. Conclusio. 814.* † Extende, vt omnia, quæ per legem fieri possunt, pariter per consuetudinem possint constitui. Gemin. *consil. 139. num. 3. & 4. ver. Consuetudo enim.* vbi, quod sicuti lex potuit inducere, quod pater relinquat filio legitimam; ita consuetudo potest inducere, quod quilibet teneatur relinquere Ecclesiæ, vel in pios vsus certam portionem. † Amplia; quia prouinciales amant suas consuetudines, & ab eis difficile est recedere; quia quælibet prouincia abundat in sensu suo, *c. certificari, de sepult. & c. vnam. 76. distinct.* † Imo Florentini ita inhærent suis statutis, vt licet inualida sint; tamen illa seruant, quicquid velint iura in contrarium. Rom. *cons. 392. Circa primum, nu. 2.* quem sequitur Felin. in *c. quæ in Ecclesiarum, num. 13. ver. cæterum, de constit.* vbi, quod non patiuntur disceptari de eorum statutis, plene Deci. *cons. 537. In causa rigorosæ, num. 4. ver. Præterea apud dominos Florentinos.* † Amplia; quia quicquid potest fieri per pactum, potest fieri per consuetudinem, quæ plus potest quam pactum. Gemin. *d. cons. 139. nu. 1. in fin. & seq. ver. sed dicet pars.* Vide, *Consuetudo potest, quicquid potest pactum. Conclusio. proxima seq.* † Amplia; quia potest consuetudo, quicquid potest priuilegium. Vide, *Consuetudo potest, quicquid potest priuilegium. Conclusio. 808.* † Amplia; quia potest consuetudo, quicquid potest præscriptio. Vide, *Consuetudo potest, quicquid potest præscriptio. Conclusio. 809.* † Amplia; quia consuetudo potest, quicquid potest statutum. Vide, *Consuetudine quæ non possunt introduci, neque statutum valet. Conclusio. 810.* † Amplia maxime in consuetudine immemorabili; quia habet vim tituli, & tollit legem, imo tollit ius publicum auctoritate, & vtilitate, siue sciat princeps, siue non dummodo non sit irrationabilis, licet ex antiquitate temporis præsumatur rationabilis. Abb. plene *cons. 7. Tria, col. 4. in fin. cum seq. ver. his præmissis, lib. 2.* † Ad idem, maxime in cõsuetudine immemorabili; quia ex quo habet vim priuilegii & legis, seu constitutionis, *l. hoc iure, §. ductus aquæ. ff. de aqua quotid. & æstiua l. 1. §. fi. ff. de aqua plu. arcend.* Socin. *cons. 297. Viso priuilegio, col. 2. lib. 2.* seruari omnino debet, etiam si legi sit contraria, *c. cum dilectus. & c. consuetudinis, de consuet.* † Amplia in tantum consuetudinem tollere legem, vt nullum sit ius positiuum, quin tollatur per consuetudinem. Abbas *d. cons. 7. col. pen. in princ. lib. 2. ver. & notanter.* allegat Bald. in *c. imperialem, ver. præterea Ducatus. de prohib. feud. alien. per. Feder.* † Amplia in tantum, vt licet consuetudo tollatur per ius commune, & reprobetur; adhuc tamen potest de nouo introduci; maxime quia quando est præscripta, & antiqua, & non agitur de periculo animarum, sed de commodo pecuniario, debet seruari. Abb. *d. cons. 7. col. pen. ver. quinimo, lib. 2.* † Amplia, quia consuetudo notoria reddit sententiam contra consuetudinem ipso iure nullam. Bald. *cons. 269. Quidam nomine, num. 3. ver. posset etiam dici, lib. 1.* Vide, *Sententia lata contra ius est nulla, & quando secus. Conclusio. 141.* † Amplia, quia licet emphyteusis Ecclesiastica etiam ex pacto non transeat ad extraneum; tamen secus est, si consuetudo Ecclesiæ hoc admittit. Cuma. *cons. 11. Emphyteuta inuestitus, in princ.* † Amplia, quia consuetudo potest inducere, quod quis priuetur re sua. Alexan. *cons. 137. Viso processu, nu. 5. ver. plus dico, in fi. lib. 7.* † Amplia generaliter, quia consuetudo dicitur forma rei, & quasi alterum ius naturale, ideo omnia potest. Bald. *cons. 433. Apulus Castrum, col. 4. ver. decimo probatur, lib. 3. & col. 5. ver. sic. item ius eligendi.* vbi, quod Imperator de consuetudine habet auctoritatem, quia consuetudo est origo omnium iurisdictionum. † Amplia, quia consuetudo æquipollet veritati, *l. 1. ff. de seruit. & aqua.* Bald. *cons. 289. Quia consuetudo, in princip. lib. 4.* † Amplia, quia consuetudo facit de non licito licitum, & è contra, ideo excusat ab omni pœna, si fiat actus non licitus. Bart. in *l. si fugitiuus, §. apud Labeonem. ff. de ædil. edicto.* Deci. *cons. 170. col. penult.* vbi dat aliqua exempla, qui loquuntur in contractu vsurario, vt licitus censeatur ex consuetudine. Crauet. *cons. 924. num. 16.* Grat. *cons. 39. & cons. 49. lib. 2.* Crauet. *cons. 145. num. 12.* & quod consuetudo etiam mala, & irrationabilis excuset à pœna temporali. Ias. in *l. de quibus. colu. 2. post med. ff. de legib. & in l. 1. §. hoc iudicium, col. 4. nu. 25. ff. si quis ius di. non obtemper.* Felin. in *c. ex tenore. colum. 6. numer. 9. versic. declara, de rescr.* Zabar. *consil. 132. Duo sunt videnda.* Cepol. *consil. 40. per totum.* † Et ad propositum, quando consuetudo etiam mala excuset à pœna temporali. Barba. *consil. 62. col. 14. lib. 1.* Bald. *consil. 349. lib. 5. & cons. 243. vol. 2.* Oldrad. *cons. 191.* late Marsil. in *l. 1. num. 92. ff. de sicar. & in sua praxi criminali, quæ est auerolda, in versic. quoniam, num. 98.* † Contrarium, quod consuetudo non possit facere licitum illud, quod à iure prohibetur, est text. in *cap. 1. de consuet. lib. 6.* per quem dicit Angel. in sua *disput. incip. Duo nobiles. in solutione tertij dubij, in princip.* quod nulla consuetudine duella & torneamenta possunt effici licita, adeo quod occidens tenetur pœna homicidij, non obstante, quod tandiu fuerit contrarium obseruatum, quod non extet memoria in contrarium. † Declara, quia vbi agitur de peccato, sicuti non valet statutum; imo statuentes sunt excommunicati; ita non valet consuetudo, quod vsura non sit vsura, & qui diceret contrarium, esset hæreticus, late Bero. *consil. 167. per totum lib. 1.* vbi quod si dici potest, quod excuset, & faciat actum non punibilem, erit respectu minorum, mulierum, & rusticorum, qui ignorant, non respectu sagacium, & Bero sequitur apostill. fi ad Decia. *cons. 169.* † Declara, quia quoad pœnam peccati, & spiritualem consuetudo non facit de illicito licitum contra legem, sed quoad pœnam temporalem secus, vt per Felin. *d. c. ex tenore, numer. 12. versic. declara de rescript.* & ita declarant etiam alii supra allegati, Crauet. *consil. 6. numer. 103.* plene Roman. *consil. 466. Videtur prima fronte, in princip. numer. 2.* allegat glo. in *c. cum venerabilis de consuet.* & clarius in *c. denique, distinct. 4.* quam dicit, quod omnes * sequuntur, & apostil. ibi ad Roman. in *versic. cum venerabilis*, citat infinitos concord. † Declara secundo, quia quod dicit Angel. in disputatione sua, quod pœna temporalis non remittatur occidenti in duello, sit propter animum occidendi à principio, non sic in pueris gladiantibus, vel saxa proiicientibus, quos Anchar. tuetur ab omni pœna temporali, quia isti non accedunt eo animo, vt interficiant, & sic excusat, vbi ab initio non est animus principaliter ad id, quod est malum in effectu secundum ius diuinum, vel naturale. † Declara; quia non valet consuetudo irrationabilis, quoad validitatem actus, licet excuset à pœna temporali. Ancharan. in *c. cum venerabilis. extra de consuetud.* † Extende, quia consuetudo aliquid faciendi licite excusat à pœna falsi, & à falso. Deci. *d. cons. 170. colum. penul.* † Extende, quia Notarius rogans testamentum antequam illud scribat, non incurrit falsum, si extat consuetudo sic faciendi. Alex. *cons. 73. Non puto, num. 6. lib. 1.* quod est Ant. de Prato veteri.

Vide, *Notarius à falso multipliciter excusatur. Conclusio.* 91. † Extende;
27 quia consuetudo; quod Notarii per alium possint rogare instrumentum, & Prælati possint sigillare per alium, licet dicant se rogasse, vel sigillasse, excusantur à falso. Alex. *cons.* 132. *num.* 3. *lib.* 1. & *cons.* 39. *Visis, & consideratis, nu.* 2. *ver. ad hoc accedit, lib.* 3. & iterum *cons.*
28 8. *num.* 10. & *cons.* 240. *nu.* 8. *lib.* 6. † Extende in officiali Villæ, qui tenuit in compedibus subditos, quia si accusatur de priuato carcere, & probat, quod sui prædecessores ita fecerunt, excusatur. Alex. *cons.* 240. *Perspectis, num.* 8. *ver. septimo, lib.* 6. vbi apostilla in *ver. excusat.* quia licet consuetudo non valide illum actum; tamen ex-
29 cusat à pœna † Et Notarius, qui confecit mandatum procuræ, vel aliud instrumentum corã tribus prioribus, & non interuenerunt, nisi duo excusatur à falso, si ita fuit consuetum fieri Alexan. *d. cons.*
30 240. *n.* 8. *in fi. ver. & facit, quod not. lib.* 6. † Extende, vt idem sit in homicidio; quia si extat consuetudo ludendi ad saxa, vel gladiandi, quis non tenetur de homicidio in tali casu facto. Grat. *d. cons.* 49. *lib.* 2. *in princ.* Anchar. *cons.* 283. *Iure scripto.* vbi de tali consuetudine Bononiæ. Alex. *cons.* 240. *Perspectis, nu.* 8. *ver. octauo, lib.* 6. vbi apostilla
31 citat eundem. *cons.* 8. *in fi. lib.* 6. † Extende, quia Notarius dans authenticum instrumentum cãcellatum non incurrit pœnam falsi;
32 quia de consuetudine dari potest. Alex. *cons.* 74. *in princ. lib.* 1. † Extende, quia excusat à pœna vsurarium, quãdo contractus, qui dicuntur vsuratii, de consuetudine fiunt in loco. Crauet. *cons.* 145. *n.* 12. vbi, quod excusat à pœna temporali, non à pœna diuina. Deci.
33 *cons.* 170. *col. penult.* Grat. *cons.* 39. & 49. *lib.* 2. † Extende quia consuetudo generalis retinendi pueros, senes, & incautos in domo excusat patrem familias à pœna, & incendio causato ab istis; quia ex quo generaliter tenentur tales personæ, eorum factum non nocet patrifamilias, nisi sint nautæ, caupones, & similes, vel nisi præposuerint tales alicui custodiæ. Io. de Anania *con.* 71. *n.* 3. vbi Bologni.
34 in apostil. in *princ. ver. capio primam.* Grat. *cons.* 49. *n.* 13. *& seq. lib.* 2. † Et dimittens equum de nocte in pascuis non tenetur, si aliquid fuit deuastatum, quãdo ita erat consuetum, *glo. in l. si negocia,* & ibi Bar.
35 *ff. de neg. gestis.* † Et Rector, qui fecit ponere plures in carcere, & cippis & accusatur de carcere priuato, excusatur à pœna, si extat consuetudo, vt qui sui prædecessores ita vsi fuerint. Anchar. in *c.*
36 *cum venerabilis, de consuet.* * Et Banniti licet non cancellati de banno, si sunt tolerati in ciuitate, non possunt offendi; quia consuetu-
do & tolerantia excusat è pœna, Salyc. in *l. nullus, C. de Iud.* Vide,
37 *Banniti possunt impune offendi, & quando secus. Conclusio.* 19. † Clerici mutuantes sub vsuris, qui de iure grauioribus pœnis sunt puniendi, excusantur à pœna temporali, si fuerunt tolerati, & fuit inducta consuetudo. Alex. *cons.* 8. *Et aduerte. lib.* 6. *& cons.* 240. *Perspectis. eodem lib.* 6. vbi, quod licet sit potius corruptela, excusat tamen à pœna
temporali. Vide, *Tolerantia quid sit, & operatur multa. Conclusio.* 324.
38 † Vendens sal forensibus contra legem excusatur à pœna propter
39 obseruantiam contrariam, ita Soci. *cons.* 208. *Licet nulla, vol.* 1. † Blasphemantes etiam à pœna temporali excusantur ratione consuetudinis blasphemandi, licet non à pœna spirituali, & diuina. Cra-
40 uet. *cons.* 6. *Plura sunt videnda, num.* 103. † Extende generaliter, quia prædicta procedunt etiam, quod talis consuetudo sit corruptela inualida, & reprobata; quia excusat à pœna temporali. Roma. *cons.* 456. *Videtur.* Ruin. *cons.* 151. *Quia proponitur, n.* 11. *lib.* 1. Alex. *cons.* 240. *lib.* 6. *& cons.* 127. *Visa, num.* 10. *lib.* 4. & in terminis *cons.* 212. *num.* 6. incipit, *Visis, lib.* 2. Soci. *cons.* 118. *num.* 7. *lib.* 1. plene Crauet. *cons.* 46. *De stylo, num.* 14. Crauet. *cons.* 6. *num.* 103. Natta *cons.* 498. *nu.* 25. Rolan. à Valle *cons.* 75. *num.* 47. *lib.* 1. Riminald. Iun. *cons.* 218. *per totum, lib.* 2.
Vide, *Causa quælibet excusat à pœna. Conclus.* 152. † Et quod consuetu-
41 do excuset à pœna temporali. Soci. Iun. *cons.* 120. *nu.* 24. *lib.* 4. Natta *cons.* 220. *in fi.* Mantic. *de coniect. vlt. volunt. lib.* 11. *tit.* 2. *num.* 18. & procedit, etiam si diceretur, contrariam opinionem esse communem. Neuiza. in *silua nuptia. lib.* 5. *num.* 64. Bertazol. *cons. ciuili* 22. *num.* 17.
42 Decian. *cons.* 44. *num.* 8. *lib.* 2. † Et res non incidit in commissum, etiam si quis eam non denunciauerit, quando consuetudo est inducta, quod non fiat denunciatio, sed datiarius tantum perquirere solet, & debet. Alexan. in *cons.* 172. *Visis, n.* 5. *& 6. lib.* 2. *ver. nam vltra.*
Vide, *Consuetudo nutritiua peccati non valet. Conclus.* 815. † Restringe,
43 vt non procedat de iure canonico in consuetudine, quæ est contra ius naturæ, & est nutritiua peccati. Bero. *cons.* 167. *per totum,* vbi
44 declarat multis modis, *lib.* 1. † Amplia; quia consuetudo seruit pro declaratione & interpretatione in omni dispositione, etiam inter religiosos, & quoscunque disponentes. Signorol. *cons.* 82. *In qua-*
45 *stionibus, nu.* 7. *ver. redeo ad secundum.* † Amplia, quia consuetudo etiam irrationabilis operatur, quod magis de facili superior dispensat. Alex. qui loquitur in vsuris Hebræorum *cons.* 1. *num.* 7. *ver. quinto*
46 *accidit, lib.* 2. † Amplia maxime; quia in feudalibus consuetudo attendi debet etiam contra leges. Abbas *cons.* 3. *Nitar. col.* 17. *versic.* 22.
quæstio. lib. 2. vbi circa fi. allegat post plura exempla, in quibus consuetudo facit cessare legem, tex. in *c.* 1. *de feudi cognitio.* Vide, *Consuetudo circa feudalia. Conclus.* 861. † Extende; quia consuetudo potest 47
tribuere ea, quæ sunt de regalibus, etiam personis priuatis, cum inferioribus, & priuatis possit competere ius colligendi pedagia de consuetudine. Bald. *d. cons.* 289 *an princ. & per totum, lib.* 4. Vide, 48
Consuetudo circa datia, & gabellas. Conclus. 846. † Item rusticus potest de consuetudine emere dignitatem, & iurisdictionem, quæ est patrimonium vendentis. Abb. *cons.* 3. *Nitar. num.* 12. *ver. & est notandum, lib.* 2. † Amplia; quia consuetudo operatur, quod authentica 49
dicatur scriptura, quæ non est. Card. Zabarel. *cons.* 72. *n.* 8. † Et ope- 50
ratur, q res inæstimabilis fiat æstimabilis, prout iurisdictio. Abb. *cons* 3. *Nitar. n.* 12. *li.* 2. vbi idem de mero imperio. † Et consuetudo 51
longa, & antiquata tribuit iurisdictionem non habenti, *l. viros, C. de diuer. offic. li.* 12. *l. fi. ff. de aqua pluu. arcend. c. Romana, de pœn. in* 6. Rom. *cons.* 300. *In casu, in princ.* † Et reddit habilem etiam in causa pro- 52
pria ad iudicandum, *c.* 1. *de pœn. in* 6. Alex. *cons.* 13. *Consideratis, col.* 3. *li.* 6. † Extende; quia operatur, quod omnia bona censeantur data 53
in dotem, quod maritus lucretur totam, vel partem, vel nihil prout consuetudo disponit. Alexand. *cons.* 122. *li.* 7. † Extende, quia 54
consuetudo potest inducere, vt possessio transferatur absque aliquo actu vero, vel ficto in alium, *l. raptores, v. sin autẽ diaconissa, C. de Episc. & cler.* vbi Bart. sequitur Alex. in *l.* 3. *col.* 3. *in fi. ff. de acquir. poss.* † Idem, quod per annuli traditionem, vel birreti impositionem 55
censeatur possessio tradita. Alexand. vbi supra. † Extende, quia 56
potest inducere consuetudo, vt vbi agitur de pœna mortis, admittatur fideiussio, glo. in *c cum homo,* 23. *quæst.* 5. quam singularem dicit Rom. *Sing.* 131. *incip. tu scis.* sequitur Cæpol. *cons.* 40. *col.* 1. Lud. Bologni. in *addit. ad cons.* 10. *de Anan.* 1. & late Matsil. in *praxi, §. attingam, numero* 9. † Amplia, quia causæ potius sunt terminandæ se- 57
cundum bonas consuetudines, quam secũdum leges Bald. in *c.* 1. *§. sententiæ in fi. de pace Constant.* † Extende; quia iudex iudicans cõtra 58
consuetudinem facit litem suam, iuxta not. *in authen. iubemus, C. de iud.* Ias. *in l. omnes populi, col.* 4. *ff. de iust. & iure.* † Amplia quia propter- 59
ea dicit tex. in *l. obseruare, §. si qua, in ver. magni enim faciũt prouinciales suam consuetudinem obseruari, ff. de offi. proconsul.* quem citat Alexan. *cons.* 123. *Scripsit, nu.* 20. *in fi. lib.* 4. † Limita, quia consuetudo reprobata 60
à iure canonico, vel ciuili intelligitur reprobata, tam de præterito, quam de futuro secundum * communem, & dicitur irrationa- *
bilis, ideo non valet. Ruin. *cons.* 156. *Primo videndum, nu.* 8. *lib.* 4. vbi ponit diuersa exempla. Vide, *Cõsuetudo regulariter valet contra legem,* 61
& quando secus multis casibus. Conclus. 814. † Extende, vt procedat; quia talis reprobatio consuetudinis extenditur etiam ad casum similem, vbi eadem, vel maior ratio militat. Ruin. *d. cons.* 156. *nu.* 8. *lib.* 4. *circa med.* † Limita, quia consuetudo inducta à populo siue 62
principe non tollit legem principis respicientem, vt nomen eius præponatur in instrumentis; quia respicit honorem principis, & quod fraudibus obuietur. Abb. *cons.* 53. *Attingendo, in fi. lib.* 2. licet non firmet pro absoluto.

Consuetudo potest quicquid potest pactum, & qualiter procedat, Conclus. 807.

CONSVETVDO † potest, quicquid potest pactum affirmati- 1
ue; sed non procedit argumentum negatiue, hoc non potest pactum, ergo non potest consuetudo, quia plus potest consuetudo; quam pactum. Gemin. *cons.* 139. *nu.* 1. *in fin. vers. sed dicet pars, cum seq.* † Et quod valeat consuetudo in iis, quæ sunt valida per pactũ. 2
Bald. *cons.* 349. *Si hoc quæritur, in fin. ver. in contrarium, lib.* 5. † Declara; 3
quia quicquid potest pactum, potest consuetudo; & è contra; quicquid potest consuetudo, potest pactum; procedit, quando ab eodem procedit consuetudo & pactum; secus si ab alio; ideo qui potest per pactum sibi præiudicare, potest & per consuetudinem, & è conuerso, Card. Zabarel. *cons.* 146. *n.* 3. *ver. ego tamen.* † Et idem, 4
quando sumus in iis, quæ sunt contra bonos mores; quia bene valet argumentum, non potest per pactum, ergo neque per consuetudinem, vel legem. Bartol. in *l. non impossibile, in fin. ff. de pact.*
Vide, *Pactum non potest, quantum lex. Conclusio.* 8. † Amplia etiam in 5
præiudicium Ecclesiæ, sicuti potest pacto remitti caducitas emphyteutæ Ecclesię non soluenti infra biennium, quia tale pactum non est contra substantiam contractus, sed contra naturalia, ita potest consuetudo introduci à Clericis & Laicis generaliter, quod emphyteutæ non soluentes non cadant, Abb. plene *cons.* 72. *in negocio, num.* 2. *lib.* 1. Vide, *Statutum potest, quicquid potest pactum & è contra, & quando secus. Conclus.*

Con-

Consuetudo potest, quicquid potest priuilegium. Concl. 808.

1 CONSVETVDO † potest introducere, quicquid potest per priuilegium concedi, Oldr. *cons.* 172. *Quia omnes, in princ.* vbi loquitur de consuetudine exemptionis, & libertatis contra superiorem Archiepiscopum, vt subsit soli Romano Pontifici, is, qui cessante exemptione esset subditus, Oldrad. *cons.* 146. *in fin.* vbi loquitur de consuetudine installandi electum absque alia præsentatione superiori facienda, & *cons.* 254. *num.* 8. *ver. quinto opponitur.* vbi de consuetudine & præscriptione exemptionis ab Episcopo. Petr. de Anchar. *cons.* 50. *Consuetudo, quæ habet,* vbi quod sicut electus ad dignitatem potest administrare sine confirmatione ex priuilegio; ita
2 ex consuetudine. † Et quod consuetudo æquipollat priuilegio, Bald. *cons.* 289. *Quia consuetudo, in princip. lib.* 4. vbi quod pedagium
3 potest de consuetudine competere, sicut ex priuilegio. † Amplia, vt procedat, etiam si dicatur consuetudo irrationabilis; quia non potest esse talis, cum possit concedi per priuilegium, C. *de priuil.*
4 *scholar. l.* 2. Oldrad. *cons.* 172. *nu.* 2. *ver. iis ergo & cons.* 254. *num.* 8. † Amplia, vt procedat etiam sine scientia superioris, quando legibus non est contraria. Oldrad. *d. consil.* 172. *in princ. versic. ad tertium. c. licet*
5 *Romanus. de constit. in* 6. † Amplia, vt procedat etiam in consuetudine contraria legibus, seu canonibus, de scientia & patientia Papæ.
6 Oldrad. *d. cons.* 172. *in princ. versic. ad tertium.* † Extende in consuetudine immemorabili; quia licet sit reprobata, valet introducta per
7 tempus immemorabile. Petr. de Anchar. *con.* 51. *per totum.* † Amplia, vt proxima ampliatio procedat, etiam si scientia superioris sit generica; quia non requiritur in diuidua, Oldrad. *d. cons.* 172. *n.* 7. *ver. &*
8 *vbi etiam.* † Amplia; quia circa iurisdictionem conferendam æquiparantur consuetudo & priuilegium. Bald. *cons.* 49. *in facto Abbatis.*
9 *lib.* 1. † Extende; quia consuetudo confert iurisdictionem non habenti. *l. viros. C. de diuers. offic. lib.* 12. Bart. *cons.* 189. *Primo quæritur, vtrum iurisdictio. lib.* 1. Roma. *cons.* 300. *In casu, circa princ.* Socin. *cons.* 39. *Capio primum, lib.* 4. *& cons.* 111. *Abunde, & sufficienter, lib.* 1. Felin. in *c. ex parte*
10 *decani, de resc.* † Extende; quia ne dum consuetudo dat iurisdictionem, sed etiam illam ampliat. Alex. *cons.* 240. *Perspectis, in princ. lib.* 6. vbi, quod seruari debet consuetudo & stylus, etiam si sit contra ius, & talis consuetudo excusat à pœna, vbi ponit multa de hoc.
11 † Limita; quia priuilegium dicitur esse maioris auctoritatis, quam simplex consuetudo, ideo consuetudo confirmata per priuilegiũ
12 principis dicitur fortior, Bald. *cons.* 338. *Ad euidentiam, in fi. lib.* 1. † Limita, & declara; quia imo in iis, quæ per priuilegium conceduntur, non valet consuetudo. *c. contra morem.* 100. *dist.* Feder. de Sen. *consil.*
13 277. *col. fi. ver. præterea in iis, quæ per priuilegium.* † Limita; quia semper à pari non procedunt consuetudo, & priuilegium, quia si derogatur consuetudini, non censetur derogatum priuilegio. Zabar. in
clem. 2. § *illi vero, nu.* 4. *in* 10. *not. de æt. at. & qualit.* Vide, *Consuetudine quæ non possunt introduci neque statutum valet. Conclusio.* 810.

Consuetudo potest, quicquid potest præscriptio. Concl. 809.

1 CONSVETVDO † potest, quicquid potest præscriptio; & quæ per præscriptionem induci possunt, multo magis per consuetudinem, Feder. de Sen. *cons.* 151. *Thema tale est Monasterium, in princ. n.*
2 1. *ver. nec credo.* † Et consuetudo præscripta idem est, quod præscriptio, quæ regulari debet, prout ipsa consuetudo, vt exprimantur actus frequentati per consuetudinem. Ægid. Bellam. *cons.* 27. *nu.* 4.
3 *ver. circa secundum.* † Amplia in casu conuerso; quia sicuti non potest præscribi, quod Ecclesiastici subsint laicis, & Iudicibus secularibus, ita neq; consuetudine potest introduci, Castr. *cons.* 164. *In præsenti causa. in fi. lib.* 2. vbi quod argumentum procedit, vbi est similitudo, vel identitas rationis. Vide, *Consuetudo & præscriptio in quibus differant. Conclusio.* 801.

Consuetudine quæ non possunt introduci, neq; statutum valet. Conclus. 810.

1 CONSVETVDO † si non valet super aliquo, neq; valet statutum. Lap. *alleg.* 43. *in fi.* vbi loquitur de consuetudine inualida; quod seruientes non habeant quotidianas distributiones pro illo actu, cui interuenerunt; & pariter non valeat statutum hoc disponens, sequitur Franch. in *c. vnico.* § *statuimus. in fin. de cler. non resid. lib.*
2 6. † Amplia, vt idem sit iudicium de consuetudine, quod de statuto, & è contra; quia paria sunt quo ad effectum, *c.* 1. *de constit. in* 6. valet argumentum de vno ad aliud. Feder. de Sen. *cons.* 17. *numer.* 3.
3 *versic. præterea consuetudines.* † Declara; quia inter statutum & consuetudinem non est differentia, nisi ea, quæ est inter tacitum, & expressum, & regulariter valet argumentum: Fed. de Sen. *cons.* 277. *num.* 1. *circa fin. ver. secundum probatur.* sic Crauet. *cons.* 137. *nu.* 3. & quia quoad causam efficientem sunt paria; vt dicit Alexan. *cons.* 52. *num.* 7. *ver. Si ergo lib.* 5. licet ibi dicat consuetudinem esse maioris auctoritatis, & idem repetit *cons.* 119. *Quoniam, num.* 9. *ver. quia à pari procedit, lib.* 6. *cum seq.* † Extende; quia vbi valet statutum, valet consue- 4
tudo. Bald. *cons.* 349. *Si hoc quæritur, num.* 3. *in fin. versic. dicit Innoc. lib.* 5. Alexand. *cons.* 52. *Visis iis, num.* 7. *ver. si ergo potest. lib.* 5. † Econtra, vbi 5
non valet statutum, non valet consuetudo, Bellam. *cons.* 27. *num.* 2. Bart. *cons.* 136. *in fin. lib.* 1. Crauet. *cons.* 137. *numer.* 3. *& seq.* quia quo ad causam efficientem à pari procedunt; laici non possunt statuere contra Ecclesiam, & clericos; ergo nec consuetudinem inducere, Ruin. *cons.* 156. *Primo videndum, num.* 8. *lib.* 4. Imo in tantum est vera conclusio, vt maior sit auctoritas consuetudinis, ideo qui non potest statuere, à maiori non potest consuetudinem inducere, Crauet. *cons.* 814. *Menses supra, in princ.* † Et ideo non valet consuetudo, 6
quod à maiori ad minorem appelletur, quia non valet statutum, communem * dicit Gozadi. *cons.* 76. *num.* 6. *&* 7. Anchar. *cons.* 132. *
Casus, super quo, num. 10. † Amplia; quia potentius operatur consue- 7
tudo quam statutum, quia extenditur ad casus similes, statutum autem non extenditur. Alexan. *cons.* 119. *quoniam num.* 10. *ver. imò potentius. lib.* 6. † Declara, vt plene in *versic. Consuetudo exorbitans in vno* 8
quando extendatur ad aliud vel non. Conclus. 860. † Extende maxime in 9
statuto inferiorum; quia consuetudo derogat iuri communi, statutum Episcopi, & Capituli non potest derogare iuri communi. Alexan. *cons.* 142. *Viso processu, lib.* 6. *in ver. alio modo.* † Amplia; quia sta- 10
tutum etiam Episcopi & Capituli vallatum consuetudine præscripta, non potest tolli in præiudicium iuris quæsiti ex consuetudine, & Papa derogans statuto non præsumitur velle derogare tali consuetudini, de qua non est facta mentio. Alexan. *d. cons.* 142. *num.* 12. *& sequen. ver. alio modo, lib.* 6. Vide; *Statutum potest quicquid potest consuetudo; & quando secus. Concl.* 436.

Consuetudo attendenda circa diuersa. Concl. 811.

COLONVS partiarius † licet teneatur dare medietatem fru- 1
ctuum Domino, si tamen consuetudo, vel mos patriæ est de tertia, vel quarta, tantum seruari debet. *l. exceptio*; vbi glo. & Bart. *C. locati.* Bald. *l. legem. C. eod. tit.* † Extende; quia illud, quod consue- 2
tum est, debet attendi generaliter. *c. licet ex suscepto. ver. consuetum, de foro compet.* late Iaf. in *l. certi condictio.* § *si nummos. ff. si cert. pet.* vbi ponit exempla in Notario, & aliis, vt secundum consuetudinem censeantur actum facere, & in *l. liberis. col.* 2. *in fin. cum seq. C. de collatio.* vbi plura cumulat, & in *l. Gallus.* § *idem credendum, col.* 4. *cum seq. ff. de liber. & posthu.* Deci. plene in *l. semper in stipulationibus, de reg. iur.* † Extende 3
etiam si sit antiqua consuetudo, vel vsus antiquus, vt est tex. in *tit. de pace Constantiæ, in princip. versi. ab antiquo,* vbi seruandum est illud, quod ab antiquo consueuit fieri, & ibi Bald. arguit, quòd antiquæ consuetudines sunt seruandæ, facit *l.* 1. *C. quæ sit longa consuet.* † Ex- 4
tende; quia in pontibus, aquis, molendinis, & ipsis commoditatibus aquarum, standum est antiquitati. Bald. *d. tit. de pace Constan. in prin. ver. ab antiquo. & in l. quicunque, C. de seruis fugit.* vbi quod illud, quod est consuetudinarium, non est arbitrarium. *c. duo simul. in ver. sicut consueuit ab antiquo, de off. ord.* facit *l. vsum aquæ. C. de aquæd. lib.* 10. vbi, quod ille, qui vsus est priuilegio certo tempore, debet illo vti, vt consueuit. † Extende, quia attendenda est consuetudo ad in- 5
terpretationem actuum, & scripturarum mercatorum. *l. vel vniuersorum, cum ibi not. ff. de pign. actio. l. quod si nolit.* § *qui assidua. ff. de ædili. edict.* Socin. *cons.* 267. *Præsens consultatio, in fin. lib.* 2. † Idem circa con- 6
tractus omnes particularium, etiam si nihil sit dictum de consuetudine, Bart. *consil.* 59. *Commune Spoleti, num.* 6. *& consil.* 193. *Commune Lucignani, lib.* 2. per *l. quod si nolit.* § *assidua. ff. de ædil. edicto. l. fi. C. de fideiuss.* Vide plenius per Ant. Gabriel. *lib.* 6. *tit. de consuet. Conclusio.* 2. *Consuetudo loci attenditur in contractibus.* vbi ampliat, & limitat. † Et proce- 7
dit etiam in contractu Principis. Vide, *Consuetudo interpretatiua quanto tempore introducatur, & quid operatur. Conclus.* 878. † Extende 8
circa pœnas temporales excusandas, quia attenditur consuetudo etiam inualidã. Socin. *cons.* 118. *num.* 7. *lib.* 1. Crauet. *consil.* 46. *De stylo, num.* 24. Alexan. *cons.* 127. *Visa, num.* 10. *lib.* 4. & in terminis *consil.* 212. *Visis, num.* 6. *lib.* 2. Vide, *Consuetudo vicinorum locorum quando attendenda, vt liget, vel non. Conclus.* 821. Vide, *Consuetudo magnæ auctoritatis vincit legem, & omnia. Conclusio.* 806.

Consuetudo in actibus voluntariis non introducitur. Concl. 812.

1 CONSVETVDO † non habet locum in actibus voluntariis; & ideo si communitas obligata ad leuandam certam quantitatem salis quolibet anno sub pœna, &c. maiorem summam leuauerit, non potest superior compellere ad excessum prætextu
2 consuetudinis. Deci. *cons.* 437. *Quæritur breuiter ad fin.* † Extende in iis, quæ sunt facultatis, prout dare panem ad ostium pro eleemosyna; quia non ita de facili probatur consuetudo. Deci. *cons.* 214. *In causa vertente, col. 3. in prin.* Vide, *Consuetudo difficilis probationis, & qualiter probetur. Conclusio.* 799.

Consuetudo non valet multis casibus. Concluſ. 813.

1 CONSVETVDO † non valet, quod habens dignitatem Ecclesiasticam intitulatam ex sola electione possit administrare sine confirmatione, sed valet priuilegium; aut si hoc contingat admitti, sine priuilegio est, quia ille talis habere dicitur nudum ministerium. Oldrad. *consi.* 128. *ver. quod autem nudum, num. 6. & cons.* 191. *in princ. incip. Nullo modo videtur*, vbi, quod priuatur dignitate,
2 qui administrauit ante confirmationem. † Contrarium tenet Oldrad. *consil.* 146. *in fin.* vbi, quod saltem valet consuetudo inducens, quod installatio, vel alius actus habeat vim confirmationis, & concludit ibi, quod valet consuetudo Ecclesiæ Eduen. quod electio cantoris spectat ad Capitulum & Decanum, & quod decanus facta electione eum installet absque alia confirmatione, & administret, quia tunc consuetudo non tollit confirmationem, sed inducit actum diuersum loco confirmationis, quod valet; quia quod potest priuilegium, potest consuetudo, idem Oldrad. *cons.* 172. *Quia omnes fere, in princ.* Petr. Anchar. *cons.* 51. *Consuetudo quæ*
3 *habet. per totum*, vbi idem dicit per omnia. † Declara; quia reprobatio consuetudinis loquitur solum in dignitatibus, quæ sunt principales, & faciunt Ecclesiam viduatam; secus in dignitatibus intra Ecclesiam, quæ sunt de Capitulo, & non faciunt Ecclesiam viduatam, ita Anchar. *cons.* 51. *Consuetudo, quæ habet.* quod maxime
☞ loquitur, quando est immemorabilis consuetudo. Vide, *Consuetudo circa administrationem electorum ante confirmationem. Concluſ.* 824. Vide plenius, *Consuetudo an valeat circa spiritualia, quod electus ante institutionem administret. Conclusio.* 944. Vide, *Electus ante confirmationem quando administrare possit. Conclusio.* 95. Vide, *Electus ante confirmationem non habet dignitatem, ideo non potest administrare. Conclusio.* 94.
4 † Amplia; quia consuetudine introduci non potest, quod inferior superiori possit imponere legem. Oldrad. *consil.* 128. *numer.* 9.
☞ *ver. secundo sic arguitur.* Vide, *Inferior non potest imponere legem superiori,*
5 *& quando secus. Conclusio.* 119. *& Conclusio. ibi proxima seq.* † Et non valet consuetudo, vt à maiori ad minorem appelletur; quia non valeret statutum. Anchar. *cons.* 132. *num.* 10. Gozadi. *cons.* 76. *num.*
* 6. & 7. dicit * communem. † Item non valet, quod Archidiaco-
6 nus præferatur Vicario Episcopi. Ias. *l. de quibus, num.* 69. *ff. de legibus.*
7 † Amplia; quia consuetudo dicitur abusiua, & non valet, per quã est introductum, quod qui vincit in campo de duello, in iure sit potior; quia est inductiua peccati, ideo nec potest præscribi. Oldrad. *cons.* 191. *Nullo modo, nu.* 2. *ver. & absit illa abusio.* & quod consuetudo nutritiua peccati non valeat. Oldrad. *consil.* 254. *numer.* 8.
8 † Consuetudo, quod emolumenta sigilli, & iurisdictionis non spectent ad Prælatum futurum pro tempore, quo sedes vacauit, non valet, nisi iurisdictio ipsa cum suo emolumento deuoluatur ad aliquem de consuetudine, vel priuilegio speciali, *c. quia sæpe, de*
9 *electio.* Oldrad. *cons.* 194. *Factum tale est, ver. porro aduertant.* † Amplia; quia consuetudo non valet, quod Prælati possint donare sine solemnitatibus magnam rem; quia est onerosa Ecclesiis. Oldrad. *cons.* 216. *col. fi. num.* 10. *ver. tertia ratio*, vbi tollit *c. cæterum de donatio.* dum dicit consuetudinem attendendam, subiungit, & quantitatem considerandam; vbi etiam dicit consuetudinem probatam
10 circa exiguas donationes non suffragari circa magnas. † Idem dicit Abb. *cons.* 34. *Super quæstionis materia, lib.* 2. *num.* 3. quod non valet consuetudo, quod syndicus Cleri, vel Ecclesiæ possit liberando
11 donare sine solemnitatibus. † Declara, vt plene per Ias. in *l. de qui-*
12 *bus, num.* 61. *& seq. ver. secundo quæro. ff. de legib.* † Amplia, quia non valet consuetudo, quod deseruiens non consequatur quotidianas distributiones manuales, neq; statutum; sicut nec e contra, quod
13 debeantur non seruientibus. Lap. *alleg.* 43. *in prin.* † Contrarium videtur velle idem Lap. *alleg.* 36. *circa fin.* vbi, quod valet consuetudo Florentiæ, quod Canonici absentes percipiant distributiones
14 quotidianas, licet non minutas. † Amplia, quia non valet consuetudo, quod quis possit sibi eligere cõfessorem sine licentia sui superioris. Fed. de Sen. *cons.* 14. *nu.* 4. *ver. nec etiam valet.* † Amplia; quia 15
non potest consuetudo introduci, nisi vbi deficit ius. *c. consuetudo.* 1. *distinct.* Feder. de Sen. *cons.* 17. *num.* 2. *circa fi. ver. præterea consuetudo.*
† Amplia, quia consuetudo contra legem non valet, nisi sit iudu- 16
cta ex certa scientia eius, qui legem potest tollere. Fed. de Sen. *cons.*
17. *n.* 3. *v. præterea consuetudines.* † Et debet esse rationabilis consue- 17
tudo, vel statutum contra legem positiuam, alias non valet. Fed.
de Sen. *cons.* 277. *nu.* 1. *in fi. ver. præterea posito.* † Amplia, vt quamdiu 18
durat ratio legis, consuetudo nõ vincat legem sed vincatur ab ea.
Fed. de Sen. *d. cons.* 17. *n.* 3. *in pri.* vbi allegat pro hoc Archid. in *Sum-*
ma 11. *distinctio.* † Amplia, quod non valet consuetudo, quod ea, q̃ 19
relinquuntur religioso intuitu personæ suæ à consanguineo, vel
alio, remaneant ad vsum religiosi sine licentia Superioris; quia est
contra professionem, & irrationabilis, & peccati nutritiua. Cald.
cons. 42. *An valeat consuetudo*, alias 4. *de consuet. & cons.* 386. alias 1. *de re-*
gular. † Extende, quod non valet consuetudo, quod mendicantes 20
possint habere in Communi proprietates. Gemin. *cons.* 40. *n.* 10. *in*
fi. ver. nec obstat, quod dictum est, quod consilium est subscriptum ab
Anchar. Io. de Imol. & Bernar. Zambe. † Amplia, quia non valet 21
consuetudo, q̃ quis possit renunciare iuri suo, quando inuitare-
tur ad delictum ex illa renunciatione. Cald. *cons.* 96. *circa fi. ver. aut*
non est contra, alias *il primo, de pact.* † Amplia; quia consuetudo irra- 22
tionabilis nõ valet. Cald. *cons.* 42. alias 4. *de consuet. & cons.* 386. alias
1. *de regular.* † Amplia, quia consuetudo contra canones prohibiti- 23
uos, vel præceptiuos non valet. Calder. *cons.* 42. alias 4. *de consuet. in*
prin. quod duplicatur *cons.* 386. alias 1. *de regular.* Vide, *Consuetudo re-* ☞
gulariter valet contra legem, & quando secus. Conclusio. 814. † Extende, 24
vt nõ valeat consuetudo, cui per Canones fuit derogatum, & est
sublata, quando vlterius processit Canon, reprobando talem cõ-
suetudinem, vel irrationabilem declarando. Gemin. *cons.* 132. *in fi.*
ver. nec obstat. Vide Conclusionem proxime sequentem, *nu.* 5. *& seq.* ☞
vbi idem, quando reprobata fuit semel à lege ciuili. † Restringe; 25
quia valet consuetudo, & potest introduci, quando canones tali
consuetudini derogarunt, sed illam non reprobarunt tanquam
irrationabilem. Gemin. *d. cons.* 132. *in fi. n.* 7. *ver. aut.* † Amplia; quia 26
consuetudo contra ius diuinum non valet etiã de consensu prin-
cipis. Grat. *cons.* 3. *nu.* 12. *lib.* 2. Alex. *cons.* 1. *pr. v. tertio, quia lib.* 2. † Con- 27
trarium tenet Curt. Iun. *cons.* 173. *nu.* 7. & 8. † Restringe, quia imo 28
consuetudo contra ius diuinum valet, si ex ea non iuducitur mor-
tale peccatum Alex. *cons.* 1. *n.* 3. *lib.* 2. vbi idem dicit in statuto. † Ex- 29
tende; quia non valet consuetudo contra ius naturale. Crauet.
cons. 643. *n.* 3. † Extende maxime in superiore, quia non valet; quia 30
dicitur per impressionem. Crauet. *d. cons.* 643. *in fi.* † Amplia; quia 31
consuetudo circa duellum, quod recusans sit infamis, non valet.
Grat. *resp.* 3. *n.* 13. *lib.* 2. † Amplia, quod ius patronatus vendi possit, 32
non valet; quia induceret labem symoniæ. Roma. *cons.* 368. *n.* 3. vbi
loquitur, etiã si esset immemorabilis. † Amplia; quia dicitur cor- 33
ruptela, & abusiua consuetudo, quæ crimina inducit, ideo non
seruanda. Fed. de Sen. *cons.* 91. *nu.* 4. *ver. secundum argum.* † Extende; 34
quia non valet consuetudo, quod stetur omni scripturæ pro scri-
bente; quia introduceret falsitates. Alex. *cons.* 217. *Viso quodam, n.* 6.
& seq. ver. fortius dixit, lib. 7. vbi apostil. in *ver. non valet.* dat concord.
† Amplia, quia consuetudo, quod non habens dignitatem, præ- 35
feratur habenti, non valet, nisi constet, quod ex iusta causa sit in-
ducta, puta ratione alicuius administrationis, alias non est seruan-
da. Aret. *cons.* 23. *in fin.* vbi appellat eam scãdalosam. † Amplia, quia 36
mulier non potest ex consuetudine effici capax ordinis, quia cõ-
suetudo non valet, quando subest incapacitas. Feli. in *c. dilecta. nu.*
4. *ver. Solutio, de maior. & obed.* † Amplia, quia consuetudo inducens 37
crimen, vel delictum aut peccatum, non valet, & dicitur abusiua,
à malo vsu introducta. Fed. de Sen. *cons.* 91. *nu.* 4. *ver. secundum argu-*
mentum. † Amplia multis casibus, de quibus Ias. in *l. de quibus, n.* 66. 38
ver. Nota tamen in præsenti materia, ff. de legib. vbi, quod consuetudo
non valet contra legem, quod miles torqueri possit, secundo non
valet, quod credatur testibus malã rationem reddentibus, neq;
quod credatur omni scripturæ, & aliis casibus. † Et generaliter v- 39
bicunque consuetudo est irrationabilis, non valet. Vide supra, ☞
Consuetudo an sit rationabilis, vel non. Conclusio. 804. Vide plures alios
casus per Iaso. in *l. de quibus. ff. de legib. num.* 60. *& multis seq.*

Consuetudo regulariter valet contra legem, & quando secus multis casibus. Concluſ. 814.

CONSVETVDO † valet regulariter contra legem ciuilẽ spatio 1
decem annorum, & contra legem Canonicam spatio 40. annorum. Vide, *Consuetudo quanto tempore introducatur, & quomodo. Cõ-*
clusio. 696. *n.* 3. *& seq.* Vide, *Consuetudo magnæ auctoritatis vincit legem. Concluſ.* 806. † Extende, quia nulla est lex positiua, quæ non possit 2

contra-

3 contraria consuetudine tolli. Dec. *consil.* 124. *in princ. n.* 3. *lib.* 3. † Amplia, quia consuetudo valet, quod Villa & Castrum, & Ciuitas exigat pedagium contra ius Canonicum, quod disponit contrarium, & tollit consuetudinem, *c. quanquam, de censib. in* 6. quia huiusmodi c. est sublatum per consuetudinem contrariam. Cald. *in tract. de interdict. in* 1. *parte, n.* 51. † Contrarium verius, & communius est, quia pœna interdicti trahit secum effectum sui, nam absq; eo, quod moribus vtentium recipiatur. Siluestri. *in summa, ver. interdictū*, quem refert Clar. § *fi. q.* 76. *n.* 2. vbi, quod est * communis, licet ipse teneat contrarium falso fundamento propter exemplum eius, quod in
5 Vrbe Roma. & statu Ecclesiæ seruatur. † Limita, quia non valet consuetudo contra legem, quando lex expresse damnat consuetudinem, *C. de furt. auth. nauigia.* Bald. *cons.* 349. *Si hoc quæritur, n.* 3. *ver. secundo quæritur, lib.* 5. Alex. *cons.* 196. *Viso Testamento, n.* 13. *lib.* 4. Vide,
6 *Consuetudo nō valet casibus. Concl.* 813. † Extende, quia si lex, vel canon expresse reprobat consuetudinem, non valet consuetudo, neque statutum, quia lex semper loquitur. Anch. *cons.* 218. *in princ.* & quia reprobata consuetudine præterita, censetur etiam reprobata futura, vt tenent gl. Imo. & alij *in c.* 1. *de constit. in* 6. & plurimos in maiori
* numero tradit Tiraq. *d. proœm. de vtroq; retract. n.* 18. vbi in fine * dicit
7 esse communem. † Contrarium, quod imo valeat consuetudo, & statutum cōtra legem reprobantem consuetudinē & statutum dicit Anch. *consil.* 218. *n.* 4. maxime, si consuetudo, vel statutum est vetustum, quia non debet posse impedire, quin noua lex, vel consuetudo, aut statutum possit introduci, gl. *in clem. statutum, in ver. consuetudine, de electio.* cū alijs, quos citat Tiraq. in magno numero *in proœ.*
8 *retract. n.* 17. † Declara; quia si consuetudo præterita reprobatur, eo quia sit irrationabilis, certe etiam futura damnatur, ita vt nō possit introduci durante irrationabilitate, secus si non esset irrationabilis, & seu si cessaret irrationabilitas. Tiraq. *dict. proœm. n.* 19. vbi infinitos cumulat, & ita etiam videtur sentire Alex. *consil.* 196. *Viso te-*
9 *stamento, n.* 13. *ver. præterea non obstat, lib.* 2. † Vide omnino Curt. Iun. *consil.* 173. *n.* 7. *& seq.* vbi sic distinguit, aut lex tollit consuetudinem simpliciter, & intelligitur de præterita, non de futura, aut tollit omnem consuetudinem etiam de futuro, & tunc non intelligitur de consuetudine futura cum consensu principis, sed de futura sine consensu principis, sed contrarium vide supra Conclusione proxi-
10 ma præcedente, *num.* 26. & 27. † Extende, vt idem sit, si canones expresse reprobant consuetudinem. Cald. *cons.* 42. alias 4. *de consuet.*
11 *in princ.* Anch. *cons.* 218. *Iuxta ordinem.* † Declara, quia procedit limitatio, etiam si lex simpliciter damnet consuetudinem, quia intelligitur tam de præterita, quam de futura. Alex. *cons.* 196. *num.* 13. *lib.* 2. vbi tamen videtur innuere, quia reprobando videtur illam facere irrationabilem, & quod reprobetur tam præterita, quam futura.
* Alex. *d. cons.* 196. *in fin. lib.* 2. vbi dicit magis * communem, & à qua in
12 iudicando non est recedendum. † Limita, quando consuetudo inducit delictum, vel prouocat ad delinquendum. Bal. *consil.* 349.
13 *num.* 3. *ver. secundo quæritur, lib.* 5. † Extende, quia non valet statutum, neque consuetudo, quod credatur libris mercatoris, tam pro se, quam contra se, quando ageretur de magna quantitate; quia inuitaret ad delinquendum. Bald. *consil.* 349. *num.* 4. *ver. & ideo est viden-*
14 *dum.* vbi non soluit, sed dicit dubiam quæstionem, *lib.* 5. † Limita, quia non valet consuetudo, per quam electio ad beneficia alteratur, & non efficitur libera. Alex. *consil.* 106. *Perspectis ijs, in princ. & n.* 6.
15 *ver. octauo, lib.* 2. † Limita, quia consuetudo non valet contra legem inductam ad tollendas fraudes. Abb. *cons.* 53. *Attingendo. in fin.* licet
16 non firmet, *lib.* 2. † Limita, quia consuetudo non valet contra legem inductam à principe pro honore principis, prout quod præponatur nomen Imperatoris. Abb. *d. cons.* 53 *in fin.* licet non firmet
pro vero, *lib.* 2. Vide Conclusionem proximam præcedentem, & Conclusionem proximam sequentem, quæ seruiunt pro limitationibus.

Consuetudo nutritiua peccati non valet. Concl. 815.

1 CONSVETVDO † non valet generalis, neq; particularis, quæ sit causa, vel occasio peccati, vel quæ det alicui materiam peccandi, vel per quam possit quis induci ad peccandum. Feder. de Sen. *cons.* 275. *Casus talis est statuto, in princ. c. fi. de consuet. cum ibi not. & in c. ex parte. de consuet.* Fed. *cons.* 277. *num.* 2. Calder. *cons.* 42.
2 *ver. item quia inducit*, quod est 4. *de consuet.* † Amplia, quia omnis consuetudo, constitutio, appellatio, iuramentum, vel priuilegium per quæ peccata nutriri possunt, non valent. Ioan. Andr. *in c. extir-*
3 *pandæ, de præbend. in ver. consuetudine.* † Idem in statuto, per quod filij spurij possint hæredes instituj, quia præbet occasionem adulterandi, ideo non valet. Feder. de Sen. *consil.* 275. 276. 277. *&* 278. vbi casus, & maxime *cons.* 277. *num.* 2. *ver. nam certum.* Vide, *Statutum circa spurios habilitatos ad successionem parentum non valet. Concluſ.* 655.

Extende, † quia Lucana constitutio, quæ vult, quod lapsa decen-4
nio stetur iuramento debitoris, quod soluerit, debet intelligi, quando est dubium, an soluerit, vel ne; sed si esset certum, quod non soluisset, non haberet locum constitutio; quia non valeret tanquam nutritiua peccati, & inducens periuria, ita Castr. *consil.* 162. *Super* 1. *in prin. lib.* 1. plenius Roma. super eodem casu *consil.* 102. *col.* 2. *ver. secundo principaliter*, vbi apostilla *in ver. non debere.* † Extende, quia 5
nullum est statutum, per quod dicitur, quod post decennium creditor non audiatur, quia est peccati inductiuum. Roman. *d. consil.* 102. *num.* 2. *ver. primo, quia.* † Declara; quia similia statuta, quæ non 6
valerent in specie, vt nutritiua peccati, si sunt adeo generalia, quod possent comprehendere casum peccati, sunt interpretanda, quod non comprehendant casum, qui in specie non posset exprimi. Roma. *d. consil.* 102. *num.* 2. *ver. imo non intelligitur.* † Idem in pacto inter 7
creditorem & debitorem, vt creditor propria auctoritate possit illum pignorare, quia præbet materiam rixandi, & peccandi; ideo non valet. Feder. de Sen. *d. cons.* 277. *num.* 2. allegat Guil. de Cug. *in l. si vnus, § illud. ff. de pact.* † Amplia, vt procedat, siue principaliter, siue, 8
incidenter, & quocunq; modo inducatur materia peccandi; quia talis consuetudo non valet; nam consuetudo, quod vir & vxor diuidant bona, non valet, nec habet locum, si vxor esset adultera, alias inuitaretur ad adulterium; quia omne, per quod ad prohibitum peruenitur, censetur prohibitum. Feder. de Sen. *consil.* 275. *in princip. & consil.* 277. *num.* 2. *colum. fin. in princip. ver. tamen mihi videtur.*
Amplia † in tantum, vt iudex Ecclesiasticus possit talia statuta & 9
consuetudines tollere, & compellere iudices sæculares ad abrogandum. Feder. de Sen. *d. consil.* 275. *num.* 2. *ver. ad secundum. & consil.* 277. *in fin. ver. super secundo. & consil.* 278. *circa fin. ver. vnde quidem per iudicem.* † Amplia, vt consuetudo, nutritiua peccati non valeat, nec 10
possit à superiore tolerari, quia imo mortaliter peccat tolerando talem consuetudinem. Calder. *consil.* 42. *per totum.* maxime in fin. quod est 4. *de consuetud. ver. ex hoc infertur.* & duplicatur *cons.* 386. alias 1. *de regul.* † Amplia nedum in consuetudine, sed in legibus, senten- 11
tijs, & præscriptionibus, quia si ex eis oritur peccatum, non debet seruari. Gemin *cons.* 63. *num.* 18. *ver. & propter hanc rationem.* † Amplia 12
etiam si talis consuetudo nutritiua peccati sit immemorabilis. Curt. Iun. *consil.* 206. *num.* 55. *& seq. lib.* 3. † Extende, vt propterea 13
apostata non excusetur excusationem posset adduci, sed ad maioris transgressionis accusationem, & transgressionem. Roma. *consil.* 268. *In casu proposito, in fin.* allegat text. *in c. sicut nobis, & c. fi. de regular.*
Extende, † quia non consuetudo, sed corruptela dicitur consue- 14
tudo inducens peccatum, & tanto grauius dicitur peccatū, quanto diutius corruptela durauit, *c. fin. de consuet.* vbi gloss. *in ver. diutius.* Vide, *Peccatum generat mortem. Conclusio.* 194. † Amplia, quia non 15
valet consuetudo super vsuris præstandis. Ias. *in l. de quibus, num.* 70. *ff. de legib.* † Extende etiam ratione dotis, vel alimentorum dota- 16
lium, nisi mulier sit pauper, & aliunde non habeat, vnde viuat. Ias. vbi supra, *num.* 70. vbi plenissime pro vtraque parte, & ita distinguit. † Limita in dispensatione, vel alia dispositione, quæ admit- 17
teret factum prohibitum de præterito, puta quod Princeps dispensaret, vel legitimaret spurios iam natos, quia licet materia peccati præbeatur, si concedatur in futurum, secus est quoad natos in præteritum. Feder. de Sen. *consil.* 277. *num.* 2. *colum. fin. ver. præterea, quod tale statutum.* † Declara secundum eundem Feder. *consil.* 275. 18
num. 1. *circa fin. ver. non obstat.* dummodo faciliter venia non detur, eadem occasio ex dispensatione. † Limita, quia licet consuetudo 19
nutritiua peccati non valeat quoad validandum actum; tamen valet, quoad hoc, vt quis excusetur à pœna, ideo vsurarius contractus non habet pœnam. Alex. *consil.* 8. *per totum*, maxime *n.* 9. *lib.* 6. Curt. Iun. *consil.* 279. *num.* 63. Crau. *consil.* 6. *num.* 103. *& seq.* † Exten- 20
de, quia excusat quem à carcere priuato, & illius pœna, si fuj maiores hoc fecerunt. Alex. *d. consil.* 8. *num.* 9. *lib.* 6. † Extende, quia pue- 21
ri ex consuetudine, prout Bononiæ, facientes guerram cum faxis, non puniuntur, si sequatur homicidium. Alexand. *d. consil. numer.* 9. *lib.* 6. & iterum *consil.* 233. *num.* 13. *ver. accedit. lib.* 6. † Extende; quia 22
consuetudo excusat à falso, prout Perusij, in qua Notarij ex consuetudine describunt tres conseruatores, licet aliqui non interueniant instrumento. Alexand. *consil.* 8. *numer.* 10. *lib.* 10. Curt. Iun. *consil.* 279. *num.* 62. *lib.* 3. † Extende, quia banniti tolerati non 23
possunt impune offendi, quia consuetudo tolerantiæ excusat, ne offendantur. Alexand. *d. consil.* 8. *in fin. lib.* † Extende; quia consue- 24
tudo etiam iniqua excusat à pœna periurij. Curt. Iun. *consil.* 279. *num.* 60. *lib.* 3. late Roma. *consil.* 466. *in princ. ver.* 1. vbi dicit * com- *
munem, & ibi apostil. *in ver. cum venerabilis*, dat infinitos concord. Et † ideo Potestas, qui iurauit in pœnis iusligendis non re- 25
cipere arbitrium, non incurrit pœnam temporalem, si arbitrium recipiat; quia ita est de consuetudine; quia consuetudo

excusat à pœna temporali, licet non à pœna spirituali, & gehennæ ignis æterni, ita Roma. de Potestate Senarum, *cons.* 466. *in princ.* & * *nu.* 2. vbi de * communi, & apostilla citat infinitos concordantes.

26 † Et vsurarius, qui exegit iuramentum à soluente vsuras de non illis repetendis, quia si Ecclesiæ denunciat, Ecclesia compellet ex officio vsurarium restituere. Rom. *d. cons.* 466. *in fi. num.* 4. *& ver. vlt.*

27 † Extende; quia consuetudo non residendi in beneficio curato, licet non valeat; quia est contra legem præcepti; tamen excusat à pœna, ita vt non sit priuandus. Vide, *Obseruantia diuturna non excusat à pœna. Concl.* 58.

28 † Extende in consuetudine vsurarum. Crauet.

29 *cons.* 6. *n.* 103. *& seq.* † Extende ad Iudæos ex consuetudine orantes secundum suos antiquos ritus; quia non tenentur de blasphemia. Alexan *cons.* 233. *Ponderatis, per totum*, maxime *num.* 13. *versicu. accedit*,

30 *lib.* 6. † Extende in blasphemia ex communi vsu loquendi; quia licet consuetudo tollat pœnam temporalem, non tamen tollit di-

31 uinam. Crauet. *d. cons.* 6. *num.* 103. † Extende in pœna luxuriæ, quæ

32 consuetudine tollitur. Crauet. *d. cons.* 6. *num.* 105. † Restringe; quia excusat à pœna temporali, non autem à diuina. Curt. Iun. *cons.* 279.

33 *num.* 60. *lib.* 3. Vide, *Consuetudo magnæ auctoritatis, & vincit legem. Conclusio.* 806. Vide, *Consuetudo circa delicta excusanda, Conclusio.* 848. Vide, *Tolerantia quid sit, & operetur. Conclusio.* 324. † Limita; quia licet consuetudo irrationabilis, & contra ius diuinum, non sit attendenda, neque valeat; tamen operatur, quod magis de facili dispensatur super illo casu. Alexan. *cons.* 1. *num.* 7. *ver. quinto accidit, lib.* 2.

34 † Limita; quia licet non valeat consuetudo nuttritiua peccati, prout quod adulterium puniri debeat in pauca summa pecuniaria, vel quid simile, quod inducat frequentiam, & peccatum; tamen si de facto à superiore est diu tolerata, non potest iudex inferior illam tollere, vel nullam declarare. Crauet. *cons.* 137. *num.* 7. *& seq. ver.*

35 *difficultas.* † Limita, quia consuetudo & statutum nullum, & nutritiuum peccati, si de facto seruatur, iudex loci tenetur illud obseruare. Crauet. *d. cons.* 137. *num.* 9. *ver. secundo respondeo.* allegat Deci. in *l. si autè, col. penult. C. de succeff. edicto.* Curt. Iun. *cons.* 173. *col.* 1. Decia.

36 *cons.* 487. *in princ.* plenius Decian. *cons.* 41. *n.* 82. *lib.* 2. Vide, *Statutum non valet multis casibus, & quibus. Conclusio.* 452. † Limita, quando lex pœnalis ad tollendum peccatum, si exequeretur, multitudinem destrueret; quia tunc parcitur multitudini. Crauet. *d. cons.* 137. *nu.*

37 10. *versic. tertio respondeo.* † Vide plures casus, in quibus valet, & non valet consuetudo contra ius, & irrationabilis, vel nutritiua peccati, per Iaſ. *d. l. de quibus. ff. de legib. num.* 60. *& seq.* vbi plene. Vide, *Error communis facit ius, & qualiter procedat. Conclusio.* 330.

Consuetudo quando censeatur abrogata, vel sublata. Concluſ. 816.

1 CONSVETVDO † introducta non tollitur, nec cessat per contrarium vsum, nisi intercesserit tantum tempus in derogando consuetudine, quantum requiritur in inducenda. Gemin. *cons.* 6. *in fi. ver. ad tertium.* vbi, quod subiecti alicui arti de consuetudine non eximuntur, licet per aliquos annos non obediue-

2 rint, nisi contraria consuetudo sit inducta † Restringe, quando non esset præscripta, quia tunc per vnicum actum contrarium interrumpitur, neque est necesse, quod per tantum tempus fiat contrarium, quanto tempore fuit cœptum seruari. Rom. *cons.* 368. *num.*

3 7. † Amplia; quia consuetudo, si est damnata & sublata, censetur tam de præsenti, quam de præterito, etiam de futuro. Alexan. *cons.* 134. *Animaduersis, num.* 33. facit, licet non alleget, *lib.* 6. vbi apostil. in *versic. futura*, allegat Alexand. *consil.* 196. *numer.* 13. *lib.* 2.

Consuetudo Ecclesiæ Romanæ & Vrbis. Concluſ. 817.

1 CONSVETVDO Vrbis & Rom. Ecclesiæ introduxit, quod fratres S. Antonij de Vienna præsint Hospitali Curialium, & quod ipsi fratres ministrent sacramenta ipsis Curialibus, & interfint sepulturæ, & funeri curialium, quorum appellatione, & sub qua consuetudine veniunt etiam Cardinales, & familiares Cardinalium, Oldrad. *cons.* 211. vbi dicit quod est rationabilis, & approbata à Sede Apostolica, & pro ea in contradictorio fuit iu-

2 dicatum. † Item, quod licet de iure excommunicatus debeat absolui, ab eo, qui excommunicauit ad cautelam, & non ab alio, tamen secus est in testibus, quando veritas aliter haberi non potest, quia non remittuntur de consuetudine Ecclesiæ Rom. sed absoluuntur à quocunque, *c. veniens, in fi.* vbi Hostien. *de testibus.* Oldrad.

3 *cons.* 278. *nu.* 3. † Item, quod iudex delegatus, qui potest inuocare brachium seculare; non inuocat de stylo Curiæ. Oldrad. *cons.* 278.

4 *circa fi. numer.* 9. † Item quod nunquam Cur. Rom. remittit delin-

5 quentes ad alios iudices. Oldrad. *cons.* 124. *in fin.* † Remissoria non datur, nisi semel in qualibet causa de consuetudine Curiæ. Old. *consil.* 311. *Allegationes, & rationes, in princ. ver. potissimæ, & in fin. num.* 11. *ver. secunda ratio.* † Cardinali aliquid attestanti sibi esse demanda- 6

tum viuæ vocis oraculo Papæ creditur de stylo Curiæ, & ita se habere consuetudinem, & obseruantiam, attestatur Lap. *alleg.* 33. *n.* 4. *ver. an credatur.* †. Nota, quod melius est adhærere iuri scripto, 7 quam cõsuetudini Rom. Curiæ, quæ est fragilis, & incerta, modo alba, modo nigra. Lap. *alleg.* 52. *num.* 2. qui tamen dicit Curiales seruare contrarium, quia adhærent potius stylo, quam iuri scripto. Vsuraria † causa de obseruantia Rom. Curiæ spectat ad iudicem 8 & forum Ecclesiasticum. Lap. *alleg.* 56. *num.* 3. vbi in fi. alleg. quod ita Rom. Ecclesia practicat, & seruat, & quod esset durum contra stimulum calcitare. † Delegantur causæ omnes clericorum contra 9 laicos, iudicibus Ecclesiasticis indifferenter, & per totum orbem de consuetudine Curiæ, per quam videtur Papa velle ita obseruari per totum orbem. Lap. *alleg.* 59. *num.* 9. † Missæ non debent cele- 10 brari post horam tertiam, secundum consuetudinem Romanæ Ecclesiæ. Feder. de Sen. *consil.* 152. *In nomine Domini, Amen, per totum.* vbi, quod non debent incipi post illam horam, licet cœptæ ante debeant perfici. † Delegati plures, vel exequutores in solidum si 11 sunt dati, is, qui præoccupat collegam, solus habere dicitur iurisdictionem, ita quod potest de consuetudine Curiæ inhibere collegæ suo præoccupato, ita Feder. de Sen. *consil.* 230. *in fi. ver. præterea.* vbi, quod talis consuetudo est attendenda. † Termini substan- 12 tiales seruantur in causis, quæ tractantur in Curia Romana. Rom. *consil.* 367. *num.* 10. *&* 11. vbi, quod non extenditur ad alias Curias. Romana † Ecclesia non consuevit facere pacem, nisi includat 13 suos adhærentes, *c. ad apostolicæ, cir. med. in ver. volebat. de re iudi. in* 6. super quo commendatur Innoc. Papa, vt dicit Abb. *in c.* 1. *num.* 29. *de postul. at. Prælat.* † Vrbis Romæ mos laudabilis est, & Curiæ, quod 14 breuitati studendum est. Dec. *cons.* 404. *Viso eleganti, in princ.* † Am- 15 plia singulariter, quia qui probat consuetudinem in Vrbe Roma dicitur probasse generalem consuetudinem per totum orbem, nisi constet de contrario in loco particulari. Curt. Iun. *in tract. feudorum, in* 1. *parte, quæst.* 1. *n.* 16. quem sequitur Mascard. *Concl.* 423. *Consuetudo, num.* 7. † Limita, quia consuetudo Rom. Ecclesiæ non ob- 16 ligat alias Ecclesias, nisi Ecclesia Romana mandet in alijs Ecclesijs seruari. Roma. *cons.* 367. *Circa primum, num.* 11.

Consuetudo generalis per orbem circa diuersa. Concluſio. 818.

CONSVETVDO † quasi per totum orbem admittit, quod 1 fiant emptiones fructuum, etiam si excedant metam, dummodo emptio fiat ad vitam mentis, & talis contractus non est vsurarius de iure propter incertum euentum, nec de consuetudine per vsum. Oldrad. *cons.* 207. *in fi. incip. Vniuersis.* † Consue- 2 tudo generalis est, & notoria, quod iudices in causis, in quibus applicantur pœnæ eisdem iudicibus procedunt, & sic in causa propria hoc casu ius sibi dicunt. Oldrad. *cons.* 302. *numer.* 8. *ver. & posito.* Beneficia † plura simplicia absque dispensatione quis retinere po- 3 test de consuetudine generali. Lap. *alleg.* 36. *circa princip.* † Fratres 4 S. Mariæ de Carmelo, licet non sint mendicantes ex eorum institutione, tamen ex communi * opinione orbis, & etiam ex gene- *
rali totius orbis consuetudine pro mendicantibus reputantur. Lap. *alleg.* 45. *num.* 3. *ver. In contrarium, & num.* 4. *circa fin.* † Iurisdictio 5 spectat ad iudicem Ecclesiasticum, quando clericus agit contra laicum de generali consuetudine, quia Papa indistincte per totum orbem dat litteras delegationis. Lap. *alleg.* 59. *num.* 9. Alex. qui alios allegat, *cons.* 79. *num.* 2. *Imo generalis consuetudo, lib.* 1. † Testamen- 6 tum nuncupatiuum de consuetudine probatur per instrumentum publicum Notarij. Ricard. Salycet. *cons. suo inserto alleg. Lap.* 78. *Tabellio. num.* 9. *ver. testamentum.* † Profitens religionem, qui non 7 potest habere proprium, si in ingressu reseruat sibi bona sua, & non possit illa retinere, intelligitur resuetudo quoad administrationem, quæ non est prohibita, & ita seruat consuetudo. Bartol. *in auth. ingressi. num.* 11. *C. de sacr. Eccl. ver. vnde quando ista.* † Notarius ro- 8 gatus de instrumento etiam non solemni tenetur dare authenticum, postquam de eo fuit rogatus, licet non debuisset rogari, & ita seruat communis consuetudo. Angel. *consil.* 275. *col.* 3. *ver. licet enim Notarius.* † Consuetudo Bulgari localis à principio, quod vsufru- 9 ctus relictus vxori, si extant filij, restringitur ad alimẽta, est approbata per totum Orbem à Doctoribus, communem * dicit Socin. * *consil.* 279. *Visa donatione, num.* 3. *ver. Circa secundum, lib.* 2. & quod sit generalis consuetudo per totum orbem. Anchar. *consil.* 237. *Quia in primo quæsito, num.* 4. Ioan. de Anania *consil.* 37. *num.* 6. vbi dicit communem, * & ibi Bologni. *an additio.* † Pœna legis Corneliæ, quæ * 10

impo-

imponitur ei, qui cum telo animo occidendi fuit paratus, ac si occidisset, *l. is qui cum telo, C. ad leg. Cornel. de Sicar.* Non habet locum de generali consuetudine. Bartol. *in dict. l.* & alij, plenius Clar. *in præsenti crimin.* § *fin. quæstio.* 92. *per totam*, maxime *in princip.* vbi quod per totum est dilatata, & citat plurimos. † Extende, vt procedat etiam in delictis quantumcunque atrocibus, & atrocissimis. Clar. *dict. quæst.* 92. *in princip.* † Contrarium in delictis atrocissimis tenent * multi, quos citat Clar. *d. quæst.* 92. *numer.* 2. vbi dicit * communem, & exemplificat in crimine læsæ maiestatis, oppugnatæ patriæ, si- * moniæ, veneni propinati, & dicit * communem; & idem in latronibus, & grassatoribus viarum, in morte consanguinei, parentis, filij, vt ei succedatur & in assassinio, & in alijs exemplis, quæ ibi commemorat. † Declarat Clar. *d. quæst.* 92. *prope fin. ver. ego autem*, vt quandoque puniatur affectus, non sequuto effectu, quando sumus in atrocioribus, & deuenit delinquens ad actum proximum, & immediatum ipsi maleficio, alias non; quia erit locus pœnæ extraordinariæ, & si ad actum proximum, quatenus pœna extraordinaria acrius puniri debet. Vide, *Delictum consummatum & attentatum qualiter puniatur. Conclusio.* 167. † Extende, vt procedat siue consuetudo sit munita à statuto loci siue non. Clar. *d. quæst.* 92. *in pr. col.* 2. *ver. & licet aliqui ex prædictis.* † Consuetudo vniuersalis per orbem probatur à lege, vel canone; nam si lex dicat aliquid solitum, vel consuetum fieri, id generaliter verum esse denunciat, prout de Episcopo, qui consueuit præstare iuramentum Metropolitano suo, de quo in *c. dilecti, de maior. & obed.* ibi, *præstare consueuerunt*, intelligitur esse vniuersalem Ecclesiæ consuetudinem, ita Ægid. Bella. *consil.* 31. *num.* 7. *ver. dicas contrarium.* † Imo consuetudo generalis per totum orbem non indiget alia probatione, cum sit notoria toti orbi, & omnibus, prout de consuetudine generali per totum orbem, quod non puniatur affectus, nisi sequatur effectus tradit Arimin. *in addit. ad Angel. de malefi. in ver. & ex interuallo, post num* 16. quem refert, & sequitur Clar. *in* § *fi. q.* 92. *in princ.* † Productio iurium fit actualis in manibus Notarij, cui statur secundum consuetudinem totius orbis. Angel *consil.* 250. *Domina Liberina, in fin.*

Consuetudo Italiæ circa diuersa. Concluſ. 819.

CIVITATES † Italiæ de generali consuetudine habent Fiscum, & regalia; ideo eis competunt ea, quæ competunt reipublicæ, & Fisco. Bald. *consil.* 243. *Ius percipiendi, lib.* 5. vbi, quod secus est in Castris, & Villis, licet aliqua, & multa castra Italiæ habeant regalia eadem, prout ciuitas. † Filij in Italia de consuetudine æqualiter succedunt. Curt. Iun. *consil.* 241. *num.* 61. *lib.* 3. † Agnationi & familiæ consouent Itali; quia generaliter per Italiam sunt statuta, quod stantibus masculis fœminæ nõ succedant. Castr. *consil.* 274. *Præsupposita validitate, lib.* 2. *& in consil.* 83. *Præsens casus. in princ. eod. lib.* 2. Florian. de S. Petro. *consil.* 14. *in epitome, in fi. & consil. eod. sub num.* 4. *in fin.* vbi, quod talia statuta & consuetudines sunt fauore agnationis inuenta, & Castr. *d. consil* 83. dicit, quod concernunt publicam vtilitatem & licet non sint æqua; tamen sunt bona; quia per masculinam prolem conseruatur æterna memoria.

Consuetudo diuersarum Ecclesiarum & locorum circa diuersa. Concluſ. 820.

CALAGVRITANA † Ecclesia habet consuetudinem, quod si decedat habens præstimonium post Kalendas Decembris, fructus anni sequentis spectant ad defuncti hæredes; si vero ante Kalen. Decembris, spectant ad successorem. Old. *consil.* 140. *In Ecclesia Calaguritana.* † Eadem Ecclesia habet consuetudinem, quod quis possit retinere plura præstimonia, quæ sunt beneficia Ecclesiastica in eadem Ecclesia. Oldrad. *consil.* 140. *in fin.* † Eadem Ecclesia habet consuetudinem, quod habentes præstimonia non teneantur residere. Oldrad. *consil.* 140. *num.* 3. *ver. & si dicatur.* † Portugalliæ est consuetudo, quod electus in Episcopum statim potest administrare absque confirmatione. Old. *consil.* 9. *Posito sine præiudicio. num.* 5. *ver. item proponit.* qui loquitur de Episcopo Ecclesiæ Bracharen. † Bracharen. Ecclesia. Vide, *Bracharen. Ecclesiæ statuta, & privilegia. Concluſ.* 124. † Eduensis Ecclesia habet consuetudinem, quod cantor sit dignitas, eligatur, à Capitulo, & Decano, & quod non præsentetur Episcopo, neque Archiepiscopo, sed installetur statim electus, & administret. Old. *consil.* 146. *Factum tale est, de consuetudine.* † Laudunensis Ecclesia habet consuetudinem, quod vacante Ecclesia emolumentum sigilli, & iurisdictionis spiritualium spectet ad Archidiaconum, & quod Capitulum dictæ Ecclesiæ nõ reddit sigilla, nisi præstito iuramento per Episcopum successor eum ipsi Capitulo super nonnullis. Old. *consil.* 194. *Factum tale est.* † Ordo & fratres sancti Antonij de Vienna de consuetudine administrant sacramenta, & interueniunt sepulturis omnium curialium, quorum appellatione veniunt etiam Cardinales, & sui familiares, Old. *consil.* 211. *Ad propositum.* vbi, vnde habuit ortum hæc consuetudo, & quod valet & est confirmata à Clem. Papa V. Vide, *Fratres sancti Antonij de Vienna, & eorum priuilegia & statuta. Concl.* 454. † Humorensis Ecclesia sancti Andreæ habet consuetudinem iuratam, & confirmatam per legarum sedis Apostolicæ quod canonicus nouus infra quadriennium deseruiens non habet fructus grossos, qui applicantur Ecclesiæ, nec distributiones, quæ applicantur canonicis deseruientibus, nec habet vocem in Capitulo. Old. *consil.* 220. *Supposita consuetudine.* qui dicit illam reuocatam per *extrauag. suscepti regiminis, de electio.* quoad perceptionem emolumentorum; quo vero ad vocem, & interesse sentiam firma durat. † Auenionensis Ciuitas habet consuetudinẽ, quod parẽtes pro eorum filijs impuberibus possunt, vbi voluerint, eligere sepulturam. Ol. *consil.* 225. *Grauamina, col.* 2. *n.* 7. *ver. duodecimo.* † Tarraconensis Ecclesia & prouincia habet generalem consuetudinem, q; Episcopi concedunt ad vitam quibus sibi videtur de redditibus suæ mensæ, de tacito consensu Capituli, & sufficit de consuetudine sola scientia Capituli. Old. *consil.* 226. *n.* 5. *ver. quintus casus.* licet *n.* 10. *ver. tertia.* dicat non esse probatam talem consuetudinem, & de iure non valere in magnis donationibus, quia est onerosa Ecclesijs. † Item, quod vacante sede Præpositus administrat, & curam habet. Old. *consil.* 102. *& consil.* 227. vbi, quod præpositura non est curata; quia cura est temporalis, & nomine alieno. † Bituricensis Ecclesia habet nonnullos Archipresbyteros, qui ad vitam singuli Archiepiscopi deputantur ad visitandum, qui non dicuntur habere curam ex declaratione Papæ; quia sic Papa declarauit. Old. *consil.* 227. *n.* 9. *ver. tertia declaratio.* Parisiensis † Ciuitas habet consuetudinem, quod marito præmoriente vxor lucretur dimidiam eius, quod maritus acquisiuit constante matrimonio, & est consuetudo localis, quæ non ligat forensem ibi moram trahentem, & testantem cum vxore, quando habebat domicilium in patria, & erat inde recessurus. Old. *consil.* 248. *Præsupposita consuetudine, in princ.* † Parisiensis Ciuitas de consuetudine in testamentis condendis non seruat formam iuris communis. Oldr. *d. consil.* 248. *in princ.* † Xantonensis Ecclesia habet consuetudinem, quod duo sint auditoria in Ciuitate; vnum causarum ciuilium, & hoc est auditorium Xantonense; aliud criminalium, & appellatur Auditorium Episcopi Xantonensis, in primo communicantur emolumenta Decano & Capitulo, in secundo non. Old. *consil.* 318. *per totum.* † Pictauensis Ecclesia ex statuto confirmato habet idem, quod sint duæ curiæ, quarum quartam partem emolumentorum habeat decanus & Capitulum, sed tamen Episcopus vnam curiam pro se habere potest liberam, vltra duas prædictas, prout consuluit Old. *consil.* 187. *per totum.* † Florentini Canonici de consuetudine non tenentur residere, sed percipiunt fructus in absentia, & distributiones quotidianas præter minutas. Lap. *alleg.* 36. *num.* 42. *circa fin.*

Consuetudo vicinorum locorum quando attendenda. Concluſ. 821.

CONSVETVDO † vicinarum diœcesuum attenditur, & pro veritate habenda ad vicinos recurritur. Oldrad. *consil.* 267. *num.* 9. *circa fin. ver. item quod consuetudo.* idem tenet Feder. de Sen. *consil.* 201. *num.* 5. *ver. ad nonum.* qui loquitur de modo mensurandi. Castren. *consil.* 164. *In præsenti causa, in princip. lib.* 2. † Extende maxime in consuetudine interpretatiua; quæ extenditur ad loca vicina. Decian. *consil.* 124. *num.* 29. *lib.* 3. † Amplia, vt in tantum recurrendum sit ad consuetudinem vicinorum locorum, vt quamuis in agro meo lapides excisi nunquam fuerint me inuito, si tamen est consuetudo vicinorum quod soluto pretio incisio in omnibus agris fieri possit, ego debeam pati, quod fiat incisio iuxta consuetudinem. Oldrad. *dict. consil.* 267. *in fin. num.* 10. *ver. necesse hoc casu*, vbi, quod non est extensio consuetudinis. † Amplia, quia si non apparet consuetudo in ciuitate vna, recurritur ad ciuitates vicinas, & quod in eis seruatum fuit, seruari debet. Feder. de Sen. *consil.* 91. *ver. tertio probo.* † Declara præmissa procedere, quando in Ciuitate non est ius determinatum, neque consuetudo; quia tunc recurritur ad consuetudinem Ciuitatum vicinarum, alias secus. Feder. *dict. consil.* 91. *numer.* 4. *vers. tertium argumentum.* vbi assignat rationem; quia consuetudo est localis, & pendet à populo habente potestatem legis condendæ, sed Ciuitas vicina non habet potestatem in alia, nisi quatenus permissu Ciuitatis carentis lege potest apparere; ergo, &c. † Et si in locis vicinis sunt diuersæ con-

consuetudines, attenditur consuetudo loci, in quo est facta dispositio, & si non apparet, recurritur ad petitos, vel ad declarationem statuentis. Feder. de Sen. *consil.* 201. *num.* 5. *ver. ad nonum. in fin.*

7 † Amplia; quia consuetudinem Ecclesiæ Roman. seruare debent omnes Ecclesiæ, & si non apparet de consuetudine Rom. Ecclesiæ, recurritur ad consuetudinem Ecclesiæ Metropolis, secundum quam aliæ subditæ regulantur. Feder. de Sen. *consil.* 152. *num.* 8 2. *ver. item si de aliqua.* † Amplia, quia consuetudo, quod filius primogeniti excludat patruum secundogenitum, prout est in Regnis Franciæ, Hispaniæ, & Angliæ, debet seruari etiam in aliis primogenituris; quia consuetudo circa caput seruari debet etiam in membris. Castren. *cons.* 164. *In præsenti, lib.* 2. *in princip.* vbi ponit plura exempla; quia membra non debent discedere à capite; item quia consuetudo principalis Ciuitatis extenditur ad alia loca subiecta, vbi non est contraria consuetudo specialis, & consuetudo Ciuitatis seruatur in Comitatu, & locis vicinis; & quia de similibus ad similia proceditur; quia inspicitur ratio consue-9 tudinis. † Limita, quia non recurritur ad consuetudinem vici-10 norum, quando est contra ius. Crauet. *cons.* 118. *num.* 3. † Declara, nisi sit fauorabilis. Crauet. *d. cons.* 118. *per totum*, vbi extendit multis modis. Vide plenius, *Consuetudo exorbitans in vno quando se extendat ad aliud, vel non. Concluſ.* 860.

Consuetudo circa absolutiones à iuramẽto Concl. 822.

1 ABSOLVTIO à iuramento præstito de soluendis vsuris datur de consuetudine non citata parte. Calder. *cons.* 183. alias 7. *de iureiur. ad fi. ver. item constat.*

Consuetudo circa absolutiones excommunicatorum in iudicio, vel extra. Concluſ. 823.

1 EXCOMMVNICATVS † à iudice licet de iure non debeat absolui, nisi ab eo iudice, qui excommunicauit; tamen de consuetudine contrarium seruatur in testibus excommunicatis examinandis, quando veritas aliter haberi non potest; quia absoluuntur à quocunque. *c. c. veniens, in fi.* vbi Hostien. *de testibus.* Ol-2 drad. *cons.* 278. *numer.* 3. † Consuetudo circa absolutionem monachorum & religiosorum apostatarum, qui incurrerunt excommunicationem, est attendenda, vt potius competat superiori supremo, vel alteri, quam prælato minori, cui de iure competeret. Calder. *cons.* 538. alias 6. *de sent. excomm.*

Consuetudo circa administrationem electorum ante confirmationem. Concluſ. 824.

1 ELECTVS † in Episcopum de consuetudine Portugalliæ statim potest administrare absque confirmatione. Oldrad. *cons.* 9. *Posito sine præiudicio, num.* 6. *ver. item propouit*, qui loquitur in Episco-2 po Braccaren. † Eduensis Ecclesia habet consuetudinem, quod cantor sit dignitas, & eligatur à Capitulo & decano, & quod non præsentetur Episcopo, neque Archiepiscopo, sed installetur statim, & administret. Oldrad. *cons.* 146. *Factum tale est, de consuetudine.* Vide plenius, *Consuetudo an valeat circa spiritualia, quod electus ministret ante institutionem. Concl.* 944.

Consuetudo circa agriculturam. Concluſ. 825.

1 CONSVETVDO † est in Italia, quod fructus seminantur vno anno, & colliguntur alio anno; ideo expedit habere possessiones locatas dispari numero annorum. Lap. *alleg.* 81. *quæris cum lo-2 catio. num.* 5. *ver. item secundum.* † Item Ecclesiæ communiter, & de communi consuetudine concedunt possessiones suas excolendas per colonos partiarios; qui per seipsos non possunt Ecclesiastici colere. Feder. de Sen. *cons.* 123. *in princ.* vbi, quod propterea isti contractus, qui fiunt cum partiariis nõ requirunt solemnitatem.

Consuetudo circa alienationem bonorum Ecclesiæ sine solemnitatibus. Concluſ. 826.

1 TARRACONENSIS † Ecclesia & Prouincia habet consuetudinem, quod Episcopi concedunt ad vitam, quibus sibi videtur, redditus suæ Ecclesiæ, & mensæ de tacito consensu Capituli, & sufficit de consuetudine sola scientia Capituli. Oldrad. *cons.* 226. *nu.* 5. *ver. quintus casus*, licet *num.* 10. *ver. tertia*, dicat non esse approbatam talem consuetudinem, & de iure non valere in magnis donationibus; quia est onerosa Ecclesiis, idem tenet Fed. de Sen. *cons.* 52. quod valet alienatio ad vitam rei modicæ Ecclesiæ, p seruitijs etiam facta consanguineo sine solemnitate Papæ. † Con- 2 suetudo valet, quod bona Ecclesiarum possint alienari etiam non seruata solemnitate, quæ de iure communi est adhibenda. Feder. de Sen. *consil.* 52. *Quidam Prælatus, ver. & valet consuetudo.* quod consilium duplicatur per eundem Feder. *consil.* 87. † Declara, vt per 3 Ias. *in l. de quibus, ff. de legib. n.* 61. *& seq. ver. secundo quæro, an per consuetudinem.* vbi allegans pro vtraque parte distinguit, quod non valet per solos laicos, sed per laicos & clericos, valet: dummodo pretium in vtilitatem Ecclesiæ conuertatur; alias in damnum Ecclesiæ non valet. † Extende in tantum, vt talis consuetudo non tollatur per 4 constitutionem superuenientem, si non facit mentionem de consuetudine. Feder. de Sen. *d. consil.* 52. *num.* 2. allegat Paul. de Eleazar. *in clem.* 1. *de reb. Eccl. non alien. in ver. iura. & consil.* 87. vbi Fed. duplicat *consilium* 52. † Amplia, vt attendatur consuetudo loci in hoc, an res 5 dicatur magna, vel modica, quæ fuit alienata, *c. cæterum, de donatio.* Feder. *d. consil.* 52. *num.* 1. *in fin. ver. item facit consuetudo, & consil.* 87. vbi duplicatur. † Contrarium quod non valeat consuetudo loci, 6 quod alienatio bonorum Ecclesiæ fiat sine authoritate Episcopi, videtur tenere Feder. *consil.* 179. vbi in princ. facit mentionem de hac consuetudine, & in fine dicit præsupponendo, quod non valuerit alienatio, quod sanatur, si Episcopus consensit post, durante voluntate rectoris alienantis, & communem * dicit Calder. *consil.* * 46. *An in consuetudine, ver. non obstat*, quod est 8. *de consuetudine.* † De- 7 clara; quia valet consuetudo, quod alienatio facta sine consensu Episcopi à Prælato inferiori cum consensu sui Capituli valeat, quando habet separatam administrationem bonorum ab Episcopo; quia talis consuetudo recipit fomentum à iure. Cald. *consil.* 46. alias 8. *de consuet. ver. sed nego*, allegat Lap. 12. *quæst.* 2. *c. Abbatibus*, & Hugo, *in c. in venditionibus.* 17. *quæst.* 4. extende etiam in Prælato inferiori cum Capitulo cathedralis, vt possit sine Episcopo alienare de consuetudine, quando habet mensam, & bona separata. Cald. *consil.* 259. alias 3. *de iis, quæ fiunt à Prælat.* † Extende etiam, vt valeat 8 consuetudo, quod Episcopus Prælatus solus habens diuisam administrationem à suo Capitulo possit sine Capitulo alienare bona solita infeudari; secus si non haberet diuisam administrationem à Capitulo, quia tunc nõ valet consuetudo; quia est contra formam vt consensus Capituli requiratur expressus. Cald. *d. cons.* 46. alias 8. *de consuet. in fin.* imo etiam cessante consuetudine hoc potest, Cald. *cons.* 257. alias 1. *de iis, quæ fiunt à Prælat.* † Amplia duodecim modis, 9 in quibus valet cõsuetudo, quod diminuta solemnitate possit fieri alienatio bonorum Ecclesiæ, de quibus per Fel. *in c. cum causa, nu.* 11. *ver. cæterum in quantum, & multu seqq. de re iud.* vsque ad *num.* 25. † Et 10 quod non requiratur iuramentum in alienatione rei Ecclesiasticę super eo, quod sit in vtilitatem Ecclesiæ, hodieque de consuetudine ita seruetur. Anch. *cons.* 443. *num.* 7. *ver. consequenter secundo*, quod est sex Doctorum. † Amplia, quia valet consuetudo, quod Capi- 11 tulum Ecclesiæ cathedralis vna cum præposito suo, qui immediate præest Capitulo, possit bona Capituli omnino distincta à bonis Episcopi infeudare de nouo, vel solita relocare, siue reinfeudare sine consensu Episcopi. Cald. *consil.* 259. alias 3. *de iis, quæ fiunt à Prælat.* Extende, † vt nec titulus requiratur in consuetudine, nec præscri- 12 ptio immemorabilis habens vim tituli. Cald. *d. consil.* 259. *circa princ.* alias 3. *de iis, quæ fiunt à Prælat.* † Amplia, quia valet consuetudo, vt 13 inferior Prælatus Episcopo, possit alienare bona Ecclesię sine Episcopo, si loci consuetudo ita se habeat. Cald. *consil.* 259. *circa med. ver. optime facit*, alias 3. *de iis, quæ fiunt à Prælat.* quod est 10. Calder. † Ex- 14 tende; quia valet consuetudo, quod Abbates cum suo collegio concedant bona in emphyteusim. Clar. § *emphyteusis, quæst.* 28. *nu.* 7. *circa fin. ver. posset responderi.* † Contrarium ibi tenet Paul. de Eleaz. *in* 15 *eod. cons. Cald.* 259. alias 3. *de iis, quæ fiunt à Prælat. num.* 2. *ver. ad idem allegat*, maxime *in fi. ver. in contrarium*, vbi, quod talis consuetudo contra formam non valet. † Amplia in bonis solitis alienari; quia non 16 requiritur solemnitas propter obseruantiam consuetudinis, quæ in hoc derogat solemnitati, quando res est solita locari. Bald. *cons.* 221. *Primo quæritur, in princ. lib.* 1. † Amplia; quia valet consuetudo, 17 quod Episcopus possit confirmare contractum alienationis post, licet de iure auctoritas & licentia in actu debeat interuenire. Bald. *consil.* 221. *num.* 5. *ver. ego tamen puto, lib.* 1. † Amplia, quia valet con- 18 suetudo, quod emphyteusis Ecclesiastica possit concedi in perpetuum etiam ciuitati, Anch. *cons.* 443. quod est *fi. num.* 9. *&* 10. *ver. veniamus modo*, quod est Zilioli de Cautelis. Bart. Salyceti. Franc. Zabarellæ. Sign. Homodei, Raphaelis Fulgosij, & Benedicti Plumbini. † Extende, quia valet consuetudo, quod emphyteusis Ecclesię 19 quæ de iure ad solos descendentes inuestiti transit, transeat etiam ad extraneos, Castr. *consil.* 139. *num.* 3. *lib.* 2. Vide, *Consuetudo circa emphyteusim Ecclesiasticam & laicalem. Concluſio.* 856. † Amplia, quia valet 20 consuetudo approbans opinionem, quod non detur læsio in contractu

tractu emphyteusis, quando maxime de antiquo est facta con-
21 cessio pro modica summa, Anchar. *dict. consil. fin. num.* 12. † Amplia; quia valet consuetudo, quod bona Ecclesiæ possint concedi sine solemnitatibus vsque ad tertiam generationem. Ioan. de Imol. *consil.* 69. vbi, quod si concessio fiat vltra tertiam generationem, non valet in eo, quod excedit consuetudinem, sed bene
22 valet vsque ad tertiam generationem. † Limita, quia non valet consuetudo diminuens solemnitatem alienationis bonorum Ecclesiæ, quando esset damnosa Ecclesijs, & consequenter irrationabilis; tunc enim Prælatus sine Capitulo de consuetudine non potest alienare, *c. cum causam. de re iud.* qui text. ita debet intelligi se-
* cundum lecturam magis * communem, vt per Calder. *consil.* 259.
23 *circa princip. ver. nec obstat c. cum causam.* † Declara, quod damnosa & irrationabilis non potest dici consuetudo hæc, quando aliqualiter recipit fomentum à iure, vt in bonis omnino separatis ab Episcopo, ita declarat idem Calder. *dict. consil.* 259. alias 3. *de ijs, quæ*
24 *fiunt à Prælat. circa med. ver. sed nego.* † Contrarium expresse tenet Calder. *consil.* 259. *in fin.* quod est consilium Paul. de Eleazar. *ver. in contrarium*, alias 3. *de ijs, quæ fiunt à Prælat.* quod imo non valeat consuetudo, quod res Ecclesiastica per solum Prælatum, vel per solum Capitulum sine Episcopo possit fieri, quia requirit certam formam, alias est *consil.* 3. *de ijs, quæ fiunt à Prælat.* vbi, quod potest va-
25 lere solum quoad bona solita alienari, vel infeudari. † Declara, licet sit controuersia, an valeat consuetudo, quod bona Ecclesiæ possint alienari sine solemnitatibus, tamen valet, quod seruatis solemnitatibus concessio pro se, & hæredibus, comprehendat hæ-
* redes extraneos, vel ad fœminas, communem * dicit Clar. *in* §. *emphyteusis, quæst.* 28. *in fin.*

Consuetudo circa appellationes interponendas. Conclusio 827.

1 APPELLATIO † ab interloquutoria licet debeat interponi in scriptis cum causa, & non possit appellari viua voce, prout potest in appellatione à diffinitiua, quæ interponi potest iudice sedente incontinenti post sententiam latam, iuxta not. *in clem. appellanti, de appellat.* tamen de consuetudine generali valet appellatio viua voce interposita à sententia lata super articulo, & incidenti, quando fuit pronunciatum bene, vel male iudicatum, quia tunc est diffinitiua. Calder. *consil.* 202. alias 6. *de re iudic. in fin. ver. facit etiam*, vbi dicit audiuisse, quod Curia Romana ita seruat.
2 Amplia, † quia valet consuetudo, quod appelletur ad superiorem mediatum omisso medio. Calder. *consil.* 207. alias 1. *de appellat.*

Consuetudo circa attestationes Cardinalium & aliorum. Conclusio 828.

1 CARDINALI † aliquid attestanti sibi demandatum viuæ vocis oraculo Papæ creditur de stylo curiæ, & ita se habere consuetudinem, & obseruantiam attestatur Lap. *alleg.* 33. *num.* 4. *ver. an credatur.*

Consuetudo circa bellum, & captiuos belli. Conclusio 829.

1 CONSVETVDO † generalis est in rebus bellicis, quod Captiui dimissi sub iuratoria cautione de reuertendo, reuerti, & compelli debent de iure. Bald. *consil.* 343. *Illustris domine, in fin. ver.*
2 *modo venio, lib.* 2. † Declara, dummodo nimia fœuitia hostium non induceret iustum timorem mortis. Bald. *consil.* 358. *Licet latrunculis,*
3 *circa med. lib.* 2. † Non valet consuetudo belli, quod itinerantes, & forenses, qui non sunt subditi bellantium, capiantur, quia est irrationabilis, & peccati nutritiua. Ioan. de Imol. *consil.* 51. *num.* 4.

Consuetudo belli & acquisitorum in bello attendenda. Conclusio. 830.

1 CONSVETVDO † circa acquisita in bello qualiter efficiantur occupantium, & an sint principis, & per eum debeant distribui, an potius efficiantur priuatorum, attendi debet. Calder.
2 *consil.* 95. *num.* 3. *ver. & in ijs bellis.* alias *vnic. de treuga & pace.* † Amplia, quia quando dominus facit bellum, an subditi teneantur personaliter accedere, vel per substitutum possint deseruire, attenditur consuetudo. Bald. *consil.* 483. *Magnificus dominus, num.* 4. *in fin.*

Consuetudo circa benedictiones attendenda. Conclusio 831.

VALET † consuetudo, quod Abbas & Abbatissa confirmati 1
non benedicantur. Felin. *in c. meminimus, in princ. de accusat.* † Et 2
quia benedictio in Abbate est quædam consecratio, prout in Episcopo, licet non sit proprie consecratio; quia benedictio potest reiterari, consecratio non, tamen consuetudo, quæ valet in benedictione, valet in consecratione, vt videtur innuere Fel. *d. c. meminimus, in princ. de accusat.*

Consuetudo circa beneficia & mutationem status illorum. Concluſ. 832.

CONSVETVDO † valet, per quam potest introduci mu- 1
tatio status beneficiorum, & ideo plebs, quæ habet duas capellas sub se, licet de iure dicatur dignitas; tamen consuetudo potest introducere, quod plebs habeat capellas sub se, & non habeat curam, neque dignitatem, sed sit simplex beneficium, vt est in plebano de Preto, Grossetanæ diœc. & Archipresbytero Massæ. Feder. de Sen. *consil.* 132. *Casus talis est, quædam est canonia, num.* 2. *ver. & videmus.* † Et parochialis curata olim existens potest ex 2
consuetudine mutare statum, maxime si desinat habere parochianos; quia amplius non est parochia, nec curatum beneficium actu, licet habitu sic; tamen non habet locum *c. de multa, de præben.* quia vere non est parochia curata. Feder. de Sen. *consil.* 135. *per totum.* † Et 3
beneficium seculare potest de consuetudine mutare in hoc statum, vt regularibus conferatur retenta secularitate, & ista est proprie consuetudo, non præscriptio. Ægid. Bellam. plene *consil.* 41. *num.* 15. *in fin. ver. sed quid dicemus, & num.* 16. vbi, quod ista consuetudo videtur fauorabilis, & amica iuri communi, & fauet Ecclesiæ, & Episcopo, ideo 10. vel 20. annis introducitur, & allegat pro vtraque parte. Vide, *Consuetudo circa dignitates ex consuetudine existentes. Concluſio.* 850.

Consuetudo circa beneficia curata deseruienda per Vicarium temporalem. Concluſ. 833.

CONSVETVDO † valet, & introduci potest, quod curatus 1
deputet Vicarium temporalem etiam sine Episcopo, qui deseruiat pro cura, tam in præsentia, quam in absentia curati. Lap. *alleg.* 5. *num.* 2. *ver. item quia.* † Amplia, vt imo de vsu sit approbatum, quod Prælati inferiores habentes Ecclesias curatas possint 2
deputare Vicarios temporales in eis sine licentia Episcopi. Lap. *d. alleg.* 5. *num.* 6. *ver. secundo dicit.* Vide, *Prælati inferiores quando constituunt Vicarios. Concluſ.* 497.

Consuetudo generalis super pluralitate beneficiorum simplicium, vel vnitorum. Concluſ. 834.

CONSVETVDO † generalis † approbauit, quod quis potest 1
plura beneficia simplicia obtinere, & retinere sine dispensatione. Lap. *alleg.* 36. *in princ.* allegat glo. & Innoc. *in c. gratiæ, de rescript. lib.* 6. Vide, *Beneficia plura simplicia habere non est prohibitum. Concluſ.* 62.
Amplia, † quod quis potest plures curatas tenere, quando sunt 2
vnitæ alijs beneficijs, vel Hospitalibus, qui possunt retineri, & ita in practica seruari dicit Lap. *alleg.* 36. *in fin.* qui loquitur in pluribus Hospitalibus habentibus annexas curatas.

Consuetudo particularis circa pluralitatem beneficiorum sub eodem tecto. Concluſ. 835.

CALAGVRITANA † Ecclesia habet consuetudinem, quod 1
quis possit obtinere plura præstimonia, quæ sunt beneficia Ecclesiastica in eadem Ecclesia. Old. *consil.* 140. *in Ecclesia Calaguritan. in fin.* † Amplia; quia imo de generali consuetudine approbata potest quis habere duo simplicia in eadem Ecclesia Parochiali, 2
in qua sunt altaria, & capellaniæ. Lap. *alleg.* 117. *num.* 3. *in fi. ver. nec obstat. & n.* 4. vbi, quod in Ecclesia, vbi non est dignitas, neque caput, non datur incompatibilitas. † Amplia, quia imo si extaret consuetudo etiam in Ecclesia collegiata, quod quis haberet dignitatem 3
& canonicatum, valeret Abb. *consil.* 96. *Ad claram, col.* 2. *in princ. ver. contrariam sententiam, lib.* 2. Rom. *consil.* 328. *Præsens consultatio, num.* 6. *in fin.* Vide plenius, *Beneficia plura sub eodem tecto retineri non possunt. Concl.* 67.

Consuetudo circa collationem, optionem, & retentionem, & alia beneficiorum, quando valeat. Conclusio.836.

1 CONSVETVDO † quod Prælatus in Ecclesia collegiata conferat meliores canonicatus & præbendas antiquioribus canonicis, est honesta; & iuri conueniens. Old. *consil.285.num.3.vers.*
2 *sed ad hoc.* † Optandi consuetudo pariter est approbata à iure contra optantes. Old. *d.cons.285.n.3.* Vide, *Consuetudo optandi valet, & quæ*
3 *requirat. Concl.914.* † Quod quis retineat plura beneficia simplicia sine dispensatione, est admissum ex generali consuetudine. Lap.
4 *alleg.36.cir.pr.* † Residere nõ tenẽtur canonici Ecclesiæ Florentinæ, & de consuetudine percipiunt in absentia fructus, & distributio-
5 nes præter minutas. Lap. *alleg.36.circa fin. sub num.4.* † Collatio beneficiorum, & institutio potest de consuetudine spectare ad canonicum, & alium inferiorem. Feder. de Sen. *consil.80. Tactum est*
tale, num.2. ver. item non obstat, quod instituit. Vide, *Consuetudo circa collationes, & institutiones beneficiorum. Concluſ.841.*

Consuetudo circa candelarum exhibitionem in die purificationis valet. Concluſ.837.

1 CONSVETVDO † valet, quod parochianus rector Ecclesiæ teneatur dare candelas laicis in die Purificationis, quia est parum onerosa. Feder. *consil.155. per totum*, vbi, quod talis consue-
2 tudo est in Episcopatu Coronensi, pro qua consuluit. † Amplia, vt talis consuetudo possit præscribi per 40. annos, cum titulo vel spatio tanti temporis, cuius memoria non existat sine titulo. Fed.
d. consil.155. in fin.

Consuetudo circa capitulares actus, & qui interuenire debeant; vel non. Concluſ.838.

1 CANONICI † in alienatione bonorum Ecclesiæ debent interuenire pro maiori parte præsentium, & deseruientium, nec alij beneficiati sunt vocandi. Feder. de Sen. *consil.148. Casus talis est, aliqui, in fin.* qui dicit, quod ita seruatur de consuetudine.

Consuetudo valet, quod carcerati in causa capitali relaxentur sub fideiussione. Concluſ.839.

1 VALET † consuetudo, quod carcerati etiam in causa capitali relaxentur sub fideiussione. Ludouic. Bologni. in additio. ad *consil. 1. Ioan. de Anan. num.13. ver. omisso ergo.*

Consuetudo circa citationes. Concluſ.840.

1 CONSVETVDO † est vbique, quod coram arbitratoribus tempore sententiæ, seu laudi, partes non vocantur, neque citantur. Cuma. *cons.7. Primum videndum, numer.7. in fin. ver. ad horum omnium.*

Consuetudo circa collationes & institutiones beneficiorum. Concluſ.841.

1 CONSVETVDO † est Bononiæ, quod Archi presbyteri quasi omnes, & plebani instituunt præsentatos ad beneficia suarum Ecclesiarum sine Episcopo, quæ consuetudo valet de iure. Gemin. *consil.117. num.10. versic. quia ille.* vbi attestatur de ea, dum esset Vicarius Bononiæ. Vide, supra, *Consuetudo circa collationem, optionem, retentionem, & alia, beneficiorum. Concluſio.836.*

Consuetudo circa collectas, & onera imponenda. Concluſio.842.

1 CONSVETVDO † circa imponendas collectas forensibus necessario requirit spatium decem annorum, quod ita fuerit consuetum, & obseruatum. Alexand. *consil.68. Et viso, num.5. vers.*
2 *tertio quia, lib.2.* † Secundum alios videtur necessarium tempus 40. annorum de iure canonico. Alexand. *dict. consil.68. num.6. ver.*
3 *vel saltem, lib.2.* † Imo, quod requiratur tantum tempus, quod memoria hominum in contrarium non existat, tenent aliqui, vt per Aretin. *consil.132.* Alexand. *consil.68. num.5. ver. quinimo videtur,*
4 *lib.2.* † Declara, quia consuetudo contra ius de iure canonico requirit tempus 40. annorum contra Ecclesiasticos, inter laicos de iure ciuili sufficit tempus 30. annorum; quia tanto tempore præscribitur: in ijs vero, quæ sunt reseruata soli principi, requiritur consuetudo immemorabilis, prout si ageretur de imponendis gabellis, & similibus, & ideo quia imponere collectam forensibus non est de reseruatis, sufficit tempus 30. vel 40. annorum. Alexand. *d. consil.68. num.11. & seq. versic. & clarum est, lib.2.* Aretin. *d. cons.132.* vbi late, & dicit Alexand. vbi supra, quod licet Bartol. dicat *in l.3. C. de incol. lib.10.* quod ciuitates habeant immemorabilem consuetudinem collectandi forenses, non tamen propterea vult, quod immemorabilis sit necessaria. † Consuetudo hæc col- 5
lectandi potest introduci per principem inferiorem; quia non est de reseruatis supremo principi. Alexand. *d. consil.68. num.12. ver. sed per statutum, lib.2.* † Et licet sit contra ius commune, & propterea extendi non debeat de casu ad casum; tamen quia est iurisdictio- 6
nis; sicuti iurisdictio quæsita vno actu extenditur ad omnes actus illius speciei; quia iurisdictio triplex est, videlicet simplex, mixti imperij, & meri imperij; ideo per vnum actum simplicis iurisdictionis acquiritur tota iurisdictio, non autem mixti imperij, vel meri, quia ista est extensio, & hoc, quando ab alio non possidetur, alias secus. Alexand. plene *consil.68. Et viso, numer.17. cum seq. ver. non obstat, quod quoad onera, lib.2.* Vide plenius, *Consuetudo circa diuersa onera subeunda. Concluſio.910.*

Consuetudines si sunt contrariæ, quæ attendatur. Concluſio 843.

CONSVETVDO † mercatorum si probatur diuersimode, & 1
contraria, illa prævalet & attenditur, quæ est conformis iuri communi. Afflict. *decis.280. circa fin. ver. & tanto magis.* sequitur Riminald. Iunior *consil.265. num.26. lib.3.* † Extende; quia quando 2
consuetudo est diuersimode obseruata, statur iuri communi. Rim. Iun. *d. consil.265. num.25. lib.3.* Vide, *Consuetudo non probatur ex actibus*
differentibus, & generibus. Concluſio.805.

Consuetudo circa confiscationes bonorum clerici. Concluſio 844.

BONA † clericorum de consuetudine Galliæ confiscantur 1
dominis temporalibus ob delicta clericorum, quando sunt immobilia, mobilia vero Episcopis confiscantur. Oldrad. *consil.17. numer.5. & seq. ver. rursus,* vbi, quod dicta consuetudo valet. Vide,
Confiscatio bonorum clerici ad quem pertineat, & fiat. Concluſ.844. & Concluſ. ibi proxima seq.

Consuetudo circa damnum datum. Concluſ.845.

CONSVETVDO † est per totam Italiam, quod circa dam- 1
num datum stetur iuramento accusatoris, vel relationi officialis deputati ad hoc. & statuta solent ita disponere communiter. Alex. *consil.137. Viso processu, num.3. ver. de damno autem, lib.7.* vbi apost. *in ver. relationi.* dat. concord. plures.

Consuetudo circa datia & gabellas. Concluſ.846.

VALET † consuetudo, quod non soluentes datium amittant 1
merces, vel res, pro quibus debuit fieri solutio. Cuma. *cons.*
5. Non reuocando, in fin. vers. & dato, quod. vbi, quod non ligat forenses, & ignorantes, nisi quatenus sit conformis iuri communi, vel consuetudini locorum vicinorum. Vide, *Pedagia à quibus imponi, &*
exigi possint. Concluſ.204. † Imo, quod eo ipso, quod est præscriptum ius colligendi pedagium, vel ex consuetudine est introduc- 2
tum, non soluentes incidunt in commissum. Bal. *consil.340. Si pater filio, in fin. lib.5.* † Consuetudo & stylus circa quantitatem, 3
& pondus mercium admissam in vno loco, est quod eadem mensura, & quantitas admittatur de stylo in alijs locis Cuma. *dict.*
consil.5. vers. quin etiam, vbi tamen dicit, quod potest quilibet datiarius ponderari facere, sed si non fiat ponderatio, præsumptio est contra datiarium. † Et consuetudo attendenda est, & vsus 4
circa interpretationem statutorum, contra fraudantes gabellas. Bald. *consil.229. Proponitur in facto, in fin. lib.5.* † Pedagia licet sint 5
de regalibus, & soli principi competant; tamen de consuetudine possunt competere communitatibus, & etiam priuatis personis. Bald. *consil.289. Quia consuetudo, in princip. & per totum, lib.4. & consil.*
340. num.3. ver. super eo quod, lib.5. vbi, quod debet esse consuetudo, vel præscriptio immemorabilis sciente & patiente principe, vel eius locumtenente, & quod requiratur præscriptio immemorabilis

Vide,

Vide, *Consuetudo quanto tempore introducatur. Conclusio.* 796. *num.* 4. 6 *& sequent.* † Extende, quia consuetudo præscripta, & immemorabilis inducit ius colligendi pedagium, tam per terram, quam per aquam, sed tamen, si est præscriptum solum per aquam, non potest exigi per terram. Bald. *consil.* 340. *num.* 4. *versic. sed nunquid*, vbi secus inquit, si extat consuetudo per aquam, quia non extenditur per terram. Vide, *Præscriptio quoad aliqua non se extendit quoad alia. Conclusio.* 540. † Extende, quia sicuti præscriptio; & consuetudo 7 immemorabilis requiritur ad hoc, vt acquiratur ius exigendi gabellam, ita etiam requiritur consuetudo, & præscriptio immemorabilis, vt quis acquirat exemptionem à solutione gabellæ. Bald. 8 *consil.* 112. *De generali, in fin. versic. super quarto, lib.* 2. † Statutum circa solutiones impositionum, licet debeat stricte intelligi, tamen si constat de consuetudine obseruata circa illius interpretationem, illa debet seruari. Angel. de Perus. *consil.* 9. *Item quod quicunque.* 9 † Exemptus licet nihil soluere debeat pro rebus, & mercibus suis, tamen tenetur illas ostendere datiario, alias cadit in pœnam, nisi consuetudo sit in contrarium. Baldus *consil.* 79. *Dauanti da voi. num.* 10 4. *versic. secundo quæritur, lib.* 2. † Locari, & sublocari possunt datia, & gabellæ, si ita est solitum, quia consuetudo attenditur circa præmissa. Io. de Imol. *consil.* 79. vbi loquitur in consuetudine Bo- 11 noniæ. † Ius exigendi pedagia & gabellas est de regalibus principis & non competit, nisi ex concessione principis expressa, vel tacita: expressa habet suam dispositionem ex litteris, tacita inducitur ex vsu immemorabili & qualis sit ista tacita, si apparet ex actis, quod fœminæ sint admissæ, illi statur, sin minus, fœmina non est capax, prout non est capax feudi, & recurrendum esset ad similes concessiones. Castren. *consil.* 166. *Nulli dubium, n.* 2. *& seq. lib.* 1. vbi circa fi. quod consuetudo patrisfamilias concedentis attendi debet etiam de loco ad locum, & de persona ad personam. Vide, *Consuetudo circa gabellas. Concl.* 868. Vide, *Consuetudo publicanorum circa exactiones publicarum functionum. Conclusio.* 931.

Consuetudo circa decimas. Concluſ. 847.

1 CONSVETVDO † valet, & induci potest, quod decimæ, & collectæ beneficiorum potius soluantur in vno loco, quam in alio, quia hoc etiam potest præscribi. Feder. de Sen. *cons.* 151. *Thema tale est, num.* 1. *versic. nec credo, & per totum*, vbi, quod monasterium sancti Galgani Volateran. diœc. habet talem consuetudinem ab immemorabili, quod soluuntur decimæ Episcopo loci monasterij, etiam pro omnibus membris extra diœcesim, & in fi. Feder. attestatur vidisse semper ita seruari, etiam in monasterio Vallis Vmbrosæ Fesulan. diœc. Card. Zabarel. *cons.* 26. *Casus super quo, nu.* 2. & 2 *in fin. num.* 5. † Amplia, quia licet decimæ debeantur parochiali, quæ habet ius baptizandi, non alteri de iure, tamen potest deberi de consuetudine, etiam non habenti ius baptismi. Calder. *consil.* 140. alias 1. *de causa poss.* Vide, *Decimæ possunt ex consuetudine deberi.* 3 *Conclusio.* 76. † Amplia, quia quarta decimarum, quæ de iure communi debetur Episcopo, potest de consuetudine deberi alteri inferiori Ecclesiæ, vel etiam ipsimet Ecclesiæ, quæ tenetur ad solu- 4 tionem. Calderin. *d. consil.* 140. alias 1. *de causa possess.* † Amplia, quia taxatio decimarum papalium, non fit secundum verum valorem, sed ad medietatem veri valoris, *extrauag. Suscepti*, §. 1. *ne sede vacant.* & ita seruat consuetudo Curiæ Romanæ, Calder. *consil.* 5 236. *in fin. versic. item planum*, alias 15. *de præbend.* † Amplia, quia diuisio decimarum licet sit facienda in quatuor partes, prima Episcopo, secunda sacerdoti, tertia fabricæ, quarta pauperibus, tamen si consuetudo aliter disponit, seruanda est. Card. *d. consil.* 26. 6 *num.* 2. † Amplia, quia in decimis multum attenditur consuetudo, quia quandoque vna Ecclesia exigit decimas in iurisdictione alterius, quandoque etiam filialis à matrice, & quando habilitas est in exigente, quia de Ecclesia ad Ecclesiam valet consuetudo, & præscriptio. Zabarel. *consil.* 88. *in princ. & per totum.* Vide, *Consuetudo generalis patriæ quando comprehendat Ecclesiasticos. Concluſ.* 891. Vide, *Consuetudo laicorum contra Ecclesias quanto tempore præscribatur. Concluſ.* 889. *num.* 3. quia consuetudine possunt deberi, & augeri, 7 vt ibi. † Limita, quia consuetudo non valet, quod fructus decimarum non soluantur in loco, & quod Rector Ecclesiæ, cui debentur, non sit præsens; quia dat occasionem subripiendi. Card. Zabarel. *cons.* 146. *in princ.* vbi, quod neque valet conuentio rec- 8 toris in præiudicium Ecclesiæ. † Restringe; quia valet consuetudo, & pactum factum per laicum habentem decimas in feudum, vt soluantur certo modo: quia liberius disponit, quam Ecclesiæ 9 Rector. Zabarel. *d. cons.* 146. *num.* 2. *ver. Contrarium.* † Imo quod valeat immemorabilis vsus soluendi decimas laico certo modo à quo non liceat recedere, maxime quando alias fuit contradictum. Zabarel. *d. consil.* 146. *circa fin. versic. ad secundum.* Vide, *Consuetudo circa Ecclesiastica & spiritualia. Concluſ.* 854.

Consuetudo circa delicta excusanda. Concluſ. 848.

CONSVETVDO † excusat à delicto, & à pœna legis, quando 1 vsu recepta non fuit lex, & qui non seruat legem vsu non receptam per consuetudinem, non incurrit pœnam legis. Alexand. *consil.* 132. *Visa facti narratione, in princip. lib.* 1. vbi plena apostil. *in vers. glossa*, dat concord. & Alexand. dicit magis * communem. † Am- * 2 plia, quia quis potest committere custodiam ouium puero, nec dicitur committere dolum, vel culpam, si eligat puerum custodem, quia similes custodiæ consueuerunt committi pueris, secus si consuetudo non esset. Baldus *consil.* 441. *Quidam magister, circa fi. versic. item nec appositio, lib.* 1. † Extende in magistro Grammaticæ 3 committente gubernium scholę conductæ iuueni in sua absentia, quia si occurrat incendium, non incurrit magister pœnam ex commissione facta iuueni, quia ista iuuenibus, & scholaribus consueuerunt committi. Baldus *d. consil.* 441. *per totum. lib.* 1. † Amplia, quia 4 consuetudo excusat à pœna falsi. Alexand. *d. consil.* 132. *num.* 3. *vers. & plene dicit, lib.* 1. vbi apostilla citat eundem Alexand. *consil.* 39. *lib.* 3. † Extende multis casibus, de quibus supra, *consuetudo magna* 5 *authoritatis, & vincit legem. Conclusio.* 806. *num.* 18. *& sequent.* Vide, *Consuetudo nutritiua peccati. Concluſ.* 815. *num.* 19. *& multis seqq.* † Am- 6 plia, quia de consuetudine non punitur delictum attentatum, & non consummatum, pœna ordinaria, sed solum pœna extraordinaria, Fulgo. *consil.* 149. *num.* 4. *vers. superest de tertio*, qui hoc dicit procedere, maxime, quando ad actum proximum non est deuentum. † Amplia, quia id, quod est in vsu quotidiano, non inducit 7 pœnam, sed excusat, licet sit delictum, ideo nauta, vel conductor mercium si dicat mendacium, quod merces sint talis, vt nō soluat, non incurrit pœnam commissi, quia hoc est in vsu. Angel. *in l.* 1. §. *dolum, ff. de dolo malo.* Vide, *Consuetudo circa delicta excusanda. Conclusio.* 848. Vide, *Error communis facit ius, & qualiter procedat. Conclusio.* 330. Vide, *Obseruantia diuturna excusat à pœna, & relevat quoad multa. Conclusio.* 58. Vide, *Tolerantia quid sit, & operatur multa. Conclusio.* 324.

Consuetudo circa delinquentes remittendos, vel non. Concluſ. 849.

CONSVETVDO † est quod licet delinquentes requisiti à ma- 1 gistratu vnius ciuitatis, in qua commissum est delictum, sint remittendi de iure ab alia ciuitate, in qua degunt, vel capti sunt, tamen istud non seruatur de consuetudine. Baldus *consil.* 303. *Punctus talis, circa med. versic. ex istis, lib.* 1. Fulg. *consil.* 149. *numero* 2. † Extende in consuetudine curiæ, quia non remittit delinquen- 2 tes extra curiam, sed puniuntur in curia. Oldrad. *consil.* 124. † Am- 3 plia, quia habet locum consuetudo, etiam si ciuitates sunt confœderatæ. Fulgo. *d. consil.* 149. *numero* 1. *in fin.* Vide plenius, *Remissio delinquentis ad iudicem requirentem quando facienda, vel non. Conclusio.* 152.

Consuetudo circa dignitates & honores. Concluſ. 850.

CONSVETVDO † potest introducere, quod officium in Ec- 1 clesia, quod nullam habet prærogatiuam iurisdictionis in alios, sit dignitas, & attendi debet Gemin. *consil.* 101. *in princ.* Feder. de Sen. *consil.* 80. *n.* 2. *vers. nec præsupponitur*, vbi extendit etiam ad vsum, vel opinionem * communem, & propterea consuetudo * facit esse dignitatem id, quod non est dignitas. Areti. *consil.* 23. *In præsenti consultatione, per totum.* † Extende, quia eadem facilitate 2 contraria consuetudo potest induci. Aretin. *cons.* 23. *circa fin.* † Am- 3 plia, quia consuetudo potest introduci, quod non habens dignitatem præcedat eum, qui habet dignitatem, dummodo ex rationabili causa funderur consuetudo, puta ratione alicuius administrationis, alias talis consuetudo non valeret. Aretin. *consil.* 23. *in fin.* vbi, quod esset scandalosa. † Amplia, quia consuetudine 4 introduci potest, prout in Ecclesia Bellunensi, quod decanus sit loco Archidiaconi, & Archipresbyteri, habeatque eandem iurisdictionem, & præeminentiam ex consuetudine, quam habent alij de iure. Zabarella *cons.* 62. *in princ.* † Amplia, quia licet digni- 5 tas Ecclesiastica non possit esse, nisi habeat collegium, cui præsit, vel nisi in collegio supra alios habeat prærogatiuam iurisdictionis, tamen de consuetudine plebs carens collegio & prærogatiua potest habere dignitatem. Feder. de Sen. *consil.* 80. *nu.* 2. *versic. considerantur*

6 rantur ergo. † Amplia in thesauraria, cantoria, officio, vel præceptoria, quia licet non habeant prærogatiuam super alios, & non habeant consequenter dignitatem de iure communi; tamen possunt habere dignitatem de consuetudine. Gemin. *consil.* 101. quod
7 duplicatur *cons.* 140. *in princip.* † E conuerso, quod Ecclesia, quæ est dignitas de iure communi possit effici de consuetudine beneficium simplex. Feder. de Sen. *cons.* 132. *num.* 2. *vers.* & *videmus*. Vide, *Consuetudo circa beneficia, & mutationem status illorum. Concluſ.* 832. Vide, *Consuetudo circa Ecclesiastica & spiritualia. Concluſ.* 854. Vide, *Consuetudo circa præcedentiam. Concluſ.* 921.

Consuetudo circa distributiones quotidianas. Conclusio 851.

1 CONSVETVDO † non valet, quod illi, qui non inseruiunt Ecclesiæ, habeant quotidianas distributiones. Lap. *alleg.* 43. *in*
2 *princ.* † Amplia, quod non valet etiam consuetudo, vt illi, qui solis matutinis interfuerunt habeant omnes distributiones integri diei, etiam pro aliis horis, quibus non interfuerunt; quia est onerosa Ecclesiis. Laud. *in clem.* 2. §. *illi vero, de ætate, & qualit.* quem
3 ibi refert Zabarell. *num.* 17. *quæstion.* 17. † Amplia, quod nec valet consuetudo econtra, quod seruientes in diuinis non habeant distributiones. Lap. *d. alleg.* 43. *in princip.* per locum ab oppositis. vbi in fin. quod nec valet statutum; quia quod non potest consuetudo, nec statutum potest. Oldrad. *cons.* 220. *Supposita consuetudine.* vbi quod non valet consuetudo, quod canonicus per quatuor annos
4 non habeat distributiones, sed applicentur canonicis. † Humorensis Ecclesia sancti Andreæ habet consuetudinem iuratam, & confirmatam per legatum sedis Apostolicæ, quod canonicus nouus infra quadriennium deficiens non habeat distributiones, sed applicentur canonicis defectuentibus. Oldrad. *cons.* 220. *Suppositâ.* qui dicit talem cõsuetudinem esse sublatam per *extrauag. Ioan. xxij.*
5 quæ incipit, *Suscepti regiminis*. † Et licet distributiones sint loco alimentorum, & alimenta nemini debeantur duplicata; tamen si consuetudo Ecclesiæ admittit, quod distributiones duplicatæ dentur certis officialibus, dari debent. Bald. *consil.* 344. *Et pro ista o-*
6 *pinione, lib.* 5. † Limita in consuetudine, quod omnes horæ habeant suas distributiones, quia valet statutum, & consuetudo, quod distribuantur per singulas horas, ita Butr. & Gemin. allegati ab addit. ad *alleg. Lap.* 43. *num.* 2.

Consuetudo circa dotis lucrum. Concluſ. 852.

1 CONSVETVDO † si extat in loco, quod maritus præmoriente vxore restituat dotem, est attendenda etiam contra statutum dicti loci antiquum, quando statutum huiusmodi non fuit in vsu, & est factum à communitate recognoscente superiorem, & non fuit confirmatum, quia non valet tale statutum, sed consuetudo est attendenda. Bald. *cons.* 143. *Casus talis est, quidam nomine, lib.* 1.
2 † Amplia, quia statuta circa lucrum dotis dubiam recipiunt interpretationem à consuetudine, cui standum est. Bald. *cons.* 291. *Item viso puncto, in fin. lib.* 1. qui loquitur in statuto Florentiæ, & idem de statuto circa successionem, vt recipiat interpretationem à consuetudine, & practica. Bald. *cons.* 94. *Casus præsumitur, lib.* 3. *in princip.*
3 † Amplia, quia consuetudo est in Ciuitate Astensi, quod præmoriente vxore sine filiis maritus lucretur dotem, quæ extenditur ad territorium, etiam si locus de territorio esset de facto occupatus, quia consuetudo propterea non desinit. Bald. *consil.* 96. *Pro-*
4 *ponitur, quod, lib.* 3. † Amplia, quia licet non valeat statutum super lucro dotis factum à Ciuitate recognoscente superiorem, quia non est confirmatum à superiore, tamen valet consuetudo, quia non requiritur confirmatio in consuetudine. Bald. *consil.* 380. *Super eo, quod quæritur, in fin. verſic. item super eo, lib.* 4. Vide, ☞ *Dotis & lucri restitutio qualiter fiat. Concluſ.* 766. & *Concluſ. ibi proxime seq.* Vide, *Statutum circa dotis lucrum. Concluſ.* 512.

Consuetudo circa dotes constituendas, & restituendas. Concl. 853.

1 DOS † constituenda filiæ exclusæ, quam statutum excludens mandat dotari pro modo facultatum patris, non debet esse minor legitima de æquitate; tamen attenditur consuetudo Pa-
2 triæ in hoc. Cuman. *consil.* 64. *Pater filius, in fin.* † Et quod sit attendenda consuetudo generalis considerata qualitate personarum, quantitate patrimonii, & numero filiorum in constituenda dote filiabus, quæ mandantur dotari de paragio, prout Romæ. Bald. *cons.* 386. *Viso dicto puncto, lib.* 4. vbi, quod non est sequenda consuetudo patris, si vni ex filiabus viuens immẽsam dotem dedit. Consuetudo † & solitum circa dotes est, vt maritus primo confitea- 3
tur dotem recepisse à socero, postea socer se obliget soluere dotem, & sic confessio mariti à solitis dicitur facta spe futuræ solutionis, vel promissionis. Roman. *consil.* 445. *Consultatio præsens, numer.* 3. vbi apostill. *in vers. tertio*, quæ dat concord. & dicit Romanum desumpsisse hoc dictum ab Angelo *cons.* 145. † Consuetudo 4
generalis est præscripta, quod licet dos profecta à patre ad patrem debeat reuerti mortua filia constante matrimonio, siue cum filiis, siue non, *l. dos à patre, C. solut. matrimon.* & hanc communem
* dicat Oldrad. *consil.* 26. *vers. tertio*, tamen si filia moritur constante matrimonio relictis filiis, cessat ius commune; quia debet esse filiorum, & non aui, à quo prouenit, de hac consuetudine attestatur Bartol. *in dict. l. dos à patre. C. solut. matrimon.* Bald. *consil.* 7. *Petrus maritauit, lib.* 1. *in princip.* † Declara, quod non habet lo- 5
cum ista consuetudo, nisi in casu præscripto, quando filia decessit in matrimonio relictis filiis: secus si extra matrimonium, puta post mortem viri decedat, quia licet relinquat filios, dos debet redire ad patrem filiæ, non ad filios, quos reliquit, ita Bald. egregie *dict. consil.* 7. *per totum*, *lib.* 1. licet dubitare videatur propter rationem consuetudinis, quæ est filiorum superstitum, idem Baldus *consil.* 470. *lib.* 4. Fulgos. *cons.* 66. Ancharan. *consil.* 349. *De iure communi.* † Declara, quia si consuetudo non est in loco, in quo a- 6
gitur de dote, non extenditur consuetudo loci vicini, quia est contra ius. Castrens. *cons.* 311. *lib.* 1. † Extende declarationem, quia 7
non habet locum consuetudo, si moriatur filia non constante matrimonio, quando filii postea mortui sunt, quia debetur auo materno de iure communi, non filiis mortuis, neque auo paterno illis mortuis. Bald. *dict. cons.* 470. Fulgos. *cons.* 66. Ancharan. *dict. cons.* 349. *per totum.* Vide, *Dotem restituere quando teneatur pro filio. Conclusio.* 765.

Consuetudo circa Ecclesiastica & spiritualia. Conclusio 854.

CONSVETVDO † circa dignitates & officia Ecclesiastica 1
multum attenditur, ideo quandoque vna dignitas, quandoque alia prælationem habet, & maioritatem in vno loco, non in alio, prout consuetudo introduxit. Cardin. Zabarell. *cons.* 62. *in princip.* vbi, quod Decanus in Ecclesia Bellunensi de consuetudine est loco Archidiaconi, & Archipresbyteri, alibi cantor, alibi sacrista, & de aliis. Vide, *Consuetudo circa dignitates & honores. Concluſ.* 850.
† Amplia, quia Plebani in Ecclesiis & parochiis filialibus, licet de 2
iure communi non habeant, nisi quandam prærogatiuam, tamen de consuetudine, quæ est attendenda omnino habent iurisdictionem & collationem, & multa alia Zabarell. *cons.* 65. *in princip.*
† Amplia in decimis soluendis, quia consuetudo attenditur, 3
nam quandoque vna Ecclesia exigit decimas infra iurisdictionem alterius parochiæ, quandoque filialis exigit à matrice, vt in Ciuitate Bellunensi, quæ exigit ex bonis Ecclesiæ patriarchalis, cui subest. Zabarell. *consil.* 88. *in princip.* Vide, *Consuetudo circa decimas. Concluſ.* 847. Vide plenius, *Consuetudo circa spiritualia valet quo ad multa. Conclusione* 944. † Consuetudo Capituli cum clero Vrbini, 4
quod bona Ecclesiastica in emphyteusim ab eis concessa non cadant in commissum, an valeat. Ancharan. *consil.* 44. Sed supposita illorum obseruantia habet locum, etiam in bonis Ecclesiasticis in territorio Vrbini sitis, licet Ecclesiæ, quarum sunt bona, sint extra territorium. Castrens. *consil.* 173. *Præsuppositâ obseruantia, lib.* 1.

Consuetudo circa electiones & modum eligendi ad beneficia. Concluſ. 855.

CONSVETVDO † confert ius eligendi, & præsentandi, vt 1
not. gloss. *in cap. cum Ecclesia. de possess. & propriet.* Feder. *cons.* 234. *numer.* 2. *vers. vnde gloss.* † Contrarium videtur velle gloss. *in* 2
cap. sacrosancta. in vers. sic patet, de elect. quod non valet consuetudo, per quam parochiani non patroni eligunt in capella. † Declara, 3
vt procedat contrarium, quod consuetudo non valet, quando non est præscripta, neque legitimis modis introducta, ita Feder. de Sen. *d. cons.* 234. *colum.* 2. *circa princ. vers. non obstat, quod not.* † Am- 4
plia, quia consuetudo valet, quod in confirmatione electi non fiat citatio; neque edictum, de quo *in c. fin. de election. in* 6. Io. de Imol. *cons.* 132. *In causa Taurinen. numer.* 4. *versic. præterea responderi*, vbi dicit Taurini esse hanc consuetudinem. † Consuetudo circa modum 5
eligendi est seruanda, maxime in officiis municipalibus. Bald. *consil.* 316. *Ponitur, quod electio, numer.* 1. *in fin. vers. nam consuetudo, libr.* 3.

† Amplia

6 Amplia, † quia licet de iure communi in officiis habentibus iurisdictionem electio non possit fieri de eo, qui officium obtinet pro tempore sequenti propter ambitionem, nisi in defectum idonei non existentis; tamen si consuetudo hoc simpliciter admittit, poterit eligi. Bald. *d. cons. 316. in princ. lib. 3.* † Amplia, quia consuetudo etiam non præscripta eligendi eum, qui fuit in officio eodem, & obtinebat officium tempore electionis cum iurisdictione, excusat eligentes, ne priuentur iure eligendi pro illa vice, qui alias priuarentur cessante consuetudine. Bald. *d. cons. 316. num. 4. in fi. ver. item consuetudo, lib. 3.*

Consuetudo circa emphyteusim Ecclesiasticam & laicalem. Concluſ. 856.

1 EMPHYTEVSIS † Ecclesiastica licet non transeat ad hæredes extraneos, tamen transit, si consuetudo patriæ hoc admittit & de ea constare debet. Bald. *consil. 114. Quædam monialis, in fi. lib. 1.* Alex. *cons. 189. num. 18. & 19. lib. 2.* Cuma. *cons. 11. Emphyteuta inuestitus, in princ.* qui loquitur, etiam si pactum sit factum in inuestitura, vt transeat ad extraneos, quia non valet, nisi adsit consuetudo.

2 † Extende, quia si consuetudo in loco est, quod emphyteusis Ecclesiæ censeatur concessa hæredibus, in dubio sic debet interpretari; ideo is, qui non est hæres vniuersalis, non succedit in tali emphyteusi. Alexand. *cons. 124. Consideratis, num. 3. in fin. cum seq. vers. post*

3 *prædicta vero, libr. 5.* † Seruanda est consuetudo patriæ circa naturam emphyteusis, ideo ædificas super fundo emphyteutico habet ædificium liberum, si consuetudo hoc admittit. Bald. *consil. 70. Su-*

4 *per solo, lib. 4.* † Item est circa renouationem inuestituræ, quia si consuetudo est, quod fiat renouatio, vel non fiat, illa est seruanda. Anchar. *consil. 443. num. 15. vers. circa octauam.* quod est subscriptum à

5 sex Doctoribus. † Idem est circa emphyteusim, vt sit perpetua, quia si consuetudo hoc admittit, illa est seruanda. Anchar. *d. consil. 443. num. 9 in fin. vers. veniamus modo.* Abb. *consil. 72. In negocio Guidonis, per totum*, maxime *in fin. lib. 1.* vbi, quod valet consuetudo, quod ob non solutum canonem non cadat emphyteuta, & idem tenet Io. de Anan. *consil. 84. num. 2. vers. postremo*, & est ratio, quia si valet pa-

6 ctum, multo magis consuetudo. † Declara, quia valet talis consuetudo, quando est tam laicorum, quam clericorum, quia soli laici non possent illam introducere. Abb. *d. consil. 72. colum. fin. libr. 1.*

Vide, *Consuetudo circa alienationem bonorum Ecclesiæ sine solemnitatibus.*

7 *Concluſ. 826. per totam*, maxime *num. 22. & seq.* † Amplia, quia valet consuetudo præscripta per 40. annos, quod pro laudemio, quod solui debet Ecclesiæ pro alienatione bonorum emphyteuticorum, quod est duorum pro centenario, quod solui debeant decem pro centenario. Alexand. *consil. 123. Circa primum, in princip. lib. 5.*

Consuetudo Episcopalis, & circa authoritatem Episcoporum. Concluſ. 857.

1 EPISCOPVS † potest prorogare annum datum exequutoribus ad pias causas contra synodalem constitutionem suam ex causa, & præsumitur causa, & ita seruatur de consuetudine in patria Baldi, prout ipse dicit *cons. 207. Occurrit dubium, circa fin. libr. 3.*

2 † Et consuetudo præscripta 40. annorum potest inducere, quod Episcopus conferat ex causa permutationis beneficia iuris patronatus sine præsentatione, vel consensu patronorum. Ægid. Bellam. *cons. 6. in princ.* vbi, quod etiam in 30. annis inducitur ad effectum possessorii.

Consuetudo circa exequutiones instrumentorum, & aliarum apodissarum valet, & quid operetur. Concl. 858.

1 CONSVETVDO, quod † apodissæ mercatorum mandentur exequutioni contra omnes valet, & operatur, quod statur apodissis prædictis, sicut instrumentis publicis. Bald. *cons. 149.*

2 *Proponitur, quod ex causa, in fin. lib. 1.* † Extende, quia huiusmodi consuetudo vel statutum consueuit adesse, quod istæ apodissæ habeant eandem exequutionem, quam habent instrumenta. Bald. *cons.*

3 *149. num. 3. vers. vel nisi statutum. lib. 1.* † Amplia, quia laudum arbitri, licet non possit exequi ex officio, sed peractionem in factum proposito libello, tamen de consuetudine contrarium seruatur, quod fit exequutio laudi sine libello. Bald. *cons. 73. Contra laudum, in fin. n. 2. ver. superest videre, lib. 2.*

Consuetudo circa exemptionem quod valeat, & quando. Concluſ. 859.

CONSVETVDO † & præscriptio circa exemptionem à superiore valet, *c. cum personæ. de priuileg. in 6.* quia quicquid potest concedi per priuilegium, potest per consuetudinem. Oldrad. *consil. 244. num. 10. vers. circa autem, & cons. 254. num. 8.* † Limita, quod non valet consuetudo, vel præscriptio libertatis aduersus ordinarium, ad effectum, vt quis sibi ipsi imperet, sed tantum, vt alteri superiori, puta Papæ, immediatam obedientiam acquirat. Oldrad. *consil. 172. numer. 3. versic. ad secundum, in princip. & consil. 244. vers. tertio opponebatur, num. 4. & cons. 254. in princ.* † Obseruantia est in Tuscia, quod aliquæ Ecclesiæ de vna diœcesi, sunt suppositæ alicui Episcopo alterius loci, ita quod institutio & destitutio non spectat ad Episcopum, in cuius diœcesi sunt talia beneficia, sed ad alienum Episcopum. Feder. de Sen. *cons. 99. in fin.* vbi, quod Rectores talium Ecclesiarum non obligantur constitutionibus Episcopi diœcesis, sed Episcopi, sub quo sunt, & ita seruari vidit in Tuscia, & arguit esse de iure.

Consuetudo exorbitans in vno quando se extendat ad aliud, vel non. Concluſ. 860.

CONSVETVDO † exorbitans à iure præscripta in vno casu non se extendit ad alium casum diuersum, & diuersam rationem habentem, licet videatur sonare in idem. Oldrad. *consil. 237. Perlectis, num. 3. vers. verum à iure.* vbi, quod licet prælegatum videatur quædam diuisio; tamen consuetudo, quod feuda possint diuidi, non se extendit, quod possint prælegari. Vide, *Extensio in correctoriis quando fiat, vel non. Concluſ. 663.* Vide, *Præscriptio quoad aliqua non se extendit quoad alia. Concluſ. 540.* † Et ideo consuetudo contra ius commune loquens in domibus, non habet locum in prædiis rusticis. Bald. *cons. 194. in fin. lib. 1.* † Amplia, quia imo consuetudo dubia semper interpretatur contra eum, qui introduxit consuetudinem, & se fundat super ea. Signorol. *consil. 95. num. 10. vers. præterea ad idem.* † Amplia in consuetudine, quod dos profecta à patre, mortua filia in matrimonio, spectet ad filios, quæ alias de iure patri deberetur, quia non extenditur, si filia decedat cum filiis extra matrimonium, puta post meritum suum, quia consuetudo in vno casu loquens non extenditur contra ius commune ad alium casum. Bald. *consil. 7. Petrus maritauit, lib. 1.* vbi videtur dubitare propter rationem consuetudinis, quæ est causa filiorum, tamen de iure prima vera est, quia est exorbitans, & correctoria iuris. Bald. *consil. 470. lib. 4.* plenius Fulgos. *consil. 66. Ser Guarnerius, num. 2.* vbi, quod debet probari in indiuiduo etiam hoc casu. Io. de Imol. *consil. 64. per totum.* † Amplia in stylo curiæ exor-

5 bitanti, vt non extendatur de casu ad casum. Feder. de Sen. *consil. 145. num. 6. vers. videtur, quod includatur.* † Amplia; quia consuetu-

6 do loquens in vno casu & in vna persona non extenditur ad alium casum vel aliam personam. Roman. *cons. 516. num. 4.* ibi apostilla in *vers. extendi.* maxime, quando est contra ius. Grammat. *decision. 92. in princip.* vbi late. Menoch. *consil. 163. num. 9. & seq.* Cephal. *consil. 26. num. 17. & seq. lib. 1.* Ruin. *consil. 119. num. 6. lib. 4.* plenius idem Roman. *consil. 368. num. 8. & seq.* vbi latissime. Aretin. *cons. 132. num. 4.* † Et nihil in ea debet suppleri. Riminald. Iun. *cons. 400.* 7 *num. 44. & seq.* Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Concluſ. 795. num. 59. & multis seqq.* † Et tantum habet de potentia, & 8 effectu, quantum habet de vsu. Riminald. Iun. *cons. 313. num. 54. lib. 3.* latius *consil. 400. num. 45. & 46.* Cephal. *cons. 338. num. 45. lib. 3.* Socin. Iun. *consil. 101. num. 14. lib. 2.* vbi *num. 15.* dicit * communem * Curt. Iun. *cons. 171. num. 11.* † Extende, quia licet consuetudo ge- 9 neralis loci principalis extendatur ad alia loca particularia, tamen secus est, quando est consuetudo cõtra ius, & onerosa. Ruin. *cons. 34. in fin. lib. 1.* † Et in consuetudine dicitur, prout in præscri- 10 ptione, tantum possessum, quantum præscriptum. Socin. Iun. *cons. 171. num. 11. lib. 12.* † Et habens locum ex testamento, non procedit 11 ab intestato, item inducta inter descendentes non habet locum inter transuersales, neque econtra, quando est contra ius. Ruin. *consil. 208. num. 2. & seq. lib. 1.* † Extende, quia consuetudo etiam 12 longissimo vsu 50. vel 60. annorum obseruata, cum certo consensu, & sic secundum quid, non habet locum sine consensu, & simpliciter. Alexand. *cons. 106. Perspectis iis, num. 6. vers. octauo, lib. 2.* vbi loquitur in consuetudine Capituli generalis præscripta eligendi prælatos, quando conuentus particulares consentiebant, vt non habeat locum ipsis non consentientibus, quia est contra ius commune. † Extende, vt idem sit in quasi possessione statuen- 13 di contra ius commune, vt non extendatur vltra dictum casum, in quo fuit statutum. Alexand. *d. consil. 106. num. 7. & seq. vers. nono quia, lib. 2.* † Idem est in vsu, quia non debet extendi ad alium ca- 14 sum vltra vsum. Alexand. *consil. 106. num. 8. lib. 2.* † Extende, quia 15

consuetudo contra ius nedum non extenditur de persona ad personam, sed nec de loco ad locum, nec de re ad rem, plene Roman.
16 *cons.* 516. *num.* 4. vbi apostill. † Imo nec de statu ad statum extendi-
17 tur. Decian. *cons.* 19. *num.* 77. *lib.* 3. † Imo nec de casu ad casum. De-
18 cian. *cons.* 51. *num.* 30. *lib.* 2. † Imo neque extensio actuum fit in con-
19 suetudine, vel præscriptione. Dec. *d. cons.* 51. *n.* 31. *lib.* 2. † Et in eam hil suppleri debet, neque vltra suos limites etiam ad similia ex-
20 tenditur. Decian. *consil.* 51. *num.* 52. *& seq. lib.* 2. † Vide plures extensiones supra, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Conclus.* 795.
num. 59. *vers. vndecimo, cum multis seqq.* Vide Mascard. *Conclus.* 423. *Consuetudo, num.* 11. *& seq.* vbi, quod consuetudo localis non ligat, nisi subditos, & est stricti iuris, nec extenditur de loco ad locum, nec de persona ad personam; fallit in consuetudine ciuitatis, quæ
21 extenditur ad castra, & loca vicina, nisi sit odiosa. † Restringe, quando ex vno actu vniuersaliter infertur ad consuetudinem, prout si sit consuetudo collectandi; quia licet collecta ex vna causa imponatur; tamen poterit etiam ex alia imponi. Paris. *cons.* 25. *nu-*
22 *mer.* 86. *& seq. lib.* 1. † Restringe, quia consuetudo, quæ seruatur in ciuitate superiori, extenditur etiam ad ciuitates suppositas. De-
23 cian. *cons.* 32. *num.* 77. *lib.* 3. † Restringe, quando militat eadem ratio in vtroque casu; quia non est extensio, sed comprehensio. Paris. *cons.* 13. *num.* 41. *& seq. lib.* 1. vbi consuetudo, quod feuda possint alienari sine domino, habet locum in venditione, & datione in solu-
24 tum. † Restringe in æquiparatis, in quibus habet locum consuetudo contra ius, vt loquens in vno casu habeat locum etiam in ca-
25 su æquiparato. Paris. *cons.* 13. *num.* 50. *& seq. lib.* 1. † Amplia; quia consuetudo, quod feuda transeant ad fœminas, non habet locum in feudis Imperatoris, licet probetur, quoad alia feuda; quia licet quoad aliqua feuda probetur, non tamen extenditur ad o-
26 mnia feuda. Bald. *consil.* 397. *Casus talis affertur, num.* 3. *lib.* 5. † Extende in casu contrario, quia consuetudo feudalis, quod ad masculos, & non ad fœminas deueniant feuda, non habet locum in successione Regni, quia non extenditur. Anchar. *cons.* 339. *num.* 20.
27 *& seq. vers. tertiæ rationi.* † Amplia, quia consuetudo generalis, quod feuda dignitatis diuidantur, non tollit prohibitionem iuris communis; quia consuetudo, quod factæ sint, & fiant diuisiones inter volentes, & consentientes non habebit locum in necessaria diuisione. Alex. *consil.* 6. *Visa inuestitura, in princ. & num.* 2. *libr.* 5.
28 † Extende, quia consuetudo, quod feuda dignitatis diuidantur inter contrahentes, non habebit in testamento, vel legato, per quod feudum diuisum legatur pluribus; quia non subest eadem ratio, quia inter contrahentes concurrit consensus omnium, secus in legato. Alex. *d. cons.* 6. *num.* 2. *vers. per quam consuetudinem. lib.* 5. Am-
29 plia, † quia consuetudo probata in genere non releuat probantem contra eum, qui in casu speciali habet intentionem fundatam. Cruett. *consil.* 96. *num.* 4. Menoch. *cons.* 54. *num.* 37. *lib.* 1. vbi,
30 quod in specie debet probari, & in illo casu, de quo agitur. † Extende: quia imo consuetudo generalis non probatur per testes dicentes, ita esse consuetudinem, nisi specificent actus per quos sit inducta. Cruett. *cons.* 134. *num.* 6. *& seq.* vbi, quod neque articuli debent admitti parte opponente, late Riminald. Iun. *cons.* 394. *nu-*
31 *mer.* 87. *& seq.* † Declara extensionem, nisi essent testes periti, vel
32 de immemorabili ageretur. Dec. *cons.* 51. *num.* 21. *& seq. lib.* 2. † Contrarium etiam in peritis tenet Paris. qui alios allegat *consil.* 27. *num.*
33 38. *lib.* 1. † Amplia, quia quando consuetudo est varia, non recedimus à iure communi. Natta *consil.* 132. *in fin. & cons.* 309. *num.* 9.
34 † Amplia; quia consuetudo, quod in Regno Aragonum succedant masculi descendentes exclusis fœminis, non potest extendi ad masculos transuersales, vt excludant fœminas, si casus non venit, nec consuetudo isto casu probetur; quia non extenditur. Anchar. *consil.* 339. *Pro maiori intelligentia, num.* 6. *iuncto num.* 13. *& seq. vers.*
35 *secundo, quatenus.* vbi loquitur in immemorabili. † Extende, quia consuetudo immemorabilis, quod ex testamento succedant masculi etiam transuersales exclusis fœminis non habet locum ab in-
36 testato. Anchar. *d. cons.* 339. *num.* 19. *& seq.* † Amplia; quia consuetudini contra ius commune prævalet contraria consuetudo secundum ius commune, quando vtraque probatur. Riminald. Iun. *consil.* 265. *num.* 26. *libr.* 3. qui loquitur in consuetudine contraria mercatorum, vt illa prævaleat, quæ est conformis iuri communi. Roland. à Valle *consil.* 13. *numer.* 18. *& 19. lib.* 4. Afflict. *decis.* 280.
37 *in fin.* Curt. Iun. *consil.* 206. *num.* 20. *libr.* 3. *& consil.* 242. *in fin.* † Amplia, quia consuetudo, prout Paduæ, quod in instrumentis apponantur anni Domini à Natiuitate, non se extendit, vt si ponantur ab Incarnatione, instrumentum sit nullum; quia de hoc non
38 disponit consuetudo. Ioan. de Imol. *cons.* 8. *in princ.* † Amplia, quod non fiat extensio consuetudinis, quæ est contra ius de casu ad casum, vbi diuersa est ratio; sed neque vbi eadem, vel similis, vel ma-
ior ratio militat, quia non fit extensio. Io. de Imol. *consil.* 64. *per totum*, vbi tollit omnia contraria, quod vel loquuntur, quando non agitur de correctione iuris communis, sed de limitatione, vel distinguendo, aut quando loquuntur in comprehensione, non in extensione. † Et ideo consuetudo circa aliqua onera non se ex- 39
tendit quoad alia onera diuersa. Alexand. *consil.* 68. *Et viso, numer.* 5.
vers. tertio quia, lib. 2. † Limita quatuordecim modis, de quibus 40
per Cruett. *de antiqu. tempor. in* 4. *parte, per totum*, vbi plenissime.
† Limita, quia consuetudo quoad caput, extenditur etiam ad o- 41
mnia eius membra, & pariter quoad totum, extenditur quoad omnes partes. Feder. de Sen. *consil.* 151. *Thema tale est, in princip.* vbi, quod consuetudo, quod monasterium S. Galgani soluat decimas Episcopo Volaterano, extendi debet etiam ad membra Monasterii in aliena diœcesi. † Extende; quia consuetudo succe- 42
dendi in Regno, vt filius primogeniti excludat patruum secundogenitum, extenditur etiam ad membra, & ad omnes alias primogenituras particulares propter identitatem rationis. Castr.
consil. 164. *In præsenti causa, in princ. lib.* 2. † Extende, quia consue- 43
tudo loci principalis, & dominantis extenditur ad loca subiecta. Cruett. *cons.* 566. *num.* 29. Decian. *consil.* 17. *num.* 40. *libr.* 2. Paris. *consil.* 25. *num.* 37. *& seq. lib.* 4. † Limita, nisi consuetudo loquens 44
in vno casu propter certam rationem, quæ militaret in alio casu extenderetur, quia ratio consuetudinis videtur intuenda, ita videtur velle Bald. *d. consil.* 7. *vers. solutio fatendum, libr.* 1. vbi sub dubio hoc dicit, sed tenet contrarium, & pro limitatione videtur facere Oldrad. *dict. cons.* 237. *num.* 3. dum dicit non extendi ad casum diuersam rationem habentem. Castr. *cons.* 164. *colum.* 1. *num.* 2.
lib. 2. † Restringe, quia consuetudo, quod dos profecta à patre, 45
quæ de iure debetur patri, mortua filia. & de consuetudine debetur filiis, si decedat in matrimonio, non habet locum, si moriatur non constante matrimonio cum filiis, quia reuertitur dos ad patrem. Bald. *consil.* 470. *lib.* 4. Fulgos. *cons.* 66. *per totum*; plene Anchar. *consil.* 349. *De iure communi*, vbi, quod non extenditur de casu ad casum, etiam si eadem, vel maior ratio insit. Ioan. de Imol.
consil. 64. *per totum.* † Imo, quod consuetudo Bulgari, quod vsu- 46
fructus relictus vxori restringatur ad sola alimenta propter filios testatoris, extenditur ex eadem ratione, si extat mater testatoris, quam instituit hæredem. Ancharan. *consil.* 237. *quia in primo.* † Limita, quia in iis, quæ non sunt decisa de iure communi, 47
consuetudo trahitur de casu ad casum similem. Roman. *consil.* 516.
num. 3. *in fin. vers. tertio, quia.* † Limita, quia consuetudo extendi- 48
tur de casu ad casum similem. Alexand. *consil.* 119. *Quoniam, num.* 10.
libr. 6. † Limita, quia consuetudo, quæ non est contra ius, in 49
vno loco introducta in concernentibus commodum domini loci, extenditur ad alia loca, in quibus æque debet obseruari. Cruett. *de antiqu. tempor. parte* 4. *num.* 5. maxime, quando agitur de consuetudine generali patriæ. † Limita, quia consuetudo regio- 50
nis probata in vno loco extenditur ad alium locum regionis eiusdem, nisi contrarium probetur. Ancharan. *consil.* 255. *In causa & quæstione. numer.* 4. Cruett. *consil.* 497. *num.* 8. † Extende, quia con- 51
suetudo loci probata non debet probari in qualibet parte loci, vel territorii. Cruett. *consil.* 319. *lib.* 3. Paris. *consil.* 25. *num.* 37. *cum seq. lib.* 4.

Consuetudo circa feudalia bona. Concluſ. 861.

CONSVETVDO † locorum particularium attendi debet 1
circa alienationes, & deuolutiones feudorum, & leges feudorum pro maiori parte sunt consuetudines. Oldrad. *consil.*
159. *Ex præsenti, vers. circa secundum.* Bald. *consil.* 251. *Nonnulli feudatarii, circa fin. lib.* 1. qui loquitur circa feuda subinfeudata, ad quem reuertantur, an ad primum dominum, vel ad subinfeudantem; & dicit ad primum dominum, videlicet Ecclesiam, nisi adsit consuetudo, quæ seruari debet. † Declarat Oldrad. *consil.* 237. *num.* 3. 2
vers. verum à iure, quando adest scientia & patientia Imperatoris, vel eius, qui legem potest tollere, & est legitime præscripta.
† In tantumque leges feudales sumpserunt originem à consue- 3
tudine, vt appellentur vsus; ideo consuetudo particularis loci attenditur circa feuda, quæ regulantur à consuetudine generali. Cuman. *consil.* 163. *Guarnerius, num.* 2. *vers. ad secundum, & seq.* † Hære- 4
des succedunt in feudis minoribus, secus in feudis maioribus, prout est Ducatus; *cap. de Marchia. de feudo Marchiæ*, quia de consuetudine Imperii in istis maioribus admittitur filius tantum. Oldrad.
consil. 272. *numer.* 3. *vers. in illis autem.* † Declara, quia etiam in feu- 5
dis minoribus per obseruantiam 40. annorum inducitur consuetudo, quod solus primogenitus succedat, quia ex quo est rationabilis, & vtilis consuetudo de facili inducitur ex tolerantia superio-

ris,

ris. Castr. *cons.* 179. *In causa, colum.* 4. *ver. item cum non appareat, num.* 4.
6 *lib.* 1. † Deuolutio feudi fit ipso iure ad dominum, si non est petita inuestitura infra annum, & non requiritur declaratio iudicis, etiam si negetur deuolutio, & ita seruatur de consuetudine. Bald. *consil.* 301. *Proponitur, quod Petrus, in princ.* maxime *num.* 5. *in fin. lib.* 1.
7 † Iuramentum debet præstari ab omni successore in feudo, etiam, si sit filius, nisi sit feudum, quod non requirat iuramentum fidelitatis, vel in quo ex consuetudine speciali sufficiat, quod fuerit semel præstitum. Bald. *cons.* 301. *num.* 8. *in fin. ver. nisi sit tale, lib.* 1. Alie-
8 natio † feudi facta per patrem præiudicat etiam filiis alienantis, & ita de consuetudine seruatur. Bal. *cons.* 276. *Ad euidentiam, in princ.*
9 *lib.* 5. † Extende, vt etiam procedat, quod alienatio præiudicat agnato, & licet sint opiniones, tamen ita seruatur de consuetudi-
10 ne. Bald. *consil.* 276. *circa princ. ver. aut habet, lib.* 5. † Amplia in tantum attendi consuetudines feudales, maxime in feudis Ecclesiæ, vt non possint Prælati alterare consuetudines, ideo si fœminæ ex consuetudine non veniunt, non potest Prælatus facere inuestituram, quæ comprehendat fœminas contra consuetudinem. Fulgos.
11 *consil.* 10. *Dominus Bonazunta, in princ.* † Extende in tantum, vt iura feudalia, quæ loquuntur, quod feudum concessum filio, patri etiam acquiratur mortuo filio, non habeant locum in feudo Eccle-
12 siæ. Fulgos. *d. cons.* 10. *num.* 2. *vers. nec ius refragatur.* † Ius accrescendi licet non habeat locum in feudo nouo, tamen habet locum; si de consuetudine hoc esset, apostill. plena ad Roma. *cons.* 315. *in ver. in*
13 *feudo.* in vltima limitatione. Vide, *Consuetudo magnæ auctoritatis, & vincit legem. Conclusio.* 806. *num.* 46. *& seq.* † Illegitimus legitimatus, licet de iure communi succedat in feudo, tamen secus est de consuetudine feudali redacta in scriptis. Oldrad. *cons.* 247. *Factum*
14 *tale est, quidam Rex, in fin.* † Valet consuetudo, quod feuda Ecclesiæ possint alienari irrequisito consensu Ecclesiæ, sed saluo iure Ecclesiæ, quando est vniuersalis omnium Ecclesiarum diœcesis, quia tunc non inducit alienationem iuris Ecclesiæ, sed priuati. Bald.
15 *cons. 9. colum. fin. num.* 6. *ver. surgit hic nouum, lib.* 1. secus si Ecclesiæ præiudicaret. † Consuetudo & vsus maxime in feudalibus attendi debent, quia leges feudales non se extendunt contra vsum & consuetudinem. Bald. *consil.* 252. *Viso quodam, in fin. lib.* 2. allegat, *c. Vbertus, de feudi cognitio.* & quod consuetudo circa feuda, vt possint alienari sine licentia domini, valeat tamquam pactum inter dominum,
16 & vasallum. Bald. *cons.* 318. *Quidam nobilis, per totum, lib.* 2. maxime in fin. vbi multa de consuetudinis robore. † Ideo valet specialis consuetudo loci, quod liceat testari de feudo illud legare, & ius suum
17 in alium transferre. Bald. *cons.* 275. *Quod pro regula, num.* 2. *ver. sed nun-*
18 *quid, lib.* 2. Cuma. *consil.* 163. *Guarnerius, num.* 4. *ver. ad tertium.* † Intellige, dummodo testetur secundum feudi naturam, & non alias. Bald. *consil.* 275. *num.* 6. *in fin. ver. supposita autem, lib.* 2. † Extende etiam in feudis dignitatum, quia consuetudo, quod transmittantur, & alienari, vel legari possint, valet. Bald. *d. cons.* 275. *num.* 2. *ver. etenim etiam, libr.* 2. vbi quod multo magis in feudis minoribus con-
19 suetudo locum habet. † Amplia, quia valet consuetudo, quod fœmina succedat in feudo, dummodo sit præscripta de scientia & patientia domini vera, vel præsumpta, alias non. Bald. *cons.* 397. *Ca-*
* *sus talis asseritur, per totum, lib.* 5. vbi dicit * communem, quod requi-
20 ritur scientia vera, vel præsumpta. † Extende, quia consuetudo potest inducere, & valet, quod etiam fœminæ succedant in feudo etiam dignitatis, & Regni, etiam si sint mulieres transuersa-
21 les. Bald. *d. cons.* 275. *numer.* 4. *ver. sed quæritur, lib.* 2. † Extende, quia etiam valet consuetudo, quod primogenitus succedat, in feudo, siue sit masculus siue fœmina. Bald. *cons.* 275. *num.* 4. *ver. item potest*
22 *disponere, lib* 2. † Declara, quia consuetudo talis circa aliqua feuda non se extendit ad omnia, ideo nisi probetur in specie circa feuda, de quibus agitur, cõsuetudo non est extendenda de aliquibus ad omnia. Bald. *d. cons.* 397. *circa fin. num.* 3. *ver. præterea hic nun-*
23 *quam, lib.* 5. † Extende, quia in feudis attendenda est consuetudo. Neuizan. *consil.* 11. *num.* 16. Duen. *in reg.* 309. *limit. prima, vers. quod*
24 *intellige.* † Et procedit etiam, quando probatur communis obseruantia, licet aliqui casus in contrarium reperiantur. Socin. *consil.* 92. *colum.* 8. *vers. sed ad hoc fundamentum, lib.* 3. Deci. *cons.* 11. *num.* 12.
25 *vers. secundo respondet.* † Contrarium, quod non sufficiat probare communem obseruantiam, quando aliqui actus in contrarium sunt probati. Crauett. *consil.* 96. *num.* 5. *libr.* 1. quia stante varia consuetudine non est recedendum à iure scripto. Bart. *in l.* 2. *in fin. princ.*
26 *ff. solut. matrimon.* Portius *cons.* 106. *num.* 58. *& seq.* † Limita, quia consuetudo particularis contra leges feudales debet teneri in suis terminis, & non extenditur, ideo si extat consuetudo, quod possit testari de feudo inter agnatos non poterit simpliciter testari.
27 Cuma. *consil.* 163. *numer.* 4 *ver. ad tertium.* † Extende, quia consuetudo, quoad quædam feuda non se extendit, quoad omnia, vel

alia feuda. Bald. *consil.* 397. *circa fin. num.* 3. *vers. præterea hic nunquam,*
lib. 5. † Extende, quia ad hoc, vt consuetudo præiudicet, debet 28
probari in specie in illo casu, de quo agitur. Burs. *consil.* 127. *num.*
59. Riminald. Iun. *consil.* 394. *num.* 94. *lib.* 4. † Extende, quia con- 29
suetudo, quod fœminæ succedant in feudo, habet locum, quando fœminæ non prohibentur à lege & homine, quia si vltra prohibitionem legis, inuestitura sit restricta ad masculos, talis consuetudo non habet locum. Ferret. *consil.* 178. *num.* 15. *& seq.* vbi late
idem dicit, quando adest iuramentum fidelitatis. † Extende, 30
quia consuetudo alienandi feuda non habet locum, quando alienatio fieret in fraudem, puta per vasallum infirmum in præiudicium agnatorum. Curt. Iun. *cons.* 26. *num.* 10. & plene Riminal. Iun.
cons. 394 *num.* 86. *& multis seqq.* vbi multa congerit, quod consuetu-
do debet esse in puncto. † Contrarium tenet Paris. *d. cons.* 13. *n.* 57. 31
& seq. lib. 1. vbi respondet ad motiua. † Restringe, quia consuetu- 32
do alienandi feuda habet locum in casu, vbi eadem est ratio, & in casu æquiparato. Paris. *cons.* 13. *num.* 41. *& multis seqq. & num.* 50. *cum*
seq. lib. 1. Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Concluſ.* 795. M
num. 59. *& seq.*

Consuetudo diuersorum locorum circa feudalia. Concluſ. 862.

AMPLIA; quia † valet consuetudo, quod succedant hæredes in feudis dignitatum, puta Regum, Ducum, & Marchiæ, 1
quia generaliter hoc ex vsurpatione fuit inductum, & seruatur tam de facto, quam de iure. Bald. *consil.* 275. *Quod pro regula, num.* 3.
vers. sed hodie, libr. 2. † Agnati transuersales licet succedant in feu- 2
do paterno, & antiquo, quando descendunt à primo inuestito, vsque ad septimum gradum, tamen de consuetudine Imperii seruatur contrarium, quod deficiente recta linea descendentium feudum deuoluitur ad imperium. Hostiens. *in summa. de feud.* §. *qualiter.* quem sequitur Calder. *cons.* 312. *in fin.* alias 9. *de feud.* † Feudum 3
solitum infeudari ab Ecclesia potest sine solemnitatibus à iure requisitis infeudari à solo Episcopo, sine consensu Capituli, quando non est commune de mensa Capituli, & ita seruat consuetudo communis Italiæ. Calder. *consil.* 314. *vers. & per hoc respondetur, circa princ.* alias 11. *de feud.* † Consuetudo dicitur esse in Roma- 4
nia, quod vasalli alienant libere sine pœna commissi. Oldrad. *consil.* 159. *Ex præsenti themate, numer.* 9. *vers. & si de consuetudinibus.* † De- 5
clara, quia debet probari in casu particulari, de quo agitur, veluti si ageretur de alienando feudo per eum, qui proximus est morti, quia est senex, alias non valet. Curt. Iun. *cons.* 26. Sequitur Riminal.
cons. 394. *num.* 86. *& seq. lib.* 4. † Et feudum indiuiduum potest de 6
consuetudine diuidi. Oldrad. *consil.* 237. *n.* 3. *vers. verum à iure.* Alex.
consil. 30. *in princ. libr.* 6. vbi, quod est hæc consuetudo per totam Italiam, & *consil.* 18. *num.* 6. *lib.* 2. † Declarare videtur Angel. *cons.* 287. 7
num. 8. *&* 9. in omni feudo, quia si extat consuetudo diuidendi, illa attenditur. † Mantuæ est consuetudo, quod vasallus omni 8
tempore ad sui beneplacitum etiam in præiudicium agnatorum, & illis non consentientibus possit alienare feudum antiquum, & paternum accedente sola licentia directi domini. Paris. *consil.* 14.
numer. 4. *libr.* 1. † Vide Burs. *consil.* 127. *num.* 59. & Riminald. Iun. 9
consil. 394. *num.* 94. vbi, quod debet in specie probari. *libr.* 4. nec sufficit probatio in genere. † Vallis Secusa Ducatus Sabaudiæ ha- 10
bet cõsuetudinem, quod feudatarii sine consensu domini feudalia possunt locare in emphyteusim, & subinfeudare sine licentia domini. Bald. *cons.* 318. *Quidam nobilis, per totum, lib.* 2. † Idem in 11
Regno Apuliæ attestatur apostilla ad Roman. *consil.* 367. *in ver. non*
succedere. vbi citat plures. † Siciliæ constitutiones & consuetu- 12
dines admittunt fœminas ad feuda, masculis non extantibus apostill. ad Roman. *consil.* 367. *circa princ. num.* 12. *in ver. non succedere,*
vers. in Regno tamen. vbi plures allegat. † Patauii est consuetudo, 13
quod feuda transeunt ad fœminas. Curt. Iun. *consil.* 174. *Præsupponitur, ante num.* 10. Ferret. *consil.* 87. *In præsenti, num.* 20. apostill. ad Roman. *consil.* 367. *In ver. non succedere, circa fin.* † Francorum feuda 14
ad solos primogenitos transeunt de consuetudine, Angel. *consil.*
287. *Factum super quo consilium, num.* 8. *ver. quinimo.* † Dignitatum feu- 15
da, prout Regnum, Ducatus, Marchia, & Comitatus de iure non transeunt ad descendentes, tamen de consuetudine contrarium vsurpatum est. Angel. *d. cons.* 287. *num.* 8. † Galliæ consuetudo ad- 16
mittit fœminas ad feuda non extantibus masculis apostill. ad Roman. *consil.* 367. *In ver. non succedere, in fin.* † Cathaloniæ est consue- 17
tudo, quod frater spurius non succedit fratri in feudo. Bald. *consil.*
207. *Quæstio est spurius, lib.* 2. *in princ.* † Item adest constitutio Regia 18
in Cathalonia, quod feudum habens possit de illo testari, & disponere inter viuos, dummodo in personas capaces, imo si feu-

dum Ecclesiæ, vel incapaci relinquatur, Ecclesia, & incapaces possint feudum vendere capaci infra annum. Bald. *d.consil.207. circa princ.vers. & est quædam, lib.2.* vbi, quod non admittuntur spurii vigore constitutionis, vt vendant, quia non sunt capaces in capiendo feudo, neque in retinendo. † Declara, quod talis consuetudo intelligitur de testamento perfecto solemni, & tali, quod possit probari. Bald. *consil.275. Quod pro regula, num.2. vers. debet tamen, libr.2.* Vide, *Feudum quando potest alienari, vel non per vasallum. Concluſ.186.*

Consuetudo circa flumina, & aquæductus. Concl.863.

PERVSII † est consuetudo, quod flumicella multa, quæ non sunt publica, inseruiunt vsui priuatorum, ideo in eis possunt fieri clusæ, & fabricari molendina, quia si alteri habenti vsum prius non tollitur vsus, licet præiudicetur quoad lucrum molendini; quia non habet primum molendinum tantum concursum, tamen de consuetudine cuilibet est permissus vsus, quia non priuat alium dicto vsu. Bald. *consil.463. Quatuor sunt, per totum, maxime num.5. lib.4.*

Consuetudo loci an liget forenses, vel sit localis. Concluſ.864.

CONSVETVDO † loci, quod vxor succedat pro dimidia in acquisitis post matrimonium per maritum est localis, prout est Parisiis; ideo non comprehendit forensem, qui cum vxore Parisiis fuit testatus, quando habebat domicilium in patria sua, & erat recessurus ex ciuitate Parisiensi, quia cum sit localis non ligat, nisi subditos. Oldrad. *consil.248. Præsuppositaconsuetudine, in princip. vers. ad primam.* Anchar. *consil.163. in princip.* † Amplia, vt procedat etiam in consuetudine solemnitatis, quia forensis debet testari secundum ius commune, & non secundum morem ciuitatis contra ius commune, quando erat inde recessurus, vel ibi non erat effectus subditus. Oldrad. *consil.248. Præsuppositaconsuetudine, num.2. vers. ad secundam.* Contrarium infra in prima limitatione. † Declara ampliationem proximam, vt procedat, si locus erat talis, quod ibi viri litterati reperti fuissent, & si testator non erat rusticus, quia in loco rustico est seruanda solemnitas loci, & etiam quando testamentum a rustico est conditum. Oldrad. *consil. prædicto 248. num.2.* Declara; quia consuetudo circa decisoria causarum non ligat forenses, secus si est circa ordinatoria. Mascard. *Concluſ.423. Consuetudo, num.9. & seq. vers. præterea.* † Amplia in consuetudine, vel statuto Angliæ, quod mortuo marito vxor succedat in certa portione, & quod pater non possit priuare filiam in Anglia, quia est localis, & non se extendit extra iurisdictionem statuentium, ideo non comprehendit Senensem testantem Senis quoad bona, quæ habet extra Angliam. Lap. *alleg.92. num.7. vsque in fin. vers. Super quarto.* † Limita, quia consuetudo loci licet sit localis, tamen quoad solemnitatem actus seruandam vbique extenditur, quia consuetudo circa solemnitatem actus, vel contractus, semper extenditur vbique, ideo si quis testatur Venetiis, vbi duo testes sufficiunt, testamentum valet vbique. Anchar. *consil.163. Visis, & diligenter, in princ.* † Restringe, quando respicit consuetudo loci non solemnitatem, sed effectum actus, puta quod deducatur, vel non, Trebellianica; quia attenditur consuetudo loci bonorum, non loci celebrati testamenti. Anchar. *d.consil.163. in princ.* † Restringe in consuetudine respiciente personam, veluti quod primogenitus succedat, prout Angliæ, & est localis, nec extenditur, prout Anchar. *d.consil.163. in princ.* † Restringe in consuetudine circa bona prout Parisiis, & non extenditur, vt supra in princ. † Limita, quia consuetudo loci non solum afficit originarios & incolas respectu bonorum, quæ sunt in loco, sed etiam ligat forenses respectu bonorum, quæ habentur in loco consuetudinis. Bald. *in authent. omnes peregrini, col.1. C. comm. de succeſſ.* Bart. *in l. fine hærede. §. Lucius, per illum text. ff. de admin. tut. & in l. cunctos populos, in 7. quæst. C. de summa Trinit.* Alex. *consil.35. ver. circa tertiam particulam, lib.4.* optimus text. *in l. munerum §. patrimoniorum, & §. præterea, ff. de muner. & honor.* Cardin. *in c. fin. §. licet, in repet. de consuet.* nam vbi tractatur de onere rei, inspicienda est consuetudo loci, vbi est res, *l.2. & l. vlt. C. de prædiis nauicul. lib.11.*

Consuetudo circa temporalia, & fructus beneficiorum ad quos spectent. Concluſ.865.

CONSVETVDO † Ecclesiæ Calagurritanæ est, quod habens præstimonium si decedat post Kalendas Decembris, habet fructus anni sequentis: si vero decedat ante Kalendas dicti mensis, nihil habet de fructibus anni sequentis. Oldrad. *consil.140. In Ecclesia Calagurritana.* † Amplia, quia Mutinæ est consuetudo, quod Canonici possunt testari de fructibus suarum præbendarum post mortem debitis per annum, quæ consuetudo valet, & de ea attestatur Barba. *in c. si. de pecul. cleric.* prout refert, & sequitur Bello. *consil.3. Curatus Ecclesiæ, num.9. ver. quæ consuetudo.* † Amplia, quia fructus beneficii separati, & reconditi an spectent ad Ecclesiam mortuo beneficiato, & ad successorem in Ecclesia, an potius ad hæredes defuncti statur consuetudini speciali, etiam Ecclesiæ de qua agitur, Calder. *consil.329. circa fin. vers. puto concludendum,* alias *2. de pecul. clerico.* sequitur Bello. *consil.3. num.8. & seq.* † Amplia, quia imo etiam circa fructus non separatos, neque reconditos, valet consuetudo, quod beneficiatus possit aliquid pro anima sua legare. Calder. *consil.329. vltra med. ver. Hostiens. distinguebat,* alias *2. de pecul. cleric.* Amplia, † quia licet fructus beneficii debeant diuidi in quatuor partes, prima Prælati, secunda Capituli, tertia fabricæ, & quarta pauperum, *c. quatuor. 11. quæstion. 2.* tamen valet consuetudo, quod Episcopus habeat tres quartas, & alia quarta suppleat Capitulo, fabricæ, & pauperibus. Bald. *consil.132. Præsuppositio, quod Cathedralis, per totum, lib.1.* † Amplia, quia Burgundiæ, & maxime in loco pontis Larii Comitatus Burgundiæ est consuetudo, quod fructus beneficii mortuo rectore, si sunt recollecti, spectent ad hæredes beneficiati defuncti, non autem ad Ecclesiam, vel successores. Bello. *consil.3. per totum,* maxime *num.8. & seq.* vbi, quod Papa, vel Archiepiscopus nunquam consueuit in hoc apponere manum. † Amplia, quia secundum aliquos valet consuetudo, quod Prælatus in vita possit fructus Ecclesiæ suæ in vita donare consanguineis, & pro libito suo disponere in vita; quia Papa scit, & patitur. Bald. *consil.298. Hac materia altiorus, num.5. vers. sed nunquid, lib.1.* vbi Bald. tenet hanc partem quoad fructus Prælato applicandos, quia de istis in vita potest facere quicquid vult, licet recitet etiam opinionem contrariam, quod non valeat talis consuetudo tanquam abusiua. † Extende, quia valet consuetudo, quod beneficiatus etiam habens administrationem possit testari de fructibus beneficiorum. Bologni. ad *consil.10. de Anan. 87. num.4. ver. quod tamen intellige.* † Amplia, quia valet consuetudo, quod fructus beneficiorum vltimi anni spectent ad hæredes beneficiati mortui. Bologn. *in addit. ad consil.10. de Anan. 87. in fin.* † Amplia, quia Florentiæ est consuetudo, quod canonici in absentia percipiant fructus, & distributiones, non tamen minutas. Lap. *alleg.36. num.4. circa fin.* † Contrarium, quod sicuti non valet consuetudo, quod seruientes non habeant quotidianas distributiones, ita non valet e contra. Lap. *alleg.43. in princip.* † Limita, quia consuetudo circa perceptionem fructuum beneficiorum Ecclesiasticorum hodie in omnibus locis non est moderata secundum *extrau. Io. 22. Suscepti regiminis, de election.* & ideo consuetudo Humorensis Ecclesiæ sancti Andreæ, quod canonicus nouus infra quadriennium deseruiens non habeat fructus grossos, qui applicentur Ecclesiæ, nec distributiones, quæ applicentur canonicis deseruientibus, non valet. Oldrad. *consil.220.* qui loquitur, & quod sit iurata, & confirmata a legato Apostolico. Vide Conclusionem proximam sequentem.

Consuetudo circa fructus beneficiorum vacantium, & eorum applicationem. Concl.866.

VALET † consuetudo, quod fructus beneficiorum vacantium, alteri Ecclesiæ ex causa debeantur ad tempus, *c. in præsenti, de offi. ordin.* Feder. de Sen. *consil.224. Casus talis est, quædam plebs, circa med. vers. & in talibus.* † Contrarium videtur velle Oldrad. *consil.220.* quod imo omnes consuetudines, per quas fructus deseruientium canonicorum applicentur Ecclesiæ, sunt sublatæ.

Consuetudo circa fures & furta. Concl.867.

CONSVETVDO † est in Italia, quod is, qui fecit tria furta, dicatur famosus, ita vt furca suspendi possit. Bald. *consil.348. Viso themate, in princ. lib.5.* vbi loquitur in casu statuti Astensis, hoc idem disponentis.

Consuetudo circa gabellas. Concl.868.

LICET † locatio gabellarum intelligatur facta secundum leges, vt conductor exigat pœnas quarti, vel tertii plures ab iis, qui in termino non soluerunt. † Tamen si ex vsu communi istæ pœnæ non sunt solitæ exigi, non exigentur, *l. quod si nolit. §. qui assidua, ff. de ædil. edicto, l. licet, C. de loc.* Bal. *consil.340. in fi. lib.5.* Dec. *consil.649. num.7.*

num. 7. Vide tamen quæ posui *in vers. Gabella odiosa. Concluſ. 3.* Vide, *Conſuetudo circa datia & gabellas. Concluſ. 846.*

Conſuetudo Romani Pontificis circa gratias. Concluſ. 869.

1 CONSVETVDO † nunquam fuit alicuius Rom. Pont. præferre impetrantem in genere alicui poſteriori à ſe prouiſo in ſpecie in certa Eccleſia, vel beneficio. Oldrad. *conſ. 198. circa primum, verſ.* 2 *illud etiam videtur.* † Conſuetudo Papæ eſt, quod in diſpẽſationibus ſemper exprimit, non obſtante tali defectu. & ſi non eſt expreſſum non cenſetur diſpenſatum. Old. *conſ. 327. nu. 4. verſ. quare conſuetudo.*

Conſuetudo circa guardias, & cuſtodias. Concluſ. 870.

1 CONSVETVDO † valet, & attenditur circa guardias & cuſtodias caſtri ſolitas fieri tempore belli, vel alterius neceſſitatis, & ideo ſubditi poſſunt ex conſuetudine compelli. Bello. *con. 1. Viſis ſcripturis, in princ.*

Conſuetudo circa hypothecam bonorum. Concluſ. 871.

1 HYPOTHECA † bonorum de communi cõſueuit apponi in obligationibus debitorum, etiam per apocham confectis. Bald. *conſ. 175. Factum proponitur, vltra med. verſ. ex iis ſequitur, lib. 1.*

Conſuetudo circa horam prandij. Concluſ. 872.

1 CONSVETVDO † eſt, quod diebus feſtiuis homines vadunt ad prandium hora tertia, maxime in Italia. Feder. de Sen. *conſ. 152. In nomine Domini, Amen, num. 4. verſic. hinc eſt*, vbi dicit; quod eſt generalis conſuetudo, vt vel in hora tertia, vel parum poſt vadant ad prandium.

Conſuetudo immemorabilis operatur multa. Concl. 873.

1 CONSVETVDO † immemorabilis habet vim tituli, ideo in ijs, in quibus requiritur titulus ad hoc, vt poſſeſſio, vel præſcriptio procedat, ſufficit ſola præſcriptio, quando eſt immemorabilis ſine titulo. Feder. de Sen. *conſ. 234. col. 2. ver. nam talis conſuetudo inducit ius.* Vide, *Præſcriptio immemorabilis habet multa ſpecialia. Concluſio. 550.* Vide, *Tempus immemorabile operatur multa. Concluſio. 40. &* 2 *Concluſio. ibi prox. ſeq.* † Amplia, quia conſuetudo immemorabilis facit quem exemptum à gabellis. Bald. *conſ. 212. in fin. verſic. ſuper quar-*3 *to, lib. 2.* † Amplia, quia conſuetudo immemorabilis probatur per teſtes deponentes non extare memoriam in contrarium, & quod ipſi viderunt ſic ſeruari ab omnibus, & à maioribus audiuerunt, qui dicebant ſic vidiſſe, & à ſuis maioribus audiuiſſe, Decia. *conſilio* 4 *51. num. 32. & ſequent. lib. 2.* † Specialia immemorabilis conſuetudinis ſunt, quia non requiritur probatio, conſenſus populi, neque ſre-5 quentia actuum. Decia. *conſ. 51. nu. 41. & n. 213. lib. 2.* † Item, neq; ſci-6 entia & patiẽtia Principis requiritur. Deci. *con. 124. n. 49. li. 3.* † Sin-7 gulares teſtes admittuntur. Deci. *con. 51. n. 11 1. li. 2.* † Non requiritur probatio, quod ea intentione ſit inducta, Deci. *conſ. 51. nu. 119. lib. 2.*

Conſuetudo circa indicia ad torturam. Concluſ. 874.

1 CONSVETVDO † circa indicia admittit, quod particeps crimi-nis interrogatur de aliis, & eius depoſitio facit indicium etiam ſine tormentis, quando ſumus in atrocioribus. Alber. de Gandi. in 2 ſuo *tract. de maleſic. tit. de qu. & tormen. qu. penul.* † Declara, quia procedit conſuetudo contra hominem malæ famæ, ſecus eſt contra eum, qui eſt in aliqua dignitate, prout in doctore, & ſimilibus. Fulgo. *conſ. 173. In cauſa inquiſitionis, lib. 1.*

Conſuetudo circa inſinuationem donationis. Concluſ. 875.

1 VALET † conſuetudo, prout eſt in Sicilia, quod donatio ſit valida ſine inſinuatione etiam ſi excedat ſummam ducatorum 500. Calder. *conſ. 320.* alias *1. de donatio. in princ.*

Conſuetudo circa interdicta Eccleſiaſtica. Concluſ. 876.

1 COMPLETORIVM † poteſt dici tempore interdicti Eccleſiaſtici diebus feſtiuis, & licet ſint opiniones hinc inde de hoc, tamen 2 multi ita obſeruant. Feder. de Sen. *conſ. 111. n. 5. ver. ſi vero iſta.* † Sepeliri poſſunt mortui in quatuor feſtiuitatibus, in quibus celebratio permittitur durante interdicto, & licet ſit opinio controuerſa circa ſepulturam, tamen ſæpe ſeruatur, quod ſepeliuntur. Feder. de Sen. *conſ. 111. num. 5. ver. & poteſt ſubſequenter.*

Conſuetudo circa interpretationem verborum quid poſſit. Concluſ. 877.

CONSVETVDO † attendenda eſt circa interpretatiõẽ verborũ, 1 quia quandoq; fit interpretatio ſtrictior ex conſuetudine, & recedimus à propria ſignificatione vocabuli. Calder. *conſ. 245. circa prin. ver. diſpẽſatio autem*, alias *24. de præ.* † Amplia in priuilegiis, quia 2 interpretantur ſecundũ antiquum morem, & conſuetudiné præſcriptam. Bal. *con. 130. Verba propriæ. in ſi. li. 1.* Vide, *Conſuetudo circa priuilegia. Concl. 925.* † Amplia in clauſulis contractuum, quia ſecundũ 3 conſuetudiné debet ſumi interpretatio, maxime in cõtractibus fiſci, & reipublicæ. Bal. *con. 153. Officiales Communis, in ſi. li. 4. & con. 284. In primis, in ſi. li. 4.* Vide, *Conſuetudo & vſus attendi debet in omnibus. Concluſio 954. & Concl. ibi proxima ſeq.* † Amplia in verbis generalibus, & 4 dubiis, quia attenditur obſeruantia, & conſuetudo interpretatiua, quæ ex vnico actu inducitur, videlicet obſeruantia, licet conſuetudo duos actus requirat. Decian. *con. 124. in princ. li. 3.* vbi latiſſime. Vide, *Obſeruantia diuturna multa operatur, & attendenda. Concluſio. 59.* † Amplia in gratia expectatiua ad beneficia cum cura, & ſine cura, 5 quia non capit præſtimonia, licet ſint beneficia, quando conſuetudo eſt in loco, q̃ non veniant præſtimonia appellatione beneficiorum. Abb. *con. 47. Illud de iure, n. 4. ver. ſed iis non obſtantibus, & per totum, li. 2.* † Amplia in teſtamentis, quia verba dubia intelligi debent ſe- 6 cundum conſuetudinem teſtatoris Pariſ. *con. 50. n. 19. lib. 4.* † Am- 7 plia in contractibus, quia verba dubia debent intelligi ſecundum communem conſuetudinem. Decia. *conſ. 124. nu. 30. & ſeq. lib. 3.* vbi extendit etiam impropriando verba. Vide, *Interpretatio rei dubiæ qualiter facienda. Concluſio. 330.*

Conſuetudo interpretatiua quanto tempore introducatur, & quid operetur. Concluſ. 878.

TRIPLEX † eſt conſuetudo interpretatiua, alia principis, qui in- 1 terpretatur leges, alia Iudicis, qui interpretatur ſententias, & iſtę duę in ſcriptis rediguntur, tertia eſt conſuetudo generalis, quę non requirit ſcripturã, Deci. *con. 51. n. 55. li. 2. & con. 44. n. 15. li. 2.* † Al- 2 legari & deduci debet hæc conſuetudo interpretatiua, alias non releuat, & ideo allegãs conſuetudinem immemorabilẽ non poteſt niti in conſuetudine interpretatiua, q̃ decennali tẽpore contentatur. † Reſtringe, ſeu declara, quia præcedit allegatio in cõſuetudine 3 interpretatiua ſpeciali, ſecus in conſuetudine generali, quia genus naſcitur ante ſpeciem, quia genus ſpeciem producit, ideo generalis conſuetudo poteſt includere interpretatiuam, quam producit, & ſic allegans generalem conſuetudinem immemorabilem, non excluditur ab interpretatiua, quæ oritur à generali, ita Ægid. Bellam. late *conſ. 31. n. 27. col. penul.* † Amplia; quia fauorabilior eſt 4 conſuetudo interpretatiua, quam inductiua, ideo leuiores probationes requiruntur. Decian. *conſ. 124. n. 26. v. ſexto confirmatur, li. 3. & conſ. 51. n. 58. lib. 2.* † Et ſi ſtatutum tollat conſuetudinem, non tollit 5 interpretatiuam. Decia. *conſ. 24. n. 28. lib. 3. & conſ. 51. n. 56 li. 2.* Deci. in *c. cum M. n. 7. de conſtit.* † Imo ſi ſtatutum expreſſe reprobat conſue- 6 tudinem, non reprobat interpretatiuam. Deci. *d. c. cum M. de conſtit. n. 7.* † Extenſio fit de loco ad locum in conſuetudine interpretati- 7 ua. Dec. *d. conſ. 124. n. 29. li. 3. & conſ. 51. n. 57. li. 2.* † Imo cõſuetudo ci- 8 uitatis dominantis interpretatur conſuetudinem locorum ſubiectorum. Dec. *conſ. 17. n. 42. lib. 2.* † Et imo ſtatutum, quod alias non 9 valeret, ſubſtinetur propter conſuetudinem interpretatiuã. Dec. *d. conſ. 44. n. 17. lib. 2.* † Et conſuetudo interpretatiua dicitur decla- 10 ratiua alicuius dubii legis, vel ſtatuti, vel alterius diſpoſitionis, & iſta cõſuetudo ineſt diſpoſitioni interpretatæ, & nihil diſponit, vel dat ſenſum dubiũ declarat exemplo declarationis principis, *l. ſi de interpretatione. ff. de leg. ibi.* Bald. in *l. de quibus, n. 4. in 10. oppoſit. eod. tit. Ant. de But. c. ſi. n. 46. & ſeq. de conſtit.* † Cõſuetudo interpretatiua non 11 requirit, quod ſit præſcripta tanto tẽpore, quantum requirit conſuetudo inductiua. Bellon. *conſ. 1. Viſis ſcripturis, n. 3. v. & habet hoc iſta*, late Areti. *conſ. 11. n. 5. v. ſed tamen ex ſuperabundanti.* ſequitur Soci. *conſ. 111. circa ſi. li. 1.* late Crauet. *conſ. 118. n. 3.* plenius, *conſ. 201. n. 12.* Alex. *conſ. 107. col. pen. v. & ſi diceretur, li. 2.* Deci. *conſ. 124. n. 27. li. 3.* Deci. *conſ. 155. Statutum cathedralis, col. ſi. & in c. cũ M. de conſt. n. 7.* Menoch. plene *conſ. 21. n. 15. li. 1. & in tract. de arbitr. li. 2. caſu 199. n. 11.* Alex. *conſ. 8. nu. 7. lib. 6.* Deci. *conſ. 48.* Mature, *n. 2.* vbi reddit rationem; quia iſta eſt conſuetudo facti, nõ autem iuris, quæ faciat ius, Crau. *conſ. 101. n. 4.*

vbi citat plures, & ita Rota in vna Valentin. coram D. Robusterio 5. Octob. 1576. Corn. *cons.* 188. *n.* 20. *ver. est aduertendum, li.* 4. Crauet. *cons.* 273. *n.* 13. *vers. postremo.* Rota *decis.* 35. *n.* 20. *parte* 1. *& decis.* 256. *n.* 6.
12 & 7. *parte secunda diuersorum.* † Et quod prescriptio non requiratur
in consuetudine interpretatiua. Decia. *d. cons.* 124. *num.* 27. *lib.* 3. &
13 *consil.* 51. *num.* 56. *lib.* 2. *& consil.* 44. *num.* 16. *eod. lib.* 2. † Et ista consuetudo interpretatiua est quædam obseruantia, quæ consistit potius in facto, quam in iure, ideo non requiritur præscriptio, sed sufficit, quod generaliter ita fuerit obseruatum. Natta *cons.* 406. *n.* 25. Menoch. *con.* 390. *n.* 18. *lib.* 4. vbi; quod disposita in consuetudine correctoria non habet locum in obseruantia, quæ est consuetudo declaratiua seu interpretatiua, idem tenet Deci. *con.* 48. *n.* 2. vbi, quod est consuetudo facti, non iuris, quando est interpretatiua, & ita loquitur Areti. *cons.* 11. *num.* 6. quem declarat Gabriel. *cons.* 164. *num.* 7. & 8. qui dicit ideo non requiri præscriptionem, neque diuturnitatem temporis. Roland. *cons.* 5. *n.* 75. *lib.* 1. plenius Rocch. de Curte *in c. si. de consuet. n.* 380. *&* 383. *&* 370. plenissime Crauet. *cons.* 101.
14 *num.* 3. *& in fin.* † De iure canonico in consuetudine interpretatiua requiritur præscriptio 10. annorum, quando non est contra ius, vt
15 per Cottam *decis.* 296. † Amplia, quia licet ad inducendam consuetudinem requiratur, quod bis fuerit iudicatum super ea in contradictorio, tamen secus est in consuetudine interpretatiua, quia sufficit, quod super ea fuerit semel iudicatum. Bald. *consil.* 275. *Factum*
16 *tale est, nutus, num.* 3. *&* 4. *vers. præterea, lib.* 1. † Et quod requiratur disceptatio, & quod in contradictorio sit obtenta. Anchar. *con.* 178. *n.*
17 8. vbi, quod etiam debet esse præscripta. † Declara quia si consuetudo esset interpretatiua contra formam, & significatum legis, vel statuti, debet interpretatio esse facta ab habentibus facultatem
18 iura condendi. Decian. *cons.* 46. *n.* 126. *lib.* 2. † Amplia, quia consuetudo interpretatiua, inducitur spatio 10. annorum, prout consuetudo conformis iuri, vel præter ius. Decian. *cons.* 51. *nu.* 51. *lib.* 2. Bart.
in l. Labeo, col. 2. *ff. de supel. leg.* Ægid. Bellam. *cons.* 31. *col. penul. nu.* 26. *ver.*
19 *præterea.* † Contrarium, quod sufficiat ita seruatum. Ant. de Butr. *in*
20 *c. si. circa med. de consuet.* quẽ refert, & sequitur Deci. *con.* 48. *col.* 1. † Imo
21 et minori spatio decem annorũ inducitur ex duobus, vel tribus a-
22 ctibus. Papaz. super *decis. sin. de consuet. in no. in fin.* † Et quod debeat
23 seruari etiam non prescripta. Decia. *consil.* 46. *num.* 134. *lib.* 2. † Contrarium, quod debeat habere robur temporis, & quod sit obtenta in contradictorio. Anchar. *consil.* 178. *num.* 8. † Si tamen consuetudo interpretatiua est contra ius, debet esse præscripta spatio 40. annorum. Soci. *cons.* 260. *num.* 19. sequitur Menoch. *de arbitr. casu* 83. *in fi.* sequitur Pute. *decis.* 15. *in fin. lib.* 3. Vide plenius, *Consuetudo quan-*
to tempore, introducatur. Concluſ. 796. *num.* 38. *& sequent.* † Amplia, quia
24 potius attenditur consuetudo interpretatiua, quam ius commu-
25 ne Deci. *cons.* 44. *num.* 12. *lib.* 2. † Et quod consuetudo interpretetur legem, sicut statutum. Soci. *consil.* 145. *Circa primum, col.* 3. *lib.* 1. Deci. *consil.* 11. facit *c. cum dilectus de consuet.* & quod not. Bartol. *in l. vsum, C. de aquæd. lib* 11. *& consil. suo* 59. *incip. Commune Spoleti, num.* 7. *vers. præterea, lib.* 1. quod maxime procedit, quando est tanti temporis,
26 quod non extat memoria in contrarium. † Amplia, quia siue consuetudo sit interpretatiua iuris communis, siue statuti, siue contractus, siue etiam iuris diuini, illa debet attendi. Decia. *consil.* 44.
27 *num.* 5. *& sequent. lib.* 2. † Extende, quia consuetudo interpretatiua attendi debet, etiam contra principem, & in contractibus & factis cum Principe. Deci. *consilio* 48. *colum.* 1. vbi quod non requi-
28 ritur, quod sit prescripta. † Et quod attendenda sit in contractibus, etiam si nihil de ea sit dictum, est tex. *leg. quod si nolit, §. assidua, ff. de ædil. edict. leg. fin. C. de fideiusso.* Bartol. *consilio* 59. *Commune Spoleti,*
29 *numero* 6. *& consilio* 193. *Commune Lucignani, libro* 2. † Extende, quia in tantum est verum attendi interpretationem consuetudinis, vt procedat, etiam si postmodum constaret talem interpretationem non esse bonam. Abbas *in c. cum dilectus, numero* 7. *verſiculo item no-*
ta, quod consuetudo, de consuet. sequitur Rocch. de Curte *tract. de con-*
30 *suet. numero* 430. *verſic. & de consuetudine.* † Extende, quod etiam si esset mala interpretatio, ab ea non est recedendum, *c. cum dilectus,* vbi Anton. de Butrio *de consuet.* Soci. Sen. *consil.* 145. *num.* 1. *in fin. lib.*
31 1. late Crauet. *consil.* 202. *num.* 11. † Extende, etiam si non esset legitime prescripta, quia ab ea non recedit ur. Ant. de Butr. *in c. si. de*
consuet. Areti. *cons.* 11. *colum. sin. & cons.* 94 *colum.* 3. *& cons.* 102. *col. si.*
32 *& consil.* 114. *col.* 1. † Amplia, quia consuetudo interpretatiua probatur per testes, etiam si non deponant illa tria, videlicet vsum populi, frequentiam actuum, & temporis diuturnitatem, prout idem in consuetudine immemorabili, Decian. *consil.* 44. *num.* 28. &
33 *sequent. lib.* 2. † Extende, quia imo probatur per peritos attestantes se ita vidisse obseruari, & à maioribus audiuisse. Decian. *consil.*
34 51. *num.* 84. *lib.* 1. † Imo testes singulares, qui alias non probant con-
35 suetudinem, bene probant illam, quando est interpretatiua. † Amplia, quia consuetudo interpretatiua differt à consuetudine, quæ facit ius, quia ista interpretatiua, quæ est, vt in dubio habeatur intentio alicuius; dicitur consuetudo breuis, alia dicitur longa, ista non requirit scientiam & patientiam populi, vel eius, qui potest legem condere, quod patet: quia testator priuatus habens hanc consuetudinem dat interpretationem, alias secus, quia debet esse cum scientia & patientia eius, qui potest legem condere, ista ex duobus actibus solis; alia ex multis requisitis Corne. *con.* 188. *n.* 10.
lib. 4. † Extende, quia faciliori probatio admittitur in hac interpre- 36
tatiua quam in alia. Areti. *consil.* 11. Deci. *cons.* 11. *num.* 9. *verſic. & ideo*
cum verba statuti, & num. 10. *verſic. non obstat, & consil.* 156. *colum. sin. vers.*
idem ergo. Crauet. *consil.* 101. *circa fin. verſic. & adeo potens.* † Amplia, 37
quia extenditur consuetudo interpretatiua de prouincia ad pro-
uinciam, & ad loca vicina. Decian. *consil.* 124. *nu.* 29. *& sequent. lib.* 3.
† Imo operatur, quod statutum extenditur ad casum non com- 38
prehensum in statuto ex stricta significatione. Decian. *consil.* 124.
numero 31. *libro* 3. † Amplia, quia ea, quæ dicuntur de consuetudine 39
interpretatiua, habent locum etiam in stylo interpretatiuo, licet
consuetudo differat in multis à stylo, vt late Ant. de Butrio *c. sin.*
num. 46. *&* 47. *de consuet.* † Limitat, quando consuetudo inter- 40
pretatiua, seu obseruantia non est vniformis. Bero. *consil.* 137. *num.*
31. *lib.* 3. Riminald. Sen. *consil.* 373. *numero* 36. Riminald. Iun. *consil.*
257. *nu.* 49. † Declara, quia licet non requiratur præscriptio in con- 41
suetudine interpretatiua, tamen requiritur possessio, & obseruan-
tia per decem annos. Crauet. *consil.* 701. *numero* 57. Castrens. *consil.*
314. *postremo, n.* 2. *verſiculo & dicendum est, lib.* 1. Decian. *con.* 15. *n.* 51. *li.* 2.
† Declara, quia in consuetudine interpretatiua non requiritur 42
præscriptio, nisi agatur de iure quæsito vni, & dando alteri, quia
tunc debet esse prescripta. Socin. *con.* 206. *n.* 19. *lib.* 2. sed tamen de-
bet constare clare de isto iure quæsito. Rota coram Robusterio in
vna Valent. beneficii die 5. Oct. 1576. † Attendi debet consuetudo 43
interpretatiua quoad omnia, quia generale est, q̃ omnia recipiunt
declarationem à consuetudine interpretatiua. Bellon. *d. consilio* 1.
n. 2. *v. & hoc est generale.* † Et idem est in interpretatione contractuũ, 44
& aliorum actuum, de quibus plene Ant. Gabriel. *lib.* 6. *ti. de consue-*
tud. Concluſ. 1. *Ex consuetudine interpretatur contractus,* vbi ponit ampli-
at. 31. limit. 4. † Et de consuetudine interpretatiua statutorum, & 45
reformationum, quod sit attendenda. Bald. *cons.* 275. *Factum tale est*
nutus, n. 3. *ver. præterea, lib.* 1. Anchar. *cons.* 178. *n.* 2. *vers. quinto allegatur,*
vbi quod habet locum, quando statutum habet in vtranque par-
tem opiniones, tunc attenditur interpretatiua consuetudo. † I- 46
dem in statuto disponente, quod mulier non possit sine consensu
proximiorum de bonis disponere, & quod bis vocari debeant;
quia attendi debet, nisi de consuetudine aliter fuerit interpreta-
tum. Ang *con.* 143. *Tria videntur, in fin.* † Idem in opinionibus docto- 47
rum. Vide, *Consuetudo circa opiniones doctorum. Concluſ.* 911. Vide, *Con-*
suetudo attendenda circa diuersa. Concluſ. 807.

Consuetudo generalis circa interpretationem legum, glossarum, & statutorum. Concluſ. 879.

L. *Eos. C.* † *de modo mulctar.* intelligitur, quando in præcepto non 1
er..t expressa quantitas mulctę, alias secus, & ita approbat vni-
uersalis consuetudo. Oldrad. *cons.* 15. *Circa processum, in fin.* † *L. dos à* 2
patre, C. solut. matr. quæ vult, dotem filiæ decedentis reuerti ad pa-
trem, siue decedat filia sine filiis, siue cum filiis, intelligitur ex ge-
nerali consuetudine, si decedat sine filiis. Bart. in *d. l. dos à patre.* † *L.* 3
si is, qui cum telo, C. ad l. Cornel. de sicar. non seruatur de generali con-
suetudine. Vide, *Conatus non punitur, nisi sequatur effectus. Concluſio.*
544. † Statutum loquẽs de contractibus ex consuetudine inter- 4
pretatiua potest habere locum in vltima voluntate. Baldus *consilio*
358. *Quidam Lucanus, in princ. libro* 1. licet de iure contrarium sit di-
cendum cessante consuetudine, idem Baldus *consilio* 253. *Casus ta-*
lis, post med. libro 3. *ver. item, quia generali.* † Amplia, quia licet statutum 5
maxime odiosum, & correctorium secundum propriam significa-
tionem debeat interpretari, tamen secus est, si de consuetudine
fuit admissa interpretatio impropria. Baldus *consilio* 394. *Punctus*
talis est, Antonius, in princip. libro 3. † Extende, quia consuetudo est o- 6
ptima legum interpres, ideo ad sciendum, an ordo Prædicato-
rum possit habere successiones, & stabilia, quia dubium videtur
propter regulam permissiuam, & constitutionem prohibitiuam,
attenditur consuetudo, Abb. *consil.* 27. *in fin. num.* 4. *lib.* 2. † Exten- 7
de generaliter, quia consuetudo habet vim derogatiuam, inter-
pretatiuam, & limitatiuam, ideo vbicunque res efficitur dubia,
statur consuetudini, *c. cum dilectus, de consuet. l. si de interpretatione, &*
l. minime. ff. de legib. Abb. *consil.* 26. *Videtur primo, colum.* 2. *num.* 5. *verſic.*
est ergo recurrendum, lib. 2. Vide, *Obseruantia diuturna operatur multa,*
& quan-

& quando secus. *Conclusio.* 59. Vide, *Consuetudo circa opiniones Doctorum. Conclusio.* 911.

Consuetudo circa inuentarii confectionem, vel omissionem valet. Concluſ. 880.

1 FORLIVII † est consuetudo, quod tutor teneatur conficere inuentarium bonorum pupilli, & infra certum tempus dare copiam illius in manibus massarii communis, alias vt suspectus potest remoueri, Petr. de Anchar. *consil.* 36. *Visa quadam petitione, circa fin. numer.* 9. *versic. vlterius.* † Limita, quia curatores non tenentur conficere inuentarium bonorum minoris, siue sint generales, siue particulares, quia eorum officiū versatur circa auctoritatem præstandam, non autem circa administrationem, Baldus *consil.* 146. * *Præmissis verbis, num.* 2. *versic. sed posito, lib.* 2. vbi, quod * communiter
3 ita seruatur. † Amplia, quia consuetudo circa confectionem inuentarij ab hærede facti secundum simplicitatem veritatis, omissa forma iuris, valet, Bald. *consil.* 63. *In confectione inuentarij, post med. ver. sed si habemus, lib.* 3. vbi, quod non seruantur legum laqueiin multis
4 locis circa solennitatem inuentarii. † Et quod in multis locis legum laquei inducti à iure communi non seruentur, dicit idem Baldus *d. consil.* 63. *circa fin. lib.* 3. vbi, quod hoc dicit Specul. & etiam habetur in formulario tabellionum, & quod ideo inuenta-
5 rium factum secundum morem patriæ valet. † Et quod de generali consuetudine non seruentur subtilitates requisitæ in confectione inuentariorum dicit Bald. quod magister summæ Notariorum hoc attestatur, & quod auctoritas tabellionum magis inualuit, quam rigor iuris, *consil.* 147. *Inuentarium hæredis, nam* 3. *ver. item magister, lib.* 4. idem attestatur Ias. *in l. fin. in fin. princ. num.* 5. *versic. sed licet prædicta. C. de iure deliber.* vbi, quod de consuetudine non seruantur tot solemnitates, alias vix posset fieri inuentarium, ideo suffi-
6 cit, quod fiat secundum cōsuetudinem Notariorū loci. † Restringe, quia ad probandam hanc consuetudinem derogantem solennitati requisitæ nō sufficiunt multa instrumenta inuentariorū eodē modo confectorum, nisi constet, quod illis data fuerit fides in iudicio. Abb. *consil.* 73. *Circa primum, num.* 6. *versic. & quanquam proponatur, lib.* 2. sequitur Purpur. *in addit. ad Ias. in d. fin. in princ. num.* 5. *versic.*
7 *confectione inuentarij. C. de iure deliber.* † Signum crucis in inuentario de communi consuetudine generali, quæ optima est legum interpres, adhibetur. Ang. *in l. fin. in princ. circa fin. nu.* 19. *ver. prima via. C. de iure deliber.*

Consuetudo Iudæorum in quibus valida, vel non. Concluſ. 881.

1 VALET † consuetudo inter Iudæos, quod periti legis Moysis, vel alii habeant facultatem scribendi testamenta, & talibus testamentis plena fides adhibeatur. Calder. *consil.* 40. *Consuetu-*
2 *do*, quod est 2. *de consuet.* † Iudæi habent consuetudinem antiquissimam in ciuitate Ferrariæ non deferendi signum à Christianis diuersum, vt cognoscantur, quæ fuit confirmata per Martinum V. Fulgo. *consil.* 155. *Proponitur, quod* vbi, quod est rationabilis.

Consuetudo circa Iudices delegatos, & eorum auctoritatem. Concluſ. 882.

1 IVDEX † delegatus licet possit inuocare brachium seculare, tamen illud non inuocat de stylo curiæ, nisi expresse sit conces-
2 sum. Oldrad. *consil.* 278. *circa fin. nu.* 9. † Plures delegati, vel exequutores dati in solidum, si vnus præoccupat, alium impedit, ne possit procedere. & de consuetudine curiæ potest etiam illi inhibere, ne procedat. Feder. de Sen. *consil.* 230. *in fin. ver. præterea*, vbi, quod talis consuetudo valet, & attendi debet.

Consuetudo circa iudicia criminalia. Concluſ. 883.

1 IVDICES † ad criminalia licet de iure non possint exequi sententias suas contra reos damnatos ad mortem ante lapsum decem dierum ad appellandum, tamen contrarium seruant de consuetudine Bart. *in l. vlt. in fin. ff. de pœn.* Bald. *consil.* 382. *Dicis lex, num.* 2. *versic. & nota, quod Bart. & num. num.* 3. *lib.* 1.

Consuetudo circa iudicium in causa propria. Concl. 884.

IVDICES † de consuetudine generali in causis, in quibus pœnæ 1
applicantur eisdem iudicibus, procedunt, & licius sibi ipsis dicunt, Old. *consil* 302. *nu.* 8. *ver. & posito.* † Et Episcopus de consuetu- 2
dine in causa legatorum piorum potest esse iudex & actor, Gem. *consil.* 114. *in fin. v. vsf. non obstat.*

Consuetudo circa iurisdictionem Ecclesiasticam, & laicalem confert plura multis casibus. Concluſ. 885.

IVRISDICTIO † spectat ad Iudicem Ecclesiasticum, quando cleri- 1
cus agit contra laicum ex generali consuetudine, quia Papa per totum orbem indistincte dat litteras delegationis. Lap. *allegat.* 59. *n.* 9. Alex. *con.* 79. *n.* 2. *ver. imo generalis consuetudo, lib.* 1. vbi alios allegat. † Amplia, quia consuetudo generalis introduxit, quod Papa dat 2
litteras, & committit causas contra laicos ad instantiam clericorum, & Ecclesiarum super dependentibus à spiritualibus. Ægid. *cons.* 40. *num.* 3. *vers. item oppones. & num.* 40. *vers. sed secundario*, quod est votum d. Io. de Varenis, & *num.* 46. *ver. Item sedes*, vbi, quod Papa rescribit indistincte in causis clericorum, & Ecclesiarum contra laicos, quia ita de consuetudine est seruatum ab immemorabili. † Amplia, quia imo in causis mere prophanis consuetudo tribuit 3
iurisdictionem Iudici Ecclesiastico. Ægid. Bellam. *cons.* 40. *nu.* 40. † Amplia, quia consuetudo introduxit, quod si Ecclesiasticus in 4
sua immunitate Ecclesiastica turbetur in causis, quæ de consuetudine spectant ad Ecclesiā, potest declarare excommunicatos turbātes de consuetudine, *c. quoniam, de immunit. Eccl. li.* 6. Aeg. Bellam. *con.* 40. *n.* 47. *ver. sed dico.* † Amplia, quia generalis consuetudo intro- 5
duxit, quod causæ funerum, oblationum, & similiū contra laicos dependentium à spiritualitate cognoscantur per Ecclesiasticum. Aegid. Bellam. *con.* 40. *n.* 3. *ver. item oppones. & n.* 20. *in fin. &* 21. *ver. sed oppones*, quod est votum d. Galhardi de nona ætate & *n.* 30. quod est votum Io de Alzeno, & *n.* 32. *& seq.* quod est votum d. Io. Thomasij. & *n.* 37. *ver. suppositio*, quod est votum d. Io Federici, & *n.* 39. *ver. dico cum correctione*, quod est votum d. Guilelmi de Baer. & *num.* 46. quod est votum d. Roberti de Freta, vbi dicit, quod in istis causis, & similibus, consuetudo est immemorabilis cum titulo, & notoria, quod spectent ad Iudicem Ecclesiasticum. † Extende etiam, si 6
laici negent. Aegid. *d. cō.* 40. *n.* 2. & 3. *ver. sed oppones.* † Amplia, vt pos- 7
sit consuetudo introducere, quod Episcopus in causa piorum legatorum, in qua est executor, possit constituere procuratorem, & deputare Vicarium, vel Iudicem in illa causa. Gem. *cons.* 114. *in fin. ver. non obstat.* † Extende, quia consuetudo potest sicut priuilegium 8
tribuere iurisdictionem, & territorium, & illud etiam ampliare. Bald. *consil.* 49. *in facto Abbas lib.* 1. Vide, *Consuetudo circa iurisdictionem Episcoporum. Conclusio.* 887. † Extende in ministro generali ordinis 9
S. Francisci, quia de consuetudine generali ordinis habet iurisdictionem in monachos, seu fratres sui ordinis, & est confirmata per Papam. Bald. *cons.* 338. *Ad euidentiam, in fin. lib.* 1. † Vsuraria causa de 10
obseruantia Curiæ Rom. spectat ad Iudicem, & Ecclesiasticum. Lap. *alleg.* 56. *n.* 3. vbi in fi. quod ita Rom. Ecclesia practicat, & obseruat, & quod esset durum contra stimulum calcitrare. † Amplia, 11
quia Priores, & officiales seu decuriones possunt ex consuetudine acquirere iurisdictionem. Bald. *cons.* 388. *Si princeps, lib.* 4. † Extende, 12
vt idem sit in castris subiectis, quia ex consuetudine possunt acquirere iurisdictionem etiam circa regalia, & exactiones passagii, & aliorum, Bald. *con.* 400. *Super primo, in princ. & con.* 401. *li.* 4. † Am- 13
plia, quia Consuetudine potest introduci iurisdictio, quod quis in causa propria ius sibi dicat. Alex. *con.* 13. *Consideratis n.* 12. *in fi. lib.* 6. vbi allegat tex. *in c.* 1. *de pœnis, lib.* 6. † Amplia, quia consuetudine ac- 14
quiritur iurisdictio criminalis, & ius fiscale, & ius confiscandi bona, & valet, Alex. *d. cons.* 13. *nu.* 18. *lib.* 6. vbi plur. alleg. † Amplia, quia 15
consuetudine potest iurisdictio introduci. Gemin. *consil.* 6. *in fin. versic. ad tertium.* † Et quod longa consuetudo possit introducere 16
iurisdictionem Rom. *consil.* 300. *In casu proposito, in princip.* vbi apostil. *in versic. tribuit*, dat concord. & extendit etiam ad priuatas personas.

Consuetudo circa iurisdictionem Capituli sede vacante. Concluſ. 886.

CANTOR † de consuetudine Ecclesiæ Eduensis est dignitas, & 1
eligitur à Capitulo, & decano, & non præsentatur Episcopo, neq; Archiepiscopo, sed statim electus administrat. Old. *cons.* 146. *Factum tale est.* † Xantonen. Ecclesia habet consuetudinem, quod 2
duo sint Auditoria in ciuitate, vnum pro causis ciuilibus, quod appellatur Auditorium Xantonen. cuius emolumēta communi-

cantur

cantur de cano, & Capitulo, alterum pro causis criminalibus, & appellatur Auditorium Episcopi, cuius emolumenta sunt proprij
3 Episcopi, Oldrad. *consil.* 318. *per totum.* † Pictauen. Ecclesia habet statuta confirmata, quod duæ sint curiæ, quarum quartam partem emolumentorum habeant decanus, & Capitulum, sed vltra duas curias Episcopus potest habere aliam curiam liberam, Oldrad.
4 *consil.* 187. *per totum.* † Laudunen. Ecclesia habet consuetudinem, quod vacante Ecclesia emolumentum sigilli, & iurisdictionis spiritualium spectet ad Archidiaconum, & quod Capitulum dictæ Ecclesiæ non reddat sigilla, nisi præstito iuramento per Episcopum successorem ipsi Capitulo super nonnullis. Oldrad. *consil.* 194. *Fa-*
5 *ctum tale est.* † Taraconen. Præpositus sede vacante administrat, & curam habet de consuetudine Oldr. *cons.* 227. vbi, quod præpositura non est curata, sed temporalem curam habet.

Consuetudo circa iurisdictionem Episcoporum. Concluſ. 887.

1 CONSVETVDO † valet, & est approbata de iure, quod Episcopus solus sine consensu Capituli procedat etiã in ijs, quę sunt
2 grauis cognitionis. *c. 2. de consuet. li. 6.* † Extẽde, quia hodie de consuetudine generali Episcopi soli sine consensu Capituli procedunt in inquirendo, & puniendo indistincte, Gemin. *consil.* 146.
☞ *ver. secundo, quia si sententia.* Vide, *Consuetudo circa iurisdictionem Ecclesiasticam, & laicalem confert plura. Conclusio. proxima præced.*

Consuetudo circa ius patronatus beneficiorum Ecclesiasticorum. Concluſ. 888.

1 CONSVETVDO † introducens ius patronatus competere vniuersitati laicorum in beneficijs Ecclesiasticis, an valeat, dubium est, vt per Feder. de Sen. *cons.* 65. *Infrascriptæ quæstiones, in princ.* vbi allegat Archid. *in c. hortamur de elect. in 6.* Io. And. *in c. quod alicui de reg. iur. in 6.* tamen valet, si est præscripta secundum com-
* munem * opin. de qua per Abb. *consil.* 76. *verſic. ad secundum, lib.* 2.
* Crauet. qui de * communi attestatur *consil.* 63. *in princ.* † Ius patro-
2 natus competit, & transit in filios hæredes, quando prouenit à patre, quia modus transferendi ius patronatus est hæredis institutio. Ideo fœminæ exclusæ à statuto non habent ius præsentandi, & ita seruat consuetudo. Feder de Sen. *consil.* 111. *num.* 8. *verſ. item*
3 *queritur.* † Maior pars patronorum potest præsentare non vocata minori parte de consuetudine, quando ius patronatus competit vt singulis, Abb. *consil.* 76. *num.* 1. *verſic. ad secundum, lib.* 2. qui loqui-
4 tur de consuetudine particulari. † Contrarium, quod imo de consuetudine seruetur in contrarium, quod omnes patroni sint vocandi, etiam si competat, vt singulis, tenet Feder. de Sen. *consil.* 102.
5 *verſ. secundo dico, col.* 1. † Declara, vt per Crauet. *consil.* 63. *in princip.* vt
* communis * opinio sit, quod non vocentur in electione, sed in in-
6 stitutione. † Non valet consuetudo, quod patronus præsentet absentem, qui non compareat infra tempus datum ad præsentandum, quia est damnosa Ecclesiis, nisi persona præsentata esset notorie idonea penes superiorem, Abbas *consil.* 76. *n.* 2. *ver. in tertio,*
☞ *lib.* 2. Vide, *Consuetudo circa præsentationes ad beneficia patronalia. Conclusio.* 922.

Consuetudo laicorum contra Ecclesias, & ecclesiasticos quanto tempore præscribatur. Concluſ. 889.

1 CONSVETVDO † laicorum seruata cum Ecclesiis, & Ecclesiasticis debet obseruari, si spatio annorum 40. fuit præscripta, licet de iure ciuili sufficeret tempus decem annorum, secus de iure Canonico, Alexand. *consil.* 123. *Circa primum, in princ. lib.* 5.
2 quia nisi sit reprobata, præsumitur rationabilis, vt ibi. † Amplia maxime, quando est consuetudo immemorabilis, quia cum habeat vim priuilegii, ligat Ecclesias, & Ecclesiasticos, sicuti ligaret priuilegium, Alexand. *d. consil.* 123. *num.* 5. *& sequent. verſic. quanto ma-*
3 *gis, lib.* 5. † Amplia, quia licet sit dubium, an per consuetudinem possit tolli, vel minui decima debita Ecclesiis, tamen non est dubium, quod valet consuetudo, si augetur ipsa decima, Alexand. *d.*
☞ *consil.* 123. *num.* 3. *verſic. Nam ibi habetur, lib.* 5. Vide, *Consuetudo circa de-*
4 *cimas. Conclusio.* 847. *nu.* 6. † Extende, quia valet consuetudo laicorum, quod pro quinquagesima, quæ soluitur pro laudemio alienationis bonorum Ecclesiæ in emphyteusim concessorum, soluatur decima, & valet, Alexand. *d. consil.* 123. *in princ.* vbi est casus, *lib.*
☞ 5. Vide, *Consuetudo circa alienationem bonorum Ecclesiæ sine solemnitatibus. Concluſ.* 826. Vide, *Consuetudo generalis patriæ quando ligat clericos. Con-*
5 *cluſ.* 891. † Declara totam istam materiam, quia si consuetudo esset laicorum tantum, non valet, neque comprehendit Ecclesias, neque personas Ecclesiasticas, sed si esset clericorum, & laicorum mixtim, tunc præscripta per 40. annos seruanda est. Vide. *Statu-* ☞
tum laicorum quando comprehendat clericos, & Ecclesias, vel non. Concluſio. 583. † Pro declaratione Alex. *consil.* 210. *Ponderatis in princ. lib.* 2. ple- 6
nissime Tiraquel. *de retractu lignag. §. 1. glo.* 13. *num.* 2. *verſiculo sed hic,* vbi dicit * communem. Ruin. *consilio* 156. *numero* 8. *circa fin.* * *lib.* 4.

Consuetudo laicorum quando est seruanda in foro Ecclesiastico inter laicos. Concluſ. 890.

CONSVETVDO † laicorum seruari debet etiam in foro Ec- 1
clesiastico inter laicos, glo. *in l. ex ea ff. de postul.* Petr. de Anchar. *consil.* 18. *In quæstione, num.* 6. *ver. non obstat quod not. glo.* vbi videtur intelligere, vt non procedat in causa spirituali, neque in ordinariis. Vide plenius *in ver. Statutum laicorum quando seruandum in foro Eccle-* ☞
siastico, Conclusio. 584. Vide Conclusionem proximam sequentem, vbi plenius.

Consuetudo generalis patriæ ligat etiam clericos, & omnes. Concluſ. 891.

CONSVETVDO † patriæ generalis respiciens clericos & laicos 1
debet seruari etiam inter clericos, quia non est consuetudo laicorum, Oldrad. *consil.* 93. *num.* 16. *verſic. ad id, quod opponebatur,* & ratio est, quia cum sit generalis, tam laici, quam clerici consenserunt. Curt. Iun. *consil.* 138. *num.* 4. † Amplia, quia statutum & 2
consuetudo ligant minores, sicut maiores, quia lex vniuersalis est. Baldus *consil.* 148. *In casu proposito, num.* 8. *verſ. nam statutum, lib.* 1. Vide, *Consuetudo circa decimas, Conclusio.* 847. † Limita in consue- 3
tudine particulari, quia illa non ligat clericos; sicut vniuersalis. Curt. Iun. *consil.* 138. *num.* 3. & 4. † Extende, quia consuetudo, quod 4
in maioratu seu successione primogenituræ, seu laicorum disponens, quod clericus non succedat, non valet, quia disponit in personas non subiectas, & retraheret homines à vita clericali. Castrens. *consil.* 164. *In præsenti causa, col. penul. in fin. ver. super alio, lib.* 2. † Restringe, vt non procedat in consuetudine feudali, quod non 5
transeat ad clericos, quia bene valet. *c. qui clericus, si de feudo fuerit controuersia,* Castr. *d. consil.* 164. *col. penul. in fin. ver. nec obstat, lib.* 2. † De- 6
clara; quia consuetudo particularis inducta per laicos, vel etiam generalis non ligat clericos secundum magis * communem. Curt. *
de statu sectio. 8. *n.* 54. † Declara esse verum, quando consuetudo est 7
generalis mixta tam clericorum, quam laicorum; secus si laicorum tantum, Alex. *consil.* 210. *Ponderatis, in princip. lib.* 2. Abbas. *consilio* 72. ☞
col. fin. lib. 1. Vide, *Statutum laicorum non comprehendit Ecclesiasticas personas, neque Ecclesias, & quando secus. Conclusio.* 582.

Consuetudo circa legata pia distribuenda inter pauperes. Concluſ. 892.

CONSVETVDO † est, quod Episcopus distribuat legata facta 1
pauperibus indistincte, & indeterminate. Franch. *in c. 2. de test.*
n. 64. *ver. in ea glo. in fi. li.* 6. † Distributio vsurarum incertarum debi- 2
tarum pauperibus fieri debet etiam per Episcopum de consuetudine. Feder. de Sen. *consil.* 33. *in princ. ver. & quod vos possitis.*

Consuetudo circa legitimam filiorum. Concl. 893.

CONSVETVDO † vel statutum potest tollere legitimam, seu 1
bonorum subsidium filiis debitam; quia licet successio iure naturæ debeatur filiis ab intestato; tamen si pater præteribat vel exhæredabat filium, nullum reperitur proditũ remedium, nisi de iure communi ciuili; igitur ius ciuile potest tolli per statutũ & consuetudinem, Oldrad. *consil.* 107. *circa municipale, in princ.* vbi quod querela inofficiosi, & ius dicendi nullum ex præteritione, & petendi supplementum, sunt remedia iuris ciuilis; vide tamen, quia in illo casu solum tollebatur, quod non posset filius petere supplementum, quando minor portio esset relicta, vt ibi *numero* 5. *ver.*
sed an saltem. † Contrarium, quod non valeat statutum tollens in 2
totum legitimam tanquam de iure naturali immobili debitam, idem Oldrad. *consil.* 94. *eleganter numero* 9. *& sequent. verſiculo vnde per*
idem ius. † Declara, quia consuetudo & statutum licet non possit 3
tollere in totum legitimam filiis debitam, quia debent habere aliquid loco legitimæ, prout dos, vel quid simile, tamen secus est in legitima ascendentium, quæ bene in totum potest eis auferri, quia non est ita debita parentibus, prout filiis, & ita practicatur,
& obser-

& obseruatur vbique locorum, vt inquit Bald. *cons.* 140. *Viso testamento Henrici, in fin. lib.* 1. Vide plenius, *Statutum circa legitimam tollens eam. Conclusio.* 589.

Consuetudo circa legitimationem spuriorum, & illegitimorum. Concluſ. 894.

1 CONSVETVDO † immemorabilis potest transferre iura imperij, & consequenter transferre ius legitimandi ratione territorii suis finibus circumscripti, & ideo habentes consuetudinem non legitimant extra territorium respectu personæ, neque bono-
2 rum, Bald. *con.* 146. *Titulus principis lib.* 1. *in princ.* † Amplia, quia sicut consuetudo confert potestatem legitimandi, ita etiam aufert hãc potestatem habenti eam de iure, ideo licet Imperator possit legitimare etiam in statu Ecclesiæ, tamen hoc non procedit, si consuetudo esset in contrarium, Calder. *con.* 468. *in princ.* alias 3. *qui filij sint legit.*

Consuetudo circa libellos, & formam eorum. Concluſ. 895.

1 ACTIONIS † nomen an debeat in libello exprimi, sunt opiniones, quia de iure ciuili debet exprimi, *l. fin. C. de interdict.* de iure vero canonico secus est, *c. dilecti. de iud.* & quia dubitatur, an ius canonicum in hoc corrigat ius ciuile, an potius contra, & quamuis * Doct. *in l.* 1. *ff. de eden.* discordent, tamen * communis opinio est, quod non exprimatur, & ita seruat consuetudo, vt per Ial. *Instit. de actio.* § *omnium. num.* 165. *versic. nomen autem*, vbi habes opiniones pro vtraque parte cum apostil. & de consuetudine attestatur Bartol. *in l.* 1. *in fin. princ. num.* 18. *versic. secundo vtrum. ff. de eden.* Deci. *in l. edita,* * *in princ. C. de eden.* vbi attestatur de * communi, & de consuetudine, * & latius *in c. dilecti, num.* 11. *versic. tertio Abbas. de Iud.* vbi dicit * communem tam Legistarum, quam Canonistarum, & attestatur de consuetudine prædicta. Vide, *Libellus quid sit, & continere debeat. Con-*
2 *cluſio.* 300. † Restringe in Ciuitate Auinionensi, in qua est contraria consuetudo, quod imo in libello exprimitur nomen actionis, Bald. *in l. maioribus circa fin. C. comm. vtriuſ. Iud.* sequitur Deci. *in d. cap.*
3 *dilecti. num.* 12. *versic. & retenta, de Iud.* † Amplia, quia consuetudo attenditur in formandis libellis; in tantum, quod Iudex ex officio potest reijcere libellum contra consuetudinem datum. Deci. *d. c.*
4 *dilecti num.* 12. *de Iudi.* allegat Angel. *in l.* 1. *ff. de offi. aſſeſſ.* † Amplia, quia consuetudo libelli in spolio est attendenda, vt non requiratur specificatio loci, & temporis, quia ita tradit Roffred. & Specul. in eorum formulis, à quibus non est recedendum, Bald. *con.* 217. *num.* 2. *in fin. verſ. ſolutio, lib.* 2.

Consuetudo circa lucrum, mariti & vxoris. Concluſ. 896.

1 PARISIIS † est consuetudo, quod vxor succedit pro dimidia in acquisitis per maritum post matrimonium, de qua Oldrad. *consil.* 248. *in princip. verſ. ad primam*, qui dicit eam localem, & non ligare habentem domicilium in patria sua, & morantem animo re-
2 cedendi Parisiis, sequitur Anchar. *conſ.* 163. *Viſis, & diligenter.* † Angliæ est consuetudo, quod vxor succedit in certa parte marito prædefuncto. Lap. *alleg.* 92. *num.* 2. *versic. ſecunda*, quam dicit localem,
3 *num.* 7. & 8. *versic. ſuper quarto.* † Extende, quia in tantum est localis consuetudo ista, vt si maritus credens, quod haberet locum in bonis Florentiæ legauit vxori medietatem omnium bonorum suorum vbique existentium in exequutione consuetudinis, adhuc non habebit vxor, nisi bona Parisiensia, quia sicuti error iuris vitiat, ita error consuetudinis. Anchar. *d. conſil.* 163. *num.* 3. *& per totum.*

Consuetudo locorum circa matrimonia. Concluſ. 897.

1 CONSVETVDO † est fere in tota Tuscia, quod annulus non detur mulieri, nisi matrimonium contrahatur de præsenti, & ideo in Tuscia annuli immissio probat matrimonium. Lap. *allegat.*
2 57. *numero* 13. *verſiculo quod eſt maxime verum, circa fin. numeri.* † Imo, quod in tota Italia sit notoria consuetudo, vt omnes sciunt quod immissio annuli non fit in sponsalibus, sed solum in matrimonio, & ideo licet delatio vel datio annuli non probet matrimonium, tamen immissio annuli bene probat matrimonium, & sine dubio, quando fit in Ecclesia, vel domo mariti. Franc. Areti. *conſ.* 13.

Viſo diligenter, num. 4. *versic. circa ſecundum.*

Consuetudo circa mercatores, eorum priuilegia, & cambia. Concluſ. 898.

SCRIPTVRAE † mercatorum & argentariorum, quamuis priuatæ, de generali consuetudine habentur pro publicis propter 1
præcipuam fidelitatem, & ex parte legalitatem eorum, & maxime, quando adsunt aliqua adminicula. Bald. *conſ.* 198. *Ad intelligentiam, num.* 7. *in fin. versic. & maxime in contractibus, lib.* 1. † Et idem esse 2
de consuetudine, quod libri campsorum publicorum sufficiant ad semiplenam probationem, dicit Cuma. *conſil.* 6. *Creditur libris*, vbi quod consuetudo hoc operatur, quod detur fides. † Et valet 3
consuetudo, quod eorum apodissæ mandentur exequutioni, prout publica instrumenta contra omnes, & operatur talis consuetudo, quod statur apodissis, sicut publicis instrumentis. Bald. *conſil.* 149. *Proponitur, quod ex cauſa, in fin. lib.* 1. Vide, *Conſuetudo circa exequutiones inſtrumentorum & apodiſſarum valet, & quid operetur. Concluſ.* 858.
† Consuetudo mercatorum circa cambia est quod recipiens cam- 4
bia stet ad periculum sortis principalis, quia cambia, vt sint licita, debẽt recipi in premium periculi. Rom. *con.* 238. *Pro habenda. nu.* 6. *&*
ſeq. vbi apost. *in ver. mercatorum.* dicit * communem. † Item debet es- *
se in potestate recipientis ad cambia posse restituere pecunias post 5
primas nundinas, alias sunt illicita cambia. Roma. *d. conſil.* 298. *nu.*
10. *verſ. ſexto generalis conſuetudo.* † Et consuetudo admittens cambia 6
sicca, & illicita non est attendenda tanquam nutritiua peccati, & vsurarum. Roma. *conſil.* 238. *num.* 11. *verſic. ad tertium.*

Consuetudo circa Missarum celebrationem. Concluſ. 899.

CONSVETVDO † generalis Romanæ Ecclesiæ, & omnium pro- 1
uinciarum Ecclesiæ subiectarum est, quod Missæ celebrentur ante tertiam, quia postea celebrari non potest. Feder. de Sen. *conſ.* 152. *In nomine Domini. Amen, num.* 2. vbi, quod istud etiam est de iure.
† Amplia, vt procedat etiam in Missis solemnibus, quæ licet post 2
tertiam horam durare possint, tamen post tertiam non possunt inchoari. Feder. de Sen. *d. conſ.* 152. *num.* 4. *ver. hinc eſt.*

Consuetudo circa monachos bona sibi reseruantes quid operetur. Concluſ. 900.

MONACHVS † sibi reseruans bona sua in ingressu, vel profes- 1
sione, ex quo non potest habere proprium, sed tantum administrationem, talis reseruatio operatur administrationem bonorum de consuetudine. Bart. *in auth. ingreſſi, nu.* 11. *verſ. vnde quando iſta, C. de ſacr. Eccleſ.* Vide, *Conſuetudo circa religioſos, & eorum ſtatum. Concluſ.* 933.

Consuetudo circa mortuaria, & sepulturas. Concl. 901.

LICET † nihil possit à Rectoribus Ecclesiarum exigi pro sepul- 1
tura, & exequiis mortuorum, si tamen laudabili consuetudine fuit introductum, vt aliquid soluatur, possunt compelli ad soluendum, si subrogantur loco decimarũ, vel canonicæ portionis, quia qui recipiunt spiritualia, conuenit, vt subministrent temporalia. Rom. *conſ.* 344. *in caſu*, vbi apostil. dat concord. & contrarios. Vide plenius, *Conſuetudo circa ſepulturam, & alia ad mortuaria ſpectantia. Con-*
cluſio. 939.

Consuetudo Notariorum circa diuersa. Concl. 902.

CONSVETVDO † Notariorum circa omissionem Indictionis, 1
vt non sit de substantia, & non vitietur instrumentum, probatur, si plura instrumenta in loco apparent confecta sine indictione. Feli. *cap. inter dilectos, nu.* 11. *ver. valet tamen conſuetudo, de fide inſtr.* vbi concord. alleg. † Amplia, quia valet consuetudo Notariorũ quan- 2
do est vniformis, quia omnes apponunt easdẽ clausulas in instrumentis, secus si vario modo. Alex. *con.* 127. *Viſo inſtrumento, in fi. lib.* 5. Vide Mascard. *Concl.* 425. *Conſuetudo an per plura inſtrumenta probetur.* vbi ponit regulam affirmatiuam, dummodo constet, quod dictis instrumentis fuit fides adhibita, & idẽ in libris dicit, quib. fides fuit data. † Limita, quia non probatur consuetudo certi Notarij, licet 3
ostendantur instrumenta aliorũ Notariorum cum certis clausulis, quia requiritur probatio consuetudinis in specie illius Notarii. Crauet. *conſil.* 34. *num.* 5. Roland. à Valle *conſil.* 53. *num.* 39. *lib.* 2. † Li- 4
mita, in consuetudine inuentarii circa requisita, quia ex ostensione multorum instrumentorum nõ probatur consuetudo omittendi solemnia in inuentario, nisi probetur, q̃ super dictis instrumentis

mentis fuerit iudicatum in contradictorio. Abbas *consilio 73. Circa primum, n. 6. ver. & quanquam proponatur, lib. 2.* sequitur Abb. Purpur. *in addit. ad Iaſ. in l. fin. num. 5. C. de iure deliber. in verſ. confectione*, vbi allegat Rocch. de Curte, & alios. Vide, *Conſuetudo circa inuentarij confectionem. Concl.* 880. † Et quod pluralitas inſtrumentorum concordantium producta alio non docto contrario arguat conſuetudinem talem ſe habere, prout inſtrumenta denotant. Crauet. *conſil.* 134. *nu. 9. verſic. amplius poſito, & conſil.* 369. *num.* 16. vbi alios citat. † Limita, quia conſuetudo varia in ciuitate inter Notarios, puta quia aliqui certas clauſulas apponant, aliqui non, non releuat, neque valet. Vide, *Conſuetudo an probetur ex actibus diſformibus. Concluſ.* 805. *num. 3. & ſeq.*

Conſuetudo Notariorum circa cautelas contra ius. Concluſ. 903.

1 NOTARII † de conſuetudine in fraudem pœnarum, quæ non poſſunt apponi in matrimonijs, apponunt, quod talis confeſſus fuit habuiſſe tantum pro arrhis, quas promittit reſtituere duplicatas, licet reuera arrhæ nullæ datæ fuerint. Feder. de Sen. 2 *conſ.* 169. *Domino Conrado, in princ. num. 2. ver. præterea.* † Renunciationes beneficiorum, quas faciunt fideiuſſores, vel rei in ſolidum obligati de conſuetudine Notariorum generali, & comuni practica, ſpecificant beneficia in ſpecie, quibus renunciatur, poſtea ponitur clauſula generalis, Bald. *con.* 4. *Quæritur, vtrum fideiuſſores, per totum, lib.* 1.

Conſuetudo circa numerationem pecuniæ. Concl. 904.

1 PECVNIA ſufficit, quod ſit in ſacculo parata, & apparẽs, ad hoc, vt dicatur facta numeratio, quia ex ſola confeſſione cum præſentia pecuniæ in ſacculo, probat numerationem de conſuetudine. Bald. *conſil.* 455. *Quidam nomine, num. 6. verſ. illud non etiam eſt* 2 *omittendum, lib.* 1. † Declara, quia Bald. *d. conſ.* 455. *n.* 6. *in fin. lib.* 1. dicit hanc conſuetudinem eſſe abuſiuam, ſed quod frequentatur Peruſij cum diſtinctione, quia Notarius vadit cum campſore habente ſacculum vna cum teſtibus, & nunquam ſcribit numerationem, niſi apud campſorem numeretur.

Conſuetudo circa oblationes in Eccleſia, quod fiant, & debeantur, valet & circa alias oblationes. Concluſ. 905.

1 OBLATIONES † & offertæ licet debeant eſſe ſpontaneæ, neque poſſunt populi ad illas faciendum compelli, tamen valet laudabilis conſuetudo pia deuotione introducta, vt teneantur, & compellantur duobus caſibus, primus, ſi rector aliunde non habet, vnde viuat, quia qui recipiunt ſpiritualia, tenentur ſubminiſtrare temporalia, ſecundus caſus, quando loco decimarum vel canonicæ portionis introductæ ſunt, ita in oblationibus, & mortuariis, Roma. plene *conſ.* 344. *In caſu, per totum*, vbi poſtilla citat 2 concord. & pro contraria. † Conſuetudo circa oblationes, & cuius ſint, eſt attendenda, ideo licet laici ſint incapaces oblationum, tamen circa diſpenſationem attenditur conſuetudo, per quos ſint 3 diſpenſandæ, & in quibus vſibus. Ferret. *conſ.* 278. *per totum.* † Extende, quia imo de conſuetudine vendũtur oblationes laicis, quæ 4 attendenda eſt. Ferret. *d. conſ.* 278. *nu.* 4. † Extende, quia de conſuetudine confraternitates laicorũ poſſunt habere oblationes quando illas diſpenſant in vſus pios. Deci. *con.* 143 *n.* 3. Ferret. *conſ.* 143. *nu.* 5 6. *& ſeq.* † Reſtringe, quia non valet conſuetudo, quod oblationes debeantur, & ſint laicorum. Deci. *conſ.* 148. *num.* 3.

Conſuetudo circa obligationes contrarias, quæ præualeat. Concluſ. 906.

1 CONSVETVDO † Ianuæ eſt, quod non obſtante generali quietantia ſociorum, & generali confeſſione, & liberatione occaſione ſocietatis, ſi poſtea fiat confeſſio contraria, per quam vnus ex ſociis ſe obliget alteri occaſione reſti ſocietatis, quod attendatur vltima obligatio, quæ non poteſt allegari nulla tanquam facta ſine cauſa. Bald. *conſ.* 461. *Inter Io. & Aloyſium. in princ. lib.* 1.

Conſuetudo onerosa Eccleſijs non valet, & quando ſecus. Concluſ. 907.

1 CONSVETVDO † onerosa, & præiudicians Eccleſijs reijcitur, & 2 nõ valet, *c. cum cauſa, de re iudic.* † Extẽde, q̃ nedũ nõ valet talis conſuetudo, ſed dicitur proxima ſacrilegio. Bald. *conſ. 9. num. 6. ver. non enim valeret, lib.* 1. † Amplia, quia conſuetudo, per quam induci- 3 tur onus & grauamen Eccleſijs ad fauorem laicorum non valet, *c. 1. de conſuet. c. clericis laicos, de immunit. Eccl. lib.* 6. Feder. de Sen. *conſil.* 155. *Quæſtio, in princ.* Ruin. *conſil.* 156. *nu.* 8. *lib* 4. vbi, quod non valet ex cauſa efficienti, quia ſicut laici non poſſunt ſtatuere, ita neque conſuetudinem inducere oneroſam Eccleſijs. † Extende, quia nõ 4 valet, etiam ſi ſit immemorabilis, quia cum ſit irrationabilis, non attenditur. Ruin. *conſilio* 156. *numero* 8. *lib.* 4. † Limita, quando eſſet 5 conſuetudo parum oneroſa, & per eam laici inuitarentur ad deuotionem ſeruentius, ideo valet conſuetudo, quod in feſto Purificationis Eccleſia teneatur dare candelas laicis, & poteſt præſcribi per 40. annos. Feder. de Sen *d. conſ.* 155. *in contrarium.* † Limita, quando 6 eſſet conſuetudo mixtim cauſata à clericis, & laicis. Ruin. *d. conſil.* 156. *num.* 8. *circa ſi. lib.* 4. Vide, *Conſuetudo laicorum quando comprehendat Eccleſiaſticos, & Eccleſias.* 889. † Limita, quia conſuetudo generalis, 7 quod feuda alienentur ſaluo iure domini ſine licẽtia domini, non dicitur præiudicialis, & valet. *Concl. proxima ſeq.* † Limita, quando 8 onus eſt de Eccleſia ad Eccleſiam. Feder. de Sen. *conſ.* 151. *num.* 5. *ver. conſil. & allegationes.*

Conſuetudo non dicitur præiudicare Eccleſijs multis caſibus. Concluſ. 908.

CONSVETVDO, q̃ † feuda eccleſiaſtica poſſint alienari ſaluo 1 iure domini Eccleſiaſtici, ſed illo non requiſito, non dicitur oneroſa Eccleſijs, & quando eſt vniuerſalis omnium Eccleſiarum diœceſis, valet, quia potius eſt de rebus, & reſpicit alienationem rerum tam priuati, quam Eccleſiæ. Bald. *conſ. 9. num. 6. verſic. ſurgit hic nouum, lib.* 1.

Conſuetudo circa onera Eccleſiarum inter Eccleſias valet. Concluſ. 909.

CONSVETVDINE † introduci poteſt, quod vna Eccleſia ſubeat 1 onera alterius, *c. 1. de iure patro.* Feder. de Sen. *conſ.* 151. *nu.* 5. *verſ. conſilia & allegationes.*

Conſuetudo circa diuerſa onera ſubeunda. Concl. 910.

CONSVETVDO † eſt, quòd habitatores Villarum, quæ ſubſunt 1 caſtro, teneantur ad cuſtodias caſtri, ad quod tempore belli confugiunt, quia licet cuſtodia ſit onus perſonale, & onera perſonalia ſint ſubeunda duntaxat, vbi perſona moratur, tamen debẽt diſtrictuales ſubire in caſtro talia onera ſaltem de conſuetudine. Calder. *conſil.* 446. alias 4. *de cenſibus.* quod eſt Franc. de Rampo. Petrus de Anchar. & Caſparis Calderini. † Declara, vt valeat con- 2 ſuetudo circa onera perſonalia, vt ſolui debeat ratione bonorum, ſi eſt legitime præſcripta, & obtenta in contradictorio. Calderin. *conſil.* 447. *circa princip. verſic. nam priuilegium conceſſum.* alias 6. *de cenſibus.* † Amplia, quia conſuetudo & diuturna obſeruantia circa ſo- 3 lutionem onerum, & exequutionem faciendam pro oneribus eſt ſeruanda, & valet, & attendi debet, & confert iuriſdictionem, vt pro oneribus realibus, vel mixtis fiat exequutio in fructibus pereum, qui eſt in poſſeſſione, vel quaſi territorij. Bald. *conſil.* 433. *Sicut hactenus, per totum, lib.* 1. vbi, quod ex diuturna ſolutione probatur territorium. † Amplia, quia valet conſuetudo, quod ſoluan- 4 tur collectæ per habitatores loci, etiam pro bonis extra territorium ſitis, maxime quando ſunt in territorio ſub iuriſdictione eiuſdem domini, licet diuerſo, quia ſatis eſt, quod eſt idem fiſcus eiuſdem domini. Bald. *conſil.* 139. *Conſuetudo eſt in terra, in fin. verſic. præterea, & ſi hoc, lib.* 1. Vide, *Conſuetudo circa collectas & onera imponenda. Concluſio.* 842. † Amplia, quia licet collecta imponatur perſonæ 5 pro rebus, & regulariter non ſit onus reale, tamen ſecus eſt de conſuetudine, Bald. *conſil.* 429. *Licet iudex, circa med. num.* 2. *verſic. vtrum autem, lib.* 3. dicit ita ſeruari in partibus ſuis, idem Bald. *conſ.* 139. *circa fin. lib.* 1. Gemin. *conſ.* 116. *num.* 8. † Extende; quia quando 6 bona ſunt allibrata pro collectis, ipſæ collectæ non ſequuntur perſonam ſed rem, & ideo ſunt ſoluendæ in loco bonorum, non in loco domicilij, & ita ſeruat conſuetudo. Bald. *conſil.* 227. *Si quæratur, ante fin. lib.* 3. vbi, quod non tamen debet quis duplici collecta grauari pro eadem re. Corne. *conſil.* 83. *num.* 12. *verſic. & maxime hoc videtur, lib.* 4. † Extende, quia nedum hæc conſuetudo eſt 7 particularis, ſed etiam eſt quaſi vbique & generalis, Bartol. *in l. libertus, §. ſola, in fin. ff. ad municip.* Bald. *in l. etiam, colum.* 5. *C. de exeq. reiudic.* vbi, quod ciuitates Italiæ ſibi priuilegium vſurparunt. † De- 8 clara, quia non probatur hæc conſuetudo aſſerta à Doctoribus ſine iura-

ne iuramento. Corne. plene in hac consuetudine *cons.* 83. *Circa primum, numero* 13. *& sequent. libro* 4. † Extende maxime in Perusina ciuitate, quæ habet priuilegium, quod omnia bona sint tributaria. 9
10 Bart. in *d. l. libertus. §. sola, ff. ad municip.* † Amplia quia licet habens duodecim filios sit exemptus de iure communi ab omnibus oneribus, tamen consuetudo restringens immunitatem attendi debet. Bald. *cons.* 310. *Si de iure communi, in princ. lib.* 3.

Consuetudo circa opiniones Doctorum. Concl. 911.

1 OPINIONES † Doctorum, quando sunt variæ, illa est attendenda, quam consuetudo comprobauit. Feder. de Sen. *cons.* 217. *Factum tale est, quidam nomine, in fi. v. post istas*, vbi quod consuetudo circa numerum testium adhibendum in testamentis de iure Canonico attenditur, ex quo est dubium, an solum in testamentis ad pias causas, an in omnibus testamentis sufficiant duo testes, & Parochianus. Vide, *Consuetudo quanto tempore inducatur. Conc.* 796. *n.*
2 63. *& seq.* † Amplia, quia licet sit controuersia inter Doctores, an filius familias possit agere, & conueniri sine patris cõsensu in iis, in quibus patri non acquiritur vsusfructus; tamen præualet opinio, quod non, de consuetudine approbata, de qua Franch. in *c. si an-*
3 *num. §. fi. n.* 4. *v. item pro quo videtur, de iud. in* 6. † Feudum alienatum per Vasallum sine licentia domini, an deuoluatur ad dominum vel ad filios seu agnatos alienantis, quando est feudum antiquũ. sunt opiniones, sed tamen de consuetudine feudali est, vt præiudicet tam filiis, quam agnatis, & deuoluatur ad dominum. Bald.
4 *cons.* 276. *Ad euidentiam præmittendum, in princ. libro* 5. † Adde, quia consuetudo contra opinionem Doctorum non dicitur contra ius; sicuti neque statutum dicitur cõtra ius, quod fit inter Doctorum opiniones. Fulgo. *cons.* 146. *nu.* 2. Caputaqu. *decis.* 101. *in vna Barchinonen. lib.* 2. Put. *decis.* 241. *In vna Cæsaraugustan. lib.* 3. ideo sufficiũt
5 10. anni. † Extende, quia consuetudo contra stylum Rotæ non dicitur contra ius, sed sufficiunt 10. anni Caputaquen. *d. decis.* 101. *li.*
6 2. † Declara; quia licet sit stylus Rotæ, quod non credatur Episcopo asserenti resignationem factam in eius manibus, si non constat de consensu resignantis; tamen sic distinguitur; quia si attestatur resignationem factam fuisse, tunc probat, & sibi creditur, si testetur eam fuisse factam coram eo tempore actus; si vero attestetur coram eo fuisse factam, sed non tempore actus, non creditur de stylo, sed sufficit consuetudo 10. annorum, si vero non dicit coram se, neque de illo tempore fuisse factam, tunc bene est contra ius, & requiruntur 40. anni, ita Caputaquen. *d. decis.* 101. *lib.* 2. qui dicit ita declarari *decis.* 1. *de probat. in nou. & decis. Crescent.* 157.

Consuetudo generalis circa opiniones Doctorum controuersas, & à consuetudine approbatas. Concl. 912.

1 POSITIONES † debet dare prius actor, quã reus de cõsuetudine
2 generali. Specul. *tit. depositio. §.* 4. *nu.* 11. *versic. sed pene, in fin.* † Trebellanica & legitima licet de iure ciuili non deducantur ambæ à filio instituto, & grauato de restituendo sub conditione. Oldrad. *consil.* 205. *in princip.* tamen de iure Canonico, & de consuetudine, & obseruantia contrarium seruatur. Bartol. *in l. quanquam, C. ad l. Falcid.* & de hac consuetudine attestantur Bald. *in l. filium, num.* 26. *versic. Azo dixit. C. famil. hercis.* Roma. *consil.* 239. *num.* 3. *versic. quo igi-*
3 *tur ad dictam.* † Interrogatoria præparatoria, licet dari debeant, & illis debeat responderi, antequam detur libellus, vel illi respondeatur, tamen de consuetudine potest dari libellus cum interrogatorijs, ita quod responsio ex ordine primo fiat interrogationibus, deinde libello. Oldrad. *consil.* 205. *Prima dubitatio, in fin. versic.*
4 *ad alteram quæstionem.* † Et *c. statutum, de rescr. in* 6. de consuetudine non habet locum in omnibus exequutoribus datis, sed solum in
5 iudicibus ad lites. Oldrad. *consil.* 295. *nu.* 3. *vers. secundo dicit.* † Vsuraria causa de consuetudine & obseruantia spectat ad Ecclesiam, & forum Ecclesiasticum. Lap. *alleg.* 56. *in princip.* de qua obseruantia generali attestatur Card. Zabarel. *clement. 1. de vsur. quæst.* 18. *nu.* 19. distinguens, quod aut agitur de cognitione, an contractus sit vsurarius, vel ne, & spectat ad Ecclesiam, & in hoc est generalis obseruantia, aut de facto solo, an quid sit solutum, vel ne, & tunc
6 super facto illo etiam potest secularis cognoscere. † Iurisdictio spectat ad iudicem Ecclesiasticum de consuetudine, quando clericus agit contra laicum, quia Papa indifferenter concedit litteras per totum orbem, per quas videtur velle, quod ita obseruetur, quicquid sit de opinione Doctorum circa intelligentiam *c. si clericus laicum, de foro compet.* ita Lap. *alleg.* 59. *per totam*, maxime *num.* 9.

† Laici fideles, qui admittũtur in Ecclesia, vt in ea possint sepeliri, 7
vt in c. Ecclesia, de consecr. dist. 2. licet aliqui intelligant de laico mortuo sine peccato mortali, alij de eo, qui sanctus reputatur, tamen de facto seruatur, vt intelligatur de Imperatore, Rege, Comite, & si-
milibus. Lap. *alleg.* 84. *nu.* 6. *vers. alij intelligunt.* † Conditio fideicom- 8
missi, *si sine filijs decesserit*, licet intelligatur de filiis veris, tamen fauore piæ causæ speciale est, quod grauatus restituere si ingreditur monasterium, & profiteatur monasterium loco filij, facit deficere conditionem & euanescere fideicommissum secũdum * commu- *
nem opinionem, & communem obseruantiam. Corn. *cons.* 18. *Circa hanc consultationem, col.* 5. *n.* 18. *ver. & hanc opin. lib.* 4. † Exceptioni 9
non numeratæ pecuniæ an possit valide renunciari incontinenti in actu confessionis de recepto; an vero sit necesse interuallo, est opinio controuersa, tamen de consuetudine seruatur, quod siue ex interuallo, siue incontinenti renunciatio fiat, valet. Bald. *consil.* 251. *Duo rei, ante med. vers. nam quidam, lib.* 3.

Consuetudo optandi diuersarum Ecclesiarum. Concl. 913.

IN Ecclesia † Regina est statutum & consuetudo, quod antiquior 1
canonicus possit optare præbendam vacantem, quod statutum est rationabile, & habet locum, etiam si Papa prouideat reseruando canonicatum, & præbendam ad collationem Episcopi, & Capituli, quia non dicitur esse ad collationem eorum. Bald. *cons.* 177. *In Ecclesia Regina, lib.* 1. Vide, *Optio ex consuetudine competit in multis Ecclesiis. Concl.* 164.

Cõsuetudo optandi valet, & quæ requirat. Concl. 941.

CONSVETVDO † optandi pinguiores præbendas in Ecclesia 1
valet, & est à iure approbata. Oldrad. *cons.* 285. *Allegationes, nu.* 3. & idem in statuto. Bald. *consil.* 177. *In Ecclesia Regina, lib.* 1. † Imò ta- 2
lis consuetudo optandi est fauorabilis, ideo debet extendi, & late interpretari. Feder. de Sen. *consil.* 62. *in fin. versic. potest tamen in isto casu*, & est rationabilis, & nititur æquitate, Calderin. *consil.* 41. *in princip.* alias 3. *de consuet.* † Contrarium, quod sit contra regulas iu- 3
ris, & contra ius commune, Calderin. *consil.* 45. alias 7. *de consuet.* ideo sit restringenda tanquam odiosa, & idem tenet *cons.* 43. quod est 5. *eod. tit.* quod est stricti iuris, & non extenditur. † Amplia, vt 4
nedum optandi consuetudo valeat, sed etiam conferendi antiquioribus canonicis pinguiores præbendas, quia est conformis consuetudini de optando. Oldrad. *d. consil.* 285. *num.* 3. vbi *num.* 4. quod excludit expectantes Apostolicos, & ponit rationẽ consuetudinis, & *num.* 5. † Amplia, quia sufficit tempus 10. annorum ad 5
introducendam huiusmodi consuetudinem. Oldrad. *d. cõs.* 285. *n.* 3. allegat Innoc. Hostien. & Compostel. *in c. fin. de consuet.* † Amplia, 6
quod huiusmodi consuetudo optandi, vel conferendi pinguiores præbendas antiquioribus excludit expectãtes Apostolicos à pinguiori, licet non ab alia dimissa per optantem. Oldrad. *d. consil.* 285. *n.* 4. & 5. vbi tollit, quod propterea non dicitur contraria sedi Apostolicæ. † Amplia, vt licet non valeat consuetudo generalis reser- 7
uata specialiter, & vacantia in curia, *c. fin. §. in præbendis, de consuet. lib.* 6. tamen valet consuetudo specialis, & legitime præscripta optandi etiam vacantia in curia, & reseruata, late Calder. *cons.* 41. *An valeat consuet.* alias 3. *de consuet per totum.* † Limita, quia licet consuetu- 8
do optandi competens canonicis valeat, tamen non se extendit ad habentes dignitatem, vt possint optare præbendã, quia est stricti iuris, & loquens de certis personis non extenditur ad personas alterius qualitatis, Calder. *cons.* 43. *An si consuetudo*, alias 5. *de consuet. & cons.* 45. quod est 7. *eod. tit.* vbi, quod solus optare potest de consuetudine, loquitur, quia est odiosa. † Limita, quia consuetudo op- 9
tandi si disponat, quod non possit optare, nisi semel, non poterit optare nisi semel, etiam si super præbenda optata sibi moueatur lis. Calder. *consil.* 44. *An si consuetudo*, alias 6. *de consuet.* † Declara, nisi 10
esset declaratum primam optionem non valere, quia tunc ab euentu poterit iterum optare, si habuit iustam causam, propter quam excusari debeat. Calderin. *dicto consilio* 44. alias 6. *de consuet.*

Consuetudo ordinum diuersorum mẽdicantium. Concl. 915.

FRATRES † sanctæ Mariæ de Carmelo, licet non sint mendi- 1
cantes ex eorum institutione, tamen excõmuni opinione orbis, & ex generali totius orbis consuetudine pro mendicantibus reputantur. Lap. *alleg.* 45, *num.* 3. *versic. in contrarium, & num.* 4. *in fin.*

† Fra-

2 † Fratres Minores licet de iure non possint habere annuos reddi-
tus, & annuas obuentiones, quia sunt incapaces: tamen secus est
de consuetudine præscripta notoria, & tolerata per Papam. Fe-
der de Sen. *consil. 12. num. 7. versic. item ad id arguitur*, & idem de alijs
mendicantibus, Gemin. *consil. 40. num. 3. versic. item pro istis*, sed ta-
men *nu. 10. in fi. vers. non obstat, quod dictum est*, dicit non valere, quia
3 est contra votum. † Iurisdictionem habet minister Generalis Or-
dinis Minorum in suos fratres ex consuetudine, quæ etiam est
confirmata per Papam. Baldus *consil. 338. Ad euidentiam, in fin.*
lib. 1.

Consuetudo circa ordines sacros suscipiendos, vel non. Concluſ. 916.

1 CONSVETVDO † potest introducere, quod canonicatus, & alia
beneficia non sacerdotalia sacerdotium requirant. Zabarel. *in*
2 *clem. 2. §. ilkvero, n. 16. in 16. quæst. de ætat. & qualitat.* † Amplia, vt et-
iam possit consuetudo introducere contrarium, vt obtinens be-
neficia requirentia sacerdotium non promoueatur, nisi ad diaco-
natum, maxime quando talia beneficia non habent curam pœni-
tentialem; sed solum contentiosam. Gemin. *consil. 132. n. 5. ver. sed quia*
punctus, vsque in fin.

Consuetudo an cadat inter particulares. Concl. 917.

1 CONSVETVDO † proprie nō cadit inter particulares personas,
quia licet ita fuerit gestum, vel obseruatum inter particula-
res, tamen consuetudo non inducitur. Feder. de Sen. *consil. 91.*
* *num. 4. in fin. versic. quartum argumentum*, & est communis * opinio
2 Roland. à Valle *consil. 5. nu. 74. lib. 1.* † Et potius est quædam assue-
factio, seu vsus, quam consuetudo, licet vulgariter dicatur con-
3 suetudo alicuius priuati. Roland. *consil. 5. num. 75. lib. 1.* † Declara,
quod quandoque etiam consuetudo potest induci & præscribi in-
ter personas loci particularis, *cap. cum dilectus, de consuet.* Calderin.
consil. 39. An sit consuetum. in princip. versic. item si quoad tertium, quod
4 est *1. de consuet.* † Amplia, quia consuetudo vnius familiæ etiam
contra ius commune valet, si est legitime præscripta, & debet ser-
5 uari quoad illos de familia. Ruin. *consil. 34. nu. 5. lib. 1.* † Contrarium,
quod non valet consuetudo familiæ contra ius commune, nisi illa
familia habeat iurisdictionem, & authoritatem imperij. Ruin. *consil.*
6 *208. num. 2. lib. 1.* † Declara, quia talis consuetudo ab intestato non
procedit ex testamento, neque è contra, & inter descendentes
non procedit inter transuersales. Ruin. *d. consil. 208. n. 2. lib. 1. & cons.*
7 *38. num. 6. lib. 1.* † Declara, vt per Iaſ. *consil. 46. num. 3. lib. 1.* vt valeat
consuetudo vnius familiæ, si habet in loco ius statuendi, puta iu-
risdictionem, vel merum & mixtum imperium, prout familia de
Sichis in terra Calcii, vel si est præscripta immemorabilis, vel et-
iam longo tempore sciente & patiente populo, vel principe.
8 † Amplia, quia qui non habent ius statuendi contra ius, non pos-
sunt etiam inducere consuetudinem in illo casu, ideo particulares
non possunt inducere consuetudinem contra ius. Roland. à Valle
* *consil. 5. num. 74. & sequent.* vbi dicit * communem, *lib. 1.* † Extende,
9 quia laici non possunt inducere consuetudinem contra clericos,
quia non habent ius statuendi contra eos. Ruin. *consil. 156. num. 8. lib.*
4. vbi, quod respectu causæ efficientis à pari procedūt statutum &
☞ consuetudo. Vide, *Consuetudo ad hoc, vt valeat, quæ requirantur. Con-*
10 *cluſ. 795. num. 121. & sequent. versic. decimosexto requiritur.* † Limita,
quia imo consuetudo potest induci inter personas certę professio-
nis vniuersaliter, vt si omnes patroni Ecclesiarum inducerent cer-
tam consuetudinem in loco, dummodo vniuersaliter fiat. Gemin.
11 *cons. 123. Pro clariori, in princ.* † Extende, quia vna pars ciuitatis, imo
vna contrata, vel vna familia, potest inducere consuetudinem in
iis, quæ libere spectant ad ipsam familiam, & etiam quoad alia, si
adsit consensus populi, vide late de hoc Roch. de Curt. *in c. fi. in pri.*
de consuet. num. 391. & seq. ver. sexto quæritur, & de familia magna nobi-
lium, vt possint inter se habere consuetudinem circa bona feuda-
lia libera. Bald. *consil. 348. circa med. versic. item consuetudo, lib. 1.* vbi,
12 quod non in præiudicium principis, secus est inter se. † Extende
in ordinibus fratrum, quia ordo potest inducere consuetudinem,
puta quod minister habeat iurisdictionem in fratres dicti ordi-
13 nis. Bald. *consil. 338. Ad euidentiam, in fi. lib. 1.* † Declara, quia consue-
tudo vnius prioris non nocet successori, & idem in alio Prælato.
14 Curt. Iun. *consil. 333. num. 33. lib. 3.* † Extende idem circa succes-
sionem, vt fœminæ non admittantur stantibus masculis, quia hæc
consuetudo potest esse inter familias particulares. Soci. Iun. *consil.*
65. num. 34. lib. 1. qui loquitur in familia Lantgrauii, & Vrsinorum,
item, quod agnati excludant fœminas. Soci. Iun. *cons. 168. n. 42. lib.*
2. † Et idē in familia de Vbertinis dicit Soci. Iun. *cons. 62. li. 2.* quan- 15
do habent iurisdictionem in loco, vbi etiam simpliciter loquitur.
† Limita, quia cōsuetudo potest esse particularis quoad res, & ne- 16
gocia, nam consuetudo, quod feuda aliqua transeant ad fœminas,
non procedit quoad omnia feuda, nisi probetur etiam circa feuda,
de quibus agitur. Bald. *cons. 397. Casus talis asseritur, n. 3. lib. 5.* † Limita, 17
quia consuetudo potest esse pro vno contra plures, & inducitur
per vnam personam contra plures, veluti si vnus non soluat ga-
bellas, & alij soluant omnes, dicitur inducta consuetudo non sol-
uendi, & exemptio ex consuetudine. Natta late *cons. 431. Circa ea,*
quæ alias, n. 12. ver. tertio obijcitur, vbi dat alia exempla. † Limita, quia 18
potest vna professio, puta mercatorum facere statutum, vel indu-
cere consuetudinem inter illos de arte, etiam contra ius commu-
ne, sed non ligabit alios. Iaſ. *in l. omnes populi, nu. 37. & seq. ff. de iust. &*
iure, imo Bero. *cons. 158. lib. 3. in prin.* dicit hanc * communem, quod *
possunt condere statuta Vniuersitates artificum, neq; requiritur
confirmatio, quando non tangunt iurisdictionem superioris, ne-
que alios, qui non sint de Vniuersitate, allegat Saly cet. *in l. fi. C. de*
constit. pecun. † Et quod non liget non suppositos. Iaſ. *in d. l. omnes po-* 19
puli, n. 37. ff. de iust. & iure. Roma. *cons. 92. n. 5.* Bart. Bald. & alii *in l. 2. C.*
de constit. pecu. Bero. *cons. 158. Præsupponendum, lib. 3. in princ.* † Declara, 20
quia consuetudo mercatorum, si est varia, debet præualere illa,
quæ est secundum ius commune. Afflict. *decis. 280. in fin.* Roland. à
Valle *cons. 13. num 18. & 19. lib. 4.* Riminald. Iun. *cons. 265. nu. 26. lib. 3.*
† Declara, quia ad hoc, vt valeat consuetudo inter omnes merca- 21
tores, necesse est, quod fecerint actum inducentem consuetudi-
nem vt vniuersi, & animo inducendi consuetudinem, non autem
vt singuli, quia tunc non inducitur consuetudo quoad omnes, sed
quoad singulos. Bero. plene *cons. 137. num. 5.* & melius, *num. 11. lib. 3.*
† Limita, quia tunc valet consuetudo contra ius inter vniuersita- 22
tes particulares, quando princeps vel populus habens facultatem
legis condendę approbauit, alias non, ita in consuetudine vniuer-
tatis Hebræorum declarat hac ratione Bero. *cons. 28. nu. 31. & n. 50.*
lib. 3. † Limita, quia Vniuersitas Brentatorum Bononiæ potuit sta- 23
tuere circa ea, quæ non tangunt illos, qui non sunt de Vniuersita-
te, neque ius superioris. Bero. *d. cons. 158. per totum, lib. 3.* Vide plene
Ant. Gabriel. *lib. 6. tit. de consuet. Concl. 5. Consuetudo an inducipoſit ab*
vna familia.

Consuetudo circa pœnas imponendas. Concluſ. 918.

CONSVETVDO † operatur, quod pœna arbitraria & incerta 1
reducitur ad certitudinem. Bald. *cons. 437. Cecchus confecit, num.*
3. vers. restat igitur, lib. 3. † Amplia, quia de consuetudine generali ho- 2
die pœnæ capitales non imponuntur pro delictis attentatis, &
non consummatis. Bald. *d. cons. 437. num. 4. versic. item non obstat, lib. 3.*
† Extende, quod licet venefici tenentes venenum de iure puniri 3
debeant pœna mortis, licet non perfecerint, tamen de consuetu-
dine non seruatur. Bald. *d. cons. 437. num. 5. vers. item non obstat, lib. 3.*
† Amplia, quia pœnæ imponi debent secūdum consuetudinē loci. 4
Cruet. *cons. 41. nu. 8.* ☞ † Extende, quia pœna potius secundum con- 5
suetudinem, quam secundum iuris communis dispositionem de-
bet imponi. Cruet. *con. 137. num. 6.* † In tantum; quod consuetudo 6
imponens minores pœnas derogat iuri communi. Cruet. *consil.*
137. num. 7.

Consuetudo circa permutationes beneficiorum. Concluſ. 919.

CONSVETVDO † seruat, quod permutatione facta de benefi- 1
ciis, non statim acquiritur ius permutantibus eo ipso; quod
authoritas superioris interuenit contra dictum Innoc. *in c. inter,*
de præben. num. 3. versic. posset etiam dici, de hac consuetudine atte-
statur Lap. *in apostil. penul. incip. Innocent. ad consil. Feder. de Sen. 62.*

Consuetudo circa positiones, & responsiones ad illas. Concluſ. 920.

CONSVETVDO † est, quod responsio fiat positionibus 1
singulariter; & facta responsione ad vnam, prius scribatur re-
sponsio, quam legatur alia sequens positio, ita Socin. *consil. 97. In*
præsenti consultatione, num. 8. vers. quod autem, lib. 4. † Valet consuetudo, 2
quod possit responderi, credo quatenus legitime probetur, alias
non, etiam si statutum aliter disponeret, sed debet constare de ta-
li consuetudine, alias haberi debent positiones pro confessatis.
Bald. *cons. 269. Quidam nomine, num. 2. in fi. & num. 3. vers. sed ad ista om-*
nia, lib. 1.

Consue-

Consuetudo circa præcedentiam valet. Concluſ. 921.

1 VALET † conſuetudo circa præcedentiam in Eccleſia, vel extra, vt quandoq; Abbates præcedant canonicos cathedralis Eccleſiæ, vel è contra, & ſi extat conſuetudo, illa debet in præceden-
2 tia ſeruari. Feli. & alij *in c. paſtoralis, nu. 9. & ſeq. de offi. deleg.* † Abbas & alius Prælatus regularis amotus à dignitate habet primum locum inter alios monachos poſt Abbatem, vel Prælatum exiſtentem de conſuetudine, etiam quod in profeſſione eſſet vltimus alijs monachis propter memoriam dignitatis obtentæ. Feder. de Sen. *conſ.* 19. *Quidam monachus, num. 6. col. penul. verſ. & pro iſta parte, & in fin. conſilij, in vltimis verbis.* Vide, *Conſuetudo circa dignitates & honores exhibendos. Concl.* 850.

Conſuetudo circa præſentationes ad beneficia patronalia. Concluſ. 922.

1 FLORENTIAE † eſt conſuetudo, ſeu obſeruantia, quod valet præſentatio patroni de rectore ad Eccleſiã patronatam in abſentia ſuperioris, dummodo infra tempus datum ad præſentãdum præſentatus porrigat ſuam præſentationem ſuperiori. Lap. *alleg.* 76. *nu. 5. & in fi.* vbi, quod longæua practica Florentiæ ita obſeruat.
2 † Parochiani habentes ius præſentandi poſſunt habere illud, & tanquam vniuerſi, & tanquam particulares in ciuitate Florentiæ
3 ex obſeruantia. Lap. *alleg.* 79. *in princip.* † Patroni, quibus competit ius preſentandi, vt ſingulis, licet de iure communi non ſint omnes vocandi, ſed ſufficiat præſentatio facta à maiori parte, nec poſſint non vocati agere de contemptu, tamen ſecus eſt de conſuetudine. Feder. de Sen. *conſilio* 102. *in princip. verſiculo ſecundo dico.* Vide, *Conſuetudo circa ius patronatus beneficiorum Eccleſiaſticorum. Concluſio.* 888.

Conſuetudo circa primogenitos, & primogenituras. Concluſ. 923.

1 LEX † vel conſtitutio, quod in donatis à principe ſuccedant primogeniti, an habeat locum tam in maſculis, quam eis non obſtantibus in fœminis, attenditur conſuetudo loci, quæ ſi diſponit, quod etiam fœminæ primogenitæ ſuccedant, eſt conformis iuri communi. Roma. *conſ.* 98. *Quo ad id, nu. 2. verſic. quo autem ad ſecundum* Vide, *Primogenitus, & primogenitura quid ſit. Concluſ.* 655. † Extende,
2 quia regnum, quod defertur primogenito, ſi non extat maſculus, extenditur ad filiam primogenitam, quia maſculinum concipit fœmininum. Roma. *d. conſil.* 98. *nu. 2. verſic. hæc autem deciſio probatur,* vbi apoſtil. *in verſic. exiſtente*, citat plures. Vide, *Maſculinum quando concipiat fœmininum, vel non. Concluſ.* 101. † Amplia, quia pactum, vel
3 inueſtitura, quod feudum, vel regnum tranſeat ad primogenitum, ſi non extat, vt quia decedit ſine deſcendentibus, an ſuccedat frater ſecundogenitus, dicas, quod attenditur conſuetudo loci, quæ ſi admittit ſecundogenitum, attendi debet, licet ſit contra ius
4 commune. Roma. *d. conſilio* 98. *numero 2. verſiculo quo autem.* † Extende, quia ita debet interpretari quædam conſtitutio Regis Caſtellę, in qua dicebatur, quod donata à rege ſpectent ad primogenitos, & non extantibus filijs, & deſcendentibus ad regem reuertantur, quia ſi extat filia primogenita, vel ſecundogenitus, vel
5 alij deſcendentes, donec extent, ſuccedent. Roma. *d. conſil.* 98. *nu.* 2. vbi eſt caſus cõſilij. † Reſtringe, ſecus eſſe in Regno Siciliæ, quia conceſſum eſt pro primogenito, ergo non tranſit ad ſecundogenitum, neque alios, ita Bald. *in c. 1. de fili. nat. ex matrim. ad morganat. contracto, in vſib. feud.* licet Roman. *d. conſil.* 98. *num.* 2. non determinet.
6 † Amplia, quia valet conſuetudo, quod primogenitus ſuccedat in iuriſdictione. Vide, *Conſuetudo circa ſucceſſionem. Concluſio.* 946. *nu. 5. & ſequent.*

Conſuetudo Principum circa diuerſa. Concl. 924.

1 RESCRIPTVM † Principis pendente lite ex certa ſcientia emanatum, etiam ſine clauſula, non obſtante, *l. 1. C. vt lit. pend. & auth. in medio litis non fieri ſacras formas*, valet de conſuetudine principum, licet de iure contrarium diſponatur. Bald. *conſ.* 121. *Proponitur,*
2 *quod ex forma ſtatuti, lib. 1. in princ.* † Factum principis etiam contra ius eſt obſeruandum, quia de generali conſuetudine pro lege habe-
3 tur. Bald. *conſil.* 248. *Quæritur vtrum, in fin. lib. 1.* † Conſuetudo eſt in Lombardia, quod omnes principes vtuntur plenitudine poteſtatis ex quadam theorica, & practica vſuali, ideo illis eſt credendum circa hoc Bald. *conſil.* 267. *nu. 9. verſic. ſed tamen, quia omnes, lib. 1.* quod
4 duplicatur, *lib. 5. conſil.* 447. † Cauſa expreſſa à principe etiam contra legem naturalem, & gentium, præſumitur vera, & ſtatur aſſertioni principis, quando motu proprio, & ſpecifice cauſam exprimit, nec admittitur probatio in contrarium ſecundum conſuetudinem generalem. Bald. *conſ.* 328. *Quæritur, ſi Rex, num. 8. verſ. porro in principe, lib. 1.* † Summaria cauſa licet non poſſit committi, niſi per 5
ſupremos principes, tamen de generali conſuetudine dominorum ſeruatur contrarium, quod illas committunt Domini omnes in ſuis dominiis. Bald. *conſil.* 362. *Quanquam ſuper, num. 5. verſ. vtrum inferior. lib. 3.*

Conſuetudo circa priuilegia. Concluſ. 925.

CONSVETVDO † & preſcriptio eſt optima priuilegiorum inter- 1
pretatio, & ideo quo ad priuilegium, an contineat, vel non aliquid, ſeruandus eſt mos vetuſtatis. Bald. *conſ.* 130. *Verba proprie, in ſi. verſ. ſolutio, lib. 1.*

Conſuetudo circa probationem. Concluſ. 926.

CONSVETVDO † facit, quod inſtrumentum, quod de iure com- 1
muni non probaret, inducit plenam probationem, *c. cum dilectus, §. ſi. de fide inſtr.* Old. *conſil.* 105. *Videtur dicendum.* † Amplia, quod 2
conſuetudo pariter poteſt facere ſufficiẽtem probationem de iure communi non eſſe ſufficientem, & non releuare, Old. *d. conſil.* 105. † Amplia, quia expenſæ factæ pro Eccleſia in proſequutione ele- 3
ctionis, & confirmationis de conſuetudine probantur factæ conſideratis Eccleſiæ facultatibus, & diuturna vacatione, licet non plena ſit probatio. Feder. de Sen. *conſ.* 119. *n. 2. ver. nam de iure.* † Am- 4
plia, quia liber campſoris Eccleſię deputati ab Epiſcopo, & ſic publica authoritate, licet de iure non probet, tamen probat de conſuetudine. Feder. de Sen. *conſil.* 119. *in fi.* allegat *c. ad Apoſtolicam, de ſymon.* Vide, *Liber rationum campſoris probat multis caſibus, & quando ſecus. Concl.* 347. † Amplia, quia valet conſuetudo inter Iudęos, quod 5
periti legis Moyſis, vel alii poſſint conficere teſtamenta, & illis plena fides adhibeatur, ex quod ſunt tolerati. Calder. *con.* 40. *Conſuetudo, quæ habet*, alias *2. de conſuet.* Vide, *Conſuetudo Iudæorum in quibus valida, vel non. Concl.* 881. † Amplia, quia valet conſuetudo, ꝙ tran- 6
ſumptum parte non citata factum plene probat. Gemin. *conſil.* 147. *num. 4. ver. item fortius probat.* † Amplia, quia valet conſuetudo, quod 7
ſigillum principis, & aſſertio principis probent etiam in præiudicium tertii, licet non aliter probarent de iure communi. Baldus *conſil.* 464. *Quædam ſcriptura, num. 2. ver. & ad regulam prædictam, lib. 1.* † Amplia, quia valet conſuetudo, quod liber rationum probet et- 8
iam ad fauorem ſcribentis. Cuma. *conſ.* 137. *Viſis inſtrumentis, circa fi. verſ. illud etiam.* † Extende, quia valet conſuetudo, quod liber gior- 9
nalis diu cæptus Capituli plene probat, & talis probatio præiudicat tertio. Alexand. *conſ.* 124. *Conſideratis, nu. 2. & ſeq. lib. 5.* † Amplia, 10
quia valet conſuetudo, quod apocha priuata ſine anno, menſe, & die probet etiam contra fiſcum, & rempublicam. Bal. *conſ.* 123. *Reſpublica, in fin. lib. 3.* Alex. *conſ.* 188. *Viſo proceſſu, num. 5. ver. pro hac concluſione, lib. 7.* † Amplia, quia ſigillum, & litteræ ſigillatæ an probent, 11
vel non, ſtatur conſuetudini loci, vbi confectæ ſunt litteræ. Bald. *conſ.* 126. *Si teſtator, lib. 3.*

Conſuetudo circa procuratores in cauſa capitali admittendos; Concluſ. 927.

CONSVETVDO † vniuerſalis admittit procuratorem in cauſa ca- 1
pitali, quando accuſatus, vel inquiſitus eſt carceratus. Ludou. Bolog. *in additio. ad conſilium primum Io. de Anan. num.* 14. vbi etiam dicit communem * opinionem. *

Conſuetudo circa procurationem ſoluendã. Concl. 928.

VALET † conſuetudo, quod procuratio, quæ debet ſoluile- 1
gato in quarta, ſoluatur in tertia. Feder. de Sen. *cõſ.* 17. *n. 5. in fi. ver. non obſtat, quod quinto loco.* † Amplia, quia valet nedum conſuetu- 2
do in quotitate, ſed etiam in quantitate ſoluenda. Calder. *conſ.* 86. *ver. in talibus enim*, quod eſt *6. de offi. leg.* † Amplia, vt valeat hæc con- 3
ſuetudo ſuper ſolutione procurationis, ſiue ſit preſcripta, ſiue non ex quo aprobatur à iure, & vltimus ſtatus attendi debet. Calderin. *d. conſ.* 86. *vltra med. ver. & ſi dicatur*, quod eſt *6. de offic. leg.*

Conſuetudo circa profeſſiones emittendas, ſeu faciendas. Concluſ. 929.

FLORENTIAE † non poteſt quis aliquam religionem pro- 1
fiteri ſine licentia Epiſcopi Florentini, quia extat ſuper hoc

constitutio, quæ valet secundum Lap. *alleg.* 87. *num.* 1. *versic. de secunda.*

Consuetudo circa productionem iurium. Concluſ. 930.

1 CONSVETVDO † totius orbis ſe habet, quod iura producũtur, & dimittuntur in manibus Notarij, & ſtatur fidei Notarij in hoc. Angel. *conſ.* 250. *Domina Liberina, in fin.*

Conſuetudo publicanorum circa exactiones publicarum functionum. Concluſ. 931.

1 PVBLICANI † de conſuetudine generali exigunt publicas functiones velo leuato ſine libello, & ſine litis conteſtatione, & incipiunt ab exequutione, & loco libelli mittunt in carcerem. Bald. *conſ.* 238. *Ad veritatem, in princip.* qui dicit neminem dubitare de hoc *lib.* 1. Vide, *Conſuetudo circa datia & gabellas. Concluſio.* 846.

Conſuetudo circa relicta ad pias cauſas. Concluſ. 932.

1 CONSVETVDO † valet, quod quilibet teneatur relinquere pro anima ſua, & pro pia cauſa certam portionem bonorum ſuorum, nec dicitur captatoria, vel inductiua voti captandæ mortis tanquam generalis, & incertarum perſonarum. Gemin. *conſ.* 139. *num.* 1. *in fin. & ſequent. verſic. ſed dicet pars aduerſa*, vbi, quod in Ciuitate Venetiarum eſt talis conſuetudo, quod decima pars mobilium relinqui debet in vtilitatem Eccleſiarum, & piorum locorum: Britones vero tenentur relinquere tertiam partem, & ipſe conſulit ſuper eadem conſuetudine in Ciuitate Brechonenſi in Scotia.

Conſuetudo circa Religioſos, & eorum ſtatum. Concluſ. 933.

1 CONSVETVDO † non valet, quod bona relicta particulari affectione Religioſo à conſanguineo, vel alio per ipſum retineantur ſine licentia ſuperioris, quia eſt irrationabilis, nutritiua peccati, & contra ſubſtantiam profeſſionis. Calderin. *conſil.* 42. *An valeat conſuetudo*, alias 4. *de conſuet.* Vide, *Conſuetudo circa monachos*
2 *bona ſibi reſeruantes quid operetur. Concluſio.* 900. † Valet conſuetudo, quod monachi, & fratres mendicantes, licet non poſſint habere immobilia, tamen poſſint habere, vt vendant, & pretium conſequantur pro neceſſitate. Petr. Anchar. *conſilio* 56. *Petitur*
3 *conſilium, per totum.* † Extende, quia valet talis conſuetudo etiam contra conſtitutiones religionis confirmatas à ſede Apoſtolica, quando ſunt ex accidenti, ſecus ſi ab origine religionis, quia tunc non valeret. Petr. Anchar. *conſilio* 56. *in fin.*

Conſuetudo Religionum circa crimina, & delicta punienda. Concluſ. 934.

1 CONSVETVDO † eſt in Monaſteriis fratrum & Monialium de pœnitentia Peruſii, vt criminoſi ex delicto graui eiiciantur ſine monitione, & ſine proceſſu de religione. Feder. de Sen. *conſil.* 105. *Conſueuerunt*, vbi dicit ſecus eſſe, ſi delictum ſit leue, vel ob contumaciam, quia requiritur trina monitio ex conſtitutione dictæ religionis.

Conſuetudo circa remiſſiones delinquentium. Concluſ. 935.

1 CVRIA † Romana nunquam remittit delinquentes ad alios iudices de ſtylo, & conſuetudine. Oldrad. *conſil.* 124. *in fin.* Vide ſupra, *Conſuetudo circa delinquentes remittendos, vel non. Concluſ.* 849.

Conſuetudo circa remiſſorias concedendas. Concluſ. 936.

1 REMISSORIA † non datur, niſi ſemel in qualibet cauſa de conſuetudine Curiæ. Oldrad. *conſ.* 311. *Allegationes, in princ. verſ. potiſſime, & in fi. n.* 11. *ver. ſecunda ratio.* Vide, Remiſſoria de conſuetudine Curiæ non datur, niſi ſemel. *Concluſ.* 153. *cum alijs ibi proxime ſeqq. Concluſ.*

Conſuetudo circa reſidentiam in beneficiis non curatis. Concluſ. 937.

CONSVETVDO † de non reſidendo in beneficio operatur, 1
quod tuta conſcientia poſſunt percipi fructus beneficii non curati in abſentia. Lap. *allegat.* 36. *num.* 4. *circa fin. verſic. ad hoc* allegat gloſ. penult. *in cap. dudum de electio. in* 6. & valet conſuetudo, & obſeruantia, quod quis per Vicarium poſſit deſeruire. Lap. *allegat.* 5. *numero* 2. & latius *numero* 6. vbi, quod de vſu ita ſeruatur, quod quis in abſentia deputet Vicarium. † Et talis conſue- 2
tudo, quod Archipresbyteri Ferrarienſes ſeruiant per ſubſtitutum, licet ſit præcepti; tamen valet, ſecundum Zabarel. *conſil.* 132. *num.* 3. *verſic. item proponitur.* † Amplia, quia Canonici Eccleſiæ 3
Florentinæ habent conſuetudinem percipiendi fructus canonicatuum in abſentia, & diſtributiones quotidianas, non tamen minutas, de qua per Lap. *d. allegat.* 36. *circa fin. verſic. imo quod plus eſt.* † Extende idem in Canonicis Eccleſiæ Lucanæ, quia per tres men- 4
ſes poſſunt eſſe abſentes, imo quoad præbendam, etiam ſi toto anno abſentes eſſent, de conſuetudine antiqua percipiãt fructus. Abb. *conſil.* 9. *Omiſſa, in princ. & per totum, lib.* 2. † Præſtimonia obti- 5
nentes in Eccleſia Calagurrit. non tenẽtur de conſuetudine ipſius Eccleſiæ reſidere. Oldrad. *conſil.* 140. *num.* 3. *verſ. & ſi dicatur.* † Am- 6
plia, quia conſuetudo, quod abſenti debeatur præbenda, poteſt tolerari. Feder. de Sen. *conſ.* 246. *in prin.* † Declara, dummodo abſens 7
deſeruiat per ſubſtitutum, alias non. Feder. *d. conſ.* 246. *in fin. in apoſtil.* Lap. *in verſ. hoc intellige.* † Amplia, quia valet conſuetudo, quod 8
fructus beneficiorum, & canonicatus debeantur mortuo pro ſuo anniuerſario, vel eius hæredibus. Io. Andr. *in reg. nemo poteſt plus, lib.* 6. Feder. de Sen. *d. conſ.* 246. *in princip.* † Amplia, quia valet conſue- 9
tudo antiqua per quam Canonici non obligantur ad reſidentiam, quia approbatur à iure. Abb. *conſ.* 9. *in princ. lib.* 2. † Extende, quia 10
Epiſcopus ſolus non poteſt tollere conſuetudinem antiquã, quod Canonici non teneantur reſidere. Abbas *d. conſil.* 9. *in princip. lib.* 2. † Conſuetudo, vel conſtitutio ſubtrahens fructus canonicatuum, 11
vel beneficiorum non reſidentibus recipit interpretationem à iure communi, vt ſit rationabilis, & honeſta, alias non valeret, ideo non comprehendit caſum neceſſitatis, vt in Canonico expulſo ſine culpa ſua, quia debet habere fructus, & diſtributiones etiam quotidianas, ſi ſeruit per ſubſtitutum, ex quo non ſtat per ipſum. Calder. *conſil.* 238. alias 17. *de præben. per totum.* † Amplia, vt idem ſit 12
in infirmo, vel alio iuſto, & neceſſario impedimento impedito, quia ſi non poteſt reſidere, neque deſeruire ex impedimento naturali ſine culpa ſua, vt ſupra, debet excuſari, & conſequitur fructus, & diſtributiones, quia conſuetudo non obſtat hoc caſu. Calder. *d. conſilio* 238. alias 17. *de præben. circa med. vſque in fin.* Vide, *Fructus reſidentiæ quando abſentibus debeantur, vel non. Concluſ.* 507.

Conſuetudo circa ſacramenta miniſtranda curialibus, & forenſibus in Vrbe. Concl. 938.

CONSVETVDO eſt in Vrbe, quod fratres ordinis ſancti An- 1
tonii de Vienna miniſtrẽt ſacramenta, & interueniant ſepulturis omnium Curialium, & Cardinalium. Oldrad. *conſ.* 211. *Ad propoſitum*, vbi, quod eſt confirmata à Clemente Papa V. Vide plenius, *Conſuetudo Eccleſiæ Romanæ, & Vrbis circa diuerſa. Concluſio* 817.

Conſuetudo circa ſepulturam, & alia ad mortuaria ſpectantia. Concl. 939.

CONSVETVDO † laudabilis eſt quod funera proceſſionali- 1
ter ad ſepulturam deferantur cum cruce, & aliis, & ideo is, qui elegit ſepulturam apud monaſterium, poteſt per monachos proceſſionaliter deferri ex parochia; quia cum concedatur electio ſepulturæ libera, cenſentur conceſſa ea, quæ ſunt de laudabili conſuetudine. Oldrad. *conſilio* 225. *Grauamina, numero* 13. & 14. *circa fin. verſiculo circa ſecundum.* ſequitur Petr. Anch. *conſilio* 56. *Petitur conſilium, per totum.* † Conſuetudo ſeruat contrarium, quod non amo- 2
ueatur funus à fratribus, ſine præſentia parochiani ſui, qui debet adeſſe, & ipſe incipit canticum, *Subuenite.* Card. Zabar. in *clem. dudum, de ſepult. §. huiuſmodi, in fi.* † Conſuetudo eſt Auinionis, quod 3
parentes pro infantibus eligunt ſepulturam, vbi volunt, & talis conſuetudo eſt rationabilis, valet, & præſcribitur ſpatio decem annorum, nec requiritur immemorabilis; quia interpretatiua eſt Oldrad. *conſ.* 225. *num.* 7. *ver. duodecimo*, & latius *num.* 24. *verſiculo circa duodecimam*, & quod valeat eſt tex. in *c. licet de ſepult. lib.* 6. Lap. *alleg.* 60. *in princip.* † Contrarium videtur velle Feder. de Sen. *conſilio* 4

31. *nu.*

91.n.3.in fi. quod imo requirantur anni 40. ad prescribendam consuetudinem, quod parentes eligant sepulturam pro infantibus, sed non firmat. † Amplia quia hæc consuetudo dicitur esse, quod parentes eligant sepulturam pro infantibus in ciuitate Senarum, & diœcesi, & in ciuitatibus vicinis. Feder. de Sen. *cons.* 91. *Quod pater, in princ.* quod consilium est Gerardi Theologi Senen. † Contrariũ, quod talis consuetudo non probetur, tenet ibi Feder. in sua *responsione, incip. Domine, & pater.* † Amplia, quia hæc consuetudo, quod parentes eligant sepulturam pro filijs infantibus, est præscripta per monachos sancti Augustini quoad eorum Ecclesias, & cœmiteria, ita idem frater Gerardi Ordinis prædicti *in cons. Feder. in princ. ver. quarto probo.* † Contrarium, quod talis consuetudo specialis nõ valeat; quia debet esse generalis, tenet Feder. *d. con. 91. In sua responsione, n. 4. ver. quartum argumentum.* Vide, *Consuetudo circa mortuaria. & sepulturas. Concluſ. 901.* † Limita, quia adhoc, vt consuetudo possit dici laudabilis circa sepulturam, videlicet, quod laici teneantur soluere pro sepultura aliquid, necesse est, quod prius per longum tempus ipsi laici soluerint sponte, & voluntarie, quia tunc inducitur pia, & laudabilis consuetudo, quæ valet, & postquam erit introducta, poterunt compelli ad obseruantiam laudabilis consuetudinis, sed si ab initio fuit coactiua, vt quia rector compelleret ad iurandum, quod soluerent tantum pro sepultura, tunc est simonia & extorsio, & non seruãda, nec datur restitutio in spolio. Castr. *cons. 402. Viso processu, num. 4. & per totum, lib. 1.* † Extende; quia imo quinque requiruntur, vt solutio possit licite introduci ex laudabili consuetudine, & pia. Vide, *Sepultura quid sit, & est res sacra. Conclusio. 192.*

Consuetudo circa seruitutes vrbanorum & rusticorum prædiorum valet. Concluſ. 940.

1 CONSVETVDO † est attendenda circa seruitutes bonorum, an quis possit ædificare in muro tanquam communi, an iure seruitutis, quia si non constat aliter, cuius sit, attenditur consuetudo, & quid fuit obseruatum. Bald. *cons. 233. Si per instrumenta, vers. Si vero non apparent, circa princ. lib. 1.*

Consuetudo circa societates, & socios administrantes. Concluſ. 941.

1 SOCIVS † administrans de consuetudine facere debet librum administrationis, quia hoc videtur sibi mandatum, & ideo si dicat non habere librum, sibi non creditur, imo contra eum tamquam dolose occultantem defertur iuramentum. Baldus *consilio 152. Ad euidentiam præmittendum, ante med. versiculo porro, lib. 3.*

Consuetudo circa solemnitates seruanda. Concluſ. 942.

1 CONSVETVDO † circa solemnitatem instrumenti debet seruari, ideo si testes debent se subscribere instrumento; videlicet, in matrice Notarii de consuetudine loci, omissio vitiat instrumentum, quia non habet sua solemnia, Alex. *consil. 37. Viso, in fin. lib. 3.*

Consuetudo circa spiritualia valet quoad multa. Concluſ. 943.

1 CONSVETVDO † locorum est attendenda maxime in promotionibus, & quæ circa ea fiunt, Oldrad. *consil. 105. Videtur dicendum, in fin.* † Amplia, quod eligibilis de iure communi poterit effici non eligibilis ex consuetudine ad beneficia; & dignitates. Old. *consil. 105. versic. præterea.* allegat *c. cum olim de cleric. coniug. cum ibi not.* 3 † Amplia, quod habilis ad contrahendum matrimonium potest per consuetudinem effici inhabilis. *cap. super eo, de cognat. spiritual.* 4 Oldrad. *d. cons. 105. versic. & qui est inhabilis.* † Amplia, quod consuetudo potest inducere, vt electus ante confirmationem ad Episcopatum possit administrare, Oldrad. *consil. 9.* vide *in versiculo consuetudo valet inducens.* † Amplia, quod valet consuetudo Ecclesiæ Calagurritanæ, quod quis retineat plura præstimonia, quæ sunt beneficia Ecclesiastica, Oldrad. *consil. 140. in Ecclesia Calagurritan. in fin.* † Amplia, vt valeat consuetudo, quod habentes præstimonia, quæ sunt beneficia Ecclesiastica; non residean, licet de iure communi omnia beneficia requirant residentiam, Oldrad. *d. consil. 140. num. 3. versic. & si dicatur, quod non requirit.* Abbas *consil. 47. lib. 2.* vbi multa specialia inducta de consuetudine in istis præstimoniis 7 enumerat. † Amplia, quod valet consuetudo, quod electus ad

dignitatem possit administrare absque alia confirmatione superioris, quia cum hoc priuilegio possit induci. *c. 1. de sup. negl. prælat.* ergo & consuetudine, Oldrad. *cons. 146. Factum tale est, de consuetudine, in fin. ver. & si aliqui*, & licet contrarium tenuerit Oldrad. *cons. 128. vers. quod autem nudum, num. 6.* tamen *in consil. 146.* dicit procedere, quod consuetudo valet, quando vnus actus interuenit loco confirmationis, quia potest induci, quod confirmatio fiat per alios actus, qua per veram confirmationem, maxime quod electus semel erat approbatus, puta quia necessario Canonicus eligitur, & non alia persona. † Amplia; quod valet consuetudo ne- 8 cessitans ad formam electionis, de qua *in c. quia propter, de elect.* etiam in casibus, in quibus non esset seruanda, quia est rationabilis, Oldrad. *consil. 146. num. 3. vers. secundo dato, quod.* † Et Imperator po- 9 test de consuetudine habere ius conferendi beneficia Ecclesiastica, Old. *consil. 312. per totum* vbi, quod si Imperator concessit ciuitatem cum integro statu, censetur concessisse ius conferendi Ecclesiam, quod habet in dicta ciuitate. † Amplia, quia Canonicus 10 potest ex consuetudine instituere in beneficiis, & conferre. Feder. de Sen. *consil. 80. versic. item non obstat, quod instituit sub num. 2.* † Excommunicare & interdicere potest Canonicus, & aljus non 11 habens dignitatem ex consuetudine. Feder. de Sen. *cons. 80. in fin.* † Ius eligendi & præsentandi ad beneficia potest consuetudine 12 introduci *c. querelam, vbi glo. de elect.* ita Fed. de Sen. *con. 234. n. 2. in pri. ver. sed video*, Vide, *Consuetudo circa Ecclesiastica, & spiritualia. Concluſio. 854.* Vide. Conclusionem proximam sequentem.

Consuetudo an valeat circa spiritualia, quod electus ante institutionem administret. Concluſ. 944.

CONSVETVDO † valet inducens, quod electus ante confir- 1 mationem possit administrare spiritualia & temporalia. *cap. cum venerabilis*, & ibi Innoc. & alii, *de consuet.* qui loquitur in Abbate. † Adidem facit *consil. Oldrad. 9. num. 5.* loquens de consuetudi- 2 ne Portugalliæ in Episcopo electo, vt possit administrare ante confirmationem ex vtilitate, vel necessitate Ecclesiæ, Innoc. *in c. qualiter de electio.* quod videtur velle ex eo, quia dicitur consuetudo interpretatiua, Nam de iure communi Ecclesiæ subiectæ sedi Apostolicæ immediate in partibus remotis hoc habent ex iure communi *in c. nihil est, de electio.* ob vtilitatem, vel necessitatem Ecclesiarum, ergo videtur interpretari. † Vide ad prædicta 3 Franch. *in cap. auaritiæ, versic. in ea glos. in fin. de elect. in 6.* qui videtur distinguere; quando est de licentia superioris per tex. *in c. sicut tuis, de simon.* & per Innoc. *in c. transmissam*, & ibi Hostien. & alios allegatos per Franch. *in d. c. auaritiæ*, qui videntur aliter sentire. † Contrarium, quod non valeat consuetudo prædicta; expres- 4 se tenet Oldrad. *consil. 128. Quoniam ad inuestigationem, versic. quod autem nudum, num. 6. & seq.* vbi concludit, quod si alicubi reperitur consuetudo, quod electus statim administret sine confirmatione, & facto seruetur, ille electus necessario habet officium, & non dignitatem, quia hæc consuetudo est reprobata *in c. cum venerabilis, de consuetud.* tandem *consil. 146. Factum est tale de consuetudine* distinguit in fin. quod valet, quando vltra electionem de consuetudine fit actus, qui potest habere effectum confirmationis, vt est installatio, &c. quia tunc consuetudo inducens actum diuersum loco confirmationis bene valet; maxime, si eligatur persona iam approbata in alio officio de consuetudine; vt est canonicus, & quod non valeat consuetudo inducens, quod electus administret ante confirmationem. Oldrad. plene *cons. 191. Nullo modo videtur*, vbi extendit etiam ad officia publica authoritate, & vtilitate, & etiam authoritate publica, & vtilitate priuata; vt in tutore, qui non debet administrare ante confirmationem. † Declara, quia valet con- 5 suetudo circa dignitates non principales, alias secus. Vide, *Consuetudo non valet multis casibus. Concluſio. 813.* Vide; *Consuetudo circa administrationem electorum ante confirmationem. Concluſ. 824.* Vide, *Electus ante confirmationem non habet dignitatem, ideo non habet administrationem. Concl. 94. & Concl. ibi proxima seq.*

Consuetudo circa subsidium charitatiuum valet. Concluſ. 945.

CONSVETVDO † inducens subsidium charitatiuum est 1 laudabilis, & in tantum valet, vt illi per statutum non possit derogari. Lap. *alleg. 20. circa fin.* † Et tali consuetudini standum est 2 etiam respectu imponendi subsidium per Prælatum regularem, quia talis consuetudo est attendenda. Calder. *consil. 445.* alias 3. *decensib.*

Consuetudo circa successionem filiarum, fœminarum, & aliorum. Concluſ. 946.

1 ANGLIAE † est consuetudo, seu statutum, quod pater non possit priuare filiam tota hæreditate sua, sed tantum certa parte.
2 Lap. *alleg. 92. n. 2. ver. item loquitur*, qui *n. 7. & 8.* dicit esse localē. † Notarię Episcopus de consuetudine tanquam dominus Riperię succedit omnibus descendentibus sine filiis, & descendentibus. Signorol. Homod. *consil. 71. Factum sic se habet, per totum*, vbi, quod non
3 potest Episcopus transigendo remittere hoc ius sine Papa. † Valet consuetudo familiarum, quod fœminæ non succedant, vt in familia Lantgrauii, & familia Vrsinorum. Soci. Iun. *consil. 65. num. 34. lib. 1.*
4 † Lombardiæ est consuetudo, quod filiæ dotatæ non succedunt, quæ consuetudo habet locū, etiam si dos soluta non sit, si est promissa. Signorol. *con. 98. per totum*, vbi pro vtraque, & ita concludit.
☞ Vide plenius, *Statutum circa successionem masculorum exclusis fœminis.*
5 *Concluſ. 657. cum multis Conclusionib. sequentib. ibi proxime.* † Consuetudo circa successionem primogeniti, in iurisdictionibus est attendenda, & valet, & derogat successioni secundum ius commune. Alexand. *consil. 87. Accurate, in princip. lib. 6.* vbi, quod est seruanda, *c. licet, de voto.* Vide, *Primogenitura in successione regni quare adinuen-*
6 *ta. Concluſio. 653.* † Extende in tantum, vt etiam si fiat pactum in genere, quod succedant filii, & hæredes, fit interpretatio, vt secundum consuetudinem de primogenito intelligatur. Alexand. *consil.*
7 *87. num. 3. ver. & secundum, lib. 6.* † Extende in tantum, vt non possint parentes tollere successionem debitam primogenitis, & si aliter disponant, non valet. Alex. *d. consil. 87. num. 4. vers. imo si expresse, lib. 6.* vbi, quod mortuo primogenito transit ad primogenitum primogeniti, & sic deinceps. Ægid. Bellam. *decis. 724. & decis. 718.* Vide,
☞ *Consuetudo circa primogenitos, & primogenituras. Concluſ. 923.* † Bisuntii,
8 & Parisiis est consuetudo, quod in acquisitis per fratrem, soror etiam vterina excludat nepotes ex alio fratre, in paternis vero & maternis succedāt ex linea paterna & materna proximiores. Ægi. Bellam. *consil. 42. in princip. num. 1. versic. item si contigisset, & consil. 43.*
9 quod est d. Iuniani, & d. Io. de Armion. † Et quod portio spectans sororibus cessa per sorores masculis ante aditam hæreditatem paternam per fœminas dicatur portio hæreditaria, & paterna, non autem portio quæsita, & propterea soror vterina non excludat nepotes ex fratre, tenet Ægid. *d. consil. 42. in princip. num. 1. versic. nunc hoc præmisso*, & plenius *consil. 43. num 13. & seq. ver. ad aliud*, vbi adducit fortem rationem, videlicet, quia ante immixtionem, si sorores cesserunt suam portionem, illa portio accreuit portioni, non per-
10 sonæ masculorum, & sic hæreditaria portio efficitur. † Cōtrarium, quod dicta portio cessa per sorores masculis dicatur acquisita, & conquæsta, quia quicquid acquiritur per contractum inter viuos dicitur quæsitum labore & industria, secus si ex vltima voluntate, & hinc est, quod alimentis non renunciatur, nisi cum decreto Prætoris, quando sunt ex vltima voluntate, quia facilius illis renunciatur, si vero sunt quæsita labore, & ex contractu, sine Prætore potest renunciari, quia non erit ita facilis, ita Ægid. Bellam. *d. consil. 43. num. 1. versic. sed conscientia*, vbi plura, & est consilium D. Iu-
11 niani. † Qualiter autem probetur consuetudo, quod masculi excludunt fœminas, vide Mascard. *Concluſio. 430. Consuetudo, quod masculi excludunt fœminas*, vbi, quod est necesse, quod deponant vidisse, quod masculi soli possederunt bona in vim consuetudinis, & fœminę fuerunt exclusæ, & quod debent interrogati scire, quid sit consuetudo.

Consuetudo circa terminum præfigendum appellanti. Concluſ. 947.

1 IVDICES, à quibus † appellantur, licet de iure non possint præfigere terminum appellanti, infra quem certiorare debeat iudicem à quo de prosequutione appellationis, tamen inoleuit consuetudo circa hanc præfixionem inter iudices, qui talem terminum præfigunt, vt non facta fide de prosequutione in termino exequantur suas sententias. Feder. de Sen. *conſ. 28. Punctus quæstionis, in fin.*

Consuetudo circa testamēta quoad multa. Concl. 948.

1 TESTAMENTVM † nuncupatiuum probatur de consuetudine per instrumentum publicum. Lap. *alleg. 78. Tabellio publicus, n. 9. versic. testamentum*, & est consil. Riccard. Salycet. insertum in d. alleg. & idem dicit Signorol. Homod. *consil. 66. Factum tale est, colum. 2.*
2 *in fin. verſiculo item habet formam.* † In testamentis de iure canonico quod testes requirantur, quia opinio est controuersa, ac *cap. cum esses, de testam.* loquatur in omnibus testamentis, an ad pias causas, seruari debet consuetudo si extat. Feder. de Sen. *con. 217. Factum tale est, quidam nomine, in fin. ver. post istas.* † In terris Ecclesiæ testamen- 3
tum, etiā si non esset ad piam causam, valet coram presbytero, & duobus testibus, & ita intelligitur, *c. cum esses, de testam.* Calder. *con.* 337. alias 8. *de testam. circa fi.* vbi, quod ita seruatur. Vide, *Testamentum in terris Ecclesiæ quam solemnitatem requirat. Concluſ. 113.* † Insinuatio te- 4
stamentorum de consuetudine potest introduci, quodque ea debeant insinuari coram Episcopo, alias non valeant, & talis consuetudo est valida. Gemin. *conſ. 139. circa princip. vers. quod autem circa merita*, vbi, quod communiter * hoc tenent Doct. *in c. fi. de fide instr.* *
& quod hęc consuetudo est in Francia, & Anglia, & pluribus alijs Regnis, vbi tuetur hanc consuetudinem tanquā legitimam ad fauorem Episcopi Brichonensis in Scotia, vbi aderat talis consuetudo, vbi, quod Episcopus compellitur facere talem insinuationem.
† Licet relinquere nemo teneatur in testamento coacte ad pias 5
causas, neque in alios vsus, tamen valet consuetudo, quod de bonis suis mobilibus, quilibet teneatur relinquere quoram ad pios vsus. Gemin. *d. consil. 139. num. 5. & 6. vers. & quod de consuetudine*, vbi, quod hæc consuetudo est Venetijs, vt teneantur relinquere decimam partem mobilium, Britones vero tenentur relinquere tertiam in vtilitatem Ecclesiarum, & pauperum, vt not. Doct. *in c. ad Apostolicam de simon.* † Testamenta in scriptis licet prius debeāt scri- 6
bi, postea rogari, & idem etiam in aliis testamentis, tamen de consuetudine non seruatur, quæ consuetudo excusat à pœna falsi, & facit valere testamentum, ita Alexand. *consil. 73. Non puto, num. 6. lib. 1.* quod est Ant. de Prato veteri, qui dicit vidisse pluries ita fieri.
† Notarius si scribat testamentum nuncupatiuum coram septem 7
testibus; & testatore, tale testamentum probat de generali consuetudine tanquam solemne. Ægid. Bellam. *conſ. 1. num. 32. versic. sed nunquid testamentum.* † An valeat consuetudo quod testamentum 8
rustici ruri factum valeat coram minori numero testium quinque, videtur, quod non, *l. fin. C. de testam.* vbi, quod per omnes ponitur quæstio, & generaliter per illum tex. tolli, quod consuetudo circa numerum testium minorem non valeat, dicit Bellam. *conſ. 1. nu. 43.* vbi in fi. quod de facto seruatur contrarium, sed de iure non valet.

Consuetudo circa testes examinandos. Concluſ. 949.

TESTES † examinandi citantur, quia istud est de natura iudicii, 1
ne dici possint propter aliquam inimicitiam suspecti, & voluntarii, tamen sic citati non dicuntur inuiti, & coacti, ita vt personæ, quæ inuitæ non possunt examinari, prout proxenetæ, dicantur inuitæ examinatæ. Bald. *conſ. 455. Quidam nomine, n. 6. vers. porro*, vbi dicit, quod contraria opinio non seruatur de consuetudine, *lib. 1.*
† Amplia, quia regulariter pars debet citari in probanda consue- 2
tudine deciſoria, secus in ordinatoria. Vide Mascard. *Concl. 431. An recipiantur testes, & Concluſ. 424. n. 9.* † Declara, quia quando consue- 3
tudo est notoria, vel inducta à populo ciuitatis, testes non iurati probant. Mascard. *d. Concluſ. 424. n. 7.*

Consuetudo circa tempus petendi tutores. Concluſ. 950.

TVTOR † pupillo debet peti à matre, & aliis succedere de- 1
bentibus infra annum, quod tempus anni est concessum, & licet aliqui teneant, quod ante, videlicet quam primum peti potuit, tamen consuetudo seruat, quod sufficiat petere infra annum. Bal. *consil. 140. Viso testamento Henrici, circa fin. versic. & secundum Bart. lib. 1.*

Consuetudo circa visitationem beneficiorum. Concluſ. 951.

CONSVETVDO † attenditur circa visitationes beneficiorum, 1
videlicet an Episcopus vno die teneatur visitare plura beneficia, & vnam procurationem recipere, an potius possit procurationes plures percipere, & plures dies in visitando ponere. Calderin. *conſ. 450.* alias 8. *de censib. in fi.* quod est Io. Calder. & Pauli de Eleazar. Vide, *Visitare potest Episcopus in sua diœcesi, & quomodo. Concluſio. 218.*

Consuetudo quoad voces canonicorum dandas, vel nō, valet. Concluſ. 952.

HVMORENSIS † Ecclesia sancti Andreæ habet consuetudi- 1
nem iuratam, & confirmatam per Legatum sedis Apostolicę, quod

quod Canonicus nouus per quadriennium non habeat vocem in Capitulo, quæ consuetudo est valida. Oldrad. *cons.* 220. *Supposita consuetudine.*

Consuetudo circa vsum Principis attendi debet, & qualiter probetur. Concluſ. 953.

1 CONSVETVDO † & vsus principis attendi debet in iis, quæ ab eodem patrefamilias in similibus seruata sunt, *l. an in totum, C. de ædific. priuat.* Oldrad. *consil.* 326. *num.* 6. *vers. non applaudat*, & quod consuetudo principis sit attendenda. Oldrad. *consil.* 227. *numer.* 4.
2 † Amplia, quod in dispensatione super minori ætate facta ad dignitatem Papa solet apponere dispensationis verba expressa, ex quibus arguitur, quod si sunt omissa, non intellexit velle dispensare, quia alias non apponeret frustra in aliis dispensationibus. Oldrad. *consil.* 326. *num.* 7. *vers. item eorum.* & latius *consil.* 327. *num.* 4. *vers. quare consuetudo*, vbi, quod ista est consuetudo Papæ, quam si non seruat, non censetur voluisse dispensare, & latius *consil.* 328.
3 *num.* 6. & 7. *vers. præterea stylus.* † Amplia, quia de consuetudine curiæ Papa committit causas clerici contra laicum indistincte iudici Ecclesiastico per totum orbem, ex qua consuetudine videtur velle Papa talem consuetudinem vbique seruari. Lap. *alleg.* 19. *num.* 9. *vers. Speculator.* qui hoc dicit *in titul. de compet. iudicis additio.* §. 1. *num.* 28. *vers. trigesimo cum clericus.* sequitur Alexand. *consil.* 79. *Circa primum, num.* 2. *colum.* 3. *vers. imo generalis consuetudo*, qui alios allegat. † Amplia, quia ad cognoscendam subreptionem, an princeps concessisset ita de facili, si ea, quæ tacita fuerunt, expressa fuissent, atteditur communis stylus, vel cursus principis, curiæ, vel Cancellariæ, secundum vsum aliarum gratiarum per principem
5 concessarum. Lap. *alleg.* 90. *num.* 6. *vers. item sciendum est.* † In dubio autem princeps præsumitur loqui secundum vsum regionis.
6 Feder. de Sen. *consil.* 201. *circa fin. vers. nam verisimile.* † Amplia, nedum in principe, sed etiam in omni priuato, quia semper actus & contractus à priuato celebratus in iis, quæ pendent ab eo, censetur factus secundum morem, & vsum gerentis, si aliter non con-
7 stat. Alexand. *cons.* 107. *in princ. lib.* 1. † Extende, quia concessio facta ad pensionem simpliciter censetur ad eandem pensionem, quam consueuit concedens facere cum aliis. Alexand. *consil.* 107.
☞ *In causa, & lite, in princ. lib.* 1. Vide plenius, *Vsus & solitum patrisfamilias seruit pro interpretatione. Concluſ.* 364. Vide Conclusionem proximam sequentem.

Consuetudo & vsus attendi debet in omnibus. Conclusio 954.

1 CONSVETVDO † & vsus prævalet dispositioni iuris, & ideo in omnibus attendi debet, plene Alexand. qui dat multa similia *cons.* 8. *per totum, lib.* 6. maxime *num.* 4. & *seq.* allegat. *l. licet, & l.*
2 *excepto, C. locati*, quæ hoc dicunt. † Actus an valeat, inspicienda est consuetudo loci, vbi actus est celebratus, *l. si fundum, ff. de euictionem.* Feder. de Sen. *consil.* 96. *in princip. vers. quod statutum.* † Bona deserta possunt consuetudine deberi domino directo, vt teneatur
4 pro desertore ad onera. Decian. *cons.* 124. *in princ. lib.* 3. † Carcerari quando potest debitor ex consuetudine, prout Mediolani, attendenda est consuetudo, quæ valet, etiam si princeps ob diem lætitiæ fecerit relaxari omnes carceratos, qua iterum poterunt debitores carcerari. Signorol. *consil.* 97. *Quæstio disputanda, per totum.*
5 † Causa debet terminari per iudicem delegatum secundum consuetudinem, & legem litigantium, *cap. cum venissent, de eo, qui mit. in possess. causa res seruan.* Feder. de Sen. *consil.* 96. *in princip. vers. item cau-*
6 *sa.* † Concessio emphyteusis facta de rebus solitis concedi per procuratorem Ecclesiæ, administratorem deputatum valet, & reuocari non potest, si ita est consuetum fieri. Bald. *consil.* 138. *Fa-*
7 *ctum sub hac forma, per totum*, maxime *in fin. lib.* 5. † Consuetudo vltima inter plures est attendenda, si est legitime præscripta. Ang.
8 *dict. consil.* 337. *num.* 3. † Contractus fisci interpretari debet secundum consuetudinem. Bald. *consil.* 284. *In primis, in fin. lib.* 4. & *consil.* 153. *Officiales Communis, in fin. lib.* 4. vbi loquitur in contractu ci-
9 uitatis. † Declarationem rei dubiæ inducit consuetudo, cui standum est in omni materia, & in omni negocio Bello. *consil.* 1. *nu-*
10 *mer.* 2. *vers. & hoc est generale.* † Dispositio omnis intelligitur secundum consuetudinem & obseruantiam diuturnam; ideo statutum, quod non eligatur medicus, qui non sit Doctor licentiatus in priuato, & publico examine, excludit Doctoratum ex priuilegio, cui secundum consuetudinem non sunt tradita insignia. Signorol. Homod. *consil.* 51. *Statuto medicorum*, vbi pro vtraque par-
11 te allegat. † Dos constituenda filiæ exclusæ à statuto pro modo facultatum patris constitui debet secundum vsum & consuetudinem regionis. Cuman. *consil.* 46. *Pater filius, in fin.* & cessante consuetudine non debet esse minor legitima de æquitate. † Du- 12
ellum & victoria terminantur secundum consuetudinem, vt victus dicatur deiectus in terram, vel qui confitetur se victum, vel non. Signorol. *consil.* 96. *Quæstio disputanda, num.* 35. *& seq.* † Editio 13
instrumentorum debet fieri, vel non secundum consuetudinem loci, quæ attendenda est. Angel. *cons.* 337. *Vtrum instrumentum, in fin.* Electio † potest fieri secundum consuetudinem; quia etiam in e- 14
lectionibus, maxime officiorum municipalium attenditur consuetudo. Bald. *cons.* 316. *proponitur, quod in princ. lib.* 3. Vide, *Consuetudo circa electiones, & modum eligendi ad beneficia. Conclusio.* 855. † Em- 15
phyteuta Ecclesiæ inuestitus pro se, & quibus dederit etiam extraneis, ita debet vti pacto, vt in extraneum possit alienare, si consuetudo est in Ecclesia taliter inuestiendi, alias non. Cuman. *con-*
sil. 11. *Emphyteuta inuestitus, in princ.* † Exemptio à tributis & collec- 16
tis concessa alicui præscribitur, & per consuetudinem introducitur etiam ad fauorem hæredum. Bald. *cons.* 112. *De generali, num.* 4.
vers. duci potest, lib. 2. † Exemptio concessa pro duodecim filiis licet 17
sit ab omnibus oneribus; tamen potest per consuetudinem restringi quoad certa onera tantum, & consuetudo attendi debet. Bald. *consil.* 310. *Si de iure communi, in princ. lib.* 3. † Feudalis concef- 18
sio Castri & territorii an comprehendat vasallos ratione territorii habentes bona territorii in feudum, vel non attenditur consuetudo. Bald. *cons.* 97. *Proponitur, quod, num.* 2. *lib.* 3. † Gabellas frau- 19
dans an cadat in commissum, vel non, licet statutum requirat, fraudem, & non habeat locum pœna contra eum, qui ex simplicitate fraudauit; tamen attendenda est consuetudo. Bald. *consil.* 229.
Proponitur in facto, in fin. lib. 5. † Gabellarum & Datiorum exactio 20
si habet certam consuetudinem, illa debet seruari. Angel. *cons.* 337.
num. 3. *vers. pro hac parte facit.* † Generaliter vbicunque res est du- 21
bia, statur consuetudini, & obseruantiæ. Abb. *cons.* 26. *videtur primo, num.* 5. *vers. est ergo recurrendum, lib.* 2. † Guardiæ debent fieri in Ca- 22
stris per Villas confugientes tempore belli ad castra secundum consuetudinem, quæ maxime attendi debet. Calder. *consil.* 446. alias 4. *de censib.* imo etiam in castris proximioribus potest consuetudo obligare vicinos ad guardias tempore belli, vel suspitionis. Bello. *consil.* 1. *in princ.* † Interpretatio statuti licet debeat fieri se- 23
cundum propriam significationem verborum; tamen secus est, si consuetudo loci aliter sit interpretata; quia consuetudo attendi debet. Bald. *cons.* 394. *Punctus talis est, in princ. lib.* 3. & *cons.* 94. *Casus præsumitur in princ. lib.* 3. Vide, *Consuetudo interpretatiua quanto tempore introducatur. Conclusio.* 878. † Idem est in statuto excludente ma- 24
trem stantibus agnatis, vsque ad quartum gradum, an de agnatis masculis, vel fœminis intelligatur, standum est consuetudini. Bal.
consil. 459. *Circa quæstionem, num.* 3. *vers. conclusiue, lib.* 5. † Idem est in 25
statuto excludente filias, donec extent masculi, & descendentes ex eis, quia licet debeat interpretari, vt quanto minus fieri possit, inducat correctionem iuris, & iniquitatem, quando verba sunt dubia; tamen secus est, si adest consuetudo aliter interpretans. Baldus *consil.* 409. *Factum tale est, quidam, in fin. lib.* 3. & *consil.* 267. *Propo-*
nitur, quod. libr. 5. *in fin.* vbi, quod standum est practicæ vsitatæ circa statutum. † Idem est in statuto circa solutiones gabellarum 26
& onerum, quia secundum consuetudinem, si de ea constat, debet intelligi. Angel. de Peru. *consil.* 9. *item, quod quicunque, per totum.*
† Iudicialis consuetudo, quod supersedeatur contra accusatum 27
de fraude gabellæ, si testes, qui deposuerunt super accusatione de falso, in contumaciam sunt condemnati (prout est in ciuitate Vicentiæ,) est seruanda. Angel. *cons.* 309. *Factum tale est, Christophorus,*
colum. fin. vers. verum postquam. † Iudicialis consuetudo circa fo- 28
rum, vel contractus, vel iuris interpretationem attendi debet. Baldus *consil.* 318. *Practica ciuitatis, in fin. lib.* 1. † Libellus debet fieri, & 29
regulari secundum consuetudinem loci, quæ omnino attendenda est, in tantum, quod potest libellus ex officio reiici, si est contra consuetudinem. Angel. *in l.* 1. *ff. de offic. assess.* quem sequitur Decian. *in cap. dilecti, numer.* 12. *de iudic.* † Legatum anniuersariorum 30
celebrandorum pro anima testatoris censetur relictum in Ecclesia, in qua erit sepultus, quia ita de consuetudine celebrantur. Cuman. *consil.* 12. *Ioannes ab armis*, vbi, quod testator consuetudini se conformasse præsumitur. † Libertas à præstatione onerum ac- 31
quiritur per consuetudinem non soluendi longissimo tempore, & qualiter procedat. Angel. *cons.* 337. *Inter alia Capitula, numer.* 2. &
per totum. Vide, *Consuetudo negatiua potest induci, & valet, & quando secus. Conclusio.* 802. † Locatio facta conductori, qui sus- 32
cepit periculum refectionis rei conductæ, intelligitur, vt sit facienda remissio, vel non, secundum consuetudinem. Baldus
consil. 79. *Aliquibus rationibus, in fin. lib.* 3. † Licet locus loci celebra- 33

ti contractus, vel saltem locus debeat adhiberi, vt valeat; tamen si de consuetudine contrarium seruatur, valebit vi consuetudi-
34 nis. Bald. *consil. 55. Anno domini, in princip. lib. 2.* † Extende, quia imo communiter de consuetudine seruatur, quod locus loci non in-
35 seritur in contractu, quando aliter potest constare de loco, Bald. *consil. 154. habeatis consilium, numer. 3. lib. 4.* † Mandatum Procuræ ad accipiendum pecunias mutuo in ciuitate Florentiæ, vbi est consuetudo, & vsus, quod non mutuantur, nisi sub cambiis censetur datum ad recipiendum sub cambiis propter consuetudinem, licet non sit dictum. Roman. *cons. 94. Visis, n. 7. in fin. vers. quoad secundum, vsque in fin.* vbi plena apostilla *in vers. vendent.* dat concord.
36 & idem Roman. *consil. 114. num. 4 vers. quoad secundum.* † Magistratus omnes debent seruare consuetudines locorum, & generaliter in omnibus actibus, nempe in electione, in acceptatione, in ingressu, progressu, & egressu officii, & in omnibus peragendis consuetudo est seruanda, Bald. *cons. 433. Apulus Castrum, colum. 4.*
37 *vers. decimo probatur, lib. 3.* † Merum & mixtum imperium licet sint inæstimabilia: tamen possunt precio vendi de consuetudine. De-
38 cian. *dict. consil. 124. num. 3. lib. 3.* † Mensura debet fieri secundum morem & consuetudinem loci, de qua si non apparet, secundum consuetudinem vicinorum; sin minus, secundum morem loci, in quo est facta dispositio, alias statur peritis. Feder. de Sen. *consil. 201. num. 5. vers. ad nonum.* & originalis mensura attenditur, nisi sit innouata per consuetudinem. Bald. *cons. 419. circa fin. vers. de mensura, lib. 1.* Vide, *Consuetudo vicinorum locorum quando attendenda. Con-*
39 *clusio. 821.* † Mercantiæ secundum vsum consignatæ vecturali obligant vecturalem, quia vsus & consuetudo attenditur. Bald. *con-*
40 *sil. 418. Quidam vecturalis, in fin. lib. 1.* † Pensio & affectus in rusticis licet non soluatur, nisi in fine anni recollectis omnibus fructibus; tamen si consuetudo est in contrarium, illa attendi debet.
41 Bald. *consil. 314. Ad euidentiam præmittendum, in princ. lib. 3.* † Præstimonium licet sit beneficium Ecclesiasticum; tamen non venit appellatione beneficii, quando ita est consuetudo in loco. Abb. *con-*
42 *sil. 47. Illud de iure, num. 4. lib. 2. & per totum.* † Principis consuetudo & vsus attenditur ad interpretationem sermonis, vel rescripti, aut
43 alterius dispositionis. Feder. de Sen. *cons. 4. numer. 4. vers. sexto.* Vide, *Consuetudo circa vsum principis attendi debet. Concluſ. 953.* † Principis mandatum regulatur à consuetudine, vt late, vel stricte interpretetur secundum morem ciuitatis. Roman. *d. consil. 94. num. 8.*
44 *vers. secundo, quia.* † Priuati inducunt vsum & consuetudinem contra factum superioris, quando constitutio, cui derogatur, non est ex origine, & fundamento regulæ. Petr. Anchar. *consil. 56. in fin.* Sa-
45 lariam † non conuentum non debetur famulo nisi adsit consuetudo, quod debeatur. Feder. de Sen. *consil. 218. Domine Federice, in*
46 *fin.* Vide, *Salarium quando, & quibus debeatur. Concluſ. 9.* † Successio filiæ dotatæ si denegetur ex consuetudine, prout in Lombardia, ea denegabitur etiam filiæ, cui dos est promissa. Signorol. *con-*
47 *sil. 98. per totum*, vbi pro vtraque, & in fin. ita concludit. † Successio masculorum exclusis fœminis est attendenda si consuetudo
48 dictat. Decian. *consil. 51. per totum, lib. 2.* † Idem est etiam inter particulares familias, maxime nobiles, inter quas consuetudo excludens fœminas attenditur, Socin. Iun. *cons. 65. num. 34. lib. 1.* vbi
49 loquitur in familia Landgrauii & Vrsinorum. † Suprema potestas principis cedit consuetudini. Decian. *cons. 124. num. 5. lib. 3.* Te-
50 statoris † mandatum directum hæredi recipit à consuetudine in-
51 terpretationem. Roman. *d. cons. 94. num. 8. vers. tertio idem.* † Vniuersitas an legitime fuerit congregata, & an valeant gesta à maiori parte, attenditur consuetudo. Lap. *alleg. 132. infrascripta sunt pacta,*
52 *num. 2. in fin.* † Vsus patrisfamilias & consuetudo attenditur, an habitatio illius contineat vnam, vel plures domos, quæ insimul habitantur. Cuman. *cons. 41. Ad primum, num. 4. vers. nam nomina.* Vide, *Vsus & solitum patrisfamilias seruit pro interpretatione. Concluſ. 364.*
53 † Vxor, cui debentur alimenta in domo viri, potest illa petere in domo parentum suorum, si est consuetudo in loco, quod vxor mortuo marito se recipiat in domo parentum. Bald. *cons. 58. In*
54 *restitutione dotis, num. 5. vers. super tertio, lib. 2.* † Item vxor lucratur vestes lugubres sibi factas in morte mariti, si talis est consuetudo. Bald. *dict. consil. 58. in fin. vers. super quinto, lib. 2.* Vide, *Obseruan-*
tia diuturna operatur multa, & quando secus. Concluſio. 59. Vide Conclusionem proximam sequentem, quæ seruit pro limitationibus.

Consuetudo & vsus non attenditur in multis. Concluſio. 955.

1 CONSVETVDO † & vsus non attenditur in iis, quæ potuerunt fieri diuersis modis, & facta fuerunt potius vno modo, quam alio. Calder. *cons. 39. An si consuetum, per totum*, quod est primum de consuetudine, vbi ponit plura exempla, quia quando modus seruatus non est contrarius, & repugnans alio modo, non censetur inductus vsus excludens. † Limita, nisi constet de in- 2
tentione facientis, quod voluerit restringere facultatem ad illum modum, quo fuit vsus, vt per Calder. *d. cons. 39. in fin.* alias *il primo, de consuetud.* & est additio Gemin. quæ incipit, *Posset responderi.* Amplia, † quia consuetudo & vsus contrarius regulæ fundamentali, 3
& originali religionis non valet, quando regula est confirmata à sede Apostolica; secus si consuetudo & vsus sint contra constitutiones ex accidenti factas. & non ab origine regulæ, etiam si adsit confirmatio Papæ. Petr. Ancharan. *cons. 56. Petitur consilium, in fin.* Vide, *Præscriptio non procedit, nisi adsit persona, cui acquiratur. Concluſio. 527.*

Consuetudo circa vsumfructum legatum. Concluſio. 956.

CONSVETVDO † Bulgari est approbata, quod si maritus le- 1
get vsumfructum omnium bonorum suorum vxori, instituto extraneo, licet sit plenum legatum totius vsusfructus; tamen si filius est institutus, talis vsusfructus restringitur ad sola alimenta. Bald. *cons. 459. Quidam instituto, circa princ. lib. 1.* † Amplia, quia ea- 2
dem consuetudo, quod instituto extraneo, si vxori relinquit maritus vsumfructum omnium bonorum suorum, licet debeat habere plenum & integrum vsumfructum de consuetudine, tamen intelligitur, nisi alia coniectura ex charitate, vel ex verbis colligi possit. Bald. *consil. 209. Illa verba, quod sit domina, in principio, lib. 3.*

Consuetudo vsurariorum circa multa. Concluſ. 957.

VSVRARII † de consuetudine conficiunt libros de vsuris 1
& creditis vsurariis; ideo si dicat vsurarius non habere libros, ipsi non creditur de consuetudine, sed compellitur exhibere. Baldus *cons. 152. ante med. vers. porro, lib. 3.* † Declara, vt si negetur vsu- 2
rarius, non potest habere locum consuetudo, & statur neganti vsurarium, & habere libros, nisi probetur. Zabar. *cons. 119. num. 2. vsque in fin.* † Consuetudo est, quod vsurarii cambiantes pignora 3
non scribant diem, quo restituunt vnum pignus, & aliud loco prædicti recipiunt, sed scribunt diem calculationis rationis, ita Io. de Imol. *cons. 4. in fin.* qui dicit esse attendendam consuetudinem. † Et non dissoluunt, vel cancellant practicam, nisi prius integre 4
satisfiat illis de omnibus vsuris, vt docet experientia, quæ est rerum magistra. Io. de Imol. *cons. 43. in princip.* vbi dicit, quod neque debentes vsuras soluunt, nisi quando vrgentur. Vide plenius, *Vsurariorum fraudes & machinationes. Concluſio. 345.* Vide, *Consuetudo circa vsuras diuersorum locorum. Concluſio. seq.* vbi similia. † Florentiæ 5
est consuetudo, quod mutuo non dantur pecuniæ sine cambiis, ideo mandatum factum ad recipiendum mutuo pecunias factum censetur etiam ad cambia, propter solitum & consuetum ciuitatis. Roman. *cons. 94. Visis iis, num. 2. vers. quoad secundum, vsque in fin.* & iterum *cons. 114. num. 6. vers. quoad secundum.* † Item Florentiæ con- 6
suetudine introductum est, quod is, qui est creditor mutui in pecunia, ex quo non potest petere vsuras condemnatur debitor ad mutuandum tantundem pro tanto tempore creditori, vt inducatur æqualitas sine vsura, quæ consuetudo in se habet maximam æquitatem.

Consuetudo circa vsuras diuersorum locorum. Concluſio. 958.

CONSVETVDO † est in Gallia, quod possunt fieri emptio- 1
nes redditurum annuorum ad vitam hominis, quantumcunque sint redditus excessiui, & contractus non dicitur vsurarius, sed licitus propter periculum vitæ. Oldrad. *consil. 207. in fin.* vbi, quod hæc consuetudo est quasi per totum orbem, & quod valet. † Mos 2
est, quod vsurarii non compelluntur in vita restituere vsuras ex officio, sed post mortem. ita dicit Lap. *alleg. 94. num. 6. vers. nec prodesset*, qui dicit hunc morem non habere locum, nisi in eo, qui exegit vsuras pro se, secus in ministro. † Vsurarii de more nunquam ex- 3
tenuant sortem principalem, sed potius illam augent; & quicquid percipiunt, vsurarum nomine percipiunt. Lap. *alleg. 94. colum. penult. vers. de secundo.* Calder. *consil. 502. ante med. vers. ratio, quia ita est*, alias *4. de vsur.* † Restitutio vsurarum incertarum debet fieri 4
pauperibus ad distributionem Episcopi ordinarii ipsius vsurarii, & ita seruat consuetudo, vt attestatur Feder. de Sen. *consil. 33. Nunquid ille, qui extorsit. in princip.* vbi recitat opiniones contra-

rias

rias Archid. & Hostien. pro hac parte, quam consuetudo approbat, maxime in ciuitate Senarum. † Et circa quantitatem vsurarum, ad quam rationem sint restituendæ, inspicitur consuetudo ciuitatis, ad quam summam vsurarii consueuerunt mutuare. Bald. *cons.229. Verba dicunt, num.3. ver. & secundum hoc, lib.2.* † Iudex Ecclesiasticus, si dicatur instrumentum vsurarium, de consuetudine generali inhibet seculari etiam pro impedienda exequutione post laudum, & post sententiam. Bald. *cons. 455. Videamus si ex iure, num.2. ver. in contrarium, lib.3.* vbi, quod generalis consuetudo ita se habet. † Consuetudo contrahendi etiam modo sapiente vsuram excusata pœna temporali. Crauett. *cons.145. num.12.* vbi late. † Et quod non valeat consuetudo, quod vltra sortem possit solitus negociari ex pecunia sua petere decem pro centenario singulo anno; quia est nutritiua vsurarum. Alexand. *cons.131. In causa vertente, in fin. lib.2.* † Contrarium allegat apostilla ad Alex. ibi, quod inter mercatores admittitur secundum Bald. *in l. fin. §. fin. colum. 2. C. de iure dot.* Vide, *Consuetudo vsurariorum circa multa. Conclusio proxima praced.*

Consuetum quando dicatur, & quid operetur. Conclusio 959.

1 CONSVETVM † quando dicatur, & quando solitum, Vide, *Solitum & consuetum quando dicatur, & quomodo verificetur. Conclusio.334.* † Operatur consuetum, quod illud, quod est consuetum, debet fieri, *c. licet ex suscepto, in ver. consuetum, de foro competent.* Vide, *Consuetudo & vsus attenditur in omnibus. Conclusio.954.* † Infer-
3 tur, quod is, qui venit ad habitandum in vim statuti, quod venientes ad habitandum sint exempti, si per 20. annos fuit seruatus exemptus, non debet molestari amplius, quia consuetum debet seruari. Alex. *cons. vlt. lib.4. num.9. in fin. cum seq. ver. nunc vero molestatur.*
4 vbi plura similia adducit, & est Andreæ Barbatiæ. † Quod consuetudines antiquæ sunt seruandæ in pascuis, pontibus, aquis, mo-
5 lendinis, & aliis. Alex. *d. cons. vlt. num.10. lib.4.* † Quod id, quod est consuetum, non est arbitrarium, sed obseruandum in priuile-
6 giis facultatibus, & aliis. Alex. *d. cons. fin. num.11. lib.4.* † Quod consuetudo habet vim decreti, & tenaciter obseruata habet vim iustitiæ, & ideo non receditur, quia habet vim consensus, Alex. *d. cons.*
7 *fin. lib.4. num.11. in fin. ver. Consuetudo enim.* † Et consuetum per 20. annos inducit præsumptionem tituli habiti, & per decem annos cum titulo non bene operatur idem Alex, *cons. fin. num.12. lib.4. ver. & adduco.* vbi multa similia, cum seq.

Consuetum quem esse aliquid facere, probatur per famam; ideo si Iudex est solitus torquere, vim inferre appellantibus, & iis similia, probatur per famam, & coniecturas. Conclusio.

VIDE Mascard. *Conclusio.432. Consuetum quem esse.*

Consules artium quam iurisdictionem habeant. Conclusio 960.

1 CONSVLES † artium habent iurisdictionē in artifices suæ artis in iis, quæ veniunt occasione artis, ita vt cogantur corā consulibus suis comparere. Io. de Imol *cons.139. Præfatus Simius, n.2. in fi. ver.*
2 *negari autem.* † Amplia, quia cognitio spectat ad artium consules, si agatur de dependentibus, & connexis ad artem, vide Io. de
3 Imol. *d. cons.139. in princ.* vbi multa exempla ponit. † Restringe, quando connexitas, vel dependentia, aut occasio non est proxima, sed remota, Io. de Imol. *d. cons.139. num.6. ver. in contrarium: & cons.140.* quæ sunt Floriani de S. Petro, & *cons.141.* quod est Io. de Imol. vbi, quod si consules mercatorum habent iurisdictionem inter mercatores occasione mercium, & dependentium, non erunt iudices in causa saluiconductus pænati facti mercatori fallito propter mercantias, si agatur ad pœnam, quia dependentia est nimis remota, maxime quando in loco sunt particulares iudices pœnarum. Vide plenius, *Statuta collegiorum & artium diuersa. Conclus.* 432. Vide, *Statuta mercatorum circa diuersa. Conclus.594.*

Consultor circa contractum extendendum quid possit. Conclus.961.

1 CONSVLTOR, qui habet † extendere testamentum factum ad consilium sapientis, nihil potest addere, sed tantum potest declarare testamenti verba Bald. *consil. 489. Casus talis est, numer.3. lib.5.* Vide plenius, *Consultor circa contractum extendendum quid possit. Conclusio.777.*

Consultoris, vel adiuncti electio qualiter facienda. Conclus.962.

IVDEX † adiunctus, vel consultor eligitur citata prius parte ad 1
dandum listam suspectorum, & confidentium etiam de iure communi, si alia forma à statuto non est data. Bald. *cons.170. circa fi. vers. item non præsupponitur. lib.3.*

Contemnere quando quis dicatur, vel non. Conclusio 963.

CONTEMNERE † dicitur, quando quis legi, vel Iudici non 1
vult subiici, & ideo factum ex concupiscentia, vel ira, non dicitur factum in contemptum. Calder. *cons.536. circa med. ver. contemnere*, alias *4. de sentent. excomm.* & idem, si fiat ex aliqua causa licet iniusta, non dicitur contemnere, Cald. *cons.556.* alias *11. de verb. signif.* † Et contemnere nihil aliud est, quam aspernari, & non curare, plene Felin. *in cap. si quis, de maior, & obed.* † Amplia, quia quis 2 3
dicitur in contemptum clauium celebrare, qui sciens se excommunicatum, dolose celebrat, quia ignorantia excludit contemptum, Cald. *consil. 556.* alias *11. de verb. signif.* † Extende, vt etiam 4
in contemptum clauium quis dicatur celebrare, qui monitus pertinaciter se ingerit communioni. Calder. *consil. 556.* alias *11. de verbor. significatione in fin.* † Amplia, quia non obediens præcepto Regis, 5
& superioris dicitur contemnere, & potest pœna graui puniri arbitrio superioris, quando præceptum non habet certam pœnam. Bald. *consil. 363. Venerabilis in Christo, num.4. versic. Adde vtrum, libr.3.* vbi multa ponit. Vide etiam ad ista omnia Mascard. *Conclus. 433. Contemptus quomodo probetur.* Vide, *Collatio beneficii facta sine patrono quando valet, vel non. Conclusio. 438.* Vide plenius, *Contemptus, qui debuit vocari, potest annullare electionem. Conclusio. 967.* Vide, *Contumax, seu contemnens præceptum, quis dicatur. Conclusio. 1018.* Vide, *Electio capitulariter facienda. Conclusio.63.* vbi, quod vno contempto nulla est. Vide, *Præcepto superioris non obediens qua pœna plectatur. Conclusio.478.*

Contemnens legem non iuuatur beneficio legis, neque auditur Conclus.964.

FRVSTRA † legis auxilium inuocat, qui legem contempsit. 1
l. sancimus. C. de iudic. † Amplia, quia contemnens legem, vel 2
iurisdictionem Iudicis in aliquo non auditur, *l. contumacia. ff. de re iudic. gloss. in l. sed, & si §. actio. ff. ex quibus causis maior.* † Declara, 3
quod qui commisit in vnam legem, non punitur alia lege, sed bene ex eadem, vt priuetur beneficio, & non iuuetur beneficio illius legis, vel Iudicis, ita Feder. de Sen. *consil. 271. Recordare*, qui ponit pro vtraque parte, & loquitur in contemptu ex contumacia. † Am- 4
plia, vt is, qui committit in legem, priuetur nedum commodo illius legis, & puniatur, sed etiam ex contemptu perdit omne priuilegium, quod sibi conceditur per alias leges, *l. Iudæos. C. de Iudæis*, quæ loquitur in contemptu ex facto commisso, non ex omisso, vel contumacia. Vide, *Contemnere quando quis dicatur. Conclusio. proxima praced.*

Contemplatio multa operatur. Conclus.965.

CONTEMPLATIO † operatur, vt plures actus vnum cen- 1
seantur, quando ita gesti sunt, vt vnus alteri insit, vel alterius contemplatione gestus censeatur. Crauett. *consil. 202. num.13.* † Item, quod si statutum excludit cognatos contemplatione a- 2
gnatorum, licet non dirigat verba in agnatos; tamen competit actio eis, quorum contemplatione fit dispositio. Roman. *cons.32. num.7. vers. tertio, hoc idem probatur.* vbi apostilla *in ver. competit actio*, citat plures concord. & dicit communem *. † Item quando lex * 3
priuat aliquem lucro contemplatione alterius, & non applicat alicui, illud lucrum censetur illud applicare ei, cuius contemplatione fit priuatio, Roman. *d. consil. 32. num.8. ver. 4. in fin.* idem Roman. *cons.411. Quatuor sunt, in fin.* vbi apostill. *in ver. peruenit*, vbi citat plures, & dicit * communem, & idem Roman. *cons.129. Licet magna, colum. 1. in fin. ver. Tertia ratio.* Vide plenius, *Hæredē ob non implementum, vel alias priuato, cui debeatur hæreditas. Conclusio.56.* † Item statutum excludens sorores stantibus fratribus, censetur excludere fauore agnationis, & licet non vocet fratres ad successionem expresse; tamen vocat illos tacite, ex quo exclusio 4

fœmi-

fœminarum fit contemplatione fratrum, ideo hæreditas, à qua fœminæ excluduntur, masculis debet applicari. Roman. *cons.* 411. *Quatuor sunt, in fin.* vbi plena apostill. *in vers. peruenit*, citat plurimos, & dicit * communem. † Item vide plenius, *quid operetur, vel non contemplatio*, *Conclusio proxima seq.* † Item contemplatio operatur etiam in damnosis, vt damnum illatum reficiatur ab eo, cuius contemplatione fuit datum, Vide, *Damnum reficitur ab illis, quorum contemplatione causatur. Conclusio.* 7. † Et contemplatio idem est, quod intuitus, quia idem important. Vide, Dictio, *intuitu*, quid importet. *Conclus.* 300.

Contemplatione alterius factum, quando præsumatur, vel non, & quid operetur. Conclus. 966.

1 AVVS † dotans neptem ex filio in dubio censetur contemplatione filii facere, & talis dos dicitur profecta à patre, vt neptis imputet sibi in legitimam. Angel. *cons.* 78. *Ioannes Philippi*, quod etiam est subscriptum à Io. Riccio. & *consil.* 79. *Subtiliter, & optime*, sequitur Alexand. *consil.* 179. *num.* 3. *lib.* 5. plenissime Ceph. *cons.* 105. *num.* 33. *& seq.* Deci. *cons.* 81. *num.* 5. Crauett. *cons.* 219. *num.* 2. Natta *cons.* 14. *num.* 4. Crauett. *cons.* 219. *circa princ.* Menoch. *cons.* 91. *num.* 45. allegat Bart. *cons.* 131. *Primo agitur.* Ruin. *cons.* 113. *colum.* 3. *vers. accedit, lib.* 1. *& cons.* 138. *colum. fin. & cons.* 196. *num.* 8. *lib.* 2. Ripa *in l. in quartam, num.* 202. *ff. ad leg. Falcid.* & plene Cephal. *cons.* 105. *num.* 22. *& seq.* vbi citat plurimos. Alex. *cons.* 138. *Ponderatis, num.* 2. *& 3. vers. nec ad hoc obstat, lib.* 5. vbi allegat text. *in l. dedit dotem. ff. de collatio. bono.* quia illud est, quia auus obligatur propter filium dotare neptem, ex ipso filio, non propter se, & plene Alex. *consil.* 117. *viso titulo, num.* 5. *versic. sed Cynus, libr.* 6. Vide plurimos pro ista parte *vers. Legitimam imputat, quicquid perens eam habuit à patre, vel auo. Conclusio.* 205. Vide pro ista parte plurimos *in vers. Dos profecta ab auo, quando dicatur profectitia, vel non. Conclusio.* 783. † Extende in fratre dotante neptem ex fratre, vt contemplatione fratris dicatur fecisse. Castrens. *cons.* 96. *Domina Cornelia, lib.* 2. sequitur Cephal. *cons.* 105. *num.* 33. † Extende, quia donatio præsumitur contemplatione proximioris. Menoch. *consil.* 81. *num.* 44. ideo donans alicui minus proximo censetur donare in dubio contemplatione proximioris ipsius donantis. † Extende, siue neptis sit ex filio masculo, siue ex fœmina, & siue sit auus paternus, siue maternus, quia eadem est ratio, quia neque semper auus paternus tenetur dotare. Alexand. *dict. consil.* 117. *Viso titul. num.* 8. *vers. nec dicatur, lib.* 6. † Contrarium, quod imo contemplatione neptis præsumatur dos legata ab auo, & non imputet illam in legitimam patris. Corne. *consil.* 34. *num.* 3. *lib.* 4. * Socin. *consil.* 33. *num.* 16. *lib.* 3. Alexand. *cons.* 138. *lib.* 5. & ista est * communis opinio, de qua Ias. *in l. qui aliena.* §. *interdum, numer.* 26. *& seq.* * vbi *numer.* 28. dicit * communem *ff. de acquirend. hæred.* Vide pro contrario plurimos *in vers. Dos profecta ab auo, dict. Conclus.* 783. *& in vers. Legitimam imputat, dict. Conclusio.* 205. † Declara, quod dicitur de auo dotante neptem, vt præsumatur contemplatione filii, vt procedat, quando auus erat obligatus dotare. Menoch. *dict. consil.* 81. *num.* 55. † Declara, quia si donatur nepti adhuc non natæ; tunc sine dubio contemplatione filii censetur donatum, ex quo non potest contemplatio fundari super eo, quod non est. Cephal. * *consil.* 105. *num.* 23. *& seq.* vbi dicit * communem. † Declara, quia si constat, quod auus contemplatione sui dotauit neptem, vel ex coniecturis constat, non imputat filius, vel filia in legitimam; si vero constat, quod filii contemplatione, vel est dubium, semper imputat filius, quia censetur pater breui manu dedisse filio, & filius nepti. plene Alexand. *dict. cons.* 117. *num.* 5. *& seq. lib.* 6. † Declara, vt procedat, quando aliæ coniecturæ non extant. Menoch. *dict. cons.* 81. *num.* 54. *in fin. vers. non obstat secundum, quia in dubio contemplatione filii.* † Declara, quia contemplatio ex coniecturis probatur, quæ multæ sunt, de quibus Cuman. *consil.* 73. *num.* 4. *& seq.* Vna † coniectura est, quod institutio de filio facta sit contemplatione patris facta, vel legatum factum, quando filius non nominatur, vel non est natus & pater est absens. Cuman. *consil.* 73. *numer.* 4. *vers. ex iis vsque in fin.* † Alia coniectura est, quia auus non præsumitur contemplatione filii dotare neptem, quando necessario ab eo est dotanda ob personam filii. Menoch. *d. cons.* 81. *num.* 46. * vbi dicit * communem. † Extende, vt procedat limitatio, etiam si auus teneretur dotare neptem nomine filii: nam non tenetur, si filius est diues, ideo non censetur tunc dotare contemplatione * filii diuitis * communem dicit Menoch. *dict. consil.* 81. *num.* 47. *& seq.* † Regula est, quod contemplatio non præsumitur. Cuman. *d. consil.* 73. *colum. fin. in princ.* † Et si auus donat aliquid nepoti ex filio, dicitur aduentitium neporis, nec censetur datum contemplatione patris, quia non tenebatur donare nepoti propter filium sicuti tenetur dotare neptem. Alexand. *consil.* 138. *Consideratis, in princ. lib.* 5. vbi apostill. *in verb. nepotis*, citat pro vtraque, & Alexand. ibi *num.* 2. vult, quod præsumatur propter merita nepotis, & apostilla in verbo, *nepotis.* † Et si concurrunt plures causæ potentior attenditur, ideo legatum dotis factum pauperi mulieri præsumitur ad piam causam factum, secundum communem *, de qua * Deci. *cons.* 120. *num.* 4. vbi, quod contemplatione piæ causæ præsumitur. † Extende, etiam, si sit extraneus, vel consanguineus, qui legat pauperi consanguineæ dotem; quia præsumitur legare ad piam causam. Ias. *cons.* 173. *lib.* 2. sequitur apostill. fin. ad Dec. *d. consil.* 120. vbi, quod verior est opinio. † Contrarium Deci. quod imo potius attenditur consanguinitas, quam pietas hoc casu, quia potentior est, ideo si consanguineus legat dotes pauperi consanguineæ, præsumitur propter consanguinitatem, non propter pietatem, nisi exprimat, Deci. *d. consil.* 120. *num.* 4. *vsque in fin.* † Declara; quia bene maior pietas est in extraneo, sed vtroque casu est pium legatum. Vide, *Pia causa quæ dicatur, vel non. Conclusio.* 332. Restringe, † quia præsumitur factum contemplatione causæ finalis, qua mouetur quis ad faciendum. Crauett. *consil.* 243. *num.* 2. sequitur Menoch. *consil.* 81. *num.* 41. † Item, si aliquid datur ob commodum ab aliquo receptum, præsumitur datum illius contemplatione. Bald. *in l. cum oportet. in princip. C. de bon. qua liber. num.* 4. Castrens. *consil.* 96. *lib.* 2. † Item inspicitur persona, cuius contemplatione donatur, vel actus geritur. Crauett. *consil.* 91. *num.* 6. & clarius *consil.* 231. *num.* 16. † Item origo causæ inspicitur, vt contemplatio haberi possit; ex origine namque cognoscitur contemplatio. Abb. *consil.* 77. *num.* 29. & 30. † Item, quando ob aliquod beneficium receptum à patre quis dotat illius filiam: nam dicitur contemplatione patris id facere, & talis dos dicitur profectitia. Alex. *cons.* 43. *in princ. lib.* 7. † Amplia, quia res donata vxori per consanguineos mariti, censetur donata contemplatione mariti, & prouenire à marito, & donata à consanguineis vxoris contemplatione ipsius vxoris. Bartol. *in l. sed si plures.* §. *in arrogato, ff. de vulgar. & pupill.* cuius opinionem * communem dicit Ias. *in l. vt liberis, num.* 17. * *C. de collation.* & Cagnol. *in l. contractus, num.* 38. *ff. de regul. iur.* vbi dicit magis communem *. Clarus *in* §. *donatio. quæstio.* 10. *vers. sed nunquid.* † Amplia in donatis à consanguineis mulieris ipsi mulieri existenti in partu, quia sunt mulieris ex eadem ratione. † Contrarium, quod imo sint partus, & non mulieris, quia contemplatione partus data dicuntur in simili Crauett. *consil.* 91. *num.* 6. qui dicit, quod semper inspici debet persona, cuius contemplatione quid donatur, sed partus fuit causa, initium, & origo, quia sine eo donatio non esset facta; ergo initium attendi debet. Mandel. *consil.* 77. *numer.* 28. *& seq.* & allegatur simile de donatis ab eo, qui leuat partum de sacro fonte, quia de consuetudine sunt partus, & donatio secundum consuetudinem intelligitur. Barbat. *consil.* 51. *numer.* 3. *lib.* 2. & respondetur ad donata sponsæ, quia tunc non extat alia persona, & maritus reputatur extraneus, sed partus est æqualiter dilectus, & concurrit causa, quod diutius viuere præsumitur. † Et facit *cons. Rom.* 405. *n.* 3. *in fin. vers. & si dicatur.* vbi donatio propter nuptias contemplatione filiorum censetur facta vxori, ideo tenetur filiis conseruare. † Declara, quia mulieri acquiritur, ex quo causa consanguinitatis est attendenda tanquam potentior, & naturalis. Bartol. *in l. qui filiabus. ff. de leg.* 1. vbi, quod si ob merita fit legatum, vel donatio applicatur solum natis, non posthumis; secus si affectio sola consideratur, prout in tutela plura, Deci. *consil.* 120. *num.* 4. † Amplia, quia si quis legat alimenta vxori alterius censetur contemplatione mariti legare, ex quo maritus obligatur ad ea. Alexand. *consil.* 171. *lib.* 2. sequitur Ruin. *consil.* 223. *in fin. lib.* 1. † Extende, quia legatum alimentorum factum ei, cui alimenta debentur à tertio, censetur factum contemplatione debitoris, non autem creditoris *l.* 3. §. *fin. ff. de lib. leg.* vbi Bart. *l. si cui.* §. *si. cum gloss. ff. de leg.* 1. † Extende; quia quando aliquid datur ob commodum ab aliquo receptum, præsumitur datum contemplatione eius, qui commodum dedit. Bald. & alii, *in l. cum oportet. C. de bonis, quæ liber. in princ.* Castr. *cons.* 96. *lib.* 2. † Extende, quia si pater & patruus dotant de bonis communibus, patruus censetur contemplatione patris, ita Castr. *cons.* 96. *Si dicta Cornelia, num.* 2. *lib.* 2. sequitur Cephal. *cons.* 105. *num.* 33. † Amplia, quia legatum factum vxori contemplatione filii cessat, cessante filio, cuius contemplatione est factum legatum. Benintend. *decis.* 98. Petr. de Anchar. *cons.* 185. *Quæstio videtur, per totum.* vbi limitat, quando coniectura esset in contrarium, & est regula, quod cessante causa contemplationis, seu illo, cuius contemplatione aliquid est concessum, cessat concessio. Socin. *cons.* 150. *num.* 17. *vers.* 6. *confirmatur, lib.* 1. Vide, *Legatum quando censeatur factum ad vtilitatem legatarii. Conclusio.* 95. † Extende, quia priuilegia concessa marito, quæ competunt vxori, etiam mortuo marito

rito, si durat vidua, competunt, quatenus non fiat contemplatione mariti personalia, quia mortuo marito cessat priuilegium vxoris, *l.2.* vbi Alber. de Rosa. & Bald. C. *de Episc. & Clericis.* nam cum cesset priuilegium mariti, ergo etiam vxoris debet cessare, cuius contemplatione vxor illud habebat; hoc tamen non videtur absolutum per ea, quæ tenet Socin. *in rub. de foro compet. num.13. ver.66.*

36 *& in c.1. num.20.* † Amplia in prohibitione alienationis facta per testatorem, donec extiterint masculi, quia inducit fideicommissum fauore masculorum, quorum contemplatione est facta prohibitio. Deci. *consil.487. num.5.* in tantum, vt illis, quorum contemplatione fit prohibitio, fieri debeat applicatio, si fiat alienatio, etiam si non sit expressum. Cuman. *cons.190. Filiusfamil. num 1.* † Idem in statuto excludente fœminas stantibus masculis, quia applicatur hæreditas masculis, quorum contemplatione fœminæ excluduntur, idem Deci. qui ponit alia exempla *consil.587. num.5.* plene Alexand. *cons.197. circa fin. lib.6.* vbi, quod exclusis filiabus propter agnatum legitima matris non augetur, quia id, quod filiabus competebat, competit agnato, cuius contemplatione filiæ excluduntur; non autem applicatur matri, quæ excluditur reseruata legitima, plenissi. Socin. *consil.84. vt fas perpetuo. num.7. ver. circa secundam, lib.1.* † Amplia in tantum contemplationem operari, vt si in donatione causa mortis facta Titio contemplatione Seii, est sequuta traditio, censeatur etiam translatum dominium in eum, cuius contemplatione donatur, absque alio ministerio. Cuman. *consil.73. Sine disputatione, num.2.* † Extende idem in legato facto vni contemplatione alterius. Cuman. *d. cons.73. numer.2.*

40 † Restringe in institutione hæredis; quia requiritur aditio eius, qui est hæres, nec potest alius, cuius contemplatione est facta institutio, velle adire, Cuman. *d. consil.73. num.2.* † Amplia, quia facta de facto, & cum iniustitia nocent ei, cuius contemplatione illud processit, ideo sententia super solutione depositi etiam iniusta, nocet deponenti, quando eius culpa, vel facto causatur; secus si culpa depositarii. Cuman. *cons.185. Ser Laurentius, per totum.* † Amplia, idem in damno dato Titio propter inimicitiam alterius; quia censetur datum ab eo, cuius contemplatione infertur. Vide, *Damnum reficitur ab illis, quorum contemplatione causatur. Conclusio.7.* † Amplia, quia quando concurrunt duo, & fit vnum contemplatione alterius, iudicatur vnicus actus, videlicet is, cuius contemplatione fit. Crauett. *consil.202. num.13.* † Amplia; quia promissio & verba indefinite prolata in contractu, intelliguntur ad fauorem eius, pro quo stipulatur, vel paciscitur. Aret. *consil.142. num.11.* Vide *Pœna cui applicari debet. Concluſ.240.* † Limita in pœnalibus, ideo licet mulier transiens ad secunda vota priuetur donatione facta à marito, quoad proprietatem; secus est in donatis contemplatione mariti, quia pœnalis lex non extenditur. Roman. *consil.405. Præsuppositis terminis, per totum.* † Limita etiam in odiosis & fraudulentis; quia si pater instituat filium, & descendentes ex eo, & eis, si hæredes fuerint, & sine filiis decesserint, vel etiam hæredes non fuerint, substituit extraneum ille extraneus censetur contemplatione sui, non autem contemplatione filiorum spuriorum etiam legitimatorum, qui non possent succedere, Alexand. *consil.88. Omissis tribus, num.7. ver. ex iis infertur, libr.7.*

47 Vide, *Fraus non præsumitur, & quando secus. Concluſ.476.* † Limita, quia donatio facta per patruum nepoti non videtur contemplatione patris. Alex. *cons.184. col.3, lib.2. & cons.188. col.3. eod. lib.2.* & videtur firmare Bart. *in l. si filiusfamil. mortis, ff. de don. causa mortis,* & propterea reputabitur peculium aduentitium, non profectitium, quod est maximi momenti propter alienationem, quæ fieret à patre, an valeat, necne, de quo Afflict. *decis.393.* † Limita, quando auus, qui donat nepti pro dote, donat tempore, quo non ipse auus, sed filius, non vt hæres aui, sed vt filius esset obligatus dotare, quia tunc non oritur alias contemplatio, nisi dotatæ, ita arguit Menoch. *consil.183. num.12. ver. secundo accedit.* allegat Ruin. *consil.72. num.6. lib.2.* & loquitur in auo donante nepti post mortem suam, vt contemplatione neptis dotet, non filii, quando onus ad filium spectaret, non vt hæredem aui, quia tunc dos est aduentitia,

49 profectitia. † Extende clarius, vt per Bald. *consil.30. Præsuppositio statuto, in princ. lib.1.* vbi, quod auus dotans neptem tempore, quo esset mortuus filius, qui viuebat tempore dotationis, non censetur contemplatione filii, sed neptis, quia non potest intellectus concipere, quod à filio mortuo sit dotata, quia non viuit tempore dotationis, sequitur plenissime Alber. Brun. *in tractat. quod stantibus masculis, art.6. num.180.* vbi pro vtraque allegat, & hanc tue-

50 tur. † Limita, quia contemplatio dicitur fictio quædam, quæ non habet locum in statutis, plene Bald. *cons.30. in princ. lib.1.* Alber. Brun. *tractat. quod stantibus masculis, artic.6. quæst.1. numer.180. &*

51 *seq.* vbi late pro vtraque parte, & ibi distinguit. † Extende, quia fictio ista, quam operatur contemplatio, non habet locum in materia odiosa, & correctoria; ideo mulier, quæ priuatur donatis à marito, si transit ad secundas nuptias, non priuatur donatis contemplatione mariti, quia lex pœnalis simpliciter loquens non extenditur ad casum fictum. Roman. *consil.405. Præsuppositis, per totum, in princip.* vbi plura allegat. † Limita in emphyteusi, vel feudo acquisito pro se, & filiis, & descendentibus, & hæredibus, quia respectu nepotis prouenientia ab auo sunt aduentitia, & non profectitia à patre, neque contemplatione patris quæsita; ideo non imputantur nepoti in legitimam sibi debitam à patre, ita plene Alexand. *consil.8. Visis subtilissimis, num.6. ver. præsupposito ergo, lib.3.* vbi plena apostilla *in ver. legitimam*, declarat. † Contrarium videtur 53 tenere Alexand. *consil.27. Videtur prima consideratione, lib.5.* maxime *num.6. ver. ista conclusio. lib.5.* quia imo computantur in legitimam, quando acquisitio est facta pro se, & filiis, & hæredibus. † Declarat apostilla ad Alexand. *d. consil.8. num.6 lib.3. in ver. legi-* 54 *timam*, quia si acquisitio emphyteusis, vel feudi est hæreditaria, & tunc imputatur in legitimam, vt in contrario, aut non sunt hæreditaria, sed iure inuestituræ deferuntur, & tunc non computantur in legitimam, & ita loquitur limitatio, maxime quando acquisitio est facta ab auo, si vero acquisitio est facta à patre, vt quia agitur de successione primi acquirentis inter descendentes, & aliqui distinguunt, si pretio aliquo ea bona empta sunt, tunc imputantur in legitimam, alias secus, secundum Bald. & alios, sed verior est opinio, quod siue empta sint ex pecunia, siue non, semper quod agitur de successione primi acquirentis, debet in legitimam imputari, quia semper est verum, quod contemplatione filiorum sunt empta, vbi allegat plures concord. † Extende limitatio- 55 nem, quod emphyteusis, vel feudum acquisitum per auum pro se, & filijs, & nepotibus, seu descendentibus, non imputetur in legitimam, neque contemplatione patris censeatur acquisitum, maxime, quando specialis mentio filii non est facta, sed in genere, vel quando filii tempore acquisitionis non erant nati, vel quando, si erant nati, erant infantes, vel pueri, in quibus merita particularia non possunt considerari. Alexand. *d. consil.8. num.9. & sequent. ver. nec prædictis obstat, lib.3.* † Restringe, quia sunt plures ca- 56 sus, in quibus data ab auo nepoti ex filio tenetur nepos computare in legitimam. *l. dedit dotem, de collatio. bonor.* quia procedunt, quando constat, quòd contemplatione filii dedit nepoti, vel quando auus dat nepoti illud, ad quod obligabatur, pro filio, vel propter filium, non propterse, ita Alex. *d. cons.8. num.7. & seq. ver. Nec obstat, lib.3.* vbi dicit, quod neque contemplatio filii potest applicari, quando in specie de filio non est facta mentio, vel non erat natus filius, vel si natus erat puer, qui merita non habebat. † Operatur contemplatio, vt dicatur datum, vel donatum 57 illi, cuius contemplatione factum fuit, ideo si auus dotat neptem, licet det nepti immediate; tamen fingitur dedisse dotem filio, & quod filius postea dederit nepti. Alexand. *consil.179. numer.3. lib.5.* † Prout in casu conuerso censetur legatum ab eo soluen- 58 dum, cuius contemplatione fit solutio; ideo si testator grauat tutorem filii sui hæredis ad soluendum, grauat filium, vt tutor soluat de bonis hæreditatis Alex. *cons.12. Attentis, num.15. lib.3.* † Extende, 59 quia si fiat legatum Ecclesiæ, quæ non est contemplatione beatæ Mariæ, vel Sancti, licet Ecclesia sit incerta, & non reperiatur; tamen debetur legatum sancto, cuius contemplatione est factum. Bart. *cons.26. Testator, num.3. ver.2. probatur, lib.1.* † Extende in eo, qui 60 iubet bona sua distribui per exequutores in pauperes, quia censetur exequutores hæredes facere ad distribuendum contemplatione pauperum: ergo sicuti pauperes instituti possent accipere, ita exequutores possunt accipere, vt distribuant, quia paria sunt. Alex. *consil.12. Attentis. num.13. & 14. lib.3.* † Extende, vt idem sit in con- 61 sanguineo mariti, qui donat vxori ipsius consanguinei; quia ex quo contemplatione mariti censetur dedisse, vel donasse, fingitur, quod primo dederit marito consanguineo, & maritus postea dederit vxori. Deci. *consil.280. Placet mihi, num.3. in fin. & num.4.* Vide, ne erres, quia in vlt. impress. est *cons.278.* † Extende in do- 62 natione facta per priuignum nouercæ, quia censetur facta contemplatione patris, & sic primo patri, & quod pater postea donauerit vxori. Deci. *6. consil.280.* & secundum nouam impressionem *278. num.2. in fin. & num.3. ver. vlterius in præsenti.* † Extende in fratre 63 dotante filiam fratris, quia contemplatione fratris sibi proximioris videtur fecisse, & propterea perinde est, ac si dotem dedisset fratri, & frater dedisset filiæ. Deci. *d. consil.278. num.4.* Castr. *cons.96. Domina Cornelia, lib.2.* Alex. *d. consil.179. num.3. lib.5.* † Extende in o- 64 mni dispositione facta contemplatione alterius, quia licet ille non exprimat; tamen dispositio ad eum porrigitur. Paris. *cons.5. In præsenti causa, in fin. libr.1.* Deci. *consil.587. Visa prohibitione, numer.5.* qui

loqui-

loquitur in statuto, & testamento, in quibus aliquid aufertur ab vno contemplatione alterius; quia semper applicatur illi, cuius
65 contemplatione fit, & ponit plura exempla. † Extende, vt procedat in legato dotis facto filiæ; quia si alius donat filiæ aliquid contemplatione patris, compensat filia in legato dotis, quæ non succedit loco legitimæ. Alexand. *d. consil. 179. num. 6. & seq.* vbi late, *lib. 5.* vbi dicit, quod sufficit effectus verus, vel interpretatiuus,
66 etiam in forma, vel conditione implenda. † Extende in tantum esse verum, quod pater instituendo filiam in dote sibi data à tertio contemplatione patris dicitur bene instituta, & valet talis institutio secundum * communem, de qua Alex. *d. cons. 179. num. 12. vers. confirmatur, lib. 5.* Vide, *Causa causans est causa causati. Conclus. 138.* Vide, *Contemplatio multa operatur. Conclus. 965.* Vide, *Damnum cau-*
67 *sans damnum dedisse videtur. Conclusio. 6.* † Declara, vt per Menoch. *cons. 81. num. 53.* vbi videtur restringere, vt non procedat, quando is, cui aliquid alterius contemplatione soluitur, non esset in potestate alterius, quia tunc non quærit ei, cuius contemplatione legare videtur, si non habet eum in potestate, cui donatur, vel soluitur; Ideo si donatur filio emancipato, non acquiritur patri, nec e-
68 ius contemplatione præsumitur, vt ibi *num. 54.* † Restringe in homine sui iuris, vel libero à patria potestate, quia licet illi detur, vel donetur, sibi acquirit, non autem alteri, cuius contemplatione donatur, & idem in socio, etiam si contemplatione societatis, dummodo non detur, vel donetur societati. Bald. *d. l. cum oportet,*
69 *num. 3. C. de bon. quæ liber.* † Restringe, quia illud, quod ab euentu, vel casu prouenit in filium, prout per mortem alicuius accrescit, non dicitur profectitium, sed aduentitium, licet à patre originem
70 sumat, ita Alex. *cons. 179. lib. 5. num. 4. vers. nec prædictis obstat.* † Restringe in donatione facta per principem; quia donanti acquiritur, non illi, cuius contemplatione donatur. Menoch. *consil. 41. in fin.*
71 † Restringe, quia ista contemplatio operatur fictionem, non veritatem, quia is, cuius contemplatione donatur, vere non donat, sed videtur, seu fingitur donare; ideo dispositio odiosa loquens in casu vero, & simplici, non verificatur in casu isto facto contemplatione, qui non est verus. Roman. *cons. 405. Præsuppositis, colum. 2. vers.*
72 *iis tamen non refragantibus*, vbi apostilla. † Restringe in legitima computanda filio, quia datum filio à tertio contemplatione patris non operatur, vt in legitimam sibi debitam à patre teneatur compensare, nisi sit datum à patre immediate. Alex. *d. cons. 179. Viso processu, num. 6. vers. tertio respondeo, lib. 5.*

Contemptus, qui debuit vocari, potest annullare electionem. Conclus. 967.

1 CONTEMPTVS † prosequens suum contemptum, quia non fuit vocatus ad electionem canonici capitulariter factam, plus iuris habet ad annullandum electionem, vel prouisionem factam eo contempto solo, quam haberent plures præsentes, & contradicentes. Oldrad. *cons. 64. quodam Can.* Lap. *alleg. 51. num. 13. vers. ita*
2 *dicimus.* † Et in quibus casibus sit necessaria vocatio absentium, vt dicantur contempti. Vide, *Absentes quando, & in quibus vocandi. Conclusion. 36.* Et quid sit contemnere, & quando dicatur con-
3 temptus. Vide, *Contemnere quando quis dicatur. Conclusio. 963.* † Amplia, vt procedat etiam in patrono contempto, quando Episcopus sine eo contulit Ecclesiam; quia potest contemptum prosequi, & collationem reuocare, seu nullam declarari facere, Oldrad. *con-*
4 *sil. 188. vers. præterea constat.* † Amplia, vt in tantum sit verum, quod canonicus prosequens contemptum, quia ad electionem non fuit vocatus, vel patronus prosequens contemptum, quia Episcopus sine eo Ecclesiam patronatam contulit, dicuntur prosequi ius proprium, & non dicuntur obiicere; ideo non habet locum in eis, *c. vt circa, de election. in 6.* Oldrad. *consil. 188. per totum:* & ratio est, quia sua particulariter interest. Lap. *alleg. 51. num. 13. vers. ita dicimus.* Am-
5 plia † in patrono contempto, quando ius præsentandi competit pluribus, vt collegio, quia debent omnes vocari, alias contemptus potest annullare præsentationem. Feder. de Sen. *consil. 102. in prin-*
6 *cip. vers. secundo dico.* † Amplia, vt procedat etiam, quando ius patronatus competeret vt singulis, quia tunc licet de iure maior pars possit præsentare non vocatis aliis, & valet præsentatio, ita quod non vocati non possunt agere de contemptu, tamen secus est de consuetudine. Feder. de Sen. *dict. consil. 102. in princip. vers. se-*
7 *cundo dico.* † Amplia, vt etiam cessante contemptu, vt quia non debuit quis vocari, vel quia fuit vocatus, possit nihilominus quilibet impugnare electionem, vel præsentationem factam ratione defectus personæ electi, dummodo ante institutionem, vel confirmationem fiat. Feder. de Sen. *consil. 102. colum. 1. vers. ad secundum.*
8 † Amplia in Episcopo, cuius consensus non fuit à Capitulo requisitus in confectione statuti, quia si Episcopus debuit vocari potest agere de contempti, & annullare statutum. Calder. *consil. 2. de constitut. an Capitulum. num. 2. vers. vel dato, quod fatear.* † Limita, 9
quia licet contemptus possit agere de contemptu; tamen tertius, pro eo non auditur opponens de contemptu, Feder. de Sen. *consil. 148. in fin. vers. præterea*, vbi tamen, quod actus potest annullari, quando non est factus à maiori parte Capituli agente tertio, sed agente contempto est nullus, & idem tenet *consil. 214. in fin. & per totum*, vbi, quod tertius non agit de contemptu pro non vocatis, & latius idem Feder. *d. consil. 227. in fin. vers. vltimo, & incommutabiliter.* † Limita, nisi contemptus tacite actum factum sine eo ap- 10
probasset, vel admisisset, quia non amplius auditur de contemptu, Calder. *dict. consil. 2. de constit. num. 2. vers. vel potest dici.* † Exten- 11
de, nisi actus fuisset sibi intimatus, & tacuisset, quia censetur approbasse. Angel. *consil. 269. in fin.* † Limita, quando maior pars es- 12
set præposita, & magistra negocii gesti, quia tunc factum à maiori parte non vocata minori parte valet, regulariter antem secus est. Angel. *consil. 269. Punctus est, Anno Domini, per totum.* † Limita, 13
nisi contemptus, & non vocatus ad duas electiones factas in discordia vnam approbasset; quia non poterit agere ad contemptum. Lap. *alleg. 22. in fin.* † Declara hanc materiam, quando actus 14
sit nullus non vocato, seu contempto vno, an vero sit annullandus, & si sumus in delegatione facta tribus; si vnus non vocetur, actus est nullus, licet, si esset vocatus, & contradiceret, valeret actus factus à maiori parte, si vero non requiritur auctoritas, sed est requisita prout Capitulo eligendi, &c. si vnus est contemptus, valet actus, sed annullatur agente contempto ad nullitatem, ita declarat Abb. *consil. 57. Attingam, colum. 3. versic. ad quartam consultationem, libr. 1.* Vide, *Absentes quando, & in quibus vocandi. Conclusio. 36.*

Contemptus qualiter probet se contemptum. Conclusio 968.

1 CONTEMPTVS † quis non præsumitur; ideo in dubio statur instrumento, in quo asseritur, quod Abbas, & tales fratres facientes integrum Capitulum, fecerunt, &c. quia tunc pro instrumento præsumitur, donec probetur contrarium. Feder. de Sen. *cons. 148. in pr. n. 2. v. præterea præsumptio. & cons. 214. & cons. 227. v. sed dato.* † Declara, quia si is, qui dicit se contemptum, probaret se 2
fuisse præsentem in loco tempore actus; tunc bene præsumeretur eum contemptum, nisi fundans se in instrumento probaret, quod fuerit vocatus. Feder. de Sen. *d. consil. 148. in princ. & consil. 227. circa fin. vers. vnde communiter.* vbi dicit communem *. *

Contemptus qua actione agat ad contemptum, & nullitatem. Conclus. 969.

CONTEMPTVS, qui † debuit vocari, & non fuit vocatus, 1
agere potest confessoria, & propterea dicitur ius suum prosequi. Oldrad. *consil. 188. Quod prosequens*, quia sua particulariter dicitur interesse. Lap. *alleg. 51. num. 13. vers. ita dicimus.* † Limita, quan- 2
do contemptus non opponeret, sed tertius pro eo, quia non admittitur. Feder. de Sen. *cons. 148. in fin.*

Contemptus causa factum, & sic contemptus operatur multa. Conclus. 970.

FACTA † in contemptum legis, vel statuti sunt nulla declaran- 1
da; ideo exequutio facta rei iudicatæ contra nullitatem intentatam, in qua statutum mandat dari terminum 15. dierum, prout Senis, est nulla, & reuocanda est, tamquam facta in contemptum statuti. Castr. *cons. 381. In præsenti consultatione, in fin. lib. 2.* † Amplia, 2
quia sententia lata contra rem iudicatam allegatam, & productam, est nulla, quia dicitur lata in contemptum rei iudicatæ. Castrens. *d. cons. 381. in fin. lib. 2.* † Amplia, quia quod dicitur morosum 3
admitti ad purgandam moram, vt euitet pœnam commissam, quando ius partis non est effectum deterius; fallit, quando adest contemptus Iudicis. Vide, *Contemptus, qui debuit vocari, potest annullare electionem. Conclusio. 967.* Vide, *Contumax, seu contemnens præceptum, quis dicatur. Conclus. 1018.*

Contentum aliquem facere promittens, ad quid obligetur. Conclus. 971.

PROMITTENS † facere aliquem contentum, si ista verba refe- 1
rantur ad solutionem, vel sunt materia solutionis important obliga-

obligationem de soluendo. Bald. *consil.356. Quæritur in causa, lib.3.* 2 Amplia, † quia latior est significatio verbi contentari, quam soluere, quia soluere ad quantitatem refertur, contentare refertur tam ad quantitatem, quam etiam ad rem stabilem, vt teneatur tradere, vel offerre. Zabar. *consil.67. Respondeo, quod.* † Extende, quia statutum disponens, quod non admittatur appellatio, neque valeat, nisi appellans contentauerit appellatum, tenetur soluere, si est condemnatus, in quantitate vel si reali actione, tenetur offerre, 4 alias appellatio non valet. Zabarell. *d. consil.67.* † Limita; quia si verba sunt prolata ab arbitro versus partes, habent effectum declarationis faciendæ, Bald. *d. consil.356. circa prin. ver. secundo casu, lib.3.* 5 Limita, † quando sunt dubia, quia non operantur aliquid, nisi essemus inter milites, & simplices; quia eorum consuetudo attendenda esset, nec admitteretur disputatio, quæ est de apicibus, Bal. *consil.356. ver. tertio casu, vsque in fin. lib.3.*

Contextualiter factum quando dicatur. Concl.972.

1 CONTEXTV † vno, vel contextualiter aliquid fieri intelligitur, antequam agens diuertat ad actus extraneos. Ægid. Bellam. *consil.1. in princip. ver. secundum capitulum.* Vide, *Continue* 2 *aliquid facere qualiter capiatur. Conclus.977.* † Extende, quia contextualiter fieri dicitur nedum ratione actus, sed etiam ratione loci, ideo actus cæptus in vno loco, prout testamentum, & finitus in alia domo, vel loco diuerso non dicitur contextualiter factus, id- 3 eo non valet. Ægid. *d. consil.1. in princip. ver. tertium capitulum.* † Declara propter opiniones, an si in eadem domo sunt plures mansiones, & sit cæptum testamentum in vna camera, & vadant in aliam ad finiendum, an dicatur contextu vno factum. Vide Ægid. *d. consil.* 1. *ver. tertium capitulum*, vbi disputat, & tandē dicit esse arbitrium 4 Iudici. † Extende respectu temporis, quia factum, seu cæptum vno die, & finitum alio die, non dicitur eodem contextu factum, & licet valeat contractus, si Notarius distinguat dies, tamen non valeret testamentū in scriptis, nisi in casu necessitatis, puta cęptum hora sexta noctis, & sic ante mediam noctem, & perfectum in aurora, dicitur diuersis diebus; sed si testator moritur, valet, quod non valeret, quia non vnico conxtextu est factum. Ægid. *d. consil.1. num.2. ver. quartum capitulum.* Vide, *Incontinenti factum quanto tempore dicatur. Conclusio.80. & concl. ibi proxima seq.*

Continens & contentum differunt, & quando. Conclusio 973.

1 CONTINENS † & contentum differunt, quia vnum non est aliud. Bal. *consil.107. Contaui, an molendinum, lib.3.* Vide, *Instru-* 2 *mentum & contractus differunt. Concl.236.* † Et continens gene- 3 ralius est contento. ita Maranta *in 2. dist. tit. iudicij tela, num.10.* † Et quid differant continens & contentum, cum vnum non sit aliud. 4 Dec. *consil.123. num.24. lib.3.* Rol. à Valle *consil.33. num.12. lib.3.* † Et propterea impugnans instrumentum non dicitur impugnare contenta in instrumento, prout est confessio. Fel. *in c. Capitulum, num.13.* 5 *& 14. de rescript.* † Et dispositio loquens de Ecclesia non habet locum in conuentu, quia Ecclesia est continens, conuentus est contentum, & vnum differt ab alio. Abb. *consil.9. Omissa, in pr. lib.2.* Am- 6 plia, † quando continens & contentum pro forma requiruntur ad essentiam alicuius rei, prout in molendino, in quo requiritur ædificium continens, & molæ, quæ possent dici contentū; quia siue deficiat continens, siue contentum q; est de forma, facit desinere totum in substantia formali, Bal. *d. consil.107. lib.3.* vbi q; non dicitur molendinum, si non adsunt macinæ, nisi consuetudo sic seruet. Li- 7 mita, † quia contentum continetur sub cōtinenti generaliter expresso. Alex. *consil.140. Circa primum, nu.7. ver. & cum nihil ibi sit, lib.5.* 8 Limita; † quia imo continens sumitur pro contento, ideo legans chirographū censetur legare creditum, quod in chirographo continetur, gl. *in c. sane, in ver. reddens. de renunciat.* vbi allegat *l.1. C. de donatio.* quod legatis, & traditis instrumentis mancipia contenta in eis donata censentur, & alia multa similia exempla ponit, quę videas. 9 Limita, † quia in obligationibus continens sumitur pro contento, ideo obligatio de soluendis duabus ampullis vini, vel vnā, vegetem vini comprehendit solum vinum, non etiam vasa, quæ exprimuntur ad mensuram demonstrandam, nisi consuetudo sit in 10 contrarium Fulg. *consil.231. In quodam instrumento.* † Extende, quia donans aut pignorans instrumentum, vel chirographum, ius in dicto instrumento, vel chirographo donasse, vel pignorasse cōfetur. 11 Rom. *consil.57. In causa vertente, num.3. ver. ex prædictis ergo.* † Extende à contrario sensu, vt contrariorū sit eadē disciplina, quia sicuti, quando fit donatio, legatum, pignoratio instrumenti censetur de

obligatione contenta in eo, pro validitate actus, ita quādo lex, vel dispositio hominis cassat, & annullat instrumentum, vel chirographum, censetur annullare creditum, seu obligationem in eo contentam. Rom. *d. consil.57. nu.3. ver. ex prædictis, vsq; in fin.* vbi apostilla *in ver. intelligantur.* † Limita, quia vbicunq; significatio continentis 12 sumitur ex contento, semper continens importat contentum; secus, quando continens de per se sumitur. Bal. *in vsib. feud. tit. de capit. qui curiam vend. col.5. ver. quædam sunt.* Anch. *in c. accessorium, nu.18. ver. quædam se habent, de reg. iur. in 6.* Bal. *in tit. de capitaneo, qui curiam vendidit, ver. quædā se habent vt continens,* sequitur Dec. *consil.93. n.12. lib.2.* † Et 13 ideo verba dotantis & constituentis capellam in Ecclesia pro salute animæ suæ, intelliguntur de capella spirituali, videlicet sacrificijs; quia hic continens sumit significatum à contento. Anch. *consil.* 113. *Iura, quæ loquuntur, n.4.* vbi, quod materialis capella nihil facit ad salutem animæ, sed sacrificia, & orationes, ideo contentum hic sumitur pro continente. † Extende, quia priuilegium concessum 14 terræ, ciuitati, vel castro censetur concessum ciuibus, & personis habitantibus in terra, ciuitate, vel castro, & sic continens sumitur pro contento. Rom. *consil.180. Si admittimus, in pr.* vbi, quod tam laici, quam clerici comprehēduntur, & ibi plene apost. *in ver. comprehenduntur*, dat plurimos concord. † Extende, quia exemptio concef- 15 sa Ecclesiæ, vel loco censetur concessa personis, *c. per exemptionem, de priuil. in 6.* Rom. *d. consil.180. in pr. ver. secundo.* vbi apostilla *in ver. personæ*, quæ dat concord. † Sic etiam intelligitur sermo Euangelij, 16 *Hierusalem, Hierusalem, quæ occidis Prophetas.* & iterum, *Hierusalem conuertere, &c.* intelligitur de personis, & sic de contēto pro continente expresso. † Restringe in legato facto de capsula nucis in ciuita- 17 te Venetiarum facta, quia non veniunt bona in ea existentia, nisi aliter constet de mente legantis. Corn. *consil.173. In hac consultatione. lib.4.* Vide, *Legato fundo instructo quæ veniant, vel non. Concl.123.* † Limita in apprehensione possessionis, quia si apprehenditur possessio 18 domus, censetur capta omnium rerum in ea contentarum. Bal. *in l. de ijs, quæ, C. de furt. l. clauibus, ff. de contrah. empt.* † Declara, quia quan- 19 doq; propter ambiguitatem vnum sumitur pro alio, prout in vegete vini, in mensura grani, & in sacco pecuniarum, quia verba quandoq; contentum important, quandoq; continens. Bal. *consil.* 256. *Quæritur à vestra, n.2. ver. super secundo, lib.3.* vbi, quod in dubio fit interpretatio contra tutorem describentem æquiuoce bona pupilli in inuentario.

Continentes qui esse dicantur. Concluſ.974.

CONTINENS † proprie dicitur, qui seruat castitatem, & absti- 1 net à carnali copula, vt innuit Cald. *consil.121. circa fi. ver. item licet ipsi fratres*, vbi, quod fratres tertij Ordinis; quia sunt coniugati, licet appellentur continentes, proprie tamen non sunt, quod cons. est *7. de iud. & foro compet.* † Declara, quia improprie dicitur continens 2 etiam coniugatus, etiam cognoscens vxorem suam. Cal. *d. consil.121.* alias *7. de iud. in fi.* † & propterea is, qui matrimonio copulatur, capit 3 legatum factum, si caste, & honeste vixerit, nisi esset legatum factū à marito vxori. Vide, *Caste & honeste viuere quid importet. Concl.109.*

Continentia causarum quæ sit. Concluſ.975.

CONTINENTIA † causarum dicitur, quando ex vna causa 1 præparatur cognitio ad alteram, vt in petitorio, & possessorio. Bal. *consil.336. Quæritur, vtrū, in fi. lib.3.* & ideo iudex possessorij debet esse iudex petitorij, quia possessorium est præparatorium petitorij. Alex. *consil.58. Circa primū, in fi. ver. quo ad vltimū, lib.1.* † Et idem est con- 2 tinens, quod dependens, vel connexum. Alex. *d. consil.58. in fin. lib.1.* vbi, quod exhibitio scripturæ, si dependet, vel est connexa causæ principali, licet non sit ipsa causa, operatur, quod idem iudex causæ principalis sit, qui fuit exhibitionis scripturæ dependentis. Alex. *d. consil.58. in fi. lib.1.* † Extende; quia causa exhibitionis scripturæ, vel 3 edendæ scripturæ dicitur præparatoria ad litem, ideo tanquā cōtinentia operatur, vt lis coram eodem iudice exhibitionis sit cognoscēda. Alex. *consil.58. n.7. lib.1.* quia præparatorium dicitur de cōtinentibus præparati. † Extende, quia absolutio à iuramento ad 4 effectum agendi, dicitur præparatorium causæ cōtractus nulli, vel simulati, ideo coram eodem iudice debet cognosci, qui dedit absolutionem à iuramento. Alex. *d. consil.58. in fi. ver. & ideo videmus, lib.1.* Bart. *in l. ordinarij, C. de rei vend.* Bologn. *in addit. ad cons.10. de Antania 48. post med. ver. secundo principaliter.* Alex. *consil.63. In causa, & lite, in pr. lib.3.* Contrarium † tenet apostil. ad Alex. *d. consil.58. in fi. in ver. Episcopo, lib.* 5 1. vbi dicit, quod absolutio fit per libellum ad habilitandum tantum. Anch. *cons.18.* † Declara, quia si iuramentum esset prius re- 6 laxatum per partem, absolutio ab Episcopo esset superflua, ideo

tanquam præparatoria non trahet præparatum, ita declarat Castr. *consil.210. Visis, & ponderatis omnibus, de quibus lib.2.numer.2.* sequitur Bologn. *in addit. ad consil.48. Ioan. de Anan. post med. ver. secundo principaliter.* † Extende, quia si sunt plures rei ex eadem obligatione, & causa, vnica sententia debent omnes terminari, quia continentes dicuntur causæ, & valet appellatio, si vnus solus conuenitur coram vno, alius coram alio iudice, & iuste appellari potest. Ioan. de Imola *consil.44. in fin.* † Extende, quia causa restitutionis in integrum minoris dicitur præparatoria causæ negocijs principalis, ideo iudex restitutionis cognoscit de meritis. Ioan. de Anan. *consil.48. numer.4. ver. circa vero.* vbi Bolog. in apostil. *circa med. ver. secundo principaliter.* † Limita, quia conuentus conductor super caducitate, quia non soluit, ex qua inobseruantia poterat expelli propria authoritate, introducta lite, non potest ex illa causa expelli, sed ex noua causa, & superuenienti, puta si pendente iudicio defecit in alia paga, potest expelli, quia diuersa est causa à prima, ex quo sententia absolutoria à prima non inducebat exceptionem rei iudicatæ in alia. Alex. *consil.105. Magnifice, numer.28. & seq. ver. sed posito, lib.3.* vbi ponit alia exempla, & tollit contraria, quæ loquuntur in causa, quæ inerat à principio, secus si superuenit post iudicium. Vide, *Litis pendentia operatur multa, & quando secus. Concluſ.381.* † Limita, quia causæ principalis & fideiussoris possunt diuersis iudicijs intentari, nec vna trahit aliam. Castr. *consil.87. num.2. & seq. lib.1.* † Limita etiam quoad eundem debitorem, si conueniatur exequutiue quia non prohibetur actor agere via originaria contra eundem, quia sententia in iudicio exequutiuo non nocet in ordinario. Castr. *d. consil.87. num.3. lib.1.* † Limita, quia reconuentio non dicitur de continentijs, sed quædam adhæsio, seu adhærentia. Bal. *d. consil.336. in fin. lib.3.*

Continentiæ causarum non debent diuidi. Concl.976.

1 CONTINENTIÆ † causarum non debent diuidi, vt vna causa sit coram vno iudice, & pars eiusdem causæ coram alio, *l. nulli, C. de iud.* Alex. *consil.65. In causa, & lite, num.11. ver. fortificatur, lib.7.*
2 Extende, † vt procedat, etiam si agatur de causa compromittenda vigore statuti dubij, vt si conuentus non sit de comprehensis in statuto, sed alius, qui venit pro interesse, sed non vt necessarius defensor. Alex. *d. consil.65. num.5. & seq. iuncto num.11. ver. fortificatur, lib.7.* † Extende, vt procedat in causa exequutiua, quia si coram vno iudice fuit datum primum decretum, non potest coram alio iudice deueniri ad secundum decretum. Anch. *consil.363. Si aduertatur, num.4.* quod est Guil. de Perusio. † Contrarium sub dubio tenet Ias. *in l. nulli, num.8. C. de iud.* vbi, quod potest in exequutiuis coram pluribus iudicibus molestari debitor, sed decisiue, idem Ias. *consil.28. Reuerende domine, n.3. lib.1.* tenet, quod in exequutiuis nō habet locum regula, & plenius *consil.9. per totum, lib.1.* & est communis * opinio, Bonacossa *commun. * opin. lib.1. fol.439. col.1.* vbi dicit communem. Rom. *consil.133.* Castr. *consil.87. In causa, quæ vertitur, lib.1. n.3.* † Declara, quia in causis exequutiuis potest adiri alius iudex pro terminis maturatis post iudicium cœptum, puta is, cui debet solui annua præstatio, si egit pro vna annua præstatione coram vno iudice, potest coram alio agere pro annuis præstationibus maturatis post. Ias. *consil.9. num.3. ver. circa secundum.* † Restringe, quia *l. nulli, C. de iud.* procedit quoad processum, & sententiam, non quoad vtilitatem, & mulctā, quæ potest spectare ad alterum iudicem, qui non fecit processum. Old. *consil... n.11.* † Amplia, quia si sunt duo correi, non debet dari commissio contra vnum coram vno iudice, & alia commissio coram alio iudice, & licita est appellatio
8 Io. de Imol. *consil.44. in fin.* † Restringe, quia si agatur contra principalem via exequutiua potest agi contra fideiussorem via ordinaria, vel exequutiua, separata quia non inducitur pendentia litis cōtra vnum intentata, vt contra alium agi non possit. Castr. *consil.87. ver. istis non obstantibus, lib.1.* Vide, *Causarum continentia non debent diuidi. Concl.159.* Vide, *Iudicium vbi cœptum, ubi finem accipiat, qualiter procedat. Concl.487.* † Amplia, quia cœpta causa etiam super præparatorijs prout in absolutione à iuramento, & similibus, non potest negocium principale coram alio distrahi. Alex. *consil.58. in fi. lib.1. & consil.63. in pr. lib.3.* vbi ponit plura exempla. † Extende, quia pendente reductione à laudo corā Ecclesiastico, si iudex Ecclesiasticus confirmauit laudum, & pendeat appellatio, non potest fieri exequutio
11 laudi coram seculari. Alex. *d. consil.63. in princ. lib.3.* † Amplia, quia pendente causa principali coram vno iudice potest idem iudex, & non alius cognoscere de exequutione, argumento eorum, quę habentur *in l. ordinarij*, vbi Bald. *in 2. not. C. de rei vend.* Alex. *d. consil.58. in fi. lib.1. & consil.63. lib.3. in pr.* & licet Castr. *in d. l. ordinarij.* impugnet Bal. de quo per Ias. *in l. quottes, n.2. C. de iud.* tamen cum Baldo est communis * opinio, vt per Dec. *in rubrica, extra de iud. n.2.* vbi licet dicat dictum Baldi non verum, tamen dicit esse communiter * receptum, & in practica esset difficile ab eo recedere, prout communem * etiam dicit Curt. Iun. *consil.152. n.8. & 9.* Fel. *in c. super litteris, n.19. ver. secundo facit regula, & n.20. ver. secundo facit, de rescript.* † Amplia, quia
12 iudex, qui iudicauit in possessorio, adiri debet, & non alius pro petitorio. Vide, *Possessorium ante petitorium terminatur. Concl.446.* Limita in † causis diuiduis, quia diuiduntur continentiæ causarum
13 propter diuersas iurisdictiones; ideo laicus procedit inter laicos, Ecclesiasticus inter clericos, ita Fel. *in c.1. de præsumpt.* Boss. *in praxi, tit. de foro compet. n.116.* Rom. *consil.195. circa fi.* Soc. *consil.12. Quoniam in præsentiarum, lib.1.* † Limita, nisi ex causa fiat diuisio, nam si duo
14 sunt rei, vnusq; allegat suspectum iudicem, alius non, iudex potest contra non allegantem causam expedire, & contra alium supersedere debet, ita Alex. *consil.64. In causa, & lite, in fi. ver. non obstat, quod non debuit, lib.7.*

Continue aliquid facere qualiter capiatur. Concl.977.

CONTINVVS † commensalis intelligitur ciuiliter, & secundum
1 vsum patris familias, etiam si quandoq; absit, vt viuat expensis suis, si ita est vsus Domini, Calde. *cons.88. per totum*, alias 8. *de offi. deleg.* † Amplia idem in obligato ad continuam residentiam, vt
2 verba ciuiliter sint intelligenda, vt horis congruis intelligatur, & salua necessitate, vel infirmitate. Cal. *d. consil.88. ver. item illud verbum* alias 8. *de offi. leg.* † Quandoq; tamen continuo exponitur, videli-
3 cet tempore congruo. Cald. *d. cons.88. ver. item illud verbum*, quod est 8. *de offi. leg.* allegat illud; *Nunquam de manu tua exeat psalterium*, hoc est horis congruis. † Aliquando actus dicitur continuatus, si factus
4 est à principio ad finem, antequam agens diuertat ad extraneos actus. Vide, *Contextualiter factum quando. Concl.972.* Vide, *Continuatio actus, vel delicti multa operatur concl. prox. seq.* † Amplia, quia priuile-
5 gium concessum illis de Comitatu, qui per decem annos continuo habitauerint in ciuitate, intelligitur, etiam si habitantes ciuitatem tempore messium & vindemiarum iuerint in Comitatu cū familia ad faciendum recollectas, quia ex quo reuersi sunt ad Ciuitatem, dicuntur continuo habitasse. Io. de Imol. *cons.9. in fi.* vbi, quod modicum tempus non consideratur. † Extende, quia Ciuis, qui con-
6 tinuo tenetur habitare, implet, si habitat etiam per tres menses in rure singulo anno Apostilla ad Rom. *consil.264. vt is Norsinus, in verb. requiruntur, vers. circa secundum.* † Extende, quia continuo dicitur
7 habitasse, licet ex iusta causa fuerit absens, puta pestis, vel infirmitatis, Roma. *consil.263. Viso puncto, per totum, & cons.264. n.3. ver. secundo, quod continuo*, vbi, quod secus est, si ex iniusta causa abfuit etiam modico tempore. † Contrarium videtur velle in hoc, quando
8 modico tempore abfuit, idem Rom. *d. cons.263.* vbi apostilla *in ver. pacificus.* † Declara, quia contraria loquitur ad effectum puniendi
9 de falso; quia ex modico tempore, quo abfuit, non punitur testis de falso, & *in cons.264.* loquitur ad effectum ciuilem, & cōsequdū beneficium ciuilitatis; quia non continuo habitauit, si abfuit ex iniusta causa. † Extende in testibus, qui deponunt vidisse talem
10 semper, & continuo possidere; quia ciuiliter intelligitur dictū testis, & de possessione ciuili. Vide, *Testes contrarij qualiter reducantur ad concordiam. Concl.250.* Vide, Dictio, *semper*, quid importet. *Concl.371.*

Continuatio actus, vel delicti multa operatur. Conclusio 978.

CONTINVANS † delictum non dicitur dimisisse primū deli-
1 ctum, quia continuata & adhærentia eiusdem naturæ censentur. Fed. de Sen *cons.7. Quidam vsurarius num.2. vsq; in fi. vers. in contrarium.* vbi, quod vsurarius manifestus à principio, qui continuauit secrete vsuram vsq; ad mortem, dicitur manifestus vsque ad mortem propter continuationem, quæ inest præteritis. † Amplia, quia
2 continuatio operatur, vt plura facta censeantur vnicum factum. *l. & si manente. ff. de precar.* Fed. *d. consil.7. num.4. vers. actus quidem.* † Am-
3 plia in delicto continuato, quia censetur vnum, quando fit ab eadem persona. Fed. *d. consil.7. num.5. ver. continuatio quidem delicti.* Amplia; † quia delictum continuatum præsumitur ex radice, & reli-
4 quijs primi delicti emanasse, & non præsumitur pœnitentia. Fed. *d. consil.7. nu.3. vers. ex quo ergo.* † Amplia, quia is, qui potest impune
5 offendi, si reperiatur in fragranti, & quis in domo reperiatur delinquere, potest etiam extra domū, si fugiat, insequi & offendi, dummodo in territorio statuentium; quia dicitur idem actus continuatus. Alex. *consil.24. Animaduersis, n.28. lib.2.* † Extende, quia ban-
6 nitus, quem curia persequitur, potest capi vbique super territorio eiusdem principis, etiam si nō liceat Curiæ vnius officialis ingredi territo-

territorium alterius; quia fallit, quando in loco territorij habet
7 initium persequutio. Alexand. *dict. consil. 24. nu. 28. lib. 2.* † Extende, quia licet pro debito ciuili quis in domo capi non possit; si tamen caria insequitur debitorem, vt capiat pro debito, & fugiat in domo, potest capi in domo, quia actus continuatus idem iudicatur. Alexand. *d. consil. 24. num. 28. lib. 2.* dummodo in eodem territorio &
8 iurisdictione sit, vt ibi. Alex. & plene apostil. *in ver. alieno.* † Contrarium, quod non possit extrahi de domo, tenent Bald. Roma. Alex. & Ias. *in l. pleriq. ff. de in ius voc.* quos citat apostil. ad Alex. *d. cons.*
9 *24. num. 26. in ver. extrahi, lib. 2.* † Declarat Alexand. *d. consil. 24. n. 28. vers. & ita etiam, dub. 2.* quod possit extrahi; quando domus est sub
10 eodem officiali, & in eadem iurisdictione, alias secus. † Extende, quia licet non liceat in agro alieno prohibente domino venari; si tamen feram insequitur quis vulneratam, donec insequitur, & habet in conspectu suo, dicitur quasi sub sua custodia. Vide tamen
11 pro vtraque *Instit. de rerum diuisio. §. feræ. & §. illud quæsitum.* † Restringe; quia non procedunt ista, quando continuatio non est conformis, ideo in alieno territorio nõ subiecto non licet insequi existentem in fuga in loco licito, & si capiatur, debet restitui. Alex. *d. consil. 24. num. 24. lib. 2.* vbi apostil. dat plurimos concord. *in ver. alieno.* Vide, *Captus in alieno territorio quando restituendus, vel non. Concluſ. 72.*
12 Amplia, † quia si quis mandat committi homicidium, & si ex mãdato committitur in eadem iurisdictione, vel dominio eiusdem principis, dicitur vnicum delictum, & punitur in loco commissi delicti. Bald. *consil. 154. lib. 1. in fin.* quod duplicatur *consil. 461. lib. 3.*
13 Extende † etiam, quando quis insultauit in territorio Senarum, & interfecit insultatum in territorio Florentino, quia est vnicum delictum, & insultus confunditur ex homicidio; ideo à solo officiali Florentino punitur. Fulgos. *consil. 149. num. 4. ver. Rursum cum dictus.*
14 Limita; † quia quando delicta sunt æqualia, & in pluribus territorijs commissa, licet sint continuata, tamen possunt puniri à singulis officialibus vbi commissa sunt; quia plura sunt, prout si quis capitur in territorio Senarum, spoliatur in territorio Florentino; sicuti delictum continuatum habet partes diuisibiles; ita iurisdictio, & pœna recipit diuisionem. Alex. *consil. 216. Ponderatis ijs, num. 11. ver. vnde etiam Bal. lib. 6.* vbi recitat Baldi opinionem in hoc; quod vnus
15 non procedat super delicto in territorio alterius. † Contrarium dicit Alex. *d. consil. 216. num. 11. ver. illam quæstionem reassumpsit plenius, lib. 6.* vbi, quod imo solus iudex territorij capturæ procedet, quia ibi priuatus fuit libertate; & quia capientes habuerunt animum spoliandi; & quia vnicum est delictum continuatum, & quia ini-
16 tium attendi debet. † Declarat apostilla ad Alex. *d. consil. 216. nu. 11. lib. 6. in ver. recipiunt*, quod is, qui præuenit procedit, vel vterque super toto. Vide, *Delictum continuatum, seu reiteratum, an vnum vel plura. Concluſ. 169.* Vide. Delinquens in vno loco non potest puniri in alio territorio pro eodem delicto. *Concluſ. 182. & Concl. ibi proxime seq.*

Contractus quid sit, & quæ sint partes contractus. Concluſio 979.

1 CONTRACTVS † proprie dicitur, quando obligatio ex consensu hincinde interuenit. Gemin. *consil. 65. in princ. num. 2. ver.*
2 *item approbat contractus.* † Et si partes dissentiunt, vitiatur stipulatio & contractus, ideo debent contrahentes hinc inde se exaudire, alias si vnus intelligit de vno, alter de alio, nihil fit Bart. *consil. 59. Commune Spoleti, num. 5. ver. præterea, si aliter lib. 1.* vbi, quod propterea standum est verbis. Franc. Aret. *consil. 14. Viso diligenter, n. 7. in fin. ver. in causa ergo.* Vide, *Consensus debet esse simultaneus. Concluſ. 750.* Et pro-
3 prie † contractus est factum partium cum omnibus suis clausulis & differt ab instrumento; quia instrumentum est factum, seu dictum Notarij continens diem, mensem, annum, locum, testes, & subscriptionem. Bald. *consil. 444. Ad euidentiam præmittendum, in princ. lib. 1.* Vide, *Instrumentum & contractus, differunt. Concluſ. 236.* Am-
4 plia, quia pacta, & conditiones appositæ in cõtractu dicuntur pars contractus, & ab eo separari non possunt. Petr. de Anch. *consil. 7. In*
5 *quæstione agitata, in princ. num. 2. ver. constat etiam.* † Et ideo conducens aliquid cum susceptione casuum fortuitorum in se, dicitur minori pretio conducere, & sic est pars contractus. Bald. *consil. 119.*
6 *Verba dicunt, in princ. ver. item propter illud pactum, lib. 1.* † Declara; quia sex sunt requisita ad conualidandum cõtractum, vt ex eo agi possit; nempe requiritur creditor & debitor; res debet esse talis, quæ possit in stipulationem deduci, non autem sacra; causa debet esse possibilis, honesta, & rationabilis; conditio debet existere; quia ante non agitur, & modus debet impleri; si vnum ex ijs deficiat, contractus non operatur efficaciter. Bald. *consil. 104. Sex sunt, quæ*
7 *habent, in princ. lib. 1.* † Adde septimum, quia si contractus intelligi non potest, ex eo non nascitur actio. Bald. *consil. 279. Facinus vendi-*

dit, circa med. ver. & si contractus, lib. 2. † Quædam sunt substantialia 8
contractus, & omnium actuum, quorum omissio vitiat; quædam vero sunt accidentia, quorum omissio non vitiat. Vide, *Pacta contra naturalia contractus valent, & quomodo. Concluſ. 17.* vbi latissime. Vide, *Substantia actus si plura requirit, vno deficiente corruit actus. Concluſ. 773.*
Amplia, † quia fideiussio est contractus. Bal. *consil. 96. Petrus fideiussit, in princ. lib. 4.* † Amplia; quia stipulatio est contractus stricti iu- 9 10
ris, *l. 5. §. satis acceptis, ff. de verb. obligatio.* Bald. *d. consil. 96. circa princ. ver. item fideiussor obligatur, lib. 4.* † Contractuum omnium regula est; 11
quia aut sunt nominati, aut innominati, aut consuetudinarij, videlicet inducti à consuetudine loci, qui aliquando nominati, aliquando incerti, vt exemplificat Alex. *consil. 76. Visis, in princ. lib. 5.* in eo, qui promisit francare bona data per quinquennium, *& n. 14. & seq.* dicit, quod non est venditio, neque locatio, sed contractus ex consuetudine inductus, vt quis tacite vendat cum pacto francandi, & durante pacto conducit ab emptore; tamen non exprimitur.
Alia † est distinctio; quia aliqui sunt contractus, qui solo consensu 12
perficiuntur, alij, qui verbis, alij, qui re ipsa, & aliquando re, & verbis; de ijs, qui solo consensu. Vide, *Contractus qui solo consensu. Concl.* 985. † Alia; quia aliqui contractus sunt in scriptis, alij sunt sine scri- 13
ptis. Vide infra, *Contractus qui dicantur in scriptis. Concluſ. 990.* † Alia; 14
quia aliqui sunt contractus bonæ fidei, aliqui sunt stricti iuris, & in quibus differant. Vide, *Contractus bona fidei & stricti iuris in quibus differant. Concluſ. 1000.*

Contractus ex conuentione legem accipiunt. Concluſio 980.

CONTRACTVS † ex conuentione legem accipiunt, *l. contractus, ff. de regul. iur. l. 1. §. si conuenerit. ff. depos.* Castr. *consil. 472. Viso* 1
supradicto, in princ. lib. 1. Soc. *consil. 167. Non inutilis, ver. postremo, & cons. 154. Consultationem, circa princ. lib. 2.* allegat text. *in l. legem, C. de pact.* Castr. *consil. 145. Videndum est, in fin. lib. 2. & consil. 219. In causa, quæ vertitur, col. 2. ver. contractus autem, lib. 2.* † Extende, vt procedat, etiam si
partes vltra, vel præter naturam contractus conuenerint. Castr. *d.* 2
consil. 219. col. 2. ver. contractus autem, lib. 2. † Amplia, vt feudum licet
non transeat ad fœminas, nec sit alienabile ad extraneos, neque 3
transeat ad hæredes extraneos; tamen si in inuestitura hoc est cautum, contractus ex conuentione legem accipit. Cald. *consil. 314. ante med.* † Extende, vt idem sit ratione diuisionis feudi; quia licet omne feudum possit diuidi, tamen si inuestitura & conuentio aliter
cantat, contractus in hoc ex conuentione legem accipit. Cal. *cons.* 4
315. alias 12. de feud. † Extende, vt idẽ sit ratione successionis in feudo, quia si fiat inuestitura pro primo inuestito & eius filijs; & de- 5
scendentibus masculis, & ipsis deficientibus fœminæ succedant: si moriatur inuestitus, deinde masculus filius, relicta filia fœmina, superstite etiam fœmina filia primi inuestiti, quamuis filia prima inuestiti sit remotior, quam filia decedentis vltimo masculi, tamen ipsa succedit ex cõuentione, non attẽto gradu successionis. Cald.
consil. 316. alias 13. de feud. † Amplia in compromisso, quia si partes 6
promiserunt stare laudo ferendo, tenentur ad obseruantiam, tanquam quod transegerint; quia laudum est transactio & contractus ex conuentione legem accipiunt. Bal. *consil. 292. Quidam Martinus, in princip. ver. & ostenditur, lib. 1.* † Amplia in locatione facta datiorum
cum pacto, quod nihil possit innouari in præiudicium datiariorũ, 7
seu conductorum, quia nõ valebit noua ordinatio, quod reneantur datiarij vltra conuenta. Sign. *consil. 187. Millesimo trecentesimo, per totum.* Castr. *consil. 472. in princ. lib. 1.* † Amplia in tantũ contractum 8
ex conuentione partium legem accipere, vt si arbiter, prout de iure, pronunciat cõtra conuentionem partium compromittentium
laudum sit nullum. Castr. *consil. 145. Videndum, in fin. lib. 2.* † Amplia, 9
quia secundum naturam locationis est, quod locator tenetur ad expensas reparationum rei locatæ, tamẽ potest deduci in pactum, quod conductor teneatur, non autem locator, & valebit pactum, quia contractus ex conuentione legem accipiunt. Abbas *consil. 49.*
Videtur primo, n. 2. lib. 1. † Amplia in societate, quia licet natura so- 10
cietatis sit, quod æqualitas lucri & damni seruetur inter socios, tamen ex pacto aliter potest conueniri, quod vnus percipiat plus altero, item, quod vnus non sentiat damnum, sed participet commodum. Rom. *cons. 475. Quoad primum, nu. 5. & 6. ver. & si dicatur.* vbi dicit opinionem esse controuersam, sed quod de rigore iuris est vera, quia valet non ex natura sociali, sed in vim pacti.

Contractus in dubio præsumitur iustus & licitus in foro fori, secus in foro conscientiæ. Concluſ.

VIDE Masc. *Concluſ. 438. Contractus in dubio*, vbi, quod bene cõiecturis probatur Vsurarius, & illicitus. Vide plenius, *Simulatio*

non præsumitur nisi probetur. Concluſ.259. Vide, *Vſurarius contractus non præsumitur. Concluſ.361.*

Contractus quando dicatur perfectus. Concluſ.981.

1 CONTRACTVS † non dicitur perfectus, licet quis dicat volo contrahere, quia aliud est contrahere, aliud velle cõtrahere. Lap. *alleg.57. num.9. ver. item præmiſſa verba.* Vide, *Velle aliquid quando importet de futuro, vel de præsenti, Concluſ.40.* Vide plenius, *Verba futuri temporis præteritum non includunt, neque præsens. Concluſ.116.* Vide
2 plene, *Verba diſpoſitiua quæ dicantur. Concluſ.83.* † Contrarium in teſtamento, quia ſi teſtator coram ſufficienti numero teſtium dicat; *volo inſtituere hæredem*; important iſta verba inſtitutionem de præsenti. Caſtr. *conſil.457. Viſis, & examinatis, in princ.* vbi dicit hoc eſſe quando ſumus in vltima volũtate, quæ pendet à futuro euen-
3 tu. † Declara, quia in vltima voluntate, & quando deliberate verbum *volo*, profertur, inducitur diſpoſitio, plene Bartol. *in l. gerit,*
4 *num.10. & ſeq. ff. de acquir. hæred.* † Amplia, vt procedat, etiam ſi ſimus in contractu, qui ſolo conſenſu perficitur. Lap. *d. alleg.57. nu.9.* qui reprobat gl. contrarium tenentem *in l. in venditionibus, ff. de con-*
5 *trah. empt.* † Amplia, quia contractus non dicitur perfectus neq; ex eo agi poteſt, quando obligatio eſt facta de ſoluendo certam ſummam ſub pactis, & conditionibus apponendis in inſtrumento, quia ante conditiones, & pacta huiuſmodi, promittens conueniri non poteſt. Petr. de Anch. *conſil.7. in quæſtione agitata, in pr.* Vide,
6 *Obligatio de ſoluenda certa quantitate qualis. Concl.42.* † Amplia, quia contractus non dicitur perfectus, quando partes cõueniunt, quod tali die fiat inter eas rogitus Notarij, & publicum inſtrumentum, patet, quia Notarius non poteſt rogari, niſi de cõtractu, quem coram eo faciunt partes, ergo, &c. Caſtr. ita arguit *conſil.241. In quæſtione, col.2. nu.2. lib.1.* & quia alias eſſent duo contractus perfecti, vnus tempore conuentionis, alius tempore rogitus, quod nõ eſt dicen-
7 dum, & plura ſimilia adducit *conſ.52. in princ. lib.2.* † Contrarium tenet Caſtr. *conſ.52. per totum, lib.2.* quando filius fideiubendo ſe obligat pro patre ex carcerando, quod inſolidum ſe obligabunt Ferrariæ, prout in concordia ibi roganda ad dictamen ſapientis; quia ſi pater aufugit, & ſtat per eum, & filium, habetur pro facta, & filius
8 poteſt conueniri. Vide, *Pactum de donando, vendendo, & ſimilibus, an valeat, & ad quid obliget. Concluſ.21.* † Amplia, quia contractus, qui fit ad pondus, numerum, vel menſuram, maxime, quando fit in ſingulis menſuris, dicitur conditionalis, & imperfectus, *l. ſæpe, §. in ijs. ff. de contrah. emptio.* Franc. Aret. *conſil.11. Procedendum, in princip.* Vide, *Venditio ad menſuram dicitur conditionalis, & quando ſecus. Cõcluſ.49.* Li-
9 mita, † quia contractus dicitur abſolutus, quando coram teſtibus & partibus eſt publicatus, & ſtipulatus, licet teſtes adhuc in eo non ſint deſcripti. Alex. *conſil.10. Videtur fortaſſe, num.7. lib.1. cum ſeq.*
10 Extende, † quando ex præambulo conſtat, quod partes voluerunt habere contractum pro perfecto, vt quia dicit, quod deuenerunt ad infra ſcriptam concordiam. Caſtr. *conſil.52. col.2. ver. conſtat*
11 *autem, lib.2.* † Et quando teſtes deponunt, quod emptor interrogatus à venditore promiſit retrouendere, probatur pactum retrouendendi per ſtipulationem. Alex. *conſil.122. Viſo proceſſu, in princip. libro 2.*

Contractus probatur per duos, vel tres teſtes, & quando. Concluſ.

VIDE Maſcard. *Concluſ.435. Contractus ex non ſcripto.* vbi, non procedit, etiam ſi extet ſtatutum, quod non poſſit probari, niſi per inſtrumentum; quia ſi extat iuramentum, probatur per teſtes, & idem, etiam ſi partes conueniſſent, quod fiat ſcriptura.
Vide plenius, *Statutum circa probationem prohibens fieri per teſtes. Concluſ.638.*

Contractus probatur ex ſolutione gabellæ ſtante ſtatuto. Concluſ.

VIDE Maſcard. *Concluſ.436. Contractus an probetur ex ſolutione gabellæ*, vbi limitat non procedere, quando ſolutio fuit facta
parte abſente. Vide plenius, *Libri multi probant, & quando ſecus Concl.*
346. numer.18. & ſeq.

Contractus claudicare non poteſt, & quando ſecus. Concluſ.982.

1 CONTRACTVS † non poteſt claudicare, quia debet eſſe obligatorius hinc inde. Alex. *conſ.40. Circa primum, lib.5. in prin.* Vide, *Claudicatio non admittitur, & quando ſecus. Concluſ.287.* Amplia etiam, † quia contractus Papæ non poteſt claudicare, vt pro parte valeat, pro parte non. Ægid. Bellam. *conſil.33. col. pen. nu.62.* † Amplia, vt idẽ ſit in iudicijs, quia æqualitas debet ſeruari. Vide, *Æqualitas in iudicijs ſeruanda. Concl.306. & Concl. ibi proxima ſeq.* † Amplia, quia procurator ad vendendum nõ poteſt vendere habita fide de pretio, quando rem pure tradidit, quia claudicat contractus. Ang. *conſ.388. Conſtat procuratorem, per totum*, maxime *nu.3. ver. quinto quia.* Amplia, † quia contractus, per quem ſalarium ponitur in libro arbitrio alterius cõtrahentium, eſt nullus, quia claudicat. Rom. *conſ.*
275. Ex tribus, n.3. & 4. ver. quoad ſecundum. vbi apoſtilla *in ver. nullum.*
Extende † idem in venditione, quia ſi precium eſt collatum in arbitrio emptoris, venditio eſt nulla Rom. *d. conſ.257. in fin.* † Exten-
de maxime in contractu vltro citroq; obligatorio, quia non valet, ſi confertur in voluntatem vnius ex contrahentibus. Alex. *conſ.23.*
Conſideratis verbis, n.7. ver. quia contractus, lib.7. † Declara totam iſtam
materiam, quia contractus ex vna parte tantum obligatorius, ſi cõfertur in voluntatem promiſſoris per hæc verba. *cum volueris*, valet, ſi vero fiat per verba, *ſi volueris*, non valet, ſi vero ſumus in contractu vltro citroq; obligatorio, vtroq; caſu non valet. Alex. *d. conſ.23.*
n.6. in fi. cum ſeq. ver. alia principali, lib.7. vbi apoſtil. *in ver. locum*, dicit
* communem. † Amplia in compromiſſo celebrato inter tres, * quia licet non valeat quoad vnum, tamen valet quoad alios, quia quilibet cum duobus videtur compromittere. Angel. de Perulio *conſ.66. Co. Robertus, n.4. ver. videndum eſt ergo.* † Limita contra dolo-
ſum, quia ex dolo ſuo, licet non valeat contractus, tamen ipſe obligatur, *l. eleganter, in prin. ff. de dolo.* Feder. de Sen. *conſil.89. in princ.* vbi idem in ſententia, & quod contractus ſunt nulli ipſo iure volente decepto, & valent in præiudicium doloſi volente decepto. Vide,
Turpitudinem & dolum ſuum allegans non auditur. Concl.404. Vide, *Dolus dans cauſam contractui multa operatur. Concl.583.* † Extende in con-
tractu meticuloſo, quia is, qui infert metum, obligatur, ſed is, cui metus cũ violentia infertur, non obligatur, ideo petit data, & non reſtituit habita. Ang. Aret. *conſil.96. In themate ſupradicto, nu.31. & ſeq.*
ver. ſed poſſet largo modo. † Limita, quia ex conuentione poteſt clau-
dicare contractus, veluti ſi proponatur res ad incantũ deliberanda plus offerenti; quia omnes offerentes obligantur ad pretium oblatum, ſi placet venditori, ſed tamen ipſe venditor non tenetur deliberare pro pretio oblato; quia poteſt alijs oblatoribus incantare, & plus offerentibus deliberare. Bal. *conſ.393. Punctus talis eſt, per*
totum, lib.4. vbi, quod non dicitur perfecta venditio ex oblatione, quia ſi interim eueniat damnum intolerabile, non tenetur offerens, alias ſecus. † Limita, quia contractus celebratus cum ab-
ſente, in quo preſens nõ vult obligari, niſi ſub conditione, ſi abſens ratificauerit, valet, & eſt conditionalis donec ratificet, ſed ſequuta ratificatione efficitur purus. Alex. *d. conſ.40. in pr. lib.5.* † Limita in
contractu celebrato cũ pupillo; quia valet ad fauorem pupilli, & non valet contra eum, quia claudicat hoc caſu, *l. Iulianus, §. ſi quis à pupillo, ff. de actio. empti.* † Declara, quia ſi aliquid liberaliter pupillo,
& minori donatur, vel conceditur ſub modo, non habet locum claudicatio, vt velit habere liberalitatem, & non implere modum. Fulg. *conſ.223. Ex facto proponitur, in fin.* † Extende etiam, quia ſtatu-
tum, quod contractus à minore celebratus non ſeruata ſolemnitate ſtatuti ſit nullus, intelligi debet, quatenus minor alteri obligetur; ſecus è contra, quia valet ad fauorem minoris, ita Abbas
conſ.22. Quanquam, col.2. in fi. ver. non obſtat vltimum, lib.1. † Limita in
caſu ſpeciali. *l. ſicut emptio, §. cum l. ſeq. ff. locati*, vt per Alex. *conſ.121. Viſis, & ponderatis, in princ. lib.5.* vbi emens rem, & illam conducens pro certa penſione, donec ſoluat pretium, obligatur ad penſionem, ſed venditor non tenetur tradere durante locatione, licet ſi res pereat, perire debeat emptori, & ſic claudicat.

Contractus ab initio ſunt voluntatis, poſt factum neceſſitatis. Concluſ.983.

CONTRACTVS † ſunt à principio voluntatis, poſt factum
ſunt neceſſitatis. *l. ſicut C. de actio. & oblig.* † Amplia, quia do-
nans aliquid inter viuos cum certo onere expreſſo, nõ poteſt poſt perfectam donationem imponere nouum onus, licet à principio potuiſſet. Bal. *conſil.381. Factum tale eſt, Dominus Cardinalis, per totum,*
lib.4. † Amplia, quia non poteſt recedi à contractu perfecto, niſi
vtraque pars conſentiat, ſiue loquamur de receſſu, quo ad eſſentiam, ſiue loquamur de mutatione, ſiue de alteratione, ſiue de qualificatione, aut de prorogatione. Bald. *conſ.452. Hæredi habenti,*
num.2. ver.2. eſt conſiderandum, lib.5. † Amplia, etiam ſi contractus
ſit conditionalis gratia vtriuſque; quia non poteſt reuocari etiam pendente conditione. Alexand. *conſil.40. Circa primum, num.2 lib.5.*

Limita

5 Limita † in contractu nominato conditionali celebrato gratia vnius partis tantum; quia potest reuocari pendente conditione. arg. not. per Alex. *in d. consil. 40. num. 2.*

Contractus non potest celebrari inter absentes, & quando secus. Concluſ. 984.

1 CONTRACTVS † non potest celebrari inter absentes, nisi mediante nuncio, vel epistola, quia requiritur consensus vtriusque contrahentis, Bal. *consil. 349. Statuto Placentia, num. 3. ver. Venio ad secundum, lib. 1.* vbi quod non sufficit ratificatio subsequuta. Vide *Absenti non acquiritur, & quando secus, Concl. 38. n. 38. & seq.* & maxime 2 *numer. 86.* † Amplia, quia venditio & hypotheca recepta pro absente non iuuat absentem, si venditor alteri vendidit, antequam absens ratificauerit, quia si non docet de scientia, antequam alteri sit facta venditio, non potest agere hypothecaria contra tertium possessorem; quia sine scientia non potuit ratificare. Bal. *consil. 176.* 3 *Præmittendum est, post med. ver. item non apparet, lib. 2.* † Amplia, quia pactum & stipulatio seu contractus in fauorē personæ nominandę absentis, non valet, nisi interueniat procurator, vel gestor negociorum acceptans pro absente. Bald. *consil. 395. De principali instru-* 4 *mento, num. 6. lib. 5.* † Limita, nisi per viam priuilegij fiat concessio veluti si communitas concedat ciuilitatem absenti, vel princeps legitimationem spurio absenti, licet dicantur contrahere ciuis factus, & ciuitas, tamen sufficit ratificatio, quando fit concessio per 5 priuilegium. Bald. *consil. 349. num. 3. ver. solutio, lib. 1.* † Extende, vt idem sit in inuestitura feudi, vel emphyteusis, vel donatione, aut beneficio collato, quia acquiritur absenti per nuncium, vel epi-6 stolam. † Declara, dummodo ante mortem acceptauerit, vel ratum habuerit. Alexand. *consil. 24. Ponderatis, numer. 9. ver. bene facit,* 7 *lib. 5.* vbi apostilla *in ver. mortuo*, dat concord. † Limita in quasi contractu, qui non requirit præsentiam personarum, prout contractus; Ideo instrumentum additionis hæreditatis probat ad fauorem creditorum absentium; quia hæres dicitur quasi contrahere. Bald. *consil. 374. Quæritur, vtrum captura, num. 2. lib. 4.*

Contractus, qui solo consensu perficiuntur, & eorum natura. Concluſio 985.

1 SOCIETAS † est contractus, qui solo consensu perficitur. Ro-2 ma. *consil. 291. Cum isti fratres. num. 7. in fin. ver. cum autem.* † Sponsalia solo consensu contrahuntur. Roman. *consil. 295. num. 3. ver. no-*3 *tanda.* † Emptio solo consensu perficitur. Roma. *consil. 295. num. 4.* 4 Bart. *d. quæst. 7. num. 6. ver. quarto probo.* † Donatio solo consensu 5 perficitur. Roma. *d. consil. 295. per totum.* † Locatio solo consensu contrahitur. Bart. *in q. 7. Mulier habens, ver. contra numer. 6. ver. quarto* 6 *probo.* † Dotis contractus solo consensu perficitur. Bart. *d. quæst. 7.* 7 *num. 6. ver. quarto probo sic.* † Matrimonium solo consensu perfici-tur. Alex. *consil. 146. In causa, & lite, num. 16. lib. 5.* Vide, *Matrimonium requirit verba, & non sufficit tacitus consensus, & quando secus. Concluſ. 121.* 8 Mandatum † procuræ solo consensu perficitur. Alex. *d. consil. 146.* 9 *n. 27. ver. & hoc tanto magis. lib. 5.* † Natura cōtractuum, qui solo consensu celebrantur, est, quod per medium alterius organū possunt 10 perfici inter ipsas partes. Rom. *d. consil. 291. num. 8.* † Imo sine medio videlicet nuncio, procuratore, vel epistola sufficit, quod ad quocunque deducantur ad notitiam absentis, vt perfectionem accipiant. Roma. *consil. 295. Donatio, num. 2. & per totum*, vbi latissime hoc tenet contra communem, & ibi apostilla *in ver. veriorem.* citat pro vtraq; parte, & dicit Roma. & sequaces in hoc male loquutos fu-11 isse. † Contrarium dicit Bart. in sua *quæst. 7. mulier habens. in princip. num. 4. ver. Nono probo.* vbi, quod in contractibus, qui solo consensu contrahuntur, lex semper subdit actus, per quos consensus declaratur, videlicet per nuncium, vel epistolam, vel nutum, & ita clarius Bart. *consil. 73. Quæritur, vtrum, num. 1. seq. lib. 1.* sequitur Alexand. 12 *d. consil. 146. numer. 34. ver. præterea, lib. 5.* † Declarat Alex. *consil. 146. In causa & lite, num. 16. ver. quia respondeo. cum seq. lib. 5.* quod requiritur notificatio per quemcunq; facta in tempore, vt inducatur simultaneus consensus, non eodem tempore, sed diuersis temporibus, antequam recesserint à præstito consensu, secus si cōsensus à principio esset erroneus, vel antequam alter consentiret, primus reuocasset consensum suum; secus si reuocaret consensum suum, postquam alter acceptauit, & de acceptatione constat, & loquitur Alex. in matrimonio inter absentes contracto, vt sufficiat etiam ratificatio. & cōsensus absentis per ratificationem, antequam specialem notitiam habuerit, vel per nuncium, vel per epistolam, vel nutum; quia dicit ipse Alex. ibi *n. 12.* quod etiam sufficit, cogitatus 13 in genere. † Item sola patientia operatur perfectionem istorum

contractuum, qui solo consensu perficiuntur. Bart. *in d. q. 7. n. 6. ver. contra quod*, ibi, *quarto probo sic.* † Item contractus signis & nutibus 14 perficiuntur. Alex. *d. consil. 146. In causa, & lite, num. 27. ver. & hoc tanto magis, lib. 5.*

Contrahens obligatur ex suo contractu, & est generale in omnibus. Concluſ. 986.

CONTRACTVS † validus obligat contrahentes, ne possint re-1 scindere contractum, *l. sicut, C. de actio. & obligat.* † Amplia in 2 priuato nedum, sed in collegio, Ciuitate, Principe, & habente iurisdictionem; quia omnes tenentur ad obseruantiam contractus. Bald. *consil. 194. In causa vertente, circa med. ver. tertio præmitto, lib. 1.* Vide, *Contractus ab initio sunt voluntatis, post factū necessitatis. Concl. 983.*

Contractus quando nihil acquirat personæ interpositæ. Concluſ. 987.

MVLTVM † interest, an verba contractus dirigantur circa ac-1 quisitionem in tertium, an vero circa durationem contractus; quia primo casu acquiritur tertio; secus in secundo casu; ideo si ego acquiro, vel conduco pro me, & meis heredibus durante vita mea, & vxoris meæ, vel alterius personæ, nihil acquiritur vxori, vel tertio, licet eorum vita faciat durare contractum. Vide, *Dispositio omnis inspicitur & interpretatur prout verba diriguntur. Concl. 497.*

Contrahens nomine alieno non obligatur de suo, & quando secus. Concluſ. 988.

LOCATIO † facta matri conducenti nomine filiorum non 1 obligant matrem de suo, si filij non ratificant; quia cum nomine filiorum receperit, obligatio vltra intentionem non extenditur. Bald. *consil. 162. Casus est talis, per totum, lib. 3.* † Limita in casu 2 *l. si absentis, C. si certum petatur*, quia si quis mutuat pecuniam nomine Titij. quatenus Titius ratum non habeat, mutuans potest agere vtili actione sine cessione; quia contractus re contrahitur, & non consensu tantum, ita declarat idem Bald. *consil. 162. in fi. ver. non obstat d. l. lib. 4.*

Contractus incertus, vel relatiuus quando valeat, vel non. Concluſ. 989.

CONTRACTVS † incertus circa substantialia est nullus, vnde 1 si contractus fiat super re incerta non valet. Roma. *consil. 502. In casu. in princip.* Vide, *Incertitudo vitiat dispositionem. Concluſ. 65. cum duabus conclus. ibi proxime seqq.* Vide, *Emptio & venditio ex quibus dicatur perfecta. Concluſ. 124.* † Amplia, vt idem sit, quando substan-2 tia contractus remittitur in arbitrium tertij, qui non fuerit arbitratus; quia remanet nullus Roma. *d. consil. 502. num. 2. ver. quamobrem.* Vide, *Venditio ex quibus dicatur perfecta, & valeat. Concluſio 44.* Restringe, † quia valet contractus, quando licet ex arbitrio no-3 minati non declaretur; potest tamen ex alijs declarari, veluti si promitto tibi omne, quod mihi debet Antonius, & quod debeatur, stetur declarationi Alberti; nam licet Albertus nihil declaret, valet tamen contractus, si aliunde potest declarari. Roma. *d. consil. 502. colum. 2. num. 3. ver. ita igitur*, vbi apostilla *in ver. Alberti.* dat concord. † Restringe, quia valet contractus, quando non substan-4 tia contractus, sed qualitas est in arbitrio tertij remissa; quia licet non declaret; tamen non vitiatur. Roma. *d. cons. 502. in fin.* † Limita, quando quis promittit aliquid, quod alius sibi debet; quia licet 5 promissio sit incerta, tamen si potest ex relatione scripturarum, vel debitoris certificari, valet contractus. *l. si. §. si. ff. de nouatio.* Rom. *consil. 502. num. 3. ver. at vbi quis.* vbi dat exemplum, promitto tibi omne, quod mihi debet, vel in futurum debebit Titius, valet promissio, si potest certificari.

Contractus qui dicantur in scriptis, & eorum natura. Concluſ. 990.

CONTRACTVS † dicuntur celebrati in scriptis duobus 1 modis: vno modo, quando partes ita conueniunt expresse, quod debeat fieri scriptura, *l. contractus, C. de fide instrum.* Bald. *consil. 220. Proponitur, quod A. lib. 1. in princip.* ita Castr. *in l. cum res, Cod. de probatio. numer. 4. & in l. contractus, numer. 9. C. de fide instrum.* vbi quod ita consuluit, & obtinuit Florentiæ cum Fulg. quos sequitur Deo.

consil.11.num.2.ver. comprobatur hoc, plenius *consil*158. *num.4. & 5.* vbi quod contractus remanet suspensus, & apostil. ibi citat Alex. *cons.* 74. *num.3 lib.1.* Socin. *consil.169. num.9. lib.2* & Cast. *consil.52. in princ. lib.1.* vbi apostilla citat Socin. *consil.173. Reuerende pater. ver. sed prædicti, circa fi. lib.2.* licet postea Castr. ibidem teneat contrarium *col.2. in fin.*

2 Et † quod contractus non habeatur pro perfecto, donec fiat scriptura, quando partes conuenerũt, quod fieret scriptura, tenet Cast. *consil.241. num.2. lib 1.* viua ratione, quia si valeret primus contractus, Notarius conficiens postea scripturam non posset dici rogatus, de primo contractu; quia non potest rogari, nisi de gestis coram se, & essent duo contractus, vnus primus, alter tempore im-

3 strumenti, quod non est dicendum. † Et quod, quando partes vadunt ad Notarium, vt redigat contractum in scripturam, censeatur voluisse contrahere in scriptis. Roma. *consil.174. num.7. ver.*

4 *quod autem.* vbi allegat Bald. *in l. contractus, C. de fide instrum.* † Contrarium, quia imo requiritur ne dum, quod partes cõueniant, quod fiat scriptura, sed etiam quod aliter non valeat contractus, quia nunc dicitur in scriptis celebratus, alias non. Ang. *cons.160. n.4.* vbi

* dicit * communem. Card. Zab. *consil.44. Pro domino Christophoro, in*

* *pr.* Dec. *consil.340. n.3.* vbi reprobat Castr. & dicit * communem.

* Soc. *consil.173. n.3. lib.2.* vbi dicit * communem. Grat. *consil.107. n.4.*

* *lib.1.* vbi *n.5.* dicit * communem. Gozad. *consil.1. nu.42.* Burſat. *consil.*

* 100. *n.18. & seq.* vbi dicit * communem. Dec. *cons.64. num.19. & seq.*

* *lib.3.* vbi dicit * cõmunem. Afflict. *decis.105. in fi.* & plenissime Curt.

* * Iun. *consil.303. n.7. & seq.* vbi de * communi, & magis * communi, &

* ita etiam Rota Romana, vt per Vestan. *decis.34.* vbi de * communi, Anchar. Iun. *quæst.21. in fi. in 1. parte.* Pro contrario etiam, Vide Ma-

5 scard. *Concluſ.435. Contractus ex non scripto, num.8. & seq.* † Et quod in contractu, qui de sui natura non requirit scripturam, licet conueniant partes, quod fiat scriptura, tamen illud fit ad probationem, & non sit contractus celebratus in scriptis, ita quod non ante confectam scripturam, nisi sit actum, quod non valeat ante, tenet expresse Castr. *cons.52. col.2. ver. non obstat l. contractus, lib.2.* & hanc partem tenet Alex. *cons.98. Breuiter puto, nu.2. lib.1.* plene Ang. Aret. *cons.20. Visis actis, num.32. & multis seqq. ver. nec dicat aliquis*, vbi *nu.36.* dicit hanc esse veritatem. Alexan *cons.122. Viso processu, numer.3. lib.2.*

6 Declarat † Alexand. *d. cons.98. numer.2. lib.1.* quod contractus non dicitur in scriptis, nisi quando partes dixerunt, quod alias non valeat; secus si habuerunt illum pro perfecto, licet asseruerint scripturam fieri, vbi loquitur in contractu sigillato, quia si Notarius dicat ad maiorem cautelam partes sigillasset, licet non sigillatum

7 reperiatur; tamen valet, si est authenticum. † Declara, quia statur coniecturis, vt si constet de mente ex coniecturis, quod non voluerint stare, vel valere contractum, nisi fiat in scriptis, tunc prima opinio procedat; alias non suspenditur. Aret. *consil.160. ver. venio ad secundum*, & quod non præsumantur partes in dubio, nisi aliter constet de mente voluisse contrahere in scriptis. Socin. *cons.*

* 8 142. *in fin. lib.1.* vbi dicit * communem † Declara; quia si sumus in contractu, qui non requirit scripturam, licet dictum sit, quod fiat instrumentum, non censentur partes voluisse in scriptis contrahere, secus si contractus requirit scripturam; & hoc casu est vera opinio Castren. ita Decian. *consil.64. num.19. & seq. lib.3.* Curt. Iun.

* *consil.303. num.14.* Grat. *consil.107. num.6.* vbi de * communi, *lib.1.*

9 Declara; † quia siue primam opinionem teneas, semper debent partes habere in animo, quod non valeat contractus, nisi in scriptis redigatur, & de hoc animo debet constare; si vero secundam, debet expresse dici, quod aliter non valeat, & sic semper debet constare, quod non voluerint valere, nisi facta scriptura, ita Curt.

10 Iun. *consil.148. num.6. & per totum, & consil.303. num.21.* † Declara, quia scriptura non est regulariter de necessitate contractus, cum solo consensu perficiatur, *Instit. de oblig. quæ ex consensu.* nisi id agatur inter partes ideo solum dicitur contractus non requirens scripturam, celebratus in scriptis, quando actum est inter partes, vt fiat in scriptis, alias non, *l. contractus, C. de fide instrum.* Castr. *in l. testium, cum authent. ibi, C. eod.* vbi dicit ita in facto obtinuisse Florentiæ. Afflict.

☞ *decis.105. in fin.* Vide Ant. Gabriel. *lib.3. tit. de pact. conuentional. Concluſ.*

3. *Pactum factum, vt de certo actu conficiatur scriptura, operatur, vt ille actus*

11 *donec fuerit redactus in scriptis, non operetur.* † Amplia; quia contractus dicitur celebratus in scriptis, quando partes conficiunt instrumentum secundum tenorem scripturæ, vel apochæ, quam inserunt in contractu. Bald. *consil.284. In primis est inspiciendum, in princ. lib.4.* Vide, *Scriptura vbi requiritur, qualiter actus in scriptis factus dicatur.*

12 *Concluſ.90.* † Extende; quia societas non dicitur perfecta quando partes conuenerunt, quod apocha confecta deberet subscribi à partibus, vel ab aliquo contrahentium, quia donec scriptura sit subscripta, non dicitur perfectus contractus. Anchar. *consil.332.*

13 *Pro clariori, in princip.* † Alio, & secundo modo contractus dicitur celebrari in scriptis ex necessitate legis, vt quando lex requirit scripturam prout in emphyteusi. Bald. *d. consil.220. lib.1.* † Adde ter- 14
tium modum, quia omnes contractus, de quibus Notarius rogatur, vt conficiat instrumentum, dicitur quo ad Notarium celebrari in scriptis; quia eo casu scriptura est de substantia, & est simul materia, & forma, à qua non potest recedi. Bald. *consil.349. Factæ fuerunt, n.5. ver. item in contractu, lib.1.* † Quarto modo dicitur con- 15
tractus celebrari in scriptis, quando fit cũ solemnitate præcedentibus subhastationibus; ideo donec redigatur in scriptis, non obligat. Bald. *consil.7. Factum, super quo, lib.5.* † Quinto modo contra- 16
ctus dicitur celebratus in scriptis, quando fit in iudicio, vel coram iudice, cuius decretum, vel causæ cognitio, aut authoritas est necessaria. Angel. *consil.160. numer.4. ver. nunc restat.* † Natura con- 17
tractus celebrati in scriptis est, vt nihil possit illi addi, vel minui. Bald. *consil.284. in princip. lib.4.* † Extende; quia interpretari non 18
potest instrumentum in scriptis, nisi pariter fiat scriptura, *l. generaliter, C. de non numer. pecun.* ita Cardin. Zabarel. *consil.44. in princip.* vbi, quod bene potest fieri stipulatio, & contrarium instrumentum, vel ratificatio sine scriptura. † Item licita est pœnitentia quan- 19
doque ante perfectam scripturam. Bald. *consil.7. in princip. lib.5.* Item probatio † non admittitur in contrarium, nisi per scripturam. 20
Angel. *consil.160. num.4.* vbi hoc declarat, nisi contractus esset nullus, quia tunc non habet hoc priuilegium. Vide, *Contractus in scriptis habet multa specialia Concluſio. proxima seq.* Vide, *Contractus quando & qui requirant scripturam. Concluſ.982.* Vide, *Scriptura quibus casibus requiratur, vel non. Concluſ. ibi proxima seq.*

Contractus in scriptis habet multa specialia. Concluſio 991.

CONTRACTVS † in scriptis celebratus, si deficit illi dies per 1
errorem, non potest addi, vel suppleri per Notarium, licet in alio contractu, qui nõ sit in scriptis, possit addi. Guido Papæ *decis.* 582. vbi hoc declarat. Vide, *Notarius quando possit corrigere errorem suum, vel non. Concluſ.86.* † Instrumentum authenticum probat, 2
licet prothocollum, vel imbreuiatura non reperiatur penes Notarium, vel alium, secus est, quando esset celebratus in scriptis, quia substantia residet tota in originali, nisi probetur deperdita. Bald. *in rubr. C. de fide instrumen. colum.8. ver. secundo quæro*, plenius Roma. *consil.174. Amplissime Doctor, num.7.* vbi dicit Bald. non habere contradictorem, & ibi plena apostil. *in ver. fide*, quæ dat multos concord. † Errorem corrigit Notarius, prout si dies, vel annus 3
fuit omissus, si de eo recordatur, quando contractus non est in scriptis. Bartol. *consil.197. Reperitur instrumentum, circa fi. lib.1.* Vide alia specialia supra *Concluſ. proxima præcedenti, num.16. & seq.*

Contractus quando, & qui requirant scripturam. Concluſio 992.

CONTRACTVS † requirit scripturam, quando partes 1
ita conuenerunt, quod aliter non esset perfectus, si scriptura non interuenisset. Bald. *consil.226. Proponitur, quod A. in princip. libro 1.* † Et multi sunt contractus, & negocia, quæ requirunt 2
scripturam, de quibus Guido Papæ *decis.152.* Vide, *Scriptura quibus casibus requiratur. Concluſ.87.* † Amplia in emphyteusi perpetua, 3
quia est contractus, qui à lege requiritur, quod fiat in scriptis. Bald. *consil.220. libro 1.* Angel. Aretin. *consil.20. Visis actis, num.36.* Alexand. *consil.76. Visis, num.4. lib.5.* Vide, *Emphyteusis de substantia requirit scripturam. Concluſ.148.* † Amplia in censu perpetuo; quia requiritur scriptura ad substantiam illius Bald. *consil.220. lib.1.* † Extende, 4
quod in omnibus casibus, in quibus requiritur scriptura ad con- 5
trahendum, & obligandum, requiritur etiam scriptura ad distrahendum, & liberandum. Bald. *dict. consil.220. per totum, lib.1.* vbi est casus. † Amplia in omnibus contractibus, qui fiunt in iudicio, 6
vel in alijs actis; quia de ijs, quæ in iudicio fiunt, necessaria est scriptura, & probatio per scripturam. Ang. *consil.160. Domina Catharina, num.4. ver. nunc restat.* † Amplia in omnibus contractibus, in 7
quibus requiritur decretum, vel causæ cognitio, aut authoritas iudicis; quia dicitur celebrari in scriptis propter iudicialem calorẽ Angel. *d. consilio 160. n.8.* † Extende, quia sicut in iudicialibus, & 8
similibus celebratis in scriptis est necessaria scriptura, ita etiam si agatur de probatione contra actum celebratum in scriptis necessaria est probatio per scripturam. Angel. *dict. consil.160. num.4.* Vide *Probatio per testes non admittitur, si per scripturam fieri potest, & quando secus. Concluſ.772.*

Limita, † quia in contractibus, qui non requirunt scripturam, 9
licet

licet partes post perfectum contractum conueniant, quod fiat instrumentum, vel scriptura, hoc tamen censetur ad probationem, non autem ad suspensionem contractus, qui valet, etiam antequam fiat instrumentum; secus si conuenissent partes, quod aliter non valeret; quia isto casu solo censentur in scriptis contraxisse. Deci. plene *cons.* 64. *num.* 19. *& seq. per totum*, vbi reprobat Castr. ** contrarium tenentem, *lib.* 3. & dicit * communem, & magis * communem. † Extende, quia contractus nunquam dicitur in scriptis fieri, licet partes conueniant de scriptura facienda, nisi quando dixerunt, quod prius non valeat contractus. Deci. *cons.* 340. *num.* 3. quem refert, & sequitur Deci. *d. cons.* 64. *nu.* 24. vbi dicit * communem, *lib.* 3. & Grat. *cons.* 107. *lib.* 1. qui dicit * communem. † Restringe, quando contractus requireret scripturam; quia si partes dicunt, quod fiat instrumentum, vel scriptura, censentur ad hoc, vt sit in scriptis, & aliter non valeat. Decian. *cons.* 64. *num.* 22. *lib.* 3. vbi de magis * communi. † Extende etiam in testamento; quia licet testator coram sufficienti numero testium dixerit, quod instituebat hæredem locum pium, vel quod volebat illum instituere hæredem, & misit pro Notario; tamen voluntas dicitur perfecta, & si moritur, antequam Notarius venerit, valet testamentum. Castren. *cons.* 457. *per totum*, maxime *num.* 3. *ver. præterea licet, lib.* 1. vbi quod missio pro Notario non impedit voluntatem, sed fit ad probationem. Vide, *Testamentum quando probet ante publicationem, vel non. Concluſ.* 107. Vide, *Contractus qui dicantur in scriptis. Concluſ.* 990.

Contractus differt ab vltima voluntate in multis. Concluſ. 993.

1 CONTRACTVS † verba stricte accipiuntur, & secundum propriam significationem; ideo masculinum non concipit fœminum; secus in vltimis voluntatibus, in quibus latior fit in-
2 terpretatio. Alexa. *cons.* 61. *Super eo, de quo, per totum, lib.* 1. † Et quod plenior fiat interpretatio in vltima voluntate, quam in contractu, ideo pactum de retrouendendo in contractu continet factũ retrouenditionis, non traditionis; secus si in vltima voluntate; quia etiam tenetur tradere, plene Franc. Areti. *cons.* 6. *Viso, nu.* 4. & * *seq. versic. sed tamen iis non obstan.* vbi dicit * communem. † Et in con-
3 tractibus debet fieri interpretatio contra eum, qui se fundat in
4 verbis. Alex. *d. cons.* 61. *num.* 1. *versic. & in dubio, lib.* 1. † Extende, quia appellatione filiorum veniunt nepotes in vltimis voluntatibus; secus in contractibus; quia fit semper interpretatio contra eum, qui se fundat in verbis contractus. Alexand. *d. cons.* 61. *numer.* 2. *ver. pro prædicta concluſ. lib.* 1. Vide, *Filiorum appellatione an veniant nepo-*
5 *tes in contractibus, & aliis. Concluſ.* 374. † Amplia; quia non valet argumentum affirmatiue de vltima voluntate ad contractum, quando militat diuersa ratio; secus negatiue. Alexan. *cons.* 61. *num.* 2. *ver. non obstat, quod in vltimis, lib.* 1. Vide, *Argumentum valet de con-*
6 *tractibus ad vltimas voluntates, & è contra. Concluſ.* 495. † Amplia; quia contractus inter viuos differunt ab vltima voluntate; ideo licentia concessa alienandi in vita, vel inter viuos, non extenditur ad vltimam voluntatem. Roma. *cons.* 476. *Huic Felici, per totum,*
7 vbi apostil. dat concord. † Extende; quia si patet donauit filio emancipato omnia bona sua reseruatis sibi fructibus, de quibus possit pro libito in vita sua disponere, non poterit in testamento disponere, sed in contractu tantum, & inter viuos. Bartol. *consil.* 76. *Pater filio lib.* 1. sequitur Alexand. *cons.* 13. *Circa primum, numer.* 17. *versic. pro hoc bene facit, lib.* 3. Decian. *cons.* 30. *& cons.* 251. Socin. *cons.* 19.
8 *num.* 15. *& num.* 22. *lib.* 1. † Contrarium Ias. *cons.* 130. *Institutio facta,*
9 *lib.* 2. Couarru. *variar. resolut. lib.* 3. *c.* 12. *num.* 3. *in fin.* † Declarat Paris. *consil.* 20. *Viso testamento, numer.* 49. *lib.* 2. quia si ad sunt verba in vita sua, intelligitur in contractu, & est vera opinio Bartol. alias secus.
10 † Extende; quia statutum excludens filiam dotatam à parte in vita sua, non excludit dotatam à patre in testamento. Alex. *cons.* 13.
11 *num.* 16. *in fi. ver. non obstat etiam, lib.* 3. † Extende; quia pupillus tutore authore in certis casibus donat; non tamen testatur, si sit im-
12 pubes. Roman. *d. cons.* 476. *in princ.* † Extende, quia filius familias de consensu patris donat, non tamen testatur. Roma. *d. consil.*
13 476. *nu.* 2. † Extende, quia feudatarius donat inter viuos feudum valide proximiori, tamen si facit per viam vltimæ voluntatis, ni-
14 hil facit. Roma. *d. cons.* 476. *num.* 3. † Amplia; quia contractus pendent ab intentione duorum, vltimæ voluntates ab intentione vnius; ideo hoc casu non bene infertur arguendo de contractibus ad vltimas voluntates, vel è contra. Castr. *cons.* 418. *Quod dicti reddi-*
15 *tus, circa fi. versic. nec obstant argumenta, lib.* 1. † Amplia, quia ex testamento oritur hypotheca & transfertur dominium, vt in legato particulari, secus ex contractu. Franc. Aret. *d. cons.* 6. *nu.* 6. *& seq. ver. differentia est autem.* Vide, *Dispositio ordinata per vltimam voluntatem, an possit fieri inter viuos, & è contra. Concluſ.* 495. Vide, *Donatio facta præsenti dicitur in vim contractus, & non valet in vim fideicommissi. Concl.* 639.

Contractus potest fieri in testamento, & quando, & qualiter fiat. Concluſ. 994.

TESTATOR † potest contrahere seu contractum celebrare 1
in testamento, veluti si præsente parte, cum qua contrahit, & acceptante aliquid disponat, iuxta not. in *l. hæredes palam, §. final. ff. de testam.* Castren. *cons.* 331. *Super primo, in princip. libro* 1. *& consilio* 382. *Primo videndum, in princip. lib.* 1. Ant. de Butr. *consilio* 21. *in princip.* Roma. *consilio* 171. *Pro decisione, numero* 6. *versic. aut facta*, vbi dicit * com- *
munem, & apostil. in *vers. contrarium*, & plenius *consilio* 293. *Præsupposito, nu.* 2. vbi dicit * communem, & apostil. in *ver. fieri posse.* citat *
plurimos, & dicit * communem. Vide, *Testamentum potest regulari-* 2
ter reuocari, & quando secus. Concluſio 150. † Cognoscitur autem, quod voluit contrahere, quando donauit inter viuos Notario præsente & stipulante pro donatario; quia talia verba non faciunt vltimam voluntatem, sed contractum, *l. verba gesserunt & contraxerunt, ff. de verb. signifi.* Castren. *consilio* 382. *Primo videndum in princip. libro* 1. † Et isto casu, quando fit contractus inter viuos, vt quia quis con- 3
fitetur se debitorem tali præsentis ex tali causa, licet testamentum non valeat; quia coram minori numero, quam 7. testium, valebit tamen contractus, ex quo numerus testium sufficit ad contractum. Alexand. *consilio* 153. *Videtur, in princip. libro* 2. † Amplia 4
quia in tantum valet contractus celebratus in testamento, vt imo etiam si testamentum nõ valeret, puta factum à filiofamilias, qui posset donare; tamen valebit donatio in testamento facta, licet non valeat testamentum. Castren. *d. cons.* 382. *in princ. & num.* 2. *lib.* 1. † Amplia, quia potest induci obligatio personalis, realis, & hypo- 5
thecaria in testamento. Ant. de Butr. *d. cons.* 21. *in princip.* † Et ideo 6
confessio facta in testamento præsente, & acceptante eo, pro quo fit confessio, dicitur in forma contractus facta, vt reuocari non possit. Vide, *Confessio facta in testamento an probet. Concluſ.* 639. † Idem 7
est in donatione inter viuos facta in testamento præsente Notario & stipulante. Castren. *d. cons.* 382. *in princ. lib.* 1. † Idem est in do- 8
natione facta in testamento, præsenti & acceptanti, quia valet in vim contractus. Bald. & Doct. in *l. hæredes palam, §. fi. ff. de testa.* Bart. in *l. Lucius, §. quisquis ff. de leg.* 2. *& l. cum quis §. codicillis, ff. de leg.* 3. Aret. *Institut. de lega. §. legatum.* Castren. *consilio* 331. *in princip. & consilio* 382. *in princip. lib.* 1. Roma. *cons.* 171. *nu.* 6. *ver. aut facta*, vbi dicit * commu- *
nem. † Et quod possit in testamento donari, etiam inter viuos. 9
Bart. post glo. in *l. hæredes palam, §. fi. in fin. de testam.* Castren. *consilio* 331. *Super primo in princip. lib.* 1. & latius *cons.* 382. *Primo videndum, libro* 1. *in princip.* † Extende, quia reuocato testamento non reuocatur 10
donatio inter viuos in eo facta, *l. vtrum §. cum quidam. ff. de reb. dub.* quod intelligit Castren. *cons.* 330. *in princ. lib.* 1. procedere, quando adest pactum de non reuocando, vel est inter viuos. Vide, *Testa-* 11
mentum potest regulariter reuocari. Concl. 150. † Declara, quia valeret reuocatio, vel liberatio facta in codicillis. Ant. de Butr. *consil.* 21. *in princ.* † Declara; quia licet contractus possit celebrari in testa- 12
mento, tamen celebratus valet in vim vltimæ voluntatis, non in vim contractus secundum * communem, de qua Alexan. *cons.* 153. *
Videtur prima consideratione, ver. postremo, in fi. num. 18. *lib.* 2. vbi apostil. citat Corne. *consilio* 132. *lib.* 3. & maxime dicit hoc verissimum, quando pars non fuit præsens testamento, quia contractus esse non potest, vbi apostil. in *verb. præsentia.* citat Roman. *consilio* 171. *Pro decisione, circa fin.* † Imo etiam donatio facta Ecclesiæ post 13
mortem de scutis 300. cum iuramento de obseruando non potest reuocari, quia est adinstar donationis inter viuos propter iuramentum de obseruando, *l. vbi ita donatur, ff. de donat. causa mortis.* ita tenet Guido Papæ *cons.* 233. † Amplia, quia testator potest in 14
testamento transigere cum pupillo effecto adulto super administratis per testatorem, & expensis, & transactio valebit, quando vterque contrahens est præsens, & transigit, & renunciat, & obligantur partes, sicut ex contractu. Castren. *cons.* 380. *Primo videndum, in princip. lib.* 1. † Amplia, quia potest contrahendo bona 15
sibi obligata alteri obligare. Ant. de Butr. *cons.* 21. *colum.* 2. *versic. tertio præmitto.* † Amplia, quia etiam facultas retinendi bona potest 16
transferri ex testamento, quia licet sit meri facti; tamen transferri potest in alium, etiam in testamento. Anton. de Butr. *cons.* 21. *n.* 2. vbi, quod tale ius est cessibile. † Amplia, quia patet ex contra- 17
ctu in testamento facta potest acquirere, & stipulari filiis suis post eius mortem, & valet. Alex. *cons.* 118. *Super eo, quod, in fi. lib.* 7. † Limi- 18
ta; quia si testator donat absenti, non est contractus, sed legatum,

vel fideicommissum, quando adsunt tot testes, quod donatio causa mortis vel vltima voluntas subsistineri possit Roma. *cons.*171. *num.*6. vbi plena apostil. in *ver. fideicommissi*, extendit etiam ad donationem extra testamentum factam absenti causa mortis, quia
19 non potest valere vt contractus, sed vt fideicommissum. † Limita; quia ad hoc, vt valeat contractus in testamento, requiruntur verba habilia ad contractum; ideo si instituo hæredem, & dico, quod testamentum valeat iure testamenti, & si non potest, valeat iure donationis inter viuos, vel causa mortis, non transit in contractum, nisi dicatur, & eo casu dono; quia institutio non potest transire in contractum; quia verba congrua requiruntur, alias secus; quia perinde est dicere, lego bouem pro asino. Signorol.
20 *cons.*171. *num.*11. *& seq.* vbi late. † Extende; quia si testator est vsus verbo, *lego*, etiam si leget ex causa compensationis, non erit contractus, quia verbum, *lego*, non pertinet ad contractum. Bald. *cons.*
21 23. *Præsupposito statuto, in fi. lib.*5. † Contrarium, quod imo donatio facta in testamento per viam legati cuiusdam prædij nepotibus tegantis reseruato sibi vsufructu, quando postea legatarii sciente & patiente testatore acceperunt possessionem fundi, & per plures annos illum possederunt, & responderunt de fructibus dicto testatori, tale legatum resoluitur in donationem inter viuos, ita quod per secundum testamentum reuocans primum non censetur reuocatum tale legatum. Afflict. *decis.*275. omnino videndus.
22 † Extende; quia donatio causa mortis, vt fieri possit in testamento, requirit stipulationem; ideo non valet, licet dicat testator, quod iure donationis causa mortis donat. Signorol. *cons.*171. *num.*
14. Vide, *Donatio facta præsenti in testamento non reuocatur. Concl.*638. *& Conclus. ibi proxima seq.* Vide, *Legatum quando transeat in donationem, & fiat irreuocabile. Concl.*134.

Contractus nominatus, vel innominatus, an præsumatur. Concl.995.

1 ACTVS † si celebratur inter aliquos, & potest cadere in speciem contractus nominati, vel actus censetur contractus nominatus, si exprimitur, vel si est consuetudo talis inter contrahentes, alias censetur actus, videlicet contractus innominatus. Bart. in sua *quæst.*7. *Mulier habens, in princip. num.*3. *ver. septimo probo sic.*
2 † Contrarium videtur tenere Roma. *cons.*302. *Ego hunc contractum, nu.*5. *ver. aduertendum enim*, vbi, quod in dubio iudicatur innomina-
3 tus. † Vide omnino Alex. *cons.*76. *Visis dubitationibus, in princ. & per totum, lib.*5. vbi plura, quod aliquando contractus nominatus ex adiectione pacti transit in innominatum, aliquando è contra; & licet stipulatio adiecta contractui sit contractus nominatus; tamen si adiicitur contractui innominato, retinet naturam contractus, cui adiicitur, & *n.*3. dicit, quod iudicatur nominatus, vel innominatus, prout assimilatur magis nominato, quam innominato, & tandem tenet contrarium, quando sumus in materia odio-
sa, vel correctoria, vide eum; quia ponit multa similia. Vide, *Locatio quid sit, & appellatione locationis qui contractus veniant. Conclusio.* 400.

Contractus innominatus in quibus differat à nominato. Concluſ. 996.

1 IMBECILLIS † est contractus innominatus, & actionem non parit, antequam impletum sit ex parte agentis; secus in contractu nominato. Crauet. *cons.*331. *in princ. num.*2. Roma. *consil.*86. *Viso,*
2 *in princ. ver. aut ipsam compositionem.* † Oblatio pecuniæ non sufficit ad acquirendam actionem in contractu innominato, sed requiritur actualis depositio; secus in contractu nominato. Crauet. *cons.*
3 331. *num.*2. *& seq.* † Vsura, quæ caderet in contractu nominato, non cadit in contractu innominato; quia si do tibi rem parui valoris, vt mihi des rem magni valoris, non est vsura. Roma. *cons.*302. *Ego*
4 *hunc contractum, num.*4. *ver. vltimo ad hoc, cum seq. per totum.* † Pœnitentiam recipit contractus innominatus; secus si est nominatus.
Vide, *Contractus innominatus an recipiat pœnitentiam. Concluſ.*998. vbi declaratur.

Contractus innominatus quando esse dicatur. Concl. 997.

1 CONTRACTVS † requirens implementum, si non apparet, quis contractus dici possit, dicitur innominatus. Bald. *consil.* 104. *Sex sunt, in princ. ver. præterea, lib.*1. & vbicunq; dubitatur de nomine contractus, tunc innominatus dicitur. Rom. *cons.*86. *num.*4.
2 † Et in dubio contractus an sit nominatus, vel innominatus, sem-
per iudicatur innominatus. Roman. *consil.*302. *Ego hunc contractum, n.*5. *ver. aduertendum enim.* allegat text. in *l.*1. *ff. de æstimato. actio.* † Am- 3
pliæ, quia permutatio dicitur contractus innominatus. Bald. *cons.* 482. *Magnifici viri, num.*5. *ver. tertius passus, lib.*1. † Amplia; quia pro- 4
mittens vendere, vel emere, aut cedere; quia est promissio de faciendo, dicitur contractus innominatus, in quo est locus pœnitentiæ. Castr. *cons.*93. *num.*4. *lib.*2. † Extende, etiam si interuenerit 5
stipulatio in ipsa promissione; quia adhuc erit locus pœnitentiæ, & non desinit esse innominatus. Castr. *d. cons.*93. *numer.*4. *lib.*2. vbi, quod promittens per stipulationem obligatus est vendere, sed ille, cui fit promissio, non est obligatus emere. † Amplia; quia transactio dicitur contractus innominatus. Alex. *cons.*40. *Circa primum,* 6
*nu.*3. *ver. circa secundum lib.*5. † Amplia, quia licet locatio sit contractus nominatus; tamen si ex vna parte promittitur opus, quod solet locari, ex alia parte merces, non erit locatio, neque contractus nominatus, quando vnum ex tribus requisitis infrascriptis deficit; primo, quod tale opus soleat locari; secundo, quod persona promittens opus sit solita locare tale opus, tertio, quod fuerit constituta merces certa, in pecunia conuenta, vide pulchre Castren. *consil.*365. *Viso Instrumento, colum.*2. *versic.* 2. *quæritur, lib.*1. † Li- 8
mita, quia contractus innominatus nunquam dicitur, nisi sit actum, quod intellige, quando actus, qui geritur, nisi ageretur expresse, quod sit contractus innominatus, caderet in contractum nominatum. Bald. *d. consil.*104. *in princip. versic. præterea, lib.*1. † Li- 9
mita; quia quando contractus est de sui natura innominatus, si habet in se stipulationem transit semper in contractum nominatum; quia stipulatio est nominatus contractus. Alexand. *cons.*40. *Super primo, in fi. lib.*4. † Declara, quia hodie donatio ex causa de 10
futuro licet sit contractus innominatus, tamen sine alia stipulatione donationi standum est, & non est locus pœnitentiæ, tam respectu donationis, quam respectu pactorum, & aliorum positorum iuxta donationem, quæ concernunt commodum donatarii, vel commodum vtriusque. plene Alex. *cons.*113. *Perspectis, in princip. lib.*6. allegat *l. si quis argentum.* §. *fi. C. de donatio.* † Extende limitatio- 11
nem, vt non solum procedat in stipulatione, sed in omni contractu innominato, mixto cum nominato, quia recipit naturam in totum à nominato, & non est locus pœnitentiæ. Alexan. *cons.*113. *Perspectis, num.*2. *lib.*6.

Contractus nominatus, vel innominatus an recipiat pœnitentiam, & quando. Concluſ. 998.

CONTRACTVS † innominatus quando tendit ad obligan- 1
dum, admittit pœnitentiam, si altera pars offerat implere. Baldus *consilio* 104. *Sex sunt in princip. versiculo sed in contractibus, libro* 1. Castren. plene *consilio* 81. *Viso quodam processu, in princip. libro* 1. qui dicit procedere in pactis pluribus respectiuis vnius ad aliud, puta, promittis dare; quia dabo, vel faciam. † Extende in tantum, 2
quod neque tutus est exceptione is, qui offert, & non tradit, nisi quando offerret in vim præcedentis obligationis; secus si ex contractu innominato. Castr. *d. cons.*81. allegat *l. si intra. ff. de pact. libro* 1. † Sed si altera pars iam impleuit pro parte sua, competit sibi actio 3
præscriptis verbis aduersus eum, qui non impleuit. Alex. *cons.* 76. *Viso libello, num.*2. *vers. præterea dato, libro* 6. Amplia; quia contractus 4
innominati non pariunt actionem, nisi rei interuentu; quia rei interuentus habetur pro causa finali. Baldus *consilio* 482. *numero* 7. *versiculo quod autem, libro* 1. vel implemento ex parte agere volentis. Castren. *consilio* 81. *col.*3. *in princip. & consilio* 365. *Viso instrumento, in final. versiculo si vero quæritur, lib.*1. † Declara; quia si agere volens im- 5
pleuit pro parte sua, non in totum, sed pro parte, pro eo, quod est impletum, non est locus pœnitentiæ, pro residuo sic. Castren. *consilio* 365. *Viso instrumento, num.*3. *libro* 1. † Imo, quod causa impul- 6
siua sufficiat, Alexand. *consilio* 76. *numero* 3. *ver. ex iis lib.*6. † Amplia 7
quia contractus innominatus, do vt facias, vel facio, vt des, aut do, vt des, aut facio, vt facias, admittit pœnitentiam ante implementum. Castr. *d. cons.*365. *n.*3. *& per totum, lib.*1. vbi apostilla in *vers. pœnitentia* allegat Corne. *cons.*27. *In hac, per totum, lib.*1. † Extende in 8
permutatione, quia est contractus innominatus. Alexand. *cons.*16. *Viso dicto themate, in princ. lib.*2. † Declara; quia quælibet causa per- 9
suasiua, vel impulsiua sufficit, licet non sit finalis, seu obligatoria rei interuentu. Alex. *consilio* 76. *Viso, nu.* 3. *versiculo ex iis patet, libro* 6. † Limita, quando contractus innominatus tendit ad liberandum 10
quia tunc non habet locum pœnitentia, & implementum in parte impedit pœnitentiam in toto, etiam in eo, quod est magis principale. Bald. *d. cons.*104. *in princ. vers. licet secus, lib.*1. † Limita, quan- 11
do interuenit traditio rei, prout in permutatione; quia non est licita pœnitentia. Baldus *consilio* 482. *Magnifici viri, lib.*1. *numero* 5. *ver.*

si vero

si vero permutatio. Castre. *cons.* 81. *col.* 3. *in princ. versic. & in hoc differt, lib.*
12 1. † Declara, vt limitatio non procedat si traditio rei per metum fuerit facta. Bald. *d. cons.* 482. *numer.* 5. *versicul. Modo quæritur. lib.* 1. vbi dicit hoc procedere, nisi post metum interuenisset spontanea vo-
13 luntas. † Limita, quando interuenit stipulatio hinc inde; quia non habet locum pœnitentia; quia stipulatio est contractus nominatus. Bald. *d. consil.* 482. *numer.* 6. *versicul. aut interuenit, lib.* 1. Crauet. *consil.* 331. *numer.* 10. Castren. *consil.* 81. *colum.* 2. *versicu. prædicta quoque, lib.* 1. vbi, quod actio oritur ex stipulatu, sed si contractus est innominatus sine stipulatione, oritur ex traditione. Castren. *cons.* 365. *Viso instrumento, in fi. lib.* 1. plene Alexand. *consil.* 16. *Viso dicto the-*
14 *mate lib.* 2. *per totum.* † Restringe, quando stipulatio vera non interuenit, sed verba enunciatiua, etiam si per verbum, *promitto*, quando non est redactum in scriptis. Castren. *consil.* 81. *colum.* 2. *versic. præ-*
15 *dicta quoque lib.* 1. † Declara, quia si interueniat interitus rei, antequam sit in mora is, qui requiritur, non tenetur, postquam sine sua culpa res non est integra. Castren. *d. consil.* 81. *colum. fin. versicul.*
16 *tertio quia, lib.* 1. † Restringe, quia si in contractu innominato interuenit stipulatio, oritur actio ex stipulatu, & non est locus pœnitentiæ, quod intellige, si vera stipulatio interuenit præcedente interrogatione, & subsequente responsione conformi; vel si in scriptis sit verbum, *promitto*, secus si stipulatio esset relatiua non ad totum contractum innominatum, sed ad certum pactum. Castren. *d. consil.* 81. *colum.* 2. *versicul. prædicta quoque lib.* 1. vbi, quod si non adest stipulatio, oritur actio ex implemento perfecto, non
17 ante, ex parte agentis. † Declara; quia stipulatio non est contractus vltro citroque obligatorius; Ideo si tu mihi promittis vendere rem pro tanto pretio, tu mihi es obligatus vendere, sed ego non sum obligatus emere; quia stipulatio interuenit ex parte vnius tantum. Castren. plene *consil.* 93. *numer.* 4. *lib.* 2. vbi, quod si obligatus offerat vendere, & conueniat pro pretio, agit præpostere, & nulliter; quia prius sequi debet venditio, & traditio rei,
18 quam pretii. † Declarat Apostil. ad Alexand. *d. consil.* 16. *lib.* 2. *in versicul. materiam.* vt stipulatio licet non admittat pœnitentiam; tamen admittit, si causa non est sequuta, allegat Corne. *consil.* 101.
19 *& consil.* 306. *lib.* 1. † Limita, quando interuenit iuramentum, quia tunc non habet locum pœnitentia. Bald. *d. consil.* 482. *numer.*
20 8. *versicul. tamen est sciendum. lib.* 1. † Limita, quando contractus innominatus ad nominatum destinatur, quia tunc non est locus pœnitentiæ etiam re integra. Decian. *consil.* 340. *pro resolutione. num.*
21 4. *versic.* 3. *responderi potest*, sequitur Crauet. *consil.* 331. *numer.* 6. † Extende; quia vbicunque commiscetur simul contractus nominatus cum innominato ratione mixturæ; tunc non est locus pœni-
22 tentiæ. Alexand. *d. cons.* 113. *numer.* 2. *lib.* 6. † Limita, quia si alicui facta est communio bonorum, dummodo veniat ad habitandum in prouincia fori Iulii, licet sit contractus innominatus, do vt facias, non est locus pœnitentiæ in præiudicium eius, qui venit ad habitandum, & impleuit ex parte sua. Castren. *cons.* 370. *quia in*
23 *supradicto in fin. lib.* 2. † Limita in donatione ex de futuro; quia licet sit contractus innominatus; tamen hodie sine stipulatione valet, & seruari debet. *l. si quis argentum.* §. *fin. C. de donatio.* Alexand. *consil.*
24 113. *Perspectis, in princip. lib.* 6. † Extende, quia nedum valet donatio, sed etiam valent pacta apposita iuxta talem donationem, quando respiciunt commodum donatarii, vel vtriusque partis. A-
* lexand. *d. consil.* 113 *in princip. lib.* 6. & *numer.* 4. dicit * magis communem, quod pactum appositum iuxta contractum, licet sit nu-
25 dum; tamen vestitur cohærentia contractus. † Extende, vt imo quælibet conuentio continens donationem hodie pariat actionem ex specialitate. *l. si quis argentum.* § *fin. C. de donatio.* secundum
26 Alexand. *d. consil.* 113. *numer.* 3. *& seq. versicul. & ex simplici, lib.* 6. † Limita, quando in contractu innominato est factum pactum, quod
27 non sit locus pœnitentiæ. Decian. *d. cons.* 340. *numer.* 40. † Extende, quia videtur actum, quod non sit locus pœnitentiæ, quando contractus habet verba necessitatem inducentia, puta, quod teneatur vendere, vel reuendere, vel similia verba. Decian. *d. consil.* 340. *colum. penul. numer.* 3. *in fin. versicul. secundo potest responderi.* & in pacto de retrouendendo, Crauet. *consil.* 331. *numer.* 9. *versic. accedit.*
28 † Limita; quia contractus innominatus iudicari debet secundum regulas contractus nominati, cui magis assimilatur, seu adhæret; & ideo cessio facta pro centum, aut est venditio stante pretio, aut contractus, do vt des, qui magis assimilatur venditioni. Ideo secundum regulas venditionis regulari debet, vt dominium non transeat, vel actio cessa in cessionarium, nisi soluto pretio, vel habita fide de pretio. Roman. plene *consil.* 86. *Viso quæstionis the-*
29 *mate. in princip.* † Extende, quia si prohibetur locatio bonorum Ecclesiæ vltra quinquennium, censetur etiam prohibitus contractus innominatus, qui habet similitudinem cum locatione, prout, do tibi hæc bona per annos sex, vt mihi respondeas tot fructus singulo anno. Bartol. *cons.* 159. *Visa quadam, numer.* 3. *versic. nunc ad propositum, lib.* 1. vbi apostilla in *verb. locationi*, dat concord. † Li- 30
mita, quia habet locum pœnitentia in contractibus correspectiuis innominatis factis eodem tempore, secus si diuerso tempore. Decian. *d. cons.* 340. *numer.* 4. *ver. quarto respondetur.* † Limita, quia 31
fauore dotis contractus innominatus non admittit pœnitentiam. Berous *consil.* 6. *numer.* 19. *lib.* 1. *& consil.* 47. *numer.* 3. *lib.* 2. Decian. *consil.* 35. *numer.* 10. *versic. & per illum textum.* † E conuerso contra- 32
ctus singulo anno non admittit pœnitentiam regulariter. Bald. *cons.* 169. *Inprimis scendum, numer.* 2. *lib.* 3. † Et cum litteræ cambii sint 33
contractus nominati, ab illis non receditur. apostill. ad Castrens. *cons.* 365. *Viso instrumento, numer.* 3. *lib.* 1. allegat Bald. *consil.* 348. *lib.* 1.
† Et quod contractus nominatus non rescindatur ob inobseruan- 34
tiam, sed agatur ad damna, & interesse. est text. in *l. sicut. ff. de actio. obligat. d. Iultanus.* §. *offerri, cum ibi not. ff. de actio. empti.* Bartol. in *l. si pecuniam, numer.* 11. *ff. de condictio. causa data.* Cephal. plene *consil.* 407. *numer.* 9. *& seq.* Corne. *consil.* 102. *numer.* 22. *& seq. lib.* 2. Gabriel. *consil.* 51. *numer.* 8. *& seq. lib.* 1. Angel. Aretin. *consil.* 96. *In themate, numer.* 7. *& seq. versicul. nec videtur.* vbi, quod non habet locum regula, *frangenti fidem.* vbi, quod stipulatio est contractus nominatus.
† Ratio est, quia contractus nominati ab initio sunt voluntatis, 35
post factum sunt necessitatis supra, *Concluf.* 983. † Extende, etiam 36
si adsint terminus ad soluendum, quia censetur appositus ad sollicitandum, non ad finiendum obligationem. Abb. *c. sicut, col. si. de sponsal.* † Contrarium, quod contractus nominatus propter inob- 37
seruantiam rescindatur. Corne. *cons.* 208. *col. penul. lib.* 1. Beccius *cons.* 45. *num.* 29. Surd. *cons.* 68. *num.* 21. D. Sylueſter Aldobrand. *cons.* 103. *per totum, lib.* 1. plene Abbas *consil. super concilio Basilien. in primo dubio, colum.* 13. *ver. octaua ratio.* † Declara, quia per modum exceptionis 38
rescinditur. *l. si mihi lucm*, vbi Bartol. & Salycet. *C. de cond. ob cauſ.* Decian. in *l. cum proponas, la seconda, numer.* 4. *C. depact.* Iaſ. in *l. impoſſibilis, verſic. tertio limita, ff. de verb. oblig.* Corne. *consil.* 291. *numer.* 7. *lib.* 3. Crauet. *consil.* 151. *numer.* 10. † Declara, quando contrauentio 39
est circa substantialia, quia rescinditur etiam excipiendo, & agendo. Crauet. *consil.* 192. *nmmer.* 22. *& cons.* 246. *numer.* 2. † Declarat 40
Abb. *consil. suo super concilio Basilien. in primo dubio, colum.* 13. *verſic. octaua ratio*, vt si contractus sit de faciendo aliquid certo tempore, & lapso tempore illud non sit factum, potest pars, cuius fauore illud debuit fieri, dicendo non velle stare contractui illum annullare, in tantumque annullatur, vt non possit suscitari, nisi vtraque parte volente. † Et quod re integra sit locus pœnitentiæ in 41
contractu innominato. est tex. in *l. si pecuniam in princ.* & ibi glo. in *v. liceat pœnitere, ff. de cond. ob cauſ. & in l.* 1. *ff. de rerum permut.* † Amplia 42
etiam in contractu nominato conditionali, quando gratia vtriusque est celebratus. Alexand. *conſilio* 40. *Circa primum, numero* 2. *lib.* 5. † Limita in contractu societatis; quia licet sit nominatus; tamen 43
admittitur pœnitentia, licet debeatur interesse. Baldus *conſilio* 169. *num.* 2. *ver. secundo sciendum, lib.* 3. † Limita sex modis, de quibus Iaſ. 44
in *l. ſi. ff. de cond. ob cauſ. in fin.* vbi ponit regulam, & sex fallentias, quas videas. † Limita, quando agens non impleuisser; quia obsta- 45
bit exceptio non implementi. Castren. *conſ.* 365. *in fin. num.* 4. *ver. item ex alio, lib.* 1. vbi dicit, quod si non posset impleri per agentem; quia promissum est induiduum, & pro parte periit, nisi suppleat, non potest agere. † Limita, quando contractus nominatus habet 46
mixturam, puta, pacta diuersa, sine quibus emptor, vel venditor non contraxisset; quia tunc dicitur mixtus, vt per Bar. in *l. qui vſumfructum, nu.* 4. *ff. de verb. oblig.* Areti. *conſ.* 129. *in princip.* Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 23. *glo.* 1. *numero* 17. Natta. *conſilio* 479. *numero* 23. † De- 47
clara, quando pactum in faciendo est maioris importantiæ, quam sit venditio, alias secus, ita Iaſ. in *l. fin. in fin. ff. de cond. ob cauſ. in fin.* vbi dicit* communem. † Declara, quando pacta informant contra- 48
ctum, vt quia sunt ad fauorem eius, pro quo contractus fit; secus si pro alio tertio; quia non resoluitur contractus, sed competit condictio ob causam, nisi aliter non fuisset contracturus. Corne. *conſ.* 101. *numero* 6. *libro* 1. Et si pacta æque principalia non obser- 49
uantur, est locus rescissioni, & resoluitur. Iaſ. in *l. si pecuniam. numero* 17. *verſiculo secundo limita. ff. de cond. ob cauſ.* vbi, quod probatur ex duabus legibus simul iunctis in *l. ea conditione. C. de rescind. vend. iuncta l. cum te. C. de pact. inter emptor. & vend.* & idem Iaſ. in *l. fin. colum. fin. verſiculo iſta regula procedit in contractu nominato ſimpliciter ff. de cond. ob cauſ.* idem dicit Socin. *conſilio* 26. *numero* 4. *verſiculo alio etiam iure oſtenditur, libro* 3. Crauet. *conſilio* 299. *in princip.* Gabriel. *conſilio* 51. *num.* 11. *libro* 1. vbi ita intelligit. Crauet. vbi supra, sed declara, vt supra prox. *verſ. Declara.*

Extende † duobus aliis modis, vt per Iaſ. in *d. l. ſi pecuniam, n.* 17. 50
ff. de cond. ob cauſ. videlicet, quando contractus ob mendacium esset

intus,

intus; secundo, quando contrahens est rixosus, sed hanc vltimam
51 in societate admittit tantum. † Limita, quando ius partis effectum est deterius ex non implemento alterius partis; quia tunc etiam contractus nominatus resoluitur, ita Rota coram Illustrissimo Lancellotto in vna Romana Casalis Aquæ frigidæ 12. Ianuarij 1579. Bartol. in *l. si insulam, num.* 2. vbi Ripa. *num.* 28. *ff. de verb.*
52 *obligat.* † Limita; quia cessante causa finali contractus nominatus resoluitur. *l. cum te. C. de pact. inter empt. & vendit.* Cynus in *l.* 2. *in fi. C. de cond. ob causam*, Bart. in *l.* 1. *num.* 6. *ff. de donatio.* Alexan. in *l. decem. la seconda, numer.* 8. *ff. de cond. ob causam.* Tiraquel. *tract. Cessante causa, quæst.* 1. *ver. contractus.* Corne. *cons.* 101. *col. fin. num.* 7. *vers. tamen dato, quod non reuocetur, lib.* 1. *& consil.* 102. *numer.* 22. *& seq. lib.* 2. Crauet. *consil.* 299. *in princip.* vbi late, Becci. *cons.* 45. *numer.* 29. Surd. *con-*
53 *sil.* 68. *numer.* 21. plenius Crauet. *consil.* 246. *numer.* 2. *& seq.* † Declara, quia non præsumitur causa finalis contractus pactum ad-
54 iectum contractui nominato, Corne. *cons.* 102. *num.* 23. *lib.* 2. † Limita, quando mendacium dedisset causam contractui. Iaso. in *l. si*
55 *secuniam, num.* 17. *ver. Istam regulam. ff. de cond. causa data.* † Limita; secundum Soci. quando contractus esset conditionalis requirens
56 pondus, vel mensuram. Socin. *cons.* 26. *in fin. lib.* 3. † Contrarium; quia non rescinditur, licet non sit nata actio. Paris. *cons.* 64. *num.* 19. *lib.* 1. Curt. Iun. *cons.* 76. *num.* 8. *& cons.* 77. *num.* 5. plene Crauet. *cons.* 669. *num.* 9.

Contractus cognoscitur ex substantia conuentionis, & ex verbis. Concluſ. 999.

1 CONTRACTVS † talis iudicatur, qualis est substantia illius, & verba patiuntur; & ideo vnus contractus transit in alium, quando verba hoc patiuntur, & substantia repugnat primo contractui, vt si dico, *dono causa mortis irreuocabiliter*, transit in donationem simplicem; quia quod non possit reuocari, repugnat donationi causa mortis, & verba vnius donationis conueniunt alteri, & illa verba, *causa mortis*, stant pro causa, vt cogitatione mortis; secus si verba non conueniant, vt si concedo precario aliquid, ita quod non liceat reuocare, quod est contra naturam precarij, non propterea transit in donationem; quia verba precarij repugnant donationi. Bartol. in *l. vbi ita donatur, ff. de donat. causa mor.* sequitur Lap. loquens de societate, quod sit factoria propter repugnantiam substantiæ societatis, *alleg.* 94. *nu.* 2. *ver. Item regulariter.* Roma.
☞ *cons.* 509. *Circa propositam, in princip. num.* 5. vbi alia similia. Vide, *Pacta contra naturalia contractus valent, secus si contra substantialia. Concluſio.* 17. † Et verba, si ponuntur in contractu non conuenientia naturæ & qualitati contractus, impropriantur ex æquitate secundum naturam contractus, Roman. *d. consil.* 509. *Circa propositam, num.* 7. *versic. secundo principaliter*, vbi apostilla in *versicu. recipiunt*, vbi *numer.* 9. quod verba repugnantia operantur, quod verba pleniorem contractum importantia trahunt ad se verba minoris efficaciæ, vt potius sit locatio non reuocabilis; quia firmior est, quam
3 precaria reuocabilis. † Declara, quia si duæ species contractus concurrunt in eodem contractu, iudicatur secundum principalem intentionem contrahentium, si de ea apparet, alias recurrimus ad coniecturas, & vbi coniecturæ sunt vrgentiores, iudicamus talem esse contractum; ideo si loco tibi fundum pro decem singulo anno, puta per 10. annos, & conuenimus, quod mutues decem tu locator, quæ detineam durante locatione, mutuum non attenditur, neque vsura considerari potest; quia principalis intentio contrahentium est locatio, mutuum accessorium. Ab-
4 bas *consil.* 15. *Quæritur, an prædictus contractus, lib.* 1. *per totum.* † Declara plenius, vt per Alexand. *consil.* 119. *Visis narratis, per totum, lib.* 3. Quia si agitur de fraude; puta; quia emphyteuta potest rem emphyteuticam donare irrequisito domino, sed non vendere, quid si donat, sed donatarius soluit, vel donat certam quantitatem pecuniæ, certe pro quantitate pecuniæ erit venditio, & si pecunia est pro maiori parte valoris melioramentorum, tota iudicatur venditio, ideo cadit; quia vbi agitur de fraude, attenditur substantia facti, non sonus verborum; quia fraus est de contractu ad
☞ contractum. Vide, *Fraus quid sit, & quid dolus. Concluſ.* 474. † Et
5 idem in casu conuerso, quando is, qui non potest donare, vendit per fictionem, quia non valet contractus, qui cadit in contractum prohibitum veritate inspecta, Alexand. *d. consil.* 119. *num.* 2. *&*
6 *seq. lib.* 3. † Declara, quia si quis vendit, vel alium contractum facit, an sit talis, vel diuersus iudicatur a substantia maioris partis, quia si interuenit pretium, puta, centum, & vnus equus, iudicatur venditio, si pretium excedit valorem equi; è conuerso dicitur permutatio, si equus excedit valorem centum Alex. *d. consil.*
☞ 119. *num.* 4. *& seq. lib.* 3. Vide, *Mixtura potentiori ex simplicibus mixtis applicatur, & quando secus. Concluſ.* 295. † Contrarium videtur tene- 7
re Alex. *consil.* 76. *visis dubitationibus, in princ. lib.* 5. vbi, quod locatio facta cum pacto francandi est potius quidam contractus consuetudinarius, continens virtualiter venditionem, & conductionem factam à venditore, & pactum francandi; vnde *num.* 4. *& seq.* dicit, quod lapso termino non censetur facta reconductio ex forma statuti, & *num.* 14. dicit, quod non est venditio, sed quædam promissio de vendendo, vnde est consuetudinis. † Amplia; quia 8
licet verba clare sonent in certum contractum, tamen si effectus resultans non conuenit; tunc alius contractus dicitur, vt si quis vendat, & fiat pactum intra certum tempus, & quod emptor restituat fructus, & venditor restituat pretium augmentatum, certe istud est mutuum in fraudem vsurarum absque alia probatione, non autem venditio. Gemin. *cons.* 77. *in princ. ver. nec sub secunda*, plenissime Roman. *consil.* 509. *Circa propositam, in princip.* vbi, quod faciens restitutionem, & donationem omnium bonorum suorum, dicitur donare, & non restituere, & adducit multa similia. Vide, *Effectus attenditur potius, quam verba. Concluſ.* 50. Vide, *Mens &* ☞
ratio attendenda plus quam verba. Concluſ. 199. † Idem, quando 9
venditio fit cum pacto, quod fructus non computentur in sortem; quia non aptatur venditioni; ideo est pignus. Bald. *cons.* 118. *Benedictus & Codeus, lib.* 1. † Extende, vt idem sit in contractu ce- 10
lebrato sub specie emptionis, quod sit pignus, quando concurrunt coniecturæ & qualitates repugnantes contractui emptionis, & concludentes ad pignus, veluti si pretium fuit ostensum, sed non solutum, si res sit maioris pretii, si emptor erat creditor venditoris, & percepit fructus pro rata crediti; quia non attenduntur verba, sed essentia, & substantia contractus. Petr. de Anchar. *cons.* 9. *plurimæ coniecturæ, per totum.* † Imo, quod depositum 11
sic vocatum, non sit depositum, sed mutuum ex coniecturis, & effectu, plene Cephal. *consil.* 603. *per totum*, maxime *numer.* 14. *& seq.* vbi plura, quod transit in mutuum ex effectu. † Idem est, si 12
insulam vendidit, videlicet, vendo tibi hanc insulam, vt aliam reficias meam; quia iste est contractus innominatus, do vt facias, non venditio, & effectus attenditur, non verba. Roman. *d. consil.* 509. *in princip.* & idem, si tibi dedi seruum meum, vt dares tuum, quia est contractus innominatus, licet partes vsæ sint verbo alio commodati, vel alias. † Idem est in eo, qui donat conductori 13
propter sterilitatem; quia est remissio mercedis, & in eo, qui habitationem accommodauit alteri, donec voluerit vti, quia est precaria, non commodatum. Roman. *d. consil.* 509. *in princip.* vbi alia similia ponit. † Amplia, quia color quæsitus non confert 14
priuilegium, quando substantia rei repugnat, ideo si legatum pro anima pauperibus factum, admittitur in præiudicium tertii, non valebit legatum factum pro anima, & sub verbis palliatis amore Dei, quando factum est diuiti; quia præsumitur in fraudem, & non iudicatur talis, quando causa non est vera, licet verba subsint. Petr. de Anch. *consil.* 25. *Videtur prima facie, numer.* 5. *versic. præterea aduertendum.* † Amplia in venditione fructuum, vel gabellæ, 15
quæ dicitur fructus, quia licet instrumentum fiat de venditione, tamen reuera est locatio, quia vbi proprietas & dominium rei remanet penes vendentem, & in venditione soli fructus transferuntur, est locatio, non venditio, ideo remissio debet fieri, prout in locatione, quæ non fieret in venditione, quia periculum est emptoris post perfectam venditionem. Bald. plene *consi.* 393. *Punctus talis est, colum. fin. in princip. versic. in contrarium, lib.* 4. & ita videtur transire Alexand. *consil.* 3. *lib.* 1. *in princip.* licet multa alleget contra Anchar. *consil.* 402. *Pluribus rationibus per totum.* plenissime Bart. *quæst.* 4. *Publicanus quidam, per totum.* vbi quod dato, quod sit venditio, tamen quando venditur annua præstatio, regulatur vt locatio, sequitur Angel. *consil.* 15. *per totum*, plene Roman. vbi ponit plura exempla, *consil.* 509. *in princip.* & plenius Alexand. *consil.* 97. *Perspectis, per totum*, vbi pro vtraque, & hanc tuetur, *numer.* 6. *& seq.* & *numer.* 12. dicit magis communem. † Contrarium tenet An- 16
gel. de Perusio. *consil.* 2. *Certum est, per totum*, maxime *numer.* 4. *versi. hoc præmisso, vsque in fin.* vbi, quod si quis vendat, vsum fructum, stantiam, & habitationem domus Titio, pro pretio scutorum 50. etiam reseruato sibi dominio, erit venditio, quæ non potest rescindi propter vsum domini, prout locatio; quia vbi contractus est dubius, stamus verbis contrahentium multa allegat pro
ista parte Alexand. *d. consil.* 3. *in. princip. lib.* 1. licet non firmet. † Et 17
quod in dubio sit locatio, quando in instrumento fit mentio de remissione, vel de conductione, vel dicitur, *dictus locator, vel conductor*, late Alexand. *consil.* 28. *colum. fin. versicu. attento præsertim, lib.* 1.
† Declara, quia iudicatur contractus dubius ex solutione clara 18
subsequuta, per quam apparet de mente. Signorol. *d. cons.* 22. *num.*
14. *& seq.* Vide, *Dubia dispositio ex quibus declaretur. Concluſio.* 801. ☞

† Ex-

19 † Extende contrarium, vt procedat etiam, quando esset conuentum, quod emptor vsus fructus pro quinquaginta solueret etiam aliquid annum; quia ista annua solutio licet repugnet naturæ venditionis; tamen pacta, quæ sunt ex voluntate contrahentium, non faciunt recedi à contractu expresso. Angel. *d. consil. 2. numer. 10.*
20 *ver. nec obstat.* † Extende; quia vbicunque venditio cantat in perceptionem fructuum, veluti si quis vendat perceptionem fructuum, vel ius percipiendi fructus, est venditio, secus si vendantur fructus percipiendi; quia nullis natis fructibus non debetur pretium, Bartol. in *d. l. cotem. §. qui maximos, num. 4. versic. quæro ergo ff. de publica.* Bartol. in *quæst. 4. Publicanus, in princip. numer. 3. versicul. tertio*
21 *probatur.* † Extende, quando quis emit fructus plurium annorum vnico pretio; quia periculum est emptoris, seu fructuarii. Bartol.
22 *d. l. cotem. §. qui maximos, num. 8. versi. quarto quæro. ff. de publican.* † Idem, si emat perceptionem fructuum plurium annorum, vnico pretio; quia est emptio, & periculum est emptoris. Bartol. *d. l. cotem. §. qui*
23 *maximos. numer. 8. versicul. aliquando. ff. de publican.* † Extende in emptione fructuum vnius anni vnico pretio; quia secundum verba, erit emptio, vel locatio, prout si dictum fuit, *vendo, vel loco.* Bartol. *d. §. qui maximos, numer. 11. versicul. quinto quæro. ff. de publica.* Alexand.
24 *cons. 3. in princip. lib. 1.* † Extende etiam, si quis emat fructus plurium annorum vnico pretio soluendo singulo anno ratam partem pretii. Bartol. *d. quæst. 4. in princip. num. 5. versic. Quinto probatur.* & ita An-
25 gel. *consil. 2. numer. 4. vsque in fin.* † Contrarium tenet, & tuetur Bartol. *d. quæst. 4. in verb. solutio. versic. quid vult dicere.* vbi, quod si vnicum pretium soluitur vna vice, est emptio, si per singulos annos, locatio, & non curatur de nomine, sed de substantia, ne lex dicatur verbis imposita, & tollit omnia contraria, & plenius in *versi. secun-*
26 *do videndum. in fin. versic. restat, vt respondeamus.* † Declara totam istam materiam, quia quando agitur de transferendo dominio, vel vsucapiendi conditione pro certo pretio, semper est venditio & emptio; & idem si agatur, vt transferatur aliud ius, puta, seruitutis, vel vsusfructus, si vero agitur, vt ille, qui pretium recipit, nullum ius in alium transferat, sed tantum, vt aliquid faciat patiatur, vel operetur, semper est locatio, ita Bartol. *d. quæst. 4. Publicanus, in versicul. soluto, in princip.* quem sequuntur Angel. *d. consilio 15.*
27 Ancharanus *consilio 402. numer. 5. versicul. secundo, pro clariori.* † Si vero inducatur mixtura, vt quia is, qui pecuniam recipit, aliquid tradit, & aliquid operatur, tunc inspicitur id, quod est principale, quia si traditio est principalis, opus est secundarium, est emptio, sicuti è conuerso, si opus est principale, traditio secundaria, erit locatio. Bartol. *d. quæst. 4. Publicanus. in verb. soluto, colum. 2. versic. Aliquando conuenit*, vbi qualiter cognoscatur, quod sit principale, vel secundario, & dicit glo. in *l. 1. §. in versic. agendo, ff. de superficie.* declarare, vt ex quantitate pretii, vel mercedis, & non est vis, an sit dictum pro pretio, vel pro mercede; & ideo si pretium est vnicum, & vna vice soluitur, est emptio, si in annos singulos, vel menses, erit locatio, & verba, *vendidit*, exponuntur, *locauit*, & è contra, & tollit contraria, licet alleget glossas contrarias in hoc Apostil. ibi allegat Alexand. *consil. 84. Ponderatis, lib. 7.* & plenius probat Bartol. quod distributio pretii faciat locationem, quando in annos,
28 vel menses, *in fin. quæstio. versicul. restat, vt respondeamus.* † Declarat Alexand. *consil. 84. Ponderatis, numer. 4. & 5. versicu. ad idem adduco, lib.* 6. quod si venditio gabellæ, vel dati, per tot annos pro certo pretio soluendo vnica solutione, dicitur venditio; si vero in singulos menses, vel annos fit solutio, erit locatio, vbi citat plurimos, & ibi apostil. in *verb. propter*, citat concord. maxime Tiraquel. *de re-*
29 *tract. §. 1. glo. 14. numer. 86.* † Declara, quia erit locatio, vel venditio prout verba sonant, tamen hoc casu venditio regulatur tanquam locatio, vt lapso tempore, si perseueret, censeatur facta reuenditio pro tempore, quo perseuerauerit. Signorol. *cons. 22. per to-*
30 *tum*, maxime *numer. 7. in fin. versic. Item nec ex prædictis, cum seq.* † Declara, quia vbicunque transfertur dominium rei, vel vsucapiendi conditio, tunc est venditio, & non locatio. Bartol. in *quæst. 4.*
31 *Publicanus quidam, versic. soluto, in princip.* † Declara, quia si contractus potest esse venditio, & potest esse locatio, erit venditio, vel locatio, prout partes expresserunt. Castren. *consil. 144. Dubium, nu-*
32 *mer. 3. lib. 1.* † Et si contractus potest esse donatio, & repudiatio, in dubio erit, prout partes expresserunt. Cakren. *consil. 135. Dubium fa-*
33 *cit, numer. 2. lib. 1.* † Idem est, si agitur, vt transferatur aliud ius, vt seruitus, vel vsusfructus; quia est venditio. Bartol. *d. quæst. 4. verb.*
34 *solutio.* † Idem est, si vendatur fructus percipiendi ab ipso emptore quia ad ipsum pertinet cura, & cultura, ideo erit emptio. Bartol. *d.*
35 *quæst. versicul. secundo videndum, numer. 3.* † Idem est, si aliquid est tradendum per eum, qui recipit pecuniam, quando id, quod traditur, est principale etiam cum aliquo opere personali, quia semper est venditio, secus, si opus personale esset principale, & qualiter cognoscatur. Bartol. *d. quæst. 4. verb. solutio, in princi.* † Declara totam 36
istam materiam, vt per Petr. de Anchar. *cons. 72. Tantam familiaritatem.* vbi si contractus habet mixturam, puta in locatione fit pactum, quod animalia æstimentur, fit pretium, item si transfertur dominiũ cum pacto, quod in fine locationis fiat restitutio, erit locatio, quia quod principaliter geritur, attendi debet, & pactum regulatur à contractu. † Restringe, quia vbi ille, qui pecuniam 37
recipit, nullum ius in alium transfert, sed tantum obligatur ad aliquod opus, est locatio, siue pretiũ sit annuum, siue vnicum. Bartol. *d. quæst. 4. ver. solutio, in princip.* † Idem est, quando aliquid ope- 38
ris est in obligatione principaliter, etiam si aliquid tradi promittatur in consequentiam operis, Bartol. *d. quæst. 4. verb. solutio, numer. 1. versic. aliquando conuenit.* † Idem in contractu venditionis rei ha- 39
bentis tractum succes siuum, prout venditio tot mensurarum grani singulo anno, quia regulatur vt locatio, quando venduntur fructus non nati. Vide Mandel. *consil. 34.* & alios, quos posui in *ver.* ☞
Læsio attendi debet de tempore contractus. Conclusio. 295. versicul. restringe.
† Idem est, quando pretium soluendum est per singulos annos, 40
quia semper est locatio, etiam si contrahentes vtantur verbo venditionis. Bartol. *d. quæst. 4. verb. solutio, ver. hoc suadet etiam, & in l. cotem. §. qui maximos ff. de publica. num. 3.* Angel. de Peru *cons 15. Quæcunque diximus, in prine.* Alexand. *consil. 3. in princ. lib. 1.* allegat multa contraria, sed non audet recedere à Bartol. Anchar. *cons. 402. num. 6. &*
seq. † Idem est, licet pretium sit vnicum constitutum; quia si est di- 41
uisum per singulos annos, quoad solutionem est locatio. Bartol. *d. quæst. 4. verb. solutio, numer. 2. versic. non obstat, quod pretium*, idem Bartol. in *d. l. cotem. §. qui maximos, num. 3 ff. de publi.* vbi se remittit ad dicta in *d. quæst.* Anchar. *d. consil. 402. num. 6. & seq.* † Restringe, quia 42
semper est locatio, quando dominium in emptorem non transfertur. Bartol. *d qu. 4. Publicanus, nume. 5. ver. contra.* † Restringe, nisi 43
emptio fructuum sit mensurata, puta centum corbes, vel quid simile, & tunc periculum est venditoris, quia non natis non debetur pretium. Bartol. *d. §. qui maximos, num. 9. versic. aliquando quis emit. ff. de publ.* † Restringe, quia venditio fructuum non natorum (si contin- 44
gat non nasci) non est venditio, neque valet. Bart. *d. quæst. 4. ver. contra. num. 6. versic. secundo.* † Amplia in transactione, quia licet partes 45
denominent pactum, vel concordiam, tamen si est facta de re litigiosa aliquo dato; vel retento, erit transactio. Ang. *cons. 240. Punctus est, de quo libet.* † Amplia in emphyteusi, quia si habet pensionem 46
commensuratam ad fructus, potius est locatio perpetua, quam emphyteusis. Alexand. *consil. 112. lib. 1.* Ruin. *cons. 157. numer. 33. lib. 1.* Riminald. Iun. *cons. 260. num. 10. lib. 2.* † Extende, vt idem sit quan- 47
do concurrit denominatio, partium, quæ locationem nuncuparunt. Aret. n. *cons. 55. In causa mihi, in princ. & per totum*, maxime *in fin.*
† Restringe, quando effectus contrariatur verbis quia potius effe- 48
ctus attenditur, quam verba, secundum * communem. Iul. Clar. *
in *§. emphyteusis, quæst. 1. in fi.* † Amplia in sententia, quia licet Iudex 49
dixerit *diffinitiue sententiam*, si tamen est lata super præambulo, & non dirimat litem, erit interloquutoria, quia substantia repugnat verbis, Petr. Anchar. *cons. 78. Ex verbis sententiæ, per totum.* † Extende, 50
quia licet æstimatio faciat venditionem, tamen si natura contractus repugnet, non facit venditionem. Petr. Anchar. *consil. 72. Tantam familiaritatem*, *numero 7.* † Imo, si concurrant verba pretii, 51
æstimationis, susceptionis periculi, quæ omnia faciunt venditionem, si repugnat contractus principalis, nihil operantur, quia quando duo contractus sunt mixti, attenditur, quod principaliter geritur, Anchar. *dict. consilio 72. per totum.* † Amplia, quia an quis 52
legauerit domum reseruato sibi vsufructu, donec vixerit, & legatarii sciente legante possederint, & dederint leganti vsumfructum, erit donatio inter viuos, quæ non poterit reuocari, non legatum. Afflict. *decis. 275.* quia legato repugnat reseruatio vsusfructus. † Sic in legato vsusfructus clausula, *cum pacto; quod non posit* 53
alienare, habet effectum proprietatis. Vide, *Vsusfructus qualiter. Conclusio 302.* † Amplia in donatione causa mortis, quia si fiat pa- 54
ctum, quod non possit reuocari, erit inter viuos. Vide, *Donatio* ☞
causa mortis, Conclus. 671. & supra in princip. † Amplia; quia verba su- 55
peraddita contractui, quæ importarent diuersum contractum, nunquam mutant naturam contractus. Roma. *consilio 509. numero*
10. versiculo tertio probatur. Vide, *Locatio quid sit, & appellatione locatio-* ☞
nis, qui contractus veniant. Conclusio. 400. Vide, *Locatio differt à*
venditione & in quibus & qualiter cognoscatur.
Conclusio. 402.

* *
*

Con-

Contractus bonæ fidei & stricti iuris, in quibus differant, vel non. Concluſ. 1000.

1 CONTRACTVS † omnes ſiue ſint bonæ fidei, ſiue ſtricti iuris, requirunt bonam fidem, videlicet bonã mentem contrahentium, licet quoad aliqua magis bona fides conueniat contractibus bonæ fidei, quam ſtricti iuris, Bald. *conſ.* 343. *Examinanda ſunt*
2 *num.* 1. *in fi. ver. præmittendum eſt. & num.* 2. *lib.* 1. † Amplia; quia omnes contractus bonæ fidei poſſunt per pactum reduci ad contractus ſtricti iuris, puta, ſi partes conueniant, quod nihil addi, vel minui poſſit, & è conuerſo omnes contractus ſtricti iuris efficiuntur bonæ fidei per pactum, quod bona fides ſeruetur, & omnis malitia abſit, Baldus *dict. conſilio* 343. *nume.* 3. *verſ. amplius licet, lib.* 1. *& nume.* 4.
3 *verſ. apparet ex præmiſſis.* † Declara, quia pactum informans contractum bonæ fidei non eſt bonæ fidei, ex eo, quod informat contractum, ſed dubia eſt opinio ſecundum Franc. Areti. *conſ.* 6. *Viſo*
4 *n.* 7. *ver. Nam de actione.* † Contractus bonæ fidei comprehendunt etiam caſus improuiſos, & illos ad fines caſuum prouiſorum deducunt, contractus vero ſtricti iuris caſus improuiſos nõ concernunt. Bal. *d. conſ.* 343. *n.* 1. *in fi. & n.* 2. *ver. ſolutio, imo eſt differentia libro*
5 1. † Impoſſibilitas ſoluendi in termino, vel exequutionis contractus, vitiat contractum ſtricti iuris; non tamen contractum bonæ fidei, quia arbitrio iudicis prorogatur terminus ad id, quod eſt poſſibile. Roman. plene *conſ.* 348. *Quæritur, nunquid*, vbi prima apo-
6 ſtilla in *ver. quæritur*, dat concord. pro vtraque. † Interpretatio ex æquitate & iudicis arbitrio cadit in contractu bonæ fidei, etiam circa non dicta, & omiſſa, ſecus in contractu ſtricti iuris; quia omne omiſſum habetur pro omiſſo. Couar. *variar. reſ. in* 2. *parte relectio. c. poſſeſſor. de regul. iur.* §. 6. *numero* 4. *& ſequent.* vbi latiſſime ponit
7 multas differentias. † Dolus dans cauſam contractui bonæ fidei annullat ipſo iure contractum; ſecus in contractu ſtricti iuris; quia debet annullari. Couarru. *d.* 2. *par. relectio. cap. poſſeſſor, de regul.*
* *iur.* §. 6. *num.* 6. *& ſequent.* vbi dicit omnium * communem, & tue-
8 tur ab impugnantibus. † Minus dicitur continere contractus ſtricti iuris, quam contractus bonæ fidei; quia in iſto latior fieri poteſt, & debet interpretatio. Franc. Aretin. *conſil.* 6. *Viſo numero* 7. *ver. aut ſecundum.*

Contractus verba qualiter interpretanda. Concl. 1001.

1 VERBA contractuum ſunt intelligenda ſecundum prõpriam ſignificationem, non autem improprianda. Alex. *conſil.* 204.
2 *Conſideratis, numer.* 6. *& ſeq. verſic. confirmantur. lib.* 2. † Extende; quia omnis contractus, pactum, renunciatio, & obligatio, maxime, contra ius commune, ſunt odioſi. Abb. *conſil.* 51. *Ad dilucidationem, numer.* 2. *& ſeq. col.* 3. *verſic. & ſumus in materia. lib.* 2. vbi, quod omnis
3 receſſus à iure communi eſt odioſus. † Fictio non admittitur in interpretatione contractus, quia fictio in contractu & diſpoſitione hominis non habet locum. Alexa. qui ponit exemplum, quod non intrat in locum patris filius; quia quod filius patrem repræſentet, eſt quædam fictio. Alexand. *d. conſ.* 204. *num.* 6. *& ſeq. lib.* 2. *&*
4 *nu.* 7. † Stricte verba ſunt intelligenda; ideo nepos non venit appellatione filii, neque maſculinum concipit fœmininum ſecundum magis communem opinionem, de qua Alex. *d. conſ.* 204. *nu.*
5 8. *& 9. lib.* 2. † Dubia verba interpretantur contra eum, qui ſe fundatin cõtractu, vel qui producit contractũ, & dubia, pbatio nihil
6 releuat. Alex. *d. conſ.* 204. *nu.* 10. *ver. ad prædicta, lib.* 2. † Extenſio non fit in contractibus; quic omiſſum habetur pro omiſſo. Vide, *Inſtrumentorum verba qualiter interpretanda. Concl.* 251. Vide, *Maſculinum quando concipiat fœmininum, vel non. Concl.* 101. Vide, *Omiſſum habetur pro omiſſio. Concl.* 116.

Contractus in fauorem perſonæ nominandæ quando & qualiter valeat. Concl. 1002.

1 MVTVVM † celebratum inter A. mutuantem & B. recipientem mutuo, cum pacto, quod dictæ pecuniæ propriæ A. mutuatæ non poſſint ab eo exigi, ſed ſpectent ad eum, quem ipſe A. nominauerit, non acquiritur nominato poſt annum, & poſt mortem recipientis mutuo, quãdo mutuans nominauit filium debitoris, qui tempore mutui erat in illius poteſtate, quia non poteſt inter eos, videlicet nominatum & debitorem, tanquam patrem & filium cadere obligatio. Bald *conſ.* 150. *Caſus talis, Vagnolus, lib.* 1. *in princip.* & duplicatur *conſil.* 457. *lib.* 5. & idem Bald. *conſil.* 395. *De*
principali inſtrumento, per tot. maxime *num.* 6. *lib.* 5. Vide, *Emptio facta pro perſona nominata, vel nominanda valet. Concluſ.* 132. *& Concluſ. ibi*
2 *proxima ſeq.* † Extende, quia nominatio facta per emptorem de perſona procuratoris vendentis, vel de conſanguineo, inducit fraudem, vt à principio ſibi vel perſonæ nominatæ cenſeatur facta venditio ideo ſi à principio illa perſona nominata inducebat fraudem pariter eadem fraus inducitur ex nominatione. Angel. *conſil.* 387. *Sempronius olim. colum. fin. verſic. hæc autem vera ſunt. & conſil.*
388. *per totum.* † Extende, vt procedat, etiam ſi in tertium ſit 3
compromiſſa declaratio. Bald. *d. conſil.* 395. *lib.* 5. † Amplia, quia 4
non valet talis nominatio facta poſt mortem alterius contrahentium, quia iſta declaratio habet vim compromiſſi, quod expirat morte compromittentis. Bald. *d. conſ.* 150. *circa med. verſic. tertia ratio, lib.* 1. *& conſ.* 457. *lib.* 5. *& conſil.* 395. *num.* 3. *lib.* 5. † Amplia, quia quan- 5
do declaratio eſt ad ſubſtantiam contractus, tunc non poteſt fieri poſt annum, & ideo tale mutuum ad fauorem perſonæ nominandæ non debetur perſonæ nominatæ per mutuantem poſt annum, quia electio transfertur in debitorem. Bald. *d. conſil.* 150. *circa med. verſic. quarta ratio. lib.* 1. *& conſ.* 457. *lib.* 5. Vide, *Præſcriptio annalis in* [V] *quibus habet locum. Concluſ.* 577. † Amplia, quia mutuum factum 6
per A. ad fauorem B. cum pacto, quod exigi debeat per perſonam nominãdam, & ad eum ſpectet mutuum, ſi fiat nominatio extranei, & ſumma ſit tanta, quæ indigeat inſinuatione, poterunt hæredes nominantis opponere de nullitate ex defectu inſinuationis. Bald. *d. conſ.* 150. *circa fi. ver. præterea & hic eſt, lib.* 1. *& conſ.* 457. *per totum, lib.* 5. Vide, *Inſinuatio donationis quando ſit facienda. Concluſ.* 198. [V]
† Amplia, quia valet emptio facta per mulierem pro perſona no- 7
minanda, ſed ante nominationem acquiritur ei, qui ſtipulatur pro nominando, plene Cephal. *conſil.* 325. *num.* 13. *& ſeq. lib.* 3. Vide, [V]
Emptio facta pro perſona nominata, vel nominanda valet. Concluſ. 132. *cum duabus concluſ. ibi proxime ſeq.* Vide, *Emphyteuſis conceſſa ad nomina-* [V]
tionem qualiter tranſeat ad nominatos. Concluſ. 180. Vide Ant. Gabriel.
lib. 3. *de verb. obligat. Concluſio.* 2. *Qui ſtipulatur pro nominando.* † Decla- 8
ra, quia facta nominatione res empta efficitur nominati. Cephal. *d. conſ.* 325. *numer.* 14. *& 15. lib.* 3. † Extende declarationem in tan- 9
tum, vt imo etiã facta nominatione, & ratificatione per nominatum, ſibi acquiratur ab initio, & retro. Cephal. *d. conſ.* 325. *numer.* 13. *lib.* 3. † Limita, quia valet contractus celebratus ad fauoré per- 10
ſonæ nominandæ, quãdo procurator, vel nuntius ſtipulatus eſſet pro perſona nominanda. Bald. *conſ.* 395. *numer. verſic. adhuc de ipſo, lib.* 5. † Limita ſecus eſſe in contractu facto, in quo interueniens 11
inſeruit de nudo nomine, quia alius non nominatus, pro quo reuera contractus fuit celebratus, agere non poteſt ſemper, & omni tempore, contra omnes, vt contractus declaretur ſimulatus quoad nomen inſertum, & quod inſeruiuit de nudo nomine. Bald. *conſ.* 287. *Quia defenſio veritatis, lib.* 1. † Et dicitur perſona no- 12
minata habere nudum nomen, ſi ipſamet hoc confitetur, & declarat, & ei ſtatur, & nõ inſtrumento in hoc. Soc. *conſ.* 228. *In cauſa Gabrielis, lib.* 2. † Quot autem modis fiat contractus ſimulatus 13
quoad perſonas, & quando valeat vel non. Bald. *conſ.* 396. *In libris Theſaurarij. num.* 6. *ver. interdum nulla eſt ſimulatio, lib.* 5. quod duplicatur, *lib.* 1. *conſ.* 249. Vide, *Simulatio quid ſit, & de multiplici ſpecie ſimu-* [V]
lationis. Concluſ. 257.

Contracturus aliter, quam loquatur contractus, quando dici poteſt. Concluſ. 1003.

MVLIER, quæ † contraxit matrimonium, & cuius propin- 1
qui promiſerunt dotem eo pacto cum marito, & tertio, quod debeant in receptione cautelare dotem, non tenetur ſoluere, ſi non fiat conuenta cautela, quia poteſt dicere, non aliter contraxiſſem, nec aliter facta fuiſſet promiſſio, Caſtren. *conſ.* 188. *Præfati promiſſores. in princ. lib.* 1. vbi, quod licet non irritetur matrimonium, tamen promiſſio dotis non aliter debet ſortiri effectum. † Et dicitur, quod aliter non erat quis contracturus eo ipſo, 2
quod illud, quod deficit dedit cauſam contractui. glo. in *l. cum te, C. de pact. inter empto. & vendit.* Crauet. *conſ.* 299. *in princip.* vbi, quod ea, quæ ſunt ad fauorem venditoris ſi deficiant, hoc operantur.
† Amplia, quia valet argumentum, emi plura corpora vnico con- 3
tractu, etiam ſi pretia ſunt diuiſa in ſingula corpora, licet ſint tot venditiones, quot corpora, ſi tamen maior eſt vtilitas in omnibus, quam in ſingulis, poſſum dicere, non aliter contraxiſſem, quia indiuiduus dicitur contractus, non natura, ſed animo, & affectione. Natta pulchre *conſ.* 479. *num.* 23. *& ſeq.* Vide, *Contractus* [V]
quando vnus, vel plures dicantur. Concluſ. 1064. *proxima ſeq.* Vide ple- [V]
nius, *Venditio quando cenſetur vna, vel plures. Concluſ.* 61. † Extende 4
multo magis, quando plures res vnico pretio venduntur, quia vna deficiente, totus corruit contractus, quia poteſt allegare, non aliter contraxiſſem. Bart. in *l. ſcire debemus, ff. de verb. oblig.* Natta. *d. conſ.* 479. *num.* 26. † Declara, vt per Aretin. *conſ.* 129. *in princ.* 5

quia

quia si vna res communis à pluribus, & pluribus vendatur, vno deficiente, non valet contractus; quia potest dici, non aliter contraxisse, si vero plures vendunt rem communem vni, & contractus est nullus ex parte, quia aliqui ex venditoribus minoris non potuerunt vendere, & emptori imputatur, sicuti si emisset à Titio
6 suo, & nomine alterius, qui nollet ratificare. † Extende in omni
7 contractu, quando constat, quod adiecta sunt pacta, sine quibus non aliter contraxissent. Corn. *cons.* 101. *nu.* 6. *li.* 1. † Declara, quia causa impulsiua non finalis præsumitur pactum accedens contra-
8 ctui nominato, vt per Corn. *cons.* 102. *nu.* 23. *li.* 2. † Amplia, etiamsi in diuersis contractibus correspectiuis aliquid fiat; quia si vnum est contemplatione alterius, datur exceptio, quod aliter non con-
9 traxisset. Crauet. *d. cons.* 246. *nu.* 2. *& seq.* † Amplia, quia si promisi vendere rem pro certo pretio, & partem pretii recepi, non tamen teneor facere venditionem partis pretii soluti, si non soluatur pretium totum, neque transfertur dominium pro parte, neque datur actio ex empto, donec totum pretium soluatur; quia non est verisimile, quod vendendo totum, voluerim etiam partem vendere.
10 Alex. *cons.* 76. *Visis. num.* 15. *& seq. libr.* 5. † Idem si vendere promisi Titio, & eo mortuo plures hæredes habeat, si vnus vult pro sua rata emere, non teneor, nisi totum emant. Alexan. *d. cons.* 76. *num.* 15. *& seq. lib.* 5.

Contractus quando est vnus, vel plures. Conclusio. 1004.

1 CONTRACTVS † vnicus dicitur, licet plura corpora bonorum comprehendat, quando vnico pretio sunt locata, vel vendita bona, ideo si aliqua bona concessa non possunt tradi iuxta conuenta, potest conductor recedere à toto contractu tanquã
2 vnico. Io. de Imo. *cons.* 39. *in fi. Visis ac ponderatis.* † Extende, vt procedat etiam si bona, quæ sunt promissa libera locatoris cum pacto vendendi, & quæ sunt Ecclesiæ, promittantur liberari, vel liberentur per Ecclesiam, quia non tenetur conductor subire periculum
☞ litis futuræ cum Ecclesia. Io. de Imola. *d. cons* 39. *in fi.* Vide, *Contractus aliter, quam loquatur contractus, quando dici potest, vel non. Concluſ.*
3 1003. *prox. præced.* Vide, *Venditio quando vna vel plures. Conclus.* 61. † Limita, quia contractus potest esse mixtus, & continere plures contractus, vel vnum mixtum, prout si partes transigunt super bonis, & societatem de eis faciunt; nam dicitur mixtus; sed tamen si ex transactione soluitur gabella ex societate non soluenda, erit pro
4 transactione, ita Castr. *cons.* 49. *In quæstione, quæ vertitur. lib.* 1. † Limita in feudo & emphyteusi, quia si sunt plura corpora, qui cadit ab vno, non cadit ab alio. Tiraquel. *de retract. lignag.* §. 23. *glo.* 1. *num.* 25.
5 † Limita, quando plures res deductæ in contractu habent suum pretium, pro singulare; quia tot sunt contractus, quot sunt res appretiatæ. Surd. *cons.* 101. *num.* 38. *& seq. lib.* 1. vbi idem dicit, quamdo
☞ venditur plures bubulcæ terræ, constituto pretio pro singula bubulca plene Tiraquel. *de tract. lignag.* §. 23. *glo.* 1. *nu.* 17. *ver. ex iis autem.*
6 Franc. Areti. *cons.* 11. *procedendum, in princ.* † Extende, vt nedum sit in contractu, sed in stipulatione, sententia, & quolibet fere negotio, quia tot sunt stipulationes, sententiæ, & contractus, quot sunt res
7 separatæ, & capitula separata. Surd. *d. cons.* 101. *n.* 36. *& seq. lib.* 1. † Extende; quia plures res venditæ vno contractu distinctis pretiis pro singula, sunt plures contractus, in tantum, ꝙ plures gabellæ sunt
8 soluendæ. Tiraq. *de retract. lignag.* §. 23. *gl.* 1. *nu.* 17. *in fin.* † Extende, vt procedat, siue agatur de pondere, siue de numero, siue de mensura cuiusq; rei pretio singulis mẽsuris, vel ponderibus, vel numeris
9 adiecto. Franc. Aretin. *d. cons.* 11. *in princ.* † Limita, quia plures sunt contractus, quando plures res venduntur, etiam si vnico pretio à principio, quando pretium distribuitur postea singulis rebus. Ti-
10 raquel. *de retract. lignag.* §. 23. *glo.* 1. *num.* 18. † Extende idem, si pretium fuit diuisum in singulas res, sed postea simul coaceruatũ; quia tot sunt venditiones, & tot contractus, quot sunt res habentes suum
11 pretium. Tiraquel. *d. retract. lignag.* §. 23. *glo.* 1. *numer.* 19. † Restringe, quando constat, quod plures res venditæ vnico contractu licet diuisis pretiis, quando constat, quod aliter non emisset, vel contra-
12 xisset. Tiraquel. *d.* §. 23. *glo.* 1. *de retract. lignag. n.* 20. † Restringe, quando pro vno credito creditor plura corpora recepit adiecto suo pretio singulis rebus; quia est vnicus contractus propter vnicum creditum, quod non tenebatur creditor recipere diuisum; & quia idem est in datione in solutum quæ semper est indiuisibilis, quia si erraturin vno nummo, annullatur in totum. Tiraquel. *d.* §. 23. *glo.* 1. *num.* 22. *& seq.* Vide, *Indiuidua quæ esse dicantur, & quæ non. Conclusio.* 102. Vide, *Capitula separata & diuersa diuersam inducunt dispositionem. Conclusio.* 60.

Contraria allegans non auditur. Conclus. 1005.

CONTRARIA † allegans non auditur. *l.* 1. *C. de furt.* Vide, *Re-* 1
☞ *pugnantia non admittitur, sed potius annullatur actus. Conclusio.* 203.
Vide, *Turpitudinem, vel dolum suum allegans non auditur. Conclus.* 404.
Vide, *Cumulatio contrariorum iudiciorum prohibita. Conclusio.* 1096.
† Amplia, quia is, qui semel vere, vel per contumaciam aliquid 2
confessus fuit, non potest velle probare contrarium. Oldrad. *cons.*
320. *num.* 2. *ver. præterea cum positiones.* † Declara, vt procedat, quan- 3
do contrarietas est directa; secus, quando est diuersitas. Ideo is,
qui negauit positionem, potest eandem positionem facere, dummodo non sit eadem, si in aliquo est alterata, vt quia continet plus,
vel minus. Calder. *consil.* 150. alias 2. *de confess.* & quod diuersitas
non vitiet, nec repellat. Gemin. *cons.* 76. *numer.* 1. *versic. super secundo.*
† Amplia; quia nemo potest cumulare plura iudicia contraria eo- 4
dem tempore pro eadem re, vel negotio. Bald. *consil.* 317. *Quando*
est vnum, in fin. ver. item est sciendum, lib. 1. Vide, *Cumulatio contrario-* ☞
rum iudiciorum prohibita d. Conclus. 1096. † Extende, etiam si per 5
viam interrogationis proponantur contrariæ actiones; quia non
auditur proponens, Bald. *consil.* 326. *Acturus petitione, in fin. ver. sequitur interrogatio, lib.* 2. vbi, quod agens ab inteſtato non auditur, si
velit interrogare reum ex testamento etiam cumulatiue. † Am- 6
plia, quia is, qui agit ex contractu celebrato per suum tutorem,
non auditur, si negat illum fuisse tutorem; qui contraria allegat.
Bald. *consil.* 15. *Omnis assessor, lib.* 2. *per totum, & cons.* 10. *Statuto cauetur, eod. lib.* 2. *& consil.* 32. *Præsupponatur in facto, in fin. lib.* 2. latius *cons.* 44.
Iste dominus Christophorus, in princ. vbi, quod cæno inuoluendus est,
qui negat contradictioni non inesse mendacium, *lib.* 2. vbi late inuehitur contra Christophorum Castillion. qui consuluit contrarium, & dicit eum volare sine plumis, & sicut noctua, quæ excæcatur luce, & volat de nocte, sed tamen basse cum grillis. Vide,
Impugnans aliquid non potest ex eo iuuari, & quando. Conclusio. 57. † Ex- 7
tende; quia is, qui conduxit fructus Ecclesiæ à beneficiato clerico,
non potest allegare, quod non sit clericus locator, Bald. *consil.* 44.
Ad euidentiam, lib. 3. *versic. circa tertium. numer.* 3. † Amplia, quia pro- 8
testatio contraria iuri non releuat protestantem; & idem in protestatione contraria facto. Vide, *Protestatio contraria facto non releuat, & quando secus. Conclusio.* 944. † Amplia, quia is, qui se procurato- 9
rem fecit in exigendo aliquid non potest allegare se non fuisse
procuratorem, si à domino exactum repetatur actione mandati.
Bald. *consil.* 41. *Casus talis, per totum, lib.* 3. † Amplia in appellante, qui 10
dicit causam spectare ad Ecclesiasticum, quia si appellat declinando iurisdictionem secularis ad secularem non auditur, Bald.
cons. 44. *numer.* 5. *ver. super* 4. *lib.* 3. † Amplia, quia debitor negans 11
habere instrumentum penes se, quod postea vult exhibere cancellatum, vt doceat se liberatum, non præsumitur liberatus, nisi
concurrant aliæ coniecturæ propter negationem præcedentem
contrariam. Bald. *cons.* 83. *Ex eo solo, lib.* 3. † Amplia, quia acta iudi- 12
cii, si implicant contradictionem, vt quia scripta sunt repugnantia ab eodem Notario actuario, nihil probant. Bald. *cons.* 90. *Præsupposito, quod ex forma, in fin. lib.* 3. † Amplia, quia nemo admittitur 13
ad allegandum contraria in iis, in quibus per positionem vnius
propositionis excluditur alia propositio, & ideo compellitur agens perseuerare in prima assertione, Angel. de Perusio *consilio* 39.
Visis instrumentis, in fin. vbi quod ille, qui semel obtinuit, vel petiit
instrumentum insinuari in iudicio, tanquam validum, non auditur, si vult, quod idem instrumentum cassetur tanquam inualidum, vel annullari petit. † Amplia, quia habens plures actiones 14
tenetur eligere vnam Ægid. *consil.* 33. *num.* 62. qui loquitur in Papa. † Amplia, quia fratres regulæ mendicantium, qui de facto 15
possident stabilia, non excusantur à contributione onerum, quia
contraria, & turpitudinem suam allegarent. Ancharan. *cons.* 109
contra fratres per totum, vbi *nu.* 4. quod ambulantes duabus viis, prout arare cum boue & asino, vestire pannis contextis, lana, & lino,
non permittitur. Vide, *Cumulatio contrariorum iudiciorum prohibita.* ☞
Conclu. 1096. † Amplia, quia is qui vendidit rem, vt liberam, & 16
allodialem, non potest dicere, quod sit feudalis res. vt emphyteutica, quia contraria allegaret. Alexand. *cons.* 118. *In causa & lite, nu.*
12. *versic. item accedo, lib.* 2. † Amplia in tantum, quia non auditur 17
super contrariis, vt si aduersarius non vult ipsum totum repellere,
possit acceptare vnum de contrariis, quod maluerit, quod est
notatu dignum secundum Baldum *in l. cum precum, circa fin. num.*
4. *versic. & nota, quod allegans C. de liberal. causa.* † Extende, quia 18
imo perseuerare compellitur asserens contraria in eo, quod primo loco comprobauit. Angel. de Perusio *consil.* 39. *Visis instrumentis, in fin.* † Limita in causa appellationis, quia iudex appel- 19
lationis non debet aliud inspicere, nisi, an fuerit bene, vel male

iudicatum, inspectis & cognitis, nedum illis, quæ acta fuerant coram primo iudice, sed etiam nouiter actitatis coram eo; quia non probatum probabo, non deductum deducam, *l. eos*, §. *1. l. per hanc. C. de appell.* Florian. de sancto Petro *cons. 15. numer. 16. & seq. ver. ex quibus*
20 *patet.* † Limita, quia potest quis venire contra factum suum, quando est ipso iure nullum; ideo eligens nulliter aliquem ad dignitatem, si electio est ipso iure nulla, potest iterum eligere. Bald. *consil.*
21 375. *videtur dicendum, lib. 5.* Vide, *Electiones plures fieri non possunt, & quando secus. Conclusio.* 80. † Limita, quia actori permittitur in duobus casibus, etiam in eadem instantia allegare contraria, & plures titulos. Ægid. *d. consil. 10. numer. 54. versicul. solutio.* vbi latissime ponit alios casus: Primus, quando actor probabiliter est dubius, tam in facto proprio, quam alieno: Secundus, quando contrarietas tendit ad eundem effectum, & sic vnus actus supplet, vel coadiuuat
22 alium. † Limita, quia licet actor non audiatur super directo contrariis; tamen illud non habet locum, si desistat à contrarietate,
23 & illam reuocet. Ægid. Bellam. *consil. 34. numer. 17.* † Et potest reuocari contrarietas quandocunque ante sententiam. Ægid. *d. consil.*
24 *34. numer. 24. ver. Nec obstat contrarietas.* † Extende, quia licet quis egerit tanquam hæres defuncti in euentum, in quem nascatur posthuma fœmina defuncti, & committatur causa cum clausula, *sola facti veritate inspecta*, si nascatur posthuma hæres instituta, cui actor est datus tutor, producto testamento potest obtinere sententiam ad fauorem pupillæ, tutorio nomine, quia licet melius fecisset reuocare errorem, & probare, tamen sufficit, quod constet de veritate, & errore, vt sententia substineatur, Florian. de
25 sancto Petro *consil. 15. numer. 3. & seq. ver. quarto sibi fortiter iuncto, num. 17. versic. insuper etiam.* † Limita, quando contrarietas tendit ad idem in effectu; nam appellans potest etiam dicere de nullitate sententiæ, licet sint contraria; quia appellans præsupponit sententiam aliquam, dicens vero de nullitate præsupponit nullam, sed quia tendunt ad idem, vt tollatur sententia per diuersa remedia conciliantur; quia effectus non est contrarius. Calder. *consil. 219. in princip.* alias 13. *de appell.* Ægid. Bellam. *consil. 10. numer.*
26 54. vbi late. Vide, *Ratificatio actus prius impugnati qualiter inducatur. Conclusio.* 25. † Limita in eo, qui se defendit, quia potest contraria allegare. *reg. nullus pluribus, de reg. iu. lib. 6.* Calder. *d. consil. 219. ver. item proponitur*, alias 13. *de appell.* Vide, *Excipiens auditur super contra-*
27 *riis, & quando secus. Concluf.* 428. † Limita quoad diuersas personas, quia si emi rem cum pacto soluendi censum Titio, si census Titij erat præscriptus, possum excipere de præscriptione, & nolle soluere, non attento pacto de soluendo facto cum venditore,
28 Bald. *consil. 313. Proponitur quod, lib. 3. per totum.* † Limita in diuersis iudiciis; quia qui negauit testamentum in vno iudicio, poterit fundare se super testamento negato in alio iudicio quia diuersitas iudiciorum, diuersa, & contraria admittit. Bald. *consil. 394. Quod*
29 *Notarij collegit, num. 2. ver. super secundo, lib. 4.* † Extende multo magis, quando pluralitas personarum inducitur; quia si ego negaui tanquam tutor testamentum, possum nomine meo proprio iu-
30 uari ex illo testamento. Bald. *d. consil. 394. num. 2. lib. 4.* † Restringe in eodem iudicio; quia is, qui egit ex testamento coram primo Iudice, & succubuit, non potest coram Iudice appellationis agere ab
31 intestato, de quo tamen sunt opiniones. Vide, *Iudex ad quem in quibus iurisdictionem habeat. Concluf.* 464. † Declara; quia de iure ciuili reus allegat contraria in eodem iudicio, actor non, sed in diuersis; sed tamen de iure canonico, ne lites multiplicentur, potest quis plures titulos allegare, quãdo tendunt ad idem, plene Ægid. Bel-
32 lam. *cons. 10. n. 54.* vbi late. † Limita, nisi euentualiter proponantur contraria. Vide, *Libellus alternatiuus. Concluf. 313.* vbi habes alias limitationes, quando contraria possunt conciliari per distinctiones, & aliis modis.

Contrarietas & contradictio ex multis causatur. Concl. 1006.

1 IN † iure nostro nihil est sine controuersia, & ideo oritur con-
2 trarietas ex multis, vt dicit Tiraquel. *de retract. conuent. §. 1. glo. 2.*
3 *numer. 24.* qui omnes causas sequentes ponit. † Aliquando ex ob-
4 scuritate legum. † Aliquando ex studio contradicendi. † Ali-
5 quando ex ostentatione, & cupiditate gloriæ non paucis inge-
6 nita. † Aliquando ex imbecillitate humanitatis. † Aliquando ex ipsa veritatis credulitate.

Contrarietas quando, & ex quibus inducatur, vel non. Concluf. 1007.

CONTRARIETAS † inducitur ex propositione contrario- 1
rum, veluti, quod quis sit hæres ab intestato, & ex testamento; quia aliquem esse testatum, & non testatum, sunt contraria, Bald. *cons. 326. Acturus petitione, lib. 2. in fin.* † Et vide Cagnol. in *l. vbi* 2
repugnantia, numer. 2. ff. de regul. iur. vbi aliquem esse legitimum & illegitimum, præsentem & absentem; fatuum & sanæ mentis; virginem & corruptam, sponte & coacte, & alia similia exempla ponit. † Item ex affirmatione & negatione ad eundem terminum in- 3
ducitur contrarietas, Anchar. *consilio 200. num. 3.* † Et vide glo. in 4
clem. testibus, de testib. per illum tex. in *ver. directo contrariis*, vbi, quod capitula sunt directo contraria, quæ continent summam maiorem & minorem; item aliquem legitimum & illegitimum; item præsentem & absentem; item aliquem furiosum & sanæ mentis; item aliquam esse virginem & pollutam, seu defloratam; item actum esse spontaneum, vel coactum; quia in eodem subiecto & instanti stare non possunt. † Et in contradictione, & contrariis ne- 5
cessario inest mendacium, quia veritas est vna tantum, & qui dicit non inesse mendacium in contradicente, inuoluendus est cæno, Baldus *consilio 44. Iste dominus Christophorus, libr. 2. in princip.* Et se- 6
cundum Philosophum 5. *Physic. Metaphysic.* natura contrariorum est, vt mutuo se expellant. Soci. *consilio 27. numero 1. in fin. libro 4.* & in eodem subiecto stare non possunt simul. *l. vbi repugnantia, ff. de reg. iur.* vbi Deci. & Cagnol. allegat Philosophum in 10. *Metaphysic. in prædicamentis.* † Et Deus ipse priuatur hoc solo, quia non potest 7
contraria admittere, videlicet, verum & falsum in eodem subiecto, Decia. *consilio 49. numero 11. libro 3.* Deci. in *l. vbi repugnantia, numero 4. ff. de regul. iur.* † Amplia, quia plures collationes de eodem 8
beneficio sunt contrariæ, quia cum natura collationis sit conferre plenum ius, prima excludit secundam, & è conuerso, si prima valet, secunda non potest valere, Ægid. *consilio 10. numero* 54. vbi declarat. † Amplia in iudiciis contrariis prout sunt in- 9
terdicta adipiscendæ & retinendæ, & similia. Vide, *Libellus contra-* 𝔐
rius & incertus non admittitur & quando secus. Conclusio. 314. † Limita, 10
quia modificatio non dicitur contrarietas, quia quæ in totum non abrogant, non dicuntur contraria. *c. cum expediat, de electio. in 6.* plene Petr. de Ancharano *consil. 6. numer. 8. versic. nam & in simili.* vbi, quod quis non dicitur venire contra sententiam, si illius exequutionem modificat. Vide, *Limitatio an dicatur contraria* 𝔐
regula. Conclusio. 355. † Limita, quia contrarius non dicitur 11
allegans contractum nullum, & dicens eundem contractum per metum, & in fraudem vsurarum celebratum rescindendum; quia omnia tendunt ad nullitatem contractus. Baldus *consil. 292. Factum sic proponitur, numer. 4. & seq. lib. 3.* vbi ponit multa similia exempla. † Limita, quia contrarietas indirecta admittitur, 12
d. clement. litteras, à contrario, vbi glos. in *ver. directo contrariis, de testibus.*

Contrarietas est vitanda in omni disposition. Concluf. 1008.

CONTRARIETAS † est vitanda, & concilianda in omni 1
dispositione. Crauet. plene *consilio 70. num. 5.* vbi dicit, quod ea interpretatio sumenda est in omni materia, per quam non inducatur contrarietas, sed induci concordia debet etiam impropriando verba, *c. cum expediat. de electio. in 6.* Alexand. *consil. 141. Viso testamento, num. 4. & 5. ver. aut oportet, libr. 2.* vbi apostil. in *ver. euitetur.*
† Et per subauditos intellectus nunquam potest induci correctio 2
dispositionis, Crauet. *d. consil. 70. nume. 8.* Vide, plenius, *Correctio est* 𝔐
euitanda, & concordanda sunt contraria. Concluf. 1036. † Amplia in 3
priuileg'o exemptionis, quia si Papa concedit liberam exemptionem ab Episcopo, licet adsint aliqua, ex quibus in exemptos videatur Episcopo reseruatus census, tamen debent intelligi de censu Ecclesiarum de nouo per exemptos construendarum, ne exemptioni sunt contraria. Calder. *consil. 520. alias 5. de priuil.* † Am- 4
plia, quia contrarius non auditur. Crauet. *consil. 894. numer. 35.*
† Amplia in instrumentis contrariis, seu contraria continentibus 5
super eodem facto, quia debent conciliari, & concordari, si fieri potest, ne inducatur contrarietas. Gemin. *consil. 76. numer. 4. versi. Præterea quando.* Vide, *Instrumenta contraria sunt concilianda, &* 𝔐
quando secus. Conclusio. 250. † Et in instrumentis dotalibus, quia si 6
sunt contraria tali contrarietate, quæ possit conciliari per distinctionem, omnino est facienda conciliatio Castillio. *consil. 30. in princip.* vbi, quod si præcedit instrumentum dotis scut. 400. quæ confitetur habuisse, postea pro residuo dotis detur in solutum

aliquid

aliquid, non est noua dos, sed iam confessata spe futuri residui, & 7 sic non inducitur contrarietas. † Amplia in statutis contrariis, quia debent reduci ad concordiam, si fieri potest, per Castren. *consilio 439. De iure communi, numero 2. versiculo nec obstat, libro 1.* plenius Alexand. *consilio 141. Viso testamento, numero, 4. & 5. versiculo Aut oportet. lib. 2.* vbi, quod per distinctiones debent reduci ad concordiam, vt euitetur contrarietas, & ibi apostilla in *versiculo euitetur*, dat concord. Alexand. *cons. 117. Viso tit. numer. 3. versic. item quia posito* 8 & iterum *numero 14. versic. secundo principaliter. lib. 6.* † Et quod per diuisiones, & distinctiones debeant statuta à contrarietate, & correctione saluari. Alexand. *consilio 48. Viso statuto, num. 6. versic. imo po-* 9 *tius. lib. 3.* vbi apostilla in *versiculo Fugienda.* † Amplia in decretis conciliaribus ; quia sunt concilianda, ne inducatur iuris communis correctio, vel contrarietas, *c. cum expediat. de elect. in 6.* Gemin. *consil.* 10 131. *in princip. & numer. 5. ver. & sic intelligendo.* † Amplia in testibus; quia sunt conciliandi, ne sint contrarii *c. cum tu, de testib.* Vide, *Te-* 11 *stes sibi contradicentes non probant, & quando secus. Conclusio.* 238. † Declara, quia si duæ sunt scripturæ contrariæ , quæ conciliari non possunt, illa prævalet, quæ verior probatur, non obstante errore. Bald. *consil. 317. Quando est vnum, in fin. ver. circa contrarietatem, lib. 1.* 12 † Amplia in sententia , vel laudo arbitratoris ; quia vt saluetur à contrarietate, & valeat omnis interpretatio etiam per relationem actorum impropriationem verborum , vt pluralè reducatur ad singulare, etiam si cauillosa videatur interpretatio, debet admitti. Cuman. *consil. 7. Primum videndum, num. 8. & seq. ver. in contrarium,* vbi, multa dicit, & est confirmatum, ac subscriptum à duodecim aliis famosissimis Doct. & Fulgo. *consil. 158. Domina Graccolina, num.* 2. vbi loquitur in sententia confirmante, & absoluente ab expensis, vt intelligatur de expensis vltimæ instantiæ, non sententiarum 13 confirmatarum, quæ condemnabant in expensis. † Amplia in contractibus, & aliis conuentionibus ; quia licet sensus videatur contrarius tamen omnino vitanda est contrarietas. Bald. *consil. 181.* 14 *verba dicunt, lib.* 2. † Declara; quia verba contractus sunt reducenda ad concordiam ; quia dicta in vna parte contractus censentur repetita in alia parte, nisi sequatur absurdum, & inconueniens , quia tunc dicta vltimo loco reformant præcedentia. Bald. *consilio 284.* *In primis est insistendum per totum lib. 4.* vbi pro vtraque parte. Vide, *Venditio non comprehendit multa , & qualiter interpretanda. Conclusio. 62.* 15 † Et idem dicit Decian. *consil. 500. in causa, quæ Mantuæ, numer. 6. & seq.* vbi, quod contraria, & repugnantia sunt concordanda, si possunt concordari omnimodo, si vero non est locus conciliationi; 16 tunc posteriora valent. † Extende, etiam si vsus contractus sit relatiuus ad alium contractum ; quia sunt concordandi. Angel. *consil. 376. Nobiles viri, numer. 2. versic. consideratis igitur.* † Amplia in 17 confessionibus iudicialibus inquisitorum pro aliquo crimine: Nam si plures executores inquisiti de negligentia in capiendo malefactores dicant se fuisse negligentes , sed fecisse totum suum posse , cum sint contradictoria ista , concordantur, quod fuerunt vniuersaliter, quoad omnes negligentes , sed singulariter confitens fecit, quoad se suum posse , Bald. *consil. 281. Iudex formauit , in* 18 *princip. lib. 2.* † Extende , quia is, qui confitetur rem esse suam, & meam , non dicitur contractus taliter , quod non possit concordari; ideo debet confessio sumi, ac si dixisset rem esse communem, notandum dicit Alexand. *consil. 171. In causa, & lite , numer. 12. versic.* 19 *Nam, vt dicunt, lib. 6.* † Amplia in libello , Vide, *Libellus contrarius,* 20 *& incertus non admittitur. Conclusio. 314.* † Amplia in omni scriptura; quia si potest saluari , & concordari , vt cesset falsitas , concordari 21 debet. Alexand. *consilio 70. Viso processu in princip. lib. 1.* † Et quod scripturæ priuatæ , vel publicæ contrariæ debeant concordari, quantum fieri potest , alias Iudex non possit se fundare super eis. Boer. *decis. 252.* per text. in *l. scripturæ. C. de fid. instrum. & in c. imputari,* 22 *cod. tit.* † Extende ; quia siue sit vnica scriptura , quæ sibi contradicat, siue sint plures, semper debet fieri interpretatio per subdiuisionem , & subdistinctionem , vt euitetur repugnantia. Alexand. *consil. 21. Consideratis, numer. 7. ver. benefacit , lib. 7.* vbi apostilla in *ver.* 23 *vitetur*, citat eundem Alexand. *consil. 141. numer. 5. lib. 2.* † Et quod per distinctiones , & subauditos intellectus eadem scriptura debeat intelligi , ne contineat contrarietatem in se ipsa , Alexand. 24 *consil. 44. Eximie Doctor. numer. 2. versic. respondeo , lib. 7.* † Amplia in scriptura priuata, Alexand. *consil. 191. Visa scriptura , numer. 6. ver. &* 25 *iste intellectus, lib. 2.* † Amplia in instrumento , vel scriptura Notarij; quia si plures scripturæ sunt diuersæ , vel contrariæ, conciliantur, vt si vna plus altera contineat, reducantur, & concordentur ad id, quod minus est; si vero non possunt reduci , vt quia vna sit plenior continens plura capitula , stetur pleniori , & dicitur pleniorilla , quæ est manu Notarii scripta. Alexander. *consil. 70.* 26 *Viso processu , numer. 5. versic. ad confirmationem , lib. 1.* † Amplia in re-

scriptis; quia sic debent interpretari, vt concordent. Zabar. *consil.* 116. *ver. ad tertium. vsque in fin.* vbi loquitur, etiam si in secundo Papa dicat fuisse suæ intentionis sic fieri debere ; quia non tollit factum legitime ante secundum rescriptum. † Amplia in constitutioni- 27 bus , & regulis Monachalibus. Io. de Anania *consil. 62. numer. 2. ver. restat nunc.* vbi Bologn. in apostil. *colum. fin. versic. Possumus dicere hoc modo , omnia ad inuicem concordando.* † Extende, quando leges sunt 28 sub diuersis titulis, & ad diuersum finem ; quia non datur contrarietas. glo. fin. in *auth. sed hodie. C. ad leg. Iul. de adult.* quia pœna priuationis dotis propter adulterium applicatur diuersis modis, secundum subiectam materiam titulorum , vt si agitur ad solum repudium propter adulterium , vel ad pœnam , leges contrariæ conciliantur. Vide, *Adulterij causa an sit fori Ecclesiastici, & quando. Conclu-* 29 *sio. 228.* † Amplia , quia non potest induci contrarietas ex interpretatione , sed debet induci conciliatio, & propterea interpretatio, vel relatio, per quam inducitur contrarietas , semper elicitur. Alexand. *consil. 48. super extractione , numer. 6. versicul. sed ita est. lib. 1.* vbi apostil. in *ver. contrarietatem.* allegat plures concord. & loquitur Alexand. in statuto. † Extende , vt idem sit in pactis , con- 30 tractibus, & generaliter in omni materia. Cruet. *consil. 70. numer.* 3. & *numer. 5. & numer. 8.* vbi latissime. † Extende in testamento. 31 Decian. *consil. 3. num. 29. & seq. lib. 2.* vbi *num. 33.* plures allegat, quod si in vna parte dispositio est clara , in alia obscura , obscurum declaratur secundum clarum. † Extende , quia imo lex, vel dispo- 32 sitio clara , non censetur corrigi ex sequentibus , nisi speciliter sit dictum, ita Bartol. *consil. 72. Ex facto proponitur, num. 6. in contrarium, lib. 1.* sequitur Cruet. *consil. 61. nume. 2.* † Amplia in testibus , Vide, 33 *Testes contrarij qualiter reducantur ad concordiam. Conclusio. 250.* † Am- 34 plia in statutis contrariis ; quia debent reduci ad concordiam. Abb. *consil. 9. Omissa, numer. 2. in fin. lib. 2.* † Amplia in responsioni- 35 bus ad positiones. Alexand. *consil. 44. Viso , & discusso, numer. 9. in fin. & num. 10. versi. non obstat, lib. 2.* † Extende in positionibus. Alex. 36 *consil. 49. In causa & lite, in fin. numer. 12. & 13. ver. præterea dicta positio, lib. 7.* Vide, *Correctio vitanda, & concordanda contraria. Conclusio. 1036.* Vide , *Instrumenta contraria sunt concilianda. Conclusio. 250.* Vide , *Re-* *pugnantia non admittitur , sed potius annullatur actus. Conclusio. 203.* Vide, *Statuta contraria concilianda. Conclusio. 495.* Vide, *Testes contrarij qualiter reducantur ad concordiam. Conclusio. 259.* Limita , quia vbi non 37 est conciliatio , vltima derogant prioribus. *l. pacta nouissima , C. de pact.* Vide , *Vltima derogant prioribus. Conclusio. 228.* Vide, *Posteriora* *derogant prioribus , & in quibus. Conclusio. 451.* † Declara , quia quando 38 scriptura continet contraria , præualet illa pars , quæ sæpius est repetita, & dicta. Cruet. *cons. 699. numer. 2.* Roland. à Valle *consil. 60.* *in fin. lib. 1.* † Limita , quando vnum est speciale , aliud generale; 39 quia speciale præualet, siue sit posterius , siue anterius compilatum. Fulgo. *cons. 215. In primo proposito.* Vide plenius, *Generi per speciem* *derogatur. Conclusio. 36.*

Contrarietas an sit semper damnanda. Conclusio. 1009.

CONTRARIETAS † in Doctore res turpis est. Bald. *consi. 90.* 1 *Sciendum est , in fin. lib. 4.* vbi in casu illius consilii valde dubii non audebat firmare , quia sciebat se consuluisse alias in simili, & non reperiebat consilium ; ideo ne esset sibi contrarius, nihil affirmat. † Amplia in iudice ; quia non potest ferre diuersas sententias 2 inter easdem partes in eadem instantia , & secunda contraria est nulla. Bald. *cons. 497. Factum tale est, lib. 5.* † Limita diuersis respecti- 3 bus , quia eadem persona potest repræsentare plures personas, & secundum diuersitatem personarum contraria allegare. Vide, *Persona eadem potest habere iura diuersarum personarum. Conclusio.* 317.

Contrarium effectum non debent operari inducta ad vnum finem. Concluſ. 1010.

CONCESSA † ad fauorem non debent odium operari. *l. quod* 1 *fauore. C. de legib.* Vide, *Inducta ad vnum finem non debent contrarium operari. Conclus. 103.* Vide, *Ordinata ad vnum finem non debent contrarium operari. Conclusio. 181.* † Amplia , quia concessa ad ampliandam fa- 2 cultatem arbitratoris, non operantur necessitatem in eo , etiam si posset ex se ipso talia concessa absque alia expressione. Cuman. *cons. 7. Primum videndum, numer. 7. versic. ad ea , quæ pro aduersa.* † Am- 3 plia; quia statutum Mediolani , quod mater excludatur à successione filii ab agnatis vsque ad septimum gradum , non habet locum, si agnati sunt forenses, mater Mediolanensis; quia faueret sta-

tutum forensibus, & noceret ciuibus, quod est contra intentionem statuentium. Signorol. *cons.166. num.* 18. Vide, *Fauorabilis dispositio odium operari non debet. Conclusio.* 90. † Limita, quia eadem res potest producere diuersos effectus respectu diuersarum personarum, & rerum, quas eadem persona, vel res potest repræsentare. Vide, *Effectum diuersum quando eadem res habere possit. Concluſ.* 54.

Contraria plura incompatibilia si concurrunt, præualent vltima. Concl. 1011.

1 HABENS † contractum, si nouum contractum incompatibilem cum primo faciat, censetur à primo recedere. Abb. *consil.* 2 94. *In quæstione, col.3. in princ. num.3. ver. cum autem, lib.2.* † Extende in priuilegio impetrato contra præscriptionem; quia censetur impetrans recedere à præscriptione. Abb. *d. cons.94. colum.3. num.4. lib.2.* Vide, *Posteriora derogant prioribus, & quibus. Conclusio.* 451. Vide, *Vltima derogant prioribus. Conclusio.* 228. † Limita quando quis habet contractum, & ius validum ab vno, licet recipiat nouum contractum diuersum, & ius ab alio, non sibi præiudicat in iure, quod habet. 4 Abb. *cons.94. col.num.4.* maxime *vers. sed si ponamus, lib.2.* † Extende, quia immo is, qui habet dominium, vel possessionem ex vna causa, si sibi concedatur ex alia causa, sine alia traditione effectuali, vel reali consequitur dominium, & possessionem per solam retentionem, quam habebat. Abb. *cons.94. col. fi. in princ. lib.2.* vbi ponit exemplum. Vide, *Titulus potest multiplicari, & quando secus. Conclusio.* 321.

Contraria argumenta & fundamenta sunt tollenda. Concl. 1012.

1 DISPVTANS † debet omnia contraria argumenta confutare, & non sufficeret pro victoria vnum reliquere, licet omnia alia essent soluta, argumento medici, qui non sanat ægrotum, si omnia vulnera sanat, excepto vno, per quod vulneratus decedat, ita Simon de Præt. *cons.35. num.39.* vbi late.

Contrariorum eadem est disciplina. Concluſ. 1013.

1 CONTRARIORVM † eadem est disciplina, *Inſtit. de iis, qui sunt sui, vel alieni iuris.* vbi cognito vno de contrariis cognoscitur & eius contrarium, & declara, vt ibi per Areti. † Et quod dispositum in vno ex contrariis debeat esse in altero; quia eadem est 3 disciplina. glo. in *auth. vt non fiant pignor. ver. non enim, colum.5.* † Et idem operatur oppositum in oppositum, quod propositum in proposito, *l. fin. ff. de leg.3.* Iaſ. in *l. ſi ex toto in princip. ff. de leg.1.* Roman. *consil.* 4 236. *num.7. versic. quarto.* † Amplia; quia sicuti contractus, & debitum probatur per scripturam ex necessitate, vt quia ita fuit conuentum, quod contractus fieret in scriptis, vel quia sumus in casu, in quo lex requirit scripturam, eadem forma debet seruari in distractu, vel solutione; ideo solutio emphyteusis, vel debiti celebrati in scriptis pacto contrahentium, non probatur legitime per testes, quia talis contractus requirit scripturam. Bald. *cons.220. Proponitur, quod A. lib.1. per totum.* Vide, *Solennitas requisita ad actum requiritur etiam ad destructionem actus, & quando secus. Concluſ.* 328. † Amplia, quia sicut mala fama scribentis scripturam, videlicet quod sit solitus scribere falsas scripturas, vel mala fama producentis, vel abrasio reddit suspectam scripturam de falso, ita bona fama scribentis, vel producentis, aut integritas scripturæ contrarium operatur. Bald. *cons.398. Quæritur, an per solam, numer.3. ver. sed considera è* 6 *contra, lib.5.* vbi, quod contrariorum eadem est disciplina. † Amplia; quia quot testes requiruntur ad testamentum, totidem requiruntur ad reuocationem. Bald. *cons.399. Quod non sit, lib.5. nume. 1. in fin. versic. sexto arguitur.* & ideo tot testes necessario requiruntur ad reuocandum exhæredationem, quot sunt adhibiti in exhæredatione facta. Iaſ. in *l. filio quem pater, numer.7. ff. de liber. & posthum.* 7 vbi declarat. † Et ideo si duo testes ex forma statuti sufficiunt ad confessionem testamenti ex forma statuti, etiam duo testes erunt sufficientes ad reuocationem. Iaſ. in *d. l. ſi ex toto, in princip. ff. de leg.1. & in rubr. ff. de acquir. hæred. numer.16.* Alexand. plene *consil.209. Sta-* 8 *tutis, numer.17. & 18. lib.2.* † Extende in tantum, vt licet legatum ex inimicitia reuocetur, tamen tot testes requiruntur ad probandam inimicitiam, quot sunt in legato adhibiti. Iaſo. dicit notandum in 9 *d. l. filio quem pater, ff. de liber. & posthum. num.7. & 8.* † Extende, quia sicuti testamentum ad pias causas vel legatum ad pias causas valet coram duobus testibus; ita etiam reuocatur coram duobus testibus contra piam causam, vt contrariorum sit eadem disciplina, per *l. nihil tam naturale, ff. de reg. iur.* Alexand. *d. cons.209. numer.17. ver.* *vltima ratione, lib.2.* † Amplia, quia illis casibus, in quibus ignoran- 10 tia probatur iuramento, pariter, etiam probatur scientia, vt contrariorum sit eadem disciplina. Bald. *cons.428. Præmittendum est, lib.* 5. † Amplia, quia sicuti legatum captatorium non valet; ita etiam 11 nec ademptio *captatoria.* Iaſ. *d captatoriæ. num.3. ff. de leg.1.* † Amplia; 12 quia contractus & distractus ad paria iudicantur; quia contrariorum eadem est disciplina; ideo eadem solemnitas requiritur in distractu, quæ est necessaria ad contractum, plene Cacher. *dec. Pedemont.53. numer.10. & per totam*, vbi multa allegat, & tollit contraria. † Extende, quia si ex forma statuti requiritur certa solem- 13 nitas in contractu, eadem requiritur in distractu. *dec. Pedemont. 53. numer.10. & seq.* vbi alia ponit exempla. † Extende in iudiciis, 14 quia immissio data sine litis contestatione, vel sine citatione partis potest eodem modo reuocari sine litis contestatione, & sine citatione. Roman. *cons.220. Circa primum, numer.2. versi. iis tamen non obstantibus.* Vide, *Facta de facto etiam de facto sunt reuocanda. Conclusio.11.* † Extende, quia sicuti tacitus consensus facto positiuo declara- 15 tus inducit communionem, ita etiam tacitus consensus facto declaratus inducit diuisionem, & separationem. Roman. *cons.418. In eo quod, num.2. ver. secundo principaliter.* vbi, quod sicut ex longa possessione in communi præsumitur communio; ita ex longa possessione pro diuiso præsumitur diuisio; quia à pari iudicantur actus confectio & actus dissolutio, & ibi apostilla prima, quæ dat plurimos concord. & dicit * communem. † Amplia, quia sicut is, qui * 16 non obligatur tanquam singularis successor rei, ad personalem actionem sui authoris, ita non potest velle vti actione, vel conuentione personali sui authoris, vt contrariorum eadem sit disciplina; quia non debet audiri postulans id, cuius contrarium non esset postulaturus, sed impugnaturus. Castren. *cons.330. Visis, col.2. ver. nec etiam transit, lib.1.* † Amplia quia si aliquid reperitur concef- 17 sum ex iustis causis, prout quod subditus eximatur; à domino, si subest iusta, & rationabilis causa, ita in casu contario reperitur negatum ex iniustis, & non rationabilibus causis, vt contrariorum sit 18 eadem ratio, & disciplina. Rom. *cons.37. Viso puncto, in pr.* † Amplia, quia ex regula, quod contrariorum est eadem disciplina, licitum est arguere à contrio; ideo dicit Roma. *cons.70. num.8.* quod sicuti si quis respondeat possidere rem vt suam, & possideat vti alienam, ob mendacium priuatur possessione; ita in casu conuerso, si dicat possidere vt alienam, & possideat vt suam, debet priuari. † Ex- 19 tende, quia sicuti is, qui donat, legat, vel pignorat instrumentum vel chirographum censetur pignorare creditum vel obligationem in instrumento, vel chirographo contentum, ita vt contrariorum eadem sit disciplina; qui cassat vel annullat instrumentum, vel chirographum censetur annullare, vel cassare debitum in eo contentum. Roman. *consilio 57. In causa vertente, numero 3. versiculo ex prædictis ergo*, vbi apostill. in *versiculo intelligantur.* † Amplia, quia sicuti 20 pater legitimando naturalem, si habet filios legitimos & naturales, debet de eis facere mentionem, alias legitimatio est subreptitia, ita vt etiam contrariorum eadem sit disciplina, si non habet filios legitimos & naturales, non debet facere mentionem, quod non habeat. Roman. *consilio 194. In proposita consultatione, numero 5. versiculo iis tamen non obstantibus*, vbi apostill. in *versiculo non requiritur*, dat concord. † Amplia, quia sicuti ad ampliandum fauorem non 21 requiruntur actus continuati, sed sufficiunt interpolati, ita à contrario sensu ad inducendam pœnam requiruntur actus continuati, & non sufficiunt actus interpolati, vt operetur oppositum in oppositum, sicut propositum in proposito. Roman. *consilio 236. Vt præmissa consultatio, numer.7. versic. quarto considero.* † Amplia, quia 22 sicuti bona fides procuratoris specialis mentis pro domino sciente, rem esse alienam, non purgat malam fidem domini, ita è conuerso si procurator specialis sciret rem alienam emisse, domino ignorante, mala fides procuratoris non noceret bonæ fidei domini, vt contrariorum sit eadem disciplina. Roma. *cons.289. In præsenti consultatione, in fi. ver. præterea qua ratione.*

† Amplia, quia qui sentit commodum, debet sentire & in- 23 commodum. *l. secundum naturam ff. de reg. iur.* † Extende, quia so- 24 cii passionum debent esse etiam socii consolationum, *c.1. de sepult.* neque plus est onus ab altero agnosci, & compendium ab eodem auferri. Cravet. *cons.333. numer.19.* † Extende, quia remoto vno ex 25 contrariis, & sic commodo, remouetur & onus. Cravet. *d. consil.* 333. *num.19.* † Limita; quia non procedit, quando militat 26 diuersa ratio. Alexand. *cons.111. Videretur, num.* 13. *versicul. quod contrariorum, lib.7.*

Con-

Contraueniens promissis reprobus dicitur. Conclusio. 1014.

1 INDEVOTVS † dicitur, qui excogitatis artibus, & quasi legitimis velamentis suum promissum infringere nititur, *l. si quis argentum, §. si. C. de donat.* Anchar. *cons.* 295. *Pro clariori, num.* 2. Vide, *Cauillationes & figmenta sunt fugienda. Concluſ.* 133. † Extende maxime in Papa & Principe; quia hoc dicitur reprehensibile, quorum dispo-
3 sita debent pro lege seruari. Anchar. *d. cons.* 295. *numer.* 2. † Amplia; quia is, qui non seruat promissa, non potest conqueri, si sibi etiam promissa non seruantur, *l. cum proponas*, vbi Iaſ. *la secunda, num.* 4. &
4 *seq. C. de pactis.* † Extende; quia is, qui obtinuit à suo creditore remitti partem, si soluat residuum intra sex menses eo non soluente in termino promisso potest conuenir iad totum, nec admittitur ad purgationem moræ, quando interuenit iuramentum, vel
5 longa mora. Io. de Imol. *cons.* 15. *per totum*, vbi est casus. † Extende; quia obligatus soluere in pluribus terminis cum iuramento, si deficiat in primo termino, potest conuenir iad totum secundum
* communem. Cagnol. in *l. si quis maior, nu.* 59. *C. de transact.* Roland. à Valle *cons.* 31. *nu.* 6. & 7. *lib.* 2. Brun. *cons.* 46. Rúin. *cons.* 172. *in princ. lib.* 4. Mathesil. *Singul.* 50. Afflict. *decis.* 30. Io. Baptista de sancto Seuerino in *tract. de transactio. quæst.* 15. *num.* 3. vbi, quod procedit hæc
* pœna ex periurio. communem * Bologni. *d. l. si quis maior, num.* 33. *C.*
6 *de transact.* † Declara, vt per Curt. Iun. in *l. lecta, num.* 26. *ff. sicert. pet.* vt procedat, quando facto primo contractu conceditur dilatio ex alio contractu; quia si iurans deficit, cadit à contractu dilationis; secus si à principio contractus primi debitum est ad tempus; quia
7 non potest compelli statim soluere. † Declara, vt non procedat, etiam si iurauit soluere secundum naturam contractus, vt ratione emphyteusis. Bald. in *l. placet, num.* 3. vbi Iaſ. *nu.* 16. *C. de sacros. Eccles.* Bologni. in *l. si quis maior, num.* 33. *C. de transact.*

Contrauenire quando quis dicatur voluntati testatoris. Concluſ. 1015.

1 HÆRES, † vel legatarius iussus esse contentus, & non posse inferre controuersiam, vel brigam certæ personæ sub pœna, non dicitur contrauenire, si in casu denegationis legati, vel portionis petat via iuris, quod sibi debetur; secus, si directo veniret contra iussum testatoris. Bald. *cons.* 464. *Incipiendo à primo, numer.* 4.
in s. & num. 5. *versic. sed hoc verum, lib.* 2. Vide, *Hæres non implens voluntatem defuncti quando priuetur. Concluſ.* 54. † Et dicitur contrauenire
2 nedum is, qui facit contra, sed etiam is, qui non implet id, ad quod tenetur, vel iubetur. Crauet. *consil.* 1. *numer.* 3. *versicul. iste vero hæres.* vbi loquitur in instituto, dummodo matrimonium contra-
hat cum consilio patris, vel alterius; quia licitus est iussus. Vide, *Impugnans aliquid non potest se fundare ex eo, & è conuerso. Concluſ.* 57.
3 † Amplia; quia ignorans nunquam dicitur contrauenire conditioni testatiuæ. Bald. *cons.* 464. *numer.* 6. *versic. sed hinc dubitatur,*
4 *lib.* 2. † Amplia; quia filia iussa non posse aliquid petere de bonis testatoris sub pœna amissionis relicti, non prohibetur petere dotem maternam. Bart. in *l. vt iurisiurandi, § si liberi, ff. de oper. lib.* sequitur
5 Cuma. *consil.* 51. *Quando Ambrosius. in princip.* † Amplia; quia si testator prohibuit hæredem suum non posse inferre quæstionem, vel controuersiam aliquo modo, vel iure filiæ testatoris sub pœna priuationis, intelligi debet de quæstione non iuridica, secus est, si iuridice infert quæstionem. Cuma. *d. cons.* 51. *numer.* 3. *versic. præcipue*
6 *cum testator.* Bald. *cons.* 397. *lib.* 4. † Amplia; quia si testator prohibet sub pœna priuationis filium aliquid petere posse de bonis suis, intelligi debet deducto ære alieno; ideo filius non cadit in pœnam, si inferat quæstionem pro ære alieno, Cuma. *d. consil.* 51. *per*
7 *totum.* † Amplia, quia non committit pœnam prohibitus non molestare sub pœna, si non perseuerat vsque ad sententiam, Cu-
ma. d. consil. 51. *numer.* 3. *in fin. versicul. dicendum videtur.* Vide, *Molestare*
8 *prohibitus sub pœna quando incurrat pœnam. Concluſio.* 306. † Amplia; quia prohibitio hæredis, vel legatarij, ne possit molestare cohæredem sub pœna amissionis, non comprehendit petitionem, quæ oritur ex eodem testamento prohibentis; quia debet illud implere is, qui mandatur non molestari. Bald. *consilio* 397. *Videtur de iu-*
9 *re, lib.* 4. *per totum.* † Extende maxime, quando lata fuit sententia fauorabilis contra eum, qui mandatur non molestari, & transi-
10 uit in iudicatum, Bald. *consilio* 397. *per totum, lib.* 4. † Amplia; quia is, qui promisit sub pœna non contrauenire laudo, nec supplicare Principi, non incurrit pœnam ex sola supplicatione obtenta; quia requiritur, quod sit vsus in iudicio. Vide, *Pœna compromissi*
11 *quando committatur, si laudum non impletur. Concluſio.* 253. † Extende; quia sola vocatio in ius non facit libertum incidere in pœnam vocantem dominum sine venia, *l. libertus aduersus. ff. de in ius voc.*
† Extende, quia dolosus, qui pro eodem negocio vexat reum in 12
diuersis iudiciis, carere debet vtroque rescripto, *cap. ex tenore, de rescript.* tamen non procedit ex sola impetratione, si non fuit vsus. *
Felin. *d. c. ex tenore*, vbi dicit * communem. † Amplia; quia is, 13
qui promisit non contrauenire, neque supplicare sub pœna, si supplicat, & narrat promissa à se ipso, & obtinet rescriptum, non incurrit pœnam aliquam, etiam si in iudicio vtatur rescripto. Iaſ. in *l. si quis maior, in* 7. *not. C. de transact.* Felin. *d. c. ex tenore, colum.* 2. *versicul. intellige, de rescript.* Card. *consil.* 25. † Limita, quia si statutum 14
permittit aliquem posse ædificare balconem super via ad velle suum absque contradictione alicuius, talia verba tollunt contradictionem de iure, & de facto, & reddunt inhabilem volentem nunciare nouum opus, Bartol. *consil.* 64. *Super puncto, per totum.* maxime *in fin. lib.* 1. vbi, quod verba, *ad suum velle*, dant beneplacitum, & liberam potestatem contradictioni subnixam. † Limita; quia 15
si prohibitio est facta; ne molestetur iuste, neque iniuste animo remittendi ius suum, tunc committitur pœna ex molestia etiam iuridica. Cuman. *d. consil.* 51. *in fin. versicul. lex autem.* † Limita, quia 16
verbum, *contrauenire.*, est latum, & pingue; ideo is, qui promisit non contrauenire, ex sola interpellatione, vel supplicatione super contrauentione incidit in pœnam. Angel. *cons.* 326. *Ex themate, & actis, numer.* 2. *in fin. versicul. licet igitur.* Anchar. *cons.* 382. *Retento or-*
dine. numer. 8. † Et quod verbum, *contrauenire*, importet quouis 17
modo contraueniatur, & omnem modum contrauentionis, siue interpellando iudicem, & sic intentando officium Iudicis nobile, vel supplicando Principi, & sic per viam supplicationis, vel non implendo promissa, plene Angel. Aretin. *consil.* 10. *Viso dicto statuto,*
nu. 16. *& seq. versic. tertio pondero.* † Extende, etiam si factum nul- 18
lum superioris accessit, puta supplicauit transigens minor, vt tollatur iuramentum, & Episcopus non citata parte substulit iuramentum nulliter, incurrit pœnam *l. si quis maior, C. de transact.* Anchar. *cons.* 382. *numer.* 8. † Extende, quia non est locus purgationi 19
moræ, quando quis incidit in pœnam, quia contrauenit transactioni iuratæ, quia pœna ipso iure infligitur. Angel. *cons.* 326. *num.*
3. *in fin. versic. secundo probatur.* † Extende, vt procedat etiam in con- 20
tractu stricti iuris, quando fuit contrauentum, siue simus in actu momentaneo, siue successiuo. Angel. *d. consil.* 326. *numer.* 3. *versicul. descendamus*, vbi limitat, quando essemus in contractu bonæ fidei, & in contrauentione actus successiui, vide eum, qui reprobat in hoc Bartol. Vide, *Mora an possit purgari, vel non. Concluſio.* 377.
† Restringe, quia limitatio non habet locum, quando esset pro- 21
missum non mouere controuersiam, neque quæstionem, quia non dicitur contrauentum, nisi per citationem iudicialem, vel per litis contestationem. Angel. *d. consilio* 326. *in princip. vsque ad numer.* 3.

Contrauenienti non applicatur res, quæ cadit in commissum. Concluſ. 1016.

APPLICATIO † eorum, de quibus alius priuatur ob con- 1
temptam, vel non seruatam voluntatem defuncti, fieri debet aliis, qui eandem voluntatem seruauerunt, vel seruare possunt, non autem illis, qui contrauenerunt. Oldrad. *cons.* 16. *quæst.* 3. alias si nō adsunt, qui possint seruare, vel omnes contrauenerint, applicatio fit fisco, vt ibidem tanquam ab indigno. † Amplia, vt idem 2
sit, quando legatum fuit factum indigno, & fuit grauatus restituere capaci; quia fisco non applicatur legatum, sed debetur substituto, quando cessat fraus, non autem fisco, neque venientibus ab intestato. Oldrad. *cons.* 39. *Thema tale legatum.* † Amplia, quia ne- 3
dum non applicatur pœna contrauenientibus, sed imo neque possunt allegare, quod ab aliis fuerit contrauentum, cum etiam ipsi contrauenerint. Bald. *cons.* 482. *Magnifici viri, in princ. ver. alij igitur, lib.* 1. † Amplia, quia si in contractu sit conuentum, quod per 4
contrauentionem recedi possit, & nullitas contractus inducatur, intelligi debet ad fauorem eius, cui est facta contrauentio, non autem ad fauorem contrauenientis, ne ex mora & culpa sua commodum quis consequatur. Anchar. plene *cons.* 141. *in princip. & per totum.* Vide, *Hæredi ob non implementum priuato, cui debetur hæreditas.*
Concluſ. 56.

Contumacia quid sit, & operetur. Concluſ. 1017.

CONTVMACIA † est delictum fictum, quia statutum, quod 1
contumax habeatur pro confesso, debet intelligi de delicto ficto, non vero. Baldus *in l. si filio, la seconda ff. solut. matr. & in*

l. & in multis, C. de appell. late. Marsil. in *praxi*, §. *postquam*, *num.* 12. Bart. plene in sua *qu.* 3. *Perusinæ ciuitatis*, *in prin. num.* 6. *ver. sexto sic*, vbi quod contumacia est delictum, & maleficium, *l.* 1. *ff. si quis ius dic. nō obtemper.* † Contrarium, quod contumacia per se non sit delictum. Felin. * in *c. ex litteris*, *de constit.* vbi dicit magis⁺ communem. † Declara, quia plus non operatur confessio ficta ex contumacia, quam operaretur confessio vera delicti. Plot. *cons. crimin. diuers.* 72. *n.* 31. *& seq. lib.* 2. Thob. Noni. *cons.* 104. *num.* 7. *& seq. & num.* 18. *cum seq.* Cephal. *consil.* 79. *numer.* 11. *lib.* 1. † Amplia; quia contumacia est delictum, *l. omne delictum*, *in princ. ff. de re milit.* Io. de Anania *consil.* 48. *Circa præsentem*, *num.* 3. Iaso. in *l.* 1. §. *fi. ff. si quis ius di. non obtemper.* vbi, quod si condemnatus ob delictum potest impune offendi, poterit etiam offendi condemnatus in contumaciam tanquam delinquens. Alexand. *cons.* 120. *colu.* 2. *lib.* 7. † Et quod contumacia sit delictum, etiam in minore, in tantum, quod si est pubes, non restituatur; quia aduersus delictum minori non subuenitur. Abb. *cons.* 29. *In quæstione*, *colu.* 6. *in fin. ver. quoad tertium*, *lib.* 2. † Extende, quia contumacia est crimen, vel delictum. Io. de Anania *cons.* 25. *num.* 5. † Et dolo æquiparatur contumacia. Io. de Anania. *d. cons.* 25. *numer.* 5. † Declara, quia est dolus fictus, qui prouenit ex contumacia, ideo minor, mulier, & rusticus excusantur. Bartol. in *l.* 1. *ff. de minor.* † Restringe, quando contumacia inducit probationem delicti, prout quod contumax habeatur pro confesso tunc non dicitur delictum, sed probatio delicti. Corne. *consil.* 97. *lib.* 4. † Amplia, quia contumacia operatur eosdem effectus, quos operatur delictum, ideo sicut procurator ex delicto non potest facere incidere dominum in pœnam, ita nec etiam ex contumacia, quæ est delictum. Io. de Anania *cons.* 25. *num.* 5. † Contrarium dicit idem Io. de Anania, quod contumacia actoris nocet minori, licet competat restitutio minori, sed dicit, quod nocet, non vt in pœnam incidat. † Amplia, quia contumacia operatur multa, quod verus contumax non appellat, quod perdit priuilegium, quod habetur pro confesso, & aliqua alia, de quibus infra in rubricis separatis. † Amplia, quia contumacia operatur, quod minor indefensus patitur primum decretum, quando fuit legitime citatus tutor, vel curator, si habet, & si non habet, quando sunt citati legitime proximiores agnati, quia si non defendant, contumacia nocet, vt detur missio in possessionem bonorum pupilli propter contumaciam, secus propter non solutionem. Io. de Imol. *cons.* 110. *In causa*, *quæ vertitur*, *num.* 4. *& seq.* Vide, *Contumacia operatur multa*, *& quando cessat. Conclu.* 1019. † Declara, vt per Roma. *cons.* 454. *per totum*, quando citati sunt personaliter, vel facta diligentia ad domum, alias si ad domum sine diligentia, non dicitur minor contumax, & indefensus, & idem si essent legitime citati, sed actor non comparuit. † Amplia; quia imo contumacia est hæresis, seu potius dicitur hæresis, *c. si qui presbyteri.* 81. *distinct.* Abb. *cons. super Concilio Basilien. si, in vertio dubio*, *num.* 9. † Item contumax dicitur infidelis, *c. nullus.* 38. *distinct.* Abb. vbi supra. † Limita, quia contumacia non nocet contumaci, quando actor est in dolo, vt quia scit competere absenti exceptionem, & expectauit, vel procurauit absentiam, quia tunc non valet aliquid contra contumacem. Roma. *cons.* 454. *nu.* 9. vbi apostil. Ruin. *cons.* 160. *num.* 26. *& seq. lib.* 2.

Contumax, seu contemnens præceptum quis dicatur, & qualiter probetur. Concl. 1018.

1 CONTEMPTVS † seu contumacia non potest considerari, nisi vbi adesse debuit obedientia, *l. contumacia*, §. *contumaces*, *ff.* 2 *de re iudi. l. non videtur*, *ff. de iud.* Oldra. *cons.* 301. *in princ.* † Et ideo contumax dicitur, qui in termino sibi præfixo à iudice vel exequutore ad referendum superiori monuit partes, & præfixit terminum ad comparendum coram superiore si non comparuit; & ideo contra eum absentem tanquam contumacem potest procedi. Gemin. *consil.* 109. *numer.* 3. *ver. ad tertium.* † Amplia, quia non minus dicitur 3 contemnere præceptum is, qui præceptatus, vt dissumbret, paruit, postea possessionem iterum ingumbrauit, quam is, qui nullo modo dissumbrauit, quia dissumbratio debet esse permanens, & duratura perpetuo. Bart. in *l. sicut*, §. *consentaneum*, *num.* 2. *ff. quib. mod. pig. vel hypoth. solu.* Vide, *Contemnere quando quis dicatur*, *vel non. Concl.* 963. Vide, *Præcepto superioris non obediens qua pœna plectatur. Concl.* 478. 4 † Probatur contumacia per scripturam, & onus incumbit alleganti quem contumacem, sicuti etiam is, qui dicit iudicem non competentem. Vide plene Mascard. *Conclus.* 449. *Contumacia.* vbi, quod requiritur trina citatio, vel peremptorium, vt quis sit contumax in non comparendo, & quis dicatur contumax.

Contumacia operatur multa, & quando cessat. Conclu. 1019.

CONTVMAX † de iure communi patitur missionem in pos- 1 sessionem ex primo decreto, *l. consentaneum*, *C. quomodo & quando iudex.* Docto. in *l. si finita*, §. *Iulianus*, *ff. de damno infecto.* Vide, *Missio in possessionem contra contumaces quando facienda*, *vel non. Conclusio.* 287. † Extende, quia contumacia puberis citati, & qui passus 2 est missionem ex primo decreto in exequutione iudicati, non restituitur, etiam si velit cauere de iudicio sisti, & reficere expensas; quia debet soluere, ex quo aduersus delictum non subuenitur ei, & contumacia est delictum. Abb. *cons.* 29. *in fin. colu.* 3. *ver. quoad tertium*, *lib.* 2. *per totum.* † Restringe; quia cessat contumacia per mor- 3 tem. *auth. de nupt.* §. *denique ceps.* † Restringe, quia contumacia non tran- 4 sit ad hæredes, *l. manifeste. ff. de iureiur.* † Restringe, quia cessante 5 contumacia cessat missio in possessionem, *l. si ante*, vbi Socin. in 1. *not. ff. de except. rei iud.* † Amplia; quia contumax habetur pro con- 6 fesso. Vide, *Statutum circa contumaces*, *vt habeantur pro confessis. Conclus.* 496. † Amplia; quia obligatus à lege, vel à testatore ad ali- 7 quid implendum, faciendum, vel exequendum, si interpellatus vt faciat, recusat facere, & est contumax in præiudicium sui, actus habetur pro exequuto Roman. *consil.* 523. *Quæstio discutienda*, *nu.* 16. *in fin. ver. secundo probatur sic*, vbi, quod Papa scandalizans Ecclesiam notorie, vel hæreticus, qui tenetur cedere papatui, non cedit, requisitus habetur pro cedente, ac si cessisset in sui præiudicium. † Idem est in fideicommissario obligato restituere, si 8 requisitus non restituit; quia habetur restitutio pro facta. Roman. *d. consil.* 523. *numer.* 17. vbi apostilla in *ver. abdicaret.* † Idem est in 9 procuratore obligato cedere iura; qui requisitus si recusat; iura habentur pro cessis. Roman. *d. consil.* 523. *num.* 17. vbi dicit * com- * munem. † Amplia, quia contumacia operatur alios effectus, de 10 quibus supra, *Contumacia quid sit*, *& operetur. Conclusio.* 1017. † Am- 11 plia, quia contumacia habet vim contestationis litis in causis in quibus contra absentem potest procedi ad diffinitiuam. Bartol. in *extrauag. ad reprimendum*, *in ver. contestata.* † Limita quia de iure 12 communi contumacia non operatur, quod quis habeatur pro confesso. Bart. in *extrauag. ad reprimendum*, *in verbo. receptionem*, *in fin.*

Contumacia delinquentis quando probet delictum, vel non. Conclus. 1020.

CONTVMACIA † delinquentis probat delictum, quando in 1 contumaciam condemnatur tanquam delinquens; quia quoad eum habetur pro veritate; sicut si contra præsentem fuisset sententia lata. Fulgos. *consil.* 71. *Mulier maritum*, *numer.* 3. *ver. nec rursum refragatur*, quod est repetitum per Castren. *consil.* 269. *Ad primum*, *colum.* 1. *ver. rursum*, *lib.* 1. Bartol. in sua *quæst.* 3. *incip. Perusinæ*, *in princip. numer.* 6. *versi. sexto sic.* vbi arguit à sufficienti; quia si constat de delicto, habemus intentum, si non constat, idem est; quia est contumax, quæ contumacia est delictum, *l.* 1. *ff. si quis ius dic. non obtemper.* Vide, *Contumax condemnatus non dicitur condemnatus ob delictum*, *& quando secus. Conclusio.* 1022. † Extende; quia si donata- 2 rius principis aufugit, imputatur de ingratitudine ex sola contumacia, si confiscantur bona, probatur quoad eum ingratitudo, licet requirat claras probationes; secus quoad tertium. Io. de Imo. *consil.* 35. *num.* 21. *versic. item posset esse*, *& in fin. numer.* 28. *ver. circa vltimum.* † Extende etiam ad finem occupandi bona feudalia con- 3 demnati in contumaciam, quia probat confiscatio, & bannum factum in contumaciam. Io. de Imol. *d. consil.* 35. *in fin.* † Amplia; 4 quia contumacia, ex qua oritur ficta confessio, præiudicat contumaci, vt probet delictum contra eum, & eius hæredem. † Ex- 5 tende; quia non admittitur reuocatio talis tacitæ confessionis, quando sumus in delictis, in quibus ipso iure, prout in crimine hæresis, læsæ maiestatis, & similibus, quis punitur. Bartol. in *l. Imperatores*, §. *si is*, *ff. de bonis eorum*, *qui ante sent. mortem sibi.* † Extende 6 regulariter, quando transiuit in iudicatum confessio ficta. Bald. in *l.* 1. *numer.* 16. *ver. quid ergo dicemus*, *C. ex delict. defuncti in quantum hæres. & in l. is*, *apud quem*, *numer.* 26. *versi. secundo quæritur*, *C. de eden.* Ang. in *l.* 2. *in princip. C. qui test. facere poss.* Imol. in *l. qui à latronibus*, *la secunda*, §. *si quis in capitali*, *numer.* 10. *ver. & hoc quando*, *ff. de testam.* Decian. *in c. cum speciali*, §. *porro*, *numer.* 2. *ver. sed tamen videtur*, *de appell.* Arimin. ad Angel. *de malefi. in ver. qui dominus iudex*, *numer.* 47. *ver. quid si.* vbi dicit ita practicari. † Extende, quia contumacia contra 7 vnum nocet alteri, cui delictum est commune. Alexand. *consil.* 65. *lib.* 1. *numer.* 10. *& consil.* 12. *in fin. lib.* 2. Grammat. *consil.* 77. *num.* 19. *& consil.* 14. *num.* 4. Menoch. *de arbitr. casu* 474. *num.* 48.

Amplia; † quia contumax inquisitus de delicto, si fuit citatus ad 8 totam

totam causam,& etiam personaliter ad sententiam, probatur delinquens; ideo sententia lata contra eum iustificatur. Io. de Anan. *consil.1.num.11. ver.tertio poterit*, vbi Lud. Bolog. *in additio. numer.20.*

9 Extende; † quia imo citatus etiam ad domum pro delicto,de quo inquiritur,ad sententiam, si est contumax, probatur delinquens.

10 Lud.Bolog.*d.cons.1.n.20.* † Extende maxime,quia probatur delictum ex contumacia,quando extat statutum, prout est per totam Italiam,quod contumax habeatur pro confesso.Io.de Anan.*d.cõs.*

11 *1.n.10.* † Declara;quia prædicta procedunt quoad alias pœnas,nõ autem quoad infamiam,quia dato,quod condemnatus pro crimine efficiatur infamis,tamen condemnatus ex contumacia,vt quia plene non est probatum delictum,de iure communi non efficitur infamis, sicuti neq; etiã efficitur infamis, licet ex forma statuti habeatur pro confesso,nisi statutum imponat pœnam infamiæ. Bart. plene *consil.111. Quæritur,n.6.ver.hoc præmisso,lib.1.* quod est Bar.Fran. Tigrini,& Vgonis Pelloli.Iul.Clar.*in prax.crim.§.fi.q.71.nu.3.* † Li-

12 mita;quia licet iudex ad criminalia condemnans furem,vel homicidam pro delicto possit etiam condemnare ad damna parti læsæ, illud tamen non procedit,quando condemnatio fit ex contumacia pro delicto,ita Iul.Clar.*in praxi crim.q.2.nu.2.ver.vnum tamen no-*

* *ta*,vbi allegat Rol.à Valle *consil.30.nu.18.lib.2.* qui dicit * commu-

13 nem. † Declara,vt procedat limitatio,quando ex diuersis legibus oritur actio publica & priuata,sed si ex eadem lege oritur,tunc sicuti actio publica,& condemnatio fit ex contumacia,ita etiam priuata,ne diuerso iure censeatur.Clar.*d.praxi crim.q.2.n.2.ver.illam ta-*

14 *men intellige.* † Limita, quia vbicunque tertius punitur ex delicto alterius, nunquam potest puniri, si delictum est cum contumace punitum,quia debet tertius vocari,& cum eo fieri probatio.Non.

15 *consil.95.in fi.* plenius *consil.94. per totum.* † Extende , etiam si statutum,prout Perusij,dicat, quod contumax habeatur pro confesso, quia procedit quoad eum, nõ quoad alios obligatos pro eo.Non.

16 *consil.94.num.5.* † Restringe, quando extaret statutum, prout Perusij quod si contingat filium condemnari pro homicidio,tot bona patris censeantur confiscata ad quantitatem legitimę:commu-

** nem, * & magis * communem dicit Non. *consil.94. num.9. & seq.*

17 licet dicat contrariam esse tenendam, vti æquiorem. † Limita in crimine falsi, quia fuga & contumacia Notarij non aggrauat partes, quibus confecit instrumentum, sed solum Notarium de falso inquisitum.Castr. *consil.186.Super primo, col.2.num.5. ver.super quarto,*

18 *lib.1.* † Limita, quia licet contumacia fugitiui mercatoris faciat eum haberi pro fugitiuo ex tacita confessione resultante ex contumacia, tamen istud est verum contra solum contumacem; non contra alium.Cuma.*consil.146.Simon & Helias,num.5.*&idem in alio delicto Fulg.*consil.71.num.3.ver.nec rursum refragatur.* Ioan. de Imol. *d.consil.35.num.21.ver.item posset esse.* Anton.de Butr.*consil.5.num.2.ver. item si sententia*, vbi apostilla *in ver.contumacem*, qui dicunt,quia censetur lata ob contumaciam.Abbas *consil.66.Quanquam in princ.lib.2.* Rom.*consil.154.Iudicium,num.3.in fin.cum seq.ver.ijs tamen.*vbi apostilla.*in ver.lata est*,vbi citat plures concord.Alex.*consil.113. Visa conclu-*

19 *sione,numer.5.ver.ad illud autem,lib.7.* † Extende, quia istud generale in omni materia, quia sententia lata contra vnum ex ficta confessione resultante à contumacia non nocet tertio.Rom. *d.consil.154.*

num.5.ver.secundo ex generali. vbi apostilla *in ver.noceret*,citat concord.

☞ Vide,*Sententia lata contra vnum quando alteri præiudicet,vel non.Concluſ.*

20 *174.* † Extende , quia sententia in ciuilibus lata contra contumacem præsumitur potius ob contumaciam, quam ob malum ius; ideo nunquam præiudicat tertio, etiam si producta sint iura ab eo, qui obtinuit, plene Roman. *consil. 329. Præsens consultatio,*

21 *num.10.& 11. ver.est enim iuris.* † Extende in casu contrario, quia si fideiussor, vel alius comparens obtineat sententiam absolutoriam, non iuuabit contumacem condemnatum.Cæpol.*consil. 64.col.pen.*

22 Declara † totam istam materiam, quia stante statuto,quod dominus teneatur pro seruo, pater pro filio delinquentibus,si non probatur delictum aliter,quam per contumaciam, non tenentur dominus,neque pater,sed si filius, vel seruus esset præsens, & confiteretur, dicitur probatum delictum, & pater, & dominus tenentur, prout etiam tenerentur pro condemnato in contumaciam, quando statutum non respicit delictum, sed exequutionem condemnationis,veluti si dicat statutum,pater teneatur soluere condemnationem filij,ita plene Clar.*in praxi.crimin.§.fin.q.86.num.9.*

23 * *ver.sed quæro*,vbi dicit * communem. † Extende, quia neque vera confessio delinquentis potest nocere fideiussori, si aliunde non constat de delicto. Vide,*Confessio vnius quando noceat, vel prosit alteri.*

24 *Concl.662.* † Extende, quia contumacia principalis delinquentis non probat delictum contra mandantem, vel alium, qui dicitur culpabilis.Bal.*cons.259.Verba inquisitionis,in fi.ver.item per cõtumaciam,*

25 *lib.1.*Moron.*de treuga & pace,q.182.in fi.* † Extende,quia pœna tenere debet solos delinquentes.Vide, *Pœna debet tenere solos delinquentes. Concl.212.*Contumacia est pœna,ergo. † Extende,quia statutum, 26
q; pater teneatur soluere pœnam pro delicto filij,nõ haberi locum, si in contumaciam filius sit condemnatus.Vide,*Statutum circa obligationes,quod vnus teneatur pro alio.Concl.606.* † Extende idem in auxiliante,quia nõ potest condemnari de auxilio,nisi cõstet de principali delinquente , & non sufficit contumacia, vel condemnatio in contumaciam principalis secundũ communem. * Clar.§.*fin.q.* * 27
90.n.6.ver.scias etiam,licet dicat non seruari Mediolani. † Extende 28
idem in patre obligato pro delicto filij,vel è cõtra vigore legis,vel statuti;quia debet intelligi,si constat vere de delicto,nõ si per contumaciam,etiam stante statuto,quod confessus dicatur contumax communem * dicit Clar.§.*fi.q.86.nu.9.ver.sed quæro.* † Restringe, *29
quando statutum diceret,quod pater teneatur soluere cõdemnationẽ filij.quia quomodocunq;fiat,obligatur.Clar.*d.q.86.*insi.*Restringe, † quando filius esset captus,& confiteretur.Clar.*d.q.86.in* 30
*fi.*vbi de * cõmuni. † Limita. quia quamuis instrumentum falsum * 31
in vno reddatur falsum in omnibus, secus est, quando ex cõtumacia facta est declaratio falsi,plene Alciat.*in tract.de præsumpt.in 3.parte , c.22.* vbi multa exempla ponit. † Limita , quia licet auxiliator 32
non possit puniri,si non constat de principali delinquente;non tamen constabit de delicto principali , si ex sola contumacia principalis delinquens est condemnatus,communem * esse doctrinam * dicit Bart.*in l.ii,qui rem,§ si tu Titium,num.2.ff.defurt.* vbi Alex. in apost.dicit * communem, & quod omnes eundem sequuntur , & * quod ita etiam seruatur in practica. † Declarat Clar.*d.§.fin.q.90.* 33
n.6.ver.sed certe , quod imo contrarium seruatur Mediolani , etiam ex sola contumacia , & quod est optima practica. † Limita , quia 34
scriptura ex contumacia recognita,licet probet contra contumacem,non tamen contra tertium. Rebuff. *tract.de chirograph.fol.183. num.26.*Couarru.*var.resol.lib.2.cap.11.num.4.* † Limita,quia contu- 35
macia filij,quæ facit eum delinquentem, non operatur contra patrem,vt teneatur dare legitimam,nisi probetur delictum Moron. *de treuga & pace,quæst.183.* † Extende idem in filio condemnato ob 36
delictum ex confessione ficta resultante ex contumacia,quia non poterit exequi contra partem in peculio filij,siue aduentitio , siue profectitio. Roma. *d.consil.154.num.3. & seq.in fin.ver.ijs tamen* , vbi apostilla *in ver.lata est.* † Extendit Abbas *consil.66. Quanquam, num.* 37
2.ver.nec obstat,si dicatur,vt neque quoad proprietatem , quæ est filij in aduentitio peculio, possit fieri exequutio, quando filius est sub patria potestate , quia nullo modo potest disponere , neque testari, minus etiam delinquendo distrahere potest. † Extende, quia 38
si statutum mandat, quod filius familias, si delinquat, puniatur in pœnam expressam , & pater teneatur pro eo soluere ex portione sibi obuenienre diuidendo bona,ita quod medietas sit patris , alia filij seu filiorum , si habetur pro confesso in contumaciam , patri non nocet talis sententia ex ficta confessione.Bart.plene *consil.116. Perusinæ ciuitatis statuto, lib.1.per totum.* † Extende in statuto Floren- 39
tiæ,quod pater teneatur pro filio mercatore cessante de suo , quia licet statutum valeat factum à ciuitate , secus si à collegio mercatorum,tamen intelligitur,quod cessatio &fallimentum sit ex causa mercantiæ,& si filius in contumaciam est condemnatus,non citato patre,talis condemnatio non afficit patrem,nisi citetur,etiam si ex forma statuti filius habeatur pro confesso , si sit contumax, plene Alex.*consil.113.Visa conclusione, per totum, lib.7.*maxime *n.5.ver. ad illud autem.* †Declara,quia cõtumacia operatur, quod facilior & 40
leuior probatio sufficit.Moron.*d.quæst.183.num.4. & seq.*licet *quæst.* 184.dubitet quoad pœnam ordinariam. † Limita pluribus casi- 41
bus,de quibus per Rol.à Valle *cons.94.num.12.& seq.ver. supereſt modo.lib.3.*vbi ponit multa exempla,in quibus contumacia & sententia super contumacia lata non idem operatur, quod veritas, neq; contra tertium,& alios casus ponit *cons.29.num.23.& multis seq.* vbi late de hoc , & plures etiam ponit Moron.*de pace , q.182. per totam*, vbi,quod est priuilegium speciale , & non extenditur. † Declara 42
omnes limitationes;quia probat contumacia contra fideiussorem & tertium,qui habet regressum contra contumacem, & potest ab eo releuari,alias secus. Vulpel.*de treuga & pace, quæst.104.* † Limi- 43
ta,quia licet vt reuocetur donatio ob ingratitudinem, velex causis, de quibus *in l.fi.C.de reuoc.donatio.* requirat claras probationes, tamẽ contumax principis donantis potest priuari, & probatur ingratitudo ex contumacia quo ad eum, nõ tamen quoad alios creditores,neque quoad tertium Io.de Imol.*d.cons.35.num.21.ver.item posset esse dubium,& in fi.dicti consilij,n.28.ver. circa vltimum.* † Declara 44
omnes limitationes,vt non procedant stante statuto,quod contumax habeatur pro delinquente,quia præsumptio , quæ resultat ex tali statuto , habetur pro vera probatione quoad omnes. Ioan. de Imol. *dict.consil.35.numer.22.*allegat glosse.*in l.tutor,Cod.de peri.tuto.*

45 Non † tamen efficitur talis condemnatus ex ficta confessione infamis, prout fieret, si ex vera probatione delicti, quando tale statutum non imponit pœnam infamiæ. Bart. *d. consil. 111. numer. 6. lib. 1.*
46 Limita, † quia condemnatus in contumaciam si moritur, pœna non potest exigi contra hæredem, quia contumacia, quæ præiudicabat delinquenti, nō præiudicat heredi eius, si non est exequuta eo viuente. Bart. *consil. 91. Factum taleproponitur, lib. 2.* vbi adducit rationem; quia duo requiruntur, vt pœna transeat ad hæredem, quod sit lis contestata, & post litem contestatam sequuta sit con-
47 demnatio, alias non transit ad hæredem. † Contrarium tenet idem Bart. *inl. ex iudiciorum, num. 2. ver. quæro pone. ff. de accusat.* vbi apo-
48 stil. *in ver. pœna transeat.* citat pro vtraque parte. † Declarat Bart. *d. consil. 91 in fi. lib. 2.* quod si longum tempus interceſſit, bene potest intrare præscriptio pro hærede. Vide, *Contumax condemnatus non dicitur condemnatus ob maleficium, & quando secus. Concluſ. 1022.* Vide, *Fuga an & quando inducat delictum, vel non. Concluſ. 528.* Vide, *Statutum circa contumaces, vt habeantur pro confeßis. Concluſ. 496.*

Contumax pro delicto qualiter condemnetur, & contra captum condemnatum qualiter exequutio fiat. Concluſio 1021.

1 CONTVMAX † absens licet de iure communi pro delicto capitali non possit condemnari, sed solum fiat descriptio bonorum, & intimatur, & expectatur per annum, vt per Clar. *in §. fin. q. 44. in princ.* & si intra annum comparet, recuperat bona etiam statim nō expectato exitu causæ, quia cessat contumacia. Clar. *d. q. 44. num. 5. ver. dixi*, si vero post annum nō recuperat bona, etiam docto de innocentia propter contumaciam, vt *d. q. 44. col. 1. in fi.* & hæc o-
* mnia Farinac. *q. 11. in princ.* vbi *num. 2.* dicit * communem. Vide.
2 *Absens an possit puniri. Concluſ. 37.* † Tamen de consuetudine Italiæ potest procedi, & loco annotationis bonorum succeſſit bannum, quia citatur per proclama. & contumax secundum statuta, & consuetudinem Italiæ habetur pro cōfesso, & condemnatur, ita Clar. *d. §. fi. q. 44. num. 3. ver. sed hodie*, vbi, quod sola descriptio bonorum mobilium fit, ne occultentur, postea fit confiscatio, & plenius *n. 4. ver. licet autem*, vbi quod ita etiam seruatur in Gallia. † Vel dicas, quod lite non contestata absens per diffinitiuam condemnari non potest de iure communi, secus si lis est contestata. Vide Soc. *Reg. 26. lite non contestata contra absentem procedi non potest.* fallit quatuor casi-
3 bus. † Modus tamen, & praxis deueniendi ad hanc confiscationem & bannum ponitur per eundem Clar. *d. §. fi. q. 44. num. 3. ver. in hoc autem Ducatu*, vbi, quod sumptis indicijs, seu informationibus, quæ sufficiant ad capturam rei, si crimen est tale, pro quo confiscari possint bona, statim mittitur Notarius, qui facit inuentarium omnium bonorum, & consignat syndicis communis loci, vel penes alium depositarium, & si periculum est, ne fiant deteriora, vendit,
4 & pretium deponit. † Romæ, & in terris Ecclesiæ, vbi commissum est delictum, mittitur Notarius, qui facit inuentarium, in quo omnia bona delinquentis describit, postquam sumptæ sunt informationes, facto inuentario fit monitorium delinquenti, vt intra certum terminum sub pœna confessatorum criminum compareat ad se excusandum, quo elapso condemnatur, & confiscantur bona
* in contumaciam, Farinac. *q. 11. n. 4.* vbi dicit * communem obser-
5 uantiam. † Tu dicas, quod quicquid seruetur, veritas est, de iure communi non posse contumacem condemnari directe pro delicto, nisi plene constet de delicto, & talis condemnatio facta sine plena probatione delicti dicitur facta ex contumacia, non ex delicto, & ideo talis condemnatus nō efficitur infamis, & licet per statuta Italiæ sit adinuenta cautela, quod contumax ponatur in banno, & habeatur pro confesso de delicto, & possit condemnari de delicto; tamen adhuc non efficitur infamis, quia extra ordinem iuris est damnatus, nisi statutum imponat pœnam infamiæ. Bartol. *conſ. 111. Quæritur. num. 6. ver. hoc præmisso, lib. 1. & num. 7. ver. superest*, vbi repetit clarius, & vsq; in fin. dicit, quod potest iudex ex iusta causa
6 condemnando de delicto reseruare famam condemnato. † Facta descriptione & deposito, citatur, & condemnatur in confiscationem, & bannitur diffinitiue, & si comparet intra annum, & docet de innocentia, quod solet admitti per principem, vt nouas facere possit defensiones, tunc absoluitur, & bona restituuntur, si vero post annū admittitur per principem ad nouas defensiones, docto de innocentia absoluitur, sed bona non recuperat. Clarus *d. §. fi. q. 44. n. 3. ver. facta autem, & n. 5. in prin.* vbi subdit, quod si delictum nō habet bonorum confiscationē, iudex non apponit manum ad bona in Ducatu Mediolani, licet contrarium aliqui seruent propter contumaciam. Vide plenius per Far. *q. 11. n. 3. & seq. ver. præmitto quar-*
7 *to.* † Extende, quia licet hæc bonorum restitutio fiat statim, quod se constituat de iure communi; tamen quando se constituit intra annum, post condemnationem non recuperat bona, nisi in fine causæ; quia licet cesset contumacia, non cessat tamē sententia; ideo bona remanent penes fiscum, donec feratur sententia absolutoria. Clar. *d. q. 44. n. 5.* † Imo quod plus est, etiam si constaret de in- 8
nocentia eius, qui se constituit intra annū, & ante sent etiam mortuus est, hæredes non recuperant bona. Clar. *d. §. fi. q. 44. n. 5.* vbi, & princeps non potest forte retinere talia bona cū bona conscientia. Idem † est, si moritur pendente appellatione, quando confiscatio 9
est facta principaliter, secus, si accessorie, puta cōdemnatus in pœnam capitis, cum confiscatione bonorum; quia extincta principali pœna per mortem, pendente appellatione, extinguitur etiam accessoria. Clar. *in § fi. q. 94. n. 7. ver. sed pone.* † Idem est, si post annum 10
admittatur ad nouas defensiones, quia etiam probata innocentia, & data absolutione, non recuperat bona propter contumaciam post annum. Clar. *d. q. 44. n. 3. ver. facta autem, & n. 5. in fin.* † Amplia, 11
quia etiam stante statuto, quod habeatur contumax pro confesso, si, postquam est facta declaratio, quod sit confessus, antequam tamen sit lata sententia condemnatoria, confessus declaratus comparet, omnia acta euanescunt, & resoluuntur in vim simplicis citationis, & auditur quoad bona, & personam. Far. *d. q. 11. nu. 3. ver. præmitto quarto.* Vide, *Condemnatus in contumaciam qualiter posit comparere. Concl. 572.* † Contrarium dicit idem Far. quod imo potest torqueri, 12
d. q. 11. n. 70. cum seq. vbi hoc sustinet verum, & communem * dicit, *
quando lapsus est terminus banni, *n. 73. ver. ex præmissis.* † Restringe, 13
quando lata esset sententia condemnatoria, quia si capiatur siue ante annum, siue post annum, sententia exequi debet, Far. *d. q. 11. n. 3. in fi. ver. quarto præmitto*, vbi infinitos citat, & dicit * communem *
vbiq; Doctorum, quod intellige, facta prius recognitione personę vt ibi *n. 22. & seq.* Vide, *Recognitio condemnati, vel bannitiest necessaria, & qualiter fiat. Concl. 52.* † Restringe; quia siue capiantur post senten- 14
tiam ante annum, siue etiam se constituant sponte post annum, non audiuntur, secundum Bullas Summorum Pontificum Pij IV. & Pij V. nisi ex benignitate principis admittantur ad nouas defensiones. Far. *d. q. 11. n. 4. in fi.* † Amplia, quia imo si condemnatus in 15
contumaciam capiatur, & ipse velit docere de innocentia, audiri
debet secundum * communem, & magis communem, quam tue- *
tur. Far. *d. q. 11. n. 6. & seq. & nu. 12. & seq. ver. quid dicendum.* † Contra- 16
rium, quod etiam si offerat velle probare suam innocentiam, non audiatur, * communem docet Far. *d. q. 11. n. 11. ver. contrarium, cū seq.* *
quia ob stat res iudicata, quæ facit delictum notorium. † Declara, 17
nisi extaret statutum, vel Bulla, prout in statu Ecclesiæ, quod non audiantur post annum, nisi ex gratia principis, idem Far. *d. q. 11. n. 14. & seq. ver. sublimita*, vbi respondet ad contraria. † Declara, quia si 18
constat de innocentia, debet absolui consulto principe, alias non Farin. *d. q. 11. num. 20.* † Amplia, quia siue capiatur condemnatus in 19
contumaciam ante, vel post annum, nō debet exequi contra eum sententia lata in contumaciam, nisi præcedant legitima indicia. Plo. *conſ. crim. 72. numer. 16. & seq. lib. 2.* quem citat Farin. cum alijs, *quæst. 11. numer. 16. ver. limita secundo.* † Contrarium, quod imo 20
debeat constare de delicto contumacis per veras probationes, vt
possit exequi sententia ad mortem, est communis * opinio, ita Far. *
d. q. 11. n. 16. vers. imo in casu, vbi citat infinitos, & *in ver. & licet.* dicit esse veriorem, * & magis communem, cessantibus Bullis, vel sta- *
tutis, aut consuetudine contrarijs. † Declara, quia indicia ad hoc, vt 21
exequi possit sententia capitalis, debent esse legitima, videlicet sufficientia ad torturam. Natt. *cōſ. 594. n. 14. lib. 3.* sequitur Becc. *conſ. 11. n. 7. & 8.* † Declara, quia in statu Ecclesię extat Bulla Pij V. quod 22
si capiatur intra, vel post annum condemnatus in contumaciam, si legitima indicia ad inquirendum præcedunt, sententia debet exequi, ità Far. *d. q. 11. n. 16. vers. prima tamen.* intelligendo de indicijs sufficientibus ad transmittendam inquisitionem, non autem ad inquirendum pro informationibus sumendis, vbi ponit sex aduertentias, quod sint legitima, & de eis constet plene, quod sint sufficientia ad transmittendam inquisitionē, quod sit solum torquendus, vel condemnandus pœna extraordinaria si præfata legitima indicia non essent, & vt ibi, & idem repetit ibi *ver. & licet.* † Extende, 23
quia admissus ad nouas defensiones per principem, si est condemnatus solum ex indicijs, & non ex probationibus, non potest exequi sententia, quia iudices debent habere tutam conscientiam & ita per Senatum seruari dicit Boss. *in tit. de reis requir. n. 1. & in tit. de confeß. per tort. n. 23. & in tit. Banniti quid amittant. n. 18. & in tit. de litter. principum, circa fi.* quem citat Farin. *q. 11. nu. 16. ver. & dicit Boss.* & plenius tractat, quem ita intelligit Clar. *q. 96. ver. sed nunquid, n. 3.* & maxime *num. 4. circa finem. vers. bene verum.* † Contrarium tenet Farin. 24
q. 11. n. 16. §. & licet, ver. vtcunque sit, in statu Ecclesiæ propter Bullam Pij V. quæ disponit sufficere, quod sit condemnatus ex indicijs ad

inqui-

inquirendũ legitimis ad nouas defensiones, secus si cessat Bulla, & pro hoc contrario facit Clar. *q.44.nu.6.* quando nihil probauit admissus. † Declara, quia verior prima sententia est, quia Bulla Pij V. est contra ius commune, & loquitur in captis, qui non sunt admissi ad nouas defensiones, ergo non debet extendi in admissò, quia * secundum * communem requiritur vera probatio. Far. *q.11.nu.16.*

26 Amplia † in minore condemnato in contumaciam, quia si capiatur, non potest pœna mortis puniri, quia dolus præsumptus non sufficit, sed requiritur verus dolus, plene Farin. *q.11.num.26.cum seq.* * *ver.limita quarto*, vbi dicit * communem, & magis communẽ. Con-

27 trarium † dicit tenere infinitos, quos ibi citat *n.30. ver. contrarium*, * vbi dicit * communem, licet postea *ver. nec verum credo*, dicat non

28 credere esse communẽ. † Declara, quia ampliatio procedit de iure communi, contrarium vero, quando extat statutũ vel Bulla, prout in statu Ecclesiæ, quod maior 14. pro homicidio possit puniri, quia licet sit odiosum, & nõ extendatur ad alia delicta, neq; ad auxilium

* vel consilium secundum * communem, tamen valet in quantum

29 loquitur Far. *d.q.11.n.30. ver. quid dicendũ.* † Extende maxime, quando procurator minoris ante sententiam cõparuit opponendo suas exceptiones, quæ fuerũt reiectæ, quia si appellauit ab hac reiectione, audiri, & admitti debet. Natt. *consil.541.nu.4. & seq.* Rol. à Valle *consil.94.n.32. lib.4.* Far. *d.q.11. nu.31. ver. sublimita primo.* † Extende;

30 quia admittitur minor ex capite restitutionis in integrũ aduersus confessionẽ fictam, sicut aduersus verã, quando aliunde non constat de delicto ex probatis, plene Far. *d.q.11.n.32. ver. sublimita secundo.*

31 Extende, † quia minor condemnatus in contumaciam, etiam si probetur delictum, & sententia sit exequenda, debet tamẽ mitiori pœna puniri propter minorem ætatẽ, & non potest pœna ordinaria puniri, videlicet mortis, ita Far. *d.q.11.n.33. ver. sublimita tertio.* Vide, *Delinquentes puniri nõ possunt multi, & ex quibus excusentur. Concl.188.*

32 Amplia, † quia si sententia nulla esset, & condemnatus caperetur non potest contra eum exequi, quia sententia nulla nõ potest exequi in criminalibus, & ciuilibus. Far. *d.q.11.num.34. ver. limita quinto*, * vbi dicit communẽ, * etiam si nullitas sit ex inordinato processu.

33 Extende, † etiam stante statuto, quod cõtumax habeatur pro confesso, & fuit propter contumaciam habitus pro confesso, quia licet ex confessione expressa tollatur inordinatio processus, secus tamẽ

34 est ex tacita Far. *d.q.11.n.34. in prin.* † Extende etiam stante statuto, quod nõ obsit appellatio, vel nullitas, quia omne statutũ loquens de exequutione sententiæ, maxime capitalis, intelligi debet, dummodo recte, & rite sit lata, ita Far. *d.q.11.n.34.* vbi etiam ampliat, si statutum dicat, quod amplius super delicto non possit audiri, &

* 35 dicit * communem *num.36. ver. secundo modo in fi.* † Extende etiam stantibus motibus proprijs Pij I V. & V. vt idem Far. *d.q.11.nu.34. in* * *fin.* vbi dicit * communem, & repetit *n.36. ver. secundo modo, in fin.* vbi

36 plures citat. † Extende, quia principaliter nullitas in duobus potest consistere, videlicet in inquisitione nulla & inepta, & in processu inordinato, quando statutum dat certam formam, qua non seruata sententia erit nulla, vel si citatio fuerit omissa substantialis. Vide Far. *d.q.11.n.35. & seq. ver. nullitas autem.* vbi instruit reum, vt alleget suspectum iudicem exequentem, si est ille, qui condemnauit

37 quia nullam esse suam sententiam non pateretur. † Extende, quia sententia condemnatoria dicitur nulla, etiam si lata sit sine legitimis indicijs. Far. *d.q.11.n.16. & nu.70. ver. sed contra.* vbi limitat. *ver. re-*

38 *sponde, nisi princeps ita iuberet.* † Declara, quia licet non possit exequi sententiam nullam, nõ tamen potest reum absoluere, vel liberare, sed debet supersedere, & principem consulere. Far. *d.q.11.n.44. in fi.*

39 *ver. sublimita.* † Amplia, si condemnatus captus opponat exceptionem, & illam probet, quam si proposuisset, & probasset, non po-

* tuisset condemnari, * communem dicit Far. *d.q.11.nu.45. ver. limita sexto, & declarat, ver. sed quænam*, prout si excipit, quod impubes, quod fatuus, quod impune occidit bannitum, & similia, & idem, si iudex esset incompetens, vt ibi *n.46.* vbi, quod confessio ficta non

40 releuat. † Contrarium, quod istud procedat solum, quando ille contumax ante condemnationem comparuisset, non post, vt ibi

41 Far. † Declara, quia in statu Ecclesiæ, & alibi, non debet admitti hæc exceptio inconsulto Principe. Far. *d.q.11.n.45. ver. sublimitando.*

42 Extende † idem, si exceptio esset incompetentiæ, qua opposita iudex non potuisset iudicare, idem Far. *d.q.11.n.46.* vbi dicit intrepide tenendam. † Contrarium, quod imo, si est talis exceptio, cui

43 possit renunciari, censeatur illi renunciatum ex contumacia, plene Afflict. *decis.133. per totam.* † Amplia, quia capto condemnato in

44 contumaciam, & facta recognitione, antequam exequatur sententia, debet poni ad largam, & dari dilatio ad faciendum suas defensiones. Far. *d.q.11.n.47. ver. limita*, & *seq.* vbi reprobat Cart. infra allegatum per plura. Vide, *Exequutor merus quando cognitionem causæ*

45 *adhibeat ex necessitate. Concl.500.* † Extende, quia debet dari nedum copia condemnationis, sed omnium actorum, & indiciorum, & ita hodie seruari dicit idem Far. *d.q.11.n.47. ver. amplia.* † Contra- 46
rium, quod imo facta recognitione statim possit, & debeat exequi sententia, communem * dicit Cartar. *de exequu. sent. capto bannito,* * *c.3. per totum*, vbi dicit * communem: refert plures authores, quos * etiam citat Far. *d.q.11.num.47. ver. verum post hæc*, maxime in statu Ecclesiæ, quia non possunt iudices contra motus proprios admittere ad nouas defensiones. † Declara, quia si vere constat, nedũ quod 47
adsint indicia sufficientia notorie, prout si etiam adessent probationes concludentes, vel ipse reus in recognitione fateretur delictum, opinio Cartarij est tenenda, si vero esset res dubia, tunc opinio Far. æquior debet seruari, vt ipse dicit ad effectum supersedendi. † Extende nedum, si petatur dilatio, & copia, sed etiam, si nõ 48
petatur. Far. *d.q.11.n.47. ver. minus obstat.* Vide, *Condemnatus in contumaciam capitaliter si capitur, qualiter exequatur iudex sententiam. Concluſ.* 576. Vide, *Inquisitionis vel accusationis iudex qualiter se gerere debeat, vt procedat legitime contra delinquentem. Concluſ.177.* Vide, *Statutum circa contumaces vt habeantur pro confessis valet. Concluſ.496.*

Contumax condemnatus non dicitur condemnatus ob delictum, & quando secus, Concluſ. 1022.

CONDEMNATVS † ob contumaciam, quia citatus vel au- 1
fugit, vel latitauit, & contumax fuit, non dicitur condemnatus ob maleficium, *l.1. ff. si quis ius dic. non obtemper.* Bald. *consil.* 250. *In quæstione domini Milani, numer.3. ver. & ista fuga, lib.1.* vbi * di- *
cit communem, & quod dicitur condemnatus ob suspicionem maleficij tanquam contumax, & idem repetit *consil.382. numer.5. lib.5.* & plenius Anton. de Butr. *consil.5. numer.2.* vbi apostilla *in ver. contumacem.* Bartol. *consil.116. Statuto Perusinæ, gu.2. & 3. lib.1. & consil.* 91. *Factum tale, in fin. lib.2. ver. præterea absens.* † Amplia, quia banni- 2
tus in contumaciam non est infamis, sed potest esse testis. Clar. *in §. fin. qu.est.71. num.3.* Vide, *Condemnatus in contumaciam quando sit infamis, vel non. Concluſ.571.* † Amplia multo magis in eo, qui est con- 3
demnatus in contumaciam, & confiscationem bonorum cum hoc, quod si deuenerit in fortiam, inquiratur de delicto, quia cum primum est in fortia debet inquiri de delicto, prout disponit statutum Feltri, debet sibi dari defensio, & copia indiciorum cum termino ad purgandum, antequam torqueri possit. Castr. *consil.365. Notandum lib.2.* † Amplia, quia licet condemnatus ad mortem 4
cum confiscatione bonorum perdat factionem testamenti, tamen illud procedit, si constat de delicto per testes, vel per confessionem. Bald. *consil.244. Proponitur, quod quidam, lib.5.* quia sola condemnatio in contumaciam non releuat, ex quo pœna mortis ob contumaciam imponi non potest. Bald. *consil.245. Visis dictis statutis, lib.5.* Vide, *Testari non possunt multi ex propria culpa. Concluſ.105.* Amplia, † quia contumax habitus pro confesso ex forma statuti licet 5
possit condemnari tanquam confessus, tamen illa confessio operatur quo ad aliud, nisi quoad effectum condemnandi, ideo non probat delictum ad alium effectum. Angel. *consil.373. Visis instrumentis, circa fin. num.7. ver. item nec obstat.* Vide, *Statutum circa contumaces vt habeantur pro confessis valet. Concluſ.496.* † Extende, quia si 6
non est probatum plene delictum, contumax non potest condemnari pro delicto, sed ob contumaciam. Bartol. *consil.111. Quæritur, num.6. ver. hoc præmisso, lib.1.* vbi, quod non efficitur talis condemnatus infamis, etiam stante statuto, quod habeatur pro confesso, quia nisi statutum addat pœnam infamiæ, non est infamis. Amplia, † quia licet scriptura priuata declarata recognita in 7
contumaciam debitoris probet contra eum, tamen non procedit quoad tertium. Rebuff. *tract. de chirograph. num.26. fol.183.* vbi allegat Alexand. *consil.25. Viso instrumento, lib.2.* & Corn. *consil.128. Visis scripturis, lib.1.* Couarru. *variar. resolut. cap.11. lib.2. num.4.* vbi idem distinguit. Abb. & alij *in cap.2. de fide instrumen.* Paris. *consil.19. num.46. lib.3.* Castr. *consil.194. lib.2.* Soc. *consil.149. colum.1. lib.3.* Dec. *in cap.2. de fide instrum.* † Extende idẽm quoad delictum, quia quoad con- 8
demnatum in contumaciam pro delicto, sententia illa habetur pro veritate, & nocet condemnato, ac si contra præsentem esset lata, secus quo ad alios. Fulgos. *consil.71. Mulier maritum, numer.3. ver. nec rursum refragatur.* Castr. *consil.269. colum.1. ver. nec rursum, lib.1.* Vide, *Condemnatus pro delicto quando sit infamis, vel non. Concluſ.571.* Restringe, † quando tertius fuit citatus ad videndum declara- 9
ri pro recognita, quia sibi nocet propria contumacia. Bartol. *in l. cum filius, in princip. ff. de verb. oblig.* Dec. *in l.2. numer.44. Cod. de eden. & consil.187. num.2. & consil.700.* quod est vltimum, *num.2.* † Am- 10
plia, quia sententia lata in contumaciam, præsumitur potius ob contumaciam, quam ob delictum. Soc. *consil.170.n.11. lib.2.* vbi * de * communi. Ant. de But. *consil.5. num.2.* vbi apostil. *in ver. contumacem.*

Vide,

Vide, *Sententia an præsumatur lata propter iustitiam, vel contumaciam.*
11 *Concluſ.*124. † Amplia, quia conſtitutio Marchiæ,& Bullæ Sixti Papæ IV. quod pater teneatur ſoluere legitimam pro delicto filij, non habet locum, quando filius in contumaciam condemnatur, quia licet habeatur pro delinquente quoad ſe ex contumacia,nõ tamen quoad patrem,& ſic quoad tertium. Corn. *conſil.*97.*per totum,lib.*4.plenius Roma.*conſil.*154.*Iudicium contra Antonium, num.*5.
12 vbi plena apoſtil.citat Abbat.*conſil.66.lib.*2.& alios plures. † Amplia,quia contumax licet videatur manifeſte confeſſus,*l.manifeſtæ,*
13 *ff.de iureiur.* † Tamen non habetur pro confeſſo, niſi ſequuta prouincia ſuper hoc, vel ſententia,quod ſit confeſſus, *l.eius qui delatorem,ff.de iure fiſci.*Bart.& Bal.*in l.generaliter,*§.*ſed iuramento, num.*4. *C.de reb.credit.& in l.tranſigere,num.*28.*C.de tranſact.*plene Bal.*in c.va-*
14 *ſallus,num.*2.*ver.dicit Ioan.Maro.ſi de feud.fuerit controuer.* † Extende, quia ſi contumax,antequam pronuncietur pro condemnato, moritur,eius contumacia non tranſit ad hæredes,qui nec poſſunt cõdemnari ex contumacia defuncti,Bart.*in l.manifeſtæ,in fin.ver.vltimo not.a,ff.de iureiur.& in l.eius qui delatorem.ff.de iure fiſci,col.*1.*ver.tertio,* &
☞ *vltimo tene menti.* Vide, *Pœna non tranſit ad hæredes,& quando ſecus.* Con-
15 *cluſ.*256. † Reſtringe,niſi iam defunctus eſſet iam declaratus pro contumace, & confeſſo.Bar.*in l.*1.§.*ſed & conſtitutio,ff.de calumniat.* & clarius *in l.vltim.*§.*quod ſi actor,colum.*1.*ver.ſed aduerte,Cod.de iureiur. propter calum.*Bald.*in l.*1.*num.*6.*ver.ſed dubitatur, C.ex delicto defunct.& in c.Vaſallus,num.*2.*vſque ad fin.ſi de feud.fuerit controuer.* Alexand. qui plures citat *d.l.manifeſtæ.num.*10.*ff.de iureiur.*Bartol.*in l.ex iudiciorum, ff.de accuſat.& in l.defuncto, ff.de pub.iudic.* vbi quod tranſit ad hære-
16 des. † Reſtringe, quando contumax eſſet factus locupletior, quia tunc pœna,tranſit ad hæredem ex contumacia defuncti illata Bald.*in d.l.*1.*in princip.C.ex delicto defuncti,*& facit Angel.*conſil.*308.*in fi.*vbi, quod licet contra hæredem defuncti non iuretur in litem, tamen iurabitur,quatenus ex culpa defuncti eſſet factus locuple-
17 tior defuncti hæres. † Amplia,quia contumax patitur ſolum perditionem expenſarum;non autem debet eſſe damno litis contumacia,ſi vult reficerece expenſas, quando maxime ſine cauſæ cognitione eſt lata ſententia, & quando ius partis non eſt effectum deterius. Caſtr.*conſil.*335.*Viſa appellatione, numer.*7.*ver.nec obſtat,lib.*1.
18 Limita, † quia condemnatus in contumaciam, quando extat ſtatutum, quod habeatur pro confeſſo, dicitur condemnatus de crimine ſequuta ſentẽtia, ita quod ſi venerit in fortias iudicis, poteſt ſententia exequi. Vide Regulam cum ſuis fallentijs apud Farinac.*quæſt.*11.*num.*5.*& ſeq.per totam*, vbi quod ſententia exequitur in contumacia lata,ſi condemnatus veniat in fortiam. Clar.*in* §.*fi.*
19 *quæſt.*71.*num.*6.*ver.hæc tamen Concluſio.* † Contrarium dicit ſeruari Clar.*d.*§.*fi.quæſt.*71.*num.*6. vbi, quod in ſtatu Mediolani dantur
☞ ſalui conductus bannitis, vt veniant ad ſe examinandum. Vide, *Condemnatus capitaliter, in contumaciam ſi capiatur, qualiter exequenda ſententia.Concluſ.*576. Vide,*Contumacia delinquentis quando probet delictum,vel non.Concluſ.*1020.

Contumacia in vno actu non præiudicat in ſequentibus, & quando ſecus. Concluſ.1023.

1 CONTVMACIA † in vno actu non præiudicat in ſequentibus,*c.*2.*cum ibi not.de dolo & contum.lib.*6.Calder.*conſil.*204.alias
2 8.*de re iud.in princip.ver.in tantum eſt.* † Vide laſ.*in l.ſi prius, ff.de noui*
3 *oper. nunciat.* vbi ponit regulam cum fallentijs. † Et citatus ad certos actus, & contumax quo ad illos actus, non dicitur contumax quoad alios actus, in quibus non fuit citatus. Signorol.*conſil.* 257.*in fin.& conſil.*203.*in fin.*Alexand.plene *conſil.*137.*In cauſa,& lite, num.*12.*ver.nam citatus,lib.*2.vbi apoſtilla *in ver.ad alios*, dat concord.
4 vbi,quod debet citari ad alios actus. † Et ideo citatus ad iurandum, vel ad reſpondendum poſitionibus, ſi eſt contumax, non poteſt pronunciare iudex haberi pro iurato, neq; poſitiones haberi pro confeſſatis, quia ad hoc non erat citatus, ideo talis pronunciatio eſſet nulla, niſi fuerit poſtea citatus ad videndum fieri pronunciam, vel niſi in prin. citatione ad iurandum fuiſſet clauſula comminatoria ad iurandum,alias videndum pronunciari pro iurato, vel ad reſpondendum poſitionibus, alias videndum pronunciari pro confeſſatis,ita plene Alexand. *conſil.*212. *Ponderatis ijs, num.*10.*in fin.cum ſeq.ver.& alia ratione,lib.*6. vbi plena apoſtil.*in ver.*
5 *quamuis*, dat concord. plurimos. † Extende, quia licet confeſſio in iudicio vno facta, probet in alio inter eaſdem perſonas; tamen fallit,quando eſt ficta confeſſio per contumaciam, quia non probat in alio iudicio, etiam inter eaſdem perſonas. Bart.*in l. eius qui delatorem,in fin.principij,ff.de iure fiſci.*Bald.*in l.*2.*colum.fin. Cod. de eden.* Corne.*conſil.*97.*Licet in hac conſultatione,colum.*2.*ver.quinimo ficta con-*
☞ *feſſio,lib.*4.Vide, *Statutũ circa contumaces, vt habeantur pro confeſſis valet.*

Concluſio 469. † Extende,quia debitor habens plures fideiuſſo- 6
res pro rata, ſicuti ſoluendo partem debiti poſſet vnum fideiuſſorem liberare pro rata ſoluta, ita ſi fiat dario in ſolutum in contumaciam debitoris, poterit declarare,in quam cauſam, & liberare vr.um fideiuſſorem, quando contumacia eſt in datione in ſolutum,non in declaratione,quia contumacia in vno non præiudicat in alio. Caſtr.*conſil.*317.*in princ.ver.contrarium,lib.*1. † Et patronus 7
exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi cum alijs patronis, licet vna vice negligat præſentare, non tamen ſibi præiudicat in alia vacatione, quando compatroni ſoli præſentarunt. Feder.de Sen.*conſil.*147.*nu.*2.*ver. item contumacia.* † Reſtringe igitur, quan- 8
do in citatione ad aliquid faciendum ineſt comminatio, quod ſi non faciat ea,ad quæ citatur,iudex pronunciabit haberi pro facto, vel pro confeſſo.Alex.*d.conſil.*212.*numer.*11.*ver. Niſi ſecundum Ioan.de Imol.cum ſeq.lib.*6.

Contumax quando verus & quando fictus dicatur. Concluſio 1024.

CITATVS † ſeu vocatus ad electionem,vel iudicium,& non 1
veniens quandoque dicitur verus contumax,quandoque fictus,& quandoque nec verus, nec fictus. Bald. *conſil.*338. *Ad euidentiam præmittendorum,in princ.lib.*1. † Verus dicitur contumax 2
qui citatus comparuit,ſiue fuerit ante comparitionem impeditus, ſiue non,ſiue legitime, ſiue non, quando poſt comparitionem receſſit ſine neceſſitate,cui naturaliter reſiſtere non potuerit,& quæ eum compulerit ad recedendum.Bald.*d.conſil.*338.*in princ.lib.*1.Declara, † ſecus eſſe in electione facienda, quia ſi vocati compa- 3
rent,& recedant, ſunt iterum vocandi, & ſecunda vocatio habet vim peremptorij.Bald.*d.conſil.*338.*num.*4.*ver. item licet,lib.*1. † Am- 4
plia, quia verus contumax dicitur is, qui in cauſa ciuili citatur, licet ſit in carcere,quia ex quo non tenetur per ſeipſum comparere, dicitur verus contumax.Angel.de Peru.*conſil.*65. *Per habentem poteſtatem, in fin.ver.ſuper ſecundo,* vbi, quod iſta quæſtiõ indigeret declaratione Cæſarea propter varias opiniones. † Extende,vt pro- 5
cedat, etiam ſi Iudex ſciebat ipſum citatum eſſe carceratum. Ang. *d.conſil.*65. † Amplia, quia verus contumax, ſecundum omnes 6
dicitur * is,in cuius notitiam deuenit citatio, alias dicitur fictus * contumax.Angel.*conſil.*186.*Statuto ciuitatis,in princ.*Bart.*in extrauag. ad reprimendum,in ver.neglexerit.in princip.* etiam ſi fuit citatus ad domum, & non repertus, dummodo habuerit notitiam, communem * dicit Maſcard.*Concluſ.*449.*in fin.* † Extende,quia citatus 7
ad domum dicitur verus contumax,quando ſufficit citatio ad domum, dummodo intercedat tantum tempus, quod veriſimiliter potuerit habere notitiam, alias non, Angelus *d.conſil.*186.*colum.*1. *num.*1.*ver.non obſtat,*vbi videtur velle, quod citatio ad domum pro eadem die non afficiat, ſed ſolum pro die ſequenti. † Amplia, 8
quia verus contumax dicitur monitus ad aliquid faciendum per Iudicem ſub cõminatione, quod alias Iudex eliget arbitros iuxta formam ſtatuti;quia ſi pars iuxta monitionem non eligat,& Iudex faciat electionem, dicitur facta contra verum contumacem,ideo non appellat.Ioan.de Imol.*conſil.*126. *In caſu præmiſſo, num.*1.*in fin.* Amplia, † quia verus contumax dicitur is, qui citatus dixit nolle 9
comparere. † Extende, quia idem eſt in monito ad eligendum 10
arbitros iuxta formam ſtatuti,alias Iudex eliget, ſi dicat nolle eligere,& Iudex eligat,non appellat,quia eſt verus contumax.Ioan. de Imol.*conſil.*126.*num.*2. † Amplia,quia citatus perſonaliter, qui 11
non comparuit,dicitur verus contumax,ideo non appellat. Caſt. *conſil.*222.*Super ſecundo,lib.*1. † Limita, quia Vniuerſitas, & Capi- 12
tulum, cuius priores ſunt citati, dicuntur ficti contumaces, non veri.Bart.*in extrauag.ad reprimendum, in ver.citatum, in fin.* vbi, quod ex quo dolo carent,non poſſunt dici veri contumaces. † Exten- 13
de,quia verus contumax dicitur,quando vere conſtat, quod citatio deuenit ad notitiam citati,& non vult comparere, fictus vero contumax, quando fuit citatus per edictum, vel præconem, aut alio modo, per quem non conſtat vere, quod deuenerit ad notitiam citati, ita Bart. *in extrauag. ad reprimendum,in ver.neglexerit*, vbi apoſtil. *in ver.neglexerit*,dat concord. † Declara,quia vbicunque 14
conſtat Iudici, quod ſic citatus per edictum, vel præconem non habuit notitiam citationis, vel habita notitia fuit legitimo impedimento impeditus, ita quod non potuerit, etiam ſi voluiſſet comparere, tunc Iudex procedens contra eum nulliter procedit, quia deficiunt ſubſtantialia Iudicij, vt ſit verus, vel fictus contumax, gloſſ. *in l.quæſitum, ff. de re iudic.* Bart. *d. extrauag.ad reprimendum,in ver.neglexerit, in princip.* Vide Concluſiones proximas ſequentes.

Con-

Contumax verus non potest appellare, & qualiter procedat. Concluſ. 1025.

1 CONTVMAX † verus regulariter non potest appellare. *clem. si ante, de dolo & contu.* Gemin. *conſil.* 102. *num.* 3. *& ſeq. ver. nam ille, qui recedit.* vbi, quod is, qui recedit à Iudice appellando, proteſtari videtur ſe nolle amplius comparere coram eo, & ſic ſi appellatio eſt friuola, videtur verus contumax. Card. Zabar. *conſil.* 63. *num.* 2. Caſtr. *conſil.* 222. *Super ſecundo, lib.* 1. Gemin. *conſil.* 2. *Iſtud dubium, per totum.* Vide, *Appellatio multis caſibus non admittitur. Concluſ.* 402. Vide,

2 *Appellatio à ſententia capitali quando detur, vel non. Concluſio.* 416. † Amplia, quia ſi appellanti ab interloquutoria, Iudex non defert, quia dicit friuolam appellationem, & non appelletur ab iſta denegatione, appellatio remanet friuola, & appellans tanquam verus contumax non appellabit à ſententia diffinitiua poſtea lata. Card.

3 Zabar. *conſil.* 32. *In deciſione, in princip. & conſil.* 63. *num.* 2. † Declara, quia ſi appelletur ab aliquo à diffinitiua licet Iudex non deferat quia eſt appellatio friuola, tamen non eſt eo caſu contumax vere, vt non poſſit vlterius appellare. Card. Zabar. *d. conſil.* 32. *num.* 1. *in fi.*

4 *ver. ſed reſpectu appellationis.* † Amplia, vt procedat etiam in procuratore, quia ſi eſt contumax verus, non poteſt appellare à ſententia lata contra eum perſonaliter citatum, & contumacem. Gemin. *conſil.* 2. *Iſtud dubium, in princip. & in fin. ver. & ſi dicatur, quod ille tex.*

5 Card. *conſil.* 32. *in princip.* † Extende ampliationem, vt procedat, etiam ſi procurator haberet mandatum, in quo daretur ſibi facultas ad lites futuras, vel appellandi; quia ſi eſt idem mandatum, non poteſt. idem Gemin. *dict. conſil.* 2. *numero quarto, ver. dicunt quidam, vſque in fin.* Extende, † vt contumacia vera procuratoris nedum noceat procuratori, vt non poſſit appellare, ſed neque dominus poterit appellare, ſi tranſiuit in eius ſcientiam, eamque ratam habuit, ſeu non purgauit. Gemin. *d. conſil.* 2. *in princ. ver.*

7 *& licet.* Card. Zabar. *conſil.* 32. *num.* 2. † Reſtringe, vt contumacia procuratoris nunquam noceat domino, qui ratum non habuit, neque ſciuit, quia licet procurator nō poſſit appellare, tamen poteſt appellare principalis intra decem dies, & non poſt. Gemin. *d. conſil.* 2. *in princ. ver. & licet vera contumacia, num.* 2. *in fin. & num.* 3. Card. Zab.

8 *conſil.* 32. *num.* 2. † Amplia, quia contumax verus coram exequutore non appellat, & ideo exequutor, quia alias non poſſet exequi ſtante appellatione, bene exequitur, ſi appellans eſt verus contu-

9 max. Zabar. *d. conſil.* 63. *num.* 2. † Amplia, vt procedat, etiam ſi citatus erat carceratus, quando fuit citatus in cauſa ciuili, quia ex quo non tenetur perſonaliter comparere, debuit mittere procuratorem. Ang. *conſil.* 65. *Per habentem poteſtatem, per totum*, maxime *in fin.* vbi dicit hoc procedere, etiàm ſi Iudex ſciuit eum carceratum, ſed

10 tamen dicit eſſe quæſtionem controuerſam. † Amplia, quia ſi ſtatutum mandat fieri compromiſſum, & Iudex moneat partes, vt faciant compromiſſum iuxta formā ſtatuti, alias ipſe eliget arbitros, ſi vna pars negligat eligere, vel dicat nolle eligere, erit vere contumax, ideo non appellabit ab electione Iudicis, vel confirmatione electorum ab alia parte, Ioan. de Imol. *conſil.* 126. *In caſu præmiſſo, per*

11 *totum.* † Extende; quia ſi pars vere contumax velit probare etiam per Iudicem, quod fuerit parata eligere, non releuatur, quia non ſtatur Iudici in eo, quod non eſt ſcriptum, & quia vltima mora no-

12 cet, Ioan. de Imol. *conſil.* 126. *in fin. num.* 3. † Amplia; quia contumax verus non appellat, ſiue ſit principalis, ſiue procurator in cauſa. Gemin. *conſil.* 2. *Iſtud dubium, per totum.* Vide, *Contumax non auditur.*

13 *Concluſ. ſeq.* † Limita quatuor modis, de quibus Soci. *reg.* 34. *Contumax verus regulariter non appellat.* † Limita, quia contumax fictus

14 regulariter appellat Soc. *reg.* 15. *Contumax fictus*, vbi reſtringit, quando apparenter eſſet fictus, ſed exiſtenter eſſet verus contumax.

Contumax non auditur, & quando. Concluſ. 1026.

1 CONTVMAX † non auditur coram eo Iudice, coram quo eſt contumax, niſi purget contumaciam. Caſtr. *conſil.* 427. *Quod iſti officiales, col.* 2. *ver. tertio probatur, lib.* 1. vbi, quod dicitur defeciſſe ab obedientia, igitur nullus auditur pro eo. Vide, *Contumax eſt deterioris conditionis in multis. Concluſ.* 1028. Vide, *Præuentio multa operatur.*

2 *Concluſ.* 646. † Amplia, quia neque auditur coram alio Iudice, ſi velit ipſe reus opponere declinatoriam, quia ſit præuentū coram quo non comparuit, quia ſi admitteretur hæc exceptio, eludere Iudicem, & euitaret pœnam, quia coram ſecundo non fit proceſſus propter præuentionem, & coram primo non comparet, ita Bart. *in l. ſepulchri, in princ. num.* 2. *ver. circa primum*, vbi plena apoſtil. *in ver. multo minus*, dat concord. *ff. de ſep. viol.* Alex. *conſil.* 23. *Viſis ſcripturis, num.* 5. *lib.* 3. vbi apoſtilla dat concord. Socin. *conſil.* 237. *Difficultatem facere. col.* 1. *circa med. lib.* 2. Boſſius *in praxi tit. de foro compet. numer.* 82. *cum ſeq.* † Extende etiam, quando actor iam traxiſſet in vno iu- 3
dicio reum, quia ſi reus eſt contumax, & actor velit ipſum trahere coram alio Iudice, non poterit etiam reus contumax opponere declinatoriam ſecundi Iudicis, prætextu, quod actor eum traxerit coram alio, coram quo pendet. Bart. *in l. vbi acceptum. ff. de ind. in fin.* vbi plena apoſtil. Alexand. *in ver. item aduerte*, hanc tuetur, & tollit contraria. Marſil. *ſingul.* 239. *Contumax, ſeu moroſus.* † Contrarium 4
tenet Angel. *in l. quamuis ff. de damno infecto*, cuius opinionem in regno Franciæ ſeruari dicit Apoſtil. ad Alexand. *in d. conſil.* 23. *lib. in ver. l. quamuis.* † Declara, quia prima opinio eſt verior, & ideo, 5
quando Iudex ſecularis ex præuentione coram Eccleſiaſtico facta remittit partes ad Eccleſiaſticum, poteſt præfigere terminum, intra quem compareant coram Eccleſiaſtico, alias poterit procedere. Marſil. *d. ſingul.* 239. vbi dicit notabile. † Extende, quia regula 6
eſt, quod contumax in iudicio non auditur niſi refectis expenſis. Marſil. *ſingul.* 377. *Contumax.* † Declara, quia licet audiatur; ta- 7
men non opponit exceptiones peremptorias etiam poſt refectionem expenſarum, niſi ſit mulier, ruſticus, vel minor. Marſil. *d. ſingul.* 377. † Amplia multo magis in criminalibus, in quibus non ad- 8
mittitur procurator. Vide, *Procurator in cauſis capitalibus non admittitur, & quando ſecus. Concluſ.* 818. † Amplia, quia neque Iudex, qui 9
præuenit, poteſt inhibere, quando ſunt ſub diuerſo Principe, quia vterque procedit, & non fit remiſſio, ideo non ſe impediunt, ſi reus eſt contumax. Bart. *d. l. ſepulchri, num.* 3. *ver. ſecundo eſt videndum. ff. de ſepul. viola.* vbi plena apoſtilla *in ver. ſecundo eſt videndum.* Boſſi. *in praxi. tit. de foro compet. num.* 96. *& ſeq.* † Declara, quia ſi primus, vel 10
ſecundus Iudex fecit capturam rei, tunc ille præfertur, qui habet citationem realem. Alexand. in apoſtil. ad Bartol. *d. l. ſepulchri, num.* 3. *ff. de ſepul. viola. in ver. ſecundo eſt videndum.* vbi plures citat, quod citatio realis dat præuentionem, idem tenet Boſſius *de foro compet. num.* 97. *ver. ſed pone.* † Amplia, quia contumax verus non auditur vo- 11
lens appellare. Vide, *Contumax verus non poteſt appellare. Concluſ.* 1025. Vide, *Contumax eſt deterioris conditionis. Concluſ.* 1028. *num.* 4. *& multis ſeqq.* † Limita, quando is, qui præuenit, habet reum in fortijs, 12
quia vere præfertur, & tunc poteſt nedum pars opponere declinatoriam, ſed etiam poſſet Iudex Eccleſiaſticus eo caſu inhibere ſeculari, & ipſum excommunicare tanquam turbantem ſuam iuriſdictionem, & valebit excommunicatio, quia ſemper, quod adeſt præuentio, & præſentia rei, præfertur præueniens. Soc. *d. conſil.* 237. *lib.* 2. *per totum*, vbi eſt caſus. † Limita, quia contumax, qui vigore 13
ſtatuti, vel fidei publicæ interficit bannitum, qui impune poterat occidi, ſi inquiratur, tanquam de homicidio poteſt per procuratorem audiri; quia quilibet pro eo poteſt comparere, *l. vbi pactum*, vbi Bart. *circa col. fin. C. de tranſact.* Alexand. *conſil.* 164. *Viſis & ponderatis, in princip. lib.* 7.

Contumax quando perdat priuilegium declinatoriæ, & quæ perdat. Concluſ. 1027.

HABENS † priuilegium ne poſſit conueniri in prima inſtan- 1
tia, niſi in certo loco, prout Capuani, ſi citantur coram Magna Curia Neapolis, & non compareant, ita quod contumaces reputentur, licet veniant poſt contumaciam ad allegandum priuilegium, tamen non audiuntur. Afflict. *deciſ.* 133. *Fuerunt citati, in princip.* vbi, quod ex contumacia perdunt priuilegium declinatoriæ. Vi- 2
de, *Citatio contra exemptum, quando afficiat, vel non. Concl.* 244. † Contrarium tenet Roma. *conſil.* 48. *Inſpectis, colum.* 1. *in fin. ver. ſecundo, quia poſito*, vbi, quod contumacia non inducit prorogationem iuriſdictionis, & ibi apoſtil. *in ver. non inducit*, dat concord. † Reſtringe, 3
vt non procedat in eo, qui non poteſt expreſſe renunciare priuilegio declinatoriæ, quia neque per contumaciam poteſt renunciare, prout eſt in clerico, ita Afflict. *d. deciſ.* 133. † Reſtringe, vt non 4
procedat, quando Iudex, coram quo eſt cæptum iudicium, haberet iuriſdictionem à ſtatuto reſtrictam, quia niſi citari faciens, probet ſe eſſe in caſu iuriſdictionis citatorum, & contumaces, etiam in cauſa criminali poſſunt dicere de non iuriſdictione citantis, & proceſſum, & ſententiam nullam petere reſcindi, vel nullam declarari, non obſtante contumacia. Bald. *conſil.* 332. *Statuto ciuitatis, per totum, lib.* 3. Vide, *Priuilegium non allegans, quando illud perdat, vel non.*
Concluſ. 753. † Amplia, quia habens ſaluum conductum ne poſ- 5
ſit à creditoribus conueniri, ſi litigat, & non producit ſaluum conductum, niſi in fine litis, cenſetur illi renunciare, & debet condemnari in expenſis propter calumniam. Vide, *Calumnia quid ſit, & quid calumniator, & qua pœna puniatur.*
Concluſio 9.

Con-

Contumax est deterioris conditionis in multis. Conclusio 1028.

1 CONTVMAX † habetur pro præsente in sui præiudicium. *l. pro-*
2 *perandum. §. si autem. C. de iudic.* † Declara, dummodo legitima fuerit citatio facta contra eum, alias non erit contumax. Zabarel.
3 *consil. 113. ver. Sed ex narratu, vsque in fin.* † Et habetur pro negante, si ipsi negatio est deterior, Alex. *consil. 64. In causa, & lite, numer. 2. ver.*
4 *Nam non solum potest dici, lib. 7.* † Contumax delinquens, seu delicto imputatus non auditur per procuratorem, quando pœna sanguinis, vel corporis afflictiua potest puniri. Vide, *Contumax non au-*
5 *ditur. Conclusio 1026.* † Extende, quia licet admittatur excusator, non tamen admittitur, quatenus velit innocentiam rei docere, quia debet personaliter comparere. Vide, *Procurator ad excusandum*
6 *delinquentem citatum, quando admittatur. Concluſ. 848.* † Extende, quia licet testes, & probationes contrareum receptæ non probent 40 non citato, tamen secus est in eo, qui est contumax, quia absque repetitione testium potest condemnari. Clar. *in §. fin. quæst. 11. nu. 2.*
7 Extende, † quia imo si contra reum non essent tot indicia, quæ sufficerent ad transmittendam inquisitionem, cautela est, quod si sufficiunt ad capturam, quod Iudex mandet reum capi, & si non reperitur, faciat hoc scribere in actis; quia habebitur pro fugitiuo, & poterit in contumaciam transmitti inquisitio, & condemnari.
8 Iul. Clar. *in §. fin. q. 20. num. 3. in fin.* † Extende, quia licet quis condemnari non possit in causa criminali, nisi adsit probatio delicti sufficiens, tamen secus est, quando est contumax, quia sufficiunt indicia ad inquisitionem transmittendam. Clar. *§. fi. q. 44. n. 10. ver.*
9 *Quæro, nunquid.* † Extende, quia non potest deueniri ad sententiam in criminalibus, nisi publicato processu, & data, vel decreta copia reo, cum termino ad faciendū suas defensiones, secus, si reus
10 est contumax. Clar. *d. §. fi. q. 49. n. 6. ver. scias tamen.* † Imo si pro eodem delicto aliqui sunt præsentes, alij contumaces, supersedetur expeditio, & publicatio processus contra præsentes, donec absentes sint condemnati, ne sentiant commodum ex publicatione pro-
11 cessus. Clar. *d. §. fi. q. 49. n. 7. ver. Sed pone.* † Extende, quia expectandus est exitus vulneris illati, an ex eo sequatur mors potius, quam sit facienda condemnatio pro vulnere, quia instrueretur delinquens, si haberet probationes in causa vulneris, in qua pœna pecuniaria, & per indirectum audiretur per procuratorem, quod non
12 debet admitti. Clar. *d. §. fi. q. 32. n. 10. ver. Sed pone.* † Extende, quia condemnatus in contumaciam etiam si velit admittit ad nouas defensiones, & ad reuocandum confessionem, quod habeatur pro confesso ex forma statuti, non auditur, nisi princeps eum admittat ad nouas defensiones. Iul. Clar. *in §. fi. q. 44. nu. 11. ver. Quero nunc,*
* 13 vbi de * communi. Extende, † quia etiam si condemnatus in contumaciam se constituat, non potest petere repetitionem testium examinatorem in sui contumaciam, tanquam quod ipso nō citato sint examinati. Cla. *in §. fi. q. 11. n. 2.* plenius *q. 45. n. 13. in fi. ver. in*
14 *hoc autem proposito.* † Extende, quia contumax condemnatus, etiam si se sponte constituat, tenetur probare innocentiam suam se-
* cundum magis * communem, & veriorem, de qua Cartar. *de exe-*
15 *quut. sent. n. 163.* † Extende; quia imo contumax condemnatus si compareat, vel capiatur, potest torqueri pro veritate criminis absque alijs indicijs. Bossi. *de indic. & confider. ante tort. n. 134. ver. si vero*
16 *comparet.* Neuiza. *consil. 60. nu. 6.* Foller. *ver. si confitebuntur. in 3. parte. 3. partu, n. 8.* Cartar. *de exequut. sent. c. 1. n. 452. vsque 462.* vbi late. † Amplia; quia *l. si diuturno, ff. de pœn.* quæ disponit aliquem non posse puniri pœna ordinaria pro delicto commisso vltra 10. annos, non habet locum ad fauorem contumacis, licet possit iuuari ad effectum
17 gratiæ obtinendæ. Clar. *§. fi. q. 60. n. 32. ver. praterea.* † Amplia, quia licet iudex soleat adhibere peritos ad inspiciendum, an vulnera sint mortalia, vel ne, tamen istud procedit reo cōstituto, & petente citato fisco, alias non, ne destruatur processus pro fisco. Clar. §.
18 *homicidium, n. 45. in fin. ver. sed pone, ver. in aliquibus.* † Amplia, quia grauiori pœna condemnatur contumax, quam comparens, ideo pro homicidio in rixa præstantes auxilium eadem pœna homicidij plectuntur, secus, si se constituant, quia pœna auxilij in rixa est extraordinaria, ita Clar. *in §. homicidium, nu. 40.* vbi, quod ita seruatur.
19 Extende, † quia condemnari potest in pœnam ordinariam ex solis indicijs multis, Ang. Aret. *d. consil. 110. n. 45. ver. venio ad vltimum*
20 *vsque in fin.* † Extende; quia condemnatus ex homicidio, si non est contumax, non condemnatur in confiscatione bonorum, secus si condemnatio fiat contra contumacem secundum constitu-
21 tionem Marchiæ, & sic plus condemnatur contumax. † Declara hanc materiam brocardicam; quia multi tenent, quod pœna non augetur propter contumaciam, multi tenent contrarium, vt sic distinguatur, quia si contumacia aggrauaret, quod secundum statuta contumax habeatur pro confesso, quia tunc cōtumacia, quæ operatur suum effectu, non debet operari augmentū pœnæ, quia essent duo specialia ab eadem contumacia, quæ nō possunt concurrere. Aut vero contumax est conuictus per probationes, & tunc
22 potest condemnari pœna maiori, quam si esset in fortijs, quia contumacia est delictum, & dolus, supra, *Cōtumacia quid sit. Concl. 1017.* & quia contumax regulariter est deterioris conditionis, & contra eum omnia iura clamant, sed ad prædicta vide Bart. *in extrauag. qui*
23 *sint rebelles, in ver. crescit.* † Amplia, quia licet iudex possit pro innocentia examinare testes post publicationem, non tamen ad fauorem contumacis, quia contumax non auditur. Clar. *§. fin. q. 61. nu. 4. ver. si vero reus, & q. 49. n. 6.* † Contrarium Alex. *consil. 145. Visis nar-*
24 *ratis, n. 6. & seq. ver. non obstat octauum, lib. 6.* vbi, quod etiam reo non petēte iudex debet supplere defensiones. † Declara, quia si quis inquiritur de falso, & est cōtumax, & habetur ex forma statuti pro confesso, & constet ex actis, quod falsitas est in apocha priuata, vel libro computorum ad fauorem scribentis, quæ non probant in aliquo pro scribente, ex quo constat, quod cōfessio ficta est erronea ita debet in hoc supplere iudex, sicuti suppleret, si confessio esset vera, & hoc modo iudex supplere debet defensiones contumacis conuicti. Alex. *consil. 145. Visis narratu, n. 5. in fi. cum seq. ver. non obstat o-*
25 *ctauum, lib. 6.* † Declara, quia aut est contumax, quia non vult cō-parere, & quia non debet esse melioris conditionis, quam is, qui comparuit, ideo sicuti inquisitio formata sine indicijs, vel nō præcedente infamia inquisiti sibi nocet, si præsens non oppositit de hoc. *c. 2. de accus. in 6.* ita etiam debet nocere cōtumaci, ne sit melioris conditionis, ita Abb. *in c. cum oporteat, n. 9. ver. & ideo, de accus.* secus si abest reus, quia iudex pro eo supplet, & supplere debet, apostil. ad Alex. *consil. 120. Viso processu, n. 2. lib. 7. in ver. secus*, plene Alexand. *consil. 138. Viso copia, in fi. lib. 6.* † Declarat Alex. *d. consil. 138. nu. 13. &*
26 *seq. lib. 6.* quia imo, vbi agitur de iustitia ex iam apparentibus, & processatis, iudex debet etiam contumacem absoluere faltem ab obseruatione iudicij, ne faciat iniustitiam, quando videt non extare indicia sufficientia, licet regula sit, quod non suppleat pro contumace, nisi ex iam probatis. † Restringe, nisi constaret ex pro-
27 cessu de iniusta sententia, vt quia nō esset probatum delictum, vel quia inquisitio non esset solemnis, vel quia esset condemnatus plus quam fuisset, si præsens confessus esset, quia attenditur probatio facta, vt fiat exequutio. Plot. *consil. 72. num. 13. & seq. per totum.*
Declara, † quia imo sententia lata ad fauorem contumacis in-
28 quisiti de homicidio, vel auxilio, est nulla euidenter, quia cum nō sit, qui petat pro contumace, quia non auditur in negocio, & delicto per alium, sententia non valet. Ang. Aret. *consil. 110. In themate,*
n. 40. ver. secundo fuit processum, cum seq. † Amplia, quia etiam fideiusfor contumacis est deterioris conditionis, vt facilius condemnetur, quando potest releuari à delinquente principali, & contuma-
29 ce, quam si secus est, ita Vulpel. *de treuga & pace, q. 104.* † Amplia,
30 quia accusatus de vno crimine coram vno iudice potest etiam accusari de eodem crimine coram alijs iudicibus competentibus, quando est contumax coram primo, & poterit banniri, & condemnari à pluribus pro eodem delicto, & ad instantiam primi iudicis non debet supersederi, neque causa remitti. Clar. *in praxi*
31 *crim. §. fi. q. 16. n. 3. ver. an autem*, vbi dicit menti tenendum. † Limita, quia licet contumax sit deterioris conditionis quoad pœnam mulctæ, & quoad primum decretum, quia etiam si non esset de iurisdictione, in dubio debet venire; tamen est secus quoad pœnam super negocio principali, ita Bart. *in l. 3. in fi. ff. de iudic.* † Con-
32 trarium dicit Clar. *in §. homicidium, num. 40.* vbi, quod ita seruatur. Vide, *Delinquens non debet esse melioris conditionis, quam non delinquens. Concl. 190.* Vide, *Dolus & culpa non debet patrocinari dolosō. Concluſ. 581.* Vide, *Mora debet nocere morosō. Concluſ. 380.* † Limita multis casibus, 33 de quibus infra, *Contumax in multis est melioris conditionis. Concluſ. proxima seq.*

Contumax in multis est melioris conditionis. Conclusio 1029.

CONTVMAX † in multis est melioris conditionis, quam præ-1
sens; quia si ambo condemnantur pro eodem delicto, præsens est infamis pro delicto publico condemnatus, absens vero non, vt dicit Viuius *in commun. opin. ver. infamia iuris*, vbi de * cōmuni, sequi-*
tur Clar. *in §. fi. q. 72. in fi.* † Amplia idem esse in interpretanda sen-2
tentia, quia lata contra contumacem præsumitur potius ob contumaciam, quam ob delictum, secus, si contra præsentem. Vide,
Contumax condemnatus non dicitur condēnatus ob maleficium. Concl. 1022.
Cōtraria † plura Vide, *Contumax est deterioris conditionis. Concl. prox.* 3
præc. Declara: † quia contumax, ex quo non fuit auditus in suis 4
defen-

defensionibus, in quibus grauatur, condemnatur, etiam quod testes non sint repetiti, & sic ex indiciis, quæ probatio non sufficeret, si esset præsens, imo nihil relcuaret, sed tamen propter contumaciam ; quia non vult comparere, & se constituere, grauatur in hoc; quia censetur consentire in sui præiudicium saltem ficte, & præsumptiue, & sic tacite; & quia grauatur in vno; releuatur in alio, quod non fiat dura interpretatio in dubio; quia licet tacite consentiat; tamen ille tacitus consensus, & actus non extenditur; vt debeat operari vltra effectum ; quod potest condemnari, quia si ex hoc tacito surgerent alia tacita, vel præsumpta, esset cumula-5 re plura specialia contra text. *in l.1. C. de moffic. dot.* † In meritis autem contumax non grauatur, si ex probatis in contumaciam constat de innocentia sua. † Amplia, quia citatus à non suo Iudice, si 6 est contumax, non censetur prorogare iurisdictionem ex contumacia; secus, si comparuit, & non declinauit. Roman. *cons.* 48. *in-7 spectis, col.1. circa fin. ver secundo, quia posito.* † Amplia; quia melioris conditionis est isto casu, qui præsens in iudicio, si non opponat, quod inquisitio est nulla; quia non præcedentibus indiciis, & non præcedente inquisitione super infamia, super delicto sibi præiudicat, vt *in c.2. de accusat. in 6.* secus est in contumace; quia iudex tenetur supplere pro absentibus, & contumacibus. Alexand. *consil.* 138. *Visa copia, n.13. & seq.* maxime *in fin. n.15. lib.6.* & idem tenet apo-8 stilla ad Alex. *cons.* 120. *n.2. lib.7. in ver. secus.* † Vide tamen Abba. *in c. cum oporteat, n.9. de accus.* qui dicit, quod sicuti non oppositio nocet presenti, multo magis contumaci, ne sit melioris conditionis, quã obediens. Vide, *Delictum quandoq; affert commodum delinquenti. Con-9 clus.* 179. † Limita, quia in contrarium est regula. Vide, *Contumax est deterioris conditionis. Conclusio proxima præced.* Vide etiam, *Delinquens non debet esse melioris conditionis, quam non delinquens. Conclus.* 190.

Contumacia actoris maior est, quam contumacia rei. Conclusio 1030.

1 MAIOR † est contumacia actoris non comparentis ad actum, ad quem citauit, quam sit contumacia rei; quia reus quantũcunq; contumax sit non comparendo ad actum ad quem citatur, non potest dici contumax, si actu non comparet, & non accusat contumaciam rei. Alex. plene *cons.* 100. *Discussis, n.6. ver. quotiescunq;* 2 *lib.5.* vbi apostilla *in ver. incusauit.* Vide, *Sententia lata nemine petente nulla, & quando valida. Conclus.* 137. † Et ideo citatio contra reum contumacem, quæ induceret contestationem litis, si actor quoq; non comparet, non inducit litis contestationem. Alexand. *d. cons.* 3 100. *n.6. & seq. per totum, lib.5* † Et ideo citatio, quæ interrumperet præscriptionem, nihil operatur actore non comparente, quantumcunque reus est contumax. Alex. *d. cons.* 100. *n.6. ver. bene facit,* 4 *lib.5.* † Extende, vt procedat etiam in monitione iudicis facta vtriusque parti, tam actori, quam reo ad certam diem, & horam; quia nõ comparente actore, reo pariter non comparenti non potest imputari aliqua contumacia. Alex. *d. cons.* 100. *nu.9. ver. nec insisto, lib.5.* Vide, *Actor debet esse certus, & venire paratus. Conclus.* 121. † Limita in 5 criminalibus, quando iudex procedit ex officio; quia non requiritur accusatio contumaciæ rei citati, sed habetur reus pro contumace, si non comparet. Alex. *cons.* 110. *Viso processu, n.8. ver. quartum* 6 *potest subesse, lib.7.* † Restringe, quando proceditur criminaliter ad accusationem; quia actore non comparente, & non accusante contumaciam, non efficitur reus contumax, licet etiam ipse non 7 comparuerit. Alex *d. cons.* 120. *n.8. ver. plus dixit. lib.7.* † Declara; quia restrictio non procedit, quando statutum disponeret, quod reo citato non comparente in certo termino haberetur pro confesso; quia etiam si procedatur ad instantiam partis, & actor non compareat, reus non comparens habetur pro confesso ; quia lex, vel statutum operatur. Alex. *d. cons.* 120. *n.9. in fin. ver. fallit, lib.7.*

Contumacia & negligentia procuratoris quando noceat domino, vel non. Concluſ.

VIDE incertum auctorem post regulas. Socin. *reg* 11. *Contumacia procuratoris*, vbi ponit regulam affirmatiuam, & limitat tribus modis. Vide plenius, *Procurator generalis non potest præiudicare domino, & quando secus. Conclus.* 844. *n.60. & seq.*

Conuentus appellatione quid veniat. Concluſ. 1031.

1 CONVENTVS † est Collegium Monachorum *c. edoceri, de rescript. & dem. 2. eod. tit.* † Amplia; quia appellatio Ecclesiæ cõuentualis, vel prioratus conuentualis intelligitur de Ecclesia collegiata regulari, non autem seculari, secundum propriam significationẽ, & in materia odiosa, vel exorbitanti. Gemin. *cons.* 131. *n.4. ver. deinde dixit.* † Declara; quia quandoquẽ de improprio significatu ap-3 pellatione conuentualium veniunt seculares. Gemin. *d. cons.* 131. *n.* 4. *ver. licet quandoq;*.

Conuenticula præsumitur illicita; & probatur eo ipso, quod decem homines fuerunt simul congregati. Concluſ.

VIDE Mascard. *Conclus.* 450. *Conuenticulæ an præsumatur.* Vide plenius, *Adunantiæ prohibitæ, & quando non. Conclus.* 229.

Conuersatio continua, vel frequens in domo, in qua commissum est furtum, vel in loco commissi homicidii, vel cum malis hominibus, facit indicium ad torturam; secus, si interpolata, & operatur multa. Concluſ.

VIDE Mascard. *Conclus.* 1451. *Conuersatio quid operetur.* Vide, *Indicia quæ sufficiant ad torturam. Conclus.* 97. *n.56.*

Conuictus quis dicatur, & quid significet. Conclusio 1032.

CONVICTVS † dicitur ille, qui testibus, vel probationibus de 1 delicto conuincitur. Fulgos *cons.* 123. *Præsuppositis statutis, num.3.* vbi, quod confessus non proprie est conuictus, licet quandoque etiam de confesso intelligatur, sed non in dispositione statuti odiosi. † Quot modis quis conuincatur, seu conuictus dicatur: dic 2 quinque modis, videlicet, per testes, per instrumenta, per confessionem partis, per rei euidentiam, & per præsumptionem violentam. Zabarel. *cons.* 128. *In quæstione, quæ vertitur in princ.* allegat text. *in c. cum ad sedem, de restitut. spoliat.* cum glos. *in ver. testium.* Vide, *Condemnari nemo debet, nisi confessus, vel conuictus. Conclus.* 564. † Limita; 3 quia conuictus non dicitur socius criminis nominatus ab vno, vel etiam pluribus reis tanquam socius ad delictum; quia propterea non potest dici conuictus, vt possit condemnari, sed bene potest torqueri, etiam si nominãtes sint singulares, ita Iul. Clarus *in praxi crim. quæst.* 21. *n.9. ver. sed pone.* † Extende, etiam si interueniat iura-4 mentum, vt quia postquam vt reus depositus nominando, id etiam deponit vt testis cum iuramento, ita Clar. vbi supra *n.10. ver. quæro, nunquid.*

Copula matrimonialis multiplex. 1033.

COPVLA † matrimonialis duplex est, Canonica videlicet, & ci- 1 uilis, quæ consensu solo perficitur inter coætaneos, & habiles ad contrahenduni matrimonium, & hæc interuenit in matrimonio Adam & Euæ in Paradiso, inter quos fuit verum matrimoniũ. Bald. *cons.* 228. *Ad euidentiam est præmittendum, in princ. lib.3.* † Duplex 2 est copula ista ciuilis, siue Canonica, quæ appellatur nexus, seu vinculum, videlicet, vera; quæ verbis expressis inter ætate idoneos contrahentes matrimonium interuenit; alia præsumpta, seu interpretatiua, vt quando sponsalia legitime contracta continuat perseuerantia superueniente ætate legitima. Bald. *d. cons.* 228. *in princ. ver. Item prima copula, lib.3.* vbi tenet, quod requiruntur signa promiscua hinc inde. † Alia est copula naturalis, seu carnalis, quæ 3 vocatur confirmatio matrimonii, vt quando carnaliter inuicem coniunguntur maritus & vxor. Bald. *d. cons.* 228. *in princip. ver. & naturalis lib.3.* † Duplex est ista copula carnalis; vna est præsumpta, vt 4 quando maritus duxit vxorem ad domum suam; quia præsumitur, quod carnaliter se cognouerint; alia est vera, vt quando est prægnans, vel fecit filios. Bald. *d. cons.* 228 *ante med. ver. item secunda copula, lib.3.* † Præsumpta mariti cum vxore est, si mulier probatur 5 corrupta tempore, quo simul morantur; si vero probatur, postquam mulier à viro recessit, tunc per negationem mariti res efficitur dubia; imo præsumitur ab alio cognita, si mulier, postquam recessit, non est passa se sequestrari ad instantiam viri; ideo non datur posse sorium. Castrens. plene *consil.* 278. *Quia per primum, colu. fin. ver. nunc est videndum, lib.1.* † In dubio de qua copula sit intelli- 6 gendum, si statutum dicat, quod dotem mulieris copulatæ matrimonio prædefunctæ lucretur maritus; dic, quod debet intelligi de copula carnali, quasi duo requirat statutum; videlicet matrimonium, in quo de necessitate prima copula verbalis inest, & copula videlicet carnalis. Bald. *d. consil.* 228. *Ad euidentiam est præmittendum, per totum, lib.3.* † Copula carnalis inducit matrimonium in- 7 ter eos, qui primo sponsalia contraxerunt; quia facit sponsalia

transire in matrimonium, imo per solam traductionem sponsæ domum præsumitur copula & matrimonium. Alexand. *consil.* 149. *Viso processu, num.* 11. *& seq. ver. vel posito, lib.* 5. † E conuerso frigiditas & impotentia coeundi, & carnaliter se cognoscendi operatur, quod matrimonium contrahendum impeditur, & iam contractũ dirimitur, quando est perpetua, & qualiter probetur, vide Doctores *in c.* 1. *in c. laudabilem, de frigid. & maleficiat.* & qualiter probetur, dicas per confessionem, per experientiam, per duos menses, vel per tres annos, per inspectionem, quod maritus habeat membrũ abscissum, vel aridum, vxorque sit arcta nimis, & virgo. Vide plenissi. Mascard. *Conclus.* 888. *Quo pacto probetur impotentia.*

Copulata dispositio dicitur, etiamsi non adsit copula, & quando. Conclus. 1034.

1 STATVTVM † loquens, quod non liceat bona Ecclesiæ locare ex certa causa permissa, nisi colonis partiariis, debet intelligi de colono, & partiario simul; quia soluta stat pro coniuncta. Alexan. *cons.* 160. *Viso, ac diligenter, n.* 6. *& seq. ver. nec obstat, lib.* 6.

Copulata plura si requirantur, non sufficit vnum. Conclus. 1035.

1 REGVLA † est, quod quando plura copulatiue requiruntur ad aliquid disponendum, non sufficit vnum tantum interuenire. *l. si heredi. ff. de cond. institutio.* Ioan. de Anania *consil.* 32. *Vltra alia, num.* 7. *ver circa quartum.* Riminald. Iun. *consil.* 600. *num.* 10. Roman. *cons.* 166. *Visa diligenter, num.* 4. vbi plena apostil. *in ver. aliqua.* vide plene Ias. *in l.* 1. *ff. de iustit. & iure, num.* 2. *& seq.* vbi ponit regulam, & octo ampliationes, cum octo limitationibus. Felin. *in c. ex parte, num.* 21. *& seq. de rescript.* Bartol. *cons.* 155. *Facti contingentia, num* 3. *&* 4. *ver. tertio. lib.* 1. Vide, *Dictio, Et, quando copulet vel non, & quid importet. Conclus.* 274. † Extende; quia in tantum copulatiua copulat, & requirit concursum vtriusque copulati, vt sicut vniuersalis collectiua falsificatur in vno; ita etiam particularis copulatiua. Castrens. *cons.* 2 *fil.* 103. *num.* 2. *lib.* 1. † Extende; quia copulata plura inducunt formam, quando maxime prohibetur aliter fieri. Castr. *d. consil.* 103. *per totum. lib.* 1. † Declarat Castr. *consil.* 211. *ver. ad secundum, lib.* 2. quod copulata plura debent adesse simul, quando copulantur propter aliud, non propter se: & idem dicit Rum. *consil.* 112. *num.* 9. *lib.* 5. Roman. *consil.* 104. *num.* 4. *ver. vltimo aduertendum.* Vide infra *nu.* 75. *ver.* 5 *limita, quia copula.* † Et sunt duæ aliæ regulæ; quia quando oratio sumitur ex vniuerso, non verificatur, si vnum deficit de vniuersis. 6 Castrens. *d. consil.* 211. *ver. ad secundum, lib.* 2. † Item, quia pluralis locutio vno non contentatur. Castrens. *d. consil.* 211. *ver. ad secundum,* 7 *lib.* 2. † Extendit Bartol. *dict. consil.* 155. *numer.* 3. *& sequent. ver. tertio quia. lib.* 1. in tantum esse verum, vt licet quandoque copula soleat poni pro alternatiua, & disiuncta ad sustinendum actum; secus est, quando vel constat de mente, vel sequeretur absurdum, vt 8 quod extraneus præferri deberet descendenti disponentis. † Declara; quia aliquando copulantur plura, quæ non sunt necessaria ad dispositionem, si incipias à primo copulato, sed si incipias à secundo copulato; tunc sunt necessaria; & isto casu si primum sufficit, non copulantur, si à secundo incipis, copulantur; sed ramen istud non haberet locum, quando loco dictionis, *vel*, quæ est alternatiua, quis vellet exponere, *vel* pro &; quia tunc debet semper copulare, siue incipias à primo, siue à secundo. Francisc. Aretin. 9 *consil.* 13. *Viso diligenter, num.* 5. *ver. exponere autem.* † Amplia, etiam si agatur de pluribus qualitatibus requisitis in eadem persona; quia si non concurrunt, non dicitur esse eadem persona. Vide, *Qualitas* 10 *diuersa quando actum diuersum reddat. Conclus.* 3. † Amplia; quia imo si plura requiruntur ad aliquid producendum in esse, si aliquid deficit ex requisitis, illud non potest dici esse perfectum Alexand. 11 *consil.* 123. *Scripsit, num.* 22. *ver. preterea. lib.* 4. † Extende; quia alia est regula, quod nihil dicitur esse actum, quando aliquid superest a- 12 gendum Alex. *d. cons.* 123. *num.* 22. *lib.* 4. † Ad idem; quia ille, qui legem obseruare debet, si in vno deliquit, fit omnium reus. Alex. *d.* 13 *cons.* 123. *num.* 22. *lib.* 4. † Amplia etiam in pluribus alternatiue copulatis, vt si statutum requirat duos consanguineos in contractu minoris, vel duos affines, non sufficit, quod vnus consanguineus, & vnus affinis interuenerint, si extabant duo consanguinei, & duo affines. Angel. *consil.* 160. *Domina Catharina, num.* 5. *vsq. in finem, ver.* 14 *attendendum tamen est.* † Amplia etiam in delictis; quia quando duo requiruntur ad commissionem criminis, altero non existente, crimen non est. *l. inter omnes. §. recte. ff. de furt.* Oldrad. *consil.* 21. *num.* 5. *ver.* 15 *preterea.* † Et statutum Florentiæ, quod Gibellini, & non fideles Romanæ Ecclesiæ non possint eligi ad officia, non habet locum in Iudæo, quia requiritur, quod sit Gibellinus, & non fidelis. Anchar. *consil.* 271. *De titulis, num.* 2. *& sequent.* † Amplia in collatione 16 Episcopi & Capituli; quia ex quo ambo debent conferre, non sufficit collatio vnius sine altero. Feder. de Sen. *cons.* 1. *numer.* 4. *vsq. in fin. vers. in contrarium*, vbi dat multa exempla. maxime de hoc loquitur sub *num.* 7. *ver. preterea dicit Hostiens.* † Amplia; quia copulata 17 plura non possunt disiungi, & separari Ægid. Bellamer. *consil.* 33. *numer* 53. vbi adducit rationem; quia disponens eo modo aliter non erat facturus, & quia plura copulata censentur facere vnum. 18 † Amplia; quia quamuis statutum prohibens filiumfamilias non posse contrahere matrimonium sine consensu patris & matris, sub pœna exhæredationis, non valeat; tamen etiam, quod valeret, pœna non committitur, si deficit consensus patris; quia requiritur copulatiue, quod sine consensu amborum contraxerit. Per. de Anchar. *cons.* 21. *num.* 12. *ver. secundo pondera*, & quod statutum copulatiue requirens plures qualitates non habeat locum, si omnes non concurrant. Socin. *consil.* 220. *num.* 8. *lib.* 2. † Extende in statuto, 19 maxime odioso, & contra ius commune; quia si plura copulatiue requirit, non habet locum, si vnum ex copulatis deficit. Angel. *consil.* 386. *Statuto Florentiæ, in princip.* † Amplia in optione; quia si o- 20 ptio non habet locum, quando antiquiores non optant, & prouisus soluit certum quid, nõ sufficit alterum, videlicet, quod velit soluere, vel quod alii non optent; quia vtrunque copulatum requiritur, videlicet, quod alii non optent, & quod prouisus soluat, Card. Zabarel. *consil.* 16. *Dominus Papa, num.* 2. † Amplia in subsiitu- 21 tionibus factis; quia si testator iure institutionis leget 500. filiæ natæ, & alia 500. nascturæ, & iniungat, quod si nata, & nascitura decedant, antequam nupserint, dicta legata pauperibus erogentur, requiritur, quod tam nata, quam nascitura moriatur; quia vtrunque copulatum debet esse verum. Bald. *consil.* 39. *in princip. lib.* 1. † De- 22 clara, quia si nascitura non nascitur, nihilominus si alia nata, quæ capit ex vulgari partem non nascituræ, moriatur, antequam nubat, substitutio habet effectum; quia copula operatur satis hoc casu propter substitutionem vulgarem, & sic alio iure. Bald. *d. consil.* 39. *in princ. lib.* 1. † Amplia in implemẽtis pœnalibus; quia obli- 23 gatus sub pœna facere duo copulatiue, non euitat pœnam, si vnũ tantum facit. Bald. *cons.* 64. *Quidam promisit dare, in fin. lib.* 1. † Amplia, 24 vt copulata dicatur dispositio, quæ sumitur ex indemnita respiciente plures; quia requiritur concursus omnium, veluti, si testator instituat Titium & S. ium, quibus deficientibus substituit alios; quia intelligitur ambobus deficientibus facta substitutio. Bald. *consil.* 373. *Præmittendum est, num.* 6. *vers. & disputando vlterius, vsque in fin.* vbi, quod ista est copula mentalis. *lib.* 1. † Et pluralis locutio de- 25 bet verificari in omnibus. Signorol. *consil.* 92. *Dominus Marchio, in princip.* Vide, *Pluralis numerus vno non contentatur Conclus.* 467. † Re- 26 stringe, vt non procedat in fideicommissaria substitutione; quia in ea vniuersalis dispositio resoluitur in singularitates, secus in substitutione directa. Bald. plene *consil.* 374. *Verba, in princip. lib.* 1. Vide, *Substitutio pluribus facta non habet locum in vno tantum moriente, & quando secus. Conclus.* 836. † Amplia; quia liberatio, in qua quis liberauit Titium ab omnibus obligationibus, in quibus ipse Titius, & 27 pater eius obligati sunt, non se extendit ad obligationes, in quibus solus Titius, vel solus eius filius est obligatus, Bald. *consil.* 189. *Creditor cum filio, per totum, lib.* 2. † Amplia in stipulationibus, & in- 28 uestituris; quia pater stipulando emphyteusim pro se, & filiis suis, & hæredibus, censetur copulatiue acquisiuisse solis filiis, qui sunt hæredes vniuersales: ideo fœmina à statuto exclusa stantibus masculis non succedet. Bald. *consil.* 448. *Primo considerandum, lib.* 3. *per totum.* Alexand. *consil.* 444. *in princip. lib.* 1. *& consil.* 128. *numer.* 6. *lib.* 1. vbi, quod * communis est opinio, quod requiritur vtraque * qualitas copulata. Castrens. *consil.* 77. *Visis numer.* 7. *vsque in fin. lib.* 1. *& consil.* 303 *numer.* 5. *ver. super vltima. lib.* 1. † Extende in contractu, 29 quem partes conueniunt esse nullum, si duo non interueniant; quia non sufficit, quod vnum interueniat, quando plura requiruntur. Ioan. de Anan. *cons.* 32. *num.* 7. *ver. circa quartum.* † Extende 30 in legato facto filiis, & hæredibus; quia requiritur vtraque qualitas, vt sint filii, & hæredes, & alterum non sufficit. Castrens. *consil.* 77. *Visis, & considerato, num.* 7. *ver. super vltimo, lib.* 1. quod duplicatur *consil.* 303. *eod. lib.* 1. *num.* 5. vbi late. † Amplia in priuatione commissa, 31 si quis est inhonestæ vitæ, & non idoneus litteris; quia debent concurrere duo copulata simul, & alterum non sufficit. Bald. *cons.* 482. *Casus talis est*, vbi, quod dico, *nec* copulat, *lib.* 5. † Extende, siue 32 duo copulata affirmatiue, siue negatiue tendant ad eundem finem; quia vtrunque requiritur; ideo si disponitur, quod mutus & surdus non possit testari, requiritur, quod sit mutus & surdus simul. Angel. *cons.* 61. *num.* 2. *in fi. ver. pro hoc. quia vbi duo.* † Extendi quia 33 copulata negatiue tendentia ad concursum debent esse omnia

vera,

vera, vt si lex dicat, posthumum rumpere testamentum, si non tendat ad monstrum, & prodigium, oportet, quod non tendat ad aliquod amborum, videlicet neque ad monstrum, neque ad pro-
34 digium. Ang. *d. cons. 6. n. 3. ver. praterea.* † Amplia in ratione copulata ex pluribus; quia omnia debent concurrere. Signorol. *consil.*
35 223. *num. 3.* † Amplia in vltimis voluntatibus, & conditionibus pluribus copulatis; quia vt dispositio habeat locum, debent omnia copulata simul concurrere, Angel. *cons. 294. Quoniam in vltimis, in princip. num. 2.* † Restringe, vt non procedat, quando agitur de
36 repetitione copulatorum plurium in sequentibus, & repugnaret mens testatoris; quia tunc sufficit, quod secundum mentem verisimilem fiat repetitio vnius ex copulatis, & quod vnum concurrat, maxime, quando precedens dispositio erat perfecta Angel. *d.*
37 *consil. 294. num. 4. ver. secundus intellectus.* † Amplia in exequutoribus, vel arbitris à testatore datis ad diuidendum bona, & non alias; quia si fiat diuisio per vnum tantum, non valet etiam de consensu partium, sed requiritur concursus omnium copulatorum. Castr.
cons. 103. Viso testamento. per totum, lib. 1. apost. ll. allegat Alex. *cons. 100.*
38 *lib. 3. colum. 1.* † Extende in arbitris & in iudicibus pluribus copulatis; quia requiritur concursus omnium, vt actus valeat. Castrens.
39 *dict. consil. 103. per totum.* † Amplia in statuto requirente plura copulata; quia non sufficit vnum. Castrens. *cons. 44 nu. 3. ver. breuiter iis non obstantibus, lib. 1.* vbi loquitur in statuto Prati prohibente posse confici instrumentum, & contractum rogari a Notario, nisi sit matriculatus, & satisfecerit, & in statuto Bononiæ de extractione officiorum vtilium. Alexand. *consil. 48 Super extractione, num. 3. lib. 1.*
40 † Extende in statuto pœnali requirente plura copulata; quia vt sit locus pœnæ, non sufficit vnum de copulatis. Signorol. *consil. 239.*
41 *num. 5.* † Extende, maxime, quando plura copulantur respectu eius-
42 dem finis. Alexand. *dict. consil. 48 num. 3. ver. & potissime, lib. 1.* † Et statutum Tergesti, quod ciues, & facientes vicinantiam soli possint habere stabilia, operatur, quod non sufficit esse ciuem, nisi faciat vicinantiam, quia sunt copulata plura, &c. Anchar. *consil. 213.*
43 *Quæstio talis, num. 3.* † Amplia; quia in contractus nullus redditur propter defectum vnius ex copulatis, non potest etiam confirma-
44 ri. Ioan. de Anania *cons. 32. num. 7. ver. circa quartum.* † Amplia in pœnalibus, odiosis, & exorbitantibus; quia semper verificatio plurium copulatorum requiritur, in fauorabilibus secus est. Rum.
45 plene *cons. 112. nu. 13. lib. 5.* † Amplia in substitutione facta in casum mortis Titii pupillari, & Seiæ, antequam nubat; quia mortuo Titio solo in pupillari non est locus substitutioni, concurrente mente verisimili testatoris; quia requiritur, quod vtrumque copulatum impleatur. Ioan. de Anania. *cons. 66. Visis iis, num. 3. ver. sed contrarium.* Rom. *cons. 131. Prima dubitatio. in princip.* vbi apost. *in ver. locus est*, dat plures concord. & Rom. *cons. 138. Noua superuenit. in princip. ver. prima quia.* Vide, *Substitutio pluribus facta, quando, & qualiter habeat*
46 *colum. Conclus. 836.* † Extende maxime, quando substitutio, quæ fit pluribus, est diformis, vt quia in vno est pupillaris, in alio est fidei
47 commissaria. Ioan. An. *cons. 66. num. 3. ver. p. ætterea istud.* † Extende, quando copulata non est ab extremo, vt si dicatur, si Titius & Seia decesserint, sed copula est separatim, puta si Titius in pupillari decesserit, & si Seia, antequam nubat, decesserit, semper requiritur vtrunq; ex copulatis verum. Io. de Anania *d. cons. 66. n. 3. ver. præter-*
48 *ea istud est regulare.* † Extende, quando post copulatam conditionē adiicit, *tunc & eo casu*, quia semper requiritur concursus vtriusque copulati. Ioan. de Anania *d. cons. 66. nnm. 3. volum. 3. ver. sed iis non obstantibus.* Roman. plenius *consil. 131. in princip.* vbi plena apostil. *in ver.*
49 *tunc, & eo casu. & consil. 138. colum. 1. ver. secundo quia.* † Extende; quia est regulare, quod vbicunque fit substitutio pupillaris, vel aliain casu mortis plurium personarum, in quibus casibus cadit affectio testatoris, vt quia ab intestato erant successuræ, vel quia erant cōiunctæ testatori, vt prædilexerit; tunc non purificatur conditio, nisi ambo moriantur, vel omnes. ita Bolog. *in addit. ad d. cons. 10. de An. 66. in princ. ver. primo ergo.* allegat text. *in l. si is, qui ducenta. § si pater*
50 *ff. de reb. dub.* Socin. *cons. 77 Consilius nostris, n. 7. ver. quæ verba, lib. 1.* † Restringe, quando per verba etiam collectiua, si vterque decesserit, si sunt extranei, vno decedente ex mente admittitur substitutus. Socin. *in d. cons. 77. n. 7. in fin. ver. accedat ratio. lib. 1.* quia mens præfer-
51 tur verbis. † Declara extensionem, vt procedat, quando positi in conditione mortis successuri erant ante substitutionem de iure communi, non attento, quod attestator æqualiter diligeret, veluti si substituebat duobus filiis vtrinq; coniunctis alterum filium ex vno latere tantum; quia licet sit filius, tamen non est in æquali successione cum illis, quibus fit substitutio. Io. de An. *d. cons. 66. per tot.* vbi est casus; clarius explicat Bolo. *in apost. in princ.* vbi ponit exemplum in filia fœmina exclusa à statuto: statutibus masculis, si substituatur masculis pluribus; quia intelligitur omnibus mortuis.

† Amplia in casu conuerso; quia plures copulati substituti in certis casibus ita debent simul admitti, vt pro absurdo habeatur interpretari, quod certo casu vnus tantum succedat; alter non Ro-
52 man. *cons. 138. colum. 2. ver. ad secundum autem.* † Limita; quia plura copulata adiectiua non debent concurrere, imo veniunt adiectiue;
53 & augmentatiue, vt si testator dicat: *instituo in bonis meis assignatis, & descriptis in tali instrumento*; quia sufficit, quod sint assignata, vel descripta. Alexand. *cons. 20. Consideratis, num. 6. & seq. ver. tertio præsuppono. lib. 3.* vbi *nu. 7.* quod in materia fauorabili in dubio stant augmentatiue. Vide, *Adiectiua plura copulata quando concurrere debeant, vel non. Conclus. 81.* † Extende; quia legatum factum Doctoribus
54 Legistis, & Medicinæ, sufficit, quod sint, vel Legum, vel Medicinæ Doctores; non autem debent copulari istæ duæ qualitates adiectæ. Alex. *d. cons. 20. num. 8. lib. 3.* vbi apost. *in ver. vtraque.* † Limita,
55 quādo copula copulat plures qualitates, nec apparet, an respectu diuersorum subiectorum, an eiusdem subiecti, & in dubio intelligitur respectu diuersorum; quia copulæ natura est ampliare, & quod inter diuersa ponatur. Alex. *cons. 25. Consideratis, num. 15. vers. & in hoc puto. lib. 7.* & iterum *cons. 64. In causa, num. 3. vel præterea, lib. 7.* vbi apostil. *in ver. copula.* dat concord. † Limita, quando dispositio
56 est varia, vt quia in principio loquitur de cessante in ciuitate, postea loquitur de cessante, & qui aufugit, quia non requiritur concursus copulatorum, sed recurritur ad ius commune, quia cessans etiam dicitur fine fuga. Roman. *consil. 104. in princip. & per totum*, vbi, quod non debet induci correctio, sed conciliatio. † Limita,
57 quando post dispositionem copulatam lex, vel dispositio procederet viterius disponendo aliquid vno solo ex copulatis enunciato; quia tunc non requiritur concursus vtriusq; copulati. Gemin.
consil. 6. num. 7. ver. nec obstat. † Est idem est, quando modo loquitur
58 copulatiue, modo disiunctiue; quia tunc non requiritur concursus vtriusq; copulati, si ex mente contrarium appareat. Roman. *d. cons. 104. Pater Reuerende, per totum*, vbi loquitur in statuto Florentiæ de cessantibus, & fugitiuis, vt quia in nigro, quandoque de solo cessante loquitur, dicit standum nigro, vbi apostil. *in ver. sentiet.* quę plures allegat. † Extende; quia ad mentem seruandam disponen-
59 tis, nedum copula resoluitur in alternatiuam, & disiunctam, sed etiam in casu contrario disiuncta resoluitur in copulam; & coniunctam; plene Crauet *cons. 899. De anno, in princ.* Castr. *cons. 43. col. 2. ver. sed contrarium, lib. 2.* † Extende; quia copulata duo non requirūt
60 concursum vtriusque, quando vnum esset superfluum; quia tunc copula disiungit, veluti, si pater substituat pluribus impuberibus locum pium, si ambo filii decesserint in pupillari ætate, & sine liberis: quia si concurrere deberent ambo copulata, necessario esset substitutio pupillaris, sed imo est pupillaris in pupillari, & fidei commissaria supra pupillarem; quia alias illa verba, *& sine filiis*, essent superflua; igitur est intelligenda, ac si duas fecisset substitutiones, vna, si in pupillari, altera, si sine filiis. Castrens. *cons. 43. numer. 2. lib. 2.* † Extende; quia quando constitutio sub rubrica de
61 cessantibus, & fallitis, prout Florentiæ, disponit in nigro de solo cessante in ciuitate, & aliquando de cessante & fugiente, ne sit superflua, dū loquitur de solo cessante, copulata disiunguntur. Roman. *d. consil. 104. in princip.* maxime *in ver. præterea*, & ibi apostil. *in ver. sentit*, citat pro vtraque parte. † Limita, seu declara totam hanc
62 materiam; quia in substitutione etiam fideicommissaria, quando agitur de pluribus effectus, plura copulata disiunguntur, & copula sumit naturam disiuncti, in vulgari substitutione, in qua vnus solus effectus consideratur, semper requiritur concursus omnium copulatorum. Alex. *cons. 167. Videretur, num 9. vers. non autem est bona, lib. 5.* licet impugnare videatur ad aliam finem. † Limita;
63 quia ad euitandam contrarietatem copulata impropriantur. Crauet. *consil. 685. num. 13.* † Limita; quia plura copulata resoluun-
64 tur in singulares. Signor. *consil. 111. numer. 6. ver. præterea non est nouum.* Roman. *d. cons. 104. Pater Reuerende, per totum.* † Extende; quia
65 imo copula quandoque accipitur pro disiuncta. Signor. *d. consil. 111. num. 6.* Castr. *cons. 154. num. 2. ver. secundo facit, lib. 2.* Roma. *d. cons. 104. n. 3.* † Et semper copula resoluitur in disiunctam, quando dis-
66 positio habet plures conditiones copulatas, quarum copulatio redderet eluforiam dispositionem. Alex. *consil. 130. Attentis, col. fin. lib. 2.* sequitur Ripa *in c. inter cæteras. num. 55 de rescript.* in testamento consuluit Castrens. *cons. 43. in princip. lib. 2.* Curt. Iun. *cons. 172. Præsupponitur. num. 4.* † Et quod plura copulata resoluantur in singularitates, & copula in disiunctiuam, etiam ad inducendam pœnam,
67 quando elusoria dispositio, Castr. *cons. 154. Pro ista domina, numer. 2. ver. secundo facit, lib. 2.* vbi exponit *authent. isidem pœnis. C. de secund. nupt.* quod mater perdit successionem, si accepta tutela transit ad secundas nuptias, & alium non petiit tutorem, & non reddidit rationem, & non restituit reliqua; nam licet sint tria copulata

ad inducendam pœnam; non tamen debent omnia concurrere, quia si sufficeret, petere tutorem absque aliis, seruiret de vento,
68 & esset sine effectu: igitur copulata stant disiunctiue. † Extende idem, quando resultaret iniquitas, vel absurdum. Alexand. *d. consil. 64. In causa & lite, numer. 6. ver. fortificantur prædicta, lib. 7.* Vide, *Verba collectiua, & copulatiua, quæ & quando distributiue sumantur. Con-*
69 *clus. 153.* † Limita in pacto, & promissione de retrouendendo facto duobus, puta patri & filiæ; quia vnus solus potest offerre, & deponere, ac vti pacto, etiam quod sit factum ambobus. Bald. *consil. 133. Quædam mulier, in fin. num. 3. ver. circa tertium, lib. 1.* vbi, quod si filia sola agat patre consentiente, res non habet difficultatem.
70 † Limita, quando copulantur plura incompatibilia, tunc copula resoluitur in alternatiuam, vel disiunctiuam. Roman. *consil. 480. In casu propositæ consultationis, num. 4.* Socin. Iun. *cons. 128. num. 3. & seq. lib. 1.* vbi ponit plura exempla de substituto vulgariter, & pupillariter, & per fideicommissum, vt copula resoluatur in alternatiuã,
71 & est subscriptum à 14. Doctor. † Limita quando, si copula coniungeret, inutilis redderetur dispositio. Cruet. *cons. 485. nu. 10. & seq.* vbi *num. 11.* late Alexand. *consil. 130. Attentis, colum. sin. lib. 2.* Ripa *in c. inter cæteras, num. 55. de reser. & in l. Centurio, num. 94. ff. de vulg. & pupil.* Felin. *in c. Rodulphus, col. 2. ver. & per elusionem, de resr.* Castr. *cons. 43.*
72 *Substituto, num. 1. lib. 2.* Curt. Iun. *cons. 72. Præsupponitur, num. 4.* † Limita in colligatis, & sociis guerræ; quia si fiat promissio subsidii in euentum, quod dictis confœderatis, & Andreæ fiat bellum, si soli Andreæ fiat, copulata concurrunt, ex quo Andreas est colligatus: quia guerra vni ex colligatis facta censetur facta omnibus. Bald. *consil. 343. Examinanda sunt, propo sin. num. 4. ver. sequitur aliud,*
73 *lib. 1.* † Limita, quando constat de mente, vt copulata sint disiunctiua; quia menti inseruiendum est. Roman. *cons. 104. per totum*, late Cruet. *cons. 68. num. 12.* Castr. *cons. 43. num. 2. lib. 2. ver. nunc est.* Alex. *cons. 130. Attentis, in fin. num. 8. ver præterea, lib. 2.* vbi, quod copulata
74 sumuntur pro disiunctis, & econtra, vt seruetur mens. † Extende in substitutione fideicommissa ia facta pluribus copulatiue, puta, si ambo decesserint sine filiis, quia si non extat persona, quæ excludat ex mente testatoris substitutum, copula resoluitur in singularitatem, *l. heredes nostri, §. cum ita*, vbi omnes, *ff. ad Treb.* communé
* *dicit Ruin. *consil. 46. num. 1. lib. 3.* & idem in dictione collectiua vniuersali, si omnes decedant. Gabriel. *cons. 121. num. 40. & seq.* vbi de
* 75 *communi. † Limita, quia copula, quæ ponitur inter duos honoratos, vel duos grauatos super re distributionem recipiente, non requiritur concursus vtriusque copulati. Bald. *cons. 374. Verba Dyni, ante med. ver. nam sicut quando, lib. 1.* Ruin. *consil. 112. num. 9. & sequent. lib. 5.* vbi, quod legatum factum militibus, & Doctoribus habet locum in simplici milite, & Doctore. Alex. *consil. 64. In causa & lite,*
76 *numer. 4. ver. fortificatur, lib. 7.* † Vel distingue, seu limita per alia verba, prout Alex. *consil. 20. Ponderatis num. 6 & sequent. ver. tertio præsupponolib* 3. quia si sumus in materia fauorabili, & copulantur plura adiectiua verba, prout in bonis meis diuisis & assignatis, & declaratis, ista copulata non debent simul concurrere, sed vnum venit
77 ampliatiue ad aliud, & sic copula stat disiunctiue. † Et idem est in qualitatibus copulatis in materia fauorabili circa honoratos; nã si fiat legatum Doctoribus in legibus, & in Theologia, & Medicina, non debent recipere debentes legatum esse Doctores in dictis scientiis copulatis, sed sufficit vna; quia copulantur ad ampliandum, & augendum legatum. Alex. *d. consil. 20. numer. 8. lib. 3. ver. & idem vult, Bald.* vbi, quod secus est, si adiectio esset respectu eiusdem substantiui, sed in dubio debent referri ad diuersa, & ad au-
78 gendum. Alex. *cons. 64. num. 3. & seq.* maxime *nu. 5. lib. 7.* † Si vero sumus in materia odiosa; tunc omnia copulata debent concurrere, nisi appareat de mente. Alex. plene *d. consil. 64. In causa & lite, num. 5.*
79 *ver. accedit id, quod, lib. 7.* † Extende, vt idem sit, quando duo dispositiue propter se, & non propter aliud enunciantur. Ruin. *consil. 41. num. 6. lib. 3.* vbi statutum disponens quod ascendentes masculi & agnati vsque ad quartum gradum excludant matrem, habet lo-
80 cum, si soli ascendentes, vel soli agnati extant. † Et ideo legatum factum mercatoribus & artificibus lanæ, vel Doctoribus, & Medicis, non requirit concursum vtriusque qualitatis; quia stant dispositiue, & propter se; secus, si propter aliud. Ruin. *d. consil. 41. num.*
81 *6. lib. 3.* Alex *dict. consil. 64. numer. 3. & 4. lib. 7.* † Et quando copula ponitur inter plura, quæ non sunt respectiue posita per modum accidentis, non requiritur concursus omnium copulatorum. Alex. *d. consil. 64. num. 3. ver. præterea, lib. 7.* ideo statutum quod conde-
82 mnatus de furto, rapina, & iniuria sit infamis; vnum sufficit. † Extende idem in priuilegio concesso originariis, incolis, & habitatoribus; quia singulæ qualitates per se stant, siue sint originarii, siue incolæ, siue habitatores; quia per se stant singulæ, ita Cruett.
83 *consil. 909. num. 11.* † Extende; quia quandocunque duæ qualitates copulantur, non respectu certi, & determinati substantiui, sed respectu alicuius generis, non requiritur concursus vtriusq; qualitatis, sed sufficit alterum adesse. Vnde, si testator alicui legat vestes emptas, & paratas sui causa, non requiritur, quod simul sint emptæ, & paratæ, sed veniunt emptæ tantum, & paratæ tantum. *l. qui concubinam, in princip.* vbi Bartolus *ff. de leg. 3.* secus, si respectu certi, & determinati substantiui. Castrens. *dict. consil. 418. colum. 2. circa med. vers. quarto sic. lib. 1.* † Limita, quando plura copulantur, 84
& vnum de se est sufficiens, si sumus in rescriptis, sufficit vnum ex copulatis, prout idem in lege, vel statuto, & alia dispositione, quę regulatur secundum ius commune. Castrens. *consil. 341. il secondo. Præmissis allegationibus, numer. 4. in fin. vers. item cum duo. lib. 1.* † Re- 85
stringe in contractibus, & vltimis voluntatibus; quia licet vnum de se sufficeret, tamen ex quo sunt copulata; debent omnia concurrere, vt sit locus dispositioni. Castrens. *dict. consil. 341. numer. 4.*
in fin. lib. 1. † Limita; quia copulata plura non ad eundem finem 86
tendentia, sed ad diuersos fines resoluuntur in orationes singulas; ideo statutum disponens, quod fœmina dotata à patre, matre, vel fratre, non succedat stantibus masculis, intelligitur, vt dotata à patre non succedat patri, à matre non succedat matri, & sic de singulis, non autem, quod pro vna dote vnius excludatur ab omnibus. Petrus de Anchar. *consil. 80. numer. 4. & sequent.* † Limita, 87
quando ordo charitatis induceret aliam credulitatem; quia copula resoluitur in diiuunctam, veluti si pater instituat sibi hæredes filium, & nepotes ex eodem filio, quia censetur ordine successiuo, non copulatiue. Bartol. *in l. Gallus, §. 1. numer. 3. vers. quod insistit facta. ff. de liber. & posthum.* Bald. *consil. 492. Non est dubium, lib. 2.*
qui hoc dicit procedere, quando ambo non essent in rerum natura, vt quia nepotes non essent nati. † Limita, quando plura copu- 88
lantur propter se principaliter, non propter aliud; quia in vnoquoque procedit dispositio sine copulato. Roman. *consil. 104.*
numer. 4. ver. vltimo aduertendum, supra in princip. † Limita; quia co- 89
pulata plura negatiue resoluuntur in disiunctam, vt sufficiat alterum ex copulatis non fecisse; nam si obligo me sub pœna non facere hoc, & hoc, si facio alterum, committo pœnam. Angel. de Perusio *consil. 61. Quæritur, & quæstio. numer. 2. ver. nec dicat quis.* & hoc est; quia concursus vtriusque copulati requiritur, videlicet, quod non faciam hoc, neque illud promissum. † Extende 90
quia dispositio loquens negatiue de Ecclesia carente clero, & populo verificatur etiam si no populo, vel clero careat, Alexand.
consil. 3. Consideratis, numer. 11. ver. ita etiam voluit. lib. 7. vbi plura similia adducit, licet apostillæ tibi teneat contrarium. † Extende, quia 91
statutum disponens; quod iudex possit mulctare citatos non comparentes, & non soluentes, resoluitur in disiunctam; quia si citatus comparet, licet non soluat, vel si soluat, licet non comparet, euitat mulctam, quia requiritur vtrunque negatiuum copulatum. Angel. *dict. consil. 61. numer. 2. ver. porro in casu.* † Limita, 92
quando copula respicit plures pœnas, quia licet ambæ non possint concurrere; tamen dispositio verificatur in vno ex copulatis.
Bald. *consil. 198. Statuto ciuitatis, in fin. lib. 2.* vbi, quod statutum puniens conducentem vinum forense in pœna librarum 200. & in amissione vini; si vinum non potest emitti, quia sit Ecclesiæ, laicus conducens punitur in alia pœna, & statutum habet locum, licet conducens non sit dominus, & sic licet non concurrant ambo copulata. † Limita, quando plura copulantur in diuersis ora- 93
tionibus, & vnum non est respectu alterius. Ruin. *consil. 116. num. 6.*
lib. 2. vbi, quod stat augmentatiue, vt si dicatur, *lego empta & parata*, veniunt empta, & veniunt parata, non autem requiritur concursus vtriusque copulati. † Et quod quando diuersæ orationes co- 94
pulantur respectu diuersorum factorum, non requiratur concursus copulatorum, procedit, quando plures orationes copulantur per se principaliter; secus, si copulantur respectiue ad aliud, quia primo casu copula stat continuatiue, secundo casu stat copulatiue. Alexand. *consil. 110. Circa primum, numer. 14. ver. nec prædictæ. lib. 3.* vbi plenissime apostilli. *in ver. copula*, dat concord. † Declara 95
plenius, vt per eundem Alex. *d. consil 110. numer. 14. & sequent. lib. 3.*
quia copula semper requirit concursum copulatorum, maxime, quando copula est inter plures conditiones appositas eiusdem, vel paris dispositionis, nisi mens disponentis sit in contrarium, vel nisi conditiones, seu alia copulata sint respectu alterius, vel diuersi dispositi, quia tunc reducuntur singula singulis, vnde tunc intellectus diuidit, & vnitatem copulatiue distribuit, & quia considerat semper, an dispositio sit fauorabilis, & ampliatur, an odiosa, vel pœnalis, & restringitur. † Limita, quan- 96
do copula cadit inter duo adiectiua respectu vnius substantiui, quia non requiritur vtrunque copulatum. Alex. *cons. 80. numer. 13.*
lib. 1. † Limita, quando plura enuntiantur copulatiue in rescriptis su- 97
ficien-

stitiæ, quia sufficit vnum probare verum Mascard. *Conclus.325. Cõmissio.* Vide, *Disiuncta conditio quando habeatur pro coniuncta, & econuerso. Conclu.486.* Vide, *Substantia actus si plura requirit, vno dejiciente, actus est nullus. Conclus.773.*

Correctio est vitanda, & concordanda contraria. Conclusio 1036.

1 DISPOSITIO † contraria primæ est concilianda, vt euitetur correctio; quia non est verisimile, quod quis suam dispositionem voluerit illico corrigere. Gemin. *cons.88. in fin. vers. item cum Papa.* vbi loquitur in Concilio Constantiensi. † Extende, quia non
2 solum habet locum in dispositione hominis, prout in obligatione expromissoris, qui se obligat releuare indemnem. Nam cum sit obligatio conditionalis, licet postea renunciet omni exceptioni; tamen non intelligitur renunciare huic expresse, ne incontinenti videatur se corrigere; quia debet intelligi de exceptionibus aliis, præterquam de iis, quæ exprimuntur in obligatione.
3 Castr. *cons.239. Super hoc, in princ. lib.1.* †Sed etiam in dispositione legis, vel statuti; nam statutum remouens omnes exceptiones contra instrumentum guarentigiæ, debet intelligi, præterquam quoad exceptiones, quæ sunt introductæ ab eodem statuto, ne inducatur correctio. Bart. *in l.1. ff. quod vi, aut clam.* Castr. *d. cons.239. nu.2. lib.1.* Rom. *cons.104. Reuerende pater, col.3. in princ.* vbi, quod debet fieri concordia omnino, vt euitetur correctio, Alexand. plene *cons. 56. Viso processu, n.8. & 9. vers. probatur magis, lib.2.* vbi, quod non est verisimile, quod statuentes voluerint se corrigere. Alexand. plene *cons.123. Scripsit. n.9. & seq. vsq; ad n.15, vers. præterea faciat. lib.4.* vbi ponit plura exempla, & *nu.14.* dicit, quod etiam per subauditum sermonem vitanda est correctio. † Amplia, quia correctio legum
4 semper est vitanda, quando potest fieri conciliatio; ideo si vna lex prior contrariatur posteriori, nunquam debet sumi sensus correctionis, si possunt concordari. Roman. *cons.40. Visis, n.5. ver. breuiter ego puto, & cons.57. In causa vertente, n.2. in fin. & n.3. ver. secundo ex communi regula,* vbi, quod ista est regula communis, *& cons.322. In casu propositæ, num.2. ver. iis tamen non obstantibus.* Alex. *cons.112. Viso, num.13. & seq. ver. quia respondeo, & cons.123. Scripsit, n.10. & seq. lib.4.* quod vl-
5 timum est Barbatiæ. † Extende, vt procedat, etiam si lex posterior contraria habeat clausulam derogatoriam, *non obstante*; quia adhuc correctio non sumitur, si potest fieri conciliatio. Roman. *cons. 40. n.5. ver. amo, & plus, & cons.57. in princ. & n.2.* vbi apostil. *in ver. reducende, & cons.322. n.2.* vbi plena apost. *in ver. derogatoria.* dat concord.
6 † Extende etiam, quando adesset dictio taxatiua. Roman. *d. consil.*
7 *322. n.2.* † Amplia, vt procedat, etiam si lex præcedat generalis, quod nullus Iudæus possit fœnerari sub pœna nullitatis, vel amissionis crediti, aut alias, si concedatur Hebræis, quod super pignore rei mobilis possint mutuare ad vsuras non obstante quacunq; lege, non derogatur legi in totum, sed in ea parte, in qua non cadit conciliatio; lex igitur non obstabit; quia illi est derogatum quoad fœnus super pignore rei mobilis, & quoad alias vsuras firma manet lex in suo robore, plene Roman. *cons.57. In causa vertente, per totum,* maxime *in princ.* vbi apost. *in ver. non in plus,* dat plures con-
8 cordantes. † Extende; quia lex posterior, vel alia dispositio contraria primæ, etiam cum derogatione, si in parte potest conciliari cum prima, & in parte non, in ea parte, quæ potest conciliari, non derogat, sed fit conciliatio in ea parte; in qua autem non potest fieri concordia, derogat, & vltra. Roma. *d. cons.57. n.2. & 3.* vbi apostilla *in ver. in parte,* citat Marsil. *in l. fin. n.47. ff. de iurisd. om. iud.* † Amplia
9 in statuto, & consuetudine; quia sicuti se habet lex ad legẽ, ne inducatur correctio per legem posteriorem, si potest concordari, ita se habet statutum ad statutum, & consuetudo ad consuetudinem, vt non inducatur correctio, si saluari potest contrarietas. Alexan.
10 d. *cons.123. Scripsit, n.15. & seq. ver. & adduco, lib.4.* † Extende maxime, quando lex, vel statutum, aut consuetudo posterior est generalis; quia nunquam tollit præcedentem specialem, nisi faciat mentio-
11 nem specialem. Alex. *d. cons.123. n.16. & seq. ver. præterea, lib.4.* † Extende; quia statutum, quod nulla exceptio possit opponi, non tollit exceptionem inductam ab eodem statuto, ne inducatur correctio. Alexan. *cons.21. Consideratis, n.5. & 6. ver. nec obstat, lib.7.* vbi apo-
12 stil. *in ver. corrigere, & in ver. ipsius.* † Amplia; quia testatoris voluntas ita est interpretanda, vt ex sequentibus non præsumatur se voluisse incontinenti corrigere. Roman. *cons.104. Pater Reuerende, colum. 2. in princip. ver. hoc autem probatur,* vbi apost. *in ver. corrigat.* dat plures concord. & *cons.438. In casu, n.6. ver. quod autem non sit.* Alexand. *cons.*
13 *59. Attentis verbis, n.13. ver. & pro confirmat. lib.3.* Vide, *Corrigere se ipsum nemo præsumitur in continenti. Conclus.1046.* †Extende in tantum, quod inducitur absurdum ab interpretatione, per quam disponens corrigeret se incontinenti; quia nunquam vt hæc interpretatio, neque vt dispositio reddatur inutilis. Rom. *cons.112. nu.3. ver. non obstat, vsq; in fin.* vbi apost. dat concord. † Amplia in manda-
14 to procuræ cum speciali prouisione, quod non possit procurator obligare mandantem; quia licet subsequantur verba generalia, quod possit omnia, quæ potest mandans cum libera; tamen non censetur se corrigere, neque recedere à speciali prouisione. Alex.
15 *cons.21. Considerato, n.3. ver. venio ad secundum, cum seq. lib.7.* † Amplia in testibus; quia si vnus testis in criminali examinatus aliquid cõtra instrumentum deposuit, postea in ciuili examinatus referat se ad suum examen, prout in eo addendo, quod refert se ad instrumentum, non censetur corrigere dictum suum in primo examine circa ea, quæ deposuit contra instrumentum; ideo relatio facta ad instrumentum debet intelligi, vt concordet saluis iis, quæ contra instrumentum dixit; ita Alex. *cons.56. Viso processu, n.7. & seq. vers. secundo hoc probatur, lib.2.* vbi plura similia. † Extende, quia si te-
16 stis examinatus super ætate dicat esse talis ætatis, & reddat bonam rationẽ, postea interrogatus in causa scientiæ dicat nescire, nõ dicitur se corrigere, sed debet intelligi, q̃ nesciat aliter, quam deposuit. Alexan. *d. cons.56. n.10. vers. bene facit, lib.2.* † Declara, quia quãdo
17 se refert testis ad dictum suum contra instrumentum & ad instrumentum, magis præsumitur concordare cum dicto suo, quam cũ instrumento, vt corrigat dictum; quia ratio reddita per testem debet attendi, quæ regulat dictum; ideo cum de instrumento non reddat rationem contra dictum suum, sed bene de dicto suo cõtra instrumentum reddat rationem; ideo magis debet concordari cum dicto quam cum instrumento. Alex. *d. cons.56. n.10. & seq. ver. & si dicatur, lib.2.* †Amplia in scripturis, quæ videntur continere
18 repugnantiam; quia fit interpretatio, vt vna non corrigat aliam, sed vt concordent. Alex. *d. cons.56. n.9. ver. benefacit lib.2.* †Amplia in
19 priuilegiis specialibus ad fauorem certæ personæ; quia licet fiat generalis reuocatio omnium priuilegiorum; tamen non includit priuilegia particularia; nisi de iis faciat specialem mentionem. Alexan. *d. cons.123. Scripsit, n.16. & seq ver. præterea, lib.4.* vbi ponit multa similia, & ibi apostilla *in ver. fauorem,* dat concord. Vide plene, *Contrarietas est vitanda in omni dispositione. Conclus.1008.*

Correctio iuris in omni interpretatione vitanda. Conclus. 1037.

1 DVBIA † dispositio debet interpretari, ne inducatur ex ea iurium correctio; quia non est præsumendum, quod princeps vnico verbo voluerit tollere iura, quæ tot vigiliis fabricata fuerunt. Gemin. *cons.131. Præmitto pro declaratione, in princ.* † Limita in statuto
2 correctorio iuris communis; quia in dubio facienda est interpretatio, vt censeatur correctum, vt reducamur ad ius commune. Anchar. *cons.190. Plura contra processum, in princ.* vbi loquitur in statuto Pistorienii. † Extende, quia licet correctio sit odiosa in iure; tamẽ
3 etiam correctio iuris est fauorabilis, quando reducit nos ad ius antiquum. † Limita, quando non est locus concordiæ; quia tunc
4 inducitur correctio, & vltima derogant prioribus, vt in legẽ posteriori, quæ derogat præcedenti. Vide, *Lex posterior non corrigit præcedentem & quando secus. Conclus.260.* Extende † in duobus instrumentis, vel scripturis super eodem negocio celebratis; quia si repugnant circa numerum, vel quantitatem, vltimo standum est. *l. nihil prohibet. ff. de adimend. legat. l. pacta nouissima. C. de pact.* Alex. *cons.*
5 *122. col.1. post med. lib.4. & cons.193. lib.6.* & Crauett. *cons.165. n.5.*

Correctio tantum extenditur, quantum se extendit dispositio correcta. Conclu. 1038.

1 STATVTVM † corrigens leges, vel aliam dispositionem, tantum se extendit, quantum extenditur dispositio correcta, Signorol. Homod. *cons.37. Factum sic ponitur, nu.5. & seq. ver. redeo ad primum.*
2 † Declara; quia procedit secundum correctionis potentiam: nam si corrigatur actus, extenditur correctio ad omnia, ad quę actus correctus extendebatur, & sic de singulis. Rayner. de Forly. *consil. 68. inter consilia Signorol. n.11. ver. nec obstat.*

Corrigium, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Conclusio 1039.

1 CORRIGII † domini litem habuerunt cum ciuitate Parmæ super aquis Padi corã Duce Mediolani, qui deputauit audito-

rem. Signorol. *cons.* 70. *in quæstione vertente, circa fin. col. pen. ver. venio ad*
2 *quartum.* † Domini de Corrigio potentes Domini, videlicet, Antonius & Manfredus fecerunt inter se pro se, & suis hæredibus pactum, & conuentionem perpetuam, quod eorum status, & iurisdictiones non possint diuidi, sed maneant in communi, & quod maior natu sit perpetuus administrator iurisdictionis, & iuramento firmarunt, super quo. Alex. *cons.* 18. *Visis. capitulis, lib.* 2. dicit, quod non valet talis conuentio, quin possit contraueniri, licet contrauenies, qui iurauit, efficiatur periurus; sed cautela est, vt accipiat absolutionem à iuramento, vbi, quod tale pactum non fuit seruatum, & quod Manfredus erat rixosus; ideo licebat impune recedere à pacto,

Correlatiua nomina quæ sint. Concluſ. 1040.

1 CORRELATIVA † dicuntur illa, quorum positio supponit aliud, prout pater & filius. Nam pater semper supponit filium, alias non potest esse pater, & filius supponit patrem, alias non potest esse filius, gloss. *in l. qui plures ff. de vulgar. & pupill.* Dec. *cons.* 71. *In casu ad me, col.* 2. *ver. & pro fundamento.*

Correlatiuorum par conditio, vt vno conceſſo veniat aliud. Concluſ. 1041.

1 CORRELATIVA † sunt adeo paris conditionis, vt altero concesso veniat etiam suum correlatiuum. *l. fin. C. de indict. viduit.*
☞ *tollend.* Vide Ant. de S. Blasio *tract. de correlatiuis, tomo* 18. *fol.* 261. vbi ponit casus 110. pro ampliationibus, & alios 110. pro limitationibus. Vide plene Gabriel. *lib.* 6. *titulo de legib. Concluſ.* 3. *lex disponens in vno ex correlatiuis habet l. cum in alio*, vbi ampliat, & limitat multis
2 modis. † Amplia in legibus. Gabriel. *tit. de legib. & constit. concluſ.* 1. *in*
* *prine.* vbi de* communi, & extendit in priuilegio, statutis, cum de-
3 claratione, in consuetudine, in sententia. † Amplia; quia si Capellæ conceditur priuilegium celebrandi Missas, censetur etiam cõcessum priuilegium parochianis tales Missas audiendi; quia sunt correlatiua ista. Calder. *consil.* 422. *in fin.* alias 6. *de religio. domib.* & quia vno concesso censetur concessum omne, per quod peruenitur ad illud. † Amplia; quia valet argumentum de vno ex correlatiuis ad aliud; ideo sicuti spurius filius non potest legitimari inuito patre; ita neque pater debet posse legitimare filium inuitum, & è contra. Bald. *cons.* 14. *Super legitimatione, num.* 2. *ver. quinto est hic*
5 *aduertendum, lib.* 4. vbi idem in auo, & nepote. † Amplia, vt idem sit in marito & vxore, vt disposita in vno sint disposita in alio. Bald. *d. consil.* 14. *num.* 2. *ver. Similiter, & in aliis, lib.* 4. Castrens. *consil.* 286. *Videtur, quod dicta sententia, colum.* 1. *in fin. ver. nam ad ciuitatem, lib.* 2.
6 † Declara, si aliquid disponitur in rem, vt quia factum prohibetur, licet verba dirigantur ad vnum ex correlatiuis; tamen obligatur etiam alter; secus si prohibitio sonat in solam personam; quia tunc non extenditur ad aliud correlatiuum. ita soluit Boer. *decis.* 58. *num.* 21. allegat Fabia. de Monte in *tractat. de emptio. quæst.* 2.
princip. colum. fin. ver. non tamen statutum compellens, & in 3. *quæstion. prin-*
7 *cip. ver.* 28. *quæro.* † Amplia in emptore & venditore; quia dispositum in vno procedit etiam in alio Bald. *d. consil.* 14. *numer.* 2. *ver. &*
8 *idem in emptore, lib.* 4. † Et in omni contractu vltro citroque obligatorio; quia dispositum in vno ex correlatiuis censetur dispositum
9 in altero, Socin. *consil.* 72. *num.* 12. *lib.* 3. † Amplia; quia dispositum in vno ex correlatiuis etiam in materia correctoria habet locum etiam in alio correlatiuo ad effectum inclusionis, secus ad effectum extensionis ad nouum casum, Bald. *consil.* 344. *Quæritur, v-*
10 *trum, lib.* 3. *in fin.* quod est subscriptum à sex Doctoribus. † Amplia idem esse, etiam si agatur de correctione iuris communis; quia si fiat statutum corrigens ius commune, quod maritus teneatur ad restitutionem dotis etiam vltra quam facere potest, idem erit etiam in socero, vel vxore; vt teneantur soluere; quia solutio & restitutio soluti sint correlatiua, & pari passu iudicari debent. Affiict.
11 *decis.* 223. vbi, quod ita fuit iudicatum. † Amplia, vt idem sit quoad iudicialia etiam criminalia, & pœnalia; nam sicuti quando maritus accusat adulterum, vt procedat accusatio, debet deducere, & probare, quod tempore commissi adulterii illa erat eius vxor; ita e conuerso si accusat vxor, debet probare, quod tempore commissi adulterii erat talis eius maritus, alias accusatio esset inepta, & danda esset absolutoria; quia dispositum in vno correlatiuo est dispositum in alio, Roman. *consil.* 167. *Antonius accusatus, in princip.*
12 † Amplia in vltimis voluntatibus; quia sicuti, quando pater errat in nomine suo; vel filii testando, vel codicillando præsumitur ex dementia errare, ita vt non valeat vltima voluntas: idem est pari ratione, si filius erraret in nomine patris; quia eadem est ratio, cum sint correlatiua. Roman. *consil.* 179. *Amplissime Doctor, in*
princip. num. 3. † Amplia in tantum argui posse à corrolariis, seu 13
correlatiuis, vt posito vno necessario alter ponatur: ideo vbicumque assumi potest terminus, quod quis dicatur debitor, necessario assumitur alius terminus, vt correlatiue ille, cui debitor constituitur, efficiatur, & sit creditor, Roman. *cons.* 202. *Non est dubium, in*
princip. † Et correlatiuorum idem semper est iudicium: Corn. *consil.* 14
145. *In supradicto, num.* 7. *lib.* 4. † Limita in contractibus, in quibus 15
dispositio in vno ex correlatiuis non habet locum in alio. Gabriel. *d. conclus.* 3. *tit. de legib. & constit. num.* 52. citat plures, & maxime Deci. *consil.* 212. *Visis, quæ accurate, colum.* 2. *num.* 3. qui allegat Bald. *in c.* 1. *colum.* 1. *post med. qualit. dominus propriet. feud. priuet.* vbi, quod si emptor renunciat *l.* 2. *C. de rescind. vend.* non tamen venditor censetur renunciasse eidem beneficio, & ambos citat Crauett. *de antiq. tempo in* 4. *parte num.* 71. *& sequent. ver. quod dictum.* allegat Socin. *cons.* 74. *Difficultatem, colum.* 1. *num.* 5. *ver. quinimo dico, lib.* 3. & plenius Crauett. *dict. tract. in* 4. *parte.* §. *Videamus n.* 29. *& seq. ver. nono non precedit*, maxime *nu.* 33. *ver. solutio*, vbi allegat Deci. *in l.* 1. *C. de in ius vocan. colu.* 2. *num.* 10. *vers. & omnia supradicta*, & quod pactum pœnale pro vna parte, vel ad fauorem vnius partis non releuat aliam; quia in contractibus non fit extensio. Bald. *dict. cap.* 1. *Qualiter dominus propriet. feud. priuetur*, & ibi Iacob. à sancto Gregorio, Petr. Foller. *tract. de contract. censuar. in* 6. *tom. parte* 2. *fol.* 156. *num.* 2. † Contrarium, quod 16
imo disposita in vno ex correlatiuis in contractu habeant locum in alio. Bald. *in c. nihil, num.* 7. *de electio.* allegat text. *in l. fin. ff. de acceptil.* vbi acceptilatio facta per me tibi, sicuti liberat te à me, ita liberat me à te, pro hac opinione videtur tex. *in l. fin. C. de fruct. & lit. expen.* gloss. *fin. in c. breui, de iureiur.* & in contractu pacis, quod propter correspectiuitatem ad ambos paciscentes dicta pro altero ex paciscentibus procedant etiam pro altero. Nicol. Moron. *de treug. & pace quæst.* 136. *ad, quod dictum est.* allegat Alciat. *consil.* 73. *tom.* 3. *lib.* 8. & idem Moron. *eod. tractat. quæst.* 108 *in princip.* † Declara; quia quan- 17
do materia non est proportionata correlatiuis omnibus, sed aliquibus; tunc limitatio procedit, prout explicat Baldus *d. c.* 1. *qualiter dominus propriet. feud. priuetur.* Nam pactum nominatim respiciens odium vnius, & fauorem alterius, non dicitur omnes æqualiter respicere, & ita Baldus vbi supra se declarat, dum dicit, quod pactum respicit vnam partem tantum, & non fit extensio. Deci. *in l.* 1. *numer.* 10. *C. de in ius vocand.* & melius Curt. Iun. *consil.* 6. *numer.* 12. vbi, quod quando vnus correlatiuus non proportionatur alteri, dispositum in vno non habet locum in alio secundum
* communem; quia militat diuersa ratio; secus e contra. † Vel, 18
quando resultaret inæqualitas circa proportionata ad vtrosque; quia dispositum in vno procedit etiam in alio, vt in contrario, Deci. *d. l.* 1. *numer.* 8. *ver secundus casus. C. de in ius vocan.* † Vel, quan- 19
do pactum est per modum recedendi à contractu; quia tunc receditur in totum, licet pactum sit pro vno factum, *d. l fin. ff. ne*
acceptil. Bald. *in l. si conuenerit, ff. de pact.* † Declara melius; quia limi- 20
tatio procedit in contractibus simpliciter stricti iuris, in quibus regula est, quod mixtus casus non cadit sub simplici; secus est in contractu bonæ fidei, puta emptionis & venditionis, in quo propter aliqualem æquitatem mixtus casus cadit sub simplici: ita Iaf. *in l.* 2. *numer.* 8. *ver. nunquid autem. ff. de verbor. obligat.* per Docto. Bartol. *in l. si extraneus, in fin. ff. de cond. causa data, in fin.* per quam ita etiam tenent Grat. *consil.* 114. *numer.* 3. & 4. *cum sequent. lib.* 2. & Socin. Iun. *consil.* 103. *numer.* 3. & 4. *lib.* 3. Vnde si fit comprehensio casus mixti, & sic extensio, vbi non agitur de correlatiuo; multo magis extenderetur, quando sumus in correlatiuis, & ita in simili arguit Crauett. *de antiq. tempo. in* 4. *parte princip. numer.* 72. *in fin.* vbi, quod huic fundamento vellet videre responsum. † Limita, vbi 21
diuersa ratio assignari possit. Bald. *consil.* 188. *In substitutione, in fin. numer.* 2. *ver. item non obstat, lib.* 1. vbi, quod licet testamentum inter liberos valeat coram duobus testibus; tamen non valet inter parentes propter diuersam rationem. Gabriel. *d. concluſ.* 3. *numer.* 51. *ver. primo limita, tit. de legib. & constit.* † Extende idem in filio spurio 22
per patrem legitimato, quia licet ipse succedat patri & matri, non ita è conuerso, licet sine correlatiua; quia diuersa est ratio; nam filius non peccauit in aliquo, parentes sic. Fulgo. *consil.* 82. *Nicolaus de Capriolo, numer.* 2. vbi dat multa exempla de matre transeunte ad secunda vota, quæ non succedit filiis; item, quando non petiit tutorem, & tamen filii succedunt matri; quia non peccauerunt in aliquo. † Limita in pœnali conuentione facta in- 23
ter tres fratres, ne aliquis eorum sub pœna possit acquirere in parte alterius; quia pœna non extenditur ad vendentem, ex quo verba directa sunt in acquirentem. Bald. *consil.* 482. *Magnifici viri, numer.* 2. *vers. c. modo potest dubitari, lib.* 1. † Limita multis modis per 24

Gabriel.

25 Gabriel. *de leg. & constit. Concl.* 3. *n.* 52. *& seq.* † Limita; quia non fit extensio in correlatiuis, quando sumus in materia correctoria, & agitur de extensione de casu ad casum, in actibus separatis; ideo statutum vocans ad successionem fratris defuncti sine filiis, alios fratres simul, & nepotes ex fratribus, siue sint ex vtroque, siue ex altero latere tantum coniuncti, non habet locum in successione nepotis ex fratre defuncti; quia esset extendere ad alium casum, non autem includere correlatiuum in casu expresso. Bald. *consil.* 344. *lib.* 3. quod est Christophori Castillon. Signor. Homodæi, Gualterij de Zanziis, Iacobi de Mangiarijs, Tuberti de Trottis, &

26 Baldi de Perusio. † Extende, quia licet filius ex primo matrimonio non succedat matri in dote, si extant filij ex secundo, stante statuto, non tamen fit extensio, vt pariter mater non succedat filio ex primo matrimonio; quia statutum est correctorium, & o-

27 diosum. Io. de Imol. *consil.* 114. *n.* 5. *& n.* 10. † Limita in pœnalibus; quia dispositum in vno correlatiuo, cum quo de iure communi durius agitur, non habet locum in suo correlatiuo, cum quo de iure communi mitius agitur: exemplum de iure communi maior pœna imponitur adultero, quam adulteræ, si statutum mandat adulterum torqueri, non habebit locum in adultera Bald.

28 *consil.* 6. *Factum tale est, in fi. lib.* 5. † Declara, vt per Gabriel. *de legib. & constit. conclus.* 3. *nu.* 33. *& seq.* vbi quod imo etiam in pœnalibus habeat locum dispositum in vno ex correlatiuis etiam in altero, ma-

* xime *nu* 37. vbi dicit * communem; sed tamen limitat tribus modis; primo, quando plures actus essent; secundo, quando pœna vni parti specifice esset adiecta; tertio, quando cuilibet correlati-

* uorum esset diuerso modo prouisum, & communem * dicit Petr.

29 Foller. *tract. de contract. censuar. tom.* 6. *par.* 1. *fol.* 156. *nu.* 2. † Declarat forte melius Cravet. *de antiq. temp. in* 4. *parte*, §. *videamus, n.* 29. *&* 30. vbi allegat pro, & contra, & distinguit, quod in correlatiuis pœnalibus dictum in vno habet locū in alio respectu vnius, & eiusdem actus in diuidui; secus in diuersis actibus; exemplificat, quia statutum prohibet marito relinquere vxori sub pœna, certe vxor prohibetur acceptare relictum; quia idem est actus: è conuerso maritus prohibetur relinquere vxori; non tamen vxor prohibetur relinquere marito; quia sunt actus diuersi, & separati, & dispositio non redditur elusoria. Socin. *consil.* 74. *num.* 5. *& seq. lib.* 3. Curt. Iun. *consil.* 6. *num.* 15. *& seq.* Deci. *in l.* 1. *C. de in ius vocan. num.* 7.

30 *ver. primus.* † Contrarium, quod imo dispositum in vno correlatiuo procedat etiam in alio quoad actum simile etiam diuiduum; ideo si maritus prohibetur legare vxori, vxor prohibetur legare viro. Ias. *in l. fin. C. de indicta vidui. tolle. n.* 16. & consuluit *consil.* 112. *lib.* 1. *per totum.* Curt. Sen. *consil.* 11. Cravet. *de antiq. parte* 4. § *videamus, n.*

☞ 71. vbi alios citat. *cum seq.* Vide, *Correlatiuorum quando non sit eadem disciplina. Concluſ. proxima seq.* Vide, *Æquiparatorum idem est iudicium, & quando procedat. Concluſ.* 308.

Correlatiuorum quando non sit eadem disciplina. Concluſ. 1042.

1 CORRELATIVORVM † non est eadem disciplina in iis, quæ ex pactione conuenta sunt, quia potius stamus verbis, quam argumento correlationis; & ideo si fiat locatio cum pacto, quod conductor gratis fodere possit lapides per se, & suam familiam, & quod locator possit fodere pro vsu suo, pactum respectu conductoris non restringitur ad vsum ratione correlatiui quia verba ali-

2 ter cantant. Bald. *consil.* 160. *Facta fuit inuestitura, per totū, lib.* 1. † Ampliа; quia non valet argumentum de vno correlatiuo ad aliud, quando diuersa est ratio; nam licet aucta legitima descendentium fit etiam aucta ascendentium de iure communi; quia sunt correlatiua, *auth. nouissima. cum ibi not. C. de inoffic. testam.* secus est, si diuersa ratio militat, puta statutum auget legitimam filiorum ad medietatem, prout in Ciuitate Lucana, & excludit matrem stantibus agnatis certo gradu, licet non excludat à legitima, tamen non habebit legitimam auctam, prout filij quia nō tantum fauet matri, sicut filiis. Io. de Imol. *consil.* 114. *In causa, quæ vertitur, n.* 11. *ver. re-*

3 *stat nunc videre, vsque in fin.* † Extende multis modis, de quibus in *Conclusio. proxima præced. n.* 15. *& seq. vsque in fin.* vbi habes plures extensiones, quæ ibi sunt limitationes.

Correspectiui actus qui dicantur, & eorum natura. Concluſ. 1043.

1 REGVLA † est, quod actus plures incontinenti facti dicuntur correspectiui, vt vnus censeatur contemplatione alterius. Cravet. *consil.* 152. *nu.* 8. vbi extendit, etiam si non incontinenti, sed

2 breui tempore fiant. † Et actus dicuntur correspectiui, quando sunt subordinati, vnus ad alterum, & præsumuntur facti congruo loco, & tempore; ideo iudicandi sunt, vt valeant, & vnus sit alteri. Bald. *consil.* 179. *Ad euidentiam, lib.* 2. vbi, quod extraneus, qui potest dotando mulierem apponere conditionem, quod dos sibi restituatur, dummodo fiat in actu dotationis, non autem post, præsumitur incontinenti fecisse, si apparent duo instrumenta, alterum dotationis, alterum stipulationis extraneo reddi, eodem die celebrata, dicit præsumi celebrata incontinenti, etiam contra dotem, vt sit actus validus, & causa vera. Vide, *Titulus præambulus inducit præsumptionem actus sequentis. Concl.* 313. Vide, *Actus præsumitur in exequutione tituli præcedentis. Concluſ.* 152. † Et quando sunt in eo- 3
dem instrumento diuersa pacta censentur correspectiua, ita vt vnum pactum, & vna dispositio contractus sit contemplatione alterius, ita quod vnum non fecissem, nisi tu aliud fecisses. Tiraqu. *de retract. lignag.* §. 23 *glo.* 1. *n.* 3. *& seq.* vbi *n.* 8. dicit * communem, imo *n.* 9. quod nullus contradicit, sequitur Surd. *consil.* 217. *n.* 20. vbi citat alios, maxime Aleiat *consil.* 149. *Et iterum, num.* 9. vbi citat plures. † Natura actuum correspectiuorum est, vt quod ineſt in vno, insit 4
alteri, ita vt vnus iudicetur, etiam si sint diuersæ naturæ, nam si mutua habitibi centum, & statim illa deposuisti apud me, licet in depositō non admittatur compensatio, *l. fin. C. de compensat.* tamen fallit isto casu; quia depositum pendet à mutuo, & ratione correspectiuitatis, & coniunctionis contractuum. Bald. *consil.* 315 *Ad euidentiam præmittendum per totum,* maxime *in fin. lib.* 3. † Et non potest 5
vnum capitulum correspectiuum ad aliud impugnari, & aliud approbari; quia ita insunt, vt vnum sit propter aliud, & è conuerso. Alex. *consil.* 111. *Viso superiore, n* 3. *ver & habet vnum capitulum, lib.* 3. plenius Beccius *cōs.* 45. *n.* 31. *&* 32. *cum seq.* quem citat, & sequitur Surd. *consil.* 217. *n.* 20. † Item, quod vno sublato alterum stare non potest, 6
Cravet. *consil.* 230. *n.* 2. plenius *consil.* 179 *in fi.* vbi, q̄ posito vno ponitur aliud, sublato vno tollitur aliud; quia non debent diuerso iure censeri, *l. etiam,* §. *ex causa. ff. de minor.* Cravet. *consil.* 16. *n.* 4. *& consil.* 246. *n.* 3 *&* 4. *vers. item cum ista conuentio.* † Extende idem in filia dotata cum 7
pacto, q̄ renunciet hæreditati paternæ; quia isti actus sunt correspectiui, & vnus ineſt alteri, & pactū censetur cōtemplatione dotis, & dos cōtemplatione pacti. Cravet. *consil.* 11. *Tria principaliter. in princip. n.* 3. † Idem in locatione, plenissime Beccius *consil.* 45. *n* 30. & 8
seq. ver. dixerit aliquis, vbi *nu.* 31. *& seq.* dicit, q̄ pacta in eodem contractu sunt semper connexa, & in idem factum reflexa, & inuicem respicientia, & ideo non datur separatio; quia vnum dicitur contemplatione alterius, & insunt contractui, in tantum, quod omnia promissa per emptorem, vel conductorem sunt pars pretij, & omnia promissa per venditorem, vel locatorem sunt pars rei, *num.* 32. † Idem in donatione facta; quia licet simpliciter fa- 9
cta sit; si tamen donatarius promittit alimenta donanti etiam ex cōtractu separato, dicitur donatio correspectiua propter alimenta, & è contra. Corne. *consil. sin. in prim. lib.* 1. vbi allegat consulentes. Soci *consil.* 273. *In præsenti consultatione, n.* 4. *lib.* 2. Corn. item *consil.* 283. *Pars dicti Ioannis, in princip. lib.* 4. sequitur Grammat. *decis.* 103. *n.* 157. *& seq.* & communem * dicit Tiraquel. *in l. si vnquam, C. de re-* *
uoc. donatio. vers. donationes largitus, n. 117. vbi *n.* 118. citat plurimos, & *n.* 119. dicit magis * communē, allegat Soci. qui hoc dicit *consil.* 127. *
Quoniam, n. 4. *vers. secundo videndū, lib.* 3. *& consil.* 27. *lib.* 4. *n.* 4. *vers. tertia est.* Vide, *Donatio facta ex certa causa cessante causa non valet, & quan-* ☞
do secus. Concluſ. 632. † Declara, nisi ex longo interuallo, puta per 10
annum fierent duæ donationes; quia non præsumitur correspectiuitas. Tiraquel *d. l. si vnquam, ver. donationes largitus, num.* 120. *&* *seq.* † Declara hoc vltimum, vt procedat, nisi in donatione es- 11
sent verba, *pure, libere, & simpliciter, & ex causa remunerationis;* quia promissio posterior non induceret correspectiuitatem, quando coniecturæ contrariæ insunt. Corne. *consil. sin. col.* 3. *ver. tamen ita non obstantibus, vsque in fin. lib.* 1. † Declara, nisi coniecturæ essent in con- 12
trarium. Corne. *d. consil.* 283. *n.* 10. *lib.* 4. *ver. non obstant adducta.* † De- 13
clarat Tiraquel. *in d. l. si vnquam, ver. donationes largitus, n.* 121. qui limitat inter prohibitos donare. † Idem est in sententia, & laudo, 14
quia si arbiter, vel iudex, qui potest super vno cōdemnare, & non super alio, condemnat, & absoluit, super aliquo, quod non est in facultate censetur correspectiue facere pro re, quæ cadit in petitione, si possunt verba accommodari. Corne. *consil.* 10. *Quod dictum secundum laudum. num.* 14. *col. penult. lib.* 2. † Idem est in fideiussore, 15
qui se obligauit soluere pro alio, quando ineſt capitulum, quod principalis teneatur facere diligentiam de exigendo; quia si non probat diligentiam, non tenetur fideiussor, quia contemplatione diligentiæ videtur se obligasse. Socin. *d. consil.* 273. *num.* 4. *lib.* 2. † Idem est in instrumento transactionis, & dationis insolutum; 16
quia licet sint plures contractus; tamen quia incontinenti sunt, dicuntur correspectiui, nec vnus sine altero esset factus, Surd.

*cons.*217.*n.*19.*lib.*2. vbi extendit, etiam si in tractatu, & conclusione non fuerint omnia pacta conuenta. † Idem est in vasallo, qui 17
non tenetur iuuare dominum, si dominus non obseruat sibi iuramentum; quia pacta sunt correspectiua, ex quo sunt in eodem 18
contractu, Deci. *cons.*245.*n.*3.& 4. † Idem est in pactis emptionis; quia censentur correspectiua, vt sine eis emptio facta non fuisset. 19
Surd. *d.cons.*217.*n.*20. † Idem est in venditione, vel obligatione de dando, & recipiendo plura bona; quia si in eodem contractu fit obligatio, censetur correspectiuitas, vt vnum pro alio detur; ideo si res viliori pretio datur, non potest aliam commutationem accipere. Cor. *cons.*219.*n.*10.*lib.*3. † Idem est in diuisione, vel promissione facta de diuidendo bona communia expensis socij, quia censentur actus correspectiui, Cruuet. *cons.*246.*n.*3. & 4. *ver. Item* 20
cum ista conuentio. † Idem est in promissione de releuando indemne aliquo; quia si sequatur liberatio ab eodem circa idem etiam 21
cum diuersa persona, censetur actus correspectiuus. Cruuet. *consil.* 461.*n.*63. vbi late. † Idem est; quia pactum quodlibet dicitur pars 22
contractus, & pars pretij. Bero. *cons.*153.*nu.*70.*lib.*1. & in pacto de retrouendendo idem Bero. *cons.*212.*nu.*6.*lib.*3. † Idem est in obli- 23
gatione minoris, etiam sine solemnitate facta; quia si fiat ex causa collatæ sibi liberalitatis, valet tanquam correspectiua, neque restituitur, puta si dono minori sub modo, quod se obliget ad decem singulo anno, valet obligatio correspectiua. Fulgo. *cons.*223. *in fin.* qui exemplificat in minore, cui vendidi, ex liberalitate, cum 24
pacto, quod illam rem alteri non vendat, si volo emere. † Declara; quia non valet pactum de retrouendendo factum à maiore de re, quam emit minor, si fiat, postquam dominium est translatum 25
in minorē, tanquam damnosum. Gozadi. *cons.*16. *per totum.* † Amplia, quia quando plura vno pretio venduntur corpora, vno deficiente non tenetur emptor emere, quia potest dicere; non eram empturus partem, plene Tiraquel. *de retract. lignag.* §.23.*gloss.*1.*n.*3. *& seq.* vbi infinita cumulat, & dicit * communem, † Limita, quando resultaret delictum ex correspectiuitate. Gem. *cons.*16. *in princ.* *26
*iuncto ver. nec obstat, num.*4. Vide, *In continenti quæ fiunt, videntur inesse.* 27
*Concluſ.*81. † Limita; quia licet in eodem instrumento fiant plures contractus, & pacta; tamen non sunt correspectiua ad inuicem, quando non habent connexitatem, neque referuntur ad idem, sed habent suam perfectionem ex diuersis; ideo vnus non regulatur ab alio. Abb. *cons.*75. *Viso quodam instrumento, lib.*2. vbi dicit tot esse lauda, quot sunt capitula in vno, & eodem laudo apposita, quando concernunt diuersa; secus si vnum & idem, vel essent connexa. Bart. *cons.*159. *Visa quadam, col. fin. ver. Quarto est videndum.*

Correspectiui actus quando, & ex quibus præsumantur, & de eorum defectu. Concluſ. 1044.

1 CORRESPECTIVI † præsumuntur actus, quando fiunt in continenti, vel coram eisdem testibus. Corn. *cons. fin. in princip. col.* 2.*lib.*1. vel in eodem instrumento plura pacta, Gram. *decis.*103. *nu.*
2 156. *& seq.* Cruuet. *cons.*356. *Nobilis Ludouicus, in prin.* † Extende, vt non solum sit verum respectu actuum, sed etiam separatorum contractuum. Corn. *cons.*10.*lib.*2.*n.*14. Gramm. *d.decis.*103.*nu* 158.
3 *& seq.* Cruuet. *d. cons.*356. † Restringe; quia licet in dubio hoc sit verum; tamen secus est, quando coniecturæ contrariæ insunt.
4 Corne. *d. cons. fin. in fin. lib.*1. Dicitur autem incontinenti fieri ad inducendam correspectiuitatem, si fit intra vnum diem, nam si soror vno die renunciat hæreditati paternæ fratribus, alio die fratres dotent sororem, præsumuntur correspectiui actus. Anch *con-*
5 *sil.*434. *Ex narratis, n.*3. sequitur Cruuet. *d. cons.*356. *in princ.* † Extende; quia etiam post tresdecim dies dicitur incontinenti ad inducendam correspectiuitatem in materia suspecta, Cruuet. *cons.*156. *n.*18.*&* 19. vbi, quod pactum retrouendendi per 13. dies post contractum suspectum, præsumitur correspectiuum, & quod ab ini-
6 tio ita fuerit conuentum. † Extende etiam, si actus subsequens de eodem negotio fieret cum diuersa persona; quia præsumitur
7 correspectiuitas. Cruuet. *cons.*461. *n.*63. † Effectus actuum correspectiuorum est, quod si non impletur ex parte agentis actus cor- respectiuus, is non potest agere. Soc. *cons.*273.*n.*4.*lib.*2. Vide, *Imple-* 8
*re debet actor contractum ex parte sua, alias non agit, Concluſ.*50. † Et ideo depositū factū per me de pecunia mutuata mihi penes mutuantem, non habet priuilegium depositi; quia videtur actus correspectiuus. Bald. *cons.*315. *per totum, lib.*3. Cruuet. *consil.*924.*n.*3. & 4.
9 Corne. *cons.*61.*lib.*3. † Imo agitur ad repetitionem soluti tanquam,
10 quod causa non sit sequuta, Corne. *d. cons. fin in princ. lib* 1. † Item ad exequutionem conuentionis in casu non obseruantiæ. Deci. *cons.*265.*num.*2. *& seq.* vbi si minor non seruat pactum correspectiuum, & promisit nullitatem contractus, in casu non obseruantiæ agetur ad nullitatem, si non seruauit. † Item, quod non potest impugnare vna pars contractum in aliquo correspectiuo. Gramma. *decis.*103. *nu.*150. *& seqq. multis.* † Item separatio non datur actuum correspectiuorum, ideo indiuidua reputantur. Cruuet. *cons.*356 *in princip.* † Vide, Natam *consil.*133. *col. fin. n.*5. *& seq.* vbi, quod in obseruantia capituli diuersi, & separati non excludit, sequitur Surdus *cons.*101.*n.*25. *& n.*31. *&* 32. vbi late. † Contrarium tenet Surd. *cons.*217.*n.*19. *& seq. lib.*2. vbi, quod licet instrumentum contineat transactionem, & dationem in solutum, & sic duos contractus; & plura pacta; tamen sunt adeo correspectiua; vt non præsumantur contrahentes voluisse aliter contrahere, si deficeret vnum pactum, allegat Alciat. *cons.*149. & alios, & extendit, etiam si pacta fuerint apposita post conclusionem contractuum; quia sunt correspectiua, & vnum contemplatione alterius, & aliter partes non contraxissent. † Amplia, quia si donatarius se obligat ad aliquid simpliciter versus donantem etiam post donationem, præsumitur contemplatione donationis. & sic erunt actus correspectiui. Mascard. *Concluſ.*564. *in fin.* Vide, *Contemplatione alterius.* *Concluſ.*966. Vide plen. *Incontinenti quæ sunt, censentur inesse. Concluſ.*81.

Cor hominis mobile est, & quid sit. Concluſ. 1045.

COR † hominis dicitur mobilius omni mobili. Lap. *alleg.*57.*nu.* 1
7. *ver. & Boetius.*

Corrigere seipsum incontinenti nemo præsumitur. Concluſ. 1046.

NEMO † præsumitur seipsum corrigere in continenti in eadem 1
dispositione. Alex. *cons.*59. *Attentis verbis, n.*13. *ver. & pro confirmatione, lib.*3 vbi apostil. *in ver. incontinenti,* dat concord. † Et ideo 2
testes, qui in principio sui dicti dixerunt de maleficio commisso præsente Titio, & Seio, si in fine interrogati, quibus præsentibus, dicant, nullis, debent intelligi nullis vltra præfatos, ne sint contrarij. Alex. *cons.*180. *Visis duobus, in fin. n.*6. *lib* 5. & iterum *cons.*170. *Viso instrumento in fin. lib.*6. † Et filius, qui renunciauit legitimæ ad 3
fauorem patris soluentis certam portionem, & promisit nō contrauenire, pactum subsequens, quod non præiudicetur filio, & non possit molestari, intelligitur in summa habita, non in eo, quod ipse promisit, ne sibi contrarietur. Alex. *cons.*181. *n.*4. *ver. nec obstat etiam, lib.*5. † Statuentes non præsumuntur seipsos corrigere 4
incontinenti; ideo statutum debet distingui, & conciliari, ne inducatur contrarietas, & correctio incontinenti. Alex. *cons.*142. *Viso processu, n.*12. *ver. quia non debet fieri, lib.*6. † Contrahentes conue- 5
nerunt, quod petia terræ vendita pro libris centum cum pacto redimendi, ita tamen, si non redimatur, debeat æstimari, & suppleri pretium, in fine venditor promisit non dicere se læsum, rem pluris valere, emptorem non molestare, si posteriora derogant prioribus, lapso tempore redimendi venditor non posset aliquid petere. Alex. *d. cons.*170. *Viso instrumento, per totum, lib.*6. dicit totum contrarium; quia si potest fieri conciliatio, ne quis incontinenti se correxerit, debet fieri; ideo vltima clausula habet effectum durante tempore ad redimendum, aliud pactum supplendi habet locum lapso termino redimendi, & sic nō sunt contraria, & contrahentes non se correxerunt. † Amplia; quia regula est, quod vo- 6
luntas non præsumitur mutata, & quando secus. Vide, *Mutatio voluntatis præsumitur, & quando secus. Conclusio.*434. Vide, *Voluntas præsumitur durare. Concluſ.*286. Vide, *Correctio est vitanda. Concluſ.*1036.

Cornetum, & eius statuta, priuilegia, & consuetudines. Concluſ. 1047.

CORNETVM † habet priuilegium à Papa Vrbano V. quod in 1
causis ciuilibus, vel criminalibus non possint conueniri coram generali Gubernatore Patrimonij, sed habet suum Iudicem particularem, & erant alias sub gubernio Cardinalis Bituricensis, Bald. *cons.*415 *Pumctus quæstionis, lib.*4. vbi tuetur partem d. Ambrosij de Victure, qui interfecerat alium, vt non possit conueniri, nisi coram Iudice Corneti, coram quo est præuentum.

Corporalis pœna quando sit imponenda, vel non, pro pecuniaria. Concluſ. 1048.

REVS † cōdemnatus pro delicto in pœnam pecuniariā, si non 1
habet, vnde soluat, ne pœna sit eluſoria, punitur in corpore per regulā, qui non habet in ære, luat in corpore, de qua *l. ſi. ff. de in ius voc.* & * commune dicit Clar. *in praxi crim.* §. *ſi. q.*95.*n.*2. *ver. sed* *
quid si rem. † Extende; quia ista regula competit omnibus iudici- 2

bus de

bus de iure communi, licet in statu Mediolani, solus Senatus faciat hanc commutationem, Clar. *dub.95.num.2.ver.& poterit Iudex.*

3 † Amplia; quia licet aliqui tenuerint hanc regulam, quod non habens in ære, luat in corpore, non habere locum, nisi in eo, qui delinquit in fraudem legis sciens non posse soluere pœnam pecuniariam, tamen secundum * commnnem habet locum in omni delinquente, siue in fraudem legis delinquat, siue sine fraude

3 legis, Clar. *d.q.95.n.3. ver.& scias.* † Extende; quia habet locum in officialibus delinquentibus in officio de rigore iuris, licet nõ seruetur; quia vt plurimum fideiubent in principio officij, vel tem-

4 pore syndicatus, Clar. *d.q.95.n.3 ver.& nota quod hæc conclusio.* † Amplia, vt procedat, etiam si soluerit maiorẽ partem pœnæ; quia donec aliquid debitori remanet, potest neri hæc commutatio in pœnam personalem, Clar. *d.q.95.nu.6. ver.quæro, quid si iste reus*, vbi

5 dicit * communem, & ab ea in iudicando non recedendum. † Limita; quia si pars, cui pœna pecuniaria venit applicanda in totum, vel in parte, non velit, quod fiat hæc commutatio de pecuniaria in personalem, non potest iudex hoc facere. Clar. *d.q.95.nu.4 ver.*

6 *sed quæro, quod si pars*, vbi dicit * communem. † Limita; quia regula procedit in condemnato propter diffinitiuam sententiam, secus est in mulctato; quia Iudex potest minuere, & etiam remittere

7 mulctam, Clar. *d.q.95.n 8 ver.hæc autem omnia*, vbi dicit * communem. † Limita, quando reus condemnatus pro delicto esset soluendo; quia licet ipse vellet potius puniri in corpore, quam in ære, non est audiendus, Clar. *d.quæst.95.n.7.ver.quæro etiam*, vbi dicit

* * communem. Vide Soci. *reg.6. Debitor non habens, vnde soluat*, vbi ponit regulam, ampliat, & limitat. Vide, *Statutum circa pœnam pecuniariam, nisi soluatur. Conclus.* 620.

Corpora Sanctorum in diuersis Ecclesiis. Concl. 1049.

1 SANCTI † Dominici corpus sepultum est in Ecclesia sancti Do-
2 minici Bononiæ. Oldrad. *cons.228.n.6.ver.secundo opponit.* † Sancti Petri martyris corpus in Ecclesia sancti Petri Mediolani. Ol-
3 drad. *d.cons.228.n.6. ver.secundo opponit* † Sanctæ Mariæ Magdalenæ in Ecclesia sancti Maximini Mediolani. Oldrad. *cons.228. n.6. ver.secundo opponit.*

Corpus mysticum quod dicatur, & quando veniat, vel non appellatione corporis. Concl. 1050.

1 CORPVS † mysticum dicitur Collegium, Capitulum, Vniuersitas, & similia, & debet imitari corpus verum, vt reducatur ad vnicum caput; quia plura habere capita, esset monstrum. Oldrad. *cons.204. Prima quæst. in princ.* vbi loquitur de ordine, & religione Cluniacen. vt Abbas Cluniacen. sit caput, & idem de Ecclesiis, vt Episcopi sint caput Ecclesiarum. Oldrad. *cons.94. Elegan-*
2 *ter,n.9.ver.iis quoq;.* † Amplia, quod religio repræsentat vnum corpus mysticum. Oldr. *d.cons 204.in princ.* vbi, quod Vniuersitas ex
3 ordinata dispositione debet ad vnum reduci, vt ad caput. † Appellatione corporis venit generaliter corpus ad omnes simul cohabitantes, vel non; & ideo venit collegium, quod est, quando plures simul cohabitant, vel colliguntur, *ff. quod cuiusque vniuersit.* I. Bartol. *in extraua. ad reprimendum, in ver.corpus.*

Cortonensis Ciuitas, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Conclus. 1051.

1 DOMINVM † particularem habebat ciuitas Cortonensis, cui Senenses tenebantur per 25. annos manutenere 40. homines pedites, & 25. barbutas expensis suis, & erat exempta ab omnibus oneribus Communis Senarum, Bald. *consil.* 401. *Super facto,*
2 *lib.5.* † Statutum est in ciuitate Cortonæ, quod filiæ fœminæ dotatæ non succedant, stantibus masculis. Bald. *cons.61. Ser Lipus, per totum, lib.1.* vbi, quod legitima fœminarum non accrescit masculis; quia ex tali statuto legitima & dos, quæ debetur fœminis, quæ restringitur ad dotes, & de eodem statuto Bald. *cons.2.lib.4. & consil.* 9. *Punctus quæstionis, & consil.*10. *Quia Cecchus, eod.lib.4.* vbi, quod est male dictatum, & male compositum hoc statutum, & quod habet locum, etiam si extant collaterales fratres, & de eodem statuto Angel. *consil.*300. *Punctus talis est*, vbi, an accrescat legitima filiæ
3 exclusæ masculo. † Declara huiusmodi statutum procedere, quod filia dotata non succedit stante fratre successibili, alias secus. Bald. *d. tot.2. lib. 4.* vbi, quod si filia dotata sit ex secunda vxore, & habeat fratrem ex prima vxore, si agatur de successione secundæ v-
4 xoris, & sic matris filiæ, ipsa sola succedit, nec statutũ obstat. † item intelligitur de dote data à patre, vel fratre, non à loco pio. Bald. *d.cons.9. in fi. lib.4.* † Item habet statutum, quod possidens rem per 5
decem annos etiam sine titulo, præsumatur dominus. Bald. *tot.*
3.In causa Basilij, circa fi lib.4. vbi, quod valet. † Statutum est Cor- 6
tonæ, quod instrumenta, & rogitus, qui reperiuntur manu Notarij scripti, licet non sint cum solemnitate, tamen mandentur exequutioni; item, quod non credatur instrumentis Notariorum, nisi fuerint notata in libro officialis gabellæ, Bald. *consil.*397. *Punctus talis est, & cons. seq. lib.3.* vbi, quod si reperitur instrumentum sine tempore, & sine testibus penes Notarium discordans etiam cum nota data officiali gabellæ in quantitate, quod tamẽ si extat vnus testis, & fama, & indicia, per quos suppleri possint ista, quod debet extendi. † Item, quod decedenti sine filiis succedant fratres, 7
vel filij fratrum exclusa matre, & aliis ex linea materna, Bald *consil.*205. *Præmissis verbis statuti, per totum, lib.* 4. vbi inseritur statutum; & dicit, quod habet locum etiam extante fratre consanguineo ex latere patris tantum; quia excludit matrem fratris defuncti. † Sta- 8
tutum Cortonæ disponit, quod tutores, & curatores teneantur conuicere inuentarium, & reddere rationem, etiam si sit factum legatum liberationis, super quo consuluit Aug. *cons.*175. *Item quo-* 9
dam statuto. † Quod contractus non insinuati Gabellæ ipso iure sint nulli, super quo Rom. *cons* 517. *in casu propositæ, col. fin. in fin. ver: Nec refragatur statutum*, dicit, quod non habet locum in contractu iurato, neque in contractu confirmato aliter, quam ex consensu contrahentium, vbi apostil. in *ver. singularis*, dat concord.

Corrumpens Iudicem & ministros qua pœna puniatur. Conclus. 1052.

CORRVMPENS † Iudicem perdit causam, cuius occasione 1
corruptionem fecit, sed de iure antiquo repetebat datũ corruptionis causa, hodie nihil repetit, Bald. *cons.*353. *Proponitur, quod lib.5.* vbi sequitur distinctionem Andr. de Pisis, quando liceat donare Iudici impune, vel non. † Et quod perdat causam, & non re- 2
petat datum per corruptionem late Clar. *in §. fin. q.73.n.2.in fi. ver. pars autem*, vbi dicit * communem. † Extende, vt procedat, siue 3 *
pars dederit pecuniam Iudici, vt iniuste, siue vt iuste pronunciet; quia perdit causam, & datum. Clar. *d.§.fi.qu.73.n.2.circa fin.* vbi de
* communi. † Restringe, quando daret pecuniam Iudici, vt iusti- 4 *
tiam celerius ministret; nam non dicitur corrumpere Iudicem, ideo repetit datum, & causam non perdit. Clar. *d.§.fin.q.73.n.2.in fin.* † Restringe, si verbis blandis solum persuadeat Iudici, vt pro 5
se ferat sententiam; quia non perdit causam, sed punitur in centum aureis, *l.1.in fin ff. de ambitu.* Clar. *d.§.fin.q.37.n.2.in fi.* † Amplia; 6
quia etiam minister, vel familiaris Iudicis corruptus debet puniri. Bald. *d.cons.353.num.3.ver.item bene est verum, lib.5.* † Amplia; quia 7
sententia lata per Iudicem pecunia corruptum est nulla Soci. *reg.*
7. Sententia lata per Iudicem, vbi ponit duas fallentias: Prima, in laudo: Secunda, in sententia lata per plures Iudices, quando vnus solus fuit corruptus pecunia. † Amplia; quia testis pecunia corru- 8
ptus tenetur pœna falsi. Vide, *Testes corrupti, Conclus.* 125. † Amplia, 9
quia corruptela Iudicis adeo est detestibilis, vt æquiparetur crimini læsæ maiestatis. Mascard. *Conclus.*483. *Corruptela, n.2.& per totam*, vbi, quod probatur corruptela, quomodocunq; detur pecunia, etiam si mutuo detur Iudici, vel si aliquid remissum sit; † Am- 10
plia; quia pœna corrupti est, quod efficitur infamis, & repellitur à testimonio penitus, licet aliqui teneant, quod cõtra corrumpentem non repellatur. Mascard. *Conclus.*454. *Corruptus pretio.*

Corruptus quando, & ex quibus probetur Iudex, vel minister. Conclus. 1053.

IVDEX, vt † dicatur corruptus ipse, vel eius familiaris, requiri- 1
tur legitima probatio, ideo integer non est testis, qui fuit auctor corruptionis, vel præstitit opem, & sibi non creditur, nisi in tormentis, Bald. *cons* 353. *Proponitur, quod. in fin. vers item bene verum est, lib.* 5. † Contrarium, quod imo corruptus contra corrumpentem 2
admittatur. Mascard. *Conclus.*454 *n.*10. *& seq.* vbi *n.*13. declarat, vt non admittatur in ciuili quãdo repetit; secus in criminali. † Cor- 3
ruptus dicitur Iudex, & quilibet, qui tenetur gratuitum officium exercere, si exinde recipit pecuniam, etiam si sententiam ferat iustam. Anchar. *consil.*157. *Præmittendum est.* † Amplia, siue data sit 4
pecunia, vt ferat iniustam, seu etiam vt ferat iustam; item siue vt faciat, siue vt omittat facere, & siue sit data pecunia, siue promissa, siue remissa, siue mutuata. Mascard. *d. Conclusio.*453. † Extende 5
in tutore, qui pro pupilla maritanda recipit pecuniam; quia licet eam maritet eondecenter, & bene; tamen dicitur corruptus, & ex causa mala recipere, & tenetur restituere. Anchar. *dict.*

consil.

6 *conf.*175. vbi casus. † Restitutio autem cui fieri debeat, an pupillæ, pro qua maritanda recipit pecuniam, aut pauperibus, & Anchar. *d.conf.*175.*circa fin.* dicit, quod pauperibus, etiam si sint consanguinei, restituere debentis. Vide, *Pauperibus quæ sint debita, & erogan-*
7 *da. Concl.*170. † Amplia; quia sententia lata per Iudicem pecunia corruptum est ipso iure nulla, & quando secus. Vide Soci. *reg.*7. *sententia lata per Iudicem*, vbi limitat in arbitro, & quando erant plures Iudices, & vnus solus fuit corruptus pecunia. Vide, *Barattaria quid sit, ex quibus inducatur, & quomodo probetur. Concluſ.*26.

Cotognolæ Castrum, statuta, consuetudines, & priuilegia. Concluſ. 1054.

1 CASTRVM † Cotognolæ fuit sub iurisdictione magnificorum dd. Custalij, & Guidonis Antonij de Manfredis dominorum
2 Fauentiæ, vt per Io.de Imol. *conſ.*97.*n.*8. † Statutum Cotognolæ disponẽs circa citationes, quod citatus habeat vnã diem ad comparendum; item, quod ad sententiam fiant duæ citationes; ideo est formale, & forma non seruata sententia erit nulla defectu citationis, Io. de Imol. *d.conſ.*97.*n.*2.*& ſeq.ver.circa tertium.*

Creditoris appellatione quis contineatur. Concluſ. 1055.

1 CREDITOR † dicitur is, cui debetur ex quacunque actione, vel persecutione, sine iure ciuili, siue honorario, siue in diem, siue sub conditione, *l.creditores, ff.de verb signif. & l.creditorum, cod. tit.*
2 † Et creditoris, seu credentiæ appellatione venit omne creditũ, siue constet ex instrumento publico, siue non. Alex. *conſ.*162. *Vi-*
3 *ſis, in fin. ver. ſentio etiam, lib.*5. † Et crediti appellatione venit omne creditum, siue consistat in quacunque re, vel specie, siue in pecu-
4 nia, Alex. *conſ.*12. *Attentis narratis, in fi.lib.*7. † Item creditor dicitur, qui potest pecuniam exigere quacunq; auctoritate etiam officio Iudicis. Pet. Anch. *conſ.*101. *Ex predicto themate, n.* 9. vbi ponit, quis sit debitor, & ponit diffinitionem, vt sit is, à quo potest pecunia
5 exigi. † Et quis proprie dicatur creditor, plene Rom. *conſ.*204 *in fi.*
6 † Et an is, cui debetur ex legato, sit proprie creditor in materia sta-
7 tuti. Ias. & Deci in *l.*1. *ff.ſi cer pet.* Vide infra *n.*27. *& ſeq.* † Declara, quia creditoris appellatio intelligitur de puro, & de eo, qui potest conueniri. Alex. *conſ.*106. *Viſis, n.*4. *ver ſed præmiſſis. lib.*5. vbi apostil. in *ver. puris*, dat concord. vbi *n.*6. quod verba statutis, de creditore non conueniunt creditori sub conditione, & qui non potest
8 agere. † Amplia, quia filius dicitur creditor in hæreditate paterna.
9 Anch. *d. conſ.*101. *n.*10. † Limita; quia in materia statuti non venit donatarius appellatione creditoris ex contractu, maxime, quando donatio incepit à traditione, Cuma. *conſ.*173. *per totum*, incipit,
10 *Galuanus.* † Extende, quia creditores futuri non veniunt in dispositione statuti, neq; conditionales, & non liquidi. Anch. *conſil.*37. *Contra Ioannem & Marianum, in* 3. *dubio*, qui licet loquatur in debitore, idem erit in creditore, quia sunt correlatiua, & de vno ad alium arguitur. *l.fin.* vbi Bart. *ff. de accept.* & ita Alex. *d.conſ.*106. *Viſis,*
11 *n.*7. *&* 8. *ver.*3. *verba, lib.*5. † Et cedens iura sua sibi competentia cõtra debitores, non veniunt debitores sub conditione, & contra
12 quos agere non potest. Alex. *d.conſ.*106. *n.*8. *lib.*5. † Extende; quia heres creditoris ante aditam hæreditatem non dicitur creditor. Fulgo. *conſ.*122. *ver. circa ſecundum*, qui loquitur in materia statuti.
13 † Extende; quia emptor proprie non dicitur creditor venditoris
14 in materia statuti, Alex. *d.conſ.*106. *lib.*5. † Extende; quia licet emptor habeat hypothecam bonorum venditoris, nõ tamen est proprie creditor, Bald. in *l.fin. C. de bon. auth. Iudi. poſſid. nu.*3. *ver. ſed nunquid.* vbi, quod non dicitur creditoris, cui competit actio realis.
15 † Restringe; quia bene venit fideicommissarius. Fulg. *conſ.*122. *in*
16 *fin.* † Limita, quia creditor in diem, vel sub conditione, non est proprie creditor; ideo non cadit in dispositione statuti loquente
* de creditore. Alex. & Ias. in *l.*1. *in fi. princ. ff.ſi cert. pet.* vbi * omnes, & idem Alex. *d.conſ.*160. *n.*7. *lib.*5. tex. est in *l. Fulcinius, §. ſi in diem, ff. quib. ex cauſis in poſſ. eatur.* plene Riminald. Sen. *conſ.*79. *n.*13. *& ſeq. Viſq; in fin. lib.*1. & Roma. *conſ.*164. *Hæc quinquaginta, in fi. nu.*5. vbi a-
17 postilla dat concord. pro vtraque. † Extende etiam in legato generali de omnibus creditis; quia non veniunt credita in diem, vel sub conditione. Roma. *d. conſ.*164. *n.*5. *ver. vltimo*, vbi apostil. pro v-
18 traq; parte allegat. † Contrarium, quod imo creditor sub condi-
* tione veniat appellatione crediti, vel creditoris, secundũ * communem opinionem, & etiam secũdum communẽ vsum loquendi. Alba. Mandel. *conſ.*74. *in fi.* apostilla ad Roma. *d.conſ.*164. *in fin.*
19 *in ver. glo.* vbi pro vtraque. † Imo, quod cedens iura contra omnes suos debitores censeatur cessisse etiam contra debitores in diem, & sub conditione. Apostil. ad Rom. *d.conſ.*164. *in ver. glo. in fi.* † Re- 20
stringe, nisi conditio esset omnimo extitura. Alex. post Rom. *d.l.*1. *ff.ſi cert pet.at.* † Limita; quia proprie creditor non est, qui exceptio- 21
ne repelli potest. Rom. *conſ.*102. *Super eo, n.*3. *&* 4 *ver. cum itaque*, & plenius *conſ.*204. *Pro diſcutienda, n.*1. *& ſeq.* † Extende; quia verba 22
legis, vel statuti in dubio debent intelligi de creditore efficaci, qui non possit exceptione legitima repelli. Roma. *d.conſ.*204. *in fi.* vbi apostilla *in ver. repellitur*, citat concord. † Limita; quia is, qui venit 23
ex cessione, vel successione creditoris mei, non est meus creditor proprie; quia non fui secutus fidem illius. Anchar. *conſ.*222. *Subtiliter, n.*4. vbi reddit rationem; quia proxima attenditur, non causa remota, & hanc partem videtur tenere Roma. *conſ.*38. *In caſu propoſito, in princ.* vbi, quod largo modo dicitur creditor, sed non proprie. † Contrarium tenet Roma. *conſil.*142. *Quod ceſſionarius. per to-* 24
tum, vbi hoc probat per text. in *l.*2. *C. de donat.* & ibi apostilla *in ver.* *
firmat, dicit * communem, allegat Deci. in *l.*1. *in* 1. *lectura, n.*99 *ff.ſi cert. pet.* Socin. Iun. *conſ.*127 *ſi præſens, n.*7. *lib.*2. & Bald. *in d.l.*1. *ff.ſi cert. pet. n.*5. quem cæteri ibi sequuntur. Roma. *conſ.*202. *in princ.* vbi hoc probat necessario; quia si ille, contra quem mihi cessa sunt iura, efficitur meus debitor, *l.*2. *C. de donatio* necessario ego sum creditor, quia in relatiuis dato debitore, necessario datur creditor, & è contra. Vide, *Ceſſionarius vtitur eodem iure, quo vtitur cedens. Concluſ.* 213. † Declarat idem Roma *conſ.*38. *in princ.* vt quando priuilegiu 25
exequendi concessum est causæ, non personæ, sine dubio cessionarius potest obtinere exequutionem, prout creditor, & ex proœmio cognoscitur, an priuilegiũ sit concessum personæ, vel causæ. † Extende contrarium vt ex stylo, vel consuetudine, aut sta- 26
tuto, vel constitutione potest capi debitor sine citatione ad instantiam creditoris, poterit etiam capi ad instantiam cessionarij. Roma. *conſ.*142. licet ibi apostil. alleget contraria in eo, quod non possit remitti citatio in præiudicialibus. † Limita; quia legatarius 27
proprie non est creditor, plene Roma. *conſil.*124 *Iſta captura nu.*9. *ver. quamobrem. vſque in fi.* allegat tex. *in l.ſi. §. licentia. C. de iure deliber.* ibi, inter creditores, & legatarios, quæ copula inter diuersa ponitur, *supra n.*6. † Extende; quia legatarius non dicitur creditor te- 28
statoris, vel legantis, Roma. *conſ.*224. *in princ.* † Extende; quia ne- 29
que dicitur creditor hæredis, antequam adiuerit hæreditatem, quia hæres adeundo obligatur, non ante, Roma. *d conſil.*224. *in princ.*

Creditor non compellitur mutare suum debitorem, neque partem crediti recipere, & quando secus. Concluſ. 156

CREDITOR † non compellitur mutare suum debitorem, *l.ſi* 1
*mandato meo, §.*1. *ff. mand.* † Extende; quia nemo compellitur 2
nouare actionem suam, neque ex contractu, neque ex quasi contractu, in iudicio, Fulgo. *conſ.*185. *Supposito statuto in princ.* vbi dicit
* communem. † Restringe; quia bene potest tertius comparere, *3
& tueri absentem, & ignorantem, & inuitum præsentem, dummodo non animo nouandi. Fulgo. *d.conſ.*185. *in princ.* † Amplia; 4
quia creditor non cogitur partem sui crediti recipere, & quando secus. Vide Soci. *Reg.*36. *Creditor partem debiti.* Vide plenius, *Solutio*
*partis non liberat ſoluentem. & quando ſecus. Concluſ.*344.

Creditor quicunque præfertur legatariis. Concl. 1057.

CREDITOR † quicunque, habeat hypothecam, siue non præ- 1
fertur legatario sui debitoris, etiam si legatarius habeat hypothecam. Bald. *in l.*1. *C. debito. vendi. pign. imped. & in l.*2. *C. ſi aduer. vend. pign.* Ias post alios *in auth. vnde ſi parens, C. de inoffi. teſtam.* Bartol. *in l. creditoribus, ff. de ſepar. bon.* † Extende multo magis in creditore ha- 2
bente hypothecata bona debitoris. † Amplia; quia quilibet cre- 3
ditor præfertur fideicommissario, & cuicunque dispositioni factæ per suum debitorem, quod bona non possint vendi, & ideo dixit Bald. *in d.l.*1. *C. debito. vend. pign. & in l.*2. *C. ſi aduer. vend. pign. in fi.* quod vxor pro credito suæ dotis potest vendere; quam rem vult de bonis sibi obligatis, non obstante aliqua dispositione etiam particulari facta in dicta re per testatorem debitorem, per tex. *in l. creditoris arbitrio, ff. de diſtract. pigno. & in l. cum fidei hæredis, ff. de fideicomm. libert.* & videtur esse de mente Docto. *in l. filiusfamil. §. diui, ff. de leg.*1. vbi Ias. Ripa, & alij. † Et ideo si non apparent alia bo- 4
na, creditor debet satisfieri in bonis alteri legatis per debitorem. Bartolus *in l. ſi cui, §. poſtquam, ff. vt in poſſeſſ. leg.* Castrens. *in l.*1. *C. communi. de leg.* quia testator non potest disponere in præiudicium creditorum. *l. ſi conuerſa. C. de legat.* † Limita; quia legatarius præfer- 5
tur creditori hæredis in bonis testatoris petita separatione bonorum. Vide, *Separatio bonorum quando & qualiter fiat. Concluſio.*185.

Credi-

Creditores societatum bancheriarum qualiter concurrant inter se. Concluſ. 1058.

1 CREDITOR † vnius societatis bancariæ, vel alterius mercimonij, puta Florentiæ, præfertur omnibus aliis creditoribus etiam anterioribus, & cum hypotheca extra cauſam ſocialem, quia menſa fauet ſuis creditoribus, qui contemplatione illius ſocietatis contraxerunt, ita Anchar. *conſil.* 184. *in princ. & per totum.*

2 † Contrarium tenet Caſtrenſ. *conſ.* 286. *Viſis & ponderatis, col.* 3 *in fi. ver. quinimo etiam prædictis omnibus ceſſantibus, lib.* 1. vbi intelligit *l. procurator, §. ſi plures. ff. de tribut.* quando ſunt creditores plurium negociationum; ſi vero vnius tantum dicit, quod non militat ratio, quod contraxerit contemplatione potius illius negociationis, quam alterius, ſed ſi vna tantum, cenſetur omnes contraxiſſe ra-

3 tione perſonæ & integri patrimonij. † Declara: quia quando vnica eſt negociatio, tunc creditores illius negociationis eſſent melioris conditionis in hoc; quia fideiuſſores pro negociatione dati tenerentur creditoribus pro negociatione, non autem aliis, qui extra negociationem, licet ratione perſonæ, vel totius patrimonij; quia iſtis fideiuſſores negocij non obligantur. Caſtren. *d. conſ.*

4 286. *col. ſi. n.* 3. *in ſi. ver. item non obſtat, ſi dicatur lib.* 1. † Declara, niſi alij creditores non bancarij reuera ſoluiſſent ad effectum ſatisfaciendi creditoribus bancariis; quia tunc ipſi quoque intrant in locum eorum, quibus fuit ſolutum, & concurrunt cum aliis bancariis creditoribus per æs & libram. Caſtr. *d. conſil.* 286. *Viſis & ponderatis,*

5 *col.* 2. *in pr. ver. breuiter iis non obſtan. lib.* 1. † Et dicitur creditor banchi, & ſocietatis bancariæ ille, qui primo loco fuit in libris banchi factus creditor, poſtea per chirographum; nam ſatis probatur ex deſcriptione in libro banchi, quod ſit creditor banchi, Caſtren.

6 *d. conſ.* 286. *Viſis, & ponderatis, il ſecundo, n.* 2. *ver.* 2. *mouetur, lib.* 1. † Extende; quia ſi ratio bancariæ facit duo chattularia, videlicet vnum particulare banchi, & aliud generale banchi, & rationis domeſticæ deſcripti pro re domeſtica, non ſunt creditores banchi, ſed bene creditores pro re bancaria, licet non ſint ſcripti in chartulario particulari banchi, ſed in chartulario generali voltæ, Caſtr. *d. conſ.*

7 286. *col.* 3. *ver. ſi vero contingat, lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam, quando idem debitor faceret plures ſocietates, vel plures menſas in pluribus locis, vel etiam in eodem loco; quia debitum vnius apothecæ, vel mercantiæ, nõ eſt debitum alterius, ſed primo debet fieri ſatisfactio ſinguli, prout crediderũt vni menſæ, ita quod non fiat cõcurſus de creditore alterius menſæ, vel trafici eiuſdem

8 debitoris. Anch. *conſ.* 332. *per totum*, maxime *n.* 4. *& ſeq.* † Extende, quando vnus & idem mercator, qui decoxiſſet, haberet plures negociationes ſeparatas, puta Florentiæ, Romæ, Venetiis; quia illi, qui crediderunt negociationi Florentiæ, nõ poſſunt ad aliam, vel eius bona accedere, niſi prius ſatisfactis creditoribus illius, ad cuius bona volunt accedere, *l. procuratoris, §. ſi plures, ff. de trib.* vbi Bald. Ang. & Salyc. & clarius Caſtr. qui tenet idem *in l. ſi fideicommiſſ. §. tract. & in l. hinc quæritur, § poteſt. ff. de pecul.* Ang. *in §. tractatum. in princ.* Io. Fabr. & Areti. *Inſt. quod cum eo, §. introduxit.* Caſtr. *conſil.* 286. *Viſis, & ponderatis, lib.* 1. Anch. *d. conſ.* 184. *Viſa ſcriptura, in princ. &*

9 *conſ.* 332. *Pro clariori, n.* 4. † Imo ipſemet Caſtr. *conſ.* 390. *Licet illi, lib.* 2. idem dicit de eo, qui habet patrimonium in diuerſis prouincijs diuerſæ iuriſdictionis; quia licet hypotheca comprehendat totũ patrimonium vbique; tamen ordine ſucceſſiuo in ſatisfactione, in creditori, qui contraxit Ferrariæ, primo debeat fatisfieri in bo-

10 nis Ferrariæ, ſi ſufficiunt, & non poſſit agere in bonis Venetiarum in præiudicium creditorũ Venetorum etiam poſteriorum. † Con-

11 trarium tenent Cuma. *conſ.* 172. *Titius & Seius*, & Petr. de Vbald. *in tract. de duobus fratri. in* 9. *parte, in fi.* † Amplia; quia creditores in perſonali ſocietatis bancariæ debent ſatisfieri æqualiter per æs & libram. Caſtr. *d. conſ.* 286. *Viſis, & ponderatis, in princ. & per totum, lib.* 1. quia non datur prioritas, neque poſterioritas in chirographariis.

12 † Extende, vt procedat, etiam ſi vnus fuit diligentior alio, & fuit ſatisfactus præſtita cautione de reſtituendo, ſi alij æquales, vel priores apparerent; quia talis cautio operatur, ac ſi non eſſet ſatis-

13 factus, Caſtr. *d. conſ.* 286. *in princ. lib.* 1. † Reſtringe, quando vnus fuiſſet diligentior in conſequendo ſuo credito, & fuiſſet ſatisfactus; quia tunc præfertur, nec reſtituit aliis. Caſtr. *d. conſ.* 286. *in princ. lib.*

14 1. † Reſtringe in deponente ſine vſuris; quia præfertur aliis creditoribus rationis bancariæ non alia ratione, niſi quia gratuito pecunias ſuas depoſuit, ſecus ſi ex mutuo eſſet creditor vel etiam ex depoſito cum vtilitate, Caſtr. *d. conſ.* 286. *col. ſi. n.* 4. *ver. non obſtant al-*

15 *legata, lib.* 1. per *l. ſi ventri, §. in bonis. ff. de priu. credit.* † Vide Abb. *conſ.* 49. *in quæſt. lib.* 2 *per totum*, vbi conſuluit in cauſa mercatorum Florentinorum, qui exercebant Romæ & Florentiæ bancum, & decoxerunt; & quia maiorem partem bonorum habebant Florentiæ, concordarunt, quod decem pro libra ſoluerentur, & hæc concordia iuuaret etiam creditores Romanæ Curiæ, quatenus conferrent bona Romæ exiſtentia, quatenus non cõferrent, non iuuaret eos concordia, ſed eis fieret ius ſecundum leges imperiales, Papa requiſiuit, quod ſoluere facerent Florentini. Qui offerebant iuſtitiam miniſtrare, Papa conceſſit repreſſalias, & capti ſunt illi, qui habuerunt decem pro libra cum obligatione, quod manutenerentur Florentini creditores ab omnibus moleſtijs, & defenderent. Abbas conſuluit pro Florentinis; quia repreſſaliæ eſſent nullæ; quia non poſſunt illi capti agere contra ſoluentes, vigore repreſſaliarum, ex quo nõ ſunt ordinatæ contra eos; & quia non habent iura ceſſa, & quia nullam habent creditores Romani actionem cum creditoribus Florentinis, qui exegerunt, & effecti ſunt domini, quia regula, quod vno immiſſo omnes ſunt immiſſi, non loquitur in adiudicatione, ſed in pignore prætorio; tamen in contrarium facit Alex *conſ.* 49. *n.* 6. *lib.* 1. quod etiam ſi repreſſaliæ ſunt nullæ, exactus recuperat, niſi fecerit notificationem repreſſaliarum prius. † Limita, quando vnus eſt principaliter ſocius in 1
aliqua ſocietate, quæ per miniſtros; & inſtitores exercetur, & ille idem etiam ſe exercet in alio loco in proprietate, & decoxit, vt euenit Bartholomæo de Panciaticis, qui habebat ſocietatem Lugduni, & Florentiæ negociabatur in proprietate abſque aliquo corpore, vel mercantiis, ſed tantum habebat domos, prædia, animalia, & ſupellectilia; tunc creditores ſocietatis ſunt admittendi in tributum cum creditoribus Bartholomæi propriis ad bona Bartholomæi, in ſubſidium tamen, & quatenus non ſufficiant bona ſocietatis, cui crediderunt, nec poſſunt repelli à creditoribus Florentiæ propriis eo caſu.

Creditor poteſt iure creditoris vendere, & quomodo. Concluſ. 1059.

CREDITOR † anterior vendens rem ſui debitoris, prout vxor 1
vendens bona quaſi mariti pro dote ſua, ſeruata forma ſtatuti transfert dominiũ in emptorem, ita vt ſpatio decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes præſcribat hypothecam in bonis venditis anteriorem, etiam ſi fiſco comperat; ſi vero hypotheca ſit poſterior, ſtatim efficitur dominus, & non poteſt inquietari prætextu, quod viliori pretio venditio ſit facta, Fulgoſ. *conſ.* 326. *Quidam nomine Lacobus. in ver. negotio propoſito.* Vide, *Creditor agens ad venditionem bonorum ſui debitoris quæ poſſit, & ad quæ obligetur. Concluſ. proxima ſeq.* † Amplia, vt procedat, etiam ſi anterior credi- 2
tor mala fide venderet per colluſionem pro minori pretio rem ſui debitoris ſeruata forma ſtatuti; quia adhuc nõ poteſt emptor moleſtari etiam à fiſco poſteriore, niſi facta prius excuſſione, Fulgoſ. *d. conſ.* 126. *n.* 2. † Declara; quia ſi emptor fuit bonæ fidei, dolus ven 3
ditoris prioris creditoris ſibi non nocet; ideo moleſtari non poteſt, ſed præſcribit, Fulgo *d. conſ.* 126 *in fi.* † Amplia; quia etiam po- 4
ſterior creditor vendens pignus, vel bona in exequutione capta ſui debitoris, non poteſt impediri à primo creditore, ſed tamẽ iudex debet reſeruare iura prioris, & in conſignatione pretij, poſtea priori, & potiori conſignare; quia ex quo actus ſecundi eſt profi-
cuus omnibus, non impeditur, Iaſ. *in l. à diuo Pio. §. ſed & illud. ff. de ré iud.* & plenius Neguſ. *de pign parte* 6. *membro* 1. vbi ponit regulam, ampliationes, & fallentias plurimas. † Limita; quia creditor non 5
poteſt vendere iure creditoris pignus, poſtquam ſibi fuit oblatũ, & depoſitum pretium à tertio, qui erat procurator, licet tunc non oſtenderet mandatum; quia ſaltem impeditur venditio. Fulgoſ. *conſ.* 127. *Cum Titius, in fin.* † Limita; quia ſibi ipſi non poteſt credi- 6
tor vendere pignus. † Extende; quia ſi tertio vendat, qui poſtea 7
cedat creditori vendenti, præſumitur perſona ſuppoſita, & perinde eſt, ac ſi ſibi vendidiſſet. Fulgoſ. *d. conſ.* 127. *n.* 2.

Creditor agens ad venditionem bonorum debitoris quæ poſſit, & ad quæ obligetur. Concl. 1060.

CREDITOR † habens pignus, vel tenutam bonorum licet non 1
compellatur vendere, ſi non velit *l. à diuo Pio, §. quod ſi res, ff. de re iud. l. quamuis in fin. princ. ff. de pignor. actio.* † Tamen ſi vult ſibi ſatis- 2
fieri, & non reperiatur emptor, vel oblator, tenetur pro quantitate ſui crediti, & valore bonorum ea accipere in ſolutum, iuxta tex. *in d. l. à diuo Pio §. Si pignora. ff. de re iud.* † Imo ſecundum legem anni 3
1548. Florentiæ tenutarius tenetur intra annum accipere bona in ſolutum, licet primo non compelleretur. † Hodie autem ex re- 4
formationibus Rotæ Florentiæ ſeruatur, quod bona æſtimantur, poſtea ponuntur ad haſtam, & fiunt licitationes, & ſi reperitur emptor, qui offerat vltra æſtimationem, præfertur; quia plus offerens expectatur per quindecim dies, quibus elapſis deuoluitur ad alium, qui plus obtulit, & ſic deinceps, ſed ſi nullus ob-

lator soluat in termino, bona adiudicantur creditori pro æstimatione facta,& nota, quod nihilominus oblatores compelluntur soluere illud, quod obtulerunt supra æstimationem ad commodum debitoris,& tenentur ad gabellam contractuum. Vide, *Missio in possessionem corporalium,& incorporalium qualiter fiat. Conclus.* 281.

5 † Et quod creditor emptore non reperto possit petere sibi adiudicari bona debitoris de iure communi, tradit Alex. *in d. l. à diuo Pio. §. si pign. ff. de re iud.* & est tex. *in l.* 1. C. *si in caus. iud. pign.* Castren. *in l. si quos, C. de resciad. vendit.* Afflict. *decis.* 338. *col.* 2. Rol. à Valle *cons.* 6 32. *vol.* 3. † Et ita de stylo seruatur Florentiæ; quia idem expresse cauetur per statutum sub rubrica, *de togen. debit. ad solutio. & modo.* 7 *& forma dationis in solutum.* † Amplia; quia creditori habenti instrumenta publica sui crediti, conueniens est, quod bona sui debitoris iudicialiter assignentur, *d. l. à diuo Dio, § si pignora ff. de re iud.* & assignatio fiat pro concurrenti summa sibi debita, gloss. & Doctores *in l. eleganter. in princip. ff. de pign. act.* Bart. *in libera. C. de sentent. & interloq.* & tunc sicut per solutionem debiti tollitur omnis obligatio; ita etiam per dationem in solutum, quæ habet vim solutionis,& receptio in solutum vim emptionis. *l fin. ff. quib. ex caus. in* 8 *poss. eatur l. si pradium. C. de euictio.* † Declara, quod in tali adiudicatione, seu datione in solutum, siue ea fiat à Iudice, siue à parte, debet apponi clausula, quod in euentum, in quem dicta bona molestarentur, vel euincerentur, liceat eidem creditori redire ad iura primæua, ac si dicta adiudicatio facta non foret, ita Bartol. *in d. l. eleganter, ff. de pign. actio.* Bald. *consil.* 300. *Statuto cauetur, in princip.* 9 *lib.* 1. † Potest tamen ipse creditor offerre ad hastam, prout quilibet alius, *l.* 2. & ibi Salycet. *C. si in causam iudic.* Vide, *Datio in solutum an differat à venditione, & in quibus. Conclus.* 24.

Creditor an possit petere partem sui crediti in iudicio. Conclus. 1061.

1 CREDITOR † in maiori summa non admittitur, si velit petere partem crediti tantum in iudicio. Bart. *in l.* 1. *in fin. ff. de acq. hæred.* quem ibi sequuntur Imol. & Aretin. idem Areti. *in l. si mihi, &* * *tibi. ff. de leg.* 1. vbi * omnes, vbi adducunt rationem, ne continentiæ causarum diuidantur, & ne debitor duplicibus expensis fatigetur. † Declara, vt procedat aduersario opponente, alias secus; quia libellus talis admitteretur, *§. si minus. Instit. de actio. l. si toto, §.* 3 *1. de leg.* 1. Areti. *in d. l.* 1. *col. fin. post med. ff. de acqu. hæred.* † Extende; quia Florentiæ seruatur, quod potest peti pars crediti ex toto, se- 4 cundum Imol. *in d. l.* 1. *in fin.* ex mente Baldi *ff. de acquir. hæred.* † Declara extensionem, vt procedat in curia mercantiæ, vbi iudicatur secundum veritatem, & arbitrium mercatorum, sed coram Iudice ordinario Rotæ non procederet libellus parte opponente, ne continentia causarum diuidatur, *l. nulli, C. de iud.* & ne debitor duplicibus expensis fatigetur; vt considerat Areti. *d. l.* 1. *in fin ff. de ac-* 5 *quiren. hared. & d. l. si mihi & tibi, ff. de leg.* 1. † Limita; quia de iure communi, qui petit partem, & obtineat, non præiudicat sibi; quin possit petere residuum, *l. si quis cum totum*, & ibi gloss. *in verb. non noceat, & l. videtur ff. de except. rei iudic.* Io. Fabr. *Instit. de actio. §. si minus,* *col.* 5. *ver. quid si actor.* Vide, *Liberatio debitoris ex quibus præsumatur, vel non. Conclus.* 332.

Creditor an possit exigere debitum suum à debitore sui debitoris, & quando. Conclus. 1062.

1 CREDITOR † potest exigere à debitore debitoris, contra quem habet executionem paratam, si ipse debitor debitoris non negat se debere, etiam si non sit nomen debitoris obligatum creditori, Bart. *in l. si in causa. per illum text.* quæ est 2. *in princ. C. quando fiscus, vel priuatus,* vbi reddit rationem, quare secus, si negat, Bald. *cons.* 22. *Tres sunt casus, lib.* 4. & sic in personali procedit hic primus casus, & est necesse, quod fiat condemnatio principalis debitoris, detur executio, subsequatur confessio nominis debitoris, explicita, vel implicita, & missio in possessionem nominis debitoris, ita Soci. *cons.* 37. *na.* 14. *lib.* 3. & in istis terminis loquitur glo. *in l.* 1. *C. de prator pigno.* tex & ibi Bart. & alij *in l. à diuo Pio, §. si super rebus, n.* 3. *&* *in §. sic quoque* vbi plene Alex. & alij. *ff. de re iud* & ista quatuor esse necessaria in actione personali, dicit Bald. qui plene examinat *in* 2 *l.* 1. *n.* 4. *C. quando fiscus, vel priuat.* † Restringe, quia si debitor debitoris neget se debitorem, contra eum non datur executio. etiam si negatio sit per calumniam. glo. & Bart. *d. l.* 2. *C. quando fiscus*, & alij, quos citat Ias. *in l. à diuo Pio, § sic quoque. n.* 1. *ff. de re iudic.* quia non 3 fit executio. † Declara; quia si constat clare de calumnia, puta quia constat per instrumentum, vel sententiam, potest procedi 4 executiue. Ias. *d. l. à diuo Pio, § sic quoq; ff. de re iudic. in princip.* † Restringe, vt non procedat, quando debitor debitoris negaret se debitorem, vel quando creditor non haberet creditum habens executionem paratam; quia si nō habet obligatum debitorem debitoris, non exigit ab eo inuito. Bart. *d. l. In causa, in* 2. *lectu. in pr. C. quando fiscus, vel priuatus.* Alex. *d. l. à diuo Pio, §. sic quoque, in princ. ff. de re iud. & in §. si super rebus,* vbi Bart. *eod. tit. n.* 3. † Ratio, quare per negationem debitoris vltimi non fiat executio contra eum, est; quia summaria cognitio, quę fit in executione contra primum debitorem, non debet nocere secundo; quia vt exigatur, & vt compellatur, debet plenaria cognitio adhiberi; ideo contra eum debet dari libellus, & alia solemnia fieri. Bart. in *d. l.* 2. *in princ. C. quando fiscus. & in d. l. à diuo Pio, §. si super rebus, n.* 3. *&* *§. sic quoque, ff. de re iud.* † Et 6 modus agendi contra negantem erit via ordinaria; quia debitor non soluendo, si est præsens, compellitur cedere, vt possit experiri creditor, ex quo iam est condemnatus, vel dabitur curator bonis, quatenus sit absens, qui ager contra nomen nomine debitoris ad commodum iudicati. Alex. *d. l. à diuo Pio, § sic quoque, n.* 5. *ff. de re iud.* † Et procedit restrictio, etiam si debitum sit liquidum ipsius cre- 7 ditoris; quia non propterea potest agere contra nomen debitoris, nisi feratur sententia contra primum debitorem. Bald. *d. l.* 2. *in princ. n.* 1. *in fi. C. quando fiscus, vel priuat.* † Declara; quia procedit con- 8 currentibus quatuor, primo, videlicet quod actum sit contra nomen debitoris, & sit facta condemnatio, secundo, quod sit relaxata executio, tertio, quod conuincatur nomen debitoris, vel implicite confiteatur, & tunc mittitur in possessionem nominis hoc modo quia iudex iubet nomen debitoris esse pignus, glo. fi. in *l* 1. *C. de prator pigno.* quam ibi sequuntur omnes, * & in *d. l. à diuo Pio, §.* * *sic quoque, ff. de re iud.* † Tria necessario requiri dicit Rom. *cons.* 291. 9 *Pro habenda, in princ.* primo, quod debitor principalis sit condemnatus; secundo, quod sit facta discussio contra eum, tertio, quod debitor debitoris non neget se debere, & vno deficiente non agit creditor contra debitorem sui debitoris. † Amplia; quia credi- 10 tor habens nomen sui debitoris expresse obligatum specialiter, vel generaliter, potest agere, & exigere contra debitorem sui debitoris sine vlla discussione contra principalem suum debitorem. Bald. *cons.* 22. *in princ. lib.* 4. vbi dicit hanc veriorem esse, & ita videtur velle Soci. *d. cons.* 37. *n.* 14. *lib.* 3. & hanc * communem, & ma- * gis communem * dicit Negus. in *tract. de pignor. in* 8. *parte. membro* * *1. n.* 19. *ver. sexto sallit.* Alex. *cons.* 15. *Viso & considerato, nu.* 6. *lib.* 6 vbi dicit * magis communem, & probat authoritate, & ratione; & * communem * dicit Alex. *cons.* 17. *n.* 6. *in fi. ver. denique. lib.* 1. † Con- *11 trarium tenet gloss. fi. in l.* 1. *C. de prator. pign.* vbi, quod nisi nomen debitoris confiteatur, non potest agi contra eum, ideo debet citari, sequitur Bart. *in d. l. à diuo Pio, §. sic quoque, in fi. ff. de re iud.* vbi plene Alex. qui in fi. dicit, quod agitur via executiua, si confiteatur, pro hac parte facit; quia si ontur actio hypothecaria vtilis, ergo necessario requiritur excussio, ita Bald. *in l. nomen, C. quæres oblig. poss.* vbi disputat, & dicit, quod etiam si sola actio vtilis oriatur, cum habeat instar hypothecariæ, tutius esse, quod requiratur. †Extende ampliationem; quia creditor potest agere via exequu- 12 tiua contra nomen sui debitoris, quando habuit cessionem à debitore; quia licet creditor non habeat hypothecam nominis debitoris, sufficit ius cessum, vt possit agere contra nomen debitoris, prout posset cedens. Socin. *d. cons.* 37. *n.* 14. *& seq. in fi. lib.* 3. †Ex- 13 tende idem, si iudex dedisset creditori in solutum nomen debitoris; quia sine alia cessione transeunt iura, & actiones, communem * dicit Soc. *d. cons.* 37. *nu.* 15. † Contrarium tenet Angel *consil.* * 14 259. *n.* 2. *in fi.* vbi, quod cessio, vel datio iudicis circa nomen debitoris nihil operatur, vt possit agi, nisi ipse fateatur. † Rationem di- 15 cit Alex. *cons.* 15. *in fi. lib.* 6. quia quando est obligatum largo modo possidetur. † Contrarium, quod non cadat possessio, vel quasi in 16 nomine debitoris, communem * dicit Alex. *in d. l. à diuo Pio, §. sic* * *quoque, n.* 9. *ff. de re iud.* † Amplia; quia quando nomen debitoris ne- 17 gans se debitorem appareret debitor ex tali causa, quæ habet paratam executionem, tunc posset fieri executitio contra eum; quia cessat ratio, quod requiratur libellus, & plenaria cognitio. Bart. *d. l.* 2. *n.* 1. *ver. quod si debitor, C. quando fiscus, vel priuat.* & ista est opinio multorum, quos refert Ias. *in d. l. à diuo Pio, § sic quoque, ff. de re iud. in princ.* vbi ponit hoc pro limitatione illius §. dum dicit, *si neget*, quia pro confitente habetur, idem tenet Bald. *in d. l.* 2. *C. quando fiscus, n.* 2. Alex. *in d. l. à diuo Pio, § sic quoque, n.* 2. *&* 3. *ver. Socin tamē, ff. de re iud.* vbi declarat, etiam si non adsit instrumentum habens paratam executionem; quia sufficit probatio probata. † Decla- 18 ra; quia licet instrumentum sit probatio probata, si tamē debitor debitoris opponeret exceptiones releuātes, impediretur executio; quia debet audiri, ita Alex. *d. § sic quoq;, n.* 3. *ff. de re iud.* vbi allegat Salycet. † Extende, etiam si creditor vellet in continenti probare 19 malitiam negantis; quia tunc via executiua audietur, & facta probatione daretur executio. Alex. *in d. § sic quoque, num.* 3. *ff. de re iud.*

20 *iud. ver. item addatis.* † Contrarium tenet Bald. in *l. 2. n. 2. verſic. tu vero,*
21 *C. quando fiſcus, vel priuat.* † Extende ampliationem, vt procedat etiã quando fuit facta exceptio, ſed non probata per debitorem debitoris, quia habetur pro confitente. Bald. in *l. 2. num. 5. ver. ſed pone, C. quando fiſcus.* Alex. *d. § ſic quoque, n. 5. ff. de re iud.* qui allegat Salycet. &
22 alios. † Amplia, quando nomen debitoris eſſet obligatum; & creditor primus vellet agere hypothecaria ad nomen debitoris ſibi obligatũ, quia poteſt etiam ſi non eſt lata ſententia condemnatoria, nec adſit iudicatum contra primum debitorem. Bart. *d. l. 2. n. 2. ver. oppo. C. quando fiſcus, vel priuat.* & eſt ratio, quia ex obligatione nominis oritur vtilis actio, vel vtilis hypothecaria, quia directa
23 non poteſt competere, *l. nomen, C. quæ res pign. oblig. poſſ.* † Extende, quando nomen debitoris eſt proprium, & obligatum, quia tunc æquipollet rei corporali, & ſtabili, vt poſſit exequi etiam contra negantem. Alexand. in *dict. l. à diuo Pio, § ſic quoque, numero 4. verſiculo tertio limita,* vbi Iaſ. *in princip. verſiculo ſecundo ſingulariter, ff. de re iud.*
24 † Amplia, quia Florentiæ ſtatutum fori mercatorum concedit, quod debitor debitoris poſſit exigi, & directe conueniri à creditore, vt in ſtatuto. † Amplia, quia creditor debitoris poteſt exigere debitum ſui debitoris ab initio, quando primus debitor ceſſit ſuum debitorem creditori, & conſtituit eũ procuratorem in rem ſuam; quia tunc habet vtiles actiones, & exercitium directarum, ita quod non poteſt ſic opponi exceptio diſcuſſionis, neque
26 aliud impedimentum. Bal. in *l. 2. C. quando fiſcus, vel priuat.* † Amplia, quia creditor poteſt vti iuribus ſui debitoris etiam eo inuito, *l. ſi cui, C. de non numer. pecu.* & deficientibus aliis bonis poſſunt capi nomina debitorum. Caſtr. *conſ. 275. Ad primum, n. 3. in fi. & nu. 4. ver. con-*
27 *ſtat, lib. 2.* † Amplia, quia agens ſuper re corporali contra tertium poſſeſſorem bonorum ſui debitoris, vel ad bona ſibi obligata, poteſt exequi facere contra tertium poſſeſſorem habentem cauſam à condemnato, ſiue neget, ſiue confiteatur; ita videtur diſtinguere Bart. in *l. à diuo Pio, § ſi ſuper rebus, nu. 3. & ſeq. & § ſic quoque, ff. de re iudic.* vbi reddit rationem diuerſitatis, quia ſi confiteatur rem eſſe debitoris condẽnati, res eſt clara, ſi vero negat, tunc capiatur ſummaria probatio, in qua ſufficit ſemiplena probatio, & ſi conſtat de iure debitoris, fit exequutio ſine præiudicio cognoſcẽdi in plenario iudicio, ita Caſt. *conſ. 143. Viſis, & ponderatis, n. 3. ver. breuiter non in-*
28 *ſiſtendo, lib. 1.* vbi, an ſemiplena probatio ſufficiat. † Extende, quia etiam ſi creditor habuit ſententiam in iudicio vniuerſali, poteſt petere exequutionem in bonis particularibus. Bald. *in l. 1. an fin. C.*
29 *famil. herciſc.* † Cui autem incumbat probatio, an creditori, vel debitori debitoris, dicas, vt per Bart. *d. l. à diuo Pio, § ſi ſuper rebus, n. 3. & 4. ff. de re iudica.* vbi diſtinguit plures caſus, quando agitur reali, & plures caſus, quando agitur perſonali, vide eum, & ſequitur Caſtr.
30 *conſ. 143. col. pen. ver. & ſi quæritur, li. 1.* † Si vero creditor agit perſonali contra ſuũ debitorem, quem obtinuit condemnari, & petit exequutionem contra tertium poſſeſſorem bonorum condemnati, proceditur ad ſummariã probationem, prout in caſu, ſi agatur ſu-
31 per re corporali. Caſtr. *d. conſ. 143. n. 3. ver. cũ ergo, li. 1.* † Si vero tertius poſſeſſor fatetur ſe debitorẽ debitoris, vel habere rem ab eo, cõtra quem agitur, licet neget poſſe dari exequutionẽ, quia dicit ſe dominum, tamen debet ipſe probare. Caſtren. *d. conſ. 143. nu. 3. col. pen.*
32 *ver. probatio autem lib. 1.* † Et ſi probauit ſe dominium, etiam ſi haberet cauſam à debitore qui in fraudem alienaſſet debet prius agi reuocatoria cõtra ipſum, antequam fiat exequutio. Bart. *d. l. à diuo Pio, § ſi ſuper rebus, nu. 7. ver. modo formo, ff. de re iudic.* quem ita declarat, & ſequitur Caſtr. *d. conſ. 143. col. pen. ver. & notandum, lib. 1.* Guido Papæ
☞ *Singul. 561. Vtrum ſententia.* Vide, *Fraudulenter facta in fraudem creditorum qualiter dicantur, & reuocentur. Concluſio.* 479. † Summaria probatio in hoc iudicio exequutionis rerum corporalium contra debitorem debitoris intelligitur non per iuramentum, ſed per ſemiplenam probationem. Bart. *in l. à diuo Pio, § ſi ſuper rebus, in princ. ff. de*
34 *re iudic.* † Contrarium tenet Caſtr. *conſ. 143. col. penul. propeſi. lib. 1.* vbi, quod intelligitur de ſummaria, quantum ad ordinem iudicij: quia
35 non requiritur libellus, ſed bene plena probatio. † Declara, vt per Ruin. *conſ. 22. n. 9. li. 1.* vbi, quod ſi ſententia eſt in iudicio vniuerſali, requiritur plena probatio, ſi in iudicio particulari ſufficit ſemiple-
36 plena. † Limita, quia legatarius non poteſt exigere ab eo, qui ſe obligauit hæredi de ſoluendo legato in abſentia legatarii, ſed bene poteſt agere contra hæredem, & hæres poteſt agere contra eum,
37 qui ſe obligauit. Signorol. Homod. *conſ. 3. A pater fecit.* † Extende, quia ſi teſtator legauit aliquid ſuper re aliena præſente, & conſentiente domino rei, non poteſt legatarius agere ſuper re aliena, ſed aget contra hæredem, & hæres contra dominum rei, qui videtur
38 mandaſſe. Bart. *conſ. 211. in princip.* † Limita, quia exequutio nunquã datur contra debitorem debitoris, niſi ſit condemnatus, & confiteatur in priuati fauorem, in fauorem vero fiſci ſufficit, quod con-

fiteatur. Angel. *in l. ſi debitum, C. quando fiſc. vel priuat.* † Declara, quia 39
quæ dicuntur de iure communi, vt requiratur, vel non requiratur condemnatio, procedunt etiam ſtante ſtatuto, prout Perũlij, quod inſtrumentum exequatur contra debitorem debitoris, quia intelligitur, poſtquam eſt condemnatus. Ang. *d. l. 3. C. quando fiſc. vel priu.* † Declara, quia fiſcus habet priuilegiũ, quod poteſt agere via exe- 40
quutiua contra nomen debitoris duobus concurrentibus, quod primus debitor non ſit ſoluendo, & quod debitum ſit liquidum, quia ſi non eſſet liquidum, neque poteſt fiſcus agere via exequutiua, ſed requiritur ordo, & ſententia. Bald. *in l. 2. C. quando fiſ. vel priuatus, n. 1.* Vide plene, *Debitor debitoris qualiter exigi poſſit. Concl. 45.* Vide, *Debitor ſoluendo creditori ſui creditoris quando liberetur. Concl. 44.* Vide, *Nomina debitorum qualiter veniant in obligatione. Concl. 63.*

Creditor poteſt exequi facere contra debitorem pluribus modis. Concluſ. 1063.

CREDITOR † poteſt intentare diuerſa remedia exequutiua 1
contra debitorem, vt ſatisfaciat, adeo quod habita tenuta i.
bonis, poterit etiam eum capi facere pro eodem debito exequutiuo. Bar. *in l. conſentaneum, in vlt. col. C. quomodo, & quando iudex.* Bal. *in l. qui legat. C. vt in poſſ. legato.* Rom. *conſ. 133. per totum.* Dec. *conſ. 12. & conſ. 562. n. 8.* Alex. *conſ. 130. n. 15. li. 4.* Iaſ. *in l. nulli, n. 8. in 6. fallen. C. de iud.* Iaſ. *conſ. 9. & conſ. 28. in ſi. lib. 1.* Bald. *in l. 1. ad fin. ff. ſi quis ius dic. non obtemper.* Ang. Aret. *in § ſi. n. 10. Inſtit. de act.* Angel. *in l. nemo carcerem. C. de exact. trib. li. 10.* Alex. *in addition. ad Bart. in l. hæres à debitore. § pen. ff. de fideiuſſ.* Bald. *in l. ſi ego. colum. pen. ff. ſi cert. petat.* Caſtr. *d. l. qui leg. C. vt in poſſeſſ. leg.* Iaſ. *in l. 1. col. 8. ff. ſi quis ius dic. non obtemp.* Socin. *d. c. quoniam frequenter. § fin autẽ. in 2. not. vt lit. non conteſt.* Dec. *conſ. 12. col. 2. & conſ. 460.* Calleſ. *de oblig. Camer. in 3. parte princ. q. 2.* † In contrarium facit, quia non vi- 2
detur, quod creditor poſſit eodem tẽpore moleſtare hæredes debitoris actione perſonali, & tertios poſſeſſores actione reali pro conſequendis bonis obligatis. Rom. *conſ. 392. col. pen.* vbi conſuluit Florẽtiæ in terminis de vxore agente perſonali actione cõtra principalẽ obligatũ, & actione hypothecaria cõtra tertios poſſeſſores, facit in argumentum *l. ſingulis, ff. de exequut. rei iud.* & quod Bald. dicit *in auth. contra cũ rogatus, n. 11. C. ad Trebel.* Alex. *in l. 1. col. pen. ver. & addatus, ff. de leg. 1.* † Declara forte, quia contrariũ procedit, qñ agitur cõ- 3
tra obligatũ in ſubſidiũ, quia non tenetur, niſi quando excuſſus eſt principalis, & non videtur excuſſus, donec exiſtimat creditor ex perſonali poſſe ſatisfieri, ideo vel omittat perſonalem, vel donec pendet, tertius non poteſt moleſtari, concluſio vero procedit, qñ contra eũdem, qui omnino tenetur, ſimpliciter agitur. † Extende, 4
quia ſicuti poteſt trãſire de minori exequutione, videlicet de reali ad maiorem, quæ eſt perſonalis. Bar. *d. l. conſentaneum, n. 17. C. quomodo, & quando iudex*, ita multo magis poterit tranſire de maiori ad minorem. arg. *l. cui licet. ff. de regul. iuris*, ideo ſi habuit tenutã, poterit etiam facere ſequeſtrum, nam minus trædialis ſequeſtratio eſt, quã miſſio in poſſeſſionem. Bal. *in l. 1. n. 2. ver. in hoc tamen differt. C. de prohib. ſeq.* † Extende, quia creditor, qui fecit carcerare ſuum debito- 5
rem, non prohibetur etiam contra fideiuſſorem exequi. Bart. *d. l. conſentaneum. C. quomodo, & quando iudex.* Bal. *in l. ignorare in fi. C. de teſt. milit.* † Extende, quia carcerato debitore poteſt etiam creditor de- 6
uenire ad tenutam, & exequutionem contra bona carcerati, quia vnum remedium non excludit aliud. *c. quoniam frequenter. § fi. vt lite non conteſt.* † Extende, quia creditor habens bona ſui debitoris ſe- 7
queſtrata, poteſt debitum petere, quia non dicitur illi ſatisfactum per ſequeſtrum. Bald. *in l. qui legati. C. vt in poſſ. leg.* Caſtr. *in l. ſi Stichum. § Celſus. ff. de nouatio.* late Neguſ. *de pign. in fin. num. 18.* Dec. *conſ. 12.* vbi multa in propoſito, & *conſ. 75.* † Extende, quia creditor recipiens 8
pignus à debitore, non prohibetur conſtituere eum in mora, & ab eo exigere, quod ſibi debetur. Soc. *in l. creditor. ff. ſi cert. pet.* Corn. *conſ. 166. n. 5. li. 4.* † Extende, quia ſi creditor habet condemnatum debi- 9
torem, vt teneatur ſoluere intra certum tempus, alias bona illius ſint ſibi adiudicata, lapſo termino poteſt creditor velle ſolui ſibi debitum. Vide, *Fauorabilis diſpoſitio odium operari non poteſt, neque è con-*
☞ *uerſo. Concl. 90.* † Extende, quia creditor habens hypothecam, qui 10
habuit tenutam in certis bonis, poteſt variare ex iuſta cauſa & accipere tenutam aliorum bonorum, donec integre de ſuo credito ſit ſatisfactus. Bart. *in l. rem alienam. ff. de pign. actio. & in l. ſi cum venditor, in princip. ff. de euict.* † Extende maxime in creditore hypothecario, 11
quia licet habeat penes ſe tot bona ſui debitoris, quæ ſufficiũt pro ſatisfactione, poteſt tamen, donec ſatisfiat, ex hypotheca agere contra alia bona. Vide, *Hypothecaria auocat poſſeßionem. Concluſio. 126.* ☞
† Extende, quia non compellitur vendere pignus, licet habeat licentiam à debitore, quod declara, vt *in ver. Pignus conuentionale poteſt vendi. Concluſ. 346.* † Reſtringe, quia habita tenuta à iudice mer- 12
cantiæ, vel facto tactu, non poſſet mutato iudicio facere capi coram

ram Potestate. *l. vbi cæptum*, vbi Bart. Castr. & alij, *ff. de iud.* quæ lex nō videtur limitata in exequutiuis, vt per Fel. *in c. ex tenore de rescrip.*
14 vbi limitat regulam multis modis, & non in exequutiuis. † Contrarium, quod imo procedat conclusio in exequutiuis, vt possit variari, nec habeat locum *l. vbi cæptum. ff. de iud.* sed solum loquatur in ordinariis. Iaſ. *d. cons. 9.* vbi late, *& cons. 28. in fi. lib. 3.* Vide, *Iudicium*
15 *vbi cæptum est, ibi finem accipere debet. Concl. 487.* † Restringe in iudiciis ordinariis. Bart. & Doct. *in l. edita. C. de eden.* Rom. *cons. 40. col. fi. in fi.*
☞ *cons. 45. Quoad id.* Vide, *Captura personæ in ciuilibus quando licita, vel non. Concl. 70.* Vide, *Carcerari nemo potest pro debito ciuili. Conclus. 80.* Vide, *Debitor quando possit carcerari, vel non. Concl. 48.* Vide, *Statutum circa capturam debitoris. Conclus. 479.*

Creditor hypothecarius præfertur non hypothecario. Conclus. 1064.

1 REGVLA † est, quod creditor hypothecarius etiam posterior præfertur creditori non hypothecario etiam anteriori. *l. eos. C. qui potio. in pign. l. creditor. §. si primus. ff. qui potior. in pign.* vbi Bart. & alii.
2 † Extende, quia creditor hypothecarius posterior præfertur priori creditori ex sententia, quia habet solam personalem, *l. creditor qui*
☞ *primus, §. si primus*, vbi Bart. *ff. qui potio. in pigno.* Vide, *Hypothecarius creditor præfertur non hypothecario. Conclus. 127.* Vide, *Scriptura priuata non*
3 *concurrit cum instrumento. Conclus. 79.* † Limita, quando hypotheca esset in fraudem primi creditoris, puta concessa à debitore iam de-
4 cocto, & fallito. Bald. *cons. 432. Casus talis est lib. 1.* † Extende idem in marito constante matrimonio confitente dotem, quæ non apparet promissa, quia si post credita in personali præsumitur in fraudem, & non nocet. Castr. *in l. 1. ff. sol. matrim. in fi. decis. Perusi. 66. n. 31.*
5 † Limita in creditore chirographario, qui à die pignoris prætorij concurrit cum hypotheca conuentionali, & qui prior est tempore, potior est iure, *l. 3. C. vt in possess. legat.* Docto. *in l. 2. C. qui potio. in pign.* Bart. *in l. si cum vnus, §. fin. versic. venio ad secundum, ff. de bon. auth.*
6 *iudi. poss.* † Limita in creditore defuncti habente solam personalem, qui præfertur creditoribus hæredis, etiam habentibus hypothecam, & anterioribus facta separatione bonorum, *l. 1. §. scien-*
7 *dum, ff. de separ. bon.* quæ quidem separatio hoc operatur. † Declara, quia talis separatio debet peti intra quinque annos, alias non releuat, *l. 1. ff. de separa. bon. l. est iuris*, vbi Cyn. Bald. & Salycet. *Cod. de bon. author. iudic. possid. leg. si adulta. Codice de hæred. actio.*

Creditores in personali actione qui præferantur. Conclus. 1065.

1 CREDITORES † plures sine hypotheca dicuntur in personali actione pares, & ideo concurrunt omnes per solidum, & libra,
2 *l. pro debito, in fi. C. de bon. auth. iud. possid.* † Extende, quia vno immisso in possessionem ex prætorio pignore omnes censentur immissi. *l. fi. C. de bonis auth. iud. possid.* Abb. *cons. 49. In quæst. in princ. ver. tertio adduco,*
☞ *lib. 2.* Vide, *Missio in possessionem vnius creditoris quando iuuet alios. Concl.*
3 *282.* † Restringe, quando vnus ex eis vigore sententiæ obtentæ super eius credito adeptus fuisset tenutam validam, seu exequtionem in possessionem, & sic pignus iudiciale, quia tunc super eisdē bonis, quæ petuntur dari in solutum, vel vendi, esset præferendus, *l. 2 & l. 4. C. qui potio. in pig. & in l. si post quā, C. vt in possess. leg.* & declarat Alex. *cons. 208. Viso summario, col. 2. lib. 2.* repetito *cons. 140. lib. 7.* Abb. *cons. 49. n. 5. ver. tertio facit, lib. 2.* vbi quod missio iuuat alios in prætorio pignore, secus in adiudicatione, vel in solutione, quæ transfert
4 dominium. † Restringe, quādo debitor primo soluisset vni ex creditoribus habentibus personalē, quia alii in personali non possunt reuocare talem solutionem, *l. si non expediat, ff. de bon. auth. iud. possid. l. fi. §. & si præfatā, C. de iure delib. l. pupillus, ff. de iis, quæ in fraud. credit.* Abb.
5 *cons. 49. In quæst. n. 5. ver. tertio facit, lib. 2.* † Declara, quia non procedit, quando adessent creditores hypothecarii, quia si debitor non est soluendo, possunt hypothecarii auocare solutionem factam creditori in personali, vel etiam hypothecario posteriori. Bart. *d. l. pupillus*, quem ibi sequitur Angel. *ff. de iis, quæ in fraud. credit.* Salycet *in l. pecunia. C. de priuil. fisci.* Io. Andr. *in addit. ad Specul. in rubr. de oblig. col. 4. in princip. versic. ex quo videmus.* Corne. post alios *d. §. & si præfatam, num. 16.* vbi ponit regulam cum fallent. Afflict. *decis. 90.* Capic. *decis. 78.* Grammat. *quæst. 1.* Couarru. *pract. quæst. cap. 29.* Cephal. *consil. 86. num. 5. & sequent. & consil. 135 num. 17.* Strach. *de Mercat. tit. de decoctor. in vlt. parte, nu. 28.* & est tex. *in l. ex facto, ff. de pecul.* Abb. *d. cons. 49. num.*
6 *5. ver. tertio facit, lib. 2.* † Declara, nisi alii creditores habentes solam personalem haberent priuilegiatam personalem, quia auocarent ab alio non habente priuilegiatam personalem, cui esset solutum, prout in pupillo, & est tex. *in l. pecunia, C. de priuil. fisci, & in l. sed an hic, ff. quod cum eo.*

Creditor primus quando agat contra secundum satisfactum. Conclus. 1066.

CREDITOR † primus, qui vult agere contra secundum posteriorem, vt recuperet bona sibi tradita à cōmuni debitore, debet prius citare principalē debitorem, & illū excutere, alias nullitер agit. Vide, *Exceptio discussionis quod prius cōueniatur principalis. Concl.* ☞ 403. † Extende, quia adhoc, vt creditor primus recuperet à secūdo 2
debet prius habere liquidationē sui crediti, & exequtionē contra principalem iudicialiter relaxatā, alias non potest agere. Vide, *Debitor debitoris qualiter exigi possit. Conclus. 45.* † Amplia, quia creditor ☞
secundus satisfactus à debitore in pecunia, non potest molestari à 3
primo, quia hypotheca non cadit in pecunia, Afflict. *decis. 190.* vbi late, quia alias tolleretur commercium. Vide, *Pecunia habet multa* ☞
singularia. Concl. 198. † Restringe, nisi primus creditor esset priuilegiatus, prout fiscus, & alii, quia tunc reuocat solutum secundo, et- 4
iam si solutio sit in pecunia. Afflict. *d. decis. 190.* & ita notatur *in l. pecuniam, C. de priu. fisci.* † Qualiter autem vnus creditor com- 5
municet aliis exactum. Bart. *in l. pupillus, ff. de iis, quæ in fraud. cred.* Io. Andr. *in addit. Specul. tit. de oblig. & solut. in apost. magna, col. 3. in rubrica.* † Amplia, quia creditor in personali satisfactus, siue posterior, siue 6
non, molestari non potest à primo creditore pariter in personali, quia diligentia prodest. Vide Conclusio. proximam præcedentem. ☞
Vide, *Potior est iure qui prior est tempore. Conclus. 465.*

Creditori eius, cuius bona sunt confiscata, à quo satisfiat. Conclus. 1067.

REGVLA † est, quod facta confiscatione bonorum fiscus renetur ad debita omnia. Vide, *Fiscus in bonis condemnati repræsentat* ☞ 1
condemnatum. Concl. 385. † Si vero cōdemnatus habebat plura bona 2
in diuersis territoriis diuersorum principū, sicuti quilibet princeps habet bona confiscata in suo territorio, ita quilibet tenetur ad debita cōtracta respectu bonorum, quæ sunt in territorio cuiuslibet respectiue. Alex. *cons. 31. Viso tit. quæst. in princ. li. 1.* † Cōtrarium, quod 3
imo, ex quo penes condemnatum erat vnicum patrimonium obnoxium creditoribus, quod fiat diuisio pro rata, vt qui plura bona habeat, plura debita soluat pro ratā; tenet Alex. *d. cons. 31. col. fin. n. 9. lib. 1.* vbi dat multa similia, Alber. *in l. 2 ff. de capit. diminut. & in l. fideicommissum, §. tractatum, ff. de iud.* refert apostil. ad Alexand. *d. cons. 31. circa fin. ver. pro rata, lib. 1.* † Simile est, quando defuncto succedunt 4
agnati in paternis, affines in maternis, quia cum sit vnicum patrimonium, licet scindatur per mortem, tamen fit æstimatio, & pro rata quilibet habet debita, & credita proportionabiliter. Alex. *cons. 31. n. 9. lib. 1.* Albert. Brun. *in tract. quod stantibus masculis art. 11. nu. 70.* Alber. *in 2. parte st. at. quæst. 105.* Iacobi. *in tract. de operis, col. 6.* † Si- 5
mile est in marito lucrante partem dotis, quia pro rata tenetur ad expensas funeris. Alexand. *d. consil. 31. num. 9. versic. vnde reperio, lib. 1.* Vide, *Confiscatio vniuersalis an comprehendat bona alterius territorij. Con-* ☞
clus. 720.

Creditorum capita seu priores qualiter eligantur, & quid possint. Conclus. 1068.

CAPITA † creditorum alicuius debitoris decocti, vel rationis, 1
aut societatis, eligi debent à maiori parte omnium creditorū conuocatorum, alias si eligantur à maiori parte, vt à singulis, non possunt præiudicare, nisi solis singularibus, qui elegerūt. Alex. *cons.* ☞
186. Visis subtilissimis, num. 7. versic. præterea si maior, lib. 2. † Et non relē- 2
uat error communis, quod habiti fuerint vt tales, quia si non constat de electione, gesta non valent, quia in solo officiali publico operatur error cōmunis, non in officiali priuato, Alex. *d.* ☞
cons. 186. n. 7. v. secunda dubitatio, li. 2. † Et admissio pro talibus facta à 3
creditoribus præiudicat solū ipsis, qui eos tales habuerūt non aūt aliis, Alex. *d. cons. 186. n. 7. v. nec etiā habet obstare, lib. 2.* † Possunt ipsi a- 4
gere in iudicio pro creditoribus, qñ sunt legitime constituti. † Re- 5
stringe, quia nō possunt cōstituere procuratorē in iudicio ante litē contestatā. Alex. *cons. 186. Visis subtilissimis, n. 8. ver. tertia est dubitatio, lib. 2.* † Et pronunciatio Iudicis super legitimo mandato non indu- 6
cit mandatum, vbi non est, & esse non potest. Alex. *d. cons. 186. nu. 8. lib. 2.* vbi dicit, quod ita tenent omnes * Doct. † Imo plus dicit * 7
Alexand. *d. cons. 186. n. 8. versic. quinimo dicebam, lib. 2.* quod ista capita creditorum, & priores vniuersitatum non possunt cōstituere syndicum. Alex. *d. cons. 186.* quem sequitur Vant. *tract. de nullit. ex de-*

fectu

8 fectu mandati, n. 127. † Declara, quia nullus procurator, vel syndicus, seu administrator nomine alieno potest cõstituere procuratorem ad iudicia ante litem contestatã, excepto prælato, quia licet sit administrator Ecclesiæ, tamen est ad vtilitatem suã, Alex. d. cons. 186. n. 9. v. Nec obstat, li. 2. vbi n. 10. excipit procuratorem generalem, qui nomine alieno agit, & constituit procuratorẽ, quia speciale in eo
9 est. † Restringe, quia huiusmodi capita creditorum non habẽt administrationem cum libera, ideoqñ non habent mandatum generale ad omnia, non agunt, neq; constituunt procuratorem saltem ante litem contestatã. Alex. d. cons. 186. n. 10. ver. nec verum esse puto, lib.
2. Vide, *Procurator non potest constitui ab eo, qui nomine alieno agit sine mandato, & quando secus. Concluſ.* 815.

Creditor habet electionem circa multa contra debitorem. Concluſ. 1069.

1 CREDITOR † habens plura pignora, seu plures obligatos insolidum, & principaliter, potest quem velit cõuenire, & iura sua prosequi contra vnum ex eis ad eius beneplacitum; *l. creditores*, & ibi Bart. *ff. de distr. pign.* glo. & Bart. *in l. Moschis, ff. de iure fisci.* Vide, *Rei plures qualiter constituantur, & qualiter conueniri, & agere possint. Concluſ.*
2 107. † Extende, quia si res obligatæ creditori possidentur à diuersis tertiis possessoribus, potest, creditor rem, quam vult petere, nec potest sibi opponi, quod conueniantur pro rata, Specul. *in tit. de oblig. & solutio.* §. 1. latius Neguſ. *de pignor. in 1. parte. 8 partu, n. 60.* Vide. *Hypothecarius creditor habet multa priuilegia. Concluſ.* 133. *& concluſio.*
3 *ibi prox. seq.* † Extende, & declara multis modis, vt *in ver. Hypothecaria* 4 *auocat possessionem. Concluſio.* 126. † Amplia, quia si velit vti retentione, idem est, prout si ageret, quia donec satisfiat, potest omnes res, & omnia pignora obligata retinere, etiam si pars filiorum sufficiat pro satisfactione. Vide, in *ver. Retentio rei alienæ datur multis casibus in-*
5 *uito domino, & quando secus. Concluſ.* 307. † Extende, quia si secundus creditor prætendit primum habere tot bona, quod potest sibi satisfacere, & propterea reliqua bona teneatur relaxare secundo, non auditur de iure communi, quia primus habet electionem, donec sibi satisfiat cum effectu per secundum, vel eum, qui vult bona pro se, & non impeditur in retentione. Neguſ. *in 1. membro 5. par-*
6 *te, num. 33.* † Restringe, quia ex constitutione particulari Florentiæ vigore legis 1551. potest secundus creditor petere sibi satisfieri, sa-
7 tisfacto primo creditore prius. † Amplia, quia potest plura remedia cumulare exequutiua, vt si habet exequutionem in bonis, potest etiam capi facere debitorem, si habet remedium exequutiuum, & è contra. Vide, *Creditor potest exequi facere contra debitorem pluribus modis. Concluſ.* 1063.

Creditor, qui non potest creditum suum verificare, quibus cautelis vti possit, vt ponat se in tuto. Concluſ.

VIDE Mascard. *Concl.* 457. *Creditum, de quo non appareat*, vbi, quod vocet debitorem, qui non vult confiteri coram aliquo in domo, & habeat absconditos testes; qui habeãt notam vocem: secunda cautela est, quod fingat creditor se moriturum, vocetq; debitorem, cuius filiabus dicat velle legare, quicquid sibi debet ipse debitor, & ipsemet debitor faciet rogari Notariũ, & si fiat legatũ
1 promittente debitore, res erit in tuto. † Adde tu aliam tutiorem, creditor scribat debitori vnam litteram, in qua petat suum creditum, faciat quod presentans literas sciat tenorem cum duobus testibus, quia si non contradicit censetur confiteri contenta in litteris. vide *Litteras recipiens contra se, Concluſ.* 374. Vide etiam Mascard. *Concluſ.* 80. *Debitum, & Concl.* 510. *num. 5. & seq.* vbi ponit hanc cautelam vltimam.

Creditor recusans recipere debitum oblatum in quibus sibi præiudicat. Concluſ. 1070.

1 CREDITOR † recusans velle recipere debitum sibi oblatum à debitore, non perdit suum creditum, quin possit illud quan-
2 docunq; petere. Roma. *Sing. 696. Tuscis.* † Extende, quia si debitor obtulit soluere suo creditori, qui recusauit recipere, & fuit factum depositum in iudicio, nõ potest depositarius restituere deponenti, nisi ex decreto iudicis, & citato creditore, alias tenetur de suo insubsidium, quia potest creditor, qui recusauit, pœnitere, & iterum velle satisfieri. Rom. *cons. 287. In proposita consultatione, per totum.*
3 † Restringe, quia perdit creditum, & actionem, quando fiscus debitor, vel respublica offert soluere, & creditor recusat recipere.
4 Rom. *d. Singul. 696.* † Limita, quia creditor recusans recipere à suo debitore debitum oblatum censetur illi remittere moram incurrendam. Ang. *cons. 312.* Aflict. *decis. 150.* Rex Alfonsus, late Ruin. *consil. 155. lib. 5.*

Credo an affirmet, vel non. Concluſ.

VIDE plene Mascard. *Concl. 458. Credo verbum*, vbi, quod non affirmat in teste, etiam si dicat, *scio, quia, credo*, etiam si dicat, *credo pro certo*, etiam stante consuetudine, limitat, nisi addat causam sufficientem, item in consulente, quia affirmat, item in iudice sententiam proferente. Vide plenius, *Testis de credulitate & iudicio non probat. Concluſ.* 182.

Credulus nimis esse debet nemo, & quando secus. Concluſ. 1071.

CREDVLVS † nimis nullus esse debet, alias credulitas præiudicat. *l. 1. §. dolum, in fi. ff. de dolo.* Old. *cõs. 270. n. 4. ver. nec tenebatur credere*, & nimia credulitas stultitiæ assimilatur, ideo non excusat. Bal. *cons. 317. Super primo, in fi. lib. 3.* plene Soc. *in l. 1. n. 7. ff. de eo, per quem factum erit.* Rom. *cons. 413. Quoad primum, n. 12. ver. culpæ enim.* Vide, *Ignorantia supina æquiparatur scientiæ. Concl. 21.* † Et credulitas non iustificata dicitur affectata ignorantia, quæ non excusat à lata culpa, & ideo facit incurrere in pœnam eius, quod fuit promissum. Castr. *cons. 296. Viso supradicto puncto, in prin. li. 1.* † Declara, quia credulitas debet esse iustificabilis, puta prohibetur ex capitulis pacis quis receptare gentes armatas, nisi de consensu vicini, si receptauit, quia armati dixerunt habere licentiam, non excusatur, quia affectata dicitur ignorantia, quæ habet latam culpam, sed si exhiberet instrumentum, vel literas super consensu, licet esset falsum, tunc excusatur, quia habet apparentem iustificationem, & sic declaratur illud, ꝙ quælibet iusta causa excusat. Castr. *d. cons. 296. in princ. lib. 1.* † Amplia, vt maxime in iudice credulitas facilis reprobetur, & non excuset, quia agitur de præiudicio tertij. Lap. *alleg. 127. nu. 3. ver. item credulitas.* † Amplia in eo, qui tenetur inuestigare, & facere diligentiam, prout in Episcopo circa beneficia, & residentiam. Vide, *Ignorantia non præsumitur, sed scientia. Concluſ.* 22. † Et ideo is, qui debet scire ratione diligentiæ, non excusatur, quia paria sunt, scire, vel scire debere. Vide, *Scientia in quibus præsumatur. Concluſ. 64. nu. 39. & seq.* † Et maxime si ex officio tenetur inquirere. Ægid. Bellam. *cons. 10.* 7
n. 23. ver. sed oppones. † Amplia in eo, qui pecunias dedit seruo, vel mi- 8
nistro, vt in causam domini verteret, quia si non vertat, dominus nõ tenetur, & imputatur credulo nimis *l. 3. §. 1. in fi. ver. sed si accepit, ff. de in rem verso.* † Extende in tutore, quia si crediderit seruo seu ser- 9
uitori magnam pecuniæ quantitatem, qui furatus est eam, dicitur esse in culpa. Rom. *cons. 413. Quoad primum, n. 12. ver. culpæ enim.* † De- 10
clara non procedere, quando Dominus, & tutor parem fidem habuit in seruitore de rebus suis, vt quia abbatæ fidelitatis erat. Rom. *d. cons. 413. in fi. ver. sed hic Iacobus.* † Amplia, quia habens titulum præ- 11
sumitur bonæ fidei, ideo lucratur fructus, etiam si postea fama sit, quod res sit aliena, quia magis creditur pro titulo, quam pro fama. Bald. *in c. vigilanti, de præscript.* vbi, quod non tenetur quis credere, nisi id, quod credit bonus vir, videlicet Iudex, qui non credit in facto alieno, nisi legitimis probationibus. † Amplia, quia intima- 12
tioni extraiudiciali sibi factæ non tenetur appellatus credere, nisi sibi instrumentum authenticum exhibeatur, *clem. causam, de electio.* † Extende in notificatione, vel protestatione in citatoria, vt intima- 13
tus aliquid faciat quia non tenetur ita de facili credere, & idem in inhibitoria, ne aliquid faciat. Castr. *d. cons. 382. Super primo, in princ. & per totum, lib. 2.* † Restringe, quia intimatio fit mediante iudice, 14
& mittitur copia, & est incerta, quia in iudic alibus quis debet, & tenetur credere. Castr. *d. cons. 382. per totum, lib. 2.* vbi, quod taliter intimatus incurrit pœnã, si negligat legere, vel non credat. † Am- 15
plia, quia is qui audiuit dici aliquem esse prodigum interdictum, si non est publicata interdictio, non tenetur credere, nisi sibi ostẽdatur instrumentũ, secus, si iudex dixit, vel à iudice audiuit. Castr. *cons. 248. Visis & ponderatis, col. 2. ver. nec sibi potest imputari, lib. 2.* † Am- 16
plia, quia soluens asserenti se procuratorem creditoris, si non est procurator, non liberatur, quia tenetur inuestigare, *l. si homines, §. si nullo, ff. de solutio.* † Extende in debitore soluente non creditori, quia 17
tenetur de segnitia, *l. seruos. ff. de pignor. actio. l. si nulla culpa, vel segnitia, C. eod. tit.* † Declara, quia prædicta procedunt, vbi agitur de quanti- 18
tate soluenda, quæ non potest perire, quia non excusatur ex probabili credulitate, secus si agatur de certa specie, quæ potest perire, quia si habuit iustam causam credendi, liberatur prout in pignore restituto nõ domino, quia ope exceptionis liberatur, dummodo cedat iura contra eum, qui habuit, glo. *in l. si quis vxori, §. apud Labeonem. ff. de furt.* quam sequitur Castr. *cons. 380. li. 2.* vbi sic excusat

19 Hebræum qui restituit pignus non domino.† Extẽde, quia si quis egit contra vnum posse ssorem ex pluribus pro indiuiso possidentibus, quia ille se obtulit liti solus dicens se possidere totum, non potest obtinere contra alios non citatos, nec releuatur, quia credidit dicenti se possidere, quia non debuit esse credulus, sed se informare, & dolus vnus alteri nocere non debet, sed dolosо, contra quem potest agi pro damno, & interesse, plene Alex. *cons.* 98. *Super*
20 *eo, de quo, n.* 3. *ver. Nec curandũ, vsq; in fi. lib.* 7.† Limita multis modis, de quibus Soc. in *d. l. 1. ff. de eo per quem factum erit*, vt excusetur, quando credidit ad suggestionem, quoad suggerentem, item qñ viro probo credidit, item, quando data erant signa, item ad euadendam
21 pœnam requirẽtem dolum.† Limita in credulitate probabili, non leui, nec temeraria, quæ de iure excusat à dolo, culpa, & pœna, *c. inquisitioni*, cum sua glo. *de sent. excom.* vbi dicitur probabilis credulitas, quando aliquid dicitur à bonis, & honestis; leuis vero, quando dicitur à leuibus. *Lap. alleg.* 127. *n.* 2. *ver. ratio est, & nu.* 3. qui plene examinat, quod excusat in iis, in quibus alteri nõ fit præiudicium.
22 †Extẽde, quia imo quælibet causa, etiam fatua, excusat à dolo, de quo vide, *Causa quælibet excusat à pœna. Conclusio.* 152.† Limita, quia
23 licet religiosus non possit conferre sacramenta parochiano alterius sine licentia sub pœna excommunicationis, *clem.* 1. *de priu.* tamen religiosus, qui credidit honestæ matronæ de licentia habita, communicauit infirmum, excusatur, quia credidit honestæ personæ, & tendebat assertio ad bonum, sumus extra iudicium, non infertur præiudicium alteri, & religiosus non capit lucrum. Lap. *allegat* 127.
24 *per totam*, vbi est casus.† Limita, quia credulitas excusat quoad eũ qui aliquid dixit, nam si credidi ei, qui aliquid mihi dixit, quoad eũ indistincte sum excusatus. Bart. in *l. æquissimum, in princ. ff. de eo per*
25 *quem factum erit.*† Limita in credulitate verisimili, veluti si quis vsurarius fecit testamentum, & præstitit cautionem de vsuris restituendis Notario dicenti posse hoc facere, & habere mandatum ab Episcopo, valebit. Bald. *consil* 318. *Amplius, quæ dicta, per totum, lib.* 3.
26 †Limita, quia fama publica inducit iustam causam credendi, prout etiã, quando persona insignis, & fide digna aliquid affirmaret.
27 Castr. *cons.* 296. *in princ. lib.* 1.† Limita, quia iusta ignorantia, & credulitas probabilis facit valere testamentum, quod non valeret, *l.* 1.
28 C. *de test.* Bald. *cons.* 317. *in fi. ver. sed ista opinio, li.* 3.† Limita maxime, vbi ineſt necessitas, vel infirmitas vrget, quia si non patitur casus, consilium deliberandi excusatur, qui credidit authenticis personis.
29 Bal. *cons.* 318. *circa fi. ver. ex ista distinct. lib.* 3.† Limita, quia dicto notabilis viri debet credi, & eius dictum iustissimam credulitatem inducit. Alexand. *consil.* 28. *Visis, & accurate, num.* 6. *lib.* 1. vbi apostill. *in*
30 *ver. viri*, dat concord.† Et quod credens bono viro, vel notabili viro excusetur à pœna. Alex. *cons.* 75. *Videretur, n.* 11. *ver. cũ enim, li.* 5. vbi
31 plena apostill. *in ver. credens*, dat concord.† Limita, quia iusta credulitas inducit, vt obligatio dubia sit bona, ideo si quis se obligauit soluere centũ, quia Titius ipsi scripsit, quod renouaret obligationem, quia contentabatur, prorogare releuationẽ factã ne pateretur, & releuatio sit formalis, & forma non fuit seruata per obligatum, debet tamẽ releuari propter iustam credulitatem, quod esset simplex prorogatio. Io. de Imol. *cons.* 11. *per totum*, alleg. tex. *in l. fin. ff.*
32 *pro suo, & l. si fideiussor*, §. 1. *& 2. ff. mandat.*† Limita, quia inductus suasionibus decipientis releuatur, ne dolosus decipiat credulum.
33 Crauet. *cons.* 192. *num.* 13. vbi ponit plura exempla. Vide, *Persuadens quando teneatur, vel non. Conclus.* 322.† Limita, quia is, qui habuit rem commodatam ad certum vsum, si vtatur ad alium vsum, furtum committit, si tamen credidit, quod dominus esset concessurus, non committit furtum, quia cessat dolus. & loquitur tex. de omni credulitate, *l. inter omnes*, §. *vltr, & in l. qui re commodata, ff. de furt.* & ita declarat Hieron. Tort. *consil. post consilia Anton. de Butr. num.* 19. *in fin.*

Cremæ, & eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Conclus. 1072.

1 DECRETVM† d. Luchini Mediolani domini erat, quod bannitus ex Mediolani esset etiam bannitus ex aliis ciuitatibus sui status & sic ex terra Cremæ, & in terra Cremæ, & Mediolani extat statutum, seu decretum domini, quod bannitus possit impune offendi, per modum legis bannitus ex ciuitate Mediolani interficitur Cremæ, impune interficitur, etiã si esset bannitus in contuma-
2 ciam, Sign. *cons.* 89. *Præsupponitur infrascriptum.*† Fuit creata Ciuitas à
3 Gregorio XIII.† Benzones, & Guinzones fuerunt inimici, & factioſi, & inter eos facta fuit pax, & restitutio, quia Guinzones expulsi fuerant cum Comitibus de Camisano. Signorol. Homod.
4 *consil.* 72. *Factum sic proponitur.* † Statuti Cremæ, quod procedatur summarie absque solemnitate iuris, vigore testes possunt examinari post didicita testificata. Signorol. *cons.* 79. *Factum sic se habet, n.* 9. vbi ita consuluit ad fauorem Comitum de Camisano, vbi appellat terram Cremæ.† Cremæ extat statutum, quod nullus vẽ- 5
dere possit hereditatem non subdito, alias acquiratur proximioribus agnatis eius, à quo processerit, quod statutum habet locum, siue hæreditas sit adita, siue non, & magis verificatur, & magis proprie loquitur in hæreditate adita, quia venditio præsupponit aditionem, Bal. *cons.* 312. *Statuto Communis Cremæ lib.* 3.† Statuta seu or- 6
dinamenta Cremæ disponunt, quod instantia causarum ordinariarum sit 40. dierum, causarum vero extraordinariarum 50. dierum. Signor. *cons.* 255. *per totum.*

Cremonensis ciuitas, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Conclus. 1073.

GVERRAM† & hostilitatem habuit ciuitas Cremonæ cum ci- 1
uitate Parmæ, vt de antiquis hostilitatibus refert Signor. Homod. *cons.* 70. *In quæstione vertente, n.* 21. *ver. venio ad sextum.*† Habet ci- 2
uitas Cremonæ iura regaliorum, & potest imponere pedagia super transitu Padi tam ex pace Constantiæ, quam ex priuilegijs diuersorum Imperatorũ. Signor. *d. cons.* 70. *in princ. & per totum.*† Flu- 3
men Padi est in territorio Cremonæ, & ideo habet ciuitas Cremonæ ius nauigandi libere in dicto flumine vsque ad mare ex priuilegijs Othonis, ac Henrici V. & Federici Imperatorum, quæ omnia late commemorat contra Parmenses Signorol. Homod. *cons.* 70. *per totum*, vbi multa de hoc.† Vide tamẽ, quia postea Henricus Im- 4
perator reuocasse dicitur omnia priuilegia concessa Cremonensibus, & tulit contra eos sententiam priuationis, vt prætendunt probasse Parmenses, quod non dicit sufficere Signor. *d. cons.* 70. *n.* 22. *ver. venio ad tertium.*† Statutum de ordine & solemnitate tenenda in 5
depositone testium, Alexand. *cons.* 212. *Ponderatis, num.* 18. *in fin. ver. non probant etiam dicti testes, li.* 6. vbi, quod est formale, quia annullat actum, & *num. & seq.* dicit, quod non tollitur per consuetudinem contrariam per testes probatam, nisi deponant de obseruantia per decem annos præteritos ante litem motam.† Cremonæ extat sta- 6
tutum, quod colonus non possit interuertere possessionem domini, super quo consuluit Bal. *cons.* 325. *Præsuppositis statutis, per totũ, li.* 1. vbi, quod operatur, quod dominus non perdit possessionem, licet colonus vendiderit rem conductam, & soluerit domino pensionẽ per multos annos, & idem reperit *cons.* 330. *Statuto cauetur, n.* 5. *& 6. ver. sed certe aliud*, vbi videtur dubitare, *lib.* 1.† Item, quod quilibet 7
possit alteri stipulari, per quod acquisitio fit directa absenti. Alex. *cons.* 27. *Attentis, in princip. lib.* 3.† Statutum, quod possessio defuncti 8
continuetur in hæredem sine lite, est Cremonæ, super quo idem Bald. *cons.* 325. & latius *cons.* 330. *num.* 7. *ver. pro qua opinione, lib.* 1. vbi, quod non admittitur appellatio, licet videatur mixtum possessorium continere propter illa verba, *sine lite*, & latius *consil.* 331. *Super prædicto puncto*, vbi, quando admittat appellationem, vel non tale statutum.† Item, quod si quis homicidium fecerit, decapitetur ta- 9
liter, quod moriatur, super quo consuluit Signorol. Homod. *cons.* 1. *Statuto ciuitatis Cremonæ*, vbi dicit, quod rixans cum marito & vxore, si percutiat vxorem sui aduersarii in renibus cum tabula, & disperdat, quia prægnans erat, non tenetur pœna statuti, maxime, si non apparebat prægnans, vbi distinguit de iure communi, & iure municipali.† Item, quod Villæ teneantur denunciare incendia, 10
& damna, ac malefactores, alias teneantur ad emendam, super quo Bald. *cons.* 174. *Casus est talis, per totum, lib.* 2. vbi, quod habet locum, etiam si ignorentur incendiarii de nocte, secus si incendium esset causatum à fortuna.† Item, quod causæ inter fratres verten- 11
tes debeant compromitti in duos amicos, & si non erunt concordes, in tertium, & quod procedant summarie, & nullo ordine seruato. Bald. *cons.* 351. *Io. & Federicus, in princ. vers. præsupposito statuto, li.* 5. vbi *num.* 8. *ver. circa secundum*, dicit, quod isti arbitri sunt iudices ordinarii, & est consilium Angeli.† Item, quod à præceptis arbi- 12
tramentorum non detur appellatio, neque lauda possint dici nulla, neq; iniqua, neq; ab eis possit appellari, neq; supplicari. Bald. *d. cons.* 351. *col.* 1. *in fi. ver. item præsuppositio, lib.* 5. vbi *n.* 9. *ver. circa tertium, vsque in fi.* quod non valet dictio de iniquitate ex quacunque causa.
†Item, quod bona vendenda ponantur ad cridas, & venditor iu- 13
ret possidere, super quo Socin. *cons.* 170. *In præsenti consultatione, col.* 2. *ver. postremo etiam confirmatur, lib.* 2.† Et plenius de eodem statuto 14
cridarum, quod sit formale, & non seruata forma actus sit nullus, & quomodo iudex possit supplere iuramentum partis haberi pro præstito, plene Alex. *cons.* 212. *Ponderatis, in princip. lib.* 6.† Ludoui- 15
cus de Ceruis Doctor Cremonensis erat iudex Potestatis Cumarum tempore Signoroli Homodæi, cuius est *cons. Signorol.* 242. vbi motiuauit contra Signorolum satis docte.

Crescen-

Crescentius Patritius Romanus, & eius finis. Concluſ.1074.

1 CRESCENTIVS Patritius eiecit Gregor. Papam V. creato Ioanne Placentino, deinde Otho III. Rex Saxoniæ cepit Crescentium, & Ioannem, & ambos membris mutilauit. Oldrad. *conſ.62. col.fi.num.6. ver. nam Pater ſanctiſſime.*

Crimen non eſt in iure, ſed in facto, & quis dicatur criminoſus. Concluſ.1075.

1 CRIMEN † conſiſtit in facto, non in iure. Old. *conſ.291.n.6. verſ. præterea*, vbi, quod is, qui dicit ſe profeſſum in vna regula, & in alia priorem, non poteſt fateri delictum, licet prioratum obtinere non poſſit, niſi ex diſpenſatione apoſtolica, quia præſumitur fateri ex diſpenſatione, licet non dicat. Vide, *Delictum debet conſtare, vt*
2 *delinquens puniatur. Concl.171.* † Reſtringe, quia nomẽ delicti eſt nomen iuris, ideo confeſſio non facit eum talem, vel inquiſitio confeſſata, ſed factum, & facti circumſtantia. Ang. *conſ.22. in fi. num.* 4. vbi, quod non poteſt variari, nec induci aliter, quam per ius, induc atur. Vide. *Confeſſio in criminalibus an, & quando ſufficiat ad condemnãdum. Concl.676.* † Criminoſus dicitur nedum condemnatus de crimine per ſententiam, ſed etiam is, qui per exceptionem de crimine conuinci poteſt, quia ius canonicum iſta duo æquiparat, *c. ſuper eo, & c. teſtimonium de teſtib.* Feder. de Sen. *conſ.48. Domine Franciſce, in fin.*
4 † Declara, quia paria ſunt, crimina per exceptionem poſſe probari ad effectum repellendi à teſtimonio, ſecus quoad alia. Feder. de
5 Sen. *conſ.5. in fi. ver. non obſtat, c. ſuper eo.* † Item ad effectum tuẽdi rem familiarem poteſt opponi exceptio criminis contra petentem beneficium, licet non ſit condemnatus. Feder. de Sen. *d. conſ.48. in fin.*
6 ex mente Innoc. *in c. cum inter, in princ. de exceſſ. Prælat.* † Amplia, quia incidens *in l. ſi quis in tantam. C. vnde vi*, cadit ab omni iure per ſententiam, & licet non fuerit condemnatus, facta reſtitutione ſpoliato, ſi agat petitorio, poteſt per exceptionem priuari. Feder. de Sen. *d. conſ.48. per totum*, vbi eſt caſus.

Crimina publica quæ dicantur, & ſpecialia eorum. Concluſ.1076.

1 CRIMEN † falſi dicitur publicum crimen, *l. lege Cornelia, §. pœna, ff. de falſis.* Calder. *conſil.479.* alias 1. *de accuſatio. in princip.* Fulgoſ. *conſ.174. Super eo. in princ.* Bologn. *in addit. ad conſ.12. Io. de Anania, n.*
2 7. Zabar. *conſ.117. num.3. ver. opponitur etiam.* † Extende, quia crimen publicum eſt etiam ſubtractio actorum iudicialium ad effectum occultandi veritatem. Bologn. *in addit. ad conſ. Io. de Anania 12.n.7.*
3 † Amplia, quia falſitas eſt crimen publicum, nedum ſi committatur in teſtamento, ſed etiam ſi committatur in alijs inſtrumentis. Bologni. *in addit. ad conſ.12. To. de Anania num.* 7. vbi dicit commu-
* nem. * † Amplia, vt procedat, etiam ſi pro falſitate alia pœna im-
4 ponatur à ſtatuto diuerſo à iure communi, quia non deſinit eſſe crimen publicum. Ludu. Bologni. *in addit. ad conſ.12. Io. de Anan. n.7.*
5 *ver. plus dico.* † Amplia multis modis, de quibus *in ver. Popularis actio*
quæ dicatur, & quantum duret. Concluſ.380. † Et dicuntur publica cri-
6 mina, quia poſſunt accuſari à quocunque. Bologni. *d. apoſtil. ad conſ.*
7 *12. Io. de Anan. num.12.* † Extende, quia etiam denunciari poſſunt à deputato ad denunciandum. Bologni. *d. apoſtil. ad conſ.12. Io. de Ana.*
8 *nu.7. ver. plus dico.* † Amplia; quia vbicunque crimen eſt publicum.
9 poteſt iudex ex officio procedere, & condemnare. † Declara, quia licet iudex poſſit vigore conſuetudinis, vel ſtatuti procedere ex officio pro furto, vel adulterio, tamen non dicitur publicum crimen, ſi agitur ad pecuniariam pœnam. Vide Bald. qui diſtinguit
10 *conſil.191. Iudex ex officio, lib.5.* † Amplia, quia crimina efficiuntur publica à ſtatuto, ſi ſtatutum concedit, quod quilibet poſſit accu-
11 ſare. Signorol. *conſil.142. In quæſtione, in fin.* † Limita, quia quando quis accuſat de crimine publico ciuiliter pro intereſſe ſuo, excludit alios, imo etiam iudicem, ne ſuppleat partem. Sign. *conſ.244.n.*
12 *11.* † Extende, quia licet quilibet admittatur ad accuſandũ de crimine publico, ſi tamen plures accuſant, admittuntur omnes, ſed ſi vnus habet proprium intereſſe, ille præfertur alijs Sign. *d. conſ.244.*
13 *n.17.* † Tres ſunt ſpecies accuſationis criminis publici, quandoque ob publicam vtilitatem quis accuſat, quandoq; ob priuatam, &
14 quandoq; ob vtranque. Signor. *conſ.244. num.18.* † Tres ſunt modi procedendi contra criminoſum publicũ accuſatione, item denun-
15 ciatione, item inquiſitione. Sign. *conſ.244.n.4.* † Probatio liquidiſſima requiritur in crimine publico, ideo falſitas debet clare probari, nec ſufficiunt præſumptiones. Fulgoſ. *conſ.174. Super eo, in prin.*
Vide, *Falſi pœna pro quibus delictis imponenda. Concluſ.51.*

Crimina leuia, vel grauia quando, & ex quibus dicantur. Concluſ.1077.

GRAVIA † dicuntur crimina, in quibus vulnera multiplicata 1
interueſerunt. Bal. *conſ.402. Quanquam eſſet dubiũ, circa med. ver. & ſi dicatur, lib.4.* Vide, *Delicta quæ magis grauia eſſe dicuntur. Concl.161.* Vide, *Atrox delictum, & iniuria quando dicatur. Concluſ.550.* † Amplia, 2
quia grauia dicuntur crimina, & non leuia ex facti qualitate, & ex genere pœnę iuris communis, & è contra. Bald. *d. conſ.402.n.3. li.4.* Dynus *conſ.43. Ser Corſus Landi, n.4. ver. certum eſt.* † Et quod ex grauitate pœnæ crimina ſint grauiora, quam ea, pro quibus minor pœna imponitur. Alex. *conſ.13. Attentis, n.8. ver. & crimina iudicantur, lib.* 3
7. & propterea ibi *n.7.* dicit, quod pœna adulterij, cum ſit maior in maſculo, quam pœna ſtupri: igitur adulterium eſt maius delictũ, quam ſtruprum. † Declarat idem Alex. *d. conſ.13. nu.9. lib.7.* quod ex 4
quo adulterium eſt maius delictum, quam ſtuprum, quod ſicut hodie mulier committens adulterium, ex benignitate ſolum detruditur in monaſteriũ, iſtud idem erit in ſtupro, ne ſit maior pœna ſtupri, quam adulterii, & dicit quod iſtud eſt declarare, & non extendere, quia ineſt. † Amplia, quia delictũ dicitur graue, quãdo 5
dolo fuit commiſſum, & de iure communi eſt capitale, licet ſtatutum minuat pœnam. Bald. *conſ.412. ante med. verſ. quomodo ergo, lib.* 4. exẽplificat in adulterio, homicidio, & falſitate. † Reſtringe, vt nõ 6
procedat ampliatio, quando delictũ, licet ſit capitale, tamen ſine dolo fuit commiſſum, & ſtatutum imponit pœnam leuem, quia tunc erit leue. Bald. *d. conſ.412. ante med. ver. quomodo ergo, lib.4.* † Am- 7
plia, quia idem erit, ſi delictum de iure communi non eſſet capitale, ſed ex forma ſtatuti, vel conſuetudinis eſſet capitale, quia procederet ampliatio, quod eſſet capitale, ſi dolo eſſet commiſſum, licet pœna non eſſet magna. Bald. *d. conſ.412. circa med. ver. aut de iure*
communi, lib.4. † Amplia, quia graue dicitur delictum, licet non ſit 8
capitale de iure communi, neque de iure municipali, quando pœna excedit 300. aureos. Bald. *d. conſ.412. poſt med. ver. aut tale delictum,*
lib.4. & conſ.388.n.2. & 3. lib.4. † Extende, vt idem ſit, quando adeſ- 9
ſet pœna confiſcationis bonorum, quia licet confiſcatio bonorum pauperis non aſcenderet ad 300. aureos, tamen grauis dicitur pœna. Bald. *d. conſ.412. in fi. lib.4.* † Extende, quia etiam pœna ſupra 10
centum dicitur grauis. Bal. *d. conſ.412. prope fi. li.4.* vbi dicit, quod ita practicaret. † Amplia, quia ratione perſonæ dicitur graue crimen, 11
ſi officiali ratione officii ſit offenſa. † Reſtringe, quia offenſa facta 12
Priori ſeu decurioni non ratione officii, & pro qua leuis pœna imponitur, non dicitur crimen graue, ſed leue. Bald. *conſ.388.n.2. li.4.*
† Declara, quia graue, vel leue dicitur crimen multipliciter. † Pri- 13
mus gradus eſt, quia conſideratur perſona, res, tempus, & locus. 14
Bald. *conſ.412. Super eo, quod, lib.4. in prin.* † Secundus gradus eſt qua- 15
litas delicti, quia omnia delicta capitalia ſunt grauia. *d. conſ.412. in*
princ. ver. ſecundo modo, lib.4. † Tertius gradus eſt, quia conſideratur 16
dolus ex parte committentis delictum, quia vbi dolus, ibi grauitas delicti. Bald. *d. conſ.412. ver. tertio modo, lib.4.* Bald. *conſ.388. Si princeps,*
n.2. vbi ponit dolum, & pœnam tantum cõſiderari, *lib.4.* † Quartus 17
modus eſt genus pœnæ, quæ imponitur, quia ſecundum pœnam grauem, vel leuem, crimen dicitur graue, vel leue, Bald. *d. conſ.412.*
in princ. ver. quarto modo, lib.4. & conſ.388. nu.2. vſque in fin. lib.4. vbi ſolum conſiderat dolum, & pœnam. † Grauis autem dicitur pœna 18
ſupra 300. aureos & etiam confiſcationis bonorum, licet ratione paupertatis non aſcenderet confiſcatio ad 300. Bald. *d. conſ.412. poſt*
med. ver. aut tale delictum, vſque in fi. vbi dicit, quod etiã ſupra centum dicitur grauis pœna, *lib.4.* & idem dicit *conſ.388.n.2. & 3.* vbi quod quando pœna mere pecuniaria eſt non aſcendens ad 300. crimen non dicitur graue, *lib.4.* † Contrarium videtur tenere Dynus *conſil.* 19
43. circa fi. ver. præterea, vbi quod leue dicitur, quando pœna eſt pecuniaria. † Limita, quia etiam ſi crimen ſit graue conſiderata qua- 20
litate facti, & pœna de iure communi, tamen ſi ex forma ſtatuti leuis pœna imponitur, crimen leue dicitur. Bald. *conſil.* 402. *num.*
3. *lib.4.*

Crimina grauia, & excepta differunt à non exceptis in multis. Concluſ.1078.

DIFFERVNT † crimina excepta à criminibus non exceptis quo- 1
ad multa. Vide, *Delicta grauiora, & excepta. Concluſio.162.* † Prima 2
differentia eſt, quia in criminibus exceptis reus poteſt interrogari de ſociis criminis, ſecus eſt, ſi crimina non ſunt excepta, exceptis quibuſdam caſibus ſpecialibus, ita Iul. Clar. *in §. fin. quæſt. 21. n.4.*
& 5. verſic. dictum ſocij. † Secunda, quia in criminibus exceptis 3
dictum ſocii criminis magis de facili probat delictum, & facit indicium ad torturam, cum leuioribus præſumptionibus, quam

in non exceptis. Iul.Clar.*d. q.21.n.8.& n.12.in fin.* Vide, *Testis socius criminis non est idoneus, & quando secus. Conclus.*217.† Vide tamen, quia sicuti laicus non admittitur in testem contra clericum in causa capitali, ita neque in causa capitali de criminibus exceptis, quia in hoc non est differentia. Iul.Clar.*§. fi.qu.24.nu.20.ver. præterea.* † Et idem est in teste patiente plures defectus, quia non admittitur in causa capitali, & idem, si agatur de crimine excepto. Gig.*in tract. de crimi.læsæ maiest.lib.2.tit.quomodo, & per quos, qu.7.n.6.& seq.* vbi dicit, quod licet socius criminis speciali priuilegio admittatur in causa læsę maiestatis, & sic criminis excepti tamen secus est, si vltra quod est socius, concurreret aliud vitium, puta, quia inimicus, vel quia ex alio crimine infamis esset, ne alias plura specialia concurrant, quod non est concessum, Vide, *Delicta grauiora, & excepta, & atrocia grauius puniuntur. Conclus.*162.

Crimina qualiter per testes probentur, & quid specificare testes debeant. Conclus.1079.

CRIMEN † in genere veluti, quod quis sit vsurarius, vel interfecerit hominem, probatur per testes deponêtes vidisse crimen committi, licet non specificent, cum quibus, nec in quo loco, neq; tempus, quia hoc non tollit probationem. Cald. *cons.*170. alias 4. *de testib.* † Limita, quando ageretur de probando crimine in specie, quia tunc testes debent deponere de qualitatibus criminis, & cum quibus. Calder. *cons.*170. *circa fi.ver.vel potest duci*, alias 4. *de testib.* † Limita in reprobandis testibus, ne probent, quia si crimen eis obiectum non probetur specifice, & cum quibus contraxerint vsuras, vel similia, non probant testes, etiam si non interrogarentur, quia magis est odiosa accusatio contra testes per viam exceptionis, ex quo compelluntur ad examen, quam sit accusatio cõtra alias personas. Calder. *cons.*170. alias 4. *de testibus, circa med. ver. item dictum Doctorum.* † Limita, quia testes debent probare locum, & tempus delicti, quando agitur de probando crimine criminaliter, alias non probant, quia licet procedat inquisitio generalis sine loco, & tempore, tamen debent probari ista ex forma probandi. Bald. *cons.*353. *Proponitur, quod, num.2.in fi.& num.3.& ver.vnde non valet, lib.5.* Vide, *Crimina opponens quam specificationem facere teneatur. Conclusio. proxima sequent.* Vide, *Libellus in criminali quam specificationem requirat. Conclusio.*320.

Crimina opponens quam specificationem facere teneatur. Conclus.1080.

ACCVSANS † aliquem de crimine debet specificare locum & diem criminis, & alia de quibus *inl.libellorum, ff.de accusat.* registrata *in c.libellorum 2.qu.8.* Calder. *cons.*190. alias 1. *de except. in princip.* † Amplia, vt nedum procedat in accusatione, sed ét in exceptione, quia opponens per exceptionem crimen, ita debet specificare diẽ. & locum, sicut accusans. Calder. *d. cons.*190. alias 1. *de except.* vbi allegat *c. præsentium, de testib. lib.6.* & dicit esse * communem opin. Bald. *cons.*116. *Quod petitio, circa med. ver. & prædicta probantur, lib.3.* † Extende, vt procedat in tantum, quod neq; potest renunciari huic specificationi, etiam de consensu illius, cui talia opponuntur. Calder. *d. cons.*190. *in princ. ver. nec potest renunciari* alias 1. *de exceptio.* † Etende, vt specificatio loci non dicatur certa & determinata, nisi specificentur nomen, & confinia, in tantum, quod non sufficit dicere, in ciuitate, vel in castro. Calder. *d. cons.*190. alias 1. *de except. ver. certum est etiã, quod.* † Restringe, vt licet in articulis specificatio facta non sit, tamen si probatio specifice esset facta, sufficit. Cald. *d. cons.*190. *in fi. ver. sed licet in exceptione.* † Amplia, vt procedat etiam in inquisitione, in qua si est facta specificatio mensis commissi delicti, si non est probatum tempus, accusatus, & inquisitus debet absolui expressa causa. Bald. *cons.*100. *Si Iudæus, n.2. ver. sed in casu, lib.2.* vbi loquitur in Iudæo inquisito. Vide, *Inquisitus de crimine qualificato quando possit condemnari, vel non. Conclus.*184. † Restringe, vt non procedat in notorijs, quia non requiritur specificatio, & facta non vitiat, licet non probetur. Bal. *d. cons.*100. *in fi. li.2.* Vide, *Accusatio vt procedat quam specificationem requirat. Concl.*158. Vide, *Obiectus debent exprimi in appellatione extraiudiciali. Concl.*7. Vide, *Libellus in causa criminali, quam specificationem requirat. Conclus.*320. Vide, *Crimina qualiter per testes probentur, & quid specificare debent testes. Conclusio.*1079.

Crimen non probatur ex præsumptione, sed debet clare probari per testes. Conclus.1081.

CRIMEN † non probatur ex præsumptione, sed requiritur plena probatio. *l. sciant. C. de prob.* Vide, *Criminalis causa claras requirit probationes. Conc.*1085. Vide, *Præsumptionibus quis nõ potest condẽnari in pœnã ordinariam. Concl.*635. † Amplia in tantum, vt licet periurus repellatur à iudicio, & puniri possit, tamen si quis probat Titium promisisse cum iuramento soluere Mæuio decem, non tamen probatur, quod sit periurus, nisi excipiens probet, quod non soluerit, quia licet præsumptio non sit, quod soluerit, nisi probetur, tamen ad effectum periurii non sufficit in tertio, cui non est facta promissio. Lap. *alleg.*53.*n.2.& 3.& alleg.*90. *in fi. ver. Nam licet contra*, Oldrad. *cons.*291. *num.7. ver. Imo bene minus*, vbi posui concord. Lap. *alleg.*95.*n.4. ver. si autem ipse.* † Amplia, vt idem sit in eo, qui opponit filio, quod pater eius fuit vsurarius, vt eum repellat à iudicio, quia licet probet patrem fuisse vsurarium, & exegisse vsuras, & filium hæredem esse, & sciuisse, tamen non sufficit, nisi probetur, quod non est facta restitutio vsurarum, quæ licet non præsumatur, tamen, vt inducatur crimen, debet probari aliter, quam per præsumptionem. Lap. *alleg.*53. *in princip. num.2.&* 3. & loquitur, quando opponens crimen est tertia persona, quæ non soluit. † Amplia in sacerdote, qui confessus est reuelasse confessionem de licentia confessi pœnitentis, vt licet licentia non præsumatur, tamen standum sit iuramento sacerdotis, quod hoc fecerit de licentia, & hoc, quãdo pœnitens non accusat, secus si pœnitens accusaret, argumento eius, quod dicitur de periuro. Lap. *alleg.*95. *nu.4. in fi. ver. præsertim cũ non accuset.* † Amplia in tertio, qui ad excludendum titulum auctoris sui aduersarii producit illius resignationem, quia per eam non probatur, quod non habuerit alium titulum, ex quo non est ille, cui resignauit, nec agitur viuente ipso resignante. Lap. *alleg.*90. *in fi.* vbi allegat illud simile Innoc. de periurio, de quo supra in princ. † Amplia in religioso, qui contulit sacramenta in aliena parochia infirmo super assertione honestæ mulieris, quod haberet licentiã, quia non probatur, quod incurrerit excommunicationem, de qua *in Clement.1. de priuil.* quando tertius est, qui accusat, non autem rector, quia quando tertius accusat, debet plene probare, ex quo potuit habere licentiam. Lap. *alleg.*127. *in princ.* per illud simile Innoc. de periurio. † Amplia, quia vnus testis cũ fama non probat in criminalibus, etiam si de crimine agatur ciuiliter, etiam si agatur de crimine excipiendo, & debent testes etiam non interrogati reddere rationem, quando agitur de pœna corporali, secus si de pecuniaria, & debent esse omni exceptione maiores, & non est locus iuramento suppletorio. Limita, nisi cũ vno teste, & fama concurrant adminicula, item, quando ageretur solum de pœna pecuniaria, quia probant, secus si agatur de pœna corporali. Limita, nisi in subsidium, quando aliæ probationes haberi non possent. Hæc omnia Mascard. *Concl.*459. *communium criminalium.* Vide, *Probatio plena, & plenior, & aliquando plenissima requiritur in criminalibus. Conclus.*789. † Limita ad effectũ exceptionis dilatoriæ, quia agitur de modico præiudicio, & probatur facilius. Roma. *cons.*349. *Dum quæritur, per totum*, maxime *n.3.& 4.* & ibi apostil. † Limita, quia bene probatur crimen per testes, etiam si extat statutum, quod delictum non probatur, nisi per scripturam, dummodo probet per quinque testes, vel per testes legalissimos. Mascard. *Conclus.*461. *Crimen*, vbi in fine dicit, quod in occultis etiam probatur per iudicia, & præsumptiones. Vide, *Probatio per coniecturas quando, & in quibus sufficiat, vel non. Conclus.*795.

Crimen quando possit probari ex instrumento, vel non. Conclus.1082.

CRIMEN † non probatur per instrumentum regulariter, quia licet ex instrumento possit probari factum per quod infertur ad crimen, vel alia qualitas, tamen ipsum crimen ex instrumẽto probari non potest, tanquam quid iuris existens. Oldrad. *cons.*199. *Pro fundamento, n 4. ver. nõ obstat*, & ita debet intelligi Feder. de Sen. *cons.*23. *in fi. ver. non obstant iura, quæ innuunt.* Feli. *in c. cum in Ecclesiis n.2. ver. & quod instrumenta, de maior. & obed.* vbi ponit regulam cum octo fallen. plene Roma. *cons.*149. *Dum quæritur, in princ.* & ibi plena apostil. dat concord. Vide, *Delictum an probetur ex instrumento. Conclus.*174. † Amplia vt crimen, & periurium non probetur ex instrumento sententiæ latæ in causa ciuili, in qua reus condemnatur ad soluendũ depositum, non obstante negatione cũ iuramento, ex quo ad istũ finem periurii sententia non est lata, nec super periurio fuit facta defensio. Feder. de Sen. *cons.*255. *n.2. v. sed magnũ est dubium.* Vide plene per Mascard. *Conclus.*460. *Crimen an probetur*, vbi ponit regulã, & rationem, ampliat ad effectum pœnæ, & sententia excommunicationis non probat delictum, limitat in crimine, quando oritur ex illo instrumento contra facientes, vel producentes instrumentũ, item si delictũ committitur contrahendo, item in faciẽtib. statuta contra libertatem Ecclesiæ, vel mandantibus, item si agatur ciuiliter

ciuiliter, vel agatur de leui præiudicio; item in instrumento con-
3 fessionis, vel sententiæ in iudicio. † Declara bene probari infa-
miam, ex quo oritur ex sententia etiam lata ad alium finem. Vide,
4 *Infamia probatur ex instrumento. Conclusio.* 109. † Limita, nisi instru-
mentum esset rogatum de consensu partium super tali delicto;
quia tunc probatur. Bart. *in l. Senatus. ff. ad Turpill.* vbi Alex. in apo-
still. & idem tenet Feder. de Sen. *cons.* 254. *num.* 2. *in fin. ver. item decre-*
5 *talis vltima.* † Limita; quia probatur qualitas ad delictum ex in-
6 strumento. Io. Andr. *in reg. semel malus, de regul. iur. in* 6. † Limita;
quia probatur crimen directe ex instrumento, videlicet factum,
ex quo crimen resultat, vt si quis in testamento instituit hæreti-
cum hæredem; item si in eodem instrumento constat de duobus
iuramentis contrariis; item si ex eo constat, quod quis alienauit
bona Ecclesiæ; nam in istis casibus, & aliis similibus directe proba-
tur crimen, vt per Feder. de Sen. *cons.* 23. *in fi. ver. non obstant iura, quæ*
7 *immunt.* † Limita in eo, qui iurauit soluere mihi intra mensem, vel
aliquid aliud facere ex instrumento; quia producto instrumen-
to per eum, cui facta est promissio, satis constat de periurio, nisi
probet impleuisse; secus si alius ageret, vel tale instrumentum
produceret. Innoc. *in cap. super iis, numer.* 10. *de accusat.* Vide, *Negati-*
ua facti promissi non impleti quando præsumatur, vt sequatur condemna-
8 *tio. Conclusio.* 29. † Declara, vt procedat, quando non opponitur
de periurio, vt quis puniatur, sed vt non promoueatur, quia tunc
probatur ex quo leuior probatio sufficit. Feder. de Sen. *consil.* 255.
9 *num.* 3. *vers. posset dici, quod ibi non opponitur.* † Limita; quia crimen
probatur ex instrumento ad affectum dilatoriæ exceptionis, non
autem ad effectum peremptoriæ; quia excommunicatus ad ef-
fectum dilatoriæ probatur ex instrumento, ex quo apparet, quod
clericum percussit. Roman. plene *consil.* 349. *Dum quæritur, per totum,*
10 vbi apostilla prima *in ver. dum quæritur*, dat concord. † Limita;
quia ad effectum dilatoriæ crimen probatur per famam & denun-
ciationem; secus ad effectum peremptoriæ. Roman. *d. cons.* 349. *nu-*
mer. 3. & 4. vbi apostill. 1. dat concord. Vide, *Infamia probatur ex in-*
strumento, & aliis modis. Concluf. 109.

Criminalis quando dicatur causa, vel ciuilis. Conclusio 1083.

1 CAVSA † dicitur criminalis, vbicunque agitur de delicto pu-
niendo corporaliter ad vindictam publicam, ita Clar. *in praxi,*
* *§. fin. quæst.* 1. *ver. ex quorum omnium*, vbi dicit * communem, &
** magis communem, & *in ver. primus casus*, vbi, quod nullus dubi-
tat. Maranta *in praxi in* 4. *parte, in* 1. *distinct. in princ.* vbi dicit verissi-
* mam, & communem * opinionem, & plenius *num.* 17. Vide, *Cau-*
2 *sarum multæ sunt species fori Ecclesiastici. Concluf.* 156. † Amplia; quia di-
citur causa criminalis, quando etiam agitur de pœna pecuniaria
* applicanda fisco, quæ proueniat ex delicto, communem * dicit
Maranta *d. praxi in* 4. *parte, in* 1. *distinct. in princ.* & ibi Foller. in prima
apostill. Clar. *in §. fin. quæst.* 1. *num.* 2. *ver. ex quorum.* & clarius *in ver.*
* *secundus casus.* vbi dicit * communem, & magis * communem. Bald.
cons. 226. *Quanquam, num.* 3. *ver. hoc præmisso, lib.* 3. Vide Mascard. *Con-*
cluf. 463. *Criminalis causa.* Vide plenius *Concluf. proxima seq. num.* 3. &
3 *seq.* † Declara, vt procedant prædicta quoad pœnam pecuniari-
am, vt causa dicatur criminalis, si applicatur fisco, donec agitur
ad condemnationem, sed sequuta condemnatione, si petatur exe-
quutio sententiæ pro pœna applicanda fisco, causa tunc est me-
re ciuilis; quia agere debet fiscus coram procuratore Cæsaris, qui
est iudex inter priuatum & fiscum, & ciuiliter proceditur. *l.* 1. C. *vbi*
causa fisci. ita declarat Bartol. *consil.* 169. *Statutum Ciuitatis, numer.* 3.
ver. è contra, lib. 1. vbi allegat pro vtraque opinione, & ita distinguit.
4 † Amplia; quia causa dicitur criminalis, licet intentata sit ciui-
liter super crimine infamante. Bartol. *in l.* 1. *in princip. colum.* 4. *vers.*
est aduertendum, ff. de edend. Abb. *in cap. testimonium, de testib.* quos, & alios citat Foller. in apostill. prima ad Marant. *in praxi.* 4. *parte, in*
5 1. *distinct. num.* 3. † Declara vt plene per Clar. *d. §. fin. quæst.* 1. *num.* 2.
ver. ego tamen pro clariori, vbi, quod aliqua sunt delicta, per quæ of-
fenditur publica iustitia, seu publica vtilitas sine offensione priuati;
& in hoc genere delicti vnica datur actio, prout in crimine hæresis
6 simoniæ, & similium. † Alia sunt delicta, per quæ offenditur pu-
blica vtilitas, & priuata persona, prout homicidium, furtum, &
incendium; & in hoc competit publica accusatio, & actio ad vin-
dictam publicam. Alia, quæ tenduntad priuatam, prout refectio
damnorum. Clar. *d. §. fin. quæst.* 1. *num.* 2. *ver. ego tamen.* & clarius Ma-
ranta *in praxi in* 4. *parte in prima distinct. numer.* 4. vbi, quod oritur a-
7 ctio publica ad pœnam, & actio in factum ad interesse. † Et pro
isto secundo genere delictorum potest institui actio criminalis
tantum, videlicet ad publicam vindictam; item ciuilis tantum
pro suo interesse, etiam potest vtraque actio intentari, sed non
æque principaliter; quia criminalis faceret silere ciuilem, sed tan-
tum in consequentiam, ita Clar. *d. §. fin. quæst.* 1. *ver. item scias, & quæ-*
stio. 2. *in prin.* † Mixta dicitur causa, quando agitur de pœna ap- 8
plicanda partim fisco, & partim parti, vel si agatur de pœna ap-
plicanda fisco, & de damno reficiendo priuatæ personæ. Boss. *in*
titul. de appell. num. 8. vbi * de communi, ita etiam Iaf. *in rubric. C. de* *
iudic. † Declarat Clar. *in §. fin. quæstio.* 1. *num.* 2. *vers. tertius casus*, vt di- 9
catur mixta, quando ex pluribus legibus prouenit actio publi-
ca, & priuata; secus si ex eadem lege prouenit, semper erit crimi-
nalis, ex quo denominatur à principaliori, & digniori. † Et po- 10
test vtraque actio intentari simul & semel eodem libello, vide-
licet ciuilis & criminalis. Marant. *in praxi in* 4. *parte, in prima distinct.*
num. 4. *ver. Super hoc tamen.* † Declara; quia ita demum possunt cu- 11
mulari actio ciuilis & criminalis, quando ciuilis venit in conse-
quentiam, alias secus, per *l.* 1. C. *quando ciuil. actio. præiudi. crimin.* &
ita Foller. in addit. ad Marant. *in praxi, in* 4. *parte, in prima distinct. nu-*
mer. 6. vbi, quod imo iudex potest condemnare reum in pœna
criminali, & etiam ciuiliter ad interesse, licet non sit petitum. Li-
mita; quia causa dicitur ciuilis, quando per viam actionis agitur, 12
etiam, vbi totum est applicandum fisco pro pœna, quia non di-
citur agi criminaliter, vel mixte, sed ciuiliter, vt per Bartol. *in l. in*
cognitione, & in l. Gallus, ff. ad Syllan. Alexand. *consil.* 172. *Super casu præ-*
missio, lib. 5. *per totum.* maxime, *num.* 4. & ita etiam Bartol. *d. cons.* 169.
num. 3. *& seq. lib.* 1. † Extende, quia non potest dici iure cautum, 13
quod ex contractu descendat iudicium criminale; quia hoc non
reperitur cautum. Corne. *consil.* 42. *Plura quæruntur, lib.* 2. † Ex- 14
tende, quia vbicunque fiscus agit contra aliquem, vt consequa-
tur, quod sibi debetur ex contractu; tunc actio, & causa est ciui-
lis, licet fisco applicetur, prout si agit ad pœnam conuentiona-
lem, ita * omnes *in rubric. extra de iudic.* vbi maxime Deci. *in* 2. *lectur.* *
num. 64. *ver. & retenta conclusione.* Bero. *num.* 76. *in fin.* Maranta *in pra-*
xi, in 4. *parte, prima distinct. num.* 2. & ibi prima apostill. Clar. *d. §. fin.*
quæst. 1. *num.* 2. *ver. ex quorum.* vbi de communi, & * magis commu- *
ni. † Extende idem, quando pœna applicanda fisco descendit 15
ex contractu illicito. Petr. Foller. in addit. ad Marant. *in praxi in* 4.
parte 1. *distinct. num.* 2. allegat seipsum, in praxi crimin. allegat Bald.
in l. 1. C. *de legib.* Alex. in apostill ad Bartol. *in l.* 1. *ff. de sepul. violat.* Ex-
tende; † quia actio in tantum est ciuilis, quando est lata senten- 16
tia, & agitur ex sententia etiam ad fauorem Fisci, vt condemna-
tus dicatur debitor, & pœna dicatur debita; ideo saluus conduc-
tus datus pro debito comprehendit talem condemnatum. Bar-
tol. *d. consil.* 169. *Statuto, per totum, lib.* 1. vbi plena apostill. *in ver. Sta-*
tutum. vbi ponit concord. Vide, *Debitor quis dicatur, & appella-* 17
tio debitoris, de quo intelligatur. Conclusio. 35. † Dicas secundum Ab-
bat. *consil.* 109. *Inuocato*, quod est vltim. *lib.* 1. *colum.* 2. *in fin.* quia cri-
minalis dicitur, cuius finis est commodum partis, & interesse
priuatum; mixta, quæ participat de interesse partis, & vindi-
cta priuata, & publica, allegat iura ad hoc. † Vel melius secun- 18
dum Bald. *consil.* 226. *Quanquam, num.* 3. *ver. hoc præmisso, lib.* 3. quod
quædam causa est criminalis, quædam ciuilis, quædam mixta:
criminalis dicitur, quando agitur de pœna applicanda fisco, et-
iam si esset pecuniaria: ciuilis dicitur, quando agitur de pœna
applicanda parti: mixta, quando vtrique, sed debet inspici, quod
principalius est, quando ciuilis incidit in criminalem, & inspici-
tur libellus.

Criminalis quando dicatur accusatio, vel ciuilis. Concluf. 1084.

ACCVSATIO † est instituta proprie ad finem, vt clericus 1
deponatur, vel degradetur; & eo casu causa dicitur crimina-
lis, *cap. super iis, & cap. qualiter, & quando, il secundo de accusatio.* Feder.
de Sen. *consil.* 23. *num.* 2. *ver. contra.* concord. Calder. *cons.* 104. *Circa*
princ. alias 2. *de procurat.* & latius *consil.* 481. alias 3. *de accusatio.* Vide, 19
Capitalis causa quando dicatur, vel non. Conclusio. 43. † Amplia, quia 2
criminalis causa dicitur, etiam si agatur de perpetuo carcere ad
pœnam, vel etiam de perpetua detrusione ad pœnam; quia pœna
dicitur capitalis, & non potest procurator interuenire. Calder.
d. consil. 104. *Circa fin. ver. non obstat gloss. Innoc.* † Amplia, quia vbi- 3
cunque agitur de pœna, vt Fisco applicatur, causa dicitur crimi-
nalis; secus si parti sit applicanda. Corne. *consil.* 19. *numer.* 10. *& se-*
quent. lib. 3. Petr. Ancharan. *consil.* 73. *Visis omnibus, in princ.* Abb. post
Butr. *in rubric. extra de iudic. numer.* 5. *versic. tertio quæro.* vbi dicit com-
munem, * prout * communem dicunt ibi Felin. *in fin.* Deci. *in* *
lectur. num. 95. *& in* 2. *lectur. num.* 51. Iaf. quoque dicit * communem *

* *in rubric. C. de iudic. numer.* 2. & plurimos de communi * attestantes
* allegat Clar. *in §. fin. quæst.* 1. vbi *num.* 2. dicit magis communem, *
& ab ea non esse recedendum. Boer. *decis.* 349. *num.* 2. Cœpolla
* *consil.* 14. *numer.* 18. *ver. tertio quia.* communem * dicit Roman. *con-*
sil. 152. *Præsens accusatio*, *num.* 2. vbi apostill. dicit magis commu-
* nem, * & allegat Barbat. *tract. at. de testib. in* 3. *parte, colum.* 1. qui dicit
* magis communem, * Gomez. *Instit. de actio. num.* 18. *in princ.* & com-
munem * & ab omnibus amplexam esse dicit Mascard. *Conclu-*
sio. 463. Marant. *in praxi in* 4. *parte de iudic. prima distinct. in princip.* vbi
* dicit communem, * quando ex delicto tantum; secus si ex con-
tractu proueniat. Vide Conclusionem proximam præcedentem
4 in princ. † Declara, vt per Iul. Clar. *in §. fin. quæst.* 1. *in praxi crimin.*
per tot. vbi late examinat plures casus, quando causa dicatur cri-
minalis, vel mixta, vel ciuilis, & concludit communem, & ma-
* gis communem * esse, quod quando agitur de pœna corpora-
li, vel etiam de pecuniaria fisco applicanda semper causa est cri-
minalis. Ripa *in rubric. extra de iudic. num.* 91. *& seq.* vbi de commu-
* 5 ni *. † Declara, quia, si applicatur pœna parti & fisco pro media-
te, dicitur mixta. Alexand. *consil.* 66. *Viso processu in princip. lib.* 1. *ver.*
* *solum ergo*, & communem * dicit Boss. *in praxi titul. de appell. num.* 8.
& communem etiam dicit Ias. *in rubric. C. de iudic. num.* 2. *ver. si vero*
6 *pœna.* Rip. *in rubric. extra de iudic.* † Contra declarationem facit
consilium Bartol. 115. *Super eo, quod quæritur, numer.* 1. *lib.* 1. vbi lo-
quitur in casu statuti applicantis certam pœnam parti offensæ,
si petat, quam dicit debere petere, & litem contestari, & proba-
re, prout in causa ciuili, & non debet simul cum causa criminali
expediri; ideo licet reus in causa criminali fateatur vulnerasse,
tamen si condemnatur ex illa confessione, parte non petente,
7 nulla erit condemnatio. † Vide plene Clarum *in praxi crimina-*
li quæstio. 1. *ver. tertius casus.* vbi, quod causa dicitur mixta, quan-
do pœna applicatur partim fisco, & partim parti ex diuersis le-
gibus; secus si ex eadem lege, quia attenditur, quod principalius
est. Ripa, qui in fortioribus loquitur *d. rubr. extra de iud. num.* 97.
8 *& seq.* † Et ideo dicit ibi Clarus, *num.* 2. *in fin.* quod sicuti non da-
tur appellatio pro causa criminali, ita etiam non datur pro in-
teresse ciuili debito parti, siue ex eadem lege, siue ex diuersa ve-
niat, pro quo facit, quia in connexis dispositum in vno, cense-
tur etiam in alio dispositum. Marsil. *consil.* 84. Vide, *Connexorum*
9 *idem est iudicium. Conclusio.* 626. † Imo in tantum est criminalis
causa, si pœna principaliter fisco applicatur, etiam si in conse-
quentiam veniat restitutio parti priuatæ, quod si fiscus faciat gra-
tiam pœnæ ipsi debitæ, adhuc remanet causa criminalis pro in-
teresse partis, quod veniebat in consequentiam. Vide Ripam *in*
d. rubric. extra de iudic. num. 97. *& seq. ver. præmissa inducuntur*, vbi li-
10 cet pro vtraque alleget; tamen istam tuetur. † Extende etiam,
si agatur de pœna extraordinaria arbitrio iudicis imponenda, quia
adhuc causa est criminalis, apostill. ad Matthesil. *singul.* 70. *num.* 8.
11 † Regula est, quod in causa criminali criminaliter intentata non
admittitur procurator, *l. accusatorem*, §. *ad crimen*, *ff. de public. iudic.*
12 † Extende maxime, quando procurator de eodem crimine est
diffamatus. Bald. *consil.* 281. *Iudex formauit*, *num.* 5. *vers. nam si est in-*
13 *tentatum*, *lib.* 2. † Amplia in tantum, quod etiam si esset admissus
procurator parte opponente, non valet processus. Baldus *dict. con-*
sil. 281. *num.* 5. *ver. nam cum semper*, *lib.* 2. qui dicit non habere eo ca-
14 su locum *l. quamuis indubitati*, C. *de adulter.* † Limita, quando a-
gitur ad pœnam minorem, videlicet, vt quis puniatur leuiori
pœna, quia dicitur ciuilis causa, licet fisco applicetur ob publi-
cam vtilitatem pœna minor illata. Abb. *dict. rubric. extra de iudic. nu-*
mer. 5. *ver. sed contra prædicta*, quem ibi tuetur Deci. *in* 2. *lectu. num.* 52.
ver. postremo, reprobando Aretin. qui tenuit contra Abba. & idem
tenet Bero. *num.* 71. Si vero agatur de maiori pœna, etiam quod
15 parti applicetur, dicitur criminalis, vt per Abba. ibi & alios. † Con-
trarium, quod imo dicatur causa criminalis, licet non maior pœ-
na imponatur, sed extraordinaria. Aretin. *d. rubric. de iudic. numer.* 22.
vbi, quod semper, quod fit applicatio pœnæ priuato, semper est
ciuilis, & hanc partem veriorem dicit Deci. *dict. rubric. in* 1. *lectu. nu-*
mer. 96. *in fin. ver. non quoque satisfacit.* & plures allegat Ripa *in d. ru-*
* *bric. num.* 96. *ver. tertio ampliatur*, per quæ constat hanc communem *
16 esse opinionem. † Declarat Deci. tandem *d. rubr.* 1. *lect. num.* 96. *in*
fin. quod si agitur de pœna minori applicata fisco, potest dici ci-
uilis respectu maioris pœnæ omissæ non simpliciter, & idem in
casu contrario, quando pœna maior parti applicatur, quia po-
test dici criminalis largo modo respectu minoris pœnæ omissæ.
Vide quatuor solutiones per Rip. *in rubric. extra, de testam. num.* 94.
17 † Declarat Ripa *dict. rubric. extra de iudic. num.* 94. post multas solu-
tiones, quod causa dicitur ciuilis, quando agitur de priuatione
rectoris ad fauorem Ecclesiæ, quando etiam poterat puniri pri-
uatus maiori pœna, quia si delictum venit in consequentiam,
causa est ciuilis. † Declara, quia si agitur, vt quis nondum as- 18
sequutus beneficium repellatur, causa sine dubio est ciuilis, si ve-
ro agitur, vt priuetur beneficio, vel officio iam assequuto, for-
te causa erit criminalis, & debet accusans se inscribere, vel sal-
tem est arbitrarium Iudici, per ea, quæ innuit Conrad. *in Breuiar.*
fol. 233. *num.* 3. † Limita, quando agitur de priuatione officii, vel 19
beneficii, quia causa dicitur ciuilis secundum * communem, de *
qua Grat. *consil.* 71. *num.* 9. *lib.* 2. sequitur Clarus *in praxi crim. quæst.* 1.
num. 3. vbi dicit communem *, *ver. quintus casus*, & extendit, etiam *
si procedatur per inquisitionem nulla præcedente accusatione,
vel exceptione, & dicit * communem. Socin. *in c. per tuas, num.* 11. *de* *
Simon. † Contrarium facit text. *in cap. tuæ, de procur.* & est * com- 20 *
munis, vt per Ias. *d. rubric. C. de iudic. num.* 2. † Declara, quia si pri- 21
uatio est pœna minor, & extraordinaria; tunc est ciuilis, si ve-
ro est maior, & ordinaria, est criminalis, ita Clar. *d. §. fin. quæstio.* 1.
num. 3. *ver. quintus casus.* & idem dicit Socin. *d. c. per tuas, num.* 11. *de Si-*
mon. † Limita, quando agitur de crimine, vt criminosus repel- 22
latur à testimonio, non vt puniatur, quia causa dicitur ciuilis Clar.
d. praxi, quæst. 1. *in fin. ver. Sextus casus*, & clarius *quæst.* 19. *num.* 2. vbi di-
cit communem *. † Limita, quia etiam si agatur ciuiliter de cri- * 23
mine, siue per viam actionis, siue per viam exceptionis, sem-
per causa est ciuilis, & ex probatis, vel confessatis in tali iudi-
cio ciuili non potest quis condemnari, licet aperiatur via, vt pos-
sit inquiri. Clarus *in praxi, quæstion.* 19. *per totam.* † Restringe, ni- 24
si excipiens etiam instaret, puta testem nedum repelli, sed et-
iam puniri de delicto, quod opponitur, ita Clarus *d. quæst.* 19. *num.* 3.
ver. criminaliter autem. † Limita, quando pœna habet originem à 25
contractu, quia licet applicetur fisco, tamen causa est ciuilis. † Li- 26
mita, quando accusatio, & crimen obiicitur ad effectum, vt cleri-
cus amoueatur à beneficio, quia dicitur causa ciuilis, & non cri-
minalis. Feder. *dict. consil.* 23. *numer.* 2. *versicul. sed quando agitur*, vbi,
quod dignoscitur ex conclusione libelli. Calder. *consil.* 481. *cir-*
ca medium, *vers. considerata igitur*, alias 3. *de accusation.* & idem tenet
Abb. *in rubric. extra, de iudic. numer.* 5. *versicul. sed contra prædicta*, vbi,
quod si accusatur, non vt seueriori pœna puniatur, sed leuiori,
prout amotionis, est ciuilis, *per cap. per tuas, de Simon.* vbi agitur de
amotione beneficiati, & dicitur agi ciuiliter. † Contrarium, quod 27
imo, quando agitur, vt quis amoueatur ab officio, vel benefi-
cio, dicatur tunc agi criminaliter, ex quo id fit ad publicam vti-
litatem. *cap. tuæ*, vbi Butr. Abb. & alii, *de procur.* vbi maritus agebat
ad separationem thori contra mulierem ob adulterium, & dici-
tur agi criminaliter, & tamen certum est, quod pœna non est di-
recta, neque grauior, prout esset imponenda ex adulterio, & id-
eo si etiam dotem petat maritus, causa dicitur mixta, videlicet, ci-
uilis propter dotem marito applicandam, criminalis propter se-
parationem thori, & * communem dicit Ias. *d. rubric. C. de iudic. nu-* *
mer. 2. & 3. vbi hoc contrarium excitat, & non soluit. † Declarat 28
Ripa multis modis, quibus soluit contraria *in rubric. extra, de iudic.*
numer. 100. *& in fin.* adinuenit nouam declarationem, *ver. tu nouiter*,
vbi, quod *in cap. tuæ*, non dicitur, quod iudicium sit mixtum, sed ac-
tio mixta, prout in separatione thori, vt vterque liberetur à red-
dendo debito; sic dicimus in familiæ herciscundæ, & communi
diuidendo; quia actio est mixta, quia vterque agit, & reus est.
† Declarat plene Bero. *in dict. rubric. extra, de iudic. numer.* 65. vbi re- 29
probat Alexand. & alios, dum tenent, quod sit mixta, quando a-
gitur, vt restituatur dos marito, ob priuatum commodum, & a-
moueatur à thoro mulier, quod respicit publicam vtilitatem, &
sic applicationem fisco, quia dicit ipse non cadere mixturam, nisi
quando reuera pecunia applicatur, & fisco, & priuato, & pro-
bat per multa iura. † Declarat Deci. *in rubric. in* 1. *lectu.* quod si a- 30
gatur de amotione à priuato officio, ciuilis sit causa; si vero ab
officio publico, pœna, & causa sit criminalis. † Declara melius, 31
vt ver eundem Bero. *d. rubric. extra, de iudic. num.* 67. *ver. pro solutione*,
quia vbi agitur de priuatione sine dolo, vt *in cap. per tuas, de si-*
mon. causa est ciuilis, & licet ibi priuetur tanquam de simonia
suspectus, est improprie dictum, ideo sine dolo causa est ciuilis,
quia sola culpa subest, *in cap. tuæ vero.* adulterium erat cum dolo,
extra de procur. ideo illa priuatio, & amotio, quæ fit ob dolum, in-
famat, & dicitur pœna corporalis, & per consequens est crimi-
nalis; alia vero, quæ sine dolo est, ciuilis dicitur. † Vel melius 32
tertio loco soluit Bero. *d. rubric. de iud. num.* 71. *& seq.* quod quando
agitur ad pœnam maiorem directam sit criminalis, si ad minorem,
sit ciuilis; item, quod agitur directe ad pœnam per reconuentio-
nem, sit criminalis, si per modum exceptionis sit ciuilis, quia non
infamatur, sed repellitur; item si per viam denunciationis, pro-
ut *in cap. per tuas, de simon.* licet sequatur priuatio, vel amotio,

est

33 est ciuilis; quia secundario; secus, si via accusationis, *num.* 73. † Limita, vbi agitur de detrusione in monasterium, vel etiam in carcerem, sed solum ad correctionem, quia licet per talem pœnam corpus affligatur, tamen, quia secundum finem fit solum ad correctionem, ideo dicitur ciuiliter agi, vt procurator possit interue-
34 nire. Calder. *cons.* 104. *per totum*; alias 2. *de procur.* † Limita, quia in causa, in qua ob crimen petitur, vel accusatur quis, vt parti aliquid detur, non autem fisco, semper causa dicitur ciuilis, non obstante, quod de crimine agatur. Bald. *consil.* 481. *In causa verten-*
* *te, num.* 3. *in fin. & num.* 4. *ver. non obstat prædictis, lib.* 3. & hanc * communem, & magis communem, dicit Clar. *d.* §. *fin. quæstio.* 1. *num.* 2. *ver. & ex quorum. & in ver. quartus casus*, vbi, quod nullam habet dif-
35 ficultatem. † Extende, quia causa super crimine falsi intentata ad effectum, vt accusatus perdat causam, dicitur ciuiliter in-
36 tentari. Signorol. *consil.* 242. *num.* 24. † Extende, quia causa vsurarum intentata ciuiliter dicitur, quando accusans petit solum restitutionem vsurarum, vel commodum suum, non autem pe-
37 tit ad vindictam aliquid. Signorol. *consil.* 257. *num.* 3. † Declara; quia licet causa sit ciuilis criminaliter intentata, requirit tamen probationes clariores, quam mera ciuilis ciuiliter intentata, De-
38 ciap. *cons.* 37. *num.* 35. *ver. non obstat.* † Regula est, quia causa super crimine intentata ciuiliter regulatur vt ciuilis, quia in ea defertur iuramentum in supplementum, prout in ciuili. Signor. *consil.* 242.
39 *num.* 24. † Extende, quia licet infamia sequatur, si quis condemnetur etiam ciuiliter pro crimine falsi, tamen illa pœna venit in consequentiam, & non consideratur, vt causa desinat esse ciuilis,
40 Signor. *d. consil.* 242. *num.* 24. *ver. ex quibus.* † Extende, quia probationes ordinariæ sufficiunt, quæ in ciuili. Io. de Anania, *cons.* 49. *nu-*
41 *mer.* 5. vbi Bolog. *circa fin.* † Imo etiam, si non esset plene probatum, potest Iudex ex arbitrio inclinare, vt probatio sufficiat. Signor. *cons.* 242. *num.* 25. *ver. præterea certo certius*, quod est Leonardi de
42 Ceuis. † Contrarium tenet Signor. *consil.* 245. *num.* 15. *ver. ad id,*
43 *quod vltimo.* † Extende, quia licet procurator in causa criminali etiam criminis publici, in qua alias non admittatur, tamen admittitur, quando agitur ciuiliter, & pro interesse ciuili. Signorol. *con-*
44 *sil.* 244. *num.* 16. † Et de differentiis, quando causa est ciuilis, vel criminalis, Clarus *in praxi crim. quæst.* 1. *in princ.* vbi late ponit plures differentias.

Criminalis causa claras requirit probationes. Conclusio 1085.

1 CRIMINALITER † quis non est puniendus, nisi apertissimis probationibus conuincatur, quia clarior probatio requiritur in causa criminali, quia vbi maius est periculum, ibi cautius agendum. Oldrad. *consil.* 192. *Viso diligenter processu. per totum, l. sciant. C. de*
2 *probat.* Alex. *cons.* 15. *Viso processu, num.* 2. *lib.* 1. † Maximeque in cau-
3 sa capitali. Alex. *cons.* 15. *num.* 2. *ver. hoc præmisso, lib.* 1. † Amplia in tantum, vt ipse reus conuincatur, adeo, quod nec ipse quasi negare possit, antequam sententia feratur, *C. de pœnis. l. qui sententiam.* Ol-
4 drad. *d. cons.* 192. *in princ.* † Amplia in tantum, quod præsumptiones non sufficiant. *l. absentem, ff. de pœnis.* Oldrad. *d. consil.* 192. *in princ.* Lap.
alleg. 53. *in princ. num.* 2. qui loquitur in excipiente crimen, vt non
5 sufficiat præsumptio. Vide, *Præsumptionibus quis non potest condem-*
nari in pœnam ordinariam. Conclusio. 635. † Declara, vt non sufficiat præsumptio ad condemnandum pro crimine pœna ordinaria, secus est, ad pœnam extraordinariam. Alexand. *cons.* 15. *num.* 3.
6 *lib.* 1. vbi apostil. *in ver. præsumptionibus.* † Amplia, vt testes debeant esse integræ opinionis, ideo infames etiam infamia facti non admittuntur. Oldrad. *dict. cons.* 192. *in princ. ver. vltima est.* † Am-
7 plia, vt vnus testis cum fama non probet in criminali, & dicto defuncti non creditur, & mala fama inquisiti non sufficit, Oldrad.
8 *dict. consil.* 192. *ver. iis igitur.* † Amplia, vt minores 20. annis testes non sint idonei in causa criminali. Oldrad. *d. consil.* 192. *Viso diligen-*
ter, num. 2. *ver. & eodem modo. l. in testimonium, ff. de testib.* Vide, *Crimen non probatur ex præsumptione, sed debet clare probari per testes. Conclusio.*
9 1081. Vide, *Probatio plena requiritur in criminali. Conclusio.* 789. † Restringe, quia minor viginti annis non est idoneus testis in criminali, si à parte inducatur, sed si ex officio examinatur, non reperitur prohibitus, Alexand. *cons.* 119. *Viso processu, num.* 8. *lib.* 7. *ver. nec etiam*
obstat. † Restringe, quando minor viginti annis nominatur ab aliis
10 testibus, quia potest examinari, Alexand. *d. cons.* 119. *num.* 8. *ver. nec*
11 *etiam obstat, lib.* 7. † Restringe, quia non recipitur pro parte accusatoris ad probandum delictum, sed bene admittitur pro reo ad probandam defensionem, Alexand. *d. consil.* 119. *numer.* 8. *ver. se-*
12 *cundo potest responderi, libr.* 7. † Restringe, quia quando numerus aliorum testium supplet, probat. Alex. *d. cons.* 119. *num.* 8. *in fin.*
ver. posset etiam responderi, lib. 7. & idem, quando pateretur suspitionem, prout frater, qui ex numero aliorum suppletur, vt ibi Alex.
num. 7. & apostill. *in ver. numerum.* † Limita, nisi agatur de dolo, 13
qui præsumptionibus probatur. Vide, *Dolus quomodo, & qualiter*
probatur. Conclusio. 574.

Criminalis causa differt à ciuili in multis, & quando secus. Conclusio 1086.

CAVSA † criminalis in multis differt à ciuili. Primo; quia in- 1
cipitur à captura in criminalibus, secus in ciuilibus. Clar. §.
fin. quæstio. 1. *in princip.* Vide, *Captura personæ in criminalibus. Con-*
clusio. 69. *& conclusio. ibi proxima seq.* † Secundo; quia in criminali 2
causa non admittitur procurator, secus in ciuili. Clar. *d.* §. *fin. quæ-*
stio. 1. *in princ.* Vide, *Procurator in causis capitalibus non admittitur. Con-*
clusio. 818. † Tertio, quia in criminali potest inferri tortura; secus 3
in ciuili regulariter. Clar. *d.* §. *fin. quæst.* 1. *in princ. & quæst.* 64. *num.* 4.
ver. præterea, vbi, quod neque in criminali, in qua sola pœna pecuniaria imponitur. † Quarto; testes multi repelluntur in crimina- 4
libus, qui admittuntur in ciuilibus. Clarus *d.* §. *fin. quæst.* 1. *in princip.*
† Et clariores probationes requirit causa criminalis, *l. sciant. C. de* 5
probation. Clar. vbi supra. † Publicatio processus offensiui, licet 6
sit de substantia; secus in ciuilibus, non tamen processus defen-
siuus debet publicari ex necessitate, sicut neque in ciuilibus. Cla-
rus *in* §. *fin. quæst.* 61. *in princip.* vbi dicit secus esse, si extat accusator;
quia etiam processus defensiuus debet publicari. Vide, *Processus de-*
bet publicari in causa criminali. Conclusio. 800. † Testes in causa cri- 7
minali possunt recipi, & examinari etiam post publicationem pro-
cessus, secus in ciuili, quod declara, vt plene Clarus §. *fin. quæst.* 61.
n. 2. *ver. sed quæro*, vbi * de communi. Vide, *Testes regulariter non exa-*
minantur super eisdem post publicationem. Conclusio. 294. † Et lite non 8
contestata recipi possunt testes in criminali, secus in ciuili. Bar-
tol. *in extraua. ad reprimendum in ver. publicationem.* † Conclusio in 9
causa criminali non fit, sicut in ciuili. Clar. *in* §. *fin. quæstio.* 61. *in fin.*
Bartol. *in extraua. ad reprimendum, in ver. sequentia.* † Iuramentum 10
non defertur in supplementum semiplenæ probationis in causa
criminali, prout defertur in causa ciuili, de quo plene Clar. §. *fin.*
quæstio. 63. *in princip.* vbi dicit * communem, cum declarationibus,
de quibus ibi per eum. Vide, *Iuramentum in supplementum quibus*
casibus sit deferendum, vel non. Conclus. 540. † Duæ semiplenæ proba- 11
tiones non iunguntur, neque sufficiunt in causa criminali, ma-
xime corporis afflictiua, prout in ciuili. Clar. *d.* §. *fin. quæstio.* 63. *nu-*
mer. 9. Vide, *Probatio plena requiritur in ciuilibus, & quando. Conclusio.*
788. *iuncta concluſ. ibi proxima seq.* † Absens in criminalibus potest 12
condemnari, secus in ciuilibus. Bartol. *in extraua. ad reprimendum*
in ver. diffinituam. Vide, *Absens an possit puniri, & an contra absentem*
possit Iudex procedere. Conclusio. 37. † Limita; quia in iis, in quibus 13
non reperitur diuersitas in iure, dispositum in causa ciuili pro-
cedit in criminali; ideo sicuti in ciuili deducens qualitatem et-
iam non necessariam, si non probet, non potest obtinere; ita, &
in criminali. Roman. *consil.* 110. *Quæstio consultationis, colum.* 2. *num.* 2.
versic. quinimo, & quarto. Vide, *Accusatus quando non possit condemna-*
ri etiam probato delicto. Conclusio. 172. † Extende, quia argumen- 14
tum valet à sententia ciuili ad criminalem; quia sicuti ciuilis
non potest retractari prætextu nouorum instrumentorum; ita
nec criminalis, plene Roman. *consil.* 223. *Præmissa, circa fin. ver. si igi-*
tur, vbi, quod in criminalibus causis proceditur adinstar causa-
tum ciuilium. † Extende, quia valet argumentum affirmatiuum 15
à libello ciuili, ad criminalem, vt sicuti possunt eodem libello
conueniri plures delinquentes ex eodem delicto; ita possunt
plures debitores ex eadem causa in solidum conueniri eodem
libello ciuili, & non erit ineptus libellus. Roman. *consil.* 240. *Vi-*
so themate in princip. † Idem; quia valet argumentum negatiuum 16
hoc non admittitur in criminali libello, vt plures possint ex di-
uersis delictis conueniri vnico libello; ergo neque plures debito-
res, ex diuersa causa vnico libello possunt conueniri, Roman. *dict.*
consil. 240. *in princ. ver. aliquando vero.* licet ibi teneat partem contra-
riam, quod possint conueniri, licet prima opinio sit * commu- *
nis. † Idem, quia sicuti in ciuilibus nemo expetitur sine actione, 17
ita in criminalibus, vbi deficit actio ciuilis, deficit accusatio. &
inquisitio. Bartol. *consil.* 100. *A domino Cyno, num.* 4. *ver. præterea, lib.* 1. &
Socin. *consil.* 127. *Visis, lib.* 1. Marsil. *consil.* 35. *n.* 14. † Limita, quia ha- 18
bent similitudinem in multis circa processum, libellum, litis con-
testationem, & sententiam. Abb. *cons.* 109. *Innocato, colum.* 2. *num.* 4.
ver. Vnde veniendo, lib. 1. † Extende, quia sicuti libellus in ciuili post 19
litem contestatam non potest mutari, quia est ius quæsitum parti,
sed mutatio fit ante litem contestatam; ita etiam in accusatione

crimi-

criminali. Bart. *consil.* 117. *Accusatio, num.* 4. *ver. Sed quia ad hoc, lib.* 1. Ex-
20 tende, † quia sicuti citatio circumducitur non comparente actore in ciuili in termino citationis, ita etiam in criminali, quando proceditur per accusationem. Bartol. *in extrauag. ad reprimendum in ver. Neglexerit, numer.* 4. *ver. Sed cum per accusationem*, allegat *l. properandum. §.* 1. C. *de iudic.* † Extende, quia sicuti in ciuili valet citatio ad
21 domum facta diligentia de reperiendo, ita etiam in criminali, Alexand. *consil.* 120. *Viso processu in fin. lib.* 3. vbi apostilla *in ver. sicut.*
22 dat concord. † Declara, quia à pari procedunt causa ciuilis & criminalis per accusationem, excepto vno, quia desistente accusatore Iudex procedit per inquisitionem, secus in ciuili, & ideo in Italia inoleuit practica, quod Iudex facit sibi dari licentiam ab accusatore procedendi in sua absentia, Bartol. *d. extrauag. ad reprimendum, in ver. Neglexerit, circa fin. num.* 4. *& seq. & ver. sed in criminalibus.*

Criminalis causa quando præiudicet ciuili. Conclusio. 1087.

1 CRIMINALIS † causa præiudicat ciuili; quando continet certam speciem criminis, puta quia tu me accusas de iniuria illata, & ego instituo accusationem contra te, quod induxisti testes falsos, vel oppono aliud crimen in specie commissum ratione iudicii primi, & ab eo causatum; tunc procedendum est in criminali, & supersedendum in ciuili. Feder. de Sen. *consil.* 93. *Factum quod proponitur, ver. item thema supradictum, num.* 3. *cum seq.* not. *in l.* 1. C. *qui accus. non poss.* sequitur Petr. de Anchar. *cons.* 62. *Duplici respectu, per totum*, vbi late, quod supersedetur, quando est præiudicialis. Vide, *Quæstio præiudicialis quando faciat supersedere negotium principale, vel non.*
2 *Conclusio.* 44. † Ratio multiplex est: Prima, ratione præiudicii: Secunda, ratione maioritatis: Tertia, ratione vitandæ contrarietatis: Quarta, vt intricatio processuum tollatur, Anchar. *con-*
3 *sil.* 62. *num.* 2. † Amplia, quia imo libellus non procedit, in quo quis cumulat causam ciuilem, & criminalem simul. Dynus *cons.* 48.
4 *In quæstionibus, in princip.* † Amplia, quia regula est, quod causa criminalis facit supersedere ciuilem octo de causis, de quibus plene Crauett. *cons.* 835. *Dubitationis est, per totum*, vbi, quod supersedetur in omnibus causis, in quibus sententia induceret præiudicium
5 causæ criminali. † Amplia, quia potest causa criminalis intentari, etiam si causa ciuilis sit finita, quando tendit ad diuersum finem, secus, si ad eundem finem tenderet, Clar. *d praxi quæst.* 2. *in fin.* Am-
6 plia, † quia causa criminalis facit supersedere in ciuili, quando crimen intentatur contra partem, & testes simul, vel contra testes solos, quando totum ius causæ ciuilis consistit in testibus, alias secus. Afflict. *decis.* 229. *numer.* 2. *ver. aut ius totius causæ.* Roland à Valle *cons.* 13. *num.* 13. *& seq. lib.* 2. & ita fuit tentum coram domino de Grassis, 9. Aprilis 1576. in causa Castri Postæ, inter Illust. D. Iacobum Mererium, & Illustr. D. Petrum Antonium de Brancaleonibus, & concor. Anchar. *consil.* 62. *Duplici respectu, in princip.* Marsil. *in rubric. ff. ad l. Cornel. de falsis numer.* 20. vbi plures allegat Grammat. *de-*
7 *cis.* 60. Boer. *decis.* 25. *in secunda limit.* † Declara, quia procedi potest in vtraque causa, sed quatenus criminalis præiudicet ciuili, debet supersederi in expeditione ciuilis. Afflict. *decis.* 203. Capic. *decis.* 25. quem sequitur Iul. Clar. *in praxi crimin. quæst.* 2. *num.* 4. vbi,
8 quod in ciuili potest procedi, vsque ad sententiam. † Florentiæ durante reprobatione testium in causa criminali nō currunt tem-
9 pora instantiæ in causa ciuili, vt in statuto, *lib.* 3. *rubr.* 17. † Amplia, quia regula est communis, quod causa criminalis principaliter intentata facit cessare ciuilem. Plot. *cons.* 73. *num.* 2. *& seq. inter consilia*
* *crim. vol.* 2. & est communis * opinio, vt attestatur Iul. Clar. *in praxi*
* *crimin. quæst.* 2. *num.* 3. *ver. aut quæris*, vbi dicit * communem, & magis
10 communem. † Extende etiam, si in eodem libello principaliter
* vtraque intentatur. Dyn. *cons.* 48. *in princ.* communem * dicit Clar.
11 *in praxi crimin. lib.* 5. *§. fin. quæst.* 2. *ver. & hæc quidem.* † Extende, etiam si Iudicium ciuile post cœptam causam criminalem ab actore contra reum esset ex eadem, vel diuersa, aut separata causa, quia impediretur reus in suis defensionibus. Iul. Clar. *d. praxi crimin. quæstion.* 2.
* *num.* 3. vbi dicit * communem, & magis communem, & idem in ca-
* 12 su conuerso, quando reus vellet hoc facere contra actorem accusatum, & est * communis opinio, vt ibi, *num.* 5. † Extende, siue iudicium criminale sit intentatum ab actore contra reum, vt est *
13 communis, & magis communis opinio. Clar. *d. praxi crimin. quæst.* 2. *num.* 3. † Siue sit intentatum à reo contra actorem, quia donec sit pronunciatum super criminali, supersedetur in ciuili quoad expe-
14 ditionem causæ, & sententiam, non quoad processum, ita Iul. Clarus *d. praxi crimin. quæst.* 2. *num.* 4. † Restringe, quando in consequentiam criminalis veniret ciuilis, vt peto furem puniri de furto, & mihi rem furatam restitui, Plot. *d. consil.* 73. *num.* 2. *& seq. inter consilia crimin. lib.* 2. † Isto casu non potest sequi condemnatio ci- 15
uili & absolutio in criminali, alias sententia esset nulla. Iul. Clar. *in praxi crimin. libr.* 5. *§. fin. quæst.* 2. *ver. vnum tamen.* Roman. *in l. si quis quenquam, §. illud. ff. si quis cautio. ver. aliquando vero agitur.* Natta *consil.* 407. *num.* 14. *lib.* 2. † Restringe, quando ex diuerso facto, & diuer- 16
sa causa oritur criminalis, & ciuilis. Deci. Lancello. *in l. edita, col.* 2. *in fin. ver. circa regulam.* Deci. ibi *num.* 67. *ver. secundo limitatur.* Bologni. *num.* 121. Iaf. *num.* 34. & quando dicatur diuersum factum, vel idem, Natta declarat *cons.* 138. *num.* 4. *& seq.* Anchar. *consil.* 62. *num.* 3.
† Restringe respectu actoris, quia si præuenit intentando ciuilem, 17
non potest variare. Natta *d. consil.* 138. *num.* 6. † Restringe quando 18
proceditur sola facti veritate inspecta. Bello. *cons.* 63. *num.* 4. Vide 19
Purpurat. *in l. edita, num.* 200. *& seq.* C. *de edendo*, vbi declarat. † Re- 20
stringe, vt non procedat quoad hoc, vt subordinate possint intentari; non simul & semel, ita Roman. *cons.* 292. † Restringe, vt non 21
procedat, si pars nihil opposuit. † Contrarium, quando sunt con- 22
trariæ actiones. Gozad. *d. l. edita, num.* 23. Purpur. *num.* 210. Corne. *num. r.* 56. *ver. si vero essent actiones.* Io. de Vicomercato, *num.* 122. *& seq.* C. *de edendo.* † Amplia, quia vbicunque causa criminalis est præiudi- 23
cialis ciuili, semper facit supersedere in ciuili. Vide, *Præiudicialis articulus debet prius cognosci, & quando non. Conclus.* 492. † Causa liber- 24
tatis facit supersedere petitionem hæreditatis, quia si non esset liber, non posset habere hæreditatem. Anchar. *consil.* 62. *Duplici respectu, in princ.* † Causa prohibitionis ne defunctus potuerit testari 25
contra hæredem, facit supersedere petitionem hæreditatis. Anchar. *d. consil.* 62. *in princ.* † Causa separationis thori contra vxorem 26
facit supersedere petitionem alimentorum. Anchar. *d. consil.* 62. *in princ.* † Causa falsorum testium examinatorum in causa homicidii, 27
facit supersedere causam homicidii. Anchar. *d. cons.* 62. *num.* 1. Causa † incendii facti de monasterio litigioso commissi per actorem 28
facit supersedere causam ciuilem super monasterio. Anch. *cons.* 62. vbi casus. † Extende, quia causa criminalis, & præiudicialis ciuili 29
ita facit supersedere ciuilem, si eneruet ciuilem ipso iure, sicut per sententiam, quia non refert Anch. *cons.* 62. *in fin.* † Declara, quia in 30
omnibus casibus, in quibus causa criminalis, vel præiudicialis facit supersedere ciuilem, fatalia non labuntur, quia id est facto intentantis criminalem. Anchar. *cons.* 62. *num.* 3. *ver. non obstat, quod dicitur.* † Quid in causis criminalibus an vna instituta, possit accusatus 31
accusare criminaliter suum accusatorem, distingue, vt plene per Clarum *in praxi crim. quæst.* 14. *num.* 12. *ver. tertius casus.* † Regula est, 32
quod si nomen accusati est receptum inter reos, quod dicitur receptum, si præsens est in primo actu, & litis contestatione, si absens in primo actu contumaciæ respicientis merita, vel si exceptiones sunt dilatoriæ in primo actu respiciente repulsam dilatoriæ. Clar. *d. quæst.* 14. *in praxi, num.* 13. & tunc potest accusare solum de maiori crimine, non de æquali, vel minori, secundum * communem. Cla- *
rus vbi supra *num.* 12. *ver. tertius casus, ver. postquam autem.* † Extende, 33
vt procedat, etiam si primus accusator suam, vel suorum iniuriam prosequatur, & est communis * opinio Clar. vbi supra *num.* 12. *ver.* *
quinimo. † Contrarium seruari de consuetudine, vt etiam admit- 34
tatur accusatio criminalis de æquali, vel minori crimine, attestatur idem Clarus *d. praxi crim. quæst.* 14. *num.* 12. *ver. sed si secunda.* † Decla- 35
ra, quia si reus accusatus primo est in carceribus, non admitteretur forte accusatio etiam de maiori contra accusantem, ne diuertatur ab accusatione instituta, licet iudex possit inquirere super vtraque, quando proceditur, vel procedi potest per inquisitionem, & in summa dicitur materia arbitraria, puta si per calumniam, vel si crimina non se contingunt, sed sunt extranea, quia potest recipi cautio à secundo accusato, vel supersederi, vel etiam procedi, ita seruari dicit Clar. *d. praxi quæst.* 14. *num.* 12. *ver. apud nos autem*, vbi in fin. quod si vtraque querela procedit ex eodem facto, vel fonte, aut eadem causa, siue sit de maiori, vel æquali, aut minori, proceditur super vtroque crimine. † Extende, vt procedat, etiam si nomen 36
rei non est receptum inter reos, quia potest accusare suum accusatorem, siue de maiori, siue de æquali, siue de minori, & ita de consuetudine seruari, dicit idem Clar. *d. praxi quæst.* 14. *ver. tertius casus, in princip.* licet dicat * communem in contrarium. † Limita in causa 37 *
syndicatus, & sic in extraordinario iudicio, quando proceditur sola facti veritate inspecta. Baldus *consil.* 178. *Præsupposito statuto, numer.* 2. *vers. item ciuilis & criminalis, libr.* 1. † Limita, vt non proce- 38
dat, quando quis accusatus de iniuria accusaret accusatorem suum ante finitum iudicium de falsa, & calumniosa accusatione; quia ex quo non descendit ad speciem criminis non est supersedendum in primo iudicio. Feder. de Sen. *d. consil.* 93. *num.* 3. *ver. item thema supradictum, & num.* 4. *&* 5. † Limita, quando subesset calu- 39
mnia, quod accusatio de crimine fieret ad differendum primum

iudicium

iudicium, vt quia nouus accusator expectauit concludi in causa, vel alias distulit facere, ita quod non subest causa de recenti, ita Feder. *d. consil. 93. num. 3. ver. maxime, quia.* allegat *c. 1. & c. ratio, de frigid. & malefic. & cap. frequens, de restit. spol. in 6.* & idem Feder. *d. cons. 93. in fin. ver præterea quando.* Vide, *Calumnia quid sit, quid sit calumniator, & qua pœna puniatur. Concluſ. 9.* † Extende multo magis, quando latæ sunt tres conformes; quia tunc non suspenditur negotium terminatum per causam criminalem, ex quo præsumitur per calumniam instituta. Gemin. *consil. 95. in fin. ver. aut Ioannes excipit.* † Extende, etiam si extet statutum, quod causa criminalis suspendat ciuilem; quia si accusans testes de falso se arctauit ad accusandum in fine instantiæ, non suspenditur causa ciuilis propter calumniam Afflict. *dec. 229.* † Limita, quia quando duæ sunt causæ graues, in quibus vterque suam iniuriam prosequitur, vt quia ambæ causæ sunt criminales, prima præiudicat secundæ; quia qui prior est tempore, potior est iure, vel vnusquisque prosequitur suam. Feder. de Sen. *consil. 63. in fin. num. 7. ver. item ad id quod dicitur.* † Limita, quando liquet de causa ciuili, vt quia est concluſum, vel alias; nam criminalis non facit supersedere. Afflict. *decis. 229. Sæpe & sepius, in princ.* vbi, quod si mora potest imputari accusatori, non supersedetur in ciuili. † Limita, quando quæstio criminalis incidit in ciuilem, & quando per modum causæ in ciuili pronunciatur, vt si absoluitur reus; quia instrumentum est falsum. Franc. Mar. *d. decis. 496. num. 2. & 3.* † Limita, quando quæstio criminalis incidenter proponitur, & per modum exceptionis. Franc. Marc. *decis. 496. num. 2. & seq.* † Limita, quando causa criminalis solum est contra testes, & non contra partem. Afflict. super *constit. incip. Si cuiliter, col. fin.* Abb. *cons. 16. num. 5. lib. 2.* vbi de * communi Ruin. *cons. 15. col. fin. lib. 5.* vbi de communi.* † Limita, quando causa criminalis contra testes solos est intentata, & ius totius causæ ciuilis non consistit in testibus accusatis, quia non supersedetur; secus, si ius totius causæ consisteret in testibus accusatis. Afflict. *d. decis. 229. numer. 2. ver. Aut ius totius causæ.* Roland. *cons. 13. num. 13. & 14. cum seq.* Afflictus *decis. 103.* Capic. *decis. 25.* Grammat. *decis. 60. num. 23. & seq.* Extende, † quia si in causa ciuili sunt examinati testes pro actore, qui probant, licet reus accuset criminaliter testes examinatos solos, & non inducentem, tamen non supersedetur in ciuili, & instantia currit, secus, si accusaret vtrunque, videlicet partem, & testes examinatos, plene Abb. *cons. 16. col. 2. ver. sed quanquam, & per totum, lib. 2.* * vbi *num. 6.* dicit * communem, & pro ratione allegat, quod ad alium finem, & quod res inter alios acta tertio non citato non præiudicat. † Extende, vt procedat, etiam si accusator notificasset accusationem parti à se factam contra testes, quia pars sciens ius suum durare non patitur præiudicium ex notificatione. Abb. *dict. consil. 16. colum. penult. post med. ver. non obstat, si dicatur, lib. 2.* † Limita in crimine falsi, quia supersedetur in ciuili quoad sententiam, sed non quoad processum. Capi. *decis. 25. per totam.* Grammat. *decis. 60. num. 24.* † Restringe quatuor modis, quia neque quoad sententiam supersedetur, videlicet si falsitas respicit causam, secunda, si cessat calumnia, tertia, dummodo non sit concluſum in causa, quarta in possessorio. Capic. *decis. 25.* † Declara, quia si accusantur testes, & pars simul, supersedetur in ciuili intentata falsitate, dummodo testes coram causam percutiant; & non constet de calumnia, vel non possit imputari accusatori, puta quia post concluſum in causa accusauit, ita Afflict. *decis. 229.* Roland. à Valle *consil. 13. numer. 12. & 13. lib. 2.* secus, si accusatio fiat solum contra partem, vel solum contra testes, quia non facit supersedere. Abbas *cons. 16. numer. 5. & 6. lib. 2.* qui loquuntur omnes de præiudicio sententiæ, de supersedentia, nisi Afflictus, sed si sententia nocet, & præiudicat, est ergo supersedendum. Crauett. *cons. 79. num. 7.* Vide, *Accusatus non accusat suum accusatorem. Concluſio. 164.* Vide, *Cumulatio multiplex, & quando habeat locum, vel non. Concluſio. 1095.*

Criminaliter puniri de quibus quis possit, vel non. Concluſ. 1088.

1 PVNIRI † potest criminaliter quilibet ex dolo, seu facto doloso. Bald. *consil. 226. Quanquam in ista causa, in fin. lib. 3.* vbi loquitur etiam in dolo commisso in contractu locationis, quia indistinc-
2 te punitur dolus, nisi habuerit iustam causam. † Contrarium, quando dolus potest purgari actione ex contractu, ex quo dolus resultat, plene Bald. *cons. 14. & cons. 15. lib. 1.* cum aliis allegatis *in ver.*
3 *administrator, de quibus acquisiuisse dicitur. ver. contrarium.* † Declara, quia si dolus potest purgari actione ex contractu, in quo dolus fuit commissus, non punitur criminaliter, nisi quando transiuisset in speciale delictum, prout furti, &c. vel nisi adhibens dolum lucratus fuisset, quia tunc etiam si non transiret in speciale crimen, punitur pœna stellionatus, nisi posset purgari ex contractu illo, ita Bald. *consil. 14. Filiusfamil.* vel nisi adesset iuramentum dolosi, vel nisi rem tradidisset vitiosam, vel nisi essemus in contractu venditionis, vel pignoris, quia propter exuberantiam bonæ fidei, & frequentiam pignoris dolus punitur, in cæteris non datur actio criminalis, ita Bald. *cons. 15. ad euidentiam, lib. 1.* vbi in princip. dicit quod crimen stellionatus habet locum solum, vbi non est speciale crimen, & sic ex dolo in subsidium, quando dolus aliter non potest purgari ex contractu, vel alio modo, & in fin. dicit, quod non omne illicitum punitur à lege criminaliter, sed illud demum, quod lex statuit, & Osasch, *decis. 137. num. 17.* pariter declarat eodem modo. Vide, *Furtum largo modo committitur multis casibus. Concluſio. 551.* † Limita, quia de leui, & leuissima culpa quis non potest criminaliter puniri, nisi in atrocioribus delictis. Bald. *cons. 226. circa fin. lib. 3.* † Limita, quia vbi deficit actio ciuilis, nunquam potest quis accusare criminaliter. Salycet. *in l. eos. C. de furt.* Addent. ad Marant. *in 4. parte distinct. 1. num. 5.* Marsil. *cons. 35. num. 14.*

Criminis titulus quando contra delinquentem requiratur. Concluſ. 1089.

FEVDATARIVS † delinquens in dominum suum incidit 1
in crimen, quod oritur ex lege feudali. Anchar. *cons. 277. in princip. & cons. 439. Anno 1405. num. 1.* † In cardinalem machinans incidit in crimen læsæ maiestatis, *c. Fœlicis, de pœnis, in 6.* Anchar. *d. consil. 277. num. 2. ver. Dixi vlterius.* quod duplicatur *consil. 439. num. 2. & 3.* 2
† Generalis est regula, quod iudex in sententia debet scire titulum, & qualitatem criminis, vt possit condemnare, quia secundum diuersitatem delictorum oriuntur diuersæ pœnæ, nam potest quis commisisse delictum propriis manibus, aut per alium, aut quod sciens, & particeps, aut quod de delicto faciendo tractauerit, aut consilium, vel mandatum dederit, aut auxilium præstiterit ante factum, vel in facto, vel post factum, aut quod delictum sit consummatum, vel solum attentatum, quæ omnia sunt diuersa inter se, vt commemorat Clar. *§. fin. quæstion. 87. in princip. & per totum.* 3

Criminosus quando possit interrogari de aliis. Concluſio 1090.

REGVLA † est, quod criminosus non debet interrogari de aliis sociis criminis, quia cum sit vilis, & infamis, ex quo fatetur se criminosum, est suspectus, & ei non creditur. Bald. *consil. 95. Regula iuris est, in princ. lib. 1.* Signorol. *consil. 209. Quæstio præsupponitur* vbi, quod omnes leges, in quibus aliter disponitur, sunt casus speciales, quia regula est in contrariium. Iul. Clar. *in praxi, §. fin. quæst. 21. num. 4.* vbi dicit communem. † Declara, quia non creditur criminoso, quantum ad probationem plenam, vel semiplenam, nec ad effectum condemnandi, vel coadiuuandi alias probationes, sed bene quantum ad inquirendum. Bald. *d. cons. 95. in princip. lib. 1.* * 2
† Declara, quia neque socio criminis creditur ad indicium faciendum. Bald. *cons. 98. Bertonus de Couo, num. 7. vers. item nec Iacopino, lib. 1.* Signor. Homod. *cons. 209. per totum.* † Amplia, quia etiam homicida, qui per pecuniam fatetur se commisisse homicidium, non interrogatur de sociis, & interrogatus licet fateatur, tamen non facit indicium ad torturam, quamuis delictum sit grauius propter pecuniam. Signorol. *d. cons. 209. per totum.* † Limita in crimine hæresis, 3 4
quia criminosus, puta hæreticus interrogatur de sociis etiam ad probationem. Bald. *cons. 95. in princ. ver. fallit, lib. 1.* † Limita in crimine artis magicæ, quia criminosus de aliis interrogatur, & eius dictum probat. Bald. *d. cons. 95. in princ. vers. item fallit, lib. 1.* † Limita 5 6
in criminibus, quæ committuntur in vtilitatem delinquentis, non in odium alterius, prout falsare monetam, quia potest de sociis interrogari. Iul. Clar. *in praxi. §. fin. quæst. 21. num. 4.* † Limita, quia in 7 8
iis, quæ de sui natura fine sociis committi non solent, quia potest reus de sociis interrogari. Iul. Clar. *d. §. fin. quæst 21. num. 4. ver. alia fuit opinio,* vbi de * communi. † Limita, quia hodie de consuetudine * 9
seruatur, quod rei interrogantur de sociis. Iul. Clar. *d. §. fin. quæst. 21. num. 4. ver. alii vero.* † Declara, quia non seruatur Mediolani hæc 10
consuetudo, nisi in criminibus exceptis, prout in furibus, fraudatoribus falsi, & bladorum, assassinis, & latronibus. Iul. Clar. *d. §. fin. quæst. 21. num. 4. in fin.* vbi, quod bonum est seruare ius commune, vbi consuetudo in specie non probatur. † Limita in criminibus 11
exceptis, quia in illis fit interrogatio sociorum. Iul. Clar. *d. §. fin. quæst. 21. num. 5.* vbi dicit * communem. *

Crucis

Crucis signum venerandum in terra calcari non potest. Concluſ.1091.

1 SIGNVM † ſanctiſſimæ Crucis venerandum non poteſt ſculpi in lapide poſito in terra, ſuper quo ambulantes calcare poſſint pedibus, pœna mortis contrafacientibus impoſita. *l.1. cum gloſſ. C. nemini liceresignum Saluatoris.* Alex.*conſil.223. Ponderatis,nu.6.ver.nam*
2 *contra talem,lib.6.* † Extende; quia male faciunt,qui in ſepulchris, quæ pedibus calcantur,inſcribunt ſignum ſanctæ Crucis,& puniri poſſent.Alex.*d.conſ.233.num.6.lib.6.*

Culpa multiplex lata,leuis,& leuiſſima. Concluſ. 1092.

1 CVLPA † alia lata eſt,quæ dolo æquiparatur, alia leuis,alia leuiſſima. Vide,*Dolus, culpa, lata, leuis, & leuiſſima qualiter differant, & obligent. Concluſ.* 576. † Lata culpa eſt ignorare iura.
2 Alexan.*conſil.65.Habita ſuper,num.8. lib.1.* & eſt deuiatio incircumſpecta ab ea diligentia, quam communiter habent homines eiuſdem conditionis & profeſſionis.Bart.*in repet.l.quod Neruа.ff.depo.nu-*
3 *mer.17.* † Et lata culpa dicitur magna negligentia. Rota Roman.
4 *deciſ.701. num.7.parte 1.* † Regulam facias, quod in contractibus, qui fiunt gratia dantis, recipiens ſolum tenetur de dolo, & lata culpa,prout in depoſito; ſi vero gratia vtriuſque,tenetur de dolo,
5 lata,leui,& leuiſſima culpa,Franc.Marc.*dec.521.num.7.& ſeq.*† Declara melius, vt per Bart. *in l quod Neruа, in repet. ff. depoſi. num.30. &*
6 *ſeq.*vbi,quid in mandato,quid in tutela,& aliis. † Vide etiam eundem Franc.Marc.*deciſ.61.nu.6.parte 1.*vbi aliter diſtinguit, vt ſi contractus ſit ſolum gratia dantis, vt in depoſito venit dolus, & lata culpa ſolum ex parte dantis; ſi fiat contractus gratia ſolius recipientis,tenetur de dolo, lata, leui, & leuiſſima culpa,prout in commodato;ſi vero fiat gratia vtriuſque, tunc venit dolus,lata,& leuis ex parte vtriuſque,vt in locato,niſi quis aliter ſe obligaſſet,vel ſuſ-
7 cepiſſet periculum. † Appellatione culpæ in dubio intelligitur de leui.Alex.*conſ.45.num.2.lib.1.*vbi apoſtilla *in ver.culpæ,& conſ.74. Vi-*
8 *ſo titulo,in princ.lib.6.*vbi apoſtilla. † Et leuis culpa dicitur,quando quis adhibet minorem diligentiam rebus alienis, quam ſuis, de qua late Bartol.*in l.quod Neruа, num.26.ff.depoſ.*vbi,quando eſt circa res communes, ſi vero eſt circa res alienas, eſt deuiatio incircumſpecta ab ea diligentia, quam adhibent homines diligentes eiuſ-
9 dem conditionis & profeſſionis. † Et vbi agitur de ſola negligentia,quæ non afferat lucrum negligenti,ſemper eſt leuis culpa. Fulgoſ.*conſ.25.Spectabil's miles,num.3.ver.an autem dolus.* Alex.*conſ.47.nu.*
10 *6.lib.1.* † Leuis culpa non venit in actu commiſſo arbitrio alicuius.
11 Alex.*conſ.47.num.8.lib.1.* † Negociorum geſtor,licet teneatur ſolum de dolo, lata, & leui, non de caſu fortuito, tamen ſecus eſt, ſi
12 eſt geſtor negociorum pupilli, Rom.*conſ.413.num.10.& ſeq.* † Reſtringe,quia hæres tutoris,ſeu adminiſtratoris pupilli non tenetur de leuiſſima, neque leui culpa, & idem, ſi erat adminiſtrator, quia res erat communis,& ideo non tenetur.Roman.*d.conſ.413.num.13.*
13 † In ſocietate incidenti, quia res ſit communis, tenetur ſocius de dolo lata culpa,& leui,non de leuiſſima. Alex.*in conſ.74.Viſo titulo,*
14 *in princ.lib.6.* † Idem in negociorum geſtore, quia tenetur ſolum
15 de dolo,lata,& leui culpa.Roman.*d.conſ.413.num.10.& ſeq.* † Probatur culpa leuis, quæ conſiſtit in negligendo, eo ipſo, quod ſocius, qui debuit lucrari, & negociari, non eſt lucratus id,quod alii ſunt lucrati communiter.Bart.*in l.ſi cum venderet,§.fin.cum ſeq.ff.de pi-*
16 *gnor.actio.*Alexan.*conſ.47.Circa primum,in princ.lib.1.* † Contrarium, quod imo debeat conſtare, quod ſocius in rebus communibus nõ adhibuit eam diligentiam,quam in rebus propriis,tenet Alex.*con-*
17 *ſil.47.num.7.ver.fortificantur,lib.1.* & melius, *num.12.* † Leuiſſima culpa eſt deuiatio incircumſpecta ab ea diligentia, quam habent homines diligentiſſimi eiuſdem conditionis & profeſſionis. Bart.
18 *d.l.quod Neruа,num.27.ver.ſeptimo,ff.depoſ.* † Leuiſſima culpa tenetur quis actione legis Aquiliæ ad emendationem damni. Alex.*con-*
19 *ſil.50.Viſis, & opportune,n.3.ver.tertio videtur,lib.1.* † Declara, dummodo culpa ſit leuiſſima in faciendo, ſecus ſi negligendo. Alex.
20 *d.conſ.50.num.9.ver.nec obſtat ad hoc,lib.1.* † Extende in commodatario, & ſimilibus, quia etiam tenentur de leuiſſima culpa. Alex.
21 *d.conſ.50.col.penult.num.10.ver.ſecundo reſpondeo,lib.1.* † Et idem eſt in cuſtode caſtri ſtipendiato, quia tenetur de leuiſſima culpa, Ol-
22 drad.*conſ.92.* † Idem eſt in cuſtode carcerum. Floria.*in l.ſi vſusfru-*
*ctus,§.cum igitur.de vſufr.*plenius Maſcard.*Concluſ.469.Cuſtos,num.3.*
23 *& ſeq.* † Extende in omni perſona, quæ ex induſtria perſonæ eligitur ad vendendum, vel aliud faciendum, quia debet eſſe diligentiſſimus,& de leuiſſima culpa tenetur. Angel. Aretin.*conſil.135.*
24 *Intellecto,col.fin.ver. venio ad vltimum.* † Extende in contractu locationis, in quo interdum venit leuiſſima culpa, *l.qui mercedem,ff.loca-*
*ti.*Alex.*d.conſ.50.col.penul.num.10.ver.ſecundo reſpondeo, lib.1.* † Idem 25
eſt,ſi eſſet conuentum, quod leuiſſima culpa veniret. Anch.*d.con-*
ſil.348. num.2. † Extende, quia quod dicitur incendium præſumi 26
culpa habitantium, procedit, quando tenetur de leuiſſima, non autem,quando de dolo,lata,& leui culpa, Alex.*conſ.74.num.3.verſ.*
ſed præmiſſis, lib.6. vbi apoſtilla citat Alex.*conſ.50.lib.1.* † Extende 27
idem in filio, qui non ſuccurrit parentibus feſtinanter, quia tenetur de negligentia leuiſſima, quæ eſt culpa, & dicitur ingratus, & poteſt exhæredari, quia text.requirit feſtinantiam,& diligentiam. Rota Rom.coram domino Cantuccio *deciſ.94.parte 2.per totam.*Extende † idem in depoſitario, & cuſtode, maxime quando eſt ſala- 28
riatus;quia tenetur de leuiſſima culpa, Grat.*conſ.94.num.29.& ſeq.*
lib.2. † Reſtringe, quia in actione locati non venit leuiſſima cul- 29
pa.Alex.*d.conſ.50.num.3.lib.1.*Anchar.*conſ.348.Conductor,num.2.ver.*
in contrarium. † Reſtringe in venditione,quia non venit leuiſſima
culpa,Alex.*d.conſ.50.col.penult.num.10.verſic.nec ad hoc obſtat,lib.1.*vbi 30
ponit ſub dubio. Vide aliquid per Maſcard.*Concluſ.467.num.12.&*
ſeq. † Generaliter culpa non poteſt imputari alicui, ſi non facit il- 31
lud,quod factum non profuiſſet. Rota *in parte 1. deciſ.521. num.3.in*
nouiſſimis, vbi in princ. quod culpa non præſumitur, nec poteſt imputari ei,qui actum facere non obligatur. Vide plenius,*Dolus,lata,*
leuis,& leuiſſima culpa quando obligent. Concl.577. & Concluſ.ibi proxima
præced.

Culpam allegans probare quando debeat,vel non. Concluſ. 1093.

REGVLA † eſt, quod allegans culpam debet illam probare. 1
Grat.*conſ.94.num.37.lib.2.* † Et maxime,quando is,qui argui- 2
tur de culpa, eſt bonæ conditionis, & habet famam pro ſe. Grat.
conſ.95.num.21.lib.2. † Amplia;quia culpa non præſumitur,niſi al- 3
legans culpam probet; quia ſemper ſumenda eſt interpretatio, quæ excludit culpam. Maſcard. *Concluſ.* 467. *Culpa an præſumatur.* vbi limitat multis modis;primo in iis, quæ ſine culpa non conſueuerunt committi, prout in incendio, & furto, vbi allegat contraria; ſecundo, in cuſtode rei, tertio,quando dubium verſatur,an ſit dolus, quia potius culpa præſumitur: quarto, in prouocante præſumitur culpa:quinto,ex negligentia eius,quod quis facere tenetur, præſumitur culpa, & poteſt applicari ad infinitos caſus. † Li- 4
mita, quando culpa præcedit caſum, & eſt ordinata ad caſum, quia tunc probatur culpa eo ipſo & contra culpoſum præſumitur, & tenetur de caſu,ſecus ſi non eſſet ordinata ad caſum.Patri.*d.con-*
ſil.156. num.3. lib.4. & nunquam præſumitur culpa ordinata ad ea-
ſum Grat.*conſ.94.num.39.lib.2.& conſ.100.num.7.eod.lib.* † Et quod 5
culpa debeat eſſe ordinata ad caſum, vt noceat. Bart.*in l.ſi vt certo.*
§.ſi interdum,ff.commod. Ruin.*conſ.65.in fin.lib.5.* Crauett.*conſ.247.co-*
lum.fin. † Declarat Menoch.*de arbitrar.caſu* 184.*num.59.* † Decla- 6
rat Grat.quia non tenetur cuſtos,vel depoſitarius etiam ſalariatus de caſu fortuito, maxime inſolito, vt eſt furtum per feneſtram altam à terra, & quando non potuit hoc cogitari, quia non euenit, plene Grat *conſ.94.num.39.& ſeq.per totum,lib.2.* Vide plene,*Dolus,*
lata,leuis,& leuiſſima culpa quando obligent.Concluſ.577.

Cumana ciuitas, ſtatuta, conſuetudines, & priuilegia eius. Concluſ.1094.

CIVITAS † Cumana habet ſtatutum, quod ingredientes mo- 1
naſterium fœminæ,& profitentes, nihil ipſæ, neque monaſteria petere poſſint à parentibus, vel fratribus, vel ſororibus, vel agnatis ſuis vltra data,vel donata,aut promiſſa,nec per Poteſtatem, & iudices reddatur ius contra prædicta, & ſi certa quantitas non eſt data, vel promiſſa, non poſſit habere de hæreditate, & bonis paternis, vltra libras ducentas. Bald.*conſ.247.Præmiſſo ſtatuto,libr.1.*
vbi, quod tale ſtatutum excludit à bonis, & hæreditate materna, & *conſ.* 246. *Monialis cum authoritate, ver.ſecundo quæritur.* dicit, quod eſt contra libertatem Eccleſiæ, & non valet, *eodem lib.1.* † Item, 2
quod quicquid repertum fuerit, conſequi, & habere poterit ex bonis fugitiui, vel quæ tenebat, & poſſidebat tempore fugæ vel per ſex menſes ante, compartiantur æqualiter inter omnes creditores,ſiue ſint creditores, vel eſſe appareant per chartam publicam, vel condemnationem, quantum ad bona fugitiuorum inter tales creditores non ſit cauſa,vel temporis priuilegium. Bald. *conſ.*
485.*Statuto ciuitatis,lib.1.* vbi,quod non habet locum,vbi adeſt hypotheca expreſſa. † Item, quod minoribus dentur in curatores, 3
proximi attinentes,& tutores.Bald.*conſil.146.Præmiſſis verbis,libr.2.*
vbi, quod ſi detur non proximior ſine diſcuſſione, datio & decretum eſt nullum, tanquam ex falſa cauſa, quia appellatio proximi intelligitur de proximiori. † Item ſtatutum, quod falſarius 4
condemna-

condemnatus perpetuo sit exclusus ab omni fide in iudicio. Signor. *cons.5. Cum inter Gabrielem, in princ.* maxime *num.2.* vbi, quod repellit etiam illum, qui obtinuit rescriptum à principe, si non narrauit falsitatem, & condemnationem. † Item, quod stantibus agnatis venientes per lineam fœmininam repellantur. Signor. Homod. *cons.* 14. *Super infra scriptis, num.3.* vbi, quod tale statutum corrigens successionem, corrigit etiam tutelam. † Item, quod nullus Notarius audeat rogare, conficere, vel scribere aliquod instrumentum, nisi sit scriptus in matricula, quod statutum nō habet locum in secundo Notario, qui debet adhiberi; quia est casus omissus. Signorol. *consil.* 43. *In quæstionibus missis, in princ.* † Item, quod nulla donatio præsumitur, neq; valeat inter sponsum & sponsam, neq; morte confirmetur. Signorol. Homod. *cons.49. In quæstione vertente, col.2. ver. in oppositum,* vbi, quod quicquid habet vxor de iocalibus mariti, dicitur debitum vxoris compensandum cum dote; quia non præsumitur donatio, neque valet. † Item, quod minor 25. annis non possit obligari ex aliqua causa sine consensu patris, quod non habet locum in ijs, quæ veniunt in sequelam alterius obligationis; ideo mulier minor recipiens iocalia à marito obligatur in consequētiam matrimonij. Signorol. *d.cons.49. col.2. in fin. ver. item non obstat, si opponatur.* vbi, quod etiam extat statutum, quod minor ex ista causa obligetur. † Item, quod nulla donatio præsumatur inter sponsum & sponsam, nec valeat, neque morte confirmetur, quod est validū, licet sit contra ius commune. Signorol. *d.cons.49. col.2. ver. in oppositum.* † Item statutū contra homicidas confiscationem bonorum imponit reseruata parte filijs, quod in consequentiam facit tales bannitos intestabiles. Signorol. *cons.119. per totum.* † Item, quod periurus seu iurans falsum perdat causam. Signorol. *cons.142. in fin.* vbi, quod crimen falsi à statuto efficitur publicū; quia quilibet potest accusare. † Item in ciuitate Cumarum est statutum, quod præscribatur debitum ex chirographo, si per 12. annos steterit creditor, quod non petierit, prout etiam est Mediolani, & valet. Cuman. *cons.177. Suppositis statutis, per totum,* vbi, quod inducit præsumptam solutionem. † Quod debitor, qui fugam fecerit, obliget fratres stantes ad eundem panē & vinum, quod intelligitur de vere, & cum effectu stante ad eundem panem & vinum, non autem per fictionem, & est odiosum statutum, & debet taliter intelligi, vt euitetur absurdum. Cuma. *cons.* 146. *Simon & Helias, per totum,* vbi late in causa fratris decocti consulit. † Quod valeat renunciatio filiarum nuptarū, & dotatarum tàm hæreditati paternæ, quàm maternæ, & tale statutum tollit effectum, *l.fin. C. de pact.* Signorol. *cons.153. Quæstio talis. n.5. & seq.* † Statutum circa successionem excludit matrem, & auiam à successione filij, & nepotis; item auum maternum, & alios ex latere materno, & vocat agnatos, super quo plene Signorol. *cons.153. numer.7. & seq.* & dicit, quod non excludit filias, neq; descendentes ex eisdem, maxime, quando legata ex testamento nullo debentur, vide eum; quia subtiliter declarat. † Item, quod non possit dici de nullitate sententiæ, nisi semel, quod statutum non habet locum, si is, qui dixit nullam, semel fuit exclusus; quia libellus erat ineptus; quia poterit iterum dicere. Signorol. *cons.142. nu.4. ver. venio ad secundum.* † Item, quod iurare debenti assignetur terminus, quod statutum non habet locum in arbitris, seu arbitratoribus. Signorol. *cons.223.* † Item, quod aduersus laudum non possit appellari, reclamari, supplicari, querelari, neque de nullitate dici, vel reduci ad arbitrium boni viri, vel alio modo infringi, quod non tollit restitutionem minoris; quia miserationis causa conceditur, & non est sublata, nisi in specie sit dictum. Signorol. *cons.134. per totum, vbi in fin. est statutum.* † Item, quod Potestas possit inquirere, & procedere singulis diebus, & horis, quod non habet locum in accusatione, & intelligitur de diebus, qui non sint feriati in honorem Dei. Signorol. *cons.241. In quæstione accusæ, in princ.* vbi tollit contraria, & *cons.244. in prin.* † Contrarium per plura Leonar. de Ceruis *inter consilia Signorol.242. num.10. & seq.*
† Declarat Signor. *cons.244. in princip.* vt possit inquisitio fieri, & etiam certis casibus atrocibus procedi propter periculum imminens.
† Item statutum, quod iurans falsum ad delationem iudicis, vel partis, non habet locum, quando pars solum obtulit, non autem detulit iuramentum; item, quando iudex detulit extra terminum sententiæ; item, quando iuramentum est super vno falso, & vno vero coniunctim positis; quia licuit totum negare; item non habet locū, quando factum est qualificatū, prout delatum fuit; quia non probatur. Signorol. *cons.240. In quæstione, per totum.* † Contrarium tenet Leonardus de Ceruis *inter consilia Signor.242. nu.6. & seq.* vbi per totum confutat Signorol. † Decretum iudicis Mediolani disponit, quod exempti pro duodecim filijs in ciuitate Cumana, sint exempti solum ab oneribus personalibus, & extraordinarijs impositis à Communi; secus, si à principe. Bald. *cons.310. Si de iure communi, libr.3. per totum,* vbi quod non sunt exempti à refectione murorum ciuitatis. † Vallis Clauena cum sua Rocha, & castris fuit ex imperiali rescripto effecta de ciuitate Cumarum & eius Episcopatu, quæ vallis solim fuit in controuersia, & data vltimo Co. Lutherio de Rusconibus. Castillio. *cons.18. Sequitur tenor. per totum.*

Cumulatio multiplex, & quando habeat locum, vel non. Concluſ.1095.

CVMVLATIO † causæ præiudicialis ad causam prohibetur de iure, *ff. de exceptio. l. fundum.* Bald. *cons.187. Super quæstione, nu.4. ver. si prohibetur cumulatio. lib.1.* † Et ideo causa ciuilis, & criminalis in eodem libello cumulari non possunt, & cumulatio vitiat libellum, ita vt dari debeat absolutoria. Dynus *consil.48. In quæstionibus, in princip.* Vide, *Criminalis causa differt à ciuili in multis. Concl.1086.* † Extende, vt imò multo magis prohibeatur cumulatio eiusdem causæ in seipsam; & ideo, quod pendet per exceptionem, non potest cumulari per viam actionis. Bald. *d.cons.187. nu.4. ver. si prohibetur, li.* 1. † Amplia; vbi ius vel statutum dat electionem actori, nunquam habet locum cumulatio; quia electio actionum etiam in casu, in quo esset licita cumulatio, excludit cumulationem. Signorol. *cons.192. in fin.* vbi loquitur in statuto Nouariæ dante electionem creditori agendi, vel contra debitorem, vel hypothecaria contra tertium possessorē; quia non potest contra vtrumque agere. † Rei vendicatio potest cumulari cum petione hæreditatis. Castrens. *cons.138. col.1. ver. sed hoc non obstante, lib.2.* † Regula est, quod cumulatio plurium actionum semper est permissa, nisi reperiatur prohibita; & ideo qui dicit cumulationem prohibitam, docere debet. Crauet. *cons.845. In iudicio hypothecario, nu.6. & seq.* & prius dixit Roma. *cons.240. Viso themate, colu.3. in princ. ver. sexto quia.* vbi dicit communem, * & ibi apostil. in *ver. reprobata,* dat plures concord. † Possessorium adipiscendæ cum petitorio cumulari potest, licet non possessorium retinendæ; quia contraria sunt. Crauet. *cons.845. num.6.* † Personalis & hypothecaria simul in eodem libello cumulari possunt. Roman. *cons.240. Viso themate, nu.3. ver. secundo dubitatur,* vbi apostil. in *ver. possunt,* dat concord. † Condictio furtiua, & rei vendicatio, licet ex diuersis oriantur, & ad diuersa, tamen possunt cumulari, quando facto aduersarij possidentis actor redditur incertus. Roman. *cons.245. num.3. ver. quo ad id.* vbi, quod debet Dynus declarari, & intelligi in *c. nullus pluribus, de regul. iur. in 6.* † Et hypothecaria actio contra plures in eodem libello potest cumulari; quia cumulatio plurium actionum, vel eiusdem actionis contra plures prohibetur, ne plus debito exigatur, vel exequutio fiat vltra debitum, quod non potest cadere in actione hypothecaria. Alexand. *cons.58. Viso, & perlecto, in princ. lib.5.* plenius in *ver. libellus.* † Declara; quia cautela est, vt actor conueniens plures obligatos eadem actione in eodem libello declaret, quod vnica solutione erit contentus, & ita seruatur in practica. Bart. *in l.1. C. si plures vna sent.* † Via ordinaria & via exequutiua possunt cumulari in eodem libello. Alexa. *cons.58. Viso, num.3. lib.5.* contrarium tenet Io. de Imol. *cons.112. num.5. & 6.* vbi, quod sunt actiones contrariæ; ideo non possunt cumulari, nisi adsit clausula, *omni meliori modo,* quæ operatur, quod euentualiter censentur cumulatæ, & ita concordantur. Vide, *Libellus contra plures reos ex diuersa causa non valet, & quando secus. Concl.312.* † Declara plenius; quia cumulatio actionum sit diuersimode; quia quandoque cumulatur actio actioni, quandoque exceptio exceptioni, interdum actio exceptioni, & interdum exceptio actioni. Bald. *cons.187. in fin. nu.7. ver. materia autem cumulationis, lib.1.* † Primus casus est, quando cumulatur actio actioni, & vtraque est æqualiter principalis, & habent locum dicta Dyni in *cap. nullus pluribus, de reg. iur. in 6.* Bald. *d. consil.187. in fin. libr.1.*
† Aut cumuiantur plures actiones cōpatibiles eodem libello, & potest fieri cumulatio; quia non est dare rationem, cur magis vna actio sit expedienda, quàm alia. Alex. *cons.104. in princ. lib.6.* † Aut cumulatur accessoria principali prius intentatæ, & non potest, *l. fundum, ff. de exceptio.* præterquam in hypothecaria. Bald. *d.cons.187. in fi. lib.1.* † Et quod possit hypothecaria, licet sit accessoria, personali cumulari intentando eam contra tertium possessorem, etiam si personalis sit intentata contra principalem debitorem, plene Signorol. *cons.192. In quæstione.* vbi limitat stante statuto Nouariæ dante electionem. † Aut cumulatur principalis actio accessoriæ prius intentatæ, & hoc fieri potest. Bald. *d.cons.187. in fin. lib.1.* † Aut cumulatur iudicium præparatorium principali iudicio; & si vtraque actio nata est, vel nasci speratur ex negligentia, vel contumacia, & cumulatio procedit; aut vna non est nata, neque nasci speratur pendente iudicio, & non fit cumulatio; quia sine actione quis experiretur. Roma. plene *cons.392. Circa primum, nu.12. & seq.* † Secundus casus est, quando cumulatur exceptio exceptioni, & habet locum *l. nemo ex his, ff. de exceptio.* † Tertius casus, quando cumulatur actio exceptioni, & si

ni, & si sunt eiusdem naturæ, non procedit cumulatio. Bald. *d. consil.* 187. *in fin. lib.* 1. † Quartus casus, quando accumulatur exceptio actioni, & is est de natura iudicij, opponi potest. Bald. *d. consil.* 187. *in fin. lib.* 1. † Declara totam istam materiam, vt per Alexand. *consil.* 104. *Plura, in princip. libr.* 6. quia ea, quæ veniunt ex eadem actione, prout res, & pœna, prout actio vi bonorum raptorum, quia in quadruplo inest simplum, & si petuntur eodem libello, non est cumulatio; si vero plures sunt actiones diuersæ, & possunt eodem libello cumulari; quia non est dare rationem, cur primo vna, quàm alia expediatur; si autem diuersæ actiones in eodem iudicio vna post aliam cumulatur in diuersis libellis, & obstat exceptio cumulationis; quia pendente prima actione non mutatur iudicium per aliam actionem, & apostilla ad Alexand. ibi in *ver. impediens.* dat remedium contra exceptionem, vt declaret augere conclusiones libelli in eadem instantia, & per eadem media in ea deducta, & dicit ita practicari. † Declara totam istam materiam cumulationis, vt ex pluribus remedijs illud censeatur intentatum, quod ex libello & verbis libelli magis conuenit. Alexand. plene *consil.* 184. *Viso processu, num.* 6. *& sequent. ver. præterea non est intentata, lib.* 5. † Item, quod sicuti cumulantur actiones plures ex eadem causa, prout in furto quadruplum continet simplum, sic in morates continet interesse, Alexand. *consil.* 104. *in princ. libr.* 6. † Cumulatio libellorum contrariorum non procedit; ideo si actor & reus dant libellos contrarios, qui non differunt, nisi quia actor affirmat, & reus negat, libellus actoris impedit libellum rei, ne diuersas sententias ferri contingat. Bald. *consil.* 187. *num.* 6. *ver. simul amplius, libr.* 1. vbi, quod non est materia cumulationis, sed contrarietatis. Anchar. *cons.* 146. *quæstio tacitus, num.* 3. *& 4.* † Extende; quia pendente iudicio, quis sit hæres, & an in totum, vel pro parte, vt quia actor dicit se in totum, reus non potest dare libellum, quod sit ipse hæres pro parte, neque interim potest intentare missionem in possessionem, Anchar. *consil.* 146. *ut mer.* 2. *& 3.* † Extende; quia neque admittitur cumulatio exceptionum in secundo iudicio, quæ sunt ad eundem finem discussæ in primo iudicio. Anchar. *d. consil.* 146. *num.* 4. † Declara restrictionem, nisi esset iam lata sententia super prima causa. Bald. *d. consil.* 187. *num.* 6. *lib.* 1. † Restringe, nisi causa contraria, & rei esset præiudicialis, & maior, quo casu supersederetur in prima, Bald. *d. cons.* 187. *num.* 6. *lib.* 1. † Amplia, quia pœna adiecta in contractu in casu rescissionis non potest peti simul cum sorte principali; quia ea, quæ electione tolluntur, non possunt inuicem cumulari. Bald. *cons.* 383. *In hac materia, ver. secundo probatur, lib.* 4. vbi, quod si duo tolluntur, quia vno soluto alterum cessat, non possunt simul peti, vbi, quod libellus ineptus est continens cumulationem contrariorum. † Extende, quia pœnale, & criminale iudicium ad pœnam non potest cumulari cum iudicio ciuili ad interesse. Angel. *cons.* 399. *Datus est terminus. in fin. ver. secundo considero.* Vide, *Cumulatio contrariorum iudiciorum prohibita. Conclusio. proxima seq.* † Cumulatio plurium nullitatum admittitur, & sufficit alteram, seu vnam probare veram. Bald. *cons.* 293, *Donatio causa mortis, num.* 4. *ver. libellus continens, lib.* 3. † Amplia, quia cumulatio plurium nullitatum admittitur, etiamsi vna tendat ad declarandum actum nullum, alia ad rescindendum actum, quia possunt cumulari, & quatenus contraria dici possent debent exponi, vt conueniant, videlicet, dum dicitur actum rescindi, videlicet rescissum ostendi. Bald. *cons.* 292. *Factum sic proponitur, num.* 4. *& seq lib.* 3. vbi ponit multa exempla. † Cumulatio non fit in criminalibus, quando primus accusatus non est præsens in iudicio, & vult in absentia accusare suum accusatorem, quia præsumitur ex calumnia, & non debet audiri, ita Clarus in *praxi crimin. quæstio.* 14. *numer.* 13. *ver. apud nos autem.* † Si verò est præsens, tunc distinguitur, quia si nomen est receptum inter reos, vt quia lis est contestata, & tunc potest accusare suum accusatorem de maiori crimine, & quemcunque alium, de minori secus, & hæc est *communis opinio, vt per Clarum *d. quæstio.* 14 *numer. ver. postquam autem*, sed dicit non seruari; quia recipitur accusatio de maiori, de æquali, & minori, & Iudex ex officio potest procedere super vtraque accusatione. † Tamen dicit, quod si sunt delicta ex eodem facto, quod cumulantur, & Iudex procedit super omnibus, & pronunciat super omnibus; si verò sunt diuersa, vel vnum maius altero, maius facit silere minus; vel si diuersa ex diuerso facto, Iudex potest ex arbitrio procedere, vel supersedere, recipiendo cautionem, maxime si subesset calumnia, vel timor calumniæ, quod fieret accusatio ad impediendum accusatorem, ita dicit Clarus *d. quæst.* 14. *num.* 13. *ver. Sed si secunda.* vbi, quod in Regno Neapolis hodie nulla causa criminalis dicitur præiudicialis alteri. Vide supra, *Criminalis causa quando præiudicet ciuili. Conclusio.* 1087. *numer.* 31. *& seq.*

* * *

Cumulatio contrariorum iudiciorum prohibita, & quando secus. Conclus. 1096.

DVo † iudicia petitoria simul cumulari non possunt eodem tempore. Bald. *consil.* 317. *Quando est vnum, in fin. ver. item est sciendum, lib.* 1. † Declara totam materiam, quia in permissis semper cumulatio censetur facta; secus in prohibitis. Castrens. *cons.* 164. *In casu præmisso, in fin. lib.* 1. † Amplia, vt idem sit in duobus iudicijs possessorijs contrarijs, quia simul cumulari non possunt eodem tempore, Bald. *d. cons.* 317. *in fin. lib.* 1. † Amplia, quia neque potest cumulari possessorium contrarium petitorio, vel è contra. Bald. *d. consil.* 317. *in fin. lib.* 1. † Amplia, quia actiones cumulari non possunt, quando exequutio facta in vna, impedit exequutionem in alia. Ægid. Bella. *cons.* 29. *num.* 12. *ver. præmissa tamen.* † Amplia; quia regula est, quod cumulatio non datur in ijs, in quibus sententia lata absolutoria in vno parit exceptionem rei iudicatæ in alio, siue sit idem libellus, siue diuersi libelli, *l. fundi. & l. fundum. ff. de exceptio.* ita Roman. *consil.* 392. *Circa primum, num.* 19. *vers. primo quia.* vbi pariter è conuerso ponit regulam affirmatiuam, quando non parit exceptionem vna quoad aliam, & *consil.* 240. *Viso themate, colum. fi. ver. secunda, quia.* vbi apostilla, in *ver. ab alia.* † Extende, quia vbicunque concurrunt duo libelli in hypothecaria, vnus habens priorem hypothecam, & alius habens posteriorem hypothecam ad eandem rem, quæ non sufficiat pro ambobus, non datur cumulatio, sed reijcitur libellus posterioris hypothecæ, quia sententia lata pro primo creditore parit exceptionem rei iudicatæ contra secundum. Roman. *d. cons.* 204. *in fin. ver. secunda, quia.* vbi apostilla in *ver ab alia.* Vide, *Contraria allegans non auditur. Conclus.* 1005. † Restringe, quia speciale est, quod hypothecaria, & personalis actio possunt intentari in eodem, vel pluribus libellis, contra eandem personam Castrens. *d. cons.* 447. *Ad primum, num.* 2. *ver. ad secundum, lib.* 2. † Declara, quia si libellus esset ineptus quoad vnum reum, vt quia cumulatio fieri non posset quoad eum, quoad alium sic; sustinetur in parte valida, licet nullus reddatur in parte nulla. Roman. *d. consil.* 392. *num.* 21. *& sequent. ver. ex præmissis.* † Limita, quia cumulatio plurium actionum in eodem libello admittitur, quando non sunt actiones contrariæ, quarum vna electa, aliæ tolluntur. Bald. *consil.* 292. *Factum sic proponitur, colum.* 2. *ver. quoad primum, & numer.* 3. *lib.* 3. & ista est *communis opinio, de * qua Ægid. Bellam. *consil.* 29. *num.* 9. *ver. tertius vero.* † Limita in pluribus actionibus cumulatis, quarum aliquæ tendunt, vt actus declaretur nullus; aliæ verò quod rescindatur tanquam per metum, vel in fraudem vsurarum, aut per simulationem celebratus; quia ex quo omnia tendunt ad annullandũ, non dicuntur contraria, & quatenus rescissio præsupponat actum aliquem esse, debet exponi rescindi, videlicet rescissum ostendi. Bald. *cons.* 292. *num.* 4. *ver. ad secundam de contrarietate cum seq. libr.* 3. vbi ponit multa exempla, & idem Bald. *cons.* 293. *num.* 4. *ver. libellus continens, lib.* 3. † Limita, quia euentualiter possunt cumulari contrariæ actiones, & in dubio etiamsi nõ fit dictum, euentualiter censentur intentatæ actiones contrariæ, late Ægid. Bellam. *cons.* 29. *per totum.* Vide, *Appellatio an possit cumulari cum nullitate. Conclusio.* 394. Vide, *Libellus alternatiuus. Conclusio.* 313. † Limita, quia ratione incertitudinis procedit cumulatio plurium actionum contrariarum subalternatarum. Ægid. Bella. *cons.* 29. *num.* 8. † Contrarium idem Ægid. *d. cons.* 29. *num.* 16. quia actor debet semper esse certus. † Limita in iudicio vniuersali; quia potest quandocunque addi causa ante sententiam. Ægid. *d. cons.* 29. *num.* 2. † Declara, dummodo fiat nona petitio. Ægid. *d. cons.* 29. *col. pen. ver. nec obstat, quod hoc iudicium.* † Limita, quia si non adest legitimus contradictor, possunt cumulari diuersæ, & contrariæ actiones. Aegid. *d. cons.* 29. *num.* 11. † Declara; quia potest iudex ex officio repellere. Aegid. *d. cons.* 29. *in fin. ver. nec obstat, quod iste non est legitimus.* † Limita, quia plures actiones, prout petitio hæreditatis, rei vendicatio, & plubliciana, possunt cumulari ad eundem finẽ, & si opponitur, tenetur declarare, quã eligat, alias non audiretur; si non opponitur, procedit libellus, & ex clausula, *omni meliori modo*, obtinebit in ea actione, quæ magis sibi expedit. Castrens. *consil.* 391. *In causa, quæ vertitur, colum.* 2. *lib.* 2. † Contrarium, quod non possunt cumulari. Alexand. *cons.* 184. *Viso processu, num.* 2. *ver. & petitio, lib.* 5. & iterum, *num.* 6 *ver. item si diceretur.* † Limita, quia actio ordinaria, & exequutiua possunt cumulari eodem libello. Alexand. *cons.* 58 *num.* 3. *lib.* 5. † Contrarium, quod iudicium ordinarium, & exequutiuũ, non possit eodem tempore cumulari, est text. in *l.* 1. *C. de exequut. rei iudic.* † Declara, quia si adest clausula, *omni meliori modo*, vel clausula, *super quibus, &c.* censetur eo casu ordine successiuo. Alexand. in simili *consil.* 34. *Viso processu, colum.* 2. *num.* 3. *lib.* 3. Corne. *cons.* 218. *Videtur, colum* 2. *num.* 3. *lib.* 3. † Limita, quia hypothecaria & Saluianum 24 interdictum bene possunt cumulari in eodem libello, & vide vtilitatem

tatem infra *ver. Saluianum, quando & ex quibus dicatur intentatum. Conclus.19.* Vide, *Actio mixta hypothecaria, & contra quos, & quibus detur. Concl.105.* † Limita; quia actio personalis & hypothecaria possunt cumulari eodem tempore. Guido Papæ *decis.108.*

Cura quid sit, & vnde dicatur. Conclus. 1097.

1 CVRA † factum hominis requirens dicitur quasi cor vrens.
2 Oldrad. *cons.227. De toto, num.10. ver. cura autem.* † Et ideo cura dicitur; quia cor vrit reddendo habentem curam sollicitum circa administrationem eorum, de quibus curam habet, vt inquit Abb. in *c. de multa, in fin. num.24. ver. quoad primum, de præbend.* qui loquitur de cura animarum.

Cura animarum eiusdem Ecclesiæ an possit esse penes plures intitulatos, & qualiter. Conclus. 1098.

1 CVRA † animarum parochialis si sit solita committi duobus, qui instituuntur in eadem Ecclesia perpetuo ad exercitium curæ, non dicitur esse penes eos, neque sunt Prælati; ideo non habent locum disposita in *c. de multa, de præbend.* & in *c. licet canon, de elect. in 6.* ita Oldrad. *consil.67.* vbi multa hinc inde, & concludit, quod ipsi solum habent exercitium iurisdictionis, seu curæ, quæ competit Prælato, qui est Episcopus, alio non reperto, quod consilium est Pe. Hispani, & Oldrad. Petr. Anchar. *cons.59. num.3.* vbi refert, & sequitur Oldradum. Vide, *Beneficiati plures ad eundem titulum, & eandem*
2 *Ecclesiam, an esse possint, & quomodo. Conclusio.60.* † Declara; quia aliquando dantur capellani perpetui intitulati pro exercitio curæ interdum subrogati. Vide omnino in *ver. Prælati inferiores non constituunt*
3 *Vicarios, & quando secus. Conclusio.497.* † Amplia, vt nec curam habere dicatur Præpositus, vel alia dignitas, cui ex statuto spectet iurisdictio vacante sede Episcopali, vel Archiepiscopali, vt est in Ecclesia Tarraconen. Oldr. *cons.102. Factum tale est, statutum.* vbi, quod *extrauag. execrabilis*, non habet locum in tali dignitate, vel of-
4 ficio habente curæ exercitium ad tempus. † Declara, quia quamuis Capellanus perpetuo deputatus ad curam, & exercitium curæ non dicatur habere titulum Ecclesiæ, vel curæ; tamen dicitur habere quasi titulum, & propterea non potest sine causa amoueri. Anton. de Butr. *consil.3. in princip.* quod duplicatur *consil.51.* vbi per to-
5 tum loquitur de subrogatis perpetuo, vel ad tempus ad curã. † Amplia, quia regulares, & religiosi licet decimas, & primitias alicuius parochiæ percipiant, non tamen dici possunt curati, gloss. in *extra-*
6 *uag. execrabilis circa fin. in ver. de consuetudine.* † Amplia in tantum Ecclesiam collegiaram non dici parochialem, licet habeat curam animarum, vt imò dignitas ipsa non dicatur habere curam, sed ministri, & collegium habent curam. Calder. *cons.239. ver. non obstat si dicatur.* alias 18. *de præbend.* Vide, *Ecclesia collegiata curata non dicitur parochia-*
7 *lis. Conclusio.25.* † Limita in vicario perpetuo deputato ad curam animarum; quia in omnibus æquiparatur rectori Parochialis, & in eo habent locum iura loquentia de rectore, apostilla ad *cons.51.* Anton. de Butr. in *ver. Vicary*, vbi multa adducit, per quæ forte dicta de duobus Capellanis ad curam institutis possent reddi dubia, vel sal-
tem vicarij perpetui esse dicantur. Vide, *Parochia vna potest habere plures curatos. Conclusio.96.*

Curatus quis dicatur, & appellatione curati quis veniat. Conclus. 1099.

1 CVRATVS † vicarius dicitur ille, qui habet perpetuam vicariam; quia vicarius temporalis non potest dici curatus, Gemin.
2 *cons.86. in princip. num.2. ver. nam si ibi.* † Amplia; quia omnis rector parochiæ, vel curatæ Ecclesiæ dicitur habere curam animarum videlicet fori pœnitentialis, non fori contentiosi. Card. Zabarel. *con-*
3 *sil.30. In hac dubia, in princip.* † Extende, vt procedat in omni rectore Ecclesiæ curatæ, etiamsi habeat vicarium perpetuum, vel temporalem; quia ille dicitur nihilominus curam habere quoad omnes effectus, præterquam, quod non efficitur execrabilis. Card. Zaba-
4 rel. *cons.30. in princip.* † Declara, nisi Ecclesia curata habens vicarium perpetuum ad curam sit vnita; quia tunc habens Ecclesiam, cui est vnita curata, non habet curam, sed vicarius perpetuus Cardin. Zabarel. *d. cons.30. in princ.*

Cura animarum habet multa specialia. Conclus. 1100.

1 COMMISSIO † curæ animarum licet sit iurisdictionis, & non ordinis Episcopalis, & omnia, quæ sunt iurisdictionis, possint

præscribi ab inferiore, tamen secus est in cura animarum committenda, quia non potest præscribi ab aliquo inferiore, & si est præscripta, tenetur committere tanquam vicarius Episcopi, non autem iure suo, Zabarel. *consil.47. circa fin.* & plene *consil.131. numer.2. ver. ad secundum.*

Curatum beneficium quando dicatur, vel non, & qualiter probetur. Conclus. 1101.

CVRATVM † non dicitur beneficium, nisi habeat curam per 1
petuam; ideo habens curam temporalem, vt puta vacante Cathedrali Præpositus Tarraconen. habet iurisdictionis exercitium vel curam Episcopalem, non dicitur habere propterea beneficium curatum taliter, vt in eo habeat locum execrabilitas, Oldrad. *consil.* 227. *numer.7. ver. certum est*, quia qui alieno nomine aliquid habet, debet attribuere illi, à quo habet, idem Oldrad. *consil.102. Factum tale est, statutum.* Vide, *Beneficia curata quæ dicantur, & quæ simplicia.* 1
Conclusio.64. † Amplia; quia plebs curata habitu, sed non actu, 2
quia nullos habet parochianos, non dicitur cadere sub dispositione, *cap. de multa. de præbend.* neque *c. licet canon, de elect. in 6.* Feder. de Sen. *consil.80. numer.2. ver. item non obstat, quod dicitur habere. & consil.* 135. *per totum*, Abb. in *cap. de multa, in fin. de præbend.* vbi allegat etiam contraria, sed dicit, quod hæc pars sibi magis placet. Aegid. Bellam. *consil.32. numer.26. ver. puto contrarium.* † Amplia; quia curatum 3
non dicitur beneficium licet habeat ius baptizandi, & chrisma. Feder. de Sen. *d. consil.80. num.2. ver. item habere baptismum, & cons.135. in fin.* Zabarel. in *clem.1. quæstio.4. de baptism.* Vide, *Baptismus non facit* 1
beneficium curatum. Conclusio.21. † Extende; quia solutio, & exactio 4
primitiarum, & solutio Cathedratici non inferunt necessario Ecclesiam esse curatam, Anchar. *cons.162. colum. fin. ver. non obstant allegata.* † Amplia, quod non dicitur curatum beneficium, etiamsi denomi- 5
netur præpositura, etiamsi alias fuerit parochialis, etiamsi habeat cœmiterium, & in eo sepeliantur mortui, etiamsi habeat ius baptizandi; quia si non habet parochianos, nec locum designatum, in quo exerceat parochialia iura, non dicitur beneficium curatum, vt cadat sub *c. de multa, de præbend.* Feder. plene *consilio 135. Casus talis est, quidam habens, per totum.* vbi, quod ius sepeliendi, & baptizandi potest competere beneficio simplici de consuetudine, vel licentia Episcopi. † Amplia; quia regulariter plebania non dicitur habere cu- 6
ram animarum, etiamsi sit dignitas. Calder. *cons.239.* alias 18. *de præbend. per totum.* Feder. de Sen. *d. cons.80. num.2.* & late *cons.132. num.2.* Vide, *Plebania quæ dicatur, & quid sit. Conclusio.361.* † Extende, vt 7
idem sit in Aachipresbyteratu; quia non dicitur habere curam, nisi sit in Cathedrali. Feder. de Sen. *cons.135. per totum.* † Contrarium, 8
quod imo plenania, & omnis dignitas caput collegij, prout dignitas principalis, in collegiata dicatur habere curam animarum, tenet Cardin. Zabarel. plene *consil.30. In hac dubia. in princip. & per totum.* † Amplia; quia Ecclesia, quæ fuit curata, si longo tempore fuit ten- 9
ta tanquam non curata, non erit curata. Deci. *cons.126. in princip.* Rebuff. in *tract. nominat quæst.16. princip. num.23.* & sufficit tempus 40. annorum, secundum Anchar. *cons.162. In quæstione Eccles. per totum.* † Amplia; quia deficientibus in totum parochianis desinit esse pa- 10
rochialis. Anton. de Butr. in *c. de multa. de præbend. nu.9.* vbi de * com- *
muni. Rebuff. *d. tract. de nominatio. quæstio.16. num.23.* vbi de * com- *
muni. Ægid. Bellam. *d. cons.32. nu.26. vers. puto contrarium.* † Contra- 11
rium dicit Card. Zabarel. quod beneficium dicitur curatum, quando habet potestatem fori pœnitentialis, etiamsi actu, & non habitu, vel facto, vt quia recesserunt omnes parochiani, *num.1.* † Amplia; 12
quia multiplicatæ collationes factæ per Episcopum de Ecclesia, vti de simplici beneficio inducit statum, vt sit sine cura; ideo si extant hinc inde coniecturæ pro statu beneficij est pronunciandum. Anchar. *d. cons.162. circa fin. ver. non obstant allegata.* † Amplia; quia priora- 13
tus habens curam animarum, quæ regitur per vicarium perpetuum, non dicitur curatus, neque habitu; quia residet in monasterio, neque actu; quia residet in vicario perpetuo; ideo non dicitur curatũ, & potest conferri habenti minorem ætatem, quàm requirat curatum. Aegid. Bellam. plene *cons.32. num.26. ver. Venio ad quartum, vsque in fin.* vbi pro vtraque parte, & quod maior pars Rotæ hanc tenuit. Vide, *Prioratus an sit dignitas, & quam ætatem requirat. Conclu-* 1
sio.707. † Limita; quia parochialis Ecclesia dicitur habere curam 14
animarum. Vide, *Parochialis Ecclesia quæ dicatur. Conclus.93.* † Et di- 1
citur curatum officium parochialis; ideo habens expectatiuam ad 15
dignitatem, vel officium etiam curatum, potest habere parochialem Ecclesiam, & maxime, quando gratia est motu proprio facta; quia late interpretatur. Aegid. Bellam. *cons.33. nu.5. in fin. cum seq. ver. secunda conclusio.* † Limita; quia curatum dicitur beneficium, si habet cu- 16
ram animarum, siue in foro contentioso, siue in foro pœnitentiali,

17 text.& ibi Innoc. in *c. dudum, il. secondo de electio.* † Declara; quia cura fori contentiosi, vt suspendere, excommunicare, & absoluere non est proprie cura, sed est cura illa, quæ respicit forum pœnitentiæ,
18 Card. Zabarel. *cons.* 48. *Quidam nobiles ver. respondeo.* † Extende, vt proprie beneficium dicatur curatum, quando rector tenetur administrare Sacramenta, & alij tenentur recipere, Abb. *in c. de multa. in fin.*
19 *ver. quoad primum, numer.* 24. *de præbend.* † Declara tamen, quod Monasteria, quæ conferunt Sacramenta volentibus, vt quia possunt prædicare, confessiones audire, & Sacramenta conferre volentibus. non habent curam, nisi teneantur accedere parochiani, vel certi,
20 Abb. *cap. de multa, in fin. num.* 24 *ver. & ideo, de præbend.* † Limita; quia omnis collegiata Ecclesia dicitur habere curam animarum, quæ residet in habente primam dignitatem, seu principalem, Card. Zabarell. *consil.* 30. *in princip.* Roman. *cons.* 325. *Quoad primum, num.* 3. *ver. sed*
21 *cum Ecclesia.* † Et si est parochialis Ecclesia collegiata, non debet denominari parochialis, sed dignitas. Cardin. Zabarel. *d. cons.* 30. *nu.* 1.
22 *ver. tertio adidem.* † Restringe tamen, quia licet sit curata Ecclesia collegiata; tamen non necessario infertur, nisi exprimatur; ideo debet exprimi, Cardin. *d. consil.* 30. *per totum num.* 5. *& seq.* vbi, quod expectans dignitatem in collegiata, vel collegiatæ Ecclesiæ, si non expressit de cura animarum, non potest obtinere. Vide omnino Mascard. *Conclusio.* 468. *curam animarum.* vbi, quod habens beneficium cum iurisdictione administrationis Sacramentorum, dicitur habere curam animarum; & idem, si habet contentiosam iurisdictionem excommunicandi, licet non proprie habet curam, qui habet potestatem ligandi, & soluendi nomine proprio, & exiure baptizandi, & sepeliendi; non probatur cura animarum, vide eum.
☞ Vide, *Beneficia curata quæ dicantur. Conclus.* 64.

Curatores esse qui possint, vel non. Conclus. 1102.

1 MATER † potest esse curatrix filiorum suorum, Deci. *consil.* 575. *colum.* 1. *num.* 4. vbi etiam loquitur de curatrice bonorum absentis filij. Alexand. *cons.* 221. *Ponderatis, num.* 6. *& 7. ver. & aduerte, lib.*
2 6. vbi dicit *communem. † Limita; quia regulariter mulier non potest esse curatrix propter infirmitatem sexus, *l. cuius bonis, ff. de cu-*
3 *rat. furios.* Alex. *d. consil.* 221. *num.* 6. *lib.* 6. † Extende; quia non potest etiam esse mulier curatrix bonorum absentis. Alex. *consil.* 221. *Ponde-*
4 *ratis, num.* 6. *lib.* 6. † Limita; quia minor vigintiquinque annis non potest esse curator, Alex. *d. cons.* 221. *n.* 6. *ver. & aduerte, lib.* 6.

Curator quibus dari potest, & quibus non, & qualiter detur. Conclus. 1103.

1 CVRATOR † non potest dari maiori viginti quinque annis, & datio facta ei, qui dicit se minorem ex solo aspectu, non citato debitore, qui opponit de ætate legitima non transfert onus probandi in aduersarium, quia probatio incumbit minori, maxime, si constat de alia confessione eiusdem minoris, qui asseruit se maiorem,
2 Bald. *cons.* 1. *lib.* 4 *per totum.* † Extende in tantum non posse dari curatorē maiori, vt datio facta maiori 25. annis sit nedum nulla, sed etiā sententia super hoc lata sit ipso iure nulla, Signorol. *cons.* 238. *In quæ-*
3 *stione, nu.* 1. *ver. & quia dictus.* † Extende; quia stante statuto, quod ætas legitima sit 20. annorum, huiusmodi ætas dicetur subrogata loco ætatis 25. annorum, & non valet datio curatoris habenti ætatem 20. annorum, siue detur à testatore, siue à Iudice; quia nulla, prout etiam nulla est prohibitio administrationis post ætatem legitimam.
4 Castr. *cons.* 131. *Videtur dicendum, lib.* 1. † Extende; quia etiam si detur curator minori, qui reuera erat maior, sententia erit nulla, licet error non sit expressus in sententia. Signor. *d. cons.* 238. *n.* 1. *ver. item, quia cu-*
5 *rator.* † Amplia; quia curator non potest dari etiam minori, & impuberi ad adeundam hæreditatem. Signorol. *cons.* 214. *In quæstione ver-*
tenti, num. 4. *ver. item obiicitur*, quod dicta hæreditas, allegat *l. cum in*
vna ff. de appell. Alex. *cons.* 122. *Videtur prima facie, in princ. vers. tertio pro*
* *hoc libr.* 1. vbi dicit magis *communem, & est ratio; quia est de illis actibus, qui requirunt solemnitatem, & loquitur in impubere, qui
6 debet habere tutorem. † Declara nisi interuenerit decretum iudicis quod supplet auctoritatem tutoris. Signorol. *d. cons.* 214. *nu.* 8. † Re-
7 stringe; quia saltem sufficit de facto datio curatoris ad adeundum cum additione facti. Signorol. *d. cons.* 214. *num.* 8. *vers. Item non obstat,*
8 *quod dicitur.* † Amplia; quia habenti curatorem non datur alius curator, *l. curatorem habenti, C. de dat. tuto. vel curat.* Abb. *cons.* 91. *Quoad*
9 *primum, numer.* 6. *lib.* 1. † Extende, vt procedat in tantum, quod si detur curator habenti curatorem, per Iudicem etiam ignorantem, quod alium haberet, datio est nulla, & processus factus cum tali curatore dato est nullus; sicut est nullus factus cum falso procuratore.

Abb. *consil.* 43. *col.* 3. *in princ. ver. non obstat, lib.* 2. † Amplia; quia regula- 10
riter impuberi non datur curator, sed tutor; ideo datio non valet, sed tamen valebit gestum à tali curatore, si interuenit decretum Iudicis. Signorol. *cons.* 214. *numer.* 8. *vsque in fin.* † Ratio, quare non da- 11
tur curator infanti, est; quia debet peti ab eo, cui datur, *Pedemont. de-*
cis. 89. *num.* 4. sed dat cautelam, quod petant consanguinei, vel cre-
ditores, & valebit, & eandem rationem reddit Alex. *cons.* 122. *Videtur*
prima facie, in fin. lib. 1. † Restringe; quia potest dari curator impuberi 12
etiam in patria potestate existenti, quando pater nollet adire. *decis.*
Pedemont. 89. *nu.* 4. *& per totam*, vbi, quod debet dari ad illum actum; videlicet, ad adeundum, sed si esset datus personæ, debent verba impropriari, vt ad negotium sit datus, videlicet, curator datus pupillo, videlicet, ad vtilitatem pupilli. † Amplia; quia adulto non po- 13
test dari curator ad litem, nisi ipse adultus petat. Bart. in *l. qui habet,*
§. si pupillus. ff. de tutel. qui loquitur in lite cum tutore. Vide infra *num.*
42. *& seq.* † Restringe; quia potest dari curator adulto etiam non pe- 14
tenti, imo inuito, quando fuit citatus ad comparendum instante creditore ad videndum sibi prouideri de curatore; quia si compa-
ret, & petat, datur ille, quem petit, si contumax datur per Iudicem ex officio iuxta formam *l. 1. C. qui pet. tuto.* vt late per Afflict. *decis.* 256. Maranta in suo *specul. in* 4. *parte, in* 16. *distinct. num.* 36. Alexand. *consi-*
lio 122. *libr.* 1. † Non tamen potest testator adulto dare curatorem, & 15
datio non valet, nisi à Iudice confirmetur. Castren. *consilio* 131. *col.* 1.
in fin. lib. 1. † Amplia quia curator non potest dari pupillo habenti 16
tutorem non impeditum, *l. curatorem, ff. de tuto. & curat. datis.* Bart. in
l. curator, eod. tit. vbi etiam Alexand. in apostil. Affl. *decis.* 256. Roman.
cons. 454. *In re præsenti. n.* 19. *ver. regulariter.* Abb. *cons.* 43. *col.* 2. *in princip.*
ver. sed iù non obstantibus, lib. 2. † Restringe; quia potest dari curator 17
pupillo habenti tutorem, quando tutor non est idoneus ad defen-
sionem, Roma. *consil.* 454. *numer.* 19. *ver. fallit.* † Restringe, vbi tutor 18
esset absens, ita quod pupillus ab eo defendi non posset. Roman. *d.*
consil. 454 *num.* 19. *ver. item vbi tutor.* † Declara; quia in omnibus casi- 19
bus in quibus pupillo habenti tutorem, vel non debet dari, vel po-
test dari curator, necesse est, vt ipse petat, vel constet eum petere nolle, alias iudicium agitatum cum tali curatore petito ab alio, esset nullum. Roman. *d. consil.* 454. *nu.* 19. *ver. præterea.* † Restringe, quia si 20
non habet tutorem; potest dari curator pupillo præcedente legiti-
mo mandato, seu præcepto, & citatione, quod compareat ad petendum sibi curatorem dari iuxta tradita in *l.* 1. *C. qui pet. tuto.* Affl. *decis.*
256. †. Et vnica citatio non sufficit, quando non est certum ex rela- 21
tione nuncii, an domi vel personaliter eum citauerit, quia huiusmo-
di citatio dicitur nulla, vt per Bart. in *l.* 4. *§. prætor. vers. sed quid debet, ff.*
de damno infecto, sequitur Ant. de Butr. in *c. causam de dolo, & contum.*
Maria. Soci. in *tract. de citatio. art.* 13. † Restringe quia potest Iudex 22
dare curatorem pupillo habenti tutorem ad instantiam creditoris, quando requisitus ad producendum tutelam solemnem ad hoc, vt iudicium valeat, neglexit producere, vt per Affl. *decis.* 256. vbi nota-
biliter respondet ad tex. in *l. qui habet, §. si pupillus, ff. de tutel.* qui vide-
tur velle contrariū. † Restringe; quia pupillo habēti curatorem po- 23
test alius curator ex causa dari, *l. propter, cum gl. C. in quibus caus. hab. cu-*
rat. l. ventri. ff. de tut. & curat. dat. ab ijs. † Restringe; quia iudex potest 24
ex causa legitima vni ex plurib. curatoribus tantum decernere admi-
nistrationem, *l. testamēto duos, cum l. seq. ff. de testam. tutel. l. si plures, la prima. ff. de admin tuto.* † Amplia; quia curator infanti dari nō potest, sed 25
debet peti dari tutorem Afflict. *decis.* 262. *nu.* 4. *& 5. ver secundo dicitur.*
† Extende; quia curator ad litem non potest dari, nisi petatur, *l. qui* 26
habet, §. si pupillus. ff. de tutel. Alex. *consil.* 22. *in fi lib.* 1. Bald. *in c.* 1 *de milite*
vasal. qui contumax est, & ideo si detur infanti, datio est nulla; quia nō
potest petere curatorē sibi dari, cum talis ætas quicquid videt, ignoret; sed cautela est, quod repetantur omnia acta eo maiore infantia facto, & quomodo, vide Afflict. *decis.* 262. *col. fi.* † Restringe, quando 27
tutor non reperietur, vel quando bona infantis starent in periculo.
Bald. *in c.* 1. *colum.* 6. *in fin. de milit. vasal. qui contum.* vbi, quod tunc debet dari curator cum interuentu consanguineorum pupilli. † Am- 28
plia; quia curator bonis, vel liti dari non potest adulto existenti sub patria potestate, si pater, prout præsumitur, velit ipse administrare.
Anton. de Butr. *cons.* 18 *in princ. ver. aduertendum*, vbi, quod datio facta aliter est nulla, & gesta in iudicio cum tali curatore sunt nulla. Vi-
☞ de, *Filiusfamilias non potest agere, & conueniri sine consensu patris. Conclu-*
sio. 361. † Extende; quia procedit ampliatio, etiamsi pater postea la- 29
ta sententia ratificaret gesta à tali procuratore; quia nō conualidantur sententia, & acta nulla, neque persona adulta reintegratur; quia requiritur consensus certo tempore præstandus per patrem. Anton.
de Butr. *d. consil.* 18. *numer.* 2. *ver. concludo.* † Declara hanc extensio- 30
nem; quia in ijs, in quibus patri non acquiritur vsusfructus, non etiam requiritur consensus patris; in ijs vero, in quibus patri acquiritur vsusfructus, etiam requiritur consensus patris, & an sufficiat in

quacun-

quacunque parte iudicij, dicas, quod sunt opiniones, aliqui, quod tempore litis contestatæ, aliqui in quacunq; parte iudicij; imò quod sufficiat etiam consensus generalis in omnib. causis, late Afflict. *decis.* 180. *Filius familias*, vbi in fi. quod consilium tenuit in quacunq; parte
31 iudicij. † Restringe, quando pater præstitit consensum; quia potest
32 dari curator bonis minoris filij familias, nō autem personæ, ita Alexand. *consil.* 59. *Viso processu, nu.* 2. *& nu.* 4. *lib.* 2. † Restringe; quia si pater est absens, vel legitimo impedimento impeditus, valet datio curatoris facta adulto in potestate patris. Ant. de Butr. *d. consil.* 18. *in princ. ver. aduertendum.* & isto casu valent gesta. † Amplia; quia in omnibus
33 casibus, in quibus non potuit dari curator, & fuit nulliter datus, iudicium agitatum cum tali curatore erit nullum, vt de curatore dato filiofamilias existente patre administratore sine cōsensu patris. Ant. de Butr. *cons.* 18. *num.* 2. *& seq.* de curatore dato infanti. Afflict. *decis.*
34 262. *numer.* 4. *& seq.* & de alijs. † Sanari tamen potest talis processus nullus ex datione legitime faciendā furoris, vel curatoris, si cum eo repetantur omnia acta etiam vnico actu, prout, *do libellum, excipio, contestor litem, iuro de calumnia, repeto acta, concludo, &c.* ita plene Afflict. *d. decis.* 262. *circa fin. ver. Domini de consilio.* vbi dicit istud esse notandum, vel quod detur restitutio in integrum, & repetantur omnia,
35 vt supra. Decius *consilio* 549. † Amplia; quia curator dari non potest in testamento, sed dari debet à iudice ad petitionem adulti, An-
36 gel. *consil.* 50. *Testator quidam, in princ. ver. & nunquam fuit.* † Et quod curator in testamēto dari non possit à patre, & datus non possit administrare, nisi confirmetur à iudice ordinario, est tex. in *l. i. ff. de confirmat. tuto. in fin.* Alexand. *cons.* 3. *In causa & lite, col. fin. nu.* 7. *& 8. ver. vltimo puto aduertendum, lib.* 2. † Extende; quia sententia contra minorem lata interueniente curatore testamentario dato à patre, & non confirmato à iudice, est nulla, licet si esset ad fauorem minoris, valeret. Alex. *d. cons.* 3. *In causa. & cte, n.* 7. *& 8. ver. vlt. puto, libr.* 2. vbi quod talis curator non nocet pupillo, sed admissus bene eum releuata cō-
38 tumacia, & potest fauorabilia obtinere. † Et quod minor habens curatorem datū à patre in testamento non impediatur facere actum sibi proficuum sine tali curatore. Alex. *cons.* 114. *Viso processu, nu.* 7. *ver.*
39 *nec obstat, lib.* 6. † Et propterea non valet etiam datio curatoris facta per patrem in testamento filio suo, etiam furioso, nisi confirmetur à iudice, & ante confirmationem non valebit interdictio administrationis facta à testatore; quia solum potest fieri à iudice. Castrens. *consilio* 131. *Per totum, lib.* 1. vbi *numer.* 1. *in fin.* quod est maior auctoritas
40 iudicis in hoc, quam testatoris. † Et quod iudex possit interdicere alienationem prodigo, & ea facta non admittatur exceptio, quod non constet de prodigalitate. Castrens. *consil.* 106. *numer.* 3. *lib.* 2. vbi,
41 quod statur interdictione. † Extende hoc in tantum esse verum, vt licet pater relinquat matrem tutricem, & pro tempore curatricē, & ipsa susceperit tutelam solemniter, & cum decreto; tamen cum primum filij impleuerint 14. annum, ea non potest aliquid adminis-
42 trare. Angel. *d. consil.* 50. *in princ.* † Amplia; quia regulariter curator non datur minori inuito de iure communi; quia imo datur ipsi præsenti, & stipulanti, & ipse hoc petere debet, non alius, nisi daretur ad litem; quia tunc datur inuito. Abb. *cons.* 91. *Quoad primum, in prin-*
43 *cip. lib.* 1. *supra n.* 13. *& seq.* † Restringe, nisi extet statutum loci, quod detur minori curator ad instantiam consanguineorum iurantiū expedire; quia propter verba clara statuti datur etiam inuito minori,
44 vt statutum operetur. Abb. *d. cons.* 91. *in princip. lib.* 1. vbi est casus. † Et procedit restrictio, vt statutum Florentiæ mandans dari curatorem minori ad instantiam cōsanguineorum iurantium, vt si minor obtineret sibi dari alium post petitionem consanguineorum, datio esset nulla. Abb. *d. cons.* 91. *n.* 4. *& seq. ver. venio ad secundū, lib.* 1. vbi plura pro
45 vtraq; & hanc tuetur. † Plus dicit, quod curator datus minori ad instantiam proximiorū vigore dicti statuti Florentiæ nō potest per minorem reuocari, & quod durat, vsq; quo sit effectus maior. Abb. *d.*
46 *cons.* 91. *col. pen. n.* 8. *ver. Venio nunc ad tertiū, lib.* 1. † Limita; quia curator specialis pōt dari pupillo, siue habeat curatorem, siue non, & siue litē sit habiturus cum tutore, siue cum alio, & siue ipse pupillus agat, siue conueniatur; quia licet non reperiatur iure cautū, nisi quando est habiturus litem cum tutore; tamen habet locum etiā in alijs casibus ex eadem ratione. Alex. plene *cons.* 122. *Videtur prima facie per tot.*
47 *lib.* 1. vbi pro vtraq; parte, hanc tuetur. † Extende; quia potest dari curator particularis, tàm ad lites, quàm ad negotia, & poterit omnia
48 facere cum decreto. Alex. *d. consil.* 122. *num.* 3. *& seq. lib.* 1. † Declara; quia si quis relinquat curatorem alicui ex testamento, licet non valeat; tamen confert exercitium meri facti. Angel. *d. cons.* 50. *in princip.*
49 † Limita; quia curator potest dari furioso, dementi, & mente capto; quia isti æquiparantur; modus autem dandi est, quod consanguinei instent dari curatorem probata dementia, & iudex debet interloqui talem mente captum, & illi dare curatorem, qui debet dare fideiussorem, facere inuentarium, & suscipere administrationem ex decreto iudicis. Fulgos. *consil.* 79. *Quidam ser Ventura, nu.* 2. *ver. dabitur autem curator.* Vide, *Furiosus caret consensu, ideo actum non potest gerere, vbi consensus requiritur. Concl.* 538. † Et lex non dat curatorem legiti 50
mum, videlicet proximiorem agnatū, nisi furioso, & prodigo, Alex. *consil.* 221. *Ponderatis. nu.* 5. *Ver. super* 2. *lib.* 6. † Quid si coram iudice lai- 51
co petatur, & pro interesse debet citari clericus, vel Ecclesiastica persona. Dec. *cons.* 700. *In causa Antonij.* vide eum. † Solemnitas in dan- 52
do curatore furioso est in *l. fin. C. de curat. furio.* & in *l. de creationibus. C. de Episc. audient.* & debet seruari in omnibus, præterquam, quoad præsentiam Episcopi, & trium primatum; quia de consuetudine hoc nō est vsu receptum. Bart. *cons.* 144. *Iudex Communis, lib.* 1. vbi apostill. in *ver. Iudex*, dat concor. sed in quantum Bar. dicit, quod huic solēnitati Episcopi, & primatum est derogatum per institutiones posteriores, per *§. furiosi. Institut. de curat. furio.* non bene dicit, & reprobatur ibi per apostillam. † Extende; quia curator potest dari non so- 53
lum furioso, & mente capto, sed etiam ventri, & minori, ac liti, & causæ, & ista cura cessat cessante furore, vel ventre, vel minori ætate, vel causa, ita Ægid. Bellam. *cons.* 12. *num.* 2. *ver. tertio, quod licet.* Vi- 54
de, *Curator vt detur furioso, qua præcedere debent. Conclus.* 1110. † Declara; quia curator vt detur, debet præcedere inquisitio, causæ cognitio, & decretum; & est ratio; quia vnus potest esse idoneus curator vni minori, qui non esset idoneus alteri, & decretum non potest applicari ad incerta, & futura, Ægid. *consil.* 12 *num.* 8. *& sequen.* vbi late. Vide, *Conclus. proxim. sequen. num.* 21. *& multis seqq.* † Limita; 55
quia prodigo dari potest curator, & per solam dationem curatoris prodigo factam censetur interdicta administratio bonorum. Castrens. *consil.* 131. *ver. in contrarium, lib.* 1 *& cons.* 106. *num.* 2. *in fin. & n.* 3. *ver. sed vlterius, libr.* 2. † Extende; quia idem est, quando esset datus 56
curator prodigo minori; quia licet curator datus sit, tanquam minori, si facta fuit interdictio tanquam prodigo, est pronisum sufficienter. Castrens. *d. cons.* 106. *circa fin. ver. ad tertium, lib* 2. † Extende, vt 57
procedat, etiamsi datio curatoris sit facta ad tempus; quia durante illo tempore durat interdictio. Castrens. *d. consil.* 106. *in fi. ver. ad aliud. lib.* 2. † Extēde, vt procedat, etiamsi talis datio curatoris sit facta sine 58
causæ cognitione, quando fuit in præsentia, & de consensu eorum, qui habere possunt interesse. Castr. *d. cons.* 106. *in fi. ver. ad aliud. libr.* 2. † Extende, vt procedat, etiamsi curator non confecisset inuentariū, 59
neq; cœpisset administrare; quia hoc non refert, ex quo erat interdictus prodigus. Castr. *d. cons.* 107. *in fin. lib.* 2. † Extende, etiamsi cura- 60
tor esset datiuus, quando legitimus fuit præsens dationi, & fideiussit; quia censetur consensisse dationi, & quando legitimus esset in mora, valet datio extranei, & sic datiui, Castrens. *d. consilio* 106. *numer.* 4. *lib.* 2.

Curator bonis dari quando possit, vel non, & quæ requirantur. Conclus. 1104.

CVRATOR † bonis nunquam datur, nisi necessitate cogente, & 1
debet dari ex causa, aliàs non valet datio, neq; valent gesta à tali curatore, Bal. *cons* 327. *Visa serie, n* 1. *ver. & ratio est. lib.* 5. † Est autē reme- 2
dium extraordinariū; ideo quamdiu est locus viæ ordinariæ, nō deuenitur ad curatorem, qui non datur, nisi in casibus à iure expressis. Fulg. *cons.* 113. *nu.* 2. *ver. considera.* † Fauorabilis est datio curatoris ab- 3
sentis; ideo non competit ei, qui latitat, vel qui contumax est voluntarius; quia aliàs ex contumacia fauorem reportaret. Fugos. *cons.* 114. *nu.* 3. † Duplex datur cura; vna specialis ad certam litem, aut certū 4
negocium absentis; alia generalis. Castrens. *d. cons.* 143. *nu.* 2. *lib.* 1 vbi, quando, & quomodo plures dari possunt. † Specialis curator ad 5
certam litem, si est datus, & litem non est contestatus, potest dari alius, & per dationem secundi reuocatur primus; ideo iudicium factum cum primo nullum est, tanquam cum reuocato; si vero datur secundus post litem contestatā cum primo, secunda datio non valet sine causæ cognitione, & iudicium factum cum secundo est nullum. Castrens. *d. consil.* 143. *num.* 2. † Generalis curator si est datus, non 6
valet datio alterius secundi generalis curatoris sine causæ cognitione. Castrens. *consilio* 143. *numer.* 2. *libr.* 1. *ver. secundo casu principalt.* † Tria requiruntur; causa vera, de qua debet constare; item insti- 7
tia, vt quia debet peti à maiori parte creditorum, vel dari ex inquisitione in casibus, in quibus dari potest; item solemnitas; quia debet promittere defendere absentem sine citatione, & suscipere administrationem ex decreto Iudicis, Angel. *consilio* 103. *Datus fuit curator per totum.* † Causa autem debet esse vtilitas bonorum, vi- 8
delicet, vt bona conseruentur, non autem; quia vrgeat æs alienum. Bald. *consil.* 327. *nu.* 1. *ver. & est ratio, lib.* 5. † Item causa est, si Do- 9
minus longe abest, vel captus est ab hostibus, vel si Dominus cessit bonis, & similes causæ, quas ponit Bal. *d. cons.* 327. *n.* 1. *in pr. lib.* 5. Fulg. *cons.* 113. *in princip. & per totum.* † Et debet de causa absentiæ constare 10

a'liter, quàm per verba enunciatiua, Angel. *consil.* 103. *Datus fuit curator, in princip. & cons.* 96. *Iam sunt octuaginta, colum.* 3. *ver. quarto peccat.*
11 † Et idem, si causa reipublicæ abesset, vel alias, ex causa necessaria, vel iusta, & probabili abest. Fulgo. *cons.* 113. *in princip. ver. aut non latitat*, & infra *num.* 42 *& seq.* † Amplia; quia curator nunquam datur
12 bonis illius, qui est præsens, & nisi de causa, propter quam datur curator bonis, constet. Bald. *d. cons.* 327. *circa med. ver. quando autem reus, lib.* 5. vbi, quod alias, si de causa non constat in iudicio, datio est ipso iure nulla, & omnia gesta à tali, & cum tali curatore sunt nulla, &
13 hanc esse regulam tradit Fulgo. *consil.* 113. *in princ.* † Et dicitur præsens, qui est in territorio, vel in loco, in quo scitur, etiamsi latitet, & potest citari. Fulgo. *consil.* 113. *Nicolaus, & consil.* 114. vbi, quod non valet datio curatoris ad instantiam vxoris contra maritum tanquam vergentem ad inopiam, si poterat citari, & procedi in contumaciam; ideo citatio illi facta cum clausula, *quod aliàs deputabitur curator*, non
14 validat curatoris datione m. † Restringe in furioso, prodigo, & similibus, qui propter accidentale vitium alieno gubernio subijci-
15 untur, Fulgos. *consil.* 114. *colum.* 2. *ver. Hanc existimo.* † Restringe, nisi persona esset illustris. Fulgos. *consilio* 113. *in princip. vers. Sed fallit,*
16 *& cons.* 114. *num.* 2. † Amplia; quia curator bonis non datur ad instantiam vnius creditoris tantum, nisi alij citentur. Bald. *d. cons.* 327. *circa med. ver. debet etiam dari, lib.* 5. & idem putat verum Alexand. *con-*
17 *sil.* 221. *Ponderatis, in fin. num.* 9. *ver. satis etiam putarem, lib.* 6. † Extende; quia datio curatoris facta ad instantiam creditorum est nulla si non interuenit consensus maioris partis creditorum. Angel. *consil.* 193. *num.* 4. *ver. videamus igitur.* Angel. *consil.* 103. *ver. secundo ex defectu,*
18 Bald. *cons.* 327. *circa med. ver. debet etiam, lib.* 5. † Contrarium, quod imò ad instantiam cuiuscunque creditoris, quando nō est adita hæreditas, possit dari. Alexand. *cons.* 4. *videtur, num.* 12. *ver. vnde aut Lipus,*
19 *libr.* 2. † Imò, quod Iudex ex officio possit dare curatorem hære-
20 ditati iacenti. Alexand. *cons.* 100. *Discussis, in fin. lib.* 5. † Declara; quia potest dari ex officio bonis defuncti, vel bonis absentis, quando non latitat. Angel. *d. cons.* 103. *nu.* 2. *ver. veritas est.* & sic per inquisitionem.
21 † Amplia; quia requiritur solemnitas, videlicet, quod promittat defendere absentem sine citatione. Angel. *cons.* 103. *num.* 2. *ver tertio*
22 *ex defectu.* † Item debet suscipere administrationem ex decreto Iudicis, aliàs non administrat. Angel. *cons.* 106. *num.* 2. *ver. nunc videamus.*
23 † Imò etiam requiritur ad hoc vt detur curator bonis absentis valide, quod fiat edictum, & citatio, tàm contra absentem, quàm contra quemcunque habentem mandatum ab eo, vt veniat ad defendendum, aliàs non valeret datio curatoris bonis absentis; quia posset adesse procurator, qui haberet mandatum; quo casu non esset locus dationi curatoris. Castrens. *consil.* 143. *in princ. lib.* 1. *ver. præterea.* Vi-
24 de, *Conclus. prox. præced. num.* 54. † Triplex est datio curatoris; quia quandoque datur bonis personæ præsentis, quandoque bonis personæ absentis, quandoque bonis personæ mortuæ. Angel. *cons.* 193.
25 *Mortuo debitore, in princip.* † Et diuersæ sunt formæ, & diuersæ solemnitates, & vna non confunditur cum altera; ideo datus curator bonis vacantibus, seu mortui non potest sustineri; si debuit dari bonis absentis; quia diuersa solemnitas est. Castrens. *consilio* 143. *Vi-*
26 *sis & ponderatis, in princip. lib.* 1. † Bonis personæ præsentis datur tribus casibus. Primus est, si filiofamilias delata est hæreditas, vel legatum, & pater nō vult adire, vel acceptare; & isto casu potest filiusfamilias adire prætorem, & obtinere, quod sibi decernatur curator, cum cuius auctoritate poterit adire, & acceptare legatum. Angel.
27 *d. cons.* 193. *in princip.* † Auctoritas huius curatoris consistit solum in extrajudicialibus circa gubernium bonorum; quia quoad iudicialia, filiusfamilias agit, & excipit cum auctoritate curatoris. An-
28 gel. *d. consil.* 193. *in princip. ver. cuius autem curatoris potestas.* † Secundus casus est, quando aliquis cessit bonis, nam tunc siue sit præsens, qui cessit, ex quo non agit ad instantiam creditorum, datur curator, qui possit distrahere bona eius, qui cessit, & satisfacere creditori-
29 bus, Angel. *d. consil.* 193 *in princip. ver. dari etiam potest.* † Auctoritas huius est solum circa deputationem, & causam, vt vendat bona, & satisfaciat. Angel. *d. consil.* 193. *in princip. ver. & huius curatoris potestas.*
30 † Tertius casus est, quando aliquis est vere debitor clarus, vel decoctus, huius bona sunt vendenda; quia datur curator bonis etiam
31 isto casu, Angel. *d. consil.* 193. *in princip. ver. datur etiam curator.* † Idem, quando debitum est liquidum; quia pro bonis vendendis datur cu-
32 rator, Fulgos. *consil.* 113. *circa princ. ver. ex quo primo.* † Auctoritas huius est solum circa causam, vt vendat bona, vt supra. Angel. *d. consil.*
33 193. *colum.* 2. *in princip. ver. vnde eius potestas.* † Bonis absentis datur curator, quando absentia est vera, prout si captus sit ab hostibus absens; secus si latitaret; quia non de omni absentia fit prouisio curatoris ad beneficium absentis, sed solum de absentia impediti legitimo impedimento. Angel. *consil.* 193. *colum.* 2. *in princip. ver. dixi secundo.*
34 Fulgos. *consil.* 113. *& 114. per totum.* † Et debet absentia probata esse in datione, nec sufficere assertio. Ang. *consil.* 143. *in princ. & consil.* 196. *Iam sunt, colum.* 3. *circa med. ver. quarto peccat.* † Contrarium, quod 35
imò, si non probatur clare de absentia, & de vita, possit dari curator bonis absentis quia satis est, quod dubitetur, an viuat, vel sit mortuus, Alber. in *l. ab hostibus, ff. ex quibus causis maio.* quia satis est, quod eius hæreditas stante incertitudine mortis non potest adiri, gloss. in *d. l. ab hostibus. & in l. idem priuilegiū. ff. de priuileg. credit.* † Et quod possit 36
dari curator bonis absentis, est glos. 1. in *l. 2. ff. de curat. bon. dand.* Ang. *cons.* 103. *& cons.* 193. *colum.* 1. *ver. dixi secundo.* † Imo Alber. in *l. ab hosti-* 37
bus, ff. ex quibus causis maior. ex solo arbitrio iudicis potest dari curator bonis absentis, etiam quod non fuerit petitus ad instantiam creditorum, vel aliorum prætendentiū interesse. † Duplex est datio cura- 38
toris bonorum absentis; vna est, quæ fit ad beneficium absentis, ne eius bona dissipentur; & ista datio fit etiam nemine petente. Angel. *d. cons.* 193. *colum.* 2. *in princ. ver. dixi secundo.* † Authoritas huius cura- 39
toris dari bonis absentis ad beneficiū absentis cōsistit in cura bonorum, ne dissipentur; ideo poterit omnia, quæ occurrunt, ne bona dissipentur; quia eius potestas regulatur à causa, & nihil potest, quod non respiciat conseruationem bonorum. Ang. *d. consil.* 193. *n.* 2. *ver. potestas ergo*, vbi dat exempla eorū, quæ potest, nempe quia age-
re, & tueri potest in iudicio. Vide, *Curator datus quid possit, & ad quæ* ¶
obligetur. Conclus. 1106. † Item distrahet etiam non peritura, si vr- 40
geat æs alienum, ne crescat debitum. Angel. vbi supra. † Alia est, & 41
secunda; quia datur etiam curator bonis absentis non principali fa-
uore absentis, sed tertij puta creditorum. Angel. *d. cons.* 193. *nu.* 2. *ver. quandoque autem dator.* † Extende; quia dari potest etiam, quando 42
quis est absens ex causa iusta, vel necessaria Reipublicæ causa, curator specialis; quia etiam datur curator, vbi debitum non est liquidum, sed liquidandum; quia ex quo non est, qui contestetur litem, neque qui iuret de calumnia, neque cum quo possit ferri diffinitiua, potest dari curator specialis, citatis amicis, & coniunctis illius, cuius bonis curator est dandus. Fulgos. *d. cons.* 113. *in princip. ver. datur etiam curatur.* † Multo magis, si debitum est liquidum pro 43
bonis vendendis. Fulgos. *d. cons.* 113. *in princip. ver. sed si datur.* † De- 44
clara; quia si est præsens, & latitat, vel absens ex delicto, vel potest citari, & scitur, vbi sit; tunc non datur curator, sed proceditur ad primum & secundum decretum in eius odium; quia non habet priuilegium aliquod, nisi sit illustris persona, vel prodigus, vel furiosus, aut minor, ita concludit Fulgos. *consilio* 113. *&* 114. *per totum*, vbi late examinat, & hæc per multa concludit. † Sed est differentia; quia 45
quandoque tertius est creditor, qui agit ad satisfactionem, quandoque est tertius, prout fideicommissarius, qui agit ad conseruationem bonorum, & secundum intentionem, & causam regulatur potestas curatoris. Angel. *d. consil.* 193. *numer.* 2. *& sequent. ver. sed si eius potestas.* † Et idem, si esset filia; quia ratione spei successionis 46
daretur curator bonis patris absentis ea instante. Ang. *consil.* 103. *ver. secundo ex defectu*, & idem, si essent consanguinei absentis. † Autho- 47
ritas huius curatoris regulatur à causa; quia si est datus cum potestate limitata, vel ex causa limitata, puta ad vendendum bona, vel aliud expressum, non potest vltra causam expressam. Angel. *d. consilio* 193. *numer.* 2. *ver. quandoque autem.* † Si verò datur generalis cura- 48
tor bonis absentis, authoritas qualis sit, variæ sunt opiniones, de quibus Angel. *d. consil.* 193. *numer.* 2. *ver. sed si eius potestas vsque in fin.* vbi recitat quatuor opiniones, primam Azonis, secundam Accursij, tertiam Alga. quartam Bartol. quas videas, vbi elicit sequentes conclusiones tanquam extra controuersiam. † Prima opinio est, quod 49
actiones passiuas sustinet, & exercet, & ista est Azonis, Angel. *d. consilio* 193. *numer.* 2. *vsque in fin.* † Secunda est, quod omnes actiones 50
actiuas tempore perituras, & idem tenet Angel. *consil.* 103. *in fin.* vbi dicit contraria procedere in curatore bonis defuncti. † Tertia est; 51
quia quando imminet æs alienum, vel alia necessitas, potest actiuas, & passiuas actiones exercere, & ista est Alga. Angel. *d. consilio* 193. † Quarta est; quia si est datus ad instantiam creditorum, vt eis satis- 52
fiat; & tunc poterit omnes actiones, & omnia facere, quæ tendunt ad satisfactionem celerem creditorum; si verò est datus ad instantiam tertij, prout fideicommissarij, cuius interest bona conseruari, non poterit, nisi ea, quæ tendunt ad conseruationem, ista est Bartol. Angel. *d. cons.* 193. † Si vero curator datus est bonis absentis ad in- 53
stantiam coniunctorum, non creditorum, non potest intentare actiones tempore non perituras, vt per Specul. *tit. de curat. § fin.* & ibi Ioan. Andr. & Bartol. in *l. creditori, ff. de bon. auth. iud. possid.* Angel. *con-*
sil. 103. *&* 193. Alexand. *cons.* 4. *lib.* 2. Socin. *cons.* 234. *lib.* 2. † Et de ista 54
potestate curatoris restricta ad curam & gubernium rerum, ne dissipentur; & ideo possit solum agere ad istum finem, ne actiones pereant, est text. in *l. inter. ff. de admin. tuto.* & ibi gloss. Bart. in *l. 1. ff. de cura.*
bon. dand. Vide ad ista omnia, *Curator datus quid possit. Conclus.* 1106. ¶
† Et iste curator aliquando bonis defuncti datur vniuersalis, vel ge- 55
neralis,

neralis, quando de præsenti nullus est, qui velit adire, veluti si obtinens primum gradum successionis repudiet. Angel. *d.consil.* 193 *colum penult. in fin. ver. quandoque hæreditas.* † Extende, quando maxime sunt necessarij, prout datur bonis à principe, vel habentibus facultatem, ne facultates pereant, prout quando mercator decedit in partibus orientalibus; quo casu Baiulus nationis Florentinæ pro debito sui officij vigore legis artis lanæ tenetur dare curatores, & quãdo sunt plures, tenentur in solidum. † Declara; quia debent citari illi, quos tangit prima causa succedendi, si volunt esse hæredes, vel non, & citatio debet esse specialis, & de ea debet iudici constare, nec sufficit proclama generale, ex quo certi sunt, qui debent citari. Angel. *d.consil.* 193. *num.* 4. *ver. secundo requiritur.* † Extende in tantum, vt decretum curatoris factum ex falsa causa non citatis proximioribus, vel si hæreditas non erat iacens, dicatur nullum, & non valeant gesta ab isto curatore. Angel. *d. consil.* 193. *in fin. ver hoc etiam probatur.* † Administratio huius curatoris est ampla; & ideo potest exercere actiones omnes actiue, & passiue etiam non perituras. Ang. *d. consilio* 193. *colum. pen. in fin.* & idem dicit Angel. *cons.* 103 *in fin.* & vt supra, *num.* 47. *& sequen.* Vide, *Curator hæreditati iacenti à quo eligi, vel dari debeat. Conclus. proxima seq.* † Aliquando & bonis defuncti datur curator, quando aliquis est hæres institutus sub conditione non potestatiua; quia interim, donec conditio purificetur, dari potest curator bonis defuncti. Angel. *d. consil.* 193. *colum. penult. ver. Sed si cauſatur.* Vide, *Curator hæreditati iacenti à quo eligi, & dari debeat, & quid possit. Conclus.* 1105. † Restringe; quia non datur curator bonis, quando nullus est hæres, neque speratur esse; quia tunc non dicitur hæreditas iacens, sed bona iacentia, quorum administratio spectat ad fiscum, Angel. *d. cons.* 193. *colum penul. ver. restat igitur.* & quod sint bona vacantia, Angel. *cons.* 334. *num.* 2. *ver si autem.* plenius Castrens. *cons.* 143. *Visis, & ponderatis in princip. lib.* 1. vbi, quod debet præcedere proclama, quod si quis vult esse hæres, compareat; quia ante diligentiam non possunt dici vacantia. † Idem est, quando hæreditas non habet successorem, vel hæredem de præsenti, sed de proximo speratur; quia non datur curator bonis, sed statuitur tempus ad adeundum hæredi futuro. Ang. *d. consil.* 193. *col. penult. ver. quandoque dicta bona.* † Idem est, quando ex malitia futuri hæredis dubitatur, quod diu hæreditas possit vacare; quia statuitur tempus ad adeundũ, non autem datur curator. Angel. *d. cons.* 193. *colum. penul. ver. quandoque dubitatur.* † Et debet præcedere proclama generale, postquam constat de morte, & fuerunt citati proximiores, vt compareant ad declarandum, an velint esse hæredes, & si repudiauerint, citatio fit generalis, si qui sunt, vel esse velint hæredes, aliàs non posset constare, quod non sit, qui velit adire, & non esset locus curatori, Castrens. *d. consil.* 143. *In princip. ver. Præterea, lib.* 1. † Administratio huius curatoris dati etiam ad instantiam creditorum non extenditur ad actiones non perituras. Angel. *d. cons.* 193. *circa fin. colum. penul. ver. Sed sit cauſatur.* † Aliquando etiam datur curator, quando absenti est delata hæreditas, & ignoratur, vbi sit; quia isto casu triplex est modus dandi curatorem bonis, seu hæreditati iacenti; primus; quia quilibet coniunctus intra quartum gradum potest petere dari curatorem bonis, seu hæreditati consanguinei iacenti, & Iudex potest dare ipsum consanguineum, & quem voluerit, qui exercebit solũ actiones tempore perituras, ita Alexand. *consil.* 4. *Videtur, colum.* 3. *num.* 4. *ver. vnde poterit alio suffragio, lib.* 2. & ita loquitur. Alexand. *cons.* 221. *Ponderatis, num.* 5. *ver. Super* 2. *lib.* 6. vbi apostilla in *ver. curatore*, dat concord. † Secundus modus est, quod ipsi absenti ad instantiam cuiuslibet creditoris statuatur terminus centum dierum, secundum aliquos, vel anni secundum alios, vel arbitrio Iudicis, quando est hæres simpliciter, secundum magis* communem, de qua Alexand. *cons.* 4. *nu.* 5. *ver. vel tutius erit, libr.* 2. vbi, quod poterit exercere omnes actiones. † Tertius modus est, quod ad instantiam maioris partis creditorum Iudex deputet, vt supra hac conclusione, *num.* 17. † Quartus modus est, quod Iudex ex officio det curatorem bonis ex suo arbitrio, supr. *numer.* 24.

Curator hæreditati iacenti à quo eligi, & dari debeat, & quid possit. Conclus. 1105.

CVRATOR † hæreditati iacenti decocti, vel falliti debet eligi à creditoribus, sed dari debet à iudice Angel. *cons.* 78. *Plures creditores, in princ.* aliàs per errorem numeri est 77. *l.* 2. *ff. de curat. bonis dando. l. fin. in princip. ff. de bon. auth. iud. possid.* † Et ex consensu maioris partis creditorum constitui debet, per Alex. *cons.* 221. *prope fin. lib.* 6. *l. fin.* vbi Salycet. *C. qui bon. ced. poss.* † Et vbi maior pars non conuenit in vno, debet curator constitui arbitrio iudicis, *l.* 1. *§. eligitur*, & ibi Docto. antiq. *ff. de ventre in possess. mitten.* Alexand. *d. cons.* 221. *in fin. lib.* 6. † Imo potest Iudex ex officio illum dare. Alex. *cons.* 100. *Discussis, in fin. lib.* 5. † Maior pars consideratur; primo loco respectu calculi, & quantitatis debiti; secundo loco respectu numeri personarum creditorum, *l. fin.* & ibi Salycet *in princip. C. qui bonis cedere poss.* † Et quinque requiruntur, vt detur valide curator: Primum, quod ad instantiam creditorum detur, & maior pars concurrat: Secundum, quod nominatim citentur illi, quorum prima causa est successionis: Tertium, quod non statuatur hæredi extraneo minus tempus deliberandi centum dierum: Quartum, quod curator faciat inuentarium: Quintum, quod fideiubeat, vide plen. Capic. *decis.* 87. † Et si creditor certus; prout vxor defuncti, non fuit citata, potest dicere de nullitate curatoris dati, citatis aliis creditoribus ad instantiam prætensi fideicommissarij; quia curator hæreditatis iacentis debet eligi à maiori parte creditorum ex decreto iudicis. Angel. *consil.* 193. Odofred. in *tractat. de curat. n.* 18. Alex. *cons.* 221. *in fin. lib.* 6. & debet subesse causa iusta, videlicet, ne bona dissipentur, & debet probari ab asserente. Angel. *consil.* 103. *colum.* 1. *in fin.* & debet constare, quod creditores vrgeant. Angel. *cons.* 193. *colum.* 1. *ver. secundo ex defectu*, item requiritur, quod postulantes succedere ab intestato hoc postulent. † Potest Iudex ex officio per inquisitionem dare curatorem hæreditati iacenti. Angel. *consilio* 103. *Datus fuit curator, num.* 2. *ver. veritas est.* † Et potius dandus est coniunctus, qui amet hæreditatem, & faciat pro amore, quàm persona extranea; quæ non habet aliam affectionem, nisi ad mercedem suam. Odofred. in *tractat. de curat. bonis dand. num.* 19. † Amplia; quia valet datio curatoris facta hæreditati iacenti, etiamsi extet hæres, qui nondum adiuit, dummodo fuerit citatus ad opponendum, & contradicendũ, & nihil deduxerit; quia non debuit citari ad videndum præfigi terminum ad adeundam hæreditatem. Angel *cons.* 192. *Quæritur, an de iur., in princip.* Vide supra *Conclus. proxima præcedente num.* 60 *& seq.* † Contrarium videtur tenere Ang. *cons.* 193. *num.* 4. *ver. secundo requiritur.* vbi, quod debet citari ad adeundam hæreditatem, aliàs ad videndum dari curatorem. † Declara; quia si hæres petat dilationem ad deliberandum, debet dari terminus, qui non sit minor centũ dierum, aliàs potest appellare. Angel. *d. cons.* 192. *in princ.* vbi, quod discretus Iudex non debet procedere festinanter ad dationem curatoris. † Dupliciter datur curator hæreditati iacenti; quia quandoque datur vniuersaliter ad certos actus, quandoque datur vniuersaliter. Angel. *cons.* 192. *nu.* 2. *ver. secundo quæritur.* † Amplia; quia Ecclesiæ vacanti, quam quis conuenire vult, datur curator videlicet, inferiori Ecclesiæ datur per Episcopum, Ecclesiæ verò Cathredali datur per Papam, Gig. *de pensio. quæstio.* 65. *num.* 4. *& seq.* † Amplia; quia licet statutum Florentiæ, sub *rubrica* 29. *lib.* 2. *ver. hæreditas vero iacens*, permittat conueniri posse hæreditatem iacentem sine datione curatoris, seruata forma, de qua ibi; non tamen prohibet dationem, & quando petitur, debent citari illi, ad quos proxima causa successionis spectat, etiam quod citatus non comparuerit, nec aliquid opposuerit ad hunc effectum, prout declarat Angel. *d. consil.* 193. *colum fin. ver. secundo requiritur.* † Limita; quia citari debent creditores, vel illi, quos prima causa tangit, ad hoc, vt valide dari possit curator bonis, absentis, vel hæreditati iacenti, plene congerit Crauet. *consil.* 651. *per totum*, vbi, quæ requirantur. † Et si non essent citati nominatim in datione curatoris hæreditati iacenti illi, qui sunt proximiores defuncto, cura est nulla, & omnia ab eo gesta, nec citatio generalis releuat, *l.* 1. *§. denunciari, ff. de ventre inspici.* Bartol. in *l. si diu. ff. ex quibus causis in poss. eatur, & in l. si quis hæres instituatur, §. item si edictum. ff. de hæred. inst. & in l.* 1. *numer.* 3. *ff. de cura. bonis dan.* Aretin. *cons.* 110. *colum.* 1. † Limita; quia hæreditati iacenti non valet Florentiæ vlla datio curatoris, nisi fuerit notificata Dd. officialibus montis intra decem dies, iuxta formam legis aditæ 1438. † Restringe; quia d. lex edita de anno 1438. respectu dictæ notificationis faciendæ, vsu non fuit recepta, vt fere omnes causidici attestantur; & quia Iudex potuit se informare de stylo, & practica, ad Barr. in *l. lex Iulia, in fin. ff. de testi.* Bald. in *l vnica, in fin. C. vt quæ desunt aduoc.* Alexand. *consil.* 81. *Viso processu, colum.* 2. *numer.* 7. *vol.* 3. *& cons.* 14. *Viso processu, numer.* 1. *lib.* 5. Natta *consil.* 294 *numer.* 5. *& cons.* 318. *num.* 3. *colum. fin.* & lex vsu non recepta attendi, & obseruari non debet. glo. *in cap.* 1. *de treuga & pace.* Deci. *consil.* 11 *numer.* 12. Alexand. *consil.* 6. *Viso themate, numer.* 2. *libr.* 1. vbi, quod statutum vsu nunquam receptum nullas vires obtinet, & *cons.* 132. *Visa facti, n.* 1. *vol.* 1. *& cons.* 39. *Visis. nu.* 1. *lib.* 3. Ruin. *cons.* 143. *num.* 2. *li.* 3. Paris. *cons.* 105. *nu.* 8. *lib.* 4 *& cons.* 104. *nu.* 69. *lib.* 1. *& cons.* 50. *nu.* 2. *lib.* 3. † Nec obstat, quod lex non tollatur per non vsum; quia est vetum, sed tollitur per contrarium vsum, Alexand. *d consil.* 132. *colum fin. in princip. numer.* 4 *lib.* 1. Neuiza. *cons.* 58. *n.* 9. † Et ad inducendam cõsuetudinem contra legem sufficiunt decem anni secundum* communem, de qua Alex. *d. cons.* 132. *colum.* 2 *& d.* * *cons.* 6. *n.* 2. Vnde cum vltra centum anni sint elapsi, & nunquam fuerit vsu recepta, sequitur, quod non sit attendenda. † Et licet aliqui quandoq; fecerint dictam notificationẽ, non refert; quia attenditur

quod magis fuit frequenter obseruatum. Bart. *in l. de quibus, col. 6. ver. Item quæro. quid si. ff. de legib.* sequitur Decia. *consil. 11. num. 12. ver. secundo*
23 *respondetur.* † Non obstat, quod non est probata scientia & patientia Principis; quia non videtur necessaria in vsu diutissime seruato. Alexand. *dict. consil. 6. col. pen. ver. & secundum eum. & ver. ad idem. & dict. consil. 132. num. 2. lib. 1.* quia ex lapsu tanti temporis præsumitur scien-
24 tia & patientia. Alex. *consil. 36. in fin. lib. 2.* † Non obstat, quod stylus curiæ non possit inducere derogationem legis, sed tantum declarationem. Alexand. *d. consil 36. col. fin. in princ. & consil. 212. num. 21. lib. 6.* quia respondetur, quod non sumus in stylo, sed in consuetudine per centum annos, & milliès seruata, quæ differt à stylo, vt per Alexand. *d. consil. 212. num 21. lib. 6.* & est maioris auctoritatis, quam stylus, *l. 2. C. quæ sit longa consuet.* Ideo non videtur ab ea recedendum. Deci. *consil.*
25 *11. num. 12.* † Contra dictam restrictionem, quod imo datio curatoris non facta notificatione sit nulla non seruata forma legis, faciunt tradita per Bald. *in l. ambiguitates. C. de testam.* & ibi Alexand. Deci. *consil. 110. col. 2. & consil. 455. col. 2. & consil. 532. col. 1.* Iaf. *consil. 97. lib. 4.* Ripam *resp. 90. Visis & diligenter.* † Nec obstat legem fuisse sublatam
26 per contrariam consuetudinem; quia non fuit probata contraria consuetudo, prout debuit probari, Bart. & alij *in l. de quibus. ff. de legi-*
27 *bus.* † Et nihil releuant fides, & attestationes causidicorum attestantium de consuetudine, & stylo, quia sumus in decisoriis, quo casu consuetudo debet plene probari. Socin. *consil. 36. num. 11.*
28 *lib. 4.* Deci. *consil. 402. & 483 col fin.* † Limita; quia curator hæreditati iacenti non potest dari, quando hæres est scriptus in testamento, etiam donec stat in suspenso, an adeat, vel recusset hæreditatem; tunc enim admittuntur substituti, ad quorum instantiam hæredes interrogari debent, an velint esse hæredes, quasi ipsi sint parati adire. Dec. *consil. 509. col 2. ver quandoque dubitatur, quod hæreditas.* facit *cons. Alexan. 4. lib. 2.* eo magis, quia hæredes scripti possunt quandocunque adire, seu saltem cedere substitutis, adeo, quod in omnem euentum nō potest esse locus curatori. Ang. *cons. 193. col. 2. ver. restat videre.* sed debet curari, quod per Iudicem assignetur terminus 90. vel centum
* dierum, vel arbitrio, secundum * communem ad deliberandum, an velit adire, nec ne, ab intestato vero dantur quinque dies secundum
☞ statutum Florentiæ. Vide, *Ius deliberandi quandiu duret ex præfixione*
29 *termini facta à Iudice. Conclus. 584.* † Extende; quia curator hæreditati iacenti non potest dari, vbi datus est exequutor. Capel. Tholos. *quæst. 89.* quia videtur cessare tacitus curator, ex quo testator sibi expresse prouidit. argum. *l. cum ex filio, §. 1. ff. de vulg. & pupil.* Alexan. *cons.*
30 *51 col. fin. ver. tunc secundum eos. lib. 7.* † Extende; quia non potest dari curator, vbi est procurator. Io. de Prato veteri *in l. 1. ff. de procur.* refert, & sequitur Bertach. *in suo repertorio in ver. curator.* hic & alias habenti tutorem non datur alius tutor, *§. interdum. Instit. de curato.* & ces-
31 sat datiuus, vbi est testamentarius, *Instit. de Atilia. tuto. in princ.* † Extende; quia dari non potest curator hæreditati iacenti, quando est adita, vel etiam, si non est adita, quando adest suus hæres; quia existentia sui hæredis operatur, quod curator dari non potest hæreditati iacenti, & gesta cum tali curatore sunt nulla. Bald. *consil. 308. in prin.*
☞ *lib. 1.* Vide, *Sententia contra pupillum, & minorem ex multis nulla, & quan-*
32 *do secus. Conclus. 148.* † Extende; quia licet hæreditati iacenti possit dari curator per Iudicem ad instantiam creditoris; tamen procedit, dummodo constet de credito, & de datione fideiussoris, & de aliis requisitis iuxta *consil. Angel. 192. & 193.* Deci. *consil. 401. numer. 1. in fine.* vbi consuluit Florentiæ, & *consil. 344. numer. 1. in fine. & consil. 509.* Bald. *consil. 35. col. 1. ver. datur etiam curator, vbi debitum non est liquidum, libr. 1.* Fulgos. *cons. 113. col. 1. ver. datur & curator.* Alexan. *consil. 4. num. 4.*
33 *num. 4. in fin. ver. vel tutius erit, & num. 22. lib. 4.* † Limita; quia curator datus hæreditati iacenti ad instantiam creditorum cum concordia, quod non possit molestare certos creditores hæreditarios, non ligatur ex concordia creditorum, neque eo mortuo, creditores compelluntur stare tali remissioni, quæ etiam non valet, si excedat 500. aureos sine insinuatione, Angel. *cons. 78. per totum*, maxime *in fin. ver. aut*
34 *senserunt.* & per errorem numeri est 77. † Compromittere potest curator datus hereditati iacenti bona fide in arbitrum de lite vertente contra hæreditatem, & valebit tale compromissum, Angel. *consil.*
☞ *192. n. 2. ver. secundo quæritur.* Vide, *Curator quid possit, & ad quæ obligetur.*
35 *Concl. prox. seq.* † Extende; quia potest etiam transigere bona fide, & valebit transactio. Angel. *d. cons. 192. n. 2. ver. item pro vtilitate.* Exten-
36 de; † quia multo magis poterit compromittere ex necessitate statu-
37 ti. Angel. *d. cons. 192. n. 3. ver. illud tamen sine dubio.* † Restringe; quia non potest compromittere in arbitratorem de facto. Angel. *dict. cons. 192.*
38 *num. 2. ver. secundo quæritur.* † Amplia; quia curator datus hæreditati iacenti potest intentare omnes actiones pro hæreditate consequēda, & bonis hæreditarijs, & petere se immitti in possessionem bonorum defuncti, vt per Bart. *in l. creditore. ff. de bon. auct. iudi. possid. & in l. si duo. ff. ex quibus caus. in possess.* per Angel. *in l. 2. ff. de curat. bon. dand.* Alex.

cons. 4. Videtur, col. 4. in princ. num. 5. ver. vel tutius. lib. 2. Deci. *cons. 401. & cons. 509.* & maxime datus ad instantiam creditorū; quia debet posse recuperare bona, vt illis satisfaciat. † Declara; quia curator datus 39
bonis absentis ad instantiam coniuncti, qui potest etiam esse coniunctus ipse, potest intentare solum actiones tempore perituras, vel quæ tendunt ad conseruanda bona, ne præscribantur; datus vero ad instantiam creditorum potest indistincte omnes actiones intentare, siue tempore essent perituræ, siue non. Alexan. *d. cons 4. Videtur. col. 3. & seq. nu. 4. & seq. ver. vnde poterit alio suffragio. lib. 2.* † Et quod possit cu- 40
rator datus bonis absentis, seu hæreditati iacenti ad instantiam creditorum intentare remedium, *l. fin. C. de edicto diui Adria. tollen.* facta summaria probatione, quod defunctus possidebat. Alex. plene *cons.*
4. n. 12. ver. Vnde aut Lipus. lib. 2. vbi dicit * communem. Vide conclu- *
sionem proxime præcedentem, vbi, quid possint singuli curatores, & quid possit generalis curator. Vide ibi *num* 47. & multis sequent.
Vide, *Hæreditati iacenti quando curator dari possit, vel non. Conclus. 23.*

Curator datus quid possit, & ad quæ obligetur. Conclus. 1106.

CVRATOR † non dicitur habere administrationem bonorum 1
minoris, sed eius officium est auctoritatem præstare; ideo non tenetur conficere inuentarium ex generali obseruantia. Bald. *cons.*
146. Præmissis verbis, n. 2. ver. sed posito, lib. 2. vbi, quod procedit, siue sit generalis, siue particularis. † Et curator principaliter datur bonis, & 2
secundario personæ, ideo principaliter curam habet bonorum ad differentiam tutoris, qui principaliter datur personæ, secundario bonis Alexand. *cons. 44. num. 17. versicul. Nam videmus, lib. 5.* † Amplia; 3
quia curator dicitur habere auctoritatem à Iudice; ideo tenetur fines mandati sui seruare, & datus ad vnum agendum non potest aliud agere. Signor. *d. cons. 214. In quæstione vertente, numer. 8. vsque in fin.*
† Amplia; quia curator non potest alienare bona pupilli, & minoris 4
sine decreto. Bart. *cons. 70. Reuerendissime Domine, in princip. lib. 1.* † Ex- 5
tende; quia neque bona mobilia, quæ seruando seruari possunt, potest alienare sine decreto. Bart. *d. cons. 70. in princ. ver. remanet ergo, lib. 1.* † Restringe in pecuniis; quia sine decreto possunt alienari, Bart. 6
d. cons. 70. num. 2. versiculo item præmitto, lib. 1. † Amplia; quod datus cu- 7
rator ad certos actus non potest auctoritatem præstare, quoad alios actus, & præstita non substinet actum, Bald. *d. cons. 146. nu. 4. ver. se-*
quitur videre, lib. 2. Vide, *Curator specialis non authoratur extra suam spe-* ☞
cialem deputationem. Conclus. prox. seq. † Amplia; quia auctoritas cura- 8
toris præstita in actu nullo, vel damnoso, non facit valere actum, Bald. *consilio 146. nu 6. ver. item & illud, lib. 2.* † Limita in curatore dato 9
existenti in potestate patris, quando pater negligeret; quia si datur, quia ille poterit facere omnia, ad quæ est datus, *l. fin. 6. sin autem pa-*
tre recusante, vbi glo. *in verb. hæreditati, C. de bonis, quæ liber.* † Limita in 10
curatore dato bonis ex causa legitima, quia potest vendere bona, & omnia facere necessaria, Bald *cons. 327. Visa serie facti. num. 1. ver. & ra-*
tio est, libr. 5. † Limita; quia curator potest constituere procuratorem, 11
seu actorem ad iudicia, post litem contestatam, alias secus, iuxta not. in *l. neque tutores C. de proc.* † Limita; quia curator pupilli, & hæ- 12
reditatis iacentis potest bona fide compromittere, vel transigere, dummodo non compromittat in arbitratorem, Angelus *consilio*
192. Quæritur, an de iure, versicul. secundo quæritur, numero 2. per totum.
Extende; † quia curator habet legitimam administrationem, *l. 2. ff. de* 13
curat. bon. dan. † Extende; quia maxime potest compromittere ex 14
necessitate, si statutum mandat fieri compromissum. Angel. *d. consil.*
192. in fin. ver. illud tamen sine dubio. Deci. *consil. 22. Et pro tenui, col. 2. ver.*
secundo non obstat. Vide Conclusionem proximam præced. *n. 34. &* ☞
seq. † Restringe; quia non potest facere compromissum voluntario. Ang. *cons. 193. col. fin.* vbi q. potest necessarium facere, & procedit, 15
etiam si in decreto curatoris diceretur, quod posset compromittere; quia debet intelligi de necessario, non de voluntario, per iura supradicta. † Restringe; quia nihil potest, quando esset datus non 16
citatis nominatim illis, quos tangit prima causa successionis, vel nisi maior pars creditorum interuenerit, quando ad instantiam creditorum datus fuit; quia cum sit nulliter datus, non valet compromissum ab eo factum. Angel. *cons. 193. per totum*, maxime *in fin. numer. 4.*
& consil. 103. in princip. † Limita, quia curator hæreditatis potest 17
opponere vxori defuncti reperenti dotes suas, quod fuerit satisfacta in bonis emptis constante matrimonio, licet sub nomine suo, quia præsumuntur ex pecuniis mariti ad euitandum turpem quæstum illa bona empta, iuxta *l. Quintus. ff. de don. inter virum, & vxorem*, quia excipere potest hoc hæres, & singularis successor, & pariter creditores possunt. Paris. *consil. 42. libr. 1. numero 18.* ex mente Alexand. *consilio 51. numero 16. libr. 6.* Curt. *consilio 23.* Decian. *consilio 237.* Alciat. *de præsump. reg. 2. præsumpt. 26. in 14. declaratione.*

Exten-

18 Extende, † vt idem possit curator datis bonis absentis. Bar. remissiue *in l. de curatore, nu. 2. ff. de curat. bon. dand.* & est ratio; quia talis curator potest exercere actiones perituras, & nō perituras. Bart. *in l. creditore,*
19 *ff. de bon. auth. iud. possid.* † Restringe in curatore bonis absentis dato; quia potest solū intentare actiones tempore perituras, vt supr. *Curator bonis quando dari possit. Concl. 1104. n. 38. & seq.* & alias fuit iudicatū, curatorem bonis datum non esse audiendum, & per eum non posse agi ad recuperationem quorundam bonorum, cum ad hoc non potuerit constitui, & ideo cum non haberet legitimam personam, iudicium erat nullum, *l. 1. C. qui legit. perso. l. licet. C. de procur.* Vide, quid possit curator datus præsenti & bonis, supra, *Curator bonis quando dari*
20 *possit. Concl. 1104. num. 26. & seq.* Datus vero absenti, ibi *nu. 33. cum multis seqq.* † Curator furiosi, & mente capti tenetur satisdare, inuentarium facere, & administrationem ex decreto iudicis suscipere. Fulgos. *cons. 79. Quidam ser Ventura. num. 2. ver. dabitur autem.* Vide, *Tutores & curatores tenentur facere inuentarium, & quando secus. Concluſ. 429.*
21 Extende; † quia ante confectum inuentarium non potest administrare. glos. & ibi Bart. *in l. 1. ff. de curato. bon. dand.* Aretin. *consil. 110.*
22 *col. 1.* † Extende; quia inuentarium debet fieri apud acta. Bald. per
23 illum text. *in auth. si omnes, in fin. C. si min. ab hæred. se abstin.* † Satisdare tenetur curator. Alexand. *cons. 221. Ponderatis, num. 8. vers. satisdare tenebitur, lib. 6.*

Curator specialis non authoratur extra suam specialem deputationem. Concluſ. 1107.

1 CVRATOR † specialis datus ad vnum actum non potest authoritatem interponere extra illum actum; & ideo datus ad actum
2 2. † Amplia; quia curator datus ad litem æquiparatur procuratori; ideo non potest ea, quæ requirunt mandatum speciale, si nō sunt
3 mandata, sicuti nec procurator potest sine speciali mandato huiusmodi Bald. *consil. 277. num. 3. ver. præterea curator, lib. 5.* † Amplia; quia curator datus ex certa causa, puta ne bona dilapidentur, vel vt bona vendantur, vel vt liti assistat, nihil potest extra causam, ad quā est datus; ideo eius potestas regulatur à causa. Angel. *consil. 193. Mortuo debitore, per totum.* † Amplia; quia curator datus impuberi ad
4 iudicia non potest aliquid circa negocia, *l. curatorem. ff. de author. curator.* Vide, *Curator datus quid possit. Concl. proxima præced.*

Curator ad litem satisdat, & pariter si datur ad alia negocia. Concluſ. 1108.

1 CVRATOR † datus ad certa bona, vel certam litem tenetur satisdare, prout alij tutores, & curatores simpliciter dati. Oldra.
2 *cons. 59. in fin.* † Extende in curatore furiosi, & mente capti; quia tenetur satisdare, & inuentarium facere, & administrationem ex decreto iudicis recipere. Fulgos. *consil. 79. Quidam ser Ventura. num. 2. ver.*
3 *dabitur autem.* † Extende; quia vt curator legitime constitutus dicatur, tenetur satisdare, & inuentarium facere. Angel. *consil. 193.* Capi.
4 *decis. 87.* † Extende in curatore tam generali, quam speciali ad certum actum; quia tenetur satisdare, & alia necessaria facere, videlicet promittere, quod defendet pupillum, alias nulla erit cura, plene Alex. *consil. 163. Alias consultus, lib. 5. per totum.* Vide, *Tutores, & curatores omnes debent fideiubere. Concluſ. 428.*

Curator tenetur reddere rationem, & ad multa alia. Concluſ. 1109.

1 CVRATOR † datus hæreditati iacenti tenetur finita cura, & administratione reddere rationem, & reliqua restituere actione negociorum gestorum, *l. vbi finita. & l. cum adhuc. ff. de tutel. & ratio. dis-*
2 *trahen. l. ratione. & l. aduersus. C. de admin. tut.* † Et pro tali ratione reddēda omnia eius bona sunt obligata, & hypothecata, *l. officio. C. de ad-*
3 *min. tutor.* † Restringe; quia è conuerso bona pupilli non sunt hypothecata curatori pro administratione; quia non reperitur iure cautum. Papien. *in formula libelli, quo agitur ad reddendam rationem tutelæ.*
4 Limita; † quia ante finitam curam non tenetur reddere rationem, & dicitur finita, quando hæres adiuit hæreditatem, *l. 2. & l. rationes. C. de admin. tut.* Vide, *Administrator quilibet tenetur reddere rationem. Concluſ. 203.* Vide, *Administrator de quibus rationem reddere teneatur. Concluſ. 204. cum seq. Concluſ.* Vide, *Tutor tenetur de male administratis, & neglectis. Concluſ. 441.* Vide, *Tutores, & administratores in quo loco rationem reddere debeant. Concluſ. 443.*

Curator vt detur furioso, quæ præcedere debeant. Concluſ. 1110.

CVRATOR † si detur furioso per inquisitionem, datur petitio 1
seu libellus, & si fiat mentio de persona, de cuius præiudicio agitur, illa est citanda, alias non. Alexan. *consil. 86. Visis dubitationibus, in princ. lib. 2.* vbi, quod sufficit, quod reuera sit furiosus ille, cui datus est curator, vt valeat, licet non sit citatus neque probatum fuerit. Ratio est; † quia in istis extraiudicialibus, seu voluntariæ iurisdictionis magis attenditur veritas, quam quod tempore actus gesti non 2
constaret. Alex. *d. consil. 86. num. 2. lib. 2.* & ideo satis est, quod sit furiosus, licet non vocatus, neque probatum fuerit, quod talis sit. † Ratio, respectu non citati, de cuius interesse potest agi, est; quia præiudicium, quod fit in consequentiam, nam requirit citationem, sicuti 3
nec citatio requiritur, quod quale quale præiudicium facit tertio. Alexand. *d. cons. 86. num. 3.* vbi dicit * communem, *lib 2.* † Causæ cognitio requiritur, videlicet, vt aliquo modo constet de furore, est tex. *in l. obseruare. ff. de curat. furio.* vbi Bald. quod debet iudex adhibere medicos, qui hoc cognoscant. † Declara; quia si fuisset datus curator 5
furioso, vt tali, & non esset talis, non vitiaretur datio. Alexan. *consil. 86. num. 6. ver. præterea, lib. 2.* vbi apostill. *in ver. curatoris.* dat concord. Restringe; † quia si fuit datus curator furioso siue causæ cognitione, 6
quando reuera est furiosus, licet non constiterit, valet datio; quia non est falsa causa. Alexand. *d. consil. 86. num. 6. ver. præterea. lib. 2.* Restringe; † quia is, cui datur curator tanquam furioso, vel prodigo, 7
non est ex necessitate citandus. Alexand. *d. consil. 86. num. 6. ver. quod autem. lib. 2.* vbi apostilla *in ver. præallegata.* dicit, quod * omnes itate- * nent etiam in prodigo. † Potest tamen etiam curator dari furioso 8
ex inquisitione, vel cum inquisitione. *Instit. de curato. §. furiosi.* tamen etiam sine inquisitione dari potest. Alex. *d. consil. 86. num. 7. ver. non obstat. libr. 2.* Vide, *Curator quibus dari possit. Concluſ. 1103. num. 49. & seq.*

Curatores plures quando teneantur in solidum. Concluſ. 1111.

CVRATORES † plures quando sunt dati à testatore, vel à iu- 1
dice nulla facta diuisione, quilibet tenetur in solidum, *l. 2. §. fin. cum lege seq.* incip. *si plures, ff. de curat. bonis dand.* & ibi Bartol. *l. 1. §. nunc tractemus, ff. de tutel. & ratio. distrahend.* idem Bart. *in l. 1. C. de transact.* & ibi fere omnes. idem Bart. *in l. 1. §. si plures. ff. de exercitor.* † Extende, 2
vt procedat, siue omnes gesserint, siue nullus. Bart. & ibi Castr. *in l. cum alicui. ff. de neg. gest.* latius Alexan. post alios *d. l. 1. C. de transact.* Declara; † quia illi, qui non administrauerunt, habent beneficium or- 3
dinis, vt primo conueniendi sint, qui administrauerunt, & in subsidium alij, qui se non immiscuerunt in gestu, & administratione, *l. tutores. §. in eum. ff. de admin. tuto. l. 2. C. si tut. non gess.* Bar. *in l. tres tutores. col. 1. in princ. ff. de admin. tuto.* Azo. *in summa. C. de diu. tut. col. 2.* glos. Bartol. & Doctor. *in d. l. 1. C. de transact.* Corne. *consil. 323. col. 3. lib. 1.* Iatius Aret. *consil. 29. col. 6.* † Amplia; quia curatores necessarij tenentur in soli- 4
dum, prout quando moritur mercator in partibus orientalibus; quia ex lege artis lanæ tenetur baiulus nationis dare curatorem, vel plures curatores, & sunt plures, tenentur in solidum vigore dictæ legis, & etiam de iure communi, *l. 2. §. si plures. & §. fin. cum l. seq. ff. de curat. bonis dand.* Vide, *Tutores plures quando tenentur, & vnus pro alio. Concluſ. 437.*

Curatoris datio quandiu duret. Concluſ. 1112.

CVRATORIS † datio minori durat, donec minor effectus sit 1
maior. Abb. *consil. 91. Quo ad primum, col. pen. in fin. num. 8. ver. vēnio nunc ad tertium. lib. 1.* vbi, quod non potest reuocari ab ipso minore. † Extende in curatore dato ex causa, puta ob dementiam, vel 2
prodigalitatem; quia eius officium durat, donec durat dementia, vel prodigalitas. Abb. *d. consil. 91. col. fin. ver. secundo moueor, lib. 1.* † Ex- 3
tende; quia tutela, quæ datur impuberi, durat, vsquequo peruenerit impubes ad pubertatem. Abbas *d. consil. 91. in fin. ver præterea, lib. 1.* Limita; † quia curatoris datio adiunctitutori finitur finita tutela, & sic 4
adueniente pubertate impuberis, *l. 1. C. quando tutor vel curat.* vbi Bart. Abb. *d. cons. 91. in fin. ver. 4. facit lib. 1.* † Limita; quia iudex ex offi- 5
cio suo potest ex causa curatorem datum amouere, & alium dare, Abb. *consil. 91. num. 6. ver. Præterea, lib. 1.* † Declara, dummodo con- 6
stet iudici apertissimis argumentis curatorem esse suspectum. Abb. *d. consil. 91. col. pen. num. 7. ver. non obstat argumentum. lib. 1.*

Curia

Curia officialium quid sit. Concl.1113.

1 CVRIA † alicuius officialis est locus, in quo examinantur, & diffiniuntur causæ. Oldrad *cons.*187. *Primum dubium, num.5.ver. item dicitur in eadem compositione. & in princip. ver. sed in contrarium*, vbi 2 curia, id est, certus locus determinatus, in quo redditur iustitia. † Et dicitur curia à cura intellectuali, quam habet reddere debens iustitiam, vt per eundem Oldrad. *cons.*187. *in princ. ver. sed in contrarium.* 3 † Constituere potest Episcopus sibi nouam curiam in certo, & quocunque loco suæ diœceseos in quo ius reddat; quia istud nullibi reperitur prohibitum. Oldrad. *cons.*187. *per totum.* qui loquitur in Epi- 4 scopo Pictauen. † Curia est verbum vniuersitatis, sicut Castrum, territorium, & districtus. Castrens. *cons.*418. *Quod dicti redditus, colum.* 5 2. *in princip. lib.*1. † Et quando fit mentio de fructibus curiæ, necessario infertur de fructibus iurisdictionis, & sic de pœnis damnorum 6 datorum. Castrens. *d. cons.*418. *colu.2. ver. tertio, ex verbo curiæ, lib.*1. † Et nomen curiæ, vel curtis est nomen, sub quo principaliter comprehenditur iurisdictio loci, & postea dominium rerum, *cap. cum Bertoldus, de re iudic. in ver. cum vniuersitate*, & quod significet iurisdictionem in loco, patet; quia curia est locus extra Castrum, quod defenditur ab hominibus Castri; & ideo dicitur locus pertinens ad protectionem, & iurisdictionem Castri. Franc. Aretin. *consil.*15. *Reuer. Pater, in* 7 *princip.* vbi, quod significat iurisdictionem, & ius vniuersale. † Curia sumitur etiam pro habitatione, Abbas *cons.*8. *Primo videtur, colu.*1. *in princip. lib.*1.

Curia Romana quid sit. Concluſ. 1114.

1 CVRIA † est vnum corpus repræsentatum ex multorum maiorum aggregatione collectum, *l. mortuo. ff. de fideiuſſ.* ibi, sicut municipium, & curia. Oldrad. *cons.*211. *numer.4. ver. circa primum, & ver. circa secundum*, vbi, quod Curia dicitur à cura, & illi potissimum curiales, qui curam reipublicæ habent, & *consilio* 293. *numer.*3. *ver. quod vero dicitur. & cons.*321. *numer.3. ver. dicta est enim.* vbi, quod curia dicta est à cura. Franch. in *cap.*1. §. *verum, num.3. ver. Quid autem sit curia, de statu regul. in.6.* dicit ex mente Ioan. Andr. ad reprehensionem curiarum, Curia curarum genitrix nutrixque malorum; Ignotos notis, inhonestis æquat honestos: & dicit, quod Lap. ibi refert, quod Philosophus interrogatus, quid esset curia, respondit esse lo- 2 cum determinatum ad decipiendum. † Et appellatione curialium, & curiam sequentium comprehenduntur Cardinales, nec excluduntur propter excellentiam status, sicut nec Imperator excluditur ab ordine Senatorum; nec à numero commilitonum. Oldrad. *cons.* 211. *num.5. ver. Circa secundam. & cons.*293. *ver. secundo consuevit, num.*2. *& seq. & cons.*321. *nu.*2. vbi, quod appellatione populi veniunt sena- 3 tores, & appellatione familiæ venit paterfamilias. † Amplia, vt multo magis veniant familiares Cardinalium appellatione curialium. Oldrad. *cons.*211. *ver. circa tertium, & cons.*293. *num.5. ver. & per* 4 *hoc.* † Et curia proprie quandoque accipitur pro curia principum, quandoque pro iure vniuersali comprehendente sub se iurisdictionem loci, & dominia rerum, vt in *cap. cum Bertoldus, de re iudic.* Nic. Super. in *addit. ad Franch. in cap.*1. §. *verum, in ver. Curia, de statu monach.* 5 *lib.*6. † Assimilari curiam Romanam Paradiso, vel inferno dicit Prob. in *additio. ad Ioan. Monachi in cap. inquisitores, il secundo, numer.*7. *de* 6 *hæret.* quia quod semel recipit, nunquam dimittit. † Fontem iuris esse curiam Romanam dicit Zabarell. *cons.*136. *in princip.* eo magis; 7 quia in ea residet summus princeps. † Et eam debent imitari omnes, maxime in decisionibus circa probationes. Clarus in *praxi crim.* ☞ *quæst.6. num.*14. *ver. & hæc optimo.* Vide, *Curia officialium quid sit. Concluſio. prox. præced.*

Curiales Vrbis non subsunt parochianis de consuetudine. Concluſ.1115.

1 CVRIALIS † de consuetudine præscripta, & rationabili, ac confirmata à Sede Apostolica in Ecclesia Romana, accipiunt Sacramenta à fratribus S. Antonij de Vienna, qui debent interesse sepulturæ Curialium, & præsunt Gubernio Hospitalis dictorum curialium. Oldrad. *consil.*211. *per totum.* vbi, quod etiam Cardinales comprehenduntur appellatione curialium hoc casu, & *consil.*295. *per totum.* vbi idem dicit, & quod Cælestinus Papa fecit super hoc declaratoriam.

Curialium facta, & mores. Concluſ. 1116.

1 CAMERARII † Cardinalium quandoque alicui subtrahunt prandium, vel cœnam. Oldrad. *consil.*227. *De toto, in fin. numer.*13. *ver. nam proprie.* † Curiales potius suum stylum sequuntur, quàm 2 ius scriptum, vt asserit Lap. *allegat.*52. *in princip.* vbi, quod hoc reprehenderet, si hoc non esset ponere os in cœlum; quia stylus modo niger, modo albus, & melius est adhærere iuri scripto, quàm consuetudini variabili Rom. Curiæ.

Custodia quid sit, & qualiter probetur. Concluſ. 1117.

CVSTODIA † est actus corporalis, nec solo verbo explicatur 1 nisi sequatur effectus; & ideo deputatio Castellani ad custodiam castri facta per Principem nō facit eum custodem, nisi probetur capta & tradita corporalis possessio. Bald. *cons.*493. *Tenor quarundam, per totum*, maxime *num.*4. *lib.*5.

Custos animalium quando teneatur de interitu, vel non. Concl. 1118.

CVSTOS † si relinquat animalia in pascuis, & lupus ea interfe- 1 rit, non tenetur ad damnum, quando est consuetudo ea relinquendi in agris, gloss. in *l. si negocia, in ver. si solitus, C. de ne. gest.* Petr. & Cyn. in terminis in *l.*3. *C. de Episc. audiend.* sequitur Crauett. *cons.*233. *in fin.* Corne. *consil.*28. *In hac consultatione, numer.*9. *lib.*3. † Probari 2 tamen debet talis consuetudo. Boer. *cons.*8. *colum.*1. *numer.*8. † Ex- 3 tende; quia custos animalium, & quilibet custos non tenetur de casu fortuito absque sui culpa eueniente, *l. qui mercedem*, & ibi Castren. *ff. locati. l. cum duobus*, §. *damna. ff. pro socio*, & raptus lupi adscribitur casui fortuito. Corne. *consil.*28. *in princip. libr.*3. vbi vult, quod probet custos abesse culpam, alias præsumitur contra eum. † Declara; 4 quia vt custos non teneatur de morte animalium, non solum debet probare abesse culpam, sed etiam identitatem animalium mortuorum, vt sint eadem, quæ habebat ad custodiam. Ioan. Andr. in *c. auditis, de præsumpt.* quem ibi omnes * sequuntur. Iason in *l.* 1. *in fin.* * *C. de bono. possess. secundum tabul. & in l. eum qui.* §. *in popularibus, num.*16. *ff. de iureiur.* Alex. *cons.*118. *col. fin. & cons. seq. colum. ver. penult. pro hoc adduco, volum.*1. *& cons.*20. *colum. penul. in fin. volum.*6. *& cons.*217. *colum.*2. *volum.*7. Corne. *consil.*144. *num.*12. *lib.*4. Vide Mascard. *Concluſio.* 239. *Bouem. & Concluſ.* 265. *Caprarius.* Vide plenius. *Mors qualiter* ☞ *probetur, & quis probare debeat. Concluſ.*400. *numer.*18. *& seq.* † Li- 5 mita; quia custos tenetur de morte, furto, vel perditione animalium; quia præsumitur culpa custodis, si ipse non probat abesse culpam Corne. *d. cons.*28. *per tot. lib.*3. † Et quod custos teneatur probare 6 adesse culpam, aliàs non excusatur, est text. in *l. si quis ex argentariis*, §. *penult*, & ibi Bartol. * & omnes. *ff. de eden.* Bald. *cons.*476. *numer.*5. *lib.*1. * Corne. *consilio.*136. *colum.*1. *in fin. libr.*1. Ruin. *cons.*33. *colu.*4. *ver. secundo principaliter. lib.*4. Contrarium vide in *ver. Mors qualiter probetur, &* ☞ *quis probare debeat. Concl.*400. vbi pro vtraque parte. Vide Mascard. ☞ *Concluſ.*469. *Custos, qui tenetur.* vbi, quod tenetur de interitu nisi probet casum; quia habet præsumptionem pro se, & tenetur deuissima culpa, quæ requirit diligentiam probari.

Custodiam habens fortalitij quid possit, & ad quæ teneatur. Concluſ. 1119.

DOMINVS † Rocchæ, vel fortalitij si committat custodiam 1 alicui, & faciat illi tali iurare fidelitatem, non tamen acquirit custos aliquod ius reale; quia dicitur habere quasi in depositum, vnde non possidet, sed habet solum detentationē asininam ad placitum Domini Angel. *cons.*35. *Quidam nobilis.* † Potest custos red- 2 dere ius, & apponere in loco, quem habet in custodiam, milites stipendiatos expensis Domini. Angel. de Petru. *d. cons.*35. *circa fin.* vbi, quod censentur commissa omnia, quæ spectant ad custodiam, & quod æquiparatur commendatario beneficij qui nihil lucratur pro se. † Tenetur custos castri nedum de dolo, lata, & leui culpa, sed 3 etiam de leuissima. Oldrad. *cons.*92. † Amplia quia tenetur eodem 4 modo, quo custos carcerū, & valet argumentum de iuribus loquentibus de custode carcerum ad custodem castri. Mascard. *Concluſio.* 469. *num.*9. *ver. quinto.*

Custos carcerum non potest multa, & obligatur ad multa. Concluſ. 1120.

CVSTOS † carcerum non potest retinere carceratum habentem 1 mandatum de excarcerando prætextu expensarū de iure communi, sed de consuetudine non seruatur. Clar. *in praxi crimin.* §. *fin. quæst.*62. *in fi. ver. sed hic incidenter.* † Et dicitur depositarius carcerata- 2 rum per-

rum personarum; quia eidem, sicut depositario, committitur custodia carceratorum; sicut depositario custodia rerum depositarū. Bartol. *in quæst. 6. Lapus, nu. 4. ver. nono sic probatur.* † Obligatur custos carcerum ad denunciandum iudicibus singulo menſe omnes carceratos cum nominibus, cognominibus, causis carcerationis, & à quanto tempore ſint carcerati ſub pœna 20. librarum auri, & ſi iudex fuerit negligens, punitur in decem libris auri, *l. ſi. C. de cuſto. reorum.* Clar. *in § ſi. quæſt. 46. n. 4.* † Loco huius reſignationis Mediolani ſingulo menſe vnus ex Senatoribus viſitat carceres, carceratos ex leui cauſa liberare poteſt, ex graui vero ſe informat, & refert Senatui. Clar. in *praxi, § ſi. quæſt. 46. n. 4. ver. ſcias etiam.* † Et iſte modus ſeruatur Bononiæ, vbi ſingulo menſe fit in publico viſitatio, in qua interuenit Illuſtriſſimus Legatus, vel Gubernator, Illuſtris Vexillifer, omnes iudices Ciuitatis, & Rota, item duo Senatores. † Romæ verò fit amplior viſitatio ſingulo menſe, quæ habet ſupremam principis auctoritatē excarcerandi, liberandi, condemnandi, & quolibet die Iouis fit viſitatio ordinaria carceratorum in vno ex tribus carceribus, in qua interueniunt Reuerendiſs. Dd. Gubernator Vrbis, Auditor Cameræ, vnus clericus Cameræ, & iſti tres ſunt ſuperintendentes, & alij omnes iudices, & Locatenentes, Fiſcalis, Procuratores pauperum: in carceribus verò Capitolinis interueniunt prædicti omnes, & Illuſtriſs. Dd. Senator Vrbis, & Conſeruatores Vrbis, & propter prætenſam præcedentiam cum Senatore Auditor Cameræ non ſolet interuenire, ſed ipſius officiales.

Cuſtos carcerum quando teneatur de fuga carceratorum. Concluſ. 1121.

1 CVSTOS † carcerum tenetur ſoluere debitum carcerati, qui aufugit, quando carceratus erat legitime carceratus, aliàs ſecus. Bald. *conſ. 177. In iſta captura, & conſ. 178. In præſenti materia, per totum, lib. 2.* vbi, quod ad legitimam carcerationem quatuor requiruntur, cauſa, videlicet, quod ſit debitor, iuriſdictio, videlicet, quod de mandato iudicis competentis, ordo, videlicet quod non ſit de facto
2 captus, & forma, videlicet quod conſtet, pro quo debito. † Contrarium, quod incompetentia, neque ordo requiratur, etiamſi debitum non ſit probatum, neque poſſit probari, teneatur cuſtos ſoluere, ſi dolo aufugere fecit carceratum; quia poſſet probari ex cōfeſſione, ſi non relaxaſſet; ideo niſi reducat in carcerem, tenetur. Ioan. de
3 Anan, *conſ. 53. nu. 4.* † Amplia; quia nedum tenetur ipſe cuſtos carcerum, ſed etiam tenentur illius fideiuſſores, maxime, quando fideiuſſio fuit præſtita notario pro omnibus, quorum intereſt, vel intere-
4 rit. Bald. *d. conſ. 177. in ſi. & 178. in ſi. lib. 2.* † Amplia; quia cuſtos carceris tenetur ad intereſſe parti læſæ, ſi relaxauit carceratū ſuſpectum de fuga ſine iudice, etiamſi eſſet iniuſte captus; quia ſine iudice non poteſt ipſe relaxare, etiam ſtante ſtatuto, quod iniuſte carceratus relaxetur, quia intelligitur per iudicem. Anchar. *conſ. 340. Viſo themate, nu. 4. ver. venio ad tertium, & conſ. 341. ver. ſuper tertio, nu. 4.* Io. de Anan.
5 *conſ. 53. in ſi. num. 4.* † Extende, etiamſi captus eſſet mandato iudicis Eccleſiaſtici, & obligatio cuſtodis ſit de carceratis officialis ciuitatis; quia venit quicunq; officialis, ſiue ſecularis, ſiue Eccleſiaſticus; quia omnes ſunt officiales ciuitatis. Anchar. *d. conſ. 340. & 341. per totum.*
6 † Extende; quia cuſtos, qui relaxauit ſine iudice captum, pro fuga adeò tenetur ad intereſſe, vt licet creditor non poſſit probare creditum; tamen ſtetur ſuæ aſſertioni ex quo forſan carceratus confeſſus fuiſſet, & niſi reducat eum in carcerem, poteſt condemnari; quia per eum factum eſt, quod non poteſt habere confeſſionē. Io. de Anan.
7 *conſ. 53. in ſi.* † Extende; quia cuſtos relaxans carceratum etiam iniuſte, & ſine cauſa abſq; mandato iudicis tenetur de ſuo. Angel. *de maleſic. in ver. fama publica, ver. & iſto caſu,* vbi, quod debet apparere mandatum iudicis in ſcriptis; ideo aduertit cuſtodem, vt ſine bulletino iudicis nō relaxet. Anch. *d. conſ. 341. Viſo.* Io. de Anan. *conſ. 53. Viſis.* ſe-
8 quitur Marſ. *in praxi crim. in ver. attingam, n. 17. & ſeq.* † Amplia; quia cuſtos tenetur de fuga carcerati, ſi fuit in negligentia. Bald. *in l. 3 ff. de offic. præfect. vigil.* tex. *in l. milites. ff. de cuſto. reorum, & in l. carceres, eod. tit. l. iudices, C. de anno. & tribut. lib. 10.* Bar. *in l. congruit, ff. de offic. præſid.* Flo-
9 rian. *quæſt. 2. in vlt. dubi. nu. 4. ver. confirmatur.* † Extende quia tenetur etiam de leuiſſima culpa. Floria. *in l. ſi vſusfructus, § cum igitur. ff. de vſu-*
10 *fruct.* † Extende, etiamſi vltra cuſtodem familia iudicis pariter ſtetiſſet pro cuſtodiendo cum eodem cuſtode; quia non propterea li-
11 beratur. Bart. *in l. ſi vt certo, § ſi de me. ff. commod.* † Amplia; quia ſi cuſtos fuit in dolo, & carceratus, qui aufugit, erat pro pœna capitali, debet cuſtos eadem pœna puniri capitaliter; ſi vero non erat puniendus pœna capitali is, qui aufugit, ſed alia pœna, eadem pœna puniri debet cuſtos doloſus, *l. ad cōmentarienſes. ff. de cuſto reorum, & in d. l. mi-*
* *lites, § fin. eod. tit.* Clar. *in § ſi. quæſt. 68. num. 8. ver. cuſtos,* vbi dicit * com-
12 munem. † Et qua pœna puniatur cuſtos, qui aufugit cum carcerato, quodq; puniantur ambo tanquam effractores. Bartol. *in l. in eos, ff. de cuſto. reorum.* † Si verò is, qui aufugit, erat pro cauſa ciuili, tenetur 13
cuſtos, ex cuius dolo aufugit ad debitū creditori, iuxta not. *in l. quoties, C. de exact. tribut. lib. 10.* Specul. *in tit. locati, §. poſtquam, ver. quid ſi locaui,* Clar. *d. §. fin. quæſt. 68. num. 8.* vbi dicit * communem. † Am- * 14
plia, quia ſemper cuſtos præſumitur in culpa niſi probet abeſſe culpam. Iaſ. *conſ. 27 lib. 3.* Florian. de Sancto Petro *quæſt. 2. in vlt. dubio, in fin.* † Reſtringe, quando cuſtos non bene cuſtodiſſet carceratum de 15
proximo relaxandum, gl. *in l. ſi pecuniam,* vbi Bart. & Rom. *§. ſi ſuſceperit. ff. de cond. ob cauſ.* & ad excuſationem cuſtodis. Vide *conſil. 10. de Venafrio. 27.* Florian. *in 2. qu. in vltimo dubio, num. 2. ver. hoc etiam confirmatur,* allegat gloſſ. *in l. ſi pecuniam, §. ſed ſi acceperit, in fin. ff. de cond. ob cauſ.* † Reſtringe, quando carceratus erat ſenex, vel infirmus, & 16
non erat veriſimilis fuga, gloſſ. in *l. ſi vt certo. § nunc videndum, ff. commod.* † Reſtringe, quando aufugit cum famulo cuſtodis, vel vno 17
cuſtode, quia alij non tenentur, *l. pen. §. 1. de cuſto. reorum.* Bart. & Bald. *in l. filio, §. eius. ff. de iniuſto rupt. teſta.* quod eſt notandum ſecundum Aretin. *de maleſic. in ver. fama publica,* vbi dicit ſemel fuiſſe de facto in ciuitate Caſtelli, & ibi ſequitur Arimin. in apoſtil. Roma. *Singul. 30. ſi dicat ſtatutum,* vbi apoſtill. dat concord. & idem Roman. *conſ. 395. Vtres clarior, num. 4. ver. ſecundum ad idem.* † Et quod licet, cuſtos ex 18
negligentia ſua in cuſtodiendo carceratum pro crimine capitali, ſi aufugiat, teneatur eadem pœna; iſtud tamen procedit, quando eſt negligens in ipſo actu cuſtodiæ; ſecus ſi fuit negligens in deputando famulum, qui non cuſtodiuit, vel aufugit cum carcerato, vide plene Clar. *in §. fin. quæſtio. 68. numer. 8.* † Amplia, quia cuſtos carcerum 19
punitur ex ſola leui culpa in non cuſtodiendo. Floria. *qu. 2. dubio vlt. num. 5.* vbi, quod eo ipſo, quod non facit id, quod diligens homo faceret, eſt in culpa; & ideo ſaltem pœna extraordinaria puniri debet.
† Amplia, quia lata culpa in cuſtode æquiparatur dolo, etiam, vt pu- 20
niatur pœna mortis. Floria. *d. quæſt. 2. dubio ſin. in princ. ver. & ſecundum hoc.* Vide plene Maſcard. *Concluſ. 469. Cuſtos qui tenetur,* vbi, quod habet præſumptionem contra ſe, & tenetur de leuiſſima, & ita punitur cuſtos ex ſola culpa pœna ordinaria, ſicut alios ex dolo, niſi probet adhibuiſſe omnem diligentiam, & teneatur etiam de omni nocumento immiſſo in carcere. † Limita, quia cuſtos negligens 21
in actu cuſtodiæ punitur; ſed ſi ſolum fuit in culpa deputandi cuſtodem ſubſtitutum, qui fuit negligens, non punitur. Grammat. *voto 29.* Clar. *in §. fin. q. 68. num. 8. in fin.* † Et vide plura ad excuſandum 22
cuſtodem per Bald. *conſ. 32. lib. 3.* Ioan. de Amic. *conſ. 28.* Clar. *d. §. fin. quæſt. 68. num. 8. in fin.*

Cuſtos carcerum delinquens punitur multis modis. Concluſ. 1122.

CVSTOS † carcerum cognoſcens carnaliter mulierem carcera- 1
tam, etiam meretricem, punitur pœna capitis. Ioan. Fabri. *Inſtit. de public. iud. §. item lex.* † Vide omnino Clar. in *§. fornicatio, num.* 2
24. ver. cum carcerata, vbi, quod fuſtigatur cuſtos carcerū cognoſcens meretricem carceratam. † Bene verum eſt, quod ſi mulierem car- 3
ceratam cognoſceret; quæ eſſet honeſta, puniretur pœna vltimi ſupplicij Clar. *d. §. fornicatio, num. 24.*

Cuſtos carcerum quando teneatur, vel non, de morte carcerati. Concl. 1123.

CVSTOS † carcerum tenetur de morte carcerati, niſi ipſe do- 1
ceat, quod non culpa ſua, vel dolo obierit. gloſſ. in *l. cum res, §. ſpecies, ff. de leg. 2.* Aretin. *in tractat. maleſic. in ver. fama publica, ver. ſecundo quæro,* & ibi Auguſt. Arimin. *in addit.* allegat Angel. in *l. ſi quis ex argentarijs, § prætor. in fin. ff. de eden.* Marſil. in *praxi, in ver. attingam, nu. 51.*
† Et ideo cautela carcerum cuſtodis eſt, quod mortuo carcerato ad- 2
hibeat medicum, qui referat mortem fuiſſe ex cauſa naturali, vel antequam moriatur, faciat fieri viſitationem, & confici inſtrumētum, ita Arimin. *in addit. ad Angel. de maleſic. d. ver. fama publica. ver. ſecundo quæro.* Alex. *conſ. 137. vol. 2.* Aret. *de maleſic. in ver. qui iudex carcerari, ver. quæro aliquis.* † Reſtringe, quia licet cuſtos carceris teneatur; non 3
tamē tenetur iudex, *l. quemadmodū, § magiſtratus. ff. ad leg. Aquil.* † Am- 4
plia, quia tenetur cuſtos ſubminiſtrare alimenta neceſſaria carceratis, & ſi moritur carceratus fame, tenetur cuſtos pœna mortis, *l. 1. in fi. C. de cuſto. reorum.* Guido Papæ *deciſ. 211. & deciſ. 448.* † Limita, quia 5
non tenetur, quando adhibuit medicum, qui facit fidem de infirmitate; quia ſi moritur, non tenetur exhibere, ſed vide Clarum, qui meliorem cautelam dat, quod moneat iudicem, vt fidem habeat à medico, & eo mortuo faciat eum recognoſci per Notarium cauſæ, & fieri inſtrumentum, ne fiat fraus, ita Clar. in *§. ſi. quæſt. 46. num. 5. ver. ſed in hoc propoſito.*

Cuſtos

Custos carcerum habet multa priuilegia. Conclusio 1124.

1 PRo † alimentis liberato carcere per sententiam, non habet custos retentionem carcerati de iure, sed debet illum relaxare, & petere; tamen de consuetudine contrarium seruatur, quod non relaxatur, donec soluerit custodi id, quod debet pro alimentis. Guido Papæ *decis.* 448. Clar. §. *fin. quæstio.* 62. *in fin.*

* *

D.

DALMATIÆ PROVINCIA, ET eius statuta, & consuetudines. Concluſ. 1.

1 DAlmatiæ † statutum disponit circa successionem, vt proximiores de parentela succedant, & intelligantur proximiores illi, vnde bona defuncti exiuerunt. Angel. *cons.* 268. *Statutum Dalmatiæ*, vbi, quod tale statutum extenditur vsque ad Tritauum; quia parentela hoc significat, à Tritauo supra vocantur maiores, & statutum non
2 habet locum. † Prouincia Dalmatiæ est de Regno Vngariæ, & cum fuissent captæ à Venetis multæ Ciuitates, quas nominat Anchar. *consil.* 204. *Punctum vnius instrumenti*, tandem de anno 1381. inita pace Veneti restituerunt Regi Vngariæ Iadram, Stardonam, Sibinicum, Tragurium, Spalatum, Ragusium, & multas alias Ciuitates, & loca.

Damnati ad mortem quid perdant, vel retineant. Concluſ. 2.

1 CONdemnati † ad mortem efficiuntur serui pœnæ, *l. qui vltimo. ff. de pœn.* Bald. *cons.* 408. *Quidam ciuis. in princ. lib.* 1. *cons.* 204. *Longum thema, nu.* 3. *vers. venio ad tertiam, lib.* 3. Paris. *cons.* 46. *nu.* 11. *lib.* 3.
2 Bart. *qu.* 1. *verb. econtra. nu.* 14. *vers. quarto, probatur sic.* † Contrarium, quod licet sit obnoxius pœnæ; non tamen sit seruus pœnæ. Bald. *cons.* 382. *in princ. libr.* 1. allegat glos. *in l. si quis filio exhæredato, §. sed & si*
3 *quis. ff. de iniusto testam.* † Declara; quia postquam sunt damnati, si exequutio sententiæ fiat, ita vt non superuiuant, sunt serui pœnæ, & non possunt testari. Angel. *cons.* 357. *Dominus Gregorius, in princ.* & ita loquitur Bald. *d. cons.* 408. *lib.* 1. qui consuluit in eodem casu Angel. quando sententia fuit exequuta, & duplicatur per Angel. *consil.* 356.
* *Quidam, Ciuis Florentinus*, & hanc communem * dicit Clar. in §. *testa-*
4 *mentum, quæst.* 21. *in princ.* † Declara plenius per Bart. *d. q.* 1. *Lucanæ Ciuitatis in solutione, in princ. num.* 1. *vers. contrarium dico*, quia si sententia damnationis ad mortem suspenditur per aliquam conditionem, siue tacitã, siue expressam, veluti, si dicatur, quod si deuenerit in fortiam Curiæ, morte moriatur, licet sit tacita conditio, quæ inest, & exprimitur, tamen durante conditione non efficitur seruus pœnæ, & potest testari; & idem est, quando non est in fortijs Curiæ; secus si esset præsens; & exequutioni posset mandari sententia; quia tunc di-
5 citur seruus pœnæ, & non potest testari. † Amplia; quia non possunt testari; quia carent bonis, & statu libertatis. Bal. *cons.* 382. *Dicit lex, in princ. lib.* 1. vbi, quod licet vna ex istis rationibus cesset, non tamen cessat dispositio, & *cons.* 448. *in princip. quæritur inprimis, libr.* 1. & *consil.* 244. *Proponitur, quod quidam, lib.* 5. plene Paris. *cons.* 46. *nu.* 10. &
* 11. *lib.* 3. vbi, quod omnes * ita tenent. Corne. *cons.* 278. *n.* 2. & *seq. lib.* 4.
6 † Declara, vt procedat secundum vnam opinionem simpliciter, si efficiatur seruus pœnæ; si vero non efficitur seruus pœnæ, ita demum procedit, si bona confiscantur, aliàs non; ideo ce ssante vna ratione sufficit alia; sed si ambæ cessarent, dispositio non procederet, neque ampliatio. Bald. *d. cons.* 382. *per totum, lib.* 1. & *cons.* 408. *in princ. lib.* 1. & idem dicit *cons.* 244. *per totum, lib.* 5. vbi, quod seruus pœnæ, vel qui
7 bona non reliquit; quia sunt confiscata, non potest testari. † Extende, vt nec possint testari ad pias causas iure testamenti, neque iure codicillorum. Bald. *d. cons.* 382. *in princ. lib.* 1. vbi, quod ita tenet Io. Andr. in *c. quamquam, de vsur.* & quod ita fuit obtentum. Bald. *d. cons.* 448 *nu.* 2. *vers. & in personis, lib.* 1. & *cons.* 204. *Longum thema, nu.* 4. *ver. considerate, lib.* 3. & *cons.* 244. *per totum, libr.* 5. & 462. *Testamenta, & relicta, lib.* 5. vbi, quod ita tenent Legistæ & Canonistæ, & est com-
* munis * opinio, vt per Clar. in §. *testamentum, quæst.* 5. *nu.* 5. imò magis
* communem * dicit Alex. *cons.* 182. *Super eo, de quo quæritur, nu.* 5. sequi-
* tur P. Fich. in *tract. commun.* * *opinio lib.* 2. *tit. qui testa. facer. poss. num.* 36.
8 Castrens. *cons.* 319. *in fin. lib.* 1. † Extende; quia damnatus ad mortem cum confiscatione bonorum nedum non potest testari, sed etiam si esset testatus, antequam damnaretur, sequuta damnatione, & confiscatione, rumpitur testamentum etiam ad piam causam. Bal. *d. con-*
☞ *sil.* 244. *in princ. lib.* 5. Vide, *Confiscatio bonorum oper. &c. Concl.* 718.
9 † Restringe, vt non procedat, quando sententia cõdemnatoria esset ipso iure nulla. Bald. *d. cons.* 382. *num.* 1. *in fi. vers. sciendum est etiam, lib.* 1.
† Idem est, si à iudice carente iurisdictione esset damnatus, ita Bart. 10
& ibi apostil. in *l. qui vltimo. ff. de pœn.* Corne. *cons.* 278. *per totum. libr.* 4.
† Idem est, si sententia esset lata non formato legitimo processu, vel 11
si non constaret de delicto; quia ad hoc, vt nõ possit testari, vel rumpatur testamentum, requiritur, quod sit formatus processus legitimus, & quod constet de delicto per testes, vel confessionem, aliàs non rumpitur testamentũ. Bald. *d. cons.* 244. *lib.* 5. † Restringe, quan- 12
do esset appellatum, vel penderet tempus ad appellandum; quia pendente appellatione, vel termino ad appellandum, non est intestabilis condemnatus. Bald. *d. cons.* 382. *in princ. ver. sed hic est considerandum, lib.* 1. vbi, quod si interim moritur condemnatus pendente appellatione, vel durante tempore ad appellandum, potest testari. Alexand. in *apostill. ad Bart. in l. qui vltimo. ff. de pœn. in* 1. *apostill.* † Declara, 13
vt non procedat restrictio, quando esset sublata appellatio à lege, vel statuto; quia statim efficitur intestabilis per condemnationem. Bald. *d. consil.* 382. *in princip. sub num.* 1. *in fin. ver. si autem esset casus, lib.* 1.
vbi dicit * communem. † Restringe, vt non procedat, quando in- * 14
tra decem dies ad appellandum fieret exequutio, vel pendente appellatione; quia non propterea efficitur intestabilis, etiam si non appellet, dummodo duret tempus ad appellandum, cui renunciare nõ
potest. Bald. *d. cons.* 382. *num.* 2. *ver. & prædicta apparet, lib.* 1. † Restrin- 15
ge, quando sententia fuit lata contra formam statutorum; quia tunc valet testamentum damnati ad mortem nulliter. Bald. *consil.* 433. *Factum, super quo, per totum, lib.* 2. † Declara vltimam restrictionem, vt 16
non procedat, quando sententia non appareret lata, seruato processu, & essemus in sententia antiqua faciente mentionem de actis, & processu. Bald. *cons.* 204. *Longum thema, num.* 4. *vers. & licet fuerit. lib.* 3.
† Item, quando esset lata contra formam statuti, & sine processu, 17
quia valeret, quando periculum publicæ vtilitatis erat in mora; quia valet condemnatio, & confiscatio contra rebellem facta vno die. Bald. *d. cons.* 204. *num.* 3. *ver. venio ad tertiam, lib.* 3. vbi *num.* 4. *vers. & licet fuerit*, declarat, dummodo adsit confessio rei. Vide Socin. in
reg. 1. *Damnatus ad mortem*, vbi ponit regulam negatiuam, quod damnatus ad mortem non potest testari, & limitat octo modis. Vide
in ver. Banniti an ponsint testari. Concluſ. 10. & iterum in *ver. Banniti quando habeantur pro mortuis. Concl.* 12. *nu.* 19. *& seq. per tot.* † Amplia; quia 18
damnatus ad mortem per talem sententiam, nedum efficitur intestabilis, sed rumpitur testamentum factum, ita quod intestatus decedit. Angel. *cons.* 159. *Conradus Alberti, col.* 3. *vers. de secundo.* Paris. *consil.*
46. *num.* 10. & 11. *lib.* 3. vbi, quod omnes * ita tenent. Cur. Iun. *consil.* *
100. *per totum.* Clar. *in* §. *testamentum, quæstio.* 21. vbi latissime. † Ex- 19
tende, vt procedat maxime in crimine læsæ maiestatis; quia cõdemnatus nedum efficitur intestabilis, sed rumpitur testamentum factũ, Curt. Iun. *cons.* 100. *num.* 5. † Amplia; quia damnatus ad mortem 20
pro delicto, quod vbique est delictum, non potest testari, etiam alibi extra iurisdictionem de bonis alibi sitis. Castrens. *cons.* 319. *col. fin. nu.* 4. *vers. super* 2. *lib.* 1. † Amplia, vt procedat etiam in carcerato pro 21
delicto, pro quo pœna mortis venit imponenda. † Restringe, in 22
carcerato, vel condemnato in quacunque alia pœna, quàm mortis naturalis; quia non efficitur seruus pœnæ, vt in *authent. de nupt. §. quod autem, col.* 4. *& in auth. sed hodie. C. de donat. int. vir. & vx.* Bart. *in l. qui vltim. ff. de pœn. & in l. eius, qui. §.* 1. *ff. de testam. & in l. si quis mihi bona, §.* 1. *ff. de acquir. hæred.* vbi Alexand. & Ias. & ideo tales sunt testabiles, & possunt de bonis suis disponere. Aret. *de malefic. in ver. caput. à spatulis. ver. & bene nota.* vbi etiam August. Ariminen. *in additio.* † Amplia; quia 23
etiam si fiat condemnatio ad mortem vigore statuti; tamen nõ potest testari in territorio, & de bonis in territorio statuentium sitis, siue sit facta confiscatio, siue non. Iul. Clar. *in* §. *testamentum, quæstio.* 19.
nu. 1. *vers. aut vero*, vbi dicit * communem. † Declara, vt procedat, * 24
si deueniat in fortijs Curiæ, aliàs secus. Clar. *d.* §. *testamentum, qu.* 21.
in fin. † Amplia, vt procedat, etiamsi condemnatus ad mortem, an- 25
tequam fiat exequutio, aufugiat; quia adhuc nõ potest testari, & testamentum non valet. Clar. *d.* §. *testamentum, quæstio.* 21. *nu.* 2. Bart. & ibi apostill. *in l. qui vltimo, in princ. ff. de pœn.* † Extende etiam in eo, qui 26
est in triremibus; quia licet aufugiat; tamen testari non potest, nec succedere, vel testari, etiamsi restituatur, in 2. *vol. commun. opinio. tit. de sent. passis, num.* 39. allegat Burs. *cons.* 48. *num.* 3. *lib.* 1. attestantem de
communi. * † Declara tamen, quia non potest testari, neq; valet te- * 27
stamen-